

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,

ELKNÜ TRÜ komitee

ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 1 (1435)

Reedel, 10. jaanuaril 1983

Ilmub 22. novembrist 1984

Hind 2 kop.

Rahu- aastaid!

Vaid kümme päeva on olnud seda aastat, aastat, mida nimetati me uueks, mida peame uueks vee. mõnda aega ja siis harjume kui olemasolevaga. Kui tavalisega Aga kas see on ikka nii tavaline? Juba 1985. pani meid rohkem oma elu ja töö üle mõtlema, vaagima, seda, enam sihipärastama, korras-tama.

Veebruar toob meieni NLKP XXVII. kongressi. Partei põhikirja ja programmi uue redaktsiooni projektid on läbi arutatud, oma sõna kaasa öeldud, samuti majandussuuniste kohta. Oleme realiseerimas koolireformi. Samas vajab korras-tamist mõnigi kõrgkooliprobleem. Selleski valdkonnas on oodata uusi tuuli.

Me räägime ja kirjutame pidevalt uut moodi mõtlemisest, uut moodi tegutsemisest, uuest suhtumisest inimesse. Mis see siis tege-likult on? Ei vist midagi sellist uut, mida varem poleks olnud või-malik teha või näha. Kes on harjunud oma igapäevast tööd tege-ma korralikult, mõttekalt, tulemus-rikkalt, sellele vist tõesti mitte. Kas võib juba täna, uue aasta kümnendal päeval kinnitada enesele eksa-mile minev tudeng või ka täiuslik-ke vastuseid ootav õppejõud, et ta on teinud omalt poolt kõik eksami-parimaks kordaminekuks. Kas me ei otsi siiski alati põhjusi kauge-malt, enda ümber, aga mitte ise-endast? Ja kui me lõpuks iga-üks esmalt enesest peale hakkaksime?

Võib-olla ei ole me tõesti mõel-nud iseenastiski nii palju, vähemas-li ise tunnen seda, kui selle uue, ülemaailmse rahuaasta lävel. Jul-gen kohe pärida, mida tean mina, esimese rahuaasta järel sündinud, üldse rahust või sõjast? Kuulde vingumised ja vaenlaste pealetun-gid elame läbi unes filmi-kuul, raamatuliku. Omeli vormib lapse-põlv meid sellisteks, nagu me ole-me. Selleski lapsepõlves oli lennu-kirususid, hirmu metsavendade ees, inimeste kõhklemist esimeste ühis-majandite suhtes. Ja nii ku'unesid-ki möödunud aastal endale mõ u-kateks raamatuelamusteks sõjaraa-matud. Uskumatu, sest pole nagu varem midagi eriti elamuslikku nende hulgas kätte sattunud. Pa-neksin loetelli Alfred Anderschi «Winterspaltis», Konstantin Simo-novi «Sõja eripärgelised päevad 1941», Hermann Kanti «Peatuspai-ga» ja Viivi Luige «Seitsmenda ra-hukevade». Peale viimase on neid kõiki veel Tartu raamatupoodides aeg-ajalt näha olnud. Miks need? Mõnigi neist sundis lugema vara-semast pingsama tähelepanuga, et mõista ja jagada autori mitmeta-sandilist s'ruktuuri, vaimustuda stiilist, vaagida inimeste käitumist erinevates situatsioonides. Ja üha enam aru saada SÕJAST ja RA-HUST.

Soovime siis kõigile meile RAHUAASTAID!

VARJE SOOTAK

Sessipõletik

Ülikool põleb igal aastal kaks korda — jaanuaris ja juunis. Üli-õpilased ruttavad ühest eksami-ruumist teise, hõõguvad sõed peos, süütavad eksami-aula valulikke, millel järk-järgult end isiksuseks küpsetatakse.

Eksam on õnnemäng, kus iga loos võidab. Mõne pileti eest tasu-takse küll järelmaksuga, kuid õnn, ei see tulemata jää.

Ülikoolistundide vältel pole ma-gusamalt närveldavat aega, kui sess — ajapikku hõrenevate sass.s eksamisoengutega noormehed ja hoolikalt meikapitatud noored daa-mid, kes peale tarkusejahi õpivad sel perioodil kõige enam tunnetama ka oma käitumuslikke voolusid. «Ja ilu on üks Geenuse vorme — muidugi on ta Geenusest kõrgem, sest ta ei vaja mingit seletust.» (Oscar Wilde «Dorian Gray port-ree»).

Teadmised teevad haiget. Eksam on justkui põetusprotsess, kus stressis ergastunud hea'oomulised haigusepõlksud paistakse õppejõu-dude desinfitseerivasse kuu'le- ja hindamisvälja. Mõni üliõpilane kur-dab, et sess on niivõrd magus, et õppides ei tunne enam pähetuga-tava aine «maitseüansse». Kiiru-ga sisseahmatav konspekt muutub läägeks. Saaks õige rütmis eksa-miga maha, et siis minna lõbustus-asutusse — staadionile või ujulas-se erd lõdvestama.

Kuid nüüd sekkub psüüh'oogia-kandidaat TALIS BACHMANN:

«Mina olen eksamite poolt. See on ikkagi kõrgkooli pärisosa. Õppe-jõule on silmast silma teadm.ste-kontroll ainuke võima'us võrrelda üliõpi'asi. Kui loengutes jääb pool-te vahele barjäär, siis eksam või-maldab üliõpi'asel saada iniml.ku suhtlemise kogemusi õppejõuga.

Eksam annab väga tugeva moti-vatsiooni, ta on justkui doping. Eksamiks õppides tekib erutussei-sund, mis avardab mä'u, õpi'tu k'n-nistub paremini kui p'ngervas ole-kus. Peale teadmiste jäävad üliõpi-lasajast kõige enam mee'de just eksamiolukorrad. Apardum'sed ja õnnesm'inekud — neid meenuta-takse veel vanuritenagi.

Eksamil peab õppejõud üliõpi'ast kohtlema vastava't viimase psüüh'o-loogilise tüübi iseärasustele. Pisut üle pooltele üliõpilastele mõjub ek-samipalav'k mobiliseerivalt, üle-jäänutel k'püb erutus mälu ahen-dama. Selliste tüüpide puhul on kontsentreerumine liiga kitsas, ühe-aegselt aktiveerub va'd osa õi-tust, mä'lu kinn'stunust. Siis võib jääda mulje, et üliõpi'ane ei oska. Et eksamil loom'inguliselt esineda, on õppimise käigus tulus haarata tähelepanu alla korraga palju as-ju — materjal muutub seostatuma-kaks, mitte üksikute elementide paunaks. Mälu'kramp'pe puhul aitab hädast välja psüüh'iline auto-matism. Kui õppimise kä'gus on aine hästi omandatud (korra'iku't «treenitud»), siis tulevad vajalikud asjad iseenesest mee'de — tasub vaid ennast usaldada.

Lauka «kü'ma ninaga» vastajaid on sajast kaks-ko'm. Levinum on tühja koti kind'us, püüd teadma-tust elegantse esinemise taha var-jata. Aga see kott tõmmatakse ta-val'selt nä'tejale endale pähe.

Mis puutub loengukonspekti, siis tuleks ilmtinimata püüda kasuta enda märkmeid, sest igaüks or-ganiseerib loengu kä'gus oma konspekti erineva't. Et võõrast vi-hikust õpp'ida, selleks tuleb val'ta autori keelt, märgisüsteemi. Kui-võrd konspekt loovutatakse vaid lühikeseks ajaks, siis p'rdubki ko-gu õpp'imise sageli va'd «võõra keele» omardamisega. Kui loengus me'itrdatakse konspekt oma m'ngi kindlake'itruendud projekti alusel, siis muutub ka eksam'iks valmistu-

mine ladusamaks — informatsioon valatakse juba olemasolevasse struktuuri.

Kui rääkida kogu sessist, mitte enam ühest eksamist, siis peaks kahe eksami vahele mahtuma 5—7 päeva. Tudengid püüavad sageli ette teha, kuid 2—3 päeva jooksul jäävad ka teadmised poolikuks. See tekitab ebamäärase olukorra tunde — lisapinge. Hilisem pikem puhkus pole enam tõhus. See on vaid Phyrrose võit. Mida viljakam on töö, seda täisverelisem puhkus. Edu mistahes tegevuse korral tagab parema taastumise. Edu saavuta-nud inimesed on ka enesekindla-mad, ebaedukaid on kergem mõjus-tada. Aga kui mõjuderohke meie tänane keskkond on, seda teate ise-gi. Ülenurga tegemisega ei maksa endale karuteenet osutada — võite muutuda mõjudele alluvaks nõõrist tõnmatavaks hüp'knukuks. Nii et püüdke olla põhjalik, see tagab edu ja tervise.»

Pole teada, vastu mitmendat üli-kooli peahoone sammast tudeng jooksis, igatahes eksamiruumis vaatas ta õppejõu poole kurbade koerasilmade ja püüdis tabada seda fortuun'at saadetavat hetke, mil võib saba liputada ja millal kõikeadvait «koon» lae taga asu-va Kuu poole tõsta. Ma olen nii hea ja püüdlik, tahtis ta oma mitte-verbaalse käitumisega märku anda, kuid õppejõud ei mõistnud — oli teine vist pärit võõrast tsivilisat-sioonist. Ta hakkas «liputajale» kü-simusi esitama, et viimase mõtte-tuulepuhangud vähemalt kolmele pallile h'nnata. Aga tuul ei tahtnud kuidagi tõusta. Seepeale küsis õp-pejõud: «Kes kirjutas «Mäeküla piimamehe»?» Täielik tuulevaikus. «Kas «Mäeküla piimamehe» kirjutas Eduard Viide või Doris Kareva?» Küsitletava silmad vajusid üha enam auku. Tuulevaikus jäi püsi-ma — h'ngamine muutus katkend-likuks. Õppejõud karjatas ehmu-nu't: «On ju, «Mäeküla piimamehe» kirjutas Eduard Viide?» Nüüd il-mus küsitletava näo'e neljamoot-meline naeratus ja huult'et vajus kol'mepallise tuule tugevune ohe: «Jahhh!» Õppejõud oli oma pingu-tustega rahul n'ng märkis vaja-likud kolm logisevat palli «logi-

raamatusse» — sellest poisist saab veel asjal!

Õppeosakonna juhataja MATI SALUNDI: «Minu arvates võib ses-si küll ära muuta. Sess kui eksa-mite kokkukuhjamine teatud aja-ühikusse toob kaasa liigse tormat-mise. Semestri vältel kipub üliõpi-lane looderdama, eksamiper'oodil püüab siis nina vee p'al ho'da; mis tal ka õnnestub. Pideva töö taga-misele töötab sess lausa vastu. 30% üliõpilasi töötab semestri väl-tel ebaregulaarselt, 90% ei valmis-tu loengus üldse. Üliõpilaste töö kontroll peaks olema pidev, seega muutub hindamisper'iood p'kemaks. Iga õppetsükkel lõpeb muidugi ek-samiga, kusjuures enne peaks üli-õpilane sooritama kontrolltöö'd, va-hearvestusi ja arvestuse. Pideva töö arvelt võiks p'kendada ju vaheae-ga — talvise kahenäd'alase puhkuse jooksul jõuab üliõpilane vaevalt kaks korda sügava't sisse ja välja hingata. Selle tagajärjel lubab ta endale semestri a'guses «lisapuhku-se» — ei käi loengutel.»

Eesti kirjanduse eksam. Esimesed tudengid on juba kolmveerand tun-di ettevalmistus'ehti täitnud. Esi-mene alustab. Ta vastab soravalt, näib, et tal on palju sõnu. Üks et-tevalmistajaid jääb teda kuulama, püüab tabada printsiipi, mis alusel vastaja sõnu loob'b. Oraator aga, silmad poolsu'etud, vaatab korra-ks enda ette maha, seejärel lõõb pea selga, suunab pilgu kaugusesse ja aina räägib. Ta räägib paatosega, m.s seai rääkida. Tema kõnet jäl-givale kursusekaaslasel tundub, et vastaja on raisakull, kes nokib maast raibet — poolikuid teadmisi, seejärel heidab pea selga, kugistab suuta'e alla n'ng laseb roiskunud õhul sko'astikana välja voolata — kirjandusest on ju nii kerge rää-kida.

Kuid jutt kestab liiga kaua, ruum muutub lausa umbseks. Aga hea hinde nimel võib ju kõike sol-kida — kirjandusest on kerge rää-kida. Kursusekaaslane ei saa aga raisakullassotsiatsioonist lahti, tal läheb süda pahaks. Lisaks kõ'gele

● SESSITEEMA JÄTKUB 2. JA 3. LK.

«Kes otsib, see leiab!» al'kirjastas möödunud aasta fotovõist'usel oma pildi Toomas Volmer. Aga mis siin enam otsida. Täna on eksam ja see õge raamat oleks pidanud juba läbi loetud olema.

● TUDENG! KESTAB FILMIKIRJUTISTE VÕISTLUS, KESTAB TÕLKEVÕISTLUS! JA ALGAB AJAKIRJANDUSKONKURSSI! ●

TRÜ nõukogus

Aasta viimase koosoleku algul 27. detsembril õnnitles õppeprorektor prof. Uno Palm meie rektorit prof. Arnold Koopi doktoriväitekirja eduka kaitsmise puhul. Koos tänu sõnadega ulatati kaunis lillekorv. Rektor tänas kogu ülikooliperet heade sõnade eest.

Laulupeo üldkomisjoni aukirjaga autasustati õppeprorektor Vaiter Haamerit abi eest laulupeo ettevalmistamisel ja läbiviimisel. Kaugõppe 40. aastapäeva puhul anti ENSV KKEHM aukiri eduka töö eest Helju-Maret Möllerile, Aino Sootsile ja Endla Kaldemäele.

● Dotsendi kutse taotlemise poolt hääletati filoloogiakandidaat Jüri Talvetile, füüsika-matemaatikakandidaat Virge Soomerele, majanduskandidaatidele Kersti Meesaarele, Zinaida Kalninile, Vello Järvele ja Jaak Karule ning bioloogiakandidaat Raivo Massole.

● Tsiviilkaitse eelmise aasta tööst ja uue aasta ülesannetest tegi ülevaate tsiviilkaitse staabi ülem Anatoli Dovidenko.

● Aspirantuuri vastuvõtu ja lõpetamise plaanide täitmisest kõneles aspirantuoriosakonna juhataja Salme Laar. Järgmises lehes sellest pikemalt.

● Vanemteaduri kohtadele üle viidud õppejõud dotsendid Reinhold Birkenfeldt, Igor Gräzin, Tiit Haviko ja Marju Lauristin andsid aru doktoritöö valmimise seisust.

EKP TRÜ komitees

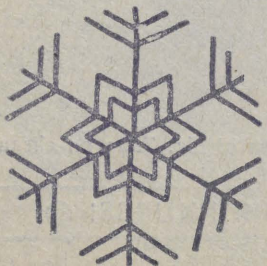
Aasta esimesel koosolekul 6. jaanuaril oli esimene arutlustemaainternatsionaalse kasvatustöö ja vastupropaganda tõhustamine arsti- ja filoloogiateaduskonna kursustel ja õpperühmades (Endel Türi, Haldur Oim, Valeri Vassiltšenko, Paul Kenkmann). Sellel aastal tegevest on sisukamalt korraldatud arstiteaduskonnas (õppetöö sisse lülitatud loengud, stendid, osa ühiseid praktikume, haiglakonverentsid, ÜTÜ, komsomoli korraldatud rahvuste jm. õhtud jne.). Tululikum oleksid teistest rahvustest üliõpilastele ekskursioonid mööda Eestimaad, ühised üritused Eesti üliõpilastega, loengud Eesti NSV ajaloost. Võeti vastu otsus.

Kuulati ära ülevaade rahvamaleva tööst selle esimehelt Mati Salundilt ja staabiülemalt Lembit Maametsalt. Viimastel aastatel on rahvamaleva töö tublisti paranenud. Praegu osaleb selles 575 inimest, kellest enamiku moodustavad üliõpilased. Rohkem võiks olla õppejõude ja teisi töötajaid.

Tänu

TRÜ ajaloo muuseumi VII laiendatud teadusliku sessiooni eduka läbiviimise eest said tänu osaliseks muuseumi direktor Ela Martis, filiaali juhataja Elli Jaska, osakonna juhataja Sirje Karis, osakonna juhataja kt. Sirje Tamul, vanemteadurid Marje Raudsepp ja Aleksei Paukson, kirjastus- ja trükiosakonna juhataja Marta Raisma, vanemtoimetajad Inge Pauska, Leelo Jago, muuseumi teadusnõukogu esimehe asetäitja prof. Karl Siilivask, materjalide kogumiku vastutav toimetaja prof. Karl-Samuel Rebane, kogumiku toimetuskolleegiumi esimees Viktor Kalnin ja kolleegiumi liige Valter Lenk.

Tänu tõhusa töö eest Opilaste Teaduslikus Ühingu päivisid prof. Viktor Masing ning dots. Uno Kaljulaid.

Idee oma lehele

Armas tudeng! Sul on kiire: eksam tuleb, eksam läheb. Vahepeal jood kohvi ka. Võta siis leht kaasa ja loe ka see lugu läbi, sest järgnev peaks Sind otseselt puudutama.

Detsembri «TRÜ-s» avaldasime kümme küsimust lehe asjus. Suur tänu kõigile-kõigile, kes võtsid vaevaks oma arvamused kirja panna. Lasime vastata ka toimetusse astujail ning komsomolikomitee liikmetel. Viimaste huigas oli küll päris vähe neid, kes küsitluse arvamustega tagasi läkitasid.

Niisiis, läheme asja juurde. Esiteks uuesti küsimus ja siis kommentaar.

1. Kas Sind rahuldab ajalehes ilmuv üliõpilaskoostöö info? M's on puudu?

Suuremat osa ei rahulda. Toimetust ka mitte. Miks siis on seda lehes vähe? Ikka vanal põhjusel: me ei saa infot kätte. Orituste korraldajad arvavad vst, et me lausa pimedast peast kõike ette võime näha. Ometi on igal asjal organiseerija(d), tehakse kutseid ja kavu. Kas on siis raske meile helistada, saata teade, või m's kõige parem — kirjutada eelinfo. Nurinat on selle üle, et uudised on vanad. Kahjuks on see nii suuresti näda: lehe enda ilmumise sageduse pärast. Et aga uudised värsked saaksid, hoolitsegem ka ise selle eest. Veel kord — andke meile õigel ajal märkul Kui mõni küsib nüüd, et mis me toimetuses ise teeme, kui uudiseidki kokku ei saa, siis teadku, et meie ise lehetegijad otsust lõpuni: organiseerijad, kirjutajad, maketeerijad, ka paljudel koosolekutel käijad, ühiskondlikke kohustusi täitvad jne. Igale poole ei jõua me tõesti ise.

Hoolitakse teaduskondade uudistest. Siin palume jälle abi, aga eriti teaduskondade pressisekretäridelt. Uudis võivat koosneda ka fotost ja selle allkirjast. Võiks muudugi, kui me rohkem pilte saaksime. Anna me selleks lugejale lootust.

2. Kas oma teaduskond on lehes piisavalt kajastatud? Mida ootad?

On «ja-sid», on «ei-sid», on risti vastukäivad arvamusi. Muidugi — ühes teaduskonnas on rohkem, millest kirjutada, teises elu loom. Oodatakse paremate kogemuste jagamist, dispuute, säravamalt kirjutatud lugusid, isegi teaduskondade pisisündmusi.

3. Milliseid üliõpilasprobleeme pole Sa «TRÜ-st» leidnud?

Ilmselt ei ole kõik lehte tähelepanelikult lugenud ning samuti mitte pikemat aega (näit. esmakursused). Seepärast on mainitud ka niisuguseid teemasid, millest on siiski kirjutatud (ühiselamud, EOE, alkohol, sport, üliõpilaste elust Liidus ja välismaal). Kuid meil puuduvad tõepoolest näiteks sellised teemad, nagu üliõpilaste töökäimine, viimasel ajal ka tudenginali, oma koha leidmine. Zurnalistikadiplomand Anu Pallas: «Paistab, et kirjutatud on kõigest. Küsimus puudutab rohkem seda, kuidas kirjutatakse.» Ka selles on iva.

4. Milliseid uusi rubriike pakud? Kahe eelmise küsimuse vastused kattuvad sellega sisuliselt. Paneme kirja ettepanekud: ajurünnak ühiselamustest, nalja, arvutiõpetus, diplomand-86, suunamine, suitsetamine, teaduskondade leheküljed, tantsukultuur, viisakas käitumine, vilistlased, üliõpilaspere, professorite memuaare, õppimiskogemuste vahetamine, kursuste komsomolielu, üliõpilaspäevad, ülikooli majandusprobleemid, tudenglik tudengielu, diskomaailmas jpm. Aeg-ajalt need teemad ju kajastatud on, kuid teinekord ei võta pidevam avardamine vedu. Näiteks ei julge vist ükski toimetust välja pakkuda uut rubriiki, enne kui «portfeilis» on vähemalt kaks-kolm uugu juba olemas. Meie oleme sageli lihtsamat teed pidi läinud. Kui on esimene lugu välja pakkuda ja kokkulepe järgmiste suhtes olemas, läheb asi käiku. Aga

lubadused jäävadki sageli lubadusteks. Eelmisel semestrilgi oli neid lubajaid oma parkümmend. Aga jäägu see igaühe enda südametunnistuse peale. Loodame uuel aastal oma pealekäämistes ja segitustöös järjekindlamad olla. Kena rubriigi jätkamist pakub jälle Anu Pallas: «Peatu, helki!» või midagi sellist, kus saaks avaldada pildilugusid igal teemal.»

5. Nimeta mõni autor (nii üliõpilane kui õppejõud), kelle kirjutisi eriti ootad.

Õppejõududest mainitakse Juhan Peeglit, Hillar Palametsa, Hans Trassi, Jaan Eilartit, Tullio Ilometsa; üliõpilastest Triin Rahnut, Peep Pedmansonit ja Anu Pallast.

6. Milliseid võistlusi võiks «TRÜ» korraldada (publitsistika, nali, foto, kirjandus)?

Huvi tuntakse nende kõigi vastu. Pakutud on üsna konkreetselt: fotovõistlus «Ühiselamu ja selle elanikud», erileheküljekonkurss, võistlus «Parim probleemlugu».

7. Milliseid artikleid ja rubriike tõstad esile selleaastasest lehest? «Õppetehnika», EOE (eriti Gagarini rühma ettevalmistusperiood), «Kiri sõjaväest», «Teater», «Liiklus», festivaliteema põhjalik käsitus, karskusetemaline vestlusring. Tõstetakse esile meie lehe head rubriigikujundust ja küsitakse, kuhu on jäänud «Tekliga gloobus». Ei ole see lõplikult kadunud, rubriigi ühiskondlik toimetaja lubas kindlasti jätkata.

8. Ajalehe nägu sõltub suuresti kirjutajaist endist. Kas oled teinud «TRÜ-le» kaastööd? Kui ei, siis miks?

Küllaltki suur osa küsib: «Miks just mina?», «Ei julge, ei oska», «Pole selle peale tulnud» jne. Ka ajapuudus ei laskvat. Nüüd juugustame küll kõiki: igaühe kaastöö on teretulnud, nii info kui mõttekirjapanek. Seda rohkem on lehes uudiseid, seda mitmekülgsem ja huvitavam leht ise. Julget pealehakkamist!

9. Millest tahaksid ise kirjutada?

Mõnigi arvab, et: ühiselamustest, vabast ajast, komsomolitööst, viisakusest, inimlikest suhetest. Füüsikaosakonna komsomolisekretär Jelena Langebraun — kuidas aktiviseerida üliõpilast; komsomoliteemate asesekretär Ardo Kubjas — suurürituste ettevalmistamisest. Ja veel üks vahva vastus: «Seda näete siis, kui artikli toon. Püüan seda teha tihedamini.» See artikkel on muide toodud ja ilmub tänases lehes.

10. Sinu nimi, osakond, kursus.

Vastajate hulgas oli füüsikuid, keemikuid, majandustudengeid, zurnalistide, matemaatikuid, geoloogide, filoloogide jt., sealhulgas ka anonüüdses jääda soovijaid.

Huvitavamate ettepanekute tegijatele lubasime tasuta «TRÜ» aastakäigu, mõne üllatusauhinna. Kõige sisukamad vastused andsid diplomandid Merike Karlson, Anu Pallas ja Ardo Kubjas. Arvame, et need teenivad ka tasuta «TRÜ» aastakäigu, aga alates 1. septembrist. On nad siis ju ülikooli juba lõpetanud ning võib päris meeldiv olla võtta oma postkastist värske «TRÜ». Mait Land (füüsika II k.) ja Margit Mikk (žurn. III k.) saavad aga üllatusauhinna. Üllatus jäägu üllatuseks semestri alguseni, mil olete kutsutud pressiklubi õhtule. Lõpuks veel kord tänu sõnad kiirel aastalõpu päevil vaevanäinule. Ettepanekud andsid meile taas julgust mõnigi teema üles võtta, võib-olla on nüüd ka kaasalööjaid rohkem.

VARJE SOOTAK

Sess, stress ja maagia

Eksamite eel saavutab oleviku-ärevis kõrgpunkt. Kas saab läbi või mitte? Kas «väga hea» või vähem? Oleviku lihtküsimumused. Või elu põhiküsimumused? Elu on nagu sess, samuti täidetud stressitekkivate sündmustest.

Tudeng saab eksamihooajal oma stressikogemuse. Jõuab selgusele, kui suur on tema pingelalvus. Leiab (või ei leia) optimaalse stressitaseme, mis on talle vajalik õpimaterjalist läbipuremiseks. Eksam kui pingestav sündmus koosneb mitmetest pingelallikatest: aine, õppejõud ja tudeng oma emotsioonide ja ambitsioonidega. Kõigil neil on oma osa eksamietenduses.

Eksamil on vajalik, et käivituksid ja kiireneksid kõik vaimsed potentsiaalid: mälu, tähelepanu, mõtlemise kiirus ja paindlikkus. Stress käivitab. Kuid kõigil pole stressi «käivitussuut» võrdne. Ohtesid suur pinget käivitab, teisi ta-

kistab. Erinevad on vaimsed võimed, pingelalvus, kuid ka oskus võimele, pinge ja õpimaterjaliga ringi käia. Viimane veab alt sagedamini.

Oskus kasutada iseennast! Kasutada? Kas ka ainult sisemisi — vaimseid võimeid? Ka väliseid, ütleksid tüdrukud. Oisarmika välismuse ja lõhnaõõpivõde mõju meesõppejõududele on teada. Kuid alati pole see neile. Nagu ka mees-tudengite smoking. Seda vajavad ka eksaminandid — sündmuse rituaaliseerimiseks, et muuta see erakordseks ja pühalikuks etenduseks.

Etendusi me vajame. Nad distsiplineerivad meid kindlate mängureeglitega, mida tuleb järgida, et saavutada edu. Nad korraslavad meie käitumist ja vaimu, täidavad elu tipphetkede või katastroofidega.

Eksamite ajal on tudeng ebavaline. Ta usub endeid ja teeb mõtetuid tegevusi. Neil on tema arva-

tes mõju tulevaste sündmuste käigule. Arukaid ja tsiviiliseeritud inimesi valdab ootamatult maagiline maailmalaju. Nähakse seost ja toimet asjade vahel, mis on ruumis või ajas nähtavalt eraldatud. Eksamistressis võib tudeng sarnaneda primitiivse suguharu liikmaga ja neurootikuga: ta toimetab tegevusi, mis on olstarbelud, pragmaatilistelt mõttelud, kuid vajalikud psühho'oogiliselt. Enne eksamit tudeng: pistab vasakusse sussi parema jala, keerab kummuli eksamine õpiku, pistab sõrme «eksamistõrmuse», vajub tagurpidi intri-toast-jms. Näi iselt tühiseid ja ajutisi käitumissümboleid on palju. Nii sessi ajal kui ka elus. Nad on suguluses traditsionaalsete ühiskondade rituaalistsikega ja maagilise mõtlemisega. Loogiliselt, ilma emotsioonideta mõeldakse alles eksamit.

RAIVO KELOMEHE tekst ja joonistus

Retronädal

ESMASPÄEV

Nakkushaigused. Koolerahaiged kuivavad ära ja surevad poksiapoosis. Suurepärane. Kodus kaebas sõbratar, et kõhulihasid valutavad. Otles küll, et naermisest, aga kes see usub. Pärast nii põhjalikku loengut. Selge — koolera.

Keelises plaanis kerhis veel üks küsimus: huviav, kas tuleb «koolnu» sõnast «koolera» või «koolera» sõnast «koolnu»?

TEISIPÄEV

Ootoot, mis me siis tegimegi? Näib, et koolis ei midagi o'ulst. Selleks semestriks sai stiilistikaga ühele poole. Väliskirjanduses tarvitas Talvet jälle oma lemmiktempot — kahe tunniga täiskopakus läbi XIX sajandi Ameerika kirjanduse.

KOLMAPÄEV

Elu on ilus, nagu tavatses telda üks intrikasvataja. Vähemalt ajakirjandusajaloo arvestusega on sel (Järg 3. lk.)

„Mul on vedanud“

küllalt palju tegemist, et see materjal arusaadavaks teha. Suur eelis on see, et õpilaste arv klassis on teiste koolidega võrreldes väga väike. Näiteks ühes klassis on mul 8 õpilast, seal tunnen kohe, et olen neist üle.

Paljud õpilased ei häälda kõiki häälikuid välja. 4. klassis ei tea ta veel näiteks paljusid sõnu. Kui 4. klassi õpilane mulle midagi räägib, ei saa ma sageli temast aru. Pean tajuma, mida ta mulle öelda tahab. Pingid paiknevad klassis poolkaarekujuliselt, õpetaja laud kaare keskel. Igas klassis on võimendaja ning lastel on kõrvaklapid peas.

● Kuidas mõõdus esimene veerand?

Esimene veerand oli kõige raskem. Tunnikonspekti ettevalmistamiseks võtsin tihti uneajast lisa. Tunnistused tulid väga head, pidin ainult ühe kahe välja panema.

Esimene veerand oli muidugi väga lühike, õpilased ei olnud veel minuga harjunud. Nad ei osanud veel minu suult lugeda, ei tajunud minu hääli, ka mina ei tundnud neid kuigi hästi.

Kui ma kooli läksin, püüti mulle kohe palju kohustusi peale panna. Arvatakse, et noor ja energiline pedagoog jõuab igale poole. Eks see ole õige ka, aga minu arvates esimesel aastal endale väga palju ülesandeid võtta ei maksa. Siin koolis on kõik nii uus, et harjumine võtab aega.

● On sul õpetajatöös ka midagi naljakat juhtunud?

Küll ja küll. Näiteks läksin ülikooli vilistlase-na üliõpilaspäevade raames toimunud stiilõhtule. Selleks õhtuks griimerisin ennast tondiks. Sain hilja koju. Pesin küll nii õhtul kui ka hommikul nägu, aga ikkagi olid silmad siniseks jäänud.

Hommikul esimeses tunnis kõik õpilased naersid ja viiplesid omavahel — klassis kord käest ära. Tunni lõpul küsis üks pois: «Õpetaja, kas teil on silmad siniseks löödud?».

● Kuulevad lapsed ikka Su sõna?

Algul mõtlesin, kuidas võib üks väike inimene nii õel olla, siiralt õel. Nüüd olen aru saanud, et ega see ei olegi õelus, see on lapselikus. Varem ma läksin viha'e ja ei saanud tunnis korda. Nüüd oskan lastele juba teise piguga vaadata.

Kõige suurem probleem minu jaoks ongi distsipliin, eriti nooremates klassides. Vanematele õpilastele oskan arusaadav olla. Kui lapsed ei saa minust aru, hakkab neil tunnis igav ning nad püüavad millegi muuga tegelda. Arvan, et oskan lapsi tunnis tööle panna ja distsipliin tuleb pika peale õpetajatöö jooksul.

Vahel mõne lihtsama tunni puhul ei ole ma tundi põhjalikult ette valmistanud ning olen seetõttu tunni ajal päris hätta jäänud. Nüüd püüan alati põhjalikult ette valmistada, üksipulgi läbi mõelda iga lause, iga sõna, mis ma ütlen.

● Oled Sa endale valinud ameti kogu eluks?

Kas ma elu lõpuni õpetajaks jään, eks seda näitab aeg. Loodan tasahiljakesi, et iga aastaga läheb kergemaks. Vanematel õpetajatel on aastatega kogunenud palju meetodilist materjali, neil on välja kujunenud omad pedagoogilised võtted. Kui mul on juba olemas tunnikonspektid ja tööplaan, siis järgmisel aastal ma lihtsalt täiendan neid. Aastatega koguneb iga sugust meetodilist materjali nii palju, et tunni ettevalmistamine muutub lihtsamaks. Iga aastaga tõuseb ka palg.

Praegu võtab õpetajatöö kogu mu vaba aja. Ohtupoolikutel käin keeltekoolis ja kultuurülikoolis.

Õpetajana töötada on tunduvalt raskem kui ülikoolis õppida. Nüüd teaksin kindlalt, millistest loengust ma kunagi ei puuduks ja mida ma sellelt loengult kindlasti üles kirjutama peaks. Onneks saan iga ajal abi vanematelt kolleegidelt ja ülikooli matemaatika õpetamise meetodika kateedrist.

Mul on tõesti vedanud, sest saan ühe aastaga suured kogemused. Ei kahetse oma elukutse valikut!
KRISTEL KUKK, žurn. I k.

Ajakirjanduskonkurss

algab kohe täna ja kestab 7. novembrini. Korraldajad ELKNO IRO komitee ja «TRÜ» toimetus. Eesmärk: on meie elu põhjalike muutustega aeg, on rahuaasta. Kuidas elab ja õpib tänapäeva tudeng? Millised on tema eesmärgid ja tegevus? Konkursilugudena arvestatakse kõiki selle aja jooksul «TRÜ-s» ilmunud lugusid, ka sarju. Hindamisel vaetakse:

informatsioonilisi kirjutisi (sõnum, intervjuu, reportaaž jne.);

publitsistlikke ja arutlevaid kaastöid (portree, kommentaar, probleemartikkel, kirjanduslik reportaaž, retsensioon, essee jne.).

MILLEST kirjutada? Ülikoolist, üliõpilasest kogu tema mitmekesisuses: loeng, lemmikõppejõud, õppetehnika, eksamid, praktika, komsomolielu, taid.us, ÜTO, EÜE, ühiselamud, tudengipere, vaba aeg, hobid, armeeteenistus... Loetelu on ammen-damatu.

OSALEDA võivad loomulikult kõik TRÜ üliõpilased, aga kutsume oma mõtteid avaldama ka meie teiste kõrgkoolide tudengeid.

Tähelepanu, sõdurpoisid! Ootame ka teie kaasalöömist!

PREEMIAD: kuidas 150 rubla jaotatakse, selgub täpsemalt muidugi kaastööde sisukuse põhjal, sest žüriil on õigus preemiad ka ümber jaotada. Esiaegu pakume nii:

Informatsioonilised lood: 4 preemiat à 15 rubla; publitsistika: I preemia — 30 rubl., 2 II — à 15 rubl., 3 III — à 10 rubl.

Eripreemiad: 1. parim komsomoliteemaline lugu; 2. parim artikkel sõdurpoisilt; 3. parim ühiskondlik-poliitiline artikkel.

JULGUSTUSEKS: žanri peljates ei tasu oma mõtteid jätta paberile panemata. Kui kardate «proffe» — žurnalistikatudengeid, siis siingi teeb žürii vastavalt kaastööde tasemele ehk koguni eriarvestuse, st. hindab eraldi.

Tulemused saab teada enne rahvusvahelist üliõpilaspäeva, st. 14. novembri lehest.

ASJA JUURDE: VÄHEM SUURI SÕNU, ROHKEM SUURI MÕTTEID!

Jätkem näärivanad lastele!

Kellel küll poleks meeles see aeg, mil juba ammu enne esimest lund sai isalt-emale ootusärevusega päritud, kunas küll näärivana tuleb. Ilmselt polnudki sellele väikestele poisile tähtis niivõrd see, et näärivanaks kutsuti kingilusi jagab (neil sai ju ka muudel tähtpäevadel), kuivõrd jagaja ise, imelikult välimusega mees imelikult maalt; kas Lapimaalt või Udmurdimaalt, igatahes saadusliku kõlaga kohast. Näärivana-muinasjutul oli üks lapsepõlve ilusamaid müsteeriume.

Kindlasti on paljudel meeles ka see, kuidas ühel aastal tundus näärivana hääli äkki väga sarnane onu Uudi omaga. Järgmisel aastal tundsid aga juba väikest üleolekut väikevenna ees, kes oli väga õnnetu, et isa ei saa teda näärivanale salmi lugemise juures julgustada, kusjuures ise jättis kahe silma vahele asjaolu, et pika habemega taadil on isa saapad jalas. Kuid samas oli sul hinges mingi kripeldus, tunne, nagu oleksid millestki imma jäänud. Puudu oli NÄÄRIVANAST, sinu jaoks teda enam ei tulnud. Üks lapsepõlveillusioon oli purunenud, tähtike täiskasvanule-maailma, milles kõik on allutatud loogikaseadustele, oli asunud Alice'i Imedemaal asemele. Kuid see on paratamatu.

Näib loomulik, kui see eilne pois, saanud meheks, peab oma moraalseks kohuseks ühel aasta viimastest päevadest ise punane mantel selga tõmmata. Kuid on lausa imelik, et tihti peale esitatakse näärivana-etteasteid mitte sellistes ringides, mille pärisosaks näärilaul on, vaid lastele seltskondades. Millegipärast peetakse kohustuslikuks, et iga nääriveo juurde kuulub ka näärimees, nii ka ülikoolis korraldata- vate teaduskondade näärupidude juurde. Tekib imelik situatsioon: näärivana-näitemäng, mis on oma olemuselt mõeldud neile, kes seda tõseks peavad, mängitakse maha neile, kes selle üle vaid muigavad. Kas on vajalik selline teesklemine? Pealegi kipub niisugune näärivana-show pahatihti välja kukkuma väga hädiselt ja äraleierdatult. Nii kukkus see välja ka füüsika-keemiateaduskonna nääriveol. Kuigi näärivanadid oli tervelt kolm (+ snegurotska), ei osanud nad oma ette-astele jooksul muud teha, kui anekdoote rääkida, kurja häälega salme nõuda ja pahasid üliõpilasi viitsaga ahvardada. Samas varises kogu nende etendus kokku, kui paar ju get vilenda kursuse noormeest võt- sid kätte ja rõõvisid näärivanadel snegurotska ära. Näärivana-rolli stsenaariumis on ju ette nähtud, et laps peab näärilauli austamal Seda, et ka ilma näärivanata võiks nääriveol palju huvitavaid teha, näiteks kasvõi seesama füüsikute-keemikute peoõhtu, mis (v.a. näärivana-kits) jättis väga hea mulje. Oritusele näärühingu andmine et peaks raske olema, on ju eesti rahvakultuur näärilaulude poolt väga rikas.

Seega tahaks kõigile aastalõpu-pidutsejatele öelda: jätkem näärivanaid lastele, nende tööliste omanikele. Sellega jääks meis kõigis puutumata ilus lapsepõlve mälestus NÄÄRIVANAST. Samas esitan aga üleskutse kõigile meesüliõpilastele: kaheleistsümme kuu pärast, ühel aastalõpu päevadest, lõmmake selga punane mantel, kleepige ette valist habe, ostke poest kommikolike ja minge esimese ettejuhtuva ukse taha ning küsige, kas peres on lapsi. Ehk ärkab siis ka sinu endas uuesti elu näärivana-muinasjutt.

ARMIN LATIKAS

Tõlkevõistlus 1986

Tõlkida võib eesti keelde ilukirjandust maailma mistahes keelest. Proosatekstide (novellid, esseed, terviklikud katkendid romaanist või näidendist) pikkus võib olla 5—10 masinakirjalehekülge (2 intervalliga), luuletusi tuleb võistlusele esitada vähemalt 3 ühelt ja samalt autorilt. Esitada tuleb nii originaal kui tõlge kolmes eksemplar. Eripreemia on parimale vahendusele NSVL rahvaste kirjandusest.

Osa võivad võtta kõik, kes on TRÜ statsionaarsed või mittestatsionaarsed üliõpilased alates käesolevast õppeaastast. Tööd tuleb varustada märgusõnaga ja pealkirjaga «Tõlkevõistlus 1986», lisada suletud ümbrikus tõlkija nimi, teaduskond, kursus ja elukoht ning toimetada hiljemalt 1. märtsiks ajalehe «TRÜ» toimetusse.

Tänu

Rektori nimele saabus kiri Ungari Széchenyi Rahvusraamatukogust, milles tänatakse kingitud raamatute ning raamatukogu kammerkoori meeldiva vastuvõtmise eest. Ungari raamatukogu kollektiiv soovib meile palju edu ja häid töötulemusi.

NSVL KKEHM juures asuv Raamatukogude Teaduslik-Metoodiline Keskkomisjon tänab meie teadus-raamatukogu üliõpilase seminar-nõupidamise eduka korraldamise eest, eriti aga direktor Laine Peepu ja teadusasedirektori Urve Tõnnovit.

50. sünnipäeva puhul avaldatakse rektori käskkirjas tänu prof. Rein Zuppingule kauaaegse kvalifitseeritud erialase töö eest TRÜ neuroloogia ja neurokirurgia kateedris, 70. sünnipäeva puhul Erna Abelile

kauaaegse ja tulemusliku erialase töö eest TRÜ suusaspori kateedris.

Tänu pälvivad dots. Ene-Margit Tiit kauaaegse ja tulemusriika matemaatilise statistika kateedri juhtimise eest ning inglise filoloogia kateedri dotsent Oleg Mutt kauaaegse kohusetruu töö ja heade tulemuste eest õppe ja kasvatustöös.

TRÜ aukirjaga autasustatakse Taisi Mürseppa kauaaegse kohusetruu ja eeskujuliku töö eest matemaatikateaduskonnas.

TRÜ ÜTO eesti keele ja soome-ugri keelte ringi 40. aastapäeva puhul pälvivad rektori käskkirjaga tänu järgmised ringi liikmed: Valve Kingisepp, Renate Pajusalu, Kalli Pokk, Kadri Mäger, Tiina Tõnissoo ja Siret Rõkka.

Sessipõletik

(Algus I. lk.)

meenub, mis tal endal lugemata jäi ning ta võtab täiskirjutatud (!) ettevalmistuslehed, palub õppejõult vabandust enda lähkumise ja mõttes ka vastaja kleepja ilukõne pärast ning lubab hiljem tagasi tulla. Siis kui ruumid on jõudnud tuulduda.

Sessiloo happy end'i huvides olgu siinkohal toodud kaks kiidu Vana-Kreeka küünikutelt. Ant'stheneselt, sokraatikute mõjukaima koo'konna, küünikute koolkonna asutajalt olla küsitud, miks ta oma õpilastega nii julmalt käitub. Ta vastas: «Aga kas arstid siis ei ole julmad oma haigete vastu?»

Keegi tõi oma poja Diogenese juurde, et viimane teda õpetaks. Lapsevanem kiitis, et tema poeg on väga võimekas ja ülimal määral vouruslik. «Aga milleks siis mina talle vajalik olen?» küsis Diogenes. INDREK UDE

MAARJA MAAR

Ei ole soojasära kõigi hääldes kes ümber Suure Tule istuvad ei ole soojasära kõigi hääldes kes sellest tulest hardalt laulavad

sest viskasid ta laulupilli tulle soovides et vaiki istuks ta vaikiski mõnd aega vile voolis alustas sel «Vanemuisega»

Tõusis nende seast ja ära kõndis laane poole lahke lauluga mets merepõu ja eesti rahva suhu vaevu suutsid hinge pidada

MUL OLED JAANUD ALLES SINA
PALJU HAAD JA TINT

A. M-ile

Mu ainsa sõbra linnakorieris kus voodi maalikast ja pliit ja viisteist rubla küünlaja'a all ma klõppimata vaibal istusin

Ta pillidesse süveneda tahtsin neis miski oli ripakil sest kuu'stn kuis värvõi mõõda ära hajus pill mind sinnamaani ta, u juhtis

Ta norgu jäi ei vaeleln hoogu sain ja aina olelin kuismoodi kahtlin julmalt ah kui häbi on mul praegu

Sel ajal salaja mind o'i vahtind ja maalind plikana hallpäisen enneaegu allkiri: täna ütlesin tasi lahti

Tee tõelise teaduseni

Autorite kollektiiv:
bioloogia V kursus
Tartu 1985

Tegelased:

GOGA — töökas ja õpimuhine noormees Mu.g.maalt
HEDI — hoo'as tüdruk
JEFF LINNÉE (mitte samastada Jeff Lynnéga raja tagant!) — absoluutse muus.ka.ise kuumise-ga saksofonist kõrts.ansambliis, huvialaks päiklite korjamine n.ing kollekt.soneer.mine
KUTT — lootustandev ja väsimatu jahtija mitte a.n.ut oma sekt.sooni üritustel
onu LEOPOLD — tüdruk
MURIKE — tüdruk Mu.gimaalt
MONU (ka lihtsai: Vorbuse krahv) — niivõrd mõnusa olem.sega noormees, et luu paistab; niivõrd tasase hää.eega, et keegi pole tema hääit siiani kuunud
PEETRIKE — üks ülimalt tore ja lõbus poiss, kes oskab elus hästi edasi jõuda
POJAKE (ka Suure Peaga Poiss) — üks väga tore po.ss
URKI — suure teadmistepagasiga noormees
USTAV (ka Noor Söber) — üks söber
OLLE — kaugmatkaja

Lood lihtsameelsest, kuid õnnelikust Pojakesest, tema suurest peast ja protsessidest, mis selle pea sees sünnivad

* Suure Peaga Poiss polevad inglise keelt just niipalju viitsinud õppida, et ta tundides tarkusega oleks saanud silma paista. Seetõttu hoidnud sullepa otsa pidevalt suus, sest talle tundunud, et näeb niimoodi targem välja. Kehvavõitu hääldus muutunud aga sonivaks kogelemiseks, mispeale konnat ik õppejõud palunud vahetpidamata: «Pojake, please take your pen out of the mouth!»

Kui Pojake keelte õppimise ükskord lõpetas ja neid unustama hakkas, jäi just see lause viimaseks, mis tal võõrkeeltest unustada oli. Veel raugaeas näris Pojake päevad ja ööd sullepa otsa, püüdes al'esjäänud lauset unustada, kuid tulemuseta.

* Pojake olla oma emale armastav laps.

Kord, kui emake talle jälle külla tulnud, jäänud Pojake põgenemise-ga hiljaks ja põrganud emakesega trepil kokku. Viinud siis emakese oma tuppa ja pannud istuma. Ise läinud sokke pesema. Et musti sokke o'nud palju, pesnud ta n'id seni, kuni emake pidi ära bussi peale minema.

* Pojake olla tihtipeale hommi-kuli väga õnnetu, märgates, et tema kõrvad on jälle hirmsasti üles paistetanud. Ikka ei õpi ta kannatlikult magama ja keerab küli i, mistõttu tema suur ja üüraske pea kõrvad paiste vajutab.

* Ühel pärastlõunal (umbes kella poole ne ja paiku), kui Pojake juhtunud taas üksinda viibima, haaranud ta voodi madratsi all sinna varem peidetud peitli ja laiendanud kiiresti ukse ülaosa, et saaks vabalt koolis käia.

* Perioodiliselt kahe kuu tagant, kui Pojakese juuksed jällegi vastikult pikaks on kasvanud, tuleb tal juuksuris käia. Nii päevil on ta õudset õnnetu, sest juuksurid nõuavad tema käest kahekordset hinda.

* Pärast seda, kui Pojake järsku enam stippi ei saanud, oleval tema tuba vabandamatult jõhkraks muutunud ja pähe sigenenud usku-matult palju üraseid. Kuka'i kratsides o'i tu'nud saepuru, see langes põrandale ja kattis mõned jõhkruksed, nii et osava vabandamise juures oli loa seisukord süiski üsna vabandatav.

* Pojake lasknud zoo'logia praktsi ajal oma pea paljaks a ada ning mingi libeda ainega (mis er-nist oli katnud angerja soomuseid) kokku määrda. Süis hoidis ise kõvasti hinge kinni. «Kui üraseid augu äärele hingama tuleb, libiseb ta ja peab maha kukkuma.» arutles Pojake, ent libises kiilasjäl ja kukkus.

* Kord, kui Pojake magas, pan-i Jõhkard talle elektroodid kõrvade külge ja laskis läbi pea 220 V. Üraseid jooksid tugeva voolu tõttu kuulmekanalitesse. Nüüd on Pojakesel kõrvad umbs.

* Pojake on kõva jahimees. Kui jahil käib, jookseb ainu't mööda sihte. Ükskord üritanud ta metsa põigata, aga pea jäänud kahe puu vahele kinni, mistõttu sai ta seda ainu't ühe korra teha.

* Ühel jahikäigul pannud metsavaht Pojakese sellisesse kohta, kus looma üa'gi näha ei võinud.

Pojake vanitsunud terve päeva kurvalt ringi, loomi nägemata. Ohtul tulistanud korraga kahest rauast, ehmunud metsavaht saanud suuriävev kuu'id piitsaga maha rabada.

Lood lihtsameelse Pojakese kursusekaaslastest

Peetrike lood

* Peetrike ostnud endale par-divoile, näpanud õhtuhämaruses tuletoojemajast ämbri ja läinud Teadusle Akadeemia ette, kus peinud end ämbri alla ära ja hakanud prääksuma.

Möödunud orni'to'og olla ilmutanud loomulikkust huvi, et kes see seal ämbri all prääksus. Tõstnud Peetrike pealt pange ära, see aga haaranud hämmendunud uuri-ja taskust doktoritöö käsikirja ning põgenenud kiiresti. Kohale rutanud müitsatõotajad said käsikirja terve-nisti kätte, aga Peetrike o'i õudnud enne võimumeeste ilmumist kräädi süiski ära kaitsta.

Jeffi lood

* Jeff läinud ükskord, kui ta o'i lausa matemaatika loengusse hiljaks jäämas, nii kiiresti üle Toomemäe, et dipiomaadi sang olla vilistanud.

* Et elust tulu saada, käib Jeff õhtuti restoranis saksojoni mängimas. Enne esinemist topia ta aga piia toru pähkleid täis. Parast puhua saksojoni, mis jaksab, kuid torust lenuab ainu't pähkleid sü-ma, mille peale Jeff nuttu lahista-ma hakkab. Rahval hakkab poisist väga kahju ja nad topivad toru 2b-ruhlaseid täis.

Mõnu lood

* Kui Mõnus Poiss polnad oma matrikuit dekanati viinud, saadetud Vorbusele telegramm. Telegrammi saamine on Vorbuse küla e suursündmuseks

Kogu küla kutsuti kokku, palju rahvast o'i kaugemaltki. Telegrammi anti Mõnu.e rahva ees piavlikult kätte, järgnes teate sisu arutelu ja sööming.

Lugu Üllest

* See lugu jutustab tuntud kaugmatkajast Üllest, kes o'lsustanud kord rongiga «Estonia» Tallinnast Moskvasse sõita ning samal ajal kõik peatused ära lugeda. Oõseks mõttes ta kavala nipi väi-ja — jättis keele hammaste vahe.e ja uinus...

Juhtus siis rong peatuma, libises tüdruk peaga vastu platskaart-vaguni seinale, ärkas, hambad laskasid kokku ja keele otsast pude-nes väike lüike — märgistamaks tehtud peatusi.

(Järgneb.)

Kogunud ANDRES ADER

Vana-aasta lõpul, 30. detsembril iakkas tuksumast ühe vanima ja staažikama õppejõu, kauaaegse saksa filoloogia kateedri vanemõpetaja Gerda Raadi süda.

G. Raadi sündis 28. jaanuaril 1900. aastal Tartus. 1932. aastal lõpetas ta ülikoolis germaani filo-logia, millele lisaks omandas 1941. aastal saksa keele õpetaja kutse tolleaegses üllkoo'i pedagoogilises seminaris. TRÜ-sse asus tööle 1944. aastal, kohe pärast üli-kooli taasavamist. Ka pärast pen-sionileminekut 1974. aastal jätkas ta tööd tunnitasu alusel saksa filo-loogia kateedris kuni viimase ajani. Sõjajärgseil aastail õp-tas G. Raadi praktilist saksa keelt eri-ala üliõpilastele, pidades ka loen-guid saksa kirjandusest ja juhen-dades sellealaseid kursuse- ja d'p-lomitõ'd. Viimastel aastatel oli ta spetsialiseerunud saksa keele kon-versatsiooni õpetamisele, mida tegi väga oskus'ku't. Tuleb kõrge't h'n-nata tema teeneid üliõpilaste ja as-pirantide suulise väljenduseoskuse arendamisel.

G. Raadi oli a'ati aktiivne üh's-kondlikus-töös. Ta oli pikemat aega saksa keele ja kirjanduse ringi ju-hendaja, tema juhtimisel korra'da-ti huvitavaid temaatilisi õhtuid saksa kirjandusest ja lavastati näi-dendeid. G. Raadi koostatud on

GERDA RAADI

mitmed kõrgkooliõpikud ja õppeva-hendid, n metada võib «Deutsches Lesebuch für Hochschulen» (1947), «Saksa keele õp.k kõrgematele koolidele» (kaasautorluses 1961), «Übungen zur deutschen Sntax» (1963). Ka pensioni ajal ei lakanud G. Raadi viljakas pedagoogiline ja metoodiline tegevus. Ta koostas õppevahendeid ja võttis osa ühis-kondlikest üritustest.

Silmapaistva ühikond'iku ja eri-alase töö eest on G. Raadi autasustatud medaliga «Vapra töö eest Suures Isamaasõjas aastail 1941—1945», paljude auk'rajadega ja ki-tustega.

G. Raadi oli neid õppejõude, kes oskas sütitada üliõpilasi, äratada neis huvi keele ja kirjanduse vastu. Tema aktiivsus ja elurõõm, ta elavad ja hoogsad lo'ngud ja se-minar'd on kordumatud, mee'de-jäävad. Suur osa TRÜ lõpetanud saksa keele õpetajaid on olnud G. Raadi õpilased, samuti on ol-nud G. Raadi õpilased ka valdav osa praegusi TRÜ saksa filoloogia õppejõude.

Meie hulgast on lahkunud armastatud ja unustamatu õpetaja ja kolleeg. Helge mä'estus Gerda Raadist jääb alatiseks meie süda-messe.

Võõrkeelte
kateedrid

Press käis Kiievis

Möödunud aastal. Talvevaheajal. Kuhu nüüd? Kas Minskisse, Leningradi, Moskvasse?... Pressi-sekretär, tule ja ütle selle kohta

ruttu oma sõna: kuhu ja millal, sest piletid on vaja varem ära osta, vastava kõrgkooliliche to'metu-sega kokku leppida.

Kiievi RÜ tumepunase peahoone es pildistas pressisekretäre

MALLE TOOMISTE.

FILMIKIRJUTISTE VOISTLUS

Filmik'ubi ja aja'eht «TRÜ» kuulutasid 29. märtsil välja uue (so kolmanda) filmikirjutiste võst-luse. Tõid saab esitada 15. aprillini ja need avaldatakse aja-lches. Konkurs'st võtavad o'a

Retronädal

(Algus 5. lk.)

leks korra'ks kombes. Õppejõud pi-das võimalikuks koguni tunnusta-valt ära märkida, et ülatavalt o'i iga vastamatu'nu isegi mõnevõrra va'mistunud. Aga mis meil muud üle jäi.

ka need kirjut'sed, mis selleks ajaks pole ilmuda jõudnud.

Kirjutada võivad kõik, kes TRÜs õpivad või töötavad või on FK liikmed. Võistlustöö avaldatakse autori nimega. Kirjutada võib kõi-gest, m's kinodes, k'ubis või kogu-ni televisioonis näha olnud. Eel-mist võistlust meenutades näeksid võistluse korraldajad meelsasti töid, milles keskendutakse ühe näitleja mängule erinevates filmi-des, mõne kindla lavastaja või ka operaatori loomingule. Ka kriitika kriitika oleks teretulnud. Ja miks mitte filmi luulevormis arvustada? Kõ'k ootamatused on oodatud!

Auhinnafond on taas 80 rubla, žürii võtab selle jagada vastavalt tööde tasemele.

NELJAPÄEV

Kas tõesti sel päeval ei o'nudki arvestust? Oigus jah, kolmapäeval oli vist tõesti üks rahulik õhtu. Sai tutvuda väliskirjanduse eksa-miprogrammi kuuluvate tähtsosa-tega, nagu näiteks Scotti «Rob Roy» ja Edgar A'lan Poe novelli-dega Johannes Aaviku tõ'kes. Esi-mene meenulas lapsepõlve, teine kooleraloengut.

REEDE

Peeter Oleskist pean ma lugu ja eesti kirjanduse ajaloost ka. Eral-di küsimus on muidugi, kuidas õn-nestus seda lugupidamist arvestu-sel väljendada.

Äärmiselt põnev oleks teada saada, miks peab kogu kõrgkooli süsteemi teadmistekontrolli käivi-tuma korraga ja paaniiselt just semestri lõpus? Vahest on see el-tevalmistus tulevase e'u kvartali-lõppudeks? Plaanitaitmise asjus või nii?

Sellela oli ülikoolinädal läbi. LIA ULLA

NB!

Järgmine leht ilmub ületuleval nädalal, s.o. 24. jaanuaril, seal't järgmine 7. veebruaril. Edasi tuleb leht trükiti jälle igal nädalal.

TAHELEPANU, TOIMETUSE KOLLEGIIUM!

Tuleme kokku esmaspäeval, 20. jaanuaril ikka kl. 11.30. Vaa-tame üle eelmise semestri lehe ja peame aru uue tööplaanile üle.

TRÜ TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 2 (1436)

Reedel, 24. jaanuaril 1986

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

Kas oleme valmis?

...«Pakilisi probleeme tuleb lahendada komplekselt, igakülgselt: parandada kaadri ettevalmistamise struktuuri ja kvaliteeti, täiustada hariduse sisu, tagada spetsialistide loovate võimete areng, tõsta teaduslik-pedagoogilise kaadri taset ning teostada õppeasutuste materiaalse ümbervarustamine. Suurt tähelepanu pöörati marksismi-leninismi teooria õpetamise edasisele parandamisele, üliõpilaste ja õpilastega tehtava ideelise kasvatustöö tõhustamisele, õppijate vastutuse tõstmisele õppetöö tulemuste eest ja üliõpilasmavalitsuse arendamisele.

Märgiti, et kõrg- ja keskeriõppeasutuste ümberkorraldamist, spetsialistide kvalifikatsiooni tõstmise süsteemi efektiivsuse tõstmist ja nende paremat kasutamist, kõrgkooli, teaduse ja tootmise integratsiooni tugevdamist tuleb käsitleda kui meie ühiskondliku arengu edasilükkamatut ülesannet.»

Need sõnad on võetud pühapäevast «Rahva Häälest». TASS-i informatsioon kandis pealkirja «Nõupidamine NLKP Keskkomitees». Koos liiduvarariikide komisjonistlike parteide keskkomiteede sekretäride ning kõrg- ja keskerihariduse ministritega arutati kõrg- ja keskerihariduse täiustamist.

Nende nõuetega soostume kõik. Konkreetseid ettepanekuid on teinud ka ülikooli kollektiiv. On loota, et mitmedki kõrgkooliküsimused saavad peatselt lahendatud. Seadustest, määrustest, otsustest üksi ei piisa. Neid teevad teoks inimesed ise, s.t. meie ise. Kuigi lõppev (algav, kestev — kaugõpe!) eksamissessioon on eksamite arvu ja päevade poolest rangelt paika pandud, sõltub selle tulemus enamasti õppijast endast. Ent süüski. Milmed tudengid kurtisid, et see talvine sess oli neil väga raske, just eksamiaine mahu pärast. Oli neidki kursusi, kus tuli teha sessi jooksul 7 (!) eksamit. Esimeseks meditsiini, mille õppimiseks kõige rohkem päevi, järgnesid erialaainete viimased mahukad eksamid. Lihtne on nüüd lausuda, et põhitoõ tuleb ära teha semestri jooksul. Muidugi tuleb. Suur osa tudengeid soovib rohkem aega iseseisvaks tööks, seda pooldavad õppejõudki. Hoopis iseasi, kas tudeng ja mõni õppejõudki on selleks valmis. Pideva iseseisva töö harjumused peaksid kaasa tulema keskkoolist, ülikoolis aina süvenema. Siin ongi vist üks põhiprobleem: rääkida võime seltest palju, tudengit sellele suunata, ja ka pidevalt nõuda võtab aga õppejõult lisaaega. Näiteks kasvõi probleemloengu ettevalmistamine.

Vaheaeg annab selleks veel arutust. Ka Käärikul vabariigi kõrgkoolide dekaanide ja õppeosakondade juhatajate nõupidamisel. Ega kõrgkooliküsimused jää välja ka EKP XIX kongressilt. Seal on meie delegaatideks A. Koop, P. Kenkmani ja M. Bronštein.

Vaheaeg on eelkõige puhkuseks. Ja puhata tudeng oskab. Oigusteaduskonna III kursuse teab, et Lvo-vis on ülikool ja selles õigusteaduskond. Sinna sõidetaksegi. Toimetust ja teaduskondade pressisekretärid uudistavad tuleval nädalal Valgevene ülikooli. Kaunase PI tudengeid on oodata TRÜ-sse. Ine.

KONGRESSI EEL

Selles rubriigis kirjutas sügissemestril rahanduse ja krediidi kateedri juhataja oma kateedri õppe- ja teadustööst. Bioloogilise keemia kateedri tegevusest saime lugeda arstiteaduskonna erilehekülgedelt. Nüüd jätkame füüsikaosakonna teadusprobleemidega. Kateedrite põhi-tegevust — õppe- ja teadustööd tahame lehes pidevama vaatuse alla võtta. Toimetust ootab selle kohta ka kateedrijuhatajate ettepanekuid.

* * *

Möödunud viisaastak oli füüsikaosakonna teadustöös tulemusrikas. Kõigi nelja kateedri* ja kolme probleemilabori töötajate poolt saadi silmapaistvaid tulemusi. Viisaastaku teadustöö plaanid täideti, rahvamajandusele anti juurutamiseks rida meetodeid ja seadmeid. Möödunud aastal anti osakonna viiele teadlasele (prof. P. Kard, prof. O. Avaste, f-m. kand. L. Sossi, K. Kikas ja A. Kirm) Nõukogude Eesti preemia laureadi nimetus ja nüüd on kõigis kateedrites selle kõrge tunnustusega autasustatud töötajaid. Terve rida osakonna lõpetatud uuringuid arvati NSV Liidu aasta tähtsamate teadustulemuste hulka.

Osakonna teadustemaatika areneb teaduse ja tehnika tähtsaimates suundades. Selle kindlaks tunnuks on põhitemaatika baasil tehtava lepingulise uurimistöö mahu järjekindel kasv ja teadustöö temaatika kuulumine NSVL TA ja valitsusorganite poolt koordineeritavatesse plaanidesse. Teadustöö temaatika koordineerimine TA plaanidega algas osakonnas ligi veerandsada aastat tagasi ühena esimestest ülikoolis.

* Osakonna viienda kateedri — tahke keha füüsika kateedri teadustöö kuulub täielikult ENSV TA Füüsikainstituudi plaanidesse ja seda me siin ei vaatle.

* * *
● Tähtsaimateks uurimissuundadeks osakonnas on praegu tahke keha füüsika ja luminesentsi piirimal arenev elektroluminesentsi ja radiatsioonidefektide uurimine. Selle suuna töödest võtavad osa kolme kateedri (neist üks keemiaosakonnast) ning elektroluminesentsi ja pooljuhtide labori töötajad. Viimane sai detsembris 25-aastaseks (juhataja A. Tammik, teaduslik juhendaja K.-S. Rebane). Juubelipidustused on küll ees, kuid ehitajad andsid aasta lõpuks oma juubelikingituse — uue maja —

Kokkuvõte on meeldiv

juba üle. Praegu käib vanas majas kapitaalremont, mis peaks varsti lõppema.

Mitte vähem tähtsad pole uurimissuunad ka teistes osakonna allüksustes, näiteks samuti ligi veerandsada aastat tagasi O. Saksa initsiatiivil eksperimentaalfüüsika kateedri rüpes moodustunud elektromeetria laboris, mille töötajad sügisel tähistasid oma juubelit üleliidulise konverentsiga. Väga tähtsaks tuleb pidada, et sel viisaastakul taastati ülikooli ajalooline geofüüsika suund seoses geofüüsika kateedri taasloomisega 1982. aastal. Kateedri juhataja prof. Olev Avaste juhtimisel lülituti väga aktuaalsesse ja vajalikku Maa atmosfääri ja mere uurimisse kosmosetehnika abil.

● Üha kindlamate sammudega areneb osakonna arvutustehnika rakendamine õppe- ja teadustöös. Kuigi osakond ei ole kahjuks saanud juurde kaasaegseid mitme-funktsioonilisi arvuteid, ei ole see meie tööd arvutustehnika alal seisma pannud. Mikroprofessoritehnika baasil on automatiseeritud rida uurimistsükke (näiteks dots. A. Haava ja tema kaastöötajate röntgenstruktuurilased uurimused), dots. M. Fischer üldfüüsika kateedrist ehitas mikroprotsessoritehnika baasil seadmeid õppeprotsessi tehnifitseerimiseks. Omaette

saavutuseks on L. Humala ja tema juhtiva grupi poolt elektroluminesentsi ja pooljuhtide laboris üldkasutatava personaalarvuti konstrueerimine ja valmistamine. Autorid on optimistid ja lubavad juba sel aastal ehitada 100 sellist masinat.

Viisaastaku jooksul on meie töötajad ka aktiivselt osakonna ajalugu uurinud. Selgitati välja rida juba unustuse hõlma vajunud asjaluksid. Nende hulgast võiks märkida Tartu teadlaste otsustava osa kindlakstegemist möödunud sajandi meteoroloogiasuuna kujundamisel, röntgeniuringute suuna kujun-

nemist ja eriti dots. H. Mürge poolt esmakordselt näidatud ülikooli meteoroloogide suurt abi Balti laevastiku meremeestele Suure Isamaasõja eelsetel kuudel.

● Teadustöö aktuaalsuse üks kindlamaid indikaatoreid on selle baasil areneva lepingulise uurimiskonstrueerimistöö areng. Füüsikaosakonnas kasvas selle maht viisaastakul ligi kahekordseks ja oma enam kui poolteiselmiljonilise aastamahuga läheneb kolmandikule kogu ülikooli lepingulise töö aastamahu. Veel paar aastat tagasi näis, et osakonna lepinguliste tööde maht enam kasvada ei saa, sest praktiliselt kõik õppejõud, abiõppejõud ja suur osa üliõpilasi juba osales lepingutöös. Tegelikult selgus, et lepingutöö kasvul on veel küllalt reserve. Nimelt on suur hulk osakonna juhtivaid teadlasi näidanud, et nad on võimelised genereerima ideesid küllalt suure abitööjõu grupi töö suunamiseks. Selliseks abijõuks saab olla ja tegelikult mitmel juhul juba ongi lepingulisel tööil põhikohtadel töötav kaader. Paljude õppejõudude juhtimisel töötavad osakonnas kuni 10—15-liikmelised sellised põhi-koosseisulistest töötajatest komplekteeritud grupid koos poolekohaliste töötajatega. Niisuguste grup-

(Järg 4. lk.)

SÕNUMEID

Tunnustus TPI-le

Läinud nädalast teame, et TPI tööd tunnustati Tööpunalipu ordeniga. Ülikoolist läks sel puhul Tallinna poole teele järgmise sisuga telegramm:

TPI rektor B. Tamm.

Tartu Riiklik Ülikool õnnitleb Tallinna Polütehnilise Instituudi kollektiivi valitsuse kõrge autasu puhul ja soovib jätkuvat edu noorte kvalifitseeritud spetsialistide ettevalmistamiseks ning teadusuuringute arendamiseks.

Rektor A. Koop

* * *

Instituudi juubeliüritused saavad teoks sügisel. Püüame ettevalmistustest ka oma lehe lugejaile teada anda.

Aleksander Kuke mälestuseks

Iga meesüliõpilane teab, kelle mälestusmärk seisab Riia tänava õppehoone ees. Sellel on koduõja väejuhtide August Korgi ja Aleksander Kuke bareljeefid. Reedel kl. 11 mälestati Tartus Aleksander Kuke tema 100. sünniaastapäeva puhul. Päevakohase kõne pidas sõjanduskateedri juhataja polkovnik Endel Hirvlaane. Ülikooli poolt asetati lillekorvi õppeprorektor Valter Haamer ja parteikomitee ase-sekretär Silvi Lannes.

Komsomolitöö sisukamaks

Komsomolisekretäride igakuisel nõupidamisel ELKNÜ Keskkomitees olid jaanuaris kõne all uue semestri töösuunad. Ülikooli komsomolisekretär Arvo Lamp: «Põhisuunad on muidugi endised ja meil kõigil teada: ideoloogiatöö, kasvatus töö ühiselamuis, õppe- ja teadustöö jm. Peame aga jõudma rohkem sisulise tööni. Põhjalikumalt peame jälgima vastuvõetud otsuste täitmist.»

Nõupidamisest võtsid osa ELKNÜ Keskkomitee sekretär Tiit Porkveli ja üliõpilasosakonna juhataja Andrus Lauren.

Teatrikuu noortele

XXIII teatrikuu aprillis läheb de viisi all «Teatritelt lastele ja noorsoole». Ülikoolis hakkab sellega tegelema komsomolikomitee. Et üliõpilaste ootused täituksid, selleks oleks vaja kohe semestri hakul oma mõtted ja ettepanekud teatavaks teha kas teaduskonna (osakonna) noortejuhitidele, komsomoli- või ametiühingukomiteele ja võib ka lehetoimetusele. Põnevaid ideid!

Sessivaheldust

pakkus eelmisel kolmapäeval filmiklubis Hardi Volmer. Ise ja oma filmidega «Päratrusti» ja «Tallinn-filmi» aegadest.

Tuli talu
lõu jõe — plakstil — jõesse
luha vedas tuisviiruliseks

Viirgudest said noodijooned
kuhu kuualgeil õil
jõi valgejäneste jälgi

Veebruar vaatas
üks sinine viis
hakkas tasa ümisema

Omin paisus ulgumiseks
tuisk kustutas kõik

TONU ÖNNEPALU

Kogust «Jõeäärne maja»

EKP TRU komitees

20. jaanuari koosolekul kuulati informatsiooni parteidokumentatsiooni olukorrast füüsikaosakonnas (osakonna parteisekretär prof. Lembit Pung ja komitee aseesekretär Silvi Lannes), kinnitati parteikomitee kevadsemestri tööplaani ning kuulati ülevaadet kahest pike-mast uurimusest. Haridussotsioloogia labori juhataja vanemteadur Jüri Saarniit tegi esialgseid kokkuvõtteid üliõpilaste ajabüüdi küsitluse vastustest ning UMPI direktor dots. Laur Karu tutvustas tudengite tervise uurimust. Mõlemast uurimusest kirjutavad ettekandjad lähemal ajal lehes pikemalt.

Surdo-konkursi parimad

Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu, Eesti KKEHM, Eesti NSV Kurtide Ühingu Keskjuhatus koos vastava ala töötajate ametiühingu Eesti vabariiklike komiteedega kuulutasid eelmise aasta algul seoses Kurtide Ühingu 45. aastapäevaga välja iga-aastase surdokonkursi.

Vabariiklik komisjon otsustas:

* anda I auhind koos rahalise preemiaga (300 rubla) — TRU, TA, Statistika Keskvalitsuse ja Meditsiiniinstituudi töötajate kollektiivile koosseisus **Eduard Ras-ka (grupi juht), Jutta Bergvald, Ellu Saar, Lilian Sink, Mare Ilvest** (kuulmispuudega inimeste ülevabariigilise arvestuse läbiviimiseks vajaliku dokumentatsiooni ettevalmistamise ning praktikasse juurutamise eest);

* II auhinna — diplomi koos rahalise preemiaga (200 rubla) — said **Reigina Toom** (1985. a. TRU-s valminud diplomitöö eest teemal «Viipekeel kui suhtlemisvahend») ja **Ave Laipea** (1985. a. TRU-s valminud diplomitöö eest teemal «Eesti kurtide kooli ettevalmistus- ja I klassi artikulasiooni algõpetuse programmi projekti ja hääldustöö metoodika analüüs laste hääldamise seisukohalt»).

* III auhinna — diplomi koos rahalise preemiaga (100 rubla) said **ajakirjanduse, raadio- ja televisioonitöötajate kollektiiv; Elle Ojasaar** (kurtide kooli IV klassi eesti keele õpiku ning kõne arendamise töövihiku koostamise eest) ja **Reeli Mišinene** (1984. a. TRU-s valminud kursusetöö eest teemal «Mõningatest korrektsioonitöö keerukustest vaegkuulmisega laste optimaalse rehabilitatsiooni saavutamisel surdokoolis»).

1986. aasta surdokonkursi materjalid tuleb esitada hiljemalt 15. juuniks oma töö- või elukohajärgse kõrgkooli või teadusasutuse ametiühingukomiteele. Samas saab eelnevalt tutvuda konkursi juhendiga.

Konkursist võivad osa võtta kõik kodanikud, kelle huvi kuulmispuudest tulenevate probleemide lahendamise vastu või seosed kuulmispuudega inimestega (sugulus, ühine töö) eeldavad osalemist selles tähtsas sotsiaalpoliitilises ja sügavalt humanseis ürituses.

KAAREL KOTSAR,
dotsent,

1985. a. surdokonkursi

vabariikliku komisjoni esimees

Tänu

Meie rahvakunstiansambel «Lakstikal» esines oktoobris Novosibirskis toimunud folkloorifestivalil. Nüüd saab Novosibirski RÜ-st kiri, milles tänatakse «Lakstikal» osavõtu ja folkloori tutvustava tänuväärse töö eest. Kirjale on alla kirjutanud sealse ülikooli rektor, parteikomitee sekretär ja organiseringikomitee esimees.

Nõukogude armee väeosakomandöri kirjas tõstetakse esile eeskujuliku teenistuse eest järgmisi TRU üliõpilasi: **Kurmo Konsat, Peeter Palli ja Tarmo Annilod (biol.), Tarmo Vaapi (mat.), Toomas Rusakut ja Toomas Anepajot (ajal.), Veljo Kimmelit, Rain Vellerinda ja Roland Pärna (füüs.).**

Rektori käskkirjas pälvivad tänu tehtud töö eest ja õnnitluse 50. sünnipäeva puhul meditsiinkandidaat Inge Liiv, dotsent Evi Mitt ja professor Mart Elango.

♦ ÖNNITLEME! ♦ ÖNNITLEME! ♦ ÖNNITLEME! ♦

Lugupeetud kolleegi juubeliks

Meie ülikooli geoloogia kateedri üks staažikamaid õppejõude on dotsent, geoloogia-mineraloogiakandidaat **ASTA ORASPÖLD**. Tema kuulub geoloogiaosakonna esimesse lendu, kes lõpetas 1950. aastal. Üliõpilaspõlves tärnunud tõsine huvi teadustöö vastu geoloogia vallas ja vajadus täiendada osakonna kateedrite väikesearvulist õppejõudude peret viisid Asta Oraspõllu aspirantuuri. Tema juhendajaks ja innustajaks esimestel sammudel oli prof. Artur Luha.

Kandidaadiväitekirja «Jõhvi, Keila ja Vasalemma ea brahhiopoodide, trilobiitide, gastropoodide ning ostrakoodide fauna ökoloogia» kaitses Asta Oraspõld edukalt 1953. aastal. See oli töö, millega meie aluspõhja rikkaliku fossiilse fauna uurimisel rajati täiesti uudne suund.

Järgnesid töörohked aastad õppejõuna. Asta Oraspõllust sai veel 1953. aasta sügisel paleontoloogia ja stratigraafia kateedri vanemõpetaja ning 1955. aastal dotsendi kt. 1956—1958 tuli tal juhataja üldise geoloogia ja geomorfoloogia kateedrit. Dotsendikutse anti Asta Oraspõllule 1960. aastal. Õppejõuna on tal tulnud aastate vältel lugeda kokku 14 erinevat loengukursust. Viimastel aastakümnetel õpetab dotsent A. Oraspõld litoloogiat,

NSVL geoloogiat, maavarasid ja paari, erikursust. Tema üliõpilaste poolt hinnatud loengud on sisukad, hästi esitatud, alati geoloogiaduse viimaseid saavutusi kajastavad ning suurepäraselt illustreeritud.

Paljude aastate vältel on dotsent Asta Oraspõld juhatanud geoloogia II kursuse õppepraktikat. Loomulikult on ta hoolitsenud ka õppevahendite eest. Eriti tuleb esile tõsta tema koostatud ainulaadset geoloogiliste ning paleogeograafiliste kaartide ning skeemide komplekti, mida saab iga üliõpilane ulatusliku NSVL geoloogia kursuse õppimise jaoks.

Tänavu sügisel täitub niisiis juba 33 aastat A. Oraspõllu töötamise algusest geoloogia kateedrites. Selle pika aja vältel on tal olnud üle 300 õpilase, kelle seast on võrsunud paljud tuntud teadlased ja praktikud.

Teadustöös on dotsent A. Oraspõld saavutanud väga hinnatavaid tulemusi Eesti ja naaberlade ordo- viitsiumi karbonaatsete kivimite litoloogia ning tekkinistmuste uurimisel. Ta on töötanud välja ja edasi arendanud kompleksse karbonaatsete kivimite litoloogilise uurimismetoodika.

Väärilisel tuleb hinnata ka Asta Oraspõllu tõhusat ning mitmekülgset ühiskondlikku tööd. Aastail 1962—1964 oli ta prodekaan. Hiljem on teda korduvalt valitud teaduskonna ametiühingubüroo liikmeks ja geograafia-geoloogiaosakonna grupiorganisatoriks. Pidevalt on dotsent A. Oraspõld kursusejuhendaja.

14. jaanuaril tähistasid ülikooli geoloogid pidulikult koosolekul oma lugupeetud, armastatud ja sõbralikult ning abivalmis kolleegi juubelit. Sel puhul kogunesid kateedrisse dotsent Asta Oraspõldu õnnitlema teaduskonna õppejõud, arvukad geoloogilistlased ja -üliõpilased. Kuulati juubilarit ettekannet asja lõpetatud uurimistöö tulemustest Põrkuni lademe litoloogias Põhja-Baltikumis. Talle sooviti head tervist, jõudu ning edu edasises õpetustöös ja uusi saavutusi geoloogilistes uuringutes.

Tunnustuseks seniste saavutuste eest anti kätte ENSV KKEHM au-riki, rektori käskkirjas pälvis juubilar tänu.

ARVO RÕÕMUSOKS

See magus sõna — aspirantuur

Kas on ikka niisama magus, ihaldatav, nagu on nimetatud üht vabaduseteemalise filmi pealkirja? Kuidas kellelegi. Magus neile, kes tõesti juba tudengipõlves teaduse poole pürjunud, kel kindel siht silme ees. Valus aga kindlasti neile, kes on sunnitud aspirantuurikoha täitja leidma pikkade otsingute järel. Üksjagu probleeme tekitab dekaanidele, teadusprodekaanidele, kateedrijuhatajale ja teistele selle küsimusega tegelejaile. Mõni aasta tagasi püüdsime ajaleheski aspirantuuriteemasse lähemalt tungida, sõna said ka aspirandid ise. Sügissemestril saime lehest lugeda kehakultuuriteaduskonna olukorrast. Eelmise aasta viimasel TRU nõukogu koosolekul kõneles aspirantuuri osakonna juhataja Salme Laar vastuvõtu ja lõpetamise plaanide täitmisest. Järgnev artikkel põhinebki nii koosoleku materjalil kui omanenda tähelepanekutel. Alustagem

PLANEERIMISEST

1985. aastaks ettenähtud 48 aspirandikohta täideti (23 statsionaarset ja 25 mittestatsionaarset). Üldarv sai küll täis, kuid 6 eriala kohad (rahvamajanduse ökonoomika, juhtimise ja planeerimise organiseringimine, kehalise kasvatus ja sportliku treeningu teooria ja metoodika, kõrva-, nina- ja kurguhaigused, patoloogiline anatoomia, ravi-kehakultuur ja spordimeditsiin ning TPedl poolt taotletud koht matemaatika õpetamise metoodikas) jäid täitmata. Miks? Mõni esialgu aspirantuuri planeeritu loobus, mõnele kohale ei leitud sobivat kandidaati, üks kandidaat ei sooritanud erialaeksami. Täitmata jäänud kohad asendati siiski teiste erialadega, kuid niisugused muudatused näitavad selgesti, et aspirantuuri planeerimisel puudub kandidaatide reserv. Aspirantuuri osakonna juhataja arvamus on selline: võib-olla tuleks kohad planeerida alles siis, kui reserv on juba olemas. Kandidaat tuleks panna kandidaadieksameid tegema, kinnitada väitekirja teema ja alles siis taotleda koht.

KANDIDAATIDE VALIK

Suurem jagu aspirante on saanud hea ettevalmistuse. Ometi on ka neid, kelle koht seniste tulemuste järgi ei peaks vist küll aspirantuuris olema. Mõned näited. 48-st moodunud aastal aspirantuuri vastuvõetust oli teinud teaduslikke töid või võistlustöid ainult 33 aspiranti, s. o. 69% (varasematel aastatel 80—90%). Vähenenud on kandidaatide hulgas ka UTU liikmete arv. Rohkem kui kolm rahuldavat oli 10 kandidaadi hinnetelehel, ühel oli neid koguni 19. Kandidaadieksameid oli enne aspirantuuri sooritanud 26 kandidaati.

Nii planeerimise kui kandidaatide valiku kohta toodud näited peakisid piisavalt näitama, et olukorra parandamiseks tuleb palju ette võtta. Kuigi siin on ka objektiivseid põhjusi (neist hiljem), sõltub peamine siiski kateedrist, teaduslikust juhendajast. Edukamad üliõpilased paistavad ju kohe silma. Kolme-nelja aasta jooksul peaks erialaõppejõule olema selge, kellest võiks sirguda kateedri järelkasv. On ju loomulik, et oma erialal, oma koolkonnal peab olema tulevikku. Aga seda saab olla ainult siis, kui on edasiviijaid. Nii imelik kui see ka pole, on ülikoolis kateedreid, kellel puudub järelkasv, kus õppejõududel pole

♦ ÖNNITLEME! ♦ ÖNNITLEME! ♦ ÖNNITLEME! ♦

Juubel on Inge Liivil

Arstide, stomatoloogide ja farmatseutide täiendamise teaduskonna teraapia kateedri õppejõud meditsiinkandidaat Inge Liiv jõudis 4. jaanuaril oma esimese juubelin.

Inge Liiv on pärit Virumaalt. Ta lõpetas 1955. aastal kuldmedaliga Tapa Keskkooli ja 1961. aastal kiitusega arstiteaduskonna. Töötas 1961—1965 arstina Tallinnas ja Tartus. 1965—1968 õppis aspirantuuris dots. U. Lepa juhendamisel ja kaitses 1970. aastal edukalt kandidaadiväitekirja. 1968—1975 töötas ta assistendina teaduskonnasisehaiguste kateedris, 1975—1984 vanemteadurina. Alates 1984. aasta septembrist on ta praegusel ametikohal.

I. Liiv on 54 publikatsiooni, sealhulgas 2 monograafia autor ja kaasautor. Tema peamiseks teadusteemaks on südamerikete diagnostika. On juhendanud üliõpilaste võistlustöid, mida on kõrgelt hinnatud.

Juubilar on end korduvalt täiendanud meie maa juhtivates teaduskeskustes.

Kolleegid tunnevad Inge Liivi täpse, tööka ja edasipürgiva inimesena. Tal on suuri teeneid kaadri ettevalmistamisel vabariigi raviaasutustele, uute uurimismeetodite juurutamisel praktikasse ja paljude abivajajate tervise säilitamisel.

Soovime Inge Liivile õnne ja edu!

Kolleegid

Kiirendagem materjali kogumist

Tartu ülikooli professorite, õppejõudude, teadurite, teenistujate ja üliõpilaste tegevus on pidevat tänelepanu äratanud varasematest aegadest peale tänapäevani välja.

Millal elas? Mida tuli? Mida õppinud ja millal? Missugust eriala, omas, mida luges? Millise koolkonna rajas? Kes olid silmapaistvamad õpilased? Kas ja kus avaldati see või teine töö? Kus ja millal, mis teemal kaitses väitekirja? Tööde hulk? Millises artiklis käsitles seda või teist probleemi, teatud kirjanikku või teadlast? Mis oli võistlustöö teema? Millised on ülikooli seeriaväljaanded? Missuguses «Toimetistes» vihikis avaldati selle konverentsi teesid, see või teine artikkel? Materjale armeenlaste — Tartu ülikooli kasvandike kohta? Niisuguseid ja märksa keerulisemaid küsimusi esitatakse väga erinevate ülikooli isikute kohta väga mitmesugustel põhjustel.

Nõukogudeaegse ülikooli trükiseid, väitekirju, üliõpilaste võistlustöid (osaliselt), kirjutisi isikute ja nende tööde kohta tutvustab nimestike rida «Tartu Riiklik Ülikool. [1944.—1980.] a. ilmunud tööde bibliograafia» (1962—1985, 1980 — käsikirjana) ja «Tartu Riiklikus Ülikoolis kaitsitud väitekirjad 1946—1959» (1961), koostatud ülikooli raamatukogus, lisaks mahukas kartoteek bibliograafiade juures. On ilmunud ka teaduskondade ja kateedrite kirjandusloetelusid ja ülevaateid.

Momendil on käsil aastad 1981—1985, alustamisel ka 1986. Enamik materjali on koos, kuid puudub veel liiga palju Moskva, Leningradi, Kesk-Aasia ja teiste liiduvabariikide kogumikes ja jätkväljaannetes avaldatut. Isegi Eesti NSV väiksematiraažilisi ja kitsama profiiliga väljaandeid ei ole. Kõige raskem on kätte saada välisajakirjades ja -kogumikes (TR-s ei ole veel saabumata) ilmunud töid. Autoreid on tulitatud ka väljaspool TRU-d kaitsitud väitekirjade ja nende autoreferaatide kirjeldamise pärast. Loetletuid leidub Tartus, isikute valduses.

Reeglikohaselt peavad bibliograafid kõiki töid kirjeldama *de visu*, et iga trükist teistest eraldada ja et seda võiks vajaduse korral leida igast raamatukogust. Töö kiirendamiseks bibliograafianimestike koostamisel ja võimalike vigade vältimiseks paluvad bibliograafid — lugupeetud autorid! esitada oma või kolleegi raamat (separaat, koopia jne.) kirjeldamiseks raamatukogu teadusbibliograafiaosakonda (ruum 270, kell 8—17). Ülalnimetatud väljaandeid, mis kogus puuduvad, võib raamatukogule ka kinkida.

MAARE KÜMNİK

LÕPETAMINE

1985. aastal lõpetas aspirantuuri 61-st ettenähtust 45 aspiranti (33 statsionaarset, 12 mittestatsionaarset). Välja langes 16 aspiranti. Suurem osa mittestatsionaarseid aspirante langes välja individuaalplaani täitmata jätmise pärast, statsionaarsete peamiseks põhjuseks olid tervis või perekondlikud olud.

Lõpetanuist suutsid väitekirja kaitsta tähtajaks või koguni enne 5. Tõnu Lehto ja Kalev Tarkpea tahke keha füüsika erialal (juhendajad dots. U. Haldre ja dots. A. Ots), Indrek Miidla ja Tiit Meren kirurgial erialal (prof. U. Sibul, T. Sulling) ning Tiit Raid ökoloogia erialal (E. Ojaveer).

Kateedrite poolt loeti kaitsmiseks valmis olevaks 22 aspirandi dissertatsioonid. Edukuse protsendiks kujuneks siis 60% (aasta varem 56,5%).

Salme Laar ütles oma ülevaate lõpus: «Kõik see tähendab, et ka aspirandid peavad minema nn. intensiivarengu teele ning koos juhendaja ja kateedriga kandma täit vastust oma ülesannetega õigeaegse toimetulemise eest».

Ei ole mõtet lehes üle korrata neid aspirantuuri igapäevaküsimusi, mis nagunii teaduskonna kompetentsi kuuluvad. Et seda kõike tuleb senisest hoolikamalt ja tulemusrikkamalt teha, on samuti igapäevane selge.

Kui sellest artiklist jääb paistma kriitiline alatoon, siis ei tähenda see veel sugugi seda, et ülikoolis on aspirantuuriga midagi juhtunud. Protsess on kaldunud rohkem ühesuunaliseks. Siin ei ole sugugi väike osa objektiivsetel raskustel. Need on aspirandi väike stipendium, kehvad elamisolud, uurimistööks ette nähtud lühike aeg (eriti eksperimentaaltööde puhul), oma osa etendab bürokraatlikkusk. Paljud edukad ülikooli lõpetajad ei jää aspirantuuri seepärast, et mujal pakutakse korralikku palka ja korterit. Kui aga aspirandil on perekond, mitu last! Keskajakirjanduses on mitmel korral see küsimus üles tõstetud. Kaob ju osa teadustööks mõeldud ajast ka mitmesugust muud tööd (peamiselt füüsilist) tehes, et perekonda toita. Osa kandidaate tõukavad eemale ka bürokraatiaväravad: paber paberi otsa (väitekirja paberi formaati nõutakse ju koguni millimeetrise täpsusega). Kes ei ole ise masinakirja selgeks saanud, kes ei oska oma tööd vene keelde tõlkida ega ole varustanud ennast palju muugi vajaminevaga, sellel on ka neid värvaid raskem läbida. Kõike seda arvestades tuleks ehk leida väitekirja kaitsmisele peale moraalse ergutuse (pilt: autahviile, kiitus) muudki. Sageli ei tea me kaitsnute nimesidki. Isegi toimetusel on seosuguseid uudiseid raske kätte saada. Jälgime küll teadusraamatukogus vastavat nimekirja, pärima Salme Laarilt ja Irene Maaroo- (Järg 4. lk.)

Elule teine pilk

Sellest on nüüd juba poolteist aastat möödas, kui värske ajaloo esimese kursuse meespere pikemaajalisele akadeemilisele siirdus. Lugeja mõistab muidugi, et «puhkuse» kestuseks on kaks aastat ja et see möödub Nõukogude armees.

Mida öelda möödunud kuude kogemuste alusel, seistes mäetipul, käidud ja eelseisev tee silme ees.

Koduses suurkoolis läks see aeg ikka intensiivse õppetöö, kõigi talaliste (ja ebatavalistegi) tudengi elu sündmuste tähe all. Eks nii olud see meilgi, sõdurpoistel, vahest ainult ilma süvevaheajata.

Ei pea siin silmas sõjaväelise eriala omandamist, see sõltub juba sellest, missugusesse väeliiki keegi sattus. Pean aga silmas seda, et seljataha jäänud aja jooksul õppisime tundma elu. Armeeteenistus avas paljus silmad nägemaks elu erinevaid tahke, ka neid, mis tavahiselt varju jäävad. Loodan, et võin julgesti kõigi aegateenivate tudengite nimel öelda, et hakkasime siin elule hoopis teise pilguga vaatama.

Armee on elu kool. Neid sõnu on

palju korratud. Alles nüüd on nad aga meie jaoks mõtte omandanud. See on karm kool, ent julgen öelda — vajalik kool. Oskus igast olukorrast ikka väljapääs leida kuulub edaspidiseski elus marjaks ära. Lisame siia juurde, et meie armee on paljurahvuseline. Elame oma väikesel Eestimaal võib-olla liiga enesestõmbunult ning sageli ei märka väljaspool tema piire toimuvat. Nii on alguses isegi veidi raske kohaneda kollektiivis, kus koos paarikümne rahvuse esindajad, kõik sinust nii erinevate kommete, tõekspidamiste, mõtetega ja samas nii sinu enda moodi.

See jutt on mõeldud vahest eelkõige tänava ülikooli tulnud noormeestele, kes nüüd juba samuti armee ridades. Poisid, ärge nina norgu laskel! Astusite küll üle hoopis tundmatu läve ning kõik, mis selle taga, paistab teile esialgu veel harjumatu. Iseennast neil päevil meenutades tuleb tahtmatult naerata. Tegin ikka vapralt näo ette, aga kui minek käes oli, siis vajusin küll pisut rõõpast välja. Esimesed

teenistusküüd on kõigil rasked, aga need mööduvad kiiresti ning siis tunnete ise rahuldust sellest, et olete püstipäi kõigist raskustest läbi tulnud. Sellele aitavad tugevalt kaasa koduste ja sõprade kirjad (hoobeldes pean ütleva, et minul on sõpradega haruldaselt vedanud, osaga neist koos ühele kursusele, koos armeesse, sõprus on endiselt tugev ja tugevamaks läheb), ka ülikoolis ei unustata teid.

Tahan kasutada võimalust ja siit ajaleheveergudelt öelda suure aitäh-sõna ajalooteaduskonna dekaanile Allan Liimile, meie esimesele kursusejuhendajale dotsent Hillar Palametsale, kelle korrapärase kirjanduse pidavalt ülikoolieluga kursis hoiavad. Suur tänu ka «TRÜ» lehe saatjaile. Paari Tartus olnud kuu jooksul jäi nii mõnigi tudengilehe number lugemata. Nüüd on nad aga kõik olemas ja korda viis otsast lõpuni läbi loetud. Lisaks veel lahkelt antud võimalus endast leheveergudel märku anda. Aitäh!

LENNART KRASIKOV

Esmaspäeval avati

TEADUSRAAMATUKOGUS NÄITUS — 150 AASTAT
DAVID HIERONIMUS GRINDELI SURMAST

Sel kuul möödub 150 aastat David Hieronimus Grindeli (sünd. 1776) surmast. Too läti rahvusest mastipraakeri poeg andis 10 aastat oma parimast meheest (1804—1814) Tartu ülikoolile: luges keemia- ja farmaatsiakursusi, pidas dekaani- ja rektoriametit (1910—1912), rajas esimese keemialaboratooriumi (praeguses Ülikooli t. 40 majas) ja varustas ajakohase sisustusega vastehitatud peahoones keemia õpetamiseks ettenähtud ruume.

D. H. Grindeli hariduse saamine kulges keerukat rada: Riia Toomkooli kasvandikust apteekriõpilaseks, siis kaheks aastaks Jena ülikooli. Opingud katkestas Paul I tuntuks ukaas, millega kõik taasariigi kodanikud käsutati kodumaa-le. 1800. aastal sooritas D. H. Grindel apteekrieksami Peterburi Meditsiiniakadeemias. 20 aastat hiljem apteegi omanikuna

Riias ja jätnud seljataha aastad õppejõuna Tartus, astus D. H. Grindel Tartu ülikooli meditsiinfakulteti, mille lõpetas kahe aasta pärast I järgu arstidiplomiga.

19. sajandi esimestel aastatel oli D. H. Grindel Riia Farmaatsiaühingu asutamise peamine initsiaator, andis välja mitmeid ajakirju, sealhulgas Venemaa esimese farmaatsiaajakirja «Russisches Jahrbuch des Pharmazies». Sel perioodil oli ta tihedalt seotud G. F. Parrotiga — nii seltsitegevuse, isikliku sõpruse kui ka ühise teadustöö kaudu. Nad andsid koos välja mitmeid publikatsioone sõe omadustest ja elektrolüüsist.

D. H. Grindeli teadus- ja kirjastustegevus jätkus Tartus. Ta kirjutas siin keemiast, botaanikast ning farmaatsiast mitmeid õpikuid ja käsiraamatuid.

D. H. Grindelit peetakse esime-

seks kogu Baltikumi floora uurijaks; tema auks on nimetatud taimereperekond Grindelia, millest käesoleval sajandil eraldatud ühendid on nimetatud grindelhappeks, grindelaatideks jne.

1823. aastast kuni surmani tegutses D. H. Grindel Riia kreisiarstina. Neil aegadel teadus- ja kirjastustöö vaibus, kuid siiski tekkis veel uusi huviojekte. Ta uuris Kremeri mineraalvee ja Rootsiküla muda koostist ning ravitoimet.

TRÜ teadusraamatukogus on eksponeeritud valik Grindeli teaduslikest artiklitest, õppe- ja populaarteaduslikest raamatutest; tema kohta kirjutatud Eesti NSV teadusajaloo uurijatelt U. Palmilt, E. Kudult, T. Ilometsalt, Läti teadusajaloolastelt J. Stradinšilt, M. Svaranelt ja teistelt.

LIA PAAVER

Lemmikmuusika '85

Kas mäletate, 1985. aasta detsembris võisite ülikooli lehest leida ankeedi, mis nõudis, et sinna kirjutataks paari ansambli ja mõne laulja nimed. Lihtne, eks? Lõika välja ja lase postkastil Tühjagi see nii lihtne on, eriti kui elu tahab elamist, eriti kui ka viiel minutil on hingehind. Et mitte öelda: täidetud ankeete saabus vähe, siis ütleme, et neid täideti 5 korda vähem kui eelmisel aastal. Nisuguse hulga alusel oleks ebaõiglane üldistusi teha — üht ansambli rohkem TRÜ üliõpilaskonnas lemmikuks nimetada kui teist. Kuid mängem see mäng siiski lõpuni. Nii siis — pingerida!

Ansamblid:

1. «Karavan»
2. «Ruja»
- 3.—4. «Aken», «Rock-Hotel»

Meeslauljad:

1. Karl Madis
2. Tõnis Mägi
3. Ivo Linna

Naislauljad:

1. Silvi Vrait
2. Marju Länik
3. — (parima naislaulja tiitlile rohkem pretendente polnud)

Folklauljad:

1. Anne Adams
2. Tõnu Tepandi
3. Priit Pedajas

Show-ansamblid:

- 1.—2. «Vahe», «Justament»
3. «Vitamiin»

Pillimehed:

1. Margus Kappel
- 2.—4. Jaanus Nõgisto, Mikk Targo, Paul Kikerpuu

Muusikapala:

- 1.—3. «Roheline muna» (muusi-

ka Alo Mattiisen, esitaja «In Spe»), «Frii-metall» («Sepapoisid»), «Kel-lel peatub sinu pilk» (muusika Mikk Targo, esitaja «Mahavok»).

Vastuseks küsimusele: mis puudub eesti levimuusikast, saime järgmisi märkusi: punk-rock ja lavaline liikumine ä la punk-rock;

mõne laulu tekst kõlbab isegi kuulata; värsked heliplaadid; elektritrummid ja hea diskomuusika; tippansamblike kontserte on Tartus vähe, ja lõpuks veel — eesti levimuusikast puuduvat värvikus, värskus ja šokeerivus.

Kindlasti tekib mõnes lugejas tu-

(Järg 4. lk.)

Karl Madis on tartlastele tuttav 1982. aasta levimuusikapäevadest. Toona väljus «Mahavok» sealt tulevikuootusena.

ANDRUS SALUPERE foto

C. E. Claus

22. I 1796 — 24. III 1864

190 aastat tagasi sündis silmapaistev keemik Carl Claus. Ta põlvnes isa poolt kunstnike ja ema poolt väikekodanlike tsunftimeistrite perekonnast. 27 aasta vanuselt suri ema (isa oli juba varem surnud) ja Carl jäi 7-aastaselt orvuks.

1806. aastal astus ta Tartu Kreiskooli, noorukina õppis Peterburi Meditsiini- ja Kirurgilises Akadeemias, kus sooritas I ja II astme apteekrieksamid. 1815. aastal naasis ta Tartusse ja oli ülikooli juures vabakuulajaks 1816. aastani. Siis sooritas ta eksami proviisorikutse omandamiseks. Oma tööd apteekrina alustas ta Saraatovis.

1827. aastal saatis C. Claus geograaf E. A. Erismanni ekspeditsioonil stepialadele Uurali ja Volga vahel, 1828. aastal A. Th. Kupfferi ekspeditsioonil Uuralitesse. Ekspeditsiooniprogrammi kuulus ka tutvumine Uurali plaatinamaardlatega.

1831. aastal müüs ta oma apteegi Kaasanis ja tuli Tartu ülikooli teenistusse keemialaboratooriumi inspektori kohale. C. Claus töötas F. Goebeli käe all 1837. aastani. F. Goebel organiseeris koos C. Clausiga ekspeditsiooni Kaspia-äärsetesse steppidesse, mille tulemused avaldati kaheköitelises monograafias. C. Clausi peetakse üheks fütofenoloogia rajajaks. 1837. aastal Tartus kaitsitud magistridissertatsioonis käsitles ta analüütilise fütokeemia aluseid.

1837. aastal sõitis C. Claus Kaasani ja asus Kaasani ülikoolis aastast 1839 adjunktprofessori ametikohale. Kaasanis viibimise ajal valmisid ka tema tööd plaatinametallide keemia kohta. 1844. aastal avastas C. Claus plaatinajääkides uue keemilise elemendi, mis nimetati Venemaa auks ruteenjumiks. 1846. a. sai ta selle eest Demidovi preemia.

C. Claus aitas märkimisväärselt kaasa Venemaa taimkatte tundmaõppimisele. Arvukatel ekspeditsioonidel kogus ta herbaariumi, millele ulatuselt ja harulduselt oli raske võrdset leida. 1850. aastal anti talle 300-leheküljeline töö eest, mis käsitles Volga-äärsete alade floorat, Demidovi preemia.

C. Clausil leidub ka mõningaid mineraalkeemilisi töid. 1852. aastal saabus C. Claus juba kuulsaks teadlasena Tartu ülikooli farmaatsia-professori kohale. Tartus korraldas Claus praktilisi töid keemilise analüüsi alal ja täiendas õppekava ka farmatseutilise botaanikaga. 1861 valiti ta Peterburi TA korrespondentliikmeks. 1861 andis ta akadeemia laboratooriumile üle oma plaatinametallide kogud.

Carl Claus suri 1864. aastal ja on maetud Raadi (endise Vana-Jaani) kalmistule.

E. F. A. Minding

23. I 1806 — 13. V 1885

180 aastat tagasi sündinud Ferdinand Minding õppis Halle ja Berliini ülikoolis. 1830—1843 töötas F. Minding Berliini ülikoolis matemaatika eradotsendina. Ta avaldas mitmeid nüüd matemaatika klassikasse kuuluvaid uurimusi pinnateooriast, algebraliste võrrandite eliminaatsiooniülesandest jm.

1843. aastal saabus Ferdinand Minding Tartu ülikooli õppejõuks. Siin töötas ta 40 aastat rakendusmatemaatika professorina. Ta avaldas süstemaatilisel artiklil Peterburi TA väljaannetes.

Tartus laiendas F. Minding tunduvalt mehhaanikakursuste lugemist, alustas osatulestega diferentsiaalvõrrandite käsitlemist oma loenguis. Ligi 30 aasta vältel õpetas ta Tartus kõrgemat geodeesiat, samuti agronoomiaüliõpilastele praktilist geodeesiat. 1851. aastal valiti ta neljaks aastaks füüsika-matemaatikateaduskonna dekaaniks.

Ferdinand Mindingu väärtuslik monograafia diferentsiaalvõrrandite integreerimisest sai 1861. aastal Demidovi preemia. Silmapaistev on tema teos analüütilise mehhaanika geomeetrisel käsitluse alalt, mille Tartu ülikool pühendas Pulkovo observatooriumile 25. aastapäeva puhul.

F. Minding valiti Peterburi TA korrespondentliikmeks, Peterburi ülikooli auliikmeks, Peterburi TA auliikmeks, Halle ülikool andis Mindingule audoktori tiitli.

1883. aastal täitis F. Mindingul 40 aastat töötamist ülikoolis ja ta palus lubada end pensionile. Ta suri 80. eluaastal ja maeti Raadi kalmistule.

SIRJE KARIS

T. Clausen

1801—1885

16. jaanuaril möödus 185 aastat astronoomi ning matemaatiku Thomas Clauseni sünnist.

Astronoomina alustas ta tööd Altonas, hiljem oli mõnda aega Müncheni Optikainstituudis ning 1842. aastal võitis vastu kutse tulla Tartusse. 1865. aastast sai temast Tartu ülikooli astronoomiaprofessor.

Astronoomina on ta tuntud eelkõige kui teoreetik. Suur osa tema teaduslikust pärandist on pühendatud matemaatika mitmesugustele küsimustele, sealhulgas geomeetria. Varasematele töödele ridade teooriast ja interpolatsioonist, algebralistest võrranditest ja geomeetrist konstruktioonidest lisas Clausen Tartus uurimusi elliptilistest funktsioonidest ja nende rakendustest mehhaanikas, kolmandat järku joontest, ahelmurdudest jm.

Tema viljakale teadustööle on osaks saanud mitmeid tunnustusi. 1844. aastal andis Königsbergi ülikool talle doktorikraadi *honoris causa*, aastast 1848 oli ta Royal Astronomical Society korrespondentliige ja 1854. aastast Göttingeni Teadusliku Seltsi korrespondentliige. 1856. aastal valis Peterburi TA ta oma korrespondentliikmeks. 1869. aastast oli T. Clausen Peterburi ülikooli auliige.

MARGIT RAUDMAE

Uus kirjandus-ring

Tuleva semestri algusest alustab Tartu Kirjanike Majas (Opetaja 12, tel. 3 49 84) kirjanik Aivo Lõhmuse juhendamisel tegevust väike kirjandusring. Analüüsitakse oma loomingut, samuti saab teoreetilisi teadmisi vormi, stiili jm. kohta.

On võimalus osaleda Kirjanike Maja üritustel. Vahel esinetakse. Kel soovi ja vähekeegi julgust, võtku ühendust.

AARE KASEMETS

Tee tõelise teaduseni

Autorite kollektiiv:
bioloogia V kursus
Tartu 1985

Lugu Hedist

Tegelased:

GOGA — töökas ja õpihimuline noormees Mulgimaalt
HEDI — hoolas tüdruk
JEFF LINN (mitte samastada Jeff Lynne'ga raja tagant!) — absoluutse muusikalise kuulmise- ga saksofonist kõrtsiansambliis, huvialaks pähklite korjamine ning kollektsioneerimine
KÜTT — lootustandev ja väsimatu jahtija mitte ainult oma sektsiooni üritustel
onu LEOPOLD — tüdruk
MURIKE — tüdruk Mulgimaalt
PEETRIKE — üks ülimalt tore ja lõbus poiss, kes oskab elus hästi edasi jõuda
POJAKE (ka Suure Peaga Poiss) — üks väga tore poiss
URKI — suure teadmistepagasiga noormees
USTAV (ka Noor Sõber) — üks sõber

Küti lood

* Kui mets loomadest tühjaks saab, rullab Kütt allesjäänud padrunilega maantee äärde, kus jääb kraavi varileema.
Juhtub mõni autobuss mööda sõitma, laseb ta püssist tulise tina- oa lendu, mis põletab autobussi kummid katki ja masin paiskub kraavi.
Kütt tõmbab võidunud sturma peale soliidse pintsaku ja rullab siis neidusid bussist välja äitama.

Ustava lood

* Ustaval on saanud veendumu- seks hommikuti žiletiga habet aja- da. Pojake hüüab siis tagasi ukse taha, kust sisenedes selle pauguga kinni lööb. Ustav võpatab ja löökab sisse. Ta lõuapiirkond on nüüdseks kallunud paksu plaastri kihiga, mistõttu habet pole enam näha.
* Ustav saanud ajaloolise ma- terialismi eksamihinde sellepärast nelja, et vastanud peale Mõnu.
Kogu ettevalmistusaja mulju- nud ta eksamipiletit, ise arutledes, kas kõneleja Mõnu suu ette asetatu- dud peegel läheks uduseks või mit- te.
* Kui Ustav hilja õösel ühis- elamutuppa jõuab, lööb ta ukse pauguga kinni. Rahulikult une- viibiv Jõhkard peab seda stardi- püstoli pauguks ja hakkab jalgade- ga kiiresti vihistama, käristades linad lõhki.
* Ustav käinud teatris «Savoy balli» vaatamas, kus teise vaatuse algul sünninud puusast pojakese. See hakanud laval toimuvat kohe ebatsensuursete sõnadega arvusta- ma, mistõttu rikkunud saalis viibi- vatel tütarlastel elamuse ära.

Tuusikud TÖÖTAJAILE

II kvartaliks on saabunud järgmised tuusikud:

Kemeri «Dzimtene»	29.05.—23.06.	— nahahaigused	34.50
Jurmala «Bulduri»	13.05.—5.06.	— südame-verer. h.	33.—
Läti «Liepaja»	30.06.—23.07.	— närvisüsteemi h.	33.—
Pärnu «Sõprus»	23.05.—15.06.	— südame-verer. h.	36.—
"	12.06.—5.07.	—	48.—
"	30.06.—23.07.	—	34.50
Pärnu «Rahu»	23.06.—16.07.	— liigesteh.	34.50
Haapsalu «Laine»	3.05.—26.05.	— liigesteh.	34.50
Sotši «Kavkaz»	13.06.—6.07.	— günekol. h.	36.—
Jessentuki	28.06.—21.07.	— seedeelundite h.	36.—
Boržomi «Likani»	13.04.—6.05.	— ainevahetuse häired	43.50
Mishor «Ukraina»	25.06.—18.07.	— närvisüsteemi h.	57.—
Kislovodsk (ambl.)	30.05.—22.06.	— südame-verer. h.	36.—

Puhkekodudesse:

Jurmala «Lielupe» 24.04.—17.05. — 39.60
Pans. «Makopse» Kaukaasias 16.06.—9.07. — 26.40
Pans. «Zolotoje Runo» Pitsundas 14.05.—31.05. — 38.10
Võsu 16.06.—27.06. — 11.40
Soovijail esitada avaldused a/ü komiteele. Sanatoorsete tuusikute puhul tuua kohe ka arstitõend,
Ametiühingukomitee

LEO LEESMENT

1902—1986

Raske ja valus on tõdeda, et enam ei ole meie hulgas ülikooli vanema põlvkonna tuntuimat õi- gusteadlast Leo Leesmenti. Tulles kuuskümmend viis aastat tagasi ülikooli õppima, jäi ta alma ma- ter'iga seotuks kuni surmani 16. jaanuaril.

Pärast õpinguid ülikoolis (1921—1925) jäi Leo Leesment samasse teaduslikuks stipendiaadiks Eesti- maa õigusajaloo alal. Teaduslikud komanderingud viisid teda kordu- valt end täiendama ja tööle arhi- videsse välismaale. Ta viibis Prant- suse Teaduslikus Instituudis, Balti Instituudis Stockholmis, A. v. Humbolti ülikoolis Saksamaal. 1926. aastast alates oli ta magister juris ja 1932. aastast doctor juris. L. Leesmendi doktoriväitekirja «Die Verbrechen des Diebstahls und des Raubes nach Rechten Lievlands im Mittelalter» on oma teadusliku ra- kenduse tänaseni säilitanud.

Ta oli vilka sulega kirjamees, tema publikatsioonide hulk ületab poole tuhande piiri. Neid on ilmu- nud nii kodu- kui välismaal ja peale emakeele veel vene, saksa, rootsi, prantsuse, läti ja leedu kee- les. 1934. aastal valiti L. Leesment dotsendiks, 1938. aastal erakorrali- seks professoriks. Ka meie õigus- teaduskonnas oli ta pidevalt tegev — riigi ja õiguse ajaloo kateedris

ja mõnda aega ka tsiviilõiguse ja -protsessi kateedris dotsendina. Oma pika eluea jooksul jõudis ta tähistada paljusid tööjuubeleid mitmetel aladel ja olla paljudes ettevõtmistes eeskäija: ehk on see paljudele teadmatagi, et juba 1925. aastal oli ta ka õigusteaduskonna

seminariraamatukogu korraldaja ja et temast sai hiljem TRÜ teadus- raamatukogu käsikirjade osakonna esimene juhataja; Riiklikus Ajaloo Keskarhiivis töötas ta uurijana kuuskümmend aastat; jõudis tähis- tada oma teadusliku tegevuse kuue- kümnendat juubelit publikatsioo- nidega üleliidulises ajakirjas «So- vetskije Arhiv» ja «Nõukogude Oigus» (1985), viimase kaastööli- seks on ta olnud selle asutamisest peale; oma panuse andis ta ka orientalistikasse, olles esimene, kes tõlkis vahetult hiina keelest eesti keelde ilukirjandust; oli ülikooli kolmekõitlisse ajaloo õigusteaduse osa üks põhiautoreid.

Tema kaheksakümnendal sünni- päeval kirjutasid professorid S. Is- sakov ja H. Piirimäe: «Professo- reid on praegu ülikoolis palju, enamik neist kahtlemata oma kit- sama eriala suurepärased spetsialis- tid. Kuid vanema põlvkonna pari- matele professoritele on omane veel muugi: lai huvidering, kõrge intel- ligentsi- ja kultuuritase, erakordne korrektsus, võiks isegi öelda kas- vatus selle sõna vanaaegses tähen- duses, heasoovlikkus. Leo Leesment on ere isiksus, keda me tavaliselt kohtame ülikooli ajalugude veer- gudel ja vanade professorite noo- rumälestustes.»

Leo Leesment sängitati 21. jaa- nuaril Raadi kalmistule.

Oigusteaduskond

See magus sõna...

(Algus 2. lk.)

silt, teaduskondadest. Kuid see ei ole siiski ainult lehe asi. Väitekirja kaitsmine on ju kolleegidele suursündmus, aeg ja koht ammu ette teada. Kaitsja ja juhendaja võib-olla ei sõandagi märku anda, kuid on ju olemas kateedrijuhataja.

Aspirantuuriküsimused jäävad lehes jätkuma. Enne kui saab täpse- malt kõnelda aspirantuuri paindlikumast ümberkorraldamisest, tahak- sim veel teada anda kogu viisaastaku jooksul saavutatust. Aga saa- vutusi on küllaltki. Üksnes 1985. aastal oli 32 kandidaativäitekirja kaitsjat, viisaastaku jooksul kokku aga 116 eelmise viisaastaku 75 asemel.

VARJE SOOTAK

Kokkuvõte...

(Algus 1. lk.)

pide moodustamine soodustab õppe- jõudude teaduspotsentsiaali täieliku- mat ärakasutamist ja samuti kind- lustab teadustulemuste kiiremat realiseerimist praktikas.

● Teadustöö areng osakonnas on toimunud viimastel aastatel do- mineerivalt intensiivarengu teed mööda. Silmapaistev on algatusvõi- me areng, uue otsimine ja selle realiseerimine. See on praegu väga vajalik, sest viisaastaku lõpuks vä-

henes täiendavate summade, töö- pindade, tööjõu ja muude vahen- dite saamine oluliselt. Senised re- servid on aga ammendatud ja ka uuel viisaastakul pole midagi täiendavat ette näha. Jääb ainult intensiivareng, mida peavad kõik osakonna allüksused silmas pida- ma. Senine osakonna kogemus näi- tab, et selline areng on meile jõu- kohane.

Prof. KARL-SAMUEL REBANE, füüsikaosakonna juhataja

Lemmikmuusika...

(Algus 3. lk.)

lemuste suhtes protest. Kuid hilja juba: postkast on suletud, otsus edasikaebamisele ei kuulu.

Mis teaduskondadest on pärit vastajad: õigusteadusk. — 34%, filol. ja maj. — 20%, KKT, bio-geo ja mat. — 6% ning 14% otsusta-

sid jääda anonüümseks või ei õpi- gi ülikoolis.

Mis kursustel vastajad õpivad: I kursus — 30%, II — 34%, III — 14%, IV — 4%, V — 4%, 14% jällegi kas otsustasid jääda ano- nüümseks või ei õpigi ülikoolis.

Suur tänu vastajatele ja kaasa- elajatele. Järgmine ankeet ilmub selle aasta detsembris.

SPORT ● SPORT ● SPORT ● SPORT ● SPORT EPA karikas TRÜ-le

... see oleks lühikokkuvõte pü- hapäeval, 19. jaanuaril EPA suusa- baasis Margusel toimunud naiste 3×5 km teatevõistlusest.

Tegelikult pakkus TRÜ suusa- sektsiooni üliõpilaskomitee esimees Erki Jõelaid pressisekretäriks hoo- pis laiahaardelisemast algust. Ja nimelt — suur spordipidu... Ko- hale on tulnud võistkonnad üle kogu Eesti... buss saabub bussi järel ... juba jookseb reporter m.krofoniga ... laialdasi masse haaranud spordivaimustuse elav kehastus jne.

Ideaalpilt, mis võinuks ju olla. Tegelikult kujunes laiamastaabi- selt planeeritud üritus vaid kahe kõrgkooli, TRÜ ja EPA ning Ote- päa TSIK-i maavõistluseks. Selle- gipoolest ei tulnud esikoht TRÜ

I võistkonnale (Aire Tigane, Triina Suvi, Esta Ratnik) kergelt — vaid 12 sekundiga edestati TSIK-is õp- pivaide Aegviidu kooli õpilasi. Nei- le kaotas minutiga ning tuli kol- mandaks TSIK-i Otepää Keskkooli esindus. TRÜ II naiskond koosseis- sus Ülle Pukk, Külli Volmer, Kai- re Kõlmhallik saavutas 6. koha, edestades seitsmendaks tulnud EPA II esindust.

Et naised oma võimeid üle hin- dama ei hakkaks, saabusid indivi- duaalvõistkonnana konkurentsi pakkuma Otepää aedlinna noored mehed (≈ 13-aastased). Suhted tehti selgeks juba esimese vahetu- se ajal ning poiste ülekaal püsis võiduka lõpuni.

KÜLLI VOLMER, suusasektiooni pressisekretär

VENIA LEGENDI

7. veebruaril kell 12.15 toimub keemiahoone auditooriumis nr. 320 anorgaanilise keemia kateedri dot- sendi kt. Rein PULLERITSU venia legendi loeng «Elektroodi poten- tsiaal ja termodünaamiline tasakaal» dotsendi kutse taotlemiseks.

VAHETAME PASSIS PILDI!

Kõik, kes on saanud või saavad 25- ja 45-aastaseks, peavad ühe kuu jooksul pärast sünnipäeva va- hetama passis foto. Tartu passi- lauda on vaja viia pass koos kol- me uue pildiga. Foto vahetamisest teatada kohe TRÜ kaadriosakonda tel. 3 52 37.

ÜHISKONDLIKUKS AUTOINSPEKTORIKS!

TRÜ ühiskondlike autoinspekto- rite grupi asutamiskooosolek toimub kolmapäeval, 29. jaanuaril kell 16. Tiigi 78—235.

TRÜ liikluskomisjon

RKA!

Kohtume kõik kolmapäeval, 5. veebruaril kell 17 klubis. Edasine info töö kohta trennis.

HEI, «NULLIKAS!»

Kui Sul tahtmine tantsida, tule Eesti NSV teenelisse TRÜ rahva- kunstiansambliisse. Uudishimu ra- huldamine alates kolmapäevast, 5. veebruarist. Info: esmaspäev, neljapäev — kella 18—22.30 TRÜ klubis.

Tunneme kaasa kursuse- kaaslastele Siiri Baronovile isa
NIKOLAI BARONOV
surma puhul.
Matemaatika V kursus
ja kursusejuhendajad

NB!

Järgmine leht ilmub reedel, 7. veebruaril.

Toimetaja VARJE SOOTAK.

«TRÜ»

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 3 51 80. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. «TRÜ» ilmub reedeti. Tellim. nr. 309. MB-01758. Tiraaž 3000. Maht 1 trükipoogen.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту, Эстонской ССР.

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälkandja

Nr. 3 (1437)

Reedel, 7. veebruaril 1986

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

Küünlakuust lehekuuni

9. veebruaril poetab vaheaja liivakell viimased terad oma alumsisse pauna ning meie peas hakkab sügelema mõte uuest semestrist. 10. veebruaril seisame tunniplaani ees ning kratsime kukalt, et veri kiiremini taas ajudesse valgus. 11. veebruaril sisendame endale üliõpilastunnet ning närime loengus sulle, sest vahepeal on tina rasvaseks rahuloluks hangunud. 12. veebruariks on vaheaja habemega jutud maha aetud (kes hoidis peos suusakeppe, kes isa-ema külmiku ukse sanga) ning tunne, et sess kaugel, annab ... uut jõudu.

Mati Salundi õppeosakonnast mureseb ammu, kuidas saaks tuldengi kohe semestri alguses tööle panna. Temal on andmeid, et enamiku üliõpilaskonna töö semestri vältel läheneb tühihulgale. Üliõpilane ei tohiks olla loom ega õppejõud karjane; üliõpilane teeb tunniplaani aluste hierarhia, õppejõud tõmbab märkmikku ristikesi: on kohal, ei ole kohal. Millal muutub mentaliteet, millal «uus mood» meile jõuab, millal intensiivsuse ideaal tööprintsibiiks saab?

Arvo Lamp komsomolikomiteest rääkis, et veebruaris algavad jooks- ja graafiku alusel hoogitööpäevad, objektiks ühiselamud. Peatselt kirjutatakse alla ülikooli komsomolorganisatsiooni raportile, mis saadetakse NLKP XXVII kongressile. Kongressi lõppedes alustatakse uute materjalide tundmaõppimist. Riigikaitse hoogitöökuu jooksul toimub sõjanduse kateedri toetusel teaduskondadevaheline viktoriin. Aprilli lõpul tulevad Tartusse üliõpilased kõikidest Eesti kõrgkoolidest, et koos pidada ENSV III üliõpilaste kokkutulekut. RSP on planeeritud 17.–20. aprillini. Selle semestri tulipunktiiks peetakse komsomolikomitees ühiselamuid ja omavalitsuse kui printsibi taaselustamist.

Heino Variku TRÜ aü klubist arvas, et nemad alustavad hooaega 14. veebruaril. Tööplaani paistis, et 25. märtsil toimub «Vanemuise» kontserdisaalis traditsiooniline jõgiõhtu. 28.–30. märtsini mängivad klubis neljandal üliõpilasteatrite festivalil Viinuse, Läti, Moskva, Leningradi ja Tartu ülikooli trupid. Profidest on «Loomaaialooga» lubanud tulla Noorsooteater. On otsustatud, et 1. aprillil venitatakse aprillishow sildi varjus tudengite ninad pikaks — siis on 4. aprillil hõlpsam võidu laulda («Tudengilaul '86»). 11.–13. aprillini püütakse üksteist üle trumbata taideldes. Kui naistepäevaks Tjumeni komandeeritud vennad Ulbid mai lõpuks tagasi jõuavad, siis võib loota ka traditsioonilist tantsumaratoni.

Elame, näeme?!

HEINRICH LEEBEN

Tänu

NSVL TA Sotsioloogia Assotsiatsiooni presiidium tänab TRÜD konverentsi «Massikommunikatsioon ja sotsialistliku elulaadi areng» eeskujuliku organiseerimise eest, kus Sotsioloogia Assotsiatsiooni massikommunikatsiooni vahendite ja propaganda regionaalsete sektiioonide esindajatel avanes võimalus läbi viia ka koordinatsiooninõupidamine.

Konverents ja nõupidamine toimusid loominguks õhkkonnas ning kõrgele teaduslikul ja ideelisel tasemel, soodustasid sotsioloogia teooria arengut nende ülesannete valgusel, mis partei on püstitanud ühiskonnateaduste ette.

Nõukogude Sotsioloogia Assotsiatsiooni president
H. MOMDZJAN

KONGRESSI EEL

Kõrgkoolitöötajate delegaatidele algas EKP XIX kongress avapäeva eelõhtul vastuvõtuga vabariigi kõrgharidusministeeriumis. Minister Ilmar Nuut tutvustas paari nädala eest NLKP Keskkomitees toimunud nõupidamise tulemusi, kus kõneldi tulemas olevaist muutustest kõrghariduses. Rõhk oli asetatud kõrgkooli funktsioonide laienemisele: peale spetsialistide ettevalmistamise ja teadustöö saavutamise kõrghariduse ülesanneteks veel spetsialistide ettevalmistamise ja rakendamise planeerimine ning nende kvalifikatsiooni tõstmine ja ümberkvalifitseerimine.

Minister Gennadi Jagodini hiljutistest esinemistest vabariigi kõrgkoolide aktiivi ees ja TRÜ parteikonverentsil on kavandatavate

muudatuste mitmed üksikasjad meile juba teada, neist kõneldi ka ülikooli kateedrijuhatajate nõupidamisel. Nüüd on ettevalmistamisel seitse dokumenti, millega uuendused üleriiklikult paika pannakse. Algust tuleb ilmselt teha saabuval suvel üliõpilaste vastuvõtuga uute reeglite järgi. Muutused on kavandatud kõrgkooli elu kõiki külgi hõlmavatenä. Vaevalt aga saab

nende elluviimine kerge olema, sest ühelt poolt ressursside nappus, eri ametkondade huvide lahknemine jms., teiselt poolt rutiin ja ülemäärane tsentraliseerimine pole ainuüksi entusiasmiga ületatavad.

Ootuspäraselt andis kogu EKP XIX kongressile tooni üleskutse uuele töö- ja mõtteviisile. Keskkomitee esimese sekretäri Karl Vaino

detailirikkas aruandekõnes oli esmatähelepanu majandusprobleemidel. Tootmise intensiivarengu tagamiseks on suur teaduse osa. Nagu aruandes märgiti, vähendab seda venitamine teadlaste loodud lahenduste läbivaatamisel. Teaduse ja tootmise seose organisatsioonilise tugevdamise võimalustest tõi sm. Vaino esile teadusasutuste ja kõrgkoolide ning tootmisettevõtete ühis-

Esmamuljeid

laborid, samuti ajutiste teadlaskollektiivide moodustamise. Eri asutuste jõudude ühendamise näitena suure probleemi lahendamiseks nimetati Tartus loodavat biokeskust. Mitmes sõnavõtus tõdeti, et teaduse (eriti kõrgkooliteaduse) katsetootmisbaasi rajamine on siiski veel lahendamata. Siia haakus va-

(Järg 2. lk.)

Vajuta õigele klahvile*

ARVO VIILUPI foto

Küll arvuti annab teile võimaluse uuesti vastata.

JÄTKAMISEKS VAJUTAGE TOHIKU KLAHVILE

Suure chinaga asuti klaviatuuri taha. Vahetati arvutiga informatsiooni — arvuti poolt sisseprogrammeeritud käigud (käsud), iga uue käsu ekraanile ilmutamine nõudis, et eelmine käsk oleks täidetud arvutile aruadavas keeles.

Teiste seas ka mina olin seal ja jõudsin kaugele — pärast viimast klavivajutust sain isetrükkijalt tõendi. Siin ta on:

Tõend

käesolevaga tõendan, et isehakanud arvutikasutaja
INDREK UDE
on suuteline suhtlema arvutiga, tunneb menüüd ja on küps tutvuma uute programmidega.
20. 01. 86.

programm
«ALGUS»

* Vt. ka lk. 3. artikkel «Teine kirjaoskus».

SÕNUMEID

Tunnustus noorteadlastele

Üleliidulise noorte teadlaste ühiskonnateaduslike tööde konkursi vabariiklikus voorus oli I preemia saanud hulgas TRÜ loogika ja psühholoogia kateedri nooremteadur TIIA TULVISTE («Refleksiooni determinatsioonist verbaalses mõtlemises»). II preemia pälvinute seas olid kriminaalõiguse ja -protsessi kateedri vanemõpetaja RAIT MARUSTE («Psühholoogiaeksperimentis kriminaalkohtumenetluses») ning tsiviilõiguse ja -protsessi kateedri õpetaja HEIKI PISUKE («Arhitektuuritegevuse õiguslik reguleerimine (autorioiguslik aspekt)»). Kõik paremad võistlustööd saadetakse edasi üleliidulisele konkursile.

Füüsikapäevad

Esmaspäeval ja teisipäeval peeti Tähe tänava õppehoones XVI Eesti NSV füüsikapäevad. Kuulati 17 ettekannet, osa sealhulgas ülikooli teadlastelt.

Külalisi

29. jaanuaril külastasid meie komsomolikomiteed ÜLKNÜ Keskkomitee vastutav töötaja Jevgeni Belosertsev, ENSV KKEHM kõrgkoolide valitsuse juhataja Bernhard Hiire, ELKNÜ Keskkomitee sekretär Toivo Sikk ja EÜE komandör Indrek Ilomets. Nad vaatasid raamatukogu ja peahoonet. Eelkõige huvituti aga maleva- ja töökasvatuseprobleemidest ülikoolis.

Päev varem käis ülikoolis Moskva P. Lumumba nim. Ülikooli 21-liikmeline üliõpilasdelegatsioon. Nendega kohtusid teadusprorektori asetäitja prof. Arvo Tikk, komsomolikomitee sekretär Arvo Lamp ja interklubi president Eve Saamen. Nendegi programmi kuulus peahoone, raamatukogu ning Vanemuise tänava majas vaadati ülikooliteemalisi filme.

Üliõpilassuvi Gagarinis

Plakat, fotod, särgid, märgid, vimplid, ajaleheväljalõiked, aukirjad, kingitused... Kõike seda võib näha viimase EÜE esindusrühma poolt väljapanduna teadusraamatukogu näitusetrinides. Ka raamatut «Minu vend Juri» Valentin Gagarini pühendusega.

Tänu

Rektori käskkirjas pälvisid juubeliõnnitluse ja tänu tehtud hea töö eest 50. sünnipäeva puhul prof. Ants Tuulmets, teadusraamatukogu osakonnajuhataja Elve-Viiu Klement, restauraatorid-kõitjad Linda Parts ja Evi Lang, töödejuhataja Ilmar Kõiv, mehaanik Markari Budarov, lüksepp Heino Koppel ja Peeter Somelar.

60. sünnipäeval tänati eeskujuliku töö eest prof. Elmar Vasarat, assistent Kalju Tammerat, vanemõpetaja Osvald Allikast, teadusraamatukogu osakonnajuhataja kt. Sirje-Mall Nilsonit, vaneminsener Juhani Jaakot ja masinakirjutajat Maria Dementjevat.

70. sünnipäeval avaldati tänu hea töö eest preparaatoritele Leida Sikule ja Ella Saksale.

Seoses pensionile minekuga avaldati tänu dots. Veinart Põikle kauaegse laitmatu töö eest.

TRÜ teadus 1985

Kaasaja teaduslik-tehnilise progressi kiirendamisel on oluline teadustöö intensiivistamine. Teaduslike uurimuste üldmahus tuleb kaalukaks rolli täita ka kõrgkooliteadusel. TRÜ teadustöö korraldamisel lähtuti aruandeaastal esmajoones NLKP Keskkomitee 1985. aasta aprillipileenumi otsustest, NLKP Keskkomitee teaduslik-tehnilise progressi teemalise nõupidamise jt. materjalidest.

Ülikooli teaduspotentsiaali kannavad praegu 1245 õppejõudu ja teadurit (109 teadusdoktorit ja 495 -kandidaati). Abipersonaali töötab kateedrites ja laborites 1059 inimest. Tegutseb 87 kateedrit, teadusosakonna (TO) 21 laborit (neist 5 harulaborit) ja 20 ÜMPI laborit.

TRÜ teadusaasta aruande esitas ülikooli nõukogu jaanuarikuu koosolekul teadusprorektor prof. ANTS KALLIKORM. Järgnevalt sellest lühikokkuvõte.

TEADUSTÖÖ TEMAATIKA

TRÜ osales 131 teema täitmisel (1984 — 132). Ühe teema täitjate arv on stabiliseerunud (12—13 inimest). Kõik teemad on koordineeritud. ENSV majandusliku ja sotsiaalse arengu plaani oli lülitatud 45% teemadest, üliiudulises koordineeritud 87,8%. Seejuures 66,4% lülitati NSVL TA koordineeritud plaanidesse. Ülikool osaleb 4 sihtkompleksprogrammi ja 7 tähtsamat teaduslik-tehnilise programmi täitmisel. Võetakse osa 3 kõrgkoolidevahelise teaduslik-tehnilise sihtprogrammi täitmisest ja 8 vabariiklikust sihtkompleksprogrammist. VMN maade kompleksprogrammides on TRÜ teadlased 5 teema täitjad. Jätkuvad TRÜ ja Soome meedikute koostöölepingud.

Uurimistööde põhisuundades kajastuvad aktuaalsed valdkonnad: biotehnoloogia, mikroprotsessoritehnika, aparaaditehnika. Aktiivselt osaletakse tootlusprogrammi, koolireformi ja keskkonnakaitse küsimuste lahendamisel.

KAADER

Doktoriväitekirju kaitsti 5 (1984 — 3) — rektor prof. Arnold Koop, dotsendid Paul Kenkmann, Juhan Tuldava, Aarne Tõdsepp ja Mihhail Kotik. VAK-i bületäänis on välja kuulutatud dotsentide Jaak Maarosi ja Helje Kaarma doktoridissertatsioonide kaitsmine. Valminud on veel 5 doktoritööd.

Kandidaadiväitekirju kaitsti 32 (1984 — 30). Kogu viimase viisaastaku jooksul kaitsti kokku 21 doktoritööd ja 116 kandidaadiväitekirju. Kokkuvõttes on see hea saavutus, kuid oleks võinud olla veelgi tulemusrikkam. Eelmisel aastal lubasid oma doktoriväitekirju kaitsta või esitada kaitsmisele veel 14 õppejõudu, kes on töö lõpetamise pärast olnud vanemteaduri kohal. Nende väitekirjad on aga seni esitamata.

Aspirantuuri lõpetas edukalt 60% (1984 — 56,5%). Väitekirja kaitsmisega lõpetas aspirantuuri 5 inimest (1984 — 4). 22 aspiranti esitasid väitekirja kaitsmisnõukogusse või said kateedri soovitusel töö kaitsmisele esitamiseks. Võlglasti jäi 18. Mõnel oli töö peaaegu valmis, kuid nii aspirandil kui juhendajal jäi tegevust viimane pingutus enne aspirantuuriaja lõppu.

PUBLIKATSIOONID

Ilmus 1966 publikatsiooni (1984 — 1907): 575 üliiudulistes, 652 vabariiklikes ja 169 rahvusvahelistes väljaannetes. TRÜ-s anti välja 19 kogumikku (1984 — 23) ja 34 TRÜ toimetiste köidet (1984 — 37). Ilmus 30 monograafiat (1984 — 28), neist välismaal 8 (1984 — 2). Viimaste autorid on professorid Atko Viru, Vello Past, Leonid Stolvits ja Juri Lotman. Opikuid anti välja 9, neist üks kõrgkoolidele. Anti välja 38 õppevahendit ja 186 nimetust õppemetoodilisi juhendeid. Kokku oli publikatsioonide üldmaht 2480 autoripoognat (1984 — 2340).

LEIUTISED

Esitati 38 leiutustööd, saadi 22 autoritunnistust, 17 tehnilist lahendust tunnustati tehniliseks leiutiseks. Registreeriti 2 feromoonpüünilisel kasutatavat kaubamärki, saadi 3 patenti (molekulimudelid).

NÄITUSED

Üliiudulisel rahvamajandussuavutuste näitusel esines TRÜ 4 korral 9 eksponaadiga (sealt saadi 3 pronksmedalit). Botaanika- ja diploomeid tsoonidevahelisel konkurssnäitusel. Näitusel «Nõukogude Eesti 1985» oli ülikoolil 8 eksponaati, teaduskirjandust jm. Osaleti ka mitmel välismaisel näitusel, sageli tunnustavalt (näitustel osalemisest oli meie lehes pikemalt 13. ja 20. detsembril).

JUURUTAMINE

Rahvamajanduses rakendati 83 teadustöö tulemusi (1984 — 67), mille juurutamisest saadi majanduslikku aastaefekti 971 500 rubla. Juurutuslepingute evitamisest tuli üle poole aasta tulust (631 500 rubla; 1985. aastal lõppes 20 juurutuslepingut). Koostöölepinguid sõlmiti 33.

Suuremat rahalist efekti andnud töid juhendasid dots. Malev Uibo hügieeni kateedrist, aparaaditehnika sektori juhataja Reinhold Matisen aroelektrilaborist, orgaanilise sünteetilise labori juhataja Toomas Rodina ja eksperimentaalfüüsika kateedri juhataja prof. Karl-Samuel Rebane. Ülikooli ei rahuks praegune seeriatootmise suunatavate seadmete esitamise kord. Ettepanekud tuleb teha NSVL Teaduse ja Tehnika Komiteele ning ENSV Plaanikomiteele. Sel viisil on juurutamiseks võetud viimastel aastatel suunatud tootmisse aero- ja kosmosetehnoloogiat, termokosmoseetrit, desinfektsioonivahendeid «Estosteriil-1» ja «Estosteriil-2», piltsivete puhastusseadmed, kaks feromoonpreparaati. Juurutamisel on veel 3 preparaati, aga ülejäänud 11 välja töötatud preparaadi tootmiseks pole praegu perspektiivi. Kõrgkooliteaduse osa saaks oluliselt suurendada teaduslik-tehnilises progressis, kui ülikoolil oleks oma eksperimentaalne tootmisbaas.

LEPINGUD

Teadustööde kogumaht oli 6 030 000 rubla (1984 — 5 600 000 rubla), millest lepingulised tööd moodustasid 4 020 000 rubla, s.o. 66,6% (1984 — 69,6%). Seega moodustab planeeritud lepinguliste tööd rohkem kui poole ülikooli teadustöö eelarvest. Finantseeritakse aga ainult lepingulise uurimistöö vahenditest mitmete ülesannete täitmist üliiudulistes ja vabariiklikes programmides. Ülikooli teaduspotentsiaal on suur. Siin töötab vabariigi kõrgkoolide ning ENSV TA süsteemi teaduritest ja õppejõududest ligi kolmandik, sealhulgas 45% teadusdoktoritest ja 28% -kandidaatidest. Ülikoolis tehtavad kulutused teadusele moodustavad aga ainult 18% vabariigi üldkulutustest, eelarvelise teaduse osas kõigest 11%. Nii ongi TRÜ teaduspotentsiaali rakenduse põhisuunaks lepinguliste uurimistööde areng. Lepinguliste tööd maht, mis otseselt peegeldab teaduse sidet praktikaga, on aasta-aastalt kasvanud, vabariigile tehakse sellest 38%.

Lepinguliste tööd plaan ületati. Akteeritud tööd maht oli (Järg 3. lk.)

Aasta esimesel koosolekul 24. jaanuaril oli üks põhiküsimusi eelmise aasta teadustöö vaagimine. Ettekande p.das teadusprorektor prof. Ants Kallikorm. Seda saab lühendatuna lugeda meie lehe 2. ja 3. leheküljel. Nii küsimustes kui sõnavõttudes (professorid Hans Trass, Viktor Palm jt.) kerkis esile õppe- ja teadustöö vahetamine. Real laboril puudub küllaldane side kateedrite ja üliiuduliste. Prof. H. Trass tegi m.tu ettepaneku, sealhulgas soovitas ta vähendada õppejõudude koormust, et nad saaksid piisavalt tegeeda teadusprobleemidega. Ka õppejõu esmakordsel ja taasvalimisel peaks hoopis rangemat järgima tema teadusproduktiooni.

Rektor prof. Arnold Koop soovi-

TRÜ nõukogus

tas oma sõnavõtus olla valimisel objektiivsem: valimise ajal on paratavalt tavaliselt kõik tööõigud korras, tegelikult teatakse väga hästi, et õppejõu loengute kvaliteet jätab soovida, et tal pole tulemusi teadustöös. Selle eest vastutab kateeder, otseselt kateedrijuhataja ning töö peab olema printsiipaalne.

Ka rektori arvates ei ole praegu õppe- ja teadustöö side piisav. Kõrgkooli ülesanne on ette valmistada spetsialiste, selle teenistuses peab olema samuti teadus.

Teadustöö aruanne kinnitati ja võeti vastu otsus.

Arvutustehnikaalase kvalifi-

katsiooni töstmise probleemidest kõneles matemaatikateaduskonna dekaan dots. Mati Kilp (vt. artiklit lk. 3). Oppeprorektor prof. Uno Palm ütles kokkuvõtet tehes, et arvutustehnika õpetamine hakkas ülikoolis tänu matemaatikute ettevõtlikkusele kohe aegul laabuma. Põhilised ettevalmistustööd pidevaks õpetamiseks on tehtud, õppejõud juba õpivad, müüdi peab arvutiõpetus ka üliiudulasteni jõudma.

Kinnitati TRÜ nõukogu kevadsemestri tööplaani.

Traumatoloogia, ortopeedia ja välkirurgia kateedri juhataja dotsendi kohale valiti meditsiinkandidaat Tiit Haviko. Professori kutse taotlemise poolt hääletati meditsiindoktor Maie Lövi-Kalninile.

Esmamuljeid

(Algus 1. lk.)

bariigi Teaduste Akadeemia presidendil Karl Rebase sõnavõtt, milles nõuti, et seda laadi küsimuste lahendamisel usaldataks enam teadlasi kui oma ala asjatundjaid.

Spetsialistide ettevalmistamist käsitleti otseselt Bruno Sauli ettekandes majanduse ja sotsiaalse arengu põhisuundade projektist. Rõhutati, kui tarvilik on spetsialistide koolitamise kvantiteedi ja kvaliteedi vastavus vabariigi tegelikele vajadustele. Meie linnakomitee esimene sekretär Enn-Arno Sillari kõneles partei- ja üldse juhtimistöö stiili ümberkujundamisest, pidas oluliseks ühiskondlike vajadusi terviklikult silmapaistva poliitilise lähenemise esmasust. Selles seoses juhtis ta tähelepanu vajadusele töötada välja vabariigi ning Tartu meditsiinisutuste arendamise üldplaani aastani 2000, saamaks jagu ka meie raskustest arstide koolitamisel.

Rektor prof. Arnold Koobi sõnavõtt oli suunatud nende ebakohade väljatoomisele, mis ei lase kõrgkoolil täita küllalt efektiivselt oma osa spetsialistide ettevalmistamisel. Ta osutas vana mõttelaadi ning tööstili säilimisele kesk- ja kõrghariduse juhtimisel.

Ideoloogiatöö ülesanded ja senised ebakohad, millest kongressil kõneldi, on peaaegu kõik seotavad meiega olukorraga. Alkoholismivastastest võitlustest kõneldes andis sm. Vaino hinnangu, mis on üle kantav hulga laiemale valdkonnale: ära on tehtud administratiivne töö, vajaliku muutusi inimeste psüühikas pole veel jõutud. Taunimist leidis valgustajalik lähenemine poliitiharidusele, e'arikonna mitteküllaldane informeerimine paljust olulisest, ühiskonnaaktiivsust pärssiv sõnade ja tegude lahkumine.

Keskkomitee aruandes nenditi, et komsomolorganisatsioonide tegevus läheb mõnigi kord mööda

* Ilmus teisipäevases «Edasis».

Kestab riigikaitsekuu

TRÜ ALMAVU (7000 liiget) saavutas eelmisel aastal järjekordselt Tartu linna ALMAVU organisatsioonide vahelises sotsialistlikus võistluses esikoha. Teaduskonnade vahelises sotsialistlikus võistluses tuli esimeseks filoloogiateaduskond. Juba aastaid seisavad viimasel kohal füüsikud ja keemikud.

Sektsioonidest on parim auto-sportsideksioon. Eriti suur tung (6—7 üliiudulast igale kohale) on B-kategooria autojuhi kursustele. Sinna saamiseks on iga teaduskonna dekanadis 3-liikmeline komisjon, kes annab koha eripreemiana ühiskondlikult aktiivsetele tudengitele.

23. jaanuarist 23. veebruarini toimub riigikaitse hoogtöökuu. Et ülikooli iga ALMAVU liige saaks konkreetset hoogtöökuu kaasa lüüa, oleme koostanud järgmise miinimumprogrammi:

1. Tasuda 1986. aasta liikmeks;
2. Osta vähemalt üks ALMAVU loterii pilet;
3. Täita vähemalt üks VTK normatiiv;
4. Osaleda vähemalt ühel sõjalis-patriootilisel üritusel.

ANTS PILT

pole vaja peatuda. See kõneleb meie võimalustest, samavõrra ka kohustab ning tõmbab tähelepanu TRÜ kommunistide tegevusele.

Kongressil valitsenud õhkkond ja vastuvõetud otsused kinnitavad, et partei kui ühiskonna poliitilise juhi tegevuses on praegu peamine edasiminek strateegia loomine, tagamaks intensiivarengut. Kõrgkooli kommunistide osa on selles kontekstis ühe lausega kokku võetav ülesandena juhtida ülikooli tegevust eelkõige sotsiaalsfääri arengus, integreerida väljakujundamisel.

Siit järeldub, et kõige mõõt, mida ülikoolis kavandame ja teostame, peab olema peaaegu üliiudulise õpilane. Muidugi lahendab ülikool alati ka muid ülesandeid. Aja nõudele vastavate spetsialistide ettevalmistamisele tuleb aga anda prioriteet ainelise baasi parandamisel, teaduse arendamisel jne. Ka parteikomitee ning büroode organisatsiooniline tegevus tuleks enam suunata üliiudulastele, muuhulgas komsomolorganisatsiooni tegevuse tõhustamisele just sellesamas suunas.

Palju sellest, mida vaja teha, ei olene ainult meist, võimalused ja ressursid ei laiene kaugeltki meie tahtmise järgi. Seda olulisem on täna prioriteedi määramine, et homme anda vääriline panus ülikooli ette seotavate põhiülesannete lahendamisse. Vähe suudame siis, kui uuele tasemele ei jõua ülikooli kollektiivi — eriti üliiudulaste — enese aktiivsus. Tingimused on selleks olemas, üldriiklikult ning -parteiliselt tehakse suuri pingutusi aktiivsust soodustava kõlbelise õhkkonna kujundamiseks. Kommunistide kohus on olla esotsas selise õhkkonna loomisega ka ülikoolis.

PAUL KENKMANN,

EKP TRÜ komitee sekretär

EKP XIX kongressi delegaadid olid rektor prof. Arnold Koop, parteikomitee sekretär dots. Paul Kenkmann ning poliitilise ökonomia kateedri juhataja prof. Mihhail Bronštein. EKP Keskkomiteesse valiti ülikoolist taas A. Koop, revisjonikomisjoni koosseisu kuulub P. Kenkmann.

(Järg 4. lk.)

Aasta tagasi korraldati kõrgkoolidevaheline sõjalis-sportlik kahevõistlus.

Matemaatika- teaduskond ja teine kirjaoskus

MATI KILP, ANNE VILLEMS

- Ülikooli juurde pidev täienduskursus!
- Arvuti selgeks 720-le kehalise kasvatus täiendusteaduskonna kuulajale
- Intensiivkursustel õpivad meie õppejõud
- «Yamaha» komplekt
- Õpilasingid

Kuni meie ülikooli juubeliaastani oli kogu arvutiõpetus matemaatika-teaduskonnas orienteeritud suurtele arvutitele. See ei saanudki teisiti olla väga lihtsal põhjusel — meil lihtsalt polnud väikearvuteid. Olukord hakkas muutuma neli aastat tagasi, mil meil õnnestus muretseda kolme esimest «Apple't» — tolleaegset maailma populaarseimat 8-b.tiist personaalarvutit. Otsekohe reorganiseeriti rakendusmatemaatikute arvutiõpetus. Oma algõpetuse arvutite alal on meie rakendusmatemaatikud sellest ajast peale saanud just nimelt personaalarvutitel. Uute arvutite inimsõbralikkus muutis kiiresti palju tudengite ja masinate vaheliste suhetes, rakendusmatemaatika üliõpilasi oli raske arvutite juurest ära saada. Matemaatikaosakonna üliõpilased pääsesid arvutite juurde mõnevõrra hiljem, kui me olime oma käsutusse saanud juba ka mõned kodumaised personaalarvutid «Ahhaat».

* * *

Teise kirjaoskuse tuuled jõudsid meieni tõsisemalt umbes poolteist aastat tagasi, mil sai teatavaks, et üldhariduskoolides asutakse käesolevast õppeaastast õpetama informaatika kursust. Üldriiklikult töötati välja plaanid koolide varustamiseks väikearvutitega. Kiire korras oli tarvis ette valmistada õpetajad, kes on suutlised seda kursust õpetama. Matemaatikateaduskond tegi ENSV Haridusministeeriumile rea ettepanekuid vastavate õpetajate ettevalmistamiseks (koostas programmid, tuli välja ettepanekutega pideva täiendussüsteemi loomiseks jne.) Koostöös Nõo keskkooliga viidi eelmisel kevadel läbi kaks kursust kokku 50 õpetajale. Analüüsides nende kursuste kogemusi ning pidades silmas, et arvutiõpetusega seotud küsimused arenevad väga kiiresti, tulime järeldusele, et ülikooli juurde on otstarbekas luua pidevalt tegutsev täiendussüsteem. Lisaks arvutiõpetusele oleks see ka õpetajate muude erialaste teadmiste tõsikaks värskendamiseks (oleme veendunud, et traditsiooniliste suvekursuste süsteemi kaudu ei ole see võimalik). Nendel pidevalt tegutsevatel täienduskursustel saaksid oma teadmisi rakendada ka rakendusmatemaatika osakonna lõpetanud. Niisuguse ettepanekuga pöördus TRÜ ENSV KKEHM poole. Seni on küsimus kahjuks lahendamata. Meie seisukoht pideva täiendussüsteemi vajalikkusest ei ole aga muutunud.

Möödunud suvel jõudis meieni NSVL KKEH ministri käskkiri, mille kohaselt peavad kõik kõrgkoolide õppejõud lähema pooleteise aasta jooksul läbi tegema arvutiõpetuse kursused. Käskkiri kohustas ka kõiki õppejõude täiendusteaduskondi sama ajavahemiku jooksul tõstma oma kuulajate kvalifikatsiooni arvutite alal. Meie ülikooli juures töötab kehalise kasvatus õppejõude kvalifikatsiooni tõstmise teaduskond, mis selle aja jooksul peab vastu võtma kokku 720 kuulajat. Mida see käskkiri tähendab matemaatikateaduskonnale, ei ole just raske mõistatada: palju täiendavat tööd. Olime juba enne seda seotud lubadustega jätkata õpetajate arvutialase kvalifikatsiooni tõstmist. Seegi oli meie jaoks lisatöö ja sugugi mitte väike. Käskkirjaga kohustatud ülesande täitmiseks oli väga napp ka meie arvutipark — ainult 8 töötavat personaalarvutit. Ometi otsustasime käsi mitte püsti tõsta ning viia kehakultuurlaste täienduosakonnas õppetöö läbi, sest meile tundus, et õppejõududel olid selleks vajalikud oskused olemas (kuigi mitte mingit kogemust töötamiseks mittematemaatikutega, ütlesime isegi, et matemaatikast väga kaugel seisvate inimestega).

hendas matemaatikateaduskonnale, ei ole just raske mõistatada: palju täiendavat tööd. Olime juba enne seda seotud lubadustega jätkata õpetajate arvutialase kvalifikatsiooni tõstmist. Seegi oli meie jaoks lisatöö ja sugugi mitte väike. Käskkirjaga kohustatud ülesande täitmiseks oli väga napp ka meie arvutipark — ainult 8 töötavat personaalarvutit. Ometi otsustasime käsi mitte püsti tõsta ning viia kehakultuurlaste täienduosakonnas õppetöö läbi, sest meile tundus, et õppejõududel olid selleks vajalikud oskused olemas (kuigi mitte mingit kogemust töötamiseks mittematemaatikutega, ütlesime isegi, et matemaatikast väga kaugel seisvate inimestega).

Mis puutub meie ülikooli õppejõududele teise kirjaoskuse andmisse, siis leppisime ülikooli juhtkonnaga kokku järgmises. Kolm teaduskonda: matemaatika-, füüsika-keemia- ja majandusteaduskond — tõstavad oma õppejõudude kvalifikatsiooni oma jõududega. Ülejäänute esmane väljaõpe jääb matemaatikateaduskonna ülesandeks. Sel õppeaastal peavad 120 õppejõudu väljastpoolt nimetatud kolme teaduskonda vastavad kursused juba lõpetama.

Mis on selle plaani realiseerimiseks siiani tehtud? Kehakultuuriõppejõudude täiendusteaduskonnas on korraldatud kaks õppevoort. Tõsi, praktiliseks tööks arvutitega ei pääsenud kaugeltki mitte kõik kaasaegsete personaalarvutite juurde, vaid tuli leppida näiteks programmeerivate taskuarvutitega. Oli mitmeid tehnilist laadi raskusi — polnud küllaldaselt arvutite käsitemise juhendeid ning muidki abimaterjale. Kui uskuda kuulajate arvamusi, võib arvata, et kursused täitsid üldjoontes oma ülesande. Kehakultuurlaste kõrvalt vabaks jäänud kohtadel lõpetas need kursused ka 58 TRÜ õppejõudu.

Detsembris jõudis ülikooli Jaapani kooliarvutite «Yamaha»

komplekt (kokku 16 arvutit). See kuulub Tartu Linna haridusosakonna õppetootskombinaadile. Lepingul alusel kasutab seda Tartu kooliõpilaste kõrval ka TRÜ. See on üles pandud Vanemuise t. 46 auditooriumi 134. Lühidalt öeldes: kasutamisaeg pooleks, meetoodiline juhendamine ja tarkvara loomine TRÜ poolt.

«Yamaha» klassi baasil, mida muide on juba kasutanud ligi 300 kooliõpilast, olime läbi viinud intensiivkursused 42 õppejõue ajaloo-, biooogia-geograafia- ja füsioloogia-teaduskonnast.

Esmakordselt üritasime paarõhu asetada arvuti kasutamisele, käsitledes programmeerimist ennast minimaalselt, ainult arvutitunnituse tekitamiseks. Kursustel koostas iga osaleja õppejõud oma aine kontrolltöö. Koostamisel tuli arvestada arvutis oleva kontrollitööde süsteemi võimalusi (autor: programmeerija J. Põial). Nüüd võib arvuti kontrollida iga kasutaja oskusi inglise keele ajavormide tarvitamisel jms.

Kursused lõppesid stsenaariumi koostamisega. Loodetavasti realiseerub veel sel aastal osa neist programmeerijate ja matemaatikateaduskonna üliõpilaste abiga arvutiprogrammideks. Mitme eriala spetsialistide ühiste jõupingutustega astumegi esimesi samme raskel teel — luua programmvarustust õppeprotsessile, et arvutid ei oleks mitte asjaks iseeneses, vaid abivahendiks iga eriala spetsialistile oma aine õpetamisel. Kui kursuste eel oli kuulda protestihääli arvutite, informaatika ja matemaatikute vastu, siis kursuste lõpu ankeedis avaldasid peaaegu kõik soovi mõne aja pärast jätkata arvutialase kvalifikatsiooni tõstmist. Ankeedivastuste järgi otsustades ootab enamik kursusi kannatamatult arvutite jõudmist oma teaduskonda ja ka teedritesse.

Personaalarvutitega koos tekis nende vahetuslähedusse ka huik asjast huvitatuid Tartust ja Nõost. Aasta tagasi organiseerisid tomatemaatika II kursuse üliõpilased Anu Altementi eestvedamisel programmeerimisringi V klassi õpilastele. Ka selle ringi tööks leidsime aja oma 8 personaalarvuti pingelises kasutusgraafikus. «Yamaha» saabumine võimaldas ettevõtmist laiendada — uue aasta algul aias üliõpilaste juhendamisel tööd veel kaks kooliõpilaste ringi. Soovijaid näib jätkuvalt, vaatamata praegu olematu reklaamile. Ringid võitis oma tiiva alla vastloodud Noorte Tehnikute Maja.

Meie mitmetasemelisest tegevusest ei ole välja jäetud õpetajaidki. Igale teispäeval istub arvutite taha ligi 30 Tartu ja lähikonna kooliõpetajat, et esmalt ise õppida arvuteid valitsema, seejärel tungida selle kunsti teistele õpetamise saladustesse.

* * *

Nii mitmekülgne tegevus lubab mõne aja jooksul välja arendada elujõulise meetodika vabariigi koolidele informaatika ja arvuti õpetamiseks ning loob eeldused, et ülikoolis võib moodustada mitme eriala spetsialistidest koosneva töögrupi, kes suudab projekteerida ja realiseerida õpiprogramme tootmist nii alg-, kesk- kui kõrgkooli tarbeks.

TRÜ teadus 1985

4 990 000 miljonit rubla, tegelikult laekus 4 500 000 miljonit rubla. Täidet 245 lepingut. Võrreldes eelmise aruandeaastaga kasvas tööde maht 25,1%, palgafond koos ülikoolile eraldatud lisaga 9,9%, koosseisuliste lepinguliste töötajate arv suurenes 1,4%. Üliõpilaste osavõtt suurenes 18,4%, kuid kahanes lepingulistest töödest sisemise kohakaasluse korras osalemine. Selise muutuse tingis disproportsioon lepingute üldmahu ja palgafondi limiidi vahel. Teadusosakond on korduvalt pöördunud vabariigi juhtorganite poole palvega viia lepinguliste tööde palgafond vastavusse ülikooli võimalustega, ent seni on ettepanekud jäänud rahuldamata. Lepingu keskmine aastamaht suurenes 16%, keskmine maksumus 10,2%. Teadusasutuste tellimisel täideti lepingulisi töid rohkem kui 70% ulatuses ülikooli üldmahust, Tartu linnale 14,2% üldmahust. Vabariigi asutuste tellimisel tehtav lepinguline töö võiks olla veelgi ulatuslikum, kui oleks olemas vastavaid tellimusi planeeriv ja finantseeriv tsentraliseeritud süsteem ning eri ametkondade ja isegi samade ametkondade eri asutuste vaheline mõistmine ja koostöö.

Teaduskondadest suurenes lepinguliste tööde akteeritud maht kõige rohkem füüsikaosakonnas, vähenes füsioloogia-, majandus-, matemaatikateaduskonnas ja keemiaosakonnas. Probleemiks on ka erinevate allüksuste põhikohaga lepinguliste töötajate koguarvu mittevastavus tööde mahule. Lahendusteel sõltuvad nii ülikoolisest planeerimisest kui TRÜ lepinguliste tööde viis-aastaku arenguperspektiividest.

MATERIAALNE BAAS

Uusi seadmeid hangiti 1 600 000 rubla eest (1984 — 1,7 miljonit rubl.). Olulise panuse on andnud mikroprotsessoritehnika sektor. Valmisid esimesed personaalarvutid. Elektroluminesentsi ja pooljuhtide laborile sai valmis juurdeehitus.

Olemasolevate seadmete paremaks kasutamiseks on koostatud kallihinnaliste seadmete kartoteek ning korraldatud nende üliülikoolilise ülevaatus.

TEADUSTÖÖ TUNNUSTUS

Aruandeaastal oli ülikoolis 1 NSVL PTA korrespondentliige prof. Arnold Koop, 1 NSVL MTA korrespondentliige konsultantprofessor Jüri Saarma, 1 ENSV TA akadeemik prof. Paul Ariste ja 8 ENSV TA korrespondentliiget — professorid Jaan Rebane, Mihail Bronštein, Hans Trass, Arnold Kask, Paul Kard, Viktor Palm, Juhan Peegel ja Huno Rätsep. Välismaa ülikoolide audoktorid on professorid Paul Ariste, Helmut Piirimäe ja Kaljo Villako.

NSVL TA teadusnõukogude liikmeid oli meilt 22, koordinatsiooninõukogudes ja komisjonides samuti 22, toimetuskolleeiumides 8.

ENSV riikliku preemia said 5 tööd, mille autorite hulgas oli ka 27 TRÜ-teadlast.

ENSV parimate teadustööde nimistusse arvati 1985. aastal 25 ülikoolis tehtud uurimust (1984 — 23). 6 parimat teadustööd märgiti ära NSVL TA aruandes. Nende tööde juhendajad olid professorid Artur Lind, Jüri Käner, Selma Teesalu, Ilmar Rebane, Olev Avaste ning dotsendid Jüri Allik ja Aavo Luuk.

Tihedad teaduskontaktid on enamiku ENSV TA instituutidega.

ERIALANÕUKOGUD

1985. aastal tegutses ülikoolis 3 doktori- (5 erialal) ja 6 kandidaadiväitekirjade (15 erialal) kaitsmise nõukogu. Nendes kaitsiti kokku aasta jooksul 2 doktori- ja 41 kandidaadidissertatsiooni (neist TRÜ töötajate poolt 1 doktori- ja 13 kandidaaditööd). Kõige rohkem kaitsiti väitekirju (13) biokeemia, normaalfüsioloogia, histoloogia ja embrüoloogia (esimees prof. Ants Kallikorm) ja optika ning tahke keha füüsika erialanõukogus (8, esimees prof. Karl-Samuel Rebane).

VAK-ile on esitatud kinnitamiseks 1 doktori- (soome-ugri keelte ja NSVL rahvaste kirjandus) ning 3 kandidaadiväitekirjade nõukogu (närvihäiguste, psühhiaatria ja neurokirurgia, pedagoogika teooria ja ajaloo ning tahke keha füüsika).

ÜTÜ

Teadustöö kõikides vormides osales 89,9% üliõpilastest. Üleliidulisel konkurssülevaatusel saavutas TRÜ ülikoolide grupis III kohta.

Töötas 87 ringi. Ringide tugevdamiseks ning liikmete täpsemaks kindlaksmääramiseks on taas sisse seatud liikmepiletid. Nende väljajagamist peaks teaduskondades kiiremini tehtama.

Üliõpilased avaldasid trüki 271 tööd, nad on ka kahe lehitise taotluse autorid või kaasautorid. Üleliidulisele konkursile esitati 35 uurimust (1984 — 45), ülikoolisisesele 608 (812) ja vabariiklikule 199 (241). Tööde arvu vähenemine on tingitud nõudlikkuse kasvust. Et see on ka õige tee, kinnitavad kõrged üleliidulised autasud. TRÜ-sse tuli 3 NSVL TA medalit ja 1 NSVL Meditsiiniakadeemia medal.

KONVERENTSID, VÄLISKOMANDEERINGUD

Korraldati 3 üleliidulist ja 6 vabariiklikku ning 9 ülikoolisest konverentsi. 1185 TRÜ töötajat osales konverentsidel väljaspool ülikooli 782 ettekandega.

Väliskomandeeringutes viibis 56 õppejõudu ja teadurit. Kõige rohkem on neid füsioloogia-teaduskonnast — 16 (õppejõud viibivad välismaal õppetööl ning osalevad keelekursustel). Aktiivsemad välisvahetusest osavõtjad on o'nud matemaatika-, füüsika-keemia- ja arstiteaduskond ning UMPL. Ühtki väliskomandeeringut ei olnud 1985. aastal õigus- ja kehakultuuriteaduskonnas.

TRÜ võitis vastu 3 lektorit välismaalt (planeeritud oli 10). Viisaastaku jooksul on ülikoolis esinenud 27 välismaa spetsialisti. Üldturismi grupe ja teiste asutuste väliskülalisi on TRÜ-s vastu võetud 2062.

TEADUSOSAKONNA NÕUKOGU

Ülikooli teadustöö suunamisel on oluline osa TO nõukogul. Toimus 10 korralist koosolekut. Peamine rõhk oli asetatud teaduslik-tehnilise potentsiaali edasisele tugevdamisele. Perspektiivsete küsimustena arutati XII viisaastaku teadustöö planeerimist, teaduslik-tehnilise progressi kiirendamise abinõusid ülikoolis, TO konstrueerimis-eksperimentaalosakonna arengusuundi, TO allüksuste teadlaskaadri kvalifikatsiooni olukorda, arvutustehnika efektiivsemat kasutamist jm.

Lepinguliste uurimistööde täitmiseks andsid aru biooogia-geograafia-, matemaatika- ja majandusteaduskond ning füüsikaosakond.

Nõukogus võeti vastu 8 üksikasjalikku otsust. Reorganiseeriti teaduslik-tehniline komisjon.

Mitmel korral arutati teadustööde juurutamist ning väikeseriatootmist ja selle perspektiive.

* * *

Kokkuvõttest. TRÜ teadustöö plaanid täideti nii viisaastakul kui selle viimasel aastal. Teaduspontentsiaali edasiseks arenguks on vaja järjepidevalt kasvata kõrgesti kvalifitseeritud kaadrit, tugevdada materiaal-tehnilist baasi, välja arendada ülikooli eksperimentaalne tootmisbaas.

Vahaeeg viis tudengeid ka mägedesse.

TOOMAS KALVE foto

Kokkuvõtteks ja edasimõtlemiseks

Möödunud kuul tegi TRÜ ÜPP nõukogu kokkuvõtteid sügissemestri toimunud ühiskondlik-poliitilisest atesteerimisest. Atesteerimisele kuulus 3035 üliõpilast. Neist 1262 hinnati kõrgeima hindaga. 1309 juhul tunnustati töö heaks. 444 üliõpilast said rahuldava ja 20 mitterahuldava hinne.

* * *

MIDA ÕELDA NENDE ARVUDE ISELOOMUSTAMISEKS? Kõigepealt seda, et eelmise aastaga võrreldes on hinded ülikoolis märksa paremad. Suurenes väga heade (37%-lt 41,6%-le) ja vähenes rahuldavate (18,1%-lt 14,6%-le) hinde osatähtsus. Võrdlemisi palju häid hindeid pandi filoloogia-, arsti-, bioloogia-geograafia- ja ajalooteaduskondades. Kas põhjendatult või mitte, seda teavad kõige paremini asjaosalised ise. Eriti oluliselt mõjustas üliõpilaskoostist keskmistes hinnetes toimunud nihkeid arstiteaduskond, kus keskmine hinne tõusis teaduskondade kõrgeimaks. Samal ajal vähenes ühiskondlike ülesandeid omavate arstitudengite arv ligi kolmandiku võrra ja «väga heaga» ning «hea» hinnatute arv ületas kaugelt ühiskondlike ülesandeid omanud üliõpilaste arvu. Teaduskondades on, mille üle mõelda tagamaks as-

jalikku nõudlikkust ja hindamiskriteeriumide stabiilsust.

Praegu, mil esitatakse kõrgendatud nõudmisi kõikides ühiskondade valdkondades, peaks see kajastuma ka üliõpilaste ühiskondlik-poliitilise praktika atesteerimisel, igaühe ühiskondlikku aktiivsust tuleb hinnata õiglaselt.

Atesteerimise sisulisust häiris, et paljudes arvestusraamatutes puudusid sissekanded ühiskonnateaduslike referatiivsete ja konkursitööde kohta, samuti kõrgemalseisvate organite hinnangud ühiskondlike organisatsioonide, maleva, ÜTO, ühiselamu jt. aktivistide tegevuse kohta. See raskendas komisjonides sisulise, asjatundliku hinnangu andmist.

Kuigi uute hindamiskriteeriumide kohaselt on ühiskonnateadustel õelda atesteerimisel üsna kaalukas sõna, on nende kaasatõmbamine komisjonide töösse jäänud tagasihoidlikuks.

ÜPP ühe tähtsaima komponendi — ühiskondlike ülesannete täitmise kokkuvõtteid näitasid, et suhteliselt aktiivsemad olid juristid; 80%-l on pidevad ülesanded. Kehakultuuri- ja arstiteaduskonnas jätkus ühiskondlike ülesandeid vastavalt 39%-le ja 56%-le atesteerituid. Ülikooli keskmine on 63%. 1910 üliõpilast täitsid 2831 pidevat üles-

annet. Kuigi arvud ei ole päris täpsed, võib nende põhjal siiski öelda, et paljud üliõpilased teevad aktiivset ja tänuväärset ühiskondlikku tööd, täites sageli mitut pidevat ühiskondlikku ülesannet korraga.

Samal ajal ei olnud ligi 40%-l aasta jooksul mingit pidevat kohustust. Tahtmatult kerkib küsimus — kui palju on neid, kes oskavad ülikooli lõpetamiseni jõuda nii, et ei täitnud ühtki pidevat ülesannet? Peamine probleem seisneb nähtavasti selles, kuidas tagada, et iga ülesanne oleks võimalikult tõhus kursuse, ühiselamu jne. asjade ajamisel ning tulevase spetsialisti, ülesande täitja isiksuse kujunemisel.

Kollektiivi organiseerimise ja kasvatustöö aluste terviklikku kursust ei õpetatud ka eelmisel õppeaastal. Vajadus selle järele on üldtunnustatud. Seepärast asusid NSVL KKEHM kolleegium ja ÜLKNO Keskkomitee IX pleenum juba 1984. aastal seisukohale, et selline kursus tuleb järgmisel aastal sisse viia kõikides kõrgkoolides. Ka TRÜ ühiskonnateadustel on käsil vastava õppematerjali koostamine.

Ühiskonnateaduslike võistlus- ja referatiivsete tööde koostamine oli endiselt võrdlemisi aktiivne. Posi-

tiivselt tuleks hinnata sedagi, et kaks kolmandikku tööde üldarvust kanti ette ja arutati läbi seminari-õppustel, konverentsidel.

Mõnevõrra vähenes aga lektor-propagandisti teadmiste ja oskuste omandamine. Eelmisel õppeaastal ei töötanud noorte lektorite kooli grupid arsti-, bioloogia-geograafia- ja matemaatikateaduskonnas.

Rohkesti võimalusi ühiskondliku aktiivsuse avaldamiseks tulevasel töökojal pakub ühiskondlike erialade teaduskond. Möödunud aastal anti välja ligi tuhat kutsetunnistust noore lektori, looduskaitseinspektori, filmide demonstraatori, matka- ja alpinismiinstruktori, spordikohtuniku, kunstnik-dekoraatori ja teiste erialade omandamise kohta. Edaspidi tuleks leida võimalusi ÜET propaganda aktiviseerimiseks, ühiskondlik-poliitiliste ja pedagoogiliste erialade omandamise laiendamiseks.

Kokkuvõttes leiti, et teaduskondades oleks samuti vaja analüüsida atesteerimise tulemusi, kavandada täiendavaid abinõusid selle spetsialisti ettevalmistamise tähtsa valdkonna tõstmiseks partei poolt kõrgkooli ette seatud uute ülesannete tasemele.

LEMBIT KIIK

TÄHELEPANU, KOMSOMOLIKOMITEE LIIKMID!

Semestri esimene istung on juba sel teisipäeval, 11. veebruaril kl. 18.15 komitees. Oodatakse kõiki komitee liikmeid, ka teaduskonnasekretäre!

VEENE KEELE INTENSIIVKURSUS

10. veebruaril alustab vene keele õpetamise meetodika kateedri juures tööd vene keele intensiivkursus ülikooli õppejõududele, teaduritele ja teenistujatele.

Kursus kestab 1. juunini 1986 ja on tasuta.

Osavõtuks tuleb esitada rektori nimele kirjutatud avaldus ja tasuda 18 rubla vene keele õpetamise meetodika kateedrisse dots. Aino Rodimale. Temalt saab ka täiendavat informatsiooni.

AUTOKURSUSED

Reedel, 14. veebruaril kl. 16.15 algavad B-kategooria autojuhi kursused. Et algaval semestril on raskusi õppesõiduga (ainult üks vana õppeauto ja 0,5 kohaga sõiduõpetaja), võetakse seekord kursustele üliõpilasi, kellel sõiduõigus olemas. Soovijatel tulla Tiigi tn. 78—237.

AULAS

laulavad teisipäeval, 11. veebruaril kl. 19 TRÜ Akadeemiline Naiskoor ja Tartu Akadeemiline Meeskoor.

LASTE VASTLAPÄEV

toimub laupäeval, 8. veebruaril. Kell 15 Tähtveres kelgutamis- ja uisutamise võistlused ning saanisõit. Kaasa võtta uisud ja «Salvo» kelgud.

Kell 16 saab uues kohvikus (Leningradi mnt. 27) vastlaeinet. Vastlaeinae tuleb varjem tasuda (80 kop.) aü rühmaorganisatorile.

OTSIME BASSKITARRISTII!

Juba teist hooaega tegutseme noortemajas «Sõprus», kus on töötamiseks kõik vajalikud tingimused. Üle kõige armastame intellektuaalset rockmuusikat. Inimeste juures hindame ausust ja tööarmastust. Otsime bassimehest mõttekaaslast. Basskitarrist, ootame Sind 16. veebruaril kl. 12 noortemaja «Sõprus» laval.

«PANTOGRATOR»

Uued ja vanad pressisekretärid! Toimetuses janunetakse teie puhunud pea, värske mõtte ja virga käe järele. Ootame teid juba esmaspäeval (kuni kl. 14-ni), teisipäeval aga kogu päeva, et veel alanud nädalal pidada maha Minski-õhtu ja vaadata, mis me uuel semestril tegema hakkame.

Avaldame kaastunnet Marika Lahile
VANAEMA
surma puhul.
Defektoloog V kursus
ja kursusejuhendaja

Toimetaja VARJE SOOTAK

Esmamuljeid

(Vt. ka 1. ja 2. lk.)

Teisipäeval kõneles rektor prof. Arnold Koop kongressimuljetest teadusosakonna koosolekul.

Kahe viimase kongressi vahel on toimunud meie maa elus murrangulised sündmused. Vanade hinnangukriteeriumide järgi võiksime oma töö kokkuvõtteid pidada päris tulemusrikkaks. Saavutusi meil on. Uutest põhiülesannetest lähtudes on tarvis aga läheneda igale probleemile uut moodi, loomingulise-maht. Tööviljakust tuleb ju tõsta 2—2,5 korda. Enesekriitiline ja kriitiline toon läbis ka ettekandeid ja sõnavõtte.

Ülikooli saavutusi vaadates võiksime samuti paljuga rahule jääda. Uue moodupuu järgi võttes on seis kurvem. Uuel viisaastakul kujuneb üheks meie põhiülesandeks õppeprotsessi põhjalik ümberkorraldamine.

Viimastel sajanditel on see vähe muutunud, õpetame ikka traditsioonilist viisi. Samal ajal on eesrindlikes sotsialismimaades hakatud õppetöös kasutama palju uut tehnikat, muudetud meetodikat. Pedagoogilise töö viljakus sõltub väga palju teaduse arengust, selle rakendamisest. Teadus ei saa olla õppetööst eraldunud, fragmentaarne. Ka ülikoolis peavad olema teadus ja õppetöö orgaaniliselt seotud. Rohkem peame uurima õppeprotsessi seaduspärasusi, terviklikku lähenemist üliõpilasele. Kõigel sellel on tulemusi aga ainult siis, kui oskame ja suudame end psühholoogiliselt ümber häälestada uutele suundadele, uutele tegutsemisviisidele.

Alanud viisaastak on uudne, tõsine, see nõuab meilt väga suurt tähelepanu, sest tulemas on ka kõrgkoolielu põhjalik ümberkorraldamine.

Kohalkäimisest. Aksli apoloogia

Aksel mäletas, et nägi Püfi headuseta profiili, mis koosnes hoo'ika artikuleerimise tõttu üles-alla liikuvast põsest: «Minge ükstaskõik kuhu, aga ülikool ei ole teie koht.»

Akslil oli arvestustöö kotis, millest Püf kuulda ei tahtnud, sest Aksel polnud kohal käinud. Ja ilmselt oli Püfile võrdselt ebameeldiv, et poiss sellest hoolimata teadis ainet. See ei tahtnud hästi tema teooriaga kokku käia.

Viimasel ajal tundus Akslile, nagu asendaks kohalkäimine kõik muu. Käid loengus, saad arvestuse ja kiita. Ei käi — oled luru, ei oska, oled alaväärtuslik.

Alailma peab kuhugi minema, et tõestada oma kuuluvust ja väärtust: loengusse, muidu ei peeta sind mõtlemisvõimeliseks ja pika-peale võib ehk ülikoolistki lennata; lauluproovi, muidu peetakse sind

viisipidamatuks ja ei võeta kontserdile kaasa.

Üliõpilase aeg on reglementeeritud võimuka sõnaga peab. Aga mil-lal lugeda kõike, mida vaja, kirjutada kursusetööd, üldse süveneda millessegi?

Ma ei kavatse öelda, nagu oleksid loengud vägivaldsed, tuleks muuta ainult kohalkäimise tähendust, mis praegu võib seostuda seismise, istumise ja kohalolemisega, mitte mõtlemise ja tegemisega. On loenguid, mille materjali saab omandada ka ilma auditooriumiühendusega. Saab.

Püf ahvardas Akslit eksmatiga. Tal oli õigus kui solvunud õppejõul. Mina kui üliõpilane aga seisan Aksli poolel, sest tean, et tal on vaistu olulist ebaolulisest eristada ja et ta on enda vastu aus.

MAARJA MAAR

Uusi trükiseid

Elmar Karu. Oligofreenia. Teine, täiendatud ja rahvusvahelise haiguste klassifikatsiooni 9. redakt-sioonile kohandatud trükk. Tartu 1985, 500 eks., 100 lk., 20 kop.

Peaaju, skeleti ja naha arengu-häired. Meetodiline abimaterjal defektoloogidele. Elmar Karu. Tartu, 1985, 500 eks., 24 lk., 5 kop.

Joel Aasav. Nakkushaigused ja epidemioloogia. Tartu 1985, 1500 eks., 100 lk., 20 kop.

Sinaida Kalnin. Põllumajandus-raamatupidamine. Rahvamajandus-harude raamatupidamine. Tartu 1985, 250 eks., 64 lk., 10 kop.

Silvia Jürisson. Farmakoloogia. Kolmas, parandatud ja täiendatud trükk. Tartu 1985, 1000 eks., 80 lk., 15 kop.

Füüsika sisseastumiseksamite ülesandeid ja küsimusi. Tartu 1985, 1200 eks., 36 lk., 5 kop.

Uurali keelte ajaloolise foneetika harjutusülesanded ja materjalid. (Konsonantühendid). Kolmas trükk. Koostanud Paul Alvre. Tartu 1985, 250 eks., 116 lk., 20 kop.

Uurali keelte ajaloolise foneetika harjutusülesanded ja materjalid. (Üksikkonsonandid). Kolmas trükk. Koostanud Paul Alvre. Tartu 1985, 250 eks., 112 lk., 20 kop.

Eesti keele grammatika II. Teine vihik. Sidesõna ja hüüdsõna. Kolmas trükk. Pauline Palmeos. Tartu 1985, 500 eks., 56 lk., 10 kop.

Uut teatmekirjandust

Cowie, A. Oxford dictionary of current idiomatic English. — Oxford etc.: Oxford univ. press, 1984.

Vol. 1 Verbs with prepositions & particles. 396 p.

Vol. 2 Phrase, clause & sentence idioms. 685 p.

Värvilistest arstiteaduslikest atlasedest on saadud järgmised väljaanded:

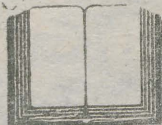
Baraitser, M. A color atlas of clinical genetics. — London, 1983, 159 p., ill. — Bibl.: p. 153. Reg.: p. 155—159.

Kessel, L. A color atlas of clinical orthopaedics. — London, 1980. 176 p., ill. Reg.: p. 169—176.

Kritzinger, E. A color atlas of the eye and systemic disease. — London, 1984. 72 p., ill. Reg.: p. 68—72.

Rautavaara, T., Knuuttila, P. Mi-hin marjamme kelpaavat. — Por-vo: Helsinki: Juca: W. Söderström Osakeyhtiö, 1981.

Hea määraja, mis püüab täita lünka marjade tutvustamisel. Räägitakse ka mürgimarjadest (näit. isegi spargel, kartul, maikelluke). Heade söögimarjade puhul on antud ka mõned (vähemtuntud) kasutusviisid ja retseptid. Tabelite kujul esitatakse söögimarjade vitamiinisaldus, säilivus jne. Mõeldud laiale lugejaskonnale.

Ajakirjanduskonkurss

algas 10. jaanuaril ja kestab 7. novembrini. Korraldajad ELKNO TRÜ komitee ja «TRÜ» toimetuse. Eesmärk: on meie elu põhjalike muutustate aeg, on rahuaasta. Kuidas elab ja õpib tänapäeva tudeng? Millised on tema eesmärgid ja tegevus? Konkursilugudena arvestatakse kõiki selle aja jooksul «TRÜ-s» ilmunud lugusid, ka sarju. Hindamisel vaetakse:

informatsioonilisi kirjutisi (sõnum, intervjuu, reportaaž jne.);

publitsistlikke ja arutlevaid kaastöid (portree, kommentaar, probleemartikkel, kirjanduslik reportaaž, retsensioon, esse jne.).

MILLEST kirjutada? Ülikoolist, üliõpilasest kogu tema mitmekesisuses: loeng, lemmikõppejõud, õppetehnika, eksamid, praktika, komsomolielu, taidlus ÜTO, EOE, ühiselamud, tuden-gipere, vaba aeg, hobid, armeetenistus... Loetelu on ammen-damatu.

OSALEDA võivad loomulikult kõik TRÜ üliõpilased, aga kutsume oma mõtteid avaldama ka meie teiste kõrgkoolide tuden-geid.

Tähelepanu, sõdurpoisid! Ootame ka teie kaasalõõmist!

PREEMIAD: kuidas 150 rubla jaotatakse, selgub täpsemalt muidugi kaastööde sisukuse põhjal, sest žüriil on õigus preemiad ka ümber jaotada. Esialgul pakume nii:

Informatsioonilised lood: 4 preemiat à 15 rubla;

publitsistika: 1 preemia — 30 rubl., 2 II — à 15 rubl., 3 III — à 10 rubl.;

Eripreemiad: 1. parim komsomoliteemaline lugu;

2. parim artikkel sõdurpoisilt;

3. parim ühiskondlik-poliitiline artikkel.

JULGUSTUSEKS: žanri peljates ei tasu oma mõtteid jätta paberile panemata. Kui kardate «proffe» — žurnalistikatuden-geid, siis siingi teeb žürii vastavalt kaastööde tasemele ehk kogu-eri arvestuse, st. hindab eraldi.

Tulemused saab teada enne rahvusvahelist üliõpilaspäeva, st. 14. novembri lehest.

ASJA JUURDE: VÄHEM SUURI SÕNU, ROHKEM SUURI MÕTTEID!

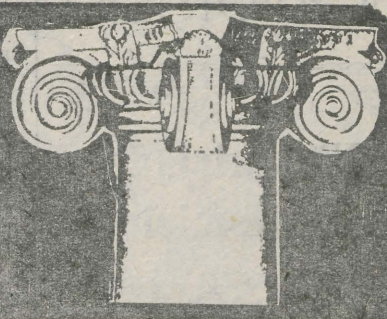
Ajalähe «TRÜ» toimetuse aadress 202400 Tartu, Ülikooli t. 18; TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 3 51 80. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk, Tartu, Ülikooli 17/19. III. «TRÜ» ilmub reedeti, Tellim. nr. 579. MB-01663. Tiraaž 3000. Maht 1 trükipoogen.

«TRÜ»

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, коматета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 4 (1438)

Reedel, 14. veebruaril 1986

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

KONGRESSI
EEL

● Vt. ka «TRÜ» nr. 2, 1986.

Viie aasta jooksul on füüsikaosakond andnud rahvamajandusele ligi 250 spetsialisti: pedagooge, teadlasi, tööstusfüüsikuid. Saagis oleks võinud olla tunduvalt suurem, kui kõik, kes otsustasid füüsikat õppima asuda, ka lõpuni vastu oleks pidanud. Kahjuks läks tubli kolmandik viie aasta jooksul kaduma — õppimine osakonnas käis üle jõu.

Viisaastak oli mõneti ebataoline, sest korduvalt muutusid õppeplaanid ja kahjuks ei toonud need muudatused olulist kergendust küllalt heterogeenses ja raskevõitu õppeplaanis. Sagedane õppeplaanide muutmine ja liigne askeldamine õppemetoodiliste komplektidega segas tugevasti õppejõudude sisulist õppemetoodilist tööd. Vaatamata sellele tegime õppetöö organisatsiooniliste ja p'laaniliste aluste kallal ära suure töö.

Põhitähelepanu pühendasime pedagoogide ettevalmistamise tugevdamisele. Nende õppeplaanidesse viisime teiste erialaainete arvel sisse mitmed uued kursused, mis annavad just pedagoogiliseks tööks vajalikke eelteadmisi. Lõppeesmärk on hakata pedagoogiks pühenduvaid noori ette valmistama alates esimesest kursusest. Tahame juba sel aastal komplekteerida pe-

dagoogide rühma eraldi teisteks elukutseteks valmistuvatest noortest. Siis saab sihipärasemalt õpetada nii pedagooge kui ka teisi füüsikuid.

Ka teadus- ja tootmistööks valmistuvate noorte õppeplaanis tegime olulisi muudatusi. Hakkasime õpetama uut ainet — geofüüsikat. Oluliselt kaasaegsemaks muutus elektroonikute koolitamine. Neile

ja raskusi oleks ehk logaritmilise- gi skaalaga. Igatahes paneb see õppejõudude ette väga suuri probleeme. Mingit edu on siiski saavutatud. Seda näitab sessioonide tulemuste stabiliseerumine kindla, tõi küll, teistest osakondadest madalama õppeedukuse taseme juures. Kuid see tase on siiski oluliselt parem kui kümme aastat tagasi.

selle mõju ulatus ka õppedistsipliini ja õppeedukuseni. Nüüd on esimesed armeesse kutsutud poisid tagasi, praegune II kursuse on küllalt arvukas ja töötab hästi. Taaskohanemine toimus kiiresti, õppejõudude meetmed olid tulemuslikud ja endiste armeepoiste kohta võime öelda — nad on õppetöö eesrindlased. Töö noortega armeest jätkub. Töö selliste noortega on aga erinev

Õppetööst füüsikaosakonnas

Õpetatakse nüüd küllalt sügavalt uut õppeainet — mikroprotsessoreid. Selle eriala omandanud on meie vabariigis väga nõutavad spetsialistid. Nad aitavad ellu viia teaduse ja tehnika uusi suundi nii teaduses, tehnikas kui ka koolis. Igal aastal suureneb diplomitööde hulk, mille tegemisel on kasutatud arvutustehnikat ja juba lähemal ajal teistsugused tööd praktiliselt kaovad. On märgata noorte huvi kasvu pedagoogiliste diplomitööde vastu.

Tänu tahke keha füüsika kateedri õppejõudude asjalikule ja tublile tööle on teadusse pürgijate noorte diplomitööde ja nende autorite teadmiste tase võrreldatav kasvanud. Igal aastal kaitseb arvukalt meie endisi lõpetajaid kandidaadiväitekirja. Kahjuks on osakonna komplekteerimisraskuste tõttu füüsikat õppima asuvate noorte teadmiste taseme erinevus 3–4-kordne. Õppetöö hindamissüsteem lubab aga hinnete erinevusi vaid vahemikus rahuldavast väga heani. Lineaarne skaala siin mingil juhul ei kõlba

Peale teadmiste erinevuse on füüsikaosakond aastaid hädas olnud üliõpilaste õppedistsipliiniga. See aga genereerib omakorda teadmiste erinevuse suurenemist, sest tavaliselt pole kehva õppedistsipliiniga mitte tugevad, heade teadmistega noored, vaid nõrgemad. Nähtavasti ei võimalda nõrgad eelteadmised lülituda küllalt efektiivselt õppetöösse, tekkinud mahajäävus on aga tihti aluseks ka käegaloomisele. Väijapääs seisneb põhiliselt diferentseeritud õpetamises ja individuaalses töös. Üksikud õppejõud on sel teel saanud märkimisväärsed tulemused. Massiline edu on aga tulemata. Õppejõududele ja üliõpilastele on selline intensiivtöö veel küllalt võõras. Algavast semestrist tahame distsipliinküsimustele veelgi rangemini ja järjekindlamalt läheneda, sest ka järjekindlusest jääb küllalt tihti vajaka nagu sageli kasvatustöös.

Osakonnale oli tõsiseks prooviks noormeeste armeeteenistusse kutsumine. Selle tagajärjel on praegu III ja IV kursuse praktiliselt tühjad,

tööst endiste üliõpilastega. Võib-olla tuleb rohkem tähelepanu pühendada ülikooli ettevalmistusosakonnale.

Viimased aastad on näidanud, et õppetöö alal muutub olukord osakonnas kiiresti. Seoses ümberkorraldustega kõrghariduse süsteemis ja resoneerimisega kogu meie elu haaranud teaduse ja tehnika progressile tuleb õppejõududel oma metoodilises ja õppetöös samuti kiiremini ja otsustavamalt rakendada intensiivmeetodeid paremate ja aktiivsemate spetsialistide — füüsikapedagoogide, teadurite ja inseneride ettevalmistamisel. See nõuab aga omakorda õppejõudude kaadri kvalifikatsiooni ja veelgi enam tööstili muutmist.

Prof. KARL-SAMUEL REBANE,
füüsikaosakonna juhataja

● NB! Õppetöö teemat jätkab järgmises lehes õigusteaduskonna professor Ilmar Rebane.

Komsomoli-
komitees

Teisipäeval koosolekul:

● andis komitee soovitus astuda NLKP liikmekandidaadiks Aivar Vinnele (keem. V) ja Aare Märtonile (arst. aspirant);

● kinnitati mitu uut ametimeest. Nüüdsest on komsomolikomitee asesekretär ideoloogialal Ain Lepikult (õigust. IV), Merike Karlson (ingl. fil. V) vabastati sellelt ametikohalt. Ideoloogiasektori juht on Tõnu Rüütel (õigust. II) ja pressisekretär Vilja Kallaste (žurn. I);

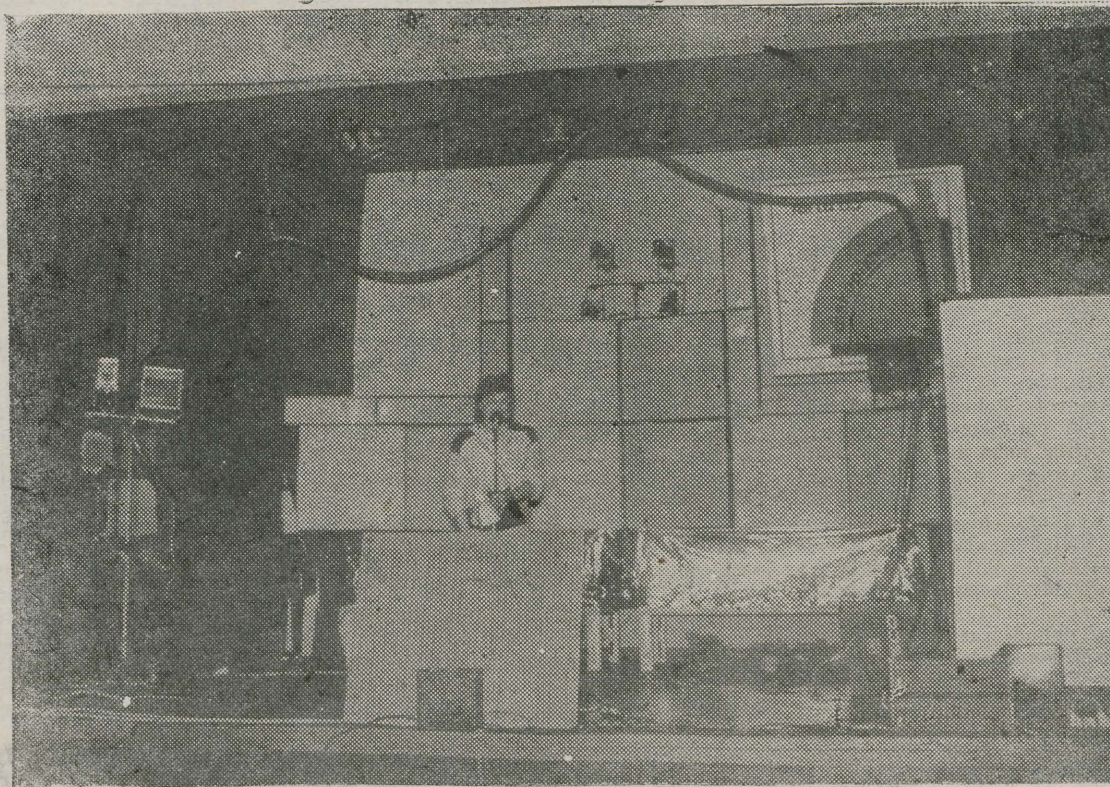
● arutati läbi ja kinnitati komitee uue semestri tööplaan. On välja tootatud ka plaan, mis hoiab oma pilgu all ühiselamuid.

● sellel koosolekul olid kohal ka ELKNÜ Keskkomitee üliõpilasosakonna juhataja Andrus Lauren ja linnakomitee teine sekretär Ülle Lepp. A. Laureni kõnetemaks oli ülikooli komsomolikomitee ees olevad ülesanded. On ju alanud semester viimane enne ÜLNÜ ja ELKNÜ kongresse. Seega on veel jäänud aega korrigeerimaks oma töid ja arvamus, et püüda ebaõnnestumisi heaks teha. Pole mõtet teha kõlavasõnalisi tööplaan, mis määratud ainult paberile jääma. Lause «teha vähem, aga paremini» kehtib ka täna, mis sest, et me justkui seda meele pidada ei taha. Hea oleks, kui praegu, mil taas käsil tööplaanide koostamine, arvestaksid kõik oma jõude ning võimalusi, ja et tööplaani rääkimine aruandekoosolekul kedagi punastama ei paneks.

Ülle Lepp pakkus teaduskonnasekretäridele lahkelt esinejaid linnakomiteest. Olgem siis varmad seda võimalust kasutama! Samalt esinejalt tuli kivi ka ülikooli kassaele. Linna keskkoolid näeksid rõõmuga enda ees esinemas üliõpilaskleitoreid, paraku aga... Ei ol- da rahul ka šeffidega, kes kunderlastele määratud.

VILJA KALLASTE

Eesti diskomeistrid. Kes ja miks?

● Konstantin Krehhov — üks diskomeistritest.

● ÜLEVADE DISKOPÄEVADEST 3. lk.

EVALD VELDEMANNI foto

● VÄITEKIRI, SEE ON ÜHIK, MIDA ON MUGAV KASUTADA ARVEPIDAMISES, SEE ON NÄITAJA. — TÕLGE «LITERATURNAJA GAZETAST» 2. lk.

● KIRJUTAB VILISTLANE — UUS RUBRIIK — 3. lk.

● I KURSUS KOOLI! — 3. lk.

Poliitpäeval

ESINES
ENSV TELERAADIO-
KOMITEE ESIMEES
ALLAN KULLASTE

Teema: «Viime ellu EKP 19. kongressi otsused». Aegruum: 12.02.86. kell 12.05–13.52, peahoone aud.139. Kuulajaskonna põhiosa koosnes žurnalistikaosakonna üliõpilastest ja õppejõududest.

Kõigepealt kõneles A. Kullaste oma kongressimuljetest. Ta rõhutas viimase kongressi erinevust eelnevatest. 19. kongress jäi meelde vähema paraadlikkuse ja asjalike arutelude rohkusega, ettekanded ja sõnavõtted käsitlesid kriitilises laadis minevikku ja olid nõudlikud edaspidise suhtes.

Edasi tuli juttu ajakirjanduse ülesannetest. A. Kullaste peatus neljal olulisel punktil.

● Ajakirjandus peab mõistma aja nõuet, protsesse, mis ühiskonnas toimuvad, ja seda, kuhu nad peavad välja jõudma. Näiteks: tõsta majanduslikku potentsiaali 2,5 korda. Ajakirjandus peab hajutama väära skeptilise hoiaku, iga inimese teadvuses tooma ümberorienteerumise vajaduse. Tuleb hävitada rutiinne passiivsus, et keegi meie eest mõtleb ja otsustab.

● Ajakirjanikud on võimelised nägema puudusi, kuid on vaja põõrata pilk ka sissepoole, ajakirjanduskollektiivile — kuidas ajakirjanikud suudavad kasutada sõna jõudu, suhelda avalikkuse ees avalikkusega nii, et see aitaks probleeme lahendada?

● Teematika? Kõigepealt muidugi majandus. Nendest probleemidest peab rääkima inimestele mõistetavas keeles. Teiseks, elulised probleemid (teenindus, kaubandus, meditsiin) — on vajalik arutleda nende asjade üle, mis inimeste meelest viltu on. Kui me seda ei tee, kaotame auditoriumi. Kolmandaks, kultuur. Ajakirjandus peab võitlema massikultuuri vastu ja tekitama inimestes vajaduse tõelise kunsti järele.

● Ajakirjandus muutub ebaefektsiks ilma ajakirjanike kõrge ajakirjandusmeisterlikkusega, mis eeldab psühholoogia tundmist, sõnaoskust ja tagasisidet sotsiaalsete uurimuste abil.

Peale ettekannet jätkus kohtumine vestluse vormis. Küsimusi esitasid nii õppejõud kui ka üliõpilased. Vestlus lõpetati mitte küsimuste puuduse, vaid auditoriumi kasutamisaia limiidi tõttu.

VENIA LEGENDI

Dots. kt. Uno Kaljulaiu *venia legendi* loeng «Rühmaalgebrate struktuur ja esitused» toimub 27. veebruaril 1986 k. 16.15 Vanemuise t. 46 ruum 137.

Dots. kt. Kalle Kaarli *venia legendi* loeng «Täielikkuse probleemid universaalalgebras» toimub samas 27. veebruaril 1986 k. 17.15.

MATI KILP,
matemaatikateaduskonna
dekaan

INTERKLUBIS

Koguneme semestri avakoosolekule kolmapäeval, 19. veebruaril kl. 18 komsomolikomitees.

TEADUSRAAMATUKOGUS

Alates esmaspäevast on uudiskirjanduse saalis väljapanek «Ülikooli raamat 1984–1985».

Vitriinides TRÜ uuemad teaduspublikatsioonid ja «Wilhelm Grimm — 200».

SÕNUMEID

Väitekirjade kaitsmisi

Aasta esimest kandidaativäitekirja ülikoolis kaitses esmaspäeval lihastalitluse hormonaalse regulatsiooni labori juhataja nooremteadur ENN VARRIK. Uurimust «3-metüülhistidiini ekskretsioon lihastalitluse korral rottidel» juhendas prof. Atko Viru.

Neljapäeval astus Leningradis erialanõukogu ette kriminaalõiguse ja -protsessi kateedri vanemõpetaja UNO LOHMUS. Tema väitekirja «Kuriteost osavõtu kvalifitseerimine» juhendas prof. Ilmar Rebane.

Esimesele kaitsjale otsustati taotleda bioloogikandidaadi, teisele õigusteaduse kandidaadi kraad.

Seekord Lvovis

Kuigi talv pole kõige sobilikum aastaaeg reisimiseks, leidub siin siiski vinget tuult ja külma üles kaaluvaid asjaolusid. Sessijärgne puhkus ning odavam pilet, eelkõige muidugi huvi teiste vabariikide linnade ja ülikoolide vastu on õigus-teaduskonna kolmandal kursusel juba teist aastat tõukejõuks võtmaks ette pikemat reisi. Eelmine kord Vilniusesse, nüüd siis Lvovis.

Vastu võtsid meid Lvovi RÜ tudengid, kel meiega üks eriala ja stuudiumiaasta. Kohtusime ka vöörustaja-teaduskonna dekaaniga, kellelt saime põhjaliku ülevaate tema teaduskonnast ning kogu Ukraina juriidilise kaadri olukorrast. Huvitav oli teada saada, et uue ühiselamu ehitamisel ka üliõpilased kaasa loövad. Opettöö toimub sellistel kahe koorma vedajatel individuaalgraafiku alusel.

Viis päeva möödus selle Lääne-Ukraina pealinna ilus ning vaatamisväärsuste keerises kiirelt. Nüüd on meil aega kevadeni mõelda, mida pakkuda omalt poolt külalistele Lvovist.

TRIIN RAHNU,
õigust. III k.,
teaduskonna pressisekretär

Mari tudengid

Läinud nädala lõpul esines Tartus meie hõimukaaslaste folklooriansambel «Mari Sem». See rühm tegutseb Mari Pedagoogilise Instituudi juures. Kontserte anti EPA klubis, Kirjandusmuuseumis ja Tartu 2. Eriinternaatkoolis.

Kes kuulamas käisid, võisid endis elustada viise, mis on meile kõigile hingelähedased.

Tänu

Konverentsi «Massikommunikatsioon ja sotsialistliku elulaadi areng» eeskujuliku organiseerimise eest avaldati rektori käskkirjas tänu dotsentidele Marju Lauristinile ja Peeter Vihalemmale, õpetaja Epp Weinrauchile, vanemlaborant Aune Undile ja laborandile Triinu Lemberile.

● Oli vastlapäev...

Parimad teada!

Igal aastal määrab ENSV Kõrgkoolide Rektore Nõukogu ajakirjanduspreemiad parimatele üliõpilasautoritele kõrgkoolide lehtedes ilmunud kaastööde eest.

Traditsiooniliselt oli ka tänavu range kohtunike kogu eesotsas žurnalistikakateedri juhataja professor Juhan Peegel.

Zürri esimehe hinnangu kohaselt arvestas autoriteetne komisjon oma lugemise-arutamise-vaagimise töös lugude probleemset, aktuaalsust, ideoloogilist suunitlust ja töö vormi, samuti ka üldist kirjutamisaktiivsust avaldatud lugude-piltide arvu põhjal.

1985. aasta ajakirjanduspreemia said:

1. Sirje Nakkurt, TRÜ filoloogiat. IV k. üliõpilane «TRÜ-s» avaldatud artikli «Mis siis ikkagi lahti on?» eest;

2. Anu Pallas, TRÜ žurnalistikaosakonna V k. üliõpilane «TRÜ-s» avaldatu eest;

3. Aare Kasemets, EPA agronoomiat. II k. üliõpilane «Põllumajanduse Akadeemias» avaldatu eest;

4. Olav Valdas, EPA põllumajanduse mehhaniseerimise teaduskonna II k. üliõpilane «Põllumajanduse Akadeemias» avaldatud artikli «Halvasti õppimise kaitseks» eest;

Ära märgiti järgmised autorid ja võistlustööd:

1. Marek Strandberg (TRÜ füüsika-keemiat. III k.) «TRÜ-s» avaldatud joonistustesarjad ja rubriikujundused;

2. Inga Kõitsi artikkel ajalehes «Pedagoogiline Instituut» «Tark õpib teiste vigadest»;

3. Anu Nõpuu (EPA agronoomiat. IV k.) «Põllumajanduse Akadeemias» ilmunud tööd.

Soovime jätkuvat loomeindu laureatidele ja aktiivset kaastööd kõrgkoolide ajalehtedele.

JAAK KARU,
ENSV Kõrgkoolide Rektore
Nõukogu teaduslik sekretär

Tema Kõrgus Dissertatsioon

Umbes aasta tagasi võis keskajakirjanduses märgata tunduvalt elavnemist, mis pole vaibunud tänini. Vastupidi, arvamusavalduused ja -vahetused meie ühiskonna pakiliste probleemide kohta on puhuti võtnud õige terava kuju. Erandiks pole ka (kõrg)haridust ja teaduselu puudutavad ülesastumised. Vahelduva sagedusega on neid valdkondi käsitletud nii «Pravda» kui «Izvestija», viimati mainitud väljaande sellekohastest materjalidest said mullu pisut osa ka «TRÜ» lugejad (vt. «Kõrgkooli paberite küteis», «TRÜ», 1. märts 1985).

Kuid kõige aktiivsemalt ja järjekindlamalt arutleb kõrghariduse kvaliteedi ning teaduse arengu probleemide üle nõukogude haritlaskonna keskne väljaanne «Literaturnaja Gazeta». 5. veebruari lehe numbris on toimetuses saabunud kirjade põhjal taas jutuks võetud teadlaskaadri ettevalmistamine ning praeguse dissertatsioonide-süsteemi otstarbekohasus (õigemini: otstarbekohatus). «TRÜ» ja «LG» mahuerinevusi arvestades peame selle terava arvamustevahetuse esitama mõnevõrra lühendatud kujul.

«Olen veendunud, et meie teadlaskaadri ettevalmistamise ja atesteerimise süsteem õigustab ennast igati, ehkki vajab ka edasist täiustamist», kirjutab meditsiiniprofessor Kievest.

«Praegune teadlaskaadri atesteerimise süsteem takistab teaduse

arengut ega vasta üldsegi progressi nõuetele. Vohama on hakanud epigoonlus, kompileerimine, plagiaat, näiline kaasautorlus, eestkost, ametiseisundi kuritarvitamine ning muu jätkus», väidab tehnikakandidaat Moskva oblastist.

Jääb mulje, nagu kõneleksid kummagi tsitaadi autorid sootuks erinevaist asjust. Mõistagi ka jastab iga üksiku arvamus eelkõige arvoja enda isiklikku kogemust. Ent nii või teisiti — teaduslik-tehnilise progressi kiirendamise ülesanne ei anna meile juba loomuldasõõgust hinnata praegust asjade seisuhuldavaks.

Noore teadusjõu pealekasvu peamiseks regulaatoriks on dissertatsioon, ent paljude arvates on praegune väitekirjade esitamise-kaitsmise süsteem pigem teaduse arengu takistaja.

«Teaduslaskes tullakse dissertatsiooni tegema, aga mitte teadusega tegelema» (meditsiinidoktor Blagoveštšenskist).

Väitekirja, mida ammust aega peetakse ennekõike koolitöök, on tagaplaanile trügnud kõik teised teadusloomingu liigid. «LG» veerudel on varemgi mitut puhku arutatud, kuidas vabaneda tollest ahistavast väitekirjaikkest, kuidas jõuda olukorrani, kus üldse piisaks vaid ühest, kandidaadidissertatsioonist, ent asjade seis pole siiani karvavõrdki muutunud. Väitekirja valitseb jagamatult, ta dikteerib meile hea tooni nõudeid — mida ja

Meie ajalehe eelmises numbris tutvustati artiklis «Vajuta õigele klahvile» õige põgusalt personaalarvutit «Yamaha» ja kirjutes «Matematikateaduskond ja teine kirjaoskus» arutles dekaan Mati Kilp arvutiõpetuse korraldamist ülikooli õppejõududele.

13.—24. jaanuarini toimusid intensiivõpped «Yamaha» klassi baasil. Osales õppejõude filoloogia-, ajaloo- ja bioloogia-geograafia-teaduskonnast. Kursuste korraldajatel näis esialgu olevat väike eelarvamus kursustele võimete ja innukuse suhtes, töö käigus see eelarvamus vist kadus. Paljudel kursustel oli siiski vähemalt teoreetilisi eelteadmisi arvuti kasutamise võimalustest sõnaraamatute koostamisel, keelestatistikas jm. Isiklikult oln saanud mõningaid teadmisi matemaatikaklasside õpilastelt, kellele olin kunagi õpetanud eesti keelt ja kirjandust.

Kursustel tutvustati personaalarvuti «Yamaha» (miks seda just nii nimetatakse, jäi küll selgusetuks) käsitsemist, kusjuures teoreetiline osa oli väga hästi ühendatud praktilise tegevusega, nagu see intensiivkursustel peabki olema. Kui elementaarvõtted olid omandatud, anti võimalusi koostada programme oma erialal. See pakkus suurt rahuldust ning õnnestus oskuslikul juhendamisel peaaegu kõigil. Tihti satutsid kursused nii hoogu, et kaotasid ajataju ning jäid järgmisele rühmale ette. Kursuste lõputööna esitas igauks stsenaariumi oma eriala mingi probleemi kohta.

Kursustest saadi igati positiivne kogemus, milles on suuri teeneid meie väsimatult ühendajatel. Anne Villem, Jaanus Põial ja Viljo Soo olid iga hetk kursulasi asjatundlikult juhendamas ja abistamas.

Kindlasti tahaksid paljud arvuteid kasutada edaspidi teaduslikus töös, veelgi rohkem aga õppetöös. Tahaks loota, et tegemist pole pelgalt kampaaniaga õppejõude kursustest läbi masindada ja nõukogudes ümmargusi aruandeid koostada. Arvutikursustega paralleelselt tuleks energiliselt asuda hankima massiliselt töökindlaid arvuteid, et omandatud teadmisi saaks tööpooldest süvendada ja ka õppetöös rakendada. Kui selline ime peaks juhtuma, oleks see tasakaalustavaks kaaluvihiks õppetöö tehnikaseerimise üldisele mahajäämusele.

EDUARD VAARI

kuidas uurida, mida võtta esimeseks, mida kahekümne esimeseks. Oluline pole valitud teema tähtsus, vaid selle kaitsstavus ehk dissertaablus.

«Näib, et vajakajäämised teaduses saavad alguse planeerimisest. Teema valikul ei lähtuta asja huvitavusest ega lahendamata probleemidest, vaid eelkõige kaalutlusest, kas asi ikka on dissertaabel või mitte.»

«On tulnud aeg muuta teemade valiku süsteemi. Valida tuleb kõige aktuaalsemad probleemid, koondata kogu jõud nende uurimisele. Välistatud peab olema võimalus võtta väitekirja aluseks mingi teisejärguline, väljamõeldud, ent hõpsasti esitatav ja kaitsstav teema.»

Jutt käib ju aabitsatõdedest — aktuaalsus, tähtsus, rahvamajanduslik kasu, sotsiaal-kultuuriline areng... Ent kui raske on noidsa aabitsatõdesid lülitada kord juba käivitunud masinavärki! Tööd eksisteerivad omaette, masin aga töötab omasoodu neist hoolimata.

«Väitekirjad ei pea looma teadust, teadus ise peab esile tõstma dissertante ja dissertatsioone.»

Täiesti õige. Otse hämmastav, kui kergesti, justkui möödaminnes kaitsesid kunagi väitekirju suured õpetlased! Õigupoolest on praegusteski esmaklassilistes laboratoriumides asi samamoodi. Kuid enamik juhtudel, «massi hulgas» näeme sootuks teistsugust pilti.

«See asemel, et parimais loomeaastais pühenduda huvitava tööle, peab õpetlane ümber trükkima ja paksuks kõiteks kokku seadma oma varem ilmunud tööd, leidma oponeendid ning aprobeeriva asutuse, võtma ennast järjekorda erialanõukogus, ootama kaks-kolm, vahel aga viis, isegi seitse aastat... Küsige doktoridissertatsiooni kaitsnuteilt, kui palju aega neil kaitsmise tõttu teaduses kaduma läks. Te saate vastuseks: «aastaid» (füüsika-matemaatikakandidaat Saraatovist).

«Praeguseks on välja kujunenud totter ja teadusele kahjulik olukord: teadustöötajail, kes ei osale suurtes fundamentaal- ja rakendusuuringutes (reeglina on selliste töötajate puhul tegu keskpäraste ja andetute teadlastega), on piisavalt aega ja võimalusi aastate jooksul kokku kirjutada «täismööduline» doktoridissertatsioon ning see ka ära kaitsa; seevastu tõised ja andekad teadlased, kelle töö on seotud suuremahuliste, rahvamajanduse ja maa kaitsevõime seisukohalt oluliste kompleksprogrammide täitmisega, on ülekoormuse tõttu praktiliselt ilma jäetud võimalusest oma uurimistulemusi väitekirjaks vormistada» (tehnikakandidaat Morkvast).

Milline ahistav olukord: kõigile on asi selge, ja keegi ei suuda midagi ette võtta.

(Järg 4. lk.)

Miks ma sattusin musta nimekirja

«Seletuskiri» eelkõige südametunnistusele

See kirjatükk on elust võetud ning esitati aspirantuuri osakonnale 20. detsembril 1984. aastal. Tegemist on vormikohase (teatud määral siiski vormikohatu) aruandega selle kohta, miks aspirant ei esitanud 3-aastase aspirantuuri tähtaaja lõpuks vajalikult vormistatud väitekirja. Juurde ei ole pandud midagi; (kuigi praegu — aja möödudes — tahaks üht-teist lisada. Ent asja huvides esitame alljärgneva muutmata kujul.) Ära on vaid jäetud mõningad fraasid, mis otseselt viitaksid konkreetsele isikule. Loodetavasti lugejad andestavad autorile tema tagasihoidlikkuse.

Jäin peale ... teaduskonna lõpetamist 1981. aasta kevadel sügisest kohe ... kateedri juurde stasionaarsesse aspirantuuri.

Esimese aasta jooksul sooritasin kandidaadi minimumi eksami filosoofias ja võõrkeeles. Suur osa esimesest aastast kulus ülevaate loomiseks antud probleemist, samuti selle kohta olemasolevast kirjandusest; ülesanne, mida mõneti kompiliteeris asjaolu, et olin koos aspirantuuri astumisega vahetanud ka eriala. Et algul polnud päris selge ei väitekirja kogu probleemistikuga ka struktuur, siis kujutas suurem osa esimese aasta tööst küllaltki kaootilist ekslemist tohutus materjalihulgas. Aasta lõpuks

arvasin siiski olevat jõudnud põhijooneni, millest kavatsesin väitekirja kirjutada.

Aspirantuuriaja teise aasta jooksul sooritasin erialaeksami ... kogusin ja süstematiseerisin põhiliselt materjali esimese, teoreetilise peatüki kirjutamiseks.

Siinkohal tahaksin peatuda ühel ilmselt laiemat kandepinda omaval juhtudel aspirantuuriaeg inimese kahekümneandatesse eluaastatesse, seega ikka, kus teda oleks peaaegu et täielik õigus lugeda nii bioloogilises kui sotsiaalses mõttes täiskasvanud inimeseks. Selle kolme aasta jooksul saadav palk (stipendium) on 85 rbl.; siit maksud maha — 75 rbl.* Asja ei paranda oluliselt saadav tunnitasu läbiviidud õppetöö eest — u. 20 rbl. kuus. Kõigest sellest on esiteks vähe või peaaegu et minimaalselt parasjagu (arvestades aspirantide «loomulikku» kokkuhoidlikkust ja loobumisevõimet) ja teiseks ei jätku sellest absoluutselt oma sotsiaalsete vajaduste rahuldamiseks ning nii hädavajaliku silmaringi laiendamiseks. Tagajärg on selline, et seega sama noor inimese (aspirant), tulevane igakülgsest arenenud ISIKUS JA PEDAGOOG veedab osa oma tõsisest ajast (põhiliselt suved, mida on aga kokku kolm) lisatuluallikate otsimisega; asjaolu, mis tingib küllaltki suurte lünkade tek-

kimise tema teadustöö järjepidevusse.

Olukorda ei lahendaks mingil määral näiteks stipendiumi tõstmine 15 rbl. võrra, kuna poleks mingit põhjust 80ndate aastate keskel tunda uhkust ja rõõmu noorteadlase elatusaseme tõstmise üle 60ndate aastate tasemelt 70ndate tasemele.

Kolmanda aasta alguseks olin oma arvates saavutanud esiteks küllaldase selguse uuritava objekti iseloomust ja olemusest, teiseks ka hea tööhuu ja -rütm. Siis juhtus aga äkki nii, et isikliku elu probleemid viisid nii vaimu kui keha seisundisse, kus töö edasine jätkamine endise pingega osutus pika aja jooksul võimatuks. Nimelt ei kuulu perekonna lagunemine just väikseimate probleemide hulka isegi mitte aspirandi elus.

Sooritasin kolmanda aasta lõpuks veel eksamid ... ja vene keeles, ning arvestuse kõrgkoolipedagoogikas. Sel aastal viisime ENSV ... Ministeeriumi neljas ettevõttes läbi ankeetküsitluse (u. 700 inimese hulgas), et saada empiirilist materjali väitekirja jaoks. Ankeedi koostamine, küsitluse läbiviimine ja tulemuste masinas töötlemine võttis aega umbes kolmveerand aastat. Järelduste tegemine ja põhjalik analüüs nõuab ilmselt mitte palju vähem.

Töö seis on käesolevaks ajaks

selline: täielikult on valmis töö esimene peatükk 70 leheküljel; teise peatüki kohta on olemas esialgne variant ja täpne struktuur. Kolmanda peatükiga läheb veel aega, kuni leiavad põhjalikumalt analüüsi küsitlusandmed. Olen töötanud läbi 250 nimetust kirjandust, koostanud ja süstematiseerinud kataloogi u. 1000 teose kohta ja jõudnud arvamusel, et: 1) probleem iseenesest mind huvitab ja on ka piisavalt perspektiivikas; 2) olen peaaegu et võimaline selle kohta ka kandidaativäitekirja kirjutama; 3) minu kontsentreerimisvõime jätab palju soovida, loobuda tuleb veel palju rohkemast, kui ma seda senini teinud olen ja 4) kõike siin ilmas ei tohi väga südamesse võtta.

Kõike eelpooltoodud arvesse võttes pean väitekirja lõplikku vormimist võimalikuks mitte enne 1985. aasta septembrit.

20. detsember, 1984.

* Siinkohal olgu võrdluseks toodud, et USA-s tahetakse näiteks matemaatika eriala aspirantidele makstava stipendiumide ja dotsatsioonide summa 1989. aastaks suurendada 30 000 \$-ni aastas (kuus teeb see 2500 \$); keskmise tööstiste palk läheneb seejuures 2000 \$-le kuus. — vt. «В мире науки», 1985, № 7, lk. 11.

PPP ehk esmakursuslane tagasi koolipinki

Lühendeid ÜTO, ÜPP, RSP, RSR tunneb ülikoolis vist igaüks, seevastu lühendit PPP on seni kasutatud peamiselt vaid pedagoogika kateedris. Lühend tähendab pidevat pedagoogilist praktikat. Peagi jõuab uus lühend ka tudengi kõnepruuki: teispäeval kogunesid ülikooli aulasse nende teaduskondade esmakursuslased, kust enamik õpetajaks suunatakse. Uuest praktikakorras kuuldi pedagoogika kateedri juhatajalt professor Jaan Mikult, dotsendilt Helga Kurmilt, vanemõpetajalt Kanni Indrelt ja teistelt. Pedagoogilise praktika üldjuhendajana on koostanud Kanni Indre PPP programmid. Organisatsioonilis-administratiivseks juhiks ja vahendajaks üliõpilaste ning koolide vahel on Linda Marken õppeosakonnast. Neil palusingi uuendust kommenteerida.

PPP EESMÄRGID

Mõistagi tingib pideva pedagoogilise praktika sisseviimise koolireform. Varem sooritati koolipraktika lõpukursustel ja pärast seda tuli paljudel lõpetajatel alustada õpetajatööga. Küllap jäi mõnelgi

tulevasel pedagoogil vähe aega koolimiljöõga kohanemiseks ja sellesse süvenemiseks. Et üliõpilasi õpetajaametiks varakult ette valmistada, õpitakse nüüd kooliolusid tundma alates esimesest kursusest. PPP kergendab loodetavasti pedagoogika ja metoodika teooria omandamist ja praktikas rakendamist.

PILK PROGRAMMI

Teisel semestril tutvuvad esmakursuslased kooliga, saavad ülevaate komsomoli, pioneeri- ja klassijuhatajatööst. Mitmekesiste võimaluste hulgas (komsomolikomitee, pioneeride, õpilasklubide, kooliraadio, pikapäevavõrk, «raske» laste jne. abistamine) valib üliõpilane endale ühe, mida pidevalt täitma hakkab. Videotreeningu näol ülikooli TV-studios omandatakse suhtlemiskultuuri põhinõuded. Üliõpilastele püütakse videoaparatuuride kaasabil suhtlemise reguleerimise ja eneseregulatsiooni võimalikkust tõestada. III semestril külastatakse kooliväliseid lasteasutusi nagu pioneeride maja, muusikakool, kunstikool, loodussõprade

maja jt. Õpitakse juhtima ekskursioone. IV semestril on üliõpilasel taas valikuvõimalus ja seekord tuleb ülesanne võtta oma eriala lähedane. Võib analüüsida tunde, täita tunni teatud osas õpetaja rolli, valmistada õppevahendeid, parandada kontrolltöid, abistada aineriinge, korraldada temaatilisi viktoriine. V semestril pannakse pidevale praktikale punkt, pühendatakse kutsesuunitlusele. Omandatakse elukutsete uurimise ja analüüsi meetodid, tutvutakse TRÜ kutsesuunitluse kabinetis ja linna kutsenõuandlaga. Õpitakse koostama ja rakendama teste õpilase kutsesobivuse väljaselgitamiseks.

TIHE PROGRAMM NÕUAB ROHKESTI JUHENDAJAID

Tõepoolest, hõivatud on mitmed kateedrid. Teisel semestril praktiseerivad üliõpilased pedagoogika kateedri õppejõudude suunamisel. III ja IV semestril juhendavad erialakateedrid. Kutsesuunitluse tarkusi õpetab loogika ja psühholoogika kateeder. Omakorda on PPP

juhendajad teaduskonniti. Koolides tegutsetakse arusaadavalt professionaalsete õpetajate käe all.

KAS ÕPETAJAD ON ÜLIÕPILASTE TULEKUKS VALMIS?

Jaauarikuu õppenõukogudes tutvustati praktikauuendust kõikides koolides. Juba esimesel praktikapäeval (see oli eile, neljapäeval) kohtuti juhendajate-õpetajatega. Viimase ülesandeks on abistada üliõpilast tööplaani koostamisel, kuulata aeg-ajalt praktika aruanne. Tahaksime, et kooliõpetajad üliõpilaste omailgatus ja iseseisvust soosiks.

HINDAMINE?

PPP lõpeb diferentseeritud arvestusega. Programmis ettenähtud ülesannete täitmise kohta kannab arvestuse õpinguraamatusse administratiivtöötaja. Kui pidevas praktikas on võlgnevusi, põhipraktikale ei lasta.

JAAN LUKAS, ajaloo III k.

VILISTLASRUBRIIK

Tere! Teid peaks olema umbes 30 000. Mõnelegi satub pihk «TRÜ». Vilistlane võrdleb kõike sõnapaariga «minu ajal». Aga pärast meid? Mõnigi on edasi side-meis kõrgkooliga, tudengitega, noorteprobleemidega. «TRÜ» toimeus kutsus täna avatavas rubriigis avaldama oma ülikoolimeenutusi, hinge hakanud tänaseid mõtteid. Kirjutage! Tudeng ootab!

Après nous le deluge

«Pärast meid tulgu või veeuputus.» niisuguse mõttega jätame hüvasti oma süütu noorusega, kooli ja ülikooliga. Ent ülikool jääb enamikule meist viimaseks kohaks, kus meie pärast tõeliselt mure tunti, püüti meid siiralt abistada, igali aidata uue elu algusse. Pärast seda on igaüks pidanud ise ujuma õppima. Nüüd, juba üheksandat aastat Tartust eemal viibides, «TRÜ» lehte lugedes sügubalt aeg-ajalt hirmus himu midagi öelda, kaasa rääkida, millegi eest hoiatada, vilistlase kombel targem olla. Võib-olla on see õigustamatu julgus, söakus ja tarm, mis inimesse aastatega kui kuld (kui nõgi?) ladestub ja sõna võtma ärgitab? Kes teab... Kes teab, puhkab rahus. Noortele on elukogemus kui härjale pigane riie. Aga keegi ei jää igavesti nooreks, vähemasti mitte kuigi kauaks. Mõni võib langeda noorena, kuid keegi ei saa noorena tagaks. Tarkus on vanadus, kuid vanadus pole alati tarkus.

Ülikoolis olles ei mõelnud me just sageli, et enne meid on olnud teised. Et minu ühikavoodis on põõnanud kümmeid minusuguseid, kes nüüd on hoopis teistsugused, Olin kindel enda ainulaadsuses, peaaegu et kosmopolitilises unikaalsuses. Ja kui ma sellelt voodilt kord tõusin, et minna, ei võtnud ma seda voodit ühes ega kõnдинud, vaid mind visati alasti elu külmale parketile. Mis mul oli, see mul oli. Midagi enam polnud. Või siiski oli? Olt teadmine, et olen lõpetanud Tartu ülikooli, kandnud sinipunast tekit, võin nüüd mõnelegi professorile tere öelda, ilma et too õlgu kehitaks ja küsiks: «Kes teie noormees olete?»

Ütlete, et mitte teadmine, vaid teadmised. Julgen välja öelda mõtte: teadmistega kaugele ei jõua. Mitte palju kaugele riigieksameist. Teadmisega TRÜ tudengiks olemisest ja vilistlaseks koolimiseks võib aga kaugele jõuda — elu lõpuni välja. Seda teadmist ei saa rubla vastu vahetada ega ole see ka tulevase suurema väärt. Millist defitsiiti ikka professorilt paluda?! Võib-olla usku teadmiste jõesse?

Nagu öeldud, ma ei mõelnud tolal neile, kes olid enne mu voodis maganud. Veel vähem mõllesin neile, kes hakkavad magama. Kui eelmistest olid vähemasti vedrud välja veninud, siis järgmised ei saanud kuidagi mu unerahu segada. Venitagu palju tahes. Kuid mul polnud õigus, nagu pole õigus neilgi, kes praegu arvavad, et on ainult nemed, teisi nagu polekski (olnud). Me oleme kõik samas voodis. Ja seni pole me kellegi kitsas, kuni me ei hakka üksteist üle serva tõrjuma.

Pärast mind ei tulnud veeuputus. Tuli keegi Uno või Herbert ja pistis oma hambaharja ning pasta-tuubi sahtlisse. Siis keeras padja kaela alla kahekorra ja... jäi magama. Kolmandik elust kulub magamisele, ent siiski ei saa seda pidada mahavisatud ajaks. Võib-olla polnud ülikooliaegki maha visatud, oli vaid minu pihta visatud? Mis külge jäi, see küljes püsib.

Viimasel laulupeol kanti rongkäigus suurt sinipunast tekit, nii umbes kaks meetrit läbimõõdus. Parimagi tahtmise korral ei mahu kõik praegused TRÜd, endistest kõnelemata, selle hüglase alla ära. Aga, oh imet, hariliku nr. 55—60 tekkil alla mahume me kõik. Kui tekkil pole muidugi kapis vahepeal koitama läinud... Võtan siis vahel ta välja ja panen pähe. Imelik, nea oleks nagu paksuks läinud. Või on tekkel kitsas tõmmanud? Pigistab, pigistab pisara välja. Kas ka teil, tuhanded kaasvõltsid? Küsin ja ootan vastust, sest küsija suu peale ei lööda (või).

MART UMMELAS, 1977. aasta vilistlane

Eesti diskomeistrid. Kes ja miks?

● VEEL TARTU DISKOPÄEVADEST (21. ja 22. det.)

Tsitteerin K. Mülleri: «Aivar Pilv Tartust lahustub saali täitvas udupilves... Jääb püsima tunne, et see kõik on juba kusagil olnud... Vist ikka pühapäeviti pool üks raadio esimesel programmil.» K. Mülleri hinnang näitab tema suutmatust A. Pilve kavasse süveneda.

Järgmise esineja, kohtlajärvelase Vladimir Polkovnikovi ees oli üles sulanud seltskond. Programm läks ladusalt käima. Põrandalt tõusis tossu, lõbus laserkiir lõi kõikvõimalikke kujundeid. Ruumis rallisid tuntud lööklaulud. Tants. Tundus, et tudengkond on neist lugudest juba küllastunud. Märkatav vastuseis kujunes koos viimase suve menulooga «Live is life». Ja siis järsk pööre lööklauludele A. Pugatsova lavaelule. Kuulamisdisko? Kes tantsupõrandal, olid nõutud ega teadnud, mida teha. V. Polkovnikov püüdis lühidalt edastada NSV Liidu esilaulja loometeed: kunas, kellega, mis filmis. Slaidid. Kiirkõne raskendas mõistmist. Kava poolitamine tervikule tuli ei toonud, kuid lõi pildi esineja isiksusest. Oli neid, kellele meeldis, enamik kehtis õlgu.

Kohtla-Järve diskoriti J. Sneuri ja pärnakaid Mart Porti, Valdor Telve ning Urmas Salmu hinnates on K. Müller tabanud naelapea pihta. J. Sneuri rahuteemaline kuulamis-kava ei olnud veenev, kuigi esitus oli ladus ja korrekne. Paistis, et sisenarium oli tehtud rohkem steenaariumi enda pärast. Pärnu diskorite esinemislaad tekitas pinge nende endi ja publiku vahel. Neil ei õnnestunud seda parandada kava lõpuni. Aparatuur kuulus kasulike kogemuste kilda.

Jüri Järve Paidest võitis publiku poolehoidu efektsed signatuurid ja sora ning selge enesetutvustusega. Kõlaritest kandus saali eesti levimuusika paremik. Avalood olid valitud pisut ebaõnnestunult — tantsima ei kutsunud. Taga ekraanil naljakad slaidid: banaalse näoga šampoonireklaam ja järve hüppav aadamaülikonnas mees jt. Tundus, et muusikavalik oli tehtud rohkem žüriile kui tantsijatele mõeldes. Pikkamisi kujunes siiski õdus õhk-kond. Isegi heli keskpärane kvaliteet ei häirunud. Kes tahtsid, need tantsisid, aga enamik jäi äraootele.

Tallinna diskoriti Jüri Makarovi avasõnad «Minul ei ole kaasas ei pilte ega padajanni. Ma mängin lihtsalt niisama muusikat» tekitasid pahameelt — oli ikkagi disko suurüritus! Diskoriti sugestiivne hää suubus muusikasse. Lugu lausa vedas tantsupõrandale, tabati publiku poolset tellimust. J. Makarovi esinemises on mingi kummaline enesekindluse ja enesega rahulolu ühend, mis näitab, et ta on tehniliselt tasemel diskor, kuid mis segab saavutamast enamat. K. Müller: «Tallinna elulaad on vist täitsa olemas. Tallinna diskolaad — kindlasti.»

Nõrdima paneb, et K. Müller asetab oma hinnangus Tallinna diskorid restoranimiljöösse ainult J.

Makarovi esinemisstiili põhjal. Et selliseid üldistusi teha, peaks süvenema kogu Tallinna diskoellu. Ras-kem on mõista kui hukka mõista. K. Müller ei ole hoopiski märganud J. Makarovi esinemise laimamat tehnikat, head mikrofoniakustust, tema põhjalikke muusikaajaloolisi teadmisi.

Pühapäev, 22. detsember.

Avatakti lõõja au tuli kanda tallinlasel Pavel Starostinil. Maine-kas diskor astus tudengite ette tavapärase videokavaga, mille läbi-vaks liiniks oli diskopäevadele sõit. Paistab, et ajapikku on P. Starostini ampluaaks kujunenud propa-geerida video vahendusel Liidu vahetunud noorteansambleid. Siiski, disko tippurituse loodeti ka temalt enamat.

Tallinlane Jüri Lauik pakkus seekord välja kuulamis-kava üliõpilasmaleva teemal. Mis on see EUE laul? Kõlareist (veidi ka saalist) kostis suviste kokkutulekute laule. Ekraanil filmikatked. Diskor luges ette ajakirjanduses ilmunud vastakaid arvamusi EUE laulu kohta. Paistis, et uues, tõsisemas kavast ei tundnud J. Lauik end siiski piisavalt kindlalt, mida näitas ka teksti mahalgumine, kuid sellele vaatamata kuulus talle tudengite tänu.

EPA videoteegi esindaja Kalle Mülleri videoprogramm «Mõnudisko» üllatas Tartu diskopäevade publikut oma lahendusega. Teleek-raani Mülleri ja d.skor Mülleri d.a-loog hoidis vaatajaid põnevil, pak-kus vaheldust, vaatamata sellele et kohati jäi sisu hea pildimaterjali varju. Taolise kava teostus nõuab head aparatuuri ja kvalifitseeritud tehnilist personali. EPA videoteegis on sellised mehed A. Sild ja J. Kal-mus. K. Mülleri tehniliselt igati hea «Mõnudisko» näitas video arengu-võimalusi ja tõestas, et EPA video-teek on hetkel vabariigi juhtiva-maid. Videodiskos segab maksimu-mi saavutamast vaatamise ning tantsimise vaheline inert. Kui teler ikka midagi pakub, siis silm sinna kinni jääb, muu ununeb.

Valga diskorite meeskond esotas Konstantin Krehhoviga vallutas vaatajad juba visuaalselt. Valgusefektide (mitmevärviliste projektorite rütmimäng seintel, slaidid, peaaegu lavalaiune liikuvate värvikujunditega pannoo jms.) ees musta varjuna tantsiv, laulev, muusikat vahendav K. Krehhov. Alguses laulis ta break-stiilis elektroonilise muusika vasaarduse saatel oma mõtteid diskost ja noorsooprobleemidest (talk-over style Eestis?). Publikut üllatati üha uute värvusmuusika efektide ja isiklike oskustega. Aga kas on vaja alati kuhjata sel määral aparatuuri ja pakkuda nii sisukat info-kompotti (muuhulgas J. Lennoni surm, noorsooprobleemid meil ja mujal, muusikataave, disko tulevik)? Näiliselt puudus läbiv teema, kuid ometi — kõik oli taandatud diskole. «Saagu sõjardite planeetidevahelistest raketivälja-

kutest tulevikus diskoväljakud!» deklameeris K. Krehhov oma kava lõpetuseks. Zürii nentis, et varem pole vabariigis aparatuuri keegi nõnda hiilunud. Mujal Liidus on värvimuusikale toetuv diskondus tavaline.

Taritseerimisel tulevikulootustena esile kerkinud Võru diskorid Armido Allas ja Urmas Kaiv esinesid liialt ühetaloliste tantsukavade-ga. Ilmselt tulnuks kasuks eraldi kavade asemel esitada üks ja on küsitav, kas tantsukavas sobib rääkida põhjalikult kohalikust klubist, tehnikanappusest jms.

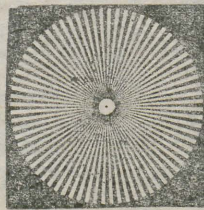
Viimastena lavale tõusnud rahva-riietes vennad Ülbid ei lasknud publikul üllatusest toibuda. Hetkega loodi tantsutare miljö. Kavaa, nn. vanade eestlaste tervitusega liideti saalitäis peolisi üheks pereks. «Kas on ka mehi, kes jugevad neil kahe käega puusade ümber haarata?» — lavapaari keimkaseeskujuga ja vallutusele vabastav jutt pühkis seinääre hõredaks. Läks marupolkatamiseks. Pisipuhkuseks laulis kogu oemusega 50-ndate aastate koloriiti tabav neidude ansambel. Kleidid, graatsilisus ja fi-ligraanselt ette kantud meie emade-iseade koolipõlvelaule lüüsi äsja kaootiliselt kihanud üliõpilaste kohale haudvaikuse. Oivaline! Tagasi-kutsuv aplaus. Järgnes väike tantsuturniir. Hindajateks retropiigid. Killeku 50-ndate levilugusid. Ja tantsutare pere ühendas käd ühis-tantsus, et kuulutada Tartu diskopäevad lõppenuks. Hea näide, et ka rahvaliku muusikaga saab diskot teha, vaja vaid õigeid mehi. Vende Ülbide kava oli ainus, mis pani peolistele tõelised pöörded sisse. Igati väärakas lõpp diskopäevadele.

Veel kord sai mikrofoni diskor-konferansjee Aivar Pilv. Ja siis kuulutas žürii välja oma otsuse:

eripreemiad — rahuteema parima käsitluse eest J. Sneurile, parima režii eest videodiskor M. Por-dile, noorsooteema parima käsitluse eest J. Lauikule; parim üliõpilaskor oli K. Müller. Üldarvestustesse kolmanda koha vääriliseks tunnistati K. Müller, esikoht läks jagamisele: Eesti NSV 1985. aasta diskomeistriteks kuulutati valgalane K. Krehhov ja tartlased O. ning S. Ulp (teist kohta välja ei antud).

Zürii nentis, et üritus läks korda. Praeguse eesti diskoga võib rahule jääda. Tartu diskopäevi loodet korraldada edaspidigi.

AARE KASS, üliõpilane

● Samal teemal: K. Müller «Kaks päeva D. elus» «Edasi» 29. det. 1985)

Disko puhul on tegu noorte massikultuuriga. Kelleks me ka iganes õpiksime, kellena töötaksime, pidudele satume enamal või vähemal määral kõik. Sellest lähtuvalt ei tohi disko osa üldkultuurilises pildis alahinnata.

Käesolev on teine Tartu diskopäevi valgustav kirjutis, sest Kalle Mülleri samateemaline artikkel ei andnud küllaldast ülevaadet. Mõnda esinejat (näit. A. Pilv, J. Makarov) on autor hinnanud liialt subjektiivselt. Nähes kohati vägagi peenelt negatiivseid külgi, on ta jätnud hindamata terviku teise poole. Ka võistluste tulemustest ei saanud lugejad täielikku ettekujutust.

Tartu (mitte TRÜ) diskopäevad olid tegelikult diskorite ülevaariigiliste meisterlikkuse võistluste lõppvooruks. Eesti NSV Rahvaloomingu ja Kultuuritöö Teadusliku Metoodikakeskuse algatatud ürituse esimene voor kestis regiooni 16. novembrist 1. detsembrini. Sel ajal kuulas-vaatas metoodikakeskuse määratud žürii üle võistlevate diskorite ja diskogruppide kavade ning valis paremad detsembri lõpus TRÜ klubis toimunud lõpp-voor. Diskorite jõuproovid olid sageli päevasel ajal ja žürii istub tühjas saalis. Seekord valiti tantsu-õhtu vorm, kus diskoril oleks võimalik näidata oma oskusi publiku-ga suheldes.

Laupäev, 21. detsember.

Kõrgel diskokantslis askeldas TRÜ klubi diskor Aivar Pilv. Algussignaal teritas tähelepanu. Nagu ikka, polnud tantsuga alustajaid. Koos publikuga seina ääres istunud žürii leidis seekord end kõige kiiremini. Nemed olid esimestena tantsupõrandal. Julgemad järgisid eeskujul.

Tänavalt tulnuile on õdususe loomiseks algul hädavajalik tuttavalikk, enamikule meeldivat muusikat mängida. Arvestus oli lihtne: algul samm tagasi, siis kolm edasi. A. Pilv esines intelligentselt ja rahulikult, teda iseloomustab puhas diktsioon ning peoliste muusikamaitse hea tundmine. Ta ei sunni end publikule peale, aga jääb alati endale kindlaks. Kõrvuti poplauludega kõlasid tema võistluskavas eesti 60-ndate aastate lood. Aega jagus ka humoorika vemmälvärsi deklameerimiseks, samas oskas ta publikut vallsile häälestada. Viis viimast minutit möödusid ühistantsuga.

Tema Kõrgus Dissertatsioon

(Algus 2. lk.)

Rehkendada on mõnus

Väitekiri — see on ühik, mida on mugav kasutada arvepidamises, see on näitaja. Anna näitajad, näitajad, näitajad... Kuid keegi peaks ju ka huvi tundma sisu vastu, jahutama bürokraatide innukust!

«Ikka ja jälle hinnatakse kateedreid ja kõrgkoole mitte nende tegeliku töö, vaid teadusdoktorite ning -kandidaatide huga põhjal.»

«Kateeder, teaduskond ja rektorat vastutavad dissertantide ettevalmistamise eest ministeeriumist antud plaanide järgi. Kuid kas on võimalik planeerida dissertatsioonide arvu, ette näha avastusi-leiutisi? Võtta kohustus «leiutada»? (Arhitektuurikandidaat Moskvas.)

Niisamasugune rehkendus käib erialanõukogudes.

«Iga erialanõukogu püüab «anda» võimalikult rohkem spetsialiste.

Kuid see põhimõte on hea vaid juhul, kui nõukogu toetub esmaklassilisele teaduslikule baasile. Niisuguse tagatise puudumisel võtab nõukogu töös paratamatult maad bürokratism» (tehn.kadoktor Moskvas).

Bürokratlik asjaajamine ei joutu ainuüksi kellegi rumalusest või mõtlematusest, seda soodustab teadustöötajate produtseerimise voolumeetod ise. Arvud, arvud, arvud... Kes ei täitnud plaani? Kuidas ta küll julges? Ja nõnda ongi meie maal juba pooteist miljonit teadustöötajat, tervelt neljandik maailma koguarvust. Kuid kuisu on nende osa maailma (tipp)teaduse produktisoonis?

Muide, teadustöötajate hulga harsamine paisutamine pole ju sisuldas midagi muud kui üks ekstsionivse arengu vorme. Ent niisugune «areng» on nüüdistingimustes lootusetult ajast ja arust.

«Kraadistatud» inimeste hulga järgi ei hinnata üksnes kateedrit ja

nõukogu, vaid ka teaduslikku juhendajat. Kui aspirantidega ei lähe kõik libedasti (bürokraatlikust, «näitajate» seisukohast muidugi), siis järelikult on juhendaja halb. Kas jätkub kõigil jõudu bürokraatia survele vastu pidada?

«See on meie koolisüsteemis juurdunu loogiline jätk. Juba koolis on nii, et õpetaja, kes paneb õpilasele teenitud «puuduliku», saab hirmsasti nahutada: ta vedas alt oma kooli, rajooni, linna jne., rikkus ära näitajad.»

«Mul on tulnud korduvalt viibida koosolekutel, kus ähvardatakse auväärseid professoreid: teie aspirandid ei kaitse tähtaegselt, me ei anna teile enam aspirante. Ja nõnda asuvadki lugupeetud teaduslikud juhendajad oma hoolatuseid kõikvõimalikul moel utsitama.»

«Minu arvates on häiriv, et aspirandi tähtajalisele kaitsmisele omistatakse nii suurt tähtsust. See tekitab närvilisust ja surutist ning võib tihti viia soovimatute kompro-

missideni» (tehnikaprofessor Leningradist).

«On aeg kaotada kord, mille järgi iga aspirandil või kraaditaotlejal peab olema ametlikult kinnitatud teaduslik juhendaja. Just seetõttu, et juhendaja on «kraadistamise» ja «tähtajalisuse» eest isiklikult vastutav, satuvad tihti teadlaskonda sinna sobimatud, andetud ja laisad inimesed.»

«Kõige õigem oleks teadusliku juhendaja staatus üldse tühistada ning asendada see konsultandi omaga» (tehnikakandidaat Moskva oblastist).

Nagu näeme, on süüdistused protsentomaania aadressil tõsised. Lõppude lõpuks pole vastne kandidaat ju teadlaskaadri ettevalmistamise lõppsaadus, vaid üksnes vahelili. Paraku on ametlik arusaam praegu risti vastupidine.

(Järgneb)

Refereeris TIIT MATSULEVITS

UUS KIRJANDUSRING

Tartu Kirjanike Majas (Õpetaja 12, tel. 3 49 84) alustab kirjanik Aivo Lõhmuse juhendamisel tegevust väike kirjandusring. Analüüsitakse omaloomingut, samuti saab teoreetilisi teadmisi vormi, stiili jm. kohta.

On võimalus osaleda Kirjanike Maja üritustel. Vahel esinetakse.

Kel soovi ja vähekenegi julgust, tulgu kolmapäeval, 19. veebruaril kl. 19 Kirjanike Majja.

SEMESTRI AVAPEOD

Reedel, 14. veebr. kl. 21 **DISKOMARATON** 360 min.

Laup., 15. veebr. kl. 21 **PIDU**

* Üllatab «Rentaablus» * Multifilmid * Võistlustantsijad.

Pühap., 16. veebr. kl. 21 **DISKO-OHTU**. Avatud kohvibaar.

EÜE-86!

Välisrühmade komplekteerimine lõpeb 24. veebruaril. Perfod on komsomolikomitees.

EÜE sektor

LEITUD

aastavahetuse paiku «seminarkas» kaotatud meeste käekell.

Matkakoolist matkama

Aastate jooksul on matkamiseks vajalikke teadmisi jagatud matkakoolides tuhandetele huvilistele. Esialgu tullakse uudistama, siis leitakse mõttekaaslased, formeeruvad matkagrupid, kogutakse teadmisi ja minnakse järjest raskematele matkadele. Järjekordsed matkakoolid ootavad jällegi.

Mägi matkakool alustab tööd 25. veebruaril TRÜ õppehoones Kingissepa tn. 19 aud. 302 — kell 18 algõpe ja kell 20 keskõpe (neile, kes varem matkal käinud). Õppetöö hakkab toimuma teisipäeviti. Kevadel on kavas õppelaagrid ja praktilised välisõppused. Õppematkad on kavandatud läbi viia Kaukaasia Gvandra rajoonis.

Veematkakool alustab tööd 24. veebruaril kell 19 matkaklubis Väike tn. 5 — algõpe. Õppetööd viivad läbi veematka instruktorid Tiit Halop ja Valdur Siilbek (vabariigi koondvõistkonna liikmed veematkatetehnikas). Õppetöö hakkab toimuma esmaspäeviti. Õppematkad sõidetakse Koiva jõe ülemjooksul, kus saadakse esimesed sõidukogemused ja sõidutehnika algteadmised. Seejärel ootavad kaugemad matkad karestikulistel jõgedel. Ke-

da huvitab aga veeslaalom, siis sel- leks on kevadistel Eestimaa jõgedel (Pirita, Jägala jt.) esialgu küllalt võimalusi ja ka võistlustest ei tule puudus.

Selle huvitava alaga tegelemiseks peab aga ujuvvahendid (mitmesugused pehme kattega matkasüstad, spetsiaalsüstad või kummipaadid) igaüks ise leidma.

Jalgrattamatkakool alustab tööd 27. veebruaril kell 18 matkaklubis Väike tn. 5 — algõpe. Õppetöö hakkab toimuma neljapäeviti. Õppematkad planeeritakse juunikuus Dagestani. Kui aga see matka aeg teie õppetöö plaanidesse ei sobi, ei maksa veel loobuda. Vastavalt teie soovile saab õppematka teha ka teisel ajal. Igal matkajal peab olema oma jalgratas. Sobivad nii «Turist» tüüpi kui ka harilikud maanteeõidu rattad.

Matkamine on spordiala, mis sobib igale vanusele. Seepärast tulgu kõik, nii õppejõud, teenistujad ja üliõpilased, kellel teadliku rändamise vastu huvi on.

AGNES SIRKEL,
Tartu Matkaklubi esimees

Raamatud tagasi

Teaduskirjanduse kojulaenutus pole senini eelmisel õppeaastal laenatud raamatuid, vaatamata korduvatele meeldetuletustele tagasi toonud järgmised üliõpilased. Palume raamatud tagastada viivitamatult.

Ajaloot.

Ajal os. — Kai Kiiver II, Nele Org, III, Anu Eek, V, Kaido Prink, V;

def. os. — Karmen Kandla, III, Olle Leitud, III, Sirje Härms, V, Signe Raudver, V;

psühhol. os. — Pille Isat, II, Tiit Arro, IV, Jaan Ehlvest, IV, Ly Erg, IV, Elle Purde, V, Jutta Raun, V.

Arstid.

Ravi os. — Andres Lõo, II, Margarita Djolai, IV, Tiina Pars, VI, Aili Svonar, IV, Kai Männiste, IV, Anne Pedak, IV, Leonid Rabinovits, IV, Tiina Uusna, V, Ilja Kojava, IV, Ene Krebets, III, Margus Maser, VI, Tiit Palu, VI, Made Raat, IV, Badri Tšanturija, V, Reet Volkman, VI, Galina Rõškova, VI;

stom. os. — Heli Lepp, V;

ped. os. — Maire Nirk, IV, Inna Lindre, IV, Triina Nõmm, III, Inga Truuvaart, IV, Olle Alanurm, VI, Kaja Elstein, VI, Anu Ints, VI, Ingrid Lembit, VI, Anne Minka, V, Anu Metsar, VI, Krista Reva, VI;

farm. os. — Merle Allik, V, Ülle Ounapuu, V, Kaja Klavin, V, Merike Järvasalu, V, Piret Taul, V;

sp. med. os. — Sergei Belokon, III, Danius Bucas, IV, Igor Djorkin, IV, Aleksander Savrin, VI, Jelena Gavrilkina, VI, Sergei Pitomets, VI, Regina Putka, VI, Svetlana Tšaikovskaja, VI.

Bioloogia-geograafiat.

Geogr. os. — Anu Holm, III; **geol. os.** — Valdo Kangur, V.

Filoloogiat.

Eesti fil. — Anne Taev, III, Marika Erm, IV, Renne Mändmets, V, Margit Sarapik, V, Katrin Stalde, IV;

ingl. fil. — Irene Rajevski, IV; **vene fil.** — Irina Kuzovkina, II, Natalja Jeršova, V, Tiina Pettai, IV, Jelena Geiker, V, Jelena Lapikova, V, Julia Solenikova, V, Toomas Sosnitski, V, Mare Vasli, V, Kersti Völu, V;

žurn. — Malle Aleksius, IV, Meeli Lokk, IV.

Füüsika-keemiat.

Füüs. os. — Marina Terentjeva, I, Jelena Dombrovskaja, III, Eleonora Podvalnjuk, III, Sergei Permin, V, Jevgeni Solodov, II, Aleksandr Suštšov, V, Romet Aru, V, Vadim Veliki, IV;

keemiaos. — Merike Varik, IV.

Kehakultuurit.

Taiyo Gross, II, Andrei Lakstigal, II, Margit Nikulova, II, Maive Plats, II, Heino Puuste, II, Zanna Reebo, II, Marko Vilipson, II, Inge Juurismaa, IV, Liine Mähar, IV.

Majandust.

Rah. os. — Ülle Matjus, V;

k. rmtp. — Valerija Taranzina, II, Alla Sestakova, III, Tatjana Tur, III, Alla Dimtrijeva, IV;

maj. küb. — Heli Nõgesmäe, III, Ruti Kannelmäe, V.

Matemaatikat.

mat. — Taimi Kõnn, IV, Marge Möldre, V;

rak. mat. — Tanel Tammet, III, Nonna Batolina, IV, Svetlana Ekert, IV, Eduard Brailovski, V, Natalja Klimjuk, V.

Õigust.

Kersti Beredsen, III, Inga Meister, III.

Uusi trükiseid

Eesti keele grammatika II. Neljas vihik. Kaassõna. Kolmas trükk. Pauline Palmeos. Tartu 1985, 500 eks., 80 lk., 15 kop.

Eesti keele grammatika II. Morfoloogia. Arv- ja asesõna. Kolmas trükk. Arnold Kask, Pauline Palmeos. Tartu 1985, 500 eks., 84 lk., 15 kop.

Elektrolüütide lahuste omadusi. Füüsikalise keemia praktikum. Teine trükk. Tartu 1985, 500 eks., 56 lk., 10 kop.

Elektroodiprotseessid. Füüsikalise keemia praktikum. Teine, parandatud trükk. Tartu 1985, 500 eks., 96 lk., 15 kop.

Ülesandeid kaubandusraamatupidamises kaubandusökonoomika ja kaubandumise erialadele. Koostanud V. Luigaleht. Tartu 1985, 400 eks., 60 lk., 10 kop.

Raamatukogutöö tehnoloogia keskeriõppeasutuste raamatukogudele. Tartu 1985, 200 eks., 72 lk., 15 kop.

Tartu Riikliku Ülikooli struktuur ja isikkoosseis 85/86. Teatmik. Tartu 1985, 1000 eks., 244 lk., 45 kop.

Tables of Rate and Equilibrium Constants of Heterolytic Organic Reactions. Supplementary Volume I. ISSUE 3. Tartu 1985, 500 eks., 284 lk., 4 rbl. 70 kop.

Uut teatmekirjandust

Williams, J. A color atlas of injury in Sport. — London, 1980. 152 p., ill. — Bibl. p. 145. Reg.: p. 146—152.

Моляко Г. И. и др. Геологи. Географы. Биогр. справочник. Киев, Наук. думка, 1985. 352 с., илл.

Teatmik sisaldab lühiaandmeid üle 600 nii mõõdund aegade kui kaasaaja teadlaste elust ja teaduslikust tegevusest, kes on andnud panuse geol. ja geogr. teaduste arengule. (vene k.)

Высшее образование в СССР и за рубежом. Библиогр. указ. книг и журн. ст. (В 2-х ч.) Сост. В. И.

Милкова. М.: Высш. шк., 1985. 1976—1980 ч. 1 232 с. 1976—1980 ч. 2 232 с.

Bibliograafianimestiku materjal on järjestatud süstemaatiliselt. Iga osa juures on kõige ees toodud direktiivmaterjalid. 2. osa lõpus on nime register, mis on ühine mõlemale osale.

Schacht, W. Blumen Europas: Ein Naturführer für Blumenfreunde. — Berlin u. Hamburg: Verl. Paul Parey, 1976.

Raamat hõlmab W. Schachti pildestatud ja uuritud Euroopa lilli (236 lilleliiki). Antakse taimede kirjeldused (jne.) ja uudsed levikudeid. Esitatakse ka aias kasvatamiseks sobivate veetaimede nimetused, aretatud sordid jne.

Mitchell, A. Die Wald- und Parkbäume Europas: Ein Bestimmungsbuch für Dendrologen und Naturfreunde. — 2. Aufl. — Hamburg u. Berlin: Verl. Paul Parey, 1979. — 420 S., III. — Bibl.: lk. 408.

Looduslike ja pargipuude määraja. Saksakeelses tõlkes on lisatud iga puuliigi puhul koht, kus ta Euroopas vabas looduses, metsakultuurina esineb. On lisatud ka märkused iga puuliigi külmakindluse-kartlikkuse suhtes. Kirjeldustele jt. üldteadmistele lisaks on raamatus antud ka näpunäiteid puude hooldamise ja kasvatamise kohta.

Toimetaja VARJE SOOTAK

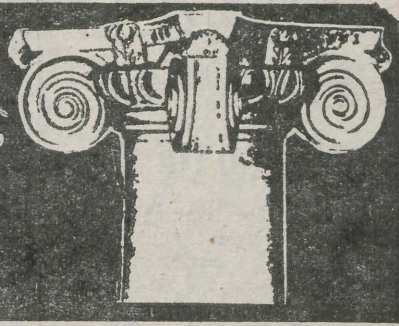
Ajalolehe «TRO» toimetuse aadress 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRO, ruumid 240, 241, tel. 3 51 80. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. «TRO» ilmub reedeti. Tellim. nr. 697. MB-01784. Tiraaž 3000. Maht 1 trükipoogen.

«TRO»

«Tartu Riiklik Ülikool» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 5 (1439)

Reedel, 21. veebruaril 1986

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

Muutume

Laupäevak, ideoloogiaaktiivi nõupidamine, maraton... Need on viimase nädala märksõnad. Oodatuin seisab meil ees — NLKP XXVII kongress. «Nädalat» kirjutame teisipäeviti, kolmapäeviti. Just praegu tuln teleri eest. Lõppes «Kontakt». Selles räägiti meie levimuusikast. Rahulikult, asjalikult, kriitiliselt ehk asjadest nii, nagu nad on. Muidugi on meil igatüüli oma lähenemine, oma mätas. Päril nõus tahan olla Kalle Randaluga, kes arvas, et mõnigi kriitikat kõneleja teeb seda oma trafaaretses jutus lihtsalt kaasarääkimise pärast. Ja tulebki välja kriitika vaid üksnes seepärast, et on vaja kriitikat teha, et kriitika on moes. Või võtaksime hoopis kõike nii, et püüame kõnelda sellest, mida ise paremini teha saame ja alles siis leiame vigu teistes. Kas muidu miskit üldse muutub?

Kui selle lõigu märksõnaks võtta aga «muutuma», siis puudutab see meie sõjafilme. Kel «Püssirohi» «Komsomolis» veel nägemata, tõtaku kähku, sest suurt publikut film endale ei korja ja võib ootamatult ekraanilt ära kaduda. Igatahes «Ohtulehe» järgi tallinlastega nii juba juhtus. Aga film on väärt vaatamist. Seda ei paku mitte ainult ülitõsine probleem, vaid ka teostus. Mul ei ole kombeks sisu ümber jutustada, see ei ole alati üldse oluline. Paelub sõjaaegse Leningradi, blokaadialguse olustik, kus iga detail põhjendatult paigas. On julmust, kuid seda peamegi tunneta. Sageli ei saa ma aru, miks on näiteks endised koonduslaagrite territooriumid nii ära haljastatud, klantsitud. Sellega ei saa ju olnud paremaks teha. Vastupidine tuleks meile meelde seda, mida vahel unustame. Kaasa elama kutsub «Püssirohi» peategelane. Arvan, et see on oma filmikeelelt niisama huvitav nagu «Mine ja vaata» ning õige arvamus avaldamise koht on TRÜ filmikirjutiste võistlusel.

Meie teadetatavilid kirendavad kuulutustest. Kui lehetegijail vaheajal elu liiga vaikne tundus, siis nüüd satub ühele ajale mitu kutsuvat üritust. Reedel Taisto Noor aul, Dagestani õhtu klubis... Kas me (kes seda konkreetselt peaks või võiks teha, ei tea) ei vajaks äkki ülikoolis üht suurt ja täpset ning avalikku infoplaani. Iga allasutus saaks iga kuu algul seal end kindlalt sisse seada, oma üritused teada anda, isegi aegu sobitada nii, et mitu ulatuslikumat asja korraga ei toimuks. Olen sellest küll kuulnud räägitavat, aga aeg oleks selleks osas end ise muuta, harida. Toime- tuski püüaks siin kuidagi kaasa aidata, sest meid huvitab säärase teabesüsteemi ka oma otsese töö, lehetegemise pärast.

VARJE SOOTAK

Mälumäng

ARMEE AASTAPÄEVA
TÄHISTAMISEKS

Nõukogude armee ja sõjalaevastiku päeva tähistamiseks korraldavad ELKNÜ TRÜ komitee ja sõjalise õpetuse kateeder esmaspäeval, 24. veebruaril kell 18 nõukogu saalis teaduskondadevahelise mälumängu.

See koosneb kuuest temaatilisest plokist (igatüüsi neli küsimust). Temaatika:

- ◆ Nõukogude armee tänapäeval,
- ◆ Suur Isamaasõda ja muusika (küsimused helilindilt),
- ◆ sõjakunsti ajaloo,
- ◆ meie rahupoliitika,
- ◆ NLKP XXVII kongressi eel-õhtul,
- ◆ TRÜ tänapäeval.

Ootame rohket osavõttul

Korraldab toimikond

TEISIPÄEVAL TA ALGAB—
NLKP XXVII KONGRESS!

● NLKP KOLMAS PROGRAMM SELLE NÜÜDES REDAKTSIOONIS ON SOTSIALISMI PLAANIPÄRASE JA IGAKÜLGSE TÄIUSTAMISE PROGRAMM, MEIE MAA SOTSIAALSE JA MAJANDUSLIKU ARENGU KIIRENDAMISE ALUSEL NOUKOGUDE ÜHISKONNA KOMMUNISMILE EDASILIIGUMISE PROGRAMM. SEE ON RAHU JA SOTSIAALSE PROGRESSI EEST VÕITLEMISE PROGRAMM.

● IDEOLOOGIATÖÖS PEAB NLKP KÕIGE TÄHTSAMAKS TÖÖTAJATE KASVATAMIST KÕRGE IDEELISUSE JA KOMMUNISMILE USTAVUSE, NOUKOGUDE PATRIOTISMI JA PROLETAARSE, SOTSIALISTLIKU INTERNATSIONALISMI NING TÖÖSSE JA ÜHISKONNA VARASSE TEADLIKU SUHTUMISE VAIMUS, TÖÖTAJATE ÜHA TÄIELIKUMAT KAASAMIST VAIMSE KULTUURI VÄÄRTUSTEST OSASAAMISSE, SOTSIALISTLIKU ELULAADIGA VASTUOLUS OLEVATE TAVADE VÄLJA- JUURIMIST.

● PARTEI POLIITIKA TEADUSE VALDKONNAS ON SUUNATUD KÕIGI TEADUSHARUDE DÜNAAMILISEKS PROGRESSIKS SOODSATE TINGIMUSTE LOOMISELE, KAADRI, MATERIAALSETE JA RAHALISTE RESSURSSIDE KOONDAMISELE KÕIGE PERSPEKTIIVSEMATESSE SUUNDADESSE, MIS PEAVAD KIIRENDAMA KAVANDATUD MAJANDUSLIKE JA SOTSIAALSETE EESMÄRKIDE SAAVUTAMIST JA ÜHISKONNA VAIMSET ARENGUT NING TAGAMA MEIE MAA KINDLA KAITSEVÕIME.

NLKP programmi uue redaktsiooni projektist

23. VEEBRUARIL ON NOUKOGUDE ARMEE JA SÕJALAEVASTIKU PÄEV

Sõja neli tahku

Endel Laasik

Möödunud suvel, napilt kolm kuud enne ootamatut surma, kõnles helilinti oma meenutusi endine rindemees, Suure Isamaasõja I ja II järgu ordeni kavaler kommunist Endel Laasik. Selle mehe elutee on ilmikas näide 1920. aastate põlvkonna karastumisest ja kujunemisest. Tahe ennast teostada ja olla kasulik oma maale ja rahvale tõi 1945. aasta suvel raskesti haavatud nooruki Tartusse. Ülikoolis sai temast peagi üks silmapaistvamaid aktiviste, üliõpilaste ametiühingukomitee elutark ja tasakaalukas esimees. Edasine visa töö viis noore juristi tsiviilõiguse tunnustatud spetsialistide hulka, andes talle lõpptulemusena õigusteaduse doktori kraadi ja professorikutse. Teda austati ja armastati kui head seltsimeest ning kolleegi, üliõpilasi mõistvat ning abistavat õppejõudu.

Nõukogude armee aastapäeva puhul avaldame mõnevõrra lühendatult sõjaveteran Endel Laasiku mälestused aastatest 1941—1945.

1. Kutsealune

1941. aasta 7. juunil sain Tartu Kommertskoolist küpsustunnistuse raamatupidaja kvalifikatsiooniga. Olin siis 20-aastane ja valmis tööle asuma mulle määratud ametikohale Tartu Kaubastus. Armeete-

nistusse polnud mind veel kutsutud, sest kommertskoolis oli teiste koolidega võrreldes mõnevõrra pikem õppeaeg.

Raamatupidajana sain töötada napilt kuu aega. 3. juulil toodi mulle koju mobilisatsioonikutse. Minu vanemad elasid maal, Tartu lähedal, mina ise elasins Võru tänaval majas nr. 20. Esimestest sõjapäevadest on meelde jäänud, et kõikjal aedades ja õuedes kaevati varjendeid, kuhu oleks saanud peituda fašistide õhurünnakute puhul. Elanikkonna hulgas valitses ärevus. Osteti kokku igasugust kraami. Olin veel noor ja kogenematu ega osanud ennast millegagi varustada. Ka kodus elasins ilma mingite tagavaradeta, peost suhu.

Juba esimestel sõjapäevadel kuulutati Nõukogude Liidu läänepoolsetel aladel välja mobilisatsioon aastatel 1905—1918 sündinud meeste. Paljud nendeealistest läksid ka Tartus mobilisatsioonipunkti, kuid tulid peagi tagasi. Inimesed ei teadnud, et Eesti NSV-s kehtis mobilisatsiooni suhtes eriolukord. Mobilisatsioonipunktis käis ära ka mi-

nu korteriperemees. Olin kindel, et kui juba väljaõpetatud mehi ei mobiliseerita, siis vaevalt võetakse 1919—1922 sündinud kutsealuseid, kel väljaõpe veel saamata. Küllap kutsutakse vaid korraks kokku ja saadetakse siis tagasi õiget aega ootama.

2. juuli hilisõhtul jõudsin koos ühe sõbraga oma korterisse. Kehtis komandanditund ja sõber jäi minu poole ööbima. Kell 5 hommikul ärkasins uksekella helistamise peale. Avasin ja mulle ulatati kutse: ilmuda veel samal hommikul kell 6 mobilisatsioonipunkti. Keegi oli kutsele pliiatsiga kirjutanud «Ei ole kodus.» Nähtavasti käidi varemgi kutset toomas, aga siis ei saadud mind kätte.

Egas midagi — ajasin vanemad riided selga, sandaalid ja dressipüksid jalga ja kloppisin üles saamas majas elava kaupmehe, et osta midagi teemoonaks kaasa. Toppisin kilo praänikuid taskutesse ja see oli ka ainus toidumoon, mille- ga sõjateele läksins.

Nagu hiljem selgus, ei saanud paljud minuealised poisid üldse kutset kätte. Meie klassi 12 poisist sõitis sõtta vaid kolm: Kalju Kääri, Heino Kalmre ja mina. Eks olnud ka neid, kes hoidsid sihilikult

kõrvale või lasid juba pärast mobiliseerimist jalga.

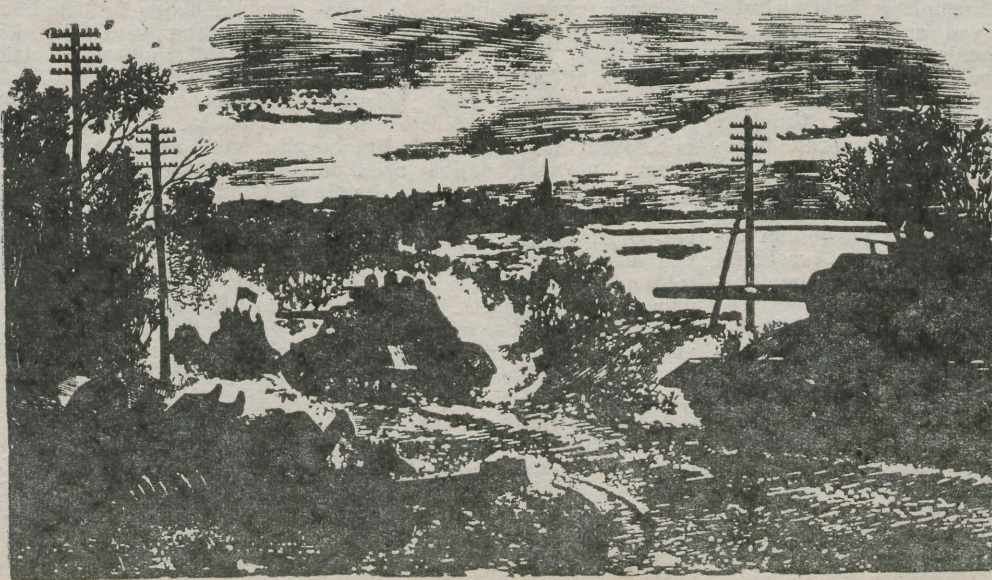
Meid koondati endise Eesti Üliõpilaste Seltsi aeda Viljandi ja Kastani tänava nurgal (praegu Gagarini tänav 1). Hämaruse saabudes sammusime Tartu kaubajäama. Viljasilo läheduses ootas eselon, mille väikestes kaubavagunites veetsime öö vastu 4. juulit. Mingit informatsiooni ei antud ja seepärast levisid igasugused oletused võimaliku sõidusuuna osas. Keskpäevaks manööverdati eselon Tartu jaama ette ja kell 13 hakkas rong liikuma Petseri suunas. Kogu platvorm oli saatjaid täis. Inimesed seisisid kõlg külje kõrval, nii palju kui neid üldse platvormile mahtus. Naised nutsid. Kõlasid hüüded: «Jääge terveks! Tulge tagasi!» Rongi liikuma hakates liikus rahvameri esialgu meiega kaasa. Siis aga suurenes kiirus ja saatjad jäid maha.

Pikkade peatuste tõttu läks sõit küllaltki aeglaselt. Verioras nägime juba jälgi raudtee pommitamisest. Esimese õhurünnaku elasime üle 5. juuli varahommikul Pihkva jaamas. Linn põles, kuid jaam ei sa-

(Järg 4. lk.)

Rektori käskkiri

Nõukogude armee ja sõjalaevastiku 68. aastapäeva puhul pälvisid rektori tänu ja autasu aktiivse ühiskondliku töö, eeskujuliku distsipliini ja hea õppeedukuse eest järgmised õppejõud, ALMAVÜ aktiivisid, töötajad ja üliõpilased: Lev Pitšuskin sõjanduse kateedrist, Mart Jallai õppetehnika ja metoodikatalitusest, Ants Pilt TRÜ ALMAVÜ komiteest, Aaro Saks, Alar Pandis, Jüri Helekivi maamatikateaduskonnast, Mati Janter, Ain Lepikult, Egon Konsand õigus- teaduskonnast, Henno Kaidro, Peeter Lail, Avo Ollerma ajalooteadus- konnast, Tanel Mullari, Jevgeni Solovjov, Tiit Land füüsika-keemia- teaduskonnast, Vahur Hollo, Rein Raudsepp, Jelena Jepifanova, Svetlana Gladšteini, Galina Šakuta, Imbi Aiderson, Andrus Loog arsti- teaduskonnast, Ingrid Paju, Tatjana Sapelnikova, Jana Maasik, Jaan Anderson, Ando Timm, Henri Sepp, Maria Savina majandusteaduskon- nast, Ragna Jõesaar filoloogiatea- duskonnast ja Ilja Kala bioloogia- geografiateaduskonnast.

SÕNUMEID

II ökoloogiapäev

Nädal tagasi peeti auals ülikooli, LUSi ja LKS eestvedamisel Eesti II ökoloogiapäev «Ökoloogia ja globaalprobleemid». Ligi tosinas ettekandes jõuti oma läve juurest maailmaprobleemideni: happelised vihmad, tehniline progress kliima prognoosimisel, «Rooma Klubi», tuumasõda... Ülikooli teadlastest esinesid professorid Toomas Frey, Viktor Masing, Jüri Kärner, Olev Avaste jt.

Appi kutsevalikule

Reedel kohtusid Kohtla-Järve 13. keskkooli lõpuklasside õpilastega kõrgkoolide füüsikute ja matemaatikute esindajad. TRÜ dotsent Heino Tünni tutvustas õppimisvõimalusi matemaatikateaduskonnas, assistent Kalev Tarkpea rääkis õpetajate ettevalmistamisest füüsikaosakonnas. Vestluringis räägiti ka vastuvõtuksamistest, üliõpilaste pedagoogilisest praktikast, OTÜst, noorte õpetajate probleemidest. Õpilased suhtuvad kutsevalikusse tõsiselt ning mõistavad pedagoogi ameti keerukust. Loodetavasti arendas see kohtumine mõneski soovi tulla ülikooli füüsika- või matemaatikaõpetajaks studeerima.

TIHU TUISK

TÄHTPÄEVAKALENDER

G. P. Oettingen

22. nov. 1824—16. veebr. 1916

1859—1866 oli Georg Philipp Oettingen Tartu ülikooli prorektor, 1868—1876 rektor ja 1878—1891 Tartu linnaapea ning eelkõige tunnustatud silmaarst. Oma erialal asus ta süstemaatilisel tegelemisel 1850-ndate aastate keskelt, juhatahes kirurgia, oftalmoloogia ja kliiniku kateedrit, 1871—1879 oli ta oftalmoloogia kateedri ja silmakliiniku juhataja.

Koos G. Samson-Himmelstierna-ga tegi G. P. Oettingen 1855—1859 Liivimaal, üldse esimest korda Venemaal, pimedate ja silmahaigete loendamise. Suurt rõhku pani Oettingen laste nägemistervisele. Ta uuris põhjalikult Tartu koolilaste lühinägelikkust ning selle põhjuseid.

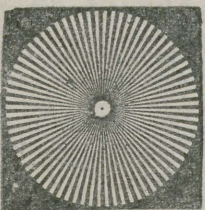
G. P. Oettingeni juhendamisel kaitsiti 13 silmahaiguste väitekirja ja nimetagem, et ka Läti esimene silmaarst J. Tahlbergs sai koolituse Oettingeni käe all.

16. veebruaril möödus G. P. Oettingeni surmast 70 aastat.

SIRJE TAMUL

Autasustamisi

ENSV KKEH Ministeeriumi aukirjaga autasustati kauaaegse viljaka teadusliku, pedagoogilise ja aktiivse ühiskondliku tegevuse eest 60. sünnipäeval prof. Elmar Vasarat. Kauaaegse kohusetundliku töö ja aktiivse ühiskondliku tegevuse eest pälvis ministeeriumi aukirja 50. sünnipäeva puhul töödejuhataja Ilmar Kõiv.

Juubilar on Elmar Vasar

Elmar Vasar sündis 26. veebruaril 1926 Valgamaal Sangaste vallas Mäekülas põllupidaja kolmeapselises perekonnas. Looduslikult kauni Otepää kõrgustiku lõunaserval mägede ja orgude keskel moodus lapsepõlv, mil tuli teha vastavalt eale kõiki talutööd, jäi aga aega ka sportimiseks. Ühte põlvnõu tegid ettevõtlikud külanõured tänase juubilar eestvõtmisel isegi midagi staadionitaolist, kus üks-teisel võeti mõõtu kiviviskamises, kaugushüppes ja jooksudes. Nii pandi alus töö- ja spordiarmastusele edaspidises elus.

Alghariduse sai Elmar Vasar Restu algkoolis. Järgnesid keskkooliaastad Valgas. Õpingud katkestas teenistus Nõukogude armees. Keskkooli lõpetas Elmar Vasar kuldmedaliga pärast demobiliseerimist 1948. aastal. Samal aastal astus õp.h.muline noormees arstiteaduskonda, mille kiitusega lõpetamist 1954. aastal olevat takistanud ainult üks hinne alla «väga hea». Ülikooli lõpetamisest alates kuni tänaseni on Elmar Vasar töötanud ülikoolis: algul loenguassistendina farmakoloogiakateedris, 1957. aastast assistendina, vanemõpetajana ja dotsendina füsioloogiakateedris. 1960. aastal kaitses ta farmakoloogiaalast kandidaaditööd «Organismi reaktiivsuse muutusest koliini adrenaliiniliste ainete toimel üldisel jahutamisel». Doktoritöö ma-

terjali hakkas juubilar koguma pingelise õppe- ja ühiskondliku töö kõrval. Selleks andis talle tähelepanek, et välise hingamise näitajate üldkasutatavad normväärtused ei vasta tegelikele meie üliõpilastel mõõdetud suurustele. 1973. aastal kaitsitud mahukas töö «Spirograafilised uuringud välise hingamise normväärtuste kindlakstelemiseks ja korduva apnoepruovi füsioloogiline iseloomustus» andis juubilarile meditsiinidoktori kraadi ja varsti professori ametikoha füsioloogiakateedris, mille juhatajana ta töötas 1975. aastast.

Teadustöös on Elmar Vasar täpne ja järjekindel, ta on suutnud teha märkimisväärse töö hingamise ja südame-vereringe füsioloogia ning mitme teise probleemi lahendamisel.

Elmar Vasar on mees, kes ei põlga ühtki tööd ja on valmis ennem selle ise ära tegema kui teisi käskima. Mitmesuguste ülesannete jaotamisel kateedris on tunda tema seismist ebamugavustunnet, et tuleb jälle kolleegide tülitada. Elmar Vasara töökus, tõeline eesti maamehe visadus on igas ettevõtmises eesküju väärt. Üliõpilaste suhtes äärmiselt heatahtlikuna kasvatab ta neid niiviisi rohkem, kui seda saaks teha kärkimise ja kurjustamisega, mida Elmar Vasara juures ette ei kujutaks. Kateedri liikmetest ei ole keegi kuulnud, et

ta häält kõrgendaks. Ebameeldivused, mis üle elada tuleb, jäävad teiste eest varjatuks ja tõstavad vaid vererõhku, nagu ta ise vahel kurdab.

Peale füsioloogia põhikursuse lugemise ja praktikumide juhendamise on Elmar Vasar kateedrijuhatajana valmis osalema ükskõik mis-suguses kateedri vajalikus töös, alates katseloomade Toomel heinaniitmisest, loomapuuri remondist, konnapüügist või remondi ajal mõnele kapile tuule alla tegemisest. Noorusest pärinev spordilembe-

sus avaldub samuti tegudes, mitte sõnades. Ta tunneb end kodus suuskadel, samuti kergejõustiku rasketel aladel ja võrkpallis. Kuulitõuke, kettaheite ja hoota kaugushüppe rekorditest ja esikohtadest spordiveteranide võistlustel on mitu praegugi Elmar Vasara nimel. Samas jätkub tal energiat sporti ka organisatoorselt edendada. Ta on aastaid olnud TRÜ spordiklubi esimees. Ühiskondlikke ülesandeid on Elmar Vasarale jagunud nii ülikoolis kui väljaspool. Ta oli arstiteaduskonna õppeprodekaan ja teadusprodekaan, erialanõukogu esimees. Kõikjal iseloomustab Elmar Vasarat eelkõige heatahtlikkus, oskus ennast abivajaja osas asendada, mis jätab temaga suhtlemisel ikka meeldiva tunde. Prof. E. Vasar on NLKP liige 1967. a., teda on autasustatud Isamaasõja II järgu ordeniga, V. I. Lenini juubelmädaliga ja paljude aukirjadega.

Arstiteadus on Elmar Vasara pees au sees, mida näitab seegi, et kõik kolm poega valisid isa-ema järgedes arsti kutse. Elmar Vasar on kõigele üldööldule lisaks ka hea vanaisa oma lastelastele, kellele maal isakodus õpetatakse maa'ähedust ja tööarmastust ikka isikliku eeskujuga.

Olu juubilaril jätkuvalt tugevat tervist, heatahtlikkust ja töö rõõmu!

HENN KINGISEPP

EKP TRÜ komitees

Venekeelse ajalehe kohta tões komitee, et selles kajastub väga näpilt ülikooli elu, leht on pigem kirjandushuviliste filoloogide kitsama ringi häälekandja.

Pärast sõnavõtte (prof. Juhan Peegel, üliõpilaste ametiühingukomitee esimees Ants Kull, komsomolikomitee sekretär Arvo Lamp, dots. Hillar Palamets, dots. Olo Matjus, parteikomitee sekretär dots. Paul Kenkmann jt.) võeti vastu üksikasjalik otsus. Kolleegiumi osatähtsuse suurendamiseks tuleks kolleegiumil sisuliselt juhtida iga aja.ehenumbri väljaandmist. Venekeelse ajalehe suunamise otstarbel peetakse vajalikuks laiendada komitee koosseisu arsti-, filoloogia- ja füüsika-keemia-teaduskonna esindajatega.

«TRÜ» toimetuskolleegiumil tuleb tihendada sidemeid administratsiooni, ühiskondlike organisatsioonide ja allasutustega (selleks täiendada kolleegiumi rektoraadi esindajaga); õppida paremini tundma luige vajadusi ja soovide, korraldada selleks pressikonverentse, küsitlusi jt. vorme. Mitmekesisustada oma päevakajaliste sündmuste valgustamist. Märtsi lõpuks ootab parteikomitee kava, kuidas tõhustada ajalehe toimetust. Märtsi lõpuks kolleegiumi koosolekul analüüsida ülikooli ajalehte «Edasi» ja «Vperjodi» toimetuse esindajad, samuti tuleks seda teha EKP TRÜ komitee ideoloogiasektori. Teaduskondade jt. allüksuste parteibüroodele aga paneb komitee taas kohustuse arutada kord õppeaastas koos kolleegiumi esindajatega oma allüksuse elu ja probleemide kajastamist «TRÜs». Ei saa ju ajaleht iseenesest olla kriitiline, tõsta teravalt probleeme, ärgitada lugejaid tegudele jne., kui kollektiivis puudub vastav õhkkond ning toimetusele ei laeku uut mõtte- laadi järgivaid materjale. Sedagi rõhutati arutelul komitees. Kinnitati ka ajalehe semestri tööplaan.

Samal komitee koosolekul võeti NLKP liikmeks TRÜ klubi juhataja Heino Variku.

Tema Kõrgus Dissertatsioon

(Algus eelmises lehes)

Sisu ei huvita kedagi

«Enne kaitsmist ei uuri keegi väitekirja sisu, uudsust ega praktilist väärtust. Esmatähtsaks on seatud dokumentide vormistamise esteetiline külg: tingimata jälgitakse paberi formaati, masinakirjariidade intervalli ja seda, kas juhendajaks on ikka professor või doktor. Kraaditöötaja teab juba, et dokumentide vormistamisel pole soovitatav kasutada nõukogude, vaid soome paberit, ja varem kaitsnute näpunäitel asubki ta seda hankima.

Veel keerulisem on lugu teemakohaste publikatsioonidega. Iga artikkel või raamat tuleb esitada kolmes eksemplaris, kuid kirjastuse saadavad autoreile tavaliselt 1–2 eksemplari. Mida teha? Kui artikkel pole vene keeles, tuleb sellele lisada kirjastuse direktori poolt kinnitatud tõlge. Kujutades ette, et enne kaitsmist peate te läbi sõitma mitmeid linnu, saamaks oma artiklit venekeelsetele variantidele allkirju ja pitsereid. Hea, kui teie saabumispäeval juhtub kirjastuse direktoril olema «vastuvõtt isiklikes asjus»...» (pedagoogikakandidaat Bugulmasti).

«Kes kaitsmise kadaliipust läbi käinud, teab hästi, kui palju sekeldusi, aega ja närvikulu nõuab väitekirja VAKile (BAK = Высшая аттестационная комиссия) esitamiseks vajaliku dokumentatsiooni vormistamine. Igasugu tõendeid, retsensioone, protokolle, väljavõtteid, iseloomustusi, annotatsioone ja paljut muud sisaldavad kaust on teinekord niisama mahukas kui väitekirja ise. Praegune vormistamis-

protseduur tekitab teadusele nii vaenulikkust bürokratismi ja formalismi, kisub inimesi eemale nende otsestest kohustustest» (filosoof, kandidaat Leningradist).

Otsesimekspandav, lausa monumenti väärt on meie armastus mõtetute asjade vastu. Missuguse hooli ja kiindumusega me valmistame foliante, millele saab pärisosaks tolmuda kasutatult biblioteegiriigile Teistest väitekirjaga kaasnevatest paberitest ärme räägimegi.

«VAKi arhiivi ja Lenini-nimelise Riikliku Raamatukogu fondi sattunud dissertatsioonid huvitab üksnes neid, kes kirjutavad väitekirja mõnel samasse valda kuuluvale teemal, ega avalda teaduse edengule vähimatki mõju. Ta on kasutu. Samavõrd kasutu on ühiskonna seisukohalt see tohtu töö, mis kulub väitekirja ettevalmistamisele ja kaitsmisele» (majanduskandidaat Donetskist).

«Dissertatsioonid on otsekui «asjad iseeneses», vaid harvadel erandjuhtudel saab tööstus neist tulu. Olen projekteerinud ligi 30 erinevat masinat, paljud neist on oma vallas esmikul, millel pole pretseid ka välismaal. Kuid väitekirju, mida seejuures tululikkalt kasutada võisin, pole olnud rohkem kui kolm või neli...» (tehnikadoktor Moskvast).

«Kui sünniks ime ning muutuks võimalikuks kaitsmisprotseduuri tõeline (aga mitte näiline) täiustamine, siis peaks see olema seotud eelkõige väitekirja vormistamisega. Dissertandil piisaks oma töö tulemuste üldistamisest ja põhijärelduste tegemisest; poleks vaja «täismetraazilist», vähestele arusaadavat ja enamasti kasutatud manuskripti» (bioloogiadoktor Moskvast).

Auväärne professor peab mõistlikke muutusi imeks — niivõrd loomulikuks ja harjumuspäraseks on muutunud mõistusevastane süsteem.

Teise ala mehed

Igasugu koosolekutel oleme harjunud automaatselt kätt tõstma, hääletama millegi poolt, millest õrna aimugi ei ole. Aga õpetatud nõukogus, kus arutlusel on väitekirja, seal vist tunnevad küll kõik asja peensusteni? Ei hoopiski. Paarikümnest erialanõukogu liikmest suudavad heal juhul vaid kolm-neli aduda asja tuuma ning pädevalt hinnata väitekirja väärtusi ja puudusi. On soovitatud pidada kaitsmisjärel etelised eraldi arvestust nende nõukogu liikmete hääle kohta, kes on väitekirja käsitletud kitsa valdkonna «süvaspetsid». Soovitus ei leidnud heakskiitu — hääletamise protseduur minevat liiga keeruliseks. Ja kuidas veel: senise ühe kasti asemel tuleb siis tupp tuua teinegi piluga kast. Üldse arusaamatu, miks peab teadustöö esitama hindamiseks «kohtumeestele», kellest enamikul on asjast ähmane ettekujutus ning kes otsuse langetamisel juhivad mõne üksiku pädeva inimese hoiakust.

«On aeg loobuda kohmakatest erialanõukogudest, kuhu tihti peale kuuluvad õpetajad, kes oma teaduslikel huvide ja ettevalmistuse tasemelt on üksteisest väga kaugel» (ajaloodoktor Moskvast).

Kust võtta küll spetsialiste iga ülikitsa eriala tarvis? Probleem on keeruline, kuid pakub piisavalt mõtisklusainet. «Tuleb luua tõelised erialanõukogud, mille liikmeiks oleksid õpetlased paljudest kõrg-

koolidest üle terve Liidu» (tehnikadoktor Leningradist).

«Pädev arutelu on vaid siis võimalik, kui kaitsmisel osalevad vastava teema nimekad spetsialistid. Asja nõndamoodi organiseerida näib olevat raske. Paradoks on aga selles, et niisuguseid «koondusi» poleks vajagi eraldi korraldada, sest need on teadustegevuse struktuuris niikuinii ette nähtud. Jutt on üleüldisest ja vabariiklikest konverentsidest, sümposionidest, seminaridest, nõupidamistest, mida peetakse ju õige arvukalt. Tundub mõistlik kasutada selliseid kokkulemisi erialanõukogude moodustamiseks ja dissertatsioonide kaitsmiseks» (füüsika-matemaatikakandidaat Odessast).

«Avalik kaitsmine on otstarbekas vaid juhul, kui oponent (ehk siis mõni nõukogu liige) seda nõuab või kui väitekirja (autoreferaat) on saanud negatiivse hinnangu» (füüsika-matemaatikadoktor Taganrogist).

Pärast pulmi

Siiani oleme kõnelnud üksnes dissertatsioonist ning arutanud, kuidas õppida eristama head halvast. Mis saab pärast kaitsmist, see meid enam ei huvita, nii nagu ei huvita ka armastusromaan autorit see, mis tuleb pärast pulmi. Kuid väitekirja kaitsmisega ei lõpe veel elu.

«Viiljatus ja kõlupäisus tulevad õieti ilmsiks mitte enne, vaid pärast väitekirja kaitsmist. Saanud kätte ihaldatud kraadi, võib inimene kogu ülejäänud eluks jalad seinale lüüa. Ja nõnda sünnibki, kui teadlaselt midagi ei nõuta, kui tema tööd hinnatakse formaalsete näitajate järgi: niipalju artikleid, (Järg 4. lk.)

Õppetöö ilma õpikuteta?

Viimasel ajal kõneldakse palju ning seda põhjendatult õppetöö intensiivistamise vajalikkusest kõrgkoolis. Kuidas seda aga saavutada, on küsimus, millele vastatakse mitmeti. Arvamused langevad kokku vaid selles, et üliõpilast ei saa kujutleda põhjatu reservaarina, kuhu õppetöö protsessis pumbatakse üha suurenev koguses kõrvõimalikke tarkusi. Inimese mälu ei ole mahuti, mis paisub piiramatult ja suudab üle-määra pakutavate teadmiste vastuvõtmisel jääda tõrkumatuks. Küsimuse tuuma nähakse nüüd tavaliselt selles, kuidas üliõpilane teadmiste passiivse vastuvõtmise asemel hakkaks neid ise hankima, omandama, kasutama ja rakendama seal, kus ta valmis lähendust ei leia: Mõistagi on see kõrgtasemeliste spetsialistide koolitamise ainuõige tee. Korduvalt on tähelepanu juhitud sellele, et teaduslik-tehnilise revolutsiooni tingimustes kõrgkoolis omandatud teadmised vananevad üpris kiiresti.

Eelnevaga seoses on taas aktuaalseks muutunud küsimus, kas loengute osa kõrgkoolis ei ole ületähtsustatud, kas ei tuleks loengute arvu kärpida õppetöö muude vormide arvel? Probleemi sellel tahul tahangi allpool peatuda. Küsimus ei seisne hoopiski mitte kõrgkoolis loengutest loobumises, vaid loengu funktsioonid tuleb määrata kaasaja nõuetest lähtudes ning loengute arv tuleb piirata selle miinimumiga, mis on vajalik nende funktsioonide edukaks täitmiseks. Loeng peab andma ülevaate õpetatava teadusliku dissipliini kohast teaduste süsteemis, antud õppekursuse põhimõistest, struktuurist, peamistest, eriti metodoloogiliste tähtsusega kontseptsioonidest, arengutendentsidest ja käsitlema mõningaid tsentraalseid probleeme. Lühidalt: loengukursus võiks kujutada endast valitud peatükke õpedisdisipliini. Õpedisdisipliini muud osad peaksid üliõpilased omandama iseseisvalt. Neid tuleks

käsitleda ka praktikumides, kui viimased on õppeaastase ette nähtud. Oeldu kehtib eelkõige nn. põhikursuste kohta. Erikursustes tuleks praktikumide kõrval enam tähelepanu pöörata seminaridele, kuid igal juhul peab erikursus moodustama terviku, milles probleemide käsitlemisel jõutakse monograafilise sügavuseni.

Õppetöö ümberkorraldamine ja üliõpilaste iseseisva töö suurendamine ei ole võimalik, kui selleks pole loodud vajalikke materiaalseid eeldusi. Jättes siinkohal kõrvale õppeprotsessi tehnifitseerimise, mis vajaks omaette pikemat käsitlust, peatume vaid ühel nõudel, mille täitmisele edu sõltub. Et üliõpilaste iseseisev töö oleks võimalik, peab olema objekt, millest õppida, st. õpik. Vähendades loengute arvu ja üliõpilastele õpikuid andmata ei ole võimalik positiivseid tulemusi saavutada. Kuidas on aga lugu õpikutega, seda illustreerime näidetega õigusteaduskonnast.

Aastail 1963—1985 (incli) ilmus Eestis vabariiklike kirjastuste väljaandel 7 Eesti NSV Kõrg- ja Keskeriharidusministeeriumi approbeeritud õpikut õigusteaduskonna üliõpilastele, kogumahuga ca 190 autoripoognat, nendest üks eesti ja vene keeles paralleelselt, üks aga vene keeles. Vähemasti üks nendest on lootusetult vananenud. Oigus-teaduskonna vajadusi need õpikud ei rahulda kaugeltki.

Kõik nimetatud õpikud on originaalsed, st. kirjutatud meie vabariigi teadlaste poolt. Seda asjaolu pole hoopiski liigne rõhutada. Meil kehtivad vabariiklikud, Eesti NSV koodeksid. Üliõpilised õpikud lähtuvad eelkõige Vene NFSV seadusandlusest. Nende kasutamine meil on võimalik mõnigi kord üsna suurte modifikatsioonidega. Kõnelemata sellest, et õppematerjali omandamine emakeeles nõuab hoopis vähem ajakulu.

Kuid küsimus ei seisne üksnes selles. Venekeelsete õpikute tiraažid on nii piiratud, et neid raamatukogudes ei jätku kaugeltki kõigile soovijale. Nende õpikute omandamine vabamüügil on aga hoopis juhuselise või õnne asi.

Eesti NSV seadusandluses ja juriidilises kirjanduses on aastate jooksul välja kujunenud kindel terminoloogia. Kohtus arutatakse valdav enamik asju eesti keeles. Ülikoolis kakskeelse terminoloogia õpetamine on aegaviitav töö ning tõenäoliselt kuluks sellele tunduv osa loengute arvelt säästetud ajast. Ja ka tulemistes ei ole tait kindlust. Kas ei teki muresid keelekultuuri pärast vabariiklikus õiguspraktikas?

Aastail 1946—1948 ilmus Eesti NSV-s juriidilist õppekirjandust praegusega võrreldes pigem enam kui vähem. Tõsi küll, see kirjandus oli vene keelest tõlgitud. Nimetatud kolme aasta kestel ilmus 8 õpikut õigusteaduskonna üliõpilastele kogumahuga ca 200 autoripoognat ja peale selle 6 eestikeelset õpikut juriidilistele koolidele kogumahuga ca 110 autoripoognat. Viimastest osa (näiteks Nõukogude tööõiguse ja Nõukogude haldusõiguse õpikud) olid kasutatavad ka õigusteaduskonna õppetöös. Aastail 1950—1962 eestikeelset juriidilist õppekirjandust ei ilmunud.

Kõrgkooli õpikute puudumist on mõnigi kord püütud välja vabandada koodeksite eestikeelsete kommentaaride ja rotaprinteeritud õppevahendite avaldamisega. Need ei korva õpikute puudumist. Kommentaarid väljaanded on domineerivalt praktilises kallakuga, kus teoorial on teisejärgulisem osa. Nendes puuduvad teoreetilised vältused. Rotaprinteeritud väljaanne tähtsust õppevahenditena hinnatakse aga meie kõrgkoolide praktikas ilmselt üle.

Rotaprinteeritud õppevahendi maht on meil piiratud 5 autoripoognaga. Et selline 5-poognaline vihik ilmuda saaks, tuleb taotleda

selle võtmist kirjastusplaani, mis koostatakse ja kinnitatakse Moskvas aasta peale ette. Ilmuda saab õppevahend seega paremal juhul järgmisel aastal pärast seda, kui esitati taotlus selle plaani võtmiseks. Kuna kõrgkooliõpiku maht on 25—30 autoripoognat ja ühelt õppejõult võetakse aastaplaani üldjuhul vaid üks vihik, siis vihikute-na õppevahendi nimetuse taha varjudes saab õpik ilmuda 5—6 aasta möödumisel (seda eeldusel, et kõik külgeb takistusteta). Rotaprinteeritud väljaanded (õppevahendid) ilmuvad TRÜ-s 500—800-eksemplariis tiraažis. Selleks ajaks, kui õppevahendi viimane vihik lugeja kätte jõuab, on esimesed vihikud läbi müüdnud. Raamatukogudes on nad (arvestades ka rotaprinti väljaannete paberi kvaliteeti) amortiseerunud — «ära õpitud». Ent veelgi mõtlemapanevam on järgmine fakt.

Eri aastatel ilmunud vihikutest koosnev õppevahend ei moodusta kunagi kompaktset tervikut. Viimaste vihikute ilmumise ajaks on esimeste vihikute sisu juba suuremal või vähemal määral vananenud. See kehtib eriti õppevahendite kohta õigusteaduskonnas — seadusandlus ja kohtupraktika ei ole ju kuigi stabiilsed.

Hoidmaks õppematerjali kaasaegselt tasemel ja juhtimaks üliõpilaste tähelepanu eelmistes vihikutes vananenule, liitub õppejõud sageli uue õppevahendi hilisematesse vihikutesse, kuigi sisuliselt kuulub see juba ilmunud vihikutesse. Seega kaotab aga õppedisipliin oma terviklikkuse, ilmnevad kordamised, kooskõlastamatus õppevahendi üksikute vihikute vahel ja kannatab üliõpilastele õppematerjalina esitatava kvaliteet. Pahatihti

(Järg 4. lk.)

Algab üleliiduline olümpiaad

«Üliõpilane ja teaduslik-tehniline progress» — sellise nimetuse all toimub kõrgkoolides juba aastaid üleliiduline olümpiaad.

Kutsume osa võtma kõiki üliõpilasi!

Olümpiaad on tore võimalus kontrollida ja näidata oma võimeid ning võrrelda neid kaasüliõpilaste omadega nii erialal kui üldainetes.

See toimub kolmes voorus: veebruaris—märtsis viiakse läbi ülikoolisene voor; aprillis—vabariiklik ja sügissemestril üleliiduline voor.

Ülikoolisene voor toimub kirjalike tööde või suuliste vestlustena. Seoses koolireformiga pöörame erilist tähelepanu tulevaste õpetajate pedagoogilis-psühholoogiliste teadmiste süvendamisele.

TRÜ üliõpilased on olümpiaadist alati rohkearvuliselt ja edukalt osa võtnud. I voorus on osalenud üle viie tuhande tudengi (sealjuures on paljud osa võtnud mitme aine olümpiaadist ning seetõttu statistiliselt arvestatuna esinenud mitme üliõpilase eest).

Sel aastal tuleb ülikoolisesele vooru jõukatsumine matemaatikas (üld- ja eriaine), teoreetilises mehaanikas (üldaine), programmeerimises ja elektronarvutites (üldaine), keemias (üld- ja eriaine), füüsikas (üld- ja eriaine), bioloogias (üld- ja eriaine), psühholoogias (üldaine), vene keeles ja kirjanduses (eriaine), vene keeles (üldaine), eesti keeles ja kirjanduses (eriaine), inglise ja saksa keeles (üld- ja eriaine), prantsuse keeles (eriaine), pedagoogikas koos pedagoogilise psühholoogiaga (pedagoogiliste erialadele), bioloogilis-meditsiiniliste ainete tsükli (kehalise kasvatuses ning kehakultuuri ja spordi erialad), õigusteaduses, teraapias, pediatrias, farmaatsias, stomatoloogias, kirurgias ja füsioloogias.

Iga aine parimad tundjad võistlevad ülikooli võistkonna koosseisus vabariiklikes voorudes, kus kohtutakse teiste Eesti kõrgkoolide võistkondadega ja selgitatakse ka individuaalvõitjad.

Vabariikliku vooru võitnud kõrgkool esindab Eesti NSV-d üleliidulistel võistlustel, mis toimuvad sügissemestril NSV Liidu eri linnades. Üleliidulisest voorust võtavad osa kõikide liiduvabariikide ning liiksaks veel Moskva ja Leningradi võistkonnad. Sellisel organisatsioonil üleliiduline olümpiaad võimaldab otseselt võrrelda ainete õpetamise taset eri vabariikides ja kõrgkoolides.

Paljudel aastatel on meie ülikooli võistkonnad võitnud mitmes aines vabariikliku vooru. Nende ainete võistkondade langeb eriti tähtis osa nii vabariigi kui ka meie ülikooli esindamisel üleliidulisel areenil. Suure vastutuse paneb see ka kateedritele ning eriti võistkondi ettevalmistavatele õppejõududele.

Mõnel erialal on TRÜ võistkond esinenud üleliidulises ulatuses väga hästi. Ülemõõdunud aastal tuli füüsikute võistkond Moskva ja Leningradi järel kolmandaks. Seetõttu usaldati üleliidulises füüsika-olümpiaadi korraldamine sel viis-aastakul TRÜ-le.

Neli viimast aastat on väga edukalt esinenud inglise keele erialavõistkond, kes mõõdunud aastal naasis kolmanda, 1984. aastal neljanda kohaga, 1983. aastal jagas 2.—3. kohta ning 1982. aastal oli neljas. Edukad on olnud samuti saksa keele erialavõistkond, pediatrid ja juristid.

Kõikide voorude võitjaid autasustatakse mälestusmedalitega, rahalise preemiaga, laureaadi medali või diplomiga jm.

Mitmestki veel mõni aasta tagasi olümpiaadil edukalt esinenud üliõpilast on saanud juba nimekad noored teadlased.

Edu kõikideks olümpiaadivoorudeks ka sel aastal!

Prof. LEMBIT PUNG, ülikooli olümpiaadi organiseerimiskomisjoni esimees

Uues suunas

ÜLIKOOI KARSKUSÜHINGUS 114 LIIGET

NLKP Keskkomitee otsuses «Abinõudest joomarlusest ja alkoholismist jagusaamiseks» (mai 1985) väljendatakse tõsist muret joomarluse ja alkoholismi levimise pärast. Joomarlusest ja alkoholismist jagusaamist käsitletakse kui suure poliitilise tähtsusega sotsiaalset ülesannet. NLKP Keskkomitee kiitis heaks ulatusliku ülesannete kompleksi. Otsuses peetakse eriti tähtsaks massilise karskusliikumise arendamist.

Üleliidulise Vabatahtliku Karskusühingu asutamiskonverents toimus 25. septembril. Kinnitati ka karskusühingu põhikirja. Eesti NSV Karskusühing asutati 11. oktoobril, Tartu linnaorganisatsioon novembril.

VKO TRÜ organisatsiooni asutamiskoosolek toimus 16. detsembril. Sellele on järgnenud ja järgneb teaduskondade ning teiste allasutuste algorganisatsioonide moodustamine.

31. jaanuariks oli ülikoolis karskusühingu 7 algorganisatsiooni 114 liikmega: nii füsioloogia- kui ka bioloogia-geograafiadeaduskonnas 22, majandusteaduskonnas 21, ajalooteaduskonnas 16 ja kehakultuuriteaduskonnas 7 liiget. Ühiskonnateaduste kateedrite juures on moodustatud 11-liikmeline ja psühhiaatria kateedri juures 15-liikmeline algorganisatsioon.

Võttes arvesse, et psühhiaatria kateedri kollektiiv on väike, tuleb selle 15-liikmelisel algorganisatsiooni eriti ära märkida. Psühhiaatrid mõistavad juba oma töö iseloomu tõttu sügavalt joomarluse ja alkoholismi probleemi tõsidust ning vajadust sellest jagu saada. Seepärast on nende suurem aktiivsus organiseerimistegevuses igati mõistev ja eeskujuline vääriv.

Algorganisatsioonide moodustamine lõpeb veebruaris.

Üliõpilaste karskusklubi asutati TRÜ-s juba eelmise aasta 25. aprillil ning Tartu Karskusklubi, mille asutajaliikmete ja aktiivi hulgas lei-

dub ka ülikooli töötajaid, septembrist.

Põhikirja järgi on karskusühing ühiskondlik massiorganisatsioon. Selle ülesanne on kaasa aidata karske eluviisi kinnistamisele, kompromissitult võidelda joomarluse ja alkoholismiga, arendada alkoholismivastast liikumist, anda sellele tõeliselt üldrahvalik iseloom, juurutada alkoholi tarvitamist välistavaid uusi sotsialistlikke tavasid ja kombetalitusi, täita Kommunistliku Partei ja Nõukogude riigi poolt püstitatud ülesandeid võitluses selle ohtliku sotsiaalse pahega.

Liikmeid võivad olla NSV Liidu kodanikud, kes on vähemalt 18-aastased ning on oma karske eluviisi ja väärika käitumisega eeskujuks nii ühiskondlikus kui ka isiklikus elus. Vastu võetakse vabatahtlikkuse põhimõttel ettevõtte, ehituse, kolhoosi, sovhoosi, kooli, asutuse või mõne muu organisatsiooni või tsehi (teaduskonna) organisatsiooni üldkoosolekul isikliku avalduse alusel. Liige on kohustatud järgima põhikirja ja töötama aktiivselt ühes algorganisatsioonis, aitama kaasa karskusliikumise laiendamisele.

TRÜ karskusühingul tuleb ülikooli spetsiifikast tingituna lisaks propagandistlikule, kasvatuslikule ja organisatoorsele tegevusele pöörata erilist tähelepanu joomarluse ja alkoholismi väga kompleksseid probleeme teaduslikule uurimisele. Need uurimused peavad aitama kujundada ka alkoholivastast hoiakut. Joomarluse- ja alkoholismivastases kasvatus- ja teadustöös on eriti oluline sõnade ja tegude ühtsus. Sellele on juhitud korduvalt tähelepanu, sealjuures ka kõige kõrgemates instantsides.

HARRI KÄRTNER,

VKO TRÜ organisatsiooni juhatuse esimees

Maailmasõnast „Sõnas 8“

Mõned aastad tagasi oli teoksil tõlkijate almanahh, mille pealkirjaks pidi saama «Maailmasõna» — mõeldav poeetiline variatsioon «maailmakirjanduse» mõistest. Kavad takerdusid mitmesugustel kaunis ebamäärastel põhjustel, nii et see pealkiri jäi õhku hõljuma. Nüüd on ta ometi veidigi lihaks saanud «Loomingu» Raamatukogu sarja «Sõna»-nimelises allsarjas mõõdunud aastakäigu viimase vihikuna (nr. 51/52).

Millist maailmasõna siis vahendavad «Sõnas 8» tutvustavad noored tõlkijad? Geograafiliselt: isegi kolme kontinendi omal Vahendatakse vene, rootsi, norra, soome, ameerika, jaapani ja saksa kirjandust. Ajaloosilt: üks autor kuulub X, teine XVIII—XIX, ülejäänud seitse XX sajandisse. Tõlkijate seas on eesti (2), vene (1), inglise (4), jaapani (1) ja saksa (1) filoloog; vanim nrist on sündinud 1953, noorim 1961.

Pilt on kirev ja mille just kõige

lahtmatumas tasakaalus: kolm kirjanikku on esindamas küll USA d, hispaania- ja prantsuskeelset kirjandusmaailma ei esinda aga keegi, kuigi neistki keelist tõlkijate järele kasv ju ei puudu. Nii et pisike etteheide selle raamatu kompositsioonile tuleb paratamatult teha.

Eelkõige tuleb aga muidugi rõhutada. TRÜ iga-aastase tõlkivõistluse lõpetamisel on žüriis aina nukkral arutletud parimate tööde avaldamisvõimaluste üle: neid on kahjuks vähe. Nii et iga uus kanal on teretulnud. «Sõnas 8» ongi ära trükitud kolm tõlkivõistlusel auhinnatud tööd. Tegelikult võiks ainult nendega täita õige mitu «Sõna»!

Igatahes on noored tõlkijad enast nüüd manifesteerinud kohe üheksakesi, sealjuures proovinud

* Marju Saar — F. Sologubi novell «Surm kuulutuse peale» (vene keelest), 1983. aasta III auhind; Kaja Tael — W. Aspenströmi novell «Tavalised inimesed» (rootsi keelest), 1983. aasta I auhind; Ülle Masing — E. T. A. Hoffmani novell «Rüütel Gluck» (saksa keelest), 1978. aasta I auhind.

kätt ka oma tõlgete kommenteerijana, samuti läbi elanud toimetamisprotsessi kõige selle juurde kuuluvaga. Tean, et «Loomingu» Raamatukogu toimetajad on nõudlikud! Need kogemused on olnud kindlasti väga kasulikud.

Noortele proosatõlkijatele uusi edusamme soovides ei saa siinkirjutaja ometi mööda küsimusest: kas oleks mõeldav samas mahus «Sõna» koostada ka noorte luuletõlkijate saavutustest? Karta on, et ei.

Luule tõlkimine on mitmes mõttes raskem, aga põhimõtteliselt pole ta siiski proosa tõlkimisest nii väga erinev, kui enamasti arvatakse. Peamine väga on kindlasti mingis eelarvamuslikus hirmus «luuletehnikas» ees. Tõsi küll, on ju olemas enam-vähem «luulekurte» (nagu kaksofonideks nimetatavaid ebamusikaalseid inimesi), aga ma ei saa uskuda, et neid oleks palju. Pigem on tegemist ühel või teisel põhjusel luulevõõraks jäänutega.

Üks võimalus sellist luulevõõrusest vähendada oleks TRÜ-s õppivale noortele väga käepärane. Asi sõltub mõnevõrra küll ka õppejõududest, kõige enam aga üliõpilaste eneste heast tahtest. Kõiki keeli õp-

pides tuleb teatavasti lugeda nii-ja-nii palju lehekülgi nn. lektüüris. Oleks väga kasulik, kui lektüürist teatud osa oleks alati värsis. Tekst oleks ju sõnade arvult lühem — olemuselt aga hoopis komplitseeritum, ja mis peasti, eriti arendav. Ka selles mõttes, mille nimel on kirjutatud needsamad read.

Ekskurs läks ehk veidi pikale. Kuid see ei tohiks olla asjakohatu. Maailmasõna ei kõla «Sõnas» täiel häälel, kui tema põhitoon — luule — puudub.

Kavandatakse uut noorte kirjandusajakirja. Tuleb tõsiselt loota, et see oma veerul avab ka noortele maailmasõna-kuulutaatele, vahendagu need siis sidumata või seotud kõnet. Seekordse «Sõna» tervitavaks osaks meie kultuuri tänases päevas on eelkõige see, et ta viitab tõlkijate järelekasu sa'gamatule olemasolule. AIN KÄALEP

Sõja neli tahku

(Algus 1. lk.)

nud sel korral suuremat pihta. Samal päeval kella 11 paiku veeresime edasi Luuga suunas. Piki raudtee serva liikus lakkamatu põgenike vool. Inimestel oli seljas või kärukesel kraaminatuke, näsed kandsid süles lapsi. Nägin, kuidas saksa lennukid tulistasid ja pommitasid madallennul halastamatult seda kaitsetut inimvoolu, kuidas põgenikud paanikas laiali jooksid, langesid ja lamama jäid, jälle kogunesid ja edasi rühkisid. Ka meie eseloni rännati, kuid õnneks tulemuselult. Küll võisime mitmel pool näha asja parandatud raudtee muldkeha ja hobuserauaks painutatud rööpaid. Meie lennukeid ei olnud õhus, ka õhutõrje puudus ja see võimaldas fašistidel karistamatult tegutseda. Ohtuks jõudisime Luugas, kust 12 ööpäeva kestnud teekond viis meid edasi Kirovi peale. Sõitsime ja seisime, jälle sõitsime ja seisime, mõnes jaamas koguni terve päeva. Jaamad olid täis läände minevaid ronge meeste ja sõjatehnikaga ning itta suunduvaid eselone mobiliseeritute ja evakueeritavatega. Ilmad olid hästi kuumad ja janu vaevas pidevalt. Poisid olid trussikute väel ja käisid sellises riietuses jaamast või selle lähikonnast joogivett otsimas. Juhtus sedagi, et vahepeal sõitis meie eseloni edasi ja maha-

jääjal tuli tublisti seigelda, enne kui teiste rongidega järele sai.

Keegi meist ei olnud varem näinud Venemaad. Vene keelt oskasi me õige vähe. Kroonutoidule polnud meid veel võetud ja seepärast tuli läbi ajada sellega, mis kellelgi kaasas oli. Toitu ostisime lisaks jaamalähedastest kauplustest (leiba, saia ja moosi müüdi veel ilma kaartideta), ka jaamades äritsevatelt eramüüjatelt. Minul oli raha õige vähe, erakaupmeeste hinnad olid aga väga kõrged. Magasime laudlavitsatel paljastel laudadel.

Peatuste ajal tulime vagunitest välja ja istusime kõrvaltee relsile pikas reas nagu pääsukesed telefonitradil. 10. juulil nägin ühe sellise peatuse ajal relsile istumas oma nooremat venda Olevit. See oli kirjeldamatu rõõmuhetk nii mulle kui vennale, kel oli just samal päeval sünnipäev. Vend kolis kohe minu vagunisse ja sellest päevast peale sõitsime edasi üheskoos. Tee pealt kirjutasin korra koju ja mis kõige imelikum — kodused said aasta hiljem ka selle kirja okupeeritud Eestis kätte. Kus see kiri võis vahepeal seista ja kuidas ta lõpuks Eestisse sattus, selle kohta ei oska midagi öelda.

Olime tol ajal veendunud, et ega see sõda kaua kesta ja mõne kuu pärast oleme Eestis tagasi. Arutasime Kalju Kääriga omavahel, et

vaatamata algedule on Saksamaa kõik suuremad sõjad lõpuks kaotanud ja küllap nüüd läheb sama moodi. Kutsealuste hulgas oli lootus sõja peatsele lõpule laialt levinud ja alles talve saabudes sai meile selgeks, et käimasolev suur sõda võib venida õige pikale.

2. Punaväelane

1941. aasta juulikuu teisel poolel jõudisime lõpuks Kirovisse. Siin tehti algust meile sõjalise väljaõppe andmisega. Nüüdsest peale olime sõjaväe toidul ja elasime kindla päevakorra järgi, kuigi seljas olid endiselt erariided. Meid õpetasid äsja sõjakoolidest tulnud noored ohvitserid, allohvitserid olid võetud mobiliseeritute hulgast. Peagi viidi meid Kirovist umbes 90 km kaugusel asuvasse Slobodskoi kloostrilinnakesse, kus õppused kestsid augusti keskpaigani. Seal oli ees juba arvukalt kutsealuseid nii Eestist, Leningradist kui mujaltki. Relvi meil veel ei olnud, tuli läbi ajada puust makettidega.

Linnapoistel oli esialgu tegemist sõjaväetoiduga. Mulle kui maapoisiile tundus toitu aga täiesti korralik. Tavaliselt anti hirssi, hernest ja tatart, kas siis pudruna või supina. Mõni linnapoiss ei võtnud aga putru suu sisse. Oli ka selliseid, kes ei sõonud heeringat. Sellise toidust loobumise tegid nad pikapeale häda oma tervisele.

Augusti lõpul suunati meid edasi Sverdlovski suunas. Eestlastest kutsealused koondati Kamenski linna, mille lähedusse hakati ehitama mingit uut ettevõtet. Nähtavasti ei olnud meie esimesed ehitajad, sest õõbimiskohas Uaazi raudteestaama juures paigutati meid juba valmis muldonnidesse. Häda oli peamiselt sellega, et kodunt kaasa võetud suvised riided ja jalanõud hakkasid lagunema ja nii mõndagi meest ähvardas perspektiiv jääda päris paljajalu.

Elasime õige suurtes semljankades ehk muldonnides — selline rajatis oli ligemale 100 m pikk ja andis varju 400 mehele. Semljanka tarvis oli kaevatud suur auk ja selle kohale tehtud lattidest telgikujuline katus. Seest vooderdati muldonnid okste või laudadega, katus kaeti männiokste ja mullaga. Heaks elamuks peeti sellist, mille katus oli laudadega vooderdatud, siis ei pudenenud ülalt krae vahele mulda ega muud prahti.

Oktoobripühade aegu läks külmale, temperatuur väljas langes oma 30—40° alla nulli. Kutsime muldonne väikeste plekk- või malmahjudega. Need olid kütmisest üleni tulipunased, kuid suure ruumi tarvis jäi siiski väheks. Ega vattkuube seljast võetud. Ka toiti jäi järjest kehvemaks. Paljud poisid haigestusid ja surid.

(Järgneb)

vene RÜ õigusteaduskonna õppejõudude poolt kirjutatud ja trükitis ilmunud õpikuid.

Eelnevast ei pea muidugi järeldama, nagu oleksid rotaprinteeritud väljaanded õppeprotsessis üldse tarbetud. Nad on vajalikud metoodilise materjalina, eriti kaugüliõpilastele, uue faktilise materjali esitamisel, mida õpikus veel ei ole, rotaprinteerida võiks normatiivmaterjali, mis on üliõpilastele raskesti kättesaadav, samuti kaasuste kogumikke praktikumidel kasutamiseks. Kuid vajalikud on ka rotaprinteeritud õppevahendid, kus teravikult käsitletakse mingit teemat, millele tuleb läheneda uut moodi, mistõttu õpik on selles osas vana. Kui tagatakse suurem operatiivsus rotaprinteeritud õppevahendite väljaandmisel, siis on nad sobivad erikursuste õpetamisel.

Professor ILMAR REBANE

PEDAGOOGIKARING

Semestri avakoosolek toimub kolmapäeval, 26. veebruaril pedagoogikakabinetis (üT. 104) kell 18.15.

Kavas: 1) Opilane ja maailm — vestleb dots. H. Palamets. 2) Tööplaanid, arengusuunad.

NBI Ootame uusi liikmeid!!!

TAIDLUSKONKURSIDI!

TRÜ laulukonkurss «Tudengilaul 86» toimub reedel, 4. aprillil. Paras aeg harjutama hakata juba praegul Üleülikoolilise taidluskonkurss on paika pandud aprillikuu 13. kuupäevale.

Konkursside juhendid ilmuvad järgmises lehes.

ÜTÜ VÖRDLEVA KULTUURILOO JA ORIENTALISTIKA RING

Teisipäeval, 25. veebruaril 1986 algusega kl. 18.15 toimub Tähe 4 auditoriumis D304 prof. J. Lotmani loeng «Ühiskondliku mälu semiootika». Kuulama on oodatud kõik huvilised.

LAULUUVILISED NEIUD!

Rahvakunstiansambel «Lakstiga» võtab oma koosseisu vastu uusi liikmeid. Ootame teid esmaspäeval, 24. veebruaril kell 20.00 TRÜ klubis.

TOIMETUS TEATAB

1. «TRÜ» KOLLEEGIUMI koosolek on esmaspäeval, 3. märtsil kl. 11.30 toimetuses.

2. PRESSISEKRETÄRID kogunevad toimetuses kolmapäeval, 26. märtsil kl. 16. Kavas: oma ja klubi töökavade seadmine jm. äkilised küsimused. Kes ei saa mainitud ajal tulla, astugu läbi teisipäeval.

Uusi trükiseid

V. Sargava. Hingamisteede ja kõrva kliiniline anatoomia. Teine trükk. Tartu 1986, 1000 eks., 48 lk., 10 kop.

V. Luigaleht. Raamatupidamise alused I. Neljas, ümbertöötatud trükk. Tartu 1986, 700 eks., 84 lk., 15 kop.

Olga Mankin. Optika. Tartu 1986, 700 eks., 76 lk., 15 kop.

Südame ja veresoontekonna funktsionaalne diagnostika. Kardiovaskulaarse süsteemi haigused. Teine trükk. J. Riiv. Tartu 1986, 1000 eks., 60 lk., 10 kop.

Toimetaja VARJE SOOTAK

Õppetöö ilma õpikuteta?

(Algus 3. lk.)

õppejõud hoiduvad üldse oma õppedistsipliini ammendavast esitamisest vihikute ja õppevahendite teemad käsitlemisega. Ilmselt oleks reaalne võimalus avaldada trükitis kõrgkooli õpik suur stiimul õppejõududele nende töös.

Üliõpilastel on tunduvalt raskusi õppematerjali omandamisest vihikuteks hakitud rotaprinteeritud õppevahendite järgi. Et üliõpilaste poolt mingi õppedistsipliini või isegi selle teatava osa iseseisev omandamine oleks edukas, peaks neil üheaegselt käes olema õppevahendid kõik vihikud. Teisisi on raske saada ülevaadet kogu kursusest, kindistada mõlu selle süsteem, leida iseseisvaks omandamiseks jätetud ainese koht õppedistsipliini struk-

tuuris, näha seost viimase üksikute osade vahel ning lülitada loengutes, seminarides ja praktikumides esitatud täiendav ja uudne materjal õppevahendi teksti.

● Mõistagi oleks ideaalne, kui igal üliõpilasel oleks võimalus omandada kogu õppekirjandus, mida ta stuudiumi ajal on kasutanud. Kahjuks ei ole see reaalne. Ei ole isegi tõenäollik, et üliõpilane saaks oma käsutusse üheaegselt õppevahendi kõik vihikud, kas või laenu tamise teel raamatukogust 1—2 semestriks (nii kaua kestab tavaliselt ühe põhikursuse stuudium). Ometi loevad üliõpilased huviga õpikuid, mida nad õppetöös isegi veel ei vaja. Oigusteaduskonna II kursuse ankeeteerimisel ilmnnes, et üliõpilased on ostnud endale ja lugenud õpikuid, mis on neil vajalikud alles vanematel kursustel.

Mööda minnes märgitagu, et II kursuse lugemuserialal ei ole siiski suur. Mainitakse peamiselt populaarteaduslikke ajakirju ja ilukirjanduslikke teoseid, mille sisu pakub juristile huvi. Isegi «Nõukogude Oigust» — ainsat eestikeelset perioodilist õigusteaduslikku väljaannet — loeb pidevalt ainult pool õigusteaduskonna II kursuse üliõpilastest. Teised loevad seda juhulki, isegi mitmed sõjaväeteenistusest tagasipöördunud noormehed, kes väeteenistuses lugesid seda pidevalt.

Jäävad mõistetamatuks põhjused, mis takistavad kõrgkooli jaoks eestikeelsete juridiliste õpikute väljaandmist Eesti NSV-s. Teistele liiduvabariikidele on see jöukohane. Moskva ja Leningradi ülikoolide õigusteaduskondade õppejõudude kõrval mainitagu kas või Valge-

Tema Kõrgus Dissertatsioon

(Algus 2. lk.)

niipalju retsensioone... Pikkamisi saab noorest teadlasest vana dotsent või professor, kes ei tahagi enam tegelda loometööga. Miks? Sellepärast, et keegi ei nõua. Koormuse saab täis ka eksamite ja seminaridega» (tehnikakandidaat Kievest).

«Ehk oleks otstarbekas, kui kraadiga inimesed peaksid iga viie aasta järel oma kraadi tõestama-kinnitama? Mõistagi ei seisne see mingis taaskaitsemises — inimene lihtsalt jutustab oma tööst, publikatsioonidest, plaanidest. Kui ta logeleb, kasu ei too, kui temast pole saanud tõelist õpetlast, siis võib kõne alla tulla tema kraadi tühistamine» (juuradoktor Dušanbest).

On see ebareaalne? Või ehk liiga keeruline? Igatahes peitub selles ettepanekus oma ratsionaalne iva. Mingi kontroll peab ju olema. Muidu võib tõesti juhtuda, et mees hülgab teaduse juba järgmisel päeval pärast kaitsmist, kandidaadi või doktoritiitliga edvistab aga elu lõpuni.

Rahvas armastab õpetatud mehi

Teaduse progressist rääkides mõõngem, et on olemas tähtsaimadki asju kui dissertatsioonid, kraadid ja palgalisad.

«Kui aktiivselt (reaalala) teadlaselt küsida, millised on tema arvates need põhilised vajakajäämised, mis takistavad meie teadusel täita oma kohust rahva ees, siis nimetab ta kõigepealt teadustöö kasinat produktiivsust ning uskumatult vaevaderohket vahemaad teooria ja praktika vahel. Nõrgad dissertatsioonid sünnivad siis, kui üldistatakse nõrga teadustöö tulemusi. Teadlaskollektiivide töö taseme tõusuga kaasneb alati ka noore tea-

dusjõu kvalitatiivne areng» (bioloogiadoktor Moskvast).

See on tõesti nii. Kuid millegipärast äratavad kõige laiemat vastukaja need avalikud esinemised, milles käsitletakse dissertatsioonide ja kraadidega seotud probleeme, so. küsimusi, mis näikse kuuluvat rohkem eravaldale. Ometi kutsuvad just niisugused ülesastumised alati esile terve laviini tarku ja asjalikke kirju, kodanikutundest kantud ettepanekuid, mis ei puuduta üksnes teadlaskraadi koolitamisega seonduvat, vaid kogu meie elukorraldust. Terav arvamustevahetus vallandus pärast seda, kui «Literaturnaja Gazetas» olid neil teemadel sõna võtnud prof. A. Kitai-gorodski («Viljakas? Kasulik!», «LG» 1985, nr. 30) ja prof. V. Savitski («Rituaal, mil nimeks «kaitsmine», «LG» 1985, nr. 35). Toimetusele saabunud kirjad kätkevad kõike seda, mida me viimasel ajal nii sagedasti võime näha, kuulda ja lugeda massiteabevahendeis, kogu probleemiderägastikkumida sisaldavad nüüdisaja menud kad sümbolsõnad «kiirendamine»,

«progress» ja «uuendus». Tuhandete kirjaridade hulgas, mille kirjutajaid on juhtinud kaineit asjalik ja ratsionaalne mõtlemine, leiduvad niisugusedki read: «Olla õpetlane tähendab olla armastatud. Opetatus on eriline aru- ja hinge-seisund. Ja nii nagu abielutunnistus tõendab üksnes perekonna tekimise tõika ega kõnele sõnagi selle perekonna loonud inimese tunnetest, nõnda tõendab ka doktori- või kandidaadidiplom vaid selle omaniku kvalifikatsiooni, andmata vähimatki tunnistust tema hingest ja teadlasevõimetest» (keemiakandidaat Moskvast).

Oeldus sisaldub see, mida me olem hakanud märkima ülimahuka mõistega «inimfaktor». Olgu meie tuleviku ümberkorraldused ja reformid millised tahes, määravaimaks jääb ikka ja alati inimene, tema võimed ja tema kõlbelised omadused. Teaduses — nagu igas teiseski loometegevuse vallas — on sellel tõel mitmekordne kaal.

Refereeris TIIT MATSULEVITS

Kääriku suusamatk 1986

1. märtsil toimub traditsiooniline suusamatk Elvast Käärikule. Raja pikkus on 40 km, seega jõukohane kõigile, kes natukenegi harjutanud.

Osavõttuks registreerimine toimub spordiklubis 24. veebruarist 26. veebruarini (kaasaarvatult). Osavõtumaks on endiselt 1 rubla.

Elva stardipaika saab sõita Tartust kell 8.45 väljuva rongiga.

Nimelipikuga varustatud pakid (seljakotid) võtab Elva raudteejaamas peale spetsiaalne auto. Käärikul saab pakid kätte sööklamaja esikus.

Käärikule jõudes tuleb end kohe registreerida sööklamaja esikus. Ülal sööklas aga ootab kuum supp ja tee. Osavõtjate kasutada on dušš ja saun. Tartusse saab tagasi sõita samal päeval kell 15.30, 16.30 ja 18.

Seekord võimaldatakse Käärikul õõbida 80 matkajal. Nende jaoks on tagasisõit pühapäeval kl. 15.

Kõigil osavõtjail palume matkaks hoolega valmistuda. Üle tuleb vaadata suusavarustus, riietus ja kõik muu.

Suusavarustust saab laenata Emajõe suusabaasist reedel kella 16—18. See tuleb tagastada pühapäeval kella 16—18, sest esmaspäeval vajatakse suuski õppetöös.

Loodame rohkearvulist osavõttu õppejõudude, teenistujate ja üliõpilaste hulgast. Võib kinnitada, et senised TRÜ suusamatkad on jät nud kõigile ilusa mälestuse.

Niisiis — starti ja head libisemist!

UNO SAHVA

Ajalähe «TRÜ» toimetuse aadress 202400 Tartu, Olikooli t. 18, TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 3 51 80. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Olikooli 17/19. III. «TRÜ» ilmub reedeti.

«TRÜ»

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКММ и профкома Тартуского государственного университета. г. Тарту Эстонской ССР.

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 6 (1440)

Reedel, 28. veebruaril 1986

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

TÄNA RÄÄGIME:

Ootasime kongressi suure huvi ja erutusega. Neid tundeid süendas veelgi EKP XIX kongress, kus märgiti, et «NLKP XXVII kongress seab vastutusrikkaid ülesandeid meie maa majanduse arengu kiirendamiseks, rahva elujärje parandamiseks ning võitluseks püsiva rahu ja rahvusvahelise julgeoleku eest.»

Nüüd on kongress Moskvas alanud. Kuulates NLKP peasekretäri Mihhail Gorbatsõvi ettekannet tajusime partei poliitika järjepidevust, mis avaldus üldises mõttes järjekindlas ja jäägitus toetumises marksismi-leninismi printsiipidele, konkreetsetes mõttes jätkas aga meie partei keskkomitee aprillipeenumil välja kujunenud joont majandusliku arengu kiirendamisel ning inimfaktori arvestamisel. Meid kõiki rõõmustas ettekandes väljenduv selgus, konkreetsus ja sihikindlus, samuti tähelepanu koondamine tegevuse lõpptulemusele, mitte sõnadele ja lubadustele. Viimane viis pahatihti välja selleni, et otsuste täitmiseks piisas jutust selle kohta, mida ja kuidas tuleb teha. Tulemus ise jäi selle varju.

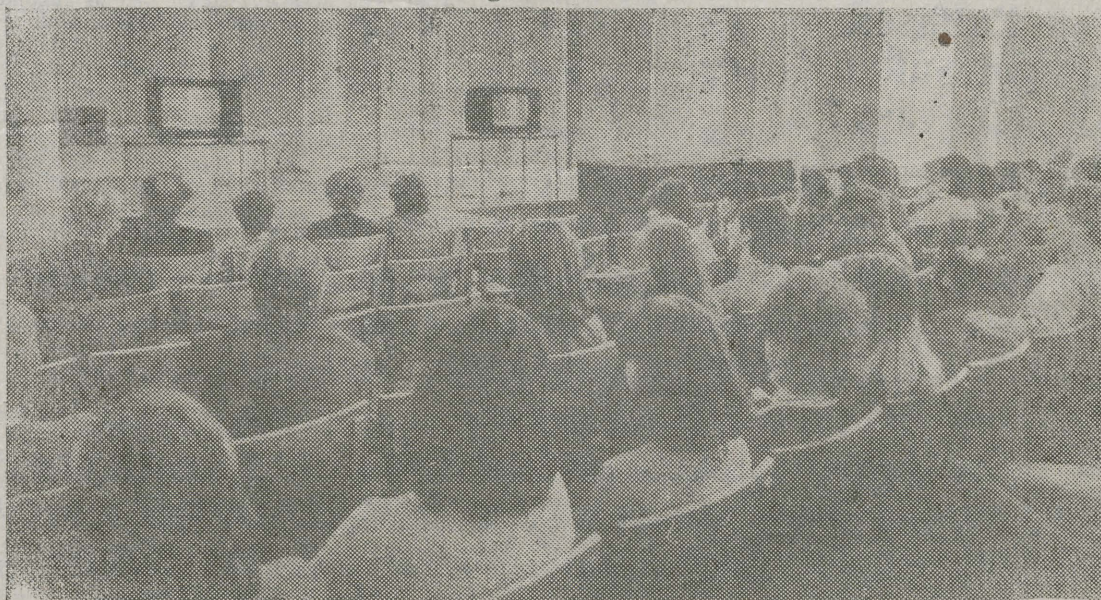
Ettekandes paistis silma avalikkuse osa tugevdamine ning suundalisuguse olukorra saavutamisele, kus kõik toimub rahvahulkade huvide, selle kontrolli all ning kaasatõmbamisel. Rõhutati, et meie üritused jäävad õhku rippuma, kui me ei oska hulki kaasata nende täitmisele. Sõnad aga peavad leidma kinnituse tegudes.

Uht-teist on kongressi otsuste vaimus teoksil ka NLKP ajaloo kateedris. Ettekandes rõhutatakse, et töö efektiivsuse tõusule avaldab mõju võistluse kasutamine. Et kongressi otsused paremini ellu jõuaksid, korraldab kateeder märtsis I kursuste üliõpilaste hulgas konkursi materjalide paremaks tundmaõppimiseks. Viimasel kateedri koosolekul kinnitati ka mõningad eksperimentühmad ja võttes õppetöö paremaks läbiviimiseks. Kavandamisel on ka abinõud teadustöö edukamaks korraldamiseks.

Ees seisab EKP XIX ja NLKP XXVII kongressi otsuste selgitamine. Siin peaks olema põhiline tekkinud soodsas õhkkonnas süvendamine, sest mida teadlikumalt, tõsisemalt, kohusetundlikumalt ja loomelembelisemalt me uusi ülesandeid täitma asum, seda tõhusamad on ka tulemused. Ainult tööga on võimalik jõuda seatud rajajoonetele.

Professor JOHANNES KALITS,
NLKP ajaloo kateedri juhataja

NLKP XXVII KONGRESSIST

Teisipäeval kell 10 sättisid paljud end televiisorite ja raadiote ette. Ka ülikooli õppehoonetes. Kolmapäeval kl. 14 jagati aulas miitingul esimesi kongressimuljeid.

EKP TRÜ komitee sekretär dots. Paul Kenkmann ütles miitingut avades, et kongressi poolteise päeva materjalid on andnud kinnitust meie mõtetele uuest etapist, uuest arengutasemest.

Professor Johannes Kalitsa sõ-

navõtu avaldame siinsamas kõrval tervenisti.

Tõnu Rüütel õigusteaduskonna II kursusel ütles, et iga ülikoolis õppija peab olema küps kujundama avalikku arvamust, võitlema väärnähutuste vastu, karskete eluviiside eest, tegema paremini oma igapäevast põhitööd — õppimist ning olema ühiskondlikult aktiivne.

Füüsikaosakonna dotsent Valeri Vassiltšenko: «Nii üksikasjalikku ja sügavat analüüsi meie probleemidest ei ole ammu olnud. Väga

suure huviga kuulati Moskva kongressi kogu maailmas. Selle otsuste teostegemine sõltub aga juba meist endist, meist igapäevast.»

Paul Kenkmann ütles lühimiitingut lõpetades, et kõrgkool ootab ammu mitmete probleemide lahendamist. Nüüd toetudes kongressi otsustele, saame neid paremini ellu viia. Meie ülesanne on teha korralikult ja ausalt oma igapäevast tööd, kõiki kaasa haarata.

● MEELIS LOKI foto

Kõigile!
Kõigile!
Uus RSP!

Üks tark mees teadis rääkida, et äga kevad tulemata jää. Et see tõesti nii on, siis ei jää tulemata ka rahvaste sõpruse päevad aprillikuus viimastel nädalatel.

Andmaks kõigile tudengeile ja ka mitte enam (veel) tudengeile võimalust lisada oma panus huvitavaks RSP '86-ks, kuulutab ELKNÜ TRÜ komitee välja ideekonkursi. Eriti teretulnud on ideed ürituste kohta, milles kajastuvad meie ette NLKP XXVII kongressil seatavad ülesanded, rahvaste sõprus, mis oleksid tudenglikud, millest osasaajate ring oleks võimalikult suur jne. jne.

Ettepanekute esitamise viimane tähtaeg on 10. märts. Ideed koos lühikirjeldustega andke kirjalikult oma teaduskonna komsomolibüroo sekretäri või ELKNÜ TRÜ komitee kultuurisektoris. Parimaid autoreid premeeritakse!

Teie ideed saavad aluseks «Generaatorile» (viimane seisneb kõikide asjakohaste avalduste, ettepanekute, märkuste kogumises, läbiarutamises jms.).

Rutakel

VENIA LEGENDI

18. märtsil kl. 14.15 toimub Tähe 4 aud. D 203 eripedagoogika kateedri dots. kt. Ants Reinmaa venia legendi loeng «Töö õppeülesannetega koduloo õpetamisel abikoolis».

Dots. ALLAN LIIM,
ajalooteaduskonna dekaan

○ NLKP liikmekandidaadiks astumiseks said soovitusi Leelo Hiie (õig. IV), Tõnu Hein (maj. V) ja Katrin Kamarik (õig. III); liikmeks astumiseks Vahur Luts (geofüüsika labori stažöör-uurija) ja Toomas Häng (füüs. I). ÜLKNU liikmeks võeti vastu Liivi Pelska (maj. II).

Komitee liikmeks koostöötati ja kinnitati olmesektori juhatajaks Mati Allik (õig. III). Õppe- ja teadustöö asesekretär on nüüd Jelena Langebraun (füüs. IV), arvestussektori juhataja Reet Illison, füüsikaosakonna uus komsomolisekretär Mait Land (füüs. II).

Paika pandi ka EOE funktsionäärid ja kinnitati EOE 4 välisrühma koosseis (Saksa DV, Jugoslaavia, Tšehhoslovakkia, Ungari).

○ Koosolekust võtsid osa ka EKP TRÜ komitee sekretär dots. Paul Kenkmann ja ülikooli kars-

Teisipäeval
komsomoli-
komitees

● ORGANISATSIOONILISED KÜSIMUSED.

● EKP XIX KONGRESS.

KARSKUSÜHING.

● TEATRIKUU.

kusühingu esimees dots. Harri Kärtner. P. Kenkmann jagas EKP XIX kongressi muljeid. Üliõpilaste ühiskondlikest ülesannetest kõneldes rõhutas ta, et need peavad olema selgepiirilised ning alati vastutatavad. Arukat õpetamist vajab ka komsomoliaktiiv.

H. Kärtner tutvustas ülikooli karskustegevust. Praegusest 210-st

karskusühingu liikmest on üliõpilasi ainult 18! Karskusklubi on tegelnud oktoobrist saadik tuumiku kujundamisega (6 inimest). Karskuspropagandas on oma kindel osa ka ülikooli ajalehel. Ja siit probleem — laiem üldsus ootab karskusalgorganisatsioonidelt konkreetseid tegusid. Ajaleht ei saa ju viis kuud kirjutada ainult tuumiku moodustamisest.

○ Laupäev juhatab sisse teatrikuu. On oodata külalisesinejaid Tallinnast: 4. märtsil on «Vane-muises» Draamateatril «Seoses üleminekuga teisele tööle», 14. ja 15. märtsil Noorsooteatril «Uka-Uka», 1. ja 2. aprillil «Lendas üle kõopesa». Kärnematel õnnestub loodetavasti teaduskonnasekretäri ka defitsiitne pilet saada.

VILJA KALLASTE,
žurn. I k.

komsomolikomitee
pressisekretär

Taidlus-
konkurss

Suuremate teaduskondade kavade ärgu ületagu üht tundi, üksikkavade piirdugu kuni 20 minutiga.

Zanrilt võivad etteastet olla mitmekesised: näidend, pillilugu, laul, luulekava, sõnalis-muusikaline kompositsioon.

Loodame, et filmikunst pole tudengite hulgas populaarsust kaotanud. Kas julgeb keegi välja tulla oma filmikavaga? Arstid ja matemaatikud katsetasid omal ajal edukalt.

11. aprilliks ootame klubisse stenaariume ja kavasisid.

13. aprillil astume žürii ette. Seekord tahame kõik üle vaadata ühe päevaga: kergem meil hinnata ja publikulgi huvitavam jälgida.

Nagu ikka ootavad paremaid preemiaid, täpsemalt: ekskursioon Baltikum.

Tudengilaul

Järjekordne laulukonkurss toimub 4. aprillil kl. 19 klubis. Oodatud on kõik, kel soov ja tahe laulda. Eelistatud on muidugi omaloomingulised lood, eriti ülikooliteemalised.

Žürii hindab nii vokaali, instrumentaali kui ka teksti tihedust.

Peapreemiat (50 rubla) pälvilaulul on kõik kolm komponenti võrdselt olulised. Eripreemiate laud on endiselt suur ja auhinnad ihaldusväärsed.

Eripreemia ootab ka parimat folklauljat.

Eelnevalt ootame 2. aprilliks klubisse (kunstilise isetegevuse osakond, ruum 207) laulude tekste ja autorite andmeid.

Väitekirja
matemaatikult

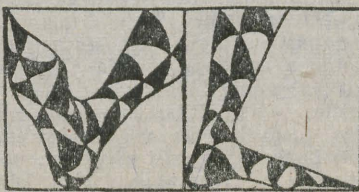
18. veebruaril kaitses Sverdlovskis Uurali Teaduskeskuse Matemaatika ja Mehaanika Instituudi nõukogu ees väitekirja «Mitterektorrekte ülesannete regulariseerimine projektisoonimeetoditega» rakendusmatemaatika labori nooremteadur Uno Hämarik. Füüsika-matemaatikakandidaadi kraadi pälvinud töös antakse teoreetiline põhjendus lihtsatele ja efektiivsetele meetoditele mittestabiilsete ülesannete lahendamiseks arvutit.

Kõik professor Gennadi Vainikko aspirandid on oma tööd kaitsnud enam-vähem tähtaegselt: U. Hämarik on selles reas juba 22.

Ülikoolis teatrast

Eelmisel kolmapäeval kohtus vanas kohvikus ülikooli rahvaga «Vanemuise» vastne peanäitejuht Ago Endrik Kerge, kaasas korraldajadirektor Mart Raik ning näitlejad Heiki Haravee, Ao Peep ja Jüri Lumiste.

Selle aasta uuslavastuste afišilt saab lugeda selliseid nimesid nagu

G. Gorin, B. Britten, A. Miller jt. 1. märtsil aitab teater ülikooli aualas sisustada Fr. Tuglase õhtut. Teater kavatseb tähistada ka Hella Vuolijoe ja Oskar Lutsu tähtpäevi. Palju oli juttu «Vastutuse» lavastusest, mis juba poleemikat tekitanud. Peanäitejuht ei jaganud mitmete kriitikute arvamusi (mitte ainult selle lavastuse puhul). Kriitika peaks rohkem lahti mõtestama lavastajate taotlust, jälgima avarama pilguga kogu teatrimaailma.

Mart Raigilt kuuldi, et lähema paari aasta jooksul remonditakse lõpuks ka väike maja.

Näitlejad mängisid maha katkendi A. Milleri näidendist «Hind».

JAAK LEHIS

Kes oli Karolis Požela?

29. veebruaril möödub 90 aastat Leedu revolutsioonilise liikumise tegelase, Tartu ülikooli kasvandiku Karolis Požela sündinist. K. Požela õppis Tartu ülikooli arstiteaduskonnas ajavahemikul 1915–1918. Siin astus ta VSDTP liikmeks (1916), oli kohaliku sotsiaaldemokraatliku organisatsiooni juht. K. Požela võitis osa Veebruari- ja Oktoobrirevolutsioonist, oli Tartu Tööliste, Soldatite ja Üliõpilaste Saadikute Nõukogu liige ning märtsist ka Tartu Sõja-Revolutsioonikomitee liige. Alates 1919. aastast oli K. Požela põrandaalusel parteitööl Leedus. Ta oli üks Leedu KP asutajaid, alates 1923. aastast LKP Keskkomitee sekretär. K. Požela arreteeriti 1926. aastal fašistliku riigipöörde ajal ja hukati sama aasta 27. detsembril. Mälestamaks üliõpilasele revolutsionääri avab D. I. Uljanovi kortermuuseum veebruari lõupäeval K. Požela memoriaalnäituse. Tulge vaatama!

ALEKSEI PAUKSON

Punased põlvsukad sõjaväes?

Esmaspäevasele armeeteemalisele viktorinile nõukogu saalis tuli viie võistkonna jagu (üks «intervõistkond» moodustati majandus-, filoloog- ja õigusteaduskonna esindajatest). Zürii ja mängujuhid olid prestiižikad: EKP TRÜ komitee sekretär dots. Paul Kenkmann, ELKNO TRÜ komitee sekretär Arvo Lamp, dotsent Hillar Palamets ja sõjanduse kateedri juhataja dots. Endel Hirvlaane.

Küsimustik koosnes kuuest teemaalilisest plokist (igaüks 4 küsimust). Teemad tulid mitmest valast. Näiteks küsiti: mismoodi eraldas Peeter I Narva lahingus eriti tubliilt silma paistnud Preobraženski polgu sõdureid (sõjaväe vormi juurde oli neil lubatud kanda punaseid põlvsukki); mis eriala professor on NSVL KKEH minister Gennadi Jagodin (keemia); missugused on TRÜ kõige mitme- ja üherahvuselisemad teaduskonnad; millal kehtestati praegused sõjaväe auastmed jne. Vaheldust pakkusid helilindilt kostvad Suure Isamaasõjaga seotud muusikalõigud (laulud, D. Soštakovitši 7. sümfoonia).

Algul viimasel kohal olnud ajaloolased rebisid end ägedalt ettepoole ja võitsid. Lõpuks tuule tiibadesse saanud «intervõistkond» jagas 2.—3. kohta filoloogidega. Neljandad olid meedikud ja viimaseks jäid hoogsalt alustanud füüsikud-keemikud.

ENE OTT,
žurn. I k.

„Naerata ometi!“

Kolmapäeva, õhtu ja täis-täis Vanemuise suur auditorium. Arvo Iho ja filmid. «29 minutit Ülo Ounaga» ja «Naerata ometi!» Imelised skulptuurid ja praegusaja lastekodu. «Taotlesime mängufilmi ehedust ja eluhingust.» Režissöör Leida Laius ja kaasrežissöör ning peaoperaator Arvo Iho olid selle saavutanud.

Jalgpalliuudiseid

Omapärane ettevõtmine sai teoks uues spordihoones. 18. veebruaril selgitati välja õigusteaduskonna vahvatest jalgpallinaiskondadest parim. Mängudest selgus, et IV kursuse tütarlastele ei leidunud väärilist vastast ja nii läkski igavesti rändav kaljakann järgmiste kannuvõistlusteni nende kasutusse. Võitjatega mõõtis jõudu ja osavust õppejõudude meeskond, kuid neil tuli pärast küllaltki tasavägist kohtumist alla vanduda.

Võistlustel pandi rõhku ka kostüümidele. Selles vallas jäi ületamatuks III kursuse naiskond. Eriauhind anti ka parimale väravavahile, kelleks osutus esmakursuslane Tiina Turk.

Negatiivse poole pealt tuleb ära märkida publiku ridade lubamatut hõredust. Jääb vaid loota, et järgmistel kordadel on ka pealtvaatajate osatähtsus suurem.

Tänu sõnu tahaks öelda spordihoone personalile, kes igati aitas kaasa ürituse kordaminekule.

JAAK GINTER,
õigust. IV k.

Minskis Valgevene ülikoolis

Võõras linnas ei ole tavaliselt kuigi palju aega. Oled seadnud ise (või on koostanud su vastuvõtjad) kindla kava näha seda ja seda, küla veel... Alustad avastuslikult ja reipalt, aga kusagil tuleb mingi pür. Tahad eemalduda, mõtiskleda, leida korraga ennast selles võõras paigas ja teadvustada paika ennastiki. See teadvustumine jõuab sinuni tavaliselt alles hiljem koos meenete ja slaididega. Ja alles siis on ta su geograafiakogemustes omandanud kindlamad jooned. Järgnevas tagasivaates tahame anda oma koha ka Minskile.

* * *

«Minskisse? 28. jaanuaril? Ei, kuidagi ei sobi. Läheme oma kuresusega Lvovi.»

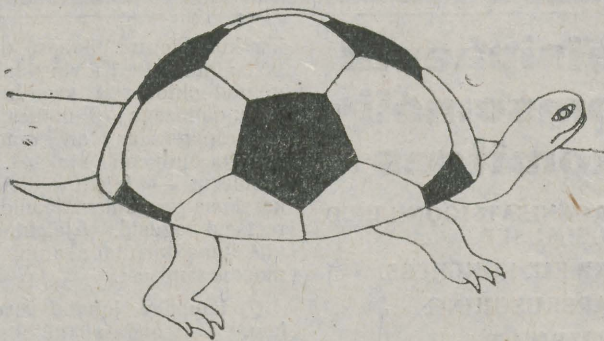
Triin on täitsa õnnetu, sest möödunudtalvisel Kiievi-reisilt on vaid kenad mälestused. Igatahes 28. jaanuari hommikul olime seitsmekesi Tallinna lennujaamas ja mõne tunni pärast Valgevene ülikooli ajalehe toimetuses kahe koguka pählitordi ja teetassi taga. Need meie olime: Jaanus Harro (arstl.), Pille Pentel (bio-geo), Anu Pajumäe (maj.), Juta Annus (matem.), Vilja Kallaste (fil.), õppejõud Vambola Paavo (endine ajalooteaduskonna pressisekretär) ja «TRÜ» toimetusest Varje Sootak. Ühesõnaga — teaduskondade pressisekretärid võtsid talvevaheajal nõuks tutvustada Minski ülikooliga. Üldse oli see kolmas ühine reis. Kiieville oli eelnenud Vilniuse.

Nüüd saavad läbisegi sõna peaaegu kõik. Sissejuhatuseks veel niipalju, et mõnigi meist sõitis lennukiga esmakordselt. Täielikuks sõjadelamuseks oli TU 134, mis jaanuari keskelt oli käigus JAK 40 asemel.

Lennujaamas oli kõik nii eba-reaalne, veidi väheusutav. Ilus küll, aga sõit ise nagu veel kusagil kauge. Käin kohvikus. Mehed seisavad ajakirjanduskioski avamist oodates. Varsti on tunda, et midagi nagu hakkaks juhtuma. Veel on kogu olemine nii vähe reaalne, nii vähe tajutav, et ei tea isegi, kas tahta seda muuta: minna edasi (lennuk — Minsk) või tagasi (rong — Haapsalu). Pea olengi esimest korda õhus, mis pole üldse nii vapustav. Paberinärjakile sehimine on suutnud osa elamusest ära rikkuda. Aga see paberimäng käib ju asja juurde.

* * *

Minskis tahtsime näha-kuulda palju: toimetuse tööd üliõpilasautoriga, ülikooli ennast, tudengeid, muuseumi, näitusi, teatrit, Hatõni...

● Sportlik mood mitte ainult inimestel.

Joonistus Valgevene RÜ ajalehest

VALGEVENE RÜ vanust saab lugema hakata alles 1921. aastast. Asutamise dekreet tuli Lenini poolt kaks aastat varem. Nüüd on linna südames asuvas ülikoolis (üliõpilaselinnak asus seal juba enne sõda) 12 teaduskonda. Noorimad on raadiofüüsika ja rakendusmatemaatika juba omaette uues tudengilinnakus Bresti maantee lähedal.

Kohe esimesel pilgul hakkab silma kirev rahvuslik koosseis. Suurt elevust tekitab meis näha nii palju suusa- ja karvamütsides neegreid. Aga VRÜs õpib ju ligi tuhat välismaalast 75 maalt. Viimasel õhtul kõlas ühikatoas mitme maa laul ja pillimäng — meid kutsuti külla.

* * *

Oleme Valgevene ülikooli ajaloomuuseumis. Giid räägib kiirustades, ühekorraga nii põhjalikult kui ka pealiskaudselt, sest meil olevat vähe aega. Vähe tõesti, sest komsomolikomitee asesekretär oli veel kokku leppinud kohtumise asjus keemikutega ja teistega.

Ülikooli asutamine, algusaastad, töölisfakultet.

Sõja-aastad, üliõpilased ja õppejõud partisanidena.

Pärastsõja-aastatel Minski varemeist ülesehitamine.

Ekspositsioon viib meid teise saali. Raamatud, fotod, aukirjad... ja keset seda masin, koguni kaks. Neist esimene on peaaegu kirjutusmasina klaviatuur, teisel, suurel metallkastil peopesasuurune ekraan. Kohe järgneb ka seletus: see on ülikooli spetsialistide poolt välja töötatud arvuti koos klaviatuuriga.

Teine tutvus selle arvuti uuema variandiga toimus hiljem, displeide klassis.

Ruum oli suur ja erines tavalisest auditoriumist ainult oma sisustuse poolest. Küljega tahvli ja nööga akna poole paigutatud laudadel seisid 21 punast «Junost 405» ekraani koos juba veidi tuttavliku klaviatuuriga. Nimelt olid neilgi üleväl reas klahvid tähtsamate masinaskude ja matemaatiliste terminitega.

Ruumi perenaine rääkis, et selles klassis lahendatakse arvuti abil igasuguseid ülesandeid. Kõik need ekraanid-klaviatuurid olid ühendatud vaid selle ühe arvutiga, mis võis üheaegselt kõigile üliõpilastele anda erinevaid ülesandeid, samaaegselt võis arvuti abil lahendada ülesandeid matemaatikast, keemiast, füüsikast, prantsuse, inglise, hispaania jne. keeltest. Kui tudeng ei saa iseseisvalt ülesandega hakkama, võib ta arvuti käest saada nõuandeid, selgitavaid ja abistavaid märkusi. Ekraani juurest ei tohi aga enne lahkuda, kui ülesanne on valmis.

Kahjuks oli arvuti tolleks hetkeks juba välja lülitatud ning me saime vaid ekraanile sõnu trükkida, neid kustutada ja parandada.

* * *

Kes ise algul arglikult neid klahvikesi puudutanud, satub varsti vastustusse ja fantaseerib edasi. Suurepärase oleks ju seal kuvari ekraanil ajalehe maketti kokku panna. Sõõdad kõikide lugude andmed masinasse ja hakkad siis seal ekraanil muudkui proovima. Jääks ära maketilehtede joonistamine ja mitmekordne lugude paikapanelimine. Mis viie ekraanil katsetada, aga... meie olime praegu Minski ülikooli peahoones ja kohe jätkub päevakava komsomolikomitees.

* * *

«Me ei kasvata mitte ainult spetsialiste, vaid ka marksiste-leninlasi» ütles komsomolikomitee ideoloogiatöö asesekretär Aleksandr Maljarevitš. VRÜ tudengi sissetulek sõltub suuresti ka tema ühiskondlikust aktiivsusest. Igal üliõpilasel on oma viie aasta kompleksiplaan. Juba selle väljanägemine on

Uheks tippürituseks komsomolielus on iga-aastane seminar, üks aktiivikooli üritusi. Seminaril esinevad komsomolijuhid, lektorid, õppejõud. Juttu tehakse peamiselt momendi ülesannetest. Küsida saab kõike. Seminarid on tavaks saanud ankeetküsitlused — see on omamoodi tagasiside.

Komsomolikomitee korraldab ka rahvusvahelise üliõpilaspäeva ja kevadel suure interfestivali. VRÜ-s õpib paljude välisriikide noori, keda tõmmatakse aktiivselt kaasa. Viimasel kevadel toimus suurt laad, kus rahvuslike suveniiride kõrval pakuti ka rahvusroogi. Kontsertmittingul võisid kõik soovijad üles astuda.

Ülikoolis on kokku seitse rahvakollektiivi: rahvateater, rahvapilli-orkester, rahvalauluansambel jne.

БЕЛАРУСКИ
УНІВЕРСІТЭТ

* * *

Üheteistkümneme teaduskonna komsomolibüroodest sõltub samuti tudengi vaba aeg. Suurte uute ühiselamute juures tegutseb mitmesuguseid huviklube: tantsu-, muusika-, filmiklubid. Ligi tuhat üliõpilast on raja tagant, nemad tegutsevad ka interklubides. Taloise suure hulga rahva puhul on organiseerijatel ilmast ilma mure ruumidega. Oma üliõpilasklubi, nagu meil, minskilastel pole. Murest saadakse üle asutuste ja ettevõtete saale üürides, harjutatakse ka aulaks.

Kaheksateistkümneme teaduskonna üliõpilaspere rõõmud, mured, probleemid käivad läbi kolmekümne üheksa liikmelise komsomolikomitee.

* * *

Et meie aeg oli komsomolikomitee asesekretäri poolt (üldse jäi meelde poiste asjalikkus ja külalislahkus) täpselt paika pandud, saime unikaalsele nimismaatika muuseumile õige põgusa pilgu visata. Siin on näha münte alates Aleksander Suure aegadest. Vaevalt on paljudel ajalooteaduskondadel niisugust õppemuuseumi. Ja Vambolat ei õnnestunudki sealt koos ära tulema meelitada.

* * *

Keemiateaduskond on sealsamas peahoone lähedal. Meid ootasid teaduskonna tüdrukud. Koridorist üles alla, vasakule ja paremale, ühte ka teise laborisse. Neist jättis arusaadavamalt mulje fotoprotsessi-de labor. Kes ja kust me oleme? Ah, et Eestist ja Tartust. Ikka teati midagi meie kohta. Keemiakandidaat: «Jälgin teie Otsa töid, mind huvitavad need.» Professor: «Mind hämmastas Tartus, et sport on lausa üks kultuuri osa. Mängisime ühel pühapäeval teie uues spordihoones õppejõududega võrkpalli. Isegi prorektor oli mänguplatsil.» Saime uhkusega lisada, et koguni meie rektorit võib mängimas näha.

* * *

«Jumal: /—/... Oo, kui ma teaksin, kelle ette põlvili laskuda! Kui ma teaksin, kelle ette. Paluksin, anuksin: ärge hävitage minu juhuslikku, kuid parimat loomingu! Ärge hävitage elavaid ürikuid. Keegi ei suuda — ka mina mittel — seda enam korralda. Mitte kunagi enam.

Ma olen valmis palvetama!...»

ALESS ADAMOVITS
«Karistajad»

Ma ei olnud Hatõnis käinud. Ei ole praeguseni käinud. VRÜ komsomoliativistid lohutasiid, et ega seal talve ajal palju näha olegi.

Kahekümne teisel juunil tuhande üheksasaja neljakümne esimesel aastal pöörasid Minski elanikud pilgu loodesse. Avati Komsomolskoje järvi — poole kilomeetri laiune ja laiusest kolm korda pikem tehiseveekogu. Liivakaldad jäid pühapäevaseid minkilasi ootama.

Nädal hiljem oli Minsk okupeeritud. Päeval, mil Wehrmacht sisse marssis, kõlasid linnas ka esimesed partisanide lasud. Valgevenemaa jaoks sõda rindejoone kandumisega itta veel ei vaibunud.

See tähendas verd, surma ja piisaraid.

Igas Minski ajalehekioskis müüakse kolme erisugust Hatõni mälestuskompleksi pühendatud trükist. Suveniiripoes pakutakse medalikesi, rinnamärke ja puulõi-

keid kirjega «Hatõn» ja vastavasisuliste stiliseeringutega. Neid vaadates on absoluutselt võimatu aistida sadatest mahapõletatud küladest Valgevenemaa taevasse tõusnud suitsu.

Kuulsuse kurgaaniga kohtusime siiski — linna sõites mikrobussis ja tagasi pöördudes õhukütusvas lennukis istudes. Esimesel korral nägime suurt ümarat mäge hiiglasliku monumendiga. Lennukiaknast vaadates tundus tegemist olevat pliiatsiga, mis mängukühvlist puistatud liivakuhja püsti torgatud.

Mäletada saab ainult ehedat.

Mäletades ihatakse rahu.

Ilus on vaadata, kui rõõmsasti elab ja töötab nii rängalt kannatanud ja ikkagi sirgetel jalgadel seisv rahvas.

Nii need neli päeva läksid. Päeval ekskursioonid, õhtul kultuuri-programm. Aga enne teatreid ja näitusi veel ka VRÜ lehe toimetusest. Leht, mille päästatiit siinsamas näete, ilmub 1922. aastast. Praegu toimetab seda 1979. aastast Vassili Vorobjov, kes ise on poole kohaga ka žurnalistikateaduskonna õppejõud. Küllap sellestki on koostöö teaduskonna tudengitega väga tihe. Üliõpilastel võimaldatakse talve sooritada seal suvist praktikat. Vassili näitas meile toimetuse teist töötuba, kus olid lauad ja kirjutusmasinad tudengitele. Näis, et hindamine käib väga rangelt. Üldse on paljud tudengid ühiskondlikus korras lehe juurde kinnistatud. Nii näiteks ei tegele toimetaja ja korrespondent sugugi maketi koostamisega, vaid selleks on üks üliõpilane — vastutav sekretär. Veendusime ise, et Oleg sobib sellesse ametisse suurepäraselt oma täpsuse ja vastutustundega.

ON VRÜski oma pressisüsteem, mis koosneb ligi pooleajast üliõpilastest. Kuid oleval tunda üldise aktiivsuse langust. Seda ei saavat aga öelda ajakirjandusüliõpilaste kohta, sest nendele on töö oma lehe jaoks otsene kohustus, ka aukohustus.

Leht ise jätab meeldiva mulje, ikkagi ofsetrükkis, sageli värviline, kujunduski kena. Sisust just kõike aru ei saa, väljaanne ilmub ainult valgevene keeles. Põhiprobleemideks on komsomolitöö (selle aktiivsus), õppetöö, õppedistsipliin. On juhtunud sedagi, et ajalehes välja toodud puudused on viinud mõne üliõpilase eksmatrikuleerimiseni.

Toimetajast endast veel nii palju, et tal on valmis kandidaadiväitekirja kõrgkoolilehele teemal. Detsembrikuu «Žurnalistist» oli võimalik lugeda Vassili Vorobjovi artiklit.

* * *

Valgevene Riiklik Vene Draamateater ja «Jegor Bulõtšov ja teised», Valgevene Riiklik Akadeemiline Draamateater ja «Tribunal», kunstimuuseum, Janka Kupala muuseum... Meie vastuvõtjad püüdsid Hatõni jaoks ka ülikooli bussi saada, ent kui oli selgunud selle plaani luhtumine, olime juba hilinevad ekskursioonibüroo poole pöördumiseks. Selle asemel pakuti meile linnaekskursiooni, mis pealinnast tervikliku pildi andis.

* * *

Minsk on üllatavalt avar ja kaunis. Üllatavalt seepärast, et teadsi-me ta olevat tuhat tuisnud sõjajärgseil aastail. Ei küda ju kõike neil aastail ehitatud arhitektidki. Põnevamad ja suurejoonelisemad olid ikkagi viimastel aastatel püstitatud majad, eriti aga uusrajoonid. Kobar säilinud vanalinna majakesi Lenini prospekti lähedal ja uued huvitavad majad, avar Lenini prospekt ise, selle raudteejaamapoolses otsas üliõpilaselinnak 18-tuhandelise Valgevene Riikliku Ülikooliga, aval ja sõbralik pealinnlane — niisugusena jäi see linn meelde.

Kirjutasid JUTA ANNUS,
PILLE PENTEL, VILJA
KALLASTE, ANU PAJU-
MÄE, JAANUS HARRO ja
VARJE SOOTAK

Friedebert Tuglas — 100

Eesti NSV TA kirjavahetajaliikme, Eesti NSV rahvakirjaniku Friedebert Tuglase 100. sünniaastapäeva tähistamiseks on 3. märtsil ülikooli aulas kell 14 pidulik ettekandekoosolek. Selle päevakorras on 6 sõnavõttu-ettekannet:

1. Paul Ariste — Friedebert Tuglase mõjust isiksusele,
2. Toomas Liiv — Friedebert Tuglase novellistika,
3. Ants Järv — Friedebert Tuglas ja rahvaluule,
4. Epp Weinrauch — Fr. Tuglas XIX sajandi II poole eesti ajakirjanduse uurijana,
5. Peeter Torop — Friedebert Tuglase tõlkemeetodist,
6. Peeter Olesk — Tuglase suhe omaaegse loomingu suhtes.

Oodatud on kõik Tuglase-sõbrad. Meie ülikoolile ei ole Tuglas lihtsalt üks suur klassik teiste hulgas. Kohe Suure Isamaasõja lõpul kutsuti Friedebert Tuglas ülikooli kirjandusloo professoriks, kellena ta viis lõpule eesti kirjanduse ajaloo kriitilise realismi perioodi käsitluse («Kriitiline realism», 1947) — tänaseni kaaluka uurimuse, mille kontseptsioonilise suuniluse on omandanud needki, kes Tuglase enda vastavat raamatut polegi süvenemisi lugenud.

Eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedri nimel
PEETER OLESK

Mõned kokkupuuted

Käsite, millised olid minu kokkupuuted Fr. Tuglasega. Meenutan siis vaid neid olukordi, kus ma tema heatahtliku abi kasutajana esinesin, mis viis mind temaga ka tihedamasse kontakti. Nimelt otustas Akadeemiline Kirjandusühing kirjastada minu 1934. aastal Tartu ülikooli poolt auhinnatud uurimust «Eesti satiir sõnas ja pildis». See käsitles eesti kirjanduse karikatuuri ning eesti kirjanduse paroodia ja travestia kõverpeeglis. Töö oli lehekülgedelt mahukas, tuli seepärast väljaandmiseks poolitada. Esimene osa tuli päevavalgele 1939. aastal ühingu XIV numbrina pealkirjaga «Eesti kirjanduse karikatuuris». Teise osa käsikirja trükkis ettevalmistamine kangis 1940. ja 1941. aastatele, kus ma aga sain lisäülesandeid koolmeistrina Tartu gümnaasiumides. Ja siis lükkas sõda käsikirja lauasahtlisse, kus see lebab praegugi.

Teema ei paikne lihtsate lahtis, sest satiiri liin tegeleb kujundite kumulatsioonide peidetud detailidega, mille ülesleidmine nõuab palju ka kõrvaliste, otse intiimsete biograafiadetailide ja loomingu üksikasjade tundmist. Ja just need on andnudki vaimuka karikatuuri või paroodia või ümberrõvastatud travestia.

Vastutulelik Tuglas andis autorile kätte nii mõnegi otsa, veel rohkem, ka motivatsiooni, mis viis karikatuuri või paroodiani. Kuna teema puudutab ligemalt ju ka te-

da ennast, meenutagem kasvõi Eduard Viide «Tokerjaid», oli Tuglas huvitatud ka käsikirjast, mida siis luges, nagu ametlikus korras tegid seda prof. Gustav Suits ja Mart Lepik. Tuglase osa esimese köite eessõnas olen maininud, aga teine huvitas teda miskipärast veelgi rohkem. Selle üle vestlema kutsus ta mind koju, kus vist küll kahel õhtupoolikul tuli istuda ja kuulata ühtlasi mitmesuguseid isiklikke muljeid isikutest, nagu selles suunas mõjutas ju minu käsikiri.

Oldiselt pidas ta sedalaadi kriitikat (parodeerivat) igati õigeks ja kirjanduse arengus kasulikuks, eitas aga sellist lähenemist, nagu tegi G. Suits H. Raudsepa loomingu, kritiseerides casus belli «Mikumärdi». Selline satiir küüniks juba nagu paskvilli tasemeni. Suitsu esinemine tõi Raudsepalt omakorda travestia, mis algab värsipaariga: «Vastu akent tuiskab lund, / Suitsu Kustas ei saa und».

Tuglas avaldas oma arvamusi otsekoheselt, ei püüdnud neid aga kuidagi peale suruda. Igal juhul õpetlik, pani mõtlema ja siis ka uusi aspekte leidma, juurde tooma avarust. Tõsi küll: selliselt lepitult ei väljendanud ta «Kalevipoega» kritiseerides, samuti rahvuskirjanike (Voilk jt.) puhul esinedes.

Oppida tema vestlustest oli palju nii siin kui seal. Ja oleksin palju vaesem, kui need arvamusel avaldused oleksid saamata jäänud.

EDUARD LAUGASTE

Mälestuskilde

56 aastat tagasi (1930. a.) olin Tartu Tehnikagümnaasiumi abiturient ja tol ajal oli meie eesti keele õpetajaks suur Friedebert Tuglase loomingu austaja ja tundja Aleksander Vaigla. (Olgu nimetatud, et tema tütar filoloogikandidaat Eda on meie ülikooli vene keele kateed-

ri dotsent.) Opetaja A. Vaigla oskas meis äratada huvi kirjanduse ja eriti Tuglase loomingu vastu. Ka minul tuli kirjutada kirjatöö teemal — «Värvide ilm Tuglase «Maailma lõpus»». Omalegi üllatusena on mul see kirjatöö vihik alles jäänud, kuigi meie Tartu kodu 1941. a.

Aina üllatuslik Tuglas

Tuglasest on väga kerge rääkida ositi. Tõepoolest, tema novellilooming, tema kaks romaani, tema lühipalad ja mõttemärkmed, tema reisikirjad, kogu Tuglase kriitika, tema tõlked, tema toimetajalöö, tema juhiroll, tema mentoritegevus, Tuglas kui keelerikastaja, Tuglas kui kirjanik, Tuglas kui inimene — kõik tahud ja aspektid on omaette võetuna küllalt selgesti välja joonistunud.

Kummatigi tähendab see ühtlasi ohtu hakata Tuglase elutöö üksikuid harusid üksteise suhtes vastandama. Koguni sel määral, et Tuglase terviklikkus läheb meil käest ning tekib tunne, nagu oleksid tema loomingu- ja tegevussuunad omavahel seotud üksnes välise biograafia kaudu. Viga ei ole ometi mitte Tuglases. Viga on selles, et meie ise oleme harjunud läheneda Tuglasele eeskätt utilitaristlikust vaatekohast, olenevalt sellest, kui palju on Tuglase kriitika ning tema juhitöö aidanud korraldada päris puhtpraktilisi probleeme. Teiste sõnadega, Tuglase puhul on äärmiselt mugav hoida tema iseloomustamiseks ta loomingu arvult kokku ja piirduda ainult nende tähendustega, mida lubavad tema ilukirjanduslikust loomingu vähemasti väliselt pisut kõrvale jäävad teosed ning ettevõtmised.

Kas Tuglas on siis tõesti ennekõike kirjanik? Oletagem korra, et see küsimus on ülearune, sest kui selles ongi kaheldud, siis on vastavad kahelused juba minevikku läinud. Ent vaevalt on ülearune küsida kohe edasi — milles seisab Tuglase kui kirjaniku suurus ja nimelt just meie päevil? See on küsimus, mida ei tohi käsitada enesestmõistetavalt juba ammugi vastatuna, sest meie aeg on toonud esile märksa teistsugusemaid kirjanduslikud väärtused kui isegi veel Tuglase elu lõpukümnendil kõigest paarkümmend aastat tagasi. Tolal jälgiti hoolega, mida Tuglas teeb, mida ta uut avaldab ning keda ta tähele paneb. Nüüd on see võimatu. Kuid kas me praegu pöördume Tuglase loomingu poole arusaamisest, et sellel on tähendusi, mida mõistmata on meie vaimne maailmapilt kuidagi tühjem?

Tuglast ennast vaevab see küsimus korduvaltki. «Milles on lõpuks mu olulisim, keskseim? Vahest mõnes intiimses miniatuuris, nagu kogemata vormunud pisipalas. Kõik muu, olgu ulatuselt kui suur tahes, on vaid perifeeria. Olen olnud olemas ainult tolle pisipala pärast.» («Mõttepäevikust») Kes aga teeb siit järelduse, et kirjaniku enda poolt antud vastused olidki valdavalt pessimistlikud ja ta loomingu põhiväärtused koonduvad peamiselt just tundelisesse miniatuuridesse, see otsustab asjade üle ilmselt ainult nende pealispinna järgi. Ohtaegu pidevalt kõheldes ses suhtes, kas ta siiski on ajas kestva loomingu kirjanik, on Tuglas samal ajal aina veendunud, et ta loomingu ja tema töö annavad ometi midagi põlist. Ainult — me ei näe seda veendumust mõnes marginaalis või memuaaris vahetult sõnasatuna. Me näeme seda läbi kestva kõhkluste sündinud teostes ning nendes põhimõtetes, mida Tuglas oma loomingu alustena fikseerib.

Vahest kõige ootamatum noist aluseist on Tuglase järjekindlalt rõhutatud ratsionalistlikkus. Ei, mitte eeskätt stiililine ratsionalism, mida võiks aimata shileadlike paranduste või sõnavara rikkuse põhjal. Tuglas peab end ratsionalistiks maailma nägemises. «Ei, ma pole kellegi «müstik». Kuid kui ühed on püüdnud reaalelu tagant selgitada mingit transsendentaalset maailma, siis mina vahel sümbolika vallas võetud mõistete, piltide, allegooriate abil just seda reaalsust. — Võrduseks: niisama opereerisid klassitsismi ajastu autorid antiikaja nimele ja mõttekujudega — nendesse ise ometi «uskumata». — Tajun universumil ja eksistentsi äärmiselt mõistuspärase (minu sõnend — P. O.). Selles on olse füüsilise kompimise selgust. Ja üksnes selle konkreetse, kuivastajaliku maailma poeetiseerimiseks olen kasutanud fantastilist butafooria. Olen püüdnud sümbolistlike võrdkujude abil seletada, süvendada, sugestiuusemaks teha reaalelt. See pidi pikendada perspektiive, mitmekordistama vastukajaid. — Oleks aga eksitus pidada abinõu

eemärgiks!» («Hoopis isiklikku»). Tuglase kui kirjaniku tähendus meie päevil, see ongi too poetiseeritud maailm, mis meile Tuglase teostes teisiti vastu vaatab kui me isiklikult vahest tahaksimegi. Kuid ühtlasi annavad tema tähenduse ka need abinõud, mille varal on tuglastik maailm loodud. Tuglas on ratsionalist sedavõrd, kuivõrd tal ei ole illusioone inimese piiratud suhtes. Kuivõrd ta aga usub inimese võimalustesse, sedavõrd ei tohi Tuglase stiili fantastilisust kõigest butafooriaks pidada. Tuglas on isegi kõige programmiabamais teostes (näiteks «Pühajärv») tugevasti poleemiline ja see poleemika püsib tal lõpuni (näiteks «Armastuskiri», 1944). Ühelt poolt on see poleemika iseendaga (näiteks «Felix Ormusson», «Arthur Valdes» ja «Poeet ja idioot»), teiselt poolt on see poleemika ajastuga (näiteks «Viimne tervitus», «Helloi maa»).

Tuglase loomingu tuleb meile meie piire ja võimalusi üha meelde.

PEETER OLESK

Isiklikku Tuglasest

Koolipoisid on vist küll alati harastanud igasuguseid kollektioone. Enne sõda oli nende seas muidugi filateliste ja fillumeniste, aga populaarsed olid ka nüsusused harrastused, nagu äride ja asutuste templijärgide kogumine, mis nüüd on ununenud, ja silmapaistvate inimeste autogrammide hankimine, vist ulatuslikumalt ja sihikindlamalt kui praegu. Mina olen eri eluaastatel tegelnud kõigi mainitud aladega; keskkooli viimastes klassides jäid üle ainult autogrammid kui kõige soliidsemana tunduv harrastus. 1941. a. sügisel rikastus mu kogu kolme kirjaniku, Gustav Suitsu, Oskar Lutsu ja Friedebert Tuglase autogrammiga.

Nüüd on paraku juba vähe neid inimesi, kes mäletavad Tuglase elus nii olulist maja Tallinnas (praegusel Staadioni) tänaval, mis hävis 1944. a. lahingute ajal. Tänu oma viieteistaastase-julgusele (ik-kagi kollekttsionäär!) suudan seda praegugi päris ilmekalt silmade ette manada. Mind võttis vastu sihvakas ja elegantne blond daam, muidugi Elo Tuglas, hüüdes kuhugi tahapoole: «Friida, sinuga tahetakse rääkida!» («Friida!» mõllesin hämmeldunult. «Kas suurt kirjanikut tohib niimoodi kutsuda?»). Ilmus tumedajuukseline, tollal vurrudeta kirjanik, tuttav nii piltide kui Tartu tänavail, naeratas sõbralikult, pakkus istet, kirjutas mu kaunile nahkkaantega blokki oma nime ja kuupäeva... Et midagi öelda, küsisin kohmetult: «Kas töötate praegu?» Tuglas vastas väikesel irooniaga, nagu mulle tundus, midagi sellist nagu: «Töötama peame ju kõik!» — ja jäigi tänada ja lahkuda. Kõige enam jäi meelde tema hääl, pehme ja südamik, sealjuures kume, just nimelt kume — sõna, mis mulle selle hääle iseloomustamiseks näib millegipärast eriti sobiv. Aastakümneid hiljem

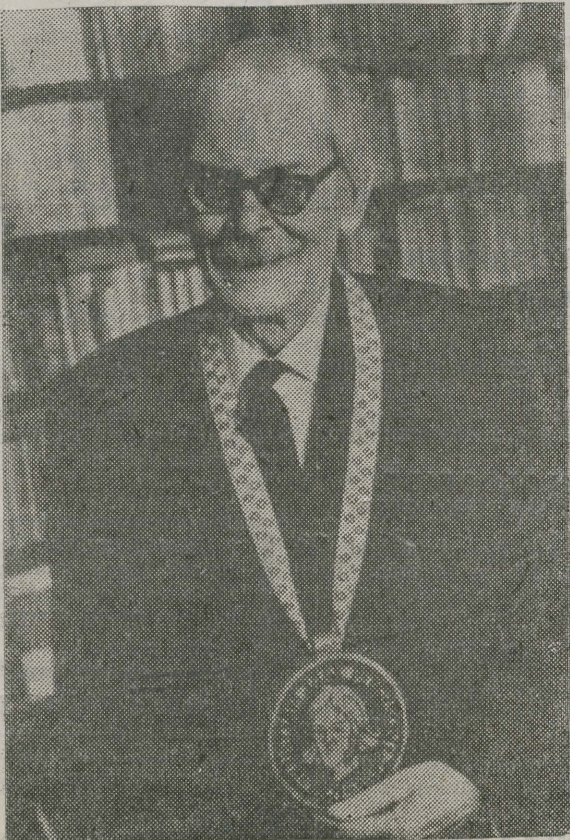
olen mõelnud: on väga võimalik, et mu väike visiit segas kirjanikku «Viimse tervituse» kirjutamisel...

1961. a. sügisel, nüüsis kakskümmend aastat hiljem, toimus mu teine ja hoopis teistsugune visiit Tuglase juurde, muidugi Nõmmel, tema viimases elukohas. Ilmar Malin, kes tollal kavatses teha kirjaniku portreed, palus Tuglaselt luba mind kaasa võtta — tal hea skitseerida, kui mina vestlen... Meid võeti vastu väga soojalt, minu «algaja autori» nimi oli peres juba tuttav (muidugi ei mäletanud Tuglased enam mu esimest visiiti) ja vestlus kestis mitu head tundi. Konkreetset mäletan vähe, millestki eriti olulisest ju kõnel pole, kõige enam rääkisime Idamaadest, sest valmistusime Ilmar Maliniga just kahekuuliseks Kesk-Aasia reisiks. See ettevõte meeldis Tuglasele väga, äratades Põhja-Aafrika mälestusi, ja igatahes kiitis ta heaks meie plaani elada võimalikult rahva hulgas, eemal hotellimõnudest, nagu seda temagi Marokos sai teha. Elo Tuglas ütles meid ära saates: «Ja kirjutage meile Samarkandist tingimata!» Samarkandis olime siis veidi nõulud, kuidas ja mida kirjutada. Lahendasime asja nii, et kirjutasin oma parima käekirjaga Ilmar Malini heale vatman-paberile seal sündinud luuletuse «Usbeki tants», millele Ilmar Malin lisas tüstjoonise tantsivast usbeki neiu — ja saat-simegi selle Nõmmele.

Kontakt jätkus. Oli isegi väike kirjavahetus: mul tekkis idee teha «Felix Ormussonist» kuuldemäng, ja Tuglasel ei olnud selle vastu midagi. Saatsin valminud käsikirja talle näha, ja ta oli sellega tõesti põhjalikult tutvunud, hoolimata tol-

(Järg 4. lk.)

● IMME VIIDALEPA pealkirja kujundus

● Aastal 1969 Kristjan Jaak Petersoni medaliga.

IRENE MAAROOS

Palgad arvutiga

Ülikooli palgalaua töö lihtsustamiseks alustame töötasude arvestust elektronarvutiga. Juurutamisel olev palgaarvestuse automatiseeritud süsteem on välja töötatud Moskva P. Lumumba nim. Ülikoolis. Süsteemi loetakse õnnestunuks ja seda on evitatud juba enam kui sajas Nõukogude Liidu kõrgkoolis, sealhulgas kõigis Läti kõrgkoolides. Meie ülikooli arvutuskeskuse ja palgalaua töötajad peavad sidet Läti RÜ arvutuskeskusega.

Üleminek uuele süsteemile on plaanis läbi viia järk-järgult gruppide ja allüksuste kaupa. Märtsikuust alustame õppejõudude palkadega.

Palga arvutisse viimine toob kaasa mõningaid muudatusi selle maksmises. Kui seni maksustati jooksval kuul eelmise kuu palk, siis nüüd maksustatakse palk samal kuul. Seega maksustatakse ülemineku-kuul kaks kuud korraga. Näiteks õppejõudude märtsikuu töötasult arvatakse maha nii veebruari- kui märtsikuu maksud, aprillis aprillikuu maksud jne. Avantsi määratakse vähem kui pool töötasust, nii et avantsi ja palgapäevadel saadavad summad on enam-vähem võrdsed. Kassiiri töö lihtsustamiseks makstakse töötasu välja täisrublades, saamata jäänud kopikad liidetakse automaatselt järgmise kuu summale. Ülekanded hoiukassasse tehakse edaspidi kord kuus.

Arvutuskeskuse ja palgalaua töötajad ootavad uue palgasüsteemi juurutamisel mõistvat suhtumist. Teiste kõrgkoolide kogemused näitavad, et uuendustega harjutakse üpris ruttu.

Seoses masinale vajalike andmete andmisega on palgalaud vastu võtnuks avatud palgapäevadel kl. 12–16, teistel tööpäevadel ainult kl. 8.30–9.30.

EVE FINK,
pearaamatupidaja

Isiklikku Tuglasest

(Algus 3. lk.)

lal juba tugevasti nõrgenenud nägemisest. Tal oli ainult üks tõsisem pretsioon: ta tahtnuks, et kuuldemängus oleks juttu ka Ormussoni-vaslastest pamlstest (romaan 77. peatükk). Vastasin põhjendusega, miks see motiiv süiski välja peab jääma; et tundunud ka, et Tuglase ettepanek oluiks väga kategoorilise. Kui kuuldemäng eetris oli kõlanud (Ormussoniks Gunnar Kilgas), sain südamliku tänukirja.

Uhel neist kahest viimastest visiidist, mis toimusid 1969. aastal — kuulusin Tartu üliõpilaste Kristjan Jaak Petersoni nimelise auhinna žüriisse ja me läksime üle andma teadeti tema premeerimisest, pärast ka Kaljo Põllu tehtud medalit —, meenutas Edo Tuglas seda kuuldemängu ja ma sain aru, et oluiks ometi õigem, kui sellesama pamfletimotiivi sisse põiminuksin. Ilmselt oli see Tuglase enda Ormussoni-visioonist oluline...

Häid vestlusi oli muudugi mõlemal puhul taas. Meenub kohe, et Tuglas polnud rahul Saksa DV-s ilmunud lühendatud väljaandega tema Põhja-Aafrika reisikirjadest, eriti lihtsameelselt ideologiseeriva järeldõnaga. «Sotsialist olen ma olnud küll alati», ütles Tuglas, «aga...» Oma «Seitsme venna» tõlkest kõneles ta, et on teinud parandusi ka viimase väljaande jaoks ja tunneb, et vast nüüd on tõlge päris valmis. Ja veel üks pisimalestus, aga mu meelest õige iseloo-

mulik: kinkides meile oma äsja ilmunud «Muuliku viherkaare» eksemplare ja neile stisse kirjutades nimelisi pühendusi, ei saanud Tuglas märkimata jätta Piret Saluri ja Sirje Endre puhul: «Küll on ilusad nimed!» Eks ole Tuglase tegeladestgi nimesed tähelepandav just nende kõlaline külg!

Need kokkupüütumised on juotnud väga põgusad. Ometi jäi neist hinge midagi nii olemuslikku, et seda on raske kirjeldada. Vahet oleks kõige rääpsem sõna selle tunda iseloomustamiseks «usaldus». Jah, väga sügav, väga endastmõistetav usaldus, mida võib tunda ainult tõepoolest suurte inimeste vastu.

Ja kindlasti ka veel seda. Isegi viimase visidi aegu, kui Tuglase füüsilise terois oli juba märgatavalt nõrgenenud, ei jätnud ta endast rauga muljet. Uha kiirgas ta hävimatut noorust, ja ma arvan, et ta surigi vanaks saamata.

Tuglase surmateade ei olnud ja üllatav, aga ometi oli see ränk. Und ei tulnud. Kirjutasin siis luuletuse, mis ise enda jaoks valis elegilise distihhoni vormi. «Vorm on ainult sisu välismus», on Tuglas öelnud. Aga miks ainult? Tuglase surmast ei oleks ma saanud kirjutada küll üheski teises vormis kui selles, mis hõlmab terve eesti keele sümfoniaorkestri. Ma lihtsalt pidin püüdma seda dirigeerida.

AIN KAALEP

Kas kord hakkab paranema?

Bioloogia-geograafiateaduskonnas on ühiselamu üks viimase aja valusamaid probleeme. Kolmapäevasel ühiselamu üldkoosolekul püüti olulisemad küsimused selgeks rääkida ja rahuldavaid lahendusi leida.

Dekaan dots. Aadu Loog peatus valvel ja tubade korral. Valve tegelikult puudub, kuigi vahel formaalselt eksisteerib: üks on lahti kõigile, lube ei kontrollita. Nüüdsest peale visatakse valve pidamata jättnud üliõpilased tingimusteta ühiselamust välja. Muide, sellest semestrist peale on öösiti palgaline valve ja välisuks on kella 1–7-ni lukus. Kuigi tubade ja sektsioonide kord olevat mõõdund aastat silmas pidades parem, on veel korratasi palju. Seda soodustab ka ülemajutus, millest uuel õppeaastal loodetakse lahti saada. Lõpp tahtetakse teha ka esimeste kursuste ülekolinisele ühest toast teise.

Parteibüroo sekretär dots. Ain Heinaru arvates on ühiselamuprobleemide lahendamisel vaja elanike endi suuremat initsiatiivi. Üliõpilased saaksid ise asja käsile võttes siiski palju ära teha. Kohtade puuduse kohta leidis ta, et ajutiselt võiks majutada inimesi ka nende

aselele, kes pikemal praktikal või mujal.

Uus kasvatusprodekaan dots. Ivar Arold tuli välja üliõpilaste remondibrigaadi loomisega. Juba lähematel päevadel alustatakse remonti üheksanda korruse sektsioonides.

Komsomolibüroo liige Talvo Troon kõneles puhketoa kasutamise.

Need on lühidalt kõne all olnud probleemid. Kuid probleemid kelle jaoks? Kas ainult õppejõududele, kes tulevad ühiselamusse koosolekule? Kursusejuhendajad ja teised ühiselamuga seotud õppejõud olid kohal saajaprotsendiliselt, 208-st teaduskonna ühiselamuelanikust aga vaid paarikümmend.

PILLE PENTEL,
geogr. III k.,
teaduskonna pressisekretär

Oleg Mutt

6. V 1920 — 19. II 1986

19. veebruaril varises manalasse inglise filoloogia kateedri dotsent Oleg Mutt, parim inglise keele spetsialist Eestis, kelle nimega on aastakümneid olnud seotud inglise keele ja inglise keelt kasutavate maade kultuuri vahendamine Eestis ning eesti kultuuri tutvustamine välismaal. Tema käe alt on läbi käinud valdav osa vabariigi sõja-järgseid inglise filoloogide. Paljude õpikute ja õppevahendite autorina on ta andnud hindamatu panuse inglise keele oskuse taseme parandamiseks ja võõrkeele õpetamise meetodika täiustamiseks meie vabariigis. Ta tegi palju TRÜ inglise filoloogia kateedri teadusliku potentsiaali hoidmiseks ja tõstmiseks.

Jaan Maramaa

6. veebruaril lahkus 95-ndal eluaastal elavate hulgast orgaanilise keemia kateedri endine õppejõud, keemiakandidaat Jaan Maramaa. Ta sündis 30. juulil 1891. aastal Rõngu lähedal metsavahi perekonnas. 1912. aastal lõpetas Tartu Õpetajate Seminari. Esimese Maa-ilmasõja keerises sattus ta Petrogradi, kus töötas Siemens-Schuckerti laevatehases meistrina ja õpetajana eesti koolis. 1918. aastani osales revolutsioonisündmustes suveni. Peterburis sooritas ta ka eksternina keskkooli lõpueksamid. 1919. aastal asus tööle Tartusse kooliõpetajana ning kohe kui Tartu Ülikool avas oma ukse — nüüd juba eestikeelse — andis sisse avalduse keemiaosakonda. 4. oktoobril 1919. aastal pidulikult immatrikuleeritud 69 üliõpilase hul-

gas oli esimene Jaan Maramaa (matrikkel nr. 1). 1923. aastal sai ta prof. M. Wittlichilt uurimisteema ning ülikoolistudiumi lõpetamise järele kaitses 1925. aastal magistri-töö värnitsate tehnoloogias.

1925. aastast alates oli ta Tartu Kommertsgümnaasiumi, Kaubandus- ja Ärinduskeskkoolides keemia ja kaubatundmise eriala õpetaja. Õpetajana töötas ta ka ülikoolis õppimise ajal.

1947. aastal keemiaosakonna taasavamise järel meie ülikoolis, oli Jaan Maramaa üks neid, kes 1947–1950 andis oma oskused ja energia keemiaosakonna uuestiloomiseks, käikulaskmiseks. Ta õpilased mäletavad teda heasoovliku, vastutuleliku, korrektse õppejõuna.

TULLIO ILOMETS

TOIMETUS ANNAB TEADA!

Toimetuskollegiumi koosolek esmaspäeval, 3. märtsil kl. 11.30 toimetuses:

- 1) jaanuari- ja veebruarikuu numbrite analüüs (T. Ilomets);
- 2) parima üliõpilasest ja õppejõust autori väljaselgitamine;
- 3) EKP TRÜ komitee otsuse täitmine;
- 4) ettepanekud ja abi kongressimaterjalide kajastamiseks.

PRESSIKLUBIS

Kolmapäeval, 5. märtsil kl. 16 on toimetuses oodatud kõik, kõik pressisekretärid jt. ajalehele kaastööde tegemisest huvitatud. Kavas: 1) viimaste kuude «TRÜde» arutamine (Jaanus Harro), 2) pressiklubi tööplaani kokkupanemine.

FILOLOOGIDE RAAMATUKOGUS

kolmapäeval, 5. märtsil kl. 19 Fr. TUGLASE juubeliõhtu. Ettekanded ja tervituskõned. Luuleteater!!!

KLUBIS

Laupäeval, 1. märtsil kl. 21 DISKOÕHTU «ROOMU KARGEST ROCKIST».

de. Tema tõlgitud on kolmandik E. Nirgi eesti kirjanduse ajaloost «Estonian Literature» (1970), mille 2. trüki viimistlemine jäi lõpetamata, E. Siiraku «A. H. Tammsaare in Estonian Literature» (1978), valdav osa teatmeteostest «Soviet Estonia» (1980) koos kogu raamatu redigeerimisega, 8 novelli kogumikust «Estonian Short Stories» (1981), Fr. Tuglase novelli-antoloogia «Riders in the Sky» (1982), enamik mahukatest TRÜ juubeliväljaannetest, fennougristi-de viimaste kongresside materjalid jt. Hiljuti lõpetas ta P. Kuusbergi «Vihmapiiskade» tõlkimise. Mainimata ei saa jätta ka kõiki «Eesti Looduse» ja «Советское финно-угроведение» ingliskeelseid resümeeid, enamiku ENSV-s viimastel aastakümnetel ilmunud kesk- ja kõrgkoolide inglise keele õpikute retsenseerimist ning sadu artikleid ja resümeeid paljudest teadusvaldkondadest, mille puhul tõlkija jääb tavaliselt märkimata.

O. Mutil jätkus tahet ja energiat paljudeks ühiskondlikeks ülesanneteks. Ta oli TRÜ nõukogu liige, ajaloo-keeleteaduskonna nõukogu sekretär ja konkursikomisjoni esimees, TRÜ meetodilise komisjoni liige, TRÜ toimetiste «Methodica», «Linguistica», ja «Tõid romaani-germaani filoloogia alalt» toimetuskollegiumi esimees või liige, ENSV KKEH Ministeeriumi võõrkeelte komisjoni esimees, NSVL KKEH Ministeeriumi võõrkeelte meetodilise nõukogu liige ja palju muud.

Andekas teadlane, pedagoog ja tõlk, sädeleva vaimuga kultuurilimbeline laia silmaringiga inimene, hea ja abivalmis kolleeg — sellisena mäletavad Oleg Mutti tema tänuvõlgu õpilased, kolleegid, vabariigi inglise keele õpetajad, kõik keeleentusiastid, kes kasutavad tema vaimset pärandit.

TRÜ võõrkeelte kateedri nimel
HEINO LIIV

Pühapäeval, 2. märtsil kl. 21 DISKOÕHTU BLUES'I VARIATSIONIDEGA.

TRÜ KLUBI DISKOTEK TEATAB:

1. Hakkab tegutsema aeroobikaring (kvalifitseeritud juhendaja). Huvilisi ootame esmaspäeval ja neljapäeval kl. 21 diskosaalis.

2. Otsime talentel! Noormehed ja neid, kes tunnevad sügavat huvi diskotegemise vastu, võtta ühendust klubiga, ruum 208 iga päev kl. 16–18 (Olev Ülp).

Üliõpilased uisutama!
TRADITSIOONILINE JAA-SHOW toimub esmaspäeval, 3. märtsil kl. 20 X Keskkooli jäästaadionil (Taksopargi vastas): * mehine jäävõitlus, * vigursõit, * massiline tritsutamise, * jäädisko, * jne., * laenutatakse uiske üliõpilaspileti vastu.

Ülikooli ajalehe toimetustunneb kaasa endisele kaastöötajale Mihkel Mutile isa
OLEG MUTI
surma puhul.

Toimetaja VARJE SOOTAK

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 7 (1441)

Reedel, 7. märtsil 1986

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

Rektori käskkiri

Rektor soovib pühadekäskkirjas ülikooli naisperele rahvusvahelise naistepäeva puhul jätkuvat tarkumust ja õnne edukaks kutsetööks ning õpinguteks.

Laitmatu töö ja ühiskondlike ülesannete täitmise eest pälvivad tänu:

administratiiv-majandustöötajad: Eda Mikk, Tiia Kalas, Eve Fink, Riina Karu, Sirje Olmre, Mare Kiisk, Aino Vindi, Eevi Vider, Hilja Reimann, Endla Jaanikesing, Salme Roots, Olga Soukand, Elviira Baitšuk, Salme Puusepp, Aide Koger, Helve Möttus, Selma Volk, Evi Kukk, Marta Raima, Aino Soots, Endla Kaldemäe, Marta Valk, Oie Kaasik;

ajalooteaduskonnast: metodik Vilma Trummal, Helga Kurm;

arstiteaduskonnast: professor Maie Kalnin, dotsendid Selma Laanes, Regina Kaskmets, Helgi Silm, Larissa Goljanova, vanemlaborant Mari Orav;

bioloogia-geograafiateaduskonnast: dotsendid Henni Kallak, Tiina Raitviir, vanemlaborant Ene Talpsep;

filoloogiateaduskonnast: dotsendid Koidu Uustalu, Elvira Vassiltšenko, vanemõpetaja Laine Hone, vanempreparaator Luule Soots, laborant Mare Sepp, üliõpilane Jele-na Sivenkova;

füüsika-keemiateaduskonnast: nooremteadur Aime Lust, vaneminsener Tiina Raudam, laborandid Ene Pärtel, Aime Tipp, Urve Tätt; **kehakultuuriteaduskonnast:** vanemõpetaja Milvi Visnapuu, õpetaja Inga Neissaar, üliõpilased Helle Jakobson, Erika Elmik;

majandusteaduskonnast: dispetšer Riina Kangro, üliõpilane Marita Pukk;

matemaatikateaduskonnast: dotsent Leiki Loone, vanemõpetaja Arine Villems, vanemlaborant Ester Muni;

õigusteaduskonnast: vanempreparaator Valli Pisuke, preparaator Aita Maasik;

teadusosakonnast: laborijuhataja Aita Tavit, teaduslik juhendaja Maria Epler, vanemteadur Küllike Realo, nooremteadur Tiina Randlane, vaneminsenerid Vaiko Põdersoo, Vaiko Timotheus, Mall Moldau, Reet Ambre, insenerid Leeni Uba, Tiina Mosna;

teadusraamatukogust: osakonnajuhataja Mare Rand, teadussekretär Malle Ermel, vanemraamatukoguhoidjad Anne Laumets, Asta Pintsar, restauraator-kõitja Evi Lang, koristaja Pärja Rosenthal;

UMPI-st: laborijuhataja Helga Lenzner, vanemteadur Ülle Planken, insener Lia Anton.

Meeste lubadus

Lugupeetavad naised!

Teame, et te pole meiega enam põrmugi rahul. Selle totaalse kriitikalaviiniga, mis praegu meie tujale langeb, on ka teie hääled kaasnud ja muudkui pärise — miks on see nii, kui võiks olla hoopis teisiti. Miks pole seda, miks pole teist ja kolmandat ja millest tuleb, et välismaa meeste saavutused meie ja meie laste igapäevaste vajaduste vallas on hoopis paremad ja vastuvõetavamad kui teie keskpärased või hoopis allpool arvustust olevad.

Te mehed muudkui arutate ja arutate, planeerite, koordineerite. Räägite tundide viisi, kuidas asja parandada — aga tulemusel? Letalune ja letipealne import. Välismaa seadmed ja masinad, mis kindi toodavad, mahlapudeleid villivad, riidet koovad ja jumal teab, mida veel — isegi teadust — teevad. Toodate ja teete praaki, et plaani täita. Ohku pole hingamiseks, vesi on reostatud, põllumuld on hädas. Ja joote ikka veel. Ei tea, kust see iive peaks niimoodi tulema? Lood on halvad, armsad me-

hekesed. Oleks nagu aeg hakata mehetegusid tegema.

Meil meestel langes nagu kae silmadelt. Vaat kuidas asjalood. Aga miks varem ei märganud, et kuri karjas. Aga sellepärast, et meie mõtlemine ja tegutsemine käis joongraafiku, mitte võrkgraafiku alusel. Igauks ajas oma joont ja ei huvitunud, mis kõrval tehakse. Ja kes selle kambamõllemise tulemusena kõige rohkem kannatada said — naised loomulikult. Teie vajadusi ja huvisid esindasid ainult mõned niidid selles kassikangas.

Nüüd hakkame uut moodi mõtlema. Esimeseks sammuks sellel raskele teel on see, et tõmbame teid võrku sisse. Siis on kohe tunda, kui te seal siputama hakkate, ja saame vajalikke meetmeid tarvitusele võtta, et teil oleks hea ja meid kiita saaksite.

Optimistlikult eevaluttreid vaadates, uutmoodi mõeldes ning head naistepäeva soovides

TULLIO ILOMETS

Parim lugu

Täpselt selle kohta pealt saab iga kuu esimeses lehes teada eelmise kuu parimate lugude autorid. Ah et kes neid hindavad? Toimetuskolleegium, pressiklubi ja toimetuse ise ka. Jaanuari- ja veebruarinumbrite järgi pidas kolleegium õppejõududele parimaks Ilmar Rebase lugu «Õppetöö ilma õpikuteta!» (nr. 5), üliõpilastel jäid peale Mati Kilp ja Anne Villems «Matemaatikateaduskond ja teine kirjaoskus» (nr. 3). Tudengilugudest arvas kolleegium etemaks Armin Lattika «Jätkemäärivanad lastele» (nr. 1), tudengid ise aga Lia Ulla «Retronädal» (nr. 1).

RAIVO KELOMEHE joonistus

TÄNA RÄÄGIME:

NLKP XXVII kongressist

Kaks lauset NLKP Keskkomitee peasekretäri M. Gorbatšovi ettekandest: «Efektiivsemalt tuleb kasutada samuti kõrgkoolide teaduslikku potentsiaali. Siia on koondatud rohkem kui 35 protsenti meie maa teadlastest, nende hulgas ligikaudu pooled teadusdoktoritest, aga nad teevad kõigest 10 protsenti teaduslikest uuringutest.»

Kaks lauset teadusprorektori prof. Ants Kallikormi teadustöö aruandest: «Ülikooli teaduspotentsiaal on suur. Siin töötab vabariigi kõrgkoolide ning ENSV TA süsteemi teaduritest ja õppejõududest ligi kolmandik, sealhulgas 45% teadusdoktoritest ja 28% kandidaatidest.»

Küsimus teadusprorektorile: «KUIDAS TRÜ TEADUSPOTENTIAALI EFEKTIIVSUST SUURENDADA?»

«Aprillipileenumist saadik oleme veelgi enam teadustööd intensiivistanud. Ei ole enam vaja tõestada, et sellel poleks teaduslik-tehniline progress võimalik. Milles intensiivistamine väljendub? Temaatika konsentreerimises tähtsamatele suundadele, nagu mikroprotsessoritehnika, lasertechnika jm., samuti uurimisjõudude ümberpaigutamises. Kuid ülikoolis tegutseb ikkagi 87 kateedrit ja meil ei saa lõpmatuseni nõuda teemade konsentreerumist, jäägu igapäevale oma põhilised uurimissuunad.

Lisan siia veel TRÜ osalemise mitmes siht-kompleksprogrammides. Põhiülesandeks oleme võtnud just oma vabariigi ülesannete lahendamise. ENSV majandusliku ja sotsiaalse arengu plaani on lülitatud 45% teemadest. Palju räägitud või (nagu E. Vajakas nimetab «Rahva Hääles» — «narmasteni räägitud») probleem on oma eksperimentaalbaasi rajamine. Ma ei usu enam, et meile antakse mõni vana tootmis-hoone. Oleme ka organisatsiooniliselt ja ruumiliselt liitnuta suutnud tegelda väikeserialise katsetootmisega.

Sel viisaastakul peab muutuma ka kõrgkooliteadus 2—2,5 korda tõhusamaks, TRÜ-s kui juhtivas kõrgkoolis koguni 4—4,5 korda. Seda ei saavuta ainult oma jõududega. Lahendamist vajab materiaal-tehniline baas, finantseerimine. Neist asjust kõneles EKP kongressil ka rektor. Mitte ei saa aru, miks meid võetakse plaaniorganeis nagu tööstus-ettevõtteid ning piiratakse palgafondi. Lepinguliste tööde üldmahtu oleme sunnitud suurendama. Need rahad jäävad kõik ülikooli enda tarbeks, sest ülikoolis moodustavad teadusele tehtavad kulutused vabariigi üldkulutustest ainult 18%, eelarvelise teaduse osas kõigest 11%. Miks me ei võiks palgafondi kasutada oma äranägemise järgi, paigutada ise töötajad, töötada 1,5 kohaga jne.? Nii et paljud asjad on vaja üldriiklikult paika panna, need ei sõltu alati isegi mitte ministeeriumist.

Kuid palju annab paremini teha ka ise oma päevast tööd ümber seades. Eriti puudutab see õppe- ja teadustöö vahet. Siin peab valitsema mõistlik sümboolsus, samme koostöö suunas astugu nii kateeder kui labor ootamata üleülikoolilist vahelekkumist. Kahjuks takistavad vanad mõttestambid sageli isegi kõige lihtsamaid ümberpaigutamisi. Ometi peaksime vaatama ülikooliteadust integreeritult lähtudes kogu ülikoolipere vajadustest, mitte kapselduma. Siia kasvõi näide seadmest, mida professor luku taga hoiab, kuid mida vajavad paljud teisedki. Ka niisugune asi tuleb ise kohapeal korda ajada.

Nii M. Gorbatšovi kui N. Rõžkovi kõned annavad lootust, et ka kõrgkooliteaduse seis hakkab hoogsamalt edenema. Loodan palju ka peatsest kõrghariduse ümberkorraldusest.»

Kaks lauset M. Gorbatšovi ettekandest: «Nagu ei saa olla vana metsa noorendikuta, nii on ka tõeline teadlane mõeldamatu õpilasteta... Õpitöö esimestest aastatest alates peavad üliõpilased sisse elama uurimistöösse, võtma osa selle töö tulemuste juurutamisest tootmis-»

Leelo Hiie õigusteaduskonna IV kursusele on üks neid, kes on püüdnud uurimistegevusse süveneda, tema töid on ka auhinnatud.

«KUIDAS SAAKS ÜLIÕPILASI PAREMINI TEADUSTÖÖSSE HAARATA?»

«Pole saladus, et paljudele tudengitele tähendab teaduslik uurimistöö tähtaegade ähvardusel suure rutuga paberile pandud kursusetööd. ÜTÜ tegevusega osatakse tihti seostada vaid kord aastas toimuvat konverentsi. Arksama vaimuga tudengid käivad ka ringides, kuid paljude osa piirub vaid kuulamise-vaatamisega. Kas tõesti on teadustööl üliõpilase elus vaid teisejärguline koht? Ometi tuleb ülikooli igal aastal nii vabariiklikke kui üleüldisi suuri auhindu. Järelikult on viga ka ringide juhtides ja juhendajais, kui ei tegutseta. Kui konverentsitekkandeid kuulama tulnu haigutust maha surub või kärsitult kella pilub, on küll üritus halvasti organiseeritud. Kas pole ka ÜTÜ traditsioonilised vormid end mitte ammendanud? Eesti keele ring näib küll pidevalt vormis olevat ja uusi teid otsivat.

Peale organiseerimise ja suunamise vajab ÜTÜ siiski eelkõige süvenemist probleemidesse ja järjepidevat tööd. See on juba täielikult tudengi enda teha. Kahjuks ei võta üliõpilane, kes on küll hästi kursis maailma asjadega, alati vaimustusega kätte oma eriala kirjandust. Ehk on põhjus selleski, et vaimustusega ei tulnud ka kõrgkooli, otsustati vanemate ja sõprade soovitusel või hoopis juhuslikult. Argument, et kõigist ei peagi teadlasi saama, on küll veenev, kuid oma eriala põhjalikum tundmine ei tule kellelegi kahjuks.

Juristide hulka satub vist vähem teadlasemõtetega tudengeid, kui näiteks bioloogia-geograafia- või arstiteaduskonda. Seetõttu ei julge ma üldistusi teha ega väita, et üliõpilaste teadustöö on igal pool niisamasuguseks probleemiks. Või mida arvad teadlased, lugeja?»

TRÜ nõukogus

Reedel, 28. veebruaril 1986. a. algusega kell 10.15.

● Kõigepealt anti üle autoritunnistused. Pneumaatilise pihusti ja elektrostaatilise pihusti konstrueerimise eest said kaks autoritunnistust keskkonnakaitsefüüsika labori juhataja Lembit Visnapuu ja vanemteadur Reet Priiman.

● Ülelildulises kõrgkoolide juures asuvate teaduslike uurimisinstiitute sotsiaalsete võistluste saavutatud tulemuste eest neli 1985. a. kui ka XI viisaastaku teravikuna sai UMPI aukirja, millele on alla kirjutanud NSVL KKEH minister ja Haridus- ja Teadustöötajate AOKN sekretär. Aukirja juurde kuulub ka III rahaline preemia.

● Esimene päevakorrapunkt oli õppejõudude kohtade täitmine konkursi ja taasvalimise korras. Tsiiviilõiguse ja -protsessi kateedri juhataja kohale kandideeris õigusteaduse kand. Endel Ploom; anorgaanilise keemia kat. professori kohale — pedagoogikadoktor dots. Aarne Tõldsepp; pediatraia kat. juhataja kohale — meditsiinikand. dots. Aino Paves; pedagoogika kat. va-

nemõpetaja kohale — Reet Uring; hügieeni ja tervishoiuorganisatsiooni kateedri professori 0,25 kohale — meditsiinidoktor Hubert-Viktor Kahn. TRÜ nõukogu hääletas nimetatute poolt.

● Professori teaduslik kutse otustati taotleda bioloogiadoktoritele Hans Remmile ja Jüri Kärnerile.

● Dotsendi teaduslik kutse taotleti meditsiinikand. Alla Möttusele, keemiakand. Rein Pulleritsile, füüsika-matemaatikakand. Uno Kaljulaiule ja füüsika-matemaatikakand. Kalle Kaarlile.

● 1985/86. õa. sügissemestri õppekasvatustöö tulemustest rääkisid õppeprorektorid prof. Uno Palm ja dots. Valter Haamer.

Uno Palm: «1. septembril asus auditooriumidesse 1070 uut üliõpilast. 1. jaanuari seisuga oli ülikoolis 5456 õppijat, semestri jooksul langes välja 116. Sügissemester erines õppetöö tulemustelt vähe eelmise õppeaasta samast ajast. Õppeedukus on stabiliseerunud, protsentides väljendatuna oli see 91,6%. Endiselt on põhiprobleemiks suur arvestusvõlglaste arv sessiooni algul. See viitab puudujääkidele õp-

pedistsipliinis ja ebaregulaarsele tööle semestri jooksul. Elavnes meetodikatöö, hakati kasutama rohkem intensiivmeetodeid (videotreening, pidev pedagoogiline praktika, arvutustehnika aluste õpetamine ka õppejõududele, tehniliste vahendite üha laiem kasutamine), alustati ettevalmistusi alanud viisaastaku meetodikatöö põhisuundade läbitöötamiseks.

Kasvatustöös olid tähelepanu keskpunktis ühiselamud selle sõna kõige laiemas tähenduses. Püüti parandada ühiselamute materiaalsel seisundit (saadi uut mööblit, jätkatakse remonti, parandatakse valveitingimusi). Eelmise semestri õppe- ja kasvatustöö probleemidest saab lähemalt lugeda ühes järgmises märtsikuu lehes.»

● Üliõpilaste tervislikust seisundist andis ülevaate dots. Laur Karu ja arstipunkti juhataja Aija Landör.

● Õigusteaduskonna tööst kõrgemalsevaste organite otsuste täitmisel, spetsialistide ettevalmistamisel ja teaduslikust uurimistööst alaealiste õigusrikkumiste profülaktika alal rääkisid dekaan dots. Eimar Rahumaa ja SIKI aseesimees dots. Endel Jürimäe.

Otsuse põhjal tuleb rektoraadil astuda vajalikke samme üliõpilaskooli alkoholisõltuvuse probleemide kompleksse uurimise rühma loomiseks (see on kirjas ka TRÜ nõukogu septembrikuu otsuses) ning taotleda koosseisulist õppejõukohtade eraldamist narkoloogia õpetamiseks.

● Kuidas täidetakse komitee otsust «TRÜ komsomoliteeride ja ametiühingumitee tööst üliõpilaste taidluse ideelis-poliitilisel suunamisel», sellest andis aru ametiühingumitee esimehed Helve Kabur ja Ants Kull ning komsomoliteeride sekretär Arvo Lamp. Klubi juures tegutseb 37 taidluskollektiivi ja huviklubi (1122 osavõtjat), üliõpilaste ametiühingumitee juures karskusklubi ja naisklubi (48 osavõtjat), komsomoliteeride juures inter. filmi- ja matkaklubi ning RSR. Mitmed huviringid tegutsevad ka ühiselamutes jm.

Tuleks välja selgitada üliõpilaskonna huvid ning luua juurde vajataavaid ringe ja klube. Selle teema juurde pöördub «TRÜ» lähemal ajal põhjalikumalt.

● 3. märtsi koosolekul võeti NLKP liikmeks bioloogikandidaat Martin Zobel ning liikmekandidaat Leelo Hiie (õig. IV), Katrin Kamarik (õig. III) ja Tõnu Hein (maj. V).

EKP TRÜ komitees

- UUED LIHKMED
- KARSKUS JA NARKOLOOGIA
- HUVIALAKLUBID

seada uurida ja õpetada ilma ühtset süsteemi loomata ja kohti juurde saamata pole küll võimalik.

Teiselt poolt vaadates võib aga uurimistöö ja õpetus olla väga hea tasemel, ent eriliste tulemusteta, kui jätkub osa juhtivate töötajate ja üliõpilaste leige suhtumine karskustegevusse. Ühiskondliku arvamus kujundamisel on aga oma kollektiivi juhtidel väga suur osa. TRÜ karskusiühingu kohta saab üle lugeda 21. veebruaril lehest. ENSV Karskusiühingu pressikonverentsil Tallinnas anti kõrgkoolide karskustegevusele tagasihoidlik hinnang. Oodatakse ka komsomoli agaramat sekkumist. Karskusliikumine peaks ka rohkem avalikustatud olema. Praegu kasutatakse teaduskondades ja teistes väiksemates allüksustes madagi tehakse, kuid ühtse kaasahaaramise huvides võiks kõik huvilised kogu ülikoolist kokku tulla ja midagi ühiselt ära teha.

Ja „Kontor“ töötab...

Esimesed argiteadmised ametiühingutest saadakse kooli ajal. Ühelt poolt ajalootunnis õpitu majanduslikust ja poliitilisest võitlusest, teiselt poolt vanemate töökohtast ja osaliselt kinnimakstud pioneerilaagri (puhkekodu, ekskursioonid jne) tuusik. Varem või hiljem astutakse ise au liikmeks, tihti lugemata põhikirja ja isegi teadmata, et see on NSV Liidu (ja kogu maailmas) kõige massilisem organisatsioon. Argiteadmisi ei täienda ka harvad koosolekud, kus meelsamini mõnd raamatut loetakse kui aruandeid kuulatakse. Valimiste ajal tõstetakse rutinselt kütt, aga igaks juhaks jäetakse vallitavate näod meelde — kes teab, kunas abi vaja läheb. Ametiühingu maks tasu peale ei käi ja maksimisega ei pea üldiselt ise vaeva nägema (see võetakse automaatselt stipist maha). Vahel saadakse mõni tuusik või toetus ja nii ei teki ka probleemi, kuhu see raha läheb. Oheonaga, peaaegu et kontor töötab, kedagi eriti ei häiri ja vahel on kasu ka... Sellise arusaamaga võib rahulikult päev päeva järel õhtusse saata ja kahjuks suur hulk nii elabki.

Võib julgelt väita, et paljud üliõpilased ei tea täpselt, missuguse ametiühingu liikmed nad on. Ja kogu üliõpilane seas pole haruldased need, kes ei tea veel, et meil on kaks au organisatsiooni: töötajate ning üliõpilaste oma. Hea, et mõlema ruumid asuvad kõrvuti. Nii on üsna lihtne abivajajad ja korrespondents õigesse kohta ümber adresseerida. Teisel numbril helistajatest ei tasu rääkida. Oigustuseks tuuakse üliõpilaste organisatsiooni noorus — vähem kui poolteist aastat. Tõesti, see pole teab

mis pikk aeg, paras «imikuiga». Kuid kirjas on juba teelised mehe- teod — veebruari lõpul toimus üli- kooli baasil vabariigi kõrgkoolide au organisatsioonide seminar-nõu- pidamine. Ürituse nimetus räägib ise enese eest. Selleks, et teisi õpe- tada, peab midagi ka sõnade taga olema. Ongi. Päevast ei piisanud ning paljud ametisalladused jäid «avalikkuse ette toomata». Siiski võis kuulaja saada üsna põhjaliku ettekujutuse üliõpilaste au komitee ja kogu organisatsiooni tööst. Nii tekkiski olukord, et vabariigis tea- takse, mis toimub «uste taga», aga ülikoolis endas mitte.

1984. aasta novembris, TRÜ ametiühingu XXVI konverentsil, kui üliõpilaste iseseisev au organi- satsioon loodi, valiti ka esimene aktiiv — 23 inimest. Valik oli pal- jus juhuslik, aga õnnestunud. Vaid paar inimest hüppasid alt ega asu- nud vastset vankrit vedama. Täna- seks on siiski algsest komitee koos- seisust järele veidi üle poole. Üliõpi- lased on juba kord selline liikuv rahvas ja nii nad laiali pudenud ongi; kes tööle, kes sõjaväkke, kes akadeemilisele. Kuid töö tahab te- gemist ja asendamatu inimesi po- le.

Kuigi alustati tühilt kohalt, ta- bati kümnese ka tööjaotuses. Too- kord moodustati 7 komisjoni (kul- tuuri- ja kasvatuse, õppe- ja tea- dus-, kehakultuuri- ja tervise-, ol- me-, sotsiaalkindlustus-, ühiskond- liku kontrolli ning organisatsiooni- lise töö komisjon).

Üliõpilaste au komitee esimees Ants Kull:

«Meie jaoks on kõige tähtsam õppetööd puudutavate probleemide ring. Muidugi laasuvad suured ho-

tused oodataval kõrgkoolireformil, mis peaksid põhjalikke muutusi kaasa tooma, kuid ega me selle- pärast käed rüpes istu. Meist sõltu- va püüame teha juba praegu. Läh- tudes olemasolevast tingimustest ja võimalustest tuleb õppeprotsess muuta olstarbekamaks ja tulemus- rikkamaks. Oma sõna saame sekka öelda õppeaja ja -ruumide ratsio- nalisemaks kasutamiseks ning õpe- töösse «sõbralikumaks» suhtumise loomiseks. Üheks suuremaks ette- võtmiseks on koos komsomoliga lä- biviidav konkurss parima õpperüh- ma selgitamiseks.»

Õppe- ja teaduskomisjoni esimees Aet Kull pole eelkõneleku sugula- ne, nagu paljud arvavad. Lihtsalt nimekaim. Kuid Aetil on Antsuga palju ühist kohusetundlikul töösse- suhtumisel. Olude sunnil teeb Aet suurema osa komisjoni tööd prak- tiliselt üksi. Aitäh öeldakse harva, kuid teha tuleb. Tema koostatud kokkuvõteted õppetidsipliinist, ses- sidest ja väljalangevusest on palju- dele tudengitele pinnuks silmas, aga täitsa oma viga — keegi ei kä- si neil halvasti õppida. Kuid tänu Aetile saavad mõnedki üliõpilased stippi, sest tema ettepanekul on mitme dekaanda tähelepanu juhi- tud stipendiumifondi maksimaal- sele kasutamisele. Et mõni tudene ka tänamas oleks käinud, pole küll kuykda olnud...

ÜLO VELDRE, üks «kontorist» (Järgneb)

Professor emer. Heinrich Riikoja 95

misele ja tingimuste loomisele loo- dusteadustöös. Ta oli aktiivne lii- ge komisjonis, mis reorganiseeris Tartu ülikooli kodanliku perioodi alguses, mil senised sakslastest õp- pejõud asendati eestlastega. Tema koostatud käsiraamatud ning juhe- did said üheks alusepanijaks eesti- keelsele kõrgkooli- ja teaduskirjan- dusele. Peale selle oli ta üks sõja- eelsele eesti entsüklopeediale toime- tajaid. Kõigile bioloogidele (enne sõda ka arstidele, loomaarstidele ja metsateadlastele), kes on meie üli- koolis eesti keeles õppinud kuni 1958. aastani, on H. Riikoja vahetu õpetaja, rohkem kui tosinale zooloogile ka väitekirja juhendaja.

Teine ala, millega H. Riikoja Eesti teaduses oma koha kindlustas, on meie hüdrobioloogia rajamine. Oma kogemusi, mis ta sai noorpõlves ekspeditsioonidelt Valgel ja Kaspia merel ning Volgal ja pärastistel vii- bimistel mitmes välisriigis, kasutas ta pärast sõda Emajõe ja Eesti jär- vede hüdrobioloogilise uurimise or- ganiseerimisel, kus tema käe all said tugeva ettevalmistuse kõik meie praegused, bioloogiaüliõpilas- tele hästi tuntud juhtivad hüdro- bioloogid ja ihtoloogid.

Aastast 1945 on H. Riikoja Eesti NSV teeneline teadlane. Teda on hinnatud ordeniga «Austuse märk», medalitega ja aukirjadega. 1960 va- liti ta Eesti Looduseuurijate Seltsi auliikmeks, aastast 1980 on ta ka TRÜ medali laureaat.

TRÜ kollektiiv ja Eesti arvukas loodusteadlaste pere õnnitlevad lu- gupeetud professorit ja soovivad talle tervist, energiat ning reipust veel huljaks aastateks.

JURI RISTKOK

Kuidas läheb kirjastamine?

Ülikooli kirjastusnõukogu koos- olekul tehti kokkuvõte 1985. aastast ja heideti pilk ka kirjastustegevuse tulemustele XI viisaastakul.

Möödunud aastal andis ülikooli välja 418 brošüüri ja raamatut ning tegi 855 nimetust rakendustriikseid. Kirjastatud ja trükitud oli kokku 1876 trükipoognat. Ilmunud bro- šüüride ja raamatute koguarv oli 195 tuhat eksemplari. Kogu trüki- töö tegi kirjastus- ja trükiosakond põhiliselt ise, H. Heidemanni nim. trükikoda suutis anda vaid 11 ni- metust 94,75 tp. ulatuses.

Kirjastatud väljaannetest oli õp- pemateriale 208 nimetust (631 tp.), bibliograafilisi väljaandeid 12 (116 tp.), teadustööde kogumikke 71 (532,25 tp.), konverentside teese ja materjale 37 nimetust (229,5 tp.), 44 autoreferenti ja 45 mitmesugust muud väljaannet.

XI viisaastaku jooksul anti välja 2144 brošüüri ja raamatut (8755 tp.). Nimetuste arvu poolest on TRÜ NSV Liidu kõrgkoolide hulgas Moskva RU järel kindlalt teisel kohal.

Kirjastus- ja trükiosakonna kol- lektiiv on töötanud ennastalgavalt, kuigi pidevalt on tuntud puudust tehnilisest filmit ja ka käsikirjad ei ole sageli laekunud ettenähtud tähtaegadel. Takistuste tõttu lihti monterimisel on viibimud trükikoja kolimine uutesse ruumidesse. Siiski on suudetud trükiloodangu tase säilitada ja trükiste välisilme on isegi paranenud.

Sellistes tingimustes on kirjastus- ja trükiosakonna kollektiivil olnud raske töötada, osakonna juhatajal Marta Raismal aga tööd juhtida. Tänu tema kindlakähelele ja asja- tundlikule juhtimisele on kõik va- jalikud trükised alati lubatud ajaks ja kvaliteetselt tehtud. Käesolev aasta on sealjuures Marta Raismale ülikooli kirjastus- ja trükiosakonnas kahekümnes.

5. märtsil oli aga MARTA RAIS- MAL väärikas sünnipäev. Edu ja õnne selles tänuväärseis töös ka edaspidi!

VALTER HAAMER

TRÜ kirjastusnõukogu esimees

OTO • OTO • OTO • OTO • OTO • OTO Konkurentsivõimet on

Tänavustele konverentsikutsetele saime vastuse viiest pedagoogilisest instituudist. Enamik 1. märtsiks kutsutud külalisi saabus veebruari viimasel päeval. Loodetavasti suu- tis defektoloogia II kursuse üliõpi- lane Marika Rajassaar ületada rei- sitõidumise hommikupoole ööd Kiie- vist tulnult esotsas dots. Margari- ta Roždestvenskajaga. Nende saa- bumist kuulutav telefonikõne ei jõudnud vastuvõtjateni, tegemist oli juhukohitumise. Tallinna kaudu saabusid Kišinjovi neid. «Tšaika- ga» Sialuiai ja Minski defektolo- ogaüliõpilased, viimastel kaasas sealse 800 üliõpilasega defektolo- ogiateaduskonna dekaan dots. Gen- nadi Turik. Aitüma inglise keele õp- pejõule Georg Allikule, kes leidis konverentsihommikul seiklustega pärjale jõudnud hilinejad Slavjans- kist ning nad linna tutvustades mi- nutipeaile algavale üritusele oskas tuua.

Kaheksateistkümnest üliõpilaset- tekandest kümme pidasid külalised. Alustas Irena Aleksejeva Leedu de- fektoloogia eilsest ja tänasest päe- vast. Mõni tund hiljem teadsime Sialuiai kolleegi pidulikult tähistav 25. tegevusaastat.

Kaks külalisettekannt vaagisid kogeluse psühhoteeraapiat ja koge- lejate mõtlemiserisusi, üks kõnehäl- vikute kirjapüüdeid. Valdavalt kä- sitleti aga abikoolipedagoogikat ja abikooliõpilaste omadusi, seda nii meie üliõpilaste kui ka külaliste et-

tekannetes. Oli läbimõeldud ekspe- rimente, millel perspektiivis väljund meetoodikas, samuti psühholoogia- töid ja sissevaateid meetoodikaküsi- mustesse. Üks töö käsitles eesti õp- pekeelegra kooli V klassi õpilaste vigu vene keele etteütlustes, üks käitumishälvikute enesehinnangut. Eripedagoogika kateedri juhataja dots. Karl Karlep tegi kokkuvõtte, tuues välja märkimisväärsed külalis- ettekannetest, aga pannes neile edaspidiseks südamele püüda ma- hutada sõnavõtt tavakohase 10–12 minuti raamesse. Oma üliõpilastel nägime olevat vajaka venekelsest väljendusoskusest ja -julgusest.

Konverentsikülalistele püüdsime näidata uhkemat minevikust ja ole- vikust. Selleks ring raamatukogus, peahoones ja linnas. Sõprusõhtul kodunduskabinetis aitasid ülikooli ja Tartu ajalugu, eriti aga hiljutist juubelit meenutada slaidid. Esma- kursuse vokaaltrio meisterlikkus jättis seekord isegi laululembesed ukraina tüdrukud vaikima.

Tänu konverentsile tugevnesid si- demed, eriti Kiievi ja Sialuiai üli- õpilastega. Eripedagoogika kateedri suhteliselt väike ja lühiajaliste tea- dustavadega pere (kandidaat õppe- jõust neli said kandidaadikraadi läinud viisaastakul) süvendas tut- vusi ja leidis taas, et ollakse kon- kurentsivõimelised.

JAAN KORGESAA, defektoloogiaringi juhendaja

Kuidas elavad ajaloolased?

Dekaan dotsent Allan Liimi, kasvatusprodekaan Ants Reinmaa, üliõpilasrahvamaleva juhendaja õpetaja Aadu Musta ja Pälsoni 23 majavanema Tõnu Sepa sõnavõttude alusel ajalooteaduskonna lahtiselt parteikoosolekult. Kasutatud on ka vestluses dotsent Ants Reinmaaga kuudit.

Oldpilt

Ühiselamu näo määravad kõik, kes seal elavad, eriti aga ühiskodu tuumik — majanõukogu. Ajalooteaduskonna neljandakursuslasel Tõnu Sepal täitus veebruaris majavanemana neljas aastaring. Mis seal salata, ega igauks majavanemana nii kaua vastu pea. Kasvatusprodekaan Ants Reinmaa nimetas oma koostööd majanõukoguga tihedaks ja üksmeelseks. Ta loeb end koguni nõukogu n.ö. mittekooresseisuliseks liikmeks. Agar ja energiline on ka maja perenaine komandant Oie Avameri. Kõiki ühiselamumuresid ei jaksa temagi lahendada: lagunenud on ukse- ja aknad, üliõpilased igatsevad uut mööblit. Nüüd on osa tubasid Oie Avameri algatusel siiski uue mööbli (õõkapid, toolid, laud) saanud. Õhustajaooskonna mehed alustasid remondiga. Küllap on see tingitud sellestki, et huvi ühiselamute vastu on suurenenud lausa üleiluliselt.

Vahel arvatakse ekslikult, et ühiskatudeng aina lõhub, tema kätte ei või ühtki korralikku eset usaldada. Ajalooteaduskonna ühiselamus on väga korralikke tubasid. Tänu uuele majanõukogu sanitaarvolinikule Anneli Seljamaale on tubade puhtuse ja korra kontroll saanenud. Hindend pannakse ühiselamustele ja neist informeeritakse ka dekaani. Osasse tubadesse, eriti teisel korrusel, sisenevad üliõpilaskontrollid alati veidi murelikena. See ei kehti aga kõikide teise korruse tubade kohta. Mõned neist sobivad teistele koguni eeskujuks, näiteks 209 (Margus Lääne, Urmas

Esna, Jüri Tammoja ajaloo III k.), 212 (Tõnu Sepp). Lisaks sanitaar-eeskirjadele tuleb alluda ka teistele sisekorrareeglitele. «Kuivast seadusest» peetakse kinni. Joomise pärast pole kedagi eksmatrikuleeritud. Mõnele katsetele «vana head korra» meenutada on majanõukogu kiiresti piiri pannud.

Valve

Mõned suhtuvad ühiselamuväl- vesse irooniliselt ning peavad seda järjekordseks bürokraatiaiminguks. Teisest küljest peetakse korralikult töötavat valve ühiselamu üheks olulisemaks näitajaks. Mõeldud aasta lõput on komandandi algatusel ametis palgaline valvur, ka õistel kellaaegadel. Nüüd ei pruugi üliõpilased valve pärast loengutest puududa. Valveülem Raul Salumäel on valve organiseerimisega vähem vaeva. Üliõpilased pole siiski valvesüsteemist päris kõrvale jäetud. Nad kontrollivad sissepääsulubasid kella 19–23-ni. Mõned ei pea sedagi mõnetunnist valvekohustust täitmisvääriliseks. Ülikoolis kehtiva korra kohaselt neid karistatakse, kusjuures valvest puudumise pärast võidakse ühiselamukohast koguni ilma jätta. Majanõukogul on tavaks anda valvekorra vahelejäetajale trahviks kaks kordusvalvet. Need, kes valvetunnid «ära unustavad», kutsutakse majanõukogusse seletust andma. Kahjuks ei jõua ühiselamu omavalitsus «patustelt» alati operatiivselt aru pärida. Ooalvurile on abiks magnetlukk, mis hiljuti uksele seati.

Dekaan Allan Liim: «Kõik teavad, et valvurile peab esitama loa. Vahetevahel aga peetakse seda korraldust üleareuseks. Kui esitatud nõudeid täita, töötab ka valvur ise püüdlikumalt ega jää «igavusest» tukkuma.»

Rahvamalev

Vähepeal arvati, et ühe teaduskonna üliõpilasrahvamalevlased kontrolligu teisi ühiselamuid. Nii sugune variant põhjustaks vististi sihilikku urgitsemist ja tähenärija-likku vigade otsimist. Hoopis sobivam oleks, kui omad üliõpilased valvaksid oma ühiselamu korra jä- rele. Ajalooteaduskonna ühiskodus võivad abivajajad pöörduda tuppa 209, kus asub korrakaitsepunkt. Senini pole tehtud sisemisi reide. Loodetavasti see viga parandatakse. Rahvamaleva juhendava õppejõu Aadu Musta ütluse järgi oleks mõt- tekad üliõpilaste ja õppejõudude ühisreidid. Muuseas tuleks ka vaa- data, kas valvurile sissepääsuluba esitatakse ning kas kõik külalised registreeritakse.

Oma puhketuba

See kauaoodatud soov on lõppu- de lõpuks täitunud. Puhkeruumiks kujundatakse ümber endine õppe- klass, kus praegu remont käimas. Oppeklassist julgetakse loobuda ennekoike raamatukogu naabruse tõttu. Puhkeruum saab uue mööb- li, sinna tuuakse ka värviteler. Ma- javanem Tõnu Sepp kostis, et nüüd saab ka stende näitagitatsiooni- välja panna. Alumiste korruste stendid on pidevalt inforohked. On lootust ka kultuurielu elavnemist, mis varem varjusurmas oli. Selleks et puhketuas igav ei hakkaks, tuleb üliõpilastel endil pead mürda. Eriti oodatakse huvitavaid ideid komsomoli- ja ametiühingubüroolt.

Teaduskonna komsomolibüroolt oodatakse üldse laialdasemat huvi ühiselamuelu korra vastu. Kas või majanõukogu liikmete tegevuse kohta järjepidevat arupärimist. Üli- õpilasametiühingu valdkonnaks võiks olla eelkõige olme.

JAAAN LUKAS,
ajaloo III k.,
teaduskonna pressisekretär

Seoses üleviimisega teisele tööle...

...õeldi mõndagi pakitsevat, mis seni formuleerimata, «ununenud». Nüüd ka Tallinna Draamateatri poolt «Vanemuise» lavalt.

...võib formuleerida mitut moo- di. Otsesõnad kipuvad kergesti dot- seerimiseks ega mõju seelõttu iri- senisest paremini. Publik, proble- mi keskel päevast päeva elaja, va- jab kriitikat mitte üksnes kongressi ergutusel. See on pigem alus asja- de nimetamiseks õigete nimedega, aga mitte näpuga tõrkimiseks, vaid tegutsemise suunamiseks. Kergem on aidata murelikku, kes ausalt oma komistustest räägib ka iseendale. Kuiõrd rahvas ongi üks suur ise, on mõisteta ka tema, eriti noorte agarate homseparandajate rõõm avalikult selles võimaluses osaleda.

...See pole mitte ajaloo valet- day kadumine uutes vormides, mis meenutab Noorsooteatri etendust «Lõvi talvel». Richard Lövisüdame tagaõue paljastamise eesmärk on indiviidi alasli rapsamine, tema kri- tiseerimine, süüdistamine. «Seo- ses...» näib algul samuti rõhuvat ühiskonnategelaste endi auahnuse- le, katjerismile, puudulikkusele. Siis aga süveneb autor juurtesse. Seal, sügaval, selgub äkki, et inimesed ise on tegelikult kuratlikult head. Et nende karjuvad etteheited kollee- gidele tulenevad arusaamisest, et miski on mäda. Teiste eksimusi on mugavam avastada kui enda omi. Sellepärast vist ongi juhtivad töö- tajad koondatud näidendis dünasti- liseks «õukonnaks», surutud vasta- misi ka isiklikes suhetes.

...Oma tööd pole tervislik koju kaasa võtta. Ka mitte siis, kui oled mõttetööga tegeleja. Isegi mitte siis, kui sugulased su väimsed kol- leegid on. Perehond on ühiskonna alus. Parteiuhtl naine liidab end usulavalt mehega: meie kandsime bürool ette, meie otsustasime, meie annime resolutsiooni... Kui aga ametikohustes eksid bürokraatiasse, võtad paratamatult koju kaasa kõr- gelennulise kõnemaneeeri, argiloo-

sungid, punased dokumendikaaned. On vaja tõestada, et see polegi tege- lik kõiksus. Et kriitikapuudus on lu- llingelised tegijad ajalehelehtstiks, avaldustekoguks taandanud. Parim vahend on intriig — paigutada as- jaosalised üksteist kritiseerima. Olenemine suunab pilgu ka en- dasse. Mis siis, et esimene refleks on enesekaitse ja pörutus. Su kol- hoosiesimehest vanaema, juhataja sõbra meeleheitlikud, samas arukad süüdistused äratavad su, näitavad äkki uuesti, et selle privilegeeritud seltskonna jõukas elamus elavad tõusikluse ja tähtsuselute nähtuste ülehindamise keskel su oma rahvu- se esindajad. Lähedased. Kogenud. Mõtlejaiks loodud.

...formuleerida saab inimese reaalse olemuse kaudu. Juhtivate ühiskonnategelaste perre sattunud tütarlaps oli lavastuses põhilise väljaullejaks. Ta sädistas mure- tult ja usaldavalt välja selge, mida kõik teavad, aga millest pole kom- beks rääkida. Arne Oksküla ja Kaljo Kiisa virtuooslik jõudamine oma mähtalt üldistustele, enesetõ- gustused ning inimlikustumine vii- sid aga läbi närviuku ja publiku raputamise ootamatult üsna ühte punkti: lõhker kõigutamatu, hiljel- haava lajatanud etendus tõi oota- matu joovastuse ja kergenduse. Suured asjad polegi väikestele nii võimatud ja lahendamatud, kui jät- kub julgust ja tarkust õigel kohal aus olla.

Teisipäevase etenduse mõtted kirjutas kokku KATI-VASAR.

Kes õuna tahab, peab kõigepealt puu otsa ronima

Kongressi avapäeval oli «TRU» väikesele kollektiivile lisaks üldpoliitilisele tähtsusele erilise tähendus: nimelt arutati ajakirjandusosakonnas seda, kuidas tõsta ajalehe sisulist taset. Leiti, et «TRU» ei vasta veel täielikult lugejate vajadustele ja väljaandjate ootus- tele. Väiteke «Ajakirjandusüliõpilastelt oodatakse sisukamaid ja pidevamaid kaastöid» («TRU» nr. 5) leiti vastuseks, et toimetusel tuleks ilmutada suuremat aktiivsust kaastöö organiseerimisel.

Et muuta ajalehte selliseks, nagu ta võiks olla ja peaks olema, otsustasid žurnalistika kateedri õppejõud ja tudengid võtta «TRU» oma erilise hoole alla. Zurnakad lubasid oma lehega enam mitte tõlitseda ja hakata ühte vankrit vedama (mitte nii, nagu luik, haug ja vähk omal ajal). Kateeder nõustus enda peale võtma pressiklubilaste teoreetilise ja

praktilise väljakoolitamise. Kohe lepitati kokki esimeste artiklite ja rubriikide ühelt poolt tegemise, teiselt poolt ilmuma hakkamise suhtes.

NIISIIS: PER ASPERA AD ASTRAM!

Pildistas PEETER TALI
Kirjutas TEET SOOVI

Fotomontaaž algab vasakult prof. Juhan Peegliga, siis «TRU» korrespondent Indrek Ude, toimetaja Varje Sootak, tudengid Ülo Veldre, Mari Karlson, Malle Aleksius, kaks noormeest I kursusest ja dots. Marju Lauristin.

Kevad. Suvi. EÜE-86?

Koos kevadega saabub ülikooli EÜE sektorisse järjest rohkem küsimusi selle suve maleva kohta. Plaanid on tehtud ja nüüd on pöördumise aeg neid realiseerima hakata.

Enne siiski, kui sellest aastast rääkima hakata, mõned arvud eelmisest. EÜE-85 egiidi all läks välja 24 pluss 4 rühma, viimased kaugemale NSV Liitu. Need olid Gagarini, Jakutia, Tjumeni, Karjala ja festivalirühm Moskvasse. Arvuliselt jagus Eestisse 540 malevast, välja sõitis 110 (malevlaste plaan oli 730). Lihtne arvutus näitab, et midagi jäi nagu plaanist puudu.

1986. aasta plaan on enam-vähem sama (malevlaste plaan 700), kuid kas malevlasti tuleb rohkem või...? Igati, kes on malevas käinud ja kes sinna minna tahab, mõelgu, kas «või» ja «...» on likvideeritavad?

Et edaspidised küsimused lõpetada, püüan anda mingi ülevaate sellest, kus TRÜ üliõpilasmalev suvel tööle hakkab.

Esmakursuslasi ootab «Suvemalev 86». Ärgu vanemad kursused arvaku, et neid minema aetakse, kui neil soovi osaleda. Rebastel on aga osalemine kohustuslik (kõrvalehoidmine langeb üpris raske karistuse alla). Eemalejäämine on vabandata ainult EÜE-86 põhirühma kinnitatud nimekirjas olemisega (nende alla käivad ka teised Liidu rühmad). Suvemalev töötab suvel traditsiooni kohaselt Tartu linnas ja rajoonis ning võimalik, et ka teiste rajoonide majandites ja ettevõtetes. Loodan, et täpsemalt oskab sellest informeerida suvemaleva komandör Tarmo Leheste (maj. II).

Väljasõitvaid rühmi on sel aastal 4, Eesti Üliõpilaste Ehitusmaleva esindusrühm GAGARINI linnas Smolenski oblastis. Sellest rühmast targu rohkem ei kirjutaks, sest Gagarini funktsionäärid on igal aastal ise info ja oma trumbid ajaleheveergudel välja käinud.

Ülejäänud väljasõitvaid rühmi ei iseloomustaks üldse, piisab rühma nimest.

Komandörid: KARJALA — Ovik Halatjan (spordimed. II), TJUMEN — Ivan Melnitsuk (TRÜ lõpetanu), JAKUTIA — Konstantin Prohonski (vene ravi IV).

Soovitari vaid — tasub ära käia, mine tea, kas veel kunagi sinna satub ja oma käega midagi kapitaalselt teha saab.

Nüüd siis veel Eesti NSV piirides töötavast TRÜ malevast.

Nende rühmadega on seotud ülikooli malevaplani kõige suurem tähtsustamine, seda nii rühmade kui ka malevlaste arvel. Ei hakka siin pikemalt arutlema, miks see nii on, vaid üks küsimus: «Kus on need ühe-kahe-aastase lihtliikmestaažiga malevlasted, kellel oleks julgust ning pealehakkamist rühma funktsionääriks hakata?» Üldine mentaliteet on vist selline, et komandöri-komissari saba on lihtsam sõrkida kui ise midagi ära teha, kuid kas see rahuldab (ikkagi tulevane juhtiv töötaja)?

Selle aasta malevas on üks küllaltki suur uuendus — rühma liikmete minimaalne arv on 20.

Ülikooli mureks jääb endiselt 3 regiooni:

TARTU REGIOON: komandör Erik Allikmets (ravi III), komisar Urmas Sule (ravi IV), meister Meelis Rohtmaa (TPI vesivarrustus III);

LOUNA-EESTI REGIOONI teevad Priit Teder (maj. III), Tõnu Rüütel (õig. II), Aarne Kuusik (TPI tsivililehitus V);

SAKALA REGIOONI võtavad enda peale Teet Kolts (EPA maapar. V), Mehis Pöld (ravi IV), Indrek Kapp (EPA maapar. V).

Regioonidest kirjutaks täpsemalt, kuid lepingud firmadega on veel sõlmimata. Igatahes on vakantseid kohti rühmafunktsionääride kohtadele kõigis kolmes regioonis. Märtsi lõpus panevad regioonide staabid EÜE stendile peahoones välja infoplatadid, koos kirjadega, kus mingi rühm tööle hakkab ja kes on funktsionäärid. Juba kindlatele rühmafunktsionääridele teadmiseks, et 30. märtsiks peab olema tuumik komplekteeritud (13 inimest), vastasel korral läheb rühm vabale komplekteerimisele.

EÜE sektori poolt — head pealehakkamist!

TAUNO KALVET,
ravi V k.,
EÜE sektori juhataja

Ahoi, Sakalasse!

Suurepärase võimaluse malevasuvel tõsiselt ja lõbusalt veeta avaneb igal soovijal ka tänava Sakala regioonis. Esiolgu luure kohapeal näitas, et rühma soovivatel majanditel omapoolel ettevalmistused täie hooga käivad. Enamik tulevase lepingupartnerid on tuttavad juba mõõduvõrd aastat. Nimetaksin Pärnu Metsakombinaati, Väandra kolhoosi, Oisu sovhoosi, Pärnu KEK-i jt. Tulevast rühmafunktsionääridel tasub järgida igal juhul põhimõtet — kes enne valib, valib parema koha.

Kuigi selline üleskutse võib esialgu nii mõnelegi tunduda liiga varajane, tasub silmas pida, et rühmatuumikute komplekteerimine lõpeb tänava 30. märtsiks. Et aega märtsi lõpuni õige napilt veel järel on, kutsun nii endisi kui ka tulevase sakalamehi ühendust võtma Sakala regiooni staabi komandöri või komisariaga:

komandör: TEET KOLTS — TARTU, TAMMSAARE 8—86,
komissar: MEHIS PÖLD — TARTU, LENINGRADI mnt. 89—208 tel.: 351 05 (õhtuti).

Sakala regiooni komissar

PS! Regiooni staap omalt poolt lubab, et ka kõik nendest sõitvate suve jooksul ilusasti korda aetud saab.

Tulla või mitte?

Talifil '86 on mõõdas, suusadki tagasi viidud, aga midagi tahaks selle kohta veel öelda.

Optimistlikud korraldajad tellisid 75 emblemi. Kavand tuli tabav ja värviergas, autoriks Ivi Piibeelt eesti filoloogia I kursusest. Hakkamist jätkus esialgu ka osa võtta tahtjail. Kirja panid end ja raha maksid 54 inimest. Seepärast telliti ka toitu 54 suusatamisest väsinud filoloogi jaoks.

Vellaveres jõudsid organiseerijad Tiit Ojanurme (eesti keele kat. õpetaja) ja Ülo Toomsalu (eesti fil. I) ära oodata vaid pooled tulla lubanutest. Teised lihtsalt ei tul-

nudki. Käinutest sellest igavam ei hakanud: Enn Veldi näitas Inglismaast slide, tehti viktoriini, õhtul laulus improviiseeritud meeskoor jne. Jagu saadi ka sellest poolestajale inimesele mõeldud toidulaarist.

Huvitav siiski, kuhu jäid ülejäänud? Osavõturubla oli ju makstud, järelikult oli ka kindel plaan suusatama minna. Ehk on tudengi plaanid nii muutlikud, et täpsemini ei saagi üritusi planeerida? Aga «Talifil» on siiski hea traditsioon ja seda ei maksa narrida.

MALLE TOOMISTE,

žurn. III k.,

teaduskonna pressisekretär

Ruudi

ehk palju õnne naistepäevaks

Missugune hommikumaine unistus, missugune antiikideaal! See on õpetatud mees, teadlik meesterahvas. Oigupoolest on see mina ise, kui ma meesterahvas oleksin.

Õeldakse: kui meesterahvas oma tundemaailma poolest tühisem on, trööstliku ta ennast sellega, et ta oma teadmiste, mõistuse poolest kõrgemal seisab. Puhas pettus! Tühilootus! Tema imetlemine oleks midagi segast, ebamäära, iseteadmatus. Teine asi on ikka ühe naisega kõnelda. Sellepärast tahan ma, et ta kõigist mehelikest vigadest vaba oleks.

Mees, keda ette kujutan, jaksab soolises psühholoogias erapooletu olla. Ta ei lange moraalselt ega ideeliselt ühegi naise mõju alla. Peale andide teadustes on tal suured talendid kunstides. Muu seas mängib ta meisterlikult klaverit. Mitte ainult laitmatu tehnikaga, vaid ka peenema arusaamisega, mis harilikult meestel puudub.

Nii haritud, teadlik, kui see mees ka on — ta peab veel noor olema, vaevalt üle kahekümne eluaasta sammunud, pealegi veel meeldib ja õnn.

See mees on ilus. Kasv on ennem veidi ülevalpool keskmist, sest väike meesterahvas ei avalda muljet. Tema uljas, mehelikku kõnnakut nähes on tunne tema ümber kinni haarata... Sealjuures ei ole ta liiga lahja. Tal ei ole klassikalist ega kreeka profiili — see pole meie aja kohane. Vaevalt leidub naist, kellele blond mees meeldiks. Mulle meeldib intelligent — see näib end kenade meeste juures avaldavat. Juuksed peavad olema suured, paksum, nagu oleks selle metsa tahani mõni varandus ära peidetud. Ta näoavaru pole talupoeglikult punane ega ka mitte näivõrr. Ta pole viirikuide läbi inetu. Hingamises juures lüguvad tal kergelt ninasõõrmed. Õrnad ja painduvad käed ei ole liiga kuivad, kuid ka mitte higistavad soojad. Nende kallistus värskeendab. Mustust ei ole tal küünelt all kunagi.

Hea seedimine tähendab sisemist puhtust ja see on tollel mehel olemas. Kuigi ta on alles kahekümne, on mehel laiad õlad ja kitsas istmik, millel on oma graatsiagi. Üleüldse on tal kõik kehaosad ja organid ilusti kujunenud ja hästi sisse seatud, nagu ta hing peenemate omadustega ja täielike võimega on annetatud.

Olen oma ideaalile ka nime valinud. Lühidusest hoolimata siiski Ajakirjandusest Leningradi mnt. 27 ühiselamu puhketoas kohtusime Eesti NSV teenelise ajakirjanikuga sõjaveteran KARL METSAOTSAGA. Kahjuks oli kuulajaskond vähe. Mida küsiti, mida vastati?

● Milliste ajalehtede juures olete töötanud?

1950—1955 olin tegev «Noorte Hääle» juures Tartu oblasti ja linna korrespondendina. Ülejäänud ajast olen kirjutanud «Edasile». Viimasel ajal, töötades Looduskaitse Seltsi Tartu osakonnas, kajastan sõjalis-patriootlikku tegevust.

● Millised on Teie lemmikteemad?

Neid on terve rida. Praegu rohkem sõjateematika. Siis veel koduüritamine, loodus, tantsud, koorilaul.

● Kas olete põline tartlane ja milline on olnud Teie haridustee?

Sündinud olen hoopis Pärnus 1919. aastal. Oppinud olen Pärnus ja Väandra gümnaasiumis. Selle lõpetamise järel tuli kohe rindele minna.

● Kas sõja ajal ka kirjutasite?

Jah. 1942. aastal pidin uude diivisi minema, aga jäin haigeks. Nii jäin paigale. Hakkasin pidama poliitiliste poliitjuhi ettepanekul, kellel endal oli keelekeelne raskus. Mulle anti sulepea, tindipott, vihik. See oli tol ajal suur rõõm, sest kirjutamise võimalusi oli väga vähe.

● Kas sõja ajal ka kirjutasite?

Jah. 1942. aastal pidin uude diivisi minema, aga jäin haigeks. Nii jäin paigale. Hakkasin pidama poliitiliste poliitjuhi ettepanekul, kellel endal oli keelekeelne raskus. Mulle anti sulepea, tindipott, vihik. See oli tol ajal suur rõõm, sest kirjutamise võimalusi oli väga vähe.

KUNSTIKABINET

teatab, et selle semestri õppetöö toimub 3 korda nädalas: teisipäeval, kolmapäeval ja neljapäeval kl. 17—19. Ospeained: joonistamine, maal, kompositsioon. Soovijatele kord nädalas fotograafia ja sügavtrükitehnika algkursus.

Ootame ka uusi liikmeid.

luuleline, energiline ja mehelik ühtlasi: RUUDI.

Et Ruudi alles tudeerija on, leidub ta elukoht talveti kusagil ülikoolilinnas. Tema erakas on linna äärel kõrvalises uulitsas ühekordses majas. Seal on väike salong, magamiskamber, söögiluba, köök ja teenijatuba, tualetthoone, kus dušš ja vann on, kabinet akendega aeda ja raamatukogu. Suurema osa ajast pühendab Ruudi töötamisele. Ta tõuseb kell seitse, võtab dušši, teeb tualetti, läheb natuke aeda jalutama ja asub kohe tööle. Lõunasöögi eel käib ta jälle jalutamas. Kell 11 heidab ta magama.

Pedant ta ei ole. Mõnda tööd teeb ta ka kaugele üle kesköö. Kui ta fantaasia on ärritatud, võib hiline mõõduja tänavalegi tema klaverimprovisatsioon nautida. Ruudi armastab oma aeda. Sügisõhtutel sahisavad seal lehed tema jalutavate jalgade all.

Ruudil pole väiklast auhnuist, pealiskaudsust, valelikkust. Neiu avaldavad talle ainult väikest ja nõrka tõmbejõudu. Igapäevases elus, suhtlemises on ta kui korralik mees. Ruudi pole ekstsentrik, afekteeritud, edev, upsakas ega tujukas. Tema põhimõte on enam olla kui näida.

Ka Ruudi armuüli, soopsühholoogia, erootiline iseteadvus on eriline. Isiklik järelemõtlemine, vastavale raamatule lugemine kujundab temas kindla, otsekohesed nõudmised. Sellest hoolimata ei ole ta kirm mitte vähem kange. Nelusid ei lömba ta mitte hooi, vaid laseb nende peale mõjuda oma sarmil.

Kas Ruudi niisugusest kalduvusest ei omandustega abiellub? Oigupoolest ei tarvitseks ta seda teha: tal ei ole teisi mehi selleks sundivaid põhjusi. Ta on ise küllalt rikas. Tal on endal hea nimi ja seltskondlik positsioon. Ka armastus ei ole põhjus, sest et ta mees on. See ei tähenda, et ta seni armastust kõigis vormides ei tunne. See oleks õnnetus, nagu kaotus elust, nagu vangipõlv lühjal maal.

Kas on võimalik, et see mees, see Ruudi, muud pole kui fantaasiakuju? Ehk on ta kusagil mujal, teise nime all, ilma et ma seda teaksin? Ehk tuleb ta tulevikus...?

RUTH
(J. Randvere «Ruthi» põhjal «Noor-Eesti» 1909. a. albumist)
KATI VASAR,
žurn. I k.

Tegin salme, lugulaule ja naljalugusid roodu elust. Kord tuli välja anda seinaleht, kuhu tegin kahekümnealase salmi. Maipühadeks tulime kas II või III kohale. Auhinnaks oli pool pakki narmastubakat, pliitiseid ja vihikuid. See oli midagi enneolematut paljude kuude jooksul.

● Millisena kujutate korralikku lehte?

Tänapäeva lehed on minu arvates head. «Edasist» arvati varem, et teeb vähe kriitikat. Mina nii ei arva. Vähemalt praegu leidub seal palju huvitavaid probleeme. Tartus hakkab ilmuma uus ajaleht — venekeelne «Vperjod». Selle maht on «Edasist» väiksem ja ta ilmub 3 korda nädalas. Tiraaz kolm kuni neli tuhat. Kui leht on hästi loetav, suureneb ka trükiarv.

● Mida uus leht kajastab?

«Vperjod» jääb rohkem infoleheks. Tutvustatakse kodulinna, tema elu-olu. Seda on vaja kõigile alates koolilastest, et paremini orienteeruda kodulinna asjades.

● Milline on Teie arvates ajalehtede pingerida?

See on maitse küsimus. Varem oli «Noorte Hääle», nüüd on «Rahva Hääle» küllaltki arvestatav. Ja üldse on ajalehti raske võrdsustada.

Vahendas ANU PAJUMAE,
maj. I k.,
teaduskonna pressisekretär

TEADUSRAAMATUKOGUS

ulatuslik Fr. Tuglase näitus, samuti raamatustratatsioonid kohviku fuajees.

TOLKEVÕISTLUS

pikeneb 1. aprillini.

● SPORT ● SPORT ●

KERGEJÕUSTIK

Ülikooli talvised teaduskondadevahelised kergejõustikuvõistlused on 13. ja 14. märtsil kergejõustikuhallis Ujula t. 4. Võistluste algus mõlemal päeval kell 18.

Need võistlused on individuaalvõistkondlikud. Igal alal toovad punkte võistlejad, kes tulevad esimese 20 hulka.

Osavõtjate ülesandmine toimub kohapeal.

Võitjat kollektiivi autasustatakse rändkarikaga, esimesele kolmele kohale tulnud võistkonda ja osavõtjat diplomiga.

Võistkonnad: ajaloo-, filoloogia-, majandus-, arsti-, bioloogia-geograafia, füüsika-keemia-, matemaatika-teaduskond, spordimeditsiini osakond, KKT I—III, KKT II—IV k. Osa võtta võivad üliõpilased ja spordiklubi liikmed. Võistlusaladest osavõtt ei ole piiratud. Ospejõud-teenistujad võistlevad individuaalselt.

Võistlusalad on naistel ja meestel: 50 m, 300 m, 600 m, 1000 m, kaugus, kõrgus, kuul, meestel veel 55 m tõkkejooks ja 4×150 m teatejooks (võistkonnas 2 naist ja 2 meest).

Missugune teaduskond on parim sisekergejõustik?

AIVO NOORMETS

OPILANE JA MAAILM

Milline oli teismeline noor sajan-divahetuse, milline on ta praegu? Kuidas kujunes tema ettekujutus ümbritsevast siis- ja kuidas tänapäeval? Kuma ajastu laps on targem? Saab nii üldse küsida? Kus on kriteeriumid?

Mida väärtustati siis ja mida nüüd? Milles on põhjused?

Kui palju maksab kilo leiba, värsket räime, sealiha? Kas me teame?

Kui palju on maailmas eestlasi, aga elanikke Eestis, Lätis, Leedus, ...? On seda vaja teada?

Neile ja paljudele teistele küsimustele (miks inimene ei taha saada õpetajaks?) võis otsida vastust koos dots. H. Palametsaga pedagogikaringi kohtumiskoosolekul 26. veebruaril. Kes tuli, see jäi ja ei kahetse.

Järgmine tõekoosolek toimub 12. märtsil kell 18 pedagoogikakabinetis (üt. 104).

On veel üksikuid vabu liikmepileteid!!!

VENIA LEGENDI

Dots. kt. Peeter Oja venia legendi loeng «Variatsioonvõrratuste lähendite koondumine» toimub 18. märtsil kell 14.15 Liivi t. 2 ruum 104.

EOE SDV ROHM

Saksa DV rühma kandideerivad üliõpilasi oodatakse neljapäeval, 13. märtsil kl. 17 komsomolikomiteesse.

TR KONVERENTSISAALIS

kolmapäeval, 12. märtsil kl. 16 sarjast «Isik ja poliitika» 1. üritus François Mitterandist. Tutvustajaks dots. Kaido Jaanson.

KLUBIS

TSOKKEL
«NAISED, NEED NAISED, OH NAISED!»

Reedel, 7. märtsil kl. 21 disko «Homme on naistepäev, tore päev!» Laup., 8. märtsil kl. 21 PARIS NAISTEPÄEVAPIDU: * Tuleb ette üllatusi ja ootamatusi, * filmiprogrammid naistele ja naistest, * tantsuks ans. «Rentaablus», * öödisko. Pühap., 9. märtsil kl. 21 DISKO «Mehed! Eile oli naistepäev!»

AV-RING

Avaüritus klubi diskosaalis teispäeval, 11. märtsil kl. 20.30.

Toimetaja VARJE SOOTAK

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress 202400 Tartu, Ülikooli t. 18, TRÜ; ruumid 240, 241, tel. 351 80. Hans Heidemann nim. trükojaga trükk Tartu, Ülikooli 17/19, III. «TRÜ» ilmub reedeti, Tellim. nr. 1071. MB-03207. Tiraaz 3000, Maht 1 trükipoogen.

«TRÜ»

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

TRÜ TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 8 (1442)

Reedel, 14. märtsil 1986

Hind 2 kop.

Parima poole

Kolmapäevasesest «Rahva Häälest»:

«... on teravalt päevakorral õpe-kasvatustöö selline ümberkorraldamine, et oluliselt suureneks üliõpilase iseseisva töö osatähtsus. Jutt on muuhulgas loenguaia käärimisest selleks, et oleks võimalik põhjalikumalt valmistada seminari-deks ja praktikumideks. Pannakse ette vähendada eksamite hulka ja asendada osa neist kursusetöö kaitsmisega. Suurem tähelepanu iseseisvale mõttetööle eeldab ka, et üliõpilane saab oma aega kulutada otsustavalt. Kui tahame, et iga tulevane spetsialist oleks hea majandusmees ning oskaks ühiskonna ja enda aega hinnata, tuleb seda õpetada juba koolipingis. Suur ajakadude põhjus on kõigkõrvalik formalism. Sõda formalismiga, selle väljajuurimise õpetamine peaks kujunema kõrgkooli üheks ülesandeks.»

Meie kõrg- ja keskerihariduse minister Ilmar Nuut kirjutab kõrgkooli suundadest uuel viisaastakul. Ta rõhutab probleemina number üks spetsialisti ettevalmistuse head kvaliteeti. Selleks ju ülikooli tul-lakse, selleks teda õpetada tahetakse. Kui suur osa siiski seda sihti silmas peab? Millest siis veel kül-lalki palju eksami- ja arvestus-võlglast? Millest vähene osavõtt tudengiüritustest (loe viimaseid «TRÜsid»)? Kas nad õppisid sel ajal raamatukogus, kui teised käisid suusapäeval või vastasid vikto-riiniküsimustele? «Ajabudžeti» tulemused näitavad, et viimastel aastatel on õpiaeg hoopis napimaks jäänud. Siit peaks hakkama ühe probleemloa algus, seepärast ma ei püüagi siinses nädalakommentaa-ris mingeid otsi kokku tõmmata. Arutagem koos põhjalikult nii nagu meil nõuab praegune aeg, nagu nõuavad kongressi materjalid.

Ometi peaks ka meie toimetus jõudma ükskord nii kaugele, et lehes ilmunud kriitikal reageeritaks. Lihne seda kätte saada pole olnud, enamasti ongi jäänud vastus kätte saamata. Kui hakkaksime siin-gi uut meele tegevat? On ju iga asja eest olemas kindel vastutaja. Miks siis ei jõua see vesi keemia-hoonesse (vt. 4. lk. «Naiste kisa»).

Tuli, on ja kestab teatrikuu. Seni on tudengid näinud Draamateatri etendust «Seoses üleminekuga teisele tööle», täna vaadatakse Noorsoo-teatri «Uka-ukat». Ülikooli rahvale näitas kodulinna teater eile «Selles tüdrukus midagi on». Kohtumisi on olnud Draamateatri peanäitejuhi Mikk Mikiveriga ja Pärnu teatri juhi Ingo Normeiga. Esimesega kohtus «Sophokleses» komsomoli-aktiiv, teine oli külas žurnalistika-osakonnal. Teada on veel «Käope-sa» tulek.

Tudengite hulgas on olnud päri-misi M. Mikiveriga kohtumise üle. Kus? Kellele? Miks ei teatatud sellest avalikult? Toimetus oskab esialgu vastata nii, et on ju kitsas ringis kohvitassi taga pisut õdusam teatrijuttu ajada, kõik ei mahuks ju nangun. Aga samal ajal meenub ka kohtumisi hoopis suure-male ringile. Miks ei võiks kutsuda esinejaid kasvõi keemiaringi? Aga küsida saab ka teisipäeval teatri-konverentsil «Vanemuises».

VARJE SOOTAK

Ülikoolis algas NLKP XXVII kongressi propaganda juba kongressi avahetkel, kui parteikomitee algatusel koguneti mitmes õppehoones telerite ette jälgima ülekan-net Moskvas kongressi esimestest töötundidest. Muidugi olid seal aru-tatavad probleemid paljus teada partei programmi uue redaktsiooni, põhikirja ning rahvamajanduse arengu põhisuundade projekti arut-lustest. Nüüd on kongress läbi ning kujunemas põhiplaanid selle mater-jalide tundmaõppimiseks.

XXVII kongressi tulemuste tä-

seminaride juhatajaid, ent mitte ai-nult neid — aulauksed on valla kõi-gile ülikooli töötajate ja üliõpi-lastele.

Järgmised kohtumised samas sar-jas, tulevad kahenädalase vaheaja-ga, kolmapäeviti. 2. aprillil kõneleb meie oma perspektiividest kongressi tulenevalt rektor prof. Arnold Koop. 16. aprillil ootame filosoofia-kateedri juhataja prof. Jaan Rebese etteastet, märksõnadeks sotsiaal-suhete täiustamine ja sotsiaalne õiglus. Kindlasti tahaks kevadse-

test agaramalt teaduskondade kom-somoliorganisatsioonid.

Nii õppejõude kui üliõpilasi pea-vad haarama poliitpäevaüritused. Olenemata järgnevate kuude poliit-päevade konkreetsetest teemadest, ei lähe ükski kohtumine mööda kong-ressiprobleemidest. Viimaste puhul on kõige tähtsam kongressil seatud ülesannete ja uue mõtte- ning toi-mimislaadi sidumine oma ülesan-nete ning lahendamist vajavate küsimustega. Seda võiksid soodus-tada ülikooli ning teaduskondade juhtide esinemised. Iga juhttöötaja

Et kongress jõuaks igaüheni

hendusele kogu ülikooli jaoks an-takse hinnang TRÜ nõukogu, par-teikomitee ja ühiskonnateaduste nõukogu ühisistungil 28. märtsil. Kongressi ideede ja suuniste tut-vustamisel peab keskseks saama NLKP XXVII kongressi tribüün — asjatundjate esine-mised aulas. Seda alustab tuleval teisipäeval, 18. märtsil kl. 14 kong-ressi delegaat, EKP Tartu Linna-komitee esimene sekretär Enn-Arno Sillari. Kongressitutvustuse põhi-rõhu asetab ta kongressile kui poliitikasündmusele, kongressi otsus-tele kui poliitilistele direktiividele. Kuulama ootame teaduskondade partei- ja komsomoliaktiivi, teooria-

mestril kuulata veel Eesti NSV Mi-nistrite Nõukogu esimehe esimest asetäitjat Indrek Toomet (haridus- ja kultuuripoliitika) ning meie po-liitökonoomia kateedri juhataja prof. Mihhail Bronšteini (majan-dusmehhanism, agrotööstuskom-pleks).

Traditsiooniliselt kannavad NLKP XXVII kongressi materjalide õpe-tamisel põhiraskust ühiskonnateaduste kateedrid. Nad korraldavad üliõpilaste ergutamiseks ja tead-miste süvendamiseks ka kongressile pühendatud paremate ainetundjate konkursse. Küllap vastaks kong-ressivaimule, kui nende korralda-misse lülitusid eelmistest aasta-

peab olema oma tegevusalal pädev kongressi suuniseid meie olukorrast lähtudes lahti mõtestama — miks mitte kutsuda neid senisest agara-malt teaduskondadesse, kateedri-tesse ja kursustele? Üliõpilastega kohtumiste kohana tulevad kõne alla ühiselamute nüüd juba üsna viisakalt sisustatud puhketoad.

Ootuspäraselt saab kongressi-teema peamiseks kõneaineks mark-sismi-leninismi ülikooli õppustel ja teooriaseminaridel, kokkutulekul. Loodame, et see teema aktiveerib senisest enam ka kuulajaid.

PAUL KENKMANN,
EKP TRÜ komitee sekretär

● NB! UUS RUBRIIK «OMA PILGUGA» ● UUS RUBRIIK «OMA PILGUGA» ●

Teisipäeval komsomoli-komitees

- SOOVITUSED LIIKMEKAN-DIDAADIKS
- RSR
- OPPETÖÖ
- RSP
- MATEMAATIKUTE PROPAGANDA

● Soovitus NLKP liikmekandi-daadiks astumiseks anti Margit Sutropile (žurn. V), Egon Konsan-dile (õigus IV), Ragnar Lõivukese-le (arst. VI), Erik Allikmetsale (arst. III), Toomas Ellerveele (arst. V) ja Margus Peebale (arst. V), Kaheksandale taotlejale jäi aga soovitus andmata. Põhju-seks piinlikustekitav silmaringi kitsus. Siit moraal: praak ei tohi teaduskondade büroodest kaugema-le jõuda.

● Arutlusel oli ka neli personaal-küsimust.

● Aruandega RSR-i tööst esines president Mario Rosentau. Praegu on ringis 15 liiget. Tunda annab, et ringil pole oma ruumi. RSRil on veel sel kevadel kavas käima pan-na välispoliitiline lehekülj «TRÜs». Sel kuul toimub RSRi päev. Üks-meelt ja kuldset keskteed pole lei-tud ka RSRi ja temalt loengute tellijate vahel.

● Oppesektori juhataja Reet Randoja tegi lühikäigevaatuse ankeedist, mis käis õppeprotsessi täiustamise kohta. Olgu öeldud, et möödunud nädalal oli veel sessivõlglast, kokku 170.

● RSP on tulekul. Täpsemalt 18.—20. aprillini. Organiseerimis-komitee esimeheks on asesekretär Ain Lepikult. Tuleval nädalal on plaanis läbi viia «Generaator».

● Ära kuulati ka matemaatika-teaduskonna ülevaade oma tegevu-sest matemaatika propageerimisest koolides. Möödunud aastal pandi käima nooremate õpilaste program-meerimisring, on olemas oma pe-dagoogikaring. Paremad sidemed on Tartu 10. Keskkooliga.

VILJA KALLASTE,
žurn. I k.,

komsomolikomitee pressisekretär

TÄHELEPANU! Tuleb konkurss — parim õpperühm

Ülikooli komsomolikomitee korraldab koos üliõpilaste aia-ga õppe-rühmadevahelise konkurssülevaatus parima õpperühma selgitamiseks. Eesmärgiks on saavutada õppeedukuse tõus, õppedistsipliini parane-mine, samuti kindlustada aktiivne osavõtt teaduslikust ja ühiskond-likust tööst ning tõsta rühma kui terviku aktiivsust teaduskonna elus.

Võistlus toimub kahes etapis. Teaduskonnasisesest võistlusest võta-vad osa kõik õpperühmad (v.a. viimane kursus), õpperühma suurus 25—30 üliõpilast. I etapi korraldab teaduskonna komsomolibüroo koos üliõpilaste aia bürooga. II etapp on üleülikooliline. Kokkuvõtteks esitatakse ELKNÜ TRÜ komiteele iga teaduskonna 3—4 parima õppe-rühma andmed järgmise õppeaasta sügissemestri algul.

Arvestatakse kuut põhinäitajat: õppimine, õppedistsipliin, teaduslikud ja referatüüsed tööd, ühiskondlik tegevus, töö ülikooli ja Tartu linna objektidel ning põllumajanduses ja sport.

Kõige paremat rühma autasustatakse rändvimpliga «Parim õppe-rühm». Kolmel paremal rühmal võimaldatakse osaleda tervistavas puh-kelaagris Käärikul või korraldada preemiaekskursioon.

Juhendiga saab tutvuda ühiselamutes, teaduskondade komsomolibü-roodes, ELKNÜ TRÜ komitees ja üliõpilaste aia-s.

Oõtame aktiivset kaasalöömist!

ELKNÜ TRÜ komitee õppesektor,
üliõpilaste aia õppekomisjon

«Ragbis on kõik lubatud ehk majandusteaduskonna suusapäeval» —
loe 4. lk.

AIVAR VALGE foto

PANE TÄHELE! Kongressi tribüün aulas

Teisipäeval, 18. märtsil kõneleb aulas NLKP XXVII kongressist EKP Tartu Linna-komitee esimene sekretär ENN-ARNO SILLARI. Üliõpilased ja ülikooli töötajad, tulge kuulama! Sellega algab ühtlasi «NLKP XXVII kongressi tribüüni» sari.

Töökollektiivi konverents

... sai teoks 12. märtsil kell 16 aulas. Arutati töötajate vaba aja veetmise võimalusi. Sissejuhatava ettekande tegi TRÜ töötajate aia komitee esimees Helve Kabur. Põh-jalikumad materjalid ilmuvad lähemal ajal.

Väitekirj tööjõu-ressurssidest

Leningradi RÜ geograafiateadus-konnas kaitses kandidaadiväitekir-ja linnalabori vanemteadur JÜRI KÖRE. Uurimust «Eesti NSV töö-jõuressursside kujunemine ja regu-leerimine» juhendas prof. Salme Nõmmik. Väitekirjas käsitleti haru-kondlikku ja territoriaalset juhti-mist, harukondlikust juhtimisest tu-lenevaid territoriaalseid ebakõlasid ning tehti ettepanekuid olukorra parandamiseks. Nii näiteks tuleks arvestada rohkem territoriaalset as-pekti, mitte paigutada kõik kutse-koolid suurematesse linnadesse. Jüri Kõrele otsustati anda geograafiakandidaadi kraad.

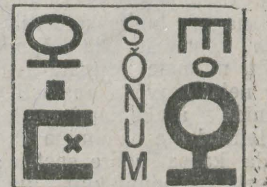
Kas tööveteranide klubi?

4. märtsil kogunes vanasse koh-vikusse üllatavalt arvukalt (52) üli-kooli kauaseid töötajaid, kes nüüd on teenitud puhkust. Nende kok-kukutsujaks oli ametiühingukomitee ja eesmärgiks sidemete tugevdami-ne oma endiste töötajatega, ning soovide väljaselgitamine ja edaspi-diseks koostööks ettepanekute tege-mine. Kokkutulnutega vestles aia komitee esimees Helve Kabur. Oh-tut aitasid meeleolustada TRÜ kam-merkoori kvartett, töötajate lapsed ja ajalooteaduskonna õppejõududest taitlejad.

Arutada oli palju, kõne all oli ka tööveteranide näitetrupi organiseerimine. Kui ülikooli töötajate hul-gas on kaasalöömissoovi, siis palu-takse sellest märku anda aia komi-teele.

Lahkuti sooviga peatselt taas-kohtuda.

TRÜ aia komitee tööveteranide komisjon

● Uued rubriigiemblemid joo-nistas RAIVO KELOMEES.

EKP TRÜ komitees

● EUE JA SUVEMALEV

● REKTORI ARUANNE

● KAADER JA KUTSETAOTLUSED

● KONGRESSIMATERJALIDE PROPAGANDA

○ 10. märtsi koosoleku esimese teemana arutati EUE ja suvemaleva parteilist juhtimist (ettekanded komssomolikomitee sekretäriilt Arvo Lambilt ja parteikomitee ideoloogia-sektori juhatajalt Paul Varulilt).

Malevakaadri parteiline juhtimine on aasta-aastalt suurenenud. Rühma- ja regiooni funktsionäärid kinnitatakse parteikomitee koosolekul. Rohkem sisulisemat juhtimist vajab rühmakaader, sest ka viimasel suvel tuli esmajoones juhtide saamatuse pärast kaks rühma laiali saata (Tihemetsa ja Saare). EUE sektoril on välja töötatud vastav õppekava, milles parteikomitee pidas siiski väheseks komissarteenistuse ettevalmistamist. Seni on tähelepanu alt välja jäänud maleva lihtliikmed. Komiteel leiti, et iga teaduskond võiks enne tööperioodi algust oma malevlased korraks kokku kutsuda ning ühiselt malevaasju arutada. Mõneti on probleemiks sobivate rühmafunktsionääride leidmine. Komsomolikomiteel oleks vaja kandidatuuri kohe alguses teaduskonnaga läbi arutada. See väldiks olukordi, mis juba tänavugi ette tulnud (suveks võtab endale suured ülesanded üliõpilane, kel veel sessioonivõlad õiendamata ja kursuse lõpetamine hoopis küsimärgi all). Siis on juba hilja, kui rühmako-mandöril suvine ettevalmistustöö tehtud. Piisavalt selge pole senini EUE kuraatorite roll. Nad küll vaatavad üle rühma atribuutika, vestlevad ja käivad suvel mõne korra kohapeal ning annavad sügisel sellest parteikomitees aru, kuid puudub neid juhtiv keskne organ. Samuti pole selged nende täpsed õigused ja kohustused, pealegi on nad sunnitud rühma juurde minema oma puhkuseajast.

Suvmalevaga on probleeme rohkem. Esiteks püüavad esmakursuslased sellest igati kõrvale hoida (igasugused tõendid), teiseks ei ole seni puudujate karistamiseks teaduskondades mõjutusvahendeid kasutatud.

Iga dekaani ja kursusejuhendaja peaks teadma, kus keegi nende tudengitest suvel on ja mida teeb. Suvmaleva tööst osavõtt on aga iga esmakursuslase aukohustus oma ülikooli ja linna ees (v.a. need, kes suurde malevasse lähevad). Nii ei kui sügisel esitab suvmaleva staap teaduskondadesse puudujate nimekirja, peaks tõsiselt kaaluma, kellele anda ühiselamukoht ja stipp, kellele mitte. Suvmaleva prestiiž tõstmiseks on EUE keskstaabis praegu kaalumisel suvmaleva lülitamine EUE-sse. Võeti vastu ka otsus.

○ Seoses NLKP Keskkomitee otsuse «Eesti NSV juhtiva kaadri osavõttust töötajate hulgas tehtavast poliitilisest kasvatustööst» täitmisega alustas parteikomitee ülikooli juhtkonna aruannete ärakuulamist. Esimesena andis aru rektor prof. Arnold Koop.

Rektor on püüdnud sihikindlalt ja plaanipäraselt ühendada administratiiv- ja kasvatustööd. Ülikooliprobleemidega tuleb tegelda nii ametlikel vastuvõtuaegadel kui iga ülejäänud tunnil. Üheks vormiks on kohtumised osakondade ja teaduskondadega (eelmisel aastal arstiteaduskonna vene osakonna, vene filoloogia ja ajaloo-osakonnaga ning bioloogia-geograafia-teaduskonnaga). Sel semestril seisavad ees kohtumised ajaloo I kursusega ning žurnalistikaosakonnaga. Põhjalikumad õppe- ja kasvatusteemalised jutuajamised on olnud ka ajaloo, ajakirjanduse ja vene filoloogia õppejõududega. Rektor peab oluliseks ka niisuguseid suhtlemisvorme, nagu taidluskollektiivide, parimate sportlaste ja õppurite vastuvõtt, mitmete ürituste avamine ning neist osavõtt. Vastastikune probleemide ärakuulamine ning ühine lahenduste leidmine aitab omakorda kaasa noore spetsialisti õpetamisele. Loomulikult kuulub siia valdkonda ka töö NSV Liidu Ülemnõukogu saadikuna.

(Järg 4. lk.)

(Algus «TRÜ» nr. 5)

Meile toodi lisaks vanemaid mehi, kes olid tagalasse tulnud 1941. aasta suvise mobilisatsiooniga Leningradi kaudu. Nad olid karastatud kui kutsealused, kuid nendegi elu polnud tööpataljonis kerge.

1942. aasta jaanuaris hakkasid meid külastama mitmesugused komisjonid, kes tundsid huvi, kuivõrd kõlblikud me oleme armeeteenistuseks. Koostati mitmeid nimekirju, kuid kasu nendest näis olevat vähe. Jaanuari lõpul käsutati meid uuesti ešelonil ja teatati, et sõit läheb sedapuhku eesti diviisi formeerimispaika.

1. veebruaril saabusime kohale. Laksime oma pooleist kilomeetrit läbi metsa ja jõudsimme soosaarele, kus ootasid ees muldonnid. Siin jagati meid väeosadesse. Mina sattusin 354. polgu 2. pataljoni 6. roodu. Tegime lund täis tuisanud muldonnid korda ja seadsime eamisesse. Meile anti uhiuus sõjaväevarustus. Enamik mehi sai ilusad «ameerika sinelid», mille soojapidavus ei vastanud aga Siberi kliimale. Veel saime vattkuue, vattpüksid ja sooja pesu, samuti korralikud saapad koos sääresidemetega. Vilte jätkus vähestele.

Kord laagris oli tugev. Ümber ringi kõlas eesti keel ja kogu meie edasine väljaõpe toimus emakeeles.

Sõja neli tahku

Endel Laasik

Mingil määral meenutas sealne männimets Eesti maastikku. Võrreldes tööpataljoniga oli toit tunduvalt parem. Olime siiani tundnud pidevalt kõhutühjust, nii et süüa nüüd korraga ära pats leiba oli meiesugustele noortele meestele kukepea. Oppused olid pingelised, kuid mitte kontimurdvad. Enne 1. maid saime lahingurelvad ja senised puupüssid jäeti kõrvale. Umbes samal ajal andsime ka punaarmee-lase vandetootuse. Selleks puhuks tehti laager eriti korda. Siis olid meil juba paikidest muldonnid, hoopis paremad kui tööpataljoni-aegsed.

Esialgu sain tavalise jalaväe reamehe väljaõppe. Kui aga hakati haritumaid poisse valima miinipilduriteks, siis suunati mind miinipilduriaroodu. 82 mm miinipildurijaaks oli 7 meest. Mina sattusin kolmandaks numbriks, kelle peamine ülesanne oli tassida miinipildurija plaati-lafetti.

Augustiks oli meie väljaõpe nii kaugel, et meid pandi ešelonil ja algas sõit lääne suunas.

Sõitsime Moskva lähedale Jegor-

jevskisse, õigemini selle linna külje all olevasse metsa. Siin peatusime kuu aega okstest onnides. Pidevalt jätkusid õppused koos rännakutega, kuni meie 7. diviis suunati suure ringiga mööda raudteed Toropetsi alla. Tegemist oli vaenlaselt tagasi võetud piirkonnaga, kus külad olid poolenisti maha põletatud. Meie asukohaks sai jälle soosaar, kus valmistasime endale muldonnid-varjendid. Novembrikuu keskel liikusime sügava lumega kolm päeva otse Velikije Luki suunas. Mul tuli sel rännakul kanda suurem osa teest miinipildurija alusplaati seljas. Esialgu oli küll plaat ree peal, kuid sügavas lumes sumbates väsis kehvasti toidetud hobune sedavõrd ära, et plaat tuli võtta selga.

Esialgu jäime sissepiiratud linnast paari kilomeetri kaugusele. 10. detsembril viidi meid aga eeslinnile. Võtsime positsiooni sisse ühe künka taga. Künkalt oli linn näha nagu peo peal. Öösel töid veoautod miinid kohale, päeval uhas me need vaenlase pihta. Toitlustamine rindel oli tugev, mehe kohta anti kilo leiba päevas. Sööki

jäi ikka järele. Pealegi oli pärast lahinguid sõjajaid alati vähem kui mehi toidulolijate nimekirjas. Häda oli ainult toidu kohaletoomisega. Sakslaste tiheda tule tõttu ei saadud seda alati õigeaegselt eeslinnile toimetada ja siis tuli mõnda aega tühja kõhtu kannatada.

Kaitsel asuvad fašistid olid kogu Velikije Luki ümbruse eelnevalt hästi sihikule võtnud. Nüüd avasid nad täpse tule, niipea kui märkasid meie poolt mingit liikumist. Seetõttu kandsime suuri kaotusi. Olin koos vennaga sama miinipildurija peal. Tema oli seitsmes number, kel tuli hobusega vedada miinid lähitagalast otse positsioonile. Vaenlane püüdis meie miinipildurijad tabada küll suurtüki-, küll miinipildurijatelega. Ka õhusid ähvardas pidevalt oht. 14. ja 15. detsembril hargnesid lausa meie positsiooni kohal suured õhulahingud. Kogu metall, mille lennukid üksteise pihta välja tulistasid, sadas lõpptulemusena meile kaela. Lisa tuli veel õhutõrjemürskudestki. Varjasime ennast kaks korda kahe meetri suuruses süvendis, mis oli pealt kaetud ainult presendiga. Asi oli selles, et läheduses ei olnud enam korralikku metsa, leidus vaid mingit lepaavidistikku. Viiel-kuuel korral löid ülalt langenud killud riidest läbi, kuid imekombel ei saanud ükski mees pihta.

Ja „Kontor” töötab...

(Algus eelmises lehes)

Kehakultuuri- ja revisjonikomisjoni tandemit veavad Enn Lilienthal ja Tuuli Mäe. Kahjuks mõistavad vähesed seda, et sport ja tervis käivad käsikäes. Käckorval tuleb osa tudengeid viia sportima, teisi jälle arstipunkti. Kui spordiüritusteks midagi tarvis on, siis leitakse aü ruum kiirelt üles. Spordiühingu maksude tasumisei läheb spordikuubi leidisega hoopis rohkem aega. Aruannete äraandmiseks ei leita aga ei Ennu, komiteed ega spordikuubi.

Ka Tuuli töö oleks hulga lihtsam, kui kehtiks põhimõte, et uppuja päästmine on uppuja enese asi. Praegu teevad seda teised. Dispanseersel arvel olevad tudengid saavad palju soodustusi ja oleks loomulik, kui nad kõik korragi aastas profülaktoriimis ravil viibiks. Esialgu pole seda veel saavutatud. Profülaktoriisest ülevaatuses rääkimine ajab kõigil juuksed päris püsti, kuid vastuvõetavat lahendust

ei ole suudetud seni leida. Arstipunkt rakendab seetõttu sundvahendeid, tervisekomisjonil sellist võimalust kahjuks pole.

Kultuuri- ja kasvatustöökomisjoni juhib Margus Kasterpalu. Ohtaegu on ta ka komitee esimehe asetäitja, Margust, Piret Tislerit, Kristiine Tšebart ja Raul Eametsa võib kohata enamikul üliõpilaste kultuuriüritustel. On nad seal ametikohuseid täitmas või omal soovil, seda pole vist võimalik eristadagi. Igal juhul ei tee nad midagi üksnes kohustusest. Ka linnukeste tagaajamises võib süüdistada keda tahes, aga mitte neid. Nemat jätvad pigem mõne plusspunkti oma kontosse kandmata. Kuid ise kaasalöömisest ja organiseerimisest ei piisa. Tuleb ka passiivsuse võrdkujusid paigast liigutada ning bürokraatidega maid jagada. See on siis see kasvatustöö. Paraku ei tule ka sellest puudu. Mis teha, kui mõnele kultuur muidu külge ei hakka.

Kui lähtuda sõna «olme» täpsest

tähendusest, siis tundub olmekomisjoni kõlav nimetus üsna laialivalgav. Tegelikult võib esialgu ühiseks nimetajaks võtta ühiselamu. Nii ajavad **Mati Allik, Tiit Saare-mäel ja Peep Jaagant** päris lootusetut sihti. Elu läheb edasi, nõudmised suurenevad ja keegi ei oska öelda, kunas reaalsed tingimused vajadustele järele jõuavad. Ühiselamute osas on nüüd küll suur samm elule lähemale astutud ning oma osa on selles ametiühingulgi. Ehk saab nii olmekomisjon lõpuks ühikaprobleemide kõrval ka mõne järgmise pähkli käsile võtta. Aga pähk-leid on palju, sest olme tähendab tõesti paljut (OS-i järgi: eluolu, elukeskkond). Kõike seda ainult ühika nelja seinaga piirata tähendaks oma piiratud näitamist, nii kujutlus- kui tegutsemisvõimete osas.

* * *

Osa sotsiaalkindlustuse komisjoni tööst on see, mida argiteadvuses kogu aü-ga samastatakse. Nii võiks **Kersti Kerstnat**, öieti tema kohta pidada kasulike tutvuste ristumispunkti. Tegelikult see muidugi nii ei ole. Kersti igapäevane töö seis-

neb eelkõige soodustuste ja toetuste taotlemise korra selgitamises ning arusaamatuste klaarimises. Kuigi sünnitoetuse, igakuise lastetoetuse jt. väljamaksete vormistamise kor-da on selgitatud teaduskondade koosolekutel, ajalehes kirjutamisest ning aktivistidele seletamisest rääkimata, tuleb ette igasuguseid sekeldusi, mis on tingitud tudengite elementaarse juriidilise kirjaoskuse puudumisest.

Kersti tegeleb ka tuusikute maha-sokutamise-ga. Just nimelt sokuta-misega. Ja sellest hoolimata jääb osa tuusikuid realiseerimata. Profülaktoriim on ihaldusobjektiks vaid septembris — nii pääseb kartuli-laagrist. Ambulatoorseid ravituusi-kuid ei taheta isegi septembris. Paljud sanatooriumituusikud on aga üliõpilastele kõlbmatud — lihtsalt aeg ei sobi. Nii tulebki neid akadeemilisel puhkusel viibijale lausa sokutada. Puhkekodudesse soovijaid on küllaga, aga neid tuusikuid ei jätku. Sellepärast otsustatakse nende andmine ühele või teisele komitee koosolekul hääletamisega.

Ka Kersti tööd saaks tunduvalt lihtsustada, kui algorganisatsioonides valitud sotsiaalegaadid täidaksid oma ülesandeid. Praegu paraku paljud ei teagi, mida see amet tähendab. Tähendab aga seda, et komitees ei teata, missugust konkreetset abi üliõpilased vajavad, ja tudengid ei tea, mis võimalused neil on ja kasutamata jäävad. Komiteed selles süüdistada ei saa. Puhke- ja ravituusikute reklaami tehakse pidevalt ajalehes, spetsiaalsed infolehed trükitakse iga teaduskonna aü büroo esimehe jaoks ja ka Kersti käib koosolekutel ning teeb reklaami. Kuid mõned infolehed ootavad komitees kuude kaupa, et esimees need ära viiks ja kõigile lugemiseks välja paneks. Kas neid ja «TRÜ»-s ilmuval reklaami loetakse, on muidugi küsimus omaette. Ja ka Kersti ei jõua igale poole. Nii ei tasugi imestada, et ühed tuusikud Tallinnasse tagasi saadetakse (ja trahvi makstakse), teised aga ikka samade teaduskondade üliõpilastele eraldatakse, nimelt nende teaduskondade üliõpilastele, kus esimees ja sotsiaalegaadid tegelikult töötavad. Seepärast järgmistel valimistel enne mõelge, kui rutiinselt käe tõstate.

* * *

Ühiskondliku kontrolli komisjon eesotsas **Uno Koppelmaaga** pole mingi imega hakkama saanud, aga tööd teevad nemadki. Korduvalt on kontrollitud ülikooli hooneis töötavaid toitlustamispunkte. Mitmeid

(Järg 4. lk.)

«Avalikkuseta ei ole ega saa olla demokraatiat, rahvahulkade poliitilist loomingut ning nende osavõttu juhtimisest,» öeldakse NLKP XXVII kongressi poliitilises ettekandes. Oma mõtetega avalikkuse ette astuma kutsub ka täna avatav rubriik «Oma pilguga.» See pakub sõna igatühele, nii üliõpilasele kui õppejõuele.

Kongressil kõlanud kriitilistest mõtetest üks kõige tõsisemaid oli peasekretäri tunnistus, et meie ühiskonnale ise oomustas viimasel aastakümnel mitte üksnes majanduslik, vaid ka vaimne stagnatsioon. Niisuguse hinnangu põhjendatus on vist olnud eriti teravalt tajutav kõigile, kelle töö on seotud haridusega, teadusega, kunstiga, ajakirjandusega. «Punase pliiatsi» ja «tõkkepuu»-mentaliteet, millest kirjutas oma vihases luuletuses J. Jevtušenko ja mille «Pravda» ära trükkis 1985. a. septembrikuus (vt. SV 1985, nr. 39, lk. 16), ei olnud selle vaimse seiskumise ainsad tegurid. Paljud Tartu kultuurielus osalevad inimesed kindlasti mäletavad 70-ndate lõpu indolentsiprobleemi ümber käinud arutlusi, millest kajas pettumus 1960-ndate aastate tõusulaine mandumise üle. Neile, kelle ülikooliaeg möödus 50-ndate lõpu ja 60-ndate aastate alguse «sula» meeleoludes, kui ka neile, kes elasid tudengina kaasa 60-ndate lõpu majanduslike ja sotsiaalsete uuenduste lainele, tähendas sellele järgnenud ühiskonna arengu seiskumine ka isikliku eluperspektiivi sumbumist. Kaks poolikuks jäänud tõusulainet, kahekordne pet-

Eppur si muove

tumuskindlus oli see psühholoogiline pind, mis ühelt poolt toitis bürokraatia karistamatusetunnet, teisalt aga õonestas pealekasvatavate noorte sotsiaalse eneseteostuse jalgealust, andis õiguse pragmatikutele ja küünikutele, kes ainult endale parema põlve korraldamises nägid mõttekat tegevust. Need, kes astusid ülikooli 1981–1985, on kutsunud mõtlejateks inimesteks just sellel ühiskondliku seiskumise ja usutuse kümnendil. Nad olid juba koolipõlves harjunud, et ühiskondlikke väärtusi ei tohi ega ole mõtetki nimetada nende õigete nimedega, et kõikjal — koolis, ajakirjanduses, komsomolitöös — valitsevad topelt hinnangud ja topeltjutud — ühed avalikkusele, teised omavahel. Olikoolis kohtusid nad meiega, õppejõududega, kes varmselt süüdistavad noori pragmatismis, tööinnu puudumises, missioonitunde olematuses, distsiplineerimatuses ja kõigis muudes pattudes. Asjatult ootasid nad vanemalt põlvelt kõigi nende sotsiaalsete ja psühholoogiliste tõbede põhjuste analüüsi.

Formalism, bürokraatia, poolikute tõdede õhkkond ei saanud jätta mõjutamata seda põlvkonda, kes oma teadliku elu jooksul muud õhku polnudki hinganud, kellele isegi kuulsad või kurikuulsad kuuekümnendad pole muud, kui hägune «mälestuste mälestus». Seda suurem rõõm peaks meil, vanematel kolleegidel, õppejõududel olema, kui selle «uue ja tundmatu sugu-põlve» seas kohtame tudengeid, kes tahavad teada ausat hinnangut ol-

nu ja oleva kohta ning on valmis ise kompromissitult tegutsema oma parimate püüdluste nimel. Oleme harjunud põhjama noorte passiivsust, mõtlemiskust. Kuid mõnigi kord oleme hoopis enam nõrduinud, kui puutume kokku noorte aktiivsuse ja mõttevirgusega, sest see tähendab mugavaks kulutatud vanade tegevusvormide, formalistlike mängureeglite hülgamist, valmisolekut taluda avalikku kriitilist hinnangut oma tegevusele, ebameeldivat vajadust süveneda noorte tegelikesse probleemidesse, riski võtta endale vastutus nende ebaküpsete tegude eest (küpseuse nimel, mis vaid tegude kaudu saab kujuneda). «Tubli üliõpilane on see, kellest kanaanat midagi pole kuulnud, sest järelikult pole tema pärast olnud mingeid pahandusi»; «Üliõpilaskond jaguneb väikeseks osaks tublideks aktivistideks, käputäieks anarhistideks, kes millegagi rahul pole, ja inertsseks massiks, kes millestki aru ei saa ega huvitu» — selliseid «sententse» tuleb meelde pedagoogidevahelistest mõttevahetustest.

Ühiskondlik stagnatsioon — see on ametnike karistamatu ja kontrollimatu meelevald, alluvate hirm eksida siasjadeski, et mitte teenida ülevalt poolt valimatult paiskuvaid meelepaha-avalusi, kartus avalike arutelude ees, usutus ja küünilisus ühiskondlike muutuste võimalikkuse suhtes, vastastikune umbusaldamine ja tõeliste autori-teetide nappus, kelle sõnadel oleks isiksuslikku tagatist ja aususe kaalu mis tahes muutlikes tuultes

(mõeldes Tuglasele tema juubelil, tõusis just see joon eriti esile). Ka kõigest sellest oleme olnud puutumata siin, auväärsete akadeemiliste seinte vahel?

Kongressielsetes mõttevahetustes, peasekretäri sõnades kõlas nõudmine tõelise avalikkuse, vabest ja seiskumisest ülesraputatud ja puhastatud õhkkonna järele. Lootusrikka, tegutsemisrõõmsa, uusi võimalusi avava ühiskondliku atmosfääri ootus oli selgesti tunda keskvaljaannetes, see ulatus omayahe- lisse aruteludesse kongressi ajal, löi välja teatrisaalides. Kuid üpris vähe sellest elevusest kandus meie vabariiklikku ajakirjandusse. Kõige enam on uue ootust tunda kultuuriajakirjades (vt. näit. «TMK» nr. 2), ka «Edasi» reageeris erksalt Moskvas toimuvale. Kuid näib, et meil Eestiski on rohkem neid, kes kõnetoolis muutustest räägivad, kui neid, kes neile kõigest hingest kaasa tahavad lüüa, kes ihkavad tõelist avalikkust, ühiskonna tegelikku uuendamist. Ja kas saabki ümber sündida see, kes on harjunud, et «see, mis kehtib keldriõhus, kehtib ka ta peas ja kõhus»?

Sellest, milliseks me suudame kujundada praeguse õhkkonna ülikoolis, sõltuvad nende noorte ühiskondlikud hoiakud, kes hakkavad kujundama homse Eestimaa vaimust. Seepärast, kõigi ettevaatlike elutarkade pessimismist hoolimata, mägakem ja uskumeg — «ta liigub siiski». Seda alanud liikumist ei tohi lasta sumbuda skepsisesse, takerduda üleöö «uut moodi mõtlejate» trummipöörinasse.

MARJU LAURISTIN,
žurnalistika kateedri dotsent

Õpetajaametile lähemale

Läbi aegade on meistri tiitel saanud oma ala parimaid. Ja ehkki tublimatest pedagoogidest saavad vabariigi teenelised õpetajad, jääb meistri austav nimi endiselt suuri- maks tunnustuseks.

Enamikku meie filoloogiatudengitest oodatakse kooli. Sissejuhatusseks tulevase erialasse võiks pida- da ka kahe meistrõpetaja ja vene filoloogia III kursuse üliõpilaste kohtumist.

Kooliteemale häälestas mõtte al- gataja ning teostegija vene keele metoodika kateedri juhataja dots. Antidea Metsa. Ta tutvustas lühidalt praktika sooritamise korda ning toonits metoodika kui õppe- aine hoolsa omandamise tähtsust.

Esimesena sai sõna energiline ANNA KRJUKOVA, kes praegu õpetab 2. keskkoolis vene keelt ja kirjandust. Oma elu väärtuslike- maiks aastateks loeb ta tööd 8. kesk- koolis. Siis tunnistati tema aine- kabinet linna parimaks.

Anna Krjukova on väga põneva õpetajasaatusega naine. Temast oleks pidanud saama ajaloolane, kuid koolipraktika tegi hoopis õpe- taja. Ta on õppinud Kalinini ja Tallinna Pedagoogilises Instituudis. Tema kuraatoriks on olnud Arnold Koop, õpilaseks Arno Allmann.

Anna Krjukova paneb alati suuri lootusi tudengitest praktikantidele, kes toovad kooli julgeid ning uu- seid ideid. Nende abiga organisee- riti rahunädala üritused, korraldati raudteeklubis Jesseninini õhtu.

Pärast viieaastast kohusetruud tööd on igal noorel õpetajal või- malus propageerida vene keelt ka välismaal. Väga populaarseks on kujunenud nn. 4-nädalased suve- kursused. 3 nädalat õpitakse inten- siivselt keelt, üks nädal jääb puh- kamiseks ja reisimiseks. Anna Krju- kova ise on käinud Tšehhis ja mit- mel korral Saksa DV-s.

VALENTINA TARVE pöördus tudengite poole kolleegina, rõhuta- des eriti seda, et praktikant ei to- hiks minna kooli õpetajat mängima, vaid et tunneks ja teostaks end tõe- lise pedagoogina. 23 aasta jooksul on ta näinud mitmesuguseid prak- tilisi olusid. Põhilised puudused korduvad aastast aastasse. Klassi- ga peab alguses palju koos käima ja tegema, alles siis saab neid tundma õppida, leida kontakti. Igasse tundi läheb õpetaja tunni kirjaliku konspektiga, oma pisikeses «spikriga». Liigne enesekindlus saab sageli põhjuseks, miks alga- jatel tund läbi kukub, miks klassi vaoshooldamisega on raskusi.

V. Tarve pani üliõpilastele süda- mele, et nad suhtuksid vastutus- tundege nii oma ainesse kui ka kasvataja ja noore inimese kujun- daja rolli.

End iseloomustades ütles esine- ja, et oma kolleegides hindab ta eelkõige neid omadusi, mis endal puuduvad: emotsionaalsust ning energilisust. Praegu jagab V. Tarve end 2. keskkooli ja ülikooli vahel. Ohtuvisi sidamelaheades on mõle- mad, kuid kool haarab oma mitme- palgelisuse, vahetu töö- ja tänu- rõõmuga.

Kasuliku näpunäitena tuli soovit- tus juba praegu alustada erialase materjali kogumist tulevase aine- kabinet tarvis.

Praegu on osa meist vist veel ar- vamusel, et ehk ei lähekski õpe- taja. Praktika näitab aga, et kui algul tahab õpetajaks saada vaid 30% filoloogidest, siis pärast esi- mest kooliskäiku tõuseb see arv 70%-ni. Paljulubavad arvud!

ANU SIKK,
vene fil. III k.

Kunstikabinetist ja loodusmaalidest

Mõned head nädalad tagasi võis TRÜ vanas kohvikus vaadata kunstikabineti loodusmaalide näi- tust. Eelmise aasta lõpus toetas seda veel teinegi kabineti loodus- maalide näitus peahoone kohviku seinel. Enne näituste juurde asu- mist tuleks aga vastata küsimustele, mis see kunstikabinet üldse on, mida ta endast kujutab ja mida seal on tehtud.

Kunstikabinetti tulevad tudengid, kes tahavad joonistada ja maalida; nad on kas seda juba õppinud või tulevad, varuks hea tahe. Siin antakse neile kätte pastellid, söed ja pliiatsid, joonista mida tahad. Kind- latel õhtutel käib ka modell. Vahel annab kunstnik Andrus Kasemaa oma hoogsal viisil näpunäiteid — on ta ju isiksusena niisama kaasa- kiskuv kui tema vaba käega joonis- tatud kompositsioonidki. Igaühel püütakse suunata maksimaalse loo- mingulisuse poole, kiidetakse pabe- rile tekkinud mõnusalt kaarjoont või ootamatult näoi'met. Kuna eesmär- giks pole seadud akadeemilise joo- nistusoskuse omandamist, siis püü-

takse teha võimalikult huvitavaid pille; tulemuseks on kas abstraktne kompositsioon, üliekspressiivne nä- gu, fantaasialoomake või salapära- ne maastik hoonetega.

Siin ongi vahet kabinetlikku- se tekkimise üks lähtepunkte ja võiks vastu vaielda «TRÜ» 20. deis. 1985. a. numbris ilmunud artiklile. Seal väidetakse, et «kabineti» vara- semad väljapanekud ei ole just de- monstrreerinud idee- või stiiliüht- sust, mida saaks nimetada «kabi- netlikuks» suunaks ja seega kunsti- kabinetit ise rühmituseks, ammugi mitte koolkonnaks». Rühmitusest või koolkonnast on asi tõepoolest kaugel, ent ilma idee- või koguni stiiliühitsusest ei käiks tudengid nii meelsasti koos joonistamas. Üks- meelselt ollakse katsetuste ja eks- perimentide poolt, mis jõuavad väl- ja happening'ideni. Hüljatakse «ta- valisus» ja plaksutatakse kõigele, mis tundub noorte inimeste koge- muses uudne. Tules mõne nutika idee peale, püütakse seda realisee- rida. Loomulikult ei minda oma taotlustes maksimaalsele äärmus- tent, kõik toimub siiski mängu pii- rides. Ja kabineti seinad on pide- valt jooksva, iseenesest tekkinud näituse all.

Olimaalid kabineti esindusnäituse jaoks sünnivad sala'a, varjatuna teiste pilkude eest; siin toimivad aga samad mängureeglid. Joonistu- sele lisandub värv, mis loob sageli metafüüsilisi õhkkondi ja kõige lõ-

püks võib konstateerida, et töodes liginetakse sürrealismile või eks- pressionismile. Peaasi on see, et vaataja ei jää külmaks.

Selles mõttes võibki teida vii- mase maastikuväljapaneku veidi ootamatuna. Ilmselt maalitud pä- ris kindla eelneva sihiga (kas jälle eksperimenteerimiseks?), ei leidnud me siit kuskilt midagi ebatavalist. Korralikud puud ja pöösad, järve- silmad ja kadakad. Endise tultava kabineti võib siiski ära tunda mõ- nede tendentsidest. Huvitavust püüti kohati saavutada värviagres- siivsusega, mis tegi mägimaastiku bravuurseks ja ebausutavaks. Rün- davoale looduspiltidele vastandus- tid mõningad monokroomsed maas- tikud, lõepoolest meenutades V. Ohaka laadi. Mõnikord kalduti (peahoone kohviku seinel) kergelt müstikasse — üksiku paadi sala- pära, palmipuude salapära.

Loomulikult oleks igav vaadata mõnd tavalist tuhmrohelist maas- tikupilli; parima looduselamuse saab inimene paratamatult loodu- sest endast, kus vaatepildile lisan- duvad lülilõhnad ja linnuhääled, sissehingata karge osoon. Seepä- rast, et looduspilt ka midagi pa- kkuks, peab kunstnik valima mõne võimalikult huvitava lõigu suurest maastikupanoraamist või ta peab püüdnud loodust mõndapidi tõ- gen- dada, andma sellele omapoolel konteksti. Niisugune püüe oli ise- endast tervitatav, aga kohalt puu- tus silma ka ülepingutatust, kus maali autori visioon oli justkui välja mõeldud ja kohmakas või kus värve oli põhjendamatult forssee- ritud. Näib, et tegemist on noortele üldomase nähtusega, millest pole

vabad ka ERKI tudengite maalinäi- tused. Oleks ideaalne, kui kunsti- teos suudaks vaatajas midagi vöpa- tama panna, olgu see mõni killuke äratundmist, ootamatut vaatenurk või läbielatu meenutus. Aga need peaksid olema maalikunstile juba päris kõrged kriiteriumid, mida nähtud maastikupildid ei pretende- ri suunduda. Eestimaa suvised looduspildid tahsid pigem soojen- dada meie olemist keset külisevat talve.

Kui siia maani on artikli luge- jal jäänud mulje, et kõik kabinet/a- sed on vaid tudengid ja harrasta- vad kunsti oma põhieriala kõrvalt, siis tuleb teha väike veaparandus. Osa jaoks on harrastusest välja kasvanud tõsisem huvi ning koguni eriala. Jättes meenutamata endisi kabinetlasi, kelle hulgas on võr- sunud näiteks Priit Pärn jt., tuleb praegustest nimetada vabariiklike jm. näitustel esinenud Ilmar Kruu- samäed; tartlased peaksid huvi tundma Raivo Kelomehe nägemus- likku kujutamisaadi. Kabineti on vältja kasvanud Miljard Kilgi ja I. Kruusamäe poolt isepäiselt vil- jeldav slaidimaal (sinnapoole näib suunduvat ka R. Kelomees), mis on kaasa toonud poleemikat ja mitme- kesiseid hinnanguid nii Tartus kui Tallinnas.

Kunstikabinet on praeguseks tõestanud oma olemasolu va'a- likkust ja lubab perspektiivi edas- pidiseks. Seni aga toimuvad endi- seid iga-aastased aruande väljapa- nekud. Näis, millega tullakse välja järgnevatel näitustel.

HEIE TREIER,
ajaloo V k.

Jõgi sel hetkel

(Milliste mõtetega lahkus aasta tagasi üks noor mees ülikoolist)

«vajame» kedagi heidutagu. Mee- nulagem parem, et terminil «so- siaalne tellimus» (vajame) on tea- dupärast milu takku. On ju paljud maailmakirjanduse tiiploostest loo- dud tegelikult just nimelt kas siis otsese või kaudse käsu korras. (Mille mõeldes siinjuures sisemist loomissundi). Vahe on selles, kelle ja millist käsku me täidame. Olen seda meelt, et iga loovisiku üles- anne on koguda endasse võimali- kult suur hulk nii ülevaid kui ka masendavaid ajamärke, et nende koostessentsi ühel või teisel moel igavikulisuse taustale projitseerida. Põhjusi, miks nende ajamärkide otsesõnune joonistamine ja ana- lüüs nüüdis-eesti kirjanduses väga napp on olnud, toodi välja ka EKP 19. kongressil. Osalt nendegi põh- juste tõttu on meie viimase aja

kirjandus küllalt rikas eri(tlme)- lise väljendusvormide poolest: al- legooriast kuni omalaadse escapis- mini.

Olgu järgnevalt mõned märgid ja seosed. Jõeäärsest majast. Kirja pandud 1986 kevadisel madisepäe- val.

T. Önnepalu luuletused on val- minud enne uut moodi mõlemise- aja algust. Kas seetõttu tundubki neis esmapilgul mitte olevat seda oigest läbimurret inimese ja tema maailmade juurde? On vaja ikka veel rakendada vana meelodit (mis aga võib-olla teebki kunstist kunsti) ning hoolikalt varjatud tuuma otsima hakata. Ja selgub: see läbi- murre on siiski olemas, ent jah, lõe- pooltest peidetud osalt idomaisusele pretendeerivate meditatsioonide, osalt mitmesuguste hujutuspiltide

taha. Ta tuleb su juurde nii sala- misi, et raske teda enne tabadagi kui mõle ükskord end su ümber mässinud. Kuiutan ette, et sellise teksti psühholoogiline mõju on märksa kestvam, kui mõne «hoissa ja trilla»-stiili ahaa-elamus.

Raamatul on oma ots ja algus. selge raamistik. Ramiide vahel, kül' paiguli lõtv ja hüplev, aga ikkagi story, mida tinglikult võiks nime- tada kirgastumiseks või ka teeks «Kindlasse linna». «Mu kodu» on mu «Kindel linn».

Teekonna üks märk on vaikus, kus aeg-ajalt lind «laulab» (lk. 28; 40; 41; 45), praäksus (lk. 5), kraaksus (lk. 38). või «lornikell la- jab» (lk. 7; 20; 39). Teine märk on valgus. Maai'ma värvid on must ja valge. Looduse enese värvi loone on vähe. Värviline maailm (puna- ne, kastanpruun, pruun) on seotud sügisega. Sügis omakorda hävi- guga. Punane, lisaks kollane on kustumise värvid. Vaid ühel korral

(Järg 4. lk.)

Juhtunuks, et Tõnu Önnepalu raamatuke «Jõeäärne maja» ilmu- nuks vulgaarsotsioloogiliste liht- sustuste ajastul, näiteks aastal 1949, võiks tollastele hetkenõudeile vastavalt ette kujutada ehk niisu- gust kriitilist sõnavõttu: «Nõuko- gude rahvad on juba muutnud ja muudavad looduse ilmet. Nad või- davad loodust. Autor on aga selle probleemi jätnud varju oma loodu- se kiitmise ja ülistamise taha. Mit- te niipalju looduseidülle kui töö- rõõmu ja võitlust õnne eest!» (eel- nevad lausejupid on pärist 1949. a. «Loomingust»).

Aaslad on läinud. Praegu vaja- me teist lahenduskäiku. Ärgu sõna

EKP TRU komitees

(Algus 2. lk.)

Uudse üritusena hakkavad toimuma väljasõidukoosolekud teaduskondadesse (rektoraat koos ühiskondlike organisatsioonide juhtidega). Selle kuu lõpus on kavas külastada matemaatika-, seejärel bioloogia-geograafiateaduskonda. Eesmärgiks seatakse küsimuste kompleksset lahendamist.

Parteikomitee andis rektori kasvatustööle tunnustava hinnangu ning soovitas ka kõigil teistel üli-

kooli, teaduskondade ning allüksuste juhtidel rohkem leida aega niisugusteks kasvatustöö kontaktideks töötajate ja üliõpilastega.

○ Arutati kaadriküsimusi ja kutsetaotlusi kehakultuuri- ning matemaatikateaduskonnas.

○ Parteikomitee sekretär dots. Paul Kenkmann informeeris komitee ja teaduskondade pressibüroode sekretäre NLKP kongressi propaganda kavast ülikoolis (vt. 1. lk.).

Kammerkoori edu

Kammerkoori dirigentide ja lauljate mõtted ning püüdlused olid aasta algusest peale seotud läheneva I vabariikliku kammerkooride festivaliga. Sellest võttis osa 11 taidluskoori Tallinnast, Tartust, Pärnust, Elvast ja Paide rajoonist. Kõigil oli võimalik esineda poole kava pikkuse kontserdiprogrammiga ja nii oligi Tallinna Matkamaja neli päeva lauljate ja kuulajate päralt. Küllap leidis iga muusikahuviline enda jaoks midagi, sest esitavat hõlmas nii klassikat kui tänapäeva eesti ja nõukogude autorite uudisteoseid, nii spirtuaale kui kerge muusika töötusi. Tore oli kuulata Tallinna 7. Keskkooli kammerkoori siirast ja vahetut esinemist. Festivali raames toimus ka kammerkooride konkurss — 28. veebruari õhtul astus žürii ette neli ja 1. märtsi hommikul viis koori. Esitati 15-minutiline kava pluss kohustusliku palana E. Tambergi «Üks väikene laul».

TRU Kammerkoor esines reedel, 28. veebruari õhtul koos Elva Kammerkooriga. Meeldiva akustikaga esinemisruum ja lauljate väga soe vastuvõtt aitasid tublisti kaasa kordaminekule ning andsid kindlustunnet järgmise päeva katsumuseks. Laupäeva hommikul oli meie koori etteaste eelviimane, vahetult enne eeldatavat favoriiti TPI kammerkoori. Ka see etteaste läks hästi korda ja nii võisime efektse lauluga pealtvaatajate-kuulajate tipikaid kuulama asuda. Ootamatuseks oli nende rabe esinemine ja liigne forsseerimine. Seevastu väga meeldivalt üllatas Pärnu KEKi «Mattone», kes oma väikese koosseisu juures esines palju ühtlasemalt ja parema ansambliunetusega.

Pärast viimase konkurendi esinemist jäime ärevuse ja ootusega ootama žürii otsust. Viieliikmelise žürii esimees prof. Kuno Areng tegi otsuse teatavaks pärast lüdi tunniajalist pingast arutelu. Viiest eriauhinnast läks kaks — Üldlaulupeo Büroo auhind kava kui terviku parima esituse eest ja ENSV Kooriühingu auhind kohustusliku laulu parima esituse eest meie koorile. III koha vääriliseks tunnustati Pärnu KEKi «Mattone», II koht anti ERKI kammerkoorile ja esikoht TRU kammerkoorile (dirigendid Karin Herne ja Kalev Lindal). Igati kordalainud esinemine ja tore saavutus koori 15. aastapäeva eel!

Pühapäeval toimus «Estonia» kontserdisaalis festivali lõppkontsert, mille esimeses pooles esinesid Filharmoonia kammerkoor ning Tallinna kammerkoor, teises pooles aga kolm auhinnatud koori. Kontserdi lõpetas TRU kammerkoor.

9. märtsil saavutas aga kooride kvartettide ülevaatusel TRU kammerkoori kvartett II koha.

MATI SERDNA

Tantsuhooaeg tuline

Veebruari viimane nädalavahetus mõõdus rahvakunstiansambli rahvaste tantsu õppides. Seekordne küllaline oli Leedumaalt, Vilniuse konservatooriumi Klaipeda filiaali tahtsjuhtide teaduskonnast. Seine rahvaste repertuaar täienes kolme omapärase numbriga võrra. Taga-Karpaatia sugemetega «Bezjanka» on tehniliselt keeruline, seda ei tantsivat Ukraina ansambliki puhtalt. Henn Tiiveli arvates saab number selgeks ja aprillis võivad kartlased seda «Vanemuises» näha. Kavast oleval Rumeenia «Ostropetsile» lisandus nüüd mol-daavlaste oma. Näitlejameisterlikust ja tehnikat nõudvas vene «Linna kadrillis» saab publikut pa-

rajalt naerutada. Jaanuaris seadis RKA-le «Anzinsit» Läti RU tantsuansambli «Dancis» repetiitor Juris Lainis.

16. veebruaril osaleti vabariigi tantsuansambli võistutantsimisel Tamsalus. Kaheteistkümne kollektiivi hulgas tuldi neljandaks. Seljathaha jäeti selline tuntud kollektiiv nagu TPI «Kuljus».

25.—27. aprillini võisteldakse Tallinnas Tombi-nim. Kultuuripalees 40-minutilise kontsertkavaga. Tartus peaks RKA-d nägema aprilli teisel poolel «Vanemuise» kontserdisaalis traditsioonilisel kevadkontserdil.

VAMBOLA PAAVO

15 michiganlast

Ameerika üliõpilastel lõppes sel esmaspäeval õppeaheaeg. Michigani osariigi 15 tudengi hingetõmbe-pausi sisustava turismireisi sisse mahtus sedapuhku ka päev Tartus. 2. märtsil oli külalisi vastu võtmas inglise filoloogia kateedri juhataja dotsent Heino Liiv koos 15 üliõpilasega ning konsomollikomitee esindus koos sekretäri Arvo Lambiga. Kohtumine sai alguse peahoonest, kus külaliste anti ülevaade meie kõrgkooli ajaloost, praegusest

struktuurist ja õppemeetoditest. Ametlikele tervitustele järgnes ringikõik mööda ülikooli ja Toomemäe, mille kestel avanes võimalus meie keeleoskust proovile panna.

Ikka on noortel inimestel piisavalt teemasid, mida arutada. Peagi asusid michiganlased tagasi Tallinna poole, et Soomemaa kaudu koju sõita.

MARIS SOOTS,
ingl. fil. III k.

Jõgi sel...

(Algus 3. lk.)

on värviline maailm eetilisel ja esteetiliselt vastuvõetav. Seegi toimub kaugel kodust — Uraalides (ord. romantismi Kaukaasia).

Ja kõige indikaatoriks on jõgi, kust «meie sammude hääli kajab vastu». Ometi on sellele rahulikuna nävale vektorile ka oma vastasvektor, sekka kahilusi. Ses mõttes on vahet huvitavaim tsükkel «Mis on tõelisem». Üllatavad vastandused ja tõelisus-variandid, põhjendatavad kahilused.

Järgnevad tsükliid on ilmselt need, mille kohta annotatsioon ütleb: «Noore luuletaja esikkogus domineerivad puhtad graafilised looduspildid...» Kuulun nende hulka, kes luule lahterdamist loodus-, kodumaa- ja muuks selliseks lüüriks õigeks ei pea ja seotud kõne

puhul, mis kunsti nime kannab, looduspiltide jne. tagant ka midagi rohkemat otsivad.

Väga lühidalt ja üldsõnaliselt öeldes toimuks nagu järjekindel oma usutunnistuse proovilepanek. Katsetatakse erinevate meeleolude ja situatsioonidega. Süsteem on välja töötatud juba varem, nüüd jääb üle vaid proovida ja demonstreerida ta töökindlust. Nõnda ei olegi teekond seotud mitte niivõrd arengu, kui just rahuliku, järjekindla, sihipärase, teadliku liikumisega. Kui jõutaks sihile, on rõõm seda suurem, mida rohkem on olnud läbimängu võimalusi.

Tõnu Onnepalu astub lõpuks taas samasse jõe, kust ta oma kulgemist alustas.

Igaüks naaseb lättesse.

Igaüks naaseb kulgu.

Pean raamnatut viimase aja parimaks luuledebüüdiks.

TIIT PRUULI

Ja „Kontor” töötab...

(Algus 2. lk.)

märkusi on tehtud toidu kvaliteedi ning ettepanekuid söögikohtade lahtioleku aegade suhtes. Kuid toitlustust ei allu ülikoolile ja kõiki arusaamatusi ei saa seetõttu positiivselt lahendada. Lisaks saadakse trustist vastukaebusi madala söögikultuuri ning toidunõude ülekao e. varastamise kohta. Ühesõnaga, vahel tekib olukordi, kus pada söimab katelt. Ja kuigi aia pole milleski süüdi, aga kuna ta esindab kõiki tudengeid, siis tuleb ka kõikide tudengite loolluste eest vastutada. Nii peaks ühiskondliku kontrolli komisjon alustama ettekirjutustest üliõpilastele: ära mängi matsil ära varastat! jne. Naeruväärne, sest jutt käib ikkagi üli- mitte algkoolist.

Muidugi ei saa vastu vaielda, et paljud tudengite pretensioonid on õigustatud (üliõpilased avariid ühikates, külmad õpperuumid jne.), kuid komisjon töötab siiski vaid ühiskondlikus korras ega tee reide iga päev ja igale poole. Sellepärast pole kindlustatud ka mõnede kisedavate mõõdalaskmiste avastamine. Olukorra parandamiseks tuleb jälle rahvatarkusi meelde tuletada: kus viga näed laita, seal tule ja aita. Aita nii paljugi, et helistad aia komiteesse (3 53 31)! Küll seal teatakse, mis edasi teha.

* * *

Organisatsioonilise töö komisjonist oleks pidanud vist alustama, sest nemad hoiavad koos kogu organisatsiooni — nii tegelikkuses kui paberil. Viimane võrdlus ei saanud kirja mitte sellepärast, et tegelikkust dokumentidele vastandada, aga aia paberimajandus on tõesti suur ning põhiliselt lasub see organisatsiooni olgadel. Praegu on veel lisaks käsil aia dokumentide vahetus. Ka siilile on selge (aga tudengile mitte), et dokumendid tuleb vahetada kõigil, ning mida varem, seda parem. Võib ju venitada ka viimase momendini, aga siis kuhjub

kirjatööd meelelt ja järjekord venib üsna pikaks. Kuid pääsu pole, sest ilma uue aia piletitä lahkumislehele allkirja ei saa.

Komisjoni tööd juhtis ja ühtlasi oli ka komitee esimehe asetäitjaks Sirje Astel. Veebruari lõpul asus ta erialasele tööle — läks Haapsallu õpetajaks.

Vahetut arvestust paberimajanduse üle peab Imbi Kärm. Tema oskab ka kõige täpsmini öelda, kuidas ühes või teises teaduskonnas aia tööga lood on, sest tegelikkus ja dokumendid on kaksikud. Kuidas üks, nii ka teine.

Egon Konsand juhib kaadri väljaõpet. Paraku on end õigustanud ainult seminarlaagrite vorm. Peale koolipäeva enam loengut kuulata ei taheta.

Miroslav Alektorov püüab ühendada vene õppekeele rühmade aia tööd (lisaks üldisele süsteemile). Ühest mehest jääb siiski väheks ja edaspidi tuleb see lõik ümber korraldada.

Komisjonile kuulub ka infotöö. Aia elu kajastamine ja reklaamimine «TRU»-s ning infolehtedel probleemi ei valmista. Kui ainult lugejaid leiduks. Praegu vist küll juba aia embleemi nähes jäetakse lugu lugemata.

Aia komitee koosseisu kuulub ka laekur Ülle Bucht. Sularahas maksa aia maksu vaid veerand tudengist, aga sellegi viie kopika pärast on loomist rohkem kui rubla eest ning võlglasteks ikka ühed ja samad teaduskonnad.

Kuid aia komiteesse tullakse ka selliste muredega, millest meie võim üle ei käi. Kõik teavad, et aia pole ehitusorganisatsioon, aga elamist tullakse otsima just siit. Näiteks paljud üliõpilased aia üksikemad on järjekorras lootusetult lõpus.

Aia peab aitam aia aitabki igal juhul. Loomulikult niipalju, kui võimalused lubavad. Inimlikult teise muresse suhtuda on alati võimalik,

ka siis, kui midagi konkreetset ära teha ei saa. Seda tööd ei kajasta muidugi ükski aruanne.

* * *

See oli vaid põgus pilk üliõpilaste aia komitee tegemistele. Kuid komitee on ainult nagu kellavedru, mis peab ülejäänud mehhanismi käima panema. Aga ka kõige kõvem vedru ei jõua ringi ajada roostes ja logisevat mehhanismi. Büroode tasemel on kõik korras vaid majandusteaduskonnas; filoloogia, õigus, matemaatika, ajaloot, veavad ka välja. Kuid põhitöö peaks toimuma just algorganisatsioonides. See sõltub väga paljus madalama astme asjameestest, keda nii ühehäälselt valitakse.

Aia töös on palju paigast ära põhimõtteliseltki. Näiteks koordineerimatus. Tihti dubleerime komsomoliga teineteist. Vahel käib isegi mitteametlik konkurents. Samas jäävad mõned kitsaskohad kahe silma vahele nii neil kui meil. Ka teistel ühiskondlikel organisatsioonidel, dekanaatidel ja rektoraadil. Kui siis lõpuks ärgatakse, pöörduvad pilgud tihti meile. Küsimaks, kus aia silmad olid. «Väikevenda» on ikka kõige lihtsam süüdistada, sest arvult küll suurim, aga kogemustelt noorim.

Igamehe rida peaks paika saama üliõpilaste omavalitsuse taaselustamisega, kuid kahjuks ei tule selle ettevõtmisega kaasa just tudengid ise. Neile seda ette ära tegema ka keegi ei hakka.

Koostöö eri organisatsioonide vahel ühika küsimustes peaks paratavalt kavandatava üliõpilaslinnakuga. Ühtset territooriumi praktiliselt küll ei ole, aga ehk tullakse toime ka tingliku linnakuga.

Ja nii see «kontor» töötab...

ÜLO VELDRÉ,

üks «kontorist»

Autori fotomontaaž

Ikka läks korda

Kogu lugu sai alguse sellest, kui kuus lõbusat tudengit oma suurte kompsudega Tõraveres rongilt maharõnitsid ja suuskadel Vellavere poole teekonda jätkasid.

Edasi juhtus see, mis juhtuma ei pidanud: olime maha unustanud suusabaasi üürimisloa. Ees ootas meid «külalislahke» komandant, kes soovitas «viisakalt» sinna tagasi minna, kust tulime. Loomulikult polnud see mõeldav, sest külm andis end päris tungivalt tunda. Järgmisel päeval oli aga vaja vastu võtta majandusteaduskonna ülejäänud rahvas. Sõnu, mis me nüüd kuulsime, ei tasu siinkohal kirja panna. Üks oli selge — polnud me õiged inimesed ja üldse on need üliõpilased teada. Polnud meil isegi mingit õigust koridoris soojas olla. Aga nagu pole halba heata, leidus siingi häid inimesi, kelle loal võisime varju leida soojas saunas.

Aratus oli hommikul keeruline — meid oli avastanud komandandi abikaasa. Kohale tuli ka peremees ise, kes viskas meid ilusti lageda taeva alla. Kohe ulatas oma abistava käe Konguta soovhoosi Vellavere osakond, kellel polnud kahju oma kontoriruumi välja laenata.

Ja siis saabusid teisedki. Nüüd suusapäeva paremast poolest.

Päeva kõige haaravam võistlus lumeragbis sai teoks järvejääl «Paljaspeade» ja «Mütspeade» vahel. Madin oli äge ja algul tasavägine.

KLUBIS

Laup., 15. märtsil kl. 21 disko-õhtu «Reggae feeling».

Pühap., 16. märtsil kl. 21 DISKO-PROGRAMM Olev ja Sulev Ulbilt

Killukesi Tjumenimaast.

TR KONVERENTSISAALIS

Neljapäeval, 20. märtsil kl. 16 esineb prof. Selma Teesalu ettekandega tervislikust tootumisest.

RSR

Teisipäeval, 18. märtsil kl. 19 toimub teadusraamatukogu aud. 293 koosolek teemal «Egiptus 1985 (1986)». Külalislektor.

Naiste kisa

Hommik keemiahoones. Ärritatud naisteparv fuajees. Kõik räägivad korraga, žestikuleerivad. Akki ilmub teaduskonna üks juhtivaid seltsimehi.

— Seltsimees ülemus, seltsimees ülemus, miks sooja vett ei ole ... juba tükk aega ... kuidas me praktiliselt saame teha ... nõusid pesta ... hommikul veidi nirišeb, siis kaob üleväl hoopis ...

Seltsimees ülemus ... enne oli, aga nüüd ei ole, kuidas ...

— Ei mina tea, küsige majanõukogu esimehelt. See peab teadma.

Naistevägi suundub esimeest otsima, kes all koridoris tabatakse.

— Kui kaua need naljad siin majas veel kestavad. Kord ajab üle, kord uputab, siis leotab neli korust korraga läbi ja siis ei tule tilkagi. Miks küll midagi ette ei võeta ... no on alles soss-seppade kari koos ... ja tuleb edasi kui küluse sarvest õnnistust igasugust masti asjameeste aadressil.

— Kohe selgitan, kohe selgitan ... oleme samme astunud ... rahvakontrolli esimees ka teab juba ... jah, oli ka väga vihane ...

— Küll on marus, nagu kuupealt kukkunud — mõtleb kannatanu ja pageb soojusjaama, alla keldrisse.

— Mehed, mis sooja veega lahti, miks nii vähe tuleb?

— Kos ta's tulla saab kui üks poiler peris umben ja teine veidi nirišeb.

— Kas siis puhastatud pole.

— Sussutatsiva siin, aga es olevat soolahapet niskest kui vaja.

— Teist ei proovitud puhastada.

— Kunagi tegivad lahti, aga ei tasuvat jannata.

Muidugi. Vees lahustunud bikarbonaadid lagunevad kuumuse toimel, tekib lahustumatu katlakivi. Toru lähebki umbe. Raudselt.

Aga teie, naised, muudkui kisaite ja tülitate ülemusi.

Esimees TULLIO ILOMETS

Toimetaja VARJE SOOTAK

Ajalhe «TRU» toimetuse aadress 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRU, ruumid 240, 241, tel 351 80. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. «TRU» ilmub reedeti. Tellim. nr. 1198. MB-03056. Tiraaž 3000. Maht 1 trükipoogen.

«TRU»

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКММ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

TRÜ TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 9 (1443)

Reedel, 21. märtsil 1986

Hind 2 kop.

Igakülgseks arenguks

Juba paar nädalat tagasi märkas linnapildis esimesi «üliõpilaskeskkonda» kuulutajaid — tudengeid, kellel tekkid peaaegu selges taevast paistis eredalt päike. Need, kes nädalavahetusel suusatasid, tõestasid aga, et ikka leidub siin ja seal veel lüüsi. Kukkumine Toomemäelt alla tulekul meenutas juba püsimist. Talv ja kevad veavad vägikaigast. Täna, alates kella 01.03-st kuulub võim ametlikult kevadele.

Loodusele omast kevadist värskest vajavad inimõttedki, sest NLKP XXVII kongressil kavandatud otsused talviselt tardunud peaga ellu ei vii. Venitamise kaugele ei jõua. Osa üliõpilasi arvab siiski teisiti. 5. märtsil oli 150 eksamisessiooni võlgnikku. Õppeosakonna juhataja Mati Sälundi: «Osad on tänini eksamid sooritamata.»

Kõrgkooli üliõpilastele tähtsaks kuulsin esmaspäeval «Päevakajast». NSVL kõrg- ja keskerihariduse ministri Gennadi Jagodin tulevast uueusi, mis seotud suurtööstuse sisseastumisega. Eksameid on nelja asemel kolm, lisandub põhjalik vestlus, mis selgitab üliõpilaskandidaadi sobivust valitud erialale.

Nädalavahetusel istusid telerite ees needki, kes spordisaateid harva vaatavad. Elati kaasa TRÜ korvpallinaiskonna võitudele. Tore oli näha rektorit meie korvarehvide heitlust jälgimas. «Reklaamklubis» seostas psühholoog Talvi Märga meie korvarehvide edu meeskonnavaimuga. Massispordi üritustel ühistunnet ja entusiasmi üliõpilastel kahjuks alati ei jätku. Suuremat kaasalöömist ja -elamist oodati nädal tagasi lõppenud teaduskondadevahelistel kergejõustiku võistlustel, mille üldarvestuses võitis arstiteaduskond. Loeme partei uut programmi: «Noorte ettevalmistamisel tööks ja kodumaa kaitseks omandavad üha suurema tähtsuse kehakultuur ja sport ning nende juurutamine igapäevases elus.»

NLKP programmis kirjutatakse veel: «Perekond etendab üha tähtsamat osa sotsiaalse põlvkondade kasvatamisel ja nende tervise tugevdamisel.» Oluline on tervis-kohtumise selgitustöö. Esmaspäeval pidas prof. Kadri Gross loengu perekonna planeerimisest. Milliseks kujuneb järgnev põlvkond, sõltub tänaste noorte tervisest ja hoiakust. Muidu pole elu järjepidevus võimalik. Kadri Gross soovitas üliõpilasemadel dekreet- ja lapsehoolduspõhise täielikult ära kasutada. Veel rääkis ta alkoholi ja suitsetamise kahjulikkusest lapse organismile.

Möödunud reedest «TRÜ»st võis lugeda majandustudengite «sõpruse» Vellavere laagri komandandiga. Viibinud nädal aega Vellaveres, kogesid mitmeid olmemuresid ka ajaloo III kursuse ja prof. Helmut Püürimäe. Üliõpilased sooviksid hoopis laialdasemaid võimalusi aktiivseks puhkuseks. Ametiühinguid ootab suur tööpõld.

JAAN LUKAS,
ajaloo III k.
teaduskonna pressisekretär

Täis aula. Õppejõud, tudengid, teised ülikooli töötajad. Kui teispäeval kell sai veerand kolm, võtsid presiidiumilaua taga istet rektor prof. Arnold Koop, parteikomitee sekretär dots. Paul Kenkmann ja linna parteikomitee esimene sekretär Enn-Arno Sillari. Viimane mitte kauaks, sest Paul Kenkmann tegi lahti uue ürituste sarja ja andis sõna NLKP XXVII kongressi delegaadile.

«Kongressil oli tunne, et sinu ees avati uks uude maailma, kus ei ole kerge. Igapäevaelu tuli endalt küsida, kas ta on suuteline kaasa minema või annab teine inimene tema asemel hoopis rohkem. See on raske sisemine võitlus, ka võitlus oma südame tundeid vastu.»

Kõneleja meenutas kongressi kümme päeva kestnud avameelset ja tõist õhkkonda ning andis kuulajatele vadata värvifotosid. Edasi peatus ta mõnedel olulisematel momentidel. Esimesena tõi ta välja töö nõude, töö õppetunni. Kongressil küsiti sõnavõtte: miks me pole aastakümnete vältel suutnud täielikult välja juurida sotsiaalselt ebaõiglust. Kahjuks ei jätkunud kommunistidel õigel ajal jõudu öelda kibedat tõtt, sageli lähtuti konjunktuurist — kes on kelle selja taga jne. See puudutab meidki.

Kõneles E.-A. Sillari

Parteiline valvatus ei või kaduda, oma kommunistitegevusest tuleb aru anda. Leidub ka teistsuguseid töö eest võitlejaid, neid, kes nõuavad hüvesid ise midagi andmata. Kui neile öeldakse tõtt, hakatakse anonüümkirju kirjutama. Nad on unustanud, et sotsialistlikus ühiskonnas ei ole õigusi ilma kohustusteta. Siin on võimalik paralleelse tömmata ka teadustööga. Peab julgema anda ausat hinnangut sellegi teadlase tööle, kes ei anna produkt-siooni.

Kongressi suunised nõuavad meilt suuremat sihikindlust ja resoluutsust igapäevases töös. Mitte jääda ootama näpuga näitamist, vaid tegutseda. Kõneleja toonitas, et praegugi näeb osa uut tööstili kongressiotsuste heakskiit-mises ja uute otsuste ootamises, ühesõnaga mittemidagi tegemises. Iga kommunisti kohus on eneselt küsida: «Aga mida mina olen konkreetselt teinud?»

Esineja peatus ka kõrgkooli osal ja noorte ideoloogilisel ning kollekt-sel kasvatamisel. Spetsialiste tu-

leks hakata ette valmistama rahva-majanduse tellimuse järgi lepingu alusel, õppejõudude arv ei peaks sugugi sõltuma üliõpilaste arvust. Üldse on tarvis kõrgkoolide juhtimise koondada ühtse riikliku organi kätte. Ka kõrgkooli tegevust mõju-tavad ametkondlikud barjäärid. E.-A. Sillari tõi näiteks kooliarvu-tid «Juku» ja «Tartu». Selle valmis-tamise võitluses ei peaks tähtis ole-ma, milline ametkond peale jääb, vaid peale peaks jääma kooliarvuti ise (vt. ka 3. lk.).

Kõik meie head kavatsused ja ot-sused jäävad poolikuks, kui me ei arvesta eesmärgina inimest ennast. Et nõukogude inimene elaks hom-me paremini ja rahulikus maailmas, see sõltub igapäevasesest tööst, suhtumisest, aususest.

Küsimustest. Pärity elamistingi-muste parandamise võimalusi. Selle kohta midagi lohutavat öelda pol-nud, vaid selgitada. Elamuehitus suureneb linnas 1988. aastast. Prae-gu ehitatakse riiklikest ja koope-ratiivsetest vahenditest ühepalju. Takistab paneeliloomi.

Küsi ka Pihkva oblastihagila osakonnajuhataja M. Zelnina sõna-võtu kohta, milles ta mainis oma õpingukohana TRÜd. Sama teadus-konna on lõpetanud ta abikaasa

ning siin vene ravi IV kursusel õpib praegu nende tütar Marina. E.-A. Sillari arvates oli see suur tunnustus Tartu ülikoolile, mida oli igati meeldiv kuulata.

VARJE SOOTAK

Kaugõppijad jälle majas

Jälle kohtab ülikooli õppehoone-tes, raamatukogus, ühiselamutes, kohvikutes ja sööklates kaugõpi-lasi. On alanud kevadine õppesessioon. Märtsis-aprillis peab käima 3—10 päeva kestval õppesessioonil veidi üle 2000 kaugõpilase. Sessioon on hajutatud pikemale aja-vahemikule, sest see toimub samal ajal päevase osakonna õppetööga. On väga tähtis, et kõik ülikooli töö-tajad ja üliõpilased mõistaksid olu-korda ning püüaksid anda omalt poolt parima kevadsessiooni ladi-saks toimumiseks.

Päevase osakonna üliõpilastelt ootame mõistvat suhtumist eeskätt kaugõpilaste majutamisega seo-

tud probleemidesse. Kui kaugõpi-lastel ei ole võimalik elada sugulaste või tuttavate juures, peame neile leidma koha ühiselamuses. Siin sõltub väga palju päevaste üliõpi-laste suhtumisest, üliõpilassolidaar-susest. Selle parimaks väljenduseks on anda kõik ajutiselt vabad kohad kaugõpilastele. Seda saavad te-ha eelkõige diplomandid, kes diplo-mitöö materjali kogumiseks ja töö koostamiseks on Tartust ajutiselt ära.

Õppejõududelt ja kaugõpilas-telt ootame kõrget distsipliini. Iga tunniplaanis olev loeng, praktikum, seminar või keeletund peab toimu-ma ettenähtud ajal ja kohas.

Mida rohkem suudetakse anda ja omandada kevadise õppesessiooni ajal, seda paremini peaks kulgema suvine õppe-eksamisessioon.

Kuid on teada, et talvise õppe-eksamisessiooni lõpul jäi 958 kaug-õpilasel akadeemilisi võlgnevusi ning kõik need ei ole veel likvidee-ritud. Neil, kellel on veel akadeemi-lisi võlgnevusi, tekib kiusatus ette-nähtud auditoorse töö ajal tegelda võlgnevuste likvideerimisega. See ei ole aga otstarbekohane, vaid isegi kahjulik, sest nii suureneb mahajäämus veelgi. Võlgnevused tuleb kindlasti likvideerida, kuid auditoorsest tööst vabal ajal. Eriti pingsalt on tarvis töötada sessiooni

ajal õigusteaduskonna ning raama-tupidamise ja ajaloo erialade üli-õpilastel, sest talvesessiooni tule-mused olid neil kõige kehvemad. Üllatavalt tagasihoidlikud olid tule-mused ka mitme eriala I kursusel.

Kaugõppe teel kõrghariduse omandamine on raske. Kuid kõrg-hariduse omandamise soov on ena-mikul kaugõpilastel raskustest tugevam. See kehtib eriti nende kohta, kes sooritasid eksamid kõi-gis ainetes, saades hindeks vaid «5», või «4» ja «5». Neid oli aga kokku 554 1094-st. Seega ka kaug-õppes on võimalik edukalt õppida. Muidugi kui on tahtejõudu ja ol-lakse enda vastu nõudlik. XI viis-aastakul omandas kõrghariduse meie ülikoolis niiviisi 1265 töötajat. VALTER HAAMER, õppeprorektor

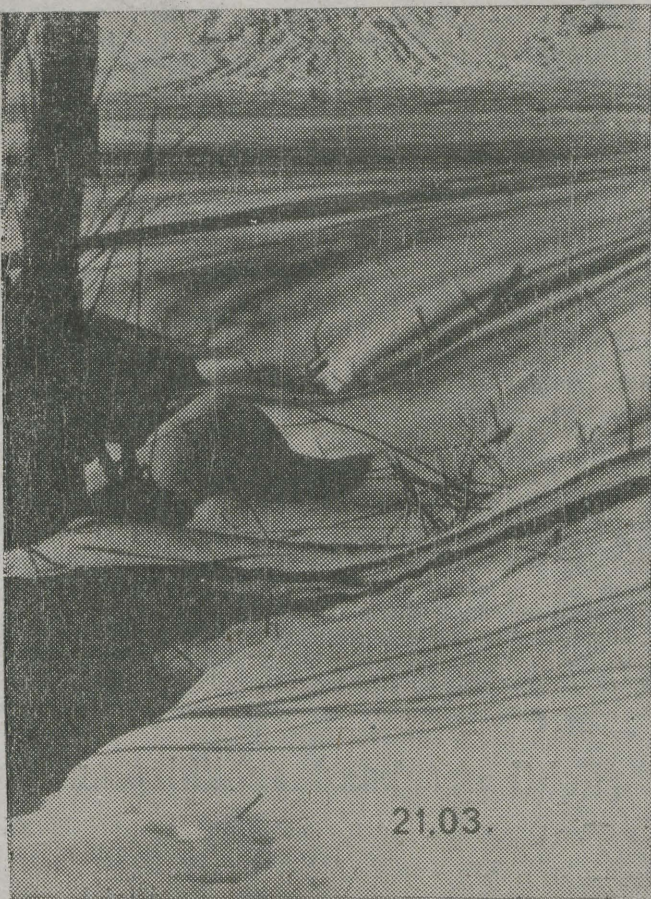
Rektor I kursusel

Kellelegi pole uudiseks, et rekto-riga korraldatakse kohtumisi. Kuu-lajateks on olnud teaduskond, osa-kond või tudengiaktiiv. Neljapä-aval, 13. märtsil oli aga kohtumine ajaloo I kursusega. Tudengitele oli suur au rektoriga silmast silma kokku saada ja veel sellises kitsas ringis. Üritusel osalesid ka dekaan dots. Allan Liim ning prof. Jüri Ant, prof. Herbert Ligi ja dots. Linda Eringson.

Rektor prof. Arnold Koop rõhu-tas niisuguste kohtumiste tähtsust ning kutsus meid üles siiraks vest-luseks, kus küsijaks pooleks poleks mitte ainult tudengid, vaid ka tema ise. Ta pidas oluliseks kaotada bar-jäär õppejõudude ja üliõpilaste va-hel, sest mõlemad pooled peavad lähtuma eelkõige inimlikkusest. Üli-õpilastel peab olema võimalus end avada, aga mitte nii, et pärast näi-datakse talle näpuga. Tudengi nõu-andeid ja kriitikat tuleb võtta kui noorema kolleegi arvamusi.

Niisuguses õhkkonnas saime tea-da palju uut ja huvitavat, sealhul-gas järgmist:

(2. lk. järg)

Kevad

Klaasid nutavad väljastpoolt seespool on soe ja valge. Pisarad puhtaks pesevad akende hägused palged.

Pisarad suudlevad hingest viimaste hangede karguse vabaned talvisest pingest avaned uude valgusse

Hinges on vabanemine, ojaades kõntsa ja prahti roosad ja sinised õied silmades lähevad lahti.

INGA '86

Kevad

Rektor...

(Algus 1. lk.)

● Kunstiinstituudil on kavas luua Tartusse oma filiaal, mille lõpetajaid saaks Tartus tööle rakendada. Oma võimalustega aitaks nende õpetamisele kaasa TRÜ;

● õigusteaduskonnas hakatakse tuleval õppeaastal kasutama eksperimenti: uued õppeprogrammid ja -plaanid, väksem loengute arv, iseseisva töö suurendamine jne.;

● uude Lätte tänava õppehoonesse tuleb ka moodne tehnikakabinett;

● ajaloolaste ühiselamu läheb 2–3 aasta pärast kapitaalremonti, elanikud viiakse üle arstide ühiselamusse, arstid saavad praegu ehitatava hoone;

● uued üliõpilaskandidaadid teevad nüüd vaid 3 eksamit ning põhjaliku vestluse.

Mitmed probleemid said üheskoos arutades selgemaks. Mõistsime, et ei piisa üksnes õppejõudude tahtest, vaid üliõpilaskandidaadid peaks olema hoopis suurem. Meilt ei oodata ainult sõna, vaid ka tegusid.

Kohtumine hakkas lõpule jõudma, sest ees ootas TRÜ naiskonna otustav mäng. Kes ei soovinud sellele kaasa elada? Mõlemad pooled avaldasid aga soovi taas kohtuda lootuses, et edaspidised kokkusaamised on veel avameelsemad.

RIINA KIIK,
ajaloo I k.

Sten Karling 80

5. märtsil tähistas UTU kunstilooringu Tartu ülikooli endise kunstiajaloo professori (1933–1941) Sten Karlingi 80. sünnipäeva.

1941. aasta algul siirdus prof. Sten Karling Rootsi tagasi, kus jätkas viljakat teadustegevust. 1947. aastal omandas kunstiajaloo professori tooli Stockholmis ülikoolis. Tartus avaldas ta mitu põhjalikku uurimistööd, sealhulgas näiteks «Tartu ülikooli ehitised Rootsi ajal», «Gotlandi ja Eestimaa keskaegne ehituskunst» jt. Hilisematest meil ilmunud töödest võib nimetada «Riia Toomkirik ja Kõlni meister» ja «Keskaegne puusculptuur Eestis».

Koosolekul rääkisid S. Karlingi teaduslikust tegevusest prof. Voldegar Vaga ja Harry Liivrand, isiklikke mälestusi jagas üks tema õpilasi Virve Hinnov. Jaak Kangilaski vahendas Sten Karlingi tervitused Eesti kunstiajaloolastele.

SILJA VOHLI,
ajaloo IV k.

Kiitust

Rektor õnnitles ja avaldas käskkirjas kiitust laitmatu töö eest seoses 50. sünnipäevaga teadusraamatukogu osakonnajuhatajale Maare Kümnikule, pearaamatukoguhoidjale Armilda Malmile ja õppetehnika-teenistuse vaneminsenerile Kalev Pildile.

Kauaaegse eduka töö eest ülikoolis pälvis kiituse dots. Mart Kull.

Tänu

Laitmatu töö eest pälvisid tänu ja õnnitluse rektori käskkirjas 50. sünnipäeva puhul mikrobioloogia kateedri laborant Silvia Truus ja ehitustöölise Lembit Raba.

60. sünnipäeval õnnitleti ja avaldati tänu kirjustus- ja trükisakonnajuhatajale Marta Raismale. Kauaaegse eduka töö eest avaldati tänu teaduskonnakirjurgia assistendile Mall Sepale.

HEI, TARTU ÜLIÕPILASTE LOODUSKAITSERINGI LIIKMED JA VILISTLASED!

Ootame teid laupäeval, 22. märtsil kl. 15 ringi 28. aastapäeva üritusele Vanemuise 46 ringaüritusruumi. Ettekanded on ringi teaduslikult juhendajalt Jaan Eilartilt «Fr. Tuglas Eesti kultuuriloo» ja vilistlaselt Arvo Iitalilt «Looduskaitses huvireise NSV Liidu Aasiaosas.»

Ringi juhatus

Mida tehakse vabal ajal?

● 12. MÄRTSIL OLII TRÜS ESIMENE TÖÖKOLLEKTIIVI KONVERENTS

«Töökollektiivid ... võtavad osa kollektiivi liikmete ja nende perekondade puhkuse korraldamise ning kehakultuuri ja spordi arendamise küsimuste lahendamiseks.» — Töökollektiivi seaduse § 16.

«Miks me kasutame halvasti seda, mis juba on meie käsutuses, — kultuuripaleesid, klubisid, staadione, parke ja palju muud? Miks ei võiks nõukogud, ametiühingud ja komsomol võtta neid küsimusi käsile nagu kord ja kohus? Miks mitte arendada liikumist spordiväljakute ja võimalate aktiivsemaks ehitamiseks elukohtades? Miks mitte organiseerida spordi-, turismi- ja muid klubisid koöperatiivsel alusel?» — M. Gorbatsõvi ettekandest.

Selleks et teada, kuidas aidata vaba aja veetmist organiseerida, on tarvis tunda rahva soove.

Ülikoolis püüti töötajate vaba aja veetmise võimalusi uurida küsitluse abil juba möödunud aastal. Ametiühingurühmadest vastas 2495 töötajat, mis on 80% põhikohaga töötajast. Küsitlusest tegi põhiettekandes ülevaate töötajate ametiühingukomitee esimees HELVE KABUR.

● PEREKOND, LAPSED. Küsitletuist oli lapsi 59 protsendil ehk 1459 perel: ühelapselisi peresid 487, kaheapselisi 745, kolmelapselisi 192, 35 peres oli 4 või rohkem last. Perekonna suurus mõjutab ka vaba aja korraldamist. Ülikoolis on alati olnud puhkekodudesse peretuusikute tahtjaid rohkem, kui neid on eraldatud. Viimastel aastatel antakse siiski varasemast rohkem, see on 7–8 tuusikut. Olukorra parandamiseks on juba 15 aastat organiseeritud peredele puhkamisvõimalus Pärnu 2. keskkoolis (kahe kuu jooksul saab seal puhata 10 päeva kaupa 40–45 peret ning ligi 300 üksikut). Seni oli võimalik kasutada ka Kastna vana koolimaja, kuid seoses Tõstamaa sovhoosi üleminekuga Lääne Kalurikolhoosi remonditakse hoone suvemajade lasteks.

Vellavere on ülikooli oma puhkebaas, kuid see vajab põhjalikku kapitaalremonti, oleks tarvis ka juurdeehitust jm. Senisest rohkem tuleks aga TRÜ peredele anda Kääriku spordibaasi (suvel saab 10 päevaks vaid 5–6 tuba).

● OMA SUVEKODU (maakodu, suvila, aianduskrunt, aed linna-kodus). Maamajad ja suvilad on ainult 18 protsendil küsitletuist, vaid 12 protsendil on võimalik käed mullaseks teha oma kodus. Aiandusega tegelda soovijaid on aga palju enam. Kahjuks on ülikoolile võimaldatud viimasel ajal vaid üks 18-kiikmeline aianduskoöperatiiv Ilfil. Väikesepalgalisele töötajale pole aga sageli suvila ehitamine jõukohane. Nii et keskorganeil on töötajate tervise heaks (kerge füüsilise koormus puhkuse ajal) veel palju ära teha.

● AUTO. Seegi aitab vaba aega sisukamalt veeta. Autot omavaid peresid on ainult 28%. Auto on enamasti paljulapselistel peredel, kuid ka paljudel maamaja omajatel.

● SPORDIGA tegelemine. Neid on 30% ehk 734. Tervisespordiga tegelevad regulaarselt just üle 50 aastased. Nooremad tunnevad end vist sporditagi hästi. Tegelema hakatakse siis, kui tervis oma osa nõuab. Suusa-, jooksumaratonist ja rattarallist osavõtjaid on 162, nemad on ka aasta ringi harjutajad. Rohkem soovitakse aga ujumisvõimalusi ja just koos lastega kodulähedastes basseinites. Koos lastega soovitakse ka spordipäevi ning tantsuvõimalusi. Spordihoones on peredele spordipäevi korraldatud. Nendega on hästi rahule jäänud, kuid osavõtt on väike. Lastele on koolivaheajal peetud ka Käärikul suusa-

laagreid ning käigus on olnud suusabuss. Seda üritust takistab aga bensiini nappus. Otsitakse täiendavaid võimalusi.

Visalt võtab vedu tervisespordi uus vorm — klubi. Elajõuline on Uno Sahva võimlemisrühm, matemaatikutel on oma klubi. Viimastel ongi kõige suurem spordiga tegelejate arv, pooled töötajad osalevad ka mitmesugustel maratoniidel ja rallidel.

Organiseeritud tervisespordile peaks hoogu andma termiseväljakutel terviseväljakute alanud ehitus.

● TAIDLUS, KULTUURIÜRITUSED. Ringides tegelejaid on 11,3% ehk 282 inimest. On seda vähe või palju, on raske arvata. Sõltub sellest, kui paljud üldse soovivad midagi teha. Küsitluses vihjati vaid raamatukogu varjusemas olevale ansamblile. Tegelikult on ülikooli töötajate hulgas neid, kes ennast taidejaks ei pea, kuid keda võib nende hulka arvata, tunduvalt rohkem (meeldiv üllatus kasvõi ajaloolastest õppejõududest tööveteranide kokkutulekull).

Hoopis suurem isetegemisest on kultuuri tarbimine, mis sõltub otseselt büroode kultuurikomisjonidest. On väga aktiivseid komisjone, kuid mõnel puhul väljendati ka rahulolematust (näiteks ühiskonnateadlased). Komitee on püüdnud organiseerida «Vanemuise» uuelavastuse ühe esietenduse külastamist. Traditsiooniline üritus on aastalõpu ball, klubi korraldas töötajate sügisballi. Viimane langes kokku klubi 40. aastapäeva üritustega. Kutsutud olid ka paljud endised aktivistid, kuid neid saabus vähe. Ülikooli oma töötajateni informatsioon õigel ajal ei jõudnud. Niisuguseid organiseerimisvigu on vaja vältida.

Küsitlustes soovitati taastada klubiõhtud vanas kohvikus. Nüüd on kaks üritust juba toimunud. Kahjuks mahub ruumi vaid kuni 90 osavõtjat, seepärast tuleb ehk mõnd eriti soovitud üritust korrata. Kohutimistele pääseb büroo kultuurivoliniku kaudu.

Tantsuõhtuid koos lastega on võimalik korraldada ja selle peale klubi juba mõtleb.

● PIONEERILAAGRID. Meie süsteemil oma pioneerilaagrit pole ning sellest ka vähe tuusikuid. Seni oli võimalik saata lapsi Haridusministeeriumi laagrisse Karepal, kuid nüüd on see antud spordikoolide ja lastekooride laagrite korraldamiseks. Mitu aastat on lapsed käinud Kilingi-Nõmme pioneerilaagris, kuid kuna ruumid asuvad keskkoolis, siis puudub I vahetus. Vabariiklik komitee on selles küsimuses «kæed üles tõstnud» ning soovitanud, et kellel teine lapsevanem töötab mõnes teises süsteemis, katsugu seda teed mõõda laagrisse pääseda. Ülikool ei saa aga ka ise tänapäevast pioneerilaagrit ehitada. Ainsaks väljapääsuks oleks see, kui ministeerium ehitaks kõigi kõrgkooli töötajate lastele ühise suure laagri või koöpereeruks ka Teaduste Akadeemiaga, kellel samuti pole statsionaarset laagrit. Niisuguse ettepanekuga pöörduski töökollektiivi konverents ministeeriumi poole — ehitada veel sel viisaastakul statsionaarne pioneerilaager.

Senine ametiühingukomitee tegevus on näidanud, et ülikoolis pole vaja iga hinna eest inimestele vabal ajal tegevust otsida. Sellega tulakse toime ka ametiühingu abita. Vastavalt soovidele tuleks aga organiseerida ühistegevust. Vaba aja sisukama organiseerimise vajadust tõstetakse esile juuniseaduses. Üksikuid häbiväärseid juhtumeid on esinenud enamasti valveteenistuse ja vanemtöödejuhataja jaoks. Õppejõududest on kaineustumajja sattunud tööpoolest vaid väga üksikud (sügissemestril arstiteaduskonna dotsent ja veebruari lõpus füüsikaosakonna dotsent). Küllap on nad oma järelused juba teinud. Karskusühingu algorganisatsioonide moodustamine aga ei edene küll nii, nagu oleks ülikoolile vääriline. Ülikoolis võiksid töötajad karskusseltsi kuuluda kasvõi toetajaliikmetena siiski küllalt rohkearvuliselt, sest kahtlemata kõik toetavad karskeid eluviise.

● Sõnavõtt ja otsus järgmises lehes.

Tsiviilkaitses hästi

Veebruaris märkis rektor ära, et 1985. aasta oli ülikooli tsiviilkaitsesüsteemi jaoks edukas. Tsiviilkaitses aastaplaan täideti täielikult ning kõrgekvaliteediliselt.

Möödunud aasta aprillis toimunud staabiõppustel näitas ülikooli tsiviilkaitses juhtivkoosseis end heal tasemel. Meie mittesõjaväelised formeeringud (luuregrupp, sanitaarsaak ja sanitaarpõstid) said ülelinnalistel võistlustel häid hindu. Kõige edukamalt ja organiseeritumalt viidi tsiviilkaitses üritused läbi füüsika-keemia-, matemaatika- ja õigusteaduskonnas ning administratsiooni ja majandusosakonnas.

Aukirja pälvisid: Uno Palm, Ants Kallikorm, Valter Haamer, Mati Salundi, Ago Liius, Lev Kuperman, Eve Fink, Kiira Talja, Silvia Russak, Richard Rebane, Helju Ertmann, Valner Krinal, Vello Past, Mati Kilp, Albert Paltser, Priit Peets, Leonard Matisen, Oleg Andla, Toivo Sõõrd, Aleksander Seffer, Väino Vaske, Avo Roosma, Herbert Sepp, Sulev Kannike, Ludmilla Loginova, Sirje Lahk, Asta Asi, Kaja Julge, Hele Teugjas, Piret Priisalu, Merike Saul, Jüri Vardja, Silvia Kaugia, Tiia Kalas, Reet Zeik jt. Kümmele osalist pälvis tänu.

ANATOLI DOVIDENKO,
TRÜ tsiviilkaitsestaabi ülem

Aukirja saab administratiiv-majandusosakonna staabi ülem plaani-osakonna juhataja Oleg Andla.

AIN PROTSINI foto

Miks ma sain noomitusega käskkirja

(SELETUS-ARVAMUS)

Igaüks mõistab, et omavoliline ühiselamuvalvest puudumine on inetu tegu. Tunnistan oma süüd, AGA...

Ei arva, et olen õiglaselt karistada saanud. Esmalt pilgul naha'ne küll, aga palun kuulake mu lugu ära. Olin hoolimatu loomulikult, sest ei kirjutanud valveaega suurelt voodipeatsisse seinale, et mitte unustada. Ja valvesse määramine käis nädal-poolteist varem, vahepeal oli tuhat muud asja. Väike märkmeleheke meeldetuletusega ka-

dus muude paberite vahele ära ja nii ärkasin alles paar päeva hiljem: oot-oot! Aga kõik o'i juba juhtunud ja selle mälestuseks lugesin valvepäevikust märgeni valvepuudumise kohta. Et allkirja järgi oli tegemist meie oma, ühiselamusisese kontrollijaga, kellega me üksteist nägu- ja nimepidi tunneme, siis tekkis küsimus — no miks ta mulle seda siis ütles? Olin tol päeval täiesti o'emas ja ei pea end ka ignorandiks, kes põhimõtteliselt keeldub oma kohust täitmast. Veel kurvemini läks paaril teisel neil, kes tõesti valvasid neile ette-

nähtud ajal, kuid valvepäevikut polnud, ja nad ei saanud oma nimed kirja panna.

Puudumine on muidugi fakt, aga miks inimene puudub, ei näi huvitavat kedagi. Tundub, et meie kontrollijad ei hviita midagi muud peale selle, kas inimene tuleb valvesse või mitte. Kui seina pealt graafikust saab valvajate nimesid ja nende toanumbreid karistamiseks vaadata, siis võiks vaevuda ka süüdlase ukse peale koputada ja tuletada talle meelde valvelauda, kus ta tegelikult peaks viibima. Filoloogide ühiselamul pole ju roh-

kem kui 4 korrust — see pole jala-vaev ega midagi. Vahest on inimene koguni haigestunud või... Vähemalt seletuskirja oleks võinud meil, patustel, ometi küsida.

N.

Kohti perekondade ühiselamusse

Järgmisest õppeaastast alates kuulub TRÜ perekondade ühiselamuse vabanenud kohtade täitmine TRÜ üliõpilaste aü-komitee kompetentsi. Üliõpilasperede ja üksikemajade majutamine perekondade ühiselamusse otsustatakse TRÜ üliõpilaste aü-komitee presiidiumi koosolekul ning otsuse kinnitab TRÜ korterikomisjon.

Perekondade ühiselamusse majutatakse need üliõpilasperekonnad,

kus mõlemad abikaasad on TRÜ üliõpilased ja kes ise kasvatavad oma lapsi. Kui on tegemist vallasemaga, kes ise kasvatab oma last, või emaga, kelle abikaasa on lõpetanud või õpib-töötab väljaspool Tartut, siis sellisele emale (koos lapsega) on võimalik anda koht (mitte tuba) emade-lastekorteris.

Avaldused esitada TRÜ üliõpilaste aü-komiteesse hiljemalt 30. märtsiks.

Elamispind määratakse kogu järgmiseks õppeaastaks.

10 „Tartut”, aga edasi?

Ega enamik tudengeid vist teagi midagi mikroprotsessoritehnika sektorist. Võib-olla ollakse kuulnud personaalarvutist nimega «Tartu», teadjamad ehk oskavad neid kahte ka omavahel seostada. Et saada veidi selgemat pilti tollest ilusa nimega arvutist, astus üks uudshimulik üliõpilane ühel sombusel märtsipäeval p.ki lörtsiseid Tartu tänavaid Leningradi mnt. maja nr. 6 poole, leidis selle pärast pikka otsimist lõpuks kätte, ronis mööda ehitusprahiseid treppe hoogsalt kolmandale korrusele, otsis üles Jaan Kaasiku ja ütles nõudvalt: «Alustame aga kohe päris algusest.»

TRÜ mikroprotsessoritehnika sektor loodi 1983. aastal. Juba järgmise aasta lõpuks oldi arvuti kokupanemisega põhiliselt lõpule jõutud (täiustusi lisandub koguaeg). Elektroonika poolega tegeleb grupp eesotsas Leo-Henn Humalaga, programmeerimisega Jaan Kaasik ning Olev ja Mai Toom.

«Tartu» on loodud põhiliselt kodumaise tehnika baasil ja mõeldud personaalarvutina kasutamiseks kõigile. Omadused sõltuvad programmeerimisest, mida saab teha vastavalt vajadustele olenevalt sellest, kas kasutajaks on matemaatik, keemik, mõne humanitaarala esindaja vm. «Tartu» kuulub samasse klassi ülikoolis kasutusel olevate Jaapani «Yamahadega», erinevused on vaid tehnilist laadi. Kuna aga sealmail on detailide valik laiem kui meil, tuleb mõnes asjas siiski tunnistada oma teadlaste kätetöö väikest mahajäämust (klaviatuur, mõtlemiskiirus).

Praeguseks on kokku pandud kümme arvuti, nende abil püüavad programmeerimisest a.m.u saada õpijad Leedust, Lätist, Kasahstanist ja muidugi ka meie ülikoolist endast. Põh rõhk pannakse õpetajate ettevalmistamisele, et arvutitega piisava varustatuse ajal oleks käepärast võtta tarvilikul määral juhendajaid.

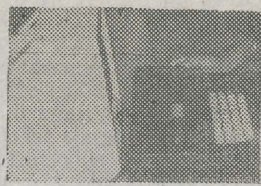
Kuna olemasolevate programmide hulk on minimaalne, peab lisaks käsitlemisoskusele õpetama ka programmeerimist. Praeguses vormis pole aga kvalifikatsioonikursused kuigi efektiivsed. Kahekuulise õpiaja jooksul ei saa selgeks teha kõiki arvuti kasutamise võimalusi. Nii jäävad teadmised lõpuks ikkagi pealiskaudseks ja ebaülevaatlikeks, pole ka huvi põhjalikumalt selgust saada. Ühesõnaga — puudub praktiline huvitus, arvutiga tegeldakse vaid lõpu pärast ja uudishimust uude asja vastu.

Siit ka sektoripoolne palve kõigile, keda lähemal ajal kursused ootavad. Sinna tuleks minna konkreetses eesmärgiga. See võiks olla näiteks kateedri temaatikast tulenev ülesannete kompleks või mõni isikliku uurimistööga seotud probleem. Sel juhul on töö sihipärasem ja tulu suurem.

Üliõpilane tahab muidugi teada, kuidas näeb välja õppetöö elektroonika ajastul. Traditsioonilised loengud ei kao kuhugi, selle lootusega ei maksa end hellitada. Arvuteid kasutatakse praktika mõttes, laboratoorsetel töödel — igaüks mingi kindla ülesande uurimisel.

Eelnevast tuleneb ka teine küsimus: millal see aeg kätte jõuab? Vastati ausalt — ei tea. Praeguse-

• ÕPPETEHNIKA •

le kümnele arvutile peab aasta lõpuks lisa tulema, lubatud on seda arvu kümnekordistada. Tehakse neid kohapeal, põlve otsas. Massitootmine takerdub mitmete tõkete taha. Iga ettevõtte nõuab arvuti kohta täielikku tehnilist dokumentatsiooni, selle vormistamine on aga määratult mahukas ja aeganõudev töö. Pole lihtsalt inimest, kes sellega tegeleks. Teiseks takistuseks on detailide nappus. Nende hankimine nõuab sageli vastupidavaid jalgu, osavat suuvärki ja hobuse kannatust. Loomulikult ühtki tõsist teadusemeest säärane rahmeldamine ei huvita.

Üks näide. Praegusel kujul puudub «Tartu» välismälu, sest selleks vajalike kettaseadmete hankimine on liiga keeruline. Olemasolevatele arvutitele muretses SDV firma «Robotron» seadmed, neid toodetakse veel Poolas, Ungaris ja Bulgaarias. Etteantud nomenklatuuri järgi saab kettaseadmeid tellida Bulgaariast, sealsetelt firmadelt pole aga midagi laekunud. Mujalt hankimiseks peab aga kuuluma üleliidulisse kaubanduskokkuleppesse, kuid see seostub jällegi suurte raskustega. Pole konkreetseid instantsi, kelle poole pöörduda.

JAAN KAASIKU ja LEO-HENN HUMALA abiga kirja pannud EVAR POST, žurn. I kursusel

Luulekevad '86

J. Tombi nim. Kultuuripalee ja Eesti NSV Raamatuhing korraldavad juba kuuendat aastat «Luulekevad».

Kaastöid oodatakse kohe — nii luuletusi kui ka lüürilist lühiproosat (proosaluulet). Viimane tähtaeg 15. mai.

Luulekevade kulminatsiooniks on pidulik lõpuõhtu Eesti NSV Rahvamajandusnõukogu sinise paviljoni kohvikus 19. juunil, kus näitlejate esituses on võimalik kuulata luulekevadele kokku tulnud tööde paremiku ja kaasa elada laureaate autastustamisele. Selle luuleõhtu salvestab ka Eesti Televisioon. Partimad avaldatakse ajakirjanduses.

Eelkõige on meie luulekevad mõeldud esimeseks laenu avalikkuse ette tulemise prooviks neile, kes on alles hakanud värsse kirjutama ja soovivad teada, kuidas see neil teistega võrreldes välja tuleb. See ei tähenda sugugi, et püüaksime eemale tõrjuda staazikamaid kirjutajaid. Ka temaatiliselt ei sea me kaastöödele erilisi piire, ootame luuletusi kõigest, mis kedagi erutanud ja kirjutama sundinud. 19. juuni luuleõhtul silmas pidades tuleks ehk vaid niipalju lisada, et lausa kolletava sügise meeleolust kantud värsid ei tundu sel puhul kõige kohasemad.

Täiskasvanud osalejail palume lisaks nimele, aadressile ja vanusele märkida ka elukutse, õppijail kool ja klass. Kaastööd hinnatakse kolmes vanuserühmas: I—VIII kl., keskkoolilõpilased ja täiskasvanud.

200 004
Tallinn
Salme tn. 4
«Luulekevad '86»

Jaauanuaris möödus 100 aastat V. I. Lenini isa, teeneka pedagoogi Ilja Uljanovi surmast.

I. Uljanov sündis 1831. aastal Astrahanis. Hariduse omandas kohalikus gümnaasiumis ning Kaasa ni ülikoolis. Töötades õpetaja, koolidirektori ja -inspektorina, pühendas ta oma elu rahvahariduse arendamisele Tšuvašimaal. I. Uljanovi initsiatiivil on seal loodud mitmeid kooli, koostatud esimene emakeelne aabits.

I. Uljanovi nime kannab TSUVASI ÜLIKOO.

(«Uljanovets»)

Huvitavate tulemusteni jõudsid PERMI sotsioloogid, kes püüdsid välja selgitada tänapäeva üliõpilaste kõige olulisemaid probleeme.

Linna kõrgkoolides korraldatud küsitlusest võttis osa 3352 tudengit, kellest enamik pidas elus kõige olulisemaks isikliku heaolu. Järgnes soov saada rahuldust oma igapäevast, olla materiaalselt kindlustatud. Ohele viimastest kohtadest asetati aga igasugused loomingu- ja puudlused.

(«Permski Universitet»)

25-aastaseks sai PETROZAVODSKI RU arvutikeskus.

Veerand sajandi eest alustati siin tegevust arvutiga «Minsk I». Täna on töös EC- ja CM-tüüpi masinad, kolm displeiklassi.

Lisaks õppeülesannete lahendamisele kasutatakse arvuteid ka ülikooli paberimajanduse korrahooldmisel (nimekirjade koostamisel, palade arvutamisel).

(«Petrozavodski Universitet»)

KAUG-IDA RU-s on võetud erilise tähelepanu alla esmakursuslased. Kontrollitakse loengutest osavõttu, komsomolikoosolekuteks ja eksamissessioonideks valmisolekut. Ühtlasi püütakse abistada võimalikult kiiresti lülituda ühiskondlikku tegevusse. Selleks määratakse nn. abikuraatoreid või siis seffe (igale abivajajale eraldi) vanemate kursuste tudengite hulgast.

Vähendamaks põhjuseid puudumise võeti kasutusele eriline abinõu: vahelejäädud loengud tuleb tasa töötada spetsiaalsetel laupäevakutel.

(«Leninets»)

TSUVASI RU orgaanilise ja anorgaanilise keemia kateedrite eestvedamisel töötati välja efektiivne taimede ning loomade kasvustimulaator «Palsam». Mitu aastat kestnud katsetustes osalesid ka keemiaüliõpilased.

Uus vahend tõstab teraviljade saagikust 20—30%, kartulil ja peedil 20—25%. Loomade (vasikate, porsaste) kaaluviivet on võimalik suurendada samuti 20—30%.

Reaalselt kasumiks, mida uus vahend tootab tuua, loetakse 500 000 rubla.

(«Uljanovets»)

LATI RU üliõpilastest moodustatakse tänava neljandat korda eriline malevarühm «Ekspress». Ainukest tudengitena Nõukogude Liidus töötavad need noored suviti reisirongide restoranvagnites ettekandjate ja nõudepesijatena.

Reisid on viinud Moskvasse, Odessasse, Novorossiiskisse, Sotši ja Harkovisse...

Rühma kuulub 100 inimest, enamasti neid. Kandidaatidel nõutakse eelkõige kena välimust ning osavaid käsi. Enne hooaja algust tuleb läbi teha spetsiaalsed kursused, tungimaks reisijate kultuurse teendamine saladustesse.

(«Padomju Students»)

1. PILTIDELE LISAKS

«...mulle on kõige olulisem see, kuidas, millises õhkkonnas, missuguste inimestega tööd teha... Mitte ükski lavastus ei tohiks välja tulla hinnaalandusega, poolikult, mitte ükski näidend ei tohiks olla kergemeelselt või mingitel konjunktuursetel kaalutlustel valitud.»

Nii viisi on Pärnu teatri juht Ingo Normet kirjutanud «TMKs» nr. 2, 85, kuid niisugused suhtumised jäid kostma ka kohtumisel ajakirjandustudengitega. I. Normeti kõrval näete aga Ene Paaverit V kursusel, kes vaagis kursusetöös Pärnu teatrit.

2. «VANEMUISE» UUDISEID

Neid said kuulda need, kes teisi-päevasele teatrikülastajate konverentsil käisid. Kes teatrihuvist, kes muust. Tahes tahtmata küsid eneselt, kas kõik see, mis ma teada saada tahtsin, ka selgus. Aastaid teatrikonverentsil käinu küsib aga veel midagi. Ja nimelt. Kas ei oleks aeg tagasi võtta ka sügavamate (Järg 4. lk.)

PEETER TALI fotod

Aivar Kriiska

Sügisball

Lugedes Juhan Liivi

Vahtraleht mu peole langes...
Tere, kulla sõbrake!
Tere, kirju leheke!
Kust Sa tuled kauniste,
sügisene ehteke?

Leheke ent vaikib,
vaikib väike sõbrake.

Vaiki, vaiki!
Tea ju ise,
ise tea ma ammugi.
Tuled viimselt sügisballilt,
sügisballilt viimaselt.
Sui otsa ehtsid ennast,
selleks balliks kullake.
Tuule-vihma vaikselt laulul,
aeg sind palus tantsule.

Argiste päevade arutu hoog
rullub must üle ja läbi
Tormamisrütmi mõttetu voog
ulub kõik rõõmud ja häbid
Täna puudutan ükselinki
maja väljast on tavaline
Tahan olla sel tuulisel päeval
iseenese küllaline
Kõik on endine, muutumatu,
justkui oleksin alles imik
järsku valgeks läeb puutumatu
hingepõhja üks pimedaim pimik
Seisan, vihmana aknasse peksab
argipäevade lõputu rodu
Tõmban hingele kardinad ette
olen kaitstud —

on minus mu kodu.

Miks tahla küll puu otsa tagasi
kui juba kord tulnud sai alla
sest elu on lihsalt elu
parem teeme ta jällegi valla.

Ja oleme nii nagu vanasti
peab siis olema selleks puu otsas?
Elu edasi läeb, mitte tagasi
ja minevik ammugi otsas.

Inga '86

Arvamus

Pühendatud II kursusele

Keegi stampidest on vaba —
kahtlemata, ajavaba
Pole veel ka kahekeelne
õudne, kus on vabameelne
Varsti päris keeletu
vaene, vaene meeletu.

MA EI ÜTLE, ET ELU ON LELU
pane kokku ja võta lahti
sest elu on lihsalt elu
kus kõik ei läe omatahtsi.

Selles pealtnäha enese elus
nii palju me sõltume teistest
ent omeli kõnnime ringi
mitte teineteist tundes ja mõistes

Ja ütleme: «Elu on raske.»
ja läheme endasse peitu
ning märkamata lüh kaotsi
miski kaunis ja äsjalettu.

Aeg valutab,
aatomihavavad rinnas.
Maa kui jalutu kerjus
almustekübarat kannab.
Aina tõusevad sõnade hinnad:
RAHU,
PAEV SOJATA MAA PINNALL.

Ilmavalgusse sirutab puu
oma harali oksad.
Neid käib sasimas ilmatuul,
ilmavalgus neid paitab.
Ilmapuu,
juured sügaval mulda.
Ilmapuu,
krooniks rohelist kuld.
Ilmapuul elab Ilmalind,
rohesäba ja roherind.
Linnuteel on küll ilmatu suur,
aga temalgi on oma puur.
Ilmalind,
kus siis lõpeb su puur?
Ilmalind,
kas ta piiriks on ilmaruum?

Tere!

Kui näed, et kirjakapis on teiste hulgas ka üks tavalisest suurem ümbrik, tuleb südames eriti soe tunne. Ja uhke tunne ka! Siis võib teenistuskaslastele tähtsa näoga seletada, et vaat mina olen sealt ülikoolist, kust oma tudengeile armesse lehte saadetakse. Eriti tore on ajalehte lugeda anda teistele eesti poistele, kelle hulgas üks EPA ja kaks TPi õpivad. Neile veel oma lehte ei käi, kuigi milu kuud sõjaväest oldud.

Siin teenib koos minuga palju leedulasi Viinuse ülikoolist ja teistest kõrgkoolidest. Kõigi nende ühiseks arvamuseks on, et TRÜ leht on oma kujunduselt ja välisilmelt Leedu tudengilehtedest tublisti üle.

MARGUS MUGU

Kirjutame teile siit esimest ja viimast korda. Loeme iga ülikoolilehe numbrit suure huviga, kui selleks ainult võimalus avaneb. Seni se poolteise aasta jooksul on seda juhtunud kahel korral. Ei saa just paljaks pidada.

Oleme kuulnud, et mõnes kõrgkoolis (näiteks TPis) on kombeks välja uurida sõdurpoiste aadressid ja saata neile regulaarselt lehte. See loob teadmise, et sind ülikoolis oodatakse ja kindlustab demobiliseeritute naasmist alma mater'i katusse alla. Paraku jääb mulje, nagu piisaks arstiteaduskonnale ka nendest poistest, keda sõjaväkke ei võetud.

Kaks meditsiini-
teenistuse seersanti

Kaks kirja, kaks erinevat arvamust. Avaldasime mõlemad. Mitte selleks, et esimese kirjaga toimetuse endale aupastet koguda tahaks (tänukirju tuleb meile sõjaväest nädalas mitu), vaid probleemi enda pärast.

Kes siis saavad ülikooli lehte? Saavad need, kelle aadress teada. Aga kust? On tarvis kursusekaaslaste, sõprade, teaduskonna abi. Näiteks majandus- ja kehakultuuri teaduskonnal on kombeks oma sõdurpoiste aadressid toimetusse tuua. Praegu läheb iga nädal armeele teele ligi sada «TRÜd». Meie postipakk on väga suur. Tellijatele ja ametiasutustele tuleb saata lehti ligi 150 ümbrikuga. See on väga suur töö, sest toimetuse on väike. Meil endil jääb tõepoolest aega väheks veel sõdurpoiste aadresside otsimise hakata. Kõige lihtsam oleks teil endil toimetusse oma asukoht teada anda. Teie, lugupeetud teise kirja autorid, aga ei kir-

jutanud meile isegi oma aadressi. Mis TPissee puutub, siis olgu öeldud, et meie eestikeelne leht ilmub iga nädalal, neil tuleb vahepeal eestikeelse lehe asemel välja venekeelne (seda teevad teised inimesed), nii et neil aegagi rohkem.

Poisid, kui hakkate sõjaväest lahkuma, teatage meile. Mõõdunud aastal saabus sõjaväest tagasi kümneid leheümbrikuid märkusega «aadressaat lahkunud». Muidu läheb osa meie tööd tühja.

Kõigile kirjasaatjale aga suur aitäh ja palume meiega mitte pahandada, kui me igapäevaste vastuste järele jõuame. Jõudumööda püüame küll.

Mis lehe kujundusse ja väljanägemisse puutub, siis sellega me ise, ja paistab, et suurem osa lugejaidki viimasel ajal enam rahul pole. Neid on üha rohkem, kes tulevad toimetusse ja tahavad lehte ära vahetada, sest trükkivärv on laiali hõõrdunud, fotodest ei saa aru.

RAADIOSAADETE KONKURSS!

ELKNO Keskkomitee, Eesti Raadio komsomoliorganisatsioon, Ajakirjanike Liidu ER algorganisatsioon ja ER noortesaadete toimetuse kuulutatav noortele autoritele (kuni 35-aastased k.a.) välja raadiosaadete konkursi «MEIE TÄNAPÄEV».

Teema ja žanrivalik vaba. Oluline on probleemi püstitamise oskus ja analüüsiv lähenemine teemale. Ajakirjaniku meisterlikkuse kõrval hindab žürii teema aktuaalsust ja vaatenurga uudsust. Eriti oodatakse ajakirjandusüliõpilaste osavõttu, kes saavad siin oma võimeid proovile panna.

Saate pikkus on maksimaalselt 15 minutit, saadete laekumise viimane aeg 30. APRILL.

Märgusõnaga varustatud kinniseid ümbrikke koos helilindi ja andmetega oodatakse ER uue maja valvelauda (täpsemat infot saab tel. 43 45 19, 43 44 79).

Kolme paremat autorit premeeritakse loominguliste komandeeringutega NSVL piires.

AJALOOLASED JA TEADUSLOOLASED!

Algaval nädalal eksponeeritakse TR uudiskirjanduse saalis uuemat vörkeelset ajaloolast kirjandust ning fondide täienduseks saanud vanemaid teadusloolisi väljaandeid.

RSR

Teisipäeval, 25. märtsil kell 19 toimub raamatukogu aud. 293 koosolek teemal «Prantsusmaa sisepoliitiline olukord».

KONTSERDILE!

Laupäeval, 22. märtsil kl. 19 esineb aulas Leningradi kammernaiskoor, kaastegev vanamuusika ansambel.

UNUSTATUD

kleidirii. Kätte saab peahoone õppeosakonnast tuba nr. 216.

KLUBIS

Reedel, 21. märtsil kl. 21 «Kevade I päeva pidu».

Laup., 22. märtsil kl. 21 Kesköödisko.

Pühap., 23. märtsil kl. 21 disko-programm diskorite kooli edukatelt õpilastelt.

TÄHELEPANU

Kolleegiumi koosolek on esmaspäeval, 31. märtsil kl. 11.30 ja pressiklubi koosolek kolmapäeval, 2. aprillil kl. 16 (mitte aga järgmisel nädalal, sest muidu ei jõua kuu esimeses lehes ära mainida eelmise kuu parimaid autoreid).

NB!

Uue nädala algul ilmuv «TRÜ» nr. 10 on erinumber abiturientidele ja müüki ei tule.

Toimetaja VARJE SOOTAK

Volkmuusika

raamidesse mahuks tohtult palju. Esimene õhtu on näiteks Tiibeti muusikast. Oigem on vist öelda Tiibeti maailmast, sest lisaks muusikale kuulub mõndagi sealset kultuurist, sealset filosoofiast. Kuuleme katkeid kirjandusest ja rahvaloomingust. Rohkem üldistusi.

Teisel õhtul tahaks publikut eriti veenda, et asi vaid muusikamängimisega ei piirdu. John Cage'ist kuulnu ilmselt juba aimab, mis teoksil. John Cage pole nimelt üksnes tuntud XX helilooja (muide, tema avastas, et klaver on hoopis ilmisem mänguriist, kui sinna toppida plekitükke, traadikerasid, ajalehti ja kaltse...), vaid teda peetakse ka «happening'i isaks. Ei maksa siis ülatuda, kui õhtul ka happening' aset leiab.

Nii nende kahe kui ka ülejäänud volkmuusikaõhtute võimalik teema on tegelikult vaid taust, märk, mille alla mahub väga palju sellist,

mille seoseid ei oskaks esimesel korral aimatagi. Selliste õhtute vajalikkuses ei saa minu arvates kahtlustki olla.

Tasub vaid korraks heita pilk tudengite üldkultuurilisele haritusele ja on selge, et see, kes just spetsiaalselt ajalugu ei õpi, ei tea maailma asjust kübetki. Näiteks õpime keskaega vaid kuuendas klassis. Mida aga meile üldse pakutakse ja mida üldse oskab kuuenda klassi juntu seal meelde jätta? Ülikooli lõpuks ei mäletagi verivärske spetsialist ajaloost palju muud, kui et oli keegi Louis kes-teab-kui-mitmes... Loodan, et need õhtud seda olukorda pisut leevendavad.

Muusika on päritolult autentne, ka tekstid pretendeerivad sellele. Aastatega olen endale küllalt suure kogu maailma muusikast soetanud. Oleks tõesti rumal seda vaid endale pidada. Aastaid tagasi tegime Leo Normetiga Eesti Raadiosaatetarija «Maailma rahvad muusi-

kas». Tollal oli saatel tohtu menu. Nüüdki lähevad käiku mõned tollased materjalid. Aeg on muidugi tohtult juurde toonud.

Millest võiksime õhtutel rääkida, mida kuulata, on paljus publiku otsustada. Valiku võimalused, korraldus, on üsna suured, seepärast ootan igasuguseid ettepanekuid. Olgu lisatud, et plaanis on veel õhtu trubaduuridest, trummideta mängitud aafrika muusikast (kas aga teame, et selline trummivaba muusika moodustab aafrika põliselanike loomingust tegelikult 80%?), jne.

Enamasti püüan üksi hakkama saada, kuigi ka abijõud pole välistatud. Slaidid vaatame ka.»

NIISIIS

Kellele asi huvi pakub ja kes oma silmaringi liig avaraks ei pea, võtke pileti asjus kontakti EPA klubiga (tel. 3 38 84) ja teid ootab 25. MÄRTSIL KELL 21 EPA KLUBIS PEETER VOLKONSKI JA VOLKMUUSIKA.

PRIIT LEVI

Mood tiigriaastal

Missugust värvitooni sel hooajal eelistatakse?

Must, valge, ka punane (eriti liisandite puhul). Endiselt roosa. Moodi hakkavad tulema tiigriaasta värvid: kollane, beež, pruunikas.

Kas kevadmantlit tasub teha? Kahjuks hakkab mantlit välja tõrjuma avara joonega jakk, mis on leidnud juba kindla koha.

Kuidas näeb välja moodne jakk?

Kostüümijakil on uudiseks kanda kohevat alla ripuvat rätsti rinnatasku (samuti mantlitel). Traditsioonilise inglise krae kõrval on kasutusel ka sallkrae, muutunud on vaid tuttav kumerus. Ühevärvilise või kõrval on ilmunud ka liileline jakk, sealjuures mitte ainult ühetoonilise seelikuga komplektis.

Kui pikk peaks olema moodne kleit või seelik?

Noorte minimoo kõrval on küpsamas eas naiste kleit pikenenud, ulatudes isegi kuni 30 cm põrandapinnast.

Kas püksid on veel moes?

Küllap on see riideese muutunud paljudele lemmikuks. Endiselt on moes puusade kohalt kroogitud

püksid, kasutatakse trukke, isegi viikide kohal.

Missugune on pidulik õhtukleit?

Jälle pikk. Rohkete drapeeringutega. Üldiselt on suund sennapoole, et säilitada ja esile tõsta kanga ilu ning vähem teda lõhkuda.

Mis on päris uut?

Pitsseelikud. Kraega vestid, mille äär paistab julgelt jaki alt välja. Naharibade kasutamine.

Julgemat võiksid uuendusi katsetada üliõpilased. Paraku kukub välja nii, et katsetada püüavad keskealsed ja isegi eakamad. Selleks ajaks peaks aga juba iga naise selge olema, mis talle sobib, mis mitte. Ei tohiks unustada sedagi, et suur lillemuster sobib siiski ainult noorele ja saledale. Moes olevatest rohkestest lisanditest üht levinumat komponenti — vööd — võivad endale lubada samuti ainult saledad. Tüsedamad võiksid leppida põõnaga.

Kõike seda ja muudki kuulis naispere vanas kohvikus 5. märtsil. Külas oli moekunstnik SIRJE KÖRGE.

KERSTI KANGUR

IV ÜLIÕPILASTE TEATRITE PÄEVAD!!!

toimuvad 28. märtsist 30. märtsini. Suurenenud on eesti trüppide osakaal, külalisttrüppe väljastpoolt vabariiki on seekord vähem. Niisiis, Teie ette astuvad:

reedel, 28. märtsil

TRÜ klubi näitering B. Kangerman «Vaike kena kohakene» (lavastaja E. Hango),

TRÜ klubi vene näitering B. Vasiljev «Katel, peegel ja taevatähed» (lavastaja V. Glazunov),

TRÜ luuleteater «Siuru» salongiõhtu «Carpe diem» (seadnud Tiit Pruuli);

laupäeval, 29. märtsil

Viinuse RÜ õueteater S. Beckett

«Õnnelikud päevad», K. Abe «Jaht orjadele»,

Läti RÜ üliõpilasteatri plastika ja liikumise trüpi kontsertprogramm.

Päeva lõpetab esinejate ja publiku ühine teatridu;

pühapäeval, 30. märtsil

S. M. Kirovi nim. NKK keskuse klubi draamastudio K. Saja «Ma-niakk» (lavastaja K. Arbet),

TPedI klubi näitering A. Wood «Surm» (lavastaja S. Rohla),

TPedI KH-3 näitejuhid — fragmentid H. Ibseni «Peer Gyndist» (juhendaja I. Länts).

Täpsem reklaam pannakse üles peahoonesse ja ühiselamutesse. Jälgige reklaami!

(Algus 3. lk.)

teatriduudega vaatajaid? Oige napiks on jäänud õppejõudude, üliõpilaste, kriitikute osavõtt viimastel aastatel. Võiks ju taas korraldada erinevate kriitikute ettekandeid (näiteks analüüsida ühe lavastaja või näitleja tööd viimasel hooajal

jne.). Seda varianti on omelt proovitud ja see ei oleks enam uuendus, kuid võiks ka midagi hoopis uut pakkuda. Mis see oleks? Aga võib-olla sügisel konverentsil teater teebki sellise üllatuse?

Viimaseks uudiseks tahaks tuua aga järjekordse Tammsaare «Tõe ja õiguse» I osa lavastuse, mille esietendus on planeeritud kuu lõpu. Kalkendid olid igatahes teatrielamusel lubavad. Lavastab A.-E. Kerge. Tema lavastused on veel mais esietenduv Ülo Mäeotsa debüütnäidend «Katastroof» ja J. Straussi operett «Nahkhiir». Viimane peaks valmima juunis. Balletiuudisena loob V. Medvedev välja B. Britteni «Pagoodide maa prints».

SPORT • UUDIS

Ülikooli meistrivõistlused...

...on täies hoos. Nais- ja meeskonnad on pooled mängud pidanud. Nüüd alustas ka meeste esiliiga — 6 tugevamat, kes jätkavad esikohavõistlust. Meistrivõistlused kulmineeruvad 3. aprillil kell 19 korvpallipeoga, kus otsustavates mängudes on vastamisi kehakultuuriteaduskonna I—III kursuse ja II—IV kursuse naiskonnad ning arstiteaduskonna ja spordimeditsiini osakonna meeskonnad. Väljakule tuleb kogu ülikooli korvpallurite paremik — Anne Sepp, Kai Lass, Mare Nõmmik, Piret Jahiloo, Pille Russak, Teet Lill, Toomas Tiik, Armin Heiman jt.

Vaatamata ülikooli naiskonna edukale esinemisele on TRÜ-sisene korvpall oma populaarsuse minetanud. Tahaks loota, et meistrivõistluste otsustavad mängud toimuvad rohkearvulise pealtvaatajaskonna toetusel.

Korvpallipeol pakuvad meeleolukat vaheldust TRÜ naisvõimlejad. Pealtvaatajatele ennustusvõistlus. Avatakse puhvet.

Toimub ka Tallinn—Tartu veteraniide matš, kus väljakule tulevad omaaegsed parimad: A. Tammiste, P. Tomson, A. Krikan, A. Laos, V. Laats jt.

Kaalukamate mängude
ajakava:

T., 25. 03 kl. 20.30 M

arstit. I — õppejõud

N., 27. 03 kl. 20.30 N

spordimed. — KKT II/IV

K., 02. 04 kl. 19.30 M

õppejõud — arstit. II

kl. 20.30 M

KKT II/IV — spordimed.

N., 03. 04 kl. 19

suur korvpallipidu

N KKT I/III — KKT II/IV

kl. 20.15 M

spordimed. — arstit. I

JURI E. BELOW,
turniiri peakohtunik

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241, tel 3 51 80. Hans Heidemann nim. trükkikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. «TRÜ» ilmub reedeti. Tellim. nr. 1335. MB-03225. Tiraaž 3000. Maht 1 trükkipoogen.

«TRÜ»

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

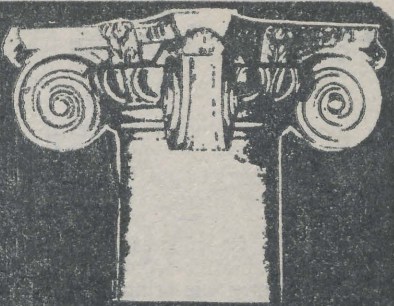
TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,

ELKNÜ TRÜ komitee

ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 10 (1444)

Reedel, 21. märtsil 1986

Hind 2 kop.

Uksed on valla

Lõikus ja külv on lõputud ja ajatud. Külvit poleks lõikust ja lõikusest uut külvit. Nii on ka Tartu Riiklik Ülikool juba enne lõikust aueks külviks valmis. Veel on tänapäevane lõpetajate saak Eestimaa erinevate paikade vahel jagamata, kuid ülikooli uksed on juba valla. Ülikool ootab neid, keda viie aasta pärast hakkab ootama Eestimaa.

Tänapäevane abiturient! Uksed on valla ja Sa võid tulla. Võid tulla ja ringi vaadata, kõik poolt ja vastu mõtted ära mõelda, võid valutult tagasigi minna. Seni on Sulle haridust antud, oled kooli ja vanemate sundustki tunda saanud. Nüüd tuleb haridus endal võtta. Võtta priitahlikult, vaid sisemise sunni ajel.

Selles üliõpilastele spetsiaalselt abiturientidele mõeldud numbris on kirjas rohkesti valikuvõimalusi. Veel on aega kõigega tutvuda ja endas veendumusele jõuda. Tasub meele pidada, et kõrghariduse võimene al-

gab valikust. Valimisvõimest ja valimiskindlusest sõltub tulevase üliõpilase ja haritlase, ülikooli ja meie rahvagi tulevik. Kiindumuste, huvideta, unistusteta ei ole mõtet ülikooli tulla, nagu ei ole mõtet tulevikku ka loosiõnne ja juhu- se hooleks jätta. Vale valik tähendab majanduslikult kahjumit ja vaimselt tragöödiat.

Et riigil poleks kahjumit saamata jäänud spetsialisti pärast ja inimesel kahetsust kulutatud aastate pärast, on sel aastal ka sisseastumisel mõndagi muudetud. Oheks tähtsamaks uuenduseks on iga üliõpilaskandidaadi vestlus vastuvõtukomisjoni liikmetega, mille käigus peavad selguma sisseastuja soovid, eeldused, eriala, valimise põhjus ning põhjendatus. See mitmekülgne vestlus võib anda kuni kolm palli eksamihinnete summale liidetavat hindelisa. Nii peaks sisseastuja isiklikud omadused enam esile tõusma ja eksamitulemuste juhuslikkus vähenema.

Valikuprobleemide tähtsustamine ei tähenda ületähtsustamist. Eeldab ju tulevase eriala teadlik valik ka

tulevast vastutustunnet selle eriala omandamisel. Vastutustunne on aga hariduse võtmisel hädavajalik, sest ülikool on suurel määral iseõppimise koht. Hariduse võtmine tähendab, et iga tarkuse- nõudleja saab ülikoolist täpselt nii palju kui ta ise võtab. Tegemist on ju üli kooli ja üli õpilastega. See vabadus ise võtta paneb diplomaatliku piskuga piirduma, paljuteadja kõike valikuta endasse ahmi- ma ja targa tähtsamast tuge saama. Võimalusi on palju ja ehk tähistab seda iseõppimise vastutustunnet kõige paremini A. Tšehhovi mõttetera: «Ülikool arendab kõiki võimeid, sealhulgas ka rumalust.»

Nii jõuamegi iseõppimise juurest vastutustunde kaudu tagasi valiku- ni ja selle ajalehenumbri ülesanne- teni. Teadjale võtjale on ülikoolil palju anda, just teda alma mater ootabki. Aga teadjaks on veel aega saada. Uksed on valla. Tule!

A. Tšehhov. Orus. Tln., 1960, lk. 42.

Filoloogia- teaduskond

- Õpetajaks
- Keele, kirjanduse või rahvaluule uurijaks
- Toimetajaks, korrektoriks
- Raamatukogutöötajaks
- Tõlgiks, giidiks
- Ajakirjanikuks

Keelte ja kirjanduste õpetamine on meie ülikoolis sama vana kui ülikool ise. Alati on ka jätkunud asjahuvilisi, kes näevad oma tuleviku seotuna filoloogiaga.

Siin tahakski esimesed hoiatus- sõnad öelda. Elu näitab, et kõrg- kooli astuja ei kujuta endale sageli ette, mis teda ees ootab. Mõnigi ei mõista, et kõrgharidusega filoloog — see on enamasti kooliõpetaja, harvemal juhul kirjastustöötaja, korrektor või uurija teadusasutuses. Viis aastat õppimist ja seejärel kogu elu täis paiguti üsna ühetoo- nilist tööd kirjutatud või kõneldud sõnaga.

Ja ega õppiminegi kuigi lihtne ole. Ei piisa, kui koolipölvles liht- salt meeldis raamatuid lugeda või koguni ise värsse teha. Peab ole- ma keeletunnet, võimet korralikult omandada 4—5 keelt, tuhandete le- hekülgede kaupa analüüsivalt meel- de jätta erinevate ajastute kirjan- dusteoseid; osata õpetajalaua ta- gant oma teadmisi jagada pisikeste ja rahutute kuulajatega.

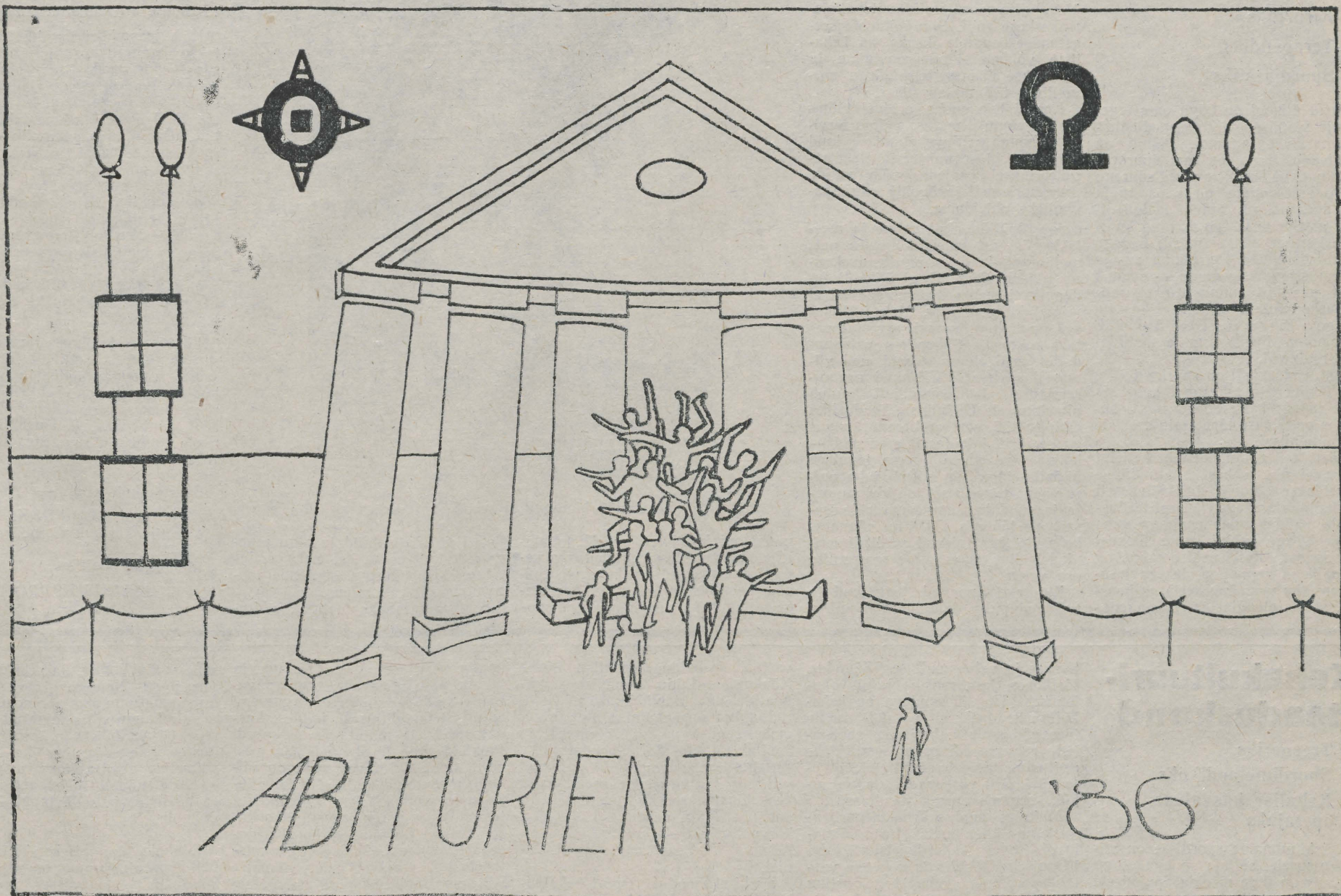
Meie, filoloogid, oleme peamised humanitaarse kultuuri talletajad, edasiarendajad ja taas rahva käsu- tusse andjad. See nõuab suhtlemis- oskust, maailmavaatelist selgust, head mälu ja avarat ning mitme- külgset eruditsiooni. Nõuab kogu- ni tugevat tervist, mis vastu lööks aastakümnete pikkusele silmitsi seismisele raamatulademetega. See ei ole muretu, lõbus mäng. Püha- päevad esinevad meigi töös argi- päevadest harvem.

Ülikoolis valmistame ette eesti filolooge, kes üldettevalmistuse kõr- val (studiiumi vältel üle 40 eksa- mi ja teist samapalju arvestusi, li- saks praktikad koolis) saavad kit- sama spetsiaalsuse kas eesti keele, eesti kirjanduse, rahvaluule või soome-ugri keelte alal.

Valmistame ette ka venä filolooge, kusjuures eraldi vastuvõtt on vene ja eesti koolide lõpetanuile. Siingi on õppekoormus sama suur, õpitakse tundma ka teisi slaavi kee- li ning kirjandusi. Häid mitme keele valdajaid vajavad nii koolid kui ka vabariigi kultuuriasutused.

Jätkub ka ettevalmistus inglise filoloogia ja saksa filoloogia alal. Siin on vastuvõtu eelduseks vasta- va keele juba üsna korralik tund- mine ja võime veel viis aastat tõ- siselt pingutada, et nii põhikeeles kui ka avaramais taustseostes end kodus tunda.

Kõik filoloogid õpivad põhikeele kõrval ühiskonnateadusi, psühholoo- giat ja loogikat, ladina, vöör- ja vene keelt, sugulaskeelt, maailma- kirjandust, kirjandusteooriat. Nad käivad praktikatel, lõovad kaasa kehalise kasvatus tundides, saavad (Järg 2. lk.)

Filoloogia- teaduskond

(Algus lk. 1)

üsna tõhusa pedagoogilise ettevalmistuse, Nii et — tegevus on paljutahuline ja kõigist õppetöö vormidest osavõtt on muidugi kohustuslik.

Muidugi on ka rõõmsat, eneseteostust avaramaltki võimaldavat. Kateedrite juures on erialased huviringid, on vilgas klubiline tegevus ja üsna suuri ning nimekaid taidluskollektiive, on Tartus noorte autorite koondis, on head sportimisvõimalused. Peaasi — jätkugu tahet, oskust teha õige valik ja ka arusaamist, et filoloogiateaduskonda astumine on alles esimene samm pikal professionaalse filoloogi teel.

Teaduskonnas ootavad teid nimekad õppejõud-teadlased professorid P. Ariste, J. Lotman, A. Kask, Z. Mints, K. Muru, H. Rätsep, J. Peegel, E. Vääri, A. Künnap, J. Tuldava ja teised. Nemad aitavad teil saada filoloogideks, leida oma tee rahvuslikus ja maailmakultuuris.

HARALD PEEP,
professor,
filoloogiateaduskonna
dekaan

Ajakirjandus on ülimalt huvitav elukutse, kasvõi sellepärast, et siin ei ole ükski tööpäev teisega ühte nägu. Tänavugi toimub ülikoolis vastuvõtt sellele erialale TRÜ filoloogiateaduskonnas. Soovitame eeskätt kirjanduslike võimetega noortel seda võimalust silmas pidada.

Erinevalt muudest erialadest tuleb siin enne vastuvõtuksameid (need on eesti filoloogidega ühised), läbi teha loominguline konkurss.

Nõnda siis: kui esitate avalduse ülikooli astumiseks, siis märkige sinna, et soovite õppida ajakirjan-

dust ning taotlete osavõttu loomingulisest konkursist. Koos avalduse ja muude nõutavate dokumentidega tuleb loomingulisele konkursile pääsemiseks veel lisada:

- 1) iseloomustus-soovitus Ajakirjanike Liidu osakonna või toimetuse poolt, kuhu sisseastuja on teinud kaastööd; vähemal määral on arvestatav ka koolipoolne iseloomustus kaastöö kohta kooli almanahhis, raadiosõlmes või seinalehes, samuti iseloomustus osavõtu kohta kirjasaatjate kooli, noorte reporterite

klubi vms. tööst või komsomoli rajoonikomitee soovitus abituriendi suunamiseks sellele erialale;

- 2) materjalid (kaastööd), mis on avaldatud ajakirjanduses, raadios, TV-s, millele lisada veel mõned avaldamata kirjutised. Avaldatud tööd lisada väljalõigetena; raadios ja TV-s ilmunu, samuti avaldamata tööd aga masinakirjas. Avaldatud tööd peavad kandma toimetaja allkirja ja pitsati; varjunime puhul peab toimetust autorisust

tõestama.

Esitatu põhjal teeb vastav komisjon otsuse, kas sisseastuja lubada loomingulisele konkursile või mitte. Konkurss ise koosneb kahest osast:

- 1) kahtunniline kirjalik töö (4—5 lk. käsikirja), mille teema saab valida 6—8 ühiskondlik-poliitilise, tegelikkuse faktide tundmist ja arutlusoskust eeldava teema hulgast. Selle ülesande edukalt täitnud lubatakse teha konkursi teine osa, milleks on
- 2) individuaalne vestlus vastavas

Üliõpilasteatrite festival

Arsti- teaduskond

- Lastearstiks
- Hambaarstiks
- Akušöör-günekoloogiks
- Proviisoriks
- Kirurgiks
- Terapeutiks
- Spordiarstiks

Tartu ülikool on kogu oma tegevusaja vältel soovijatele meditsiiniharidust jaganud. Puhuti on arstiteaduskonna osakaal suurskoolis olnud väiksem, puhuti suurem. Eesti arstikonnale on tema mõju aga alati määrav olnud. Ja kui otsida arstiteaduse jälgi ning juuri meie kultuurimaastikul, siis esialgu piisab visiitidest Taaralinna au- ja mälestussammaste manu — enamik neist püstitati tunnustuseks arstiteaduskonnaga seotutele. Puusepp, Pirogov, Burdenko, Baer, Schmidt, Bergmann, Faehlmann ja muidugi ka Kreutzwald...

Arstiteaduskond on suurim TRÜs, siin õpib enam kui tuhat kaheksasada tudengit. Käesoleva aasta sügiseks oodatakse lõpetajate asemele uusi üliõpilasi.

Hästi on teada, et siin kellelgi kerge ei ole, vähesteid stuudiume võrreldakse õpitöö intensiivsusest meditsiinierialadega. Arstiteaduskonda valides tuleb usaldada oma võimeid, aga veelgi enam töökust ja visadust. Kõiki neid omadusi on võimalik demonstreerida raviosakonnas (ka vene õppekeel), pediatria-, stomatoloogia- ja farmaatsia-

osakonnas ning spordimeditsiini osakonnas (ainult vene õppekeel).

Esimese ja teise kursuse vältel tegeldakse nn. prekliiniliste distsipliinidega, meditsiini teoreetiliste ainetega. Vanematel kursustel antakse võimalus omandada kliinilisi teadmisi ja esimesi praktilisi kogemusi tulevaseks tööks, viimase huvides toimib ka menetluspraktika vabariigi paremates raviautustustes. Spordimeditsiini osakond täidab üleliidulise spordiarstide ettevalmistuskuse rolli. Siin toimub sisseastumiseksamitele lisaks ka kehaliste võimete järeleproovimine, ja oodatakse üksnes teise järgu normatiivid täitnud sportlasi.

Kes ei leia endas eeldusi töötamiseks vahetult haiguse vaimu tervise vaimuga väljavahetamisel, kuid soovib siiski organismi talitluse reguleerimisel osaleda, võib valida proviisoriameti ja õppida mürkeravimiteks ohjeldama.

Jah, õpitöö on pingeline ja meelakkumist on sellest kõneldes patt mainidagi, kuid ka arstiteaduskonnas tudeng jääb ikkagi ülikooli tudengiks ja tema tegevusraadiust ei piira fakulteedi ring. Meie üliõpilased on teinud ennast arvestatavateks mitmetes ülikooli valdkondades, eriti domineerivad nad viimastel aastatel EÜE suve organiseerimisel. Ja loomulikult kuulub nimetamisele Üliõpilaste Teadusliku Ühingu töö, sest arstiteaduskonnas on see eriti laialdaselt arenenud — kõikide kateedrite juures tegutseb üliõpilasing. Siin sõltub juba palju võimest iseennast juhtida, suunata ja sundida, aega planeerida, iseisvalt töötada. ÜTÜ on võimalus ka neile, kes tulevad meditsiinierialadele huviga eelkõige teoreetilise osa vastu.

Kindlasti annavad teatmikud ja tuttavad palju laialdasemat infor-

Teadustöö bioloogilise keemia kateedris

matsiooni kui käesolev lühike ajalehelõik, vaevalt meeltab ta ka kedagi end majandusmeheks või füüsikaõpetajaks kujutlenuist Aesculapiuse jüngeriks pürgima. Aga soo-

vijaid on alati olnud ja olgu praegune tunnistuseks, et neid oodatakse, ja lubaduseks, et nende vastuvõtuks ollakse valmis.

Siinkohal tahaks loobuda abitu-

komisjonis, kus selgitatakse sisseastuja huvid ja ühiskondlik-poliitiline silmaring.

Konkursi mõlemad astmed sooritanud lubatakse komisjoni poolt vastuvõtuksameile. Konkursile mittelubatud või konkursi mittesooritanud võivad loomulikult dokumendid sisse anda teisele erialale. Ajakirjanike Liidu liikmed vabastatakse konkursist. Zurnalistika erialale võetakse tänavu vastu 15 noort.

Materjalid konkursist osavõtmiseks koos muude sisseastumisel nõutavate dokumentidega esitada vastuvõtukomisjonile kuni 10. juulini. Konkursikomisjon teeb hiljemalt kolme päeva jooksul otsuse, keda lubatakse konkursile: konkursi tulemused teatatakse hiljemalt 18. juuliks. Vastuvõtuksamid koos eesti keele ja kirjanduse osakonda astujatega toimuvad augustis.

Ajakirjanduse erialal kehtib esimesest kursusest peale eraldi õppeplaan, mille järgi õpetatakse ühiskondlik-poliitiliste ja üldfiloloogiliste (eesti keel, võõrkeel, väliskirjandus, eesti ja vene kirjandus jpt.) ainetes kõrval üldisemaid ja kitsamaid eriala-aineid (nõukogude ajakirjandus, ajakirjandustehnika, ajakirjanduse sotsioloogilise uurimise meetodid, eesti ajakirjanduse ajalugu, välismaine ajakirjandus jne.). Erikursuste ja -seminaride, samuti erialase praktika käigus omandatakse kitsam eriala (töö ajalehes, ringhäälingus, TV-s, võimalik on õppida ka dokumentaalfilmi ja reklaaminduse alal, samuti spetsialiseerutakse valdkonniti: kultuur, tööstus, põllumajandus jne.).

Lõpetajad saavad ajakirjaniku kvalifikatsiooni.

Et ajakirjanikutöö nõuab elutundmist ja elukogemust, ootame eriti neid noori, kes pärast keskkooli on tööl või armees olnud.

Ja lõpuks: tahaks konkursil näha rohkem noormehi!

Prof. JUHAN PEEGEL,
žurnalistikakateedri juhataja

riendilehtedele krooniliseks muutunud armsalt optimistlikust stiilist ja ütelda paar sõna toonis, millega tuleb harjuda pärast sisseastumiseksameid. Arsti töö ei sobi igatühele, omandatav haridus aga peab silmas just sellesse ametisse asumist ega ole laia profiiliga kõrgem haridus iseenese või diplomi pärast. Siia oodatakse ennekõike tõsiselt töötajaid, kellel tulevase tege-
likkusepärane ettekujutus ja kas või koore all realistlik eluhoiak.

Kõik teavad, et meedikutele nõutakse kannatlikkust ja enesevalit-
suse säilitamist igas olukorras; enamik inimesi aga ei kujutle, kui sageli töö need omadused proovile paneb. Arst peab olema taktitundeline, osavõtlis ja südamlis — kahjuks aga ei mõista paljud, et neil sõnadel on ekvivalent ka väljaspool trükikirja. Seepärast on igati soovitatav ka teatud «kodune lektüür» koolilõpukevadeks: Sinclair Lewis'i «Martin Arrowsmith» eelkõige veendunud «teoreetikutele», aga kõigile Vikenti Veressajevi «Arsti märkmed». Mõlemad elulähedased raamatud on ka eesti keeles ilmunud.

Lootuses, et viimased read ühtegi abituriienti isiklikult ei solva (sest, esiteks, siinõeldu ei saa konkreetset kollekti kohta käia, teiseks, inimesele on omane lõpmatu-
seni täiustuda), kutsusid ülikooli poole piilujaid arstiteaduskonda tööd tegema

õppejõudude poolt —

prof. LEO POKK,
arstiteaduskonna prodekaan,

üliõpilaste poolt —

JAANUS HARRO,
ravi V k.

Kehakultuuri- teaduskond

- Treeneriks
- Spordimetoodikuteks
- Kehalise kasvatus-
õpetajaks

Kui kiindumine spordis on viinud otsusele siduda sellega kogu elu, siis on õige mõelda õppimisele kehakultuuriteaduskonnas. Kehakultuuriteaduskond valmistab vabariigile treenerid kergejõustikus, korv-, võrk- ja värvapallis, suusatamises, ujumises, aerutamises, sõudmises, jalgrattaspordis, klassi-

kalises ja vabamaadluses, džuudos, tõstmises, laskespordis ja iluvõimlemises. Uue ülesandena on kehakultuuriteaduskond võtnud endale ülesande anda vabariigile spetsialiste rahvaspordi organiseerimiseks asutuste-ettevõtete spordimetoodikute näol. Siit võrsuvad ka spordiühid, -organisatsioonid, -teadlased.

Muidugi luuakse kehakultuuriteaduskonna üliõpilastele head võimalused oma spordimeisterlikkuse tõstmiseks. Nüüdisaja nõuetele vastav spordihooone oma kergejõustiku maneeži ja avara sportmängude halliga, Kääriku spordibaas, staadion ja muud rajatised on üliõpilaspordi kasutuses. Vabariigi tippu küündivatele sportlastele antakse võimalus sooritada eksameid ja ar-

vestusi individuaalgraafiku alusel. Nõukogude Liidu koondise kandidaatidel aga individuaalse pikendatud ajaga õppeplaani alusel, tagamaks soodsa võimaluse spordi ja õppimise edukaks ühendamiseks. Praegusesse tudengkonda kuuluvad sellised tuntud sportlased nagu kergejõustiklased H. Puuste, V. Külvet ja T. Mägi, aerutaja T. Tikerpe, korvpallurid R. Alvre, K. Lass, M. Nõmmik, A. Sepp, suusataja A. Daniel.

Siiski ei moodusta sport kehakultuuriteaduskonna üliõpilase peamise sisu. Kõige põhilisem ülesanne on nüüdisaja nõuetele vastavate treenerite, spordimetoodikute ja spordiorganisatsioonide koolitamine. Sellisele spetsialistile jääb praktika-

kogemusest väheseks. Tänane ja homme põlv nõuavad temalt sügavaid teadmisi inimese organismi ehitusest ja talitlusest, inimese kasvatamisest ja mõjutamisest, spordi funktsioonist ühiskonnas ja veel palju muudki. Kõike seda on ülikool kohustatud andma ja üliõpilane vastu võtma. Üksnes põhjalikud teadmised ja kõrgetasemelised oskused teevad üliõpilasest kõrgharidusega spetsialisti. Sellise ettevalmistuse pole treeneril enam võimalik viia oma õpilasi spordi kõrgetele tippasanditele.

Nelja õppeaasta vältel toimuvad loengud, praktikumid, praktilised tunnid, treeningud, õppelaagrid ja õppepraktikad tagavad pakkumise, eksamid ja arvestused kontrollivad

selle vastuvõtmise. Ja veel üks oluline joon. Nüüdisaegsele spordile on saanud omaseks põhinemine teadustöö kaudu välja töötatud süsteemile. Oskus mõista ja kasutada teadustöö tulemusi ning ka ise olla võimaline teaduslikuks analüüsiks — seda nõuab nüüdisaeg spordispetsialistilt ja seda tagab õppetöö ülikoolis.

Edukaks õppimiseks TRÜ kehakultuuriteaduskonnas on vaja suurt kiindumust spordis ja tahet omandada süvateadmisi, et saada tõeliselt nüüdisaegseks kõrgharidusega spetsialistiks.

Kehakultuuriteaduskonna dekaan,
professor ATKO VIRU

Õigus- teaduskond

- Kohtunikuks
- Prokuröriks
- Uurijaks
- Notariks
- Advokaadiks
- Juriskonsuldiks

● Kas õigusteaduskonna prakti-
kandi või lõpetanu töö on niisama
põnev kui seda kriminaalfilmides
näha võib?

Enamasti mitte. Need, kes õigus-
teaduskonda õppima asudes looda-
vad viie aasta pärast lennukiga
mööda Liitu ringi sõita, kopteriga
merel laevade kohal pöristada ja
autopidurite kiunudes kurjategijat
taga ajada, peavad pettuma.
Uurija töökoht on kabinet, põ-
hiline töövahend paber ja kirjutus-
masin (neil, kes ei taipu masina-
kirja viie aasta jooksul ära õppida,
pastakas). Kurjategijate kinni-
püüdmiseks on teised mehed, kuid

uurija peab paljude selliste meeste
tööd koordineerima. Kriminaaljälit-
tuse tööd alahindamata tundub
mulle siiski, et õige töö algab uuri-
ja kabinetis. Muide, meie lõpetan-
uid töötab väga edukalt ka kri-
minaaljälituses. Mis aga põnevusse
puutub, siis kunagise prokuröri-
na võin kinnitada, et raske on leida
põnevamat asja kui keeruline ja
raske kohtuistung. See on aga
vaimset laadi põnevus ning selleni
jõudmiseks on vaja mitte ainult sü-
gavaid teadmisi, vaid ka mõlemis-
võimet, kiiret ja paindlikku mõis-
tust.

● Uurija, prokurör, kohtunik,
advokaat. Kas need ongi põhilised
juristiametid?

Paljud meie lõpetanud hakkavad
tööle juriskonsuldina, teiste sõna-
dega ettevõtete-asutuste juristide-
na. See on majandusõiguse ja tsi-
viilõiguse valdkond. Töökohavali-
ku geograafia on neil väga lai alates
ministeeriumi keskparaadist pea-
linnas ja lõpetades juristiõõga
kolhoosis või sovhoosis. Sealhulgas
just agaraartööstuskoondis pakub
viimasel ajal korralikke töökohti —
korterit ja täiesti viisaka palgaga.
Omaette valdkonna moodustab töö

täitevkomitees, kus on vaja põhja-
likumaid teadmisi riigi- ja haldus-
õigusest, finantsõigusest jt. Majan-
dus- ja haldusõigusliku suuna üks
põhilisi õigusharusid on ka tööõi-
gus — vist küll kõige praktilise-
mat laadi õigusteadmiste valdkond.

● Kellel sobiks juurat õppima
tulla?

Kindlasti humanitaarkallakuga
huvide omanikel, neil, kellel koolis
istusid näiteks ajalugu ja ühiskon-
nateadused. Aga küllap meil saa-
vad hästi hakkama ka täppiste-
adusliku mõttelaadiga noored oma
tõsise töösuhetumise ja problee-
mide sügavuti käsitlemisega. Ning
muidugi ka romantilise hingelaadi-
ga inimesed, sest ei juuratudeng
ega ka väljaõppinud jurist pea
ometi olema mõni kuivik.

● Paljud õigusteaduskonna lõ-
petanud töötavad hoopis teisel eri-
alal...

Ei tööta paljud. Juristide kutse-
püsivus on kõrge. Enamasti nad
küll torisevad, et tööd on palju,
aga ega nad sellepärast kergemat
ja vähemat tööd otsima jookse.
Üks õige töö peabki olema paras-
jagu raske ja teda peabki palju
olema. Kerget tööd, mida tehakse

kuidagi mõõdamises, ei saa ar-
mastada.

● Viimasel ajal on palju räägi-
tud ümberkorraldustest kõrgkoolis?

Mõtted liiguvad selles suunas ju-
ba ammu. Senisega võrreldes kavat-
seme vähendada loengukoormust
ning suurendada üliõpilase iseseis-
vat tööd. Vähem mehhaanilist
konspektikirjutamist ning enam
aktiivset arutelu — praktikumid,
referaadid, eriseminarid... Palju
hakkab sõltuma ka tudengite enda
initsiatiivikusest, õppejõu ja üliõpi-
lase koostööst.

● Olulisemad faktilised andmed?

Vastu võtame 50 üliõpilast, neist
8 tuleb ettevalmistusosakonnast, nn.
0-kursuselt. Kaugõppesse saab 80
üliõpilast, seal on ka vene rühm.
Õppeaeg vastavalt 5 ja 6 aastat.
Kolmandal kursusel spetsialiseeru-
takse nelja tsükklisse: kohus-proku-
ratuur, uurijad, majandusjuristid
ja haldusjuristid. Praktika II ja III
kursuse järel ning V kursuse sü-
gisel-talvel. Tüdrukuid ja poisie
kursustel enam-vähem võrdselt.

Küsimustele vastas
õppeprodekaan
dots. JAAN SOOTAK

Lugupeetud sisseastuja!

PANE HÄSTI TÄHELE!

Enne sisseastumiseksameid pead
Sa esitama Tartu Riikliku Ülikooli
rektori nimele avalduse ja lisama
sellele vajalikud dokumendid. Mil-
lised täpselt, seda saad teada teat-
mikust «Tartu Riiklikku Ülikooli
astujaile» ja muu reklaami kaudu.
Anname siin ülevaate tüüpilisema-
test vigadest dokumentide vormis-
tamisel. Kui on aega, pead doku-
mendi parandamiseks või uuenda-
miseks sõitma tagasi selle välja-
andmiskohta. Kui selline äpardus
juhtub juuli lõpus, võivad Sinu do-
kumendid jääda vastu võtmata ja
sisseastumiseksamitele Sa siis ei
pääse.

Lõputunnistusel olevad nimed —
nii eesti- kui venekeelsed — peavad
täht-tähele kokku langema passis
olevatega. Tunnistuse eesti- ja ve-
nekeelne pool peavad olema iden-
sed. Tunnistuse all nurgas on
punktirjoon selle väljaandmiskoha
jaoks ja see koht peab olema sinna
ka märgitud.

Iseloomustusel peab olema kolm
allkirja, mitte vähem. Opilastel di-
rektori, klassijuhataja ja komso-
molisekretäri allkiri (komsomoli-
sekretär kinnitab oma allkirjaga ka
nende õpilaste iseloomustused, kes
komsomoli ei kuulu). Töölisnoortel
direktori, parteisekretäri ja komso-
molisekretäri või ametiühinguo-
nitsatsiooni esimehe (kui noor on
komsomolieast väljas) allkiri. Ka
iseloomustusel olev nimi peab täie-
likult ühtima passis olevaga. Kui
iseloomustus koosneb kahest või
enamast lehest, peab iga leht ole-
ma kinnitatud direktori allkirjaga,
sellel olgu ka kuupäev, pitsat ja
iseloomustatava täielik nimi.

Ka arstitõendil (vorm 086-Y) —
kordamine olevat tarkuse ema —
langegu nimi kokku sellega, mis
passis, olgu pitsat, allkiri ja kuu-
päev, millal lõplikult kinnitatud.
Sealt ei tohi puududa ühegi nõu-
tud eriala- või spetsialistide
(viga, mida tehakse kõige sageda-
mini) märged.

Mitte igasugune foto ei sobi.
Kõik kuus fotot olgu pärit ühest
ja samast negatiivist (seepärast
soovitame neid tellida kõne rohkem
ennetamaks kaotamineku või rik-
nemist) mõõtudega 3×4 cm.
Töölisnoored peavad esitama ka
väljavõtte tööraamatust. See olgu
kinnitatud töökohtal. Kui väljavõte
on mitmeleheline, peab olema kinni-
tatud iga leht: pitsat, allkiri ja
olgu veel kord alla kriipsutatud —
kuupäev, mis millegipärast kipub
kõige sagedamini ununema.

Paljud siintoodud märkused ja
juhtnõud võivad tunduda asjata
kordamisena. Vastuvõtukomisjoni
töötajad nii ei arva, nemad puutu-
vad nende vigadega suvel kokku
päävast päeva — kui mitte sageda-
mini.

Lõpetuseks veel mõned üldisemad
märkused ja soovitusel. Isikutel,
kes on lõpetanud keskkooli varem
kui 1986. aastal, peab päevasesse
osakonda astumiseks olema iga
aasta kohta, mil ta kusagil ei õp-
pinud, tööraamatus vähemalt 6
kuud tööstaaži. Vastasel korral me
tema dokumente vastu võtta ei saa.
Tehnikakooli lõpetanud peavad esi-
tama ka keskkooli lõputunnistuse.
Hoiatame dokumentide postitsi
saatmise eest. On juhtunud, et need
jõuavad päralt hilinemisega (kui
hoopis kaduma ei lähe). Sel aastal
alustame dokumentide vastuvõtmist
1. juulil ja lõpetame 31. juulil
(kaugõppesse 1. juulist 20. augusti-
ni v.a. kehakultuuriteaduskonnas,
kus võetakse vastu 1.—31. juulini).
Pärast seda ükski dokument enam
laekuda ei saa, olgu hilinemises
süüdi kes tahes.

Niipalju mõnest tüüpilisematest
vigadest. Ei välista seda, et mõni
jäl veel märkimata. Elu on ju nii
võimalusterikas! Ent loodame kõige
paremat. Seniks jõudu tööle!

TRU vastuvõtukomisjon

UUEST

EKSAMIKORRALDUSEST

saate teada eelpoolmainitud teatmi-
kust! Esialgu on selge niipalju: toi-
mub kolm eksamit ja vestlus, mida
hinnatakse 3 palli süsteemis. Üks
eksamitest on kirjan, mille üliõpi-
laskandidaati kirjutab oma emakee-
les; teine, sõltuvalt erialast, on kas
matemaatika, ühiskonnaõpetus või
bioloogia; kolmanda eksami mää-
rab kõrgkool ise.

Füüsika- keemia- teaduskond

- Õpetajaks
- Keemikuks
- Füüsikuks

Milline teaduskond valmistab
rakupeensusi valdavalt pärlilik-
kussaladuste uurijaid, aastatuhan-
deid maapõues peitunu vanuse täp-
pishindajaid ja tehisteid eritead-
lasi? Aga milline maailmamaine
laserite loojaid, virtuosoid raali-
käsitsejaid, Antarktika vallutajaid
ja maailmamere seisundi tuvasta-
jaid?

Ei ole avaloik ülemäära suureli-
ne ühti, erilise vaevata võib loen-
dada veel terve hulga ametimehi ja
ainevaldu, kellen ja kus füüsiku-
ja keemikudiplomi omanikud end
täiskoduselt tunnevad. Mitte täppis-
teaduste tundja ameti piiratus ei
sunni teisi teeharusid otsima —
töötajad ju lõviosa teaduskonna vi-
listlasi ikka otsesel erialal —, vaid
fundamentaalseist teadmistest joh-
tuv realistlik maailmatunnetus või-

malda läbi lüüa aladel, millel es-
mapilgul õpituga vähe ühist.

Õpingute ajal selgub, kellel on
edasiseks eluks rohkem kalduvusi
konstruktori, tööstusinseneri või
katsetajana, kellel teooriaid teadla-
sena edasi arendada, kellel muuta
keerukana ja ehk igavanagi näivaid
õppeaineid õppureile terekäseiks.
Kui aga enam haaravaiks osutuvad
kõrvalhuvid, olgu siis bioloogia,
meditsiin, põllumajandus, krimino-
loogia või miski muu, pole prakti-
liselt kunagi raskusi siirdumisega
nende teaduste või rakendusala-
de «keemilistesse» («füüsikalistesse»)
harudesse: on ju füüsika ja kee-
mia laialdane «invasioon» teistesse
teadustesse nüüd juba tunnusjooni.

▲ Esimene järeldus joonistub
kirjapandust üle kordamatagi välja:
ei füüsikul ega keemikul ole töö-
puudust karta. Sestap eraldatakse
igasugisest TRU vastuvõtulimiidist
tervelt 125 kohta nende tarvis —
kolmveerandisa füüsikuile (sellest
kolmandik venekeelsele õpperühma-
le), poolsada keemikuile.

▲ Teine järeldus võiks väljendu-
da küsivas olakehituses: kas keemia
polegi siis vaid sümboliste koosne-
vate tüütute reaktsioonivõrrandite
lõputu räga ja füüsika inimõistu-
sele vaevutabatavate avaldiste ja-
da? Ega vist kõrgkool ole tõesti

paslikem paik vastupidises veendu-
miseks, sümbolikeelte teatud kõrgu-
sega mäeharja ületamiseks peab
jaks varem mõeldud olema.

Küll peab keemia- ja füüsikatip-
pudele pürgija olema valmis tšina
usnalt tundesõvaks laboritööks:
oma käega läbi katsumata võrrand
selgeks ei saa, nii füüsika kui kee-
mia on suurelt jaolt eksperimen-
taalteadused, kus ainult püütsi ja
paksu vihkuga kaugele ei jõua.
Järjestikku käiakse läbi tee keemia-
ja füüsikakatsete lihtsa vormistuse-
ga klassikast kuni peaaegu kõige
nüüdisaegsemate mõõtemetoodika-
teni. Nii keemikul kui füüsikul on
tublisti asja arvutiterminalide juur-
de, raaliprogramme koostama ja ka
kasutama.

Neile, kel teadustegemise tuhin
juba tudengipõlves keskmisest suu-
rem, pakub koormuselisat töö üliõpi-
laste teadusuühingus. Tasub kirja
panna, et mainekaima UTC reaali-
ala ringi tiitel püsib juba mitu
aastat füüsikalise biokeemia ringi
valduses. Just selle ringi kaudu tu-
leb täiendust praegu ühe perspek-
tiivseima ja modernseima teadus-
haru molekulaarbioloogia edenda-
jaile. Füüsikatudengite teadustöö
võimalused avardusid tänapäeva-
seks moodsa õppekorpuse hiljutise
valmimise ja nüüdistasemele si-
sustamise järel. Teaduskonna eri-
pärade hulka kuulub siin tehtavate
lepingutööde suur maht ning üli-
õpilaste mahukas (ka palgaline)
haaratus nende tööde täitmisel.

Teadusepõld on tunnustatud ma-
jamaa küll, aga sugugi mitte kõi-
gile ei pruugi seal kasvavad viljad
ihaldusväärsimana tunduda. Uha
uued teadusideed eeldavad teadlas-
test hoopis suuremat hulka idee-
vormistajaid, aparaadiehitajate,
tööstuskeemikute, mõõteteenistuste

loo- ja ühiskonnaõpetuse õpetaja
kvalifikatsioon.

Ajaloo-osakonna statsionaarselt
lõpetanud suunatakse vastavalt
noorte spetsialistide riiklikule jaot-
usplaanile tööle kas õpetajana
koolidesse või teadurina uurimis-
asutustesse, muuseumidesse ja ar-
hiividesse. Meie kasvandikud on
leidnud rakendamist aga ka kom-
somoli- ja parteitöö, nõukogude
organites, toimetustes ja mujal.

DEFEKTOLOOGIAOSAKONNAS
õpitakse ühiskonnateadusi, filoloogi-
lisi, meditsiiniilisi ja pedagoogi-
lis-psühholoogilisi aineid. Viimane
tsükkel on mõistagi kõige mahu-
kam. Praktika toimub erikoolides,
erilasteaadades ja logopeediapunk-
tides. Defektoloogiaüliõpilased saa-
vad ka teadusliku ettevalmistuse,
kirjutavad kursusetööd ning diplo-
mitöö.

Lõpetajatele antakse abikooli
õpetaja ja logopeedi, koolieelse
lasteasutuste oligofrenopedagoogi
kvalifikatsioon. Nad suunatakse
tööle abikoolidesse ja eriinternaat-
koolidesse ning arengupeetusega
laste klassidesse õpetajate ja kasva-
tajatena, koolide logopeediapunkti-
desse, kliinikutesse ja polikliiniku-
tesse logopeedidena, õpetajate-
defektoloogidena või kasvatajatena.
Loomulikult võimaldab defektoloogi-
a pedagoogiline ettevalmistus
töötada ka tavalistes lasteasutades
ja normaalkooli algklassides. Eri-
plaani alusel ettevalmistuse saanud
üliõpilased lähevad tööle kuulmis-
häiretega laste erikoolidesse surdo-
pedagoogidena.

Ajaloo-teaduskonna üliõpilased
elavad Pälsoni 23 ühiselamus. Aja-
loolaste õppetöö toimub Tähe täna-
va õppehoones, defektoloogidel Tiigi
tänavaga õppehoones. Mõlema osa-
konna üliõpilased on innukad tea-
dusraamatukogu kasutajad, seda
enam, et see varamu asub ühisela-
mu läheduses.

Eesti NSV teeneline õpetaja,
dotsent ALLAN LIIM,
ajalooteaduskonna dekaan

Hiljuti lõppenud NLKP XXVII kongress asetaski meile majandusteadlaste ette suured, keerulised, kuid ka huvitavad ülesanded. Kui Sa, lugupeetud noor inimene, tahad olla elu keskel, lahendada elu poolt pidevalt tõstatatud probleeme, kasutades selleks nii oma mõistust kui ka mitmekesist arvutustehnikat, mõtle sellele teaduskonnale. Kõikumusega «Miks te astusite majandusteaduskonda ja mis teile seal huvi pakub?» pöördusime kõigepealt üliõpilaste poole.

Eike Enniko — raamatupidamise ja majandusliku analüüsi II kursuse üliõpilane:

«Paljud juba aastaid ühel või teisel erialal töötanud inimesed ei oska küsimusele, miks nad on just sellel erialal töötavad, vastata. Ja tundub, et ka mina ei saa anda kohest vastust, miks valisin kaubandusraamatupidamise. Pärast keskkooli lõpetamist ei teadnud raamatupidamisest ühtegi midagi. Paljude tegurite koosmõjul läksin õppima raamatupidamist kõigepealt Tallinna Riikliku ja Kooperatiivkaubanduse Tehnikumi. Mõtlesin, et kerge ja puhas töö. Peagi selgus mu ettekujutuse naiivsus: amet pole sugugi kerge, vaid kohati isegi lausa keeruline. See veendumus süvenes veelgi tööl olles. Töötades restoran «Olümpia» raamatupidamises veendi mind (ja veendus ka ise), et kõrgema haridusega muutuvad probleemid veelgi huvitavamaks ning ma saan teha julgemaid otsuseid. Siit ka mõte — omandada majanduslik kõrgharidus.

Miks just raamatupidamine ja mitte näiteks kaubandusökonoomika? Tavaliselt neid erialasid kui lähedasi võrreldakse. Kuna vahepeal töötasin, siis mitte viimasel kohal polnud väiksem konkurss. Kuid see polnud peamine. Võib öelda, seda eriti noormeeste osas, et raamatupidamise eriala lõpetaja on potentsiaalne juhikandidaat. Praktika seda ka kinnitab: mitmed meie eriala lõpetajad töötavad erinevates, süsteemides juhtidena. Bilan-

sivõimeline raamatupidaja jagab majanduse keerdkäike ülihästi. Loomulikult ei saa kõikidest juhid, aga ka raamatupidaja töö on sisuliselt huvitav: tuleb lihtsalt omandada oskus näha arvude ja faktide taga elu, arvudest aru saada. Ja veel üks tahk: raamatupidaja töö ei sõltu ilmastikust, seetõttu ka töö ei kuhju, saab hakkama inimene, kelle tervis pole kõige tugevam.

Olen igal juhul veendunud, et tein õige valiku, ja loodan, et need, kes meiega sügisel liituvad, ei kahetse tehtud sammu.

Eve Lähker — kaubandusökonoomika III kursuse: «Huvi kaubanduse vastu tekkis mul juba keskkooliaastail, kuna õppisin kaubanduse eriklassis. Tegelikult töötasin puutunud kokku suvise praktikumide käigus. Saanud keskkoolist nooremõõja kutse, töötasin 2 aastat Tallinna Kaubamajas. Seal mind suunatigi stipendiaadina TRÜ majandusteaduskonda edasi õppima. Valisin selle eriala seetõttu, et minu arvates annab ökonoomika kõige parema ülevaate meie majandusest, konkreetsemalt kaubandusest.»

Eve kursusekaaslane Lea Kivi toetab eelõeldut ning rõhutab kaubandusökonoomika laiahaardelisust. «Elu teevad ülikoolis huvitavaks ka õppevälised üritused. Kuigi meil on noormehi vähe, toimuvad pidevalt teaduskonna ühisettevõtmised. Meelde on jäänud esmakursuslaste õhtud, 1985. aasta näärpidu, spordiüritused.»

Peeter Vään — majandusküberneetika IV kursuse: «Keskkoolis õpetati meie klassile fakultatiivselt programmeerimist. See oligi esimeseks tõukeks, mis sundis mind küberneetikale mõtlema. Kuid miks just majandusküberneetika? Leidsin selle olevat kõige perspektiivikama ning paljude spetsialiseerumismuutustega. Seoses meie majanduse ees seisvate suurte ülesannetega suureneb ka majandusküberneetiku te osatähtsus.

napäeva nõuetele igati vastavate matemaatikaõpetajate ja teadlaste järele. Nagu näitab selleaastane lõpetajate suunamine, on tegelik nõudlus Eestis meie lõpetajate järele vähemalt kaks korda suurem, kui meil on lõpetajaid.

Kõrgharidusega matemaatikuid valmistab meie väbariigis ette TRÜ matemaatikateaduskond. Oppeaeg on 5 aastat. Ettevalmistuse aluseks on traditsioonilised põhiained — matemaatiline analüüs, analüütiline geomeetria ja kõrgem algebra, mille elementidega on tutvutud juba keskkoolis. Ülikooli esimesel kursusel õpitakse aga ka juba uusi, kaasajal kujunenud distsipliine: matemaatilist loogikat, arvuteid ja programmeerimist jt. Hiljem järgnevad sellised rakenduslikult tähtsad ained nagu tõenäosusteooria ja matemaatiline statistika, optimeerimismeetodid, operatsioonianalüüs, automatiseeritud juhtimissüsteemid.

oluliselt täienenud ja me saame teha kõrgetasemelisi eksperimente. Valmis ka botaanika- ja uus palmihoone. Üliõpilastel on võimalik osaleda lepingulistel uurimistöödes.

Bioloogiaosakonna lõpetajad töötavad teadurina uurimisinstituutides, looduskaitsealadel jm.

Geograafiaosakonna üliõpilased saavad kolmandal kursusel valida majandusgeograafia, füüsilise geograafia või biogeograafia. Majandusgeograafid õpivad üldõppeplaanile täiendavalt rahvamajanduse ja territoriaalset planeerimist, asustust, rahvastikku ja sotsiaalseid probleeme käsitlevaid õppeaineid. Kitsamalt erialadel (meditsiiniline geograafia, linnaökoloogia jne.) on võimalik spetsialiseeruda individuaalplaani alusel. Füüsilise geograafia (loodusgeograafia) üliõpilastel aitavad erialast ettevalmistust saada sellised huvitavad erikursused nagu maastikuteadus, maastiku geokeemia, maastikuhooldus, territoriaalplaneerimine, loodusvarade arvestus jt. Biogeograafid tutvuvad põhjalikult geograafia ja bioloogia piirmail paiknevate teadustega.

Selle osakonna lõpetajaid vajatakse projekteerimisasutustes, kesk-

Majandusteaduskond

- Raamatupidajaks
- Kaubatundjaks
- Majandusküberneetikuks
- Rahandusspetsialistiks
- Kaubandusökonomitiks

Palju annab erialale kaasa töötamine ÜTO ringides. Nii küberneetikut kui ka teised võtavad igal aastal oma konverentsil vastu väliskülalisi Riist, Vilniusest, Moskvast, Leningradist, Tbilisist jm. Samuti käime teadusettekanetega teistes kõrgkoolides. Traditsiooniks on kujunenud ka vilistlaste ja üliõpilaste kohtumised, kus räägitakse uuesti-matemaatika teadussaavutustest, tööst, kuid proovitakse võimeid ka spordis.

Tiina Roo — rahanduse ja krediidi eriala IV kursuse üliõpilane,

MAJANDUSTEADUSKONNA VEESPORDIPIDU

Matemaatika-teaduskond

- Matemaatikaõpetajaks
- Rakendusmatemaatikuks

Matemaatika erialal antav ettevalmistus on mõneti laiahaardelisem. Kõigepealt tutvutakse tänapäeva matemaatikaalaseid kõiki põhihaldkondadega. Oppeplaanis on ka rakenduslikud ained, kuid nende maht on väiksem kui rakendusmatemaatikul. Eriainete süsteem on mõnevõrra universaalsem kui rakendusmatemaatikul. Nii-sugune ettevalmistus on matemaatika erialal vajalik seetõttu, et selle eriala lõpetajate ülesandeks on matemaatikateaduse edasiarendamine Eesti NSV-s, uue kõrgharidusega matemaatikute kaadri ettevalmistamine ning matemaatika õpe-

komsorg: «Mäletan veel praegu, kuidas käisin Tallinna 1. Keskkooli abiturientidena TRÜ majandusteaduskonna lahtiste uste päeval. Mulle hakkas meeldima rahanduse eriala oma laiahaardelisusega ja see, et ta pakub erinevaid töövõimalusi rahvamajanduse mitmetel juhtimistasanditel. Näiteks ENSV rahandus-krediidiorganite juhtiv kaader on komplekteeritud peaaegu kõikilt rahanduse eriala lõpetajatest.

Meeldib see, et erialakateedri teadustöö on tuntud NSV Liidus ja mitmes välisriigis (Soomes, Tšehhoslovakkias jne.). Laiaulatuslikud on ÜTO rahanduse ringi si-demed. Opetöö on huvitav, seda just erialaainetes. Näiteks juba praegu saame kurssi sellega, kuidas töötab elektronarvuti riigipangas. Oppeaeg on olnud väga hea ja olen saanud kõrgendatud stipendiumi. Eks tunnustus ka tiivusta.

Tulevase rahandusspetsialistina usun, et mu töös tuleb esikohale elektronarvuti, üha vähemaks jääb

paberlikku asjaajamist ning suureneb loomingu- ja tööstuslik tootmis- ja kaubanduse organisatsioonide III kursuse: «Millegipärast on tekkinud arusaamine, nagu oleks kaubandus naiste eriala. Tegelikult on ju palju nn. mehelikke kaupu (elektri-, majapidamis- jm.) ja meestel tööd küllaga. Arvan, et noormehed kardavad rohkem rasket konkurssi, sest tütarlastest teadmis-te poolest üle olla on raske, kuid mitte ületamatu. Kaubandus ei tähenda tegelemist mitte ainult kaupadega, vaid ka inimestega. Kaupu tuleb ju tellida, mõjutada tootmist elanikke huvitavates suundades jne.»

Teda täiendab kursusevanem Juhan Teevahi: «Tahtsin kaubandust õppima tulla kohe pärast keskkooli, ei õnnestunud. Ajateenistuses asusin õppima ettevalmistusosakonda ja sealt kaubanduse I kursusele. Mulle meeldib inimestega suhelda. Leian, et kaubanduses on see kõige vahetum, huvitavam ja ka rahutum.»

Lõpuks saab sõna teaduskonna dekaan dots. Valner Krinal: «Meeldib, kui noored tunnevad huvi majandusteaduse vastu ning on rahul oma üliõpilaseluga. Nagu ikka noorte kollektiivis tuleb ka meil ette pahandusi ja vahetevahel juhtub sedagi, et mõni noor peab mitte omal tahtel õpingud pooleli jätta. Enamik katkestajaid siiski tuleb tagasi ning neist saavad head üliõpilased ja spetsialistid. 1986. a. võtame vastu 25 kaubandusökonoomisti (+50 kaugõppesse), 25 rahanduse ja krediidi erialale (+25 kaugõppesse), 50 raamatupidajat (+25 kaugõppesse), 30 kaubatundajat ja 20 majandusküberneetikut. Raamatupidajad jagunevad kaheks — eesti ja vene õpperühm. Ootame huvilisi 26. märtsil kell 15 meie õppehoonesse Nooruse t. 9 lahtiste uste päeval. Kohtumiseni!»

Materjalid valmistas ette-teaduskonna komsomolibüroo.

Bioloogia-geograafia-teaduskond

- Opetajaks
- Bioloogiks
- Geograafiks
- Geoloogiks

konnakaitse- ja turismiasutustes, plaani- ja statistikaasutustes, kõrgkoolides ja teaduste akadeemia instituutides.

Uudiseks on, et alates käesolevast aastast jagunevad bioloogiaosakonnas õppijad pedagoogilise ja

teoreetilise haru vahel (ka vastuvõtt ülikooli toimub eraldi). Kõik bioloogiaosakonna pedagoogilise haru lõpetajad saavad bioloogia ja keemia õpetaja, geograafiaosakonna lõpetajad aga geograafiaõpetaja kutse. 10 geograafiaosakonna üliõpilast spetsialiseerub biogeograafia erialale ja saab võimaluse õpetada koolides lisaks geograafiale ka bioloogiat.

Geoloogia erialal spetsialiseerutakse geoloogiks-kaardistajaks, hüdrogeoloogiks või ehitusgeoloogiks. Töötatakse ENSV Geoloogia Valitsuses, Geoloogia Instituudis, Ehituskomitee asutustes, maaparanduses ja veemajanduses.

Meie erialade ühiseks jooneks on suvised õppe- ja menetluspraktikad. Mitme eriala suvepraktika on seotud välitöödega väljaspool oma vabariiki (Tuvas, Koola poolsaarel, Krimmis, Baikali ääres jm.). Sagedasti käitakse õppekursioonidel looduskaitsealadel Taga-Kaukaasias, Karjalas jm. Eksperimentaalse kallakuga menetluspraktika baasid on ka teiste liiduvabariikide ning Moskva ja Leningradi teadusasutused.

Teaduskonnas tegutseb hoogsalt kaheksa ÜTO ringi.

Vastavalt teaduskonna iseloomule on looduslähedased ka paljud õppetöövälised aega sisustavad üritused. Aramärkimist väärib looduslaste päev — teatud piirkonna looduse ja selle arengu probleemidega tutvumine kohapeal (on toimunud Värskas, Haanjas, Vooremaal, Endla soos). Valdavalt sportlikud on Palmse mängud, mille programmi kuuluvad võrkpall, kotisjooks, veepall, jalgpall ja mis toimuvad teise kursuse zooloogia praktika ajal, aga millest võtavad osa ka teiste kursuste üliõpilased ja vilist-lased. Geo-Geo (geograafia-geoloogia) kahepäevased talimängud toimusid sel aastal juba 29. korda. Traditsiooniks on muutunud suvemängud Vaiblas Võrtsjärve ääres ja veel paljud teised üritused.

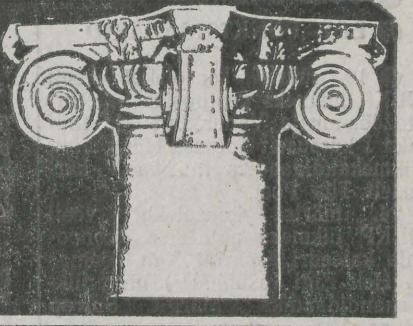
Kuigi meile astuda soovijate arv on alati olnud suurem mahutunute arvust, ei tohiks see eemale peletada tõsise huvi tundjaid. Eriti ootame neid, kes juba koolipäevil on võtnud osa erialaringide tööst ja osalenud aineolümpiaadidel.

EVI PADU, taimefüsioloogia ja -biokeemia kateedri dotsent

Toimetaja kt. INDREK UDE

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 11 (1445)

Reedel, 28. märtsil 1986

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

RINGID, RINGID... Ühe ammu-
se laulu sõnu mööda minnes tuleks
küsida «kuhu te nõnda kiirelt...»
Kuigi see viis kummitab, tahaksin
küsimuse teisiti asetada: «Miks ei
veere mõni ring üldse?» Alustagem
aga paremast poolest. Mõne aga-
rus paistab silma juba kuulutus-
telt — arstide erialaringid, kunsti-
looring, RSR jne. Täna sees lehes
saab põhjalikumalt süüvida ajaloo-
ringi minevikku. Nead tähistavad
täna kl. 14 teadusraamatukogu
konverentsisaalis oma 40. aastat.

Eelmisel laupäeval said Tartu
üliõpilaste looduskaitseringi vilist-
lased ja liikmed kokku Vanemuise
46 auditooriumis, kus 28 aastat ja
9 päeva tagasi ring alguse sai. Se-
rine teaduslik juhendaja Jaan Ei-
lart viis kuulajad Friedebert Tug-
lase manu. Hulk aastaid tagasi võit-
is ring oma hoole alla Ahja, sinna
rajati park. Nõmmel käidi kirjani-
kul külas. Ringi esindusel oli au
isegi «Estonias» rahvakirjaniku
sarga juures seista. 1970-ndate lõ-
puastate juhatusel liige, praegune
LKS töötaja Arvo Iital pakkus põ-
nevat Aasia slaididelt.

Füüsikute ÜTO saab 4. aprillil
maha konverentsiga. Siin taas
meeldetuletus komsomolibüroodele.
Pressisekretäre ei ole veel füüsika-
ja keemiaosakonnal ning kehakul-
tuuriteaduskonnal. Füüsikute pres-
sisekretäri esimeseks ülesandeks
peaks saama sellesama konverentsi
kajastamine.

RSR pidas eile õigusteaduskonna
päeva. Nii võiks tükk aega jätkata.
On kevadsemestri keskpaik ja hoo-
gu näib jätkuvat. Kuid ülikoolis on
87 ÜTO ringi, lisaks teisi. Mõ-
nest ei ole kippu ega kõppu. Ühes
või teises osakonnas märgitakse
ringi tegutsevana aruandesse küll,
aga uurimistööd pole, kokkusaamist,
konverentse ka mitte. Ka õppejõud
kirjutab endale ühiskondliku töö
lahtrisse: ÜTO ringi juhendaja, tea-
duskonna ÜTO juhendaja. Ja üli-
õpilaneegi laseb rahumeeli oma ise-
loomustusse kanda, et on ringi ju-
hatuses või koguni esimees. Ausat
suhtumist vajab seegi tööloik.

Mõnikord püütakse jälle juukse-
karva lõhki ajada. Mida arvate sel-
lest, kui õppejõud sõnab kolleegile,
et no milleks sina pidid selle asja
organiseerima, las tudengid tee-
vad ise. Peaksid küll. Aga kui nad seni
pole hakkama saanud, õppejõudu-
del laialdasemad sidemed ja miks
mitte kutsuda esinema huvitavaid
erialainimesi. Ehk tudengid saavad
sellest virgutust. Ja tark õppejõud
oskab organiseerimisse ka üliõpilasi
tõmmata.

Nädal algas ja lõppes kahe olu-
lise sündmusega — lahtiste uste
päevade ja suunamisega.

Ajaloolastel aga, algab homme
kl. 11 aulas oma päev. Aastail
1945—1985 on TRÜ lõpetanud 1746
ajaloolast.

KAIA PAJU

Kes saab nimelist stipendiumi?

V. I. Lenini nim. stipendium

AET ARAK, ravi VI k.
PILVI KLAASSEN, ped. VI k.
ANU KÕIV, keem. V k.
KAIA PALM, keem. IV k.
TERJE ALOP, ajal. III k.
LAINE HOBEJÄRV, geogr. V k.
DIANA EERMA, kaub. õk. IV k.
ENE MEERPUU, õig. V k.

K. Marxi nim. stipendium

TONU HEIN, maj. küb. V k.
ANNE TALFELT, ingl. f. IV k.

Fr. Tuglase nim. stipendium

RENATE PAJUSALU, eesti f. V k.

J. Lauristini nim. stipendium

MARIKA PAHK, defekt. IV k.

V. Kingissepa nim. stipendium

PEEP PRUKS, õig. V k.

J. Varese nim. stipendium

ERIKA ELMIK, kehak. IV k.

N. Burdenko nim. stipendium

MARGUS PEEBA, ravi V k.

D. Uljanovi nim. stipendium

JELENA GAVRILKINA, spordimed. VI k.

K. E. Baeri nim. stipendium

DINA POPOVA, biol. III k.

E. Lenzi nim. stipendium

ALVO AABLOO, füüs. II k.

J. Smuuli nim. stipendium

LEELO LINDRE, psüh. V k.

J. Anveldi nim. stipendium

VIIVE REIMAN, rah. ja kred. II k.

W. Struve nim. stipendium

HELI LEUSKA, matem. IV k.

G. Lurichi nim. stipendium

SOLVI KABA, kehak. III k.

H. Pöögelmanni nim. stipendium

EPP PAVELTS, ajal. III k.

Leninliku Komsomoli nim. sti-
pendium

ANDI KASAK, õig. V k.

Jõudu kroonika kirjutajatele!

Kõrgkooli pedagoogika labori
teaduse ja kõrgkooli ajaloo sekto-
ris on hoos kroonika koostamine.
Ettevõtmise mõttest, ülesanne-
test ja muudest põhimõtetest kü-
simustest võib mälu värskendami-
seks lugeda Milvi Hirvlaane artik-
list «Iga tähtsam sündmus kirjal»
eelmise aasta 4. oktoobri «TRÜ»
4. leheküljelt. TRÜ 1985. aasta
kroonika hetkeseis on järgmine.
Esialgseid variandid on valmis arsti-
ti, filoloogija- ja õigusteaduskonna
kohta. Kirjapandut kontrollitakse
ja täpsustatakse koos teaduskonda-
de (allüksuste) esindajatega. Vas-
tavalts töö edenemisele võtame kon-
takti toimetuskolleegiumi liikmetega
ka teistest teaduskondadest.
Praegu on kroonika käsikiri selli-
ses seisundis, et sinna saab täien-
dusi lisada. Seepärast palume kõi-
ki allüksusi saata veel andmeid
TRÜ 1985. aasta kroonikasse. Võ-
tame neid vastu 15. aprillini. Vas-
tasel juhul jäävad need sündmused
kroonikast välja.

Praegu laekuvad infokaardid
1986. aasta kohta. Kokku oleme
saanud umbes 600 kaarti, lisaks in-
fot vabas vormis paarikümnel lehe-
küljel, hulganisti on kutseid, prog-
ramme ja muud materjali. Suur tä-
nu aktiivselt kaasalööjatele!

Suhtumine uude ettevõtmisse on
mitmesugune. On kuulda nii posi-
tiivseid kui ka negatiivseid hinnan-
guit. Viimased heidavad ette niigi
suure paberimäärimise edasist pai-
sutamist, aruandluse dubleerimist

ja muudki. Tõsi, kroonika info lae-
kumise teed on sisse töötamata,
seetõttu tuleb teha ka topehtööd ja
näha rohkem vaeva, kui just hä-
dasti vaja. Loodame, et ajapikku
muutub kõik märksa lihtsamaks.
Püüame igati kasutada olemasole-
vaid üleülikoolilisi allikaid. Isik-
koosseisu ja selle liikumise kohta
saame andmeid arvutist. Publikat-
sioonide, kvalifikatsiooni tõstmise,
aspirantuuri ja doktorantuuri, sa-
muti teadustööde konkursside tule-
muste, leiutustegevuse ja näituste,
väliskomandeeringute kohta saab
kroonika piisavalt täpset, s. o.
kuupäevastatud informatsiooni tea-
dusosakonnast. Eelmise ja selle
aasta kaartidele on kontrolli mõt-
tes otstarbekas igal allüksusel vas-
tav info ka omalt poolt kirja pan-
na.

Seni on kenasti koostööd teinud
ja regulaarselt, ilma meiepoolse ta-
gant toimetusele andmeid esitanud
ajaloo-, filoloogija- ja arstiteadus-
kond, ajaloomuuseum, teadusraa-
matukogu, botaanika- ja õmpe-
aeroelektrilaboratoorium ja veel
rida allüksusi. Kõrvalehoidjaid ei
tahaks nimetada. Igaüks teab, kes
on ja kes ei ole infokaarte kante-
leisse kroonika kasti saatnud. Süis-
ki tahaks mainida laborite ja üldse
teaduse poole tagasihoidlikku suhtu-
mist. Nähtavasti on oma osa in-
fokaartide lipsanud trüki- ja üldse
«Oppe-teadustöö» asemele tekkinud
kaartide paljundamise käigus «õp-
pekasvatustöö». Pangupealt kadus

teaduse osa ülikooli elu tähtsamate
sündmuste seast. Paljud kaartide
täitjad paigutasid teadussündmu-
sed «muu» rubriiki, teised lisasid
uue alajaotuse ja tulid piinlikust
olukorrast ilusti välja. Palume tu-
hat korda vabandust. Nii suurt re-
formi ei kavatsenud me tõesti läbi
viia. Oleme teaduse poolt ülikoolis
ja mõistame tema tähtsust ka kroo-
nikas jäädvustamisel.

Uutel infokaartidel jätsime «tüü-
bi tähise» ära. Loodame, et sünd-
muste lühiannotatsioonid tulevad
senisest põhjalikumad ja annavad
täieliku ettekujutuse toimunu ise-
loomust ja «ülikooli(maailma)-aja-
loolise» tähtsusest.

● Lõpuks mõned konkreetsed
soovitused infokaartide täitjatele.
Kõigepealt palume teha seda tööd
võimalikult selge käekirjaga, just
erialaterminoloogias osas. Lühendi-
te puhul lisage sulgudesse ka pik-
kem variant. Asutuste, konverent-
side jmt. nimetuste puhul kasutage
korrektsed ametlikke nimetusi.
Kindlasti varustage kaardid täitmi-
se kuupäeva ja allkirjadega, on ju
infokaardid kroonika koostamisel
ametlikeks alusdokumentideks. Vi-
seerija allkiri on vajalik selleks,
et allüksuse juhataja (kui ta just
ise kaarte ei täida) oleks teadlik
esitatavatest andmetest ning et mi-
dagi olulist välja ei jääks, kaks
pead on ikka kaks pead.

Jõudu ja tahet ühise ettevõtmise
edukal läbiviimisel!

URVE LIIN

Teisipäeval komsomoli- komitees

- SOOVITUSED LIIKMEKS.
- IDEOLOOGIASEKTORIS.
- KEHAKULTUURISEKTORIS.
- FILOLOOGIDE ÜHISELAMU.
- KRIITIKAT.

sude laekumine. Kuigi tähtaeg möö-
das, ei ole täielikult korras ühegi
teaduskonna maksud, murelasteks
nimetati filolooge. Vähe üliõpilasi
kasutab ka praeguseid soodsaid
ujumisvõimalusi ujulas, kuigi igal
teaduskonnal on oma kindlaksmää-
ratud päev ja kellaaeg. Nii et ka-
sutagem head sportimisvõimalust
aktiivsemalt!

● Kuulati ära ühiselamuvanema
Astrid Karu (eesti fil. I) ülevaade.

mida on tehtud filoloogide ühis-
elamu (Pälsoni 14) sisekorra ja
elamistingimuste parandamiseks.
Nenditi, et üldiselt liiguvad asjad
paremuse poole, kuid palju annab
veel ära teha.

● Arvestussektor tegi kriitikat
ajaloo-, keemia- ja matemaatika-
teaduskondade kohta, kes pole ikka
veel korda saanud oma kevadse-
mestri tööplaane. Ka komsomoli-
maksude laekumine toimub vaeva-
liselt, seda kõigis teaduskondades.
Tuleb hakata rangemalt suhtuma
sellistesse viivitustesse. Tulevaste
RSP-de ajal kavatsetakse hakata
pileteid jagama kohusetundlikkuse
järjekorras, eks näe, kas see aitab
asju kiiremini korda saada.

● Veel teatati, et 2. aprillil kl.
16.15 esineb TRÜ aulas meie rek-
tor prof. Arnold Koop. Iseenesest
mõista võtab sellest meelde tuletat-
mata osa ka komsomoliaktiiv.

ENE OTT,
žurn. I k.

PANE TÄHELE!

NLKP XXVII kongressi tribüün

Kolmapäeval, 2. aprillil
kl. 16.15 esineb aulas rektor
prof. Arnold Koop teemal
«Tartu ülikool XII viis-
aastakul».

Kui on rektorile küsimusi,
tuuad need varem partei- või
komsomolikomiteesse või an-
da otse rektori sekretärile.

Pedagoogika- olümpiaad

toimus 20. märtsil. Pedagoogika-
üldainena õppivast 414 üliõpila-
sest pääses II vooru oma teadus-
konda, osakonda ja kursust esinda-
ma 83 üliõpilast. Kahjuks jättis li-
gi 3/4 neist selle võimaluse kasuta-
mata ja nii võitis üleülikoolilisest
olümpiaadist osa 24 üliõpilast
7 osakonnast (esindamas 5 teadus-
konda).

Olümpiaadiülesannete valikul
lähtus komisjon põhimõttest, et iga-
üks saaks näidata oma loova
mõtlemise võimet. Lahendada tuli
probleemsituatsiooni, koostada
konspekt klassijuhatajatunniks
(seekord oli valdkonnaks näine ja
adressaadiks 4. klass — teema tu-
li igaühel ise sõnastada) ning
põhjendada õppemeetodite valikut.

Tulemused näitasid, et mitte iga
ainet hästi valdav üliõpilane ei
suutnud oma teadmisi loovalt rak-
endada ja ka vastupidi.

Tulemused:

Paremini olid esindatud vene fi-
loloogija, defektoloogija ja füüsika-
osakond (vastavalt 7, 6 ja 4 osa-
võtjat). Individuaalselt jagunesid
10 esimest kohta järgmiselt:

1. Tea Kristov def. III
2. Eha Vaard matem. IV
3. Age Virkus matem. IV
4. Ellen Neve saksa fil. III
5. Svetlana Navražnõhh vene füüs. IV
6. Tatjana Jakuseva vene fil. IV
- 7.—9. Kalev Kübarsepp biol. IV
- 7.—9. Meego Remmel def. II
- 7.—9. Elena Sivenkova vene fil. IV
10. Lorina Kruuse keemia IV

Parimatest koostame ka ülikooli
võistkonna vabariiklikule olümpia-
dile, mis toimub aprilli teisel poo-
lel Tallinnas.

ARNE PIIRIMÄGI,
ainekomisjoni liige

Stomatoloogid füüsikas parimad

TRÜ üliõpilaste füüsika üldaine
olümpiaadil saatis ootamatu edu
stomatolooge. Traditsiooniliselt
hästi esinesid matemaatikud, kee-
mia- ja ravisakonna üliõpilased.
Individuaalne paremusjärjestus:
1. I. Truija (stom. I), 2. A. Jerlei
(mat. III), 3. A. Aab (keemia I),
4. A. Schotter (ravi I), 5. J. Rja-
zin (mat. II), 6. A. Tootsi (stom.
I). Nimetatud kuik esindab üli-
kooli ka vabariiklikus voorus 16. ap-
rillil Tartus.

MATT ANSO

EKP TRÜ komitees

● UUED LIIKMED

● EOE FUNKTSIONÄRID

● 19. märtsi koosolekul võeti NLKP liikmeks geofüüsika kateedri stažöör-uurija Vahur Luts ja füüsika I kursuselt Toomas Häng ning liikmekandidaadiks füüsika V kursuselt Tiia Post.

24. märtsi koosolekul võeti NLKP liikmeks poliitilise ökonoomia kateedri aspirant Anu Toomas ja Heli Eigi (psühh. IV) ning liikmekandidaadiks Margit Sutrop (žurn. V).

● Kinnitati EOE regioonide ja välisrühmade funktsionärid: Lõuna-Eesti regiooni komandör Priit Teder (maj. III), komissar Tõnu Rüütel (õig. II); Tartu regiooni komandör Erik Allikmets (ravi III), komissar Urmas Sule (ravi IV); Sakala regiooni komissar Mehis Põld (ravi IV); Ljubljana rühma komandör aspirant Neinar Seli; Praha rühma komandör vanemteadur Veljo Ipits ja Saksa DV rühma komandör assistent Indrek Miidla.

● Arutati kaadriküsimusi ja kutsetaotlusi füüsika-keemia-, bioloogia-geograafia- ja ajaloo teaduskonnas.

Menetluspraktika läks hästi

19. ja 20. märtsil kaitsesid menetluspraktika aruandeid õigusteaduskonna üliõpilased. Kriminaalõiguse ja -protsessi kateedri kureeritava uurijate tsükli üliõpilased olid praktikal siseasjade osakondade uurimisjaoskondades ja prokuratuurides, üks diplomand (Peep Pruks) kateedri juures. Praktika kulges viperusteta. Kaire Jaaksoni, Maire ja Vahur Kivistiku head tööd tõstis praktikabaasi esile käskkirjalise kiituse ja rahalise preemiaga. Kõigis iseloomustustes märgiti üliõpilaste head ja väga head teoreetilist ettevalmistust. Mõistetaবাদ kohanemisraskusi oli mõnes praktikalise töö üksikasjas. Hinded olid head ja väga head. Kaitsmisest võtsid osa Eesti NSV Prokuratuuri esindajana I. Kosenkranius ja Eesti NSV Siseministeeriumi esindajana J. Puskar, samuti TRÜ menetluspraktika juhendaja K. Tagel. Tagasiside tugevdamiseks peaks õppetööd olema ka veel pärast praktikat.

Dots. RAIT MARUSTE, kriminaalõiguse ja -protsessi kateedri menetluspraktika juhendaja

Uus kollektiiv — segakoor

Eelmisel teispäeval kogunes peahoone auditoriumisse nr. 227 32 lauluhuvilist. Prooviti häält. Ülikooli segakoori on veel vabu kohta, seepärast kutsutakse kõiki soovijaid ka sel teispäeval kl. 18 samasse paika.

Kiitust

Rektor avaidab oma käskkirjaga kiitust väliskirjanduse kat. dots. Larissa Volpertile tulemusliku õppe- ja teadustöö eest seoses 60. sünnipäevaga; peamehhaanik Evald Kõrgemäele kauaaegse töö eest 60. sünnipäeva puhul; algebra ja geomeetria kat. vanemlaborant Reet Samelile kauaaegse töö eest seoses 50. sünnipäevaga.

Tänu

Rectori käskkirjaga pälvisid tänu Asta Madisson kauaaegse eeskujuliku töö eest TRÜs; eesti keele kat. õppejõud Asta Veski, kes on 25 aastat lugenud ühiskondlikus korras kohusetundlikult ajalehte «TRÜ» korrektoori; arvutuskeskuse meister Endla Kalja kauaaegse kohusetundliku töö eest 65. sünnipäeva puhul.

Rektor avaldas käskkirjas tänu TRÜ korvpallinaiskonnale seoses Nõukogude Liidu esivõistlustel esiliigas I kohale tulekuga. Tänu pälvisid vanemtreener Arno Selge, treener Ilmar Kullam ning üliõpilased kapten Anne Hinnobert (maj. III), Kai Lass (KKT II), Mare Nõmmik (KKT II), Anne Sepp (KKT II) ja aspirant Svetlana Namozova.

Mida tehakse vabal ajal?

● 12. MÄRTSIL OLII TRÜS ESIMENE TÖÖKOLLEKTIIVI KONVERENTS

(Algus eelmises lehes)

SONAVÖTUD

● Linna karskusühingu esimees prof. ATKO VIRU: «Meid seob ühine eesmärk — võitlus tervist kahjustavate teguritega, just alkoholi pruukimisega.» Meie ülesanne on luua alkoholi suhtes hukkamõistev hoiak. Tuleb leida uusi suhtlemisviise, rohkem tegelda spordiga. Sport tugevdab tervist. Ta soovitas kõigil rahvaspordihuvilistel pöörduda spordibaaside poole.

● Spordibaaside juhataja ENN UIGA ütles, et uus spordihoone on päevas võimeline vastu võtma mitu tuhat spordisõpra. Puudu on aga vahenditest: ei jätku palle, napilt on suuski ja suusasaapaid, külluses aga raskejõustikuvahendeid. Ka spordivahendite transportimisega on kitsas. Töötajate käsutuses on aga laev «Prometheus». Staadioni rekonstrueerimisel oodatakse abi ka linnalt. Ülikooli spordipäev toimub 26. mail, oodatakse rohket osavõttu.

● Ametiühingukomitee spordikomisjoni esimehe õpetaja KAJA KEEMANI arvates ei kasuta ülikooli töötajad ära kõiki neid aegu, mida pakutakse. Aeroobikarühmad tahavad tegutseda kl. 12—13 või kohe pärast tööd. Kahjuks pole need ajad alati võimalikud. Hästi läks töötajate talispartakiaad Käärikul. Selle võitis arstiteaduskond. Suusamaratonist võitis osa 100, TRÜ maratonist 101 töötajat. Läpsi õpetatakse ujuma. Vähe osavõtjaid oli orienteerumiseljapäevakutel.

26. aprillil kl. 14 on spordihooes perekondade spordipäev. Mõõdu- nud aastal käis seal 250 töötajat.

● Matemaatikateaduskonna ametiühingubüroo esimees REIN LEPIK kõneles teaduskonna sporditööst. Rahvaspordiklubi «Matra» loodi kuus aastat tagasi. Tegevus käib, kuid ikka on aktivistid ühed ja samad. Varem oli lihtsam transporti saada, nüüd on probleeme. Probleemiks on ka see, et mitmed üritused, eriti kevadsemestril, toimuvad ühel ja samal ajal.

● Arstiteaduskonna sporditöö komisjoni esimees assistent AALO ELLER kutsus kõiki üles korrektsemale organiseerimistööle. Kui kusa- gil mingi lüli ei tööta, saab tervisesportlane petta ja teinekord ta enam ei tule. TRÜ-l on spordibaasis oma tunnipa- an, milles peavad olema kajastatud ka võistluste ajad. Siis teab tervisesportlane sellest varakult ning ta ei tule asjatult kohale.

● TRÜ klubi direktor HEINO VARIKU: «Klubi juures tegutseb 37 taidluskollektiivi ja huviklubi rohkem kui 1100 osavõtjaga. Paraku on neis vähe töötajaid. Siin on nii objektivseid kui subjektivseid põhjusi.» Üldiselt ei diferentseerita ülikoolis üritusi nii, et see on ainult üliõpilastele ja see ainult õppejõududele. Osa töötajaid, eriti noo- remaid, osaleb koos tudengitega taidlusringides ja käib klubi jt. üri-

tustel. Siiski häbenetakse koos pidutseda ning alati ei ole see võimalik- ki. Seepärast on klubi püüdnud korraldada ka üritusi ainult töötajate- le, neid tahetakse teha vähemalt kaks korda kuus. Klubi sooviks on teha mitte ainult pakkumisiüritusi, vaid oodatakse ka töötajate endi organiseerimisabi ja esinemist. 5. aprillil saab Leningradi mnt. 27 kohvikus näha ülikooli töötajate võistlustantsijaid, õppida ise ja tant- sida «Rentaabluse» saatel. Ülikooli töötajate pärast ongi üks klubi, see on võistlustantsijate oma. H. Variku leidis, et huviklubi vajab oma tegevuse juhtimiseks tuumikut ning rohkem rahvapoolseid ette- panekuid ja arvamusi. Organiseerimistöö vajab parandamist. Kui on abi vaja, siis seda antakse, aga initsiatiiv peab ikka endilt tulema.

Klubilised asutused suudavad alles siis inimest oma mugavast ko- dust välja tuua, kui neis on ka kena mugav sisustus, puhtus, moodne disain. TRÜ klubi on üldiselt heal järjel, kuid ideaalist siiski kaugel. «Iga jupikese ja nupukese hankimiseks kulub palju aega ja energiat. Klubist käib aastas läbi ligi sada tuhat inimest, seepärast peaks re- mont paremini laabuma. Hädasti vajab aga sisekujundust uus kohvik.»

● Arstiteaduskonna kultuurikomisjoni esimees dots. TIITU VIHA- LEMM peatus vastlapäevade korraldamisel. 20 aastat tagasi peeti neid Käärikul. Hiljem leiti, et sel ajal võib teha büroodevahelisi suusavõist- lusi. Reedel-laupäeval võiks siiski organiseerida Käärikul vastlapäeva ja laupäeval-pühapäeval võistlusi.

● Ametiühingukomitee kultuurikomisjoni esimees vanemõpetaja OLEV SAKS tegi ülevaate teaduskondade kultuuriüritustest. Eelmisel aastal tehti neid kõige rohkem arstiteaduskonnas: 57 teatrikülastust (2867 osavõtjat) ja 18 muud üritust. Selles on suured teened kultuuri- komisjoni esimehel Tiitu Vihaelemmal. Administratsiooni töötajad (esi- mees Elve Kuusik) käisid teatris 55 korral, 9 ekskursioonil ja kor- raldasid 12 muud üritust. O. Saks tõstis esile veel füüsikuid (Annika Uusen), matemaatikuid (Ester Muni), raamatukogu (Elo Ani-Tulmin, Mihkel Bent, Külli Laugaste).

● TRÜ TÖÖKOLLEKTIIVI KONVERENTS OTSUSTAS:

1. Pöörduda ENSV Kõrg- ja Keskeriharidusministeeriumi poole et- tepanekuga ehitada veel sel viisaastakul statsionaarne pioneerilaager. Administratsiooni

1) teha sel viisaastakul Vellavere puhkebaasis kapitaalremont, juur- deehitus ja saun; sel aastal lõpetada palliväljaku ehitamine;

2) tellida uuele kohvikule sisekujundusprojekt ning realiseerida see 1987. aastal;

3) anda 1987. aastal tervisesportlaste käsutusse tervisepaviljon Too- meorus.

Spordiklubil

1) tagada aeroobikahuvilistel tegutsemise isemajanduslike klubide organiseerimisega;

2) taotleda Tartu ujumisbasseinide senisest suuremat üürimist.

* Vt. «TRÜ» nr. 9 «Miks ma sain noomitusega käskkirja?»

Õppida vastutama

Ühiselamud on meil mitmendat kuud eritählepanu all. Igaüks, kes ühiselamus elab või seal külas käib, näeb muutusi: remonti, uut sisus- tust, kenamaks tehtud puhkeruume, kainet elukorraldust ja kindlamat valvet. Agarust on juurde saanud ühiselamunõukogud. Seda enam teeb murelikuks iga teade tegudest, mis neid ammuoodatud nihkeid pare- musele mikski ei pea.

Läinud reedel tulid rektori kabi- netti EKP TRÜ komitee sekretär Paul Kenkmann, haldusprorektor Vello Peedimaa ning kahe teadus- konna — ajaloolaste ja filoloogide dekanaatide ja ühiselamunõukogu- de esindajad. Milles asi ja mida ot- sustati?

● Filoloogide ühiselamu lugu on nii, et kuipalju seal ka kontrollijaid käib, ikka nenditakse valve puudu- mist — olukorda, mis mujal siiski juba unustatud. Et asi nii on, tõ-

des sedakorda neljapäeva õhtul Pälsoni 14 sisse astunud rektor ise: ei mingit kontrolli, võõrad ühisela- murahva posti sirvimas, mööda tube ja koridore kõndimas...

Vabandused ja enesetõlgustused, mis valve puudumisel ette tuuakse, ei vääri enam ajaleheruumi raiska- mist. Seekord oli asi koguni hul- lem: valve puudumise rektori kü- lastuse ajal tingis see, et korruse- vanemal polnud õnnestunud ühtki üliõpilast nõusse saada sel õhtul valves olemal Järgmisel hommikul aga jättis endale võetud kohustuse täitmata Jaan Adamson (eesti fil. II k.).

Kohe sai ka karistus teatavaks: pole võimalik enam ühiselamupinda kasutada. Sama ootab järgmisigi valvekohustuse mittetäitjaid. Nii on valik selge: keskeltläbi kaks korda semestris valves olla või ühisela- must loobuda.

Veel üks seletus

Ühiselamu valvelauas tuleb aeg- ajalt istuda kõigil majas elavil tu- dengeil. See on üks meie KOHUS- TUSI nii ühiselamu, kaasüliõpilaste kui ka kogu ülikooli ees. Ometi tun- dub, et just seda kohustust kipu- takse kõige sagedamini ja kõige kergemini unustama.

Valvest puudumine on inetu te- gu. Kas ainult? Minu arvates on see ühelt poolt hooletu suhtumine oma ülesannetesse-kohustustesse ja teiselt poolt veel paljude inimeste altvedamine.

Filoloogide ühiselamus koostavad valvegraafikuid . korrusevanemad, kulutades selleks üksjagu OMA VABA AEGA, sest valvesse ei pan- da automaatselt nimekirja alusel, vaid käiakse toast tuppa ja lastakse kõigil valida kõige sobivam valve- aeg. Igaüks kirjutab OMA KÄEGA valvegraafikusse nime ja allkirja. Enamasti toimub see tööpoolest nä- dal-poolteist varem, sest siis on igaal tudengil võimalik oma aega planeerida. Valvegraafik pannakse

üles fuajeesse, sealt saab veel üle kontrollida, ega mälu juhuslikult ei peta.

Kui midagi olulist vahele tuleb ja valvesse tõesti mitte kuidagi ei jõua, tuleb sellest võimalikult vara informeerida korruse- või majava- nemat, et jõuaks valvesse määrata kellegi teise. Kui ka see võimalus ära langeb, tuleks abi paluda toa- kaaslastelt, vaevalt nad keelduvad. Lihtsalt valvesse ilmumata jätta ei tohi aga mingil juhul.

Valvest puudumine toob endaga kaasa rea ebameeldivusi — ja mit- te ainult puudujale. Tema saab ka- ristusvalve pühade ajal ja/või noo- mituse käskkirjas, kuid kannata- jaks osutub ka korrusevanem. Tema ju tunneb, et sai asjatult aega rai- satud valvegraafikut koostades, järgneb märkus kontrollijalt ning lõpuks ka käskkiri. Sama kehtib majavanemagi kohta. Rääkimata veel ühiselamukaaslaste «segastest tunnetest» (miks mina pean valva- ma, kui I. ei valvanud?!).

Avalik kiri

VIIIE KÜSIMUSEGA N-le, KES SAI NOOMITUSEGA KÄSKKIR- JA ÜHISELAMUVALVEST PUU- DUMISE EEST

Lugesin Su seletust-arvamust eelmises ülikoolilehes hämmelduse ja pahameelega. Esimene küsimus, mis mul tekkis (seda ma ei adre-

seeri üksi sulle), oli: kas siin on tõesti tegemist nahaalsusega või koguni palju kurvema asja — sot- siaalse infantiilsusega? Sinu jaoks näib olevat enesestmõistetav, et mõ- ningaid kohustusi võib lihtsalt unustada ja karistus sellise unustamise eest on ebaõiglane. Sa oled siiralt solvunud, vabandad end

● Dramaatilised lood juhtusid üle tänava ajaloolaste majas, kus valve oma kohustusi küll korrali- kult täidab. Tubade nr. 308 ja 208 elanikud läksid nii üleemeelikuks, et kannatas inventar, akendest len- dasid välja klaasikillud, seinad said tindiplekkidest «kaunistuse». Asjastest eksmatricleerimisest tul- nud vaimupingeid maha laadides vandaalitses kõige «tagajärjeka- malt» ajaloo II kursuse endine üli- õpilane Tiia Johannson.

Siingi on karistus teole vastav. II kursuse ajaloolane Andres Isak, kelle paturegistris peale muu veel võlad õppetöös, ei kuulu enam aka- deemilisse perre. Ülalnimetatud tu- bade elanikud, kes märuli kaasa te- gid — Kai Kiiver, Reet Jakobson, Sven Udam (esmakursuslane Aulis- Leif Erikson püüdis vanemate võit- luskaslaste eeskujul jätkata) lah- kuvad ühiselamust. Hüvitada tuleb ühiskodule tekitatud aineiline kahju.

Rectori käskkirjas sai valju noo- mituse ühiselamueeskirjade kordu- va rikkumise pärast Johannes Saar

Kontrolle käib mitmesuguseid. Mõned neist lähevad «patust» otsi- ma, mõned piirduvad märkusega valvepäevikus. Arvan, et kontrollija ei ole kohustatud puudujat selle toast otsima minema, olguigi meie majal tõesti ainult neli korrust. Ka kontrollija (olgu ta oma või voo- ras) on inimene, kellel on omad mured ja ülesanded, ning kui tal pole nii palju aega, et näiteks nel- jandale korrusele minna, ei pea ta seda minu arvates ka tegema. Val- vesse ilmumine on iga tudengi oma südametunnistuse asi ning peaks selleks ka jääma. Me oleme kõik täiskasvanud inimesed, mitte laste- aialapsed, kellele kõik ette-taha ära teha tuleks.

Vahel võib tõesti juhtuda, et val- vevihikut valvelauas pole. Enamasti juhtub see siis, kui valvesse tulija hilineb või eelmine valve varem mi- nema hilib. Sel juhul tuleks infor- meerida korruse- või majavanemat kohe pärast valvekorda, sest mitu päeva hiljem pole enam võimalik kindlaks teha, kas inimene oli val- ves ja puudus päevik, või oli päe- vik küll olemas, kuid valve «ei näi-

välja unustamisega ja hakkad süü- distama ühikavalve kontrollijaid, et nad ei tulnud Sulle su kohustust meelde tuletama, et neid «ei hui- ta midagi muud peale selle, kas inimene tuleb valvesse või mitte».

Sa kirjutad, et kõigil on võima- lik vaadata «seina pealt graafikust ... valvajate nimesid ja nende toanumbreid» — miks Sa siis ise ei vaevunud seda vaatama, kui

● SITUATSIOON ●

● SITUATSIOON ●

(ajal. II). Temagi peab lahkuma ühiselamust.

Rektor kirjeldas ka hämmeldust, mida tekitas ühes toas voodis la- masklenud neiu, kes üliõpilasest paar korda vanema inimese, seal- juures meesterahva ja pealegi veel rektori sisenemisel üldse mitte kui- dagi ei reageerinud.

Moraali selle loo lõppu ei tule, karistuskäskkirjad pannakse ühis- elamutes välja. Vastutustunde ja ühiselu oskuse puudumisel tuleb ühiselamust ära minna — nii saavad normaalselt elada need, kes seda oskavad ja tahavad.

PEETER MAGI

nud seda», sest teda ennast polnud. Kokkuvõtteks: ükskord võiksid kõik ühiselamus elavad üliõpilased aru saada, et valve on PARATA- MATUS, millega tuleb leppida, mit- te miski sellest ei päästa. Ning pa- rem on seal 4 tundi istuda, kui pä- rast unustamist kahetseda või õi- gustust otsida.

Ka N.

* * *

Siin on need filoloogiateaduskon- na üliõpilased, kes said ühiselamu- valvest puudumise pärast rektori käskkirjas 28. veebruaril noomituse: Albina Sevastjanova, Mailis Puko- nen, Irina Sevelenko, Marina Pär- nik (vene fil. I), Ljudmila Dõdõško, Jana Makarova (vene f. II), Na- talja Kaljuta, Anu Sikk, Katrin Helves (vene f. III), Kersti Raig, Rada Žukova, Irina Grišenkova (vene fil. IV), Pille Ink (eesti f. I), Tõnu Ehasalu, Kadri Mäger (eesti f. II), Ene Seidla (eesti f. IV), Piia Tuhte, Mai Lehtpuu, Katri Rebas (ingl. f. II), Imbi Ernits (žurn. III).

«või ke märkmeleheke meeldetuletus- sega kadus muude paberite vahele ära?» Kuidas saad Sa pärast üli- kooli lõpetamist tööle hakates nõu- da alluvatelt, kolleegidelt või õpi- lastelt täpsust ja oma ülesannete täitmist, kui Sa pead loomulikuks, et Sulle endale peab keegi su ko- hustusi meelde tuletama?

(Järg 4. lk.)

ÜTÜ ajalooring 40

anti välja üliõpilaste teaduslikke töid sisaldavat laualehte.

Alates 1951/52. õa. pidevalt eksisteerinud NSV Liidu ajaloo ja üldajaloo sektiioonid vormistusid 1954/55. õa. eraldi ringiks, mis end siiski ei õigustanud ja järgmisel aastal taas ajalooringiks liitusid. 1950. aastate lõpul loodi ajutiselt kunstiajaloo ja filosoofia sektiioon. Ringi sisemiste tõusude-moonade süvenemine või tasandumine sõltus nii organisatsioonilist (ÜTÜ loomine 1948. aastal) kui ka ühiskondlik-poliitilist laadi mõjuritest. Nii avaldasid 1949/50. ja 1953/54. õa. oma mõju 1950. aasta EK(b)P Keskkomitee VIII pleenumi järgne õhkkond ning kohanemiskeskused 1953. aastal toimunud riigi juhtkonna uueningisega.

Samas pani 1950. aastate teise poole ühiskondlik tõus aluse diskussioonikoosolekute keemia ring-auditooriumis (näiteks teemadel «Eesti-Vene poliitilised suhted 9.—13. saj.» 1957. a., «Jaapani purustamine II maailmasõjas» 1959. a.), kuhu mõnikord tuli paarsada kuulajat. Üleülikoolilise huvi ringi ürituste vastu tõstis näiteks 1957/58. õa. külastatavuse keskmiselt 82 inimeseni. Kümnenäitavahetuseks sensatsioon- ja efektijanu ammendanud, muutis nüüd pidevalt tugevakoosolekutele juhatus noorte õppejõudude Suley Vahtre ja Helmut Piirimäe juhendamisel ringi töö tõsisemaks ning mitmekülgsemaks.

1960. aastail stabiliseerus sektiioonideta ajalooring. Selle tagas ka teatav inertis, kuigi just nüüd hakati välja andma ÜTÜ ajalooringi kogumikku «Ajaloolaseid töid» (I — 1962, II — 1965, III — 1967, IV — 1970, V — 1974, VI — 1977). Neist aastast on pärit ka praeguseini katkematult jätkunud suur- ja väikekursioonide traditsioon, mille algatasid juhendajad. Esimesed toimuvad kevaditi mai algul mitmepäevalistena, teised sügissemestril ühepäevalistena. 1960. aastatel huvi ürituste vastu vähenes ja seejärel ühtne ring killunes omaette tegutsevateks sektiioonideks (Eesti ajaloo, skandinavistika, orientalistika, kunstiajaloo ja ajaloo filosoofia sektiioonid). Sel oli mitmeid põhjusi — teatavad tühikud kursustel seoses noormeeste väetenistusse võtmisega kümnendi algupoolel, huvi tõus kaasaaja probleemide vastu (iseloomulik 1960.

aastate teisel poolel paljude riikide noorsoole), sotsioloogiaringi ja RSR-i aktiivne tegevus ning sellele järgnenud orientalistikabuum.

Esimesena, 5. märtsil 1969 loodi nn. Eesti ajaloo väike ring dots. S. Vahtre juhendamisel, põhjuseks sellealase (näiteks eesti ajaloo teaduse ja haritlaskonna kujunemine) temaatika liialt vähene käsitlemine. Siin tegutses oluline osa ajaloo-osakonna üliõpilastuumikust. Ohtne ring hakkas taastuma 1973. aastal ja taastus täiesti 1977. aastal, mil sündis juba eraldi orientalistikaring. Samuti võib praegu agaralt tegutsevat kunstilooringi pidada kunstiajaloo sektiiooni järgjeks.

Eraldi ringide teke on kõrvaldanud vajaduse sektiioonide süsteemi järele. Vähemalt ei ole praeguseks välja kujunenud, suuremalt jaolt Eesti ajaloo suunitlusega ringis viimasel ajal eksisteerinud ühtegi iseseisvat temaatilist fraktsiooni.

1980. aastail on 40—60 aktiivse liikmega ajalooringi töövormide hulgas püsinud traditsioonilised

õpilaste teaduslike tööde publitseerimise võimalus.

«TRÜ» 1981. aasta (nr. 18) artiklis ajalooringi 35. aastapäevaks arvas Heiki Valk, et «ringi peaaegu täielikult ära on tõotatud teadusliku taseme tõstmine olemasolevat kultuurilis-meelalahutuslikku nivood säilitades.» Kas ringi hiljutisel kõrglainele antud programm on täidetud? Tunnustuseks aktiivse töö eest on ajalooringi mitmel korral, ka eriperioodidel, nimetatud TRÜ parimaks humanitaarringiks (viimati 1982/83. õ.a.). Ringi taseme määramisel ei ole aga tähtis, kui palju viiakse aastas läbi üritusi, vaid hoopis see, kas traditsioonide kandmine lasub periooditi mõne või hulga inimeste õul, s. t., kas ring tundub tugev või on ta tugev. Ise arvame, et juubeliürituste ajal seisab ajalooring küllalt heal järjel.

Küsimus oli ajalooringi vaimus. Ajaloolaste vaimuse olemasolu on kindel. Kindlasti on ta ühtekuuluvustundena eksisteerinud kogu aeg. Põhjuste hulgas on ajaloo huvi, kahtlemata ka mitmed olulised õnnestunud üritused (ekskursioonid, 1973. aasta sügisene osakonna laager Käärikul jne.) ja loomulikult suhted õppejõududega — usalduslikud osakonnas, omainimeselikud ajalooringis.

Veel oluline kriteerium ringi tegevuse hindamiseks on TRÜ ÜTÜ ajalooringi märgatav roll Eesti ajaloo teaduses. Suur osa ringi endisi esimehi ja aktiviste on saanud või saamas tunnustatud ajaloolasteks.

Ajalooringi esimehed läbi aegade:

Leo Metsar 1945—1947, Ea Jansen 1947—1948, Irene Laigna (Rosenberg) 1948—1949, Allan Liim 1949—1950, Ellen Plotnik 1950—1951, Liivia Kivisaar (Feoktistova) 1951—1952, Marju Ariste 1952—1953, Jaan Vendra 1953—1954, Oie Alt (Uutter) 1954—1955¹, Evald Teras 1954—1955², Eino Laas 1955—1956, Heldur Palli 1956—1957, Aigar Vahemetsa 1957—1958, Tiit Tender 1958—1959, Linart Mäil 1959—1961, Jaak Kangilaski 1961—1962, Rein Tuulemäe 1962—1964, Elle Kuigo (Vunder) 1964—1965, Kaarel Jaanits 1965—1967, Jüri Kivimäe 1967—1969, Mati Mandel 1969—1971, Harri Roots 1971—1972, Aarne Ibrus 1972, Ain Lavi 1973, Ilme Videvik (Mäesalu) 1974, Olaf Multer 1975, Tanel Linnus 1976—1977, Priit Raudkivi 1977—1979, Mart Laar 1979—1980, Mart Kalm 1980—1983, Anti Pärn 1983—1985, Tõnis Lukas 1985—1986.

TONIS LUKAS, ajal. IV k.

¹ NSV Liidu ajaloo ring
² üldise ajaloo ring

Fotol

Neli ajalooringi selle aastakümne tippmeest 1981. aasta väikekursioonil: (vasakult) Mart Laar, Mart Kalm, Heiki Valk, Lauri Vahtre.

Keset tuttavat suminat

Pidev pedagoogiline praktika — PPP. Kolm sõna, mille sisu jääb mittepädagoogilistel erialadel õppijatele veidi uduseks. Muidugi, pedagoogilise praktika olemus näib alguses selge. Koolist on mees peaaegu igal aastal ilmunud kohmetud noored praktikantidest õpetajad. Kuid juba esimesel kursusel? Mõningaid oma muljeid jagab üks võõrloogia rebane.

Küsimus: Missuguse tundega astusid jälle üle kooliläve?

Vastus: Imeliku tundega. Praktikant pole nagu enam õpilane, ometi on õpilase tunne veel tugevasti veres. Eriti seetõttu, et läksin tagasi oma kooli. Kõik oli väga tuttav ja endine. Kuigi ma olin juba unustanud vahetunni sumina. Varem nagu ei märganudki seda, nüüd tuli uuesti harjuda.

K: Kuidas oluks kergem — kas võõras või oma koolis?

V: Ma ei tea. Ilmselt oma koolis on kergem — kõik on teada, miljöö ja õpetajad. Kuid ega see tähenda, et parem oli just nii. Oma koolis, häirib varasem õpilase roll rohkem. Õpetajatele oled ju ikka nende klassist, olgugi endisest. Võõras koolis oluks ilmselt raskem, aga harjukuks ka teiste olukordade ja inimestega.

K: Milles seisneb sinu pedagoogiline praktika?

V: Praegu peamiselt ainekabineti sisseadmisel. Aitan materjale korda seada ja uusi õppevahendeid muretseda. See on individuaalne töö. Meie juhendajal klassi pole, sellepärast ei puutu me ka klassi juhatamisega kokku.

K: Millist kasu võib anda see praktika?

V: Nendel, kes on klassijuhatajad, on kasu küllap suurem. Ikka juba otsene kokkupuude mõnede probleemidega. Kuigi ma tean, et mõned esmakursuslased pandi lõpuks klasside klassijuhatajateks. Minul oleks hirm, sest nad on ju eakaaslased.

Kasutu pole kindlasti ka mu praegune töö ainekabineti sisseadmine. Süveneb keeleoskus. Saab ettekujutuse sellest, milline üks ainekabineti peab olema, oskusi, mida tulevikus võib tarvis minna oma ainekabineti sisseadmisel. Mul on isegi hea meel, et sattusin just niisugusele tööle.

K: Millisena kujutasid pedagoogilist praktikat ette varem?

V: Raske öelda. Et on õpilastega rohkem tegemist või... Ma ei tea, ega eriti ei kujutanudki. Igall juhul mitte midagi niisugust.

HELLE VIDER, žurn. I k.

TÄHTPÄEVAKALENDER

A. J. v. Oettingen

Homme möödub 150 aastat Tartu ülikooli kasvandiku ja silmapaistva füüsikaprofessori Arthur Joachimi v. Oettingeni sünnist.

Lõpetanud ülikooli 1859. aastal füüsikakandidaadi kraadiga, täiendas ta end Pariisis ja Berliinis. Õppetööd alustas 1863. a. eradotsendina, valiti 1866. a. (31-aastaselt) erakorraliseks, 1868. a. korraliseks professoriks.

A. Oettingen luges peamiselt füüsika üldkursust. Erikursustena lisandusid sagedamini meteoroloogia, harmooniaõpetus, elektrodünaamika jm. Esimesena seadis ta sisse füüsikapraktikumi ja kollektiivse uurimuse kohta. Kaasaegsete hinnangute järgi oli A. Oettingen suurepärase lektor, avarate huvidega teadlane. Lisaks füüsika-alastele uurimustele on ta kirjutanud töid muusikateooriast, meteoroloogiast.

1865. aastal asutas ta ülikooli juurde meteoroloogia observatooriumi, andes 60 aastaks kasutada oma maja Toomemäe nõlval (praegune Tervishoiutöötajate Maja).

1876. aastal valiti A. Oettingen Peterburi TA korrespondentliikmeks. Pärast 30-aastast teenistust ülikooli juures lahkus ta 1893. aastal Leipzigsisse, kus ta 1920. aastal suri.

LEILI KRIIS

Miks ma eksamil läbi kukkusin?

(Seletuskiri-süüdistus)

Igaüks peaks mõistma, et eksamil läbikukkumine on halb asi. Ma kukkusin tõesti läbi. Aga ma ei arva, et minuga õigesti käituti. Kahtlemata oli hoolimatu, et eksamigraafikut värviiliste vildikatega ümber ei kirjutatud ja intriitõ seinale ei riputatud. Aga mingite kivinenud eeskirjade järgi koostatakse sessiplaan mitukümmend päeva enne sessi tegelikku algust. Vahepeal tuleb aktiivsel elu elaval tudengil tuhat muud asja ette, mis ei tarvitse dekanadi kokkupanekut plaaniga sugugi kooskõlas olla. Nii avastabki vaene tudeng al-

les eksamieelsel õhtul, et hommikul tuleb leiti minna... Unustamine on ju nii inimlik, kuidas saab siis inimest selle eest karistada?

Tegelik põhjus, miks ma eksamil läbi kukkusin, on formalism inimestevahelistes suhetes. Läbikukkumine on muidugi fakt, kuid läbikukkumise põhjus ei näi kedagi huvilavat. Kuhu vaatab dekanat, kuhu komsomolibüroo õppeoskust? Kas aine õppejõud arvab, et tema kohus on lihtsalt mitterahuldavaid teadmisi nentida ja protokolli vastav märke teha?

Eksamirühmade koosseis on ju teada, kursusevanem ja õppeosk-

ri liikmed teavad mind nägupidi — no miks nad siis mulle eksamipäeva meelde ei tuletanud! Ma olin ju põhimõtteliselt Tartus ja oleksin kindlasti õppima hakanud, kui mulle oleks öeldud. Ja kui mind intriitõast kätte ei saadudki — kursusekaaslased ja igasugused funktsionäärid võiksid siiski teada, kes viib raamatukogu kohvikus, kes eelistab «Wernerit», kes hoopis «Püssirohukeldrit». Väike sõbralik meeldetuletus hubases õhkkonnas, intelligentsne vestlus kohvitassi juures — ja probleem olekski lahendatud. Muidugi oleks hoolimatu, lausa psüühiliselt traumeeriv alles eksamieelsel õhtul oma meeldetuletamisega inimest ehmata. Ka üleliia vara pole sel ajal mõtet, sest

eksamipäev võib uuesti meelest ära minna. Väike meeldetuletusgraafik aitaks kursuse õppeoskatori tööd tubliski hõlbustada.

Ka õppejõud ei tohtiks üliõpilase suhtes hoolimatult olla. Paar päeva enne eksamit ühiselamul külastada, eksamipäeva meelde tuleta aine põhiküsimustel lähidalt peatuda — kas seda on siis palju tahetud? Väikesed konspektilehesed võivad ju muude paberite vahele ära kaduda, vajalik teema jääb õppimata, ja mitterahuldav hinne — täiesti teenimatult! — jälle käes. Ülikoolis on ju 700 õppejõu kohta kõigest 5000 üliõpilast!

M.

IV ÜLIÕPILAS-TEATRITÄHTPÄEVAD!!!

Reedel, 28. märtsil

kl. 16 TRÜ klubi näitering B. Kangerman «Vaikne kena kohakene» (lavastaja E. Hango),
kl. 20 TRÜ klubi vene näitering

B. Vassiljev «Katel, peegel ja taevatähed» (lavastaja V. Glazunov),
kl. 23 TRÜ luuleteater «Siuru» salongiõhtu «Carpe diem» (seadnud Tiit Pruuli);
laupäeval, 29. märtsil

kl. 13 Vilniuse RÜ õueteater

S. Beckett «Onnelikud päevad», kl. 19 K. Abe «Jaht orjadele»;
kl. 22 teatripidu (tantsuprogramm Viktor Siilastilt);
pühapäeval, 30. märtsil
kl. 14 S. M. Kirovi nim. NKK keskuse klubi draamastuudio K. Saja «Maniak» (lavastaja K. Arbet),

kl. 17. TPedl KH-3 näitejuhud — fragmendid H. Ibseni «Peer Gyndist» (juhendaja I. Länts).

kl. 19 TPedl klubi näitering A. Wood «Surm» (lavastaja S. Rohtla);

Kõik etendused TRÜ klubis. Piletid enne algust.

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 12 (1446)

Reedel, 4. aprillil 1948

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

Ülikooli külastas EKP Keskkomitee teine sekretär Georgi Aljošin

Esmaspäeval külastas ülikooli EKP Keskkomitee teine sekretär Georgi Aljošin. Külalise võttis vastu rektor. Talle tutvustati meie keemikute teadustööd ning näidati spordihoonet. G. Aljošin võttis samal päeval osa EKP Tartu Linnakomitee pleenumist.

Kongressi vaimus

KÜSIMUSTELE VASTAB REKTOR
PROF. ARNOLD KOOP

1. Pikemaid kokkuvõtteid teeme oma tööst partei-, komsomoli- ja ametiühingukonverentsidel. Aastas võtame paar korda kokku õppe- ja kasvatustöö, ühe korra teadustöö tulemused. Nüüd on lõppenud üks pikem periood — üheteistkümnes viisaastak. Mida head me sellest kaasa võtame?

Eelmisel reedel toimus TRÜ nõukogu, parteikomitee ja ühiskonna-teaduste nõukogu ühine koosolek, kus arutasime uue viisaastaku arengusuundi. Ühtlasi heitsime tagasipilgu möödunudle. NLKP XXVII kongress, selle otsused ja sellest tulenenud õhkkond kohustavad meid eelkõige kriitiliseks ja enesekriitiliseks analüüsiks. Üheteistkümnes viisaastak, millesse mahtus ka ülikooli 350. aastapäeva tähistamine, tõi meile palju uut. Illustreeriks seda mõnede arvudega: arvutus- ja õppetehnikat suurendasime 7,8 miljoni rubla eest, teaduse materiaaltehnilise sfääri tugevdamiseks tehtavad kulutused ületasid 7 miljoni rubla piiri. Ehitustööd tehti 6,7 miljoni rubla eest. Põhjalikke struktuursete ümberkorraldusi tegime ka õppe- ja teadustöös, kõrgkooli elu planeerimises ja juhtimises. Hakkasime kasutama intensiivsemaid õppemeetodeid. Kaitsi 21 doktori- ja 116 kandidaadiväitekirja. Selist loetelu võiks jätkata. Kuid kas kõik saavutatut vastab kõrghariduse niisugustele nõuetele, mis esitatakse praegusel murrangulisel ajajärgul. Kui hinnata eelmist viisaastakut harjunud kriteeriumidega, siis võiksid meid tulemused rahuldada. Arvestades kongressist tulenevaid nõudmisi ning kõrghariduse eelseisvaid ümberkorraldusi, ei saa me aga saavutatuga rahule jääda.

2. Millised on meie maa sotsiaalmajandusliku arengu kiirendamise ajal ülikooli prioriteetsed arengusuunad?

Sotsiaalmajandusliku arengu kiirendamise ja intensiivse arengu periood, kus otsustavaks muutub inimtegur, nõuab ka kõrgkoolis kõigi valdkondade põhjalikku reformimist. Kõige otsustavamaks kujuneb pööre õppe- ja kasvatustöö, mis on seni olnud ka kõige konservatiivsem. See eeldab omakorda uue õppeprotsessi tehnoloogia juurutamist, uusi õppemeetodeid, teaduse lähendamist õppetööle, aga samuti ülikooli juhtimise viimist teaduslikele alustele. On vaja uut moodi töötada, elada, mõelda. Opiopisi rolliga peavad harjuma kõik alates teenistujast, õppejõust, lõpetades rektoriga. Ka iga üliõpilane peab mõistma, et vana viisi õppida ja elada ei saa: on vaja muutuda mõjutuse passiivset objektist aktiivseks subjektiks.

See kõik eeldab meie elu edasist demokratiseerimist, avalikustamist, kriitilist meelt ning vastutustunnet, distsipliini tugevdamist. Kollektiivis peab valitsema soodne mikrokliima, mis ei teki ilma kõrge suhtlemiskultuurita. See aga ei sünni iseenesest. Ütleksin kokkuvõtteks, et kõigi meie ülesannete elluviimiseks peame tugevdama ka kollektiivi kolbelisi omadusi koos nõudlikkuse ja printsiipsaalsusega, mis ei välista aga sugugi taktitunnet, osavõtlikkust.

3. Ülikoolis on juba palju kõneldud kõrghariduse põhjalikust ümberkorraldamisest. Oodatase uusi dokumente. Mida saaks iga allasutus, iga õppejõud ja üliõpilane juba praegu ära teha?

Arvan, et vastus sellele küsimusele sisaldab osaliselt juba eespool öeldud. Möistagi toovad NLKP Keskkomitee ja valitsuse oodatavad dokumendid meile peale õiguste ka palju kohustusi. Allasutuste juhid, dekaanid ja kateedrijuhatajad on juba saanud korralduse analüüsida ja teha muudatusi järgmiseks õppeaastaks. Oleme otsustanud õigus-teaduskonnas ja majandusteaduskonna ühes osakonnas läbi viia eksperimendi.

Kas dekaanid ja kateedrijuhatajad on juba näiteks põhimõttekindlalt läbi arutanud oma õppeplaanid, et oleks võimalik vähendada loengukoormust ja anda üliõpilastele suuremaid võimalusi iseseisvaks tööks? Seda on hilja teha siis, kui saabuvad kõrghariduse uued dokumendid. Peame olema valmis kohe iseseisvalt analüüsima ja nägema võimalikke ümberkorraldusi.

4. Komsomol ja ametiühing tegelevad sügisest saadik üliõpilaste omavalitsuse elustamisega. Teatavasti ei sea omavalitsus mitte ainult õigusi, vaid ka kohustusi. Kuid mõned üliõpilased toovad oma kohustuste mittetäitmise õigustamiseks ka niisuguseid argumente nagu: «Miks meie peame seda tegema? Meilt ei ole koolis ega ülikoolis midagi nõutud. Teie ise olete meid passiivseteks kasvatanud ja me ei oskagi midagi muud teha.»

Partei programmi uues redaktsioonis on ära toodud ka sellise printsiipsaalse tähtsusega põhimõiste nagu sotsialistlik omavalitsus. See on aga sotsialistliku demokraatia üks tähtsamaid printsiipe, mille mõte seisneb selles, et kõikide küsimuste otsustamisse oleks kaasa tõmmatud kõige laiemad töötajate hulgad, sest omavalitsus eeldab altpoolt tulevat initsiatiivi. Kuid teisest küljest tähendab see ka omavalitsuse organite autonoomsust, õiguste laiendamist, millega kaasnevad aga suurendatud kohustused ja vastutustunne. Kõik need momendid on omavahelises sõltuvuses. Vastasel korral on tegemist kas järjekordse bürokraatliku formalismiga, paberlike otsustega või koguni omavalitsusliku korraldusega, kus taotletakse õiguste laiendamist, kuid keegi ei taha täita oma kohustusi. Nii juhtuski 1971. aasta käskkirjas väljakuulutatud omavalitsusprintsiipidega ülikoolis. Loodan, et nüüd suudame ühiselt üliõpilaste omavalitsuse süsteemi ellu viia.

(Järg 2. lk.)

Uus maja

Reedel, 28. märtsil toimus elektroluminentsentsi ja pooljuhtide laboratooriumi hoone (Leningradi

mnt. 6) juurdeehitise pidulik avamine. Kell 16.15 lõikasid lindi läbi rektor prof. Arnold Koop ja ehitus-

trusti juhataja Enn Roolah.

Paremal sümbolse võtmega labori juhataja Arved Tammik.

AIN PROTSINI fotod

Neuroloogid Moskvast

Neuroloogia ja neurokirurgia ring võttis veebruaris vastu külalisi N. Pirogovi nim. Moskva II Meditsiiniinstituudist.

Vastukülaskäigul käisime 18.—23. märtsini. Osalesime seminar-koolis «Pediaatria aktuaalseid probleeme» koos Riia, Jaroslavl'i ja Smolenski meditsiiniinstituutide tudengitega. Meie esinesime laste-neuroloogia sektsioonis.

Margus Ulst andis ülevaate Ungari preparaadi «Kavintoni» toimest peaaegu bioelektrilisele aktiivsusele ajuinfarktiga haigetel. Tulemused näitasid, et seda on mõtet kasutada ähvardava peaaajuinfarkti profülaktikas või kerge ajuinfarkti ravis. Raske ajuinfarkti korral «Kavintoni» verevarustust parandav toime kahjustuskolde ei avaldu. Teise ettekande tegi Üli Linnamägi, kes rääkis kaltsiumi antagonistidest ajuinfarkti ravis. Kaltsiumi antagonistid on ained, mis takistavad kaltsiumi-iooni sisenemist raku, põhjustades sellega silelihaste lõõgastumise kaudu veresoonte laienemise ja sellega kudede verevarustuse paranemise. (Järg 2. lk.)

TRÜ üliõpilaste pedagoogika-alaste tööde konkursi juhend

1. Konkursi eesmärgiks on suurendada üliõpilaste huvi pedagoogika ja pedagoogilise psühholoogia alase uurimistöö vastu ning tõsta esile selles töös enam silma paistnud üliõpilasi.

2. Konkurs toimub I—II kursuse üliõpilastele referatiivsete tööde, III—IV kursuse üliõpilastele kursusetööde ning V kursuse üliõpilastele diplomitööde tasemel.

3. Igal teaduskonnal on õigus esitada konkursile kuni 6 paremat referatiivset, kursuse- ja diplomitööd — kokku 18 tööd üldpedagoogika, didaktika, kasvatustöö, meetodika, pedagoogika ajaloo, eripedagoogika ja pedagoogilise psühholoogia alalt.

4. Tööd tuleb esitada pedagoogika kateedrisse koos ühe retsensiooniga 1. juuliks.

5. Esitatavate tööde valiku teaduskonnas teeb dekaani moodustatud komisjon, kuhu arvatakse vastavas teaduskonnas pedagoogikat ja psühholoogiat õpetavad õppejõud.

I—IV kursuse üliõpilaste töid hindab 15. septembriks ja V kursuse üliõpilaste töid 1. augustiks rektori moodustatud komisjon.

6. Komisjoni ülesandeks on tööde iga liigi osas välja selgitada üks I koht, kaks II kohta ja kolm III kohta ning 5 tööd, mille autorid väärivad aukirja.

7. Auhinnatud tööde autorid saavad diplomi ja neid premeeritakse rektori poolt rahaliselt: I koht rbl. 30.—, II koht rbl. 20.—, III koht rbl. 15.—

8. Tulemused tehakse teatavaks vahetult õpetajate päeva eel ja avaldatakse ajakirjanduses.

9. Osavõtt konkursist ei takista osaleda UTU konkursil.

Väitekirja kaitsjaid

26. märtsil kaitses sisehaiguste erialal kandidaadiväitekirja teaduskonnasisehaiguste kateedri aspirant RIINA SALUPERE, keda juhendas prof. Kuno Kõrge. Dissertant käsitles probleemi «Kroonilise gastriidi esinemissagedus ja iseärasused insuliinsõltuva suhkurtõve haigega». Temale oponeerisid meditsiinidoktorid professorid T. Massevitš Moskvast ja N. Elštein Tallinnast. Tööle anti kõrge hinnang. Eriala-nõukogu andis hoolsale aspirandile üksmeelselt meditsiinkandidaadi kraadi.

IRENE MAAROOS

Kongressi vaimus

(Algus lk. 1)

Nüüd vastan toodud argumendile. Kõiki me passiivsuses ja vastutustundetuses süüdistada ei saa. See oleks ebaõige, koguni poolik tõde. Inimese kujunemine on keeruline protsess, teda mõjutab sotsiaalne keskkond oma mitmekesisuses (kool, kodu, tänav, sõbrad...). Siit ka sageli ühepoolsed süüdistused. Kool paneb vastutuse kodule ja kodu omakorda koolile. Mõlemad aga süüdistavad olusid, kusjuures unustatakse kasvatatav ise. Praegu toimub meie elu igakülgne tervendamine. Kuid ka kõikide abinõude kasutuselevõtt ei anna tulemusi, kui me ei esita endale küsimusi: «Kes ma olen? Kuidas olen elanud seni? Milised on minu eluhoiakud ja põhiäärtused? Kelleks ma pean saama?» Seades iseendale niisuguseid küsimusi kasvatame ka ennast. On ju kasvatus üks eesmärk õpetada ka enesekasvatust.

Kuid inimväärikust, tahtekindlust ja mehisust ei saa inimesesse tuua väljastpoolt. Välised mõjutused annavad tunda seesmistega tegurite kaudu. Täiendada end selles, võidelda iseendaga, kui vaja, ennast ületada. See on raske katsumus. Järelikult peab õige kasvatussuut-siooni loomine, kõikide välistegurite arvestamine andma soodsad ob-jektiiivsed ja subjektiivsed tingimused enesekasvatuseks.

● 5. Kriitika. Sageli teeme seda selleks, et südamest oma mured välja tõrjuda ja sellega püüamegi rahulduda. Kuid korduvalt on rõhu-tatud, et kaasaegses ühiskonnas on meil tarvis üha enam konstruk-tiivset, asjalikku, tõelist kriitikat. Missugune on Teie arvamus?

Sageli oleme harjunud opereerima keeruka sisuga mõistete-ga, and-mata aru, milles seisneb mõistete põhiolamus. Nii on ka kriitikaga. Kritis-eerides unustatakse teinekord, et kriitikaga kaasneb moraalne vastutus. Kriitika eeldab asjatundlikkust, ta peab taotlema objektiiv-sust. Eriti ohtlik on poolik tõde. Ükskõik kui terav ja valus kriitika ka ei oleks, ikka peab selle eesmärgiks olema olukorra parandamine. Vajame seega niisugust kriitikat, mis on konstruktiivne, võimalikult positiivsete lahendustega. Oige kriitika on alati ka optimistliku suu-nitlusega.

Väga otsekoheselt ja ausalt analüüsi varasemaid vigu NLKP XXVII kongressil. See kriitika oli optimistlik, konstruktiivne, edasi-viiv. Kuid mitte alati ei mõisteta veel kongressi otsuste tõelist vaimu ja olemust. Leidub neid, kes arvavad, et tegemist on järjekordse kam-paaniaga, ning loodavad vana viisi edasi elada. On neid, kes arva-vad, et kõik laabub iseenestest vaadeldes toimuvat kõrvalseisja pil-guga. Leidub ka kritikaane, kes otsivad meie elus üha uusi ja uusi puudusi, külvates pessimismi. On ka neid, kes varjavad oma saama-tust, oskamatust uut moodi töötada näilise aktiivsusega, sõnakõlksuta-mise ja mokalaadaga. Kongressimaterjalide tundmaõppimisel ja selgi-tamisel peame tagama igas kollektiivis kongressi poolt loodud õhk-konna. Isikliku vastutuse tundmisest oma ülesandeid täites peab jõud-ma globaalprobleemide mõistmiseni ning oskama hinnata selle kaudu ka oma tegevust. Meie kollektiivi esmane ülesanne on ülikoolielu üm-berkorraldamine vastavalt aja nõuetele.

Algus on tehtud: õpitakse tundma kongressi suuniseid, kavanda-takse uusi töösuundi, tehakse ettepanekuid. Vabariigi ajakirjanduses ja ka ülikooli ajalehes on ilmunud vastavaid artikleid, mõtteavaldusi. Tahaksin polemiseerida mõnede autoritega ülikooli kollektiivist, kes on oma arvamus juba avaldanud. Mõtete avalikustamine, arvamuste ning ettepanekute laekumine, diskussioonid põhimõteteliste küsimuste ümber on tähtis moment kongressi poolt loodud õhkkonna loomisel. Ohtlasi peame silmas pidama vaidluste printsiipiaalseid ja parteilist iseloomu.

Hiljuti ilmus «Kodumaas» prof. Hans Trassi artikkel. Selles on tõs-tatud palju printsiipiaalseid küsimusi ning toodud esile ka kõrgkoo-lielu edasiminekut takistavad puudused. Kuid artikli lugemisel tekib ka rahulolematuse tunne. Mitmed pretensioonid on üldise iseloomuga. Kriitikaga ei kaasne enesekriitikat. Kahjuks on artiklis ka läbimõtle-matuid näiteid, isegi ülikooli tegelikkuse moonutamist.

Tsiteerides või vabas vormis edasi andes kongressimaterjalide põhi-mõtteid peame suhtuma neisse täie vastutustundega ning arvestama, et neis on kontsentreerituna edasi antud kaasaegse marksistlik-lenin-liku teooria seisukohad ning teaduslikult põhjendatud vastus täna-päeva sotsiaalsele probleemidele. Seepärast on väga oluline kong-ressimaterjalide sügav mõistmine, nende mastaapsusele ja kaalule vas-tav suhtumine.

M. Gorbatsšov märkis meie elu põhipuudusi iseloomustades poliiti-lises ettekandes, et «Ühiskonna elus hakkasid ilmema stagnatsiooni-nähud.» Kuid sm. Gorbatsšov tõi esile ka neid tulemusi, mis me eel-miste aastate jooksul olime saavutanud. Sm. M. Lauristin aga kirju-tab oma artiklis, et «meie ühiskonnaelu iseloomustas viimasei aasta-kümnel mitte üksnes majanduslik, vaid ka vaimne stagnatsioon.»

Kahe formuleeringu vahel on põhimõtteline erinevus. Ei saa samas-tada hinnangut, et «ilmnesid stagnatsiooni-nähud», seisukohaga, et «kogu meie elu iseloomustas stagnatsioon.» Niisuguse kaaluka doku-mendi ühekülgne tõlgendus on siiski lubamatu. Ka art'klis toodud hinnangud näiteks 1960-ndate aastate «tõusulainele» ning selle man-dumisele 1980-ndatel aastatel on lihtsustatud. Nende põh.mõtte,se tähtsusega küsimuste käsitlemine nõuab autorilt tõsisemat suhtumist. Imestama paneb ka see, et autor käsitleb neid keerulisi küsimusi juba väljakujunenud tõdedena ega arvesta seda, et paljud neist on siiski ainult tema enda arvamus.

Me armastame tsiteerida paljusid kõlavaid sõnu. Ka selle artikli autor on korduvalt nentunud, et poolikud tõed on lubamatud. Ometi patustab just autor ise poolikute tõdedega, valgustades põhimõtte,li küsimusi ühekülgselt. Pealiskaudne on ka noore põlvkonna seas ilm-nenud vastuolude seletamine sellega, et vanem põlvkond ei selgita-nud noortele sotsiaalseid ja psühholoogilisi põhjusi, ei analüüsinud neid. Tuleks alati silmas pidada, et kriit'ka sügavus ning põhimõtte-kindlus ei peitu veel kriitiku ägedas toonis ning väljendite kategoori-lisuses.

Elame praegu keerulisel ajajärgul, põhjalike sotsiaalsete muutuste ümberkujundamise ajal, sotsialismi täiustamise ajal. Kuid samal ajal esineb kogu maailmas vastuolude teravnem'ist, k'ä b v'õ t'us ide'o'o'o'i-lisel areenil. Seepärast vajavad meie seisukohad igati maailmavaate-list ja ideelist selgust, tegelikkuse vastuolude tunnetamist ja laht,mõ-testamist ning nende ületamise konkreetsete teede kindlaksmääramist.

Neuroloogid Moskvas

(Algus 1. lk.)

Uuriti kaltsiumi antagonistide isop-tiini toimet ajuinfarktiga haigetel ja leiti, et isoptiini võib kasutada ajuinfarktihaigete ravis selektiivse veresoonte laendajana. Aaro Toomela ettekanne oli pühendatud las-tel esinevatele hemipareesidele (ühe kehapoole halvatus). Toodi välja hemipareeside võimalikud põhjused ja sündroomide iseloomu, jagunemine, seosed krampsisündroomi, vaimse ja motoorse arengu pidurduse ja hemipareesi vahel. Töö tulemused on rakendatavad haiguse prognoo-simisel ja ravil.

Meil oli kohtumine ka instituudi rektoriga, tutvusime kõrgkooli muuseumiga. Kultuuriprogramm

sisaldas teatriõhtud Tagankal, Ma-laja Bronnaja ja Mossoveti teat-ris, oli väga huvitavaid ekskur-sioone, näitusi ja muljeterikas puhkeõhtu üliõpilaskohvikus.

AARO TOOMELA,

ravi VI k.,
neuroloogiaringi vanem

Tänu

TRÜ aukirjaga autasustati sov-hoosi «Kommunist» (Valga raj.) direktorit Kalev Raavet tema 60. sünnipäeva puhul ning väga heade töösuhete loomise eest Kääriku spordibaasi ja sovhoosi «Kommu-nist» vahel.

Mõni meie lugu

Valves

Noormees istub valvekambris. Muusikast üle hüüdes küsib ta: «Aga kas teil luba kaasas on?» Ukseriiv on eest ära ning valvur ei tundu neiu vastu kuigi agres-siivset häälestatud olevat, nii et oleks vahest võimalik isegi ilma loata läbi pääseda.

«On küll, taskus.»
«Ehk te näitaksite.» See ei ole käsk, vaid pigem palve. Tundub, et tehtav valvuritöö, just see pi-dev ilmselt oma maja inimeste kontrollimine ei istu talle.

Valvuriakna ette kerkeb taskus kandmisest veidi muserdatud tut-tav dokument. Akna teiselt-poolt kostab midagi tänamise taolist.

Juhtub ka resolutsemaid valva-jaid. Alati ei väljendutagi suuliselt, vaid joonistatakse õhku pisike nelinurk. Ootav pilk. Siis, pärast edukat kontrolli, avaneb riiv ning võimalus astuda ülikooliaegsesse koju — ühiselamusse.

Õhtu

Mööda ühikakoridori sammub noormees ja väidab lauldes, et on õnnelik ta elu, kui tal kaasaks mulgi neiu. Ärge arvake, et ta viisi ei pea või samm kõver, oh ei. Vaatamata hilisele kellaaajale (kell on üks) tunneb ta ilmselt rõõmu elust, naudib laupäevaõhtut seal, kus Läänemere lained randuvad (ta enda väide).

Soovikontserte tuleb ette teine-kord palju hiljemgi, pealegi mitte ainult vokaalseid, vaid on kõlanud ka saatete laule. Seinte ja uste hea läbikostmise tõttu ei ole mit-mesugusest muusikast puudus ja suhtumine sellesse tuleneb hetke-meeloolest.

Unelaulu asemel on sageli ... lauatenis. Mängijad on nähtavas-ti kogu hingeaga mängu juures, vähemalt väljendusviis on vaba, kuid mitte liiga valjuhääln.

Viimase aja õhtud on võrreldes sügissemestriga suhteliselt vaiksed. Tuleb meelde üks küsimus büroost: «Kas matikud on õppinud vaikselt jooma?» Vastust teab vaid vasta-vate kalduvustega inimeste grupp ise.

Hiir

See loomake on suuremaks kõ-neaineks (s.o. häirijaks) just nei-dudele. «Tegin mina kapi ukse lahti ja seal oli hiir. Ma karjatasin ja olin hetkega voodis püsti. Sel ajal kui ... (toakaaslane) teda harjaga taga ajas ... (jne.). Lõ-puks läks üksest välja.»

Tuba on pime. Pole veel jõud-nud uinuda, kui kuulen, et Ta as-tub vapral sammul üle toa. Pea-tub siis kuskil, vist laua juures, ja on kuulda, et kratsib end kõrva tagant. Kui sageli olen kuulnud Teda prügikasti ründamas! Kord ronis mööda kardinat üles; väga tontlik pilt oli näha musta pisikest pika sabaga kujukest tänavalaterna valgusel kardinaapuini jõudmas ning selle taha kadumas.

Soovitati küll neile (s.t. hiirtele) jahu ning kipsi segu sisse sõõta, siis nad surevad ära. Aga kui sel-line hiir oma käigus kõdunema hakkab?

Hiirelõks meil on, kuid üles pan-na ei julge: kes neid surnud hiiri sealt välja võtma hakkab. Alati ei ole ju võimalik ka mõnda välja-võtjat kaubada.

Pakkusin siin igapäevapildikesi matemaatikute büroolt ja mujaltki. Nagu näha, ei ole me vist võime-lised ise kõiki asju lahendama või ehk polegi alati püüdnud, ainult räägime. Tahaks teada, kuidas te-gutsetakse teiste teaduskondade büroodes.

JUTA ANNUS,

matem. I k.,

teaduskonna pressisekretär

EÜE • EÜE • EÜE • EÜE • EÜE • EÜE • EÜE • EÜE

Suveks lõunasse!

Kahe kuu pärast algavat sessi ei julge meelde tuletada (vara veel?), veel hiljem lahtiminevat malevasuve küll. Mõnes mõttes viimast meenutada on isegi hilja, sest marjamaa on jaotatud ... Kuid karjamaal veel ruumpuudust pole.

Jah, välisrühmad on komplek-teeritud, aga kodukandis kohti jätkub. Sellepärast neid, kes loo-mult soojalembelised, kutsub Lõu-na-Eesti regiooni staap tänavust malevasuve veetma Valga, Võru ja Põlva rajooni maadele. Oodatud on ka tulevikus Pariisi tahtjad, sest enne tuleks ikka Nuustakul ära käia. Otepääl just rühma pole, aga regioonis on neid tosin. Kas ehtne või kuradi- see selgub lähi-mail päevil. Kindlad kohad on Aakre ja Laatre Valga KEKi allu-vuses. Rühmajagu tudengeid võib oma firmaks pida Valga MEKi. Kolm rühma on ka Võru rajoonis: Rāpo Võru MEKi ning Varstu ja Mõniste samanimeliste sovhooside käsutuses. Ja nagu ee,nevast näha, koondub Lõuna põhiraskus Põlva ehitustele; Põlva KEKi Vārskā ja Ahja ning Põlva MEKi Rāpina rühm ehitusorganisatsioonidega, Rahu, Ranna ja Sassi rühm koos-tõos samanimeliste majanditega.

Regiooni staabi kaalukauss saab ilmselt TRÜ kasuks olema:

Regiooni staap

Suveks lõunasse!

EÜE • EÜE • EÜE • EÜE • EÜE • EÜE • EÜE • EÜE

EPA teatab

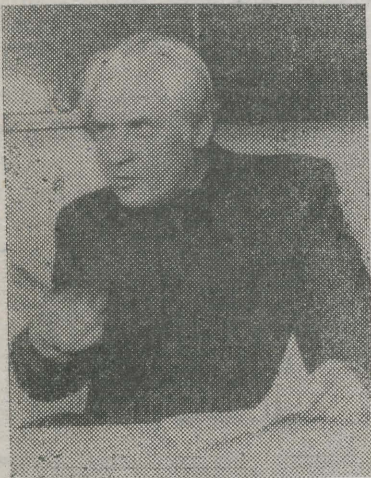
Eks seda Pearu ja Andrese lugu tea iga meiekandi inimene. See-kordsest EPA paarismälumängust võttis osa ka üks TRÜ võistlejate paar. Ilmar Ambor ja Meelis Mark (õig. I) olid need julged, kes esin-dasid naaberkõrgkooli. Üllatus oli

suur, kui nad kaks vooru järjest saavutasid teise koha. Viimane voor läks küll natuke kehvemini, aga arvesse võeti kaks paremat. Üldkokkuvõttes teine koht annab õiguse EPA RSP ürituste vaba-pääsmele, mille saab kätte 15. ap-

rillil. Ilmselt võtavad TRÜ esin-dusvõistkonna liikmed esmakursus-lased täpsema kontrolli alla ja juba sügisel võivad nad ka EPA individuaalsest mälumänguturnii-rist osa võtta.

VALDO NEERUT

Silmast silma juttu

Asjalik uudishimu on ajakirjani kutseomadus. Kohtumiseks rektoriga panid žurnalistikaosakonna üliõpilased ja õppejõud paberile 20 küsimust, lühemat ja pikemat, otsesõnalistele vahelduseks mõnel pisike ajakirjanduslik nipp sees (näit. «Kui Teie oleksite kõrghariduse minister, millist kõrgkooli Te siis tahaksite kujundada?»).

Rektor professor Arnold Koop: «Mul on teie küsimuste üle hea meel, need on tõsised ja puudutavad praegu teoksil olevaid muutusi.»

Esimene küsimus algaski nii: «Milles seisneb oodatav kõrgkooli reform?» Rektor seda oodatavat reformi ei nimetanud, aga kõrgkooli põhjaliku ümberkorraldusega on tegemist küll, kaasa arvatud diplomijärgne haridus, mille jaoks on tänapäeval samuti kindlat süsteemi tarvis. Kõrgkoolile on vaja suuremat iseseisvust, praegu leidub aegunud, isegi üle 40 aasta vanuseid eeskirju. Õppejõude rõõmustas (ja ega tudengeidki kurvastanud) uudis, et õppejõudude arv edaspidi pole enam sõltuv üliõpilaste eksmatrikuleerimisest. Ega teisiti (loe: nõudlikkusest) olegi mõeldav tulevase spetsialisti kvaliteedi tõhus parandamine.

Kostes ülal ära trükitud nipiga küsimusele lausus rektor, et isegi ministriks pole jõukohane kõik see, mis teha tuleks. Parandamist ootab juhtimisstruktuur (892 kõrgkooli allub 70-le ministeeriumile), juhtimine ja planeerimine. Märgetavalt vajab tugevdamist kõrghariduse aineiline baas, selleks omakorda on vaja ka kõrgharidust teenindavat tööstust. Ja muidugi on vaja ehitada, muidu pole uut tehnikat kuhugi panna. Aga mõõdapääsmatult vajalik on ka uut moodi mõtlemine, õpetamise uus psühholoogilis-pedagoogiline tase, õppejõudude teadmiste tänapäevastatus...

Vastuse said rohked küsimused üliõpilase individuaalse ja üldise kasvatamise, tema aktiivsuse suurendamise, komsomoli tegevusvormide ja tulemuste, ÜTO jms. kohta. Rektor rõhutas: kasvatada tuleb nõnda, et noor inimene oleks võimeline enesekasvatuseks, aga mitte temalt endalt vastutust ära võtta. Oigusteadeuskonnas kavandatava eksperimendi käigus antakse üliõpilastele rohkem võimalusi ja õigusi õppetöö korraldamises, juhtimises kaasa kõnelda (üliõpilasest õppeprodekaan, üliõpilased teaduskonna nõukogu koosseisus) ja oma elamist seada (omavalitsus ühiselamus). Aktiivsuse kasvatamisel on suur osa kogu ülikooli elu avalikustamisel.

Osa küsimusi puudutas loomulikult ajakirjandust ja ajakirjandusosakonda. Rektor nentis muu hulgas, et ta loeb paljusid väljaandeid, rohkem huvi ja kasu pakuvad aga kesklehed («Pravda», «Izvestija», «Literaturnaja Gazeta»), kus printsiipselt käsitletakse suuri probleeme.

Nii kestis kostmine, mis puhuti läks üle ühisaruteluks, paar tundi. Aga vastuseid ei jäänud ka järgnenud suusõnal küsimused, mida oli samuti rohkesti.

Lõpetuseks lausus rektor A. Koop: «Teie osakond on aktiivne, see meeldib. Aga aktiivsuse taga olgu konkreetsed teod. Ei aita, kui ainult vigu näha, kritiseerida, ise tuleb käitumisega eeskujuga anda.»

(Järg 4. lk.)

Mõtteid dr. Jakob Hurda juubeli lähenemisel

22. juulil 1989 möödub 150 aastat eesti silmapaistva kultuuritegelase ning teadusmehe dr. Jakob Hurda sünnist. Tema elutöö kõige kaalukam osa oli pühendatud eesti keele ja eesti rahvaluule kogumisele, publitseerimisele ja uurimisele. Viimasel ajal on tema saavutused leidnud rahvusvahelist tunnustust.

On kolm aspekti, kus meie ülikool, kelle kasvandike hulka ka dr. Hurt kuulus, saab ennastsalgavale töötajale eesti kultuuri alal oma lugupidamist avaldada tema töö jätkamisega.

Hurdaga algas uus ajastu eesti rahvaluule uurimises, mis seisnes kõigepealt kolossaalsel hulgal esmajärgulise materjali metoodilises töötlemises ja süstemaatilises kogumises, seejärel teaduslikus publitseerimises ja uurimuste avaldamises.

Materjali kogumise algusest peale taipas Hurt vahet ülesande

hiigelulatuse ja ühe inimese piiratud võimete vahel. Tärkas mõte abilistest, kelleks said algul tema sugulased ja lähituttavad. Ajapikku laiienes kaastöötajate ring, kellest 1888. aastaks moodustus tihe kaastöölise võrk. Oma eelkäijateks pidas ta Faehlmanni, Kreutzwaldi ja A. H. Neusi, kelle kogemustest sai mõndagi õppida. Igakülgsest läbimõeldud üleskutsed, töö eesmärkide selgitamine avalikkusele ja 155 analüüsivat aruannet moodustasid ise juba materjalihulga, mida oli veel vaja sisu ja vormi poolest läbi töötada; siis veel ekspeditsioonidelt täiendavaid andmeid koguda — ülikooli õppejõud ja üliõpilased ei saanud sellest tööst kõrvale jääda.

Hurt põlvenes talurahvast, see tegi talle rahvapärilise loomingu arusaadavaks ja kergesti vahendatavaks

Hurda regilaulukogud «Vana Kannel» I (1886) ja II (1886) ning

«Setukeste laulud» I—III (1904—1907) on esimesed teaduslikud väljaanded eesti rahvalaulu alal üldse. Siin on tal tööde ettevalmistamisel olnud võimalus ka soomlaste kogemusi kasutada. Hurdale kokku tulnud laulumaterjali põhjal võisid soome uurijad (kõigepealt isa-poega Julius ja Kaarle Krohn) omakorda «Kalevala» laulude ajaloole jälile saada. Hurda tööle on andnud suure tunnustuse muudegi Euroopa rahvaste loomingut uurijad. Venemaa Teaduste Akadeemia toetus Hurda uurimistöödele on samuti selle tõestuseks. Rahvusvaheline etnoloogide kongress Pariisis läkitas 1889. aastal sooja tervituse viiekümneaastaseks saanud Hurdale.

Meie folkloristid mitmest asutusest, ülikool nende hulgas, on asunud jätkama «Vana Kannel» väljaandmist. Ülikooli algatusel ja aktiivsel osavõtul ilmusid 1959—1970 kõigi eesti hiiu- ja vägilas-

muistendite tekstide kogud koos ulatuslike kommentaaridega.

Hurt hindas kõrgelt rahvaluulet nii teaduslikust kui esteetilis-pedagoogilisest aspektist, eriti rõhutas rahvaloomingu teaduslikku väärtust.

Hurda suur, aukartust tekitav originaalmaterjali kogu — 122 000 lehekülge tekste käsikirjas, peale selle hulgaliselt trükitud ja kommenteerivat materjali — ootab veel avarat uurijate kollektiivi, et panna kõnelema hästi hooldatud, kuid praegu veel vaikivad leheküljed.

Ülikooli õppejõud ja üliõpilased on siingi oma osa andnud, et tänapäev saaks täiema ettekujutuse esivanemate luulekunstist, sellega ühtlasi nende elust, püüdlustest, igatsustest ja saavutustest. Need soovid juhtisid Jakob Hurda pinget ja viljakat tööd paljude aastate jooksul.

EDUARD LAUGASTE

Üks näitusesaali väline näitus

Kaks Tartu noorkunstnikku, Ilmar Kruusamäe ja Raivo Kelomees esitavad oma akvarellipilti «Vanemuise» teatri kokeilisaalis. Väljas on kakskümmend (12+8) viimastel aastatel loodud akvarelli, neist suuremat osa näeb vaataja esimest korda.

Akvarellid jäävad tavaliselt laiemal avalikkuse tähelepanus kõrva, sest kunstnikud esitavad ülevaatenäitustel eelkõige oma mahukamaid töid, õlimaale. Kuid

pidevalt luuakse ka akvarelle ja need võivad olla sootuks erinevad sama kunstniku õlimaalistest. Viimased sisendavad solidsust, on

peensusteni läbi mõeldud, ent akvarellitehnika on juba oma eelduselt mänguline ning annab rohkem võimalusi improviseerimiseks. Siin võib panna värve üksteisesse sulama, nii et tekib hoopis uusi ootamatuid kujundeid. Ohukese värvikattega on kerge saavutada helendavaid pindasid ning lõpuks jätab ka tu-

me värvigamma endast maha õhulise ja kerge tunde.

Raivo Kelomees pakub vaatamiseks Tartu kunstinäitustel nähtud tuttavas laadis figuuraalkompositsioone (akvarellid ja kollaažid kunstniku varasematest akvarellidest). Kompositsioone iseloomustab tavaliselt keskse domineeriva puudumine, «sündmustik» kulgeb võrdse tähtsusega ühest pildi servast teise. Nii pääsevad

silma ekslema nende paljude figuuride, nägude, märkide keskele ja peas võib tekkida väike segadus.

Mis see kõik on? Kergem oleks küsimusele vastata ühesõnaliselt, et ulme. Sellele näivad viitavat pööri töö pealkirjadki, nagu «Solaarne», «Lunaarne». Kuid nii lihtsalt ei seletu veel midagi.

Piltidel näeme erinevates poosides inimesi ja metamorfoose seoses inimesega (või inimeses endas?). (Järg 4. lk.)

Kevadkool Käärikul

Eelmisest teisipäevast reedeni valitses žurnakate ruumides harjumatut rahu ja tasakaal. Nimelt olid üliõpilased ja enamik õppejõudest Kääriku spordibaasis kevadkoolis. Lisaks tavapärasele loengutele oli võimalus tegelda mitme spordialaga; arutleda «Nooruse» oleviku ja tuleviku üle; liigutada mõtet, otsides vastust küsimusele «Quo vadis, Universitas?» ja lõpuks kolm korda päevas korralikult süüa. Vanemlaborant Aune Unt pani proovile kõigi žurnakate kannatuse oma ülipikkade filmiprogrammidega.

Pildidel: 1. Noor mängumees Indrek Kannik nuhtleb oma järjekordest vastast.

2. Endine juurakas Hallar Lind lohutab, et tetratega on lõpp ja nüüd hakkab saama ainult silinderristsõnu.

3. Meie suusakuninganna — Mari Rätsep.

4. Üliõpilane Soidro läheneb asjale sügavuti.
5. Sotsioloogia *contra* «Noorus».
6. Valge mees Veiko Paalma otsib kadumaläinud missioonitunnet.
7. Ikka tõsiselt asja kallal.
8. Peeter Olesk räägib uuemast eesti kirjandusest...
9. ... ja tudeng Haldre kasutab juhust.
10. «Kevadine Kääriku mõjub hingele nagu palsam,» arvab Margit Mikk ja lehvitat: «JÄRGMISE KORRANI!»

Foto ja tekst PEETER TALILT

Jõe hetked!

Tõnu Õnnepalu esimest luuletuste kogu («Jõeäärne maja», Tln. 1985) on juba vähemalt kaks üliõpilast (Ülle Kahusk, Tiit Pruuli) arvustanud, juba on ära nähtud ja näidatud tema värvimaailm ja valgus ja liikumine, juba on üteldud, et tema teekond ei olegi nii väga areng ja ei TO astub tagasi samasse jõkke, kust ta oma kulgemist alustas. Võib öösti luulekogu ühemomentse nähtusena võtta — 20 kop. ja osted oligi, jääb üksnes läbilugemise vaev — aga nüüd tuleb mängu veel üks TO dominant, nimelt see, et tema luule ajahetke ääretult tõsiselt võtab. See peenendab aega nii põhjalikult, et kogu ei moodusta kuidagi ühte hetke ajas, vaid pigem ühte vaadet tunduvalt pikemal perioodil, mida annab tublisti tükeldata ning pool- ja veerandtoonide muulikkust imetleda.

Mis paistab silma TO horison-

dil — vahesi luht, sügisesed valged astrid õuel, valged harjad ja orud, briketi põlemise ving ning tuisk, mis kustutab kõik. Nimelt see viimane matabki horisondi valgesse ja siitpeale pole enam õigust kõnelda TO vaatepiirist üldse, vaid ikka mingil hetkel. TO ei ole ju peaaegu kusagil unustanud aega määramata, ikka luulendub midagi suvel, talvel, kevadel, laupäeva õhtul, novembrikuus, hommikul, õhtul, kell 8.16. Sellised on otsesõnalised ajamärgid, aga lõpuks määravad mõned olukorrad ise paratamatult ka aja. Kusagilt aimub muidugi, et kõik sünnib praegu.

Aga juba on üteldud, et luuletaja (jah, just nüi!) rändab: tegelikult ei tee seda üksi tema, igaühel on oma liikumisviis: mürinal kukub kosk, ütle mata kaunis hoos tormleb põhjatuul. Seismajäämine on suisa

patt: võid olla liikunud ja liigutanud, kuid minevikult ei küsita, peatunud kivile kasvab ikkagi sammal (lk. 11). Liikumislõputus muidugi jääb. «Hämuse kumeruse serval / seisab laev paigal / kuni silmadel hakkab valus / Ometi on õhtuks meri tühi» (11). Või ka: «Kolmandal päeval tuleb teise korruse vanamutt / seob lilled toki najale püsti» (12).

Samasse jõkke siiski ei astuta.

TO jääb diskreetseks omaette lii-
kujaks, kes oma keskkonda näeb. Ta on loomulik. Poeet võib olla peegel, kuid mitte fotoaparaat. Ka vai-

mukused «lootused lähuvad luhta /
luhas sääl haljendab hein» (24) ei
ole üldse TO käesotevale hetkele
omased. Selleks on kõik liiga val-
mis.

Mitme vaatluse/peegelduse kok-
kuõttena on TO teekonnast otsi-
jate silmis saanud liikumine ajas
läbi hetkede valu/valutu puhtuse
valguse poole. Esialgu on valgus
leitud ennekõike talves. Leitakse
ta kunagi mujalgi? Küllap TO vä-
hemalt otsib, märke ju on (22, 23).
Kõik ei saa tema poolt loodus
nii ruttu märgata — kasvõi
oma senistest arvustajatest väike-
ma formaalse enesekesksuse pärast.
Veritas verba simplicia amat.

Ma ei saa originaalset lõppla-
hendust anda, sest tahan väga
ütelda lõpuks sedasama, mis Tiit
Pruuli — pean nimetatud raamatut
viimase aja (üsna pika viimase
ajal) parimaks (kaanetatud) luule-
debüüdiks.

JAANUS HARRO

Silmast...

(Algus lk. 3)

Kasvatada ei saa kõrgelt ja kau-
gelt. Rektor toonitas vajadust lõh-
kuda barjäär õppejõu ja üliõpilase
vahelt. Seekordne selge ja sirge
silmast silma jutuaamine sobib
eeskujuks, kuidas seda teha. Pere-
rahva tänuõnõnad rektorile ütles
välja dotsent Marju Lauristin,
neid kinnitasid rebaseneiu ulatatud
punased roosid ja vali aplaus.
Järgmise kohtumiseni!

SULEV UUS
Peeter Tali foto

Seda ei juhtu igapäev

Juba hommikul vara, nii kella ka-
heteistkümnepaiku oli osakonna au-
ditooriumides ning koridorides tun-
da ebatavalist pinget. Sosistati
omavahel, ahhetati-ohhetati, löödi
erutuses käsi kokku. Värisevi hääli
esitati katkendlikke küsimusi:

«On see ikka tõsi?»
«Ise nägid või?»
«Issand, mis siis ikka juhtunud
on?»

Kostis ka skeptilisi repliike:
«Sa ajad pada ... See on või-
matult!»

«See oli keegi teine ... Sa ei
tunne ju teda — kaks kuud tagasi
nägid korra ...»

Auditooriumist nr. 463 tuiskas
välja lubikahvatu dotsent Malle
Pirn, konspekt nähtavalt värisevas
käes. Mittemidaginägevana kadus
ta kateedri ukse taha ning va-
jus nagu tühi kilekott lähemale too-
lile.

«Vetti!» ägas ta vaevu kuuldavalt.
Laborant Lagle jooksis ummisjalu
vee järele.

«Juba eile ... räägiti, ... et teda
on nähtud ...» sosistasid dotsent
Pirni veretud huuled.

Kogu kateeder oli kogunenud dot-
sent Pirni ümber.

«Keda siis? Keda on nähtud?»
küüsi mitmel häälel, kus vaheldu-
sid uudishimu, pinevuse ja õuduse
noodid.

Dotsent Pirnile ulatati veeklaas.
Ta hambad klõgisesid vastu klaasi,
kui ta ahnelt veti neelas.

«On nähtud ... neljanda kursuse
... üliõpilast ... Rünno Tuvi-
kest ...»

Kogu kateeder tardus sügavai-
mas hämmelduses. Kõike võis us-
kuda, ainult mitte seda! Rünno Tu-
vike — ja tuleb loengule! Ei või
olla!

«See ei ole tõsi, see on uskuma-
tu ...» sõandas kateedri juhataja
väljendada üldist arvamust.

«See on tõsi ... Ise nägin ja ...
tundsin ta ära ... ta oli minu loen-
gul ...» sosistas dotsent Pirn.

«Tuli ise? Vabatahtlikult?» küsis
kateedri juhataja.

«Ise ... Istus vaikselt ... ja (kõ-
neleja nuuksatas) ... konspektee-
ris ...»

Kateedris oli niisugune vaikus, et
võis kuulda, kuidas dotsent Sara-
puu oma lipsusõlme lahedamaks
tõmbas.

«Kuidas ta oli?» küsis keegi.
«Pealtnäha igapidi normaalne ...»
ägas dotsent Pirn.

Kateedris jäi veelgi vaiksemaks.
«Issand, mis siis ikka juhtunud
on ...?» sosistas keegi.

Kui nad vahepeal rääkima pole
hakanud, siis vaikivad nad prae-
gugi.

AUGUST VÕSASTIK

Uut

teatmekirjandust

23E-9 Лесная энциклопедия: В
2-х т. М.: Сов. энцикл., 1985.
Т. 1. Абелія — лимон. 1985. 563
с., ил. карт.
Metsaentsüklopeedia ilmub Nõu-
kogude Liidus esmakordselt. 2. köi-
tes üle 3600 artikli, paljud neist
bibliograafiaga. Peale metsaspet-
sialistide on väljaanne mõeldud
kõigile, kes huvituvad metsa-, tai-
me- ja loomariigist, metsa kaitse
ja säilitamise probleemidest jne.

Toimetaja kt. INDREK UDE

Üks näitusesaali...

(Algus 3. lk.)

Millest see kõikjal kummitav ini-
mene? Arvatavasti on oma osa R.
Kelomehe psühholoogidiplomil. Kui
aga edasi vaadata, näeme ül-
latusega, et inimene ei ole tema
piltidel konkreetne mina või sina,
vaid üldistatud, käte ja jalgadega
olend, koguni tingmärk. Kas pole
mitte kõikide nende piltide üheks
lätteks just märk? Loomulikult on
igal kunstnikul oma sümbolid ja
margistik, mis kordub pildist pilti
ja omab kunstniku enda jaoks
kindlat tähendust. Kuid need on
tavaliselt vaid lisandiks kõigele
«maisele», neil on paljutähendus-
likkuse loomise ülesanne. Kelome-
he piltides on märkide kontsent-
ratsioon märksa suurem, see muu-
dab tema kunsti intellektuaalseks.
Otsesõnu ütlemise asemel on suhte-
id, nähtusi ja olukordi tähistat-
ud märkidega, mis pärinevad
Freudi või Jungi psühhonaalüüti-
listest teooriatest. Aga võib-olla

mujaltki, näiteks keskaja alkee-
miast või vanade kultuurrahvaste
mütoloogiatest. See muudab taoli-
se kunsti argimõtlemisele kaugeks
ja võõraks, ometi jääb midagi
teadvustki intrigeerima.

Ilmar Kruusamäe akvarellidega
oleme vähem tuttavad, kunstniku
loomingust teame esmajoones
slaidimaale. Seda huvitavam on
nüüd vaadata, kuidas ta viljeleb
kunsti väikevormi. Kruusamäe ak-
varellid on Kelomehe kõrval lakoo-
nilisemad, akvarellikasilus va-
bam. Ta laseb oma maastikupiltides
värve üksteisesse sulada («Lahku-
mine», «Vaikus»). Siin näib ole-
vat kogu väljapaneku tundehehk,
pildid on üles ehitatud puhale
emotsionaalsusele. Paljutähendus-
likuma osa tema töödest moodus-
vad aga pildid, kus korduvate
motiividenäme tikke, tikutoose,
täringuid.

Kaudselt on Kruusamäe akvarel-
lides viidatud põlemisele, kuigi

tuld pole otseselt kuskil kujutatud.
Protsess on juba möödas, see on
endast maha jätanud ainult tunde-
märke: tikud on enamasti läbipõ-
lenud peadega, merepilvi raamib
põlenud servadega paber («Mäles-
tus»). Ohtlikult tulipunane päike
kõrgub maastiku üle («Ümber päi-
kese»). Siin-seal on tegemist vas-
tandamisega: värsked, tervete
väävlipeadega, põlemata tikud vas-
tanduvad kõveraks tõmbunud põle-
nud tikkudele («Vahetus»). Läbi-
põlenud tikkude tähendus muutub,
kui asetada nad merepõhja, süga-
vale vette («Karantiin»), või tõs-
ta hoopis postamendile («Valiku-
võimalus»). Ohe ja sama tingmär-
gi erinevatesse keskkondadesse
asetamine on nagu tähenduslikku-
sega mängimine.

Mis on toimunud aga tikutoosi-
viikingilaevadega? Toosi etiketi
või sümbolina on viikingilaev ise-
enesest absurd, ta ei tähenda seal
midagi. Igapäevases elus me ei
panegi teda tähele, sest ta on meie
jaoks sekundaarse tähtsusega.

Mis jääb üle veel öelda? Popu-
laarne näib olevat kujutada pragu-
nenud, lõhenenud maastikke —
Kruusamäe ja Kelomehe kõrval
peab kindlasti meelde tulema ka
kolmandat tartlast, Ervin Õuna-
puud. Teatri keskkonda pildid so-
bivad oma kerguse ja mängulisu-
sega, kus esemetevahelised suht-
ed on peapeale pööratud ja kus
ilmneb paradokslikke mõttekäike.

HEIE TREIER,
ajaloo V k.

Mida mõtled, esmakursuslane?

Elu mitmetahulisse palgesse kuuluvad kõikevõimalikud muutused.
Nad mängivad inimese elus suurt rolli, kuid seda taibatakse tavaliselt
alles taganijärele.

Praeguse «rebase» jaoks on üks tähtis muutus — tudengiks saami-
ne — juba minevik. Suured pöörded ei möödu aga kunagi jälgi jät-
mata. Uues situatsioonis tunneme end kas kindlalt või ebakindlalt.
Mõnikord lööb pind jalge all päris kõikuma, nii et püüame viivoli-
matult endistele rõbastele tagasi pöörduda.

Uus olukord toob endaga kaasa uued tunded (koos üliõpilaspileti
ning tekliga muidugi kõige meeldivamad). Siin sõltub palju sellest,
mida me üliõpilaselult ootasime ja lootsime.

Väga range korraga koolis (usinalt) õppinu tunneb ehk ootamatult
suurt vabadust. Korraga polegi tarvis igal õhtul järgmiseks päevaks
tuupida. Liigne vabanemistunne maksab aga ennast sageli kurjalt
kätte.

Ülikoolis lähedat äraelamist leida lootnud võivad uued nõudmised
jalad nõrgaks võtta.

Sageli ei seosta tudeng õpitavat eriala konkreetse ametiga. Loode-
takse tasahiljuks, et ehk siiski õnnestub kummitavast töökohast pää-
seda.

On neidki, kes juba esimese kursuse esimesel semestril kadestamis-
väärt andekusega «viilimise» ära õpivad või õigemini varasemad kes-
koolist saadud kogemused ülikooli jaoks ümber kohandavad.

Nõrganärvilised «repsid» õpivad ennast enne esimest sessiooni hai-
geks või võtavad kõrgkoolist dokumendid välja. Liiga muretud aga
hindavad end üle ning põruvad juba esimesel sessil läbi.

Suur osa esmakursuslasi sulab ühte niisuguste tudengite massiga,
kes ei kõida tähelepanu hea ega halvaga.

Loomulikult on ka ülikoolis oma «priimused», kes lisaks edukale
õppimisele paistavad silma ühiskondlikus ja teadustöös, taidluses või
spordis.

Aasta on küllalt pikk aeg selgusele jõudmiseks, kas on valitud õige
eriala. Kui valik on päris mööda läinud, tuleb lahkuda. Paremsiis ju-
ba esimesel, mitte neljandal või viiendal kursusel.

Kokkuvõtteks — esmakursuslased on ülikooliellu sisse elanud. Mis-
sugused on aga Sinu mõtted esimesel ülikooliaastal? Kirjuta oma
lehele!

KRISTEL KUKK,
žurn. I k.

EÜE! TEADMISEKS RÜHMA- KOMANDÖRIDELE!

Rühmatuumikute perioodi laeku-
mise viimane tähtne ELKNO TRÜ
komiteesse on 7. aprill; kell kukub
17.00.

PRESSIKLUBI

Neljapäeval, 10. aprillil kl. 12.15
läheme Tartu tähehorni. Mitte hil-
jaks jääda.

KLUBIS

Laupäeval ja pühapäeval kl. 21
diskoõhtu.

OSAVÕTJAILE! TAIDLUSKONKURSIST

Registreerumise viimane päev on
10. aprill (TRÜ klubi ruum 207).
Samas saab kokku leppida lava-
proovide aja suhtes.

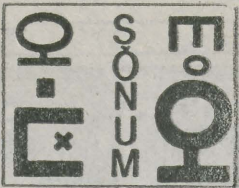

«TRÜ»

Ajalole «TRÜ» toimetuse aadress 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241, tel 3 51 80. Hans Heidemannil nim. trükojaja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. «TRÜ» ilmub reedeti.

Tellim. nr. 1625. MB-04748. Tiraaž 3000. Maht 1 trükipoogen.

«Tartu Riiklik Ülikool» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

Uus üritus — väljasõidupäev

Kolmapäev moodus ülikooli juhtkonnal eesotsas rektor prof. Arnold Koobiga ning ühiskondlike organisatsioonide esindajail Vane- muise 46 majas. Nimelt tutvuti esi- mesena matemaatikateaduskonna probleemidega. Toimetusel on lähemal ajal plaanis anda välja ma- temaatikateaduskonna erilehekül- võttes aluseks väljasõidupäeva- nähtu-kuuldu. Järgmisena külas- tatakse bioloogia-geograafi tea- duskonda.

Inglise filoloogide edu

7. aprillil toimus olümpiaadi «Üliõpilane ja teaduslik-tehniline progress 1986» vabariiklik voor inglise keeles eriainena. Viieliik- melisi võistkondi TRÜst ja TPdlist hindas autoriteetne žürii dots. Heino Liivi eesistumisel. Võist- kondliku esikoha saavutas TRÜ. Meie üliõpilasi valmistas ette va- nemõpetaja Krista Soomere. Indi- viduaalselt hindas žürii kolme kat- se (kirjalik töö, ajaleheart.kli refe- reerimine ja kommentaarimine, vestlus) põhjal parimaks U.M. Limbergi (TRÜ, III k.) teadmisi. Järgnesid M. Vene (TRÜ, II k.) ja A. Talfelt (TRÜ, IV k.). TPdli pa- rimana oli K. Linnap (III k.) nel- jas. I. Teigar (TRÜ, II k.) saavu- tas V koha. Olümpiaadi võitjad sõidavad 1986/87. aa. üleilulisele jõuproovile.

SILVA SOOMETS

Uus teatmeteos

«ALBUM ACADEMICUM UNIVERSITATIS TARTUENSIS 1889—1918»

Trükit on ilmumas uus teatme- teos Tartu ülikooli üliõpilaste koosseisust «Album Academicum Universitatis Tartuensis 1889—1918». Maht on 98 trükipoognat, rotaprint, tiraaž 1000 eks., hind 13.30 rbl. Sisaldab andmeid 15 000 üliõpilase kohta matrikinumbrite järjekorras, varustatud tähestikuli- se registriga.

Eeltellimuse vormistamiseks nii isiklikeks vajadusteks kui ka all- üksusele arvega tellimisest palume kirjalikult teada TRÜ teaduse ja kõrgkooli ajaloo sektorile oma soo- vist teatmeteose tellimise kohta. Kirjad saata hiljemalt 20. aprill-iks kanteleli postkasti «KROONI- KA» kaudu.

MILVI HIRVLAANE

RSP • RSP • RSP • RSP • RSP • RSP • RSP

(Algus I. lk.)

Vennad Johansonid laulavad. Mida? Selgub aulast ja kammerli- kus vanas kohvikus.

Country show'd teevad tänavu «Rodeo» ja «Justament». Samas stiilis puhkeõhtu korraldab majan- dusteaduskond, musitseerib ans- sambel «Kapell».

Filmiprogramm. Põnevust, mõ- tisklust, naeru pakkuv. Kolmel päeval, igale maitsele. «Tallinnfilm- gi» peaks uudistoodangut paku- ma.

Sin x + cos x = ? «Yamaha» ja teine kirjaoskus. Seekord ei kutsu- ta kedagi kursustele, hoopis Vane- muise 46 fuajeesse arvutimüükat kuulama.

Aitab. Selge on, et kolme päeva sisse mahub sporti, laulu, tantsu, teadmisi ja palju muud põ- nevaid elamusi.

RSP tuleb, tuleb iga minuti, tunni ja päevaga lähemale. Ootu- sed ja lootused.

Oleksin unustanud ühe tähtsa küsimuse. Kas teaduskondadel, osa- kondadel ja kursustel on tasutud liikmemaksud ja viidud kõik nõu- tavad paberid komiteesse? Kui ei, siis kiirustage, veel pole hilja.

Füüsikaosakond koosneb viiest kateedrist. Tahke keha füüsika kate- der on ENSV TA Füüsikainstituudi baaskateeder. Kateedri kaadri on seni väga hästi kindlustanud instituut ise (regulaarselt töötab 3—4 professorit). Üliõpilaste kontakt juhtivate teadlastega on tihe.

Teiste kateedrite 30 õppejõudu on põhiliselt osakonna enese sõja- järgsed kasvandikud. Sõjajärgsetel aastatel polnud kaadri tase osa- konnas teatavasti kuigi kiiduväärne. Praeguseks on enamikul õppejõu- dul kandidaadikraad, osakonnas töötab 5 professorit, neist 4 on õppejõud.

Põhiline osa praegustest õppejõududest asus tööle 1950. aastail. Juba aastaid tagasi algas vanemate õppejõudude pensionile siirdu- mine ning noorte edutamine. Eriti intensiivselt toimus see üldfüüsika kateedris, kus õppejõudude keskmine vanus on praegu osakonna mada- laim. Teoreetilise ja eksperimentaalfüüsika kateedris on enamik õppe- jõude vanemad kui 50 aastat. Lähema 5—10 aasta jooksul tuleb osa- konnas uuendada veerand või enamik õppejõudude koosseisust.

* * *

Osakonna juhtkond ja partei- organisatsioon on kaadriprobleemi- ga tegelnud pidevalt. Probleemil on kaks tahku: noorte võimekate in-imeste ettevalmistamine pedagoogi- lise töö jaoks ning kõigi õppejõu- dude kvalifikatsiooni tõstmine. Ei saa ütelda, et need probleemid kõi- kides kateedrites ühesuguselt lahe- nevad. Näiteks üldfüüsika kateedri aspirandid ei lõpetanud õigeaeg- selt; õppejõud, kes juba ammu või- nuksid väitekirja kaitsta, ei teinud seda ja viivitavad praegugi. Kui tuli välja vahetada kateedrijuha- taja, oli tegemist sobiva kandi- daadi leidmisega. Osakonnas on m'tu meest, kelle doktoriväitekir- i võiks juba kaitstud olla. Aastad aga lähevad ning poleks kuigi meeldiv, kui väitekirja valmiks alles üheaegselt pensioniraamatu kätte- saamisega. Arvan, et ei ole mõtet viidata dissertatsioonide vajalikku- sele, mida hiljuti ka ülikoolilehes käsitleti. Dissertatsioon on sajan- dite jooksul välja töötatud teadus-liku kvalifikatsiooni tõstmise vorm ja sellisena pole ta end tänäni am- mendanud. Võib kaitsta käsikirja- list väitekirja, artiklite kogumit või

raamatut. Kuid kvalifikatsiooni tu- leb siiski ametlikult tõestada, mitte ainult sõprade tunnustusega rahul- duda.

Kaadri ettevalmistamisel on vaja pikaajalist, aastatepikkust tööd. Eksperimentaalfüüsika ka- teedris on juba aastaid kõik õppe- jõud teadusliku kraadi ja kutsega; neist kolm on teadusdoktorid, pro- fessorid. Kateedri juures on edu- kalt aspirantuuri lõpetanud paljud noored, kes töötavad nüüd labori- tes ja naaberkateedriteski. Aspiran- dikandidaadid valitakse III—IV kursuse aktiivsete üliõpilaste hul- gast, kes stuudiumi lõpetavad juba kommunistidena. Sellele järgnevad kaheaastane stažööriaeg ning aspi- rantuur. Niisugune meetod on vii- mastel aastatel võimaldanud saa- vutada aspirantuuri edukat, täht- ajalise lõpetamise ja ühiskondli- kult aktiivsete, heade teaduri- ja pedagoogivõimetega noorte spe- tsialistide ettevalmistamist. Sellist meetodit noorte spetsialistide ette- valmistamisel rakendab praegu juba enamik osakonna kateedreid. Varem, kui aspirantuuri võeti suh-

Kiitust

75. sünnipäeva puhul avaldab rektor kiitust arvutusmatemaati- ka kateedri vanempreparaatori Hel- mi Terale kauaaegse eeskujuliku töö eest; 60. sünnipäeva puhul tea- dusratamatukogu operaatorile Linda Visbergile ja meditsiinikandidaadi Aleksander Sefferile kauaaegse ees- kujuliku töö ning aktiivse ühis- kondliku tegevuse eest; 50. sünni- päeva puhul sektorijuhataja Milvi Hirvlaane laitmata töö eest, trü- ki- ja kirjastusosakonna toimetaja Aida Kogerile laitmata töö eest, Juri Baibatskile kohusetruu töö eest loogika ja psühholoogia ka- teedri lepinguliste tööde prepara- torina, informatsiooni arvutus- keskkuse sektorijuhataja Enn Las- nile hea töö eest ja matemaatilise analüüsi kateedri dotsendile, füüsi- ka-matemaatikakandidaadi Margus Tõnnovile laitmata töö eest.

NÄITUS

12. aprillil avatakse D. Uljanovi majamuuseumis näitus «120 aastat Aleksander Uljanovi sünnist».

Sekretärid! Teist sõltub teadus- kondadele eraldatav pääsmete hulk. RSP avamiseni on jäänud täp- selt nädal.

Katet kergitas

VAMBOLA PAAVO

MERLE TOOTSI joonistused

Füüsikaosakonna kaadrist *

teliselt nõrgema ettevalmistusega noori, tuli ka eksperimentaalfüüsika kateedris noori aspirantuurist välja arvata. Praegu on kateedri juures lõpetamas mitu võimekat teadlast ja pedagoogi, kellel on juba nüüd head sidemed meie maa teiste kõrg- koolide teadlastega. Leian, et sel- line sidemete loomine on tulevase- le õppejõule hädavajalik just noo- rusaastatel: aspirantuuris ja esi- mestel loomeaastatel. Sidemete loo- mine kolleegidega tuleb muuta va- jaduseks; see on ka üks hädavaja- likke pedagoogilise töö elemente.

Rida probleeme tekib, kui spetsialist on juba valmis kasvata- tud. Kahjuks pole ülikoolides asja- olud veel nii ettemääratavad, et just selleks aastaks või kuuks, kui on olemas uus noor spetsialist, me tema paika saame panna. Selle ase- mel peame näiteks vabaneva koha hoopis koondama. Kuhu noor spe- tsialist nüüd panna? Hea, kui le- pingud võimaldavad manööver- dada. Aga see võimalus pole alati käepärast. Juhtivate kõrgkoolide staatuse loomisel lubati teadustöös edukate kateedrite juurde moodus- tada teadurite kohad. Kui need meie üldse tulid, siis kateedritesse vist küll mitte. Aga vaja neid oleks — nii teadustöö huvides kui püsiva noore kaadri reservi kind- lustamiseks.

Kahjuks on praegustel noortel spetsialistidel, sealhulgas ka kõige võimekamatel aspirantuuri lõpetan-utel väga ebasoodsad tingimused juba töötavate õppejõududega kon- kureerimiseks. Nad ei saagi töötavate õppejõududega (ükskõik kui- das) konkureerida enne, kui nood oma kohta ei vabasta. Siin muidugi võiksid teaduskondade konkursiko- misjonid ja nõukogud noori seni- sest rohkem aidata. Et seda on

vaja teha, kinnitavad prof. Hans Trassi toodud andmed tema emot- sionaalses artiklis ajalehes «Kodu- maa». Teaduskonnatöökogud suu- davad neid asju küllalt hästi kor- raldada. Seda näitab ka füüsika- keemiateaduskonna nõukogu koge- mus.

Õppejõu üks tähtsaid omadu- si on ka tema võime ümber õppida ja üliõpilastele teaduse kõige uue- maid andmeid esitada (mitte ainult enda tulemusi). Selles mõttes on osakonna kõigi kateedrite õppejõud omal kohal. Regulaarselt uuenevad loengukursuste materjalid ja prak- tikumid. Eriti torkas see silma ar- vutustehnika aluste juurutamisel õppetöösse. Kõrgis kateedrites tek- kisid kiiresti õppejõudude grupid, kes lühikese ajaga suutsid raken- dada arvutid ja arvutusmeetodid osakonna õppeprotsessi.

* * *

NLKP XXVII kongressi materja- lides toodud mõtted on kateedrites elava arutelu objektiks. Juba on asutus õppetööd uute võetega in- tensiivistama, kasvatama uut töös- sesuhtumist. Osakonna kaadri pi- dev nooremine, selle kvalifikat- siooni ning pedagoogilise meister- likkuse kasv ja parteiorganisat- siooni juhtiva mõju tugevnemine on kindel tagatis, et füüsikaosa- kond suudab edukalt lähendada tema ees seisvad tähtsad ülesan- ded.

Prof. KARL-SAMUEL REBANE, füüsikaosakonna juhataja

* Autor käsitles osakonna tea- dus- ja õppetöö probleeme «TRÜs» nr. 2 ja 4 k.a.

Dialoog

legi eest ning sellega võib seletada ka üldist huvi puudumist. Näi- teks RSP tegijatele on tulnud vaid paar ideed. Sügisel tahtsime käima panna omavalitsuse, aga seegi pi- durdus peamiselt üliõpilaste huvi- nappuse tõttu. Praegu asi jälle lii- gub.

Omavalitsuse ei ole seotud üli- õpilaspäevade ega RSP-ga. Oma- valitsuse kui võimuorgani vastu on sisuline huvi, RSP ja ÜP huvita- vad üliõpilast puht tarbija seisuko- halt. Omavalitsus jäi seisku info- leku puuduse tõttu — ajaleht ei avaldanud omavalitsuse genera- tori ideid. Nii et reaaliõpilane ei saanudki asjast teada.

A. Lamp: Usute, et asi jäi üks- nes reklaami taha? Kas pole mitte nii, et pioneerieast kasvatatud ste- reotüüpe on väga raske murda? Kuid võib tuua ka häid näiteid. Füüsikute ühiselamus näiteks ei läinud dekanadi poolt soovitatud majavanema kandidatuuri läbi. Komsomolibüroo poolt valitud ma- javanem osutus asjalikumaks.

Filoloogidel niisugust initsiatiivi ei olnud.

A. Lamp: Miks? Sest osa filo- loogide komsomoliaktiivist ei töötanud korralikult. Töötaks aktiiv, oleks kordki ühiselamus parem ning de- kanaadil ja rektoraadil poleks va- ja pidevalt ühiselamut kontrollida. Eks seegi näita, et komsomoli pre- stiiz on liikmete endi teha.

A. Lepikult: Nii on võib-olla teil, filoloogiateaduskonnas. Minge kü- sige mõne õigusteaduskonna kursu- se käest, kas nende kursuse komsomolisekretäri on prestiiži. Olen kindel vastuses, et on küll.

Pärast üliõpilaspäevi oli kriti- seerijate tarvis kilp: «Sulle ei meel- di, tule tee ise!» Unustati, et kui inimene on ametikoha vastu võt- nud, siis ta ka vastutab. Ja reaali- õpilast ei huvita organiseerimis- komitee raske elu ega organisa- toorsed raskused, ta on huvitatud headest üritustest.

A. Lamp: Et saada objektiivset pilti üritusest, tuleks tunda ka kõõgipoolt. See ei välista muidugi organiseerijate vastutust.

A. Lepikult: Pärast on kõik var- mad kriitiseerima, aga praegu, kus RSP-ni on jäänud vaid nädalapäe- vad, on «Generaatori» kastis 4 ideed.

Ideid on rohkem. Liiga palju üritusi toimub saalides, kus osavõt- jate arv piiratud. Tuleks mõelda ka sellele, kuidas linnaelanikud nen- dest päevadest osa saaksid.

A. Lepikult: Mida pakute?

Linna translatsiooni kaudu saaks kõiki päevadest osasaajaid tervitada ning teha üritusele reklaami. Üldse peaks rohkem üritusi toimuma vabas õhus.

A. Lepikult: Nõus. Kuid vabas õhus peetavate üritustega on omad probleemid. Näiteks pole sugugi kindel, et sildade kontserdil esineb akadeemiline naiskoor. Põhjus: külm ilm ja kartus hääte pärast, sest järgmisel päeval toimub aru- andekontsert.

Muude ürituste puhul peaks jääma valikuvõimaks. Näiteks esi- nes 1960-ndate aastate lõpul suur- ürituste raames erinevates saali- des korraga 7 ansamblit.

A. Lepikult: Mis ansamblid need olid?

Ülikooli enda ansamblid. Praegu me sellist huika tudengi- ansambleid muidugi kokku ei saa, kuid see ei tähenda, et tohiks tpp- ansambleid ära hellitada. Mida rohkem me neile maksame, seda rohkem nad hakkavad küsima. Põhjalikumalt tuleks läbi mõelda mittingu aeg ja koht. Reklaami mõttes võiks koha peal müüa te- maatilisi suveniire. RSP ninti ei vasta ürituse tegelikule olemusele. Tuleks luua rohkem kokkupuute- võimalusi külalistudengitega.

Komsomolikomitee ja žurnalisti- kaosakond otsustasid uuesti kokku tulla pärast RSP-d.

MART SOIDRO, INDREK KANNIK

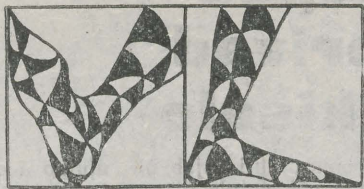
Toimetuse lisa. 1967. ja 1968. aastal avaldati «TRÜs» paar nädalat enne komsomolikongressi (konverents toimus igal aastal) komiteesse kandideerijate nimekirja ja komitee teesid konverentsile. Sekretäri, sekretäri asetäitja ja mittekooesiseliste sekretäride koh- tadele kandideerija'd (igale koha- le 1) tutvustasid foto, elulugu ja mõtted tulevaste töösuundade koh- ta.

Omavalitsuse ideede organi- saatoreil polnud kavaski ajalehes avaldada esialgseid tooreid visan- ded. Projekti lõpliku variandi pi- di välja töötama üliõpilaskiitv, kuid eelmisel semestril jäi kahjuks algatusest puudu. Nüüd on pro- jektid paberil ning peagi saab neid ka ajalehest lugeda.

Ansamblid vahetasid õhtu jooksul esinemispaiku, ühest ko- hast sõideti teise. Ülikoolil endal oli vaid paar ansamblit: «Rajacas», hiljem «Kuup ja Kera» ja veel mõ- ni lühemat aega tegutsenud grupp. Üliõpilaspäevadele olid kutsutud ka tolle aja popansamblid «Col- lage», «Peoleo», «Elektra», mitmed lavakunstiliõpilaste ansamblid, TPI ja EPA esinejad...

Avalik kiri Tiit Pruulile

Ajenduse saanud «Siuru»
salongiõhtust 28. märtsil
1986. a.

Austatud härra lavastaja!
Viibinud Teie salongiõhtul 28.
märtsikuu päeval ei saa ma mitte
vaikida nendest tunnetest, mis mi-
nus koha on võtnud ja pulbitseva
vulkanina oisivad väljapääsu va-
baduse poole.

Teie õhtu oli meelikõite! Milline
soliid väljapeetus õhtu läbiviimi-
sel, milline näitlemise kunst näit-
lejate poole pealt. Kustumatul mul-
je jätsid härrased Taglas (MAR-
GUS KASTERPALU) ja Visnapuu
(KALEV KUDU). Neis oli tunda
sädeleva isiksuse tunnusjooni. Neid
härraseid nähes tekkis küsimus,
kas siin oligi tegemist lihisa näit-
temänguga või hoopis millegi kõr-
gema, aatelisemaga, mis tuleb in-
imese sügavamatest hingeshvääri-
dest.

Teie õhtu üheks meelikõitva-
maks detailiks ja suurimaks voo-
ruseks oli ka elav muusika. Meie
oleme oma modern muusika, nende
konsherveritud lindikeste ja kar-
bikestega juba nõnda kaugele
lünd, et isegi õhtul saatev klave-
rimuusika on muutunud elavust te-
kitavaks.

Ainsama pettumuse valmistas prl.
Underi (AET KOUTS) vaoshoitud
mängustil. Oli ju prl. Under te-
gelikkuses kui väike dünamo, mis
tahtis valgustada tervet ilma, mit-

te kui vaikne ja tagasihoidud tun-
demaailmaga närtsiv-kahvatu lil-
leõis. Tekkis isegi väike melan-
koolia üht naesterahvast meie mo-
dern-ajastul, seitskümmend aast-
tat hiljem tunduvalt igavama ja
värvitumana nähes.

Kuid Teie õhtu suure hulga
plusside hulgas, mida ma siin kõi-
ke isegi üles lugeda ei jõua, kaob
see miinus sootumaks ära.

Minu käesolev väike kiri Teile on
ka natuke suurema eesmärgi tee-
nistuses kui kiidusõnade jagamine.
Nimelt oleks mul Teile palve seda
lavatükki veel mõnel korral ava-
likkuse ette tuua. On ju see tükk
selline kunstiteos, mis sisaldab
eneses palju meelikõitvat, südame-
likku ja meeldetuletavat, mida iga-
üks meie hulgast peaks nägema.
Peaks nägema selleks, et natuke-
negi meenutada meie väikese Ees-
timaa kirjandusloot minevikku. Sest
kes ei mäleta minevikku, elab tu-
levikut!

Teile kõike head soovides

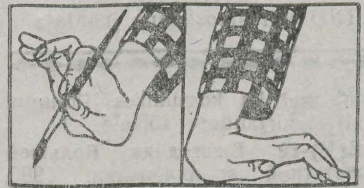
PIRET JOELO

P.S. Edastage palun minu kõige
südamlikumad tänusõnad kogu
trupile.

Aprillikuul 1986. aastal,
Tartumaal.

ÜLIÖPILASTEATRIT PÄEVAD

Esimene personaal- näitus

Henno Kāo kaaned ja pildid. Nii
on ära nimetatud näitus, mida võib
uudistada klassikalise muinastea-
duse muuseumis kuni mai kesk-
paigani. Põhiliselt on seintele sead-
tud kunstniku raamatuillustratsio-
onid — kaaned trükistena, pildid
isegi originaalid.

Henno Kāo lemmiktöö on laste-
raamatute illustreerimine: Gianni
Rodari «Cippolino seiklused», «Tu-
neesia muinasjutte», Zanis Griva
«Muinasjutte» jt. Süžee on pildidel
võimendatud eelkõige magusaltõh-
nalistes värvides plastiliste figuu-
ridega — igati lastepärased män-
gumaad.

Henno Kāo on mõelnud ka täis-
kasvanutele. Peep Ilmeti «Tuule-
kannel», Rudolf Rimmeli «Luige-
lend», August Eelmäe «Lüürilist ja
proosalist» jt. «tõised» raamatud
on oma väljanägemise saanud käe
läbi, mida on kolm aastat päindli-
kuks koolitanud maestro Villu
Toots.

Henno Kāo on päritolult saar-
lane. Oma sünnisaart on ta näitu-
sel meele pidanud eelkõige akva-
relliseeriaga «Talvine Saaremaa»,
kus talud, tuuled ja tarad justkui
inimeste ootel...

Teisipäevast reedeni kl. 11—
16.30, laupäeval kl. 10—13.30.
HEINRICH LEEBEN

„Vikerkaar“

Mis see on, teavad vist juba
kõik. Infot on olnud «Noorte
Hääles», TV-s jm. Juba saab aja-
kirja tellidagi. Seepärast ei vaeva
me lugejat kordamisega. Ütelda
tahaks aga seda, et ÜTÜ väliskir-
janduse ringil oli ajakirja peatoi-
metaja Rein Veidemanniiga kohtu-
mine (tema on muide toimetanud
ka ülikooli ajalehte), kus võis pal-

judele küsimustele vastuse saada.
Väljaande tegijad ootavad üliõpi-
laskonnalt usinat kaasalöömist nii
ilukirjanduse kui muu materjali
poole pealt. Sellest lubas meie le-
hes peatoimetaja ise lähemalt kir-
jutada. Kaastööpakkumised võib
aga saata, viia Tallinna, Gagarini
pst. 30, tel. 601 772, 601 858.

MÖTTEVAHETUSEKS ● MÖTTEVAHETUSEKS ● MÖTTEVAHETUSEKS

Kas Sina või Teie?

Käitumine oli ülikoolis päeva-
korral kümnekond aastat tagasi.
Siis, 1975. aastal, ilmus TRÜ rota-
prindist koguni 150-leheküljeline
brošüür «De gustibus», mis si-
saldab 16 artiklit mitmest käitu-
mise valdkonnast. Brošüür on am-
mu müügil otsas, karta on, et ka
unustatud. Pärast seda on meie
üliõpilaskond mitu korda vahetu-
nud ja ka õppejõudude koosseis
uuenenud. Nüüd võiks jälle käitu-
misest rohkem juttu teha. TRÜ lõ-
petanu peab olema vähemalt kuul-
nud ja lugenud, kuidas sobib või
ei sobi kaasinimestega suhelda.
Hea käitumine pole midagi uut,
seepärast pole vist vajadust suht-
lemiskommete tundmise tähtsust
kinnitada NLKP XXVII kongressi
suunistest tulenevate nõuetega.

Autor pole sotsioloog, eripeda-
goog ega filosoof, ainult mäletab
teist küpsusiga ületava õppejõuna,
kuidas «vanasti» oli. Nii on siin
vaid isiklike mõtteid. Kutsun tei-
si üles käitumise kohta arvamusi
avaldama. Ehk võikski ülikooli
häälekandja niiviisi kollektiivse
arutluse kaudu meeldetuletuseks
fikseerida mingeid käitumismor-
me, mida haritud inimene peaks
silmas pidama.

Peatun esialgu ühel käitumiskü-
simusel, nimelt kas, kus, millal ja
keda sinatada või teietada. Mis
siis sina-teie asjus häirib? Häirib
see, et sinatamine hirmsasti levib,
eriti nooremale ja (sama skaala
järgi) keskmisele hulgale. Sinatata-
se võhivõõraid endavanuseid. On
muidugi kollektiivse, kus kauased
koostööd sinatamist, vaatamata
vanuse- ja seisukohavahetusele endast-
mõistetavaks peavad. Sedaviisi
tundub ka üliõpilastele ja noorele
laborandile-uustulnukale, kelle se-
nine suurim elusaavutus on ülikoo-
li sisse- või tööle saamine, et tal
on õigus oma kollektiivi teenelisi
teadasi-õppejõudu sinatada. No-
jah, eks meilgi ole staažikaid õp-
pejõude, kellele tundub ükskõik ole-
vat, on ta sina või teie, aga need
on üksikud erandid ja käitumismor-
aliks neid ei võetagi. Suurem osa
vanemaid inimesi teeb sina ja teie
vahel hästi vahet. Võiksin nimeta-
da näiteks dotsenti, kes just oma
silmapaistva ja järjekindla viisaku-
suga on terve teaduskonna üliõpi-
laste silmis popõppejõu tiitli ära
teeninud. Enamasti põhjustab üli-
õpilase või noorema kolleegi pool-
ne sinatamine õppejõule piinlik-
kust — sinatamine ei meeldi mitte
kuidagi, vastu teietamine hakkab
ka justkui au pihta, aga kasvatu-
liku märkuse tegemine otse asja-
osalisele on eestlase iseloomule
üldiselt harjumatu.

Häirib see, et raadios ja televi-
sioonis enamikku noorema rahva
hulka kuuluvaid intervjueritavaid
sinatatakse. Olgu tegemist õpilase,
sportlase või ansambli liikmaga,
ikka reporter sinatab teda, kuigi
näeb ehk elus esimest korda. Ta-
haks küsida, mis õigusega. Interv-
juu sisu jääb tagaplaanile, kui
kuuled, kuidas küsija, kes meeste-
riivis kuuluks vasakusse tiiba ja

kooris tenorite hulka, abiturienti
või üliõpilast sinatab, see aga —
korrapallurikasuu ja bass — vastab
küsimisele küsimustele kõmi-
seval mehehäälel, vältides hoopis
nii sinatamist kui ka teietamist.
Vaevalt niisugune sinatamine kõi-
gile küsitlatavale meeldib. Seda
ka just ei tahaks uskuda, et interv-
juerijad kutsuvad esinema ena-
masti tuttavaid.

Ma ei tea, kuidas suhtutakse si-
natamisse-teietamisse mujal maa-
ilmas. Küllap on palju rahvaid,
kelle omavahelises suhtlemises si-
na ja teie vahet ei tehta ja pöörd-
takse teise isiku poole ikka ühte-
moodi. Soomlastel on tendents si-
natada. Teistel rahvastel, kelle kul-
tuur on Eesti ala mõjustanud —
venelastel, sakslastel, inglastel —
on ikka sina ja teie pruukimises
oma kord. Inglise keeles on sina
üsnä kadunud (tundub, et tõlki ad
kipuvad seda omavoliliselt kasuta-
ma). Venelaste pöördumises teine-
teise poole on jälgi jätanud pikk
seisusteaeg, mil mõisnik ja ohvit-
ser olid härrased, kuid talumees,
tööline ning soldat alamrahvas.
Lihtinimesi sinatati ilmingimata,
härrased aga ütlesid iseendagi
kohta «meie» (nagu majasteedid
paljudes maades siiani teevad).
Venelastel väljendab veel praegugi
endast noorema inimese sinatami-
ne kõrgema isiku poolt soosimist,
endaväärseks tõstmist. Väiksem
vend ütleb sel puhul kõrgemale ik-
ka teie. Aga venelastel on omava-
helises suhtlemises ka teisi austuse-
avalduse viise, näiteks tiitliväärne
lisand või ees- ja isanime kasuta-
mine, mis sinatamist kindlasti
kompenseerivad. Samal ajal oli
vene perekondades tihti juurdunud
tava, et lapsed vanemaid ja vana-
vanemaid teietavad. Niisugust as-
ja esineb meilgi: tunnen näiteks
hästikasvatatud miniaid, kes oma
ämma ja äia teietavad, kuigi nelle
vastatakse sinatamisega.

Praegu on Nõukogude armeed ja
teiste Euroopa maade armeede si-
semäärustikes paragrahv, mille
järgi teenistushoosle täitmisel
peavad sõjaväelased üksteist teie-
toma, olgu nod või kaksikvennad.
Vabal ajal võib pöörduda kuidas
tahes. Koolides peavad õpetajad
õpilasi vist a'ates IX klassist teie-
tama. Poolsada aastat tagasi pidid
haritud ringkondades võõrad isikud
lapsi teietama hakkama siis, kui
lapsed said 14 aastat vanaks (pai-
guti ka 12 või 16 aastat vanaks,
kirjapandud reeglit selle kohta ma
ei o'le näinud). See on sama vanus
— IX klass või omaaegse güm-
naasiumi III klass. Kui koolis
seda tehakse, tuleb ime'ikult välja
— oma, 9 aastat tuttav õpetaja
teietab noort, aga võhivõõras, lad-
namehe oreooli taotlev inimene pö-
rutab veel 30-aastasele sina.

Kuidas hakatakse vanade viisa-
kustade järgi sinatama? Sina-
vahekord kujuneb välja pikaajali-
se koostöös, ühiste hobide, tuge-
vate ja meeldejäävate elamustega
— lahingud, matkad, ka lühiaegsed

erakordsed olukorrad, samuti koos-
elu jms. Praegu on üsna loomu-
lik, et üksteist sinatavad endise
vääeosa või allüksuse veteranid,
üheaegselt koolis õppinud inime-
sed, lapsepõlvkaaslased (mitte aga
tingimata kõik komsomoliliikmed).
Meie gümnaasiumis oli tavaks, et
üksteist sinatasid need, kes ühel
ajal, s. o. I—V klassini koos olid
õppinud. Et aga kõik ülikooli tu-
handed üliõpilased üksteist peaksid
sinatama, selleks ei ole mingit
alust. Enne sõda said akadeemilis-
tes ringkondades nooremad õiguse
vanemaid sinatada bursitradiisioo-
nide järgi korporatsioonis või self-
sis, pahalti tuli selle õiguse kät-
tevõitmiseks taluda solvamisi (alanda-
vat rebaseseisu jms.).

Luba sinatada peab igal juhul
andma vanem inimene nooremale.
Tänapäeval, mil kõigil on ühesugu-
sed võimalused ühiskonnas tõusta
ja ülemal-alamal vahekord ei sõltu
varandusest ega suhetest, peaks
ettepanek tulema aastatelt vanema
poolt. Sinasõpruse kinnitamiseks
on kõige mõistlikum pöörduda liht-
salt vastastikuse käesurumisega.
Varematega aegadel sinasõprust joo-
di. Ei tea kust pärineva kombe
järgi (joomakombeid on üldse va-
hel raske põhjendada) pidi siis
klaasi põhjani jooma, suudlema ja
eriti tõsisel puhul teisele «Sina,
sigal» üttele, mille peale ei tohti-
nud solvuda. Ausalt ütelda, nais-
tega niiviisi sinasõpruse joomisel
ei olnud mõnikord vigagi, aga kui
pidid suudlema keskmises joobes
meessõbra ilast suud, siis hakkas
küll vastu. Kombe kombeks, kuid
pahalti olid niisugused puruspäi
sinasõprused järgmiseks päevaks
ununenud ja ülemus jätkas endi-
selt teietamist, väiksem vend pidi
aga järgmisel kohtumisel partneri
meeslepidamise välja peilima, et
ikkagi distantisi hoida.

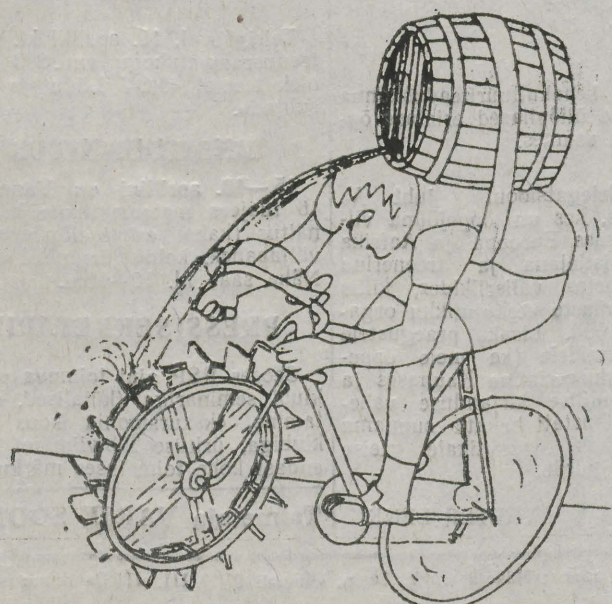
Peaks vist olema nii, et kui on
lõinud sinatamiseks, siis peaks see
kestma elu lõpuni, mitte olenema
tühjusest. Tekib küsimus, kas amet-
likul kõnetamisel (koosolekul, krüli-
seerimisel) sinasõbrad võivad tei-
nesteist sinatada või peavad teieta-
ma. Mina arvan, et ikka võiks ka
niisugusel puhul sinatada, kui
partnerid ei ole parajasti sõjaväe-
teenistuses. Kas aga sinasõbrad,
kellest üks on sronud kohtunikuks,
teine kuritegija, kohtuistungil
teineteist sinatavad või teietavad,
seda ütlevad juristid.

Mõlen, et viisakas käitumine ei
o'le vaidlastav fahe põlvkonna
erinevusega, et üks põlvkond on
noor ja peab popiks seniste ühis-
elureeglite ignoreerimist, teine on
vana ja nõuab konservatiivselt
igandite jätkamist. Mingil juhul ei
o'le sina-teie küsimus ka klassi-
ühiskonna igand. Üksteisega suht-
lemisel tuleks ikka säilitada ja le-
vitada tavasid, mille kaudu saame
teisele inimesele humoorsust ja tu-
gupidamist väljendada.

Mida arvate teie, seltsimehed
üliõpilased ja kolleegid?

Dots. JÜRI RISTKOK

TRÜNN ● TRÜNN ● TRÜNN ● TRÜNN ●

Joonistus Valgevene ülikooli ajalehe naljanurgast.

Tõnu Pullerits sai solistipremia.

*

I preemia — folklori ansambel
(Koidu Raudsepp, Katrin Abel,
Eero Vainikko, Meelis Sügis,
Anton Baturin);
II preemia — meeskvaritett «Juuk-
suriäri»;
III preemia — ansambel «GEMM»
(õigusteaduskond).
Parim solist — Anu Vajakas (ars-
tit. II);
solistipremia — Tõnu Pullerits
(füüs. os.);
eripremia — экспериментальный
ансамбль «ОРЛЫ» (õigustea-
duskond).

„Tudengilaul '86“

Õigusteaduskonna «Orlõd».

EVOLD VELDEMANNI fotod

Stardini on...

Et EÜE mullu ja varemgi on GAGARINIS töötanud ja teeb seda tänavugi, on selgemast selgem — VCCO ja tretii trudovoi semester.

Kui Sul soovi väljaspool koduvabariiki käed seguseks teha, võid julgelt valida Gagarini: kosmilise karguse, tervislikud eluviisid, valmisoleku nr. 1, eksotika igal sammul jne., jne. Teisisõnu: prijehat veselitsa i rabotat, nagu kohapeal öeldakse.

Kellel kunstikätt, tantsuoskust, käpas pillimäng, muidu vahva kuju ja lahtise pea ning kätega — see ärgu pikalt aru pidagu. Sind ootab GAGARINI

Kus ta õigupoolest asub? Smolenski oblastis, Moskvast umbes 200 km läände Moskva — Bresti raudteel — Gagarini jaam (endine nimi Gžatsk). Omal ajal oli see tuntud vilja väljaveo sadamana Peterburgi. Vaatamisväärsused: Gagarini majamuuseum, koduloomuuseum, kaasaegne vene arhitektuur, eksotika ja üllatused igal sammul. Aga parem tule vaata ise oma silmaga. Maleva perfosid küsi EÜE sektorist.

Kõigile tekkinud küsimustele annab ammendava vastuse:

komandör Toivo Hansen tel. tööl 3 51 46, 3 54 08.

Info: ELKNO TRÜ komitee, tel. 3 19 68, 3 53 05.

Kirja pani VAMBOLA PAAVO

PILT ARHIIVIKARBIST

Need mehed on ajanud ülikooli komsomoliasju, jooksnud üliõpilas- ja sõpruspäevade pärast. Selle pildi peale on Andres Eesmaa ja Mart Raik jäänud EÜE keskstaabi juhtidena. RSP ajal prooviti jõudu kummipaadisõidus komsomolisekretäridega.

Soss-sepad reageerivad naiste kisale

Ülikooli ajalehe 8. numbris kirjeldab keemiahoone majanõukogu esimees Tullio Ilomets väga värvikalt stiihilist protestimeeleavaldust, mille olid põhjustanud sooja veega varustamise häired majas.

Kuna asi puudutab ka ehitusjaoskonda, siis minu poolt mõned mõtted samal teemal.

Keegi ei ole kaitsnud rikete eest veevärki, kanalisatsiooni, keskkütte ja muudes süsteemides. Mitmesugustel põhjustel esineb neid ikka. Küsimus on selles, kuidas asjad võimalikult kiiresti korda seada. Siin on kohustused nii kommunikatsioonide eksploatatsioonil kui ka nende remontijail. Nii näiteks tuleb sooja vee või keskkütte süsteemide häirete ilmnemisel vastavalt TRÜ ametijuhendile informeerida kohepealt peamehaanikut (hiljem võib ka rahvakontrolli esimeest). Mitte vastupidi. Peamehaanik selgitab vea põhjused ja võtab siis vajalikud abinõud tarvitusele.

Emotsionaalse ja tagurpidi asjaajamise tõttu selgusid häda põhjused kõnealusel juhul hilinemisega. Siis on siin ka remontijatel, kel vajaliku koguse soolhappe hankimine teiselt asutuselt võttis aega kolm päeva. Noh, soe vesi on sedapuhku jälle majas.

Ehitajad muidugi teavad midagi ka katlakivist, aga nad ei oska väga täpselt ette aimata, millal torud umbe lähevad. Keemiahoone boileri korraline läbipesimine oli planeeritud kevadeks, kui kütmine lõpetatakse.

Artiklis «Naiste kisa» avaldati pahameelt veel selle üle, et keemia-

hoones tihti «ajab üle, ujutab, leotab või ei tule tilkagi» ja tuntakse huvi, «kui kaua need naljad veel kestavad». Paraku tuleb nentida, et siin lendab kivirahke küll oma kapsaada. Ja vastustki ootaks majarahvalt. Kas on meeletst läinud need korduvad uputused, kui vesi voolas terve öö valamü asemel põrandale ja rikkus mitme korruse ruumid? Sageli põlevad läbi ventilaatorite mootorid, sest need unustatakse välja lülitada.

Eriti suur tööpõld ootab esmajonõukogu, et selgitada inimestele kanalisatsiooni otstarvet ja kasutamise võimalusi. Ei ole ju normaalne, et aasta kahe esimese kuu jooksul käidi majas ainult kanalisatsiooniummistusi ja -uputusi likvideerimas 18 korda. Torudest leiti vasktraati, kaltsu, puupulki, kohvipaksu jne. Prügisaht on siiski teistsugune toru.

Kui nii järjekindlalt püütakse, siis torud peavad umbe minema. Ja veel. Keemikud ju teavad, et hape, mis kallatakse kanalisatsiooni, sööb torudesse augud. Raudselt.

Tahan siinjuures märkida, et ruumide ja kommunikatsioonide hooletu eksploatimine on kahjuks liiga tavaline nähtus, eriti ühiselamutes.

(L)õpetuseks mõni hüüdlause. Õige info õigel ajal õigesse kohta!

Mida rohkem hoolt majas, seda vähem remonti vaja!

Kritiseerides pindu, peame silmas ka palki!

AHTO LIIK, TRÜ ehitusjaoskonna juhataja

UUT TEATMEKIRJANDUST

27(Ing)-A Illustrated guide to Britain. 6th ed. — Basinfstoke, 1984. 544 p., ill. Rikkalike värvifotode ja kaartidega kaunis raamat avastamiseks Inglismaa, Walesi ja Sotimaa loodust ja teisi huviväärtusi.

12Bi-222 Eesti kirjandus võõrkeeltes. Bibliograafianimestik. Koost. M. Mauer. — Tln., 1985. 1/2/ 1978—1984. 1985. 182 lk. Reg. lk. 160—177.

1978. a. ilmunud samanimelise bibliograafia järg. Registreerib kodu- või välismaal nii eri raama-

tuina kui ka kogumikes ilmunud eesti ilukirjanduse tõlkeid.

E(V)-12 Ежегодник Большой Советской энциклопедии. 1985. Вып. 29 — М., Сов. энц., 1985. 576 с.

БСЭ aastaraamatud on Nõukogude Liidu ilmuvatest kõige uuemat materjali andvatest universaalseist teatmeteostest arvestatavaimad. Käesolev registreerib kodu- ja välismaa sündmusi 1984. aasta kohta.

21S-43 Zander, R. Handwörterbuch der Pfalzennamen. — 13., neubearb. u. erz. Aufl. — Stuttgart: Ulmer, 1984. — 770 S. — Bibliogr.: S. 767—770.

Seda juhtub iga päev

kuti magama, sest tema biorütmid on niisugused. Paju, S. ei tule loengutele sellepärast, et need teda kui isiksust ei suuda intellektuaalselt rikastada. Sarapu, O. seletusest selgus, et ta on arvel ja ei tohi ennast iga tühja asja pärast ärritada.

Koosolek otsustas informatsiooni teatavaks võtta ning kohustas kursuse kuraatorit õppedistsipliini järsult ja otsustavalt parandama.

Punkt 5. Võlgnevustest III kursusel. Ette on kutsutud üliõpilane Mänd, K. Nagu selgub üliõpilase Mänd, K. seletusest ja kursusejuhendaja sõnavõtust, ei ole Mänd, K. kogu semestri vältel puudunud ühelki loengult. Ta konspekteerib

kõik loengud (kui õppejõud loeb väga kiiresti, siis jääb küll mõni sõna vahele), on lugenud läbi kogu kohustusliku ja soovitava kirjanduse. On kirjutanud kõik kontrolltööd. Vaatamata sellele on tal sooritamata kaks arvestust ja kolm eksamit.

Õppejõudude seletustest selgub, et ükskõik missuguse pileti Mänd, K. võtab, ta ei vasta ühelegi küsimusele. Või kui juhtub vastama, siis valesi. Nõrgemate närvidega õppejõud on ta läbi lasknud neljandal-viendal katsel, kui üliõpilase Mänd, K. suust on kasvõi sooja õhkugi tulnud. Üliõpilane Mänd, K. ise ei oska olukorda seletada.

Koosolek otsustas informatsiooni teatavaks võtta ning kohustas kursuse kuraatorit üliõpilast Mänd, K. individuaalselt juhendada. Kõiki õppejõude kohustati võlglastega töötades kasutama täiustatud kaasaegseid meetodilisi võtteid.

Koosolek otsustas teha kollektiivse märkuse dots. Pärn, A-le eba-pedagoogilise vahelehuude eest: «Aga võib-olla on ta lihtsalt lolli-võitu?»

Koosolek lõppes kell 17.32. Alla on kirjutanud laborant

BIRN, O.

SPORT • SPORT • SPORT • SPORT • SPORT

TRÜ ja Tartu asutused korvpallis

Korvpalliharrastuse elavdamiseks peeti 1983. aastal esmakordselt 21 «laua» matš TRÜ ja Tartu asutuste meeskondade vahel. Võidu said üliõpilased. Järgmisel aastal jäid üliõpilasmeskondade read niivõrd hõredaks, et jõuproovist ei saanud asja. Mullu võitsid napilt asutused.

Pühapäeval, 13. aprillil tuleb kolmas kohtumine. Mängud algavad ülikooli spordihoone kolmel väljakul kl. 12. Kõige suurem koormus langeb tulevastele arstidele, kes on esindatud kursuste kaup tervelt viie meeskonnaga, lisaks veel spordimeditsiini osakond kahe meeskonnaga. Arstiteaduskon-

na esindused alustavad kl. 14 ja lõpetavad kl. 19. Spordimeedikud ja kaks õppejõudude meeskonda mängivad kl. 17 ja 18. Kahe meeskonnaga on esindatud veel õigus- (kl. 14), matemaatika- (kl. 15), majandus- (kl. 13) ja kehakultuuriteaduskond (kl. 12). Bioloogid-geograafid mängivad kl. 12, füüsikud-keemikud kl. 13, ajaloolased kl. 16.

Mängude kava ja vastaste nimistu asub TRÜ spordihoone infotahvliil.

Kivi kottil

VALTER LENK

Sõprusleping

TRÜ kehakultuuriteaduskonna ja Leedu (Kaunase) Kehakultuuriinstituudi vahel sõlmiti sõprus- ja koostööleping juba mitu aastat tagasi. 1984. aastal kutsusime Kaunase üliõpilased külla. Tartus mängiti värvipalli, Käärikul korraldati ümber järve teatejooks. Seejärel viibisid meie üliõpilased Kaunases.

Nüüd sai Tartus teoks kolmas kohtumine. Lisaks mõõduvõtmistele spordiväljakul peeti uues kohvikus sõprusõhtu. Lisandus ka uut laadi üritus — spordihoone auditoriumis kuulati eesti ja leedu üliõpilaste ettekandeid oma kursusetöödest. Nii sõlmiti sidemed ka OTÜ liinis. Kõik meie ettevõtmised kor-

raldasid kehakultuuriteaduskonna IV kursuse üliõpilased erialase õppepraktika raames.

Külalisdelegatsiooni juht V. Kontvainis, kes on õppejõuna viibinud mitmes Euroopa ja Aafrika riigis, võistlejana ja treenerina veel kümnetes välisriikides, kiitis meie üliõpilaste eeskujulikkust organiseerimistööd. Lisaks praegustele koostöövormidele (ka meie õppejõudude stažeerimine Kaunases ja õppe-metoodilise kirjanduse vahetamine) otsustati hakata suunama erialaüliõpilasi praktikale teise kõrgkooli juurde.

VALTER LENK

VENIA LEGENDI

Eripedagoogika kateedri õppejõu psühholoogiakandidaat Eha Viitari venia legendi loeng toimub 7. mail kl. 12—14 Tiigi t. 78 aud. 235 defektoloogia III kursusele matemaatika õpetamise erimetoodikast teemal «Harilike murdude käsitlemine abikooli 4. ja 5. klassis». Dots. ALLAN LIIM, ajalooteaduskonna dekaan

TÄHELEPANU, KOMSOMOL TEATAB!

Ootan kriitilisi ja enesekriitilisi kommunistlikke noori esmaspäeviti kl. 10—12 ja reedeti kl. 14—16 ELKNO TRÜ komiteesse (ph 211). ARVO LAMP, ELKNO TRÜ komitee sekretär

PEDAGOOGIKARINGIS

Ohtu prof. Inge Undiga 15. aprillil kl. 18 pedagoogika kabinetis: pedagoogikaringi traditsioonid, muljeid Kanada koolidest, küsimused ja vastused.

ESMAKURSUSLASED!

EÜE perfosid võetakse vastu 14. aprillini (kl. 18-ni). Pärast seda kuulutatakse kõik esmakursuslased TRÜ suvemaleva liikmeteks.

INTERKLUBII

Koosolek RSP asjus toimub kolmapäeval, 16. aprillil kl. 20.

ÜTÜ FÜSIOLOOGIARINGI

Järjekordne koosolek toimub neljapäeval, 17. aprillil kl. 18 O. Lutsu tn. 2. Päevakorras ettekanne: «Küllastus- ja nälgitunde teke ehk miks osa inimesi sööb palju?» — Kai Tasane ja Kadi Tallermo II k.

Ringi juhatus

AULAS

Laupäeval, 12. aprillil kl. 19 Tartu Akadeemilise Meeskoori kontsert.

KLUBIS

Diskoprogrammid: reedel, 11. apr. kl. 21 «Country fragmente»; laup., 12. apr. kl. 21 on külas TPedI esindusdiskor Jüri Laulik programmiga «Sentimentaalne teekond muusikakõrbes»; pühap., 13. apr. kl. 21 «Kergendus pole vabanemine».

Teisip., 15. apr. kl. 19.30 — TRÜ vene üliõpilasteatri etendus: B. Vassiljev «Pada, peegel ja taevatahed».

RSR

Teisipäeval, 15. aprillil kl. 19 on teadusraamatukogu aud. 293 koosolek teemal «NSV Liidu ja USA suhted».

KÄSITÖÖNÄITUS

15.—18. aprillini on Vanemuise 46 fuajees matemaatikute käsitöönäitus (kahel esimesel päeval üks väljapanek, kahel järgmisel teine). Näha saab kl. 10—16ni.

PRESSISEKRETÄRID!

Seoses RSP ajal toimuva pressiklubi seminariga (külalised, majutamine, ekskursioonid koos interklubiga, ürituse läbiviimine) anna endast kohe toimetuses märku.

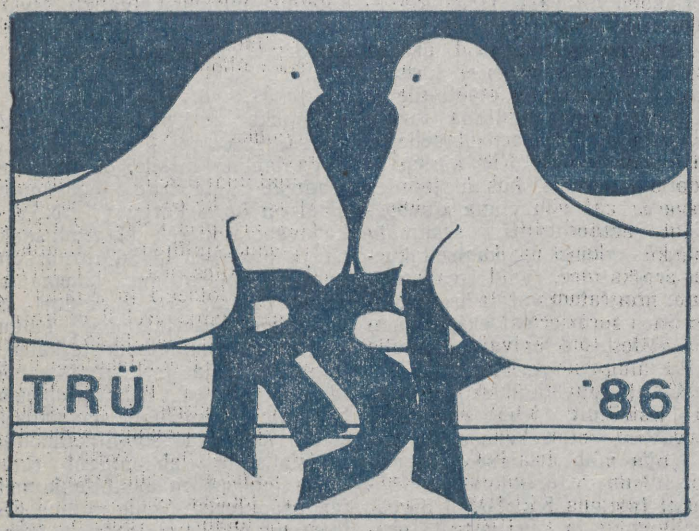
Toimetaja VARJE SOOTAK

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 14 (1448) Reedel, 18. aprillil 1986 Ilmub 22. novembrist 1948 Hind 2 koo.

Käes. Avagong on täna õhtul kell 18 Toomemäel. Linni on kihinat-kahinat täis. Taas kõlab Toomemäe nõlvalt laulu, paadiralli tõmbab Emajõe kaldapealsele uudishimulikke tartlasi. Kui vaid ilm peaks! Organisaatorid on täis entusiasmist ja tähet, esinejad šamuti.

Kolmeks päevaks on elurütm määratud, talve tärkumus minema pühitud. Toimub arkimine, suur väljaelamine enne sessi. Midagi keerataks seismisel kapitaalset segamini. Kevad, lootus ja ootus üheskoos. Kevad murrab sisse tsipake iga päevaga, ka meie hingel

RSP sõpruspidu Emajõe kaldapealsel. Külalisi tuleb tänava meie maa 35 kõrgkoolist. Kaugeimad tulijad on Dušanbest. Läti, leedu, vene, ukraina, valgevene jt. keeltes kõnelemine on neil päevil Taaralinnas tavaline. Interklubi on saabujate vastuvõtuks valmis, valmis tutvustama ülikooli, kodulinna, näitama parimat.

Organiseerimiskomitee masinavärk on mitu nädalat töötanud täistuuridel. Telefonikõned ja närveerimised peaaegu peetud. Reatudengile jäävad organisaatorid tavapäraselt foonile, paraku sõltub just neist, mida meile algavatel päevadel pakutakse ja kas kavandatu laabub. Saagem tuttavaks tänavuste tegijatega, kellest enamik esmakordselt ametis.

Organiseerimiskomitee esimees on Ain Lepikult (õig. IV), kellele sekundeerivad KOR — Alo Kirsimäe (õig. IV), olme — Mati Allik (õig. III), press — Vambola Paavo (tead. kommunismi kat.), foto — Aivar Valge (maj. küb. kat.), atribuutika — Alar Pandis (mat. II). Külalistega tegeleb interklubi perenaine — Ene Saamen (õig. III). Lisaks muud üritused: filmiprogramm — Aune Unt (žurn. kat.), tantsuõhtud — Sulev Ulp (ravi V), aulamuusika — Tarmo Lehest (maj. II), paadiralli — Neinar Seli (KKK asp.), spordi-show — Jüri Below (KKK II), luule — Margus Kasterpalu (fil. III), arvutimuusika — Alar Pandis. Neist ja ka osavõtjast endist sõltub päevade kordaminek. Kel üritustele pääset ei õnnestunud hankida, neil ei maksa pead norgu lasta. Vabas õhuski toimub üht-teist põnevat! Pääsmetega on nii, et nende arv sõltub teaduskonna suurusest ja kommunistlike noorte endi aktiivsusest senises komsomolitöös. Mõne ürituse vähene pääsmete arv tuleb ka väikestest ruumidest. Sellekohane info on RSP stendil.

Head pealehakkamist kõigile!

KUHU MINNA? MIDA VAADATA?

- Reedel, 18. apr.
- Kl. 15 — T. Alatalu «Maailm pärast NLKP XXVII kongressi» auals.
- 16 — I filmiprogramm Vane-muise 46.
- 17 — viktoriin (ajaloot.) Le-ninigradi mnt. 27 kohvi-kus.
- 17 — «Ruja» kontsert klubis.
- 18 — RSP avamine, miiting Toomemäel, sildade kont-sert.
- 19 — meeskoori «Gaudeamus» kontsert auals.
- 21 — tantsuõhtu klubis («Ru-ja»).
- 21.30 — Moskva Konservatoo-riumi üliõpilaste kontsert auals.
- Laupäeval, 19. apr.
- Kl. 9 — äratusmängud ühisela-muis.
- 9 — töö laupäevakuobjektidel.
- 13 — kummipaadiralli Emajõe-l.
- 15 — seminar «Kõrgkoolileht ja tema üliõpilasaktiiv» vanas kohvikus.
- 15 — viktoriin (õigust.) ph. aud. 139.
- 15 — II filmiprogramm Vane-muise 46.
- 17.30 — arvutimuusika ja kam-merkoori kontsert Vane-muise 46.
- 18 — Pärnu kooliteatrit «Ole-vused» klubis.
- 19 — TRÜ naiskoori kontsert auals.
- 19 — KVN («Lõbusate ja Leid-like Klubis») Leningradi mnt. 27 kohvikus.
- 21 — kantriõhtu klubis («Jus-tament», «Rodeo»).
- 21 — luuleõhtu (kaastegev J. Johanson) «Sophokleses».
- Pühapäeval, 20. apr.
- Kl. 13 — spordishow Ujula 4.
- 13 — Viru folkshow auals.
- 16 — III filmiprogramm.
- 18 — TRÜ RKA kontsert klu-bis.
- 19 — Lauri Väinmaa klaveri-kontsert auals.
- 20 — slaidiprogramm Vane-muise 46.
- 21 — tantsuõhtu («Vahe»).
- 21 — kantriõhtu (majandust.) Leningradi mnt. 21 koh-vikus.
- 21.30 — luuleõhtu (kaastege-vad «Vanemuise» solis-tid) auals.
- Järg 4. lk.

Laupäevakule!

Aknad särama, seinad puhtaks, liiv ja muu sodi minema... Lau-päevakutööd käivad ülikoolis ju-ba rnzõnda aega. Eesmärgiks on teha üks korralik kevadine suur-puhastus: õppe- ja tööruumides, Toomemäel jm. Objektid on stabiil jaotatud. Kõige olulisemaks jääb tööde organiseerimine ja töö tege-mine ise. Organiseerijatel tasuks

meeles pidada, et peavad olemas olema töövahendid ning info liik-u-gu ideaalselt. On ju vahel nii, et üks ja teine ei tea täpselt, kus mis teha.

Päris laupäevaku päeva peale jäävad rahvaste sõpruse päevade külaliste töötunnid klubi juures. Osa üliõpilasi töötab tavaliselt ka linnaobjektidel. Tudengite abi lä-

heb tarvis samuti ühiselamu ehitu-sel.

Tööpiirkondade jaotamisel peeti silmas, et neid korrastaksid just need, kes seal ise iga päev viibi-vad. Aga üks ülikool ole meie kõi-gi oma, ükskõik kus me ise ei õpiks ega töötaks. Meie kõigi kohus on see korda teha ja korras hoida.

Poliitpäeval

Eelmisel nädalal toimunud üle-vabariigilise poliitpäeva kohta kirjutas toimetusele majandus-teaduskonna pressisekretär Anu Pajumäe. Nooruse tänavas õppe-hoone üliõpilastele ja õppejõudu-dele oli külla tulnud ELKNÜ Kesk-komitee esimene sekretär Arno Al-mann. Ta kõneles NLKP XXVII kongressil arutatud kõrghariduse suundadest. Kõrgkooli eesmärgiks on ette valmistada kvalifitseeritud

spetsialiste, siduda tihedamalt teooriat praktikaga, kiirendada ha-ridusreformi ümberkorraldamist. See kõik vajab ülikooliltki varase-mast põhjalikumat tööd.

Arno Almann peatus ka komso-moliorganisatsiooni autoriteedil. Sageli on komsomolitöö laiali val-gunud, killustatud. Kuid komsomo-litöös tuleb lähtuda oma ettevõtte, õppeasutuse konkreetsetest eesmär-

kidest, tegelda just noortest endist lähtuvate probleemidega, aidata ja suunata neid.

Aprillikuu poliitpäeval esines kehakultuuriteaduskonnas teadus-prorektor prof. Ants Kallikorm, õigusteaduskonnas Statistika Kesk-valitsuse töötaja L. Mängel, füüsi-kaosakonnas pidas ettekande par-teibüroo sekretär prof. Lembit Pung. Poliitpäevaüritused toimu-vad veel mujalgi.

Ülikooli pedagoogikakonverents

14. aprillil toimus ülikoolis kon-verents, kus tehti kokkuvõtteid pe-dagoogikateaduste tulemustest XI viisaastakul ning püüti leida teid nende rakendamiseks. Konverentsi teematika hõlmas kõik pedago-gikateadused, millega ülikoolis tegeldakse: koolipedagoogika koos ainetes õpetamise meetodikatega, kõrgkooli pedagoogika, sotsioloogia kooli ja õpilaste uurimisega seotud harud, pedagoogiline psüh-holoogia.

Konverentsi avas TRÜ rektor prof. Arnold Koop, kes tõi esile neid ülesandeid, mis tulenevad pe-dagoogikateadusele partei kong-ressi otsustest ja kaasaja nõukogu-de ühiskonna vajadustest. Ta rõhu-tas eriti vajadust lähtuda ühtsest pedagoogika teooriast ning üle saada killustatusest. Dots. Paul Kenkmann andis oma ettekandes «Noorsugu sotsiaal-pedagoogilise

analüüsi objektina» ülevaate sot-sioloogiaosakonna pedagoogilise kallakuga uuringute teoreetilis-est alustest ja põhitulemustest. Prof. Inge Unt ja prof. Jaan Mikk käsitlesid koolipedagoogika-alaste uurimuste teoreetilisi aluseid ja rakendusvõimalusi, dots. V. Rut-tas analoogilisi küsimusi kõrg-kooli pedagoogika alal. Järgnes töö kõrgkooli ja koolipedagoogika sektiioonides.

Selline konverents toimus meil esimest korda. Esmakordselt oli erinevatel pedagoogikaga tegele-vatel uurijatel võimalik saada üle-vaadet kõigest, mida ülikoolis pe-dagoogika alal tehakse, tutvuda kolleegide probleemidega, panna alus ka selliste uurijate koostööle, kelle valdkonnad on näiliselt üks-teisest kauged, näiteks erinevate ainetes meetodikad. Otsustati luua metodoloogiline seminar koolipe-dagoogika alal.

Viisaastaku uurimustest tulene-vad praktilised järeldused otsustati üldistada ettepanekute kujul, mis pärast arutamist pedagoogika nõu-kogus asjakohastele instantsidele edasi saadetakse.

Konverentsist osavõtjate käsutu-ses oli kaks kõidet vastilmunud konverentsiteese, üks koolipedago-gika, teine kõrgkoolipedagoogika alalt. Kogumikud on mõistagi müügil.

Valdavaks muljeks konverentsilt on, et ülikoolis on tehtud pedago-gika alal üsna palju ja isegi häm-mastavalt palju. Ühtlasi saime ka teadlikuks oma nõrkustest. Kõik see annab meile aluse edasiseks tööks.

Konkreetselt uurimustest pe-dagoogikateaduste üksikutes vald-kondades aga edaspidi.

INGE UNT

Leedu juuratudengid Tartus

11.—12. aprillil külastas grupp Vilniuse RO õigusteaduskonna üli-õpilasi UTO kriminalistikaringi. Vahetati kogemusi ringide tegevusest, põhjalik ülevaade saadi krimi-nalistika õpetamisest nii meil kui neil.

Suurt huvi pakkusid külalistele kriminalistika laboris säilitatavad haruldased raamatud. Vaimustatud oldi teadusraamatukogust.

Mälestuseks kohtumisest jäid fotod ja TRÜ ajalugu tutvustav

slaidikogu. Oksmeelselt leiti, et vastastikused kontaktid on koge-muste vahetamiseks hädavajalikud.

PEEP PRUKS, õig. V k., kriminalistikaringi esimees

Lugupeetud dotsent — emeeritus Lydia Roots

Tartu Riiklik Ülikool hindab kõrgelt Teie kui ülikooli staažikaima kommunisti pikaajalist ja viljakat pedagoogilist, teaduslikku ja ühiskondlikku tegevust. Teie töö nõukogulikus Tartu ülikoolis algas 1941. aasta kevadel ja jätkus 1944. aasta karmil sõjasügisel, kestes enam kui veerand sajandit. 12 aastat juhtisite kindla käega üldajaloo kateedrit, mis just sel perioodil valis oma teadustöö üheks põhitsemaks Skandinaavia maade ajaloo uurimise. XIX sajandi rahvusvaheliste suhete ja diplomaatia ajaloo spetsialistina võtsite aktiivselt osa meie ülikooli tunnustatud rahvusvahelise väljaande «Skandinaavia kogumiku» rajamisest ja tööst. 1950. aastatel esindasite rahvasaadikuna meie ülikooli Eesti NSV Ülemnõukogus, osalesite agaralt nii Tartu linna kui ülikooli parteiorganisatsiooni tegevuses. Kõige selle eest Teile suur ja südamlük tänu.

õnnitlevad Teid Teie suupäeva — 80. sünnipäeva puhul ja soovivad palju tervist, jõudu ja edu veel paljudeks eluaastateks.

Rektor prof. A. Koop
Parteikomitee sekretär
dotsent P. Kenkmann

TRÜ rektoraat ja parteikomitee

TRÜ nõukogus

- OPPEJÕUDUDE VALIMISE, KUTSETAOTLUSED
- TRÜ UUEL VIISAASTAKUL
- 1987. AASTA TEADUSKONVERENTSID
- ÜLIÖPILASTE OMAVALITSUS
- ÜTO ÜLELIIDULINE KONKURSS

TRÜ nõukogu märtsikuu koosolek toimus koos EKP TRÜ komitee ja ühiskonnateaduste nõukoguga. Koosolekust võttis osa ka EKP Keskkomitee osakonnajuhataja asetäitja Väino Rajangu.

● Saksa filoloogia kateedri juhataja professori kohale valiti filoloogiadoktor dots. Juhan Tuldava, riigi ja õiguse teooria ja ajaloo kateedri juhataja dotsendi kohale õigusteaduse kandidaat dots. Igor Gräzin. Dotsendi kutset taotleti füüsika-matemaatikakandidaadile Peeter Ojale.

● Ettekanded ülikooli kollektiivi ülesannetest XII viisaastakul, lähitules NLKP kongressi otsustest, tegid rektor prof. Arnold Koop, parteikomitee sekretär dots. Paul Kenkmann ja ühiskonnateaduste kateedrite teadusprodekaan dots. Viktor Sieben.

Rektor heitis oma põhjalikus ettekandes tagasipilgu ka eelmise viisaastaku tulemustele (sellest ja uutest ülesannetest võis lugeda juba üle-eelmise lehe intervjuust). Kõiki ettekandeid läbis mõte — igaühel tuleb senisest kriitilisemalt oma tööd analüüsida, vea parandada, konstruktiiivselt suunad seada, olla valmis kõrghariduse põhjalikuks ümberkorraldamiseks. Võeti vastu ulatuslik otsus, kus on ülesanded nii ideoloogia- ja kasvatustöö, õppe- ja teadustöö kui ka materiaaltehnilise valdkonna parandamiseks.

● Teadusprorektori asetäitja prof. Arvo Tikk tutvustas järgmisel aastal korraldatavaid teaduskonverentse. Tahetakse pidada 2 üleliidulist, 4 vabariiklikku ja 9 üleülikoolilist konverentsi. Plaan kinnitati.

● Üliõpilaste omavalitsuse olukorrast ja ülesannetest ühiselamuis kõneles üliõpilaste ametiühingukomitee esimees Ants Kull.

Omavalitsus seati ülikoolis sisse 1971. aastal. Rektori käskkirjaga oli reguleeritud komsomoli osavõtt stipendiumi määramisest, eksmatrükuleerimisest, majutamisest jm. Aastate jooksul on omavalitsuse tegevus nõrgenenud. Stigisel alustati kõrgkoolipedagoogika labori eestvõttel üliõpilaste ettepanekute kogumist. Nüüd on arvamused koos, peagi jõuavad need ka leheveergudele. Pärast üldist arutelu töötatakse välja lõplik omavalitsuse plaan. See suurendab üliõpilaste aktiivsust ja osalemist paljudes kõrgkoolielu valdkondades.

● ÜTO üleliidulisele konkursile saadetavaid töid tutvustas ÜTO nõukogu esimees dots. Udo Reino. Esitati ja kinnitati 39 tööd.

Teaduskond ja kongress

EKP XIX kongressi muljeid tõi bioloogia-geografiateaduskonnani delegaat EKP TRÜ komitee sekretär dots. Paul Kenkmann teaduskonna parteiorganisatsiooni ja teaduskonna nõukogu ühisel koosolekul. Põhiliselt olid huviorbiidis eelseisvad kõrghariduse ümberkorraldused ja oma ülikooli puudutavad probleemid.

Üliõpilased kohtusid haldusprorektori Vello Peedimaaga. Saadi teada ülikooli tulevikust, ehitusest, ühiselamuremondist.

Kõigis kateedrites on välja pandud uued teaduselu ja õppetööd kajastavad stendid: füüsilise geograafia, taimefüsioloogia ja -biokeemia kateedrites on väljapanekud kateedri õppejõudude XI viisaastaku teadussaavutustest, geneetika kateedris stend uusimast uurimistulemustest taimefüsioloogias, geoloogia kateedris XII viisaastakul hõimatavast maardlatest jpt. Ühiselamus on seinaleht, kus iga üliõpilasel võimalus avaldada oma arvamust õpetajakutse oleviku ja tuleviku poolt või vastu.

Ülikooli lahtiste uste päevaks uuendati kõigi kateedrite püsiväljapanekuid zooloogiamuuseumi fuajees. Kõikvõimalike kaartide, tabelite ja rohke fotomaterjaliga stendid annavad asjast huvitatule küllaltki kujuka pildi ainetest, menetluspraktikast, ekspeditsioonidest ja matkadest, aga samuti tööle suunamise probleemidest.

Eriti huvipakkuv on aga zooloogiamuuseumis eksponeeritav Elvelt Reimaa marginäitus, mis on samuti pühendatud NLKP suurfoorumile. Lisaks kongressiteemalistele näitab margi- ja ümbrikekogu Suure Isamaasõja sündmusi. See suure põhjalikkusega koostatud kollektsoon väärisk senisest hoopis enamast tähelepanu. Näitus püsib üleval vähemalt juunini.

Varem on Elvelt Reimaa samades ruumides eksponeerinud linnu- ja maerke. Edaspidi loodame temalt samuti näha loodustemaatilist. Suurt huvi peaks äratama ka ülikooli ajalugu kajastav kollektsoon.

PILLE PENTELE,
geogr. III k.,
teaduskonna pressisekretär

Tõsine jutt ühiskonnateadlastest (tele)

- OPPEKIRJANDUSEST
- AINEKURSUSTE SEOS JA JÄRJEPIDEVUS
- KATEEDRITE OSA TEADUSSES
- KAADRIPROBLEEM VAJAB KIIRET LAHENDAMIST

Mõtestades ning ellu viies NLKP XXVII kongressi otsuseid, seavad ühiskonnateaduste kateedrite õppejõud esmajärjekorda jätkata kongressil seatud praktiliste ülesannete ning teoreetiliste üldistuste sisulise propaganda ja efektiivse selgitamist. Loengute ja seminar-õppuste teemad on läbi arutatud ja kinnitatud. Silmas pidades kateedrite eripära tuleb päevastes osakondades õppused tervikuna läbi viia enne 1. maid, kaugõppijate puhul aga arvestada õppeplaani võimalusi. Aspirantidele on õppused ette nähtud filosoofiakursuse piires, ülikooli teistele õppejõududele ja teadlastele aga filosoofilistes (metodoloogilistel) seminarides.

Meil ei ole n-ö. oma üliõpilasi, s.t. ülikoolis ei õpetata üliõpilasi filosoofia, poliitilise ökonomia, NLKP ajaloo või teadusliku kommunismi erialal. Õppevälise töö hulka kuuluvad aga üliõpilaste ja keskkooliõpilaste ringid, konkursid parima ainetundja nimele, kirjallikud ainetereferaadid (nende efektiivsus on küll langemas, nii et see on sundinud korduvalt arutama üliõpilaste aktiveerimise muid võimalusi), võistlustööd (sageli on üliõpilased saanud üleliidulisigi medaleid ja diplomeid). Vaatamata sellele, et marksistlik-leninliku filosoofia, poliitilise ökonomia, teadusliku kommunismi ja NLKP ajaloo kursuste prioriteetsus on õppeplaanidega tagatud, pole need ained ise kindlustatud didaktilise ega ka teoreetilise põhjendatuse mõttes. Juba viimasel kahel NLKP kongressil kritiseeriti ühiskonnateadlaste küllalt tõsiselt, NLKP Keskkomitee 1983. aasta juunipileerumil tunnustati aga ühiskonnateaduste õpikud vajadustele mittevastavaks, kuid siiani pole neid asendatud. Kus on väljapääs? Kas anda välja ülikooli jõududega loengukonferentsid? Paraku ei ole ülikoolil sellist õigust. Kui kõlblikke õpikuid ja õppevahendeid ei tule, halveneb olukord veelgi. Õppetöö intensiivistamine (ning ka õigusteaduskonnas planeeritav eksperiment) nõuab loengute arvu vähendamist ning õppetöö teistele vormidele kulutatava aja suurendamist. Kuid loengute vähendamine nõuab omakorda üliõpilaste iseseisvaks tööks tarviliku materiaali andmist, mida on paraku väga vähe või pole üldse. Ühiskonnateadustes võib anda välja materjale, mis kõlbavad õppevahendeks — need on uurimustliku kallakuga tööd, mida on avaldanud näiteks filosoofia kateedrid ja teataval määral ka poliitilise ökonomia kateedrid. Ent seda kõike on vähe, sest need materjalid ei hõlma kursuse kõiki osi. Lisaks nad vananevad.

Õppeprotsessi intensiivistamise seisukohalt on arvatavasti veelgi aktuaalsem ja tõsisem ühiskonnateaduste ainekursuste vastastikuse seose ja järjepidevuse probleemid, s.t. üksikainete õpetamise efektiivsus, nende maht jne. Ühiskonnateadlaste seas on juba pikemat aega olnud arutlusi oma ainetest õpetamise järjepidevuse järgimine ja ka struktuuri täiustamise eri variandid. Näiteks võiks muuta NLKP ajaloo kursuse kahejärguliseks — algul pakkuda ülevaatekoostööd ja

panna rõhk õppustele NLKP dokumendide ning algallikatega, nii et eesmärgiks oleks problemaatilisest süveneda, harjuda iseseisvalt töötama algallikatega, arendada konspekterimisoskust jne. Võiks algul isegi lühendada NLKP ajaloo, sotsialismi poliitilise ökonomia ja filosoofia põhikursusi ning seejärel vanematel kursustel rõõbiti teadusliku kommunismiga luge-di lühikesi erikursusi, sidudes neid rohkem eriala, eriti selle aktuaalse-te probleemidega. Terve mõistuse seisukohalt näikse see huvitav ja loogiliselt õige, kuid teiselt poolt ei ole meil ometi veel teaduslikult põhjendatud soovitusi. Kõik on sellega nõus, et näiteks dialektilist materialismi on vara teisel kursusel õpetada, kuid praktilisi soovitusi järeldub sellest vaid üks ja üldine: õpetada vanematel kursustel! Kuid kõike sinna ometi üle ei vii. Ilmselt tuleb talitada teisiti. Tuleb teha midagi sarnast sellega, mida on tehtud NLKP ajaloo ja filosoofia kateedris, kus üldjoontes on juba asutud ellu viima aineõpetuslikku eksperimenti, seadmata eesmärgiks muuta radikaalselt kursuste programme, vaid realiseerides nn. konstateerivat ja isegi mõnes mõttes formeerivat eksperimenti. Et üliõpilased õpivad ülikoolis NLKP ajalugu 2—4, filosoofiat 2—3 semestrit, saavad ühiskonnatead-lased järelikult teha esialgseid kokkuvõtteid alles kahe aasta pärast. Siis võib esialgse eksperimenti tulemuste igakülgse analüüsi alusel taotleda KKEHM-lt õigust ulatuslikumalt ja sügavamalt eksperimenteerida kõigi ühiskonnateaduslike distsipliinide õpetamise vallas. Ettevalmistava sammuna arutavad ühiskonnateadlased appriiliku parteikoosolekul probleeme, mis on seotud ühiskonnateaduste õpetamisega õigusteaduskonnas.

Mida võiks oodata ühiskonnateaduste kateedritelt aga teaduse vallas?

Kõige laiemas plaanis — suuremat operatiivsus, usaldusväärset prognoosi ning konstruktiivset nõuannet-praktikutele, s.t. mitte ainult juba ajalukku läinu seletamist. Ülikooli ühiskonnateadlased seisavad teaduse eesliinil, lausa elavad tänapäeva sündmuste keerises. Ometi paistab, et meie võime sotsiaalselt tellimust sügavalt mõtestada jääb ikka veel suuresti tuleviku asjaks.

Kõige nähtavam ja näitlikum on teaduslike uurimuste seos aktuaalsete ülesannetega, mis seati NLKP XXVII kongressil — eriti agrotööstuskompleksi arendamise alal — muidugi poliitilise ökonomia kateedris (juhataja prof. M. Bronštein). Juhataja eestvõttel on ette valmistatud üle kümne ettepaneku NLKP Keskkomitee ja EKP Keskkomitee tarvis, samuti osaleb prof. M. Bronštein mitmes ametkondadevahelises komisjonis ette valmistamiseks materjale direktiivorganitele.

Esimesel pilgul ehk vähem nähtavalt, ent sisuliselt siiski täiesti NLKP XXVII kongressi vaimus kulgevad teaduslikud uurimused ka teistes ühiskonnateaduste kateedrites. Uurimistsükli eest teadvuse sotsiaalse determinatsiooni alalanti filosoofia kateedri õppejõududele 1980. aastal Eesti NSV riiklik preemia. Kateedri töötab sel alal NSV Liidus juhtiva keskusena. Teadusliku kommunismi kateedri ning NLKP ajaloo kateedri uurimuste fookuses seisab lõppkokkuvõttes inimfaktor.

Siiani on erineb ühiskonnateadlaste teaduslike uurimuste temaatika eri kateedris oluliselt, üksnes lepingulisi uurimusi iseloomustab

interdistsiplinaarsus. Kui aga tahta ajaga sammu käia, taotleda sotsiaalse tellimuse täitmist, siis tuleb kõigil valmis olla interdistsiplinaarseteks uurimusteks. Jõupingutusi saab ühendada objektivi. Et majandusteadlasil näib olevat sotsiaalse tellimusega parim kontakt, siis tuleks nende «objektile» rohkem tähelepanu pöörata. Filosoofid võiksid näiteks aidata ette valmistada spetsialiste majandusteaduse metodoloogiliste probleemide alal, filosoofia, NLKP ajaloo ja teadusliku kommunismi kateedrid koos aga juhtimise, sotsiaalse vastutuse jms. alal. Lisaks tahaks saada TRÜ sotsioloogia osakonnalt toetust NLKP ajaloo kateedri jätkumaks sotsioloogilisi uurimusi avaliku arvamuse mitmesuguste aspektide selgitamiseks üliõpilaste hulgas.

Lõpuks kaadriprobleemist.

Vaatamata sellele, et ühiskonnateaduste kateedrite teaduspotentsiaal on üpris kõrge (2 ENSV TA kirjavahetajaliiget, 11 teadusdoktorit ja professorit, 26 teaduskandidaati ja dotsenti jne., lähemal ajal seisab plaanis veel 2 doktori- ja 4 kandidaadidissertatsiooni kaitsmine), on ühiskonnateaduste kateedrite nõukogu ja parteiorganisatsiooni ees tõsised kaadriprobleemid. See tuleneb eelkõige spetsialistide, eriti kõrgema kvalifikatsiooniga spetsialistide lahkumisest (kolme aasta jooksul on meil lahkunud 4 teadusdoktorit). Teine oluline probleem on ühiskonnateaduste kateedrijuhatajate reserv. Kõik neli kateedrijuhatajat professorit on pensioniealised, kuid väärikat reservi neile kõigile pole. Kas tõesti ei ole ühiskonnateaduste kateedrites neile väärikat vahetust või ei suuda juhtivad töötajad endale vahetust ette valmistada? Ei seda ega teist. Ette valmistati nähtavasti hästi, kuid vähe. Nähtavasti hästi, sest kolme kateedrijuhataja «reservi» valitult pidas ülikooli juhtkond vajalikuks paigutada mujale. Teadusliku kommunismi kateedri juhatajaks mõeldud I. Gräzin juhatab juba kateedrit õigusteaduskonnas, NLKP ajaloo kateedri juhatajaks planeeritud J. Ant on ajalooeaduskonnas. P. Kenkmann planeeriti omal ajal filosoofia kateedri juhatajaks. Mida siis teha? Tuleb hakata jälle ette valmistama, kuid nüüd juba varuga, et saab teistele «laenata» ja ise ilma ei jää.

Kaadriprobleemi teravus on kateedrite erinev. Filosoofia ja poliitilise ökonomia kateedrites ei näi praegu kaadri järjepidevuse ja taastootmisega probleeme olevat. Kõige teravam on situatsioon teadusliku kommunismi kateedris. Siin on vaid kolm kraadiga õppejõudu, kõik juba pensioniealised, kuid loomulikult juurdekasvu lähemal ajal ette näha ei ole. Ei saa öelda, et kateedrid poleks endale kaadrit ette valmistanud, kuid K. Koger, T. Alatalu, M. Kubo ja I. Aiime lahkusid. Ja kas me seda tahame või mitte, kuid siin on vajalik «mehhaaniline» juurdekasv, seejuures kõrge kvalifikatsiooniga kaadri puhul. NLKP ajaloo kateedris töötavad põhikoosseisus vaid professorid ja dotsendid (alles hiljuti liisandus üks assistent). See oleks justkui hea, kuid tekib samuti kaadri taastootmise probleem — professorite ja dotsentide reservi probleem. Viimasel ajal hakkab see siiski edukalt laheneb — kateedrid valmistab endale ette kolme õppejõudu omaenda aspirantidest.

Ühiskonnateaduste kateedrite nõukogu teadussekretär, teadusprodekaan dots. VIKTOR SIEBEN

Kontrolliti üliõpilaskodusid

10. aprillil külastas TRÜ ühiselamuid ENSV KKEHM ning Haridus- ja Teadustöötajate Ametiühingu Eesti Vabariikliku Komitee kontrollbrigad. Reidid tulemused võeti kokku Pälsoni 23 ühiselamu II korruse vastremonditud puhke-toas. Sellest võtsid osa ka rektor-raadi, dekanatide ja ühiskondlike organisatsioonide esindajad, kommandandid ja ühiselamuvanemad.

Minister Ilmar Nuut rõhutas kohtumise eesmärgina mõtete vahetamist nii mitmekülgse esindusega. Tehtule anti rahuldav hinnang, kuid praeguse olukorraga rahul olla veel ei saa.

Vabariikliku ametiühingukomitee esimees Kalle Vana märkis ülikoo-

li ühiselamute sagedase kontrollijana suuri edusamme (remont, puhtus jm.), kuid ka puudusi, põhiliselt küll pisiasjades (kõikide olukord, elektrisüsteemi rikked jm.).

Ministri asetäitja Kaljo Rink rääkis sellest, et viimase poole aasta jooksul on ühiselamud olnud ministereiumi erilise tähelepanu ja hoole all. Kuid lõpmatuseni ei saa (kapitaal)remontida ja (suur)kor-rastada. Tehtud tuleb ka säilitada. Nähtud ühiselamuist jättis talle hea mulje Tiigi 14 ja Leningradi mnt. 89, eriti kiitis ta nende majavanemate tööd.

Tiigi 14 majavanem Mati Allik tegi mitu konkreetset ettepanekut: ▲ pisiremontidel kasutada töö-

liste asemel üliõpilasi. Selleks on vaja baasi, nn. remonditubasid (kõikidesse ühiselamutesse);

▲ alkoholivabade ürituste organiseerimiseks on vaja reaalseid vahendeid (piljard, koroona, muusikariistad, helisalvestusvahendid jne.); loosungitest ning sõnadefegemisest ei piisa;

▲ lubada koos elada abielupaaridel.

Jaani Kundla ministereiumist vastas kohe mõnele ettepanekule: spordiinventari ostmise on limiitidega piiratud, muusikariistade alal olukord paraneb; perekondade majutamist ei võimalda sanitaar-epidemioloogia eeskirjad. (Järg 4. lk.)

Pühapäevane jutuaajamine kulisside taga

Osavõtjad: taidluskonkursi žürii koosseisus esimees Jaan Malin, liikmed Anne-Liis Moss, Eve Lukk, Margus Kasterpalu, Kersti Karu, Sulev Ulp, Kalev Jaago, Piret Tisler, Margit Mikk.

I osa

Unine pühapäev. Taidlus on lõppenud. Žürii istub lava ääres.

A.-L. M.: «Me peaksime seda asja arutama hakkama.»

Afü esindaja loeb lehte. Komsomol vaatab pilte. Olejäänud vaikivad.

P. T.: «Kuulge, me peaks need kavad ikka ära hindama.»

M. K.: «No mis sa oskad öelda.»

S. U.: «Taidlust ja ei toimunud, konkurentsi polnud.»

A.-L. M.: «Kurb küll. Seda enam, et taidluse I osa laulukonkurss läks tõeliselt korda. Selle aasta esinejatest võiks igatki julgelt «Vanemuise» lavale lasta. Tõtt öelda, tegi isegi pisut ärevaks, sest «keskmikke» ei tulegi enam välja.»

S. U.: «Just hea. Me ei saa ometi kõrge taseme vastu võitlema hakata.»

M. M.: «Tänavust laulukonkurssi tahaks võigisi «Vanemuise» folgi-kontserdiga võrrelda ja seda isegi viimase kahjuks. Meil oli oma siiras-südamlik folk TRÜ folgiklubi ansamblina, kelle kohta žürii esimees Kalev Lindal ütles: «Neid oli piisavalt palju ja piisavalt vähe». Olid nende lihtsad, hinge läinud laulud Eestimaast, sügisest, vahele krutskiga tudengilaulu. Ja ka «Juuksuri» meeste laule kuuldes meenus katke «Vanemuise» lavalt. Nende babershopi stiili esitus oli laimatu. Tore, et kammerkoori noormehed end ka sellest küljest näitavad.»

E. L.: «Lauluvõistlusele on ring peale jõudnud. Kunagiste võitnud tudengilaulude taasesitajana tuli välja ansambel «GEMM». Ja seda isegi muusikaliselt paremini. Natu-raalpillidele oli süntesaatorgi lisandunud.»

M. M.: «Seda, et tudengilust väljapeetusega asendub, ilmselt karta ei maksa. Heaks näiteks oli eksperimentaalsoon-snezhnõi мужской ансамбль «Орлы», kes sõdurilaulude popuritiiga saatis südamlikud tervitused kõigile armees teenijatele.»

A.-L. M.: «Ja ka mõlemad solistid, nii Anu Vajakas kui Tõnu Pullerits teenisid preemiad.»

II osa

M. M.: «Lähme nüüd taidluse teise osa juurde, mis ka vastava nime all välja kuulutati.»

A.-L. M.: «Rahvast oli nii sünni sealpool lava keskest. Kuna laulu- ja taidluskonkursi kuulutused ühel lehel olid, siis arusaamatuse tõttu tõmmati nad stendidelt pärast laulukonkurssi lihtsalt maha.»

K. K.: «See on reklaami küsimus. Aga äkki peaks ka sisuliselt teisiti korraldama.»

P. T.: «Võib-olla peaks igale teaduskonnale oma õhtu korraldada andma.»

A.-L. M.: «See oleks siis juba puhkeõhtu. Meie tahame lavalist taidlust, mida pärast kevadkontserdil kasutada saaks.»

M. M.: «Siis peaks täiendava konkursi välja kuulutama.»

S. U.: «Äkki on lugu lihtsalt selles, et asi on liiga vaba ja valla-line, tee, mis tahad. Mõelge ise, kui koolikirjandis vaba teema anti, oli kõige raskem kirjutama hakata.»

A.-L. M.: «Reglementeeriks siis kuidagi.»

S. U.: «Teeks žanrite kaupa.»

A.-L. M.: «See on absurd. Oleme proovinud hinnata eraldi filmi, tantu jne. Vahepeal oli paar aastat üks punt, kes tegi filme, need mehed aga lõpetasid ja nüüd on auk. Mingi žanri sünd oleneb eelkõige konkreetsete huvidega inimestest. Peale laulu ei saa midagi eraldada.»

M. M.: «Selle uue konkursi jaoks on midagi üllatavat vaja.»

S. U.: «Mingi pidepunkt peab olema.»

M. K.: «Las loevad kõik kohustuslikku luuletust.»

K. K.: «On välja kujunenud, et peab olema suur kava. Keegi ei julge paari minutiga piirduda.»

J. M.: «Hea vastupidise näitena meenus sügisest geoloogide lilliputide tantu.»

M. M.: «Üldiselt on aga tõesti nii, et heale kavale poogitakse sa-ba.»

M. K.: «Üksi esinema ei tulda.»

A.-L. M.: «Tullakse.»

S. U.: «Võtame või praeguse juristide agilkava, mis oleks võinud ainult valmiste koosneda — ja väga hea. Nii et teeme nagu «Kitsas kingas», kus loeti «Kalevipoega»... ja žürii läheb halliks.»

J. M.: «See võiks üks kiire asi olla.»

S. U.: «Või vastupidi, kes suudab luuletust kõige kauem lugeda, aga pausid olgu motiveeritud! Üldse olgu kolm kohustuslikku punkti.»

RESOMEE (koos täiendava info-ga).

TAHELEPANU! TAHELEPANU! KUULUTATAKSE VALJA SUUR TAIDEMISE ÕHTU TRÜ KLU-BIS TEISIPÄEVAL, 29. aprillil kell 19. Kõigile osavõtjatele kolm kohustuslikku elementi:

1. J. Barbaruse luuletuse «Luuletaja mikrofonil 2» aja peale lugemine (kõige kiirem/aeglasem esitus), mono/mass/melo:

«Luuletaja mikrofonil 2»
J. Barbarus

Kellele, kellele rääki,
kui põues kantakse tähti,
kui kinni jäävad kurku sõnad,
kui hääletuks muunduvad
kõlad?

Kuhu kasta oma pilgud
vastu kui viha, vaen vilgub,
kui rauda näen külma ja terast
vaatavat venna

silmaterast?

Kellele struudad käed,
kui vahel on lumised mäed,
kui süda nagu siil või kaktus,
kus armu vaid enda jaoks
jatkaks?

Kuhu minna, kui tants algab hual,
kui juubeldusteks viinad laual!
siis kui jälle antakse müks,
kahureist loetud
kaks-kümmend üks
kahureist loetud
kaks-kümmend üks

pauku vanaduse pihta?!
kastab koidik verre
tulgem, kõik mõttepagulased,
rännake rikkaid, vaesed
agullased!

Peame elama üle aja külma,
peame jõudma kütta maailma
kuumaks südame verega,
astuda koos et ühise
perenal

2. I. Krõlovi valmi «Kvartett»
lavastus.

3. pantomiim teemal «Näts»
(kuni 5 min.), lisaks lubatud kõik
vabakavad!

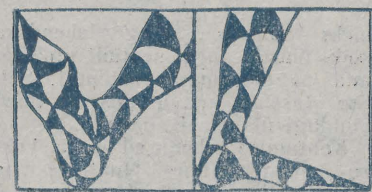
Veel pole kadunud usk säravasse
tudengimõttesse!

Võistlejatega pistab rinda ka
žürii!

Parimatele sümpriis — preemia!

P.S. Žürii tänab õigus- ja ma-jandusteaduskonna tudengeid osa-võtu eest. Teie esinemine võetakse arvesse lõppkokkuvõtte tegemisel.

MARGIT MIKK,
žurn. III k.

etendusle.

Kõik, mis laval toimub, on hu-vitav, efektiivne (va'gus), dünaamil-line (liikumine, heli), näitlejad tee-nivad üritust siiralt... aga... Selle noriva «aga» taga näen la-vastaja liigset agarust just mehe ja naise liini rõhutamisel, mis ter-viknäidendis vaid väikese osa moodustab. Kuid leedukate variant mehe ja naise suhete kaudu sel-le maailma absurdusust näidata, mõõnan, pole üldsegi mitte vale. Trupp pakkus ühe võimaluse, pa-raku varjatus aga see pakutud võl-malus küllalt olulisel määral Beckett'i a-idee kogumõju.

Teiseks oluliseks mõõdalaskmi-seks arvan leedukate pauside-ta mängu. Kas katkematu sõ-navool tekitab vaatajas vajaliku a-pinge? Kindlasti (meenutame Noorsooteatri «Godol»-etenduse Luckyt P. Volkonski kehastuses), kuid olgu siinkohal veel kord: Beckett'i paus pole lihtsalt juhustlik remark, suures osas tekitab pinge just teksti kirjutatud paus, tööta-des terviku iseseisva osana ja veel-gi eesmärgitapsemalt kui öeldud (karjutud) sõna. Remarkide rohkus on üldse Beckett'ile iseloomulik, moodustades julgelt poole tekstist. Kuulun nende kilda, kes Beckett'i a-variantile respektiga lähenevad. Idee seisukohast, tundub mulle, oleks nii viist täpsem.

Seevastu Beckett'i asjademaailma rõhutamise töötas idee esilepääse-miseks igati kaasa. See ja eelne-valt käsitletud mehe — naise liin moodustavadki suures osas leedu-kate sõnumi. Trupi poolt pakutud

(Järg 4. lk.)

EKP TRÜ komitees

- UUED LIIKMED
- ÜHISELAMUD
- LAUPÄEVAK
- RSP
- KAADER, KUTSED

7. aprilli koosolekul võeti NLKP liikmeks Mario Rosentau, Tõomas Kivimägi (õig. V) ja psühhiaatria kateedri assistent Peeter Jaanson; liikmekandidaadiks Egon Konsand (õig. IV), Erik Allikmets (ravi III), Toomas Ellervee (ravi V), Ragnar Lõivukene (ravi VI) ning taimefüsioloogia ja biokeemia kateedri assistent Riho Kõiveer.

Kasvatustöö ja omavalitsuse kohta vastu võetud otsuste (1980, 1982) täitmist ühiselamutes vaadeldi arsti- ja ajalooteaduskonnas.

Arstiteaduskonna parteibüroo sekretäri asetäitja dots. Endel Türi informatsiooni võib kokku võtta järgmiselt. Ühiselamunõukogu side teaduskonnaga on muutunud tihedaks, probleeme lahendatakse ühiselt. Üks näide. Teisipäevastel dekanadi koosolekutel kuulatakse ära ka majanõukogu mured. Ühiselamu korraga võib rahule jääda. Paremini võiksid küll välja näha mõned üldkasutatavad ruumid (ikka jäetakse maha suitsuotsi jne. Parteikomitee koosolekul arvati seda küsimust arutades, et suitsetamise peaks ka ühiselamuis ära keelama. Oppehooneis ju seda teha ei tohi. Kuid vaadake kasvõi peahoone paremasse tiiba, kus õhk vahel suitsust sinine. See pole nagu kellegi asi.). Arstide ühiselamu on saanud põhjaliku remondi, töö jätkub. Spordi- ja klubiruum on olemas, tegevus käib.

Ajalooteaduskonna kasvatusprodekaan dots. Ants Reinmaal oli samuti kõnelda teaduskonna juhtkonna ja majanõukogu paranenud koostööst. Mitme aasta ühise töö tulemuseks on näiteks seegi, et üks ühiselamufunktsionäär teeb seda tööd mitu aastat (Tõnu Sepp oli näiteks majanõukogu esimees neli aastat). On paranenud kord, ühiselamut peetakse oma koduks. Prodekaan hindas väga ajaloolaste komandandi Oie Avamere tööd.

Rektor prof. Arnold Koop toonitas, et viimase õppeaasta jooksul on ühiselamuis olukord tunduvalt paranenud nii koostöö, korra kui ka majandusliku kandi pealt. Kõike saavutatut on vaja hoida. Suur osa on siin üliõpilaste omavalitsusel, mis tuleb senisest kindlamalt paika panna.

Parteikomitee sekretäri asetäitja ideoloogiatöös dots. Mart Sörg, kes koosolekut juhatas, tegi ettepaneku jätta eespool mainitud otsused veel kontrollida ning vaadata neid juba koos omavalitsuse sissesead-misega.

Võib tekkida küsimus, kas ühiselamute kohta midagi halba öelda polegi. Hiljuti kirjutati leheski filoloogide ja ajaloolaste ühiselamu puudustest. Puudusi on. Korrarikkujatest kirjutatakse edaspidigi. Kuid ei saa salata, et nende juhustlike «üllatustele» (nagu ajaloolastel, vt. «TRÜ» nr. 11) on tekkinud kaastudengite ühisrinne ja see on ka juba midagi väärt.

Laupäevaku ettevalmistusest kõneles vastava staabi esimees, par-teikomitee liige Ado Jaagosild.

Rahvaste sõpruse päevadest informeeris komsomolikomitee sekre-tär Arvo Lamp.

Arutati ka arstiteaduskonna ja ühiskonnateaduste kateedrite kaadriprobleeme ja kutsetaotlusi.

Millest sõltub komsomoli prestiiž?

10. aprill, neljapäev, kell 18. Värske värv järgi lõhnab Pälsoni tä-nava ühiselamu. Puhketuba, kus kuulutuse järgi saab vaadata õhtuti televiisorit (seda eset silm praegu siin küll ei näinud). Ent seekord kogunes siia hoopis asjalikum rahvas kui televiisorivaatajad. Nimelt kohtus ühiselamuaktiiv ELKNO Tartu Linnakomitee II sekretäri ULLE LEPAGA.

Komsomolitööga vähem kokkupuutuvate inimeste jaoks polegi see nimi ehk väga tuttav. Kes ta siis oli ja on? Lõpetas 1980. aastal TRÜ majandusteaduskonna. Ülikooli ajal jõudis kursuse sekretärist ELKNÜ TRÜ komitee asesekretäri. Praegugi, olles linnakomitee II sekretär, hõivavad tema tööst suurema osa kõrgkoolid.

Mis tõi siis ühte TRÜ ühikasse? Tema enda sõnade järgi oli ees-märgiks antud hetke komsomoliprobleemide tutvustamine ja väike kogemuste vahetamine, sest viimastest ju õpitakse.

Esimese küsimusena kerkis üles komsomoli prestiiž. Sotsioloogiliste uurimuste tulemused näitavad, et ainult 1—2% üliõpilasi loodab oma probleemide lahendust komsomoliorganisatsioonilt. Neid, kes arva-sid, et komsomolilt üldse abi ei saa, oli tudengite seas 1/3. Komsomoli-komiteed tunnetavad ka ise oma autoriteedi vähesust. Selle üks suu-remaid põhjusi on kindlasti kõikjal lohkav formaalsus. Tihti tegel-dakse hoopis elukaugele asjadega, aga samas jäetakse lahendamata konkreetsed ja hädavajalikud küsimused. Juba mitu aastat räägitakse sellest, et komsomol peaks jõudma iga noore juurde. Praegu pole komsomolitöö kiilustatuse tõttu selleks lihtsalt piisavalt aega olnud, kuid sinnapoole püüeldakse. Nüüd tutvutakse probleemidega kõige-pealt kohapeal, siis alles antakse sellele hinnang bürool. See aitab pal-jutki paremini mõista ja lahendada.

Formaalsust soodustab kindlasti ka paberimajandus. Peaasi, et arvud oleksid ilusad, inimesi ja nende probleeme selle taga ei nähtagi. Siin peaks ülikooli iga teaduskonna büroogi teadma, milles asi. Lausa kohutab paljude koosolekute ja otsuste formaalsus. Selle vastu on ainult üks ravim — konkreetsus. Büroo peaks koosolekute otsustesse märkima vastutajad mitte nimeliselt, vaid sektorite kaupa (see välis-tab althüppamise võimaluse: vastutaja on haige, üritus jääb ära.) Alati peaks olema konkreetselt märgitud ka ülesande täitmise täht-aeg.

Teaduskonnabüroo peaks ära tabama ka teaduskonna «oma näo». Spetsiifilised huvitavad üritused suurendavad üliõpilaste ühtsustunnet ja aktiivsust. Ei tohiks ära lasta kaduda traditsioonilistel ettevõtmis-tel, kuigi ka nendesse peab suhtuma arvustavalt ja iganenu kõrvale heitma. Ülevaalt poolt tulevaid komsomolikäse ei peaks aga täitma sugugi pimesi, vaid siingi on oodatud asjakohane kriitika ning oma-poolsed ettepanekud. Kes muu seda komsomolielu parandab, kui mitte Sina ise, üliõpilane?!

Komsomoli prestiiži langust soodustab seegi, et mõned komsomoli-töötajad peavad ennast teistest paremaks ja targemaks. Selline n-ö. massist eraldumine on täiesti vale, sest juba V. I. Lenini ütles, et aja-lugu teevad siiski massid, mitte aga üksikisikud. Komsomoli juht peab alati ära kuulama inimeste probleeme ja mured ning neid ka jõudu-mööda aitama. Oige juht ollakse vaid siis, kui leitakse endale abilisid ja neid ka juhendatakse.

Kõrgkool peab andma erialased teadmised ja ühiskondliku töö koge-mused. Ülle Lepp arvas, et mitte kõik üliõpilased ei saa kõrgkoolist vajalikku ühiskondliku töö kogemust. Midagi teevad peamiselt ikka needsamad aktiivsemad. Keskmise üliõpilase jaoks jääb väga palju ainult formaalsusteks. Tihti ei tunne komsomolikomitee huvigi, mis toimub kursustel. Tekib vastuseis, mis võib alguse olla saanud juba sunniviisilisest ÜLNÜ-sse astumiseist koolis. Mis saab siis edasi ja kuidas kasvatab õpilasi see noor pedagoog, kes ülikoolis oli ise pas-siivne ja n-ö. vaikne protestija?

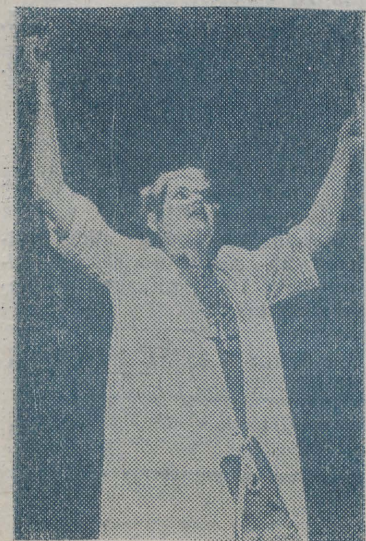
(Järg 4. lk.)

Leedukate Beckett'i variant

Üliõpilasteatri festivalil unis-tati ka õnnelikust päevadest. Unis-tajaks Leedu RU õueteater, kasu-tades algtekstina S. Beckett'i näi-dendit «Õnnelikud päevad» (vt. LR 27/1969).

Mullustel teatripäevadel män-gis Beckettit (õigem: Beckett'iga) Leningradi trupp («Lõppmäng»). Mängis nii, et kired löid lohkama. Tunnistati praegu, et Beckett'i in-terpretatsioon võib olla tõepoolest n-hulk ja küsimus polegi nüüörd, kuidas mängida, vaid kui ausalt mängida. Leedukate lähenemine (režissöör Eugenijus Žukauskas)

1 a — siin ja edaspidi «absurd».

J. G. Dragendorff

(20. apr. 1836 — 26. märts 1898)

20. aprillil möödub 150 aastat Johann Georg Dragendorffi sünnist. 1864—1894 töötas ta Tartu ülikoolis farmaatsia professorina ning Farmaatsia Instituudi direktorina. On olnud ka ülikooli rektor.

Tartus arendas ta erakordselt silmapaistvalt ja viljakalt õppe-teaduslikku tegevust. Tema ajal kaitsi farmaatsia alal ligi 150 magistri- ja doktoriväitekirja. G. Dragendorff hakkas esimesena pidevalt lugema kohtuemeiat eridistsipliini. Farmatseutide õppeplaani lisandusid uute ainetena farmatseutiline propedeutika ja farmakognosia. Ta viis sisse kvalitatiivse keemia praktikumi, kohtuemeia loengud, farmatseutlise keemia erikursused.

Farmakognosiaalaste tööde alusel koostas G. Dragendorff taimeanalüüsi käsiraamatu. See ilmus mitmes väljaandes ja tõlgiti mitmesse keelde. Ta töötas välja uue alkaloidide isoleerimise meetodi, temanimelist reaktiivi kasutatakse kogu maailmas.

Dragendorffilt pärineb ka mahu-kas ravimtaimede monograafia.

1885. aastal asutas ta farmaatsiainstituudi juures bakterioloogia labori ja 1888 sanitaariaama, mis oli esimesi Venemaal. Farmaatsia-instituudist tuli tema ajal terve plejaad farmatseute, kes soodustasid selle teaduse arendamist paljudes Venemaa linnades. G. Dragendorffi juurde sõitsid end fütokeemia ja kohtuemeia alal täiendama juba tuntud teadlased paljudest välisriikidest.

MARGIT RAUDMAE

NBI Esmaspäeval, 21. aprillil kl. 11 toimub keemiahoones J. D. Dragendorffi bareljeefi all juubeli minitähistamine.

Seminar ja lugejate konverents

Eelmise aasta 4. detsembril loodi Eesti Majandusteaduse Seltsi raamatupidamise ja majandusanalüüsi sektsioon. Teine üritus, seminar peeti teadusraamatukogu konverentsisaalis teemal «Raamatupidamise ja majandusanalüüsi täiustamise probleemid rahvamajanduses» koos ajakirja «Бухгалтерский учет» lugejate konverentsiga. Korraldajateks olid peale sektsiooni veel TRÜ ja TPI raamatupidamise kateedrid.

Suurima tiraažiga majandusajakirja esindasid toimetaja asetäitja, majanduskandidaat N. Vrublevski, V. Edinov ja Tartus asuva ENSV korrespondendipunkti juhataja dots. J. Karu.

Esinesid mitmed teoreetikud ja praktikud, viimastest tuleks nimetada ENSV Kergetööstusministeeriumi pearaamatupidajat M. Piirmetsa, ETKVL Raamatupidamise ja Aruandluse Valitsuse juhatajat, majanduskandidaat I. Tambauri ja Tootmiskoondise «Talleks» pearaamatupidajat U. Lauri.

Seminarist võttis osa 80 töötajat, enamik neist on TPI ja TRÜ raamatupidamise kateedrite kasvandikud. Tõstatati mitmeid kiiret lahendamist vajavaid probleeme. Korraldajad on tänulikud raamatukogu töötajatele, kes aitasid üles seada ajakohase raamatunäituse ja tutvustasid soovijatele oma suurepärase maja.

AAVO OTSAR, vanemõpetaja

KÕIGILE! KÕIGILE!

Neljapäeval, 24. aprillil kl. 16 näidatakse keemia ringauditooriumis liiklusdekaadi «Kevad '86» puhul liiklusteemalisi filme.

TAIDLUS UUESTI!

Teisipäeval, 29. aprillil kl. 19 klubis (loe 3. lk.).

(Algus lk. 1)

* 1960. aastatel olid tudengite seas populaarsed KVN-i õhtud. Kas ka paarkümmend aastat hiljem, selgub laupäeva õhtul Leningradi mnt. 27 kohvikus.

* UUDISI! Tallinnast tuleb ERKI moe-show. Uusimad moesuunad, mood lähenevaks suveks! Mood ja muusikal Spordi-show.

* Laupäeval peavad vanas kohvikus aru Moskva, Leningradi, Kiievi, Minski, Petrozavodski, Vilniuse, Riia ja Tartu kõrgkoolidele toimetajad ja üliõpilasklubi. Kõne all «Kõrgkoolileht ja tema üliõpilasklubi». Teaduskondade pressisekretärid, õelgem sõna sekka.

* 19. aprillil ja kommunistlik laupäev. TRÜ klubi juures saavad tööd külalised ja teaduskondade esindused, teised soovijad ka.

* Slaidiprogramm bio-geol. Malkaslaidid turiaadidelt, kõrbest, mägedest, igalt poolt, kus bioloogide, geograafide jalg astunud.

* Eest, vene, ukraina, mo'daavia, karpdatia, saksa, leedu jt. tant-sud tuntud ja tunnustatud RKA-lil Lisaks lauluviisid Virumaalt, Setu-, Lääne- ja Mulgimaalt. Pillilood kal

* Aulas musitseerivad laupäeval Moskva Riikliku Konservatooriumi üliõpilased. Kavas Beethoven, Bach, Paganini jt.

* 15—18. aprillil Vanemuise 46 juajees üliõpilaskäsitööde välja-pane, TRÜ klubis arstide fotonäitus «Mees fotokunstis».

* Ürituste toimumiskohades on müügil RSP meened.

* Peahoones tagasivaade (läbi fotoobjektiivi) eelmise päeva sünd-mustele.

Pressigrupp lubab järgmises lehes anda ülevaate RSP-86 põneva-matest hetkedest.

Ülevaate seadis kokku VAMBOLA PAAVO

Leedukate...

(Algus 3. lk.)

asine maailm on tõesti naljakas, kurb, traagiline, totter ja täiesti absurdne. Peeglikestest, kammikes-test, kübaralist tõuseb omaette ku-jundina esiplaanile päevavari, just-kui sümboliseerides olemist (va-hend taevasse, Jumalani tõusmis-el).

Tudengitest näitlejad elavad ja käituvad Beckett'i a-maailmas va-balt, nad on liikuvad, plastilised. Eriti sarmika mälestuse jättis Winnie assistenti kehasstanud Virginus Smigelskas (oli ühtlasi ka pilniku-te lemmikuks), mängides, nii para-doksaalne kui see ka pole, Winnie-liini täpsemisnigi. Taotlus? Willie

a-taju väljendus just visuaalses plaanis. Marss «ei tea kuhu ja mil-leks» häälestas vaataja ideega ühe-le lainele. Ja need silmad! Tabasin Jurate Riemeikaile silmades mingi kummalise kahegi.

Niisiis vurrkana pöörleb. Ons Willel ja Winnil võimalik see pead-pöörilav liikumine peatada ja väl-juda a-keskkonnast? Jah, on. Brau-ningu abil. (Vastupidi päevavarjule võib «haiglane» kujutlusvõime brauningus näha surma, s. t. mitte-olemise sümbolit.) Brauning «ei vaju kunagi koti põhja», on alati kültesaadav ja alati nähtav. Ka leedukate variandis, kuigi vähem rõhutatuna kui Beckett'il (vt. lk. 41, 53, 62, 65, 68). Kuid sel teel —

Millest sõltub...

(Algus 3. lk.)

Üheskoos püüti vastust leida veel mitmele küsimusele: formaalsus komsomoli astumisel, ebaõiglaselt määratud karistused, noorte passiivsus. Üheskoos püüti neile küsimustele ka vastused leida.

Kaks ja pool tundi kestis see asjalik ja sisukas vestlus, kus mõnigi kitsaskoht komsomolitõdes hakkas paremini silma kui enne ning kust saime ka konkreetseid näpunäiteid vigade parandamiseks. Kohtumine lõppes ja ühikas jätkas oma elu, mis viimasel ajal teeb läbi küllaltki suuri muutusi. Uudne oli seegi ettevõtmine.

ENE OTT, žurn. I k.

Kontrolliti ...

(Algus 2. lk.)

Haldusprorektor Vello Peedimaa tänas suure töö tegijaid — ehitus-jaoskonna töölisi. Samas väljendas ta ka nende kartust — kas kõik püsib? Inimeste vaeva tuleb austada.

Leningradi mnt. 25 majavanem Kalev Pullonen rõhutas, et oma kodu tunne peab kehtima ka üld-kasutatavates ruumides. Väga pal-ju aitaks see, kui vaheaegadel sei-saksid toad puutumatutena (kaug-õppijad, sisseastujad).

Leningradi mnt. 27 komandant Endla Jaanikesing kaitseb kaugõp-pijaid — kaugõpe oma kodu tunnet ei riku. Rikub see, kui üliõpilane ise iga aasta tuba vahetab.

Oppeprorektor Valter Haamer käsitles kaugõppijate majutamise probleemi põhjalikumalt. Enamik neist ei taha ise ühiselamusse min-na just selle pärast, et neil on piin-lik teise kodus elada. Paljud 2200st leiavad ise võimaluse, kuid u. 700 tuleb siiski majutada ühiselamu-tesse.

Üliõpilaste aü. komitee esimees Ants Kull puudutas majandukogu-de tööd. Majandukogud peaksid olema tegelikult valitavad. Siis oleks autoriteet suurem ja side elan-ikega tihedam.

Rektor prof. Arnold Koop pidas tehtust tähtsaimaks kontakti leid-mist ja koostöö saavutamist eri instantside vahel. Nüüd on õiged suunad käes ja neid jälgides võib senitehtust palju rohkem korda saata: ülemajutuse likvideerimine, olmetingimuste parandamine, uue mööbli hankimine jne. Ideaaliks on see, et üliõpilaste omavalitsus

oleks suuteline ning lahendaks kõik ühiselamuga seotud probleem-ide ise (va. majanduslikud). Sel-lise taseme saavutamiseni tuleb muidugi üliõpilasi abistada.

Kohtumise tulemused võttis kok-ku minister Ilmar Nuut. Samas näitas ta ka suunad edaspidiseks:

* suurendada omavalitsuse osa printsiibil, mida paremini omavalit-sus end praktikas näitab, seda suu-rema lugupidamisega neisse suhtu-da ja suuremad vabadused neile anda,

* rohkem stimuleerida ühisela-mutes töö tegijate kontingenti,

* kasutada ühiselamutes rohkem suvemalevat ja EOE-t,

* luua üliõpilastele võimalused teha jooksvat pisiremonti,

* abielupaaride ühiselamus koos-elamise soovile võimalusel vastu tulla,

* vaba aeg tuleb sisukalt veeta, selleks luua kõik võimalused,

* ületamist vajab psühholoogi-line moment — kui ühiselamus on asjad korras, siis muutub ka üli-õpilaste suhtumine,

* korrarikujate suhtes raken-dada kõige rangemaid vahendeid kuni ühiselamust või isegi ülikoo-list «välja viskamiseni».

Ilmar Nuut lõpetas kohtumise sõ-nadega: «Tehke igaüks oma tööd oma tööpostil võimalikult hästi, aja-mata seda teiste kaela, siis hakkab ka kõik hästi laabuma.

Tahan teid tänada ja soovida edu ning energiat veel suuremaks tööks, mis ees seisab.»

Gagarinisse

12. 04. 1961

Vremja Moskovskoje: 9.07

5, 4, 3, 2, 1 ...

Valkuse lõhestas üksainus sõna

START

Eelmisel nädalal möödus

25 aastat ajaloolisest lennust.

«See oli Juri, kes pidi lõpule vii-ma inimkonna jõupingutused võit-luses looduse saladustega. Kokku võtma kosmoselaeva ehitajate, teadlaste, inseneride, tööliste titaa-nitöö, tegelikkuseks muutma inime-ste igivana unistuse — ületada Maa külgetõmbejõud.»

(German Titovi päevikust)

Kosmosepiletite eelmüügi kassa teatab, et on alanud eelregistreeri-mine juulis toimuvale erireisile. Lennusihiks GAGARIN. Kasutage soodsat juhust gagarinlikuks tööks ja puhkuseks. VSSO-ga tutvumi-seks. Suvi GAGARINIS — ahvat-lev! Tasub proovida! Soodustused! Informatsioon tel.: 35 408 ja 35 146 või EUE sektorist.

olemisest mitteolemisest — poleks ju seda homset, alatist hom-set, mil peaks saabuma õnne-lik päev. Ja nõndamoodi pöörleb vurrkann täna ikka edasi — vurr ja vurr — iga tiiruga üha õn-nelikumaid homseid lubades.

Inimeksistentsi põhiküsimus ku-mab läbi igast Beckett'i a-tekstist, meelitades üha uusi ja uusi rän-dureid võimalikele ja võimatutele lahendusradadele. Leedukad vali-sid ühe võimalikest radadest ja jäid sellele ka lõpuni püsima. JA SEE ON JUBA HEA, mis lubab loot-a, et keegi rändab edasi, rändab jul-gelt sellest a-kõrbest läbi, lõpuni. Järgmistel teatripäevadel?

KALEV KUDU, žurn. II k.

OMAVALITSUSE PROJEKTI ARUTELU!

Neljapäeval, 24. aprillil kl. 16.15 arutab komsomoli- ja ametiühingu-aktiiv aud. 232 omavalitsuse pro-jekti.

NSVL Psühholoogide Seltsi Ees-ti filiaali Tartu grupp ja TRÜ sünergeetikaseminar korraldavad 26. aprillil kl. 12.15 füüsikakorpu-ses aud. D-006 kollektiviumi teemal

INIMSONERGIA.

Organiseerijad

MIS ON EST-40/1-1-85?

Selline siifreering on antud ette-võttestandardile «Standardiseeri-mata mõõtevahendite väljatöötami-se, valmistamise, metrooloogilise atesteerimise, taatlemise ja järele-valve kord. Üldised tehnilised tin-gimused».

Standardiseerimata mõõtevahen-diteks loetakse üksikeksplarina valmistatud moodud, mõõteriistad, muundurid, seadmed ja süsteemid, mis ei ole ette nähtud seeria- või masstootmiseks ega kuulu riiklike-le katsetustele.

Nimetatud ettevõttestandard on kohustuslik kõigile TRÜ allüksus-tele, kes tegelevad mõõtevahendi-te väljatöötamise ja valmistamise-ga enda tarbeks või lepingulise uurimistöö korras teiste asutus-tele. Alates sellest aastast tuleb kõik väljatöötatavad mõõtevahen-did varustada standardikohase tehnilise ülesandega. Teaduskonna juurde on loodud ekspertiisikomis-jon, kelle ülesanne on teha stan-dardiseerimata mõõtevahendite tehniliste ülesannete metrooloogilist ekspertiisi.

Täpsemat teavet ettevõttestan-dardi rakendamise ning eksper-tiisikomisjoni tööst võivad anda komisjoni esimees, üldfüüsika ka-teedri vanemõpetaja Matt Anso ja sekretär, mõõtelabori vaneminsener Mati Elgas.

EKSKURSIONOONILE!

TRÜ ALMAVO algorganisa-tioon korraldab 9.—11. maini eks-kursiooni Lätimaa idaosa, Pihkva oblasti, Valgevene ning Leedu põhjaosaga tutvumiseks. Läbitakse sõjasündmustega seotud paiku, partisanide kontrolli all olnud ala-sid ning mitmeid tavalistest eks-kursioonimarsruutidest kõrvale jää-vaid suuremaid keskusi (Ludza ja selle lähedane kunagine Lutsi eeste-laste asumisala, Sebez, Kuulsuse kurgaan Läti NSV, Pihkva oblasti ja Valgevene ühisel piiripunktil, Braslav ja teda ümbritsevad järvede-maastik, Ilukste jt.). Käiakse ära ka Lätimaa kõrgemal tipul Gaisin-kalnise mäel (310 m). Võimaluse korral külastatakse ehitatavat Dau-gavpili hüdroelektrijaama jne. Üliõpilastest saavad kaasa sõita need, kellel on laupäevad õppe-tööst vabad.

Kaasa võtta soe magamisriietus välitööbimisteks. Sõiduhuvilistel ALMAVO liikmetel registreerida füüsilise geograafia kateedris (I. Kala, telef. 323-27) hiljemalt 25. aprilliks (kohad jaotatakse aja-lise teatamise järjekorras). Välja-sõit 9. mail kell 8 Vanemuise 46 hoone eest.

ANTS PILT.

TRÜ ALMAVO komitee esimees

KONTSERT

TRÜ Akadeemilise Naiskoori SEMESTRIKONTSERT on laupäeval, 19. aprillil kl. 19 aulas.

ESINEB ÜLIKOOL

RAT «Vanemuise» kontserdisaa-lis neljapäeval, 24. aprillil kl. 19.30 11 üleliidulisele taidlusfestivalile pühendatud ÜLIKOOLI TAILDE-JATE KEVADKONTSERT (esine-vad: ENSV teeneline TRÜ rahva-kunstiansambel, kammerkoor, rah-vakunstiansambel «Lakstiga», lau-lukonkursi «Tudengilaul-86» võit-jad, tantsuklubi «KIKI» võistlus-tantsijad, Margus Kasterpalu.) Pääsmed müügil kontserdisaali kassas kl. 11—14 ja 17—19.30 ning TRÜ peahoones 18. apr. kl. 14—16 ja 19. apr. kl. 18—19.

KLUBIS

Teisip., 22. aprillil kl. 19 TRÜ klubi näiteringi etendus B. Kan-german «Vaikne, kena kohakene». Pääsmed müügil enne etendust.

TRÜ TÖÖTAJAD!

Reedel, 25. aprillil kl. 20

TRÜ KLUBIS

TRÜ TÖÖTAJATE

KEVADPIDU * kevadised etteasted * filmiprogrammid, * diskoprogrammid, * tantsumuusi-ka «Rentaabluselt», * avatud baar. Pääsmete eelmüük 22. aprillil kl. 16—19 TRÜ klubis ruumis 209.

MUOA

TRÜ aianduskooperatiivis «Ko-duaed» (Sanatooriumi tn.) müüa suurema suvila. Teatada TRÜ aü komiteesse või tel. 35 327.

O. TELLER

JOOKSUKROSS

Kehalise kasvatus ja spordika-teeder teatab, et traditsiooniline kevadine jooksukross (2 km naistele ja 3 km meestele) toi-mub Lauluväljal kuul alljärgneva graafiku kohaselt:

21. apr. kl. 8.15, 10.15, 12.15, 14.15, 16.15.

22. apr. kl. 8.15, 12.15, 14.15, 16.15.

23. apr. kl. 10.15, 12.15, 16.15.

24. apr. kl. 16.15.

Ootame rohket osavõttu!

U. SAHVA

NBI

Järgmine leht ilmub alles teisi-päeval, 29. aprillil. Materjalid pea-vad olema kohal hiljemalt kolma-päeva hommikul.

Toimetaja VARJE SOOTAK

24. aprillil tähistas dotsent Aleksander Seffer oma 60 aasta ja 35 tööaasta juubelit, millest ta üle veerand sajandi on töötanud hospitaalsisehaiguste kateedris.

A. Seffer lõpetas 1951. aastal kiitusega arstiteaduskonna. 1958. aastast, pärast teenistust Nõukogude armees arstina, on tema elu ja töö seotud ülikooliga. Algul töötas ta hospitaalsisehaiguste kateedris assistendina, alates 1977. aastast dotsendina. A. Sefferi heasüdamlikkus, põhjalikkus, lai silmaring ja andumus valitud erialale ilmnesid juba üliõpilaspölvdes ja on saanud teda kogu elu. Kes ei mäletaks tema mõnusat naeratusi ja abivalmis kätti. A. Seffer on kõrge kvalifikatsiooniga ja laia spektriga terapeut, kelle kitsam eriala on reumatoloogia. Sel alal kaitses ta 1973. aastal kandidaadiväitekirja. 15 aastat oli ta rööbiti õpet tööga linna kliinilise haigla reumatoloogiaosakonna juhataja.

A. Sefferi teadustöö on olnud viljakas. Ta on rohkem kui 40 tea-

dustöö autor, esinenud paljudel üliõpilistel konverentsidel ja sümposiumidel. A. Seffer on kujunenud üheks tuntumaks ENSV terapeudiks ja pedagoogiks, kelle kooli on tundnud üle 3000 meie vabariigi arsti.

Prof. LEO PAI

Kriminalistikakonkurss edukalt

18. aprillil korraldas ÜTO kriminalistikaring teadmisteproovi, kus vaimujõudu ning praktilisi oskusi võrreldi Läti juuratudengitega. Neljatunnise konkursiaja sisustasid ülesanded nii kohtufotograafiast, kirja- ja trassoloogiaekspertiisist kui ka teooria valdkonnast. Pingerikka võimeteproovi tulemused võitis kokku žürii (dots. R. Maruste, v-õp. E. Kergandberg ja Eesti NSV Kohtuekspertiisi Teadusliku Uurimise Laboratooriumi kirjaekspert R. Aron).

Vaekauss kaldus TRÜ kasuks. Läti üliõpilastel tuli teist aastat järjest tunnustada meie tudengite paremust. Rändauhind — «Sherlock Holmes'i luup» pühendusega «Лучшим криминалистом сезона» — jäi aastaks IV kursuse võistkonnale (Jaak Ginter, Alo Kirsimäe, Ain Lepikult, Tiit Lohmus, Piret Press) hoida.

Läti tudengid kohtusid ka kriminaalõiguse- ja protsessi kateedri juhataja dots. Kalle Nigolaga. Külalistele tutvustati Tartu linna ja ülikooli.

Ohtul lõõgastuti klubis «Ruja» saatel ja võeti osa ka teistest RSP üritustest.

Tuleval aastal kohtutakse «revanšmatšil» Riias. PEEP PRUKS, õigust. V k. kriminalistikaringi esimees

NSVL TA tunnustus

NSV Liidu TA molekulaarbioloogia probleemide teadusliku nõukogu esimees TA korrespondentliige G. P. Georgijev saatis meie ülikooli rektori nimele tunnustuse.

1.—5. aprillini möödus Käärikul edukalt esimene tööõupidamine teemal «Onkogeenid, onkovaigud, kasvufaktorid». Nõukogu ja nõupidamise orgkomitee nimel tänan Teid nõupidamise suurepärase korraldamise ja kõikide osavõtjate külalislahke vastuvõtu eest. Palun kõikidele ürituste vahetutele organisereerijatele edasi anda siiras tunnustus.

Samas kasutan võimalust väljendama rahulolu seoses molekulaarbioloogia alaste tööde ja ettevõtmistega Tartu ülikoolis. Selle tähtsa teadusala toetamine ülikooli juhtkonna poolt toob kaasa esmaklassilisi teaduslikke tulemusi.

Soovin eakale ja pidevalt uuenevale ülikoolile uusi edusamme teadustöös ja pedagoogilises tegevuses.

Tänu

Rektori käskkirjas avaldati tänu konkursi «NLKP XXVII ja EKP XIX kongressi» eduka organiseerimise eest dotsentidele Rafik Grigorjanile, Inda Rajasalule ja Hans Dsissile ning õppekabineti juhatajale Gala Reenumäele.

Elektroluminestsentsi ja pooljuhtide labori juubeli puhul ning eduka teadustöö eest

pälvisid tänu vanemteadur Aleks Aidla, nooremteadur Andres Kask, aspirant Urmas Lövi, vaneminsener Kai Ritslaid, insener Neonilla Hiimäe, mehaanik Ruth Michelson, treial Aleksander Vattsar, lukksepp Kalev Juurvee ja elektroonikud Andrus Sillandi ning Gennadi Raichman.

Esikoha eest vabariiklikul konkursil said rektori käskkirjas tänu osaliseks kammerkoori lauljad üliõpilased Mai Stern, Alar Sepp, Indrek Kalamees, Raivo Stern, Tiit Kolde, Eero Vainikko ja Ruta Jakovleva, aspirant Birute Klaas ja vanemraamatukoguhoidja Karin Andrekson.

Tõde on edu tagatis

Lähiminevik andis meile kõigile õppetunni. Selle hoiatav sisu on kokku võetav üsna lühidalt: igaüks meie enesega rahulolu, puuduste konstateerimine selle asemel, et neid tegusalt kõrvaldada, juhtimis-tegevuses avaldunud kritikavaegsus ja ilmeksimatuse kompleks. See omakorda tõi kaasa toiseid vajakajäämisi tootmis-tegevuses ja sotsiaalprobleemide lahendamisel, soodustas sotsialismile võõraste moraaliprintsiipide levikut.

Ega see teadmata olnud. Seda teati, sellest ka räägiti, ainult tegudeni enamasti ei jõutud. Nüüd on see aeg möödas. Täpseid aastatagasi õeldi parteipleenumil selgesti välja, et on aeg «põhjalikult ja lõpuni mõista kujunenud olukorda ning teha kõige toisemad järeldused».

Meil on nüüd täpsem ettekujutus varjukülgedest, mis edasiliikumist oluliselt pidurdasid. Suuri teeneid nende avalikkuse ette toomisel on ajakirjandusel. Teiste kõrval on seda hoolega teinud ka üliõpiluline kirjaniike häälekandja «Literaturnaja Gazeta». 2. aprillil avaldati pikem kirjutis, milles käsitletakse taas omavoli ja proteksionismilminguid, sedapuhku Kirgiisi NSV mõnedes teadusringkondades. Huvi pakkus käsitlus oma kompromissitu töö ja õiguse kaitsmisega meie nii lähedasel alal. Ridamisi on keskajakirjanduses avaldatud teravalt kriitilisi materjale, paljastamaks bürokraatismi või siis lausa sotsialistliku seaduslikkuse rikkumisi, puudujääke majandusmehhanismis ja vastutustundetust ühiskonnas suhtes.

Leppimatu hoiak vigade suhtes, sihipärane tegevus nende kiiremaks kõrvaldamiseks on saanud tänaseks parteikongressi kinnituse ja üldrahvaliku toetuse. See on kiirenduskontseptsiooni oluliseks lähtepunktiks. Peakski nagu olema kõik selgeks räägitud; ole vaid mees ja tegutse. Paraku selgub, et nii lihtne pole see ometi mitte. Lähimineviku konkreetne hinnang on tegelikult elus üpris vaevarikas ja tulemus ei pruugi alati kokku langeda partei poolt antud üldhinnanguga.

Pole saladus, et leidub neid, kes ei ole suutelised lahti ütlema eelsetest vigadest, kaasa minema uuega, ei ole võimelised kujundama oma tegevust vastavalt intensiivarengu nõuetele. Küllap on selles omajagu inimlikku traagikatki. On aga ilm-

selge, et kui ollakse harjunud elama pärivootu ujudes, eriuise pinget ja vastutust peijates, tuleb anda teed võimekamatele, noorematele. Partei on juba palju ära teinud juhtiva kaadri uuendamise suunas ja see töö jätkub.

Teime häirve on oma olemuselt ehk ohtlikumgi kui uutele suundadele ja ülesannetele allajäämine. See on jõuetus vabaneda lähimineviku negatiivsest pärandist. Jutt on suuresonahselt vaimisolekust niistahes kitsaskoht «uute nõudmuste valguses» hoobilt lahendada. Moistagi ei ole see midagi muud kui harvasti varjatud konservatism, lootus, et asi piirdub vaid osalise või lühiajalise kampaaniaga, kus tarvis uusi suundi hooiega heaks kiita. Kardan, et selliste «paigajooksjate» arv polegi nii väike, kui esimesel pilgul paistab. Kuid küllap elu nad lõpuks paika paneb, sest kriteeriumiks saab üha enam olema mitte sõna, vaid tegu. Oigemini nende kooskõla.

Ja ometi kätkeb endas suurimat ohtu kolmas eksihinnang. Vaadelgem seda koos. Kongressile esitatud poliitilises ettekandes rõhatakse, pidades silmas aastaid, mis lahutavad meid partei kolmanda programmi vastuvõtmisest: «Me oleme kogu riigi sisuliselt uuesti üles ehitanud, saavutanud tohutuid nihkeid majanduses, kultuuris ja sotsiaalse valdkonnas, kasvatanud üles terved põlvkonnad uue ühiskonna loojaid». Samas on kõik see välja toodud ka vaieldamatus arvude keeles. Meil on täielik õigus tunda selle kõige üle uhkust. Veerand sajandit on möödas kosmoseajastu algusest, selle avas meie maa kodanik. Meie järgnenud saavutused kosmose rahumeelsel hõlvamisel on saanud kogu inimkonna tunnustuse osaliseks. Neis on põimunud Nõukogudemaa teaduse ja tehnika suured saavutused, eesrindlik insenerimõte ja töölisklassi kutsemeisterlikkus. Meie tööstus on viimase veerandsajandi jooksul arenenud kaks korda kiiremini kui kapitalistlikes riikides. Oluliselt tõusis nõukogude inimeste heaolu, arenes vaimne kultuur, seehulgas rahvuskultuurid. Kõike seda mitte näha oleks nagu võimatu. Ometi niisugust möödavaatamist esineb.

Esinedes hiljaegu Berliinis, rõhufas Mihhail Gorbatsõv veel kord, et negatiivsetest tendentsidest kõneldes oleme me kaugel sellest, et

mingil moel oma saavutusi pisen-dada. Seda enam on arusaamatud väited, nagu iseloomustaksid meie maa lähiminevikku vaid poolikuks jäänud tõusulained ning sellest tulenevad negatiivsused. Ohtlik on sedasorti kõrvalekaldumine põhimõtteliselt, sest siin ei jää kohta dialektilisele mõtteviisile. Taoline superkriitika meenutab pigem proletkultlikku kõigeitamis. Peame ühtlasi tõdema, et tasakaalustamata ja ebakonstruktiivne kriitika on väärtuselt negatiivne, sest see kätkeb endas alati ohtu olla ära kasutatud meie vaenuliku propaganda poolt. Ja lõpuks on selline ühekiilgus taunitav ka praktilises poliitika seisukohalt. Mineviku ülivõrdeline kriitika ei anna õiget lähtepunkti uute sihtide seadmiseks. Meil on selles osas kogemusi. Pean silmas näiteks ajajärku pärast partei XX kongressi, kus ju esines katseid vanniveega koos ka laps välja viisata ning jõuti seetõttu üpris kahtlase väärtusega «perspektiivide» kavandamiseni. Eriti lubamatu ja ohtlik oleks seda mitte mäletada praegusel murrangulisel hetkel.

Kasvavat põlvkonda maailma vaatelisel harida, nendes tõelist poliitilist kultuuri arendada ja patriotismitunnet süvendada on võimalik mitte nii, nagu üks mees laeva värv — ainult ühest küljest —, vaid ikka kogu ajalootõde esile tuues. Kaasa minna uuega, minna edasi on võimalik vaid siis, kui oleme põhjalikult hinnanud kõike olnut. Hinnanud õigesti, igakülgselt, plus-side ja miinuste dialektilises ühtsuses. Aga edasi minna me tahame, see on aja nõue. Partei kiirenduskurs on juba hakanud vilja kandma. Murrangulisi muutusi seisab ees ka kõrgkooli elus. Raken-dagem oma teadmised ja kogemused selleks, et juurutada uut ja vajalikku algavas eksperimentis, haa-rakem oma sotsiaalse optimismi ja isikliku positiivse eeskujuga kaasa kõiki, kellele me eeskujuks kutsutud ja seatud oleme. Ja ärgem kunagi laskem silmist tõde, et kõigele vaatamata on meie selja taga vigade ja eksimuste kõrval siiski põhiline — reaalse sotsialismi hindamatud väärtused, saavutused, mis üldse võimaldavad päevakorda seada kiirenduskontseptsiooni.

FELIKS KINKAR, NLKP ajaloo kateedri professor

Mitte ainult külaliste pärast

Ei jõudnud Tartut külastanud michiganlaste jalge alt üles keerutatud tolm veel maha langeda, kui peahoone kella alt sammus läbi 65 newyorklast. Külalised olid valdavalt erakolledži kasvandikud, kirev, mitmevärviline ja -rahvuseline seltskond. Vastuvõtjatena olid aulas ootel filoloogiateaduskonna prodekaan dots. Heino Liiv, komso-mollikomitee esindus ja paarküm-mend tulevast inglise filoloogi.

Ameeriklastes tekitas elevust meie muinasteaduste muuseum. Meil omakorda oli põnev kuulata

nende eksromptülevaadet kolledžist. Peab paraku ütlema, et külaliste täisvereline ning vaba ülesastumine ja võõrustajate esinduse TRÜ-d tutvustavad etlemised, mis konveiersüsteemil maha vuristati, võrdlust ei kannata. On ka oluline vahe, kas teksti on kuulda üksnes teisest või näiteks ka kahekümne teisest reast. Ning esineja peaks kõik need kaks-kümme kaks rida uskuma panema, et see, millest kõneldakse, pole lihtsalt kena vana maja, vaid oma ülikool, mille traditsioonid, ajalugu ja mured meile

kõigile olulised. Ja veel — kuidagi nukker on, kui mulje täistuledes aulast ning entusiastlikult meelestatud akadeemilisest perest kuivab kokku üksnes seetõttu, et keisri-jalgse-käimise-paigas koristaja jalg nagu mitu päeva astunud poleks.

Seekordsed külalised andsid lubaduse Tartu ülikooli sagedamini oma turismireiside marsruuti lülitada. Selle kinnituseks jäi H. Liivi kuuerevääri New Yorgi sümbolina särama kuldne õun.

MARIS SOOTS

LAUPÄEVAK ● LAUPÄEVAK ● LAUPÄEVAK ● LAUPÄEVAK ● LAUPÄEVAK ● LAUPÄEVAK ● LAUPÄEVAK ● LAUPÄEVAK

Seekord oli ajakirjandustudengite laupäevakuobjektiks BAERI TÄNAV. Oma eeskujuga innustasid esmakursuslasi II kursuse tudengid eesotsas kuraatori EPP LAUKAGA.

Piltidel: vasakul I kursuse kuraator dotsent SULEV UUS on jällegi hingega asja juures.

Paremal I kursuse kelmikad luuaneid — TIINA NÖMME, KRISTEL KUKK, INGA KAATS, PIRET JÕELO ja VILJA KALLASTE.

PEETER TALI tekst ja foto

Mäluproovid

- Oht Alatalu jüngritelt
- See mäng lõppes tantsuga

Sõbruspäevade reklaamlakatid informeerisid ajaloolaste ja juristide mälumängust. Algul kõhkle sin, kas kahte ühelaadset üritust maksab ikka korraldada. Aga eks oma silm ole kuningas, ennattlikud arvamused lükatakse sageli ümber.

RSP avapäeval Leningradi maantee uue üliõpilaskohviku uksele vestleb paar üliõpilast. Jutt reedab, et tuldi ajaloolaste viktoriinile. Saabub teaduskonna komsomolisekretär, mäluproovi idee algataja ning küsimuste autor Margus Lääne. Reipalt siseneb kaksteist tõsist koolipoissi, Toomas Alatalu jüngrid OTU välispoliitikasektsioonist. Juba mitmendat korda pakuvad nad üliõpilastele konkurentsi. Nii mõnelgi võis süda veidi peksele: tudengil ju õpilasele häbi kaotada. Õpilasteadurid panid välja kokku neli meeskonda, üliõpilastest osalesid majandus- ja õigusteaduskond, keemikud, saksa filoloogid ja geoloogid.

Mäng jättis tõise, kohati liigagi asjaliku mulje. Esitati kaks kümme küsimust klassikalistel teemadel. Tuli meenutada Trooja sõja sündmustikke, Tuglase arvamus A. H. Tammsaare ja kogu eesti kirjanduse sümpaatsemast nais-tegelasest (Irma «Elust ja armastusest»). Selgus veel üks Eestimaa kõrgkoolilinn, nimelt Kohtla-Järve, kus asub TPI üldtehnilise teaduskonna filiaal.

Ruttu jõudis kätte võitjate väljakuulutamise aeg. Õpilas-välispoliitikute krabasid majanduspoisid esikoha siiski ära (Andres Kund, Enno Korv, Priit Pallum 22 punkti), neile järgnes «OTU» (17 Hendrik Kasesalu, Eero Kosk, Jan Tammik). Kolmas koht jäi samuti õpilasteadurite võistkonnale nr 4.

OTU-laste pidev edu RSP kilvturniiridel on tingitud poiste suurest lugemishuvist, kuid ka Toomas Alatalu treenerikäest.

Päev hiljem kutsus särtsakas kuulutus juristide mälumängule. Sinna kogunes kaheksa üliõpilas-võistkonda. Avaküsimusest selgus, et Inglismaa peaminister Disraeli pidas suurimaks valeks statistikast. Ja zürri (Raja Veskimäe, Eero VIII, Donald Kildjärv) hakkas tabelisse punkte kandma. Küsimustik haaras välispoliitikat, NLKP XXVII kongressi materjale, partei programmi uut redaktsiooni. Vähe osati vastata professor Vambola Türgi välja pakutud majandusküsimustele. Dotsent Hillar Palametsa linnidelt tundis enamik ära Feodor Klementi ning Urho-Kaleva Kekkoneni ülikooli aulas peetud kõned. Kultuurivallast jäid hästi meelde eesti kirjaniku temperamenditüübid: C. R. Jakobson koleerik, E. Vilde sangviinik, J. W. Jannsen flegmaatik, A. Haava melanhoolik. Vahetevahel tekkinud protestid lahendas juristide zürri tulevastele seadusemeestele omase õigluse, kuid ka diplomaadioskustega.

Kogu viiekümne küsimuse vältel käis esikoha pärast duell kahe õigusteaduskonna võistkonna ja majandusüliõpilaste vahel. Lõpuks panid kõik paika RKA tantsupaarid. Nad ei esinenud meelelahutuseks: «Hiiru polka», «Jooksupolka» ja «Marupolka» tantsiti mõistatamiseks.

Nüüd siis esikolmik: I koht neljanda kursuse juristidele (Piret Palusoo, Raul Eamets, Gannar Leht, Tiit Lõhmus 49 punktiga) II—III kohta jagasid õigusteaduskonna esmakursuslased (Meelis Mark ja Ilmar Ambos) ja majandustudengid (Andres Kund, Enno

teles, ajalehtedes. Keera ainult nuppu ja loe.

Reagan ei arvesta oma poliitika teostamisel, et Aafrika, eriti selle araablasega asustatud osa on midagi sellist, kus tavalised mõtteskeemid ei toimi. Siin on jõus veel feodalismiajastu tavad. Siin kehtib veritasu ja põhimõte: «täna tapad sina meid, homme meie teid». Tapumehhanismi käivitamine on kerge, peatamine hoopis raske. Džinni on pudelist kerge välja lasta... Kontrolli alla saamine... suurte jõupingutustega.

Afganistan — veritsev haav. Juba 7 aastat. Millal tuleb lõpp? Tänavu? Järgmisel aastal...? Meie oleme oma tingimused esitanud, ootame, millega vastab vastaspool.

Tund poliitikast ja poliitikaga. Eneseharimine ja eriti maailma asjades kulus täie ette.

VAMBOLA PAAVO

Korv, Priit Pallum, Karmo Vood).

Võitjate meesliikmed väitsid dženteimelikult, et kõige paremini vastas Piret Palusoo, kes ise ütles nii: «Õigusteaduskonnas kasvab mälumänguhuvi pidevalt. Sageli korraldame kursustevahelisi võistlusi. Viktoriinentusiast on ka meie dekaan, dotsent Eimar Rahumaa. Ah et retsept? Palun. Hoia silmad lahti, ole kõigea kursis, loe ajakirjandust, teatmeteoseid. Ja veel — «Kes keda» jaoks tuleks kohe järgmise õppeaasta alguseks ülikooli sisene mäng korraldada».

Niisiis kahte mälumängu polnud sugugi palju.

JAAN LUKAS

Laupäevak

Igati tõine ja teotahteline. Luuad, labidad, rehad, pintslid — kõik võimalikud vahendid olid käiku lastud. Majandusteaduskond töötas Riia tänava ääres. Värskenduse said metallpiirded. «Vanemuise» alumise parkla vastas haljasalal olid tööhoos pediaatrid. «Kuidas laupäevak algas?» «Algul ootasime veidi, tööriistu ei saanud. Riisumine on praegu konti mõõda. Lõunaks saame valmis.» Klubi juures olid ametis külalised.

Maailm mele ümber

Toomas Alatalu, mees, kelle nimi kommenteerimist ei vaja. Piisab kui öelda: poliitikavallas kuju nr. 1. Reede pärastlõunane aula pakus poliitikahuvilistele meeldivat taaskohtumist.

Mina ja maailm, mina tuleviku maailmas. Suureneb riikide vastastikune sõltuvus, põhjuseks globaalprobleemid. Nälg, suurenev sõjaohu panevad iga kainelt mõtleva inimese südant valutama. Kui tahame ühisel planeedil edasi elada, tuleb rahulikult koos eksisteeda. Hävitada tuumarelvad, lõpetada kosmose militariseerimine.

XX sajandi viimane veerand oma tormilise teaduse ja tehnika revolutsiooniga on meid võõrutanud filosoofilisest mõtlemisest, viinud dogmatismi. On viimane aeg mure tardanud mõtlemisviisi, asendada vanad skeemid uutega, märksa kõrgemal tasandil.

Kaasaegne kapitalism on raali ja roboti ajastu kapitalism, kust pole siiski kadunud antagonistlikud vastuolud.

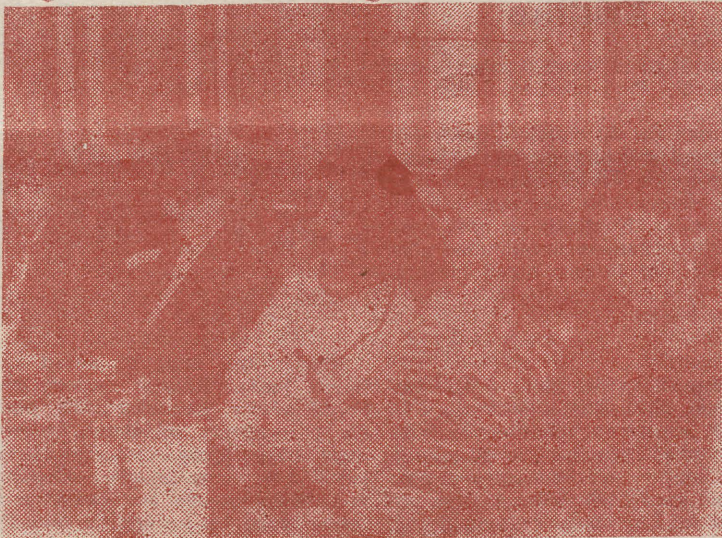
Liibüa revolutsiooni juhi Moammar Kaddafi ümber lõomavatest kirkedest on juttu olnud raadios,

me nagu peata kanad, sest pereroon on rahvast pungil. Mõne minuti peame veel rahulikult vastu, siis asume otsima. Ei või olla, et nad ei tule. Palju on gruppe, aga kõikjal vaid võõrad näod. Siis haarakse mul hõlmast ja küsitakse ülikooli peahoone. Peahoone peahooneks, aga kust te, tüdrukud, olete? Kaunas? Ausalt öeldes ei tulnud teile vastu. Aga no olgu. Seltisimehed! Palun minu järel. Paraadi juhatan mina. Aga kus on ikkagi Minsk? Ja järsku näen kella all Olegi.

Tunneme vastutust kahe külalisgrupi ees ja proovime anda parima oma vene keeles. Võtame Minski ja Kaunase sappa ja läheme nende esimesele ekskursioonile mõõda Tartut, sest bussist õnnestub maha jääda. Toomemäel näitame ära Kuradi- ja Inglisilla. Kõik leiavad üksmeelselt, et naiskoor peaks tegelikult Kuradisillal laulma. Jääme hätta ka Kuradisilla aastaarvudega. Aga Murphy päästab seegi kord: kui olete hädas, ajage asi segaseks. Nii ma teengi ja räägin väga vana anekdoodi. Peahoones sokutame kaunaslased komsomolikomiteesse ja tekitame seal sellega ilmsel segadust, sest neid oodati alles reedel. Minskilastele näitame ära kohad, mida võib vaja minna, ning siis viime nad ühikasse. Sellega on meie esialgne missioon lõppenud, sest valgevenelased on mõistlikud ja ei sunni meid endaga kaasa tegema õist ekskursiooni mõõda Tartut. Lähem koju ja järsku saan aru, et olen väsinud, aga RSP on alles ees.

VILJA KALLASTE

Arijus Bernotase ja Rasa Kviti-liauskaitega kohtusin komsomolikomitees. Mõlemad on Kaunase Politehnilise Instituudi tudengid. Arijus on Tartuga vaata et sinasõber, aastas paar korda tuleb Taa-ralinna tee jalge alla võtta. Olgu siis UP-l või RSP-l osalemine või niisama huvikäigud. Rasa oli nii Tartus kui sõbruspäevadel esmakordsest.

Paadiralli

Terves kehas terve vaim. Paadiralli on ja jääb põnevust tekitavaks sportlikuks veespordiürituseks. Start, hasart, meisterlikkus. «Kas paadirallile läheme?» — «Loomulikult.»

Kes niisama vaatama ja kaasa elama, kes varakevadise Emajõe vett proovima. Stardiliin on Võidu silla all. Asjalikult jagas Neinar Seli viimaseid õpetussõnu. Velepääste kontrollis valmisolekut uppujate päästmisel. Üks paatkond suutis enne ametlikku starti teha märja supluse.

START. Kell näitas 13.12 kohaliku aja järgi. Olid «Torpeedo», «Kirves», «Roheline Madu», «Hilinejad» (otsisid viimase minutini aere). Paljud teised, kokku 12 paatkonda.

Kes tüüris keset jõge, kes kalda äärt pidi, vahepeal tuli võtta kurs NO ja SW. Peaasi, et finiši suunas. Võitjal kulus vahemaa Võidu sild — Jalakäijate sild läbimiseks 8 minutit.

TULEMUSED: I — paatkond N 10 (pikema nimega «Jurjevliki Universiteedi...»); II — «Hilinejad»; III — «Albatross»; IV — «Roheline Madu»; V — TRU PRESS.

Külalisi

Neljapäeva õhtul on Tartu raudteejaam süisa tühi. Vaid mõni üksik suure kohvriga. Oleme vara kohale jõudnud ja ootaja aeg on nii-gi pikk. Rong tuleb õige aja peale kärina ja mürinaga ning kohe ole-

● Aktiivsus. On siin mingi vahe?

Kindlasti. Nii pikka aega kest-vaid rohkete külalistega suurüritusi me endale lubada ei saa. Ruumipuudus.

Seevastu toimub meil suurem osa üritusi vabas õhus. Tudengid on ise tiserid, puusepad, maalrid. Suurürituste eel tahetakse midagi teha, tuleb käed külge lüüa. Oleme elektroonikateaduskonnast. 7. mai on raadiopäev ja siis on ka meie teaduskonna päev, kuhu kutsume külalisi. Nii suurelt, nagu teie interklubi teeb, me tegutseda ei suuda. Oma suurürituse korraldame atraktsioonide vormis. Kõik toimub ühel ajal erinevates kohtades.

Teie interklubi töö on musternäidis, kust on palju kasulikku üle võtta.

● Millised RSP üritused on meelde jäänud?

Oleme tõsisema muusika austajad. Peaaegu kõik aulakontserdid on kuulnud-vaadatud. Teie aulal on võrratu akustika, interjäär ise sun-nib kõigest välja lülitama ja muusika lihtsalt haarab kaasa. Võrratud elamused!

Arijus: «Kirjuta kindlasti: inime-ne peab olema mitmekülgsest haritud, pidama lugu tervislikest eluviisidest. Vähem tuleks noortel suitsetada ja juua, rohkem tegelda hinge harimisega. Laul, tants, sport ja muusika on kõigile sõnadetagi mõistetavad.»

Arijus ise tantsib Kaunase PI tantsuansamblis «Nemunas». Peale tantsu on veel üks huvitav har-rastus.

● Kust pärineb huvi eesti keele vastu?

Oleme väikerahvad. Hea, kui inimesed õpivad vastastikku tundma üksteise keelt ja kombeid. Sellega rikastame oma kultuuri, võtame üle teiselt rahvalt parima ja anname ise midagi vastu.

Oleks tore, kui eestlane õpiks veidi leedu ja leedulane teie keelt. Suheldagi oleks kergem. Eesti keelt olen õppinud aasta; millest räägi-te, saan veidi aru. Kahju, et ise suurt vastu rääkida ei oska.»

Loodame, et sügisestel üliõpilas-päevadel võib Arijus juba meie tudengitega vabamalt suhelda, eesti keeles.

VAMBOLA PAAVO

Kolm õhtut klassikaga

TRÜ kui akadeemiline kõrgkool pakkus igal õhtul ka midagi tõsi-semat. Nagu selgub, peab TRÜ tu-

● Kuidas meeldib?

«Väga, lihtsalt vapustavad eia-mused,» vastasid mõlemad. «Pole sõnu, et kõike edasi anda. Lihtsalt hämmastab, kui vabalt teie tuden-gid end tunnevad ja käituvad. Ja suhtlemine, ükskõik mis tasandil võtta, meil sellist ei näe. Teie kohtate komsomolikomitees alati tuttavaid. Meil käib suhtlemine rohkem teaduskonnabüroode kaudu ja sealgi on bürokraatlikku asja-ajamist palju.»

● AIVAR VALGE fotod

deng klassikast lugu. Seda kinnitas osavõtjate suur arv.

I õhtu

Beethoven, Schuman, Paganini, Rahmaninov, Verdi, Chopin — need tuntud nimesid tõstsid üle aegade hämaruse meie silme ette. Moskva Riikliku Konservatooriumi üliõpilased. Saafi võrratu akustika ja (Järg 4. lk.)

«TRÜ» 3. lk.

(Albus 3. Ik.)

II õhtu

III ðhtu

INGA KAATS

K: Mis Tartus ja meie ülikoolis silma jäi?

V: Kui Sa talvel Minskis käisid ja oma kodulinnast rääkisid, jäi mul tunne, et see on päris väike. Nüüd aga käin ja vaatan, et linn õige suur. Minu ning küllap ka paljude teiste jaoks on harjumatus teie teklid. Valgevenes pole neid ühelgi ülikoolil. Tekkliga noored annavad lihtsale omamoodi tormaka ja noorusliku näo. Valgevene RÜ on oma vanuse poolest teie omaga võrreldes lausa poisike — ainult mõni aasta üle kuuekümne. Suur erinevus on ka suuruses. Meil on teile vastu panna kuuetuhande

K: RSP?

K: Millest osa võtsid?

VILJA KALLASTE

Mööda linna jooksis paljundusest tulnud infoga ringi ja riputas need üles Matti Laanes.

* * *

* * *

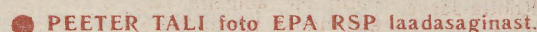
* * *

VARJE SOOTAK

«ТРЕ» 4. 1к.

TRÜ Akadeemiline Naiskoor

TRU RSP '86
organiseerimiskomitee

ANTS REINMAA,
eripedagoogika kateedri dotsent,
vilistlane aastast 1973

Kes elab metsa sees?

«Tere! Vabandage et tülitame, oleme üliõpilaste ametiühingukomiteest. Tulime vaatama, kuidas elate.»

Paljudel käis värin läbi selja ja esimene mõte: kontrollivad! — Huvitav, mis puhul? Varem pole siin käidud... (Hiljem küll.)

Pereühikas (Uus t. 1) ei olnud tõesti seni käidud ja ega olnud meiega kellegi kontrollid. Lubatäht oli küll taskus ja aeg-ajalt ka kahtlus põues, et meid võidakse valesti mõista. Meid ei huvitanud võõras pereelu, vaid üldine olukord. On ju nüüd kohtade jaotamine üliõpilaste ametiühingu käes. Seoses sellega on tekkinud aga mitmesuguseid probleeme, millest ei olnud esialgu võimalised jagu saada. Pereühikas toimuvast polnud ülikoolis ülevaadet neilgi, kellel võinuks olla.

AGA ÜLIKOOLI PEAL LIIGUVAD JUTUD,

et pereühikas elavad need, kellele selleks üldse õigust pole (aga tutvusi on); et külalistubades elavad kellegi isiklikud, aga mitte ülikooli külalised; et vallasemad... (vabandust!); et pereühika mööblil on kalduvus kadumiseks jne.

Jutud jututuks: kui kolmandiku uskuda, võib kolmveerandiga petta saada. Kuid mingi tõepõhi on juttudel alati, tühjale kohale need ei teki. Kus midagi korras ära, seal peab selleks põhjus olema ja vahel ka süüdlane. Süüdlast otsima (ja karistama) võiks jääda (vrdl. tants tavalistes ühikates). Hädade põhjustega on lihtsam:

POLE PEREMEEST JA POLE EESKIRJU,

mis reglementeeriks täpselt ja lõplikult pereühika küsimused.

Komandandi* sõnusi on see maja põhimõtteliselt ainult üliõpilasperekondade ühiselamu (maja passi järgi 241 kohta), kuhu erandina on lubatud sisse kirjutada 15 üksikut töötajat viide ühetoalises korteris, st 3 töötajat ühte korterisse.

Töötajate aü komitee esimehe jutu järgi on ikka igale töötajale (ka perekonnale) ette nähtud omaette tuba. Seega juba 15 tuba (endise 5 asemel) mitte üliõpilaste käsutuses.

Ohise ametiühinguorganisatsiooni viimaste dokumentide järgi on pereühikas töötajate käsutuses 18 tuba, nende hulka pole aga arvatud viit ühetoalist korterit. Seega tegelikult 23. Reidid tulemused näitasid, et töötajad elavad 25-s toas. Kui nüüd siia juurde arvata komandandi 3-toaline ametikorter ja ülikooli külaliste 4 korterit (kokku 14 tuba) ning ühes toas veel eksmatrikuleeritud üliõpilased, siis on tegelikult 43 (nelikümmend kolm) tuba mitte tudengite käsutuses. Kommentaariks olgu veel öeldud, et aspirandid ja internatuuri arstid on arvatud üliõpilaste hulka.

Tubade kaotamiseks on oma jagu süüd ka tudengitel. Näiteks oli algul üks 4-toaline korter ette nähtud isetegevuslikuks lasteaiaks, puhketoaks, klubiks või muuks selliseks otstarbeks omal äranägemisel. Igal juhul ei tulnud sellest midagi välja tudengitepoolse initsiatiivi puudumise tõttu. Pärast pikaajalist tühjat seisumist tehti sellest külaliste korter. Samas ka argument tudengite kaitseks — pereühikas puudub majanõukogu, mis esin-

* Kogu selle artikli jutt käis eelmise komandandiga, nüüd peaks juba uus ametis olema.

daks ja kaitseks majaelanike huve.

Üliõpilaste aü komitee ei ole rahul üliõpilaste määratud elamispinna muuotstarbelise kasutamisega. Meil tuleb esmalt paika panna rändavad piirid. Ja mitte sinna, kus nad praegu on, vaid sinna, kus nad olema peavad. Seni jätkub.

ÜLDINE SEGADUS.

Palju sekeldusi on tekitanud pereühikasse pinna saamise korra pidev muutumine. Algul jaotas ülikooli (ühine) aü komitee kohad teaduskondade vahel. Kaks esimest jaotamist tehti koos. Edasi läks see töö osaliselt, aasta-pärast täielikult teaduskondade kätte ja üldpilt muutus seetõttu praktiliselt kontrollimatuks. Nii eraldas mõni teaduskond orderi lasteta tudengipaarile, kuigi seni oli pereühikasse koha saamise eeltingimuseks olnud just lapse (laste) olemasolu. Samuti eraldati veel mõnigi koht küll mõistmist väärivatel põhjustel, aga senikehtinud tingimusi rikkudes ja teiste soovijate suhtes ebaõiglaselt (kasvõi näiteks kehakultuuri-teaduskonnas).

«Vett ajavad sogaseks ka üliõpilased ise» — kohad jagati teaduskonniti, aga ega armastus eriala küsi... Ei saa ka ette heita, kui abikaasa EPAs õpib, sest palju rohkem trüükaid on oma pesa põlumeeste pinnale teinud. Ilmselt on juhtunud ka «omade» sokutamist momendil vabale pinnale, sest ülevaadet kellelgi polnud ja nii polnud karta ka sohi ilmsikstulekut. Ühe toa siiski avastasime, kus sisse kirjutatud ühed, aga elavad teised.

Ning veel üks segadust tekitav tegur. Igas teaduskonnas on küll omad «eluaegsed», aga praegu käib jutt teistest. Täpselt neist, kelle tudengipoli lõpeb, aga tartlasete jätkub. Tihti pole ülikoolil või mõnel teisel Tartu ettevõtetle neile elamiskohta anda ja nii saavad neist pereühika «eluaegsed». Viimased võiks ju kohtu alla anda, aga sel oleks siis Vargamäe töö ja õiguse mekk man, sest pereühikas elamiseks «eluaegsetel» tõesti õigust pole, kuid õigus elamispinnale ometi... Nii see vastuolu teravneb, sest pereühikasse soovijate hulk suureneb, aga vabanevate kohtade arv väheneb. Mida teha? Esialgu on see vist lahendamatu probleem. Vähemalt seni, kuni elamispinna ei jätku. Sellepärast võtame midagi kergemat käile, näiteks

PEREÜHIKA PALGALISED TÖÖTAJAD.

Komandant — vana kohta räägiti kõike, nii head kui halba. Jääb vaid loota, et uuest komandandist hakkame ainult head kuulma. Remondimees — vahetus samuti hiljuti. Vana kohta räägiti ainult halba, kuigi suhteliselt vähe, sest tema olemasolu lihtsalt ei teatud. Katkistest duššidest, külmadest radikatest ja paljust muust teati küll. Uue mehe kohta on muidugi vara rääkida, aga lootma peab.

Koristaja tööpõlluks (komandandi sõnusi) on üks 2-toaline ja kolm 4-toalist külaliste korterit. Vähe küll, aga kõik. Kas tõesti on ülikooli külaliste järele nii palju koristada, et koristajal kulub 8 tundi päevas vaid nelja korteri tarvis? Ehk jõuaks ta kuidagi ka kolm trepikoda üle laabata? Vähemalt kord nädalaski.

Kojamees-pasportist või pasportist-kojamees — täpselt polnud võimalik aru saada, kumb siis tegelikult, aga tegu on komandandiga.

Kui kiirelt hakkavad toimuma sisse- ja väljakirjutamised ning kas maja ümbrus lõpuks puhtaks saab, selle kohta ei oska midagi ennustada.

Rohkem asjamehi ametis pole. Ka ühiskondlikus korras mitte. Komandandi arvates pole ka mingit majanõukogu tarvis. Äärmisel juhul vaid sektiioonivanemaid, kes koostaksid trepikoja koristamise graafikud. Kuid on ka teine arusaam. Ja lõpuks olemegi jõudnud küsimuseni, kes on need

PEREÜHIKA ELANIKUD.

Üliõpilased ei näe majanõukogul mõtet. Hea rahulik elada — keegi ei tüli. Ja see, mis jääb oma korteriuksse taha, enam ei huvita. Osale peredele on selline suhtumine muidugi vastumeelt. Teised jälle õigustavad, et globaalprobleem — urbaniseerumise tulemus ning trepikoda on ikkagi võõras mure. Paraku trefaretno käibetööde ning tudenglikult tüüpiline suhtumine. Kõige mustem on keskmine trepikoda. Keldrikorrusel on vesi juba paar aastat läbi tilkunud.

6-s korteris elavad teenistujad, 5-s vallasemad ning 4-s üliõpilased. Seekord siiski väline efekt — trepikoja poolt lähtudes — korterid on ju erineva suurusega. Tubade arvust lähtudes pingerida muutub: 15 tuba vallasemade, 14 teenistujate ning 11 üliõpilasperede käsutuses. Kui veel lisada, et 15-s toas elab kokku 20 ema (lastega), siis... Kuid ainult ülerahvastuse arvele korratust keskmises trepikojas kanda ei saa. Vajeldamatult elab selles püstakus kõige rohkem naisi ja lapsi. Lapsed on siin valdavalt nii väikesed, et neid milleski süüdistada oleks patutegu. Naisterahvad on aga ammusest aegadest tuntud kui puhtuse hoidjad. Uhesõnaga selles loos miski ei klapi. Võib-olla tuleks mõni sotsiaalne tunnus (päritolu, eriala, rahvus jne.) veel juurde võtta, kuid ilmselt pole selleks tarvidust, sest majarahvas ise näitab siiski näpuga

VALLASEMADE

peale. Tegelikult pole nad üldse vallasemad. Ainult nii neid miskipärast kutsutakse, kuigi vanas kõnepruugis olnud «lapsega tüdruk» ei kehti pereühikas vist kellegi kohta. Enamik on tavalised preinimesed, ainult abikaasa on juba ülikooli lõpetanud või pole sinna jalga saanudki.

Kuid mehed «tükiivad» naistel külas käima. Olgu siis niisama, seadusliku (või ebaseadusliku) naise juurde. Vastupidisest pereühika juures rääkida ei saa, sest ühtegi üksik- (või vallas)isa me seal küll ei avastanud. Igal juhul võib väita, et pereühika viies üksikemad korteris elab sissekirjutustest vähemalt veerandi võrra rohkem rahvast. Keskmiselt 12 inimest korteris, neist pooled läbikäidavates tubades, sest iga korteri suurde tuppa on kaks peret sisse kirjutatud. Kommentaarid tunduvad liigsed, kuid siiski. Pinna eraldamisel jäeti vallasemadele vabad käed korteri planeerimiseks, st igasse 3-toalisse kirjutati sisse 4 ema lastega, tubade jagamine jäi enda hooles. Seletamatutel (kuid mõistetavatel) põhjustel kujunes kõikides korterites ühene olukord: kaks peret omette tubades ja kaks peret suures, läbikäidavas toas. Omaette tubades elavad on enam-vähem rahul, läbikäidavates loomulikult mitte. Nende korterite kõik (täiskasvanud) elanikud arvavad, et 3-toalises kor-

terisse NELJA peret sisse kirjutada ei tohi. Pereühika järjekorras olijad arvavad, et tohib küll... Oma arvamus on ka kõrvalseisjail — kui pereisa Tartus elab, siis osalise sissekirjutamisega ei tohi perekondi lõhkuda. Printsip on õige, kuid rakendamatu: terve pere sissekirjutamiseks vajaminev ruutmeetrite miinimum on suurem kui osa tubade pörandapind. Samal ajal peab pere liige sisse kirjutatama sõltumata vaba pinna olemasolust. Viimane nõue pereühika üksikemad korterite kohta ei kehti — kirjutamata seaduste järgi muidugi, sest nagu juba öeldud, kirjutatud seadust lihtsalt pole. Eelnimetatud nõue ei kehti sellepärast, et nn üksikemadest vastu tulla ja neile üldse ülikooli poolt pinda eraldada, sest üldises pingereas peredega, kus mõlemad abikaasad on üliõpilased, poleks neil mingit lootust. Jälle peab tunnistama, et esialgu lahendamatu probleem.

Jäävad veel

MUUD MURED.

MÖÖBLI olemasolu on tavalises tudengühikas loomulik. Pereühikas mitte, st vähemalt mitte traditsioonilisel kujul. Võtab muigama: kuidas saab mööbel «esineda» mitte-traditsioonilisel kujul. Aga niimoodi, et üliõpilaste aü komitee esimehe andmeil peab pereühikas olema varustatud mööbliaga 38-protsendiliselt. Loomulikult ei tähenda see seda, et igas toas oleks vastav jupp voodist, kapist, kirjutuslauast jne. Ilmselt ei tähenda see ka seda, et ainult nimetatud protsent korteritest oleks mööbliaga varustatud. Kuna tavalises ühikas on iga elaniku kohta kindla summa eest mööblit ette nähtud, siis pereühikas peaks see olema vastavalt väiksema summa eest. Ainult mida selle eest osta, kas laudu, toole, kappe või voodid? Ühel perel läheks vaja ühte, teisel midagi muud. Tegelikult on see pseudoprobleem: kui lahutada majandusosakonnast telefoni teel saadud andmetest, siis pereühikasse pole mingit mööblit ette nähtud. Tegelikult seal ühte-teist siiski oli, mis pole elanike endi jagu: mõned öökapid, armatuurid, toolid. Kunagi oli seda kraami rohkem olnud, ainult ajapikku mõned asjad lihtsalt kaovad. Kuid mitte nii nagu ühikates harilikult — osade kaupa ja prügikasti —, vaid komandandi käsul kokkukorjamine teel. Uute tulijate lohutuseks võib öelda, et kõike siiski kokku korjata pole võimalik, vähemalt sisseehitatud koridorikappe.

PRÜGISAHITIDEGA toimuvad pereühikas samuti imelikud lood, need küll ei kao, aga kasu neist ka pole. Tänu mõne «tarkpea» lolusele (ühikordsele mugavusele) on need niivõrd prahti täis, et komandandi sõnusi ei leidu Tartu linnas vahendeid, millega prügisahte puhastada. Ühe trepikoja elanikud tulid siiski selle imega toime ja imelikul kombel töötab see saht tänini. Teistes trepikodades riputas komandant šahti luukidele tabad, kuid lukk on looma jaoks. Nii lõhuti need kiirelt ning šahtid täideti kuhjaga. Komandant sulges luugid uuesti, aga see ei takista vänge haisu väljatungimist. Prügi tuleb nüüd trepikoja välisukse ees olevatesse konteineritesse viia. Loomulikult lõhnavad needki parasjagu ebameeldivalt ning kuigi meeldiv pole ka vaatepilt, sest mõnedel on ilmselt konteineri tabamisega raskusi... Vaatepildi muutmiseks on plaanis konteinerid kaugemale paigutada, mis elanikke vaevalt rahuldab. Olukorra normaalseks lahendamiseks ei saa seda samuti nimetada.

ÜLDKASUTATAVAT TELEFONI

pereühikas pole. Alguses, kui maja ehitati ja siin juubelikülalised elasid, olid telefonid lausa korterites (praegu vaid komandandi omas). Ja kui külalised lahkusid teadmises, et need uhked toad (telefoni, televiisori, külmkapi, mööbli ja raamidud piltidega seinad) saavad üliõpilasperedele, siis üliõpilaspered teadsid, et neid ootavad paljad seinad. Sellepärast pole nad ka kurtmiseks suud paotanud, kuigi põhjust selleks on. Pereühikas on selleks piisavalt palju lapsi, et üsna sageli läheb telefoni vaja kasvõi arsti kutsumiseks. Haiget last üksi jätta ei taha ükski ema ja sellepärast peaks telefon käepärast olema. Kasvõi üksainus automaat kogu ühika tarbeks. Parem muidugi, kui igasse trepikotta üks ning üks kaugvalimise oma kogu ühika peale.

Töötajate aü komitee esimehe sõnusi pole automaadi paigutamine kuigi keeruline ettevõtmine. Komandandi info järgi lähitulevikus pereühikasse telefon ka paigutatakse. Isegi numbriga aparaat, nii et saab ka sisse helistada. Ainult see telefon saab paiknema külalistoas...

SELETUSEKS

Milleks see lugu, nimedeta ja «lahendamatu» probleemidega? Mitte hädaldamiseks, kellelegi jala ette panemiseks või halvamaiguliseks reklaamiks, vaid pereühikas valitseva olukorra ning sellega seotud probleemide avalikuks teadmiseks. Kes on huvitatud konkreetsetest nimedest, see võib need saada üliõpilaste aü-komiteest. Kolm nime avaldame kohe: pereühikas käisid Kersti Kerstna (õig. IV), Tiina Klink (maj. IV) ja Ülo Veldre (žurn. II).

Ühese ja täpse info puudumine on tingitud põhiliselt sellest, et vaadatama korduvatele katsetele ei õnnestunud majandusosakonnas mõne perekonnaühiselamu probleemides kompetentse inimese jutule saada. Seepärast peame vastuste saamiseks kasutama ülikoolielus seni ebatavalist vormi.

TRÜ MAJANDUSOSAKONNA VASTUSEID JÄRGMISTELE KOSIMUSTELE OOTAME AJALEHE «TRÜ» KAUDU.

* Kui palju tube on ikkagi üliõpilasperede jaoks ette nähtud ning kes annab tudengiperede käsutusse ka need, mis praegu muuks otstarbeks kasutusel?

* Kui suures ulatuses peab pereühikas olema varustatud mööbli-ga?

* Kuidas ja kes peaks hoolitsema selle eest, et pereühikasse paigaldataks telefoniautomaat (nii kohalik kui kaugvalimine)?

* Missugused palgalised töökohad on pereühikas ette nähtud? Mis on nende töötajate põhilised kohustused? Kellele neist on ette nähtud ametikorter Uus tn. 1 pinnal?

Perekonnaühiselamu probleemi arutati üliõpilaste ametiühingukomitee presiidiumi koosolekul 17. aprillil. Järgmisest õppeaastast otsustati moodustada seal majanõukogu, mis aitaks korraldada ühiselamuelu ja kaitsta elanike huvisid.

Võitjaks eesti filoloog

NLKP ajaloo kateedri esmakursuslaste ainetundmiskonkurss oli seekord pühendatud NLKP XXVII ja EKP XIX kongressi materjalide tundmisele. Töö, mida üliõpilastel tuli teha mahuka materjali omandamiseks, oli märkimisväärselt suur, mistõttu ka tulemused on seda hinnatavamad, isegi juhul, kui ei satunud auhinnalistele kohtadele.

Lõppvoor toimus 9. aprillil, osales 41 edukamat. Kahjuks jättis osa tudengeid kasutamata võimaluse mõõta oma teadmisi lõppvooru parimatega. Lõppvoor 10 küsimust oli koostatud nii, et kontrollida kongresside materjalide terviklikku tundmist, alates rahvusvahelise elu sõlmprobleemidest ja lõpetades meie koduvabariigi saavutuste ning perspektiividega.

Arvestades vastuste suhteliselt ühtlast taset, otsustas komisjon esitada autasustamiseks 15 edukamat üliõpilast. Tubli peajagu oli teistest üle Chätrin Bagala (eesti f.), Järgnesid Aire-Mae Vesjak (ingl. f.), Anu Varrak (ajal.), Leelo Puudist (rah. ja kred.), Riina Tomson (rmtp.), Anu Mäliksoo (ravi), Margit Aidla (kehak.), Katrin Saarsalu (õig.), Monyca Sepp (biol.), Ilona Väinänen (eesti f.), Harras Lään (õig.), Toomas Liiva (ravi), Külli Ehte (geol.), Riina Kiik (ajal.) ja Eve Rahusoo (keem). Seega kõik teaduskonnad, v.a. matemaatika, on parimate näol esindatud.

HANS DSISS, komisjoni esimees

Kolm matemaatikaüliõpilast Siberis

Võtsime aprilli algul osa Novosibirskis toimunud XXIV üleilidulise üliõpilaskonverentsist «Üliõpilane ja teaduslik-tehniline progress». Muiget avaldas eelkõige osavõtjate rohusus, töö toimus üheksa sektiionis, kus kuulati kokku tuhat ettekannet. Osa võtta soovijaid oli tunduvalt rohkem. Oma ettekande teesid oli esitanud rohkem kui 2500 üliõpilast. Nii oli sõelale jäänule juba osavõtt ise suur tunnustus. Kõik päevad möödusid tõsisel teaduslikus õhkkonnas. Kaks meie ettekannet käsitlesid arvutusmatemaatika probleeme ning kolmas oli teoreetilise mehaanika valdkonnast. Paremaid töid autasustati diplomiga, sealhulgas ka meie omi. Võrdluseks: kolmest Lätist esindanud tudengist diplomeeriti kaht ja Leedu jäi hoopis diplomita.

Korraldaja Novosibirski RO moodustas omaette kompleksi kesel Siberi metsi, eemal Novosibirski südalinnast. Sellest ka omapärane tudengielu. Kõik üliõpilased elavad ühiselamuis, kuhu majutati ka külalised. Markantseim näide ühikates valitsevast korrast on ehk tabalukk välisukse, mis õõsiti asendab valvurit.

KALLE HEIN, TOOMAS KIIHO, EERO VAINIKKO, rak.mat. V k.

Seekord siis Valgas

Zurnalistikakateeder on viimase paari aasta jooksul korraldanud arutelusid-seminare eranditult kõikides rajoonilehtede toimetustes, tihedad koostöösidemed on ka mitmete teiste ajalehtede-ajakirjadega.

Möödunud nädala lõpul olid Valga lehe «Kommunist» toimetuses Juhan Peegel, Marju Lauristin ja Peeter Vihalemm. Asjalikus arutelus kaaluti lehe õnnestumisi ning vajakajäämisi. Seejärel esineti Hummul kooli lastevanemate konverentsil, kus kõne olid kultuuritraditsioonid ja -probleemid.

JUHAN PEEGEL

Omavalitsus? Tuleb küll!

Neljapäeval oli J. Villpi nimeline auditoorium kaks tundi omavalitsuse huviliste pärali. Arutati projekti pandut, enne kui see «TRÜ» linna hakkab. Ideesid tutvustasid omavalitsusega seni tegelnud Andres Arrak, Kersti Kerstna, Mati Allik, Arvo Lamp. Parteikomitee sekretär dotsent Paul Kenkmann meenutas paarkümmend aastat tagasi toimunud OV teket ja tõi tudengile lähemale OVga kaasnevaid kohustusi.

Ligi kümnellikmeline toimikond seab lähematel päevadel projekti trükkimis, nli et see saaks ilmuda juba maipühadejärgses lehes. Siis tuleb projekt teaduskondades läbi arutada ning komsomolli ja ametiühingul ühiselt jõuda OV lõplike õiguste ja kohustusteni.

7. mail kell 14 aulas

Tule, oled Sa tudeng või õppejõud, laborant või aspirant! Tule ja Sa saad kuulda looduskaitsekuu avauitustel Tartu linnas toimuvast. Sül on võimalik saada vastus ka paljudele muudele küsimustele: Tartu linna haljastusest, Kirde-Eesti maavaradest ja nende tulevikust, globaalökoloogia tulevikust jm. Küsimused too 6. maiks «TRÜ» toimetusse. Ammendava vastuse saad Sa kindlasti, sest aulasse on lubanud tulla Looduskaitse Valitsuse juhataja Heino Luik, Tartu Linna Täitevkomitee esimees Nikolai Preiman, teadlased Lembit Valt, Hans Trass, Toomas Frey, Loit Reintam, Andrus Ristkok jt.

Tudeng, selle kokkusaamise korraldab Sulle ajakirja «Eesti Loodus» ning TRÜ ja EPA komsomoli aktiiv.

Tule, küsi, ja kuula, et nädal hiljem, 14. mail istutada oma puu EPA uue õppehoone juures.

Ohineme M. Lillevere nim. kolhoosi komsomoliorganisatsiooni loodushoiu üleskutsega, kes kutsuvad kõiki olemas:

* oma kodu- ja töökohas eesvõitlejateks maastiku- ja töökultuuri arendamisel;

* liituma veelgi aktiivsemalt looduskaitsetööga;

* sõlmima sõprust puu ja mullaga, millel ta kasvab.

Me teame, et puu istutaja ja hoidja on tulevikule mõtteja: rahuhoi-

ja. Ühendagem muld ja loodushoid tööga püsiva rahu nimell

ÜTÜ agraarõiguse sektsioonis

Sel õppeaastal alustas tööd ÜTÜ tsiviilõiguse ja -protsessi ringis agraarõiguse sektsioon. Hiljuti käis sektsiooni esimees Aivar Hint esinemas ka kogemusi saamas Läti RÜ ÜTÜ konverentsil. Neil päevil võeti vastu külalisi Moskvast, Riist ja Bakuust. On arutatud ka uurimistöö suundi. Kohtuti Tartu rajooni agrotööstuskondise juriskonsuldi L. Hanseniga, Eesti NSV Riikliku Agrotööstuskomitee uue õigusosakonna juhataja M. Pajoga.

Tösisem konverents on planeeritud sügissemestrile. ENSV Riiklik Agrotööstuskomitee on välja pannud ka iga-aastased üliõpilasteaduse preemiad.

PEETER SAAR

Kes vas(tu)tab?

Üks jupp Toomemäe on siis nüüd jälle omanäga ühel pool. Nimelt see pikk kalgusõidunõlv, mis keemiahoone ja majandusmaja vahelt peahoone tagakülge kaeb. Sootjatressiehitajate korralduslaiskusest või juhmusest juba varem soostunud alaotsaveerandile lisaks sai 18. aprillil sinise, ülikooli embleemi kandva traktoripõkatsi rataste läbi täisrikutud ka kogu ülejäänud murukamar, ülikooli juubeli eelses haljastusvaimustuses sündinu. Siin-hirjutaja silm tabas kahe allasõidu lõpuhetki, kolleegide (aga samuti tööpäeva lõpuks. näha olnud songermaa) kinnitustel oli türe veel rohkem. Sõitu omakäetsi seisata osutus võimaluks — keemiahoone kolmandal korrusel allarututamise ajaga jõudis et tea kust tulnud töö- rüga ja et tea kuhu kaduda, vahel paari mehe süle jagu, vahel tsipake enam koormat pärakarus. Võimalike teadajate meeste telefonid jäid kutsesignaale tuututama: ju olid kõik asjaosalised heakorras- tustöid juhtimis-teostamas.

Kes võttis endale õiguse sülitada ülikoolilipere kuudepikkusele tööle? Kes arvas, et juubeliks tehtu on juubeli järel ärarikumissobi-

lik? Kes julges arvata end kompetentseks kuulutama vaata et linna sümbolit ülikooli tagahooviks? Lõpuks — kes pidas end kõrgemal seisvaks seadusest, mille väljenduseks on Toomele suubuvate teede otstel muude märkide seas seisvad tammelehevuidad? Nendele küsimustele tahaks vastust kuulda ülikooli koristustööde organiseerijailt. Ja ärgu olgu see vastus «Süüdi oli (äsa tööle võetud, vähese haridusega, madala teadlikkusega — ülearune maha kriipsutada) traktorist»-stiilis. Meie väikeses keemiaosakonnaski on kõigil koristusnadalail olnud — ja oli ka tänava — paraja labidameeste brigaadi jagu korraldajaid, vastutajaid, kontrollijaid ja ülekontrollijaid. Ju pidi siis «peastaabis» olemas asjamees (kahtlemata piisavpika staaži, kõrge hariduse ja teadlikkusega), kelle organiseerida transport, seda enam, et osa viimasest külges, nagu öeldud, tammelehemärgi taga. Vähe-malt keemiahoones on vastuse ootajaid õige palju, enamasti ikka kõik juubelitöödes usinusetunnistusi teeninud.

TOOMAS JURIADO

SPORT ● SPORT ● SPORT ● SPORT ● SPORT

Hõbemedalid

20. aprillil lõppes spordihoones vabariigi värvapallimeistrivõistluste finaalturniir nelja tugevama meeskonna vahel.

Mullused meistrivõistlused jättis TRÜ vahele: armeeteenistusse läks korraga nii palju mängijaid, et meeskonda ei saanud enam kokku. Tänavuseks seis veidi paranen ja käeulatuses olid isegi meistrimedaliid. Kõige tugevamatega: «Koooperaatori» esinduskoosseisuga mängiti esimesel päeval. Mängu lõpp libises käest ja tuli vastu võtta kaotus 26:29. Seejärel võideti oma- aegset vabariigi koondist, nüüd Tallinna Lihakombinaadi nimel mängivaid mehi 29:26 ja pühapäeval ka «Koooperaatori» järelkasvukoondist 27:25. Tulemuseks teine koht.

Eesti NSV meistrivõistluste hõbemedali said majandusüliõpilased

Meelis Randmaa ja Aivar Pilme, filoloogiatudeng Ingemar Jürgens, meditsiiniüliõpilane Madis Rahu, kehakultuuriteaduskonnas õppivad või õppinud Ain Pinnonen, Aivar Siilm, Ahmed Porkveli, Raivo Holm, Hendrik Karlson, Valeri Zlatin ja Jevgeni Nurmla. Hõbemedali pävis ka meeskonna treener Rein Roos.

Parima mängija eriauhind anti Ain Pinnonenile, kehakultuuriteaduskonna diplomand oli saavutatud 33 värvava finaaltturniiri resultatiivseim mängija. R. Holm viskas 12, J. Nurmla 10, I. Jürgens 9, V. Zlatin 8 ja A. Porkveli 6 väravat.

Kiitus mängijatele ja treenerile TRÜ spordiauhoidmise eest!

VALTER LENK

Evald Nugin

In memoriam

12. aprillil lahkus ootamatult igaveseks kauaaegne ülikooli töötaja. Lahkus talle väga iseloomulikul viisil: uks kinni ja jutul lõppl

Evald Nugin sündis 1. veebruaril 1913 talupoja perekonnas. Kodus saadud töökasvatust kujundas iseloomu: Evald Nugin oli erakordselt töökas ja korraarmastaja. Talle oli omane see, millest tänapäeval sageli puudust tuntakse: oli pere-mehesilma nii koduümbruse kui ka töökoha korraldamisel.

Oma südames oli Evald Nugin raamatukogutöötaja. Elu oli ta siidunud raamatukogutööga juba 1931. aastast, mil asus tööle Tartu Linnaraamatukogu harukogusse, olles mõnda aega ka juhataja. Töö kõrvalt lõpetas ta 1937. aastal Tartu Ohtu Ühisgümnaasiumi ja täiendas oma teadmisi raamatukoguhoidjate kursusel. 1947. aastal asus ta tööle teadusraamatukogus ja sellest ajast oligi ta töö seotud TRÜ-ga. Teadusraamatukogus oli tema hoolet perioodika lugemissaal ja värske ajakirjandus. Ta oli in-nukas ajakirjanduse levitaja, mitte ainult oma lähemate kolleegide hul-gas, vaid peaaegu terves ülikoolis. Ta oskas TRÜ tarvis Ajakirjandus-

levist vajaduse korral lisalimiiti välja kaubelda või vahel isegi tel-limisteks oma isiklikku raha laenata.

Raamatukogu peamiselt naistest koosnevas kollektiivis oli Evald asendamatu kandev ja tõstev jõud. Pidevalt hoolitses ja muretses ta ruumide korrashoiu eest, organiseer-is koristustöid varemte ümbruses (kus teadusraamatukogu tollal asus), siis kui vaja oli ja üldse mitte ainult kampaania korras. Hea oli olla kolhoosis šeflustoil või Järveljal metsa varumas, kui Evald kaasas, sest ta oskas seal töid hästi organiseerida, igaühele jõukohase kätte näidata ja ise oma Kalevipoja jõuga appi rutata, sest ta ei kuulunud niisuguste organi-saatorite kilda, kes oskavad vaid teisi hästi käsutada ja ise pealt vaatavad. Evald oli ise töökas ja ootas seda ka teistelt. Töö narri-mist ta ei sallinud. Raamatukogu-töös alustas Evald Nugin raamatu-koguhoidjana ja lõpetas pearaama-tukoguhoidjana, täites praeguses tähenduses peaaegu majandusdirek-tori ülesandeid. Ta oli abivalmis ja südamluk ega keeldunud kunagi nõu ja jõuga appi tulemast, olgu siis tegemist küttepude kojuveoga, mõõbli töstmisega kolimisel või re-monditöödel. Sellisena mäletame teda kõik.

1976. aastal siirdus E. Nugin pensionile, kuid jätkas tööd raama-tukogus kuni 1981. aastani. 1981. aasta sügisest kuni surmani töötas ta varustusosakonnas. Pooliku jõu-ga töötamine polnud Nuginale vas-tuvõetav, ükskõik mida ta tegi, kas kirjatööd raamatukogutöötajana või töstmistööd kolleegide abistamisel, kõike ta tegi innu ja täie jõuga. Paraku unustas ta, et üle 70-aas-tase inimese jõuvarud hakkavad siiski juba kahanema. Sestap lan-geski tema järel uks kinni ootama-tult ja enneaegselt.

Endised kolleegid
teadusraamatukogust

Tuusikud üliõpilastele

Sanatooriumituusikud

Pärnu «Rahu»	günekol. h.	22.06—15.07	48.—
Pärnu «Rahu»	seedeel. h.	23.06—16.07	54.—
Pärnu «Estonia»	liigesteh.	30.06—23.07	36.—
Pärnu «Estonia»	liigesteh.	23.06—16.07	36.—
Haapsalu «Laine»	liigesteh.	20.06—13.07	34.50
Haapsalu «Laine»	närvisüst. h.	18.06—11.07	34.50
Leedu «Mežciemas»	vereringesüst. h.	21.06—14.07	33.—
Tshaltubo «Tbilisi»	liigesteh.	24.06—13.07	42.—
Svetlogorsk «Otsadnoge»	vereringe- ja närvi-süst. h.	25.06—18.07	30.—
Valgevene «Krinitsa»	seedeel. h.	23.06—21.07	42.—
Valgevene «Letsõ»	südameh.	21.06—14.07	48.—
Krasnodari krai «Jeisk»	günekol. h.	22.07—14.08	48.—
Gruusia «Adžoria»	hingamist. h.	14.07—06.08	33.—
Sotši «Raduga»	nahah.	18.07—12.08	37.80
Jurmala «Bulduri»	vereringeh.	9.08—1.09	36.—
Naltšik «S. M. Kirovi nimeline»	liigesteh. (Luks)	19.08—11.09	63.—
Druskininkai ambul.	günekol., vereringe-, liigeste-, närvi-süsteemi h.	21.08—18.09	39.—

Puhkekodutuusikud

«Võsu»	30.08—11.07	5 tk.	à 11.40
«Võsu»	12.07—23.07	3 tk.	à 11.40
«Võsu»	13.07—24.07	2 tk.	à 11.40
«Võsu»	1.08—12.09	2 tk.	à 15.—

Perekonnatuusikud (2 inimest)

«Võsu»	23.07—3.08	27.60
«Võsu»	23.07—3.08	30.—
«Võsu»	5.08—16.08	27.60

Pansionaadituusikud

Jurmala «Asari»	19.07—30.07	13.50
Jurmala «Asari»	31.07—11.08	13.50

Avaldused esitada üliõpilaste aü. komiteele.

NAITUSELE LENINGRADI!

Leningradis on organiseeritud alaliselt tegutsev teaduse ja tehnika intensiivistamise alane näitus, mille metoodilise juhendamise ja tuusikute jagamisega tegeleb NSV Liidu Rahvamajandussaavutuste Näitus.

Näituse aadress: Ленинград, проспект Просвещения 82, Станция метро «Гражданский проспект».

Ekskursioonide tellimine tel. 557-37-47. teated tel. 557-16-45 (Leningrad).

DIPLOMANDID!

Kasutage võimalust töökaitse-konsultatsioonideks keemiahoones ruum 406:

bioloogia, geograafia ja geoloogiaüliõpilased teispäeviti kl. 10—13,

füüsikaosakonna üliõpilased neljapäeviti kl. 12—14,

kaubatundmise eriala üliõpilased reedeti kl. 10—12,

keemiaosakonna üliõpilased kolmapäeviti kl. 10—12.

Töökaitseõppejõud

THE ENGLISH CLUB INVITES YOU

The English Club invites you to an evening of Robert Burns' poetry and songs presented by Kullo Vende, Inna Kustavus and Enn Veldi.

The "Sophocles" Wed. May 7 at 6 p.m.

Everybody is welcome!

RSR!

KUI NSV LIIDU — USA DIA-LOG JÄTKUB...

Mida räägiti Genfis? Mida räägitakse nüüd? NSV Liitu esindab RSR. Kes esindab R. Reaganit? Oritus avatud kõigile teispäeval, 13. mail kl. 18 klubi diskosaalis.

TÄHELEPANU, TOIMETUSE KOLLEEGIUM!

Järjekordsele koosolekule tuleme esmaspäeval, 5. mail kl. 11.30 toimetusse. Palume igal kolleegiumi liikmel kindlasti kohale tulla, sest päevakavas on: 1) parteikomitee otsuse täitmine (palka tuleb panna igaühe täpsed ja konkreet-sed ülesanded), 2) aprillikuu lehe analüüs (dots. P. Vihailemm), 3) kahe viimase kuu parimad lood.

PRESSIKLUBI!

6. mai õhtul kogunetakse ajakirjanduspäeva märkimisele. Kes? Kus? Kuidas? — Sellest saad teada toimetuses.

UUT

TEATMEKIRJANDUST

5E-12 «Демографический энциклопедический словарь. М., Сов. энцикл., 1985.

Vajalik ja huvitav teatmeteos. On esimene nõukogude rahvastikualane universaalne entsüklopeedia.

15a—3. Tartu ülikooli üliõpilaskonna teatmik. Album academicum Universitatis Tartuens. ENSV Riikl. Ajaloo Keskarhiiv, TRÜ; Toim. R. Kleis; Koost. S. Kodas-maa jt. — Trt., 1986 — Osa teksti vene ja saksa k. 1. 1889—1918. 1986. 264 lk.

Kaua oodatud teatmeteos Tartu ülikooli üliõpilaste koosseisust aastatel 1889—1918. Järg A. Hassel-blatti samanimelisele väljaandele aastaist 1802—1889. Sisaldab andmeid 15 000 üliõpilase kohta mat-riklunumbrite järjekorras. Varusta-tud tähestikulise registriga.

NBI!

Järgmine leht ilmub neljapäeval, 8. mail. Kõik lood toimetusse 5. mai hommikuks!

Toimetaja VARJE SOOTAK

Ajalhe «TRÜ» toimetuse aadress 202400 Tartu, Ülikooli t. 18, TRÜ, ruumid 240, 241, tel 351 80. Hans Heidemannil nim. trükkija trükk, Tartu, Ülikooli 17/19, III, «TRÜ» ilmub reedeti. Tellim. nr. 2113. MB-04830. Tiraaž 3000. Maht 1 trükkipoogen.

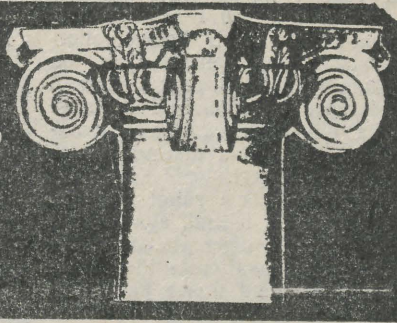
«TRÜ»

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКГМ в профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 17 (1451)

Reedel, 16. mail 1986

Rimub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

SOOVIME RAHU!

«Jäägu meile see maa, need lilled, need majad...» Nii lõpetas kolmapäevase rahumiitingu peahoone ees komsomolikomitee sekretär Arvo Lamp, kes luges ette EPA ja TRÜ ühise läkituse ÜRO peasekretäriile.

Kella kaheks olid tulnud meie peahoone ette EPA ja TRÜ tudengid, õppejõud, teised töötajad. Hoiti loosungeid rahusoovidega. Miitingut sisse juhataes ütles EKP TRÜ komitee sekretär Paul Kenkmann, et lausa sümbolne on pidada seda miitingut nende sammaste ees. Oleme ju tavaliselt uhked oma eaka ülikooli üle. Ent õppida ja õpetada, arenda ja teadust teha saame kõrgkoolis siiski vaid rahulikul ajal.

Nõukogude Liidu rahupürgimustest ja meie osast selles kõnelesid õigusteaduskonna komsomolisekretär Asko Pohla ning EPA dots. Arnold Tolk.

Puhkpillimuusikat tegid EPA tudengid, rahulaule laulis õigusteaduskonna ansambel «GEMM».

Miitingust võtsid osa rektor Arnold Koop, EPA parteikomitee sekretär Albert Saunanen, linna komsomolikomitee sekretär Vello Tamm jt.

Hetkeks tagasi!

Tükk aega pole ilmavalgust (trükimusta) näinud meie nädalarubriiki. Aprill ja mai on ilmast ilma sündmustest üle külvatud, rääkimata kaastööde suurest sissevoolust. Heidame nüüd veel korra vähemalt tagasipilgu mai algusele, mida ei saa alustamata jätta maiaktusega.

● **MAIAKTUS** peeti 30. aprillil. Aktusekõne ajal mõtisklesime koos prof. Vambola Raudsepaga minevikust, tänasest, homsest oma rahulike soovidega. Tunnustuse pälvisid ülikooli sotsialistliku võistluse võitjad. Teaduskondadest oli esimene keemiasakond, siis majandus- ja ajaloolateaduskond. 4.—6. kohta jagavad filoloogid, füüsikud ja õigusteadlased. Seejärel tuleb matemaatika-, kehakultuuri-, arsti- ja bioloogia-geograafiateaduskond.

Üleülikoolilistest kateedritest võitis NLKP ajaloo kateeder (prof. J. Kalits). Teaduskonnakateedritest oli parim soome-ugri keelte kateeder (prof. Ago Künnap). Edasi järgnevad rahanduse ja krediidid, anorgaanilise keemia, spordifüsioloogia, psühhiaatria, taimesüsteemataika ja geobotaanika, geofüüsika, üldajaloo, arvutusmatemaatika ning kriminaalõiguse ja -protsessi kateedrid.

Õppejõudude võistluses osales 744 õppejõudu. 10 edukamaks osutusid (tähestiku järgi): Paul Alvre, Mihhail Bronštein, Johannes Kalits, Herbert Ligi, Antidea Metsa, Helmut Piirimäe, Olev Raju, Vambola Raudsepp, Juhan Tuldava, Aarne Tõldsepp. 10 esiletõstetu hulgas on veel Jaan Loko, Juri Lotman, Inge-Maret Orgo, Karl-Samuel Rebane, Janno Reiljan, Heino Siigur, Hans Trass, Gennadi Vainikko, Sulev Vahtra, Ivan Volkov.

Õpetajate ja assistentide grupis olid 5 edukamat (osales 183): Nadežda Ivanova, Aadu Must, Heiki Pisuke, Helmut Seepter ja Riina Veiram.

Laboritevahelise võistluse 3 parimat olid (osalejad 35) keskkonnakaitse füüsika, molekulaarse modelleerimise ja nägemise tervishoiu laborid.

Administratsiooni sotsialistlikus võistluses tunnistati kolmeks parimaks erinevates alagruppides ajaloomuuseum, teadusosakond ning kirjastus- ja trükiosakond. Nendest allasutustest arvati individuaalse võistluse võitjaks Elli Jaska, Jaak Järv, Aavo Kallikorm, Toomas Kleimann, Salme Laar, Aavo Luuk, Ela Martis, Mati Salundi, Koidula Tagel, Ernest Teetsov.

Kutsealade kaupa olid parimad ehitustöölised Rein Hlusev, eksperimentaaltöölised Aare Kiiskmann, trükitöölised Aino Laas, autojuht Andrei Martikainen, õppehoone komandant Viive Soome, ühiselamu komandant Oie Avameri, riidehoidja Linda Lillemets, valvur Karl Me-

rimaa, koristaja Liidia Lomp ja majahoidja Leida Uudel.

Teadusraamatukogu osakondadevahelise võistluse 3 parimat olid majandus-, ideelise kasvatustöö ja meetodikaosakond.

Üliõpilaste olmekonkursi võitis majandusteaduskond. Järgnesid matemaatika-, ajaloo-, kehakultuuri-, filoloogia- ja õigusteaduskond ning füüsikaosakond (teised ei osalenud).

Ühiselamutevõistluse võitja oli maja nr. 4 Tiigi 14 (majanõukogu esimees Mati Allik, komandant Elgi Parkja).

● **5. mai PARTEIKOMITEE KOOSOLEKUL** võeti NLKP liikmeks Merike Karlson (ingl. f. V), Madis Jürgen (žurn. V), Aina Ong (keem. V), Ain Lepikult (õig. IV), Priit Teder (maj. III) ja Tarmo Kinkar (rak. mat. V).

Õppejõudude informaatikaalasest täiendamise eesmärgel matemaatikateaduskonna dekaan dots. Mati Kilp ja õppeprodekaan dots. Heino Türrpu (teemast on «TRÜs» mitmel korral juttu olnud).

Laupäevaku kokkuvõtteid tehes kerkis esile mitu probleemi. Esmalt just see, et laupäevasel päeval ei olnud igal pool kohal nõutud arv inimesi. Osaliselt tekkis see ka linna poolt neljal korral muudetud üldarvu tõttu. Lahtiseks jäi küsimus — kas laupäevakule oodati neid üliõpilasi, kes õppetööst vabad või neid, kellel oleks tulnud õppetöö ära jätta. Teaduskondadele anti ülesanne puudujad välja selgitada ning karistada. Edaspidi peaks rohkem mõtlema ka laupäevaku sisulisele poolele. See ei ole ju ainult pühkimine ja akende pesemine.

● **6. mail oli toimetuse ja teaduskondade pressisekretäre PRESSIOHTU.** Ajakirjanduspäeva puhul vaadati üle oma semestritööd.

● **7. mail toimus rektoraadi ja ühiskondlike organisatsioonide esindajate teine VÄLJASÖIDUPÄEV,** seekord bioloogia-geograafiateaduskonda.

PARIM LUGU

Aprillikuu «TRÜ» lugudest pidas kolleegium parimateks järgmisi: õppejõudude omadest mõttevahetust algatanud dots. Jüri Ristkoki «Kas Sina või Teie?» (nr. 13) ja Ü. Birni (varjunimi) «Seda juhtub iga päev» (nr. 13); tudengikirjutistest tõsteti esile Olo Veldre «Kes elab metsa sees?» (nr. 15—16), Inga Kaatsi «Teisipäeval komsomolikomitees» (nr. 13) ja Mart Soidro ning Indrek Kanniku «Diaaloo». Üldse märgiti tunnustavalt lehte nr. 13.

● **Aulas räägiti samal päeval LOODUSKAITSE PRESSIKONVERENTSIL** ka üliõpilaste vähesest huvist ja kaasalöömisest. Meie keskkonnakaitse tulevik peaks olema ka komsomoli igapäevane ülesanne äratada huvi, anda konkreetset tegevust (luua EOE looduskaitse malev, «roheline» rühmad teiste Liidu kõrgkoolide eeskujul jne.). Peatselt viiakse kõigile üliõpilastele sisse kohustuslik keskkonnakaitse kursus.

● **RSP PRESSIKONVERENT-SILE** (ikka samal päeval) kogunes vaid 13 inimest. Sellele vaatamata tõi orgkomitee esimees Ain Lepikult välja iga ürituse plussid ja miinused. Viltuvedamised on läbi analüüsitud, neist osatakse nüüd hoiduda (koosnes ju orgkomitee peaaegu täiesti uutest liikmetest). Kriitika kriitikaks, üldiselt olid jälle ühed toredad päevad.

● **8. mail kogunesid vanasse kohvikusse ülikooli SOJAVETERANID.** Neid tervitas rektor prof. Arnold Koop, parteikomitee sekretär dots. Paul Kenkmann luges ette rektori käskkirja, kus tõsteti esile kutsetöös ja sõjalis-patriootlikus tegevuses silmapaistnuid. Sõjaveteranidele esinesid rahvakunstiansambel «Lakstigal» ja Margus Kasterpalu.

● **7.—8. mail tulid Tartusse kokku KKT suusaeriala lõpetanud.**

● **8.—11. maini kehtsid traditsioonilised (juba 8. kord!) Tartu muusikapäevad.** Neist varsti lähemalt.

● **11. mail korraldas ÜTO eesti kirjanduse ja rahvaluule ring huvitava ürituse ARMASTUSE teemal.** Armastusest elus ja kirjanduses kõnelesid Jaan Unt, Linnar Priimägi, Aleksander Pulver jt.

● **13. mail käis klubi diskosaalis RSRi rahvarohke show NSVL ja USA tippkohtumisest** (relvastus- ja usaldusküsimused ning regionaalsed probleemid).

● **14. mail istutati EPA uue õppehoone juures looduskaitse kuu ettevõtmisena puid.**

● **14. mail pidas ajakirjandusosakond oma ÜTO konverentsi.**

NB! Pühapäeval on «Tartu kevade» kõrgkoolipäev ja läheme sportipäevale (vt. 4. lk.).

9. MAIL OLİ VÕIDUPÜHA

Sõja neli tahku

Endel Laasik

(Vt. ka «TRÜ» nr. 5 ja 8)

3. Haavatu

Meie positsioonidelt viis tee tahapoole piki kitsast uhteorgu. 1942. aasta 17. detsembril umbes kell 5 pärast lõunat saadeti mind koos blondi Tartu poisi Lassiga mööda seda teed mine tooma. Olime jõudnud umbes 300 meetrit oma torudest eemale, kui otse minu ja paarimehe vahele langes saksa miin. 21—22-aastane Lass sai silmapilkselt surma, mina aga raskesti haavata.

Plahvatus lõi mind kurdiks ja uimaseks. Kui jälle teadvusele tulin, nägin, et laman suures vereloigus. Lass lebas selili sealsamas. Mul purskas käsivarrest tugevalt verd. Vaatasin, kas luu on terve. Tõusin ja taarusin kuidagi lähedal olevasse miinipildujakasti auku. Seal veendusin, et luu on terve ja tekkis lootus, et käest saab veel asja. Ise mõtlesin, et ühe käega ma küll elama ei hakka.

Teised mehed nägid, mis meiega juhtus, ja arvasid, et oleme mõlemad surnud. Sakslaste ägeda tulistamise tõttu ei saanud nad kohe miini lõhkemise kohale rutata. Hakasin vaevaltiselt mööda uhteorgu omade poole tagasi minema, ise tundsin, et lähen üle keha soojaks. Nähes mind tulemas, jooksid poisid vastu ja tõmbasid aordist tulvava verejooksu mu oma püksirihmaga kinni. Suure verekaotuse tõttu kaotasin teadvuse, mistõttu mäletan hilisemast õige ähmaset.

Mehed olid toonud miinipilduja vedamise kelgu ja viisid mu sellel pataljoni sidumispunkti. Seal tõsteti mind reele ja saadeti kohe edasi polgu sidumispunkti, sest purustatud aordi tõttu tuli tegutseda võimalikult kiiresti. Olin teel umbes kaks tundi. Pakane oli õige tugev ja selle ajaga külmusid mul mõle-

mad jalad ja üks käsi. Mäletan, et vahepeal tõmmati mul jalgade soojendamiseks viildid jalast ära, kuid hiljem ei õnnestunud neid enam jalga tagasi toppida. Meid oli kuus haavatut, keda veoautodele asetati ja sõidutati juba diviisi medsanpatti. Kell 9 õhtul tõsteti mind operatsioonilauale. Mulle püüti selgeks teha, et külmumise tõttu tuleks amputeerida mõlemad labajalad ja pihta saanud käsi. Ütlesin, et jalad jäetagu igal juhul rahule, kää amputeerimisega nõustusin. Olin kaotanud teadvuse ja mind opereeriti kohaliku tuimastusega, teadvusele tulin just amputeerimise ajal.

Kuus päeva hoiti mind medsanpatis, siis pandi sanitaarrongi. 25. detsembri hommikul saabusime Moskvasse. Leningradi jaama suures ooteruumis tõsteti meid ratas- tega kandraamidele ja veeretati peauksest välja haavatute veoks kohandatud bussidesse. Iga mehe külge oli kinnitatud lipik vajalike andmetega.

Mõni päev lebasin evakuatsioonihaiglas, siis viidi mind sanitaarrongiga Gorki linna lähedal asuvasse haiglasse. Varem oli siin olnud puhkekodu «Zeljonõi gorodok», nüüd aga käe- ja jalahaavadega meeste ravimiseks kohandatud haigla. Siin hakkasin saama stationsaarset ravi. Esialgu raskendas paranemist suur verekaotus. Kuigi sain vereülekannetega umbes 1,5 l verd, et tahtnud jõud tagasi tulla. Siiski ajasin ennast juba jaanuari lõpul jalgadele. Käsi ja üht labajalga opereeriti mul veel korra. Selle järel kiirenes paranemine tunduvalt.

Kodustega ei olnud loomulikult mingit kontakti. Küll aga läks korda saada venna väliposti number ja temaga olin haiglapäevil kirjavahetuses.

(Järgneb)

Autasustamisi

Rektori käskkirjas pälvisid võidupüha puhul tänu Suure Isamaasõja veteranid Juri Arkadjev, Tullio Ilomets, Johannes Kalits, Vladimir Kilk, Juri Ksenofontov, Heino Lindre, Movša Michelson, Jüri Ristkok, Edgar Salumaa, Jakov Samodumski, Raimond Tani, Andrei Vassiltšenko ja Ivan Volkov.

Tänu

Kammerkoori 15. aastapäeva puhul pälvisid TRÜ aukirja dirigendid Karin, Herne ja Kalev Lindal ning lauljad Viire Sepp, Birute Klaas, Jüri Visnapuu ja Inga Koppel.

Kauaaegse laitmatu töö eest pälvis 70. sünnipäeval tänu pediaatria kateedri juhataja dots. Leida Keres.

Kõneaineks linna areng

Tartu Linna Täitevkomitee esimees Nikolai Preiman kohtus ajalooteaduskonnaga. Tema poliitpäävateema käsitles linna arengut XII viisaastakul. Järgnevalt mõned huvipakkuvad seigad linnapea esinemisest.

◆ Linna peremehed oleme kõik. Meie kõigi määrata on tema käekäik. Et see kulgeks edukalt, ei tule töötada mitte üksnes töö pärast, vaid ka kaasinimestele kasu tuua.

◆ Tartusse kui teadus- ja kultuurikeskusesse kavatsetakse rajada kolm uut keskkooli, arvutus- ja informatsioonikeskus, biotsenter, ülikooli humanitaarteaduste korpus, kino, laululava, TRÜ ühiselamu. Rekonstrueeritakse endine Raadi mõisahoon. Kesklinna kerki kaubahall, mille ehitamine on aeglustunud arheoloogiliste kaevamiste tõttu. Üldse nõuab arheoloogilisi uuringuid 12 ehitatavat objekti.

Kongressil seatud ülesanne anda igale perele 2000. aastaks korter, nõuab pingutust, kuid pole Tartus utoopia.

◆ Tervishoiu eest hoolitsemist näitab uue polikliiniku, nakkushaigla või sünnitusmaja rajamine. Järgmisel aastal lõpetatakse piiritusveinide müük.

◆ Küllaltki kriitilist kõneainet lei-dis üliõpilaskond. Kas on õige korraldada ajal, mil linnarahvas teeb laupäevakutoid, sõpruspäevade paadirallit? Pealegi jättis tänavu 50% ülikoolirahvast laupäevakule tulemata.

Huvi ühiselamute heakorra vastu on suurenenud kogu vabariigis. Aga miks oodata palgalisi remondimehi? Küllap saavad lihtsamate töödega hakkama ka üliõpilased ise.

Väljavõtteid tegi
JAAN LUKAS,
ajal. III k.,
teaduskonna pressisekretär

Üliõpilaste omavalitsus — see peaks olema üliõpilaste tõeline omavalitsus, lähtuvalt arukusest ja valitsemise demokraatiast.

Asja on kord juba reglementeeritud: rektori käskkirjaga nr. 146 17. veebruaril 1971 «Üliõpilaste omavalitsusest TRÜ komsomoliorganisatsioonis». Sellest ajast on möödunud juba 15 aastat, suured muudatused on toimunud nii riigi kui ka ülikooli elus, aga... omavalitsust selle sõna otseses mõttes ikkagi ei eksisteeri.

Üliõpilane ei ole rahul paljuga. Ei sellega, mis tehtud, ega ammuigi sellega, mis tegemata. Juba sügisel asuti omavalitsuse idee taas-elustamisele, kuid üldise passiivsuse tõttu eriti kaugele ei jõutud. Nüüd on ELKNU TRÜ komitee ning üliõpilaste a/u-komitee koostöös valminud TRÜ üliõpilaste omavalitsuse projekt, mille käesolevas lehes avaldame. Täiuslikkusele see ei pretendeeri, seda enam, et enamiku üliõpilaste ja õppejõudude arvamus on teadmata.

Autorite soov oleks kuulda teie arvamust, ühesõnaga, saada tagasisidet, sest sellest sõltub, kas valmib järjekordne seisev paber või hakkab üliõpilaskond enam osalema oma elu juhtimisel ülikoolis.

Niisiis ootame arvamusi kõigilt — rebastest diplomandideni, aspirantidest professoriteni, st. kõigilt, kes ülikooliga üht- või teistmoodi seotud ja kes «TRÜ» lugemiseks aega leiab.

Selleks palume täita talong (kel-lele ajalehetalongi ei jätku, kirjutage oma arvamused lihtsalt paberile) ja tuua see kas üliõpilaste a/u- või komsomolikomiteesse mai lõpuks. Loodetavasti toimub antud teemal ka pressikonverents.

Veel maikuu jooksul tuleb kõigi teaduskondade komsomoli- ja ametiühingubüroode koosolekuil (soovitav ühiselt) projekt läbi arutada. Koosolekute protokollid esitada komsomoli- või a/u komiteesse hiljemalt 2. juuniks.

NLKP Keskkomitee poliitilisest ettekandest NLKP XXVII kongressile

«NLKP Keskkomitee peab tervikuna otstarbekaks astuda uusi samme, et suurendada ametiühingute ja komsomoli ... osatähtsust sotsialistliku omavalitsuse süsteemis. Muu hulgas on kavas laiendada nende küsimuste ringi, mida riigiorganid võivad lahendada ainult vastavate ametiühingu-, komsomoli- ja naisorganisatsioonide osavõtul või eelneval nõusolekul, ning anda neile organisatsioonidele õigus peatada mõnedel juhtudel juhtimisotsuste täitmine».

(Tln., 1986, lk. 67—68)

OMAVALITSUSE FUNKTSIOONID

Õppetöö alal

- 1.1.1. Osaleb tunniplaanide koostamisel.
- 1.1.2. Hindab õppejõude ja teeb teatavaks vastavate ankeetküsitluste tulemused.
- 1.1.3. Esitab üliõpilaste eksmatrikuleerimisel oma arvamuse.
- 1.1.4. Saadab esindaja komisjonieksamile.
- 1.1.5. Saadab hääleõigusliku esindaja sisseastumisvestlusele.
- 1.1.6. Koordineerib praktika, eksamite ettevalmistamist, samuti õppetöö korraldust.
- 1.1.7. Korraldab kasutatud konseptide ja isiklike tarbeesemete müüki.
- 1.1.8. Teeb ettepanekuid õppeplaanide muutmiseks.
- 1.1.9. Teeb ettepanekuid üliõpilaste karistamiseks.
- 1.1.10. Algatab kursusejuhendaja taandamist.
- 1.1.11. Koostab riiklikule komisjonile esitatava pingerea.

Olme alal

- 1.2.1. Otsustab ühiselamukohast ilmajätmise; samuti korraldab üliõpilasperekondade kokkumajutamist.
- 1.2.2. Otsustab ühiselamutele inventari soetamiseks eraldatud materiaalse vahendite kulutamise ning kontrollib seda.
- 1.2.3. Rakendab abinõusid korra tagamiseks ja vaba aja sisustamiseks ühiselamutes.
- 1.2.4. Koordineerib informatsiooni kogumist vabanevate era(üüri)korterite kohta ning levitab seda.

Majandusküsimustes

- 1.3.1. Jaotab stipendiumifondi.
- 1.3.2. Teeb ettepanekuid rektori-fondi toetussummade määramiseks üliõpilastele.
- 1.3.3. Teeb ettepanekuid toetussummade saamiseks a/u fondist.

Üldsätted

- 2.1.1. Tutvustab oma tegevust «TRÜs», samuti vabariiklikes ajalehtedes ja ajakirjades.
- 2.1.2. Vajaduse korral taotleb OV funktsioonide ringi laiendamist.
- 2.1.3. Tegeleb ka ühekordsete üliõpilaste puudutavate küsimuste lahendamise või pöördub vastava ettepanekuga pädevate organite poole.

OMAVALITSUSORGANITE STRUKTUUR JA MOODUSTAMISE KORD

Kursuse OV

- 2.1.1. Kursusel on OV funktsionääriks kursusevanem, kes alates teisest kursusest valitakse kursuse lahtisel komsomolikosolekul.

Osakonna OV

- 2.2.1. Osakonna OV esimees, kes ühtlasi valitakse kui osakonna komsomoli(büroo) sekretäri asetäitja osakonna lahtisel komsomolikosolekul.
- 2.2.2. Osakonna üliõpilaste a/u esindaja, liikmena.
- 2.2.3. Kursusevanemad, liikmetena.

Teaduskonna OV

- 2.3.1. Teaduskonna OV esimees, kes ühtlasi valitakse kui teaduskonna komsomolibüroo sekretäri asetäitja õppetöö ja olme alal teaduskonna lahtisel komsomolikosolekul.
- 2.3.2. Teaduskonna üliõpilaste a/u büroo esimees, liikmena.
- 2.3.3. Osakondade OV esimehed, liikmetena.
- 2.3.4. Kursusevanemad (teadus-

- 2.3.5. Ühiselamunõukogu esimees või tema asetäitja, kes ühtlasi valitakse kui teaduskonna komsomolibüroo olmesektori juhataja teaduskonna lahtisel komsomolikosolekul, liikmena.

Ülikooli OV

- 2.4.1. ELKNU TRÜ komitee sekretäri asetäitja OV alal, kes on ühtlasi õppe- ja olmetöö ase-sekretär ning valitakse ülikooli komsomolikongressil, liikmena.
- 2.4.2. Ülikooli üliõpilaste a/u-komitee aseesimees, liikmena.
- 2.4.3. Teaduskondade OV esimehed, liikmetena (10).
- 2.4.4. Ühiselamunõukogude esimeeste komitee (UEK) esindaja, liikmena.
- 2.5.1. Ühiselamuvanam, kelleks on teaduskonna komsomolibüroo olmesektori juhataja või üks nendest.
- 2.5.2. Ühiselamuvanema asetäitja(d) ühiselamutes, kus on koos mitu teaduskonda.
- 2.5.3. Korrusevanemad.
- 2.5.4. Valveülem.

Ülikooli OV juures asuv ühiselamunõukogude esimeeste komitee (UEK)

- 2.6.1. UEK liikmeteks on ühiselamuvanamad.
- 2.6.2. Ühiselamuvanamad valivad endi hulgast esindaja Ülikooli OV-sse.

Üldsätted

- 2.7.1. I kursuse vanemad kinnitatakse dekaani poolt kursusejuhendaja ettepanekul.
- 2.7.2. Kõik kursusevanemad on tagandatatavad kursuse üldkoosoleku poolt.
- 2.7.3. Kandidaate teaduskonna ja osakonna OV-sse või ettepanekuid nende tagandamiseks koos põhjendusega vastava isiku sobivuse (sobimatus) kohta võivad esitada teaduskonna parteibüroo, komsomolibüroo, a/u-büroo, OV või lahtisel komsomolikosolekul viibivad üksikisikud, kusjuures isiku tagandab organ, kes ta valis.
- 2.7.4. ELKNU TRÜ komitee ase-sekretäri OV alal tagandab ning valib uue komsomolikongressi või konverentsidevahelisel ajal komitee.
- 2.7.5. Kõigi nimetatud funktsionääride kandidatuurid kuuluvad kohustuslikule läbiarutamisele komsomolikosolekul (konverentsil),

- 2.7.6. Iga OV organ täidab kõr-gemalseivate OV organite otsuseid ning annab vajaduse korral aru neile ja neid valinud organile.

- 2.7.7. Vajaduse korral viibib OV organi koosolekul rektor, parteikomitee sekretär, komsomolikomitee sekretär, dekaan, üliõpilaste a/u komitee esimees, teaduskonna komsomolibüroo sekretär või nende ülesandel mõni teine isik ja avaldab arvamust.

- 2.7.8. OV organi koosolekul otsustatakse küsimused hääle-enamusega; võrdse hääle arvu korral asi kas lükatakse tagasi või tuleb arutamisele järgmisel istungil.

- 2.7.9. Kõigi OV organite koosolekud toimuvad vastavalt vajadusele, kui see ei ole teisiti reguleeritud.

- 2.7.10. Ühiselamunõukogu tegevust reguleerib vastav «Ühiselamunõukogude põhimäärus».

KURSUSEVANEMA FUNKTSIOONID

- 3.1.1. Organiseerib prodekaani poolt esitatud tunniplaaniprojekti läbiarutamise kursusel ning esitab ettepanekud kooskõlastamiseks teaduskonna (osakonna) OV-le.
- 3.1.2. Viib semestri alguses kursusel läbi ankeetküsitluse õppejõudude hindamiseks ning esitab tulemused teaduskonna OV-le ja vastavale kateedrijuhatajale.
- 3.1.3. Koordineerib õppetööd eri ainetes osas.
- 3.1.4. Vajaduse korral kokkuleppel

esitada üliõpilane karistamiseks teaduskonna komsomolibüroole, a/u büroole, dekaanile, rektorile.

OSAKONNA OV FUNKTSIOONID

- 4.1.1. Koordineerib kursustel tunniplaaniprojektide läbiarutamist, kooskõlastab tehtud ettepanekud ja esitab need teaduskonna OV-le.
- 4.1.2. Esitab teaduskonna OV-le motiveeritud ettepanekuid õppeplaanide täiustamiseks.
- 4.1.3. Viseerib üliõpilaste avaldused kuni kahenädalase õppetööl putumise loa, vaba-kuulamise õiguse ning õppimise kõrvalt poole kohaga töötamise õiguse saamiseks ning esitab need koos oma arvamusega dekaanile.
- 4.1.4. Koos teaduskonna OV-ga korraldab kasutatud konseptide ja isiklike tarbeesemete müüki.
- 4.2.1. Otsustab vastavalt osakonnale eraldatud elamisplaanile üliõpilaste ümbermajutamise, samuti ühiselamukohast ilmajätmise, juhindudes «Ühiselamukohtade jaotamise printsiipidest».
- 4.2.2. Osutab kaasabi Ühiselamunõukogule korra tagamiseks ja vaba aja sisustamiseks ühiselamus.
- 4.2.3. Koordineerib kursustel informatsiooni kogumist vabanevate era(üüri)korterite kohta ning esitab selle teaduskonna OV-le.
- 4.3.1. Otsustab osakonnale eraldatud stipendiumifondi (üm-

- 5.2.3. Esitab UEK-le taotlused üliõpilasperekondade kokkumajutamiseks.

- 5.2.4. Koordineerib kursustel informatsiooni kogumist vabanevate era(üüri)korterite kohta ning esitab selle UEK-le.

- 5.3.1. Otsustab teaduskonnale eraldatud stipendiumi fondi (ümber) jaotamise kursuste ja üliõpilaste vahel, samuti stipendiumist ilmajätmise, juhindudes «Stipendiumi fondi jaotamise põhimäärusest».

- 5.3.2. Viseerib üliõpilaste avaldused toetuse saamiseks rektorifondist, samuti avaldused a/u toetuse saamiseks.

- 5.4.1. Esindab teaduskonna huve ka kõigis muudes küsimustes ülikooli OV-s.

- 5.4.2. Võib vaidlustada ülikooli OV otsuseid ning pöörduda küsimuse lahendamiseks ELKNU TRÜ komitee poole.

- 5.4.3. Esitab üliõpilasi karistamiseks (koos omapoolse motiveeringuga) teaduskonna komsomolibüroole, a/u-büroole, dekaanile, rektorile.

- 5.4.4. Tutvustab OV tegevust teaduskonnas «TRÜs».

- 5.4.5. Teeb motiveeritud ettepanekuid OV funktsionääride taandamiseks neid valinud organile.

- 5.4.6. Lahendab lahkarvamused kursuste vahel.

TEADUSKONNA OV FUNKTSIOONID (TEADUSKONDADES, KUS ON OSAKONNAD)

- 6.1.1. Kooskõlastab osakondade poolt tehtud ettepanekud tunniplaaniprojekti muutmiseks ning esitab need prodekaanile.

- 6.1.2. Esitab oma motiveeritud arvamuse, mis baseerub ankeetküsitluste tulemustel, õppejõudude ümbervalimisel neid valinud organile.

- 6.1.3. Esitab dekaanile oma motiveeritud arvamuse enne üliõpilase eksmatrikuleerimise otsustamist.

- 6.1.4. Üliõpilase soovivavalduse põhjal saadab esindaja komisjonieksamile.
- 6.1.5. Saadab hääleõigusliku esindaja sisseastumisvestlusele.

- 6.1.6. Esitab dekaanile motiveeritud ettepanekuid õppeplaanide täiustamiseks.

- 6.1.7. Koordineerib kasutatud konseptide ja isiklike tarbeesemete müüki teaduskonnas.

- 6.1.8. Algatab vastavalt kursuse koosoleku otsusele kursusejuhendaja taandamist ning teeb vastava esildise dekaanile.

- 6.2.1. Vastavalt teaduskonnale eraldatud limiidile otsustab elamisplaanile ümberjaotamise ühiselamus osakondade vahel.

- 6.2.2. Osutab kaasabi Ühiselamunõukogule korra tagamiseks ja vaba aja sisustamiseks ühiselamus.
- 6.2.3. Esitab UEK-le taotlused üliõpilasperekondade kokkumajutamiseks erinevatest ühiselamutest.

- 6.2.4. Esitab UEK-le informatsiooni vabanevate era(üüri)korterite kohta.

- 6.3.1. Otsustab teaduskonnale eraldatud stipendiumifondi (ümber)jaotamise osakondade vahel.

- 6.4.1. Esindab teaduskonna huve ka kõigis muudes küsimustes ülikooli OV-s.

- 6.4.2. Võib vaidlustada ülikooli OV otsuseid ning pöörduda küsimuse lahendamiseks ELKNU TRÜ komitee poole.

- 6.4.3. Esitab üliõpilasi karistamiseks (koos omapoolse motiveeringuga) teaduskonna komsomolibüroole, a/u-büroole, dekaanile, rektorile.

- 6.4.4. Tutvustab OV tegevust teaduskonnas «TRÜ-s».

- 6.4.5. Teeb motiveeritud ettepanekuid OV funktsionääride taandamiseks neid valinud organile.

- 6.4.6. Lahendab lahkarvamused osakondade, samuti osakonna ja kursuse vahel.

ÜLIKOOLI OV FUNKTSIOONID

- 7.1.1. Koordineerib teaduskonna OV-de tööd, annab neile juhiseid ning organiseerib kogemuste vahetamist.

(Järg 3. lk.)

OMAVALITSUSE PROJEKT

- 7.1.2. Vajaduse korral kuulab ära madalamalaseisva OV organi tegevuse aruande.
- 7.1.3. Koordineerib kasutatud konseptsioonide ja isiklike tarbeesemetite müüki ülikoolis.
- 7.1.4. Koos ÜEK-ga otsustab ühiselamutele inventari soetamiseks eraldatud materiaalse vahendite jaotamise ühiselamute vahel ning kontrollib nende kasutamist.
- 7.1.5. Tutvustab OV tegevust «TRÜs», samuti vabariiklikes ajalehtedes ja ajakirjades.
- 7.1.6. Teeb motiveeritud ettepanekuid OV funktsionääride taandamiseks neid valinud organile, samuti nende karistamiseks ELKNU TRÜ komiteele, TRÜ üliõpilaste a/ü-komiteele ja rektorile.
- 7.1.7. Lahendab lahkarmused osakonna ja teaduskonna OV vahel, kursuse ja teaduskonna OV vahel (teaduskondades, kus osakonnad puuduvad), samuti teaduskonna OV-de vahel.
- 7.1.8. Vajaduse korral taotleb OV funktsioonide ringi laiendamist.
- 7.1.9. Algatab ühekordsete üliõpilaselu puudutavate küsimuste lahendamist ning pöörduv vastava ettepanekuga pädevate organite poole.

* * *

ÜLIKOOLI OV JUURES ASUVA ÜHISELAMUNÕUKOGU ESIMEESTE KOMITEE (ÜEK) FUNKTSIOONID

- 8.1.1. Koordineerib ühiselamunõukogude tööd, annab neile juhiseid ning organiseerib kogemuste vahetamist.
- 8.1.2. Koos ülikooli OV-ga otsustab ühiselamutele inventari soetamiseks eraldatud materiaalse vahendite jaotamise ühiselamute vahel ning kontrollib nende kasutamist.
- 8.1.3. Korraldab üliõpilasperekondade kokkumajutamist erinevatest ühiselamutest.
- 8.1.4. Kehtestab ühiselamutevahelise sotsialistliku võistluse juhendi ning viib selle võistluse läbi, samuti avalikustab tulemused.
- 8.1.5. Valib endi hulgast esindaja ülikooli OV-sse.

ÜHISELAMUNÕUKOGU (ÜN) PÕHIMÄÄRUS

- 1.1. ÜN on üliõpilasmavalitsuse organiks ühiselamus ning moodustatakse koosseisus: 1) ühiselamuvanam (ÜN esimees); 2) ühiselamuvanam asetäitja(d) ühiselamutes, kuhu on majutatud mitu teaduskonda; 3) korrusevanemad; 4) valveülem.
- 1.2. Ühiselamuvanamaks on teaduskonna komsomolibüroo olmesektori juhataja; ühiselamutes, kuhu on majutatud mitu teaduskonda, aga üks nendest, kusjuures ühiselamuvanam määratakse otsustab sel juhul ÜN.
- 1.3. ÜN juurde moodustatakse vajaduse korral distsiplinaarkomisjon, mille koosseisu määrab kindlaks ÜN.

Ühiselamunõukogu

- 2.1. Teeb kindlaks vajaduse ühiselamuinventari järele, teeb pädevatele organitele vastavaid esildisi selle muretsemiseks ning kontrollib ühiselamule inventari soetamiseks eraldatud summade sihtotstarbelist kasutamist (teeb vastavaid järelepärimisi).
- 2.2. Kindlustab ühiselamu vara allesoleku ja korrashoiu, selle rikkumise või kaotsimiseku korral selgitab välja süüdlased.
- 2.3. Teeb ühiselamu vara rikkumises või kaotsimisekus süüdi olevatele isikutele ettepaneku asendada või parandada rikutu, sellega mitterõustumise korral aga ettepaneku hüvitada tekitatud kahju ülikooli kassasse.
- 2.4. Kui ühiselamu vara rikkumises või kaotsimisekus süüdi olev isik keeldub kahju hüvitamast või ei tee seda määratud tähtajaks, siis kas algatab asja lahendamise ülikooli selt-simehelikus kohtus või pöör-

- dub haldusprorektori poole kahju kohtu korras sissenõudmiseks (olenenvalt kahju suurusest).
- 2.5. Arutab ühiselamu sisekorraeskirjade rikkumise muid küsimusi ning kohaldab süüdlaste suhtes vajaduse korral järgmisi mõjutusvahendeid: 1) teeb märkuse; 2) määrab uue valvekorra pühapäeval või riiklikel pühadel; 3) esitab karistamiseks teaduskonna komsomolibüroole, üliõpilaste a/ü-büroole, dekaanile, rektorile; 4) teeb esildise teaduskonna OV-le ühiselamukohast ilmajätmiseks; 5) üliõpilaste (t) e avalduse põhjal kohustab toa (endisi) elanikke taastama sanitaarremondi korras toa endise seisundi, kui see on tema arvates vajalik; 6) teeb teaduskonna (osakonna) OV-le ettepaneku stipendiumist ilmajätmiseks.
- 2.6. Kohaldab üliõpilaste suhtes järgmisi ergutusvahendeid: 1) avaldab kiitust; 2) esitab tänu/kiituse avaldamiseks teaduskonna komsomolibüroole, dekaanile, rektorile; 3) pöörduv OV poole ettepanekuga materiaalse toetuse taotlemiseks rektorifondist või üliõpilaste a/ü-komitee poole toetuse määramiseks.
- 2.7. Komandandi puudumisel fikseerib toa seisundi nii semestri alguses kui ka lõpul.
- 2.8. Otsustab inventari (ümber) jagamise tubade ja korruste vahel.
- 2.9. Kindlustab ühiselamu sisekorraeskirjadest kinnipidamist.
- 2.10. Kindlustab üldkasutatavate ruumide ja ühiselamu õue heakorra.
- 2.11. Kindlustab ühiselamuvälve.
- 2.12. Korraldab suurpuhastusi.
- 2.13. Sisustab puhketoa, korraldab nende kasutamist ning tagab heakorra nendes.
- 2.14. Koos teaduskonna komsomolibüroo ideoloogia-, kultuuri- ja sporditöö sektoriga ning üliõpilaste a/ü-bürooga organiseerib üliõpilaste vaba aja sisustamist ühiselamus.
- 2.15. Kehtestab tubadevahelise sotsialistliku võistluse juhendi ning viib selle võistluse läbi, avalikustab tulemused; samuti teeb ettepanekuid parimate premeerimiseks.
- 2.16. Esitab teaduskonna OV-le andmed olemasoleva elamispinna kohta, samuti omapoolse projekti elamispinna jaotamiseks teaduskondade, osakondade ja vajaduse korral ka kursuste vahel.
- 2.17. Esitab teaduskonna OV-le andmed sotsialistliku võistluse tulemuste kohta ühiselamus.
- 2.18. Tutvustab oma tegevust «TRÜ-s».
- 2.19. Koordineerib oma tegevust ülikooli OV juures asuva ühiselamunõukogude esimeeste komiteega (ÜEK).
- 2.20. Kui mõni ÜN liige või toavanem ei täida oma ülesandeid, võib nende suhtes samuti kohaldada punktis 2.5. loetletud mõjutusvahendeid.
- 2.21. Kui ÜN peab vajalikuks moodustada distsiplinaarkomisjon, siis arutab sisekorraeskirjade rikkumisi, selgitab välja süüdlased ning kohaldab nende suhtes punktis 2.5. loetletud mõjutusvahendeid vastav komisjon.

Ühiselamuvanam

- 3.1. Juhib ÜN tööd, lähtudes kehtivatest eeskirjadest, OV ja ÜEK juhisteist ning käesolevast põhimäärusest.
- 3.2. Annab tegevusjuhiseid oma asetäitja(te)le ja korrusevanematele, samuti kontrollib nende tegevust.
- 3.3. Võtab osa ÜEK tööst.
- 3.4. Tõstatab haldusorganite ees ühiselamu majandusküsimuste lahendamist.
- 3.5. Tagab koos ÜN-ga heakorra ühiselamus, loob tingimused üliõpilaste vaba aja sisustamiseks ning teeb vastavaid ettepanekuid teaduskonna komsomolibüroo ideoloogia-, kultuuri- ja sporditöö sektorile, samuti üliõpilaste a/ü-büroole.
- 3.6. Kontrollib sisekorraeskirjadest kinnipidamist ühiselamus ning valvest osavõttu.
- 3.7. Peab sidet dekaanide, rektor-

- raadi ja komandandiga ning teaduskonna ja ülikooli OV-ga ning annab neile vajaduse korral aru oma tegevusest.
- 3.8. Esitab dekaanile järelepärimise I kursusele ning sõjaväest saabuvatele noormees-tele broneeritava elamispinna osas.
- 3.9. Esitab teaduskonna OV-le kooskõlastatult UN-ga: 1) andmed I kursusele, samuti sõjaväest saabuvatele noormees-tele broneeritava elamispinna kohta; 2) oma projekti elamispinna jaotamiseks teaduskondade, osakondade, vajaduse korral ka kursuste vahel; 3) ühiselamu sotsialistliku võistluse tulemused;

Ühiselamuvanam asetäitja

- 4.1. Täidab ühiselamuvanamalt saadud korraldusi.
- 4.2. Täidab ühiselamuvanamalt aruolekul tema funktsioone.
- 4.3. Juhib temale alluvate korrusevanemate tööd.
- 4.4. Kontrollib sisekorraeskirjadest kinnipidamist ühiselamus ning valvest osavõttu.

Valveülem

- 5.1. Juhindub oma töös ühiselamuvanam ja TRÜ valveülema korraldustest.
- 5.2. Koostab valvegraafikud ja kontrollib korruste valvegraafikute koostamist korrusevanemate poolt.
- 5.3. Kontrollib valvest osavõttu.

Korrusevanem

- 6.1. Täidab ühiselamuvanamalt või tema asetäitjalt saadud korraldusi.
- 6.2. Tagab heakorra korrusel.
- 6.3. Selgitab välja isikuid, kes on rikkunud või hävitanud ühiselamuseks kasutamiseks olevat vara korrusel.
- 6.4. Kontrollib sisekorraeskirjadest kinnipidamist ühiselamus ning valvest osavõttu.
- 6.5. Koostab korruse valvegraafikuid.

Toavanem

- 7.1. Täidab ühiselamunõukogu liikmete korraldusi.
- 7.2. Tagab toas materiaalse väärtuste säilimise, toa heakorra, samuti toa ülesandmise ja vastuvõtmise komandandi või tema äraolekul mõne ÜN liikme poolt nii semestri alguses kui ka lõpul.
- 7.3. Tagab sisekorraeskirjadest kinnipidamist toas.

ÜHISELAMUKOHTADE JAOTAMISE PRINTSIIBID

Kohad jaotatakse järgmiste printsiipide järgi:

1. Ühiselamukoht antakse üliõpilasele tema avalduse põhjal kogu õppeperioodiks dekaani korralduse alusel.
2. Ühiselamukohtade ümberjaotamine, samuti ühiselamukohast ilmajätmise otsustab kas omal initsiatiivil või ühiselamunõukogu esildisel teaduskonna (osakonna) OV.
3. Ühiselamukoha taotluse rahuldamisel arvestatakse: 1) elamispinna reaalselt vajadust, 2) kinnipidamist ühiselamu sisekorraeskirjadest, 3) õppekudust ja õppedistsipliini.

- 4) ühiskondlikku aktiivsust.
4. Ühiselamukohast jäetakse ilma üliõpilased, kes: 1) on eksmatrikuleeritud (auto-maatselt), 2) tegelikult ühiselamus ei ela, 3) süstemaatiliselt rikuvad ühiselamu sisekorraeskirju, 4) süstemaatiliselt rikuvad õppedistsipliini, 5) keelduvad hüvitamast ühiselamu varale tekitatud materiaalselt kahju, 6) jätavad tasumata kahe kuu üüri.
5. Majutamisel arvestatakse soove toakaaslaste osas.
6. Võimalase korral majutatakse üliõpilasi abielupaarid kokku.

* Juhul kui ühiselamukohta taotletakse stuudiumi kestel.

STIPENDIUMI JAOTAMISE PÕHIMÄÄRUS

Stipendiumifond jaotatakse järgmistele printsiipide järgi.

- 1.1. Oigus saada stipendiumi on hästi ja väga hästi õppivatel üliõpilastel, samuti lastega üliõpilastel* vähemalt rahuldava õppekuduse korral.
- 1.2. Pärast punktis 1.1. nimetatud üliõpilaste stipendiumi määramist järele jääv summa moodustab reservfondi ning see jaotatakse diferentseeritult, arvestades: 1) õppekudust ja teadustööd, 2) majanduslikku olukorda, 3) laste kasvatamist*, 4) ühiskondlikku aktiivsust ja õppedistsipliini.
- 1.3. Stipendium määratakse üheks semestriks pärast eksamisesiooni lõppu.
- 1.4. Stipendiumifondi võib ümber jagada ka semestri kestel.
- 1.5. Stipendiumifond kursuste vahel jaotatakse, arvestades kursuse õppekudust ja sessiooni raskust.
- 1.6. Stipendiumist võib ilma jätta õppedistsipliini ja ühiselamu sisekorraeskirjade süstemaatilised rikkumised, samuti üliõpilasele ebaväärika käitumise eest.

Stipendiumi määramise kord:

- 2.1. Teaduskonna (osakonna) OV määrab stipendiumi nädala jooksul pärast sessiooni lõppu, juhindudes käesolevas põhimääruses toodud printsiipidega.
- 2.2. Reservfondi piires määratakse kõrgem stipendium (15 ja 20%) hea ja väga hea õppekudusega ühiskondlikult aktiivsetele või lapsi kasvatavatele üliõpilastele* ning stipendium (ka madalam kui 40 ülejäänutele).
- 2.3. Kursusevanem kogub avaldused stipendiumi taotlemiseks üliõpilastelt, kes on saanud rahuldavaid hindeid, ning esitab need koos oma arvamusega teaduskonna (osakonna) OV-le.
- 2.4. Teaduskonna (osakonna) OV teeb ettepanekuid nimeliste stipendiumide määramiseks ja äravõtmiseks.
- 2.5. Teaduskonna (osakonna) OV otsustab stipendiumist ilmajätmise semestri kestel kas omal initsiatiivil või dekaanide ühiskondlike organisatsioonide ja ühiselamunõukogu ettepanekul.

* Mõeldud on reaalselt koos lapsi kasvatavaid abielupaare.

Usun — ei usu

29. aprillil etendas luuletater «Valhalla» TRÜ klubis Friedebert Tuglase novelli «Poeet ja Idioot». Näidendi esietendus toimus 6. märtsil Kirjanike Majas, tähistamaks Fr. Tuglase 100. sünniaastapäeva.

Polnud vist juhus, et Fr. Tuglase selle novelli kirjutamisest ning tegevuspäigaks Tartu valis — kunstnik tuleb oma loomingus tihti tagasi sinna, kuhu väärtuslikum osa temast maha on jäänud. Novelli ilmumise ajal, 1924. aastal, oli päevakorras eesti rahvusliku usundi loomine, idee, mida kirjanik oma kuradiapoloogiaga parodeeribki.

Poeet Ormusson (URMAS KOLJAL) kohtab oma vana klassivenda Kobrast (MARGUS KAS TERPALU), kes tutvustab talle kuradiapoloogiast ning argitab teda saatanausu prohveteiks hakkama.

II osas on Ormusson alistunud kogu pöörasusele. Lavastuses on tõmmatud võrdumärk Ormussoni ja Kobrase vahel. Kobrast kehastab nüüd Urmas Kõljalg. Küüest unenähtegelasest jõuavad «Valhalla» variandis lavale kolm: Kobras, Dominikaanlane (TOOMAS KIHU) ja Übernurga (KALEV KUDU). Näidendi ainsat kõrvaltegelast, krutsifiksi ideed kanda aitavat üliõpilast mängib JAANUS ADAMSON.

I osas on vastandatud jumal kuradi, Ormusson Kobrasele, isegi maailm on jagatud naiselikkus ja mehelikkus. Kontrastprintsipi toetuv Ormussoni ja Kobrase kohtumine sügisel Toomel on lavastuslike kärbete tõttu veidi krampilik ja rabe. Erti puudub see algusstseene. Ormussoni meeleolu ja mõttemaailma edasiandmiseks kulutab Tuglas oma novellis mitu lehekülge, «Valhalla» variandis tulevad aga Ormusson ja Kobras lavale peaaegu üheaegselt. Kärbimise tulemusena kannatabki põhiliselt just esimene osa, sest kaotsi läheb ka kuradi ja ahvi kehastatud kurjuse motiiv ahvi luukere krutsifiksi kujundis.

Nendele pisipuudustele vaatamata suudetakse I osas vaatajateni tuua poeedi ja idioodi tundeline hingeseisund. Kontakt Kasterpalu Kobrase ja Kõljala-Ormussoni vahel on ühepoolne. Ormusson on oma mõtetega Kobrase sädelevatest paradoksidest hoolimata kusagil eemal. Ja tänu sellele pääseb maks-vusele Kobrase mõte, «mis maailma purustaks». Kui Kasterpaju Kobras on usutav juba algusstseenedest, siis Kõljala Ormusson muutub meile mõistetavaks etenduse käigus. Ormussoni tasakaalutus ning meeleoluus kajastub eelkõige Kõljala silmavaates: mida voolavam on Kobrase mõte, seda rohkem tajub vaataja temas võimetust end lahti kiskuda saatanausust. Lavastuses saabub kulminatsioon I osa lõpus: Kobrase meeleheide, mida etenduses illustreerib tema kalaletung Ormussonile sümboliseerivate raekoja kellalööki saatel, tähistab Ormussoni resignatsiooni. Ormussoni hüüe: «Kui ma hulluks pean minema, siis luba mul teha seda vähemalt oma retsepti järgi», ei ole enam vastuhakk, vaid enesalgamine. Soodsa eelpinnase tõttu on Kasterpalu-Kobrase järgnev monoloog kõige sugestiivsem: «Me olime kui juudid Egiptuse orjapõlves, võõra vohi all ja meil polnud ühendavat aadet. Nüüd olen ma selle leidnud j--j».

II osa unenäost on lavastuses välja jäetud 3 vähem tähtsat tege-last: Maailma President, Kolmainus ja Musta Veeuse Kujur. Suur Hauakaevaja jõuab vaatajani helilindilt kostvate valjenevate sam-mudena. «Unenäo idioodid» on usutavad, lavastuses kasutatavad vahendid (muna söömine, jumalat ja kuradiit asendavad küünlajalad) leidlikud. Kui I osas jäi puudu Ormussoni mõttemaailma avami-sest, siis II osas on Ormussoni «närvide leegitsemine» leidlik. Omal kohal on ka sugestiivne taustmuusika. Süzeel ning intriigil näib olevat väiksem tähendus «Polnud loogilisi sõnu, on ainult lendav mõte». Karakterid suudetakse avada, kuid puudub ühtne lavas-tuskonseptsioon. Kõigil näitlejail on oma lähenemine, paraku sedavõrd erinev, et see ei moodusta ühtset kontseptsiooni. Tänu sellele ja KALEV KUDU karakteri avamis- oskusele tõuseb teistest kõrgemale Übernurga, «ainus kaval ja kõver hing ses uhkete unistajate ja kan-natajate peres». Teisalt jälle on Tuglas just talle omistanud kõige nuripidisea paradoksaaltekti.

Järg 4. lk.

OMAAVALITSUSE TALONG

1. Mis meeldib

.....

2. Mis ei meeldi

.....

3. Omapoolsed ettepanekud

.....

Fourier' ridade teooria

on matemaatilise analüüsi üks põnevamaid osi. Juba peaaegu kaks sajandit inspireerivad need read matemaatikute loomingut, pakudes vaimset seiklust inimestele, kelles on uue otsija verd. Nad jagavad lahkelt rõõmu nii nende matemaatikutele, kes armastavad praktilisi rakendusi, kui ka nendele, kes naudivad elegantseid loogilisi finesse. On ju need read ka filosoofilisest aspektist müstilisid — nad võimaldavad diskreetse kaudu esitada pidevat. Ja see esitus on täpne!

24. aprillil kogunes hulk asjast huvitatuid Vanemuise tänava õppehoonesse kuulama ettekannet Fourier' ridade teooriast. Ettekandjaks oli tuntud Fourier' ridade spetsialist, matemaatilise analüüsi kateedri dots. MARGUS TONNOV. Kuuldu paelus kõiki osalejaid — pakuti ju neile mitte ainult matemaatika vormi, vaid ka selle sisu. Sisuks on aga alati elu ise. Ettekande lõpuks tekkis kuulajatel rida küsimusi. Mõned nendest küsimustest toome ka siin.

● Miks sai Teist matemaatik?

Sellele on raske täpselt vastata. Mul oli Elva keskkoolis suurepärase matemaatikaõpetaja A. Berg. Olles füüsika magister, õpetas ta ka

füüsikat ja astronoomiat. Matemaatika alale suunaja A. Berg ei olnud, aga tema mõju minusse oli väga suur. Jäime sõpradeks kuni tema surmani. Matemaatika valisin ma ka sellepärast, et avastasin endas vajaduse filosoofia järele.

● Jutustage oma esimestest samudest matemaatikas ja esimestest uurimustest!

Teadusliku töö juurde juhatas mind prof. G. Kangro seminaritööde, ÜTO ja hiljem juba diplomitöö kaudu. Esimene töö oli ÜTO võistlustöö jada summeeruvustegurite kohta, mis valmis täpselt 26 aastat tagasi. Prof. G. Kangro aitas selle artikliks vormistada.

● Kas TRÜ on olnud Teie ainus töökoht?

TRÜ on olnud tõesti esimene ja viimane töökoht. Kunagi küll proovisin välja lipsata, aga ei õnnestunud. See on hästi, et nii on läinud.

● Mis Teid tänaste tudengite töös rõõmustab, mis valmistab meelehärmi?

Suur rõõm on hästi tehtud töö: mitte tulemus, aga töö ise. On olnud mõni niisugune tudeng, kes

praktikumis istub omaette laua taga, vaikelt keskendunult lahendab oma ülesannet. Seisad tema kõrval, jäljend pastaka liikumist, ta kirjutab kindla käega ühe sümboli teise kõrvale. Ilma et oleks temaga mingit juttu, näed tema mõtte liikumist, so. loomingut. Noh, ja siis paneb ta punkti, tõstab pea paberi kohalt üles, heidab vargsi pilgu ta silmadesse ja tahtmatult oled midagi teada saanud veel ka tema tundemaailmast.

Peaks vist küsima, mis valmistab meelehärmi minu enda töös. Meelehärrim on siis, kui näed, et su loengu ajal keegi vaatab «tühjusesse», ja sa ei saa esineda nii, et ka temale käsitletav küsimus muutuks tähtsaks.

● Kas rahuldab matemaatika õpetamine meie üldhariduslikes koolides? Mida seal tuleks muuta, kui tuleks?

Iga inimene näib teadvat, mida õpetada ja kuidas õpetada.

Õpetaja peab olema täielikult vastutav õppe- ja kasvatusprotsessi tulemuste eest, aga vastutav saab ta olla ainult siis, kui tal on täielik vabadus. Kasvatuse eesmärk on kasvatatavat nii kaugele aidata, et ta oleks võimeline ennast ja ühiskondlikke suhteid omaenda vaade-

test lähtudes ning igakülgse suhtes edasi arendama.

● Kas Teil on kindel päevarežiim?

Kindlat režiimi ei ole. Mõned punktid on küll täpsed: kell 6 tõusmine, kell 11 magama minek. Harjumuslik on mälu ja tähelepanuvõime tugevdamise harjutus: õhtul, kindlal ajal, mõõdunud päeva tagurpidine vaatlus.

● Milline oli Teie lapsepõlvkodu?

Lapsepõlvkodu on ikka ilus: minu jaoks suured metsad, heinamaad, jõgi. Paistab, et surnuaia lähedus on ka minu peale mõjunud. Realistlikumalt on minu lapsepõlvkodu sõda ja sellele järgnenud aeg.

* * *

Ei tasu arvata, et matemaatikud oma seminarides ettekandjaid alati nii tõsiste küsimustega ründavad. Seekord oli tegemist erakordse juhtumiga: dotsent Margus Tõnnov kasutas oma elu esimese sajandi-poolse viimast päeva ülevaate tegemiseks Fourier' ridade teooriast. Seminar lõppes aukirjade üleandmise ja õnnitlustega. 25. aprillil sai Margus Tõnnov 50-aastaseks!

Toimunut vahendas
LEIKI LOONE

PEDAGOOGILISE NÕUKOGU

Õppekirjanduse seminaris õppeproktor Vaiter Haameri mõttevahetus teemal «Õppekirjanduse koostamine üliõpilastele» on neljapäeval, 22. mail kl. 16.15 TRÜ nõukogu saalis. Osalema ja sõna võtma oodatakse kõiki, kes huvituvad õppekirjanduse täiustamisest ülikoolis.

Pedagoogikakateeder

SPORDIPÄEVALE!

Pühapäeval, 18. mail on ülikooli järjekordne spordipäev — seekord Luunja keskkooli spordiväljakul.

Kuna meie paljude spordialade koondvõistkonnad on nädalavahe- tusel Tallinnas kõrgkoolide spartakiaadil, siis on spordipäeva kavva võetud peamiselt rahvaspordi alad.

Spordipäev algab matkaga Ihas- te tee algusest (Emajõe bussipea- tuse lähedalt) kl. 10.30. Suundutakse Ihas- te ja Kabina tee kaudu Luunjasse. Uheaegselt antakse ka start neile, kes soovivad selle va- hemaad läbida jooksuvõistlusena. Auhinnaks traditsiooniline tort.

Kell 13 on spordipäeva avamine, järgneb kõigi matkajate osavõt- tul rütmivõimlemise veerandtund M. Rehandi juhendamisel.

Järgnevad teaduskondadevaheli- sed võistlused: völkturniir meeste korvpallis, naiste võrkpallis, meeste jalgpallis ja naiste rahvastepallis.

10x100 m pendelteatejooks ja kombineeritud teatejooks (lõkke- süütamise, õhupüssist laskmise, kar- kudel kõndimise ja muuga).

Huvitavaks kujuneb kindlasti ka köievedu, mis korraldatakse kahe miinus-süsteemis.

Seekord toimub heitlus ka õppe- jõudude osas, nimelt rahvaspordi mitmevõistluses (30 m slaalom- jooks, paigalt kaugushüpe, täpsus- vise, jõuharjutus ja täpsusjooks ajale). Võisteldava võivad kõik, kuid meeskonna arvestusse lähevad iga teaduskonna viie parima võistluse kogusumma punktid.

Et suuta vastu pidada sportliku- le pühapäevale, mis annaks ener- giat eksamissessioonile, on kõigile maitsev supp kooli sööklas.

Võitjatele võistkondadele lisan- dub ka tort.

Tagasitee kulgeb samuti jalgsi, kus kokkuvõttes täidetakse üks olu- lisi normatiive VTK kompleksis.

Tahaks loota, et enamik tööta- jaid ja üliõpilasi tuleb ilusale mat- karajale, võtab aktiivselt osa kõi- gist üritustest ja võistleks oma tea- duskonna eest. Tuletame meelde, et spordipäeva üldvõitjat ootab hin- naline karikas.

UNO SAHVA, kehalise kasvatuse ja spordi kateedri juhataja

KAS SINU KURSUSEL ON JUBA UUED A/U PILETID?

Lp. aü kursuse (rühma) organi- saator! Kui sa üldtööd küsimu- sele ei saa jaatavalt vastata, siis tule kohe üliõpilaste aü-komiteesse ja võta kaasa:

- igaühelt 2 pilti 2x3 cm
- igaühelt 10 kopikat (pileti va- tusraha)
- vanad piletid (kui on).

Hoiatus diplomandidele: ülikooli lõpetades peab teil ka uus (punaste kaantega) aü pilet olema!

Üliõpilaste aü-komitee

ON VAJA KOMANDANTI

TRÜ majandusosakond vajab ala- tes 1. juulist Pälsoni t. 14 ühis- elamusse komandanti. Ametikorteri võimalus. Soovitav abielupaar. Täp- sem info majandusosakonnast V. Kingissepa 18, t. 352 16.

Toimetaja VARJE SOOTAK

Stiilist, st. inimesest endast

Dekaani päevakäsk

Filoloogide ühikavanem N. N. vskab seminaris villast, peab si- mist esmaspäeva, viilib, kust saab, ja ajab üleüldse udu. Seepärast pa- nen talle sülle sappa!

On selge, et sarrases stiilis kir- jutatud käskkirja ei sõandaks väl- ja anda ükski juhtiv töötaja. Ometi on seegi täiesti kasuluskõlblik emakeel. Ent kus, millistel juhtu- del?

Et nii suulisel kui ka kirjalikul suhtlemisel on stiiliküsimused ikka ka keeleküsimused, siis kogunesid- ki ÜTO eesti keele ja soome-ugri keelte ringi liikmed sel teemal aru pidama. Ringi kuues keelekool toi- mus kahe päeva vältel Otepää Ilm- järvel. Põhiettekandjateks olid ka- sa kutsutud Peeter Olesk, Jaan Kaplinski, Linnar Priimägi, Andres Langemets, Reet Kasik ja Helle Metslang. Tudengite referaadid käsitlesid eesti stiiliuurimise aja- lugu. Juunika Lõhmus rääkis J. Väinaste magistriltööst «K. J. Pe- tersoni stiili peajooned», Sirje Rat- so H. Paukoni tööst «Verbi paigut- gus Faehmannil ja nüüdsed sõ- najärje küsimusi», Leila Kimmel tegi ülevaate A. Saareste artiklist «Eesti keele mitmest palgest», esi- mese kursuse tüdrukud Anu Krull ja Ilona Väinanen tutvustasid meie tänaste stiiliurijate Erna Siiraku ning Harald Peebu seisukohti.

Järgnevalt olulisemaid momente kahe päeva jooksul mõeldust ja räägitust.

Kõigepealt, mis asi üldse on stiil? Ühtset, korrektset, lühidat vastust anda pole ilmselt võimalik. Jon- nathan Swifti stiilidefinitsooniks on: «Sobivad sõnad sobivas kohas», Lord Chesterfieldi järgi on ta «mõ- tete vorm», H. Miller ütleb: «Stiil on see keel, mille inimene on ise endale loonud»; 18. sajandi prant- suse kirjanik ja naturalist Buffon arvab koguni: «Stiil — see on in- imene ise».

Aitab küll. Nii võiks jätkata õige

pikalt, saamata paraku ikkagi kõiki rahuldavat tulemust. Nagu kogu keel ja kirjandus, on mõiste «stiil- gi» selline, mis pidevalt muutub ja areneb. Õigustuse siinseks stiil- mõiste anonüümseks kasutuseks an- nab ka see, et Ilmjärvel esinenud asjatundjad läksid just nimelt seda rada. Järgiti Jaan Kaplinski arva- must, et ei ole mõistlik ja võima- likki stiili alguses ära defineerida. Jutu käigus aga kujunes tervikete- kujutus ilmselt kõigil.

Vestluse põhisuuna määras ära esimesena esinenud Peeter Olesk, kes rääkis, mida stiiliga tehakse, mida stiil ise teeb, kuidas ta keelt rikastab, kui palju stiili keel lubab, kuidas on see sõltuvuses kirja- keele normimisest. Suurt tähelepanu pö- ras P. Olesk erinevatele stiilikasu- tusvõimalustele.

On selge, et erinevatel tekstidel on erinevad funktsioonid (teadu- keel, reklaam, publitsistika, ilukir- jandus jne.). Seetõttu on õigus kõ- nelda erinevatest funktsionaalstiilidest. See, mis sobib ühte teksti, ei tarvitse sobida teise. Kui erinevas funktsioonis tekstidel on igaljuhul oma väljakujunenud stiilitava, siis kõige universaalsem, erinevaid funktsionaalseid stiile ühendav on belletristika stiil. Sellest tulenevalt on ka ilukirjanduskeele ja -stiili analüüs erinev kõigi teiste funk- tsionaalstiilide analüüsist. Ta ei lähtu mitte väljakujunenud keskmisest normist, vaid just varieerib seda, kaldub sellest kõrvale.

Kui teiste funktsionaalstiilide pu- hul on oluline info moonumatu, kadudeta ülekand, siis belletrist- likus stiilis on info oma kujundilise iseloomu tõttu edasiarendust või- maldav, avatud, sageli polüseman- tiiline.

Stiililahendused sõltuvad looja personaalsest programmist, (mida tahab, mida suudab), ajastu keele varamust, stiiliraditsioonist, poe- tiika püüanguist ja reast teistest põhjustest.

Siinkohal rõhutas sõnaja- rje üle

võtnud J. Kaplinski veel üht as- pekti. Nimelt on meie eneseväljen- dusele oma pitseri vajutanud liht- ne, aga ränk sotsiaalpsühholoogi- line stamp: avalik — amelik — vaba. See ei ole mitte üksnes kee- lekorraldajate süü, ehkki paljud neist armastavad mängida kasva- tajaid. On ju keelgi vahend, mille abil üks osa kodanikke võib näida- ta oma võimu teiste üle. See on aga surve, mis muudab inimesi ühetahelisemateks, kui nad tegelikult on. Isiksuse kohandatakse keele abil mingi vajalikuks peetava üldmalli- ga. Keelelises mõttes oleme muutun- tud tarbijateks, mitte loojateks. Loomise all ei tohi mõista vaid uudissõnade moodustamist. Siingi on oma oht. Võib tekkida võõristus- efekt vanemate tekstide suhtes. Neile lisandub arhailine kõla ja pi- kapeale ei suuda me neid enam õi- gesti vastu võtta. Nõnda ütleme en- did aga lahti oma minevikust.

Linnar Priimägi rääkis sellest, et kõige lähem mõiste stiilile on «roll». Stiil on roll, mille üks in- mine võtab teise suhtes (Toma- ševski). Eesti tänapäeva kirjandu- ses on need rollid tihti peale välja mängimata jäänud. Raske on eris- tada tegelaskõnet ja autoriteksti, ühe ja teise autori stiili (näiteid luges ka J. Kaplinski). Roll tä- hendab eelkõige autorikujundit. Autorikujundi valimise võimalust pole meie kultuuriajaloo jooksul mitte alati olnud.

L. Priimägi kuulutas ka, et päris õige teadus see stiilistika ei ole. Ei ole olemas vahelüli induktiivse ja deduktiivse stiilistika vahel.

Andres Langemets rääkis oma stiiliarusaamadest ja praktilistest toimetajatöö raskustest ajakirja «Keel ja Kirjandus» juures. Kui J. Kaplinski kurtis toimetajate liig- se agaruse üle ilukirjandusteksti re- digerimisel, siis A. Langemets osutas paljude autorite suutmatu- sele oma sõnu ise korralikult ritta seada. Näiteks kasutavad kirjan- dusteadlasedki väga palju tühi- mõisteid, sisutuid konstruktsioone.

Teise tööpäeva avas Reet Kasik, kes tutvustas stiili õpetamise prob-

leeme meil ja mujal. Juttu tuli võõrkeele mõjust meie emakeeleka- sutusele, ajaleheartiklite vormist ja muustki.

Lõpuettekandeks sai sõna Helle Metslang, kes rääkis parallelistmist rahvalaulu stiili kujundajana.

Kevadkoolis tuli esile ka mitmeid küsimusi, mida filoloogid seekord selgeks vaielda ei jõudnudki: kas on olemas ajastustiil, kas stiil kan- nab maailmavaadet, kas stiiliele- mente peaks vaatlema üksikult või komplekselt, kas normimata või normitud kirja-keelena? Tundus, et mõtted liikusid neil kahel päeval tudengi peas ärksamini kui muidu. Ning kui vahelduseks pakutakse ka- minaruumis tule-kuulekava (koos- tas Leelo Kingisepp), lõõtspilli- muusikat (bioloogiatudeng Alar Sünter), viktoriini (Toomas Helbi järjekordsed mäluülesanded), tant- su ja jalutuskäike ärkavas loodu- ses, siis ei oska paremat hariduse omandamise moodust soovida. Olgu siinjuures kiidetud kõik orga- niseerimisvaeva nägijad.

Et oma stiiliapoloogias mitte lii- ga ühekülgselt jääda, tuleks lõ- puks meenutada teisi seisukohti. Otto Reinhold Holtz teadis kinni- tada: «Jut on se koroke, õppetud on se iwwa». Friedrich Nietzsche aga väitis: «Parandada stiili — see tähendab parandada mõtlemist». Ja stiili saab parandada, stiili saab kui mitte õppida, siis arendada igata- hes.

TIIT PRUULI, žurn. II k.

TUUSIKUD

III kvartaliks on järgmised sanatooriumituusikud:

Kislovodsk «Zaumjan»	8. 08.—31. 08.	— südameverer. h.	— 36.—
Sotši «Zolotoi Kolos»	21. 09.—14. 10.	—	— 36.—
Odessa «V. I. Lenin»	10. 07.—2. 08.	— günek. h.	— 48.—
«Sovetskaja Moldavia»	1. 08.—24. 08.	— liigeste-günek. h.	— 48.—
Druksininkai «Puzinas»	17. 08.—9. 09.	— liigesteh.	— 48.—
Boržomi «Gornoje Utšelja»	14. 07.—6. 08.	— seedeel. h.	— 48.—
Železnovodsk «Svetlana»	17. 08.—9. 09.	— seedeel. h.	— 48.—
Kislovodsk (ambul.)	23. 07.—15. 08.	— verer. ja hinga- mist. h.	— 36.—
Železnovodsk	4. 07.—27. 07.	— neeruh.	— 48.—
Pärnu «Estonia»	8. 08.—31. 08.	— liigesteh.	— 36.—
Pärnu «Sõprus»	9. 07.—3. 08.	— südameverer. h.	— 34.50
Pärnu «Sõprus»	3. 09.—26. 09.	—	— 34.50
Pärnu «Sõprus»	18. 09.—11. 10.	—	— 34.50
Pärnu «Sõprus»	2. 09.—14. 10.	—	— 34.50
Pärnu «Rahu»	24. 08.—16. 09.	— seedeel. h.	— 48.—
Kemer «Latvija»	12. 07.—4. 08.	— liigesteh.	— 60.—

Avaldused esitada aü-komiteele koos arstitõendiga hiljemalt 20. maiks.

naalsele teatrile. Kiiduväärt, et ka luuleteater ise ei tee endale hinna- alandust ega mängi «äraproovitud» dramaturgiat. Oleme «Valhalla»- trupiga hakanud siduma konkreet- set teatrilaadid: väike luuleteater võtab väikestes saalides ette suuri asju.

Ja veel: Tuglase novelli «Poeet ja idioot» on peetud parodeeritud traktaatnovelliks, kuid sugestiivne mäng ja sügav tekst mõjutab sedavõrd, et tabad end mõttelt: see ei ole Tuglasel niivõrd paroodia, kuivõrd kirjaniku suhe ususse, ju- malasse ja kuradisse.

MART SOIDRO, žurn. II k.

Usun...

(Algus 3. lk.)

TOOMAS KIHU Dominikaanlane mõjub liiga pehmekeeliselena, tekst nõudnuks oma ideede järsemat esi- tusviisi.

Lõputseen sümboliseerib võime- tust kõige pahelise ja hullumeelsu- se vastu: kostavad Suure Hauakae- vaja sammud ning Dominikaanla- ne on alistunud kummardunud laua alla.

Kokkuvõttes võib öelda, et «Poeet ja Idioot» on täiesti arves- tatav etendus juba üldtunnustatud Siuru «Carpe diem'i» kõrval. «Val- halla» näitetrupp on seadnud lati sedavõrd kõrgele, et me oleme ha- kanud neile esitama nõudeid, mida tavaliselt esitatakse vaid professio-

Ajalhe «TRÜ» toimetuse aadress 202400 Tartu, Ülikooli t. 18, TRÜ, ruumid 240, 241, tel 3 51 80. Hans Heldemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19, III, «TRÜ» ilmub reedeti. Tellim. nr. 2243. MB-06205. Tiraaž 3000. Maht 1 trükipoogen.

«TRÜ»

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 18 (1452)

Reedel, 23. mail 1986

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

Ukse pealt vaatab vastu tultav nägu. Kes tema nüüd on? Enne kui jõuan meelde tuletada, ütleb, et on... Sõjaväest saabuvad nüüd paar aastat tagasi pärast esimest kursust teenistusse läinud noormehed. Pagana tore on neid jälle näha! Nad on esialgu pisut kohmetud, vajavad taaskordset sisseelamisaega. Suur tänu kõigile tereütlejatele! Küllap sügisene ajaleht muutub elulisemaks ja sisukamaks just nende poiste sule läbi.

Kõik, kes kümne aasta jooksul ajakirjandusosakonnast tuule tiibadesse saanud, kogunevad aga homme alma materisse. Tere tulemast! Kes meil veel käinud? Kahel päeval hviitus malevaarstide ettevalmistamisest üleliidulise üliõpilasmaleva paarast.

Oigusteaduskonnas pidas nädala aega loenguid Leningradi RU professor Nikolai Aleksejev.

Kolmapäevast reedeni arutati teadusraamatukogus lugejateeninduse probleeme. Toimus vabariiklik konverents.

Pühapäevase spordipäeva edukaim oli arstiteaduskond. Järgnesid õigus- ja kehakultuuriteaduskond.

Nii palju sel korral infot. Mis tulemas? Ehk jääb suure õppimise kõrvalt aega ka Valgevene kunsti-meistriteid vaatama-kuulama minna. Afšid on peahoones üleval. Vaata!

MINISTRI KÄSKKIRI

ENSV KKEH ministri käskkirjas avaldati eduka töö ja aktiivse ühiskondliku töö eest 1. mai puhul kiitust dotsentidele Ivar Aroidile, Arved Lutsule ja Tiinu Vihalemmale ning üliõpilasele Jaan Möldrile. Kiituse ja preemia pälvisid vanemlaborant Tiina Vinni ja laborant Maie Piiraja.

Tere tulemast!

Sügisel 1976, seega varsti kümme aastat tagasi, avati žurnalistikaosakond. Siiani on see osakond vabariigi ajakirjandusele andnud kuuskümmend kuus ajakirjaniku-diplomiga noort inimest. Homme, 24. mail kogunevad need vilistlased aulasse oma esimesele kokkutulekule. Tere tulemast teile kõigile ajakirjanduskateedri poolt!

Nõukogude ajakirjanduse ees seisavad praegusel murrangulisel ajal rasked, kuid tänuväärased ülesanded. Täie õigustusega oleme veendunud, et aitate neid lahendada. Soovime head töö jätku, tervist ja ergast ajakirjandusvaimu.

Žurnalistikakateeder

Jälle on kevad ja jälle on aeg teha kokkuvõtteid üleliidulise olümpiaadi «Üliõpilane ja teaduslik-tehniline progress» ülikoolisest voorust. Sel aastal oli osalejaid neli tuhat. Jõudu prooviti 11 üld- ja 17 eriaines.

Kõige osavõtjaterohkem oli vene keele (1200), inglise keele (821), saksa keele (300), eesti keele ja kirjanduse (208) ja keemia (154) ainekursid.

Võõrkeelte üldainekursil tuli inglise keeles esikohale Annely Lepik (kaub. õk. I k.), järgnesid Alar Mikenberg (õig. I k.) ja Priit Paltum (maj. küb. II k.). Saksa keeles oli esimene Leelo Oja (eesti fil. I k.), järgnesid Leelo Puudist (rah. kred. I k.) ja Karin Järvemägi (eesti fil. I k.).

Vene keele üldainekursi võitis Erik Puura (geol. II k.), järgnesid Toomas Häng (füüs. I k.) ja Voldegar Nu (biol. I k.).

Erialakursil olid parimad inglise keeles Mati Limberg (III k.), Mare Vene (III k.) ja Anne Talfelt (IV k.); saksa keeles Margot Heinsalu (IV k.), Ellen Neve (III k.) ja Katrin Varblane (III k.); prantsuse keeles Leena Sein (III k.), Vilja Noorits (III k.) ja Anneli Rondo (III k.); vene keeles ja kirjanduses Natalja Gorbatsjeva (IV k.), Riina Sildos (IV k.) ja Vadim Besprozvanõi (II k.); eesti keeles ja kirjanduses Anu Kippasto (III k.), Tiina Leemets (III k.) ja Kadri Muischnek (III k.).

Füüsika üldainena võitis Indrek Truija (stom. I k.), järgnesid Andrus Jerlei (rak. mat. III k.) ja Alar Aab (keemia I k.); eriainaena võitis Arvo Jägel (II k.), Marko Kaasik (II k.) ja Tarmo Ainsaar (II k.).

Keemia üldainena: Alan Altraja (ravi II k.), Rainer Uiho (ravi II k.) ja Tuuli Kokk (ravi II k.); eriainaena: Alar Aab (I k.), Kalle Kaljuste (II k.) ja Marek Strandberg (III k.).

Matemaatika üldainena: Alvo Aabloo (füüs. II k.), Olo Parts (füüs. III k.) ja Tarmo Ainsaar (füüs. II k.); eriainaena Jüri Helekiivi (rak. mat. II k.), Krista Hinno (II k.) ja Anne Märdimäe (rak. mat. III k.).

Bioloogia üldainena: Anneli Elervee (ped. I k.), Toomas Liiva (ravi I k.) ja Olga Anufrienko (ravi I k.); eriainaena Diana Popova (III k.), Toomas Remmelkoor (II k.) ja Anne Mäses (IV k.).

Pedagoogika: Tea Kristov (def. III k.), Eha Vaard (mat. IV k.) ja Age Virkus (mat. IV k.).

Psühholoogia: Silvi Sepp, Tuuli Rasso ja Karin Holst (kõik biol. II k.).

Bioloogilis-meditiiniliste ainete tsükkel kehakultuuriüliõpilastele: Eva Kuningas (II k.), Margit Kõobi (II k.) ja Liina Arus (II k.).

Oigusteadus: Leelo Hiie (IV k.), Asko Pohla (II k.) ja Raja Veskimäe (IV k.).

ÜLIÕPILASOLÜMPIAAD

Teraapia: Valentina Semjonova (ravi V k.), Sergei Voronetski (spordimed. V k.) ja Ljubov Semjenjuk (ravi V k.).

Pediaatria: Reet Kinks (V k.), Reet Abel (V k.) ja Küllike Muga (V k.).

Füsioloogia: Alan Altraja (ravi II k.), Triini Annus (ped. II k.), Tuuli Tamman (ped. II k.) ja Eduardas Pabarčus.

Farmaatsia: Kai Schasmin (IV k.), Albina Saar (IV k.) ja Peeter Sarjas (IV k.).

Kirurgia: Ahti Virkus, Kalev Pahl ja Guido Ratnik (kõik ravi V k.).

Stomatoloogia: Tiina Saviorg (V k.), Mart Veerus (IV k.) ja Pille Pilt (IV k.).

Eraldi tuleks ära märkida järgmisi üliõpilasi:

Alan Altraja (ravi II k.) oli juba möödunud aastal füüsikakursis esimene ja bioloogias kolmas; sel aastal saavutas keemias ja füsioloogias esimese koha.

Andrus Jerlei (mat. III k.) oli teist aastat järjest füüsika üldainekursis teisel kohal. Tarmo Ainsaar (füüs. II k.) on ka juba teist aastat silmapaistva eduga olümpiaadil esinenud. Sel aastal oli ta füüsikas kolmas ja matemaatika vabariikliku konkursil saavutas 100 punkti 100-st võimalikust. Üleliidulises võistluses kuulus noormees möödunud aastal füüsikute esindusmees-

konda, kes üleliiduliselt kolmandaks tuli.

Tubli oli ka Alar Aab (keem. I k.), kes sel aastal oli keemias eriainaena esimene ja füüsikas üldainena kolmas.

Leena Sein (prantsuse fil. III k.) parandas oma. möödunud aastast kolmandat kohta, tulles tänavaerialas esimeseks.

Ülikoolisest vooru parimatest (5 igalt alalt) koostati TRÜ võistkond vabariiklikuks vooruks. Meie võistkonnad võitsid vene keeles, keemias, matemaatikas ja bioloogias üldainena; inglise, saksa ja eesti keeles, matemaatikas ja füüsikas eriainaena.

Arstiteaduse erialadel ja õigusteaduses viidi ülikoolisest vabariiklik voor läbi koos, sest nendel erialadel vabariigis konkurent pole.

Vabariikliku vooru võitnud võistkonnad sõidavad sügissemestril üleliidulisele konkursile. Selleks neile palju edu!

Kõigi selles artiklis nimetatud üliõpilaste autasustamine, rahalise ja esemliste preemiate kättemine toimub 27. mail kell 16 nõukogu saalis (peahoone, aula trepist üles, II korrusel, ruumis 204). Palume kõiki ülalnimetatud üliõpilasi kohale tulla.

Prof. LEMBIT PUNG,
olümpiaadi TRÜ organiseerimiskomisjoni esimees

Teisipäeval komsomolikomitees

riks Ervin Pöld (füüs. II). Sakala regiooni Rääka rühma komandöriks-komissariiks sai Kaido Põlluste (arst. IV).

Arutusele pidi tulema ka Raivo Siipria (õig. II) personaalküsimus. Teda on eelnevalt karistatud noomitusega. Sellest ei ole tulu olnud, sest puudumised pole vähenenud. Küsimuse arutamine lükati edasi, sest ta ei ilmunud kohale.

Õiguskasvatusektori tööst rääkis Egon Konsand (õig. IV). Sektorisse kuuluvad õigusteaduskonna üliõpilased, kellest on moodustatud lektorite grupp ja kuderlaste juhendajate grupp linna 1., 2. ja 10. keskkoolis. Tegelikult puudub lektorite grupi järele nõudmine nii koolides kui ülikoolis. Üli-

koolis on aga suuresti põhjuseks teadmatus niisuguse grupi olemasolust.

Komsomolielu probleemide ka-jastamisest «TRÜs» andis ülevaate komitee pressisektori juhataja Vilja Kallaste (žurn. I). Teaduskondade komsomolielu vahendajaks on lehes teaduskondade pressisekretärid, üleliikoolilise tegevus jääb komitee pressisekretäri kanda. Viimasel aastal on pressisekretäridest moodustunud toimetuse juurde küllaltki teovõimeline mikrokollektiiv, kelle töö tulemustest on «TRÜs» ka lugeda olnud. Kuid teaduskonnaprobleemide lehte toomine ei sõltu üksnes pressisekretärist, see vajab koostööd, abistamist, vaidlusi ka büroolt endalt, tervelt teaduskon-

nalt. Praegu pole pressisekretäre kehakultuurlastel, füüsikutel.

Üht-teist on tehtud, teha veel rohkem. Arutelul pakuti üsna huvitavaid ideid. Vilja Kallaste enda arvates võiks sügissemestril enne järjekordset komsomolikongressi tutvustada lehes uue valitava komsomolikomitee kandidaate. Septembris tuleks teha ka lühintervjuud seniste komsomolifunktsionääridega — mis tehtud, mis tegemata, miks. Võib-olla tuleks siis elu sisse ka teaduskonnakoosolekutele (kongressidele).

Ajaloo teaduskonna III kursuse üliõpilasele Jaan Lukasele anti üle mälestuse ja komitee tänukiri eduka osalemise eest komsomolijaloo mälestuste konkursil.

Tänu

Rektori käskkirjas avaldati tänu korvpalliturniiri «Abiturient '86» organiseerimise eest vanemõpetajale Valter Lengile ja Arne Laosele, üliõpilastele Mihkel Heinsalule ning Katrin Vaakmannile.

Üliõpilaskursi «Nüüdismaailma arengu sotsiaalfilosoofilised probleemid» eduka korraldamise eest pälvisid tänu filosoofia kateedri õppejõud Jüri Tammaru, Rein Vihalemm, Leo Näppinen, Olo Matjus, Andrus Tool ja kabinetijuhataja Oie Kivimaa.

Ajakirjanduspäeva puhul pälvis tänu kirjastus- ja trükiosakonna kollektiiv hinnatava töö eest ülikooli kirjastustegevuse arendamisel, väljaannete trükkimisel ja realiseerimisel. Kiitust avaldati prorektor Valter Haamerile kirjastustegevuse eest.

Rektori käskkirjas avaldati tänu TRÜ võistkonna eduka ettevalmistamise eest vabariiklikuks pedagoogika olümpiaadiks prof. Inge Undile, dots. Peeter Kreitzbergile ja õpetaja Arne Piirimäele.

Kes lähevad suvemalevasse?

14. korda hakkab Tartumaal tegutsema TRÜ suvemalev, mis koon-dab endasse enam kui 400 esmakursuslast ja mõningaid eelmise aasta patuseid II kursuselt. Tahame anda tudengile esmast töökasvatust ja -karastust, abistada linna ja rajooni asutusi-ettevõtteid, kuid eelkõige siiski täita ülikooli enda vajadusi.

Põhilised tööandjad TRÜ allasutustest: ehitusjaoskond, vastuvõtukomisjon, botaanika- ja majandusosakond, raamatupidamisosakond. Tehakse ka arheoloogilisi kaevamisi A. Lätte tänavas. Lepingupartneriks on veel restoran «Taryas», Tartu konservitehas, Tartu Linna TREV, Tartu linna täitevkomitee (arheoloogilised kaevamised kaubahalli ehitusplatsil), Nõo sovhoosi Nõgiaru osakond jt. Töö kestab neli

nädalat (kaks vahetust): I 7. juuli—2. august, II 28. juuli—23. august.

Suvemaleva töödeviisiks on ikka olnud: «Iga TRÜ üliõpilane on ka Tartu linna kodanik!» Huvi SM vastu aga kahjuks väheneb iga aastaga. Sellest püütakse vabaneda igasuguste põhjuste ja ettekäändega. Staabile esitatakse koguni ATEKi otsus (vabastada füüsilisest tööst, vältitöödest, öisest vahetusest, ei tohi tösta üle 3 kg jne.). Kuid samal ajal on osa neist täiesti terved EOE-sse minekuks.

SM staap pole kunagi teinud esmakursuslastele takistusi osalemaks pärimalevas. Kuid on olemas siiski kindlad tähtajad, mille lõppedes kuulutatakse kõik hilinejad SM liikmeteks.

SM ebapopulaarsuse üks allikas on olnud ka see, et ühtse rühma väljakujunemiseks on raskusi. SM

staap püüab paigutada ühe firma all töötavad tudengid ühte ühiskohasse, et oleks võimalik korraldada rühmasiseseid üritusi. Rühma-elu on olnud aga igast tudengist endast.

Sel aastal kuulub esmakordselt 4 suvemaleva rühma EOE koosseisu. Kui nende töö ja muud tegemised õigustavad ennast ning väärivad EOE head nime, siis tuleval aastal saab teha niisuguseid rühmi rohkem.

Praegu tahaksime aga, et need esmakursuslased ja II kursuse tudengid, kes end veel pole registreerinud SM staabis (ELKNÜ TRÜ komitee, ph. 208), seda lähemal päevil kindlasti teeksid. Sellega hoiate ära liigseid sekeldusi ja kergendate ka meie tööd.

TRÜ SM '86 staap

MATEMAATIKA TEADUSKOND

367 üliõpilast, 56 õppejõudu, 7 kateedrit, tihedad seosed rakendusmatemaatika labori, arvutuskeskusega. Arvude poolest üks keskmisi teaduskondi. Mis on arvude taga — sellele andis tõuke uudistuseks ülikooli juhtkonna ja ühiskondlike organisatsioonide esimene väljasõidupäev.

TULLA KERGE VÕI RASKE?

Ei tahaks meelevaldselt vastandada reaali- ja humanitaaralasid, kuid igasugisene tegelikkus paneb võrdlema küll. Füüsika- ja matemaatikaerialadele kuulutatakse sageli välja järelikonkurss. Nii satub osa ülikooli kohe pärast sisseastumiseksaameid — ei mingit konkurssi enam. Ajalukku, kaubatundmisse, õigusteadusesse, filoloogiasse ja mujalegi on ikka mitu kandidaati ühele kohale.

Vähene huvi reaalaralade vastu on sundinud matemaatikuid otsima värskeid tuuli ka kutsesuunitluses. Matemaatikuid saab siin aina kiita. Peale traditsiooniliste lahtiste uste päeva, koolides esinemise ja ajakirjanduses tutvustamise on neil mõndagi järgimisväärsust. Teaduskonnaga kutsutakse tutvuma vabariikliku olümpiaadi võitjaid. Tihe side on füüsika-matemaatikakooliga, mida juhendavadki ülikooli inimesed. Tänavu on selle 130st õpilasest lubanud ülikooli peale edasi mõelda 13. Keskkoolides käiakse koguni terve meeskonnaga — nii õppejõud kui üliõpilased. Viljandi, Rakvere, Tallinna, Kohtla-Järve jt. koolides on peale õppimisvõimaluste tutvustamise tehtud õpilastele ka taidlust, peetud ühiseid pallilahinguid. Dekaanid dots. Mati Kilbi sõnutsi on siin suur abi olnud lõpukursusele jõudnud rakendusmatemaatika tudengitest.

Võiks arvata, et järjekindla ja põhjaliku propaganda peale jõuab Tartusse palju matemaatikahuvilisi, aga... Ajastul, ka arvutite sissetungi ajal on omad ilmingud (ei hakka siin enam ümber jutustama «Edasi» mõttevahetust). Propagandat tuleb teha, teha aina kaasatõmbavalt, sest augustis võetakse jälle vastu 100 tulevast matemaikut.

AGA OLLA?

Sissesaanute erinev tase ja huvi sunnivad õppejõudegi pingutama. Kellele matemaatika armsaks ei saa või pole võimekohane, see läheb. Kolmandaks, neljandaks kursuseks on järele jäänud töökamad ja andekamad. Õppeadukuse reas ülevõttel allapoole on matemaatikud olnud juba pidevalt esimese viie teaduskonna hulgas. Ette heita saab vaid arvestusvõlglaste suurt hulka. Seda märkis väljasõidupäeval õppeprorektor prof. Uno Palm. Arvestuste aeg on nüüdki käes — kuidas minnakse sessile? Parem võiks olla teadmiste kvaliteet, st. ainult neljadele ja viiete õppijate hulk jääb — siiski väikeseks (ainult 30–40%).

Jälle sattusin arvude juurde. Jätame need sinnapaika ja tsiteerigem hoopis 1982. aasta 14. juuli linnalehte. Ülikooli juubeliaelses rubriigis «Täna» kirjutab Mart Kadastik matemaatikateaduskonda tutvustades nii: «Ülikooli lähema aja plaanides pole matemaatikahoonet kirjas, ehkki, nagu matemaatikud ise leiavad, oleks nende hoone kõigist odavam — tarvis vaid auditoriume, tahvleid ja kriiti.» Ei ole matemaatikute maja nüüdki lähema aja plaanides, kuigi auditoriume läheks vaja veel rohkem. On ju Vanemuise 46 matemaatikute pinnale signenud palju uusi arvuteid, mis ei teeninda üksnes oma teaduskonda, vaid kogu ülikooli, rääkimata vabariigi õpetajatest ja üliõpilastest kehakultuurlaste täiendusteaduskonnast. Mis oma

majja puutub, siis matemaatikud on küll ühed vähesed õnnelikud, kes kompaktselt koos, pealegi oma ühiselamu lähedal. Siit saab otsida ka matemaatikute ühise meele ja kodutunde põhjusi.

Agas auditorium — kriit — tahvel? On nüüd kriidi ja tahvli aeg möödas, mil majas Jaapani «Yamahad» ja mis veel kõik tulemas?

Kaugeltki mitte. Mõtlemisel, ütlemisel ja tahvlile kirjutamisel on matemaatilistes ainetes hoopis suurem kaal kui arvata võime. «Tuleb ise kõik uuesti läbi mõelda, üliõpilasel on nii viisi kergem kaasa tulla, eriti tuestustes,» arvas dekaan.

Siit ka kohe pärimine uute tuulte kohta kõrghariduses. Kas siis matemaatikud ei vähendagi oma loengukoormust ega anna rohkem aega iseseisvaks tööks? Ja tehniliste õppevahendite kasutamine?

Pärast väljasõidupäeva vaagisid teaduskonna juhid oma «majapidamise» üle, võtsid plussid ja miinused kokku ning uurisid ka loengute vähendamist. Ega matemaatikul siin palju loobumismõimalusi ole. «Seda enam kui tudeng on näiteks eelnevast neljast, kuuest loengutunnist väsinud ega suuda kergesti kaasa tulla. Järelikult tuleb ta kaasa mõtlema panna ja uus osa aulsalt läbi mängida. Mõningat loengute kärpimist saame muidugi teha, kuid siin peavad ka teiste ainete õppejõud, näiteks ühiskonnateadlased loengute osa vähendama.»

Nii väljasõidupäeval kui hiljem dekanaadis dots. Mati Kilbi ja teadusprodekaani dots. Heino Türipuga vesteldes kerkis taas esile õppematerjalide operatiivne paljundamine. Väga, väga oleks tarvis paljundada teinekord kasvõi loengutekstegi, graafikuid. Saaks kodus valmis joonistatud graafikust kähku äratõmbed teha ja loengusse kaasa võtta... On see tänapäeval utopia?

Õppekirjanduse ilmuniselt on prouktor Valter Haameri arvates matemaatikateaduskond järepeidevalt heas kirjas olnud. Kui arvestada mahu järgi, siis on matemaatikud kõigist teistest üle, sest matemaatika saab läbi väheste sõnadega.

ÕPETAJAKS? JAA!

Niisuguse alapealkirjaga on juba mõista antud, et matemaatikatudeng läheb õpetajaks meelsasti. Ülikooliaegne kutseorientatsioon töötab õiges suunas. Tänavu lõpetab matemaatikaosa-

konna 40 noort, kellest läheb kooli 37.

Siia on lisatud ka need, kes keskeriõppeasutustes tööle hakkavad. Suunamine on aga üks imelik asi. Kuigi ka tehnikumides ja kutsekoolides ülikooli lõpetajast õpetaja saab (kasvõi näiteks Rärpina sovhoostehnikumi arvutiklassis), ei lähe tema ju enam Haridusministeeriumi plaani. Nii jäigi sel aastal üks Haridusministeeriumi koht täitmata. Ikka teeb ülikoolist teele saatjaile muret korteri puudumine. Kui palju on neid (õieti kui vähe), kelle võtab esimene töökoht vastu koos korteriga? Lõpetamisega seoses ei saa mõõda minna ka rakendusmatemaatikuist. Vahepealne arvamus, nagu neid ei vajatakski nii palju, on lihtsalt valeks osutunud. Tänavu lõpetab 35, kuid ülikoolist taotleti üle 70 spetsialisti.

MATEMAATIKATUDENG

on õppejõu arvates küllaltki püüdlük ja tubli, keda lõpukursusel saab lausa kolleegiks pidada. See tublidus hakkab teinekord aga ilmema alles III–IV kursusel. Võiks varem. Kõigist, kõigist tegemistest peaks ta seadma matemaatika esimesele kohale, aga mitte laskma muudel asjadel seda varjutada. Need muud on vahel igasugused üleülikoolilised kaasalöömisid. Enne matemaatika ja siis... Kuid seda aktiivsust on jagunud ka oma teaduskonna peale. Õppejõudude arvates on väga ilusaid ühiseid üritusi korraldatud. Ja ikkagi on õppejõudude sooviks suunata kogu energia ja töövõime veel rohkem oma eriala peale.

TUDENGISÖNA

järgneb nüüd toimetusepoolsele ülevaatele. Kogu edasine on kirja pandud teaduskonna pressisekretäri Jüta Annuse (mat. I k.) sulega, kes on kokku võtnud pärast väljasõidupäeva teaduskonna komsomolisekretäri Alar Pandise ja üliõpilaste ametiühingu büroo aseesimehe Valdeko Kalamehe vestluse.

Niisiis, hetkeseis? Komsomolbüroo ja õppekasvatustöö sektor. Sektor (Heli Leuska mat. IV k.) on oma tööd hästi organiseerinud. Etteheiteid ei ole. Dekanaadiga on side tihe. Siit võiks aga tõstatada probleemi, mis on vahest teistelt. Näiteks üliõpilane, kes õppetööl puudub, ent saab eksamitega hakkama, tekitab kaaslastes paratamatu mõtte: «Aga miks peame meie loenguis

käima, kui võiksime õppida ainult eksamiteks nagu temagi?» Taolise üliõpilase karistamiseks ei ole vahendeid.

Ideoloogiatöö juht pole veel täit hoogu jõudnud sisse saada. Uue inimese korralikkusega püüab ta muuta ideoloogiatööd kursustel elavamaks. Tal soovitatakse korraldada rohkem kohtumisi ja hoolitseda poliitinfo sten-dide eest.

Kultuuritöö on sel õppeaastal edenenud rahuldavalt (kui mitte isegi paremini — toim.): esmakursuslaste taidlus, näärpitu, vilistlaste õhtu jm. Nendele on tegelikult kaasa aidanud kõik tudengid ja kui neist üritustest pole piisanud, on organiseeritud ka kursuse- või grupisiseid.

Spordisektor on oma ülesandeid täitnud küllaltki tagasihoidlikult. Teaduskonna spordielul on aga oma hoog sees tänu ametiühingu vastava sektori esimehele Olev Vaherile (organiseeris bridžturniiri) ning Alar Pandisele ja Raivo Kaldale (korvpallikohtumised).

Innuga asus tööle vastloodud šeflussektor (Kristel Soo).

Olme eest hoolitseb Tiit Kolde. Tema kohta öeldi, et ta teeb oma tööd suure kohusetundega, loovalt, ei vaja mingit kontrolli komsomolibüroo poolt.

Endiselt on aga raske inimesi üritustele kaasa tõmmata. Alar Pandise unistuseks on leida tee, kuidas tudengeid liita. Esmalt tuleks tema arvates hing sisse puhuda gruppide komsomolikoossekkutele.

Ürituste organiseerijaiks on tavaliselt ikka ühed ja samad aktivistid. Küsimusele, miks just nemad püüavad kogu töö üksi ära teha, tuli vastus, et see, mis on ise tehtud, on kindlalt ja korralikult tehtud.

Kas siit ei algagi üks usaldamatus külg? Mis kasu on igale komsomolisekretärile, igale reallikmele individuaalsest lähene-misest, kui neid ei haarata üldisest töösse? Sedasi tekib paratamatult organiseerijate grupp ja kasutajate grupp ning selliseid gruppe liita ei ole sugugi lihtne.

Matemaatik ei ole passiivne. Peaaegu igas Tartu rahvatantsukollektiivis on tegev mõni meie teaduskonna inimene. Kuid ega ta siiski lihtsalt loosungitaoliste sõnade puhul kaasa tule. Mõjutamiseks on vaja mingit reaalsust pinda, on vaja piitsa ja präänikut. Meil on aga juhtimisprobleemidegagi pistmist. Praegu näiteks ametiühing mitte ainult ei dubleeri komsomoli, vaid koguni

konkureerib. Ühelt poolt toetab ametiühing komsomoli finantsiliselt ja saab komsomolilt andmeid aruannete jaoks, teiselt poolt käivad aga nende taotlused teineteisele risti vastu.

* * *

Ametiühingujuhtidelt Tarmo Kinkarilt ja Malle Eglitilt küsiti: «Milline on hetkeseis? Rõõmud, mured?»

Üliõpilaste ametiühingu juhtkond koosneb kaheksast liikmest. Et kolm neist peavad tegelema vaid organisatsioonilise tööga, ei ole võimalik läbi viia nii palju üritusi, kui tahetaks. Et neid inimesi vabastada, tuleks teha selgeks organiseerijate töö rühmas. Siis oleks kogu büroo võimaline üritusi organiseerima.

Aktiivsetest liikmetest märgiti kultuuritöös tegelevat aseesimeest Valdeko Kalameest, olmesektori juhti Tiit Koldet, organisatsioonilise külje eest vastutavat Malle Eglitit ja spordiaktivist Olev Vaherit. Olmesektor on hakkama saanud ka vaktsineerimise ja doonorluse eest hoolitsemisega. Muret teeb aga tuusikute jaotamine. Matemaatikud ei ole huvitatud profülaktooriumist ega suvel puhkekodudes käimisest. Küllap ei peeta sellist suve veetmist tudenglikuks, ikka EÜEsse või ka koju.

Kõige suuremaks mureks on aga kursustel käiv liikmepiletite vahetamine. Selle vastu peaks küll rohtu juba olema. Nimelt on viimasel ajal hakatud ametiühingus hüvede jaotamisel vaatama sedagi, kas kursusel asjad korras. Küllap mõni toetusel ilma jäämine vastavad funktsionäärid ka tegutsema paneb.

Ametiühingu suhtes on passiivseks jäänud teistest rahvustest tudengid, isegi need, kes on Eestis elanud.

Tudengite ametiühing on uus asi ning seetõttu ka vähe neid, kes oskaksid ja tahaksid seda tööd organiseerida. Leidub küll neid, kes on käsu peale võimelised mõne ülesande ära täitma, kuid tassist aktivistidest jääb puudu.

Lausa omavalitsusega on otsapidi seotud aga järgmine mõtteavaldus. Väikese matemaatikateaduskonna komsomolile ja ametiühingule piisaks oma juhist ja paberitöö tegijaist, ülejäänud ühised funktsionäärid võiksid kuuluda mõlemasse büroosse korraga. Siis ei oleks töö pärast sekeldusi ja midagi ei jääks tegemata. Praegu ongi side komsomoliga tihe just taolise töövormi tõttu. Näiteks on olmesektori esindaja mõlemas organisatsioonis üks ja sama isik.

* * *

Niipalju tudengite endi sõnade järgi. Kas ehk mitte liialt enesekriitiliselt? Lõpetamiseks sobiks väljasõidupäeval kuuldu. Komsomolikomitee sekretäri Arvo Lambi hinnangu kohaselt näib matemaatikute organisatsioon olevat üks tugevamaid. Samad sõnad olid ametiühingu kohta ka üleülikoolilise komitee esimehelt Ants Kullilt. Komsomoli ja ametiühingu osaline dubleerimine on praegu probleem kogu ülikoolis.

Tollel aprillikuu väljasõidupäeval olid kõneaineks ka mitmed muud probleemid. Püüdsime siin keskenduda tudengile endale, kuigi kõrgkoolis on ju üliõpilasega seotud kogu õppeasutuse tegevus. Võib-olla paneb komsomoli tegevus kokkuvõtteid tegema teisigi teaduskondi. Sügisel tuleb ju aru anda ülikooli komsomolikongressile.

VARJE SOOTAK,
JUTA ANNUS

LELES LUHSE joonistatud peakiri

○ TRÜ nõukogu esitas ENSV TA liikmete vabadele kohtadele järgmised õppejõud: ENSV TA korrespondentliikme ENSV teenelise teadlase prof. Mihhail Bronšteini kandideerimaks ENSV TA Ühiskonnateaduste Osakonna põllumajandusökonomika eriala akadeemiku kohale, NSVL Pedagoogika Akadeemia korrespondentliikme ENSV teenelise teadlase sotsialistliku töö kangelase rektor prof. Arnold Koobi kandideerimaks ENSV TA Ühiskonnateaduste Osakonna ajaloo eriala korrespondentliikme kohale ja prof. Gennadi Vainikko ENSV TA Informaatika ja

Tehnilise Füüsika Osakonna matemaatika eriala korrespondentliikme kohale.

○ Professori teaduslik kutse otustati taotlema füüsika-matemaatikadoktor Taivo Arakule ja ajaloodoktor Feliks Kinkarile.

○ Uue üliõpilaskontingendi vastuvõtu ettevalmistamisest rääkis dots. Tõnis Matsin ja haridussotsioloogia labori juhataja dots. Paul Kenkmann.

○ TRÜ kirjastustegevusest 11. viisaastakul ja ülesannetest 12. viisaastakul tegi ettekande kirjastus- ja trükkosakonna juhataja Marta Raisma.

Sõja neli tahku

Endel Laasik

(Vt. ka «TRÜ» nr. 5, 8, 17)

4. Demobiliseeritu

1943. aasta kevadel kirjutati mind haiglast välja ja sama aasta 15. juunil demobiliseeriti. Õeldi, et võin sõita, kuhu tahan, kas koju või kusagile mujale. Aga kodu oli veel vaenlase võimu all... Seljakotis oli mul siis paar riietuseset, kaks kilo leiba, 300 g rosinaid ja 14 rubla raha. Samuti prii pilet ükskõik millise liiklusevahendiga ükskõik kuhu Nõukogudema nurka.

Kuhu ikkagi minna? Olin kuulnud, et Kaukaasias olla eesti külasid, kuid tol ajal ei olnud Kaukaasiaga veel kindlat ühendust. Siberi eesti asundustest ei olnud mul aimugi. Ühelt Karjalast evakueeritud mehelt kuulsin, et Volga ääres lõuna pool olla üks «väga hea kolhoos». Egas midagi — istusin laevale ja sõit piki Volgat algas. Robotki sadamas, Gorkist umbes 80 km lõuna pool, läksin laevalt maha ja hakkasin jalgsi edasi astuma. Kohalikud ütlesid, et kolhoosi keskuseni olla nii kilomeetrit seitse «s gacom», aga tuli välja, et see «haak» oli oma 15 km pikk. Nii et pärast 22 kilomeetri pikkust jalgsimatka jõudsin Lõskovo linna keske juures asuva «Energia» kolhoosi keskusesse.

Esialgu võeti mind kolhoosi tulevalvuriks. Mul tuli nii öösel kui päeval istuda küla keskel kõrges tornis ja pidada hoolega silmas umbes 400 puitelamust koosnevat küla. Majad olid tihedalt koos, nii et tule lahtiminekuks oleks seal leekidel alles saaki olnud. Vene keelt oskasin alles vähe, kuid õppisin viisalt juurde. Haiglas olin saanud ühelt õelt vene-saksa sõnastiku, mille abil koostas in endale käsikirjalise vene-eesti sõnastiku. Kolhoosis märgati peagi minu huvi kirja sõna vastu ja mulle pakuti «kulturniku» ametit. Selle ametiühendamine ülesanne oli kolhoosirahvale ajalehtede ettelugemine. Asi oli selles, et enamik kirjaoskajaid mehi oli mobiliseeritud, naiste kirjaoskus oli aga küllaltki kesine. Käisin siis mõnda peresid ja brigaade ja lugesin ette nii rindeteateid kui ka uudiseid. Umbes poolt loetust sain ise ka aru, kuid ajajipku tuli keeleoskust jõudsalt juurde.

Vabariiklikul pedagoogika-olümpiaadil

22. ja 23. aprillil toimus Tallinnas (TPeDi baasil) vabariiklik jõukatsumine pedagoogikas üliõpilase olümpiaadi «Üliõpilane ja teaduslik-tehniline progress» raames.

TRÜd esindas 9-liikmeline võistkond. Seekordne olümpiaad erines tunduvalt eelmistest, rohkem oli rõhku pandud loovmõtlemisele.

Osavõtjatel tuli lisaks teooriaküsimustele lahendada probleemituasioone, leida filmidest probleemid klassijuhatajatundide arutamiseks ning ühe kohta koostada konspekt.

Võistlus kujunes väga tasavägiseks ning parimad selgusid alles lõpus:

- I — Anne Hommik (TRÜ, def. III)
Merike Nurgas (TPeDi)
- II — Meego Remmel (TRÜ, def. II)
Inda Hütt (TPeDi)
- III — Tatjana Jakuševa (TRÜ, vene fil. III)
Heli Helenurm (TPeDi).

Edukalt esinesid ka ülejäänud TRÜ võistkonna liikmed:

Age Virkus (mat. IV) 4., Svetlana Navražnõh (v. füüs. IV) 5., Tea Kristov (def. III), Eha Vaard (mat. IV) mõl. 7.—8., Elena Sivenkova (vene fil. IV) 9., Kadri Land (füüs. IV) 14.—15. koht.

Kõigile jõudu ja jaksu edaspidiseks!

AARNE PIIRIMAGI,
TRÜ võistkonna esindaja

Pelgamisest väärkäsitusest

Kuidas ka ei püüa, ikkagi ei tule meelde, millal lugesin viimati usutavat artiklit sellest, mismoodi sünnib teadus. On küll olnud mõned siirad, seejuures just siiruse tõttu akadeemilisuselt aina võitvad tähtpäevakirjutised (Peeter Torop, Lotmani fenomen — Keel ja Kirjandus, 1982), mõned konventsioonivabad mälestuskäsitlused (Juri Lotman, Mõni sõna Roman Jakobsonist — Keel ja Kirjandus, 1983); kui hoolega otsiks, küllap leiaks ka inimlikult mõistvaid retsensioone. Ent veenvaid, umbusust vabastavaid artikleid näiteks sellest, milline on teaduse — olgu kasvõi kirjandusteaduse — tegelik, argine tehnoloogiline režiim — tee mis tahad, ei mäleta.

Mida ma siis mäletan? Mäletan lugusid äsja kaitstud väitekirjadest, intervjuusid saavutustest, mille rakendamiseks majanduses või tööstuses tuleb ületada «ainult» mõtlemissel inertsi ja ametkondlik vastuseis ning sõnalisi portreid värskest preemia saanud õpetlastest. On meemes ülevaated oma institutsiooni ajaloost ja sõnumikud rahvusvahelistest sidemetest, komanderingutest ning erialastest kokkulehtedest. On ka artiklid teadusharude dünaamikast ja kaadripoliitikast. On koguni ridamisi vastavaid monograafiaid. Aga nii palju kui asjaomaseid populaarseid kirjutisi ning uurimustena võetavaid töid kokku tulebki, siiski on neist oleviku teaduse mõtestamiseks tervikuna vähe. Ebanormaalselt vähe!

Kas te olete lugenud artiklit näiteks sellest, mida tähendab tegijale, institutsioonile, uurimissuunale, kuid ka teadusele kultuuris üldse juba kaitstud väitekirja jätmise kinnituse? Ega ei ole. Kui olevikust on kunagi saanud kauge minevik, siis, jah, on hilisemale ajaloolasele lubatud imestada, miks ei antud toodud dissertandile taotletavat kraadi. Ent see «tookord» on ju praegu meie olevik! Seda väitekirja, seda kraadi, seda tunnustust on praegu meile vajal Miks me siis

teeme näo, nagu oleks negatiivse tulemuse korral tegemist pelgalt isikliku traagikaga ja, mis veel halvem, nagu oleks kraadi omistamisest keeldumine alati ning lõplikult õige otsus? Aga me ju teeme selle näo, sest ... kus on üksainski kirjutis, milles seda probleemi oleks otseselt puudutatud?

Küllap te olete lugenud mitutki artiklit, mille sees küsitakse, kuhu jääb üks või teine teadaolevalt käsitel võetud väljaanne või miks ei ole siiani alustatud mõnd praktikutele väga vajalikku uurimistööd või kui kaua veel peab läbi ajama kitsastes ruumides väga väikese hulga spetsialistidega ja äärmiselt nappide vahenditega. Näiteks kirjandusteaduse puhul: kuhu jääb akadeemilise «Eesti kirjanduse ajaloo» kaasaega vaatlev lõpp, kus on J. Barbaruse ja J. Semperi kirjavahetuse teaduslik väljaanne, millal tuleb viimaks O. W. Masingu ja J. H. Rosenplänteri kirjavahetuse publikatsioon jne. jne. jne. Kui te seistate asjale küllalt lähedal, siis tuleb sellest, mis paneb uurimused venima või jätab spetsialistide ringi pikemat aega üha samasse suurusjärku, vähemalt eravestlustes ometi kõnet. Aga enamasti vaid tõesti ainult eravestlustes, aniharva, kui need küsimused lähevad lahtise koosoleku ette ja ... taas ei mäleta, et oleksin lugenud artiklit näiteks sellest, kuidas kahtlaselt paljudes uurimissuundades tehakse tööd alla mõeldava normi kohase hulga inimestega, taevast ise teab kust kokku otnud vahenditega ning ootuspärase olude paranemiseta kogu aeg. Mitte ajutiselt sel viisaastakul, vaid aastaid ja aastakümneid.

Ei, ma ei taha artikleid sellest, kui raske on. Ma tahan artikleid, mida lugedes ma usun, et on raske olnud. Ma tahan artikleid sellest, mis täidab teaduse tegija õõpäeva. Artikleid sellest, mis toimub siis, kui ei ole tähtpäevi, kui ei ole konverentsielevust, kui pole külalisi, kui keegi ei tea, mida uut on esile

toodud. Ning õieti ei tahagi ma ilmtingimata just artikleid. Ma tahan arusaamist sellest, kuidas teadus tegelikult talitleb ning kes teda loob ja millise hinnaga see sünnib.

Triviaalse ettekujutuse kohaselt ei puutu teadlase argipäev uurimistöö seisu rohkem kui vahest üldiseks taustaks ning ei juhtu midagi halba, kui me jätame reapiäevamured, mille varjus teadlane askeldab, rahulikult tema ja ta lähemate kolleegide erajuttude või koguni üksnes sisekõne aineks. Selline hoiak viib ilmselt eksi. Me kõik oleme teadusest huvitatud. Ent mida vähem me tema hariliku talitlemise mehhanismi tunneme — ning pelg, olgu või psühholoogilinegi pelg, just seda tingibki —, seda vähem konstruktivne meie huvi teaduse vastu olla saab. Me tahame tulemusi, aga meile ei lähe sugugi korda, mil viisil need tulemused võiksid tegekkuseks saada. Meile tundub, et uurimuste valmimiseks pole tarvis palju muud kui vaid ettevõtlikku töökust ja meile ei tule justkui pähegi, et teadlase töökuuele annab mõtte ühiskond, mille sees ta loob. Ühiskond ehk meie ise.

Seepärast on minu arvates vale, kui me teeme teadusest kirjutamise peamiselt n-ö. pressisekretäride kohustuseks. Sel juhul saab paratamatult ülekaalu raporteeriv, teaduses nii sagedasi, negatiivseid tulemusi hoolega varjav käsitlusviis, mis teeb teaduse enda olemise labaseks lihtsaks. Kas ei ole meiega ülikoolis tehtud/tehtavatele uurimistöödele nende kohta seni avaldatud kirjutistes saanud osaks aga just niisugune saatus? Kas ei tule siis selle umbusu, mis ülikooliteaduse suhtes ikka ja jälle tekib, põhjuseid otsida ka tollest pildistikust, mida meie press — osalt meie eneste kaastöö läbi — pakub? Teadus ei saa mõistetavaks ainult päeainformatsiooni kaudu, teadus vajab tegelikult mittekartvat pidevat mõtestamist.

PEETER OLESK

Kevadõhtu poliitökonoomiaga

Aprilli lõpul oli ÜTÜ poliitökonoomia sektiiooni selle aasta konverents. Osavõtjate arvu ütles konverentsi avanud dots. Aadu Arrak viimaste aastate suurima: esitati kolmteist tööd. Parimad ettekanded olid majandussuhete ringi poistelt.

I koht läks Aare Pällinile (õigust. I), II — Raul Eametsale (õigust. IV). Tema on parimate hulka jõudnud mitu aastat järjest. Kolmandaks jäi Lii Kangru (žurn. IV). Head tööd olid Priit Pallumil (majanduskübern. II), Pille Lindrel (õigust. I), Taivo Kivistikul (õigust. II).

Konverentsi kuulunud poliitökonoomia kateedri õppejõude huvitasid enam puht- või peaaegu majandusalased tööd. Põhiliselt käsitleti sotsialismi poliitökonoomia teemasid, mõned (näit. võitja töö

«Maakasutuse reguleerimisest kodanlikus Eestis») ka kapitalismist. Enimkäsitletud teemadest võiks nimetada veel põllumajandust ja keskkonnakaitset.

Konverentsi organisator Avo Viitol: «Sisukaid töid oli päris palju. Viga oli sageli see, et teema käsitus jäi poliitökonoomiast kaugeks. Muidu oleks mõtnud auhinna-kohad võinud teisiti jaotuda.»

Üllatas, et kuigi poliitökonoomia on valdavalt majandusaine, oli majandusteaduskonnast suhteliselt vähe esinejaid (3—4). Enamik poliitökonoomia uurijast olid juurakad.

A. Viitol: «Majandus ja poliitökonoomia on enam poiste ala. Õigusteaduskonnas on palju poisse, majanduses enamasti tüdrukuid. Ilmselt sellega on seletatav majanduse vähene esindatus.»

Kuna esinemisaeg oli piiratud — 10 (+2) minutit, kujunes tööde lugemine tihti kiirustavaks vurinaks. Esinejad polnud oma ajakasutust läbi mõelnud. Vähe on esinemiskogemust.

A. Viitol: «Üliõpilased oskavad esineda väikese seitskonna ees, näiteks meie majandussuhete ringis. Suurema auditoriumi ees on nad tihti ninaga paberis kinni ega kasuta tahvli. Aare Pällinile andis plusspunkte peale kõige veel ka esinemiskindlus ja -vabadus.»

Konverentsieelse vaevanägemise ja konverentsiaegse närvipinge taustal majandussuhete ringi pakutud võimalus veeta pärast ametlikku osa koos ilus kevadõhtu.

EVA MIHKELSON

Võistkondlik esikoht ülikoolile

Vabariiklik vene keele olümpiaad toimus vahetult enne 12. aprilli. Seepärast olid keskseks teemaks maailmaruumi probleemid. Populaarteadusliku filmi «Universumi mõistatus», varem loetu ja kuuldu ning omaenda fantaasia põhjal koostas iga osaleja 5-minutilise ettekande. Eelnevalt kirjutas iga osavõtja ka ettekande teesid, mida esinemise ajal võis kasutada.

Ettekanded esitati ladusas vene keeles, sisutihedalt ja huvitavalt. Zürii, kuhu kuulus igast kõrgkoolist üks esindaja (esimeheks dots. Helle Vissak), hindas keele grammatilist õigsust, väljendusoskust, mõtte loogilisust, sõnavara rohkust ja ka reglemendist kinnipidamist. Kokkuvõtteid tehti ühises teelaus vanas kohvikus.

Individuaalselt olid paremad (1) Elmo Nüganen (TRK); (2) Anti Iljin (EPA); (3) Vladimir Indrikson (TRÜ); (4) Risto Pullat (TRÜ); (5) Erik Puura (TRÜ).

Meeskonnavõit kuulus TRÜ-le, järgnesid EPA, TPI, TRK, TPeDi ja ERKI.

MALLE RÜÜTM,
ainekomisjoni liige

فرهنگ علمی
ریاضی

J. REIMAND, K. VELSKER

VALEMEID
MATEMAATIKA

Tänu

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumile Tartu majanduse ja sotsiaalse infrastruktuuri kohta esitatud õiendi koostamiseks vajalike materjalide kogumise, süstematiseerimise, võrdlemise ja läbitöötamise, samuti esialgse projekti koostamisel ja kooskõlastamisel ülesnäidatud täpse, kohusetundliku ja algatusvõimelise töö eest pälvisid tänu Tartu linna arengu kompleksuurmise labori juhataja Urve Salo, poliitilise ökonoomia kateedri dots. Olev Raju ning rahanduse ja krediidi kateedri dots. Arno Susi.

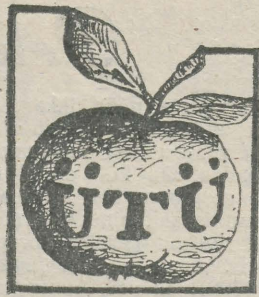
25-aastase tööjuubeli puhul pälvis tänu laitmatu töö eest ühiselamu komandandina Hilja Reimann.

Õppevahendi tõlge

Ülikooli rotaprintiil 1979. aastal 1500 eksemplaris paljundatud õppevahend «Valemeid matemaatikast» pälvis kordustrüki kirjastuses «Valgus» 1983. aastal tiraažiga 35 000. Nüüd saab seda raamatukest lugeda ka tagant ettepoole, sest kirjastus «Mir» tõi kas Jaan Reimandi ja Kalle Velskeri koostatud kogumiku pärsia (färsi) keelde. Tõlgitud väljaannet jätkub 10 100 õppurile Afganistanis.

Jüri Afanasjev

UTÜ võrdleva kultuuriloo ja orientalistika ringi IX konverents

peeti aprilli lõpul ja tõi kahel päeval kokku auditoriumitäie kuulajaid. Konverentsi esimene päev oli üliõpilaste, teine päev aga esmakordselt ringi konverentside traditsioonilisest vilistlaste päralt. Konverentsi juhatas sisse ringi teadusjuhendaja, TRÜ ajaloos ja semiootika labori juhataja Linnart Mäll, kes labori ja Üleliidulise Orientalistide Assotsiatsiooni nimel soovis edu ürituse heaks kordaminekuks.

Edasi läks esinemisjärg juba tudengite kätte. Esimene ettekanne «Himaalaja rahvad Michel Peisseli kirjelduses» oli Priit Heinsalut (matem. IV), kes rääkis tuntud prantsuse teadlase ja rännumehe tööde põhjal mõndagi huvitavat Himaalaja vähe uuritud piirkondade rahvastiku eluolu kohta. Teisena sai sõna küllalisesineja Moskva RÜ juures asuvast Aasia ja Aafrika Maade Instituudist K. Tertitski (IV k.). Tema ettekanne «Hiinlaste etnopsühholoogia» paistis silma laiahaardelisuse ja hea materjalitundmisega. Järgmine esineja A. Lankov (V k.) oli Leningradi RÜ idateaduskonnast ja tema ettekanne käsitles Jaapani-Korea 1609. aasta lepingu sõlmimise rituaali küsimusi. Arne Uusjärve (geogr. III) esinemisest saime teada, kui põhjalikud olid geograafiaalased teadmised vanadel hiinlastel. Leningradlanna O. Tutatšikova (V k.) analüüsis hiina keskaegse kirjanduse ühe tähtsate Wu Chengei romaani «Teekond Läände» ideelist sisu ja filosoofilisi juuri. P. Vjaznikov (IV k.) Moskvast rääkis india kirjandusklassiku Prasadi draamaloomingu meetodi küsimustest. Päeva lõpetas meie esineja Eduard Parhomenko (ajal. II) ettekandega «Surnute kultus Vana-Egiptuses», millega ta nädal varem oli esinenud ka Moskva RÜ AAMI UTÜ konverentsil.

Zürri nimel võttis sõna L. Mäll, kes kriitiliselt märkis, et peaaegu kõikide ettekannete põhipuuduseks oli ohtrasõnalisus ja mõningane laialivalgusus. Soovida jättis seisukohtade täpne teaduslik formuleerimine. Positiivseks märkis Zürri ära (eriti küllalisesinejate) head materjalitundmist ja ladusat esinemist. Zürri pidi seekord tunnistama küllalissetekannete paremust nii esinemiskultuuri kui ka probleemitundmise osas. Mõõdukuseks võib öelda, et ehk ei olnud jõud ka päris võrdsed, sest küllalised olid kõik IV või V kursusest, kuna meie kolmest esinejast kaks olid nooremalt kursustelt. Parimaks tunnistati A. Lankov Leningradi RÜ-st, keda autasustati ka vastava aukirjaga. Aukirja hea esinemise eest said ka kõik teised esinejad. Meie tudengitest tõsteti esile Priit Heinsalu ettekannet.

Vilistlaspäevaks oli planeeritud viis ettekannet ja kõik, kes olid andnud lubaduse esineda, leidsid aega tulla. Enne vilistlasi sai sõna veel üks tudengist küllalisesineja Moskva RÜ AAMI-st G. Tšubar (IV k.). Tema ettekanne «Sassaniidide riik V saj. m.a.j.» pälvis samuti aukirja. G. Tšubar oli meie konverentsi küllaliseks juba teist aastat järjest.

Vilistlasettekannete järjestus määrati kindlaks loosiga ja esimesena langes liisk allakirjutanule, kes oma ettekandes käsitles teadusliku mõtlemise probleeme maailmakultuuris ja kriitiseeris üksikteadustes ammutatud faktide põhjal teaduse ja teadusliku mõtlemise ajaloo europotsentristlikke käsitlusi. Arvo Tõnisoo (TA FI) tõi oma ettekandes välja mõningaid huvitavaid kokkulangevusi kaasaegse füüsilise maailmapildi ja vanaida mõttesüsteemide vahel, mis

andsid omapoolset kinnitust eelkõneleja seisukohtadele. Andres Herkel (ENSV PTUI) tutvustas ühe uuema psühholoogia koolkonna, nn. transpersonaalse psühholoogia teoreetiku John Welwoodi seisukohti ja analüüsis ida psühholoogide mõjusid tema töödes. Harri Ints (TRÜ) käsitles psühholoogilise stereotüübi probleemi budistliku psühholoogia kontekstis. Päeva lõpetas ringi vanema generatsiooni vilistlane Tarmo Kulmar (TA AI), kelle ettekanne «Orientalistika arenguajooi Tartu ülikooli ajaloo» andis ülevaate orientalistikaalasest tööst 350 aasta jooksul ja samuti sellealastest kirjandusest.

Lõppsõnas avaldas Linnart Mäll arvamust, et kuuldud ettekannetes kõne all olnud probleemeid väärisksid kindlasti edasist uurimist ja ka kirjasõnas avaldamist. Ta rõhutas vajadust taolist vilistlaspäevade traditsiooni jätkata, et ei kaoks side ringi ja vilistlaste vahel, mis senini on üsna tihe olnud. L. Mäll märkis ära ka seda, et UTÜ võrdleva kultuuriloo ja orientalistika ringi tegevus on ammugi ületanud ainult huvialaringi piirid ning on täiesti arvestatav tulevase teaduskaadri ettevalmistamisel. Tunnistuseks on seegi, et kõik vilistlaspäeval esinejad on kas juba astunud või lähitulevikus astumas Üleliidulise Orientalistide Assotsiatsiooni liikmeteks.

MÄRT LÄÄNEMETS

Kahe tule vahel

Laupäevakustaabis tööd alustades kuulsin mitme kogenuma seltsimehe arvamust, et niikuinii leidub hiljem tulemustega rahulolematuid ja näpuga näitajaid. Nii olevat see aastaid olnud. Selline ennustus sundis staabi liikmeid töösse eriti tõsiselt suhtuma.

Kui tänavate puhastamisega saadi ühele poole 18. aprilli õhtuks, siis haljasalade, sealhulgas Toomemäe koristamine lõpetati just maipühade eel. Teaduskondadega kooskõlastatult arvestasime nii Toomemäe pinnase seisukorda kui ka tähtsust aegu ja kõrgemate instantside nõudmist. Täna teadaolevad reageeringud olid järgmised.

Televisioonis laupäevakutulemusi edastades ütles sama päeva õhtuses uudistes reporter Rein Joamets, et ülikoolirahval jäi isegi Toomemägi koristamata. Selgitust otsides sain sm. Joametsalt vastuse, et tema suhu pani need sõnad Tartu linna laupäevaku peastaabi esimees. Samal põhjusel kritiseeriti ülikooli teravalt 22. aprillil toimunud laupäevakutulemuste arutamisel EKP Tartu Linnakomitees, TRÜ laupäevakustaabi esindaja Otto Telleri seletusi, et Toomemägi ei kannal veel, ei peetud õigustavaks.

Seejärel ilmus Teie emotsioonidest nõretav artikkel, sm. Toomas Jürjado. (Üle-eelmine «TRÜ»). See algul lausa ehmatas. Jäi mulje, nagu oleks traktor teinud need sõidud vähemalt kolmehõlmalise ad-

raga. Paar (tõesti sügavat) rattajälge moodustavad õnneks Toomemäe murust nii väikese osa, et ühe ette kirjutatavad nullid mahuvad vaevalt ühele reale. Kahetsusväärne on ka Teie eksimus koormate suuruse osas. Tänavuse prahiga koos viidi ära ka eelmise aasta prah, mis just antud tüli tekitanu vältimiseks varem viimata.

Minu arvates on raske nii kõrgelt (kaugelt) määrata ilmeksimatult töö tegijate suhtumist Toomemäesse.

Loodusesõbrana on Teil põhimõtteliselt õigus. Kahjuks jäeti Toomele esmapilgule nähtamatuid jälgi tunduvalt rohkem. Kui staap tegeles põhiliselt koristustööde koordineerimisega, info, tööriistade ja transpordi kindlustamisega, siis iga teaduskond pidi oma objektile ise tagama tööde õige organiseerimise. Kahju, et muidu tublilt töötanud kehakultuuriteaduskonna laupäevakulised esimese murulõhkuva sõidu järel veel kahel korral traktori saatsid.

Ka masinate marsruute oleks olnud võimalik nii mõnelgi Toomemäe osal mõistlikumalt korraldada. Loodan, et seda arvestavad tulevikus kõik Toomele koristustööd organiseerijad.

Laupäevakustaap on omad järeldused teinud. Ka kahjustatud nõlv sai võidupühaks korda tehtud.

ARNO MÄGI

Uudne üritus õigusteaduskonnas

Õigusteaduskonna UTÜ nõukogu eestvõttel toimus aprillis teaduskonna esimene UTÜ seminar, millest võtsid osa ka Moskva, Vilniuse ja Bakuu RÜ ning Moskva Rahvusvaheliste Suhete Instituudi tudengid.

Võrreldes igakevadiste konverentsidega, mis sellest aastast alates hakkavad toimuma sügisel, oli tänavu kaks uuendust. Töö toimus UTÜ ringide baasil (eelmistel aastatel vastas kateedri nimetus sektiiooni nimetusele). Tõiseks suhtlemiseks kasutati ainult vene keelt (varem anti välja venekeelsed teised). Need kaks erinevust traditsioonilisest korralduse vormist põhjustasid väiksema osavõtu kui konverentsil. Ringides kujunes aga avameelne tõine õhkond, kõik võtsid arutelu aktiivselt osa. Sellist innukust näeb konverentsidel harva.

Kuigi oma ulatuselt ja teaduslikult potentsiaalilt jääb sinne semi-

nar märgatavalt alla omataolistele suuremates keskustes, olid küllalised rahul. Arasõidueelseist sõnadest ja meie kogemustest nähtub, et mujal ei pöörata erilist tähelepanu osavõtjate vaba aja sisustamisele. Meil osutatakse sellele märksa suuremat rõhku. Linnakursioon ning TRÜ TR külastamine, õhtused koosviibimised ja RSP üritused — kõik see meelkitab ka kaugemates vennisvabariikides tudengeid meiega sõprussidemeid laiendama. Eelmisel aastal oli osavõtjaid Gruusias ja Armeenias, tänavu saabus kolm noormeest Aserbaidžaanist. Tutvumist üksteise elu- ja õppimistingimustega ning kultuuriga võib pida olulisemakski puhtteaduslike sidemete arendamisest. Elukoige seda suunda püüame ka edaspidi jätkata.

MARCEL VICHMANN, õig. II k.

VRÜ ühiselamutest

Enne maipühi olid ELKNÜ TRÜ komitee olmesektori juhataja ja üliõpilaste ametiühingu presiidiumi liige Mati Allik (õig. IV) ning alakirjutanu Vilniuse RÜs, et tutvuda leedulaste kogemustega ühiselamute juhtimisel.

Vilniuse RÜs on 18 ühiselamut ja enamik neist asub neljas üliõpilastlinnakus, mille juures on ka kauplused ja sööklad. Üliõpilastlinnakusse, kus meie peatusime, kuulus veel parkmets koos spordiväljakutega. Saim üldpildi ühiselamutest, mida hakkasime täiendama nende korralduste aluste tundmaõppimisega. Meid juhutati üliõpilaste ametiühingukomiteest ühiselamute direktiooni juhi Vytautas Palionise juurde, kes mäletatavasti on mänginud «Zalgirise» võitude nimel. Hiljuti loodud direktiooni kuulub peale energilise juhi veel paar töötajat, kes edukalt juhivad 18 ühiselamu majanduselu.

Korraldumistesse suhtutakse printsipiaalselt nii ühiskondlike organisatsioonide kui ülikooli administratsiooni (mille üheks lülis on

ühiselamute direktioon) poolt.

V. Palionise sõnutsi võimaldab loodud direktioon paremini lahendada ka ühiselamute majandusküsimusi. Varustuse ja materjalide vajaduse väljaselgitamine ja tellimine ning komandantide ja muu teenindava personal töö kontrollimine on direktiooni ülesanne. Tähelepanuväärne on see, et kõikides vähemalt 400 üliõpilasega ühiselamutes töötab 3 palgalist valvurit, kohakaasuluse alusel on ametis puusepad, elektrikud, sanitaartehtnikud, jätkub palgalisi koristajaid. See on aluseks Vilniuse RÜ ühiselamute suhteliselt heale majanduslikule seisukorrale.

Kõike seda silmas pidades on Vilniuse RÜ kogemustest ka meil üht-teist õppida ja saadud uued mõtted ongi juba rektoraafile ja ühiskondlikele organisatsioonidele edasi antud.

ASKO POHLA, õig. II k., õigusteaduskonna komsomolisekretär

KLUBIS

Reedel, 23. mail, laup., 24. mail ja pühap., 25. mail kl. 21 KLUBI HOOAJA LOPUPEO PEAPROOV JA REKLAAMIOHTUD.

LEHTE OTS

Teisip., 27. mail kl. 20 TRÜ luuleteatri hooaja viimane «SIURU SALONGIOHTU» «Carpe diem». Pääsmed müügil enne etendust.

Toimetaja VARJE SOOTAK

Räägiti majanduse tõhustamisest

Majandusteaduskonna üliõpilastele esines NSVL Riigipanga EV Kontori juhataja, Eesti NSV teeneline ökonomist T. Kušnir. Teemaks oli majandamise tõhustamine

laenu abil XII viisaastakul, samuti rahandus-krediidiala spetsialisti ettevalmistamise täiustamine TRÜ-s. Kohtumised rahandusministeeriumi ja pangakontori juhtivate töötaja-

tega on muutunud traditsioonilisteks nii poliitpäevadel kui ka UTÜ ringides.

HELLE VIDER, žurn. I k.

Ajalhe «TRÜ» toimetuse aadress 202400 Tartu, Olikooli t. 18, TRÜ, ruumid 240, 241, tel 3 51 80. Hans Heldemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Olikooli 17/19. III, «TRÜ» ilmub reedeti. Tellim. nr. 2505. MB-06231. Tiraaž 3000. Maht 1 trükipoogen.

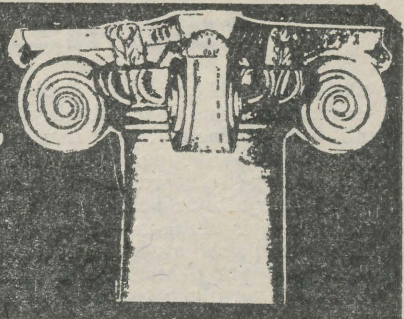
«TRÜ»

«Тарту Рийклай Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту, Эстонской ССР.

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 19 (1453)

Reedel, 30. mail 1986

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

Hea lugeja!

Aeg saab täis. Küsimusele: «Mis uudist?» saab nüüd vaid ühe vastuse — «SESSIII!» Arvestused, kursusetööd, diplomitööd, eksamid. Üks esmakursuslane: «Kas tõesti pean ma nüüdsel viis kevadet järjest raamatute taga istuma?» Üks diplomand: «Ülikooli tulen praktiliselt tagasi juba avastades, pisut võõristust-tundes. Teen viimast suve õpilasmalevat. Ei töölt enam saa. Kahju on, hirmus kahju. Veel oleksin mitu aastat siin.»

Aeg... ja ruum... Kui veel küsimusi-kõnnetusi kirjutada, ei jää ruumi viimastele sündmustele. Aga ka ülikoolilehe kaudu tahaks teada anda, et

... eelmisel kolmapäeval oli ülikooli külaliskõne EKP Keskkomitee sekretär Rein Ristlaan. Ta kohtus ülikooli juhtkonnaga, milmete õppejõudude ja üliõpilastega. R. Ristlaan viibis ka vene filoloogia osakonnas loengul (dots. V. Bezubov), uudistas meie arutiklassi ja ühiselamuid;

... sel kolmapäeval toimus neljas «Kongressi tribüün». NLKP XVII kongressi majandusstrateegia oli poliitilise ökonoomia kateedri juhataja prof. Mihhail Bronštšini kõneaineks. Tribüün jätkub sügisel;

... üleile kogunesid aulasse ülikooli rahvakontrolli konverentsi delegaadid. Kuidas parandada oma tööd? Kuidas panna ühisvarast kõiki hoolima? TRÜ rahvakontrolligrupi esimeheks valiti tagasi prof. Lembit Tähepõld;

... klubis algab... (loe 4. lk.);

... pühapäeval kell 11.30 võtab ülikooli juhtkond nõukogu saalis vastu Valgevene kirjanduse ja kunsti päevade delegatsiooni;

... 2.—4. juunini korraldavad TRÜ ja NSVL MA farmakoloogia ja farmaatsia teaduslik nõukogu Tallinnas olümpiaregati keskuses üliõpilaste sümposiumi «Neuroleptikumide keemia, farmakoloogia ja kliinik». Kolme päeva jooksul esitatakse ja kuulatakse ettekan- deid kaasaja peamiste antisühhoo- tiliste vahenditeomadustest ekspe- rimendis ja haigeravis. Toimub programmi «Neuroleptikumid» aru- telu.

Kolmapäeval tõi post fotopaki ja mitu kirja Vilniuse ülikoolist. Seal- sed ülikoolilehe tegijad on tänuli- kud võimaluse eest osa võtta meie RSPst ja annavad teada oma va- bariigi ajakirjanduspäevast. See haaras korralduselt ja osavõtult kõiki Leedu ajakirjanikke. Leni- ngradi ülikooli ühes lehenumbris anti ülevaade meie Tartu muusika- päevade ajaloost. Mitmel pool on kirjutatud ka TRÜ RSPst. Aitäh sõpradele!

Hea lugeja! See on tegeli- kult meie eelviimane lehenumber. Järgmine ilmub 13. juunil. Kes soo- vib sinna veel midagi kirjutada, peaks oma loo ära tooma ilmingi- mata kohe. Üks number tuleb küll veel 27. juunil, kuid see on ainult lõpetajatele.

HEAD PÕRUMISTI

VARJE SOOTAK

Tunnustus Eesti Sidemed vajavad teadlasele tugevdamist

23. aprillil Leningradis toimunud Üleliidulise Botaanikaseltsi sootea- duse sektiiooni 25. aastapäeva tä- histamise pidulikul istungil sai au- kirja ka meie ülikooli taimesüste- maatika ja geobotaanika kateedri professor Viktor Masing. Üleliiduli- se Botaanikaseltsi presidendi akad. A. Tahtadžjani ja teadussekretäri biol.-dr. N. Golubkova allkirjadega aukirjas öeldakse, et see on antud aktiivse osalemise eest sooteaduse sektiiooni üleliidulistel nõupidamist- el ja seminaridel, soodeteabe prop- aganda eest ning töö eest soode kaitsmisel.

ALAR LÄNELAID

Teoreetilised teod Hobulaiul

LUS-i teoreetilise bioloogia sek- tsiooni ja ÜTU teoreetilise bioloogia ringi ühine ettevõtmine — XII teo- reetilise bioloogia kevadkool — toi- mus 16.—19. mail Hobulaiul. Ke- vadkooli teema «Biosüsteemide kooseksisteerimise teooria» kajas- tus kooslusi, endobioosi, sotsiobiolo- giat ja molekulaarseid interakt- sioone käsitlevais ettekandeks ning viis sõbralikes ja viljakates vaidlus- tes kokku bioloogiliselt mõtlemaid täppisteadlasi ning täppisteadusli- kult mõtlemaid biolooge.

Pitoreskne ümbrus näis mõtle- mist soosivat ka kevadkoolist osa- võtnud üliõpilaste hulgas ja seegi lubab lootä ÜTU teoreetilise bio- loogia ringi jätkuvat aktiivset te- gevust.

TOOMAS REMMELKOOR,
JUHANI PÜTTSEPP

Ülikooli juures täiendasid oma teadmisi ETKVLi süsteemi raama- tupidajad. Nende hulgas oli ka kaubandusraamatupidamise eriala lõpetanud, kes töötavad nüüd pea- raamatupidajatena või nende ase- täitjatena. Raamatupidamise kateed- rit huvitas, kuidas lõpetanud on ra- hul valitud alaga, kuidas nad on kohanenud, mida arvavad värske- test lõpetajatest ja praegustest praktikalt viibinud üliõpilastest.

Praktikud arvasid üksmeelselt, et tegevuse tulemusi analüüsitakse lu- bamatult vähe — raamatupidajad ei suuda seda oma suure töökoor- muse juures, samuti on liialt koor- matud teiste osakondade töötajad. Lubamatult aeglaselt edeneb arves- tuse mehhaniseerimine. Oppejõud jagasid praktikute arvamust, et ots- tarbekam oleks kompleksne mehha- niseerimine läbi viia ühes koopera- tiivis ja seejärel ehitada töötav süsteem ka teistes.

Teine küsimuste ring puudutas õppimist ülikoolis, sisseelamist töö- kohal ja hilisemate lõpetajate töö- leasumist. Kõlama jäi arvamus, et ülikoolist saadava pagasiga võib edukalt töötada raamatupidamise erialal, kui endal on pealehakkam- ist. Raamatupidaja erialalt võib pärast mõningat töötamist edukalt asuda juhtivtöötaja kohale, mida kinnitab mitmete lõpetanute teenis- tuskäik.

Ettevalmistuse tasemega jääd i üldiselt rahule, kuid praktika osa- tähtsust hinnati väheks. Pealegi on uutes õppeplaanides praktika aega lühendatud. Oppejõududel oli meeldiv kuulda, et meie lõpetajad omandavad väga kiiresti vajalikud töökogetused.

Kateeder on ka varem kasutanud mitmeid vorme lõpetanutele side- mete loomisel, kuid tundub, et vii- mati toimunu oli meeldivaim, AAVO OTSAR, vanemõpetaja

Ekskursioonil õppimas

Millist õigust nad seal õigusteaduskonnas ka taga ei aja! Kõige muu kõrval proovib tudeng hammast veel loodusressursside- ja keskkonnakaitseõigusega. Tutvus selle õppeainega ei piirdu pelgalt kuue samba taga pakutavaga. Juba kümme aastat on kursust, kes mo- mendil keskkonnaprobleemidega kõige tihedamalt seotud, õppekurs- sioonil Põhja- ja Kirde-Eestisse oma silma kuningaks krooninud.

Nüüdki, looduskaitsekuul, jättis õigusteaduskonna III kursust Tartu kaheks päevaks oma kevadisesse linna-askeldustesse. Ise suundusime koos õppejõudude dots. Lembit Saarnitsa ja v.-õp. Irene Kulliga Ees- timaa kahte vahest kõige kontrastsemasse naaberpaikkonda. Mõle- mad — Kohtla-Järve põlevikivirajoon ja Lahemaa rahvuspark pakuvad otsest huvi nii loodusressursside õiguse kui keskkonna õigusliku kaitse seisukohalt.

Tutvusime koondise «Eesti Põlevikivi» Ahtme kaevanduse ja «Oktoobri» karjääriga. Lisaks praktilisele maapõuekasutusele nägime siin kaevandusvete puhastamist ning kaevandatud maade rekultivee- rimist metsa- ja põllukultuurideks.

Sõitnud läbi tohutul hulgal uue taimkatte alla saanud maid, oli järgnev külastuskäik Lahemaal siiski kui ilus muusika hinge- le. Viitna, Palmse, Altja, Vergi, Käsmu — need nimes ei vaja lähemat selgitust. Oppeotstarbelisel eesmärgil oli Lahemaa meie jaoks erili- selt kaitstav maafondi osa põllu- ja metsamajandusega seotud maade, puhkealade ning reservaatidega. Tänu tarmukale giidile kordasime peale erialaste teadmiste ka algkooli bioloogiakursust. Kusagilt mä- lusopist tuli lagedale teadmine nõmme- ja mustikamännikutest. Teine kord jälle peatas giid bussi keeluga mitte enne edasi sõita, kui teeme vahet pohlal ja leesikal.

Meie õppekursioonil oli veel üks tahk. Mõeldud eriti neile, kellel sihiiks majandijuristi elukutse. Külastasime kõrgetasemelise õiguslase teenindusega «Viru» kolhoosi, kus tutvusime ka kolhoosi arvutuskus- kusega. Viitna motelli hubases kaminasaalis kõneles vabariigi ATK juriidilise osakonna juhataja Maido Paju meie juriidilisest tööst põl- lumajanduses.

Kaks maikuist päeva pakkusid mitmesugust — saime paljuski tar- gemaks, oli puhkust, oli vaheldust. Ja mis peamine — ekskursioon andis kinnitust, et keskkonna õiguslik kaitse meie jaoks üksnes eksa- mini ei kesta.

TRIIN RAHNU
õigust. III k.,
teaduskonna pressisekretär

Ministri käskkiri

Tubli töö eest ühiselamute korras- tamisel ning töö- ja puhketingi- muste loomisel pälvisid ENSV KKEH ministri käskkirjas kiitust ja 50-rublase preemia komandandid H. Reimann, S. Kilgi ja E. Jaani- kesing, ühiselamunõukogu esimehed

M. Allik, M. Põld ja H. Sepp, re- mondiosakonna juhataja K. Lepik, töödejuhatajad I. Kõiv ja I. Kom- pus, meister R. Kangus, maalik H. Raudsepp ja H. Aim, elektrikud H. Aim ja I. Hirno, krohvija S. Volk, puusepp A. Tohvre.

Juhõissa! Sess!

Halbu nalju armastab elu meiega teha. Kasvõi seegi, et sess tuleb ootamatult keset kõige ilusamat aega. Kevad ju... Aga selle ase- mel, et kusagil grüünes mõnusalt aega veeta, pead hoopis ennast noo- mima oma murelu rohutirtsuolu pä- rast talvel. Kuid kuidas siis läheb meie tudeng sessile vastu? Otsime vastust TRÜ sotsioloogiaosakon- nast.

1984/85 viisid TRÜ sotsioloogia- osakond ja ELKNÜ TRÜ komitee õppesektor läbi ankeetküsitluse «Loengust eksamini», mille eesmä- riks õppeprotsessi ja selles toimu- vate muudatuste tundmaõppimine.

Suur osa küsimustest olid seotud õppetööga. Analoozne ankeet viidi läbi ka 1972. aastal. Heidame siis pilgu neile halastamatutele prot- sentidele ja kaeme, mis muutunud paremaks-halvemaks enam kui ka- heteistkümnne aastaga.

Võrreldes ajavahemikku 1972— 1986 on vähenenud väga heade ja väga halbade loengute protsent, sam- al ajal märkimisväärselt tõusnud keskpäraste loengute arv. Viimase ankeedi järgi on häid loenguid 30%, keskpäraseid 50% ja halbu 10%. Kõrgelt hinnatakse erialaa- nete loenguid — 50% loengutest väga head. Loomulik oleks nende

10% väga halbade loengute arvu viimine miinimumini, sest üks just siit tule ka kõige rohkem põhjuse- ta puudumisi.

Valdavaks õppevormiks ongi loeng, vaid 10% eksamik vajami- nevat materjali omandatakse prak- tikumidel ja seminaridel. Samas — üliõpilaste hinnangul on loengu kasutegur aine omandamisel kesk- mine, palju on madala kvaliteediga loenguid. Loenguid konspektierib koos kaasamõtleamisega 34%, 13% ei konspektiiri üldse.

Kuid lõpuks hinnatakse üliõpilast ikkagi tema õppeedukuse, eksami- sessiooni tulemuste järgi. Üliõpilaste keskmine hinne oli 1972. aastal 4,04, kaksteist aastat hiljem 4,12. Tulemus pole ju sugugi paha, kuid on ka vähemrõõmustavaid fakto- reid: suurenenud on eksamitele mit- teilumumiste arv, langenud on tun- duvalt heade hinnete osa.

Tänane tudeng on küllalt objek- tiivne ja enesekriitiline, sest ta pa- kub oma keskmiseks hinneks 3,7 ja 60,5% vastanuist väidab, et nad on võimelised õppima paremini kui praegu. Kuid heitkem oma kuning- lik pilk arvu- dele.

Ise hindab oma teadmisi:

	1972	1984
«2»	3,7	7,4
«3»	28,6	30,1
«4»	52,6	47,2
«5»	15,1	15,3
keskm.	3,79	3,70

Millise hinde sai eksamil:

	1972	1984
haigetõendiga	2,7	1,8
loobus	0,8	1,2
«2»	4,1	2,5
«3»	18,4	12,6
«4»	42,1	50,1
«5»	31,9	31,9
keskm.	4,04	4,12

1972 omandati semestri jooksul 47% eksamiks vajaolevast materja- list, 1984 42%.

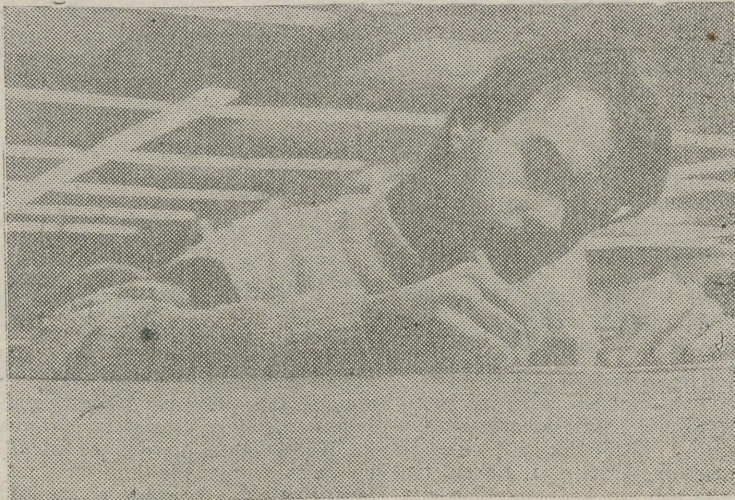
Teiseks ankeedis käsitletud prob- leemiks on õppedistsipliiniga seotud küsimused.

Üliõpilane võtab osa 76% tunni- plaaniga ettenähtud õpelnunnist. Tagasihoidlik on osavõtt semina- rdest — 83% ja praktikumidest — 87%. Oppedistsipliini kursuste löi- kes võrreldes on eeskujuks mudugi I kursust ja kõige muretumalt suh- tub asjasse III kursust.

Mõjuvateks karistusteks loetakse rektori käskkirja, stipendiumist il- majätmist, eksamiküsimuste sõltu- vust puudumistest.

Arvud jäävad arvudeks. Oma ole- musega võivad nad meid kas ko- hutada või lohutust pakkuda. Lo- hutagem end siis sellega, et 37% vastanuist omandab materjali va- hetult enne eksamit, semestri jook- sul pidevat õppetööd ei toimu. Mingi siis sess hästi!

Oppesektori juhataja
REET RANDOJA
abiga pani loo kokku
VILJA KALLASTE

AIN PROTSINI foto

Üks päev bioloogia-geograafia- teaduskonnas

7. mail võtsid rektoraadi ja ühiskondlike organisatsioonide liikmed ette teaduskonna, kus õpib 441 üliõpilast, kus töötab 9 professorit, 19 dotsenti, 5 vanemõpetajat ja 9 assistenti. Need arvud viitavad bioloogia-geograafiateaduskonnale. Kell 9.15, pärast sõbralikke käepigistusi teritasid «külalised» kõrvu, et kuulata dekaan dots. Aadu Loogi ülevaadet. Dekaan alustas komistuskividest. Uuel õppeaastal komplekteerub I kursuse täies ulatuses — sügisel poisse sõjaväkke ei kutsuta, küll aga naasevad poisid armeeteenistusest. Samuti paisub ka II kursuse. Seetõttu läheb praktikantide organiseerimine keerukaks. Ka laborite varustatus on nigel: bioloogid võivad oma mikroskoopidega enam-vähem rahule jääda, kuid geoloogide tarvis ei jagu polarisatsioonioptikat — tellimusi nendele hädavajalikele instrumentidele lihtsalt ei täideta. Aga kuidas saab siis tõsta praktiliste tööde osakaalu?

Pikad õppe- ja menetluspraktikad on teaduskonna õppetöös üks eriteadlaste koolitamise aluseid: zooloogid praktiseerivad Paimse, botaanikud Tipul ja ökoloogid Voorel. Neid baase peab teaduskond oma jõududega korras hoidma, ülikooli ehitusjaoskonna töörüistad sinna ei ulatu. Õppepraktika baasid puuduvad geoloogidel ja geograafidel. Esimesed on sõlminud koostöölepingu Teaduste Akadeemiaga, nii et need saavad Matsalu ja Lahemaal geoloogilisi kaarte teha. Geograafid püüavad Kurtnas läbi ajada ja nagu öeldud, on nad seal vaeslapse-rolis. Dekaan rõhutas, et nende õppepraktikad annavad koostöös teiste asutustega reaalse väljundi — mitte ainult ei õpita, vaid tuuakse ka vahetut kasu. Seetõttu oleks vaja geograafidele ehitada Tartu rajoonis baas, et teha I ja II kursuse kompleksõppepraktikat.

OTU töö on viimastel aastatel elavnenud. Viimasest konverentsist, mis toimus aprillis, võtsid osa kõik sektsioonid. Kuue üliõpilase kohta tuli üks ettekanne. Konverentsidest võtab osa rohkesti õppejõude, üliõpilaste osavõttu tuleks selles suurendada. Üleliidulistel konkurssidel on teaduskonna üliõpilased oma ja kogu ülikooli tasel vaieldamatult tõestanud. Alates 1981. aastast on ära toodud 5 medalit ja 5 preemiat. 1985. aastal said kuldmedali Allan Nürk ja Sulev Nõmmann. Dots. Udo Reino arvas, et iga eriala peaks töö esitama, seni on alati esitatud ainult 2—3 tööd. Dekaan väitis vastu, et esitada maksab ainult konkurentsivõimelisi töid.

Pedagoogikanõukogu esimees prof. Jaan Mikk rääkis vajadusest muuta üliõpilaste suhtumist õpetajaametisse. Selleks on vaja teaduskonnas avada eraldi vastuvõtt pedagoogikaharru, kuhu astumiseks kirjutab üliõpilane avalduse. Olles valinud pedagoogika eriala, hakkab üliõpilane sellesse sihteadlikult suhtuma ja omandab õpetajakutseks vajalikud teadmised. Siimaani on olnud üliõpilaste hoiak pedagoogiliste ainete suhtes negatiivne. Nii pole võimalik süveneda pedagoogikasse, mis nõuab peale kitsa eriala ka psühholoogiavaldkondade täpset tundmist. Bioloogide kiituses ütles prof. J. Mikk, et 2—4 üliõpilast on III kursusel alustatud pedagoogikaalast tööd jätkanud neljandalgi kursusel, minnes niiviisi diplomini välja. Filoloogid kirjutavad reeglina ainult ühe töö. Niiviisi aga ei saada oskustega õpetajaks.

Dekaan tunnistas, et õppevahendite ja meetodiliste materjalide väljandmisel on puudujääke. Ajavahemikus 1971—1975 ilmus 44 trükist; siis hakkas asi allamäge minema. Kuigi 1975st aastast on «Valguses» kirjastatud mitmeid õpiku kaaluga raamatuid, ei korva see teaduskonna vajadusi. Olukorra parandamiseks koostati viie aasta plaan, mis kohustab iga õppejõudu välja andma vähemalt ühe õppe-metoodilise vahendi.

Üliõpilaste olme ja tervis Leningradi mnt. 27 ühiselamus on tänu kasvatusprodekaan dots. Ivar Aroidile kord maksma pandud. Ühiselamu eesotsas seisab grupp teovõimelisi üliõpilasi. Tehnilise sõlme ruum on korraldatud puhkekoaks, kus käib koos üliõpilasklubi. Seal on esinenud haldusprorektor Vello Peedimaa, dekaan, prof. Hans Trass jt. 1. septembrist muutub majutusprobleem õige kriitiliseks. Teaduskonda võetakse vastu 95 üliõpilast, sõjaväest saabub 50 poissi — konkurents ühiselamukohtadele muutub tuliseks. Opprektor prof. Uno Palm kostis vastu, et kõik teaduskonnad räägivad samast murest, tuleb oma ressursid üle vaadata ja lahendus leida — ülikoolil pole võimalik üledo üht ühiselamut ehitada.

Kasvatustöö. Teaduskonna trumbiks on üliõpilaste võimalus olla koos loodusega: lisaks praktikale, mis integreerib üliõpilasi, annab võimaluse teaduskonnale eriomase vaimu kujundamiseks, korraldatakse ka looduskaitsepäevi, kus osalevad nii üliõpilased kui ka õppejõud. Nii et — teaduskonna tudengid kohvikutes haudumas ei käi — eelistatakse tervislikku ja kasulikku tegevust looduses. Ülikooli juhtkond heitis ette üliõpilaste metsikut matkamist, mille jaoks näpistatakse aega õppetöö arvelt. Välja on surnud ka üleliidulist eeskuju andnud matkaklubi «Patrioot». Eraldi arutlusobjektiks kujunes lõhe teaduskonna ja botanikaia koostöö vahel.

Niisugune oli sissejuhatav koosviibimine dekanaadis. Kuid ka päeva ülejäänud osa jooksul seisis teaduskond valmisolekus nr. 1 — ülikooli juhtkond hargnes allasutustesse laiali.

Kell 16 kogunes prof. Vaga auditooriumisse «lai ring» — hommikusele koosseisule lisandusid ka teaduskonna ülejäänud õppejõud. Päeva muljetega alustas prof. Uno Palm. Ta nentis, et õpperuumide nappus on suur ja nad on vietsas seisundis, kuid ülikooli praegustes tingimustes võiks olukord veel halvem olla. Lähema viie aasta jooksul ei ole midagi juurde loota, nii et tuleb pingutada. Teaduskonnas pole ühtegi kaasaaegset personaalarvutit — on vaja astuda arvutite «Tartu» järjekorda. Tehnikat võiks üldse rohkem kasutada — grafoprojektoridki seisavad niisama. Hääl õppejõudude poolt väitis, et pole sobivaid kirjutusvahendeid; olemasolevatega kirjutatakse nagu piimaga. U. Palm lohus, et peagi hakkavad keemikud meisterdama sobivaid kirjutusvahendeid.

Ja veel. Bioloogia muutub iga päevaga täppisteaduslikumaks. Seepärast tuleks rohkem süveneda just nende õpetamisse. Lõpetuseks arvas prorektor U. Palm, et teaduskond jättis igati normaalse mulje ja oma sõnavõttu palus rohkem heade soovitude kui etteheidetena tõlgendada.

Teadusprorektor prof. A. Kallikorm alustas lepingulistest tööst, mis ei tohi olla mõne mehe erahuvi, vaid peab olema seotud teaduskonna ja kateedri põhitöö temaatikaga. A. Kallikorm soovitas sõpruslepingute vormi. Nii on parem hankida väärtuslikke aparate ja vahendeid. Prof. Hans Trassil on kolm sõpruslepingut, aga see on ka kõik. Väheviitult

Komsomolitööst kõneles Arvo Lamp. Kui dekaani sõnade järgi töötavad komsomolibüroo ja ühiselamute omavalitsus hästi, siis teaduskonnabüroo ja ülikoolikomitee sidemed kipuvad nõrgaks jääma. Sellel semestril on teaduskonna komsomolisekretär Peeter Eek (geol. II) pooled komsomolikomitee istungid mööda lasknud. Need istungid pole aga formaalsed koosistumised, vaid teenivad infovahetuse eesmärki.

Parteikomitee sekretär dots. Paul Kenkmann vaatles kasvatustööd. Kuigi aineiline baas (teaduskonna õppehooned on laiali) ei soodusta kasvatustööd, on sellest üle saadud tänu üliõpilaste ja õppejõudude tihedale kontaktile. Erilist kiitust väärrib klubitöö ühiselamuses.

Kokkuvõtetega esinesid veel dots. Valter Haamer, dots. Udo Reino ja prof. Jaan Mikk. Nende sõnavõttude sisu kattub osalt päeva esimesel poolel öelduga, nii et lõpetuseks jäägu rektor prof. Arnold Koobi sõnad, kes märkis, et teaduskonna juhtkond töötab perspektiivselt, dekaan Aadu Loog on probleemidega kursis, oskab probleeme püstitada, kaitsta ja nõuda.

INDREK UDE

EKP TRU komitees

- UUED LIHKMED
- EOE FUNKTSIONAARID
- POLIITPÄEVAD
- KONGRESSIMATERJALID

Seepärast tuleks teaduskonnades hoolikalt jälgida, et poliitpäävadest osavõtuga oleks haaratud enamik üliõpilasi ja õppejõude. Senisest rohkem tuleks esinema kutsuda ka ülikooli ning linna juhtkonda. Et ühiselamus on nüüd juba korralikud puhketoad, siis tuleks ka neis poliitpäevi organiseerida.

Teaduskondade büroodelt ei laeku mitte igakord poliitpäeva info parteikomiteele. Nii eelseisvatest kui toimunud üritustest on vaja kindlasti teatada. (Sama lugu on avalikustamisega. Haruharva informee-

ritakse sellest toimetust, rääkimata kirjutamisest.)

● NLKP XXVII kongressi materjalide tundmaõppimisest bioloogia-geograafiateaduskonnas, teadusraamatukogus ja ühiskonnateaduste kateedrites kõnelesid vastavate parteibüroode sekretärid dots. Ain Heinaru, Aili Pikat ja dots. Ulo Matjus.

Lühidalt kõneldut kokku võttes võiks öelda, et peale materjalide läbitöötamise on püütud probleeme seostada ja viia oma õppeainetesse (näiteks keskkonnakaitseküsimused jt.). Raamatukogus on korraldatud hulk kohtumisi teadlastega mitte ainult oma töötajale, vaid ka luigeajale. Ühiskonnateadlaste töö kongressimaterjalide tutvustamisel ei piirdu ainult ülikooliga, vaid käiakse esinemas kogu vabariigis.

Kongressimaterjalidega oleme juba kõik tutvunud. Nüüd on meie ülesanne lahendada esilekerkinud probleeme omalt poolt ning üldriiklikud ülesanded ellu viia. Selles oli antud päevakorrapunkti kokkuvõte.

Kui te armastate lapsi...

Kuid pedagoogilise ettevalmistuse esimesel etapil ei seadnudki me eesmärgiks kohest metoodilist õpetust, vaid konkreetse klassivälise töö organiseerimist; kuidas seda koolis teha, millised on vormid ja meetodid (L. Vassiltšenko).

Asjasid abiturientid pole veel koolist võõrdunud. Neil on mees oma õpilassuatus, seega sisseelamine kooliõlle peaks olema suhteliselt valutu.

Kui meile kevadel mainiti, et tuleb vist kooli minna, siis keegi ei võtnud seda eriti tõsiselt. Meil pole veel erialaseid loenguid olnud. Ja kes usaldaks meile lapsed... (praktikandid).

Klassijuhatajatunni leivateemat illustreeris värvikas stend «Leib on kõige pea». Selle stendi tegemine oli Anželika esimene ülesanne ja ka esimene kontaktivõimalus klassiga. Tüdrukud võtsid Anželika kohe omaks. Küsiti nõu, missugused pildid valida ja kuidas oleks parem paigutada. Poisid ei olnud alguses agarad suhtlejad, aga nüüdseks on võõrustus kadunud.

●●●●● Üliõpilane saab endale klassi ja läheb «oma õpilastega» läbi kõigi vanuseastmete kuni V kursuseni välja (L. Vassiltšenko).

Kui Anželika lõpetab ülikooli, käib tema «oma klass» juba üheksandat, eelviimast kooliaastat. Lapsed kutsuvad teda «meie Anželika».

Ainult nad ei saa sugugi aru, et ma pole veel päris õpetaja. Nuri-sevad, kui ma pean poole päeva pealt loengule minema (Anželika).

Kõige kergemini saab lastega jutule ning võidab nende poolehoidu just koos tegutsedes või midagi põnevat nuputades.

13. Keskkoolis on klassivälise töö organisatori abilisteks kaks ANŽELIKA ANUFRIENKO kursuseaastast — OKSANA VAKULENKO ja INNA DANILOVA. Saanud kuulda, et abilisid ootavad mitte ainult õpetajad, vaid ka klassivälise töö organisator, tulid tüdrukud ise oma abi pakkuma. Neil on seljataga oma kooli komsomolikomitee töökogemused, nii et praegune on vaid alustatu jätkamine. Oksana ja Inna rääkisid, et seni on nende ülesandeks olnud ürituste proovide läbiviimine ja muud organisatsioonilised küsimused. Kevadel on üks vastutusrikkamaid ülesandeid abiturientide balli peoereamehe ning -perenaise ettevalmistamine.

Säilitatakse ja uuendatakse sõprusdetaid naaberkoolidega, nende hulgas eesti õppekeelega koolidega. Kui minnakse külla eesti keskkooli, katsutakse hakkama saada ainult eesti keelega. Kui ollakse võõrustajad, aetakse juttu vaid vene keeles. Siiani on üksteisest ikka aru saadud. Praktika mõttes igapidi vajalikud suhted.

●●●●● PPP kasvatustööd juhendavad pedagoogikakateedri õppejõud, klassijuhatajad...

Tatjana Mukossejeva — vene keele ja kirjanduse õpetaja. Tema abiliseks on Natalja Matvejeva.

Hetkeks, kahe tunni vahel, jäi aega kuulata ka ühe juhendaja arvamus. See oli suur kiitus Nataljale, kes tuli kooli end tutvustama ja jäi õpilaste juurde, et aidata neil ette valmistada kontserti lastevanematele. Lapsed sõbrunesid Nataljaga kohe.

Eriti südamesse läks Tatjana

Mukossejevale naistepäevapidu. Kõik ettevalmistused tehti tema eest salaja. Poisid kinkisid igale tüdrukule kaardi omaloomingulise luuletusega ja pühendasid neile kontserdi. «Me poleks uskunudki, et mul on klassis nii andekad poisid,» muheles õpetaja. Pärast järgnes lõbus viktoriin ja tants. Seekord ei jäetud ühtki klassiõde istuma, kõik poisid püüdsid väga viisakalt käituda. Nähtavasti oli Natalja nendega enne rääkinud.

«Tänu Nataljale jääb mul nüüd rohkem vaba aega. Sel ajal, kui ta õpilastega tegeleb, jõuan koolis vihkida ära parandada,» on Tatjana rahul. «Alguses pidin ikka veidi kontrollima ja juhendama, nüüd usaldan mõne ürituse ettevalmistamise täielikult Natalja hooles ja süda ei kripeldagi.»

Need õpetajad, kellele abilisid ei jätkunud, käivad ja paluvad ka endale tudengeid. Õpilased on praktikantidega väga rahul. Neid hakatakse ootama juba esmaspäeva hommikul.

●●●●● Kahju, et praktika jaoks on eraldatud ainult üks päev. Tahaks sagedamini koolis käia. Mõnikord kipub ka loenguid vahele jääma (praktikandid).

Lapsed on väga siirad ja uudishimulikud. Uudishimulikud — hiljuti viisin 5. klassis läbi ateismi-teemalise klassijuhatajatunni. Nad ise tahtsid. Meeldi kuulavad nad «memuaare» minu kooliajast.

Siirad — ühe tunni lõpus sain kirja. Keerasin lahti — armastuskiri oli.

Pärast seda ühte päeva koolis on terveks nädalaks hea tuju (Natalja).

PPP... Praktikantitöö kajastub üliõpilase päevikus. Kokkuvõtte iga üliõpilase programmiülesannete täitmise kohta teeb õppeosakonna töötaja.

Võlgnevuse puhul... oh, eil Nende nelja tüdruku kohta see küll ei käi! Ehkki mitte kõikides koolides pole asjad nii toredasti kui seda on 13. Keskkoolis.

●●●●● Aga just siin selgub, kellest saab tõeline õpetaja, kes selleks sobib. Siin selgub kutsumus. Tüdrukud liiguvad, kobavad, aga teevad oma tööd südamega ja kohusetundega. See on nende pedagoogiliste võimete proov (L. Vassiltšenko).

Selle aasta kevadel läksid kõik esmakursused, kes saavad kõrgkoolidiplomiga pedagoogi elukutse, pidevale pedagoogilisele praktikale. Et jõuda proovida ja kutsumust leida.

Kui te armastate lapsi, siis on teil kõik eeldused saada heaks õpetajaks. Kõik muu on õpitav.

ANU SIKK,
vene fil. III k.

Fotomälestis lõpetajaist

Mõne aasta eest sattusin teaduskonverentsil ühte Tšehhi väikelinna. Kultuurilõpetusest andis tunnistust kõrgetasemeline sümfooniaorkester (40 pillimeest 8000 linnaelaniku kohta, dirigente kutsuti pealinnast). Naljalembesust näitas institutsiooni direktori juubeli puhul korraldatud karneval, «peategelaseks» elusuurune direktori teisk — nukk, mis pidi teda edaspidi asendama tüütutel koosolekutel. Muuhulgas paelus linnakeses mu tähelepanu tava, mille mõte oli sügavam pelgast naljategemisest: äriakendele olid välja pandud kohalike koolide õpilaste pildid eriliste naljakate plakatitena, kus oli ükshaaval iseloomustatud klasside lõpetajaid. Nii-samasuguseid plakateid nägin hiljem Prahas, isegi kesklinnas, väikesemate kaupluste vitriinidel. Mulle meenusid meie kooli, Tartu «Poika» ajakirja erinumbrid abiturientide piltidega ja humoorikate iseloomustustega, pilgupüüdajaks õpilaskarikatüristide (V. Birk, M. Port jt.) andekad saržid direktorist, lõpetajaist ja lõpetajast. Korduvalt olen tagantjärele mõelnud, et just tänu nendele piltidele on läbi aastakümnete meelde jäänud mu koolivennad vanematest klassidest, kelle poole

meie, jõmpsiakad, vaatasime aukartusega, rääkimata lõpetajaist, ka nendest, kes meile tunde ei andnud. Mõttesin: miks ei võiks ka ülikoolis iga kursuse teha mälestuseks (endale, kateedri, õppejõududele) fotoplatati, kus oleks vähemalt iga lõpetaja pilt ja nimi. Igal aastal saadab meie osakond teele kümneid kasvandikke. Nende näod ja nimed, kahju küll, lähevad varsti segamini. Nii piinlik hiljem, kui kohtad tuttavlikult naeratavat kunagist õpilast, aga ei mäleta ta nime... Vajad oleks illustreeritud «meelepead»...

Tänavused bioloogia lõpetajad tegid lõpuloenguks kursuse liikmeid toreda fotomontaaži. Aitäh neile veel kord! See kursus jääb omanäolisena meelde kõikide teiste seas, kes pole jätanud piltmälestist ja nii on vajunud mälu piltide ütu. Tean kateedreid kõrgkoolides, näiteks Leningradi ülikoolis, kus iga õpperühma lõpetajate (ja kursusejuhendajate) fotod raamitakse ühiseks pildiks. See vana traditsioon oli kunagi olemas paljudes koolides, sealhulgas ka meie ülikoolis. Sajandi alguse juugendstiilis dekoori nendele piltidele ümber rõhutat, et komme pärineb ajast, mil

fotograafiline näopilt oli nii hinnatud, et seda säilitati raamis kodus ja koolis. Mõne kooli koridoris olid terve galerii lõpetanute grupipildid. Nüüd oleme fotograafiaga sedavõrd harjunud, et ei vaeu iga kord tehtud pille albumiks koon-dama, kõnelemata eelkirjeldatud fotokomplektidest, millel pole enam nimegi, raamidest rääkimata.

Pöördun käesolevaga kolleegide poole küsimusega: kuidas jäädvustate järjekordse lennu koosseisu oma kateedris? Võib-olla on teil kogemusi, ettepanekuid, tavaid, mida võiks laiemaltki tutvustada? Kes korraldab ühispidamist: kas kateedrijuhataja, mõni õppejõud, kursusevanem või foto-kino-kabineti? Kus ja kuidas säilitatakse lõpetajate fotod?

Ehk leidub teisigi asjastuvalituid — ülikooli ajaloo muuseum, teadusajaloolased meil ja mujal. Kuidas oleks olulisem on siiski säilitada mäluside inimeste vahel. Nende vahel, kes omandasid alma mater'is teadmiste, kogemuste ja inimsuhete rikkusi, ja kes püüdsid neile sünnijagada parimat oma teadmiste ja elutarkuse salvest.

VIKTOR MASING,
professor-konsultant

Seekord Riias

Kes viitsis pühapäeva, 27. aprilli varahommikul üles tõusta, see võis aknast näha ülikooli poole tõttavaid neidusid, valged kleidid käe peal.

TRÜ peahoone ees seisis kaks esinduslikku «Ikarus»-bussi. TRÜ Akadeemilise Naiskoori lauljail seisis ees kontserdireis Riiga. Selleks sõiduks võeti juba ammu ennast tõsisemalt käsile ja käidi hoolikamalt proovidele. Kuigi planeeritud kahepäevane matk-meist sõltumatu-tel põhjustel ühepäevaseks oli muutunud, keegi ennast sellepärast nimekirjast maha ei tõmmanud, sest esinemine on esinemine.

Kella 11 paiku jõudisime Valmierasse. Kahepäevase matka plaanis oli laupäeva õhtul siinses kirikus ette nähtud väike kontsert, kahjaks pidime nüüd sellest loobuma. Ent vaadates seda kontserdisaali ümberkorraldatud kirikumuuseumi ning proovida head akustikat saime siis-

ki. Keskajast pärit paar laulu sobisid sellesse õhkkonda vägagi hästi ning viisid hetkeks tagasi Bachi ja Händeli ajastusse.

Lõunanaabrite pealinn võttis meid natuke pärast keskpäeva vastu ehtsuse, leheroheluse, inimeste-rohkuse ja kuumusega. Peatusime suure tribüüni ees. Kohe selgus, et selle taga asubki meie Riia kontserdisaal — Riia Polütehnilise Institutsiooni taidlejate klubi.

Juba häälele lahtilaulmise ajal tõdesime, et tegemist pole mitte tavalise klubisaaliga, vaid siiski vanast kirikust ümberehitatud ruumi-ga. Hääled kadusid kõrgete võlvide vahele sootuks ära ja läks tikk aega, enne kui saime jälle sotti, kuidas siin laulda.

Kell 16 algas kontsert. Esimene pool oli meie koori sisustada, teises osas esines RPI meeskoor «Gaudeamus». Laulda sellise akus-

tikaga saalis oli lausa omaette elamus (vähemalt noortele lauljatele). Kuigi mõni lugu ei läinud just päris nii, nagu oleks pidanud, jäime üldiselt endaga rahule. Aplausist paistis, et kava meeldis ka publikule.

Meeskoori kava oli lühem ja vahest ka vokaalselt kergem kui meie oma. Ent soliidset meeshääled sobisid samuti sellesse saali, sest heas ruumis kõlab iga muusika hästi.

Pärast tehti klubi suure trepi peal veel mõned mälestusfotod nii üksikult, gruppide, kooride kaupa kui ka suur ühispiilt. Programm jätkus väikese tutvumisõhtuga. Mida sel õhtul tehti? Nagu sellistel puhkudel ikka kombeks on — võeti natuke kehakinnitust, tantsiti, mängiti ja kuna koos oli kaks koori, siis kõlas üsna tihti ka laulu.

ENE OTT,
žurn. I k.

Ühe kontserdi asjus

24. aprillil, just siis, kui esimest korda pauguga vihma tuli, esinesid «Vanemuise» laval TRÜ isetegijad. Nende seas ka «Lakstiga», kes kontserdi teist poolt alustas. Laval oli kogu ansambel — rahvapillimängijad, tantsijad ja lauljad. Näha-kulda pakuti nii vanemat kui tsipake uuemat rahvaloomingut. Umbes nii: kui mina alles noor veel olin, oli elu küll linnul oksa

peal. Tulid viiulid ja muud pillid ning sai juba tantsu löüa. Riia linna tornis laulis tütiline linnukene ja nägi sealt, et vanamees kündis metsa ääres. Tüdurukud peitsid vanamehe leivakoti pöõsa taha. Tõmmanud vaeseke siis rihmad ümber kere. Aga olnud teisel kivikasukas — kivi püksis, et kupja piits kibe poleks. Ja samamoodi edasi, laulu ja lusti lausa järjest.

Võib-olla ei meeldinud publikule, et osa ansamblist oli «tsi-viilriides». Pole parata — 10. keskkoolist laenatud rahvarõivad ei sobinud lauljatele. Aitäh, et aidata püüdsite! Suur tänu ka «Leigaritele», kes neli tantsupaari riidesse panid.

KADRI UGUR,
žurn. II k.

All We Need Is Love

11. mai õhtupoolikul räägiti vanas kohvikus armastusest. Erinevate kultuuride- ning teooriate tundjatena olid kohale palutud ka orientalist Linnart Mäll, klassikaline filoloog Jaan Unt, kirjanduskriitik Linnar Priimägi, psühholoog Aleksander Pulver. Termin «armastus» on väga mitmetähenduslik. Meenutagem näiteks kas või Gustav Suitsu luulekogu «Ohvrisuits» alapealkirjaga «Valik armastusluulet», või siis Henrik Visnapuu kolme armastust: naine; kannatav inimene, kelles tuleb näha venda; kõiksus. Ning lõpuks — armastada võib ka õuna. (vt. ka Voltaire «Filosoofiline sõnaraamat» lk. 50). Sedapuhku piiritleti teema ühe inimese tundesena teise vastu.

Esimesena sai sõna L. Mäll, kes alustas armastuse mõistes sisalduvate erinevate modaalsete väljatoomisega ja tõdemisega, et kõik need liigid (naine, poja, armuke jne. vastu) on olemas olnud igal maal ja ajal. Siirdudes oma jutuga idamaadele väitis L. Mäll just sealt pärit olevat teesi, et armastus inimese vastu on ülim. (Kong Fuzi). 6.—5. sajandil e.m.a. püüdsid indialased endile selgeks teha armastamise kunsti. Nõnda sündis Kamasutra — teooria seksuaalsest armastusest. «Kamasutrat» võib pidada teaduslikuks teoseks tänapäevaseski mõistes: autoril pole mingeid tagamõtteid, puudub pikant-sus, mõisted formuleeritakse täpselt, tekst on lakooniline, originaalis lugedes lausa kuiv, kasutatud on tollast teaduskeele stiili. Räägitakse ses raamatus armastusest naisterahva vastu, kusjuures on täiesti erinev kas see on näiteks oma abikaasa, hetäär või võõramaa-lanna.

Teine fenomen, millest L. Mäll pikemalt rääkis, on religioosse ja seksuaalse armastuse segunemine ehk kui öelda Freudi sõnul: füüsilise armastuse sublimeerumine vaimseks. Seda suunda kirjanduses kannab eelkõige viisnustlik luule, mille viimase esindajana on euroopa kultuurile üldtuntu Rabin-drane Tagore.

Jaan Unt alustas Vergiliuse tsitaadiga: «Amor omnibus idem», ent asus ka kohe näitama, et vanade kreeklaste armastus oli ikka veidi teistsugusem kui muudel. Räägiti Catullusest («Vihkan, kuid armastan süsiki»), Sapphost ja Myllenesest neidudest, Anakreonist ja Krist-jan Jaak Petersonist, Ovidiusest ja «Armastuskunstist» ning teistestki suurmeestest ja nende tundeist. J. Unt tõestas, et armastus on alati sõltunud naise asendist ühiskonnas. Armastuse filosoofilist külge vaadeldes tuli kõne alla Platoni «Pidusöök». Platoni järgi on armastus see, kui inimene tahab saavutada midagi head. Hea on see, mis on ilus, kusjuures ilu ei pruugi olla esteetiline, ta ei pea avalduma välises.

Linnar Priimägi valgustas armastust kui keerulist semiootilist käitumist, kus pisiasjad muutuvad märgiks, iga liigutus, silmavaade omandab tähenduse. Kui armastusest hakatakse tegema tekste, võivad märgid võtta asja või eseme kuju. Opereerides M. Mead'i uurimustega ning kurtuaasse lüürikaga tõi ta näiteid armastusest kui eskalatiivsest sümmeetrilisest interaktsioonist ja komplimentaarset interaktsioonist. Vaimukalt nagu alati. Saanud innustust Tristani ja Iseuti armuloost konstrueeris L. Priimägi publikule terve mõõkade tantsu. Eesmärgiks — näidata, et mõõgakultusel armastuses on olnud nii ühendava kui ka purustava tähendus.

Tõsise ja väga sisutiheda ettekande pidas Aleksander Pulver. A. Pulver lähenes armastusele ühiskondlikult ja isiksuslikult tasan-dilt. Iga ühiskond väärib oma armastus- ja seksuaalelu. Küllalt palju oli juttu normi ja patoloogia vahetõrgetest. Leiti, et need on olulises osas lihtsalt kokkuleppelised terminid ning sõltuvad eelkõige sotsiaalsest keskkonnast. A. Pulver rääkis inimese tundeelu vajaduste seosest enesehinnanguga — kõrgema enesehinnanguga inimesed peavad armastust endi jaoks vähetahtsaks. Ka sellest, et mehed on orienteeritud mängulisele, naised pragmaatilisele armastusele.

Kõik esinejad toonitasid, et ei ole olemas «kõrget» ja «madalat» armastust — armastus nagu kultuur üldisemaltki on teraviknähtus.

Käesolev lühikonspekt ei jõua toda armastuse-õhtut haarata kaugeiki tema täiuses. Olgu lõpuks esitatud vaid üks mitmetest kõla-nud üleskutsetest: igale küsimusele annab vastuse praktika!

TIIT PRUULI,
žurn. II k.

Tänu

Rectori käskkirjas avaldati kaua-aegse laimatu töö eest kiitust eesti keele kateedri vanemõpetajale Asta Veski seoses tema 75. sünnipäe-

Filoloogia missiooniga suur luule

Ain Kaalep ei ole küll sugugi ainus, kes on viimase kümnendina aasta vältel kõneldud meie filoloogilise kultuuri allakäigust. See on teema, mis tuleb ikka ja jälle jutuks ka siis, kui konkreetseks põhjuseks polegi mõni üldine probleem (näiteks bütsantinistika puudumine Eesti NSV-s viljeldavate filoloogiaharude hulgas), vaid päris argine küsimus, mille puhul peaks olema suisa piinlik, et seda pole suudetud töö korras lahendada (näiteks Johannes Silveti nime andmine tänavale Elvas, kus ta elas). ning kuna juba neid viimaseidki on mõisteta-matult rohkesti (näiteks suure Silveti uustrüki edasilükkumine, raskused Emakeele Seltsi seeria «Kodu-murre» kirjastamisel, ülisuured pau-sid Kirjandusmuuseumi jätkvälja-ande «Paar sammukest...» ilmu-mises jne.), siis on neid, kellesse filoloogia seis puutub ja selle teema taas ning taas üles tõstavad, tõesti palju. Ent erinevalt nendest, kes räägivad sellest mööda minnes ja tegelikult osavõtmata, on Ain Kaalep rääkinud meie filoloogilise kultuuri sügavusest ning perspektiividest kõrgi raevuuga murega.

Millest niisugune mure? Sest ei tohi mingil juhul salata: ülikool on 1960. aastate keskpaigast tänaseni, s.o. ligikaudu kahekümne aasta kestel, andnud ainuüksi umbes 40 kirjandusteaduse ja folkloristika vallas töötavat, juba (osalt rahvusvaheliseltki) tunnustatud või vähemalt ilusa perspektiiviga filoloog. Kuid Ain Kaalepi mure raevuug ei tulene — minu arvates, küllap ta ise on teist meelt — mitte sellest,

et filolooge on vähe või neid pole üldse. See lähtub nähtavasti hoopiski sellest, et me oleme pikka aega harjunudki mõtlema, nagu võiks filoloogia puhul läbi ajada küllalt vähesega, nagu ei nõuakski filoloogia kogu aeg, iga päev, täit tähelepanu ja nagu oleks see juba maksimum, kui meil on mingile uurimissuunale võtta vähemasti üks uurija. Viimane saavutus (näiteks hispanistikas, tõlketeaduses) võib küll olla oluline edasimineku võrreldes mingi varasema epohhiga (näiteks isegi 1960. aastatega), ent ei ole parimalgi tahtmisel garantii, et olevikus kõrvuti tegutsevate põlvkondade väime silmaringi tõepoolest avarduks. Selleks on tarvis mitut spetsialisti, mitut entusiasti, uute spetsialistide ja entusiastide pidevat pealetulekut ning kultuuri raugematut tähelepanu. Missugusel määral meile seda on?

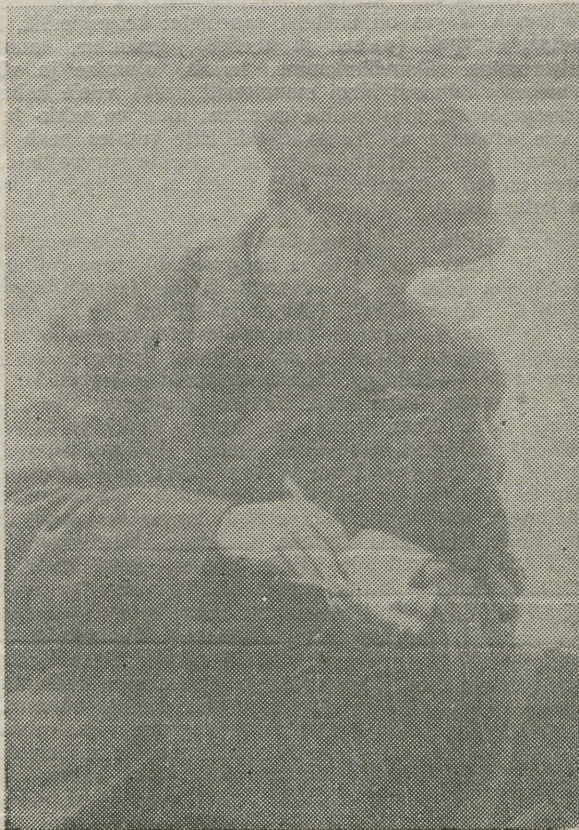
Mõelgem korra näiteks sellest, mida kõike on tarvis kaasaegse filoloogilise entsüklopedismi jaoks, selleks, et nooremaid filolooge kohates poleks põhjust toriseda «ise-gi seda te ei tea». Orienteerumist eesti kultuuriloo, üldise kirjandus-teaduse ja lingvistika allikõpetuses (näiteks tähtsamate estica-alaste bibliograafiade tundmist). Teadmisi kõigi olulisemate filoloogiaharude problemaatika kohta (kõnelemata siis sellest, et eesti filoloog peaks enesestmõistetavalt teadma, millises seisus on tema vabariigis filoloogia tervikuna). Teadmisi üksikuid kultuure eraldi uurivate humanitaarteaduste alalt: anglistikast, germanistikast, romanistikast, skan-

dinavistikast, slavistikast. Nagu ei oleks absurdsest palju — ehkki me ei ole veel märkinud mitme keele korralikku tundmist ega takistuste lugemust. Ja ometi kujutlen ma juba sellegi loendi juures selgemini toda, kes on veendunud, et saab ka kergemini, et eesti filoloogile ei ole skandinavistika-alaseid teadmisi eluliselt vaja ja anglistika on juba puhtalt inglise filoloogi aine kui toda, kes leiab, et ilma nende tead-misteta pole korralikku filoloogigi, entsüklopeediliste teadmistega õpet-lasest loomulikult rääkimata.

Ain Kaalepi mure filoloogilise kultuuri pärast, see on mure filo-loogia võimaluste ignoreerimise pä-rast. Kuid mis on filoloogia võima-lused? Või üldisemalt — mis on filo-logia missioon? Kui seda saaks mõne sõnaga kokku võtta, siis sei-sab filoloogia missioon ilmselt sõna ja sõnakunsti võimaluste ava-mises ning põlistamises. Niisugusel juhul pole küll vahet, kes nimelt seda missiooni täidab, kas õpetlane või õpetaja või kirjanik või lugeja. Ent vaevalt tohibki seda missiooni monopoliseerida. Igatahes ei oskaks ma kuidagi väita, et Ain Kaalep ise on filoloog ainult siis, kui ta võtab sõna keele- või tõlkeküsimustes, kuna luuletajana ta enam filoloog ei ole. Olemata mingi erand (mõel-gem näiteks Gustav Suitsule), on Ain Kaalep mõlemat korraga ja nagu tema luule suuruse seisneb sünteesi otsimises elu ootamatuste ning vormi paratamatu piiratuse vahel, nii seisab tema filoloogiliste tööde tähtsus kuivast faktistikust alati teatava sisulise käsitluseni

jõudmises. Kahtlemata on kumbagi, nii Ain Kaalepi luule suurust kui ka tema panust meie filoloogiasse, vaieldav määra. Aga me saame seda vaiel-

davust mõnetigi vähendada, kui me võtame arvesse, et kogu oma ainu-kordsuse juures on Ain Kaalep ik-kagi ka ühe kindla põlvkonna liige. (Järg 4. lk.)

● Foto on pärit 1959. aastast, asukohaks Kirjandusmuuseum.

Spordipäevalt

Seekordne spordipäev toimus Luunja keskkooli spordiväljakul. Alguse sai see aga Tartust Ihaste tee otsast. Start jooksuks ja matkaks anti sealt siis, kui üle kolme tuhande rattaralli oli mööda kihutanud ja jätnud vaatajaile väga võimsa ja ereda mulje.

Eks rattaralli, «Tartu kevade» üritused ja muidugi ka eelseisev sessioon avaldas sedavõrd mõju, et matkama asus suhteliselt vähem üliõpilasi, kokku 324, neist ainult kaks õppejõudu.

Luunjas avas spordipäeva õppeprorektor prof. Uno Palm. Seejärel rivistus harvenes ja algas võimlemine kõigile osavõtjatele. See esmakordne eksperiment tuli hästi välja.

Vahepeal saabunud jooksjate tulemused olid järgmised: meeste konkurentsis jagasid esikohta A. Maksimenko ja A. Pikk, naiste konkurentsis aga K. Kurg ja K. Roosvee, kõik kehakultuuriteaduskonnast.

Järgnes pendelteatejooks, mille võitis kombineeritud võistkond (KKT, F-K, Mat.), teised olid arsti- ja kolmandad õigusteaduskonna üliõpilased.

Kombineeritud teatejooksu võitsid aga arstiteaduskonna üliõpilased füüsika-keemia-, õigus- ja kehakultuuriteaduskonna üliõpilaste ees.

Ägedam oli heitlus korvpalliväljakul. Turniiri võitis arstiteaduskond, järgnesid kehakultuuri-, õigus- ja füüsika-keemiateaduskonna võistkonnad.

Naiste võrkpallturniiril ei leidunud ühtki vastast arstiteaduskonna naiskonnale.

Ka kõieveos oli tugevam arstiteaduskond, kes võitis veenva paremusega komplekteeritud võistkonna (KKT, Mat., F-K).

Kokkuvõttes oli sellel spordipäeval kõige edukam arstiteaduskond. Neile kuulus ka enamik auhinnatorte. Edukusest teised olid õigus- ja kolmandad kehakultuuriteaduskonna üliõpilased.

Ilm oli ilus ja oli mõnevõrra kahju, et osavõtjaid rohkem polnud, sest selline aktiivne puhkepäev oleks igale tudengile ja töötajale ära kulunud.

UNO SAHVA,

kehalise kasvatuses ja spordi kateedri juhataja

Spordiklubide spartakiaadil

Tallinnas I ENSV kõrgkoolide spordiklubide spartakiaadi kergetõustikuvõistlustel saatis edu TRÜ võistlejaid. Juba esimese päevaga asus meie võistkond võimsalt juhtima ja lõpuks edestati teise koha omanikke TPedI kergetõustiklasi 130 punktiga. Eelmise aastaga võrreldes olid kõik võistkonnad spartakiaadiks tõsisemalt valmistunud — tühje kohti võistkonnas polnud (v. a. EPA). Möödunud aastal oli I TRÜ, TPI II, tänava TRÜ I, TPedI II, TPI III ning EPA IV.

TRÜ kergetõustiklased võitsid 13 esikohta, 12 teist ja 9 kolmandat kohta. Kõige enam tõi punkte kehakultuuriteaduskonna I kursuse üliõpilane Katrin Repson, kes võitis 400 m tõkkejooksu isikliku rekordiga 62,2, oli 100 m tõkkejooksus 15,1-ga teine, kaugushüppes 5,63-ga kolmas ning koos Heli Ambose, Karin Ennoki ja Liivi Kukega võitsid 4x100 m teatejooksu 49,8-ga. Liivi Kukk (füüs.-keemia I) ja Aivar Ojastu (KKT IV) saavutasid kaks individuaalset esikohta ja osalesid võidukas teatlenikus. L. Kukk läbis 100 m tõketega 14,5-ga ja hüppas kaugust 5,70, A. Ojastu jooksis 200 m 22,0 ja 400 m 47,0-ga ning koos Viktor Oseiko, Enn Lilienthal ja Taivo Mägiga 4x100 m teatejooksu 42,3-ga. Ülle Müürisep (maj. I) võitis 800 m 2,14,0-ga ja 1500 m jooksu isikliku rekordiga ja TRÜ kõigi aegade kolmanda tulemusega 4,33,4.

Kõrgkoolide meistri tiitli võitsid veel Inna Mällo (KKT III) 3000 m jooksus 10,00,2-ga, Margit Aidla (KKT I) kõrgushüppes 1,75-ga, diplomand Enn Lilienthal 100 m jooksus 10,8 ja Mati Ilves (KKT II) odaviskes 55,68-ga.

Teise koha võitsid Anu Tilger (KKT II) nii 400 m tõketega kui ka ilma tõketeta jooksus aegade vastavalt 65,0 ning 60,8, Anne Tõnissoo (KKT III) 800 m jooksus 2,20,9-ga, I. Mällo 1500 m jooksus — 4,36,0. Lea Vahter (arsti.) oli teine kuulitõukes ning kettaheitel tulemustega 13,73 ja 49,14, Karin Juga (KKT I) odaviskes 39,76-ga, Enn Lilienthal 200 m jooksus 22,2-ga, Urmas Kitsing (maj.) 400 m tõkkejooksus 55,1-ga ning Ken Kalling (B—G) kuulitõukes 13,10-ga.

Kolmanda koha saavutasid Heli Ambos (KKT I) 200 m jooksus (26,6), Karin Ennok 100 m tõkkejooksus (15,2), Anne Veeväli 400 m tõkkejooksus (68,0), Anne Tamm kõrgushüppes (1,60), Helle Rebane (kõik KKT II) kettaheitel (42,02). Meestest olid kolmandad Viktor Oseiko (sp. med.) 100 m jooksus (11,2), Mati Ilves teivashüppes (4,20) ja kuulitõukes (12,33).

Kõrgkoolide kergetõustik, millest suuresti on olnud kogu vabariigi tase, jätab siiski enamasti soovida. Seoses armeeteenistusega on vähe meeskergetõustiklasi, eriti heitjaid. Meeste 1500 m jooksus osales 25 võistlejat, kuid odaviskes ainult 2.

REIN AULE

TRÜ spordiklubi hiigelvõit

Esmakordselt korraldati vabariigi kõrgkoolide omavaheline mõõduvõtmine üheaegselt ja ühes keskus — Eesti NSV I Üliõpilasspartakiaadina Tallinnas. Kavas oli üksteist spordiala: kergetõustik, klassikaline maadlus, korvpall (naised ja mehed), laskmine, lauatenis, male, orienteerumine, rühmvõimlemine, tennis, ujumine ja võrkpall (naised ja mehed). Juhendi järgi summeeriti lisaks viiele kohustuslikule alale (kergetõustik, klassikaline maadlus, ujumine, võrk- ja korvpall) veel viie edukama ala kohapunktid. Ette rutates peab tunnistama TRÜ spordiklubi suurt üleolekut: vaid meeste korvpallis oli TPI üle, kusjuures mehed võrkpallurid olid teised, maadlejad ja laskurid platseerusid kolmandaks.

Kõrgkoolide meistriks tulid kergetõustikus: Ülle Müürisep (800 m ja 1500 m), Liivi Kukk (100 m t.j. ja kaugushüpe), Inna Mällo (3000 m), Katrin Repson (400 m t.j.), Margit Aidla (kõrgushüpe), Enn Lilienthal (100 m), Aivar Ojastu (200 m ja 400 m), Mati Ilves (odavise) 4x100 m teatevõistkonnad. Klassikalises maadluses olid võidukad Aleksander Limonov (kuni 68 kg), Toomas Häng (—74 kg) ja Varujan Arutjunjan (—100 kg). Naiskorvpallurid mängisid koosseisus Kai Lass, Piret Jahilo, Tiina Väli, Marika Roosimäe, Ülle Sillasoo, Tiina Punamäe, Pirje Kass, Kaire Asi, Katrin Kallit ja Liivi Kõur. Lauatenisistid võidutsesid koosseisus Katrin Maldre, Jurate Bunidaite, Rene Arbeiter, Margus Järve ja Avo Grebe, neist Maldre krooniti kolmekordseks võitjaks individuaalturniiridel (naispaarismängus koos Bunidaitega). Maletajad olid edukad koosseisus Jaan Ehlvest, Ants Merilo, Kalle Kiik, Ulvi Teemäe ja Jurate Vazneviciute. Orienteerujate võit tuli tänu naistele (Kaie Vasser, Mari Roots, Katrin Ounap), kuna võrdsete punktide juures EPA-ga otsustas üldaeade summa. Rühmvõimlejad olid võidukad nii esimeses kui ka teises grupis (juhendajad Linda Martis ja Kaja Keeman). Tennisistid alistasid võtmekohtumises TPI (Anu Kaasik, Asta Auerbach, Peep Kalamäe ja Einar Pajula). Uujate meeskonnavõidule lisasid sära individuaalsete võitmisega Livio Vilberg, Jelena Jürgel, Katrin Lõhmus, Oleg Labzin. Naisvõrkpallurid olid võidukad järgmises koosseisus: Ela Lillemaa, Astrid Sild, Kalli Kuusik, Maret Soosaar, Irina Jerementšuk,

Vaatasime Läti üliõpilastest pioneere

270 üliõpilast ootab pioneeri-laagripraktika. 11.—18. maini eelnes sellele neljapäevane instruktiiv-laager Käärikul.

Läti RU üliõpilastele korraldati niisugune laager 27.—30. aprillini, millest õnnestus osa võtta ka meie saksa filoloogias osakonna üliõpilastel Lii Tootsil ja Ellen Nevel ning allakirjutanal.

Instruktiivlaager toimus Kesterciemi pioneerilaagris «Albatross». Mereäärne laager võtab igas vahetuses vastu 800 pioneeri, lapsed elavad 2—3-korruselistes kivimajades, on suur saal, pioneerituba, söökla, ehitamisel on ruumid ringide tööks. Lisaks kaunile mererannale on eelsoojendusega basseini, kus lähedalolevad koolid saavad aasta ringi ujumistunde läbi viia.

Laagris oli 370 osavõtjat. Et ka Lätis on probleemiks meesõpetajate, meeskavatajate nappus, siis on juba aastaid sõlmitud leping Avio-instituudiga, mis annab pioneeri-laagrisse kuni 30 rühmajuhti-kavatajat-spordiinstruktorit (nendele kohtadele on muide suur konkurss). Esimesel päeval peeti rühmadevahelise sotsialistliku võistluse esimene ala viktoriin «Kuidas tunned pioneerorganisatsiooni ajalugu» ja valiti malevanõukogu liikmed.

Teisel päeval avati laager: üliõpilased olid pidulikus vormis, kaelas punane kaelarätt. Õppetöö juhatas sisse Läti NSV pioneeriorganisatsiooni nõukogu esindaja. Järg-

nesid tantsuõpetus, psühholoogi loeng, töö oktoobrilastega.

Pärast õhtusööki pidi iga rühm õpetama pioneerimänge ja -lantsu kogu laagri. Ka järgnevatel päevadel toimus õppetöö: sportmängud, turism, looduslike materjalide kasutamine ruumide kaunistamiseks, paberist volimine, vetelpääste jms. Erinevalt meie ülikoolist loetakse Läti RU üliõpilastele pioneeritöö erikursust, mis lõpeb arvestusega.

Et ülikool peab andma pioneerilaagritele rühmajuhte ka juunis, on ülikooli nõukogu otsusega viidud mitmel erialal eksamisessioon maise.

Oluliseks kujunes kolmanda päeva õhtu, mil toimus konkurss «Otsime talente». Ärevust jätkus terveks päevaks, sest traditsioonikohaselt tulevad siis laagrisse rektoradi esindajad, parteikomitee sekretär, õppeosakonnast pedagoogilise praktika üldjuhendaja, praktikale minevate teaduskondade dekaanid, prodekaanid, õppejõud, aspirandid.

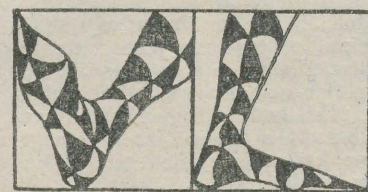
Mida lisada vaatleja seisukohalt? Elukoige kõitis Läti RU pedagoogika ja psühholoogia kateedri juhataja prof. Ausma Spona energia, leidlikkus, nooruslikkus laagri läbiviimisel, üliõpilaste aktiivsus ning enamiku distsiplineeritus. Kahtlemata oli asjalik nii ametiühingute kesknõukogu moraalne kui materiaalne toetus ning ülikooli juhtkonna huvitatus üliõpilaste pioneerilaagri praktika paremast ettevõtmistatusest. HELGI MUONI

Vaimustar Valgre

Noorsooteatri «Valge tee kutse» Tartu muusikapäevade ajal oli tõeline teatrisündmus (kuigi, jah, enamik pääsmetest oli festivalist osavõtjatele ja külastele reserveeritud). Täna noore vaataja jaoks on lavastusel tavaetendusest suurem tähendus, kuigi paljud meie külgest on kuulnud vanaemadest kaudu Valgre-nimelisest mehest ja tema südamlisest lauludest. Palju me siiski teame Valgrest kui heliloojast, inimesest, äärmiselt vastuolulisest isiksusest? Igatahes etendust näinud, lahkud sealt teadajana.

Enama kui kolme tunni jooksul avaneb meie ees inimsaatus, mille traagiline lõpp saabus halastamatult vara. 36-aastasena lahkus mees, kellest juba tema eluajal oli saanud legend. Seda eelkõige oma laulude tõttu, mis rahva hulgas kiiresti populaarseks said ja millest enamik eesti kerge muusika kullafondi on jäänud.

Noorsooteatri lavastus ei pretendeeri isiksuse sügavavatlusele. Järeltuste tegemine on igapäevane asi. Põhjused on pigem aimatavad ja neidki võib mitmeti tõlgendada. Põrdepunktiks Valgre elus sai sõda, mis seisab piiripostina kahe erineva eluetapi vahel. Ohel pool seda on elu, mis kulges oma tasekaalukat, rahulikku loomingulist rada mööda. Mingi saatustliku ettemääratuse toon aga lubab arvata, et sõjajärgne periood oma sisemiste heitluste ja enesotsingutega võiski viia sellisele lõpule, nagu see juhtus 1949. aasta viimasel det-

sembrikuu päeval. Valgre surma põhjused oli oma osa nii sõja kui ka purunenud armastusel, kindlasti ka tema heitlikul iseloomul. Kuid arvan, et tõelist kunstnikuhinge on alati iseloomustanud sensitiivsus kõrgem kontsentratsioonist. Selles suhtes ei olnud mingi erand ka Valgre. Eluraskuste leevendamiseks leiduski abi — alkohol. Alkoholism ja arenev kopsuhaigus viisid hauda mehe parimas loomeas.

Kuigi mul ei ole täpselt ettekujutust Valgrest, tundub, et sobivamat näitlejat tema rolli kui Sulev Luik on raske leida. Ta sobib sellesse nii oma füüsilise kui ka Luigele omase hingelise mängulaadi poolest. Tema uje-arglik olek, ebalevarelev hää (Luik — Valgre laulmas lavastuse lõpulaulu) loovad kujutluse ehtsast Valgrest ja selles ei teki kahlust mitte ühegi lavaminuti jooksul.

Ja nii jääb üle tänada Kaarel Kilvetit ja Noorsooteatri näitlejaid (kõige muusikaalsemaid eesti draamanäitlejaid) tänuväärse töö eest, mille tulemusena elustus tüki meie väikese rahva kultuuriloost.

MEELIS METSLANG, inglise fil. II k.

Margit Kõobi, Tiina Lillemaa, Annela Rämmel, Marinella Rakner ja Eve Kangur.

Edu TRÜ spordiklubi koondesindusele tagas eelkõige ühtne ja planeeritud ettevalmistus, organisatsiooniliste küsimuste õigeaegne ja operatiivne lahendamine. Kiidusõnad kõigile osalejatele, tänu ülikooli juhtkonnale nii moraalse kui ka materiaalse abi eest, samuti spordiklubi juhtkonnale (esimees Elmar Vasar, juhataja Johann Kukk, instruktorid Silvi Leet, Liidia Inglit ja Liina Maser). Aasta pärast toimub spartakiaad arvatavasti Tartus.

HENN VALLIMAE

Värvapallinaiskonnale hõbe

Nädalavahetusel lõppesid Tallinnas ENSV 1986. aasta meistrivõistlused naiste värvapallis, millest võitis osa 11 naiskonda.

Finaalmängudes võitis TRÜ Tallinna OSK ja TPI, 23:18 ja 22:19. Esikohta otsustavas kohtumises oli vastaseks vabariigi koondise mängijatest koosnev Tallinna Näidislinnavabrikus naiskond. Hea kaitsmänguga õnnestus juhtida peaaegu kogu esimene poolaeg 2—3 värvaga, kuid teiseks pooleks ei jätunud enam jõudu ja kaotati 16:27.

ENSV meistrivõistlustel teise koha võitnud TRÜ naiskonnas mängisid: I. Juurismaa, A. Sanga, H. Lehtpuu, M. Luht, A. Andrejeva, A. Rohilaid, P. Kullamaa, L. Hallaste, M. Laurits, E. Allik (KKT), R. Lepasson, M. Metsur, (arsti.), A. Virkus (matem.), V. Guk, L. Ivanova (USK).

Finaalmängude resultatiivsemateks mängijateks olid A. Sanga 23, P. Kullamaa 11 ja R. Lepasson 10 värvaga.

V. PALL

Filoloogia...

(Algus lk. 3)

Kui me peame silmas teda kui kitsamat filoloogit, siis see tundub loomulikuna. Ent Ain Kaalep on puhtalt luuletajanagi oma põlvkonnas nägemustega, omaaliste tundemaailma väljendaja ja oma kaasaja mõtestaja. Viitan sellele siin eeskätt muidugi seepärast, et ole viku Tartu ülikool on suurelt jaolt kujundatud just sellesama põlvkonnas poolt, kuhu kuulub ka Ain Kaalep. Aga ka seepärast, et alles tõsine filoloogiline analüüs suudaks esile tuua Ain Kaalepi luule isiklikud ning ajastuomased lähtekohad, traagikat peitva eeleegilisuse ja pildurdamatud õnneelamused, allusiivseid ooniderohkuse ning reaalistest vabaneda filosoofia. Seesama filoloogiline analüüs, mis saab sündida ainult filoloogilise kultuuri tõusu läbi. Seesama filoloogiline analüüs, millest pole sugugi põhjust rääkida ainult nüüd, kus Ain Kaalep saab 4. juunil 60.

PEETER OLESK

KLUBIS 30. MAIST 2. JUUNINI HOOAJA LÕPUPEONA «AVALIKKUDE MÄNGUDE PÄEVAD»

Reedel, 30. mail VAIMUMÄNGUDE PÄEV

kl. 21 algab vaimu väljakutsumine,

kl. 21.05 käivitub videopanoraam,

kl. 22.30 vaatamiseks väga vaimne film,

kl. 22.50 jätkub videopanoraam,

kl. 24 ALEKSANDER MÜLLER SHOW (IN MOLL)

«MÖÖDANIK JA TANA-PÄEV»,

kl. 00.45 jätkub videopanoraam,

kl. 04—06 vaimsete võimete kontroll. Väsinud vaimuga tudeng tuttu, teistele tegevus diskosaalis.

kl. 06 saadame vaimud väljama-gamisele.

Laupäeval, 31. mail SPORDIMÄNGUDE PÄEV

kl. 14 Tartu lahtised atleetvõimlemise meistrivõistlused '86,

kl. 19 spordipäeva kultuuriprogramm. «INDIAANIPÄEV»

Viljandi NM draamastuudio ja Kultuurikooli õpilaste esituses E. Lukka kompositsioon inka riigi ajaloo, luulest ja muusikast. Muusikat teevad Malle Tulp, Tõnis Tulp,

Mikk Sarv ja Ülo Vihma,

kl. 21 käivitub videopanoraam,

kl. 22.30 «MUSKILID MUUSIKAS»,

kl. 22.40 videopanoraam jätkub,

kl. 24 ülikooli esinduslikumad spordimängud helvesteal-

lase Olev Übi eestvedamisel. Vahepeal laulab sa-

le neiu Tiit Roostalu,

kl. 00.45 videopanoraam jätkub,

kl. 04—06 dopingukontroll. Diskvalifitseeritud koju — ülejäänutele aeroobika diskosaalis,

kl. 06 FINIS.

Pühapäeval, 1. juunil LASTEMÄNGUDE PÄEV

kl. 17 Kirjanike Maja õpilaste näitetrupi esituses Chr. Marlowe «Doktor Faustus». Lavastajad Ain Kaalep ja Peeter Volkonski,

kl. 20 esmakordselt Tartus enneolematu etendus lastetsirkuselt «Tigi-Takk»,

kl. 21.45 käivitub videopanoraam,

kl. 24 teiega laulab, mängib ja tantsib Laste Suur Sõber PEETER VOLKONSKI,

kl. 00.30 videopanoraam jätkub,

kl. 03 head hommikut, mudilased! Iga päev avatud toidupunkt. Võib esineda ootamatusi ja üllatusi.

KOHTUMISENI KLUBIS!

TÄHELEPANU, TOIMETUSE KOLLEGIUM!

Tuleme sel semestril viimast korda kokku 9. juunil (mitte 2. juunil). Mailehtedest teeb ülevaate A. Lamp. Nagu ikka toimetuses, aga sel korral kell 11.30 asemel kell 12.

NBI

Järgmine leht ilmub reedel, 13. juunil (kõik lood olgu kohal nädal varem). Viimane lehenumber on lõpetajate erileht (sinna muid materjale ei lähe!).

Toimetaja VARJE SOOTAK

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 20 (1454)

Reedel, 13. juunil 1986

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

● NLKP KESKKOMITEE PROJEKT KÕRGHARIDUSE UUTMISEST ●

Tuleb eksperiment

NLKP Keskkomitee projektis «Meie maa kõrg- ja keskerihariduse uutmise põhisuunad» on tähelepanu keskmes kõik kõrgkoolielus probleemseks muutunud valdkonnad. Opetööd hinnati aastaid protsentide järgi, kõrgkooliteaduse edendamiseks puudusid sageli reaalsed võimalused jne. «Aja tungiv nõue on tõsta kõrg- ja keskerihariduse kui majandusele ning kogu sotsialistliku ühiskonna stabiilsele arengule pikaajalise mõju avaldamise tähtsaima teguri osatähtsust. Spetsialistide ettevalmistamise süsteen, esmajoones kõrgkool, peab saama ühtse riikliku teadus- ja tehnikapoliitika tõhusaks vahendiks ja kandjaks. Ta peab rahvamajanduse arenguperspektiivide teadusliku prognoosimise alusel ennetavalt kujundama teaduse ja tehnika progressi kiirendamise kaadriressursid.»

Ülikoolis ongi viimasel aastal tegutsetud kõrgkooli põhjaliku ümberkujundamise suunas. Oma ettepanekud tehti juba NLKP programmi ja põhikirja arutades, ülikooli parteikonverentsil. Arvamuste avaldamine jätkus kongressimaterjalide tundmaõppimisel. Palju sisukaid ettepanekuid on jõudnud ajakirjanduse veergudele: A. Koop («Edasi», 6. veebr.), P. Kenkmann («Rahva Hääle», 26. apr.), J. Kalits («Rahva Hääle», 13. mai) jt. Enne semestri lõppu tahaksime aga teada anda ka eksperimendist, mida hakatakse septembrist peale läbi viima matemaatika-, majandus- ja õigusteaduskonnas. Kahes viimati mainitud teaduskonnas on uut moodi õpetamist õppimist arvestavad plaanid selged, tunniplaanid valmis. Eksperimenti tutvustavad majandusteaduskonna dekaan dots. VALNER KRINAL ja õigusteaduskonna dekaan dots. EIMAR RAHUMAA.

* * *

● Mis on eksperiment? Mille nimel?

V. Krinal: Tulemuslikum õpetamine ja õppimine. On vaja äratada üliõpilasi rohkem ülikoolist saama, rohkem ise tööd tegema. Et meie teaduskond on päris suur, siis tahame katsetada ainult kaubandus-ökonoomika erialal. Miks just siin? Kaubandusökonoomikasse on meil kõige suurem konkurss (2—3 kandidaati ühele kohale), tugev õppejõudude kaader ning küllaltki rohkesti õppekirjandust.

E. RAHUMAA: Näen siin kaht niisamasugust sõlmprobleemi: parandada õpetamise kvaliteeti ja stimuleerida üliõpilast intensiivsemale tööle. Üliõpilasele on vaja luua niisugused tingimused, et tal tekiks vajadus, sisemine sund aina rohkem teada saada, et ta tuleks meiega kaasa.

● Milline on eksperimendi sisu? Mis muutub?

V. Krinal: Et üliõpilasel jääks iseseisvaks tööks, seminarideks ja praktikumideks enam aega, peame vähendama loengutunde. Viimasel kursusel jääb nädalasse ainult 24 tundi loenguid. (Eksperimentiga alustame 1986/87. õ.a. ainult I ja IV kursusel.) Kärbime ka erialaloenguid. Kuid ainult meie ainete vähendamisest ei piisa. Seda teed peavad minema ka ühiskonnateadlased.

E. Rahumaa: Eksperimentist ei saa muidu asja, kui sellesse ei lülitu kõiki aineid õpetavad õppejõud. Loodame ka ühiskonnateadlaste osavõttu.

Kõrgkoolist peab kaduma loeng, mis seisneb aine põhitõdedest koosneva konsekti ümberkirjutamises, ikka igal aastal 50 eksemplaris. Tund, kes sellises loengus on kohal, aga loeb lehte, on tubli poiss; see, kes sellel ajal raamatukogus tööd teeb (konsekt on tal olemas), kannab õppedistsipliini rikkujana nime. Nii me drillime tuimi käsutäitjaid, loomingulise töössesuhtumisega spetsialisti on sellise õpetamismeetodiga raske saada.

● Õppejõu koormus läheb niiviisi üsna suureks. Kui loenguid on vähem, tuleb põhjalikult läbi mõelda, mida lugeda, mida mitte. Seminaride ettevalmistamine nõuab samuti pingsamat tööd.

E. Rahumaa: Loengumaterjal on vaja küll uuesti läbi töötada, põhjalikult kaaluda meetodikat. Rohkem on vaja probleemseid, sisutiheid, mõtlema kutsuvaid, mitte tuntu tödesid kordavaid loenguid. Meetodikaküsimustes oli meile abiks pedagoogika kateedri rahvas. Aitäh neile! Loeng ise ei või muidugi kaduda. See on olnud ja jääb kõrgkooli üheks õppetöö vormiks. Selle sisu aga saab ja peabki parandama.

● Aga õppekirjandus?

V. Krinal: Sellegi kirjutamiseks vajab õppejõud aega. Nii et kokkuvõttes õppejõu tööpäev pikeneb. Kuid ise paremini töötades peaks see üle kanduma ka tudengile.

E. Rahumaa: Õppekirjanduse poolest on praegu hea seis näiteks kriminaalõiguse ja -protsessi kateedris, kus pidevalt kelleltki midagi ilmub. Oleks koguni väga hea seis, kui trükivalgust näeks juba pikisilmi oodatud professor Ilmar Rebase õpik. Viljakad autorid on peale prof. Rebase veel dotsendid Herbert Lindmäe, Jaan Sootak jt. Peaaegu midagi pole pärast sõda ilmunud haldusõigusest. Näiteid võiks veelgi tuua.

● Mõni õppejõud kirjutab rohkem, mõni vähem. Sellest ei sõltu ju temal õieti midagi.

E. Rahumaa: Sellest peaksid sõltuma nii palk kui koormus, aga nüüdseks on mõlema arvestamine vananenud. Üksnes õppejõu valimisel pööratakse sellele mõningat tähelepanu. Kas me aga alati oleme siingi objektiivsed? Ka õppejõudu on tarvis stimuleerida. Kui siin midagi ette ei võeta, annab see aastate pärast tunda. Kui palju on niisuguseid, kes jäävad ülikooli õppejõuks pürgima aspirandi väikese stipiga, sageli korterita?

● Kas eksperimendi osas on ka tudengitega nõu peetud?

V. Krinal: Oleme seda arutanud komsomoliaktiiviga, kateedrijuhatajad on samuti tudengitega kõnelnud. Seni on kõik olnud nõus kaasa tulema. Praegu nad veel tegelikult ei taipagi, kui usinalt tööle tuleb hakata.

E. Rahumaa: Komsomolijuhid saavad aru, et spetsialisti kvaliteet peab paranema.

(Järg 2. lk.)

Ikka ühiselamust

EKP Keskkomitee sekretär Rein Ristlaan külastas teisipäeval Tartus viibides ka ülikooli. (Tuletame meelde, et ta on Eesti NSV Ülemnõukogu saadik Tartu Ülikooli valimisringkonnas.) Jutuajamisel parteikomitees huvitus ta arvamusest NLKP Keskkomitee kõrghariduse projekti kohta. R. Ristlaan käis ka Leningradi mnt. 25 ühiselamus, profülaktooriumis, arstipunktis, sööklas. Ta arvas, et viimasel ajal on küll ühiselamutes üsna palju paranenud, kuid siiski esineb veel lausa elementaarset korralagedust. Vist on ikka nii, et kui keegi ei näita näiteks sodihunnikule rõdul, siis koristamata see jääbki. EKP Keskkomitee sekretäri hinnanguid meie ühiselamute kohta võib lugeda ka kolmapäeval «Edasis» ilmunud ülioperatiivsest intervjuust.

Endokrino- loogide pleenum

Eelmisel nädalal toimus Tartus NSVL Meditsiiniakadeemia endokrinoloogia teadusnõukogu VIII pleenum. Esimest korda Tartus peetava pleenumi korraldaja oli muidugi ülikool. Tartu on kujunenud arvestatavaks endokrinoloogia keskuseks. Pleenumist võttis osa paarsada inimest, kohal oli ka Meditsiiniakadeemia endokrinoloogia nõukogu esimees, eksperimentaalse ja hormoonide keemia instituudi direktor akadeemik Juri Pankov.

Külalised tutvusid arstiteaduskonnaga, uudistasid linna ja ülikooli teisi hooneid, käidi ka Kääriku spordibaasis.

Au ÜTÜ-le

TRÜ nõukogu viimasel koosolekul oli ÜTÜ nõukogu esimehel dots. Udo Reinol teatada hea uudis. Eduka osavõtu eest 1984/85. õ.a. üliõpilastööde üliõpilasest konkursist andsid NSVL KKEHM ja ÜLKNO Keskkomitee TRÜ-le III koha. Rektoreile üle antud diplom jääb ajaloomuuseumi. Diplomi omanikuks eduka juhendamise eest arvati prof. Herbert Ligi ning dotsendid Jaak Järv ja Jaak Karu.

Rootsi teadlane õigusteadus- konnas

Möödunud nädalal oli õigusteaduskonnal külas Uppsala ülikooli õigusteaduskonna õppejõud, õigusteaduse doktor Anders Fogelklou. Ta pidas kolleegidele loengu õigusteaduslikust mõttest tänapäeva Rootsis ning puudutas ka marksistliku õigusteooria levikut. Riigi ja õiguse teooria kateedris toimunud vestlusringis tuli muu hulgas kõne alla ka õppetöö korraldus Rootsi kõrgkoolide õigusteaduskondades, mis pakkus muidugi erilist huvi kavandatava eksperimendi tõttu. Dr.

Anders Fogelklou kogub materjali monograafia tarvis, mis käsitleb seaduste autoriteeti ja õiguskultuuri. Meie õigusteadlastest on Rootsi kolleegil isiklikud kontaktid dots. Igor Gräziniga, tuttav on ta prof. Juri Lotmani töödega.

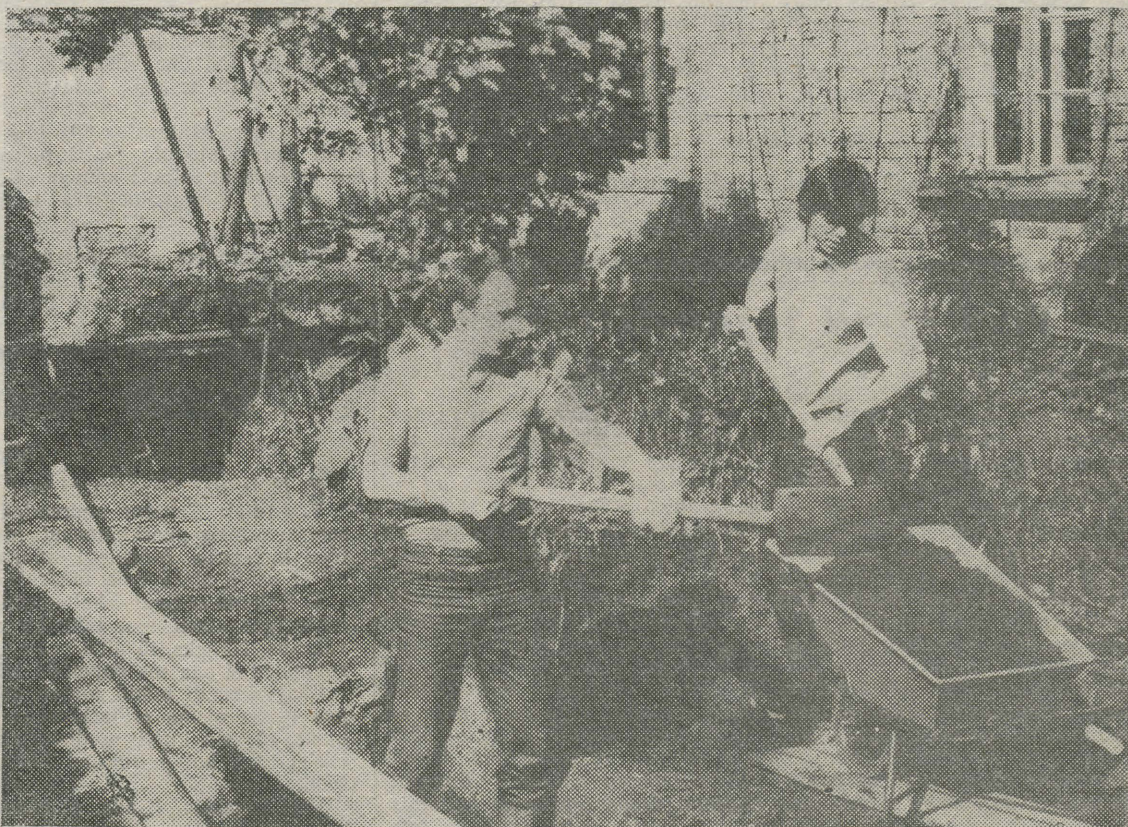
JAAK LEHIS

Uus kirjandus- nimestik

Ilmus esimene number uudiskirjanduse nimestikku «Kõrgkool, psühholoogia, sotsioloogia». Tutvustatakse kutsesuunitlust, isiksuse psühhodiagnostikat, noore sotsialisatsiooni ning kõrgkoolis aktiivseid õppemeetodeid käsitlevaid trükiseid. On ära toodud nii TRÜ teadusraamatukogus kui teistes NSVL raamatukogudes olemasolevad trükised.

Uudiskirjanduse nimestikku saab teadusraamatukogu infoosakonnast.

Abiks arheoloogidel

Juba mitmendat nädalat käivad meie tulevase humanitaariahooone krundil Lätte tänavas kaevamistööd. Nagu linnalehest lugeda võisime, on arheoloogid avastanud juba mõndagi väärtuslikku. Mõistagi ei saada siin läbi ilma rohkearvulise abijõuta, sestap võib objektile peaaegu iga päev näha õppejõude, teadureid, assistente ja aspirante, kes labidat, kangit ja käru käsitsevad mitte väiksema osavusega kui näiteks skalpelli, kriminaalkodeksit või personaalarvutit. Pealegi võimaldab niisugune töö

ülikoolimeestel vahetumalt tunnetada rahva argimuresid ja -rõõme ning ületada reaalsusest võõrdumise ohtu.

Juuresolev pilt on tehtud tunacelmisel neljapäeval ning terane silm võib sellel ära tunda teaduskonnakirurgia aspirandi ANDRES PULGESE ja patoloogilise anatoomia assistendi OLEG SEVTSUKI. Labidad on pädevates kätes.

TIIT MATSULEVITSI foto ja tekst

TRÜ nõukogus

6. juunil toimunud nõukogu koosoleku algul hääletati professori kutse taotlemise poolt meditsiinidoktor Hubert-Viktor Kahnile ja dotsendi kutse taotlemise poolt meditsiinikandidaat Jüri Liivamäele.

Päevakorra põhipunktid käsitlesid ülikooli käesolevat viisaastaku-plaani (A. Koop), meetoodikatöö põhiülesandeid (U. Palm) ja kirjastusküsimusi eelmisel viisaastakul (V. Haamer).

Alanud viisaastaku plaani on arutatud ülikoolis mitmel tasandil, nüüd on vaja selles teha korrektiive, lähtudes kõrghariduse uuendamise projektist. Ka meetoodikatöö põhiküsimused on välja töötatud, kuid nüüd peaksid teaduskonnad need veel üle vaatama ning täiendama. Kas igal pool on arvestatud aktiivsemate õppemeetoditega: probleemloengud, arvutustehnika kasutamine, loengukoormuse vähendamine, seminaride lisamine?

1981.—1985. aastal kirjastati 33st ülikooli plaanis olnud õppevahendist 19 (57,6%). Plaani mittetäitmisel oli suur süü trükikodadel (tervelt 8 nimetust). Osa süüd on ka autoritel, sest näiteks «Valguses» seisab 5 käsikirja kirjutajate tõttu. Kirjastusasjade edendamise pärast otsustati pöörduda ettepanekutega Kirjastuskomitee poole. Kuigi uus kirjastusplaan on NSVL KKEH Ministeeriumis veel kinnitamata, peaksid kõik ennast avaldada soovinud autorid käsikirjad võimalikult ruttu valmis kirjutama. Siis kui saabub kinnitatud plaan, võib juba hilja olla kirjutama hakata.

NSVL Ülemnõukogu saadik prof. A. Koop jagas nõukogu liikmeile oma muljeid Saksa LV-s ja Luksemburgis toimunud Ülemaailmse Parlamendite Liidu üritustest. Rektor osales NSV Liidu viieliikmelise delegatsiooni töös.

EKP TRÜ komitees

● UUED LIHKMED

● EÜE

● ÜHISKONNATEADLASTE KAADRI

● 9. juuni koosolekul võeti NLKP liikmeks Aaro Toomela (ped. VI), Sulev Ulp (ravi V), Heikki Ojamaa (õig. IV) ja Peep Pruks (õig. V) ning liikmekandidaadiks Mehis Põld (ravi IV) ja Raul Eamets (õig. IV).

● Komitee kinnitas neli EÜE rühmafunktsionääri.
● Ühiskonnateadlaste valikust, ettevalmistamisest ja paigutamise ühiskonnateadlaste kateedrites (ÜTK) tegid ettekande komitee liige Agu Tamm, kaasettekanne oli ÜTK parteibüroo sekretäriilt dots. Ulo Matjuselt. Sõnavõttudega esinesid professorid Jaan Rebane, Ivan Volkov, Arnold Koop, dotsendid Ulo Vanaaseme ja parteikomitee sekretär dots. Paul Kenkmann.

Kõrvuti ülikooli ühiskonnateadlaste saavutustega märgiti ära ka mitmed puudujärgid. Viimaste aastate parteidokumentides on pööratud palju tähelepanu ühiskonnateadlaste teadmiste laiendamisele ja süvendamisele. Aja nõuded seavad ka nelja ühiskonnateadlaste kateedri ette järjepidevama töö aspirantidega, suurema nõudlikkuse kaadri valikuks ja paigutamiseks. Vastuvõetud otsusest ja ÜKT eksperimendist kirjutame lähemalt sügissemestril.

Teisipäeval komsomoli-komitees

● ORGANISATSIOONILISED KÜSIMUSED

● FÜSIKA II K. KOMSOMOLITÖÖ

● KÕRGKOOI PROJEKT

Komsomolikomitee istung toimus 3. juunil.

● Asesekretäriks organisatsioonisisese töö alal valiti ja koopteeriti ühtlasi komitee liikmeks Andi Kasak (õig. V).

● Räpo rühma komandöriks kinnitati Andres Idla (ravi III).

● Komitee ei andnud soovitusi kahele NLKP liikmekandidaadiks astujale. Põhjuseks nõrk ettevalmistus. Teaduskondades tuleb parteisse astujatega rohkem teha.

● Füsika II kursuse komsomolialorganisatsiooni tööst ELKNÜ TRÜ XXVIII konverentsi otsuste täitmisel andis aru kursuse sekretär Maret Kelder. Kõige suurem mure on õppimises. Noormeestele on jätnud oma jälje armeeteenistus. Probleeme on ka ühiselamus, eelkõige koostöös komandandiga. Osakonna komsomolisekretäri M. Landi arvates on komsomol küllalt tugev aktiiv, kes lõõb kaasa osakonna ürituste organiseerimisel. Rohkem tuleb edaspidi aktiveerida oma kursust, et raskustest jagu saada. Kõne all oli komsomoliorganisatsiooni XXVIII konverentsil tehtud kriitiliste märkuste ja ettepanekute plaani realiseerimine.

● Arutati ka kõrgkooli uuendamise põhisuundade projekti. Teaduskondade komsomoliaktivistid peavad esitama omapoolsed ettepanekud.

● Järgmine koosolek on 2. septembril kl. 18.15.

Veel kord lõpupiltidest*

Mis võiks olla meeldivam, kui perekonnaliikmete hooleks peahoone

ees. Kuhu jäävad pildid? Kas teaduskondadel on oma arhiivi panna alati pilte lõpetajatest? Et fotograafid on enamasti kõigile tundmatud nii nime kui töökoha poolest, siis vaevalt õnnestuks teaduskondade või ülikooli kroonikatesse neid pilte saada. Fotograafid aga, pumbanud, mis annab, viskavad negatiivid minema. Miks on selline stihiia lubatud? Kas fotograafid on tõesti need ainsad isikud, kes, antud juhul andmata midagi kultuurilukku (meil on alati liiga vähe pilte nii lõpetajatest, kellest edaspidi võib-olla saavad silmapaistvad isikused, rääkimata paljudest õppejõududest), võivad igasugust käitumiseetikat eirates aulas ringi möllata, sealhulgas ka hümnide ja kõnede ajal? Kes õpetaks fotograafide, kus kuidas käituda? Miks peavad paevakangelased, kenad neiud pidulikes kleitides, ronima üle statiivi jalgade, sest fotograafid on ennast paika seadnud toolide vahele? Kas on keegi küsinud, kes need agard mehed on, kus töötavad? Ma ei ole peaaegu näinud nende toodangut, kuid olen kuulnud, et see on sageli ebakvaliteetne. Riski ei ole, sest (Järg 4. lk.)

* Vt. eelmisest lehest V. Masing «Fotomälestus lõpetajaist».

Eduard Vääri 60

Pole peetud täpset arvestust selle kohta, kui palju meie kõrgelt haritud filoloogidest on lõpetanud keskkooli kuldmedaliga. Elukutse valiku ja medali vaheline seos on teatavasti üldse juhuslikku laadi. Seda täpsemini saab aga ette arvata hoolsa õppuri tulevast tööalast karakteristikat. Suur tööarmastus, jäägitu vastutustunne ja täpsus iseloomustavad ka filoloogiateaduskonna kaugõppeprodekaani professor Eduard Väärit, kes 26. juunil tähistab oma 60. sünnipäeva.

Tõrva Keskkoolist tuli E. Vääri 1945. aastal ajaloo-keeleteaduskonda õppima eesti keelt ja soome-ugri keeli. Professor Paul Ariste kasvandikuna läks kõik edasi nii, nagu ühel sitkel ja teadmisanulisel noorel mehel peabki minema. Lisaks kohustuslikele ladina, saksa, vene, soome, ungari, liivi, vadja ja mordva keelte loenguile ei jäänud külastamata ka inglise, hispaania,

poola, rootsi, läti, prantsuse ja sanskriti keele tunnind. Sellest kõigest sigines kasu silmaringi avardamiseks, kuigi põhikursuse loenguil tuli pahatihti puududa. Emakeele Seltsi keeleringi aktiivse liikmena valmis E. Vääril ridamisi mitu võistlustööd. Järgnes ülikooli lõpetamine 1950. aastal ja kandidaadiväitekirja «Sugulusalune sõnavara läänemeresoome keeltes» kaitsmine 1953. aastal.

Kuigi esimeseks ametlikuks töökohaks sai Tartu Opetajate Instituut, tuli E. Vääril hakata täitma õppeülesandeid ka ülikoolis. Täiskoormusega vanemõpetajaks sai ta 1954., dotsendiks 1956. aastal. Tööaastaid Tartu Opetajate Instituudis hindab juubilar ise kõrgelt, sest oma pedagoogilise hariduse ja kogemused on ta omandanud põhiliselt seal. Sellest ajast peale on eesti keele õpetamine ja uurimine jäänud E. Vääri südamelähedaseks. Tervelt 25 aastat järjest pidas ta suvekursustel loenguid eesti keele õpetajatele. Ta on koostanud «Eesti keele õpiku keskkoolile» koos töövihikutega, soomekeelse «Viron kielen oppikirja» ning on üks «Võõrsõnade leksikoni» autoreist. Eesti keele õpetamise meetodika, grammatika, õigekeelsuse, kõnekultuuri jt. probleemide kohta on E. Vääri peaaegu lugematul arvul sõna võtnud ajakirjanduses ja teaduslikes väljaannetes («Nõukogude Opetaja», «Nõukogude Kool», «Sirp ja Vasar», «Noorte Hääl», «Keel ja Kirjandus», «Looming», «Emakeele Seltsi Aastaraamat», «Kodumurre» jm.). Kokku on talt ilmunud üle

200 teadusliku või populaarteadusliku töö.

Juubilari põhialaks on siiski saanud liivi keel, mida ta ka ise aktiivselt valdab. Aastate jooksul on E. Vääri talletanud väsimatult keeleainestikku ning innustanud selle hääbuva hõimukeele uurimisele ka oma õpilasi. Kümnete liivi temaatikal kirjutatud artiklite kõrval kõrgub otsekui põlispuu mahukalt doktoriväitekirja «Algupäraseid tuletussufiksid liivi keeles» (kaitsitud 1975. aastal). See on esimene ulatuslikum derivatsioonialane uurimus fenno-ugristikas, mis äratas tähelepanu oma kompleksse uurimismeetodiga ning omab seetõttu ka üldkeeleteaduslikku tähtsust. Soome-ugri keelte õpetamise kõrval on muide prof. E. Vääri õppekoormusse juba aastaid kuulunud loengute pidamine ka üldkeeleteaduse alalt.

TRU soome-ugri keelte kateeder on teatavasti oma ala juhtivaid õppe- ja uurimiskeskusi mitte ainult Nõukogude Liidus, vaid ka kogu maailmas. Sellise positsiooni saavutamisel pole professor E. Vääri osatähtsus olnud väiksem kui teistel kateedri liikmetel. Tõelise oma ala patrioodina on ta andnud endast parima. Sportlikult rühikas juubilar on praegu oma loominguliste võimete tipul.

Kolleegid soome-ugri ja eesti keele kateedritest, arvukad õpilased ja paljud keelehuvilised kogu vabariigist õnnitlevad professor Eduard Väärit ja soovivad talle raugematut energiat ning edu nii teadustöös kui ka filoloogide noore põlvkonna kasvatamisel.

PAUL ALVRE

Lembit Allikmets 50

18. juunil saab 50aastaseks farmakoloogia kateedri juhataja professor LEMBIT ALLIKMETS. Meditsiinidoktor (1970), Eesti NSV teeneline teadlane (1976). Lembit Allikmets liigub püsivalt teaduslik-ühiskondliku tegevuse laineharjal. Aastaid (1975—1984) arstiteaduskonna dekaanina tegutsenud, jätkub tal ka praegu kuhjaga tööd: prof. Allikmets on Üleliidulise Farmakoloogide Teadusliku Seltsi presiidiumi esimehe asetäitja, Eesti Farmakoloogia Seltsi esimees, NSVL MA farmakoloogia ja farmatsia teadusnõukogu psühhofarmakoloogia probleemkomisjoni esimees, veel kahe neurofüsioloogia probleemkomisjoni ja kahe teadusliku ajakirja kolleegiumi liige, ja ... nii edasi. Psühhofarmakoloogia-alaste uurimisprogrammide välja-töötamise, konverentside ja sümposiumide korraldamise kõrval koostab ja retsenseerib ta farmakoloogia õpetamise programme NSV Liidu kõrgematele õppeasutustele.

Nii suurt tööd tegevale mehele ei sõanda tema pidupäevalgi esitada rohkem kui ühe küsimuse, loomulikult mitte tagasi, vaid edasi-vaatava.

«Professor Allikmets, 20. juunil Eesti Farmakoloogia Seltsi pidulik koosolekul esinete kõnega «Kuhu pürgib farmakoloogia?» Kuhu siis?»

«Farmakoloogia pretendeerib elu-protsesside keemilisele juhtimisele, sammudes käsikäes keemia, biolo-

ogia, füsioloogia jt. teadustega, kõikide kliiniliste distsipliinidega, sest farmakoloogia võimalused sõltuvad sellest, mida me organismist enesest teame. Farmakoloogia tegevuspõld on süvenenud molekulide tasemele, ravimite molekulaarse toime-mehhanismi selgitamine annab infot uute aktiivsete ainete sünteesimiseks. Teiseks, väga oluliseks on saanud ravimainete saatuse jälgimine organismis, st. farmakokineetilised uuringud. Teaduslik töö on tohutult kallinenud, eksperimentide aja- ja vahendimahukus järjest suureneb, tarvitatakse unikaalseid aparatuuri.

Rohkearvuliselt võetakse kasutusse uusi ja veel uuemaid aineid. Paraku sagenevad ka ravimkatastroofid — see tingib reguleerivate riiklike sätete kehtestamise. Ravimio-petust komplitseerub kiiresti suure-neva informatsioonihulga tõttu. Ravimite kiire vaheldumine on teaduse progressi näitaja — aga praktilisele meditsiinile tähendab see mõnikord õnnetust. Noorte arstide ja proviisorite farmakoloogiaalaste teadmiste rohkendamiseks on klassikalisele kursusele lisaks sisse viidud kliiniline farmakoloogia ja farmakoteraapia. Pidevalt on suurene-nud farmakoloogia osatähtsus arstide edasisel täiendamisel ja spetsialiseerumisel. Spetsialistide parem ettevalmistus aitab lahendada ravimikahjustuse suurt probleemi — ohutuse kindlustamist.»

Professor Allikmets on alati rõ-

hutanud sõna «töö», väärtustanud aktiivset suhet erialasse ja ühiskondlikku rolli, nõudnud tõsist suhtumist ülesannetesse ja iseseisvust nende lahendamisel. Sellepärast ei või ka tema juubelitähis olla muud kui kriips ajateljel, mida mööda tagasi vaatamiseks on aeg veel liiga varajane. Jõudu, edu ja õnne üm-margusest tähtpäevast ettepoole jäävate tööde ning tegemiste tarvis! Soovivad

farmakoloogia kateedri kollektiiv ja UTU farmakoloogia ring.

Tuleb eksperiment

(Algas 1. lk.)

● Mida uut eksperiment veel kaasa toob?

V. Krimal: Tahame suurendada vabakuulajate arvu. Neid oli meil seni semestris paarkümmend. Mitte kõik üliõpilased ei peaks diplomitööd kirjutama. Mõnelegi kuluks ära oma erialateadmisi värskendada, nii et osale oleks vaja määrata diplomitöö asemel riigieksam.

E. Rahumaa: Senise kahe seminarirühma asemel teeme neli, tõi küll, mitte igas aines, sest takistab nii ruumipuudus kui ka õppejõudude vähesus. Näiteks 45 aine peale on meil ainult 30 õppejõudu. Kateedri-ruumides ei saa me õppetööd teha.

Eksperimenti puhul tõuseb abiõppepersonal osatähtsus. Nende hulgas peaks olema eriharidusega inimesi, kes valmistaksid ette praktikume, oleksid kursis uudiskirjandusega jne. Nägin Rooma ülikoolis stažeerides, kui palju nad lihtsustasid oma kompetentsusega õppejõu tööd.

Veel tahaksin lisada, et eksperimentidega seoses kandub tööraaskus kateedritesse. See on keskus, kuhu peaksid koonduma ka tudengid.

Küsis VARJE SOOTAK

Näitus N. Burdenkost

3. juunist saadik on ajaloomuuseumis vaadata kuu lõpuni välja-paneik Nikolai Burdenkost, kunagisest ülikooli õppejõust. Tema sünnist möödus 110 aastat.

Tähelepanu!

PRESSISEKRETÄRID
JA TEISED
PRESSISÖBRAD!

Vabariiklik ajakirjanike kokkutulek on 27.—29. juunini Kose-Uuemõisas. Kas läheme?

Tänu

Rektori käskkirjas avaldati tänu eeskujuliku töö ja aktiivse ühiskonnatöö eest seoses 50. sünnipäevaga dotsentidele Heino Törnpule ja Madis Väljale ning meditsiinikandidaadile Anne Schotterile ja lukksepp Ivar Paabole.

60. sünnipäeva puhul pälvivad õnnitluse ja tänu dots. Ruth Ling, raamatupidaja Laine Aaviksoo ja tööline Oie Hiob, 70. sünnipäeval preparaator Leontine Teesalu, 75. sünnipäeval vanempreparaator Hilja Nugin ja raamatupidaja Laine Andresson.

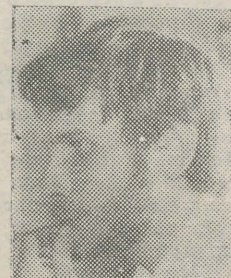
Seoses pensionile jäämisega avaldati tänu eduka töö eest dotsentidele Helga Sildmäele ja Pent Nurmekunnale ning D. Uljanovi kortermuuseumi juhatajale Elli Jaskale.

Füüsikasisuliste arvutimängude konkursi eduka korraldamise eest pälvis tänu vaneminsener Agu Vissel.

«Lõpetas kõrgkooli mõtlemisvõimet omandamata»

● REM BLUM

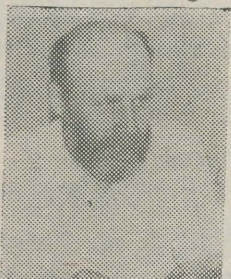
● MAREK STRANDBERG

● REIN VIHALEM

● AUNE UNT

● JURI TAMMARU

● SULEV KANNI

● TIIT PRUULI

Filosoofia on üks vaimuse lipukandjaid! Sellest, missugusel tasemel on ülikoolis omandatud filosoofilise mõtlemine, sõltub tugevasti ka see, missugusel tasemel on mõtlemine muudel aladel. 29. aprillil kogunesid filosoofilise mõtlemiskultuuri omandamise üle aru pidama need, kes ühel või teisel tasemel filosoofiat õpivad — kas üliõpilastena või aspirantidena —, ja teiselt poolt need, kes filosoofiat õpetavad. Niisiis: filosoofia kateedri prof. REM BLUM, dots. REIN VIHALEM, vanemõpetaja JURI TAMMARU, mittetatsionaarne aspirant SULEV KANNI ning üliõpilased MART SUSI (õig. III), MAREK STRANDBERG (keem. III), JURI LUIK ja TIIT PRUULI (žurn. II) ja aspirantidele mõeldud filosoofia-loengute kuulajad AUNE UNT ning HEIKI-JAAN KAALEP.

KESKKOOLIS KUJUNEVAD EITAVAD HOIAKUD?

T. P. Kui me räägime üliõpilaste huvist filosoofia vastu, peame ilmselt alustama veidi kaugemalt. Arvan, et noorte inimeste hoiakud filosoofia suhtes pärinevad suure osas keskkooliaegsetest ühiskonnaõpetuse tundidest. Selle aine õpetamise praegune tase paraku aga ei soodusta huvi teket.

M. St. Ühiskonnaõpetus ei seondu teiste ainetega. Ta seisab täiesti eraldi.

J. T. Ma arvan, et sellisel kujul nagu praegu ei peaks ühiskonnaõpetust keskkoolis olema. Sellest on ülikoolis õpetamisel pigem kahju kui kasu. Mõnikord oled kohe sunnitud ütleva, et loengule või seminarile tulles unustage mis te kunagi koolis filosoofiast kuulnud olete.

R. V. Keskkooli ühiskonnaõpetus on ikkagi aabits. Ja aabits paratamult lihtsustab asja. Ülikoolis tuleks nende lihtsustatud tõdede taha piiluda, vaadata, mida koolist tuttavad sõnad õieti tähendavad, missuguseid kontseptsioone väljendavad.

M. S. Käisin keskkooli ajal OTÜ filosoofia sektsioonis. Olin kahe aasta jooksul ainuke liige. Sattusin sinna puhtalt omal initsiatiivil, keskkooliaegne õpetaja meiega suurt ei tegelnud.

R. B. Kooliaastail õn tähtsaim muidugi huvi. Ei saa ju keskkooliõpetajalt nõuda mingeid erilisi teadmisi. Feuerbachki ütles: mille vastu on huvi, sel alal on ka võimalik. Ja ülikoolis juba on võimalik seda huvi realiseerida, kuna on olemas korralik kvalifitseeritud kateeder. Selle huvi tekitamise osas on muidugi probleeme. Üks on näiteks selles, et ühiskonnaõpetust õpetavad koolides põhiliselt ajaloo- ja teaduskonna lõpetanud, kes pole aga saanud spetsiaalset ettevalmistust. Meie kateeder ühiskonnaõpetuse õpetajaid ette ei valmista, kuigi seda peaks vist kaaluma.

S. K. Muide, nii õpetajale kui ka üliõpilasele on ühiskonnaõpetuse tundideks valmistumine tõeline piin, vaeva nõudev ja nüri tegevus. Ning jõudis ju Hegelgi järeldusele, et gümnaasiumis ei ole mõtet filosoofiat õpetada, seal võib õpetada ainult loogikat, filosoofia jaoks olgu ülikool.

A. U. Tuleks rääkida ka ühiskonnaõpetuse õpikust — praegusest filosoofia aabitsast. Minu arvates peaks aabits õpetama lugema. Aga see raamat seda küll ei tee. Seal ei seletata mõisteid, et õpetata filosoofia «keelt».

R. V. Ega see aabits vist lugema, jah, ei õpeta, aga mõned «tähed» ehk teeb selgeks.

FILOSOOFIA ÕPETAMISE VIISI TULEKS MUUTA?

A. U. Olen kuulnud filosoofia-loenguid kolm voo: õpilase, tudengina, kraaditaotlejana. Põhimõtteliselt käib jutt kogu aeg ühest ja samast asjast. Need kolm astet ei peaks mitte ainult tasemelt, vaid ka temaatikalt erinevama. Lõppetapidel võiks vaatluse alla võtta vaid mõned üksikud lõigud, aga siis juba sügavuti.

H. J. K. Mina olen väga rahul aspirantidele peetavate loengutega. Seal lahataksegi üksikprobleeme, ainult et aspirandid lahkuvad tihti pärast vaheaega.

M. St. Arvan, et filosoofia õpetamine peaks algama ülevaatega mõtlemise ajaloost, et üliõpilane ei pruugiks ise jalgrattaid leitud. Seminarides ei tohiks üliõpilaste

mõtlemiskatseid panna paika sõnadega: «See ei ole niil». Valearutlused tuleks purustada loovalt, et tudeng ise mõistaks, kus ta vea tegi. Ja et ta mõistaks, kuhu õppejõud teda viia tahab.

T. P. Kas ei võiks filosoofia õpetamine olla kuidagiviisi diferentseeritud?

R. V. Tegelikult on. Me teeme referatiivseid töid, võistlustöid, on võimalik organiseerida ringe. Ainult et momendil ei ole huvilisi. Nii et väljaspool õppeplaani saab filosoofiahuvi rahuldada.

J. L. Ise võib muidugi alati midagi teha. Ometi peaks olema programmiselisel diferentseeritud õpetus. Üliõpilane võiks lõpetada ära sundusliku elementaarkursuse ja minna siis üle teaduskondadevahelisse rühma, kus toimuks tõepoolest filosofoerimine, mitte elementaartõdede arutamine.

J. T. See oleks ideaal. Aga oma käsitlustes võiksime jääda ikka olemasoleva tunniplaani piiridesse. Tihti kasutame neidki tunde väga madala kasuteguriga.

R. B. Filosoofiast huvitatud sõltub paljudest ülikoolisestest ning välisest teguritest. 60—70ndail aastail tuli filosoofiaalastele üritustele rohkem osalisi. Viimasel kümnendil on need arvud tublisti vähenenud. Ilmselt on sellel nähtusel mitmeid sügavaid põhjusi, millest siinkohal pole ehk aeg rääkida. Sellest hoolimata ei arva ma, et peaksime käed rüpes istudes asjadel ise-voolu teed minna laskma. Ma oletan, et me elame ajal, mil kohe peaks algama filosoofiahuvi renessanss. See on aeg, mil filosoofia ei ole enam intellektuaalide kõrvaline meelelahutus, vaid inimeste otsene vajadus. Filosoofia kujuneb meie tehnitsistlikul ajastul peaaegu ainukeseks vaimuse päästjaks.

M. St. Uus religioon?

R. B. Ma ei eita, et filosoofia võib täita ka mõningaid neid funktsioone, mida religioon kunagi täitis.

T. P. Milliseid ülesandeid te näete filosoofiaõppejõudude ees selle taassünniga seoses?

R. B. Niikaua kui tegeleme küll tähtsate, aga täiesti abstraktsete probleemidega nagu aeg ja ruum, juhuslikkus ja paratamatus ja teised, säilib üliõpilastel eitav suhtumine meie ainesse. Me peaksime rohkem keskendama tähelepanu tänapäeva filosoofilistele probleemidele. Näiteks eetilise-moraalsetele probleemidele, isiksuse ja inimkonna eksisteerimise ähvardava ohu üle. Probleemid peaksid teise-kolmanda kursuse inimesele olema lähedasemad. Nende kanalite kaudu peaksime suurendama mõju auditooriumile.

J. T. Mõtlen samuti kui Rem Blum. Viga on selles, et me räägime tihti sellistest materiatest, mis tudengile huvi ei paku. Paraku on nende huvipiirkonnad ka liiga kitsad.

R. B. Praegust filosoofia õpetamise viisi peaks reformima, sellest on ammu räägitud. 20 aastat tagasi õpetati filosoofiat III—IV kursusel. Tudeng on selleks ajaks juba ettevalmistatud, võimelisem teoreetilisteks arutlusteks. II kursusel võiks olla alles sissejuhatus filosoofiasse. Viimasel ajal on seda varianti hakatud arutama kui reaalselt võimalust. Kuni seda aga pole, võiks kõik teaduskonnad leida võimaluse, nagu žurnalistid seda on teinud, viia III—IV kursuse õppeplaani 20—30-tunniline filosoofia erikursus.

FILOSOOFIA EI SEOSTU KULTUURIGA?

T. P. Filosoofia üks ülesanne peaks olema õpetada inimesi mõtlema. Tundub aga, et noorte hulgas on analüüsi ja mõtlemise asemel käibel teatud tüüpi taskufilosoofia.

S. K. Filosoofia on aine, mille algatõdede ja raudvara teadmiste eest võiks õppejõud kolme välja panna. Üks osa praegusest üliõpilaskontingendist pole lihtsalt võimeline seda omandama.

M. S. Ei saa öelda, et üliõpilased ei mõtle. Nad ei mõtle lihtsalt filosoofia mõistete süsteemis. Selle asemel et probleeme lahata filosoofia abil, vaatlevad nad samu probleeme kirjanduse ja kunsti kaudu.

Tundub, et filosoofia ei ole viimase kahekümne aasta jooksul lahti mõtestanud ühiskonnas toimuvaid sotsiaalseid ja psühholoogilisi protsesse. Kirjandus on teinud seda palju adekvaatsemalt. Ka on kirjandus kättesaadavam. Kirjanduse juurest filosoofiliste mõtteseoste juurde üleminek on raske.

J. T. Olen püüdnud õppetöös kasutada ilukirjandust. Paraku tunneb konkreetset teost seminarirühmast ainult umbes üks viiendik.

R. V. Isegi «Robinson Crusoe't» pole loetud. Seetõttu on raske selgitada robinsonaadi mõistet.

J. T. Orienteeruda ei saa ka koolikirjandusele, sedagi pole loetud. Nõnda ei leiagi ühist kokkupuutepinda.

M. S. Viimasel ajal avaldavad filosoofid end vähe ajakirjanduses. Huvitavamad ja spetsiifilisemad artiklid on kahjuks vene keeles. Kultuurielus jäävad filosoofid perifeeriasse. Teatakse, et on olemas filosoofia kateeder, aga ei teata, mille- ja ta tegeleb.

J. T. Mis puutub võrdlusesse kirjaniikiga, siis nemad annavad tege-likkusest oma subjektiivse ettekujutuse ja see ongi nende funktsioon. Filosoofid arvavad, et nad ei pea andma mitte subjektiivset pilti, vaid mingit üldisemat tõde.

S. K. Minu kujutluses on filosoofia teatavas mõttes igavikuline asi. Filosoofie võiks lugeda selliseks vaimseks kaardiväeks, kes eelkõige mõtestab ühiskondlikku tegelikkust, ja kui ta ei leia siin olulisi probleeme, millele ta peaks igavikulisest seisukohast vastuse andma, siis ta hääb muudkui nõrgeneb. Kui Rem Blum loodab, et üliõpilaste filosoofilise aktiivsuse seoses sotsiaalse aktiivsuse tõusuga kasvab, siis mina usun, et ka filosoofide aktiivsus tõuseb, kui hakkavad toimuma sündmused, mis nõuavad mõtestamist n.ö. igavikulisest vaatepunktist.

R. V. Kas sellest midagi muutuks, kui meie filosoofid aktiivsemalt avalikkuse ees esineksid?

M. S. Kindlasti. Muutuks üldine mõtlemiskultuur. Oluline oleks ka filosoofi mõju mõtlemistehnikale, üldloogikale, nad oleksid eeskujud teaduste ülesehitamisel ja argumentide esitamisel.

DIALOOG VÕI MANIPULEERIMINE?

R. V. Kuulan seda juttu mõnevõrra üllatunultki. Mul on miskipärast olnud hoopis selline ettekujutus, et ega filosoofiat ajakirjandusest lugeda ihata. On olnud (küll hulk aega tagasi) kurbi kogemusi avaldamisega — filosoofilt oodatakse justkui mingit ette teada olevat sõnumit, aga kui tahad öelda midagi muud, siis tekib vahel raskusi selle publitseerimisega. Filosoofi sõna võib arusaamatuna tunduda, kui see ei illustreeri mingit etteantud teesi.

J. T. Tihti tunned, et sa võid küll rääkida huvitavalt, aga see, kuidas sind vastu võetakse, on ära määratud juba mingi eelneva hoiakuga: kindlasti ei ütle ta midagi, kindlasti on ta kellegi hääletoru jne. Üliõpilase teadvus fikseeribki vaid selle momendi.

R. V. Kahetunnisest loengust võib külge jääda vaid see üks lause, mis oli kirjas juba kuskil ühiskonnaõpetuse õpikus. Aga see, mis loengus sinna juurde räägitakse, läheb täiesti mööda. On vaja niisuguste hoiakute muutmist.

J. L. Paljuskki on need hoiakud tingitud sellest, et meie jaoks on filosoofia midagi hästi ametlikku.

M. S. See ametnikumentaliit annab mõnikord tunda ka pedagoogide juures. Nii näiteks üks minu kunagistest õppejõududest tundis oma funktsiooniks olevat läbida punkt-punktilt seminarikava, selle asemel et meid loovalt juhendada. Lisaks suhtuti meisse kui lasteai-lastesse. Õppejõud ei lasknud tekkida mingisugust võrdsustunnet.

R. B. Mis te arvate, kellele peaks orienteeruma filosoofia õppejõud: tugevatele, keskmistele või nõrkadele?

M. St. Tugevatele!

R. B. Kui te tugevatele orienteerute, siis osa keskmisi ja kõik nõrgad kukuvad justkui ära.

M. St. Võib olla ka vastupidi. Orienteerumine tugevate järgi innustab ka teisi.

T. P. See oleneb loomulikult gruppist — kas on selles grupis presitiigne jõuda tugevate tasemele või ei.

M. St. Õppejõud peaks olema ka peen psühholoog, kes oskab eitada suhtumist murda osava tegevusega.

J. T. Kas siis õppejõud peab olema üliõpilase teadvusega manipuleerija, mitte võrdne partner, nagu enne juttu oli?

T. P. Jätke meile vähemalt partnerluse mulje.

J. L. Õppejõud olgu näitleja, mitte manipulaator. Tähtis on, et ta vaimustuks oma aimest, oleks huvitatud kontaktist. Paljud õppejõud ei ole kommunikatiivsusprobleeme endale paraku teadvustanud.

T. P. Ilmselt tuleb õpetamisel arvestada, et meie põlvkonnal on atraktiivsuse ja kommunikatiivsuse roll palju suurem. Oleme ju lapsest saadik kasvanud koos TV-ga. Eelmisi põlvkondi harisid raamatud, meid suure osas televisioon. Loengus kommunikatsiooniprotsess tihti selletõttu ei käivitu. Tema käivitamine aga on kindlasti õppejõu ülesanne.

R. B. Sellise subjekt-subjekt süsteemi kasutuselevõtmine nõuab arvatavasti suuri muutusi haridussüsteemis.

KAS AINULT 10%?

J. T. Olen kokku puutunud huvitava tendentsiga — üliõpilane leiab, et minul ei ole õigust nõuda tema käest mõtlemist. Tema on mulle materjali peast ette lugenud ja nüüd nõuan mina veel mõtlemist... See on mõne üliõpilase meelest nii alatu, et mine või kaebama.

T. P. Ma julgeksin arvata, et ainult 10% üliõpilastest on mõtlemisvõimelised.

M. St. Pole midagi halba selles, kui ülikooli lõpetab 10% mõtlemisvõimelisi. Milleks ülikool on ette nähtud ja milleks siia tullakse? Need, kes tulevad selleks, milleks ta seatud, ongi umbes need 10—20% mõtlejaid.

A. U. Sel juhul tuleks ülejäänutele teha ka lõpudiplomile märge: «Lõpetas kõrgkooli mõtlemisvõimet omandamata.»

M. S. 2000 aastat pole suudetud mõtlemist õpetada, ei suudeta praegugi. Igas kultuuris on olnud teatud väike hulk inimesi, kes selleks võimelised, ülejäänud mitte. Vaevalt et siin organisatsioonide meetoditega midagi teha on.

R. B. Kui räägime filosoofia õppimisest ülikoolis ja filosoofilise mõtlemise ajaloost, siis soov mõtlemisvõimet omandada on muidugi vähestel, üksikutel. Ometi olen ma elitaarsuse vaenlane, tahaksin huvi filosoofia vastu äratada laiaades ringkondades. Siinjuures segab inimesi nende eitav vaatekoht. Seda võivad aga murda sõbrad, seltsimehed. Huvipuudus filosoofia vastu pole mitte isiklik täiusetus või rumalus, vaid ühiskonna häda. Huvipuudust täiesti murda pole võimalik, tuleb püüda auditooriumi võimalikult suurendada.

J. L. Ilmselt peavad selleks mitmed filosoofidki elevantilutornist alla tulema.

J. T. Seekordses vestluses jäi tagaplaanile asjaolu, et filosoofia puhul pole tegu ainult mõtlema õpetamisega, vaid ka väärtuste õpetamisega. Seda ei saa me võtta kuidagi elitaarselt. Väärtuste aspekt on võib-olla asja kõige keerukam külg.

T. P. Filosoofiat õppinud inimese väärtused peaksidki olema mõtleva inimese väärtused.

Kokku panid
TIIT PRUULI ja
JURI LUIK

● PEETER TALI fotod

Näib ikka ühtmoodi kauge Su paistus,
Ma eksi triivin ja kallast ei leia.
Ei haista mu nukuist Su püha mõistus,
Mu hingerõõm end Sinu eest peidab.

Karm-jäine jahetab ~ Su püha nimbus,
Ei seda paika küüni jumalatu lõõm.
See armastus ~ void mööduv hauahingus.
Peal põrmu kõrgud ~ kiiskav templirõõm.
11. aug. 1901

Aleksander Blok

Aeg-ajastuid me eluhallust toidab
Purpurne helk,
Veel-nägematuid taevaid aina loidab —
See — lootus pelk...

Millest küll ses lüümjas tüünes udus
Kelladehõik —
Mis mangub küll neis nõnda tardund usus,
Kui, tumm on kõik?!

Ja mida enam argihallust võidab
Too üllas kumin,
Siis ilmselt küll mind tihedamalt köidab
Siin — surmne uni...
30. apr. 1912 (1913)

«AGRAFA DOGMATA»

Õõ valgust, päeva pimedust ma näinud.
Näind õudust selles iganend — ei teas,
Mu lõhestunud hinges — Jumal käinud,
Käind läbi minust, selles pooldund peas.

Kui suuri sünde koitis vastses reas,
Maailm see ägas keset arvutumat kaost
Ning mattus piina enda igaveses veas. —
Kõik sala sahisedes pääsevat näis paost.

Kõik — loodu tekke-tungi halvas mürin laulev,
Suur tuli korraaks Laotust embas kaugelt.
Taas Olematu sisse tõmbus ring.

Taas pimedusist võrsus tarkmeel-hing,
Kõrgkaljudel — tal üha mõttelende rauget
Veelnägematuid tiivad laulsid kaugelt.
22. aug. 1900

Tõlkinud «Kogutud teostest» (1980) MEELIS TÖNS.

Filmiklubi kuueteistkümnendal
tegevusaastal toimus ühtekokku 49
üritust, lisaks RSP filmiprogram-
mid.

Suure osa nähtud filmidest moodustasid nõukogude autorite lin-
teosed: S. Paradžanovi «Legend
Surami kindlusest», I. Kvirikadze
«Ujuja», P. Simmi «Puud olid...»,

Lõppenud hooaeg filmiklubis

A. Hrzanovski Puškini joonistuste
motiividel tehtud multifilmid. Kin-
del koht filmiklubi üritustes oli do-
kumentaalfilmidel, autoriteks Len-
nart Meri, Mark Soosaar, Arvo Iho.
Mitu filmiprogrammi oli koostatud
Andres Söödi filmidest.

Esindatud oli Itaalia, Prantsuse,
USA ja Saksamaa Liitvabariigi fil-
mikunst, sealhulgas F. Fellini
«8½», V. Zurlini «Tatarlaste kõrb»,
W. Hertzogi «Woyzeck», P. ja
T. Tavianini «Padre Padrone». Üksi-
kuid filme oli Hispaania, Jugoslaa-
via, Ungari ja India režissööridelt.
Uuemate filmide kõrval ei unus-
tatud varasemategi aastate loomin-

gut. Nägime O. Wellesi «Kodanik
Kane» (1941), C. Chaplini «Mood-
sad ajad» (1936), S. Eisensteini
«Streik» (1925), filmiprogrammi
Greta Garboga peaosas.

Toimus ka kohtumisi tuntud fil-
mimeestega. Külaskäisid Andres
Sööt, Peeter Simm, Arvo Iho, Ar-
kadi Kaidanovski. Talvist sessiva-
heldust tõi «Päratrust» oma filmide
ja Hardi Volmeriga.

RSP ürituste ajal näidati Andres
Söödi ja Mark Soosaare dokumen-
talfilme, multifilmiprogrammi ning
A. Resnais' «Minu Ameerika onus».

Filmikirjutiste võistluse tulemu-
sed saab teada sügissemestri algul.

Tartu III meistrivõistlused atleetvõimlemises

mööduvõtmine. Ka seekordsetele
võistlustele lisas tunnustust mitme
NSV Liidu mainekama sportlase
osavõtt Tallinnast ja Kohtla-Järvelt.

TRÜ atleetvõimlemise seksioo-
ni, kus praegu aktiivselt treenib 40
tüdrukut ja 20 poissi, esindasid
E. Kabral, I. Tellis ja A. Lepp.

Võistlused olid pingelised ja ta-
savärgised, sest nii mõnigi kord tu-
li kohtunikekogul lasta esitada
võistlejatel poose kolm korda, veen-
dumaks, kes on parim.

Auhinnalistele kohtadele tulid
kaalukategooriate järgi järgmised
sportlased:

kuni 72,5 kg — 1. Vitali Ivuts
(Tln.) 2. Evo Heinalo (Tln.) 3. Vla-
dimir Neledov (Tartu). Selles ka-
tegorias diskvalifitseeriti ebasport-
liku käitumise pärast Ülo Reim
(Tln.);

kuni 77,5 kg — 1. Oleg Strelkov
(Tln.) 2. Vladimir Donskov (Tln.)
3. Andres Lepp (Tartu);

kuni 82,5 kg — 1. Meelis Tõnis-
son (Tln.) 2. Rein Kimber (Tln.)
3. Indrek Tellis (Tartu);

kuni 87,5 kg — 1. Pavel Kossen-
ko (K-Järve) 2. Valeri Kusma
(Tartu) 3. Kalmar Kase (Tln.);

üle 87,5 kg — 1. Ain Paavo
(Tln.) 2. Vladimir Bilök (K-Järve)
3. Vassili Gavrilo (K-Järve).
Juunioride järjestus: 1. Nikolai
Kornõšev (Tln.) 2. Oleg Leppa
(Tln.) 3. Margus Laur (Tartu).

Absoluutseks võitjaks tunnistati
Meelis Tõnison. Tartlastest jättis
parima mulje Andres Lepp. Tartu
Atleetvõimlemise Rahvaspordiklubi
toetas võistlusi korralike auhindade
ja meenetega.

Atleetvõimlemise populaarsus
Tartus aina kasvab. Möödunud
aastal asutati ju Tartu Atleetvõim-
lemise Rahvaspordiklubi kõigi tart-
laste jaoks. Ka mõnede ettevõtete
juures (Tartu KEK jt.) on moodus-
tatud harrastusklubi. Varem viljel-
di seda spordiala peamiselt TRÜ-s.

HEIKI SIBUL,
õigust. I k.

Fotol absoluutvõitja Meelis Tõnis-
son.

Lõpuaktused

Matemaatikat.	21. juunil kl. 12
Bioloogia-geo- graafiat.	21. „ kl. 15
Õigust.	24. „ kl. 12
Ajaloot.	25. „ kl. 12
Kehakultuurit.	26. „ kl. 12
Füüsika-keemiat	26. „ kl. 15
Majandust.	27. „ kl. 15
Arstid.	28. „ kl. 11
Filoloogiat.	30. „ kl. 11

NB!

Järgmine ajaleht (semestri vii-
mane) on lõpetajate erinumber ning
ilmub 27. juunil.

Veel kord ...

(Algu 2. lk.)

keegi ei tunne autoreid ega ka huvi
nende isikute vastu. Paiskad välja,
mis välja tuli, ja kui oled teistest
kiirem, on pank sinu. Fotograaf on
ju teenindaja, aga teenindajaid kut-
sutakse. Mitte ühegi teise teenin-
dusliigi juures ei näe me sellist
teenuste pealesurumist.

Oleks aeg kultuurisündmuse
jäädvustamiseks valida kontrollitud
võimetega kultuurisid fotograafid ja
nende töö avalikustada. Tundub, et
teatud osa (ma pole seal näinud
meie pärisfotograafe, kui neil ei ole
seal just omakseid; arvan ka, et
ega endast lugupidav inimene sel-
lesse jooksumängu just sekkugi)
fotograafide üle pole mingisugust
kontrolli.

Pole alust arvata, et olukord eri-
neks teistel aktustel nii ülikoolis
kui akadeemias, kuuldavasti on kõ-
nesolev buum jõudmas ka keskkoo-
lide saalidesse. On olemas ka aja-
kirjanduse õigustus (vt. artikkel
«Noorte Hääles» parima noore tee-
nindaja — fotograafi kohta).

LIIS SEEDER

Toimetusest. Ilmselt valitseb lõ-
puaktusele fotograafide kutsumises
(kutsumata jätmises) eri teadus-
kondades erinev kord. Kas ei peaks
siin tõesti ühtse korra sisse viima?
Millise, see on teaduskondade ot-
sustada. Ohe ettepanekuga tuleb
toime võtta välja. Miks ei võiks ka
fotograafide rinnas nimesilt olla?

Siinsamas oleks paslik ka lõpe-
tajate lehest rääkida. Kahjuks il-
mub see siis, kui osa on juba lõpe-
tanud, osa veel lõpetamata. Oleme
varem välja pakkunud ühist lehe-
tellimist, kuid ikka on osa lehti
jäänud valvelauda vedelema. Paku-
me teaduskondadele järgmise ette-
paneku. Keegi teaduskonnast, osa-
konnast, kursuselt või koguni deka-
naadist paneb paberile kõigi lõpetajate
arvu, korjab kokku raha, toob
toimetusse ning toimetuse võib le-
hed dekanati. Kui säärase asjaga
nõus ei olda, läheb kogu tiraaz
müüki ning kahtlemata ostavad sel-
le ära tolle päeva lõpetajad, nende
tuttavad, sugulased. Või on midagi
paremat välja pakkuda?

EÜE ● EÜE ● EÜE ● EÜE ● EÜE ● EÜE ● EÜE ● EÜE

**Parem üks kord näha,
kui üheksa korda ...**

Lähenev suvi annab endast iga päevaga enam märku. Sessikarussell
keerleb täistuuridega, hädalisemad otsivad viimaseid vakantsete koh-
tadega malevarühmi. Veel paar nädalat ja peale...

On üldtuntud tõsiasi, et malevas võib käia Väinameres ja Sahhali-
nil, Tartu regis ja Tjumenis, Sakalas ja Gagarinis ning nõnda edasi.
Lähemalt tuleb juttu viimatinimetatud paigast.

Gagarin-86 komandör Toivo Hansen ja meister Peeter Ess naasid
mai keskel viimaselt luurekäigult. Kaasas oli universaalne nõuandja
kõigis küsimustes, möödunud aastane komissar Rein Murakas. Kuidas
oli, mis tuleb?

Toivo: «Tore oli ja tuleb ka! Ilmad olid soojad ja vastuvõtt veel
enam. Huvi meie vabariigi vastu on kohapeal suur ja Eesti rühm väga
populaarne. Tahaks seda mainet veelgi tõsta. Võimalusi selleks jätkub.
Elkõige muidugi ENSV päev. Seda võrdleksin ühe regiooni kokkutule-
leku päevaga, nii organisatsioonilisest küljest kui ka sisuliselt. Sellel
päeval ootame suuremat hulka külalisi kodumailt, sealhulgas ansamb-
lit ja rahvatantsijaid. Lisaks teiste liiduvabariikide päevad, sport, taid-
lus ja laulukonkurss, Neptuni pidustused, Smolenski oblasti kokkutulek
ja muidugi nn. eksrompt organiseeritud üritused teiste rühmadega
nagu malevas ikka. Viimases osas on mõningaid plaane juba peetud.
Ja muidugi töö!»

Peeter: «Töötama hakkame sealse remondi- ja ehitusvalitsuse allu-
vuses. Sama firma alluvuses töötab ka osa Gruusia ja Leningradi rüh-
mast. Praegu lõpetab firma suvise töötrondi ettevalmistamist ja remon-
dib elukohta. Rõõmu teeb, et REV-i uus juhataja Vladimir Frolov on
energiline ja teotahteline mees, kes ise olnud mitu aastat ka kohaliku
maleva tippjuht.

Meie rühma tööde kogumaht on 75 tuhat rubla ja kõigi eelduste
kohaselt täitmine ning ületaminegi reaalne. Töö käib mitmel objektil,
millest kaalukaimatena nimetaksin elumaja, garaazide ja lasketiiru
ehitust. Üks objekt paikneb 10 km kaugusel kauni Gzati jõe ääres.
Tuleb müüridadumist, asfalteerimist, betoneerimist ja muudki tradit-
sioonilist, malevlasele juba tuttavat tööd.»

Rein: «Ühes asjas kadestan selle aasta mehhi küll. Meil oli vana ju-
hatajaga, töö organiseerimisel lausa ületamatuid raskusi. Palka saime
ka seetõttu vähe. Uuel juhatajal näikse tööd jätkuvat, ole aga mees
ja anna kõvasti pihta. Gagarini malevaakadeemia tasub igal juhul
läbi teha.»

See oli siis lühinfo luurekäigust. Et see igati korda läks, on näha
ka meeste nägudel juuresoleval pildil, mis tehtud Gagarini keskvalja-
kul mõni minut enne äraskõitu. Peatselt ollakse seal tagasi ja siis juba
tõesti peale... Parema ühe kord näha, kui üheksa korda...

VAMBOLA PAAVO

Toimetaja VARJE SOOTAK

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress 202400 Tartu, Olikooli t. 18, TRÜ, ruumid 240, 241, tel 3 51 80. Hans Heldemanni nim. trükikoja trükk, Tartu, Olikooli 17/19, III, «TRÜ» ilmub reedeti.
Tellim. nr. 2868. MB-06291, Tiraaz 3000, Maht 1 trükipoogen.

«TRÜ»

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту-
Эстонской ССР.

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 21 (1455)

Reedel, 27. juunil 1986

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

ME PEAME LOOMA ENNAST, ME PEAME KANDMA VILJA

Ajaloo-osakond

Eek, Anu
Haidla, Hille
Hainla, Peep
Jullinen, Toivo
Juzar, Mari
Kolduaru, Jaak
Käsper, Reeli
Lindpere, Piret
Luik, Heidi
Pajur, Ago
Palusoo, Andres
Prink, Kaido
Prink, Liivi
Pärn, Anton
Rebane, Ants
Reinberg, Mare
Retsnik, Anne
Roosimäe, Lembit
Rünk, Katre
Sinioja, Anne-Ly
Tannberg, Ene
Tannberg, Tõnu-Andrus
Tonts, Tiina

Treier, Heie
Väljas, Peeter

Kursusejuhendaja
õp. Aadu Must

Defektoloogiaosakond

Arro, Tiina
Ebrok, Katrin
Härmann, Tiina
Härms, Sirje
Jakobson, Ita
Kartau, Katrin
Katkosilt, Marika — kiitusega
Kruška, Carmen
Laats, Kaja
Lahi, Marika
Lass, Asta
Morel, Eve
Niinesalu, Järvi-Kristiina
Paavo, Iia
Poom, Airi
Priedenthal, Marika —
kiitusega

Ajaloo- teaduskond

Püvi, Jane
Raudver, Signe
Sikk, Liia
Varandi, Merike

Kursusejuhendaja
dets. Ants Reinmaa

Psühholoogiaosakond

Aasumets, Eha
Berezjuk, Eha
Hein, Onne
Hint, Riina
Jagor, Terje
Kahusk, Neeme
Karjatse, Malle

Karv, Helle — kiitusega
Kitsnik, Mare
Kivastik, Ere
Kruusmaa, Elin-Külliki
Lindre, Leelo — kiitusega
Lõoke, Tiia
Palu, Tiia
Purde, Elle — kiitusega
Puutsa, Imbi
Sõöt, Maris
Tammekun, Lea

Kursusejuhendaja
dets. Talis Bachmann

Mittetatsionaarselt
lõpetajad

Ajaloo-osakond

Kleeband, Merike
Kurvits, Karin
Käärrik, Vahur
Leppik, Mati
Liblik, Mare
Massakas, Leelo

Männiste, Tiina
Nurmeste, Kate
Pöder, Ester
Raestu, Toomas
Reimaa, Vallo
Rummel, Aime
Soms, Anu
Takkin, Ellen
Tammets, Tõnu
Taremaa, Silva
Teedema, Ago

Kursusejuhendaja
dets. Tiit Rosenberg

Defektoloogiaosakond

Elme, Katrin
Enok, Eve
Ojanurme, Ene
Pihus, Klaire

Kursusejuhendaja
dets. Karl Karlep

Psühholoogiaosakond

Mishorlõ, Alime

Raviosakond

Alusalu, Sirje
Ambos, Anu
Andla, Ly
Anton, Ly
Arak, Aet — kiitusega
Arak, Andrus
Arak, Pille — kiitusega
Arusoo, Eda
Auerbach, Asta
Aus, Anu
Ess, Sirje
Garder, Ilona
Gross, Kulla
Heinpalu, Marika
Holts, Piret
Jaanson, Nele
Jakovlev, Ülle
Jänes, Mari
Järvan, Birgit
Kala, Merike
Kasak, Sirje
Kask, Ivar
Kiil, Annela
Kikas, Reet
Kiplok, Kaie
Kivistik, Ülo
Koort, Katrin
Krasmus, Tarmo
Krinpus, Tiina
Kuiv, Kaiti
Kukk, Epp — kiitusega
Kukk, Ita
Kustala, Liia
Kuuse, Reet
Kuusemets, Meelis
Kuusmann, Merike
Kärk, Ülle
Laasik, Kaja
Laineste, Sirve
Leibur, Jelena
Leibur, Mart
Leis, Rutt
Leis, Tiit
Lepik, Daili
Levin, Ariel
Linnamägi, Olla — kiitusega
Lints, Heiki
Lõivukene, Ragnar
Läns, Sinilga
Lüll, Lea
Madisson, Aili
Marra, Sirje
Maser, Margus
Metsmägi, Külli
Metsur, Marje
Miidla, Kati
Miller, Ene
Missik, Ene
Mäker, Tiina
Ojamaa, Annemari
Paartalu, Laima
Pallon, Ene
Palu, Tiit
Pars, Tiina
Parts, Indrek
Peterson, Külvi

Pilv, Liina
Pintsaar, Aivar
Pragi, Ene
Pullerits, Liivia
Pulst, Ene
Pung, Edit
Pöder, Külli
Pärnakivi, Pille
Pügi, Maie
Püks, Valdur
Raag, Krista
Rammul, Imre
Rammul, Piret
Raud, Terje
Rennit, Eive
Rooks, Eve
Rooks, Raul
Rõivasepp, Feliks
Räim, Marika
Saar, Anu
Saks, Marju
Saluste, Liivi
Savisikk, Kaie
Sell, Anneli
Semjonov, Eero
Silagava, Nele
Suurna, Maris
Talving, Elle
Tammepuu, Ants

Arsti- teaduskond

Tamra, Thea
Tamtik, Carmen
Teichmann, Marco
Teinberg, Jaak
Teppo, Sirje
Tigane, Terje
Tikker, Külliki
Tišler, Saima
Tobre, Heli — kiitusega
Tomusk, Hannes
Toomsalu, Helgi
Torm, Kaja
Tšemarin, Kai
Türkson, Mirjam
Uffert, Udo
Ulst, Margus — kiitusega
Undrits, Marju
Uudne, Katrin
Vaarik, Tiina
Vanakesa, Karin

Vask, Monika
Veinberga, Mara
Veldi, Tiina
Ventsel, Katrin
Viidebaum, Terje
Viigimaa, Reet
Volkmann, Reet
Volmer, Elo
Volmer, Ena
Võlumägi, Anu
Võsumaa, Ellen — kiitusega
Väljaots, Jaanus

Kursusejuhendaja
dets. Helje Kaarma

Pediaatriaosakond

Alanurm, Ülle
Birk, Eve
Daniel, Anne
Elstein, Kaja
Ints, Anu
Juursoo, Marika
Järva, Rutt
Kaha, Tiina
Kaints, Leelo
Kalda, Kärdi
Kivi, Hille

Klaassen, Pilvi — kiitusega
Kotsubei, Aleksander
Kruustük, Katrin
Kõiv, Tiia
Lani, Marju
Lembit, Ingrid
Lenk, Marge
Mölder, Merle
Palgi, Katrin
Paluste, Heli
Pavlov, Dmitri
Pere, Reet
Pert, Tiina
Peterson, Urma
Proment, Katrin
Pärna, Helle
Rasva, Heli
Reedik, Priit
Reva, Krista
Ringmäe, Ülle
Rähmi, Marika
Saaremets, Jelena
Sailo, Maarike
Salmistu, Lea
Siim, Ines
Simm, Marina
Soop, Kai
Tamse, Reet
Tiirmaa, Imma
Tommingas, Pille
Toomela, Aaro
Toomiste, Ülle
Torim, Helve
Uibo, Karin
Urvaste, Aita
Vain, Helgi
Vigel, Lehte

Kursusejuhendaja
dets. Tiia Soo

Raviosakond

(Vene õppekeelega)

Agudina, Jelena
Amdur, Ljudmilla
Balasanjan, Vazgen
Gontšugova, Inga
Gussakova, Jelena
Ivtšenko, Tatjana
Kalnina, Ljudmilla
Kanavišenko, Svetlana — kiitusega
Kazinina, Natalia
Košeleva, Tatjana
Kundik, Tatjana — kiitusega
Lužetskaja, Larissa
Milerman, Pavel
Murašova, Svetlana
Novitskaja, Galina
Pak, Agnessa
Peškova, Valentina
Podkossova, Natalja
Rubinštein, Igor
Rubtsova, Marina
Rõžkova, Galina
Silagava, Teimuraz
Slõnko, Irina
Spivak, Aleksander
Svidler, Inessa — kiitusega
(Järg 2. lk.)

me peame looma sillad
mis ühendaks me valu
me peame looma elu
mis ühendaks me valu

me peame looma ennast
me peame kandma vilja
on täna viimne aeg
on homme liiga hilja

vaid lihtne igilõde
võib hoida elus meid
ja headusega täita
me eluminateid

JUHAN VIIDING

Lõpu- päevade mõtteotsi

KÕIGEST AINUS

KÜSIMUS:

alma mater ja Sina

Heli: Ikka ja alati koos. Oo, ma tean, teid ajakirjanikke, te ei taha nii üldsõnalisi vastuseid. Ega neid ole ka lugeda huvitav. Aga olgu tänasel päeval nii lennukad mõttejupid meile lubatud, sest ise tunnen, et alles täna või üldse sel viimasel aastal sai paljudele asjadele Tartus teisiti vaatama hakatud. Kogu aeg oli sisseharjunud rütm sessist sessini, praktika, malev... ja nüüd saab kõik korraga otsa. Tõesti kahju ja aulas võttis silmad niiskeks.

Ah, et ikka veel konkreetsemalt? Vaat, mina lähen õpetajaks. Kardan? Kardan küll. Sain hoopis isevärki kogemusi viimati oma hoole all olnud üheksandast klassist. Kuigi nüüd peaks keskkool väga diferentseeritud olema, pole ta seda siiski. Kuidas ma lähenen nii erineva tasemega lastele klassis ühtviisi huvitavalt? On neid, kellega arutame tõlgitud õpikute halba keelt (üleüldse jätvavad õpikud väga kõvasti soovida), kellel endal on väga häid ettepanekuid, kes lausa nõuavad koolidesse üht või teist ringi (koolide poole pealt on see küll kesine) jne. Samas kõrval on keskkoolinoormees, kes ei tea algklassides õpitustki midagi, kellele endale ei lähe keskharidus üldse korda. Ja kas mina nüüd suudan leida kuldse keskte, mis kõiki rahuldaks? Ah, sellest võiks palju kõnelda. Igatahes, kui nüüd tulevad kooli selle PPP (pidev pedagoogiline praktika) tegijad esimestelt kursustelt, annan neile kindlasti ringide organiseerimise.

Jaanus: Tunnen ainult üht — palju jäi tegemata. Me oleme tänapäeval päris mugavad: tahame kenasti riides käia, poppe etendusi vaadata, kuluaarides kõik maatasta teha, avalikult ei hõiska midagi. Oppejõudude jutud hilisemast kahetsemisest lähevad kõrvust mööda. Küll ma jõuan! Aga enam ei jõua midagi. Mina tahaksin tõemeeli otsust alustada. Nüüd on siin igasuguseid asju juba kõrghariduse baasil võimalik õppida (näiteks ajakirjandust kaugõppes — toim.) ja arvan, et haaran sellest kunagi kinni.

Jaana: Vanem õde lõpetas kümme aastat tagasi filoloogia ja käib, nüüd siis käis, mul vahel külas. Küll tema rääkis õhinal sellest vanast uuest kohvikust, noh, restaureeritud, muuseumidest, raamatukogust. Ikka, et mis teil viga ja mis teil viga, näe, missugused tingimused. Sõbruspäevade ajal sattusin juhuslikult külalistega tegelema ja nemad olid ka meie tingimustest vaimustatud. Alles siis jõudis minu teadvusesse vist midagi sellest olemasolevast, millele ei osanud varem tähelepanu pöörata, mida olime harjunud võtma kui iseendast mõistetavat. Mitte iga kõrgkooli peahoone ja lähedal polevat nii avaraid söömisvõimalusi (tegelikult on lõuna ajal meil ikka sabad kal) ja missuguseid kontrollimisi tehtavat raamatukogudes. Muuseumidest rääkimata, oma kõrgkooli ajaloo muuseum olevat ikka ime. Ma tahaksin väga, et neid ridu loeksid ka praegused tudengid, need, kes jäävad meist maha — mõelge sellele pakutavale ja ka selle kasutamisele. Kindlasti peaks aga ülikooli vana kohvik ohtuti rahvast tagasi võitma. Hakake tegema seal luuleõhtuid, kohtumisi jm. Ode on rääkinud, et nende ajal olnud küünlavalgusõhtud ja palju muud huvitavat. Nüüd on ohtuti kohvik hõre, kõik on kolinud raamatukogu omasse.

Hannes: Sel ajal kui meie lõpetame, ilmuvad lehtedes kõrgkooli põhisuundade kohta arvamused. Tudengist endast läheb see praegu mööda. Kõik õpivad, kellelgi pole asja muu lugemisvaraga, mõned igatahes ei ole sellest kuulnudki. Meil, lõpetajail jääb ainult mõttes kaasa rääkida ja paljuga nõustuda. Loodan, et mu tulevased nooremad kolleegid on saanud sisukama õpetuse ja ka ise suutnud rohkem tööd teha kui meie.

(Järg 4. lk.)

Arsti- teaduskond

(Algus lk. 1)

Tjuvaje, Juri
Tsukurov, Oleg
Tšurkina, Irina
Verbias, Nikolai

Kursusejuhendaja
dots. Ants Peetsalu

Sportmeditsiini osakond

Bliznikaite, Ruta
Bosjuk, Oksana
Buivydaite, Jürate
Cirule, Liga
Dobrodnjava, Jelena

— kiitusega

Dobrodnjov, Igor
Dobrinova, Meeli
Gavrilkina, Jelena
Guljajeva, Svetlana
Guštšin, Pavel
Jasinskaja, Marina
Kaasik, Anu
Kask, Anne
Koort, Mari-Ann
Kovalenko, Oksana
Kovaljov, Valeri
Kruminene, Sigita
Postolov, Ivan

Savrin, Aleksander
Smilga, Kaspars
Sokolova, Olga
Tjuvaje, Rasa

Kursusejuhendaja
dots. Jaan Seeder

(Kõrgema kehakultuuri-
haridusega)

Azarkova, Valentina
Budnikova, Natalja
Gusev, Aleksander
Jevdušenko, Jelena
Kardava, Vjatšeslav
Kolesnikov, Juri
Neironite, Sigita
Nikitin, Juri
Meseznik, Regina
Pitomets, Sergei
Poljakova, Natalja — kiitusega
Pruks, Mare
Samedova, Viktorija
Suhhanov, Pjotr
Saternikova, Lilija
Tšaikovskaja, Svetlana
Tšaikovski, Igor

Kursusejuhendaja
dots. Jaan Seeder

Stomatoloogiaosakond

Anvelt, Evelin
Dunaikaja, Andra
Hirsik, Kersti
Jakovleva, Anna
Juhkami, Kersti
Kaldre, Bruno

Kaljo, Sirje
Kaptein, Heli
Kuusing, Tiina
Kõrgesaar, Marle
Köpp, Kadri
Laanemets, Anne
Lepik, Ülle
Lepp, Heli
Liige, Mailiis
Luksepp, Leelo
Makarevitš, Irina
Möttus, Valentina
Märtn, Luule
Normann, Mall
Oviir, Tiina
Pintson, Gerda
Pintson, Ülo
Puusta, Margarita
Pedak, Piret
Randmann, Anu
Reinsaar, Anu
Sarapuu, Epp
Sirelmetš, Harry
Suviorg, Tiina — kiitusega
Satalina, Rita
Zirkilova, Larissa — kiitusega
Tearu, Katrin
Vahter, Jaana
Veende, Jaanus
Oismaa, Tiia

Kursusejuhendaja
assistent Hannes Tääkre

Farmaatsiaosakond

Adrijan, Tiit
Alles, Evi
Allik, Merle

Glückmann, Adir
Johanson, Lembe
Järveots, Riina
Järvasalu, Merike
Kallam, Sirje
Kamarik, Kersti
Krüüger, Sille
Käära, Mai — kiitusega
Külm, Margit
Koop, Ülle
Liblik, Merike
Lätt, Marika
Lääne, Küllike
Moon, Anne
Möttus, Marika
Männiste, Aili
Mölder, Kaia
Paluteder, Marit
Ruut, Külli
Sepp, Ingrid
Siimon, Tea
Soovalu, Aili
Soovalu, Andrus
Tammik, Kaie
Tarkus, Kaia
Taul, Piret
Timberg, Malle
Tõnisson, Marika
Vaarmann, Maire
Vahter, Thea
Vilgas, Malle
Viljas, Kersti
Villako, Hiie
Vilu, Ülle
Ounapuu, Külli

Kursusejuhendaja
vanemõp. Elmar Arak

Bioloogia- geograafia- teaduskond

Bioloogiaosakond

Ader, Arne
Gerst, Hedi — kiitusega
Hein, Kalle
Irdt, Eli
Irdt, Ülle
Järvekül, Rein
Jüssi, Ivar
Kadarik, Heidi
Kalamees, Indrek
Karden, Marika
Karolin, Triinu

Klementi, Eve
Kokassaar, Urmas — kiitusega
Komissarov, Peeter
Koppelmaa, Kaia
Kurg, Ants — kiitusega
Lekk, Katrin
Lill, Epp
Lillemets, Sirje
Maalmann, Ilge
Margus, Tõnu
Medar, Silja
Mölder, Mart
Nikopenzius, Tiit
Piiper, Jüri
Puurand, Ülo
Pöder, Anu
Roosioks, Taimi
Sallum, Maris
Sepp, Eva-Lena
Sepp, Merike
Sikut, Rein
Talvik, Tiina
Tambets, Jaak
Tambets, Kersti
Udu, Tiina

Vainikko, Katrin
Vaino, Jaana
Veromann, Eve

Kursusejuhendaja
dots. Jaan Simisker

Geograafiaosakond

Ernits, Katrin
Halliko, Kalmer
Höbejärv, Laine — kiitusega
Jõemaa, Ülle
Karnõ, Ene
Karu, Piret — kiitusega
Kisand, Anu
Kurg, Sirje
Kuusemets, Valdo
Leinsalu, Erika
Leisk, Ülle
Lepik, Lea
Paas, Väino
Parisalu, Anneli — kiitusega
Protosenko, Terje

Saar, Andero
Saarnits, Aulis
Solom, Ene
Sooäär, Margo
Staškevitš, Aime
Staškevitš, Francissek
Vellak, Ain

Kursusejuhendaja
Are Kont

Geoloogiaosakond

Ainsaar, Leho
Haamer, Raivo
Heinsalu, Atko
Heinsalu, Reet
Kangur, Valdo
Mäss, Eero
Ploom, Kuldev

Kursusejuhendaja
prof. Arvo Rõõmusoks

Filoloogia- teaduskond

Statsionaarselt
lõpetajad

Eesti keele ja kirjanduse osakond

Demant, Monika
Herkel, Kaie
Ilus, Anu
Jaaniso, Aili
Johanson, Ants
Kahu, Tõnis
Kambrimäe, Evi
Kiis, Maaris
Kivimaa, Niina
Kokk, Katrin
Kont, Marika
Kuresson, Kai
Känd, Villu
Lutsoja, Piret
Makki, Marju
Mändmets, Lea
Pajusalu, Karl
Pajusalu, Renate — kiitusega
Polluks, Mare
Päiv, Irene
Pärila, Vilge
Raadik, Maire — kiitusega
Reimann, Nele
Rozite, Lelde
Rüütmaa, Tiina
Sarapik, Margit
Seidla, Anu
Stolovitš, Anu
Talsi, Riina
Taremaa, Kadi
Toom, Maren
Valk, Ülo
Veromann, Margit
Viljaste, Marge

Kursusejuhendaja
vanemõp. Külvi Pruuli

Zurnalistikaosakond

Juur, Mart
Jürgen, Madis
Kahusk, Ülle
Kandla, Gerda
Luige, Märt

Muna, Külli
Müller, Kalle
Paaver, Ene — kiitusega
Pallas, Anu
Pedmanson, Peep
Roosaar, Teet
Sutrop, Margit — kiitusega
Tamm, Ülle
Volmer, Toomas
Võitla, Jaanus

Kursusejuhendaja
õp. Krista Aru

Inglise keele ja kirjanduse osakond

Aasmäe, Kersti
Hallik, Merike
Jõgimar, Marika
Küil, Siiri
Kuusik, Imbi
Kõks, Kai
Lilleleht, Marve
Luik, Neve
Luuk, Inga
Meizner, Mairi
Männik, Anne
Niklus, Merle
Nõlvak, Ene
Otsa, Eve
Puusaar, Sulev
Reelend, Ingrid
Saar, Hele
Scepter, Siiri
Speek, Tiit
Tarik, Tiina — kiitusega
Tergem, Piret — kiitusega
Tibbing, Monika
Tuuling, Airi
Tõnismann, Lii
Värv, Peeter
Oksti, Anne — kiitusega

Kursusejuhendaja
dots. Nora Toots

Saksa keele ja kirjanduse osakond

Kuulpak, Merike
Kähr, Külvi — kiitusega
Lussmaa, Külli
Millus, Maarika — kiitusega
Oja, Ulvi
Orntlich, Anne
Palu, Katrin — kiitusega
Paavel, Külli

Pärnik, Leelo
Süld, Pilvi
Tamsalu, Liivi
Tomson, Külli
Toomsalu, Ülle
Vanik, Hiie
Varjas, Marika
Voogla, Jutta

Kursusejuhendaja
õp. Erika Kärner

Vene keele ja kirjanduse osakond

Eesti rühm

Aeg, Aire
Lindsalu, Erika
Pettai, Tiina
Pild, Lea
Rimm, Merike
Roosmaa, Ivi
Ränkel, Aime
Saar, Marju
Sova, Maren
Sõõt, Jüri
Tiiman, Erika
Tuhkanen, Aili
Vasli, Mare
Võlu, Kersti

Kursusejuhendaja
õp. Ülle Pärli

Vene rühm

Arutjunjan, Nazi
Aziattsev, Dmitri
Gabovitš, Faina
Gamajeva, Galina
Geiker, Jelena
Gorjajeva, Veronika
Gulidova, Tatjana
Ivanov, Aleksander
Jeršova, Natalia
Jutkevits, Jevgeni
Kamnerova, Natalja
Kondratjeva, Stanislava
Kozintsova, Julia
Krjukova, Inga
Lavrik, Svetlana
Leibov, Roman
Leontjeva, Jelena
Litvinova, Irina
Lojeva, Inna
Masik, Olga
Pogosjan, Jelena — kiitusega
Poznanskaja, Svetlana
Serova, Margarita

Solenikova, Julia
Samina, Elina
Sepel, Jaroslava
Zotova, Svetlana
Zilkina, Jelena
Ussar, Jelena
Vedom, Tiina
Veršinina, Aleksander
Vorobjova, Tatjana

Kursusejuhendaja
dots. Maria Pijuhhanova

Mittestatsionaarselt
lõpetajad

Eesti keele ja kirjanduse osakond

Aedma, Rein
Gross, Andres
Hallik, Helve
Kangur, Piret
Kaskla, Giina
Kiho, Merrit
Kosk, Margit
Kuldre, Marju
Linask, Maire
Matsi, Mari-Mall
Mutso, Riina
Nõmmik, Krista
Ojasoon, Tiit-Kai
Panik, Juune
Podnek, Küllike
Reile, Iri
Vilks, Piret
Voolima, Hannes — kiitusega

Zurnalistikaosakond

Berg, Maimu
Hiietamm, Aadu
Kaselaan, Eve
Kokk, Monika
Kriis, Maire
Kurve, Igor
Parve, Ralf
Põldmäe, Mare
Randma, Merle
Rohtmets, Indrek
Rommot, Jaan
Teiter, Kirill
Tuus, Marika
Vaher, Rein
Valper, Liina
Vimmsaare, Urve

(Järg 3. lk.)

Filoloogia- teaduskond

Vene keele ja kirjanduse osakond

Berzin, Marina
Jaansoo, Ruth
Lebedeva, Nadežda
Remova, Ljudmilla

Rezova, Larissa
Rumjantseva, Inna
Sarap, Tatjana
Šiškina, Tamara
Tsine, Margarita
Tšuvilskaja, Alla

Inglise keele ja kirjanduse osakond

Kivistik, Aime
Kusnets, Tiit
Kuusk, Kadi
Liiva, Valve
Makarova, Marika
Veik, Aili

Saksa keele ja kirjanduse osakond

Alekan, Külliki
Andre, Tiit
Joasaar, Heldi
Möller, Malle
Sõrmus, Katrin
Vaikmaa, Katrin
Ulper, Ülle

Füüsika- keemia- teaduskond

Keemiaosakond

Akenpäärg, Marge
Annus, Imbi
Bogdanov, Aarne
Bogdanov, Verge
Inno, Kadi
Jõgi, Katrin
Jänes, Annika
Kaljula, Kalev
Karus, Avo

Karus, Virge
Kaubi, Kaidur
Kõiv, Anu — kiitusega
Leesment, Ülle
Libe, Reet
Lond, Allan
Lond, Lea
Madissoo, Hannes
Marmor, Tiina
Meos, Margus
Murdel, Ago
Märtson, Triin
Ong, Aina
Paršina, Tiia
Riik, Annely
Rodima, Ako
Selberg, Aare
Selberg, Ulli
Sepp, Armin
Sepp, Eve
Sepp, Tiina
Sillaste, Margus
Sonts, Ehti

Soodla, Ants
Zaslavskaja, Irina
Tanner, Heikki
Tarend, Eda
Tõnismägi, Külli
Valmsen, Karin
Vinne, Aivar

Kursusejuhendaja
dots. Mihkel Pärnoja

Füüsikaosakond

Anupõld, Ants
Aru, Romet
Aus, Tiit
Buschmann, Felix
Hirson, Juhan
Ilumäe, Aare
Irdt, Peet-Märt
Kivila, Väino
Kivimägi, Agu
Koppelmaa, Ivo
Kuusk, Urmas

Kõuts, Tarmo
Lepmets, Anu
Luts, Aare — kiitusega
Madissoo, Ülo
Metsar, Pärt
Miidel, Veiko
Post, Piia
Pullerits, Tõnu
Põld, Eve
Sarapuu, Rauli
Sõnajalg, Heiki
Truusalu, Priit
Veltri, Vello
Viidik, Enn
Vill, Maimor
Virro, Siimo
Õunapuu, Ardi

Kursusejuhendaja
assist. Ants Tiirik

(Vene õppekeelega)

Aleksina, Galina

Geršenzon, Diana — kiitusega

Kagan, Larissa
Krup, Marina
Kuzmenko, Svetlana
Kutkov, Dmitri
Kvitko, Semjon
Oršer, Olga
Osipova, Aurika
Ostaptsjuk, Andrei
Padalka, Dmitri
Sapon, Svetlana
Slivinski, Jevgeni
Suštšov, Aleksander
Sutt, Galina
Selkan, Aleksander
Soverinjuk, Natalja
Tšonka, Janoš
Vostrova, Jelena

Kursusejuhendaja

vanemõp. Lembit Sossi

Kehakultuuri- teaduskond

Statsionaarselt lõpetajad

Kergejõustiku eriala

Elmik, Erika
Jukk, Meelis
Kukk, Peeter

Lilienthal, Enn
Mägi, Taivo
Mähar, Liina
Tamm, Roland
Utt, Leelo
Viru, Kersti

Sportmängude eriala

Alvre, Riina
Juurismaa, Inge
Laur, Kaja
Mängel, Anneli
Pinnonen, Ain
Sauga, Aivi

Suusaspordi eriala

Külmhallik, Kaire

Raskejõustiku ja veespordi erialad

Kiik, Kalle
Kull, Kulla
Lumiste, Anneli
Luts, Benno
Pöder, Koit
Silm, Silja
Teemäe, Ulvi — kiitusega

Variko, Sven
Vilberg, Livio

Võimlemise eriala

Jakobson, Helle — kiitusega
Lill, Sirly

Kursusejuhendaja Tarmo Kajandi
Mittestatsionaarselt
lõpetajad

Kergejõustiku eriala

Golberg, Allan

Sportmängude eriala

Jukkum, Sirje
Linnamägi, Irene
Lunden, Heli
Tohvri, Erik
Uibo, Juhan

Suusaspordi eriala

Golubev, Vladimir
Illak, Pille
Tomingas, Aavo
Veeremäe, Einar

Võimlemise eriala

Järva, Anne

Majandus- teaduskond

Statsionaarselt lõpetajad

Rahanduse ja krediidi eriala

Eller, Ülle
Kaddarpik, Anu
Kaev, Maila
Kirk, Kaja
Kull, Jaan
Kund, Andres
Käi, Rita
Liivandi, Kadri
Loo, Maire
Matjus, Ülle
Naruskov, Katrin
Ojaste, Meeli
Pärl, Andres
Päär, Aili
Rohitla, Andres
Salmu, Toomas
Sarapuu, Helve
Siidirätsap, Eve
Urmann, Enn
Veiram, Sven
Vihmaru, Peeter
Välja, Urmas

Kursusejuhendaja
vanemlab. Ülle Vaaks

Toidukaubatundmise eriala

Hiire, Maret
Jupets, Tiia
Kell, Hedi
Kippar, Margit
Käkk, Liilia
Laissaar, Hille
Lember, Ulvi
Liin, Lehti
Ristmäe, Riina
Seer, Anu
Sepper, Öone-Merike
Sloog, Liia
Veidenberg, Helve
Viiburg, Anneli

Majandusküberneetika eriala

Aasmaa, Agve
Annusver, Merike
Glaase, Inna
Hein, Tõnu — kiitusega
Jaakma, Ursula
Jallai, Lily
Kallas, Raul
Kannelmäe, Ruti
Kiiss, Piret
Paiste, Sirje
Puur, Allan — kiitusega
Rannula, Marina
Sokk, Ene
Tiigimäe, Meelis
Tiit, Tiit
Vestberg, Kaido
Värk, Härmo
Võormaa, Piret
Vaino, Tarmo
Omarik, Helle

Kursusejuhendaja
dots. Janno Reiljan

Tööstuskaubatundmise eriala

Helmet, Marin
Holsmer, Karin
Hurbola, Piia
Kastan, Marge — kiitusega
Kose, Anu
Kubjas, Riina
Laars, Tiit
Maidla, Ülle
Mäesalu, Margit
Sarv, Marika
Treial, Valli
Tšentropova, Irina
Viiding, Ülle
Vinkel, Lemmi

Kursusejuhendaja
vanemõp. Kulno Türk

Raamatupidamise eriala

Aasamets, Karin
Aherma, Lea — kiitusega
Heinmets, Ruth
Hiis, Ülle
Jaanimäe, Merle
Johanson, Tiia
Järve, Mare
Kaasik, Aivi
Kalamees, Riina

Kesküla, Annely
Kiivit, Aivi
Klink, Tiina
Lehe, Marika
Meriküll, Inna
Miliste, Astrit
Paurson, Jutta
Pihor, Riina
Roosipuu, Andres
Salomets, Maarika
Talja, Irina
Teemusk, Ülle
Tätte, Diana
Voika, Eili
Õunap, Ande

Kursusejuhendaja
vanemõp. Vaiki Luigaleht
(Vene õppekeelega)

Abramjan, Irina — kiitusega
Bernadskaja, Natalja
Dergunova, Tatjana
Dmitrijeva, Alla
Issajeva, Larissa
Jakovleva, Irina
Jegorova, Irina
Kononova, Jelena
Koroljova, Tamara — kiitusega
Kuznetsova, Irina
Levina, Jelena
Liba, Ina
Pimkina, Tatjana
Tinina, Galina
Tolmats, Olga
Tur, Tatjana
Svištš, Kiira

Kursusejuhendaja
vanemõp. Jaan Alver

Kaubandusökonoomika eriala

Aasamets, Aila
Adoberg, Anneli
Allik, Leelo
Ao, Alon
Eensalu, Riina
Eerma, Diana — kiitusega
Joonas, Kersti
Kostabi, Maris
Kuusk, Riina
Loik, Monika
Melts, Maimu
Märtn, Tiina
Ploom, Ene

Saaremäe, Kale
Selvet, Anne
Selvet, Priit
Schuller, Karin
Tartu, Terje
Uibo, Mati
Uibo, Ruth
Vatsel, Kaja
Võlli, Ingrid

Kursusejuhendaja
dots. Jüri Sepp

Mittestatsionaarselt
lõpetajad

Kaubandusökonoomika eriala

Abram, Allan
Eerik, Viive
Ehasoo, Riina
Harvonen, Heli
Ilomets, Silja
Juhkam, Eili
Kapp, Siire
Kask, Enn
Konsap, Madis
Koodi, Inna
Kukk, Jüri
Kurs, Raili
Küngas, Urve
Lass, Harri
Loitmaa, Leila
Lõuk, Piret
Mallene, Anne
Mandel, Ellen
Matsalu, Malle
Matt, Ingrid
Nõmm, Silva
Olop, Marju
Pere, Riina
Päll, Tiia
Pärnpuu, Merli
Rändla, Ahto
Saadi, Heiki
Saarna, Siiri
Sibul, Maili
Soo, Virve
Tomingas, Riina
Toome, Terje
Toos, Tiit
Treikelder, Erika
Tõnning, Monika
Urvet, Helgi

(Vene õppekeelega)

Andreitšuk, Tatjana

Askolskaja, Natalja
Banahevitš, Aleksandr
Banahevitš, Irina
Bokutšava, Tengiz
Djakova, Natalja
Gilmudtinov, Oleg
Hahajeva, Nina
Hudjaševa, Larissa
Ivaskevits, Marina
Kazatšok, Natalja
Kuznetsova, Jelena
Ladotšuk, Valeri
Masterova, Antonina
Ostrat, Ljudmila
Rustanovitš, Tatjana
Tjunina, Galina
Trofimova, Tatjana
Vassilenko, Irina
Volkova, Ljubov

Raamatupidamise eriala

Jürišson, Ivi
Laimets, Eve
Martinson, Iifen
Normak, Mai
Pensa, Lea
Pent, Margit
Pärtel, Marika
Savi, Vilve
Volmer, Ester
Ütt, Rutt

Rahanduse ja krediidi eriala

Arro, Ene
Juhkam, Riina
Kurg, Tõnis
Künnapää, Sirje
Laasik, Peep
Peda, Tiia
Pedjak, Heli
Saar, Merike
Salu, Helle
Russ, Sirje
Teder, Heli
Treksler, Andres

(Vene õppekeelega)

Bogdanova, Valentina
Gritšenko, Sergei
Kotšetkova, Irina
Leezik, Natalja
Makarova, Nadežda
Nekipelova, Ljudmila
Zaitsev, Aleksander

Matemaatika- teaduskond

Matemaatika eriala

Aasamets, Anne
Ahun, Tiit
Annus, Aile

Annusver, Raivo
Baronov, Siiri
Kaasik, Illar
Kaldoja, Urve
Klaar, Külli
Klementi, Toomas
Kopelmaa, Urve
Kubjas, Ardo
Kuuse, Lilian
Laansalu, Lea
Lahi, Allan
Lell, Ivi
Lepasson, Ivar

Lohberg, Marju
Maasik, Mare
Martinfeld, Katrin
Mäesalu, Marge
Mäeunt, Aime
Nõlvak, Anneli
Orav, Hillar
Ottan, Teet
Paal, Heli
Potisepp, Veiko
Priks, Marika
Pärnbu, Tiina
Raja, Tiia

Raudsepp, Anneli
Rämmel, Terje
Saetalu, Lagle
Sester, Margit
Sudela, Siiri
Targem, Ulvi
Trahv, Sirje
Tõntsu, Maia
Vaino, Ülle
Vunk, Katrin

Kursusejuhendajad
dots. Eve Oja ja dots. Elts Abel
(Järg 4. lk.)

Õigus- teaduskond

Arusaar, Kristi
Ennok, Külli
Froš, Ants — kiitusega
Heek, Margus
Heinsaar, Anne
Jaakson, Kaie
Juhkami, Mikk
Jüri, Külli
Kaljurand, Marina — kiitusega
Kasak, And — kiitusega
Kasak, Ülle
Keevallik, Toomas
Kivimägi, Toomas — kiitusega
Kivistik, Maire
Kivistik, Vahur
Käis, Lembit
Kütt, Merike
Ladva, Ove
Ladva, Siiri
Leibak, Signe
Liik, Elin
Luik, Vello
Meerpuu, Ene — kiitusega
Meister, Maive
Mets, Viktoria
Nossenko, Heli
Olvik, Teet
Paade, Monika
Papp, Kadri
Papp, Sven
Pilt, Toomas

Pruks, Peep — kiitusega
Puks, Andrus
PäivH, Hele
Pärtel, Rein
Rist, Marina
Rosentau, Mario — kiitusega
Saks, Reet
Sarapuu, Tõnu
Soots, Terje
Sõber, Mai
Tampuu, Tambet — kiitusega
Tolmats, Ilmar
Tulk, Heiki
Tulk, Ülle
Viigi, Anto
Vinkel, Andres
Virkus, Ruth
Võhma, Vesse — kiitusega

Kursusejuhendaja
dets. Harri Kärtner

Mittetatsionaarselt
lõpetajad

Abramova, Ljudmilla
Aloe, Maare
Andrianov, Nikolai
Anikin, Igor
Avakjan, Amalja
Danilova, Olga
Holdobov, Anatoli
Isajenko, Oleg
Jõgi, Kalle
Kalda, Merike
Kapsta, Merle
Kattel, Maira
Konzon, Silvi
Korotovskaja, Natalja
Kuznetsov, Juri
Kutti, Toomas

Kuusk, Galina
Lapp, Eero
Levtšenko, Aleksandr
Loot, Sirje
Martjanova, Natalia
Melnitsuk, Aleksandr
Mikkal, Tarmo
Murro, Kalvi
Murro, Tiina
Murulaid, Annika
Nezgovorova, Irina
Nõmmik, Ants
Oksa, Kaja
Pajumets, Ülo
Pajuste, Ene
Parmo, Tiia
Piirisalu, Raivo
Pikker, Sulev
Pruus, Milvi
Põldma, Kadri
Rae, Valeri
Rahnu, Irma
Randjärv, Anne
Rodi, Aili
Rohtla, Thea
Rump, Lembi
Rõuk, Piret
Sakkart, Juri
Saut, Helle
Soms, Imant
Svjatnoi, Aleksandr
Zorina, Kai
Zujeva, Tiiu
Tehu, Voldemar
Teinfeldt, Silvi
Triipan, Aimi
Uiga, Li
Vahemets, Tiit
Oõvel, Andrus
Ülper, Lembit

Matemaatika- teaduskond

(3. lk. järg)

Rakendusmatemaatika
eriala

Eesti rühm

Abel, Peep
Abel, Viive
Hallikmann, Are
Hein, Kalle
Hein, Merle
Järveoja, Jaanus
Karu, Kersti
Kiho, Toomas
Kinkar, Tarmo — kiitusega
Liiv, Margus — kiitusega
Lukk, Maire
Mandri, Maris
Mölder, Toomas — kiitusega
Perandi, Ingrid

Reinvelt, Reet
Reitsekas, Artur
Saan, Taimo
Teetlok, Kaie
Uus, Anu
Vainikko, Eero

Kursusejuhendaja
vanemõp. Kalev Pärna

Vene rühm

Borovkova, Margarita
Brallovski, Eduard
Dovbõš, Olga
Frolova, Natalija
Gorohh, Valentina
Gutman, Jevgeni
Hodnevits, Valentina
Klimjuk, Natalja
Pjatetski, Aleksandr
Rosenfeld, Erik
Sira, Feliks
Sõtsjova, Jelena
Temmo, Marina
Vassiljeva, Olga

Kursusejuhendaja
ass. Tiit Roosmaa

Lõpupäevade mõtteotsi

(Algus 2. lk.)

Heldo: Mina olen üks niisugune tüüp, kes ise alati igale poole nina toppis. Komsomolitööd tegin ka, aga raskustega. See kontingent, kes koolist tuleb, on kahesugune. Ühed on marudad aktivistid, isegi harjunud juba võimupositsiooniga, teised on niisugused üksikõikseksed, et kõik teised peavad nende jaoks korraldama, ainult mitte nemad ise. Ja siis muudkui kisavad, et sina oled ametisse pandud, aga ei tee. Kui oled suutnud mingi aktiivi enda ümber koguda (ja kui neil õppimine korras — see on muide hirmus tähtis ülikoolis, kehv õppija jääb ikka toppama ja pole tast pärast muuski asja), no siis tuleb midagi välja. Olen natuke teaduskonnast ka kaugemale vaadanud ja näen, et üle ülikooli on pilt kole erinev. On teaduskondi, kus alati midagi tehakse, kust alati jõuab aktiivsemaid ka komsomolikomiteesse. On neld, kus aastaid kõik varjusurmas ja süüdistatakse üksnes suurt komiteed, mitte oma teaduskonna bürood. Ei saa mitte aru — kas siis

oma osakonna või teaduskonna kommunistlikud noored ei võiks oma koostööle oma teaduskonna elu põhjalikult käsile võtta, läbi arutada valitavad funktsionärid lootuses, et nemad on need õiged juhid. Praegu on aga nii, et aruande-valimiskoosolekud on mitmel pool läbi kukkunud, ei huvituta üldse. Aga kui saaki jagatakse (üliõpilaspäevade pääsmeid), siis hauguvad kõik ja need haukujad pole ise eales midagi teinud. Niisugune on minu arvamus. Natuke verine või? Ei, ülikooliaeg oli ilus aeg, õppisin ära palju asju, juhtimiskogemuste kohta julgen öelda, et neid sain küll. Aitäh ülikoolile kõige eest!

Kiira: Kõik on nii ilus ja kurb ja rõõmus ka. On diplom, on väike põngerjas, on armas mees ja päris meeldiv töökoht. Arvan, et seda kõike pole sugugi vähe. Kui paljusid tahaks tänada: oma õppejõude, kes meiega nii kannatlikud olid, vanemaid, kelle abita ei oleks pere loominegi kõne alla tulnud. Need viis aastat olid ausalt kõige ilusa-

mad mu senises elus.

Heikki: Kas te olete tähele pannud viie aasta tendentse? Minu meelest on nii palju muutunud sellest ajast, kui me ülikooli astusime, kõnelemata muidugi viimastest aastatest. Ülikoolis on tekkinud luulehuvilised, näitemänguhuvilised — kas muusika hakkab taanduma?, ühiselamul on hakatud korda looma, ilmus omavalitsuse projekt, mille kohta me ise kahjuks enam sõna öelda ei jõua. Ja kui palju oli neid kohti ja üritusi, mida võis külastada. Vahel rippus peahoones ühe öhtu kohta 4—5 kuulutust. Ma püüdsin võtta maksimaalse ja ei jõua ära imestada neid, kes kurdavad igavuse üle. Mulle tundub, et paigalseisjate ja virisejate aeg on möödas, on vaja teinimesi. Mis kurtmine see on, et meid on nii ja naasuguseks kasvatatud ja me ei oskagi midagi teha. Järelikult siis ei tahetagi. Kui me igaüks alustaksime kõigepealt endast? Minul tuleb ju nüüd alustada ja kõigil neil tuhandetel kõrgkooli lõpetajatel. Olgem siis nüüd igal pool ISE.

MATS TRAAAT

Sonetid vaikimisest

II

Mis ette võtta elu kõrgel kingul,
kust läbi vine paistab mitu purje
nii ees kui taga; nagiseb, on pingul
kui lendutõusu eel kesk ilmu kurje

su vaim ja keha — lõpuks täies jõus,
ei võimsamaks nad eales saagi; sestap
pead seisatama pikameelses rõus:
kuis rakendada väge, kuni kestab

aegruum su sees, veel kirge tulvil, lubjast,
umbvohast sõõmata? Või endapett
see aim, mis kõigevägevamat kubjast —
suurt päikest — vahemeheks palub, et

piuhkpimedaisse vormidesse hoog
ei tarduks niikui hange pilliroog?

Kiinnisel

Kes otsib imelisi väravaid,
see viimaks leiab lihtsa ukse
ja hindab päikesära vaid
ning vere tukset.

On võitja igavene kaotaja,
taas elukoldeesse teeb tule.
Sealt valgust enda ümber laotab ja
nii üha sütest tuleb.

MEELIS LOKI fotod

Toimetaja VARJE SOOTAK

«TRÜ»

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress 202400 Tartu, Ülikooli t. 18, TRÜ, ruumid 240, 241, tel 3 51 80. Hans Heidemann nim. trükojaja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III: «TRÜ» ilmub reedeti. Tellim. nr. 3070. MB-03357 Tiraaž 3000. Maht 1 trükipoogen.

«Тарту Рийлик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКМ и профкома Тартуского государственного университета. г. Тарту. Эстонской ССР.

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 22 (1456)

Esmaspäeval, 1. septembril 1986

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

Teadmistepüha avab õppeaasta

Eelkõige tahaks tervitada ülikooli õppejõude ja üliõpilasi, teadureid ja aspirante, töölisi ja teenistujaid algava uue õppeaasta, üldrahvaliku püha — teadmistepäeva puhul.

Uus õppeaasta — esimene NLKP XXVII kongressi järgne aasta — on ühtlasi XII viisaastaku esimeseks õppeaastaks. Siit tulenevad need olulised iseärasused, mis teda iseloomustavad. Ühiskonna ette on seatud uutmise programm, mis eeldab sõna otseses mõttes revolutsioonilise iseloomuga pööret elu kõikides valdkondades. Mõistagi, et rahvaharidusele, sealhulgas kõrgharidusele, kuulub siin üks otsustavamaid funktsioone.

Vastavalt NLKP Keskkomitee projektile «Meie maa kõrg- ja keskerihariduse uutmise põhisuunad» on käesoleval ajal kooskõlastamisel mitmed partei ja valitsuse otsused, mis määravad kindlaks kõrgkooli elu kõikide põhisfääride ümberkorralduste praktilised ülesanded ning lahendused.

Seega on põhimõtteliselt välja töötatud kõrgkooli edasise arengu teaduslik-teoreetiline kontseptsioon, strateegia ja taktika ning põhisuunad. Põhiülesandeks on nüüd ümberkorralduste praktiline teostus, mis omakorda eeldab, et iga kõrgkool, õppejõud ja üliõpilane, iga kollektiivi liige näitaks üles initsiatiivi ja algatusvõimet, vastutustunnet ning distsiplineeritust, et igaüks täidaks korralikult temale pandud ülesandeid.

Millised siis on meie *alma mater*i arengu põhisuunad? Mis ootab meid eelseisval viisaastakul? Mõistagi võimaldab lühike intervjuu heita ainult põgusa pilgu viisaastaku plaanile aastaks 1986—1990, mis hõlmab ülikooli kõiki töövaldkondi, esmajoonelisele aga õpetamisprotsessi.

Seoses sellega vastan meelsasti ajalehe «TRÜ» toimetuse poolt esitatud küsimustele.

● Eelmise aasta teadmistepäeva intervjuus Te rõhutasite, et me peame kõikides oma elutalitlustes üle minema intensiivsetele arengusuundadele. Missuguseid konkreetseid ümberkorraldusi tehti möödunud õppeaastal?

See on tõesti nii. Ainult üleminek intensiivsetele arengusuundadele tagab spetsialisti ettevalmistamise kvaliteedi, mis vastab nüüdisaja nõuetele. See on pikaajaline protsess ning nõuab visa tööd, vastavate tingimuste ettevalmistamist ja mis on eriti oluline, nii õppejõudude kui ka üliõpilaste mõtlemislaadi ja psühholoogia muutmist, vabanemist vanadest stereotüüpidest, harjumustest jne. On vaja uut moodi õpetada ja uut moodi õppida.

Eelmisel õppeaastal toimus väga põhjalik ja sisukas töö ülikooli viisaastaku plaani koostamisel. Selgitati välja need nii objektiivsed kui ka subjektiivsed laadi takistused, mis ei võimalda eelkõige õppeprotsessi intensiivistamist, ning kavandati konkreetseid abinõusid vastavate tingimuste loomiseks. Oluline on näiteks üliõpilaste kohustusliku auditoorse koormuse tunduv vähendamine, et anda võimalus suurendada individuaalset tööd. See aga nõuab omakorda õpikute ja muu õppekirjanduse olemasolu, õppeplaani ja programmi muutusi, loengutening prak-

tiliste õppuste, õppejõudude ja üliõpilaste vahelkordade ja suhtlemise muutumist õppeprotsessis, õppeprotsessi kompleksset tehniitiseerimist jne. Tõe kriteerium on praktika. Otsustasime alates 1. septembrist korraldada eksperimendi matemaatika-, õigus- ja majandusteaduskonnas. Oluline on siin aga ka üliõpilaskonna ning ühiskondlike organisatsioonide kaasalöömine, üliõpilaskonna ühiselamute loomine. Kahjuks suhtus üliõpilaskond erakordselt passiivselt ajalehes «TRÜ» avaldatud omavalitsusprojekti arutamisse.

Oluline on tagada õppeprotsessi varustamine kaasaegsete komplekssete tehniliste õppevahenditega, eriti arvutustehnikaga. Julgen väita, et selles suhtes saavutati eelmisel viisaastakul ja eriti eelmisel õppeaastal teatud murrang.

Õppeprotsessis toimusid ka struk-

Intervjuu annab rektor
prof. ARNOLD KOOP

tuursed muutused. Seati sisse pedagoogilised osakonnad, reorganiseeriti pedagoogilise praktika, teadusliku ja metoodilise töö süsteem jne. Arutati läbi ning kavandati abinõud õppeprotsessi varustamiseks õppekirjandusega.

Tehti tõsine samm olukorra parandamiseks ühiselamutes, ühiselamute omavalitsusorganite töö tõhustamiseks. Ühiselamutes teostati kapitaal- ja sanitaarremondi 200 000 rubla ulatuses.

Oluline on ka vajalike sotsiaalkultuuriliste tingimuste loomine, et tagada õppevälise ja vaba aja ratsionaalne, tervist tugevdav ning vaimu rikastav kasutamine. Rõõ-

mustav on märkida, et alustati töid puhkebaasi rajamiseks Musta mere äärde. Puhkebaas «Sõprus» ehitatakse Leningradi, Kaasani, Tartu ning Suhhumi ülikoolide ühiste jõududega. Aasta ringi (iga kõrgkool saab 125 kohta) on võimalik seal aktiivselt puhata, korraldada huvitavaid kohtumisi, teostada internatsionaalset kasvatusdööd praktikas...

● Mida tehakse õppeprotsessi täiustamiseks algaval õppeaastal?

Algaval õppeaastal tuleb möödunud õppeaasta töid jätkata, intensiivistada, laiendada. Eriti oluline on eksperimendi edukas algus, üliõpilaskonna ühiselamute praktiline teostamine, korra ja distsipliini tagamine ühiselamutes. Tähtis on, et igal alal toimiks kasvõi väike, kuid praktiline samm uutmise suunas. Eriti tahaks toonitada, et oluliselt

kasvab nõudlikkus. Üliõpilane ei ole enam laps, ta valis teadlikult eriala ja peab vastutustundlikult suhtuma oma kohustustesse. NSVL kõrghariduse minister seltsimees G. Jagodin märkis oma intervjuus: «Ümberkorralduse alused näevad ette suurendada üliõpilaste vastutust õpingute suhtes. Purustatud on sõltuvuse nõiarõng, mille kohaselt kõrgkooli õppejõudude arvu määras üliõpilaste arv ning kõrgkool püüdis iga hinna eest kontingenti säilitada. Nüüd selline sõltuvus kaob ja kõrgkool ei pea enam loodrit hellitama. Kõiki kõrgkoole kohustatakse eksmatrikuleerima üliõpilast, kes on eksamisesseioonil saanud kaks mitterahuldavat hinnet. Selline väljavaade kahtlemata sunnib hooletuid tagant ja suurendab võistluslikkust üliõpilaste hulgas ning ühtlasi vabastab kõrgkooli ballastist.»

Seda nõuet hakkame ülikoolis järjekindlalt rakendama.

● Mida soovitate teha esmakursustel, et nad kiiremini täisverelisteks üliõpilasteks saaksid?

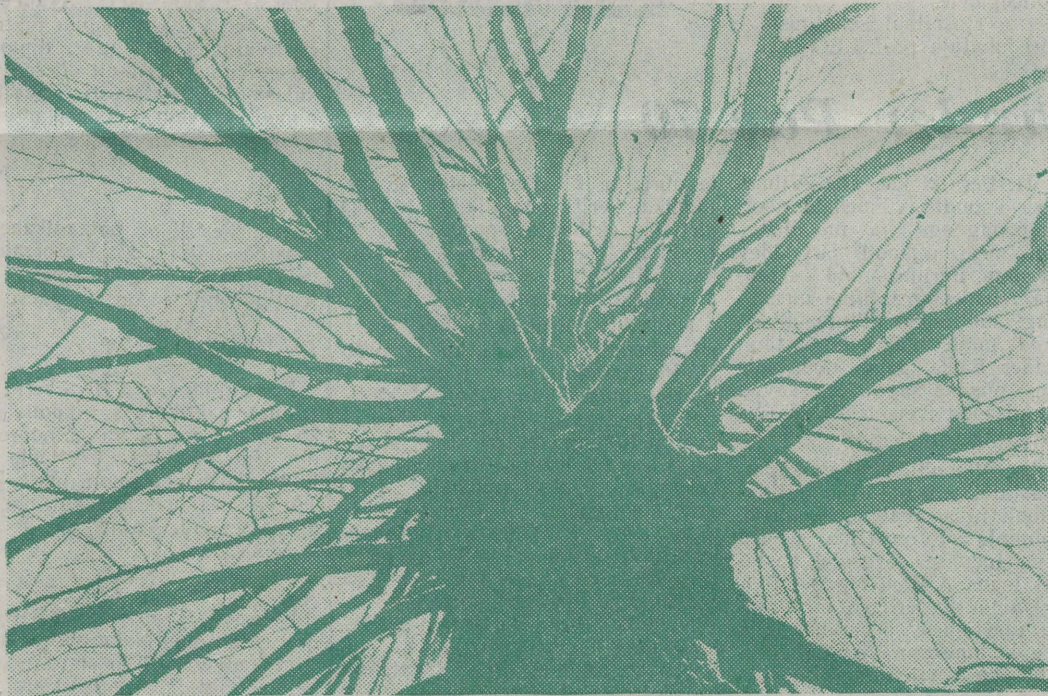
Et nad peaksid mees, et nad pole enam lapsed, et nad valisid teadlikult eriala ja koos sellega võtsid endale suured kohustused. Et nad ei unustaks, et eelkõige tõsine, loov ja kohusetundlik töö tagab edu, kujundab õppurist tõelise professionaali, kodaniku ja inimese.

Ministri käskkiri

ENSV KKEH Ministeeriumi aukirjaga autasustati 50. sünnipäeval kauaaegse viljaka teaduslik-pedagoogilise ja aktiivse ühiskondliku tegevuse eest professor HENNO TIKKOT ja dotsent MART ELLE-RIT, 60. sünnipäeval professor SULEV VAHTRET, dotsente ILSE SEFFERIT ja RUTH LIAST, peabibliograaf HELJU ALLAST, juhtivat inseneri KALJU SOOSALU, preparaator ALEKSANDRA AP-SENEKKI, meistrit ASTA ASI ja operaator ILSE MESIPUUD, 75. sünnipäeval preparaator HILJA NUGINIT.

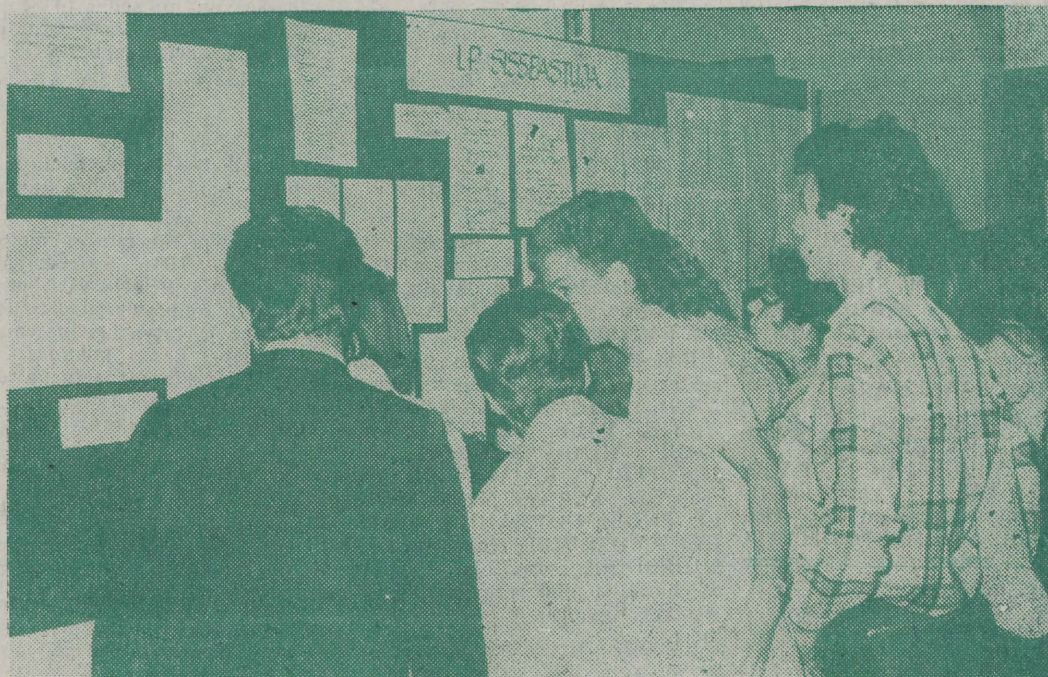
ENSV Tervishoiu-ministeeriumi aukirja pälvitud juubelisünnipäeval arstide täiendamise ja spetsialiseerimise teaduskonna dekaan professor HENNO TIKKO ja hospitaalsisehaiguste kateedri dotsent ILSE SEFFER.

ENSV Haridusministeeriumi käskkirjas avaldati tänu vabariikliku vene keele olümpiaadi hea organiseerimise eest professor ALEKSANDER DULITSSENKOLE, dotsent EDA VAIGLALE ja vanemõpetajale IRINA KULMOJALE, JELIZAVETA-KARIN KOSTANDILE ja SVETLANA MELTSEKILE.

«Tarkusepuu» kasvatab oma 354. aastaringi

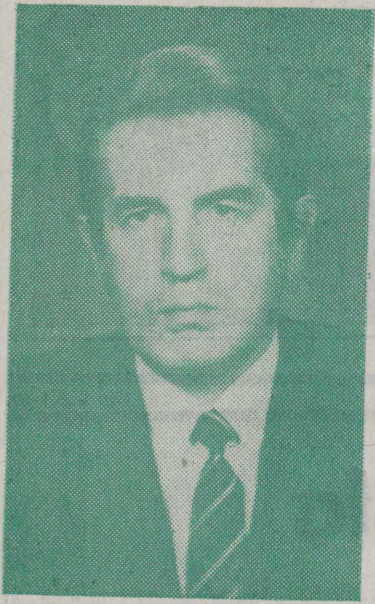
M. TOOME foto

Sinu nimi, tema nimi, nende nimed, aga minu...

A. VIILUPI foto

Juubilar on prof. Henno Tikko

4. juulil jõudis oma esimese juubelinist arstiteaduskonna teadus-

konnakirurgia kateedri professor HENNO TIKKO.

Juubilar sündis 1936. a. Viljandis, kus mõõduisid tema lapsepõlv-aastad ning algas ka koolitarkuse taganõudmine, mille oluliseks etapiks sai 1954. a. Tartu I Keskkooli lõpetamine.

Uusi elusihte seadma ja nende poole püüdlama hakata võib igas eas, aga lausa kohustuslik on see pärast üheteistkümnenda klassi lõpetamist. H. Tikko otsustas TRU arstiteaduskonna kasuks. Üliõpilaspäevil huvitus ta ühtviisi tõsiselt õpingutest ja teadustööst, mille tulemuseks oli 1960. a. saadud kiitusega diplom.

Aastatel 1960–1962 töötas H. Tikko kirurgina Tartu Kliinilises Haiglas. Järgnesid aspirandiaastad ja 1965. a. kandidaadikraadi kaitsmine veresoonte kirurgia alal.

Sellest ajast alates, rohkem kui kahekümne aasta vältel on H. Tikko töötanud teaduskonnakirurgia kateedris. 1973. a. kaitses ta doktoriväitekirja «Intimotrombootmiast aordi ja alajäsemete arterite

läbitavuse taastamisel». 1978. a. omistati talle professori kutse.

Aastad väärtustavad elu, kui enesetäiendamise ühineb teadmiste kasutamisega kaasinimeste hüvanguks. Prof. H. Tikolt saavad nõu ja abi patsiendid, õpilased ja kolleegid-eakaaslasedki. Ta on juhendanud ja juhendab mitmeid kandidaadidissertatsioone.

Aastast 1978 on prof. H. Tikko TRU arside, farmatseutide ja stomatoloogide täiendamise ja spetsialiseerimise teaduskonna dekaan. Juubilaril on ilmunud üle 150 teadusliku töö, peamiselt veresoonte kirurgia ja üldkirurgia alalt. Ta on esinenud ülemaailmsel kirurgide kongressidel 1978. a. Prahas ja 1979. a. San Franciscos.

Koos rühma kolleegidega omistati talle 1982. a. Nõukogude Eesti preemia veresoonte kirurgia arendamise ja juurutamise eest Eestis 1960–1981.

Soovime prof. Henno Tikkole palju õnne, jõudu ja edu igas eluvaldkonnas.

Kolleegid

Dotsent Ilse Šeffler 60

Dotsent meditsiinikandidaat ILSE ŠEFFLER sündis 4. juulil 1926. a. Viljandis teenistujate perekonnas. Samas lõpetas keskkooli ning astus 1944. a. TRU arstiteaduskonda, mille lõpetas 1950. a. Juba üliõpilaspõlves ilmutas elavat huvi sisehaiguste vastu, töötas nii UTU teraapiaringis kui ka Tartu Linna Polikliinikus jaoskonnarsti kohusetäitjana. 1950. a. pärast ülikooli lõpetamist määrati ta tööle TRU hospitaalsisehaiguste kateedrisse assistendina. Sellest ajast peale on ta 36 aastat töötanud samas kateedris. 1951–1954 oli aspirantuuris ning 1954. a. kaitses edukalt kandidaadiväitekirja, 1977. a. omistati dotsendi kutse. Pikaajalise kliinilise ja pedagoogilise tegevuse jooksul on temast

kujunenud väljapaistev terapeut, oma kutseala meister. Viimase paarikümne aasta jooksul on ta süvenenud reumatoloogiasse (publitseeritud üle 40 töö). Ilse Šeffler on erakordselt distsiplineeritud, heatahtlik ja tagasihoidlik töötaja, hinnatud noorte juhendajana.

Arstiteaduskonna ja Tartu Kliinilise Haigla ühiskondlikust tööst on Ilse Šeffler aktiivselt osa võtnud nii a/u-büroo liikmena, üliõpilaste kursuse- ja rühmajuhendajana.

Oma suure erialase ja ühiskondliku töö kõrval on juubilar alati leidnud aega pühendada oma perekonnale. Tema töö ja ühiskondlik tegevus võib olla eeskujuks paljudele kolleegidele.

Hospitaalsisehaiguste kateedri juhataja prof. LEO PAI

Aleksander Pae 70

Kevadel 90 aastat tagasi tutvustati tartlastele vastavastatud röntgenikiiri ja kasutati neid meie haiglates. 2. augustil, sai aga seitsmekümneks mees, kes Tartu ülikoolis juba viiskümmend aastat järjest on röntgenikiiri kasutanud aine varjatud omaduste tundmaõppimiseks — dotsent Aleksander Pae.

Pärast Pärnus keskhariiduse omandamist asus ta 30-ndate aastate keskel ülikoolis füüsikat ja matemaatikat õppima ja juba mõne aasta pärast sattus andeka teadlase ja pedagoogi, vastse pro-

fessori H. Perltzi kätte alla. Viimase ümber koondus võimekaid noori teadlasi-pedagooge ja moodustus esimene meie ülikooli järjepidev füüsika-alane uurimissuund — tahke keha röntgenograafilise uurimise. Kuigi sõjatüüed pillutasid selle rühma laiali, jäi suund tänu Aleksander Paele, grupi noorimale liikmele, püsima ja nüüd saavad sellealased tööd meie teaduses üha määravamaks.

Jätkates ülikoolitööd ka okupatsiooniaastatel, aitas A. Pae säilitada ülikooli füüsikakabineti varasid. Eriti hinnatavad on tema teened Tartu vabanemise järgsetel aastatel. Siis lasus A. Pae õlgadel füüsikaosakonna eksperimentaalse õppebaasi taastamise peaaraskus. Sõjajärgse kümmeaastase aastaga kujunes A. Paest vilunudumaid ja kogenumaid füüsikaõppejõude.

Dots. Aleksander Pae on viljakamaid füüsikaõppevahendite ja õpikute autoreid. 1945 ilmus temalt ja dots. J. Langult esimene eesti-keelne kõrgkooli füüsikaõpik «Füüsika praktikum TRU-s». Järgnesid koos kolleegidega kirjutatud füüsika üldkursus jt. Alles paar aastat tagasi andis kirjastus «Valgus» välja tema koostatud ülesannetekogu kõrgkoolide ettevalmistusosakondadele. Koos õppevahendite kirjutamisega ja füüsika õpetamisega füüsikutele, keemikutele ja ettevalmistuskursustel õppijate-

le uuris ta füüsika õpetamise meetodikat, eriti põhjalikult füüsika kirjalike eksamite sooritamise meetodikat. Seda rakendas ta edukalt ülikooli sisseastumiseksamite pilettide koostamisel.

Nüüdse füüsikaosakonna uurimisvahendite arsenalil tõi ta prof. H. Perltzi alustatud röntgenstruktuuriuurimise suuna. 1960. a. kaitsitud kandidaadiväitekirjas üldistas ta aine luminesentsi ja selle struktuuri seost iseloomustavate uurimistulemuste. Uute suundade otsingutel rakendas Aleksander Pae koos dots. L. Uiboga röntgenograafilist uurimismeetodit ka praktiliselt, ainet mehhanokeemiliste omaduste väljaselgitamiseks.

Nüüdlik enese ja teiste suhtes, kollektiivi hädavajalik liige — selisena on dots. A. Pae kasvatanud ja mõjutanud kogu eksperimentaalfüüsika kateedri ja ka kateedriga tihedalt seotud elektroluminesentsi ja pooljuhtide labori enam kui 100-liikmelist peret. Täiskarsklasena on ta suuresti kujundanud osakonna töötajate ja üliõpilaste moraali. Terved eluviisid, sport, kindel elurütm, viimastel aastatel ka jõukohane meeldiv töö Tartu lähedal maakodus lubavad oodata, et dots. A. Pae loomingulisus annab veel palju väärtuslikku.

KARL-SAMUEL REBANE, füüsikaosakonna juhataja

insener KALJU SOOSALU, preparaator ALEKSANDRA APSENEK, operaator ILME MESIPUU, meister ASTA ASI ja NIKOLAI HALJAS nägemise tervishoiu laborist.

65. sünnipäeval sai tänu osaliseks trükitööline JAAN MARK.

70. sünnipäeval õnnitleti rektori käskkirjas tulemusrikkas töö eest dotsent ALEKSANDER PAED, RICHARD LULLAT raamatupidamisosakonnast, preparaator ARP RAITMÄED ning koristaja MARIA KEMPIT.

75. sünnipäeval pälvis tänu laimatu töö eest preparaator HILJA NUGIN.

Filoloogiateaduskonna kasvatusprodekaan MALL TAMME tänati tööülesannete initsiatiivika ja vastutustundliku täitmise eest.

Geoloogiakateedri vanemõpetaja VOELLI KALM sai tänu osaliseks Balti liiduvabariikide kvaternaargeoloogide seminarekursiooni hea korraldamise eest.

Ehitajate päeva puhul avaldas rektor hea töö eest tänu maalritele ANNE PAJUMAAL, NADEZDA ANKIFJEVALE, LEHTE SAARMALE, HUGO KELDERILE ja JEKATERINA KAJALINALE, puuseppadele SERGEI NIKIFOROVILE, ENDEL GUTMANILE ja SERGEI AMOSOVILE, lukksepp ÜLO JUURSOOLE, keevitaja ANDRES SIRKILE ja müürsepp REIO KOPPELILE.

Kalmõki RU teadusprorektori kirjas ülikoolile saame teada, et juba pikka aega on koostöös nende algebra, geomeetria ja matemaatika õpetamise meetodika ning meie

Suvekroonika

Juulis

Mis oli siis, kui meid polnud? Kui tudengid olid praktilal, malevas, puhkamas, suurem jagu õppejõudegi hinge tõmbamas, jätkus ülikooli seinte vahel oliaile tööd mitme eest. Vaatame siis korra tagasi.

EÜE-sse läks sel suvel ligi 640 TRU üliõpilast. TRU kureerida oli Tartu ja Lõuna-Eesti regioon. Peale Gagarini töötati veel Sahhalinil, Jakutuas, Karjalas ja Tjumenis. Ülikoolist läksid ka välisrühmad Saksa DVsse, Jugoslaaviasse ja Tšehhi.

Ligi 200 suvemalevast alustas tööd 7. juulil. See oli alles esimene vahetus. Tööpaigad: konservitehas, botaanikaed, kaevamine Lätte tänavas ja tulevase kaubahalli kohapeal, ülikooli majandusosakond ja ehitusjaoskond, Nõo ja Taagepera sovhoos.

Suvmaleva komandöriks oli tänavu Tarmo Leheste (majandust. III k.) komissariiks Margus Kiisküla (majandust. II k.) ja inseneeriks Toomas Häng (füüs. II k.). Uudiseks oli kahe rühma tegutsemine EÜE sildi all. 28. juulist 23. augustini töötas II vahetus.

EESTI NSV esindusrühma Gagarinis moodustas jälle TRU tudengite enamus. Koos EPA, ERKI ja TPedI üliõpilastega sai kokku 41 malevast. Komandörina tegutses nooremteadur Toivo Hansen. Ehitama asuti garaažikooperatiivi ja soojatrassi jm.

Debreceni Béla Bartöki nimelise Koorifestivali folkprogrammist võitis osa 34 koori 22 maalt. Üks neist kooridest oli TRU Akadeemiline Naiskoor Vake Uibopuu juhtimisel. Festivalilt tuldi tagasi diplomiga ja preemiaga. Tegelikult oli see vastukülaskäik Budapesti Szechenyini nimelise Rahvusraamatukogu kammerkoori Tartu sõidule.

Juuli keskel oli botaanikaed üks roosiilu näitajaid ja korraldajaid teadusraamatukogu fuajees. Toimus traditsiooniline rooside päev.

Baikali-äärse VII Siberi arvutustematikaute suvekoolis käisid ka dots. Enn Tamm ja nooremteadur Uno Hämarik. Eestlaste kuueliikmelist delegatsiooni juhtis ENSV TA vastne korrespondentliige, meie prof. Gennadi Vainikko.

Kaluugas toimunud VIII üleilulisel kosmosebioloogia ja meditsiini konverentsil osales mikrobioloogia kateedri juhataja prof. Aki-vo Lenzner.

NSV Liidu Stomatoloogide Seltsi juhatus XVIII pleenulil Arhangelskis viibis dots. Silvia Rusak, kes on nii seltsi juhatus kui presiidiumi liige. Senitehtu põhjal tunnustati parimaks Vene NFSV ja Ukraina kõrval ka Eesti.

Klassikalise Muinasteaduse Muuseumi esindus võttis osa konverent-

matemaatika õpetamise meetodika kateedri TRU kateedrijuhataja dots. JAAN REIMAND korraldas kolleegide diplomandidele konsultatsioone ja tutvustas matemaatika õpetamist Eesti koolides. Kalmõki RU rektoraat palus avaldada selle suure töö eest dots. J. Reimandile sügavat tänu.

Gruusia kultuuriministri allkirjaga saabus kirjas on tänusõnad ülikoolile ja rektorile meie KAMMERKOORI eduka esinemise eest koorimuusika festivalil Goris.

Afganistani ülikooli rektor tänab oma kõrgkooli nimel õnnitluste eest. Nimelt täitis neil 40 aastat ülikooli asutamist. Ollakse huvitatud sidemete kestmisest ja koostööst ning palutakse tervitada kõiki õppejõude ja üliõpilasi.

sist Kaunas. Võidu 40. aastapäeva puhul korraldatud ülevaatus eest anti NSVL KKEH. Ministeeriumi aukiri ka meie muuseumi direktorile Oie-Ütterile.

Eesti keele kateedri 6-liikmeline murdeekspeditsioon viibis dots. Aino Valmeti juhtimisel neljandal kogumisetel Kihnu saarel.

Kehakultuuriteaduskonna tudeng Valter Külvet sai NSV Liidu meistri- võistlustel kümnevõistluses pronksmedali.

Oigusteaduskonna töötajate seekordne suveris kulges mööda Hiiumaad. Vastuvõtjate hulgas olid ka mitmed saarel töötavad teaduskonna vilistlased, nende hulgas «Nõukogude Hiiumaa» kultuuriosakonna juhataja Ain Tähiste. Saarereisidest paistab traditsioon saavat: mullu uudistati Saaremaad ja tuleval aastal ehk siis juba Kihnut ja Ruhnut.

Juulis oli ka kurb sündmus kogu ülikooli perele, eriti aga bioloogia-geograafiateaduskonnale. Meie hulgast lahkus zooloogia kateedri juhataja professor bioloogiadoktor Hans Remm.

Augustis

Vastuvõtukomisjoni kogunes 1. augustiks 1993 avaldust. Vastu võetakse ainult 1080 üliõpilast. Suurima konkursiga aineteks olid õigusteadus, kaubandamine, inglise filoloogia, arstiteaduskonna ravi-eriala.

6. augustil külastas ülikooli EKP Keskkomitee sekretär Rein Ristlaan. Ta tutvus vastuvõtukomisjoni tööga, käis õigus- ja majandusteaduskonnas ning kohtus rektor prof. Arnold Koobiga.

Gagarini rühma elu-olu uudistas Eesti päeva ajal. komsomolikomitee sekretär Arvo Lamp.

NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusega autasustati üliõpilasmalevas kõige enam silma paistnud liikmeid ja organisatooreid. TRÜst pälvis medalid «Eeskujuliku töö eest» Priit Teder. Ta on majandusteaduskonna IV kursuse üliõpilane ning ELKNO TRU Komitee töökasvatuse asesekretär.

AGA SINU ARVAMUS? Nii küsiti «Noorte Hääles» igalt ÜLKNO liikmelt. Oodati arvamus (oleks küll õigem kirjutada, et oodatakse, sest vaevalt tudengini vabariiklik noorteleht augustis igale poole jõudis) kogu komsomolielu ümberkorraldamise kohta. Teatavasti on ümbertöötamisel ÜLKNO põhikiri, septembri algul toimub ELKNO Keskkomitee pleenum vabariigi komsomoliorganisatsiooni ülesannetest kõrg- ja keskerihariduse ümberkorraldamisel.

Nõnda palju siis kroonikat. Ehk leiab mõnigi, et vaat see ja see sündmus oli puudu. Võib-olla. Terviklikule ülevaatele me ei julgenud pretendeerida, sest sellegi materjali otsimisega nägime palju vaeva. Tahame aga teada anda, et peatselt püüab toimetuse ka senist informatsiooni korda ümber seada, mis saab aga sündida ainult koos iga allasutusega. Nii et ärge unustage oma üritustest teistele infovahenditele ette teatades oma kodulehte ära.

Tänu

Juulis ja augustis jõudsid mitmed ülikooli töötajad oma juubelsünnipäevani. Rektori käskkirjas pälvisid tänu eduka töö eest 50. sünnipäeva puhul professor HENNO TIKKO, dotsendid HEINO MARDISTE, MÄRT LIIGANT ja LEMBIT SAARNITS, vanemõpetaja HILJA KOOP, vanemteadur ANDRES JAEGER, puusepp RAIDO KITS ja ARVO NURMIK.

60. tähtpäeva puhul pälvisid tänu kauaaegse laitmatu töö eest professor SULEV VAHTRE, dotsendid RUTH LIAS ja ILSE ŠEFFER, vanemõpetaja LAINE HONE, peabibliograaf HELJU ALLAS, juhtiv

Kas võõrad kultuurid ongi võõrad kultuurid?

Juba kolm aastat tegutseb TRU-s ajaloo ja semiootika laboratoorium. Juunikuus toimus labori organisatsioonilise esimese suurema teaduslik üritus — konverents teemal «Teadvuse käsitlus eri kultuurides ja traditsioonides». Põrdu me küsimusega laboratooriumi juhataja Linnart Mälli poole:

● Kas peate üritust kordatänuks?

Kahtlemata. Konverentsil osales üle kuuekümne spetsialisti Moskva, Leningradist, Tallinnast, Riist ja Tartust. Esitati üle kolmekümne ettekande, milles vaadeldi teadvuse probleemi semiootilisi aspekte. Osavõtjate üksmeelse hinnangu kohaselt avas konverents uue lehekülje kunagiste kuulsate Kääriku semiootika suvekoolide traditsioonis. Heameel on nentida, et Tartut esindasid edukalt nii väljapaistvate teadlaste nagu prof. J. Lotmani ja Z. Mintsi kõrval ka teaduses alles esimesi samme tegevad noored — M. Grišakova, H. Ints ja M. Läänemets. Pikemalt saab konverentsist lugeda 5. juuli «Edasist». Ülevaated on ilmunud ka mitmes üliõpilases väljaandes.

● Te rääkisite uuest leheküljest. Kas seda lehekülge peale toiminud konverentsi veel midagi hakkab täitma?

Juba on asutus järgmise teadvuse semiootika alase konverentsi ettevalmistamisele, mis toimub kahe aasta pärast. Kuid juba tuleval aastal toimub labori korraldusel orientalistika-alane konverents, mis on pühendatud Tõstamaalt pärit kuulsale indoloogile Alexander Staël-Holsteini mälestusele (tema surmast möödub 50 aastat).

● Kas laboratooriumis tegeldakse ka orientalistika probleemidega? Kunagi oli üliõpilas orientalistika kabinet. Viimasel ajal pole seda nime enam kuulnud. Kas siis seda enam ei eksisteeri?

Orientalistika kabinet eksisteeris labori loomiseni abiõppeasutuse staatuses, st. tema ametlikuks funktsiooniks oli organiseerida ida-

keelte fakultatiivset õpetamist. Muidugi tegeldi selle kõrval orientalistika kui teadusega. Labori loomise üheks eesmärgiks oli aga ka viimase arendamine. Kuna meie ülikoolis on see väga tihedalt seotud ühelt poolt semiootika ja teiselt poolt ajaloo, siis mahub ta väga hästi nende kahe nimetuse alla. Et aga orientalistika kui teadus jäks labori alluvusse, siis ei peetud vajalikuks säilitada kabineti sellist kõikehõlmavat nimetust ja ta risti ti ümber ida keelte õppekabinetiks, mis tõepoolest vastab paremini tema kui õppeasutuse funktsioonile.

● Olete ka kabineti juhataja. Kuidas toimub õppetöö ja mis on selle eesmärk?

Kabineti juhataja olen ma ühiskondlikel alustel. Ka õppetöö toimub seal paljuski ühiskondlikel alustel. Õpetamisega tegelevad kabineti töötajate kõrval ka õppejõud ülikooli teistest allasutustest. Üliõpilastele on õppimine täiesti vabatahtlik. Sellel on nii head kui ka halvad küljed. Heaks on see, et üht või teist keelt saavad õppima tulla üliõpilased ükskõik mis erialalt (õpitavate keelte valik on aga üsna suur — hindi, sanskriti, hiina, tiibeti, jaapani jt. keeled). Halb on aga see, et vähesed on niimoodi võimalised keelt selgeks õppima (kuigi nii mõnigi on üsna kaugele jõudnud ka aeglaselt ja suurte pausidega). Et aga ka noorema põlvkonna esindajad on keele õppimises edukad olnud, näitab Märt Läänemetsa tõlge. Kabinetis on saanud ettevalmistuse mitmed meil tuntud tõlkijad ja teadlased. Nende ettevalmistamine on kabineti üks eesmärk, aga alahinnata ei tohi ka ühest või teisest keelest algteadmiste vajalikkust. Oleks tore, kui meie kuulsate põlvkondade traditsioon jätkuks.

● Oletame, et ma tahan tulla kabinetti mingit keelt õppima. Kuidas ma saan seda teha?

Kabinet asub Tiigi tn. 78 ruum nr. 117. Seal saab oma huvist rääkida ja vastavalt huviliste soovidele organiseeritakse keelegrupid.

● Aga kui nüüd küsiks, miks on üldse vaja õppida neid keeli? Kas ma paistaksin väga tobedana?

Viimasel ajal on seda küsimust tõesti väga harva esitatud, paarikümmend aastat tagasi oli see aga üsna tavaline. Aga eks ole maailmas toimuvatel protsessidel pöördumatu isemuloom. Ja meil siin Maaramaalgi hakatakse aru saama, et maailm ei piirdu ainult Euroopaga. Eriti praegu on globaalne mõtlemine otse hädavajalik. See aga eeldab teiste rahvaste kultuuride tundmist, mõistmist ja austamist. Parimaks teeks kultuuri juurde on keele tundmine.

● Aga kas keelest üksi ei jää siiski väheseks?

Muidugi. Mitte üksnes kultuuri, vaid ka keele enda mõistmiseks on vaja teada tohutult rohkem. Võiks isegi öelda, et kultuuri mõistmiseks on vaja tunda keelt, keele mõistmiseks aga kultuuri.

● Tartu ülikoolis teatavasti idateaduskonda ei ole ja näiteks india kirjandust ja kultuuri kusagil ei õpetata. Kust võiks üliõpilane saada teadmisi Ida kultuuride kohta?

Ajaloo osakonna üliõpilane saab seda mõnevõrra oma loengukursusest. Teistel tuleb paljuski pöörduda iseõppimisega. Muide, palju huvitavat materjali võib leida laboratooriumi väljaannetest «Toid märkisüsteemide alalt» ja «Toid orientalistika alalt», kuid ÜTO raamidest on juba pikka aega tegutsenud orientalistika ring, mille eesmärgiks oli ja on õppida tundma Ida rahvaste kultuuri. Ring korraldab loenguid, vestlusringe, temaatilisi õhtuid jpm. Väga hinnatud on olnud ringi teaduskonverentsid, kust on alati osa võtnud külalised Moskvast, Leningradist ja teistest meie maa keskustest. Ka meie üliõpilased on edukalt osalenud teiste ülikoolide üliõpilaskonverentsidel.

● Aga möödunud aastal ringi nimetus muutus. Nüüd on ta vist võrdleva kultuuriloo ja orientalistika ring. Kas nime muutmine tõi kaasa ka muutusi ringi töös?

Võrdlevate probleemidega on

ringis alati tegeldud. Kuid labori loomine (ring kuulub nüüd labori alluvusse) tõstis need võib-olla tõesti teravamalt päevakorda ja praegu on ilmselt üha vajalikum lähtuda eeldusest, et ühegi rahva kultuuri ei saa õigesti mõista lahuse maailmakultuurist. Muide, selle tänapäeval nii iseenesestmõistetavana tunduva idee peamisi põhjendajaid, NSVL TA akadeemik Nikolai Konrad pidas 1962. aastal sel teemal loengutsükli. Tundub, et see idee on sellest ajast idanenud ja võrseid ajanud ka Tartus. Kahjuks peab aga nentima (või see lihtsalt tundub mulle), et meil Eestis on veel suhteliselt rohkem kui kusagil mujal inimesi, kelle maailm piirub ainult Euroopaga.

● Võib-olla tõesti, aga mis on teie arvates selle põhjus?

Põhjus on lihtne. Vajalike teadmiste puudumine, informatsiooni-vaegus. Muid kultuure tutvustavat kirjandust on meil ju ääretult vähe. Ja pole siis ime, et meie europotsentristid ei näe või ei taha näha isegi seda, et nende suured iidolid, näiteks Goethe ja Voltaire tundsid ja mõistsid Ida kultuure. Paistab, et need europotsentristid ei tunne ennast veel päris eurooplastena. Nemad vaatavad ikka veel Pariisi poole, samal ajal kui Pariis on ammu avastanud Bagdadi, Pekingi, Tokio, Kairo, Bombay, Lhasa...

● Mida annaks meil siin ära teha?

Laiendada oma silmaringi. Püüda olla eurooplane, mitte ainult unistada eurooplane olemisest!

● Näib, et oleme ringiga uuesti jõudnud tagasi laboratooriumi juurde. On ju laboratoorium kogu selle probleematikaga tihedalt seotud?

Õigus. Laboratoorium osaleb kahe globaalse teema läbitöötamisel. Üheks on «Inimene ja biosfäär», teiseks «Tekst kui tähenduse generaator. Tekst erinevate keelte ja kultuuride kontekstis». Selliste

probleemide püstitamine ise näitab, et praegu saab põhieesmärgiks olla vaid globaalne lähenemine. Kõik, kes on vähegi tuttavad sellega, mis toimub humanitaarteadustes nii meie suurel kodumaal kui ka mujal, mõistavad, et kapseldumine iseendasse on anakronism. Muidugi on vaja uurida isegi nii väikest üksust nagu perekond, küla või linn, aga alati tuleks mõista, et need on ikka mingi suurema süsteemi koostisosad. Kapseldumiseks võib tihti muutuda ka praegu nõnda moodne juurte otsimine. Sellel pole tõelise teadusega midagi ühist. Teadus on loomult internatsionaalne ja internatsionalistlik. Seepärast tasuks küllap ka humanitaarteadlastel rohkem meenutada tuntu ütlust: «Vaid internatsionalist suudab olla tõeline patrioot».

● Andsite hiljuti «Eesti Raamatule» üle Konfutsiuse «Lunyu» tõlke käsikirja. Miks valisite tõlkimiseks just selle teose.

Sellepärast, et see raamat on avaldanud erakordselt suurt mõju mitte üksnes hiina kultuurile, vaid ka maailmakultuurile kui tervikule. Tuleval aastal möödub kolmsada aastat selle teose esimese (ladina-keelse) tõlke ilmumusest Euroopas. Konfutsiuse mõju XVIII sajandi euroopa filosoofiale on raske üle hinnata. Leibniz, Voltaire, Diderot, Hume, Locke jpt. nägid temas selle ratsionalismi ja tolerantse kehastust, mille poole nad ise pürgisid. Meile on see kõik paraku aga jäänud avastamata maaks. Me ei taha teada, et isegi Kanti tuntud kategooriline imperatiiv kordab üht Konfutsiuse väidet.

● Raamatu ilmumine võtab veel aega. Kas ei oleks võimalik meie lehe lugejaid selle väitega ning ka mõnede teistega tutvustada?

Palun. Alustage ja lõpetage valik kategoorilise imperatiivi Konfutsiuse variandiga. Midagi võiks olla ka sirgusest ja sirgimeelsusest. Olen kuulnud meil kõneldavat, nagu õigustavat hiinlased kõverust ja igasuguseid «jäneshaake». Muidugi pole see nii.

Küsitles JUHAN KASEMETS

Nala ja Damajanti

Poem «Nala ja Damajanti» kuulub india klassikalise kirjanduse tuntuimate teoste hulka. Ta on ühe episoodina lülitatud india suure eepose «Mahābhārata» kolmanda raamatu («Matsaraamat») koosseisu. Selles kirjeldatakse vendade Pändavate elu pagenduses peale seda, kui vanim vendadest, Judhištira, kaotas täringumängus kogu varanduse ja riigi (vt lähemalt — Bhagavadgita, LR 40/41 1980). Vendi tuleb pagendusse külastama prohvet (riši) Brihadašva ning jutustab neile loo kuningas Nalast. Alljärgnevalt avaldame poeemi esimese peatüki tõlke.

Brihadašva ütles:

1. «Elas ükskord raadža Nala, üle külva! voorustega,
2. Valdjaist muudest kõrgemal ta, säras ülal kõigi kohal
3. vaga, veedatundja, vapper, tõde rääkiv, võimas väejuht,
4. armastatud rahva hulgas, kaitsja, parim vibulaskja,
5. Vidarbhad³ juures elas kanglane vooruslik, kes
6. Järeltulijate sihti tema juurde tuli prohvet,
7. Talle järglast ihkav Bhima — emandaga kahekesi
8. Talle ja ta emandale tütrekes Damajanti
9. — Dama, Danta, Damana, Kõik nad olid vooruslikud
10. Damajanti, kaunipihitne, oma ilu, nõikusega,
11. Neiulikka jõndes teda sajad, sajad sõbratarid
12. Seal ta säras ehetega teiste keskel laitmatuna,
13. enneolematult hurmaa, Temasarnast pole varem
14. jumalate, demonite Meeli hulluks ajav tüdruk
15. Aga Nala, inimtüger, oli nagu kehastunud
16. Damajanti lähikonnas nišadhate¹ vürsti juures
17. Nõnda üksteist nägemata armastus neil teineteise
18. Kui ei jõudnud enam kanda lossi lähedale metsa
19. Kuldseid sulgi kandvaid nägi ning ta nende hulgas ühe
20. Faasan aga inimhäälel «Ära tapa mind, oo raadža,
21. Damajantile ma sinust, nii, et enam teistest meestest
22. Seda kuulnud, valitseja Faasanil ent lendu tõusid,

Virasena poeg nii vägev, nägus, osav ratsutaja. nagu jumalate isand hülgusega, nagu päike; nišadhate¹ valitseja, vürstlängur ülisoa, ennast valitseva ja üllas, tõesti, nagu Manu² ise. üliõvilane Bhima, lastetuna järglast ihkas. ülikehendunud püüdes. nimeks Damana, Bhārata⁴. headmeelt tegi, seadmusetark, teda uhkelt kostitasid. tänulik Damana kinkis ja kolm toredaimat poega kes hülgusega silma paistis. üliõvilased võimsad. rahva hulgas kuulsust võitis õnne, sära, kuulsusega. iluheitse ümmardaja ümbritsesid nagu Satšid⁵. kaunistatud Bhimatatar valgusahvaatus kui kaunis, mandlisilmne nagu Lakšmi⁶. kuskil nähtud ega kuuldud ega inimeste hulgas. jumalannadestki kenam. võrratuna kõigi hulgas Kandarpa⁷ ta ilu poolest. Nalat ülistati üha, Damajantid vaimustunud. aina ülistusi kuuldes vastu tärkas, oo Kaunteja⁸. kirge südamega Nala, läks ja ennast ära peitis. faasaneid seal jalutamas, linnu kohe kinni püüdis. lausus Nalale siis nõnda: sulle headmeelt võin ma teha. nišadhate isand, räägin peale sinu ta ei mõtle.» linnu kohe lahti laskis. vidarbhad³ poole läksid.

23. Jõudnud vidarbhad³ linna, maha laskusid need linnud,
24. Imekauneid linde näinud, alles rõõmustas ja tahtis
25. Faasanid, kuid parki mööda Tüdrukud siis ühekaupa
26. Faasan, keda Damajanti seisima jäi ja inimhäälel
27. «Damajanti, nišadhate ilu poolest Ašvinite⁹
28. Kaunitar, oh kui vaid saaksid viljakaks ja õnnelikuks
29. Meie, tõesti, jumalate, madude ja demonite
30. Naiste seas sa oled aare, Parim kui saab parimaga
31. Vaevalt seda öelda jõudis talle kohe seal siis lausus:
32. Bhimatatrele siis lubas Nišadhate manu naasnult

See on Nala loo esimene peatükk.

¹ nišadhah — Nišadhā maakoha elanikud
² Manu — inimsoo esiisa india mütolooias
³ vidarbhad — Vidarbha maakoha elanikud
⁴ Bhārata — Bhārata kangelasuguvõsa liige, selle epiteediga pöördub jutustaja Brihadašva siin Judhištira poole
⁵ Satšid — jumalate valitseja Indra abikaasa

Damajanti lähedale keda tema kohe silmas. tütarlaste summa keskel kärmesti neid kinni püüda. laiail kõik põgenesid. taga ajama neid sõõstsid. jälitas, et kinni püüda. Damajantile siis ütles: vägev valitseja Nala, saarane, teist sellist pole. sina tema abikaasaks, saaks su elu, kaunipihitne. gandharvade¹⁰, inimeste, hulgas sellist pole näinud. Nala meeste hulgas parim. ühte — kas see poleks tore! faasan, Damajanti, isand, «Nalale vii šamad sõnad!» lind, et nii saab korraldatud. Nalale kõik ära rääkis.

⁶ Lakšmi — (ka Sri) ilu- ja õnnejumalanna
⁷ Kandarpa — armastusejumal
⁸ Kaunteja — «Kunti poeg», st. Judhištira
⁹ Ašvinid — päikesetõusu ja loojangu jumalad, päikesejumala kaksikpojad
¹⁰ gandharvad — pooljumalad india mütolooias

Sanskriti keelest tõlkinud MART LÄANEMETS

Konfutsius

«Vesteid ja vestlusi» («Lunyu»)

V. 12 mildest ei soovi inimesed teevad mulle sellest soovi mina ei tee inimestele
XII. 17. valitseda see on sirgeks saada valitseja juhü sirgelt kes siis sõandab olla kõver
XII. 22. eduta sirgeid kõrvalda kõveraid kõverad saavad sirgeks
XIII. 6. ta on sirge ta ei nõua ometi kõik laabub ta ei ole sirge ometi nõuab tema järgi ei käida

XIII. 17. ära otsi kohest edu ära otsi väikest kasu. otsid kohest edu kuhugi ei jõua otsid väikest kasu suur jääb tulemata
XIII. 18. She vürst ütles Konfutsiusele: «Meie kandis on neid, kes toimivad sirgelt: isa varastas lamba ja poeg andis ta üles.» Opetaja ütles: meie kandi sirgus see on hoopis teine isa varjab poega poeg varjab isa sirgus on just see
XV. 21. õilis nõuab endalt väike inimene nõuab teistelt

XV. 22. õilis on enesekindel ometi mitte sõjakas on seltsiv ometi mitte kildkondlik

XV. 23. õilis ei arva sõnade põhjal inimene on hea ei arva inimese põhjal sõnad on halvad

XV. 30. viga on ometi ei paranda sellest ütlen viga

XV. 31. olen proovinud terve õõ olen olnud sõõmata terve õõ olen olnud magamata üksnes mõelnud kasu polnud parem on õppida

XV. 34. õilsat ei saa väikese põhjal ära tunda saab suures usaldada väikest inimest ei saa suures usaldada saab väikese põhjal ära tunda

XV. 36. tahad olla inimlik mine õpetajastki mööda

XVII. 2. loomused lähendavad harjumused kaugendavad

XVII. 3. ülim mõistja tühiseim kõlupea vaid nemad ei muutu

XIX. 6. kõike õppida ometi oma sihti silmas pidada kõike küsida ometi lähimast mõelda eks ole see inimlikkus

XIX. 7. sajad tööliised viibivad töökodades niimoodi saavad valmis oma töö õilsad harivad end niimoodi suunavad oma kulgu

XV. 24. Zigong küsis: «Kas on sõna, mille järgi saaks terve elu käia?» Opetaja ütles: ühetaolisus mida ei soovi endale seda ära tee teistele

Eksootika ületamine

Inimese suhet kultuuriga ei tohi kunagi päevakorralt maha võtta. Sest esiteks on alati neid, kelle teadmised või arusaamid kultuuri sisust pole näiteks meie arvates või siis teatavate üldiste ettekujutuste kohaselt küllaldased. See võib avalduda lihtsalt ignorantsusena: inimesel pole näiteks aimu, kus asus Bütsants, millal elas J. G. Herder, millega tegeleb litoloogia, mis on lineaarkiirendi ja superkollaid või — lokaalsemaks minnes — kus asub Tartus Jakobi mägi, mida M. Tswetti avastus sisuliselt pakus ja millega tegeldakse kirjan- dusemuuseumis. See võib seisneda aga ka iselaadses eitamisjonn- nis. Leidub rohkestigi inimesi, kes on lausa veendunud, et meil polegi va- ja teada, milliste lainetena on kul- genud renessanss, kuidas on kuju- nenud Aasia ja Siberi alade asus- tus, millistena peegelduvad lääne- meresoomlaste territooriumil toimu- nud sündmused skandinaavia üri- kuis jne.

Teiseks ei saa me kunagi kind- lalt olla selles, et me ise mingil ju- hul niisuguste võhikute ja eitajate hulka ei satu. Usutavasti teavad küllalt paljud, mida on vaja näi- teks kultuuri terviklikkuse jaoks. On vaja emakeelset haridust, sõ- nakunsti, massikommunikatsiooni, teaduse intensiivarengut, tehnoloogi- list progressi, pidevat tagasi- pöördumist omaenese loodud vaim- se pärandi poole jne. Ent kes sõandaks kinnitada, et pole olemas

kultuuri niisugust komponenti, mil- le funktsiooni ta ei mõistaks? Kui filoloog väidab, et näiteks rahvus- kultuuri seisukohalt pole tahke ke- ha füüsika sugugi tarvilik, siis il- mutab ta ju samasugust mõistma- tust nagu matemaatik, kes on veendunud, et kaasaegne filo- loogia pole ilma uusima arvutusteh- nikata enam mõeldav, kuid ilma väga hea raamatukoguta saab ehk siiski hakkama. Paraku just selliste väidetega me enamasti opereerime- gi. Me valime kultuuri tunnusteks ühed ja jätame kõrvale teised pa- rameetrid. Või õigemini, me anna- me nendele parameetritele konk- reetse sisu rangelt ühte ja mit- te kõigi olemasolevate väärtuste järgi.

Kujutlegem maailmakultuuri tea- tava süsteemina. See koosneb loo- mingust (teosed, esemed, printsi- bid), teadmistest olemise ja võima- likkuse kohta (näit. teadmised fü- sioloogilistest protsessidest või maailmaruumis aset leidvatest muutumistest), väärtustest (näit. orienteerumispädevus mineviku- sündmustes), omavahelistest seos- test produktide ning protsesside vahel (näit. entsüklopeediline eru- ditsioon ja kõrghariduse poliitika) ning kõige selle ajaloost (näit. keemiliste elementide järkjärguline tundmaõppimine, keemia kui spe- sialiseeritud teaduse arengulugu, keemikute isikulood). Inimese suhe kultuuriga oleks siis muuhulgas ka suhe umbes nõnda, lähemal vaatlu-

sel ju väga ligikaudselt kirjeldatud süsteemiga.

Ent niisugusena saame selle süsteemi vaid tema optimaalses, põhimõttelisel võimalikus seisus. Reaalsuses pörkame otsekohe terve- le hulga vastuoludele, mis sün- nivad loomingu nappusest (mitte kõik, mis maailmas sünnib, ei leia kunstilist peegeldust), ühede dist- sipliinide kitsalt pragmaatilistest eeliseisundist võrreldes teise- ga, teadmiste piiratudusest, seoste häiri- tusest. Tulemuseks ennekoike poo- lik, võiks koguni öelda rikutud pilt sellest samast kultuurist endast ja meie osalemisest temas. 1980. aas- tate teisel poolel, kus me nüüd asu- me, avaldub see peale muu ka sel- les, et meie teadmised maailmakul- tuuri komponentide paljususest ja regionaalsest liigendatusest on jää- nud lausa ohtlikult maha vastavast uurimistööst kasvõi käesolevalgi kümnendil.

Kaheksakümnendad aastad on ainuüksi vene nõukogude filoloogias ja kultuuriuuringuis ju- ba andnud kaks täiesti uut seeriat mälestiste publitseerimiseks, jät- kud kahele varem alustatud, vahe- peal katkenud publitsistooniseeria- le, kaks uut uurimiste seeriat (bal- ti-slaavi kontaktid, Goethe), kaks jätkuvat akadeemilist uurimuste süklit keeleteaduse ajaloost, töö- poolest fundamentaalse maailma- kirjanduse ajaloo esimesed köited ning kokkuvõtlikud käsitlused roo- ma, keskajase arabia ja bütsantsi kultuurist. Täiendatagu seda rida mujal tehtud töödega ning argu häbenetagu võrdleva kogemuse järgi tunnustamast neid uurimusi, mis on publitseeritud meie endi fi-

loloogide poolt ja on päris selge- lõhe uurimistööde saavutatud ning argiselt kasutatavate teadmiste vahel on pigemini kasvanud kui kahanenud. Me ei ole vabanenud veast, mida võiks akad. V. Alekse- jevi töid läbivast mõttest inspiree- rituna nimetada eksootika kehtes- tamiseks, meie teadmiste vahetust ulatusest kaugemale jäävate kul- tuuriinimeneide võõristamiseks ko- guni nende fenomenide uurimise kaudu.

See ei ole uus ega esmakordne tõdemus. Aga kui kõrghariduse arenguteid selle sajandi lõpuni ja uue alguseks projekteerivad põhi- mõtted fikseerivad, et üliõpilastele tuleb maailmakultuuri ajaloo ning teooria tundmiseks luua avarad võimalused, siis neid võimalusi li- miteerib just see lõhe, mida asja mainisin. Toodagu kasvõi ainult üks näide. Me õpime maailmakir- jandust tundma endist viisi üksnes järjekindlalt europotsentristliku programmi järgi. Poeetiliste tradit- sioonide saatusest Oriendis, kirjan- duste kujunemine Aafrikas, isegi idapoolsemate soomeugrilaste folk- loori areng ja kontaktid — kõik see jääb meie vaateväljalt kõrvale, kuid mitte ainult programmi struk- tuuri ja mahutavuse, vaid ka kont- septsioonilise inertsiga ja tõlketegev- se piiride tõttu. Ent ma pole su- gugi kindel, et me kõik võtame seda kõrvalejäämist ka olulise kao- tusena.

Eksootika akad. V. Aleksejevi tähendus on tegelikult teadmatust. Situatsoon, mille kaotamine ongi ühikooli missioon.

PEETER OLESK

KOMSOMOLIKOMITEE LIIKMED JA TEADUSKONNA-SEKRETÄRID!

ELKNU TRU komitee õnnitleb kõiki organisatsiooni liikmeid teadmiste päeva puhul ja soovib edukat õppeaastat!

Komitee liikmed ja teaduskonda- de sekretärid! Olete kindlasti pu- hanud, jõudu kogunud ning palju uusi ideid hankinud! Seepärast kogunegem õppeaasta esimesele komitee istungile 2. septembril kell 18.15.

TÄHELEPANU, DEKANAADID!

Mitmed dekanaadid on toimetu- se toonud sõdurpoiste aadressse, kel- lele oleme saatnud ülikooli lehte. Nüüd on palve kiiresti need nime- kirjad üle kontrollida ja uuendada, sest osa rahvast on juba tagasi ja meie ei tea enam mitte, kellele saa- ta, kellele ei. Selle asja peaks ki- resti korda ajama, sest noormehed ju ootavad.

TEADUSRAAMATUKOGU

uudiskirjanduse saalis on 1.—7. septembrini võimalik tutvuda näitu- sega uuemast õppekirjandusest.

ALMAVU TSK

vajab instruktor-metoodikut. Tulla Tiigi 78—236 või helistada 3 12 92.

AUTO-MOTO KLUBI

kursustele registreeritakse 2. sep- tembril kl. 16.15 Tiigi tn. 78.

KUI JUHTUB

KUI JUHTUB, et Sa kuidagi ei saa ilma muusikata, on hea teada, et TRU KAMMERKOOR saab kok- ku esmaspäeviti ja kolmapäeviti kell 19 peahoones, ruumis 128 ja loodab Sinu seest endale täiendust. Oled oodatud 3., 8. ja 10. septemb- ril. Tule ja proovi!

SULLE, TUNDMATU LUGEJA,

kes Sa oled kantseleis «TRU» toi- metuse lahtis silma hakanud «VIKERKAARE» lugemiseks lae- nanud ja mille kaks esimest numb- rit peaksid Sul juba läbi olema, ta- haksime öelda, et need ajakirjad võiks nüüd kantseleisse tagasi viia või ka toimetuse uksele asuvas- se postkasti pista. Aitäh Sulle selle eest!

KLUBIS

1. septembril kl. 21 õppeaasta avapidu. 5., 6., 7. septembril kl. 21 DISKOOHTUD.

ostnud jne., jne. Täheleb — me ei saa üksteiseta hakkama. Kui Täht- vere pargis või staadionil jõutsu- des vastamisi astume, spordihoones palli pärast rüselme, klubis rock'i vihume, eksamil pihku vahime, ole- me üpris ühte nägu. Ka ohtune vä- simus ei erine palju, sest kõik me käime loengus, loeme raamatuid, külastame teatrit, tegeleme spordi- ga, valmistume järgmiseks päe- vaks. Ainult vahekorrad tegevuste vahel on erinevad, sest üks meist on žurnakas, teine geoloog, kol- mas... Kui tahad kõrgust hüpata 2.20, ei saavuta seda päevas 8 tun- di treenides, vahepeal süües ja ma- gades. Kui tahad olla tõeline täis- väärtuslik inimene, tuleb sul ka li- hast kasvatada. Kuluta päevas üks tund jooksule ja üks tund raa- matule ja sa näed, et see polegi ku- lutamine. Kui pea jagab, jagavad ka jalad e. kui jalad ei jaga, pole peaga ka midagi peale hakata.

SOLVI KABA, KKT IV k.

teaduskonna komsomolisekretär

Toimetaja kt. INDREK UDE

Allpool pilvede merd on igavik

Miks peavad Eestimaal inimesed küll riskima, lennates pealpool pilvi, tormama pea ees võraste lin- nade ja külade virvarri, ronima mägedes «kuni ainult veel valgus kõrgub me kohal / ja all lebavad sinised orud / kaugele laotudes» (T. Onnepalu). Raske isegi öelda, mis sunnib meid liikuma, otsima, uudistama. Ehk see, et võideldes takistustega ja ületades Maa vas- tupanu, õpib inimene ennast pare- mini tundma.

Seda sihti silmas pidades tuli Tallinna lennujaama kokku selt- kond noori biolooge — tulevasei geneetikuid, tsütolooge, histolooge ja molekulaare ning ka mõni vanem bioloog. Seljakotid kaalusid 212 kg, aga esialgu võis loota lennu- teenusele.

Peale mõningasi reisivintutusi olimegi Tadžikimaal, mille pind- alast 93% on mägede all. Vahva ja uskumatu Soome lahe kalda elani- kele. Kuigi Tadžikis on NSV Liidu kõrgeimad tipud — Lenini (7134 m) ja Kommunisti (7495 m) tipp — oli meie eesmärk tagasihoidli- kum. Tahtsime teha lähemat tut- vust Pamiir-Alai kahe mäeaheliku — Seravšani ja Hissariga ning nende vahele jäävate Fani mägede- ga. Suvisel ajal on mäed seal kan- dis matkajale ka ainuke õige paik, sest linnaleitsakus, liikumatus ja kuumusest virvendavas õhus on ennast võimalik toibutada vaid kannu kuumal rohelisel teegal tsaiha- naa varjulise katuse all.

Solliidse palavuse käest põgene- sime niisiis mägede, liustike, val- gete tippude, mägijõgede, alpi aasa- de ja jette kuningriiki. See riik laiub siin- ja sealpool pilvi, paku- des rändajale igat, ka kõige nõud- likumale. Sa saad olla enda ja mägedega, aga pead arvestama ka

teisi ja mägesid. Ja seda on ka va- ja õppida.

Oli palju ilusaid vaateid, hetki ja mõtteid, tunnet, et sa pole üks. Oli sõbralikke ja heatahtlikke kohtumi- si mägirahvaga, tuli ette ka teist- sugust suhtumist. Mägede karge ilu

meelitas ja kutsus, konservikarpide lademed kaitsealadel peletasid. Is- kander-Kuli ja Ala-Udini järvade rahulikkusele vastandus liustiku- keeli neelavate mägijõgede rutt ja tormakus. Üllatas kiislakkide ja suvekülade viletsus (meie arusa-

mades), see, et inimene ei vajagi eluks nii palju maiseid asju ja et ta ei tunnegi neist puudust. Häm- mastas Timuri valitsuse aegse ehitiste majesteetlikkus, nende pü- sivus ja võltsimatu väärtus. Häm- mastas glasuuritund tellistel 500 aastat püsinud värv, üldtuttavlik tundus tänane linnaarhitektuur ja tema iga. Oli kultuuri ja rahvari- vaid, oli rahvuslikkust ja ühtesula- mist. Oli kontrastide maa.

Meil jäi ületamata nii mõnigi kutsuv kuru ja käimata hinge pei- butaval tipul. See aga polegi pea- mine, sest mägederiik avas meile oma pilvedealused väravad ja näi- tas vabadust ning sõltumatust. Mägedes ollakse nii, sest mägedes ei sallita alistumist ega tormakust.

Mõistes seda, sai kindlasti iga- üks meist oleviku võrra igavikule lähemale. Igaüks oma moodi. Kõik me saime mingi kogemuse võrra rikkamaks. Me võitsime Maa ja isenda vastupanu ning saime see- tõttu võimaluse avastada. Pole olu- line, kas sa oled keemik või aja- loolane, bioloog või metsamees. Tähtis on, et ei unustaks avasta- mast, pürgimast, leidmast ja rõo- mu tundmast. Tuleb mõista, et loo- dust ei kaitse ega säästa üksnes traataiaga piiratud ja keeldude- käskudega ning asfalt-teedega va- rustatud kaitseala või turismibaasi loomisega. On midagi rohkemat vaja.

Kõiki muljeid ei oska ega saagi sõnadesse panna. Need jäävad se- niks, kuni kisub uuesti välja harju- muspäraseks saanud rütmist ja mugavusest. Nii ongi hea.

Matk sai läbi ja mõttering hak- kab ka täis saama. Enne lennuki- se astumist kaalusid seljakotid 145 kg. Tasub ikkagi matkata.

SULEV KUUSE

Laskumine Niznõi Zinahi kurult

K. SÖÖDI foto

Kui... ei jaga, jagavad jalad

Ülikoolis on üheksa erinevat tea- duskonda. Kõik nad on erinevad ja spetsiifilised vastavalt õpitavale erialale. Kas saab paralleelse töm- mata matemaatika- ja ajalootea- duskonna vahele? Kas on ühiseid jooni juristil, kirurgil, emakeeleõpe- tajal ja treeneril? Mida ütleb üldi- ne nimetus üliõpilane — kommu- nistlik noor? Igaühel meist on tekkinud ettekujutus teatud tüü- pinimestest, kui räägitakse ühe või teise teaduskonna üliõpilasest. Kõige äärmuslikumaks näiteks võiks tuua üldlevinud fraasi «Loll kui kehakultuurakas, nõme kui juu- rakas». Samamoodi näib kehakul- tuurilaste loomulikkuna ja teeb tal-

le siiski palju nalja, et Tartu ma- ratonil lõpetas viimasena filoloog. Ajaloolane lepit kerge muigega, et tulevased treenerid ei taha TRU komsomoli ajalugu uurida. Iga üliõpilane on oma teaduskonna patrioot. Võib öelda, et ta kiitleb, isegi ülistab oma teaduskonda. Näiteks et kehakultuuriteaduskond on ainuke kultuuriteaduskond üli- koolis. Tulevane juristki arvab, et kuulumine õigusteaduskonda räägib isenda eest. Kui nii võtta, jääb mulje, et meid ei ühendagi miski peale ühise nimetaja — ÜLIOPI- LANE. Kuid õnneks on meil üli- kool ja Tartusse on meid toonud (mis?) ... eneseteostamine. Seda

probleemi lahendab igaüks ainult temale vastuvõetaval viisil. Kui see ka õppeplaaniga kokku langeb, po- le isegi dekanadi sekkumist kar- ta. Nagu juba öeldud, on ülikooli tülles valida üheksa suure magist- raaltee ja paljude külavaheteede vahel, et endaga mäele jõuda. Aja- kirjandustundeng uurib ja avastab viis aastat elu vaimset ja asjalikku külge. Omaenda käega kergitab teki pimedalt maailmalt ja läkitab valguskiire teistele. Kui kiirte- vihk otse südant ja silma tabab, ongi tipp vallutatud. Kes teab, võib-olla noorel prokurööril on täide läinud elu unistus, kui on kurja- tegija «teenete» järgi istuma saat- nud. Kujutage ette treeneri tundeid, kelle õpilane on tulnud olümpia- võitjaks, maailmameistriks või kas-

või medalile Eesti meistrivõistlus- tel. Tunne on võrreldav arstimee- leoluga, kui surmasuust päästetud patsient silmad avab. Oleme jõud- nud oma jutuga juba ülikoolist välja. Kuid mida teeme praegu? Iga päev, igal pool satume tõde- dele, mille järgi tuleks tegutseda. Mõned neist on vanad ja tuntud, kuid enamik rabab oma ootamatu- sega. Tuleb end hoida, et pikali ei kukuks. Tasakaalus püsimiseks tu- leb teaduskonna kitsast raamist välja pugeda. Rännakem keemi- kut, et teada saada punase värvi saladust; ajaloolast, et selgitada, mida tulevik toob; ravikart külmu- nud nina päästmiseks; filoloogi mõistmaks Mihkel Mutti; kehakul- tuurilast hea enesetunde saamiseks; matemaatikut, kui oled uue arvuti

Ajalas «TRU» toimetuse aadress 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRU, ruumid 240, 241, tel 351 80. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19, III. «TRU» ilmub reedeti.

«TRU»

«Тарту Рийклик Юлскоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту, Эстонской ССР.

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 23 (1457) Reedel, 12. septembril 1986 Ilmub 22. novembrist 1948 Hind 2 kop.

Eesti NSV KKEH minister VÄINO RAJANGU

AVAMÄNGU KULMINATSIOON

ARVO VIILUPI fotod

Avamäng

1,5-tunnine õppeaasta avamäng peeti 1. septembril aulas. Aktuse avas rektor prof. **Arnold Koop**, kes asetaski ülikooli kui ka vastsed üliõpilased ülemaailmsesse taust-süsteemi. Igaüks meist on seotud teaduse ja tehnika progressiga, kuid igaüks peab jõudu pingutama ka selleks, et tehnikaimed ei muutu kunagi purustavaks sõjakole-tiseks. Rektor rõhutas NSV Liidu uue rahualgatuse, tuumakatsetuste moratooriumi pikendamise tähtsust. Üliõpilaste osaks peab jääma pidev teadlikkuse kasvatamine. On vaja küsida endalt: Kes ma olen? Milleks ma siin olen? Nendele küsimustele ei tule vastused iseenest — kodanikuks saadakse eelkõige pidevas võitluses iseendaga.

ENSV KKEH minister majandus-doktor prof. **Väino Rajangu** rääkis kohustustest, mida peab kandma TRÜ kui Nõukogudema üks vani-

matest kõrgkoolidest. Optimistliku hinnangu andis minister kõrghariduse reformimisele. Sealjuures pidas ta tähtsaks ülikooli enda initsiatiivi ja ettepanekuid.

KKEH Ministeriumi aukirjad said Väino Rajangu käest dotsendid Lembit Saarniits, Heino Mardiste, Märt Liigant ja Aleksander Pae.

Aktusel võtsid sõna veel EKP Keskkomitee teadus- ja õppeasutuste osakonna juhataja asetäitja ajalookandidaat **Vello Niinoja** ja Tartu Linna RSN TK esimees **Nikolai Preiman**.

ELKNÜ Tartu Linnakomitee I sekretär **Vello Tamm** pani südamele, et üliõpilased oleksid ikka ka Tartu linna patrioodid.

Õppeaasta pidulik avamäng kulmineerus siis, kui rektor andis parimatele sisseastujatele kätte üliõpilaspiletid.

Üliõpilaste poolt tervitas vastseid tudengeid **Eerik Allikmets** ravi IV kursuselt.

Pleenumikonspekt

ELKNÜ KK 17. pleenum toimus 7. septembril. ELKNÜ korraline XX kongress otsustati kokku kutsuda 20. veebruaril 1987 Tallinnas. Pleenum valis ELKNÜ KK teiseks sekretäriks **Nikolai Sarovi**.

Ettekandegaga vabariigi komsomoliorganisatsiooni ülesannetest kõrg- ja keskerihariduse põhjalikul ümberkorraldamisel esines ELKNÜ KK sekretär **Tiit Porkveli**. Kõrghariduse kvaliteedi tõstmiseks tuleb tähelepanu pöörata aineolümpiaadele, konkurssidele ja erialapäevadele. Näiteks tõi esineja TRÜ füüsikapäevad. Tuleb tõsta ÜPP osatähtsust, kõrvaldada formalism. Tuleb loobuda praktikast, et mõnel kommunistlikul noorel on mitu ühiskondlikku ülesannet, teisel mitte ühtegi.

EÜEGA oleks vajalik siduda üliõpilaste erialane praktika.

Meil ei osata vastu võtta malevarühmi võõrsilt. Igale üliõpilasuuringule (RSP ja UP) tuleb anda ideoloogilis-poliitiline kaal. Sel aastal võiksid need kulgeda rahuaasta ja üliõpilaslüüdi 40. aastapäeva väärikselt. Ja kas mitte siduda RSP UTÜga, et kokku tõmmata rohkem külalisi.

On vaja tõsta ühiskonnaõpetuste kvaliteeti. Poliitinformatsioone võib korraldada ka dispuutidena, mis muudab passiivsed kuulajad sekujateks.

Üliõpilaste-komsomoliaktivistide õppeedukus peab olema eeskujulik. Komsomoliorganisatsiooni initsiatiiv peab algama õpperühmadest.

Ravi II kursuse tudeng **Riina Altmäe** arvas, et ühiselamukohtade jaotamine on komsomoliorganisatsioonile jõukohane küll. Stipendiumi suurus võiks sõltuda õppeedukusest näiteks 10—100 rublani. Edukamatele ja ühiskondlikult aktiivsetele rohkem kui laiskadele.

TPedI eesti keele ja kirjanduse kateedri õpetaja **Anne-Katrin Vester**: vabariiklikud üliõpilaspäevad peaksid toimuma Tallinnas ja Tartus vaheldumisi.

EÜE Harjumaa regiooni komandör **Riho Rõõmus**: tudengid võtavad EÜE-karistusi palju tõsisemalt kui komsomolikaristusi. Järelikult on vaja EÜE-s suurendada kõrgkoolide komsomoliorganisatsioonide autoriteeti. Parimaks kasvatusvahendiks ei pidanud Riho Rõõmus mitte karistamist, vaid õppimis- ja puhkamistingimuste parandamist.

Tähelepanu!

20. septembril toimub ÜLKNO 68. aastapäevale ja rahvusvahelisele rahuaastale pühendatud laupäevak. Põhiobjektideks on TRÜ õppehooned ja ühiselamud ning nende ümbrus. 100 üliõpilast lähevad Tartu Kommunaalteenistuste Kombinadi käsutusse. Ligi 800 üliõpilast, enamuses esmakursuslased, töötavad vabariigi kolhoosides ja sovhoosides.

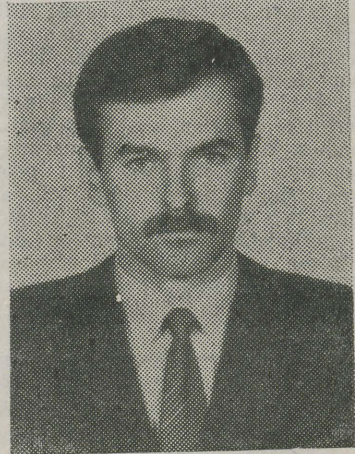
Õhtul toimub TRÜ klubis «Suur laupäevakushow».

KÕIK LAUPÄEVAKULE!

Staap

ANDI KASAK

ELKNÜ TRÜ komitee sekretär

Sündis 1959. a. 19. detsembril. 1978. aastal lõpetas Varstu Kesk-kooli. 1978. a. septembrist novembrini töötas Võru Mõõblivabrikus töölisena. 1978. aasta novembrist 1980. aasta novembrini teenis Nõukogude armees. 1980—1981 oli TRÜ õigusteaduskonna ettevalmistusosakonna kuulaja. Aastail 1981—1986 õppis õigusteaduskonnas. NLKP liige 1984. aastast. Abielus. Perekonnas poeg.

Endine sekretär Avo Lamp töötab nüüd EKP Tartu Linnakomitees lektor-konsultandina.

Memento

Nii nagu eelmistelgi aastatel läheb Tartu Riikliku Ülikooli pere kolmapäeval, 17. septembril Raadi kalmistule, et hea sõna ja küünla-leegiga meenutada ja avaldada austust sinna maetud rektoritele, dekaanidele, õppejõududele ja teenistujatele — kõigile aegade jooksul manalasse varisenud akadeemilise

pere liikmetele. Pärja asetamisega peetakse meele Raadi memoriaalis puhkavaid nõukogude sõjamehi.

Mälestustalitust algab kalmistu keskväljakul kell 19. Kõigi üliõpilaspere liikmete, kõigi tartlaste osavõtt on oodatud.

Korraldajad

Tänu

TRÜ rektori käskkirjaga pälvisid tänu professorid Märt Saarma, Leo Nurmand; dotsendid Jüri Liivamägi, Aleksander Zarkovski; vanem-õpetajad Tamara Zarkovskaja, Lembit Rago; vanemlaborant Hiie Sarv; vanemteadur Laur Toomaspoeg ja laborijuhataja Eero Vasar seoses üleilulise sümpoosioni «Neuroleptikumide keemia, farmakoloogia ja kliinik» eduka ettevalmistamise ja läbiviimise eest 2.—4. juunini 1986. a.

Poliitilise ökonoomia kateedri juhataja prof. Mihhail Bronštein sai kiita väljapaistva töö eest «NSV Liidu agrotööstuskompleksi majandusmehhanismi tervikliku süsteemi väljatöötamine ja selle etapiiviisiline juurutamine praktikasse».

Tänu väärtsid veel geoloogia kat. v.-õp. Volli Kalm väga hea töö eest Balti liiduvabariikide kvaternaari-

geoloogide seminar-ekskursiooni TRÜ-poolse organisaatorina, dots. Endel Jürimäe matemaatilise analüüsi kateedri kauaaegse ja tulemusrikka juhatamise eest ja dots. Heino Tüürpu matemaatikateaduskonna teadusprodekaani kohustuste eduka täitmise eest.

80. sünnipäeva puhul ning kauaaegse eduka teaduslik-pedagoogilise töö eest saksa filoloogide ettevalmistamisel pälvis tänu Gerda Kondas, 60. sünnipäeva ning eduka õppe-teadusliku ja ühiskondliku tegevuse eest tsiviilõiguse ja -protsessi kateedri v.-õp. Lembit Lill, 50. sünnipäeva puhul konstrueerimiseksperimentaalosakonna lukksepp Rein-Toomas Sütt.

Dots. Helga Sildmäe pälvis tänu kauaaegse kohusetundliku töö eest TRÜ-s seoses pensionile siirdumise-ga.

TRÜ nõukogus

● Anti teada, et kõrgem atestat-sioonikomisjon kinnitas Paul Kenk-manni filosoofiadoktori kraadi.

● Teadusprorektor prof. Kalli-korm andis prof. Herbert Ligile ja dots. Jaak Karule üle NSV Liidu KKEH Ministreeriumi, ULKNO KK ning Teaduse ja Tehnika Ohingu üliõpilase nõukogu aumärgi «Üli-õpilaste teaduslike uurimistööde heade tulemuste eest». Sama märk on määratud ka dots. Jaak Järvele. Vanemõpetaja Hilja Koo-bile anti hooltsa töö eest ning seos-50. sünnipäevaga üle NSV Liidu KKEH Ministreeriumi aukiri.

● Autoritunnistuse said kesk-konnakaitse füüsika labori juhataja Lembit Visnapuu, vanemteadur Reet Priiman ja orgaanilise keemia

kateedri dotsent Tullio Ilomets. Nende leiutis kandis nimetust «Desinfektsiooni vahend ja tema saamismeetod».

● Valiti TRÜ konkursikomisjon koosseisus: professorid Karl-Sa-muel Rebane, Lembit Allikmets, Ulo Lumiste, Ivan Volkov ja dots. Heino Liiv.

● Ülesannetest seoses uue õppe-aasta algusega rääkis rektor prof. Arnold Koop. Pikemalt kõneles rek-tor kõrghariduse uutmise seotud määruseprojektidest. Kõrghariduse põhiprobleem on lõhe elu vajadus-te ja spetsialistide kvalifikatsiooni vahel. Menetluspraktika ja peda-googiline praktika tuleb reorgani-seerida. Opetatav asetada rõhk ise-seisvate tööle.

Kasvatust: ühiskonnateaduste ka-teedrid peavad arvestama iga tea-duskonna iseärasusi, üliõpilaste passiivsuse ületamiseks on vaja luua omavalitsussüsteem; ÜPP-s lahti saada formalismist ja büro-kratismist.

1987. aastast komplekteeritakse kõrgkooli kaader ainult konkursi teel.

Fundamentaaltaduste assingnee-ringud kasvavad viisaastaku lõpuks kaheksaastaks.

Kuivõrd kõrgkoolide materiaal-tehniline baas ei vasta nõuetele, siis on ette nähtud 2000. aastaks kaheksaastast kõrgkoolide põhi-fondid. Laiendatakse ka kõrgkooli-de õigusi — lõpetada liigne regle-menteerimine, rõhk omavalitsusele.

● Kinnitati TRÜ nõukogu 1986/87. õa. I semestri tööplaan.

Dots. Märt Liigant 50

Kui 28. augustil 1936. a. Kilingi-Nõmme maaleriperre tuli lisaks ven-nale-tele veel pisipoeg Märt, siis vaevalt oskas keegi tollase tähtede-seisu järgi tema eluteed taevatäh-tedega siduda. Ometi hakkasid need siravad kauged tulukesed noort inimest tõsiselt peibutama. Seda tunnistas ülikooli matemaatikaosa-konna kiitusega lõpetamine 1959. aastal astronoomia erialal.

1957. aasta oktoobris oli raadio-piikse saatet kullatud kerake kuu-lutanud kosmoseajastu algust. Tehistähed ise näitasid suuna tänase juubilaril teadusuuringutele. Algas oli paljulubav: juba esimene teadus-kirjutis sputnikut jälgiva automaat-teleskoobi teooriast (kahasse tolla-

se noore teaduri J. Einastoga) il-mus meie maa kõige prestiižikamas astronoomiaajakirjas (1960). Vii-masel ülikooliaastal andis stipilisa-pika ametinimega töökoht: TRÜ Tehis-kaaslaste Vaatlusjaama juhataja asetäitja fotovaatluste alal. Pärast ülikooli lõpetamist sai M. Liigantist vaatlusjaama juhataja. Noor spet-sialist viis lõpule jaama väljaehita-mise ja sisustamise. Ta organisee-ris ja juhendas vaatlusi, vaatlus ise ja töötles vaatlustulemusi (peatsett elektronarvutit), täiustas vaatlus-metoodikat, lõi vaatlusvahendite teooriat ja rakendas seda prakti-kasse. M. Liiganti jälgiv fotokaa-mera sai autoritunnistuse ja tõi 1961. aastal Moskvast rahvamajan-duse näituselt hõbemedali ja lei-duritasuks jalgratta. Kümnekond aastat hiljem lisandus veel autori-tunnistus tehiskaaslaste asukoha automaatmääraja eest. Töö kõrvalt, ilma aspirantuuri abita, kaitses ta 1968. a. kandidaadiväitekirja. Enam kui pooleaja Nõukogudema vaatlusjaama seas püsis Tartu uue kindlalt esireas. Üheks tunnustu-seks oli ka paarikümnepäevane tea-duskomandeerimine 1969. a. Malisse, organiseerimaks sealset vaatlusjaa-ma töösse rakendamist. Järgmisel aastal sai alguse sputnikute vaatlustega seotud lepinguliste tööde täitmine ja juhendamine.

Põhikoormuse andis siiski töö õp-pejõuna. 11 aastat oli Märt Liigant assistent, siis vanemõpetaja (1970) ja 1974. a. sai ta dotsendi diplomi. Tema tööaja jooksul on teaduskond jõudnud kaks korda poolduda ja tema spetsiaalsus — astronoomia —

on esialgsest astronoomia ja geo-füüsika kateedrist jõudnud teoreet-ilise mehaanika kateedri kaudu tea-reetilise füüsika kateedrisse. Astro-noomialoengutele ja praktikumidele on lisandunud uued kursused: ma-temaatilise füüsika meetodid, tuu-mafüüsika, vektor- ja tensorana-lüüsi alused. Loengud on hoolikalt viimistletud, üliõpilastele hästi arusaadavad, kuid seda mitte tea-dusliku ranguse arvel, ning hästi illustreeritud. Nii valmistas juubi-lar loengutsükli «Astronoomia» tarvis üle 300 diapositiivi. Suure-pärasele esinemiskultuurile on vist oma jälje jätnud ka aktiivne kaa-salöömine tudengiaastatel ülikooli näiteringis.

M. Liiganti ühiskondlik töö algas teaduse, eriti kosmoseuuringute po-pulariseerimisega raadios, ajakir-janduses ja loengutega ühingu «Teadus». Pärast NLKP-sse astu-mist 1967. a. nihkub ühiskondliku töö kese üha enam füüsikaosakon-da, ta on kursuse juhendaja, 1968—73 osakonna aü büroo liige (neist 4 viimast aastat selle esi-mees) ning 1974—81 füüsikaosa-konna parteibüroo sekretär. Partei-büroo liige on ta ka praegu, lisaks veel teaduskonna õppeprodekaan ühiskondlikel alustel.

Oma ettevõtmistes on M. Liigant kuidagi vaikselt märkamatu, ent seejuures äärmiselt järjekindel. Et kõikeks selleks ka edaspidi sitkust ja energiat, vastutulelikkust ja al-gatusvõimet, tervist ja tuju jät-kuks... Nagu seni!

Kollegid

like ürituste organisaator — geo-informaatika konverentsi (1983. a.) ja suvekooli (1985. a.) orgkomitee liige, noorte geograafide suvekooli (1985. a.) kuraator.

Ta on Eesti Geograafia Seltsi presiidiumi, haridusministeeriumi geograafia ainekommisjoni liige jt. organisatsioonide aktivist, sealhul-gas raamatuhingu menukas mälu-mängija.

R. Mardiste eriline poolehoid kuulub orienteerumisspordile selle algusaastast saadik. Ta on saavu-tanud auhinnalisi kohti paljudel võistlustel, mida kroonis 1963. a. Eesti NSV meistri tiitel. Tema on muide ainsana osa võtnud kõigist Jüriöö jooksudest. Nüüd on tegu-semisele võistleja ja kohtunikuna lisandunud ka organiseerimistöö «Kape» klubis.

Soovime juubilarile jätkuvat edu õppe-teaduslikus ja ühiskondlikus töös!

Kollegid füüsilise geograafia kateedrist

Mõtteid kutsevestlusest ja sisseastumiseksamitest

Esimeseks sammuks meie maa kõrg- ja keskerihariduse põhjalikul ümberkorraldamisel olid muudatu-sed uute üliõpilaste vastuvõtmise korras. Vähenes sisseastumiseksa-mite arv. Juurde tuli eksamitele eel-nev kutsevestlus. Selle eesmärgiks seati üliõpilaskandidaatide kutse-orientatsiooni väljasegitamine ning neile soovitude andmine valitud erialal õppimiseks. Uhtlasi nähti ette lisapallid teenelistele töötaja-tele ja üliõpilastele sotsialistliku võistluse võitjatele, keskeriõppeasu-tuse või kutsekeskkooli kiitusega lõpetanuile, sõjaväeteenistusest va-banenuile, alaliselt maal elavatele, Opilaste Teadusliku Ohingu laure-aatidele, aineolümpiaadide võitjate-le ning töökollektiivi, haridusorgani või komsomoli linna/rajoonikomitee soovituselga noortele. Kõrgkoolidele oli jäetud võimalus kohandada üle-liidulist juhendit nii, et see vast-taks iga õppeasutuse spetsiifilistele nõuetele.

Nüüd on vestlused ja eksamid seljataga ning I kursuse nende alusel komplekteeritud. Aeg on te-ha esimesi kokkuvõtteid uuest korrast vastuvõtmisel. Kõigepealt eksamite arvu vähendamine. Põhi-mõtteliselt võib selle sammu heaks kiita. Edaspidi tuleks aga põhjali-kumalt kaaluda, millistest ainetest peaksid eksamid olema. Ajaloo-osa-konnas ettenähtud NSV Liidu aja-loo ja ühiskonnaõpetuse ühendatud eksam (arvatavasti ainulaadne ko-gu meie maal) polnud küll kõige otstarbekam lahendus. Sellega vä-henes üliõpilaskandidaatide vahel valiku tegemisel profileeriva aine osatähtsus ja ega ta ühiskonna-õpetusegi rolli tõstnud. Need kaks õppeainet on aga paremate ajaloo-üliõpilaste (nagu ka tulevaste ju-ristide) valimisel mõlemad ühtviisi tähtsad ning peaksid andma põ-hilise osa eksamipallidest. Juristide puhul nii ka oli, kuid ajaloo-osa-konnas jäid endistviisi määravateks filoloogiliste dissipliinide hindend.

Kutsevestluse teemal on aja-kirjanduses, eriti keskväljaannetes, juba rohkesti kirjutatud. Moodus ise on enamasti tunnustatud vajali-kuks, kuid tema läbiviimise kord on saanud tõsise kriitika osaliseks. Eriti rahulolematud näivad need kõrgkoolid, kus oli väga suur kon-kurss (mistõttu ei jätkunud aega kõigi üliõpilaskandidaatidega nagu kord ja kohus vesetluda), liiatigi kui peeti sõna-sõnal kinni üleliidu-lises juhendis ette nähtud lisapal-lide andmise suunistest.

Formaalselt juhendi järgi talita-des võis tööpoolest sattuda täbaras-esse olukorda. Keskeriõppeasutuse või kutsekeskkooli kiitusega lõpe-tanutele tuli anda lisapallid, üldhar-iduskooli medalistidele aga mitte. Küldest ja alevikest pärit noored pidid saama lisapallid, linnade ja alevite omad mitte. Need, kes olid endale hankinud vormikohase soo-vituse, pretendeerisid lisapallidele, tagasihoidlikkuse või teadmatuse tõttu soovituselst ilmajaanutel oli lisapalli saamiseks vähem lootust. Niisugune ühtede eelistamine tei-stele pole millegagi põhjendatud. Hoopiski küsitav oli vestluskomis-joni poolt soovitusel andmine või mitteandmine. Vestluse ajaks olid ju kõik üliõpilaskandidaadid vas-tuvõtukomisjoni otsusega juba eks-amitule lubatud.

Kasutades kõrgkoolidele antud õigust, töötasime ajalooteaduskon-nas välja oma kriteeriumid lisa-

pallide määramiseks. Hindasime noorte senist töösse suhtumist ja õpietust. Medalistid ja kiitusega lõpetanud said üldreeglina 3 lisa-palli, kõigis humanitaarainetes väga heade hinnetega 2 lisapalli ning ajaloo ja ühiskonnaõpetuses viielised 1 lisapalli. Üliõpilaskan-didaadid pidid tõestama oma huvi ajaloo vastu konkreetsete tegude-ga: edukas esinemine koolinoorte ajaloo-olümpiaadi lõppvoorul, OTÜ konverentsil või kodu-uurimise kon-verentsil, osalemine arheoloogilis-tel kaevamistel või muudes ajaloo-alastes klassi- ja koolivälistes te-gemistes, ajalookirjanduse tund-mine jms. Kuna ligikaudu 80 prot-senti ajaloo-osakonna lõpetajatest suunatakse pedagoogilisele tööle, siis huvitusime üliõpilaskandidaa-tide orienteeritusest õpetajametile. Iseloomustuste alusel võtsime arvesse ka noorte ühiskondlikku te-guvust, eriti aktiivset osalemist komsomolitöös, mis on oluline eel-dus igati tubli ajaloo- ja ühiskon-naõpetuse õpetaja kujunemiseks. Üleliidulises juhendis ettenähtud lisapunktid panime välja vaid sel-listel juhtudel, kui vestluselustel oli n-õ ka midagi muud hinge ta-ga.

Ajaloo eriala kutsevestluskomis-jonis käis 99 üliõpilaskandidaati. Eelnimetatud kriteeriumide alusel andsime 3 lisapalli 18, 2 lisapalli 22 ja 1 lisapalli 33 noorele. 26 kandidaati jäid ilma täiendava pal-li. Vestluskomisjon, kuhu kuulu-nud dekaan, üks kateedrijuhataja-test, osakonna parteigrupi orga-nisaator ning üliõpilaste omavalit-suse esindajad — teaduskonna komsomolibüroo sekretär ja ame-tiühingubüroo esimees, sai ülevaa-te kõigist nendest, kes olid avalda-nud soovi stationaarselt õppida ajaloo-osakonnas. Paraku piirdus mõnegi noore huvi ajaloo vastu üksnes avalduse kirjutamisega. Esimesele eksamile ei ilmunud 13 üliõpilaskandidaati. Põhiliselt oli tegemist nendega, kes said komis-jonis käies nulli.

Millisel määral avaldasid komis-joni poolt antud lisapallid mõju järgnenud eksamitele ja I kursuse komplekteerimisele? Eksamitule-musi nad ei mõjutanud. Küll aga korrigeerisid nad teatud määral vastuvõttu. Aga eks see oligi vest-luse eesmärk. Ajaloo-osakonna I kursusele võtsime vastu 36 sta-tionaarselt üliõpilast. Neist 29 oleks pääsenud ülikooli õppima ka siis; kui poleks vestlust olnud ja mää-ravad oluksid üksnes eksamitule-mused. Lisapallid otsustasid see-ga 7 vastuvõetu ja 7 väljajäänu saatuse. Neid inimesi tuleb edas-pidi eriti silmas pida. Kui lisa-palliga vastuvõetud osutuvad tub-lideks üliõpilasteks, siis on neile antud «avanss» asja eest. Kui väl-jajäänud tulevad aasta pärast ta-gasi, siis tõestavad nad oma püsi-vat huvi meie eriala vastu. Lõpliku hinnangu kutsevestluse osale uute üliõpilaste vastuvõtmisel saame anda alles aastate pärast.

Üks on aga praegugi selge. Kut-sevestlus õigustab ennatst siis, kui komisjoni käsutuses on piisavalt objektiivset informatsiooni iga üli-õpilaskandidaadi kohta ja kui ar-vestatakse iga eriala spetsiifilisi nõudeid. Vestluste praeguse korra juures kippus nii ühte kui ka teist vajaka jääma.

Dotsent ALLAN LIIM, ajalooteaduskonna dekaan

Heino Mardiste 50

Uue semestri lävel — 24. augus-til, 1986. a. — jõudis oma esimese juubelini TRÜ geograafiaosakonna juhataja dotsent Heino Mardiste. Väandrast pärinev noormees asus peale Viljandi II Keskkooli lõpeta-mist 1955. a. õppima TRÜ geograa-fiaosakonda. Teadushimulise üliõpi-lasena võitis ta agarasti osa OTÜ geograafiaringi tööst ning valiti peagi selle esimeheks. Teda köitis okeanograafia ning peale ülikooli lõpetamist 1960. a. sai temast Hel-termaa Merehüdroloogiajaama vaneminsener ning juhataja. Hiiumaal töötas H. Mardiste viis aastat, kuni ta 1965. a. kutsuti tagasi Tartusse geograafiateedri assis-tendiks. Energiline, laia silmaringi-ga õppejõud määrati nüüd geo-graafiaringi juhendajaks. 1969. a. astus ta sama kateedri aspirantuuri, uurimisteks Väinamere hüdroloogia. Aspirantuuri lõpetamisel 1972. a. ei olnud geograafiaosa-konnas paraku ühtki vakantset

kohta. Tuli maha jätta Tartusse ra-jatud kodu ja perekond ning siir-duda Tallinna, kus avanes tööpõld TA Termofüüsika Instituudi Lääne-mere sektoris. Alles nelja aasta pä-rast, peale väitekirja kaitsmist, valiti ta 1975. a. TRÜ füüsilise geo-graafia kateedri vanemõpetajaks. 1980. a. edutas teaduskonna nõu-kogu dotsent H. Mardiste selle ka-teedri juhatajaks. Vaatamata sel-lele, et kateedri liikmed olid ena-muses temast eakamad, oskas ener-giline juhataja oma heatahtliku suhtumisega võita õppejõudude, abipersonali ja üliõpilaste poole-hoiu.

Õppejõuna on H. Mardiste sihi-kindel, hoolas ja nõudlik pedagoog, kes pidevalt uuendab oma loengu-materjali maailmajagude füüsilise geograafia, okeanograafia ja kos-miliste uurimismetodite alal. Vii-mased on ka tema uurimistöö huvi-objektiks. Oma eriala entusiastina on ta olnud mitmete TRÜ teadus-

andekoosolekud läbi viia septemb-rikuu jooksul ja valida uued akti-vistid: rühmaorganisator, sotsiaal-delegaat, spordi- ja kultuuriorgani-saator; vajaduse korral ka rühma-organisatori asetäitja organisat-sioonilise või õppetöö alal.

Teaduskonna üliõpilaste aü büroo ja revisjonikomisjoni aruande-vali-miskonverents tuleb läbi viia hilje-malt 10. oktoobriks ja kõik mater-jalid esitada TRÜ üliõpilaste aü ko-miteesse hiljemalt 13. oktoobril kell 17.

Koosolekutel ja konverentsidel tehtut kokku võttes ja uueks perioo-diks üritusi planeerides tuleks eril-ist tähelepanu pöörata vastutus-tundele, kriitikale ja enesekriitika-

le; põhjalikult analüüsida sotsia-listliku võistluse kokkuvõtteid, et edaspidi kõik reservid ära kasuta-da; arutada kõrgkoolireformi ja TRÜ-s omavalitsuse moodustamise-ga seotud probleeme.

Aktivistidel, kellel tekib koosole-kute-konverentside läbiviimisega raskusi, võivad abi saamiseks pöör-duda üliõpilaste ametiühingukomi-teele, spetsiaalne õppus viiakse läbi 15. septembril kell 18.15 pea-hoone auditoriumis nr. 140. Hilje-malt samaks ajaks tuleb ka aü ko-miteesse teatada teaduskonna aru-ande-valimiskonverentsi läbiviimise aeg ja koht.

TRÜ üliõpilaste aü I aruande-val-imiskonverents on 21. oktoobril al-gusega 14.15 TRÜ aulas.

Uusi trükiseid

L. Tamm, A. Paves. Reuma lap-seas. 2., parandatud trükk. Tartu 1986, 1000 eks., 100 lk., 20 kop.

Lembit Saarnits. Kodanike maa-kasutusõigus. Tartu 1986, 500 eks., 64 lk., 10 kop.

Ago Vilo. Ehitusgeoloogia. Tar-tu 1986, 500 eks., 112 lk., 20 kop.

Valner Krinal. NSV Liidu ma-jandusajalugu kuni kapitalismi pe-rioodini. Kolmas, parandatud trükk. Tartu 1986, 600 eks., 84 lk., 15 kop.

Taskuarvuti ja algoritm IX ja X klassi matemaatikas. Tartu 1986, 1000 eks., 68 lk., 10 kop.

Arvutiõpetus. I osa. J. Kiho. Tar-tu 1986, 1000 eks., 56 lk., 10 kop.

Metoodiline juhend andmeana-lüüsi programmi «SAISI» abil. III. A.-M. Parring, E.-M. Tiit. Tartu 1986, 400 eks., 104 lk., 20 kop.

Eeluurimise planeerimine. Me-toodiline materjal kriminalistika erikursuses «Urija teaduslik töö-korraldus». Herbert Lindmäe. Tar-tu 1986, 300 eks., 56 lk., 10 kop.

Jüri Saarma, Märt Saarma. Psüühika osa haiguste kujunemises ja ravis. Tartu 1986, 1000 eks., 32 lk., 5 kop.

TRÜ majandusteaduskond. Ma-jandusteadlaseks õppimise võima-lustest Tartu Riiklikus Ülikoolis. Tartu 1986, 450 eks., 60 lk., 10 kop.

Töökaitse. Metoodilisi materjale TRÜ majandusüliõpilastele. Heino Siigur. Tartu 1986, 500 eks., 36 lk., 5 kop.

Kõrgem algebra ja analüütiline geometria. Materjale kõrgema ma-temaatika põhivara omandamiseks füüsikaüliõpilastele. Ivar Piir. Tartu 1986, 500 eks., 112 lk., 20 kop.

4. septembril toimus TRÜ üliõpi-laste aü komitee koosolek, kus põ-hitählepanu pöörati septembri-oktoobris läbiiviidavate aruande-val-imiskoosolekute ettevalmistamisele. Ametiühingurühmades tuleb aru-

Juba üle aasta on möödas, kui ülikooli lehes ilmus eelmine Tartu NAKi lehekülg. Nagu tookord, olgu ka nüüd lisatud möödunud hooaja kroonika:

26. sept. 1985 — uue loomingu õhtu,
10. okt. — aastakoosolek (valiti uus juhatus: Priidu Beier, Ülle Kahusk, Enn Lillemets, Aado Lintrop, Kajar Pruul),
17. okt. — Rein Sepa kolmas loeng germaani eepostest («Beowulf» ja «Nibelungide laul»),
24. okt. — esietendas Rakvere teater Rägaveres Hendrik Lindepuu näidendi «Süda kaheks»,
25. nov. — külas oli Peep Ilmet, kes luges ja laulis oma luulet, samuti Heiti Talyiku loomingut,
26. nov. — oldi osalised Joh. Semperi nim. Tartu 8. Keskkooli kirjan-
dusklubi asutamiskohtul,
9. dets. — Ants Oras 85 (mälestusõhtu, millest lähemalt vt. «Loo-
ming» 1986, nr. 4),
16. dets. — külas oli 8. keskkooli kirjan-
dusklubi,
19. dets. — Uku Masingu õhtu (Anne Maasiku ja Jaan Toominga osa-
võtul, vt. «Looming» 1986, nr. 4).

TED HUGHES (s. 1930)

KUIDAS VESI HAKKAS MÄNGIMA

Vesi tahtis elada
Ta läks päikese juurde ta tuli nuttes tagasi
Vesi tahtis elada
Ta läks puude juurde need põlesid ta tuli nuttes tagasi
Nad kõdunesid ta tuli nuttes tagasi
Vesi tahtis elada
Ta läks lillede juurde need närtisid ta tuli nuttes tagasi
Ta tahtis elada
Ta läks üska ta sai kokku verega
Ta tuli nuttes tagasi
Ta läks üska ta sai kokku noaga
Ta tuli nuttes tagasi
Ta läks üska ta sai kokku vagla ja mädaga ta tuli nuttes tagasi
Ta tahtis surra

Ta läks aja juurde ta läks läbi kiviukse
Ta tuli nuttes tagasi
Ta käis kogu ilma läbi otsides eimiskit
Ta tuli nuttes tagasi ta tahtis surra

Kuni tal polnud enam midagi nutta

Ta läks kõikide asjade põhja

Täiesti kulunud täiesti puhas

WILLIAM BUTLER YEATS (1865—1939)

LEDA JA LUIK

Järsk löök ja pekslev hüigeltiivapaar
On naise kohal, lestadega lind
Ta reisi embab, nokas kuklakaar
Ja rinna vastas naise kohkund rind.

Kuis heita avanevailt reitelt maha
Need kõhkvel sõrmed võiks kõikoõimsat sulist?
Ja mis võib keha, tahab või ei taha,
Muud kui vaid tunda lõomas südant tulist?

Ta niudeis sigitab üks võõras tuige
Maatasa tehtud müürid, tornirisud
Ja otsa Agamemnonile.

Kas ta
Sai, olles jõhkra õhu vallas, luige
Käest ühes väega kaasa tarkust pisut
Enne kui nokk ükskõikselt vabastas ta?

Inglise keelest
MART VÄLJATAGA

TUULIKKI RAUDALAINEN

Valge riidetükk krookniiti läbi ajada,
kogu aeg ühevõrra lõimeniite vahele jätta.
Jäägu tuulekohin vaid tuulekohinaks
väljas puude vahel, maja ümber. Mets —
see on päris. Kas saaks ka öelda:
päris sõna, päris lause? Et öelda seda,
mida tood, paned või võtad. Ehmatamapanev
peitusemäng. Krookniit läbi riide.
Vägivedu ühest selgusjõust teiseni.
Julgeda mõelda millegi kohta —
krookniit, köievedu, veokõis.
Õõlevkoi lõhnab, kui õhtu jõuab,
ja lõpetab hommikul — imestada
ja imetleda. Millegi sünd.

KALEV KESKÜLA

Kõik ilm tuleb ise kätte
kevad Kalamajast ja nälk Tšaadist
kabaree Pariisist ja luulekunst Pekingist
Soome väed on nüüd Surnumere ääres
ja Suur-Soome Karu liigutab oma vanu kõrvu
aga abstraktne humanism hulgub mööda Euroopat
ja õõbib Stockholmis paadi all
Agulirahvaski
käib Suurel Bulvaril võõraid keeli õppimas
joob päikeseloojangul punast veini
ja tüdrukud lõhnavad Kesk-Euroopa kosmeetikast
Kõik ilm peab meis kokku saama
kõike peame maitsevad olemas
kui kord kukkuv kell
on meie suuruse ja viletsuse mõõdupuu
Tulgu siis kes tahes
tulgu või see läti juudi sotsialist
Jeesus Kristus

19. veebr. 1986 — esineti Tallinnas «Pegasuse» klubis (oma loomin-
gut tutvustasid Kalev Kesküla, Indrek Särg, Tuulikki Raudalainen,
Aado Lintrop, Ülle Kahusk, Priidu Beier, Piret Viires, Harry Liivrand,
Sulev Kübarsepp, Jaan Malin, Enn Lillemets),
28. veebr. — külas Tallinna NAK,
17. märts — Avo Upruse autoriõhtu,
24. märts — NAKi liikmeks võeti Jaanus Adamson,
31. märts — rahvaluuleõhtu (usundilised muistendid),
7. apr. — kohtumine ülikooli eesti kirjanduse ja rahvaluule ringiga
«Sophokleses»,
10. apr. — Rein Sepa neljas loeng germaani eepostest («Beowulf»),
14. apr. — Jaanus Adamsoni autoriõhtu,
24.—26. apr. — kirjanike kongressil Tallinnas,
28. apr. — rahvaluuleõhtu II (kummitused, mõlemal korral rääkis
Mare Kõiva),
12. mai — Aleksander Aspeli õhtu (vt. «Looming» 1986, nr. 7),
14. mai — Uku Masingu õhtu kordus Tallinnas «Pegasuse» klubis,
18. mai — kaheksas luuleõhtu botaanikaaias (oma loomingut lugesid
Aare Kasemets, Harry Liivrand, Kalev Kesküla, Aime Hansen, Andres-
Allan Kurviits, Sven Sildnik, Avo Uprus, Eva Adamson, Piret Viires,
Jaan Malin, Aado Lintrop, Tõnu Trubetsky, Ülle Kahusk, Enn Lille-
mets),
19. mai — Tallinna noorte PUNKautorite külalisesinemine.
Lisaks esinemised eesti kirjanike IX kongressil, Tartu kirjandus-
päeval, Jaak Põldmäe päeval, kunstimuuseumi teaduslikul konve-
rentsil, Tuglase juubeliga seoses jm.
Hooaeg algab tava järgi uue loomingu õhtuga, s.o.
29. sept kell 18 Kirjanduse Majas.

AIME HANSEN

Kes lamab siin selle risti all,
vaikne, ilus ja nähtamatu?
Nähtamatu küll minule, aga mitte
mesilaskuningale,
teda ümbritsevad tuhanded mesilased,
kes nõelavad nii mürgiselt ja nii magusasti.
Näen teda tihti unenägudes,
näen ta keha ja naeratust,
aga mitte tema nägu.
Kes ta on? Tasa
sammuvad mardikad üle ta keha
pikkades ridades nagu mungad
keskpäevapalvusele.
Kuid tema ei märkagi seda.
Üha näen teda unenägudes,
ainult mitte ta nägu.
Kuid ka seda näen ma pea, üsna pea,
sest järjest selgemini ilmub mulle ta keha.
Kaitsku mind jumal sel päeval!

Oh vaata ette!
Sa kaotad ju oma käevõru
sellesse kaevu, kui vett võtad!
Kas ei kuule sa kellukese tilinat?
Kas sa ei mõista selle tähendust?
Nõnda uinud magusa tilina saatel,
vesi voolab su silmadele
ja sulle ilmub too mees,
seitsmeharuline täht laubal,
sa sulad temaga ühte
ja kodakondsed leiavad
su keha kaevu juurest,
aga ei su hinge.

INDREK HIRV

Hulk päevi tumedaid ja tõetuid
läind orjatõos —
nüüd tähepüüdjaid mullast võetuid
ei nähta õos.
Ei nähta taevas, ammuks maas.
Kus asume? —
Küll turjal tihedalt kui paas
teil lasume,
küll pilvetollakana ringi
meid ajab tuul —
ei peata isepäiseid hingi
ka hõbekuul.

Kord vārahtab te roiduv ulm
ehk aegu ahte
ja lämmatab teid vari julm
me viimse tahte.

Kui musti purji heiskan sõjaretkeks
ja kahutavalt taevalt viipan tuult,
siis tullitanud pilvi püstihulle
ei peata sadandite ööde äng.

Vast mõni rõõmutõrges õõ on õelnud Sulle,
et Sinu silmanurgis heistuda hetkeks
ja oma koprund veri imeda Su suult
on aiva olnd mu ulma salamäng.

Tea: ainult minus! — minus on Su pääs,
sest oma verelipli Sinu soonis
näen ringlemas, Su juukseis kihelemas,
kui värisevi sõrmi vallandad neid õhe.

Sind tunnen igavikku sõndvais valgeis voonis,
Su nuukseid kuulen säält, kus lõõskab lääs,
kui märkan pilveutte tombuks tihenemas
ning vee ja taeva vahel kinni vajub lõhe.

SULEV KÜBARSEPP

Päikselaigud metsas
nagu juustes kõõm
teritatud teibas
viskleb viimne rõõm

üle halli välja
tuiskab tuhk ja tuul
hetk on kurt ja pime
surnud sõna suul

tuul poeedi
sõrmist
rebib pabereid
pole kes võiks praegu
üles võtta neid

Sütel leegin
lapsed süles
silm ei haara silmapiiri
ainus ära tee võib üles
mööda päikse
kitsaid
küiri

Oo ma tean
ma raskelt magan
aga ärgata ei jõua
sajand suitseb seljataga
päike peas
ja põues põuad

INDREK SÄRG

KOMPASSIGA

hää paps sa ära
kingi kompassi
mu sünnipäeval
nüüd sügiskuul

kompassi passi-
da ei passi
ei minul ega
mõnel muul

magneet see liialt
tõmbab ligi
vaid põhja se-
da põhjatut

muid kaari näe
ei lase ligi
kai sirgjoont se-
da põhjatut

ja kui siis lõpuks
põhja jõuad
siis põhja jää-
des lõunata

jääd ilma sest
mis kere nõuab
jääd ilma soo(-)
ja lõunata

mul pole põhjust
põhja minna
ma pole nõn-
da põhjalik

ka siin võib elu
üles minna
ka siin on kül-
lalt põhjalik

jah paps sa ära
kingi kompassi
nüüd sünnipäeval
sügiskuul

ta näitab küll
kust päike tõuseb
ei näita kuid
kust puhub tuul

Kus mehed meesteks saavad?

ALGUS. Vaevalt jõuad vastse rebasekasuka turri ajada, kuukese tõeliste üliõpilaste vahel ringi sagida, kui tuleb päev, mil tekli peab vahetama kokardiga karvamütsi vastu, ülikonna mundri vastu. Nii algab mehistumine — nukrate kirjadega, rakkus jalgadega, oskamatusena, harjumatusena, koduigatsusega. Enesele märkamatu lähed hää julgemaks, rüht sirgemaks. Lähed noore sõduri kursuse, lased rihma tasapisi lõdvemaks, näitad iseloomu, töötad, õmbled, harjutad õõd läbi, õpid kohustusi ja tunnend, kuidas tsiviilelu vormitud säsi tasapisi terasega kattub. Võib-olla võrdledki ennast mõned ajad plas-

tiliitükikesega, millest tahetakse midagi lihtsat ja sirgjoonelist voolida, kuid taolised mõtted ununevad pea.

Armeesse ei tulla kolme musketäri seiklusi otsima. Ei ole siin kardinali mehi ega imekauneid toatüdrukuid, rääkimata salapärasest mileedidest ja võimalustest tagurpidi hobuse seljas ratsutada, kuid vaatamata sellele ei ole vana hea deviis «Üks kõigi, kõik ühe eest!» kaotanud oma mõju. Kord teeb üks kõigi eest tööd, teised puhkavad, harvemini vastupidi. Elu on elu.

ÜLEMUSED JA ALLUVAD on omavahel tihedalt seotud, nende vahekorrad klaaritakse kõigepealt. Kuigi algul pagunid ja tärnid ujedamatel mehepoegadel pea ringi panevad käima, saab igapähele siiski selgeks, kes on kes. Mõni on küll alles mõõduu mõju all, ei taha aru saada, miks sõjaväes viietärnilisele ei tohi alluda, aga neilgi tuleb leppida sellega, mis on.

Otsene ülemus reamehele, seersant, võib olla heaks sõbraks või tülikaks kasarmunaabriks. Tegeli-

kult on see ükskõik, pörandad tahavad iga päev pesemist.

Nooremkomandöridel on üldse suur missioon täita — nad peavad sõdureid korrale allutama. Alguses peidab nii mõnigi tarmukam mehehakatis kodust saadetud keedise-purgi padja sisse, ajalehed madratsi alla, konservid tasku. Nojah, laps on kodu peegel. Päril huvitav oli ühel unetul õöl jälgida kaasmaalast, kes jalad rippu nariserval istudes šokolaadi õgis, et seltsimehed ühtki tükikest hommikul käest ära süüa ei saaks. Aplaus ajas südame pahaks nii minul kui temal, aga mis teha, ka selliseid leidub.

SÕBRAD on kõige lähedasemad inimesed, nendega peab ettevaatlikult ümber käima. Nad hoiavad pinget ja teevad hoiatavaid grimasse, kui kipud end ära unustama. Tavaliselt veab sõpradel rohkem kui sinul. Viltu ei vea kellelgi.

Minul on mitu sõpra. Üks on kunstikooli lõpetanud arhitekt, teine tulevane maaparandaja. Kõige kontrastsem sõber on Kass, ta ole-

vat nooruses isegi Inglismaal ja Taanis käinud, EUE-st rääkimata. Nemad on minu tõelised sõbrad. On veel pakisõbrad, kes teatud olukordades, eriti kui juhtub midagi taskus krõbisema, iiveldama panevat sõbralikkust üles näitavad.

VOITLUSVAIM. Munder teeb inimesed sarnaseks nagu kaks tilka vett, aga tema all on hoopis erinevad isiksused peidus. Mõnel varrukates isegi natuke musklit. Pean nentima, et keskkooli füüsiline kasvatus jääb armee jaoks aegruväärselt mannetuks ja algul ei saa mingist võitlusest juttugi olla. Paraku on eestlane nii külm ja rahulik mees, et kui esiisa Lembitu võitlusvaim kipubki välja lööma, siis pigem sööklas ja leilita saunas, mitte treeningutel.

KIRI on sõduripoisile püha. Ta on kodu, vanemad, armastatud tüdruk, killuke lihtsat Eestimaad. Päevast päeva ootame lõunatunde ja saadame pika pilguga sideautosid. Arge petke hapraid lootusi ega pange kannatust proovile, ta on kerge katkema. Arge pahandage, kui kirjaread on argipäevaselt haled. Iga rida on aeg.

MARGUS SANGLEPP

VENIA LEGENDI

TRU pedagoogika kateedri dot-sendi kt. Inger Kraavi **venia legendi** toimub 24. septembril ühis-konnateaduste majas (aud. 102) teemal «Õpetaja ja õpilase suhted».

KORVPALL

20. septembrist algavad spordi-hoones kursustevahelised ning osakondade- ja teaduskondadevahelised välkturniirid. Registreerimine (kirjalik) toimub spordihoones 16. septembrini. Kaptenite koosolek ja loosimine kolmapäeval, 17. sept. kell 20 spordihoone aud. 105.

Sportmängude kateeder

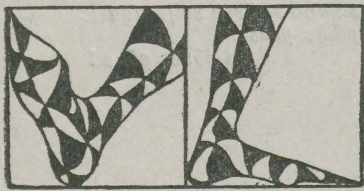
KODUNDUSE KABINETIS

Tiigi 78—208 registreeritakse algavaks õppeaastaks üliõpilasi (alates II k.) 15., 16., 17. ja 18. sept. kell 11—14.

KLUBIS

Laupäeval, 13. septembril kell 21 kesköödisko (kuulamiseks heavy valimik). Pühapäeval, 14. septembril kell 21 järeikasvudisko (kuulamiseks ans. «Pet Shop Boys» loomingu).

Veel mõningaid mõtteid „Käopesast“

Publik vaimustub, aplodeerib püsti seistes näiteseltskonnale ja lahkub etenduselt ... mõnusalt lõogastununa (nagu lõppenuks «Savoy ball»). Nõnda käib praegu meie teatris «Käopesa» gastrollide müsteerium.

Lahkuda etenduselt heatujulisena tähendaks mittemõistmist. Kindlasti raputab lavastus igaüht meist, kuid kas ei jää see kõik ainult het-

ketundmuseks. Näib, et iva, mis teksti taga peidus, kaob üldise üle-meelikuse virvarri. Ometi igatseks hetki tõsimeelsemaks rahustavat allhoovust, et laagerduks see, mis tekstis peidus. Kuid üldine melu ei luba mängureeglite rikkumist. Ja nii jätkuvad McMurphy hookuspookused, mis panevad rahvast mõnuses, veidike jahmatama panevas rõõmus ahhetama (no küll alles ütles!) ja laginal naerma. Vägisõnade ohtrus on magnetiks meie konservatiivse lavatekstiga harjunud publikule. Nii mõnigi neist, mis originaali tekstis üsna lahjana tundus, on lavastuses kraadi võrra kangem, nii mõnigi on isetegevuse korras juurde mõeldud.

Tähtsam on siiski muu. Näiden-dis on küllaga ideid, mis tekitavad ängistavaid assotsiatsioone. Hiljutisel uuestivaatamisel said erilise

tähendusjõu McMurphy sõnad enne elektrikonvulsioonravi seanssi: «...Need seal vangilaagris võiks teie käest ühtteist õppida...». Inimese vaba tahte allasurumine on iseloomulik totalitaarsele võimule igal ajal. Ja seetõttu omandabki stseen hullumajas laiema tähenduse vabaduse ja selle mahasurujate antagonismi igikestvusest. Just siin peituvad fašismi juured, lämmatamaks kõike seda, mis püüdleb õigluse, vabaduse ja töö poole. Kuigi näidendi kurjuse kehastuseks on naine (milline võikalt sarkastiline naeratus K. Saukase öde Rotchedi näol), ei leevenda see vähimalgi määral olukorra tõsidust. Tema on siin vägivaldühiskonna alustugi ja peremees ühes isikus. Kuid peagi omandab lavategevus jälle rõhutatult lõbusama värvingu ja haihtub tõsidusenoot, mis äsja vapustas.

Lavastaja Vjatšeslav Gvozdkovi ei näi huvitavat isiklik suhe laval toimuvaga. Pigem võib täheldada laia-de publikumasside maitsele vastutulemist, lisades vürtsi mõne pikantse detailiga. Nii mõnegi stseeni puhul on küsitavad praegused rõhuasetused. Kõik on ju kenasti lavale pandud (hoolimata eespool öeldust), ometi jääb midagi puudu. Mida omapoolset on püüdnud lavastaja anda materjalile, mis autori poolt kirja pandud tõelises maailmavalus? ... Selles kontseptsioonituses jäädki imetlema Tõnu Karki McMurphy osas ja tema suurepärase näitlejatehnikat, millele aeg-ajalt annab omapoolset lisa mõni teine tegelane ülejäänud meeskonnast. Lõppkokkuvõttes aga on kindlustatud publikumenu, mis loodetavasti veel niipea ei lõpe.

MEELIS METSLANG,
ingl. fil. III k.

RENNA MÄNDMETS

kurbus see põhjavesi sügaval suletud järve pilvede piltidest ära ei väsi
olgu et mõtetes kibedust käärib
kurbus klammerdub kehahoidu
lapseeast alles on jäänud et vääril
vaatamist valguse ränd
päikesepalli seest pääsmatuks päevaks
milles on antud näha
ja tunda ja tundidetiirud
pöörduvad maakera taha
ent lahkuva valguse viimased viirud
saavad värvideks õhtuehas
mis vaevalt saab kustuda kui juba kiirgub
külma valgust kaugete tähtede sirast
ja tähtedekirjas on tundmatu kirjas
kirjas kõik millest ei hoidu
kõik see kurbus mis paistab silmast
ja klammerdub kehahoidu

PRIIDU BEIER

EESTI NEIU

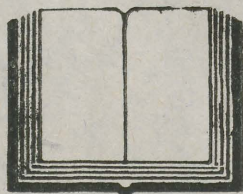
Klooga rannas keegi neeger
kena eesti neiu
püüdis juttu alustada
aga ilma tuluta

lennujaamas sama neeger
kenalt eesti neiu
küsis aga ei saand vastust
mitte mingisugust ta

läks siis «Viru» varieteesse
tellis kõige kangemat
ühel kenalt eesti neiu
kes näis juba langevat

nõnda madalale et ta
heitis pilgu neegrile
aga siis ka temast pörkus
õuduses ta eemale

ei see olnud õige neeger
näinud neiu kokkudes
olnud hoopis Priidu Beier
põsed naerulohkudes

ENN LILLEMETS

Toomepuhangud metsie sees, kohal;
sirelid ärkamas-tõusmas,
nemad veel teavad
hoolekõo hommikupalvust,
hülgavat õõbikusadu ja ühtehoidu,
nemad veel taipavad ...

Pangodi ääres
maa lainetab,
ärkvel on tema
ja elud on ikka veel noored
sajaaastaseis hooneis,
kuu on hele,
kaste vajub varvastele,
eesriie on pärani valla.

Me tuleme siis, kui päikene tõuseb,
külm hommik ja värske on vari.
Nii noor, et polegi teda.
Maa aga lainetab lauldes me sees
ja uinuda puudub mõte
päris.

KAUKSI ÜLLE

Võrumaalt

ÜTS UM SAIBAS

Pankõ'ga kuurmat
tõstõ'ga pääle
ütskõrd murrus
egä varras
egä puujupp
pussatas
egä saibas
satas maahha

Tõstõ'ga pääle
pankõ'ga kuurmat
ei na naase
murrõst murru
halust häbelidse
hõo
korgõst kuurmast
kummardagi'i

Pankõ'ga kuurmat
tõstõ'ga pääle
saibas säädke
kõgõ otsa
varras koon hoit
korgõ kuhja
ei hõo halust
ei vao vihast
ku um saibas
sõs saib püstü

KAJAR PRUUL

HIRM JA VIHA

(Pelle Miljoona ainetel)

Hirm ja viha suurtes linnades.
Hirm ja viha inimeste silmades.
Hirm ja viha ajalehtedes.
Hirm ja viha inimeste südames.

Ülem seadustest,
vanem taevastest,
külmem terasest,
kuumem päikesest,
tugevam kui armastus,
kaunim kui kultuur
hirm ja viha on.

Hirm ja viha suurtes linnades.
Hirm ja viha inimeste silmades.
Hirm ja viha ajalehtedes.
Hirm ja viha südames.

Joonistas ENE AOMETS

Toimetaja kt. INDREK UDE

Mida saame teha paremini?

(Algus 1. lk.)

Eriala õpetamise ja üldse õppetöö kasvatuslikku osa aitavad suurendada kõrgkooli uuendusega avanevad võimalused: õppetöö osatähtsuse üldine tõus, spetsialistide ettevalmistuse individualiseerimine, mis suurendab juhendajate kasvatuslikku mõju, suurem rõhk üliõpilase enese vastutusele, omavalitsuse laienemine, eksperiment. Teaduskondade ja erialade spetsiifika arvestamine on siin väga tähtis, seetõttu ei saa olla ühist šablooni. Küll aga kavandab parteikomitee hoida erialakateedrite kommunistide osa üliõpilaste ideelis-poliitilisel ja kõlbelisel kujundamisel pideva tähelepanu all. Sama on vaja teha teaduskondade parteibüroodel.

Edasi peatus parteikomitee sekretär ühiskondlik-poliitilisel praktikal. Praegune iseendale puru silma ajamine tuleb ületada ja teha sisulist tööd. On vaja välja andma hakata ÜPP teoreetilise kursuse põhiküsimusi käsitlevaid õppevahendeid. Iga üliõpilane peaks saama oma õppeaja jooksul ülesandeid, millest ta saab praktilisi kogemusi. Parteikomitee peab vajalikuks laiendada üliõpilaste praktilisi kontakte teiste elanikkonna rühmadega, esmajoones Tartus. Opetajaid koolitavate osakondade kommunistidel on vaja koos komsomolikomiteega tagada üliõpilaste ettevalmistamine kooli komsomolielu suunamiseks.

Tulevase spetsialisti isiksus kujuneb õppetöö kõrval kogu õppevälises tegevuses. Tudengite suunamisel meie linna ja ülikooli kultuurivarade juurde on veel palju tegemata.

Komsomolikomitee ülesandeks on panna paika suurrituste — üliõpilaspäevade ja rahvaste sõpruse päevade poliitiline ning kultuuriline suunitlus. Keskkomitee bürool tehtud etteheites peitub kibe tõde: need päevad on üliõpilaste põhimassi jaoks muutunud poliitilistest üritustest palaganiks. Tudengkonna huvi näitab, et need ettevõtmised on vajalikud ja komsomol peab siin olema peremees ja poliitiline juht.

Kõige rohkem on õppevälises sfääris olnud tähelepanu all ühiselamud. Need olid käest ära nii ainelise baasi kui kasvatusse mõttes. Täna oleme suutnud luua teatud sanitaarse ja esteetilise tausta. Selle valdkonna parandamiseks on palju nõu peetud ja abinõusid kavandatud. Midagi ei muutu aga enne, kui üliõpilased tahavad ise hoida korda ja vabaneda korda mitteastavatest kaaslastest. Praegu ei püsi alati isegi vähene läbi raskuste saavutatud. Nii kui kedagi midagi hakatakse kiitma, läheb asi käest ära. Nii on lugu kunagi kiitust teeninud filoloogidega. Osa vene filoloogide ei tea aga üldse, mis on toa koristamine. Ka õigusteaduskonna ühiselamu kevadisele edule on järgnenud langus. Iga pahanud ja karistus ühiselamuse peaks teha avalikuks ajalehe ja teadetetahvli kaudu.

EKP Keskkomitee otsus seab ülesande suurendada EOE juhtkaadri personaalset vastutust ideelis-poliitilise töö eest. Muret teeb just komsissarvito. Malev on õppetöövälise suurim üliõpilasettevõtmine, millest ei või eemale jääda ka teaduskonna kommunistid. Büroodel tuleks enne uue ettevalmistushooja algust eelmise suve kokkuvõtete ja õpetundide põhjal välja kujundada oma strateegia.

Internatsionaalse kasvatustöö vallas ei ole seni olnud sihikindlaid teistest liiduvabariikidest pärit üliõpilaste adapteerimine meie elulaadi ja kultuuri. Vähe on neil ka võimalusi tegelda taidlusega, peale teatri-studio polegi midagi.

«Et jõuda õppetöös ja õppeväliselt toimuva ideelis-poliitilise kasvatuse paranimiseni, on tarvilik kõigi meie organisatsiooni lülide tööstili põhjalik uuendamine. Keskkomitee büroo seatud ülesanded nõuavad, et tööstili ja -meetodite ümberkorraldamine peab olema isegi põhjalikum ja sügavam kui see, mida tuleb muuta kasvatustöö üksik-olukudes. Büroo otsus kohustab ületama inertust, suurendama parteiorganisatsiooni tegevõimet ja iga kommunisti vastutust üliõpilaste ideelis-poliitilise kasvatuse eest. Üks hoob, mille kaudu saab taotleda selle paranimist, on avalikkuse ja informeerituse suurendamine ülikooli juhtimise põhiküsimustes. Eelkõige peaks tõusma kommunistide informeeritus ning nende võimalus otsuste tegemisel kaasa rääkida. Selleks kavandab parteikomitee tänasele nõupidamisele lähedasi aktiivi kokkutulekuid ligikaudu kord semestris. Parteikomitee sidemed teaduskondade parteibüroodega on tervikuna rahuldavad. Nüüd võtame päevakorda kontaktid parteikomitee ning ülikooli ja teaduskondade komsomoliaktiivi vahel. Aktiivi informeerimine enne kaalukate otsuste vastuvõtmist ja nendega arupidamine peab saama kogu ülikooli ja parteiorganisatsiooni juhtimise normiks.»

Avalikkuse õhkkonna loomisel on niisama oluline viia demokraatlikule alusele ka juhtivate ametikohtade täitmine. Nii arutati näiteks parteikomitees koos ühiskonnateadlaste parteibüroo ning kateedrijuhatajatega ühiskonnateaduste tulevaste juhtide kandidatuure. Avalikkuse seisukohalt on tähtis ülikooli puudutava teabe kättesaadavus. Palju uut ei olegi vaja mõelda, parteikomitee peab täitma juba varem vastu võetud otsused ajalehe «TRÜ» tegevuse parteilisest suunamisest, kakskeelse info juurutamisest jmt.

Üliõpilaskonna aktiveerimise ja enesekasvatuse keskne kanal on omavalitsus, mille taastamine praegu käsil. Selle projekt ilmus «TRÜs» 16. mail. Arvamusi tuli vaid paar, kuigi viljakas ei olnud ka arutamine teaduskonnabüroodes. Nüüd on paika pandud põhimõte, et omavalitsus ei ole mitte uued organid komsomoli ja ametiühingu kõrval, vaid et see on esmajoones mehhanism, mille kaudu üliõpilased ise saavad lahendada oma elu küsimusi. See tähendaks üliõpilaste esindatust kõigis juhtorganeis, asjaajamise protseduure ning lahendajate täielikku vastutust üliõpilaskonna ees. Seni on ju olnud nii, et kui üliõpilasel jääb midagi tegemata, kannab ta vastutust dekaani, mitte kaasüliõpilaste ees. Peale üliõpilaste tuleb omavalitsuse juurdumiseks ümber häälestada ka õppejõududel ja juhtimisaparaadil.

Parteilise juhtimise stiili uuendamine on lahutamatu tööst kaadriga. Tõised puudused tuleb ületada komsomolikaadri parteilisel juhtimisel. Jalad peab alla saama komsomoliaktiivi diferentseeritud õpetamine.

Parteikomitee sekretär dots. Paul Kenkmann peatus oma ettekande lõpul iga kommunisti vastutusel ning isiklikul osavõtul. Praeguse kolmeaastase aruandeperioodi vältel peaks saama iga kommunistist õppejõud esitada aruande kasvatustöös kordasaadetust oma parteigrupis, bürool või üldkoosoleku ees. Parteikomitee tihendab juhtivate töötajate aruannete ärakuulamist ning suunab komitee liikmeid aru andma komitee tööst organisatsioonides, kus nad ise arvel. Parteibürood peaksid aga jõudma nii kaugele, et üliõpilaskommunistidel oleks pidev ülesanne just komsomoli juhtimisel. Üldse peame otsima mitmel viisil teid, kus üliõpilaskonna paremik saaks ennast ise avaldada.

SÕNAVÕTTUDEST

● Rektor prof. Arnold Koop alustas oma sõnavõttu sellest, et seni oleme sageli küll vastu võtnud printsiipalseid otsuseid, kuid pole suutnud neid järjekindlalt ellu viia. Probleemiks nr. 1 pidas ta õppeprotsessi. Et ülikooli lõpetaks igati kvalifitseeritud spetsialist, on vaja kasutada hoopis intensiivsemaid õppemeetodeid. Paljud õppejõud töötavad veel vanaviisi. Kaasaegne õpetusprotsess sõltub suuresti ka tehnikast. Seda on ülikool tellinud. Suuremat sidumist õppetööga vajab ka kateedrites ja laboratooriumeis tehtav teadustöö. Ülikoolis on tehtud mitmeid uurimusi, kuid nendegi tulemusi on vähe teada antud, nende vastu vähe huvi tuntud ja ära kasutatud. Õppetöö peaks muutuma tulemuslikumaks ka seoses eksperimentidega (eksperimentidest kolmes teaduskonnas järgmistes lehtedes — toim.). Rektor rõhutas siinjuures, et eksperimenti pole välja mõelnud mitte parteisekretär ega dekaan. See on tarvilik ja edasiviiv protsess kõigile õppejõududele ja üliõpilastele. Seoses omavalitsusega esitas rektor küsimuse: miks ei ole

(Järg 3. lk.)

Prof. Viktor Palm 60

Kui kuuskümmend, siis kuuskümmend. Imestada pole siin midagi, elu on niisugune. Alles oli juubel — juba jälle! Aga seda peab küll tõdema, et kahe juubeli vaheajal oled Sa kõvasti kosunud.

Jõudsid saada mitmekordseks vanaisaks. Ehitasid endale labori lammutamise teel kaasaegse kabineti, mis pole mitte mingi endine WC või köök. Said ENSV teeneliseks teadlaseks. Sind valiti ENSV TA kirjavahetajaliikmeks. Karskete eluviiside pideva harrastajana edutati Sind osakonna karskusliikumise juhiks. Hakkasid oma kulu ja kirjadega välja andma kontori «PALM CONSTANT SERVICE» produtseeritavaid pakse kõiteid ning jätkad endise hooga oma kakskeelse ajakirja redigeerimist ja toimetamist, mida on aastatega kogunenud juba oma paar jooksuvat meetrit. Vahepeal tegid seiklusrikka loengureisi Itaaliasse. Seejärel jõudsid kõrvuni armuda arvutisse ja niivõrd, et veedad sageli nende seltsis öid. Aga vahetad neid niipea, kui rahakott lubab. Fanaatilise visadusega oled hakanud ot-sima seda TARKADE KIVI, milleks saaks kogu orgaanikat arvutisse ajada. Sinu sellesuunalisi pikaajalisi ponnistusi märgiti tunnustavalt äsja moodunud juubelil, kus Sulle paljude aukirjade, medalite ja kingituste hulgas anti üle ka TOELISE ALKEEMIKU medal. Orgaanilise keemia arendamise eest on Sind autasustatud TA P. Kogermanni nimelise medaliga. Mitmed Su juhendatavad on vahepeal kandidaatideks saanud, doktoreiks tõusnud. Nii et teadus areneb ja edeneb. Kateedri juhtimises oled ka uuendusi taotlenud. Sinu arvates pole nii suurt kollektiivi nagu meil on üldse, võimalik juhtida, või vähemalt kahekesi mitte, ja seepärast likvideerisid kateedrijuhataja asetäitja koha. Haarasid lõpuks härjal sarvist ise kinni! Üheks põhiliseks eelseks niisuguse pöörde juures oli see, et nüüd oli kogu paberiasjandus ainuisikuliselt Sinu kontrolli all. Kui Su lauale kogunev paberilasu kirjake ja muu pahna näol hakkab töötegemist segama, siis pühid Sa selle lihtsalt paberikorvi ja asi lahendatud. Sinu antipaatiat paberliku asjaajamise ja bürokraatia vastu on üldtuntud. Äärmisel juhul oled nõus valmiskirjutatud kirjale allkirja andma, kui seda väga palutakse. Dekaan on loobunud Sinuga vaidlemast — nagu ta ise tunnistas. Sa vaidled ta lihtsalt

seina külge kinni. Seetõttu kasutab ta mingeid nippe, et ikkagi vajaliku dekaadi jaoks kätte saada. Meie rektor märkis ka Su juubelil, et Viktor Palm on küll kõva mees — aga bürokraadid on ka karastatud sellid. Nii et ole tugev — me toetame Sind sel raskel võitluseel. Loomulikult ei jätnud Sa oma juubelikõnes esile toomata kogu bürokraatliku elustiili nõrka teoreetilist alust, stupidoloogilise mõtlemise antihumaanset olemust. Demokraatiaga, s.t. kateedri koosolekutega on nii, et neid ikka veel toimub — kui on äärmine vajadus. «Kui asjad on vaja paika panna ja nimetada neid oma õige nimega» või «õiglus on vaja jalule seada», eriti lepingulistest rahaasjades või muudes finantsilistes fookustes. Sulle meeldib kiirvalitsemine — just nii nagu Pipi Pikksuka isa kurrunurruvitimaalasi valitses. Radikaalseid muudatusi õppemetoodika vallas pole Sa millegipärast viimasel ajal praktiseerinud. Uute tuulte foonil saad ehk siingi jälle loorbereid lõigata, sest õppetöö on ju ülikoolis põhitöö ja pedagoogidel on oma akadeemia. Muus osas pooldad Sa endiselt oma vana põhimõtet: igaüks tehku oma tööd ise ja organiseerigu ise ja vastutagu ise ja kellele ei meeldi — mingi minema. Lapsehoidjat pole kellelegi vaja!

Sind tervitab ja õnnitleb 17. septembri puhul kogu orgaanikute pere ning soovib Sulle ja Su KEKSUTAJALE piisavalt kütust ja riketeta jooksu!

Kõigi nimel kõige vanem
TULLIO ILOMETS

TRÜ nõukogus

Nõukogu erakorraline koosolek peeti eelmisel reedel.

● Rektor professor Arnold Koop tutvustas nõukogu liikmeile uut õppeprorektori kandidaati. Seoses prof. Uno Palmi lahkumisega sellelt ametikohalt tervisliku seisundi tõttu on soovitatud tema asemele geneetika ja tsütoloogia kateedri juhataja ja bioloogiadoktor prof. Jüri Kärner, keda tutvustame järgmises lehes.

● Teise küsimusena kuulati kaadriosakonna juhataja Asta Liivaku informatsiooni tööjõu uuest arvustusest. Et momendil oli veel mõndagi selgusetat, siis kirjutab kaadriosakonna juhataja sellest varsti lehes põhjalikumalt.

Üleliiduline filosoofia ajaloo konverents

16.—18. septembrini toimus Moskvas NSVL TA Filosoofia Instituudi korraldusel üleliiduline teaduskonverents «Filosoofia ajaloo metodoloogilised ja maailmavaatelised probleemid» üle 400 osavõtjaga. Konverents töötas kümnes sektisoonis ja ettekandeid oli kokku ligi 250. Tartust käisid konverentsil TRÜ riigi ja õiguse teooria ja ajaloo kateedri juhataja Igor Gräzin, filosoofia kateedri professor Eero Loone ja ajaloo-semiootika labori juhataja Linnart Mäll, kaks viimast esinesid ka ettekannetega. E. Loone rääkis teemal «Analüütilise ajaloo filosoofia uurimise metodoloogia» kaasaegse kodanliku filosoofia uurimise ja kriitika sektisoonis. L. Mäll esines Idamaade filosoofia uurimise metodoloogiliste probleemide sektisoonis teemal «Tõlge kui teaduslik uurimus», kõneledes filosoofiliste tekstide tõlkimisest, mis ei tohi olla üksnes hall kultuurituvustus, vaid et tõlge peab olema teaduslik töö ja peegeldama ka tõlkija isiksust. L. Mäll esines veel konverentsi lõpp-plenaaristungil, rääkides europotsentrismi ületamise vajadusest. Viimane seisukoht leidis formuleerimist ka konverentsi lõpp-resolutsioonis, kus toonitati europotsentrismi ületamise tarvilikkust nii filosoofilistes uuringutes kui ka seeria «Filosoofia pärand» struktuuri parandamisel. Ilmselt pakub huvi konverentsil kuulnud fakt, et on kavas anda välja kümneköiteline «Maailma filosoofia ajalugu».

HARRI INTS

Läbi Läänemaa kihelkondade Vormsi

Maikuu jätkasid OTÜ eesti keele ja soome-ugri keelte ringi liikmed ja kateedrite õppejõud oma saare otsinguid. Toimus tutvumisreis Eesti NSV suuruselt neljanda saarega — Vormsiga, enne aga muiste Läänemaa kihelkonnakeskuste, selle paikkonna murdekeele ja kultuurilooja.

Mõnelunnise sõidu järel oleme vihmavines Läänemaa piiril Märjamaal. Uudistame kirikuümbrust, kuulame Margus Kasterpalu seletusi, kuidas paik oma nime saanud. Edasi Kullamaa. Kirik on ehitatud 13. sajandi lõpul. Kirikut ümbritseval kalmistul kohtame haruldasi talupoegadele püstitatud ratasriste, üks neist on Siitakoti

Matsi haua. 40 aastat töötas siinse kiriku õpetajana 17. sajandi kirjanik Heinrich Göseken, kelle epi-taafi meil õnnestub näha kiriku seinale. Kullamaa köstripojana on siinmail elanud ka helilooja Rudolf Tobias, köstrimaja lähedal mälestuskivi juures saab tehtud meeleolukas grupipilt. Muu põneva kõrval teab Jaak Peebo rääkida, et armeenia kirjaniku Hatšatur Abovjani abikaasa oli ühe Kullamaa puusepa tütreid.

Käime Koluvare lossi pargis, siit-samast lossiväruvõrsta ostame tibu-poegi Margus Kasterpalu kodutal-lu. Saueaugul ongi pererahvas kodumail, kuuleme muhedat maamehejuttu, maitseme värskel mett,

saia, piima. Siit perest lahkudes kõlab ühiselt «Mu isamaa armas».

Läbi Martna kihelkonna jõuame Lääne-Nigulasse. Siin on Valoe Kingisepa lapsepõlvemaad. Taeblas uudistame Ants Laikmaa Maja-muuseumi. Oleme kunstniku kal-mul. Just neil päevil tähistati eesti kunsti Kaanekuke 120. sünnipäeva.

Haapsalu, Läänemaa pealinn. Ohtupäike kuldab iidseid lossivare-meid. Oleme linna sattunud heal ajal: Haapsalu 1. Keskkooli teater «Põialpoiss» etendab kultuurima-jas muusikali «Toomas Linnupoeg».

(Järg 4. lk.)

(AJAKIRJANIKUD SOOMEST)

VARJE SƏOTAK

Johannes Tammeorg

25. I 1919—10. IX 1986

Ränk lõök tabas 10. septembril farmaatsiakateedrit, ülikooli ja arvukat proviisorite peret kogu vabariigis. Raske haiguse tagajärjel lakkas tüksumast farmaatsiakateedri kauaaegse juhataja professor Johannes Tammeorgu süda.

Johannes Tammeorg sündis 25. jaanuril 1919 Tartumaal metsavahi perekonnas. Keskkooliõppimise omandas ta 1931—1936 H. Treffneri gümnaasiumis. 1936 astus ta ülikooli farmaatsiaosakonda, mille lõpetas 1940. aastal kiitusega. Pärast lõpetamist jäeti ta assistendina tööle farmakognoosia kateedrisse, kus ta töötas algul vanemõpetajana ja kaitses 1946. aastal kandidaadiväitekirja. 1949—1982 töötas ta dotsendina ja 1982. aastast professorina.

Johannes Tammeorgu arvukate teaduslike tööde temaatika käsitleb Eesti NSV-s kasvavate ravimtaimede kogumist, kultiveerimist ja analüüsi.

Johannes Tammeorgu mitmekülgset võimet avaldusid eriti töötades TRU teadusprorektorina 1960—1974. Suurepärane organisatorina pani ta aluse TRU teadusliku potentsiaali edasisele kõrgele tasemele. Tema initsiatiivil loodi mitu probleemlaboratooriumi, võeti suund komplekssetele uurimistemadele. 1952. aastal valiti Johannes Tammeorg TRU Üliõpilaste Teadusliku Ühingu esimeheks. Tänu tema aktiivsele tegevusele ning heale organisatsioonile sai üliõpilaste teaduslik töö hoo sisse kogu ülikoolis ja vabariigis ning saavutas kõrge taseme üliõpiliseltsi. Ligi paarkümmend aastat oli tema juhataja ka vabariiklik Üliõpilaste Teaduslik Ühing.

Professor Johannes Tammeorg oli kaua aastaid Vabariikliku Farmatseutide Teadusliku Seltsi esimees, sama seltsi Üliõpilise ja Tartu osakonna juhatusse liige. Pal-

ju aastaid oli ta Ühingu «Teadus» üliõpilise juhatusse liige ja Tartu linnaorganisatsiooni juhatusse esimees.

Professor Johannes Tammeorg oli suur isiksus. Tal oli eriline isikupärane veetlus. Kõiki, kes teda tundsid, võlus tema harukordne seltskondlikkus, huumorimeel, oskus rasketel hetketel tuju tõsta sobiva naljaga.

Kommunist Johannes Tammeorgu teeneid on hinnatud ordenitega «Austuse märk» ja «Rahvaste sõprus».

Kõikide kolleegide ja üliõpilaste südamesse jääb helge mälestus professor Johannes Tammeorgust kui heast organisatorist, võimekast pedagoogist, viljakast teadlasest ja suurepärast inimesest.

Kolleegid

Hans Remm

Suvevaheajal kaotas ülikool ühe kateedrijuhataja ja Eesti loodus teadlased nimeka zooloogi. 21. juulil suri raske haiguse tagajärjel zooloogia kateedri juhataja bioloogiadoktor professor Hans Remm. Ta maeti 25. juulil Raadi kalmistule.

Hans Remm sündis 26. augustil 1929 Pärnumaal Viilvere, õppis Viilvere, Vändras ja Pärnus. 1947 astus ülikooli, mille lõpetas kiitusega 1952. Järgnes aspirantuur ja kandidaadiväitekirja kaitsmine teemal «Eesti NSV verdimevate kahetiivaliste fauna». Alates aastast 1955 oli ta zooloogia kateedri vanemõpetaja, aastast 1963 dotsent. 1975 kaitses Leningradis NSVL TA Zooloogia Instituudis doktoriväitekirja «NSVL habesääsklaste fauna». 1984 valiti ta zooloogia kateedri juhatajaks.

H. Remm oli väsimatu ja oma uurimisalale andunud teadlane, kellele entomoloogia oli nii töö, hobi kui ka puhkus. Teaduslike töid jõudis ta avaldada 74, nendest kümme monograafiat ja 7 õppevahendit. Eriti viljakas oli ta oma kitsal erialal — habesääsklaste (see on üks kahetiivaliste putukate sugukond) süstemaatikas. H. Remm on teadusele kirjeldanud rohkem kui 250 uut putukaliiki; sellega sai ta tuntuks kogu maailmas. Uutele loomaliikidele nime andjana tegi ta ka oma nime kadumatuks. Tema habesääsklaste uurimused haaravad suuremat osa NSV Liidust, Baltimaadest Kaug-Idani ja Kaukaasiast Kesk-Aasiast. Ta püüdis samuti korraldada putukate kogu senist süstemaatikat. Selleks avaldas ta kümme monograafiat, kataloogi ja süstemaatilist nimestikku. Eriti väärtuslikeks osutusid tema välimäärarajad. H. Remmiga kaotasime vabariigi mitmekülgseima ja parima putukatundja ning asjaliku konsultandi selgrootute zooloogia vallas.

H. Remm oli vabariikliku zooloogia-alase probleemkomisjoni aseesimees, Eesti Looduseuurijate Seltsi entomoloogiasektiooni kauaaegne esimees, kuulus vabariiklikku pa-

rasitoloogia- ja zooloogia-alasesse probleemkomisjoni, ENSV TA Zooloogia ja Botaanika Instituudi nõukogusse ja ENSV TA Looduskaitse Komisjoni, oli (alates 1962) TRU ÜTÜ zooloogiaringi juhendaja, toimetis «Loomade elu» III köidet, kirjutas artikleid ENEle ja ENEKEsele, esines rahvusvahelistel ja üliõpilistel konverentsidel. Ta oli ka ülikooli spordiklubi toimekask liige ja kogu elu terve mees. Tõsist arstiabi vajas ta mõõduvõrd kevadisuvel esimest ja viimset korda. Aga ta töötas elu lõpuni — veel 18 päeva enne surma tegi ta Kääriku metsas putukate valguspüüki. Kaks käsil olevat kirjatööd jäi pooleli — selgrootute zooloogia õpik ja Eesti kahetiivaliste välimäärarajad.

Prof. Hans Remmiga kaotasime silmapaistva ja viljaka teadlase, autoriteetse õppejõu ja tööka, rahuliku, sihikindla, vähese jutuga, aga sõbraliku ja abivalmis kolleegi. Nii-sugusena jääb ta meie mälestusse püsima.

JURI RISTKOK

«TARTU VANALINNA KAEVAMISTEST»

Niisuguse pealkirja all kutsub Tartu Inseneride Maja humanitaariasektioon oma ettekannet kuulama teisipäeval, 30. septembril kl. 18. Esineb Kultuurimälestiste PI Tartu grupi juht arhitekt U. Tiirmaa. Sektsiooni juhatus

KUNSTIKABINET

võtab vastu uusi liikmeid. Registreerimine teisipäeval, kolmapäeval või reedel pärast kella 18 ruumis nr. 13 peahoone keldris.

HEI, PRESSISEKRETÄR!

Sind oodatakse jälle «TRÜ» toimetuses. Tule teisipäeval, 30. septembril kl. 16 ja võta kaasa värske mõtte oma töö ja pressiklubi tarvis. Saad ka teada, et järgmine kord...

Toimetus

TÄHELEPANU, TOIMETUSE KOLLEEGIUM!

Saame kokku toimetuses esmaspäeval, 29. septembril kl. 12 (kohutamine EKP TRÜ komitee sekretäri dots. P. Kenkmanniga ning uue tööplaani arutamine).

SOE SÖÖK

Uhiselamu nr. 6 (Leningradi mnt. 25) I korrusel asuv söökla hakkab alanud õppeaastal jälle teenindama kõiki ülikooli töötajaid ja üliõpilasi esmaspäevast reedeni kell 12—16.

Teistel kellaaegadel ja laupäeval-pühapäeval teenindatakse ainult diettalongide alusel ja ülikooli profülaktooriumis viibijaid. TRÜ üliõpilaste a/ü.

TANTSIMA!

Kui Sa oled varem tantsukingi jalga sidunud, liikumisest rõõmu tundnud ja tahad seda jätkata, tule Eesti NSV teenelisse TRÜ rahvakunstiansambliisse. Katsetel valitakse välja kõige laulisemad, tantsulisemad, nendele langeb osaks au — olla TRÜ RKA liige.

Kaasa võta trenniriided ja hea tuju ning tule esmaspäeviti ja neljapäeviti kell 18 klubisse. Tulgu needki, kel kõlav lauluhaal ja pillimänguoskus. Orkester ja laulurühmgi ootavad täiendust!

SÜGISKROSS

Kehalise kasvatus ja spordi ka-teeder teatab, et sügiskross (2 km naistele ja 3 km meestele) toimub lauluväljaku juures:

29. sept. — kl. 12.15, 14.15 ja 16.15
30. sept. — kl. 14.15, 16.15
1. okt. — kl. 16.15.
Ootame rohkearvulist osavõttu.

KLUBIS

Laupäeval, 27. septembril kl. 21 kesköödisko (kuulamiseks ans. «Eurythmics» ja «Depeche Mode») loomingu. Pühapäeval, 28. septembril kl. 21 puhkeõhtu «Sügis-ootuse viise» (kuulamiseks uudiseid futuvaldkonnast).

Klubi tütarlaste tantsu- ja liikumisklubi alustab taas tegevust 2. oktoobril kl. 16 diskosaalis. Treeningud hakkavad toimuma teisipäeviti ja neljapäeviti kell 16. Vastu võetakse ka uusi 10—12 a. vanuseid tantsuhuvilisi tütarlapsi.

Toimetaja VARJE SOOTAK

Läbi Läänemaa...

(Algus 2. lk.)

Meid oodatakse. Koolilaste näitlemisoskus ja mängulust haarab kaasa. Kõrgendatud meeleolus sõidame ööbimispaika Pullapää maanale. Siin on juba tunda tuule jõudu ja mere häält.

Mõned tunnid uneaega ja valge-hakul asume teele Rohuküla sadama poole. Meri möllab. Praami ootajad kahtlevad, kas niisuguse tormiga merele lastakse. Lastakse siiski. Tunnise praamisõidu järel oleme Vormsis, Ormsös = Ussisaarel.

Hullos ojsime üles koolidirektori Olev Piirsalu. Satume väga headesse kättesse. Olev Piirsalus leiame kodusaare ajaloosse süvenenud inimese, kelle sõnadest hakkab elama vana Vormsi oma suurearvulise rootsi elanikkonnaga tavade ja traditsioonidega. Käime kirikaial, uurime kalmistul samblasse vajunud ratsariste, nukurust tekitavaid taluasemeid, kadastikke, rannamaad.

Tõeliseks avastuseks, erakordseks elamuseks kõigi jaoks on kohtumine Söderby küla viimase rootslase Maria Murmanniga, kes väga hea häälega laulab rootsi laule ja saadab end ise tsitrit. Peale selle on tal osavad käed, imetleme ta tekke, pearätte, seelikuid, sukki. Mõne minutiga saab Mare Sepast ehtne Vormsi pruut.

Muutunud meeleolus jätkame ringreisil saarel. Läbime Norby, Borby, Hullos, suundume Rumpõrinale. Jalgemad jooksevad vastu merele, vette.

Ööbimispaiga saame Förbý külla. Puhkamiseks pole veel soovi. Nagu üks mees (v.a. õnnetu kõõgi-toimkond) asub bussitais rahvast randa mõõda Saxby tule torni poole teele. Jalgsimatka vapramaid on

Paula Palmeos. Öhtupäikeses meri ja 24 meetri kõrgune Saxby tule torn mõjuvad meeliülendavalt, nii et meessoost reisikaaslased hakkavad grupiviisiliselt tiritammi kasvatama.

Teise päeva varahommikul lahume Vormsist, jõuame taas Haapsallu. Nüüd on aega linnaekskursiooniks. Koduloomuuseumis saame ettekujutuse Haapsalu ajaloo ja järeletoomise Vormsi saarest. Linn on rikas kuulsate inimeste mälestusmärkide poolest. Vana haapsallase Valve Kingisepa kannul käime lossivaremetes, tutvume Haapsalu skulptori R. Haavamäe loominguga rannapiireteedel, imetleme R. Tobiasse, C. Hunnise amsambaid, P. Tšaikovski pinki, B. Laipmanni, E. Enno mälestusmärke. Peatume keeleteadlase F. J. Wiedemanni sünnimaja ees. Wiedemanni tänavalt leiame huvitava 3-järgulise koolihoone kompleksi: omaaegsele kreiskoolile on juurde ehitatud linnakool, sellele 20. aastail Läänemaa Gümnaasium, kus sõjajärgseil aastail tegutses Haapsalu I Keskkool.

Asume tagasiteele. Peatume Ridasal, Kirblas, Matsalu looduskaitsealal, Lihulas. Seletused on Reet Kasikult. Reisi viimane peatus kusagil Mulgimaal kuulub söömisele ja järelejäänud konservide humoorikale loomisele. Ja olemegi taas Tartus.

Kõigi sõidust osavõtjate sõbralik tänu kuulub suure-vaeva-nälgijale, ÜTÜ eesti keele ja soome-ugri keelte ringi juhendajale Valve-Liivi Kingisevale, ringi juhatusse ja kateedri rahvale. Oli tore sõit — üks oma saari on leitud.

ÜLLE OOSALU, LEELO KINGISEPP, eesti jil. II k.

TUUSIKUD

TRÜ aü-komiteele on saanud selle aasta IV kvartaliks järgmised sanatooriumituusikud:

Liepaja (Läti)	22. 11.—15. 12. — liigesteh.	— 33.—
«Estonia»	10. 11.— 3. 12. — „	— 36.—
«Rahu»	13. 11.— 6. 12. — günekol. h.	— 48.—
„	14. 11.— 7. 12. — seedeel. h.	— 54.—
«Sõprus»	7. 12.—30. 12. — vereringeh.	— 34.50
„	23. 11.—16. 12. — „	— 34.50
«Kaevar»	30. 10.—22. 11. — liigeste-närvih.	— 42.—
„	27. 11.—20. 12. — „	— 42.—

Avaldused koos arstitõendiga esitada aü-komiteele.

Näitusi

Septembri keskel koostati raamatukogus kaks uut näitust:

«100 aastat eksperimentaalsühholoogiat ülikoolis» ja laialdane väljapanek «Kirjandust õiguspühholoogiast». Esimeses on sisutihe ülevaade sajandivanusest teadustööst eksperimentaalsühholoogia vallas, tõendatud-illustreeritud vanade autoreferaatide, fotode, erialakirjanduse ja prestiižikate rahvusvaheliste ajakirjadega, kus artikleid meie ülikooli teadlastelt. Näituse avas dots. Peeter Tulviste loogika ja psühholoogia kateedrist.

Õiguspühholoogilise kirjanduse väljapanek oli seotud üliõpilise konverentsiga. Näitus väärrib huvi eelkõige seetõttu, et enamik raamatuid on saadatud eksponeerimiseks väljastpoolt vabariiki ja need jäävadki meie fondidesse.

Oktoobrikuus saab veel vaadata näitust «TRÜ leiutustegevusest», mille kohta jagasid huvitavat informatsiooni teadusprorektori aset. dots. Jaak Järv ja näitusel eksponeeritava molekulumudeli autor ÜMPI molekulaarse modelleerimise labori juhataja Raik-Hiio Mikelsaar.

Tähtpäevanäitusel «Pühendatud Koidulale», on võimalik tutvuda eesti kirjanike pühendusluuletustega Lydia Koidulale läbi aegade. «Andres Saal 125» ja «Hella Wuolijoki 100» jäävad avatuks veel viimaseid päevi.

Kunstinäitustest on raamatukogus oktoobri alguseni eksponeeritud ENSV teenelise arhitekti Toomas Reimu looming (akvarellid, arhitektuursed kompositsioonid, fotovalik kavandatud-teostatust).

MARIKA KULLAMAA, vanemredaktor

Uusi trükiseid

300 eks., 76 lk., 15 kop.

Nadežda Vihm. Stomatoloogilised täidismaterjalid. Teine, täiendatud ja parandatud trükk. Tartu 1986,

Informaatika õpetamise meetodi-ka õhdküsimusi. Jüri Afanasjev.

Tartu 1986. 400 eks., 56 lk., 10 kop.

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress 202400 Tartu, Ülikooli t. 18, TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 351 80. Hans Heidemanni nim. trükikojaga trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. «TRÜ» ilmub reedeti. Tellim. nr. 4078. MB-08787. Tiraaž 3000. Maht 1 trükipoogen.

«TRÜ»

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКММ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 25 (1459)

Reedel, 3. oktoobril 1986

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

Füüsikute pere on paljurahvuseline

Meie ülikoolis on mitu osakonda, kus on nii eesti kui ka vene õppekeele üliõpilasi. Vanemaid ja suuremate traditsioonidega on kindlasti füüsikaosakond. Esimene vene õppekeele rühm võeti ülikooli vastu 1954. aastal. Ka minust sai samal sügisel tudeng. Seepärast tean ja mäletan ühtse füüsikaosakonna kujunemist selle loomisest alates.

Teadus on internatsionaalne, füüsikateadus eriti. Vaevalt oleks meie osakond omandanud nii kiiresti kõrge üleliidulise maine, kui siia poleks õppejõududena tööle tulnud Moskvas ja Leningradis lõpetanud füüsikuid. Mainigem eelkõige endist rektorit prof. F. Klementit, praegust ENSV TA presidenti prof. K. Rebast, professoreid Tš. Luštšikut, L. Rebast, dotsente K. Kudu, U. Haldret, G. Karu, v.-õp. V. Korrovitsi.

* * *

Täna füüsikaosakond on paljurahvuseline ühtne kollektiiv. Kui iseloomustada üliõpilaskonda tervikuna, siis praegu on vene ja eesti õppekeele üliõpilasi umbes pooleks. Vene õppekeele kursustel on tegu õige mitme rahvuse

esindajatega ja ka päritolu geograafiast on pilt mitmekesine. Pooled on lõpetanud keskkooli meie vabariigis, ülejäänud mujal. Kõige laiem geograafia on ehk praegusel I kursusel, kus õppima on tulnud noori Leningradist, Ukraina NSV-st (Kiievist, Tšernovtšist, Mukatševost, Nikolajevist), Vene NFSV-st (Nevinnomõsskist Stavropoli krais), Abhaasia ANSV-st (Lesselidzest), Baškiiri ja Udmurdi ANSV-st. Varemadel kursustel on üliõpilasi Gruusiast, Armeenias, Leedust ja Lätist, Pihkvast, Irkutski oblastist, Angarskist, Novosibirskist, Krasnojarski kraist Norilskist ning isegi Petropavlovsk-Kamitšatskist.

Rahvuslik koosseis on samuti mitmekülgne. Vene kursustel õpib kõrvuti venelastega ukrainlasi, juute, grusiinlasi, eestlasi, soomlasi, valgevenelasi, lätlasi, ungarlasi, armeenlasi, leedulasi.

Ülikoolis on ju õppe- ja teadustöö kõrval tähtsaim kasvatus töö. Kasvatamine toimub aga alati suhtlemise kaudu ja eeskujude alusel. Ka meie osakonna töötajaskond on paljurahvuseline. Võtame kas või eksperimentaalfüüsika kateedri, kus 9-st õppejõust on 2 venelast, kui

aga vaadelda abiõppepersonali ja lepingulisi töötajaid, siis nendest on üks kolmandik venelased.

Õppetöös on meil kindlad traditsioonid: alates kolmandast kursusest, eriti aga neljandal ja viiendal loetakse erikursusi vene keeles eestlastele ja venelastele koos. Üliõpilased suunatakse ka koos ühistesse praktikakohtadesse. Ühiselt toimuvad praktikaaruannete, kursuse- ja diplomitööde kaitsmised. Eesti üliõpilastele soovitatakse kirjutada need vene keeles ja paljud seda teevadki. Auditooriumivälisele õppetööle aitab tublisti kaasa seegi, et osakonna üliõpilased elavad põhiliselt ühes ühiselamus, ühes sektisioonis ja ka tubades on nii vene kui ka eesti õppekeele üliõpilasi.

Enne selle loo kirjapanemist vestlesin vene osakonna üliõpilase Jelena Langebrauniga. Lena on eestlanna, lõpetanud Lesselidzes keskkooli ja nüüd juba diplomand. Aktiivne neiu valiti III kursusel osakonna komsomolisekretäriks ja on juba edutatud ülikooli komsomolikomitee assekretäriks õppe- ja teadustöö alal. Ta rääkis mulle, et ühiselamus on täiesti tavaline, kui üksteisele seletatakse üht või teist

füüsikaprobleemi, laenatakse konspekte. Vene osakonnas on alati tütarlapsi rohkem kui eesti omas, kus tütarlapsi õige vähe ja mõnel kursusel ainult noormehed. Tütarlapsed aga konspekteerivad ju korralikult, ning nende «kontsud» on alati hinnas.

Kuigi õppetöö-alased sidemed on eesti ja vene õppekeele üliõpilaste vahel väga tihedad, jäävad kultuurisidemed suhteliselt pinnapealseks. Nii on I ja II kursusel eraldatus küllaltki suur ja kontakte eesti ja vene üliõpilaste vahel vähe. Üldse toimub vene õppekeele üliõpilaste sisseelamine ülikooli aeglasemalt ja kahjuks on nendele spetsiaalselt suunitletud üleülikoolilisi üritusi või ka huvialaringegi vähem.

Meie osakonna komsomolibüroos on 5 vene üliõpilast. Möödunud aasta 4.—6. aprillini toimusid üliõpilaste füüsikapäevad, mis läksid igati korda ja tekitasid palju eluvust. Külalisi oli Moskvast, Leningradist, Taškendist, Krasnojarskist. Vene üliõpilased olid rohkem seotud külaliste vastuvõtu ja ekskursioonide läbiviimisega. Ühiselt käis ÜTU konverents, spordivõistlused ja taidlusõhtu.

Kevadel oli lõbus ühisüritus — kalapäev, mis algas ühiselamu ette «kalapuu» istutamisega ja lõppes rannas kalakonservide võidusõimisega. Ka ühiseid suusapäevi on tehtud.

Väga aktiivselt on lülitunud ülikooli armeeühendustest tagasi tulnud noormehed, kes ellusuhtumisel on nüüd palju tõsisemad kui armees mittekaanud, ning eestlased on omandanud peaaegu täiuslikult vene keele. Need noormehed ongi praegu osakonna tugisambad.

* * *

Meie osakonna kogemuste põhjal võib väita, et sellise suunitletud töö tulemusena on välja kujunenud tõepoolest ühine füüsikute pere. Ei tahaks väita, et meil internatsionaalse või üldse kasvatus töö osas oleks kõik absoluutselt korras, kuid mõningane traditsiooniline tase on siiski olemas. Konstitutsioonipäeva-eelses lehes tahaksingi füüsikaosakonna parteibüroo nimel soovida kogu ülikooli paljurahvuselisele üliõpilaspererele head *alma mater* ise kokkukuuluvuse tunnet.

Prof. LEMBIT PUNG,
füüsikaosakonna parteisekretär

7. OKTOOBER-KONSTITUTSIOONIPÄEV

UUS RUBRIIK — «REISIREAD»

Eesti NSV Looduskaitse Seltsi aseesimees ARVO IITAL seisab seljaga Rõbinski veehoidla poole: «Siitmailt evakueeriti üle saja tuhande inimese, osa kultuuriväärtusi leidis endale samuti teise paiga. Mõni kirikutorn näitab veel praegugi laevadele õiget suunda.»

Looduskaitse Seltsi suvisest õppereisist 4. leheküljel.

DANIEL MAASINGU foto

Oodatud on kõik kirjatükid teistest maadest, kõrgkoolidest, tudengitest. Jagame oma muljeid!

UUS RUBRIIK — «REISIREAD»

Pedagoogikatööde konkursi tulemused

Nädala algul tehti kokkuvõtteid eelmisel õppeaastal valminud pedagoogikaalastest üliõpilasuurimustest. Üleülikoolilisele konkursile laekus 20 tööd, põhiliselt diplomandide uurimused. Täielikult puudusid referatiivsed tööd. Diplomandidest peeti I preemia (auhind + 30 rbl.) vääriliseks keemiaosakonna lõpetanu V. Karuse tööd «Lahuste arvutusülesanded üldises keemias» (juhendajaks dots. J. Tamm). II preemia (aukiri + 20 rbl.) määrati A. Rummelile ajaloo-osakonnast uurimuse eest «Tartu Annelinna koolide IV klassi õpilaste ühis-kondlikust ja ajaloolisest silmarin-gist» (juhendaja dots. H. Palamets). Sama preemia anti ka G. Aleksinale füüsikaosakonnast «Iseseisva töö oskuste seos õpi-edukusega füüsikas» eest (juhenda-ja prof. J. Mikk). Kolm III preemiat (aukiri + 15 rbl.) määrati A. Ilu-sale (eesti fil., juhendaja dots. M. Rõigas), M. Sesterile (matem.,

(Järg 2. lk.)

IMME VIIDALEPA kirjajoonis-tus

5. oktoobril on õpetajate päev.

Õnnitleme kõiki tänaseid ja tulevasi pedagooge!

Kroonika

TRU õppeprorektor
JÜRI KÄRNER

Jüri Kärner on sündinud 1940. aastal Tallinnas. 1963. a. lõpetas bioloogia-geografiateaduskonna zooloogia erialal ja töötas 1963—1970 meditsiini kesklaboratooriumis nooremteadurina, 1968. a. kaitses kandidaadiväitekirja. 1970. aastast töötas zooloogiakateedris vanemõpetajana, 1973. aastast dotsendina. Dotsendi kutse anti 1975. a. 1974—1975 stažeeris Jüri Kärner Helsingi ülikoolis. 1976. aastast töötas geneetika ja tsütoloogia kateedri dotsendina. Pärast doktori-väitekirja kaitsmist 1983. a. valiti Jüri Kärner 1984. a. professoriks ja kinnitati kateedrijuhataja kohale.

Jüri Kärner on 64 teadusliku töö autor, millest enamuse kuulub arengubioloogia valdkonda; ta on esinenud mitmetel üleliidulistel ja rahvusvahelistel konverentsidel. Teadustööle on antud tunnustavaid hinnanguid, sealhulgas esile tõstetud NSVL Teaduste Akadeemia aastaraamatutes.

Ta on õpetanud tsütoloogiat, histoloogiat, arengubioloogiat ning erikursusi.

Teadus- ja õppetöö kõrvalt on tal jätkunud jõudu ka ühiskondlike ülesannete täitmiseks: 1971—1974 teaduskonna ÜTÜ juhendaja, 1974—1975 prodekaan, 1977—1978 parteibüroo liige; 1977. aastast TRU seadmekomisjoni liige; praegu on ta TRU parteikomitee õppe-teadussektori juhataja; teaduskonna nõukogu sekretär. Lisaks veel mitmed ühiskondlikud ülesanded väljaspool ülikooli: Eesti Loodusuurijate Seltsi asepresident, NSVL Kõrgharidusministeeriumi metoodikanõukogu liige, ENSV Haridusministeeriumi bioloogia ainekomisjoni liige, ENSV TA Zooloogia ja Botaanika Instituudi teadusnõukogu liige, mitmete konverentside orgkomitee liige.

NLKP liige 1975. aastast. Abielus. Perekonnas 3 last.

Pedagoogika...

(Algus lk. 1)

juhendaja dots. O. Prints) ja A. Mängelile (KKT, juhendaja dots. S. Oja). Aukirja vääriliseks tunnistati D. Kutkovi (füüsika), I. Linnamäe (KKT), R. Alvre (KKT), I. Lelle (matem.) ning N. Kivimaa (eesti fil.) uurimistööd.

I—IV kursuse üliõpilaste tööde hulgas otsustati I preemia vastavastandusele töötamise tõttu jätta välja andmata. II preemia omanikeks saavad E. Vaard (matem., juh. dots. E. Mitt) ja L. Tosso (eesti fil., juh. dots. M. Rõigas).

III preemia kuulub A. Tobrele (matem., juh. dots. E. Mitt) ning T. Ehasalule (eesti fil., juh. dots. A. Valmet).

Onnitleme võitjaid ning nende juhendajaid ja soovime jõudu kõigile järgmisel konkursil osalejatele!

Dots. PEETER KREITZBERG

Eelinfo oktoobriks

- 8. okt. — kl. 15.15 aulas poliitpäev
- 8. okt. — ühingu «Teadus» linna- ja TRU organisatsiooni ja karskusühingu ühispleenum
- 13. okt. — TRU karskusühingu õppepäev psühhoneuroloogiagaiglas
- 14. okt. — TRU a/ü. konverents
- 19. okt. — linnas suur rahvaträtalon (vt. järgmist lehtet)
- 21. okt. — üliõpilaste a/ü. konverents
- 28. okt. — TRU komsomolikonverents

6. detsembril 1976 andis ülikooli rektor professor A. Koop välja käskkirja rajada ülikooli ajaloo muuseum. Moodustati muuseumi nõukogu, kes töötas välja põhikirja ja plaani. Kuni 1979. aasta märtsini töötas muuseum ühiskondlikel alustel, toimus kogumistöö ja sobivate ruumide otsimine.

12. märtsil 1979 eraldati peahoone neli ruumi ja 1. veebruaril 1980 sai muuseum juriidilise kinnituse ning koosseisud. Selleks ajaks oli arvele võetud juba ligi 5000 säilitust ja asutud koostama näitust.

1. aprillil 1981 avati muuseumi esimeses asukohas, peahoone keldrikorrusel, ülikooli ajaloo ekspositsiooni I osa «Tartu ülikool 1632—1918» (fotol). 1981. a. detsembris kolis muuseum Toomemäele oma päriskoju. Ülikooli juubelpidustuste ajal 1. septembril 1982 avati *alma mater*i 350 aasta pikust tegevust käsitlev terviklik väljapanek.

1985. aasta novembrikuus jõustus leping, mille kohaselt Poola ehitajad peavad restaureerima Tartu vanima hoone — ajaloo muuseumi asupaiga. Jälle pidi muuseumirahvas hakkama oma varasid kolima, seekord küll mitte kaugele — hoone idatiivast läänetiiba. Tegemist oli rohkesti, sest aega anti ainult üks kuu. Et aga iga päev oli väljas suur tudengiteste abivägi, saime töödega hakkama. Suur tänu ülikooli juhtkonnale ja virkadele abilistele!

Praegused töötingimused ei ole kiita — ruumid on kütmata, seintes haigutavad torustiku avused, tolmu ja prahti tuleb hommikuti vaat et labidaga kokku lükata. Pidevalt on tulnud ümber tõsta töö- ja fondiruumides olevaid esemeid, vabastamaks pinda ehitajatele.

On kuulda arvamusi, et kui muuseumi ekspositsioon suletud, istuvad töötajad käed rüpes ja ootavad, kuni neile vastrestaureeritud hoone võtmed pidulikult üle antakse. Nii see aga ei ole! Tegemist on meil praegugi enam kui küllaga, sest jätkub muuseumi põhitöö: tänapäeva ülikooli õppe-teaduslikku ja ühiskondlikku tegevust kajastavate materjalide kogumine, uue, pärast remonti avatava ekspositsiooni koostamine. Samuti toimub ajalooliselt väärtusliku aparatuuri ja mööbli arvelevõtt ning selle tea-

Sünnipäevalugu

Ülikooli ajaloo muuseumil tuleb aastapäev

duslik kirjeldamine, mis tegelikult nõuab arvukate võõrkeelsete erialaste teatmekataloogide ja arhiivimaterjalide läbitöötamist. Võib arvata, kui raske on ajaloo eriharidusega töötajal teaduslikult kirjeldada näiteks 18. sajandist pärit füüsikaaparaati. Tihti tuleb sellise riista lahtimõtestamiseks istuda päevi arhiivis ja raamatukogus. Fond kasvab iga päevaga, ületades praegu juba 30 000 piiri.

Tähtis tööloik on ka ülikooli ajaloo alaste konverentside korraldamine. Järjekordne, VIII laiendatud sessioon toimub tuleva aasta novembris teemal «Teaduslike koolkondade, ideede ja teooriate areng Tartu ülikoolis». Laekunud on 98 ettekande teemad. Eelseisvast sessio-

siionist võtavad osa kõrvuti ülikooli teadusajaloolaste ja muuseumiteaduritega ka mitmed tunnustatud teadusajaloolased väljastpoolt Eestit. Sessiooni materjalid avaldatakse «Tartu ülikooli ajaloo küsimustes», millest on ilmumas 19., 20. ja 21. vihik. Muuseumi teaduskaader võtab pidevalt osa NSV Liidu teiste muuseumide ja teadusajaloo organisatsioonide konverentsidest, praegu valmistatakse osalema XV Baltimaade teadusajaloo konverentsil Riias.

Teadustöö üks aspekte on Tartu ülikooli õppejõudude isikukataloogi koostamine alates 1632. aastast kuni tänapäevani. Sama koostatakse ka 19. sajandil ülikoolis õppinud eesti soost üliõpilaste kohta.

See nõuab pidevat uurimistööd arhiivis ja raamatukogudes.

Teadustöö raamidesse kuulub ka vastamine teiste muuseumide, teadusasutuste ja üksikisikute järelepärimistele ülikooli ajaloo kohta, mis sageli kujunevad ulatuslikeks teaduslikeks artikliteks. Regulaarselt koostatakse ka tähtpäevakalendrit kirjastusele «Eesti Raamat» ja ülikooli ajalehele. Sai valmis muuseumi esimese kataloogi käsikiri «Füüsikainstrumente 18.—19. sajandil TRU ajaloo muuseumi kogudes».

Plaani kohaselt lõpeb remont 1988. aasta novembris. Praegu on koostamisel hoone uus sisekujundusprojekt ja uued näitusepaigad. Siinkohal on muuseumil palve lehelugejale: vajame hädasti materjali, mis kajastaksid Tartu ülikooli tegevust aastatel 1920—1940, Suure Isamaasõja ajal ja esimestel nõukogulikele aastakümnetel (1945—1965). Kui kellelgi on säilinud kodus vanu fotosid, dokumente, esemeid jne. ja ollakse nõus neist loobuma, võiks kontakti võtta muuseumi peavarahoidjaga tel. 3 52 25. Suurt rõõmu on meile teinud saadetised väljastpoolt Eestit. Viimased materjalid olid ühe esimese meie ülikooli naisüliõpilase dokumendid ja fotod tema sugulaselt Leningradist.

Tuletame veel meelde, et on olemas rektori käskkirja nr. 69 07.05. 1984. aastast, mis kohustab teaduskondi pidevalt muuseumile üle andma teaduskonna tegevust kajastavat materjali — konverentside programme, kutseid, väitekirjade autoreferate, fotosid jne. Samuti vajame materjale, mis kajastaksid ÜTÜ, EÜE tegevust, taidlust ja sporti. Regulaarselt peaks niisugust materjali üle andma ülikooli komsomolikomitee. Seal aga ollakse selles küsimuses väga inertne ja muuseumil tuleb n+1 korda enne küsida, kui sealt midagi saama hakkab.

Arvame, et enne, kui ülikooli ajalugu käsitlevat materjali anda või deponeerida vabariigi teistesse muuseumidesse, tuleks konsulteerida oma ajaloo muuseumiga.

Ja nii ei saanudki sünnipäevalõngulist lugu. Siiski tahab muuseumirahvas lõpetuseks tänada ja õnnitleda selle pisijubeli puhul kõiki oma häid abimehi, austajaid ja aitajaid. Soovime, et ka nüüd, remondi ajal, ei rohtuks meie juurde teie tee!

SIRJE ÜPRUS

10 aastat tahke keha füüsika kateedrit

- MIS ON BAASKATEEDER?
- EDU LASERIASJANDUSES JA RAALITEHNIKAS

● Septembris möödus 10 aastat ülikooli ühe kõige omapärasema kateedri loomisest. Jutt on tahke keha füüsika kateedrist — TRU baaskateedrist ENSV Teaduste Akadeemia füüsikainstituudis. Teadupärast on kateedri õppejõududeks kohakaasluse alusel füüsikainstituudi töötajad, kateeder valmistab ette füüsikuid tahke keha füüsika ja sellele lähedastel erialadel meie Teaduste Akadeemia ja teiste teadusasutuste tarvis. Kateedrit juhatab ühiskondlikel alustel ENSV TA president NSVL TA kirjavahetajaliige prof. Karl Rebane, kelle teeneid teaduse arendamisel ja teadlaskaadri kasvatamisel märgiti aprillis sotsialistliku töö kangelase aunimetusega. Kateedri loomisest tänaseni töötavad selles professorid füüsika-matemaatikadoktorid ENSV teeneline teadlane, ENSV TA kirjavahetajaliige Vladimir Hižnjakov, Nikolai Kristoffel ja Mart Elango ning dotsendid Olev Sild ja Arnold Rosental, rida aastaid on kateedri töös osalenud professor Ljubov Rebane ja vanemõpetaja Viktor Korrovits.

Sellisenä on meie kateeder nn. füüsthhi (Moskva Füüsika- ja Tehnikainstituudi järgi) süsteemi esiklaps Eestis. Süsteem on ellu kutsutud teadusasutuste sisseseade ja neis töötavate silmapaistvate teadlaste kaasamiseks tulevaste teadlaste kasvatamisele ja õpetamisele ning on oma elujõudu näidanud juba pikema aja jooksul. Eriti ilmekalt tulevad tema tugevad küljed esile nüüd, kõrghariduse uuendamise ajal. Täheleb ju selline süsteem rea kõrgharidusele esitatavate uute nõudmiste automaatset täitmist.

Kõigepealt, arvukalt noori füüsikaspetsialiste vajav ametkond — Teaduste Akadeemia — võtab vahetult osa nende ettevalmistamisest ning katab osa sellega seotud kulutusi. Toimub ju tahke keha füüsika üliõpilaste kitsama eriala õppetöö — loengud, erilaboratooriumid, tootmispraktika, kursuse- ja diplomitööd — täielikult füüsikainstituudi ruumides ja tema kõige moodsama eksperimenditehnika kasutamise. Mingit materiaalselt kompensatsiooni selle eest instituut ei saa.

Teiseks, kateeder rakendab laialdaselt üliõpilaste individuaalplane. See on meie töös loomulik — teades 2—3 aastat ette, millises laboris millise teematika kallal noor spetsialist tööle hakkab, püüame tema õppetöö sisu sellega maksimaalselt vastavusse viia. Taolised individuaalplaanid sisaldavad faktiliselt pikendatud tootmispraktikat — seda teeme pedagoogilise praktika sooritamiseks kateedri juures.

Kolmandaks, oluliselt on vähenenud formalism üliõpilaste teadustöös, see toimub füüsikainstituudi teadustöö kõige olulisemates suundades — on ju eelkõige just seal vaja noori füüsikuid. Selle tulemusena on paljud üliõpilased juba enne ülikooli lõpetamist teaduspublikatsioonide ja konverentsiettekannete kaasautorid, nende diplomitööde kvaliteet on kõrge (viimast tõendavad üleliiduliste üliõpilastööde konkursside medalid ja diplomid, samuti NSVL ja ENSV Teaduste Aka-

deemiade üliõpilaspriimid, mida meie üliõpilased on igal aastal saanud). Nad on muutunud meie kollektiivi täieõiguslikeks liikmeiks, kellele ülikoolidiplom tähendab vaid väikest formaalset vaheliiki.

● Niisuguse õppetöö süsteemi juures on meie kasvandikud loomulikult tugevad selles, milles on tugev füüsikainstituut. Kõigepealt on see laseriasjandus — laserite kasutamine eksperimentaalteaduses ja tehnikas, samuti uut tüüpi laserite väljatootamine. Nüüdisajal on suur osa optilisest spektroskoopiast mõeldamatu laseriteta. Võib tuua palju näiteid, kus meie üliõpilased on laserite abil saanud märkmisväärsed teaduslikke tulemusi, modifitseerinud vajalikus suunas (üliühikused välked jne.) olemasolevate laserite parameetreid. Viimase aja arengutest tuleks märkida laserite rakendamist bioloogias ja meditsiinis, millega on loodud uus, meil lähitulevikus arenema hakkav teadus-suund. Uurimisobjektid kuuluvad siin bioloogia ja meditsiini valdkonda, uurimismeetodid on füüsika omad. Vajalikul tasemel suudavad sellist tööd teha vaid vastavalt ettevalmistatud füüsikud.

Teiseks tahaks märkida kaasaegse raalitehnika laialdast rakendamist eksperimentide, automatiseerimise, keerukate arvutuste teostamisel ning nn. raaleksperimentides. Ka siin loovad meie üliõpilased edukalt kaasa. Mitmed neist on kujunenud sügavate teadmistega spetsialistideks, kelle hariduse mitmekülgsus (inseneri-, programmeeri- ja rakendajatarkuste ühendus) annab neile eeliseid paljude nominaalsete informaatikaspetsialistide ees.

Nüüd, kus kateeder on töötanud 10 aastat, võib tõdeda, et selline ettevalmistus on vilja kandnud. 50 meie kateedri kursuse 59-st lõpetanud jätkab tööd teaduspoolul. 30 neist töötab FI-s, 9 Keemilise ja Bioloogilise Füüsika Instituudis Tallinnas, ülejäänud ENSV TA teistes instituutides ja muis laboreis. Seejuures on ilmne, et meie sisulised võimalused laseri- ja raalitehnikat hästi tundvate füüsikute ettevalmistamiseks teadusele ja rahvamajandusele pole kaugeltki ammendatud. Viimasel ajal on siin märgata uusi tendentse. Laseribioloogiast ja meditsiinist oli juba juttu. Meie lõpetajaid vajatakse laserhelipeaga heliseadmete ehitamisel, geoloogide ja ajaloolaste ekspeditsioonimaterjalide kvantitatiivsel analüüsimisel jne.

Lõpetuseks tahaks viidata veel ühele olulisele tõsiasjale — kateedri niisugune töö on saanud võimalikuks vaid tänu TRU ja FI juhtkondade igakülgsele toetusele ja abile, ilma milleta poleks olnud võimalik paljude uudseviitu ettevõtmiste teel seisvate sisuliste ja formaalsete takistuste ületamine.

Prof. MART ELANGO,
tahke keha füüsika kateedri asejuhataja

Kõrgkooli kõnepruugist

«ESMAKURSUSLASELE»

● Tere, «rebanel!» Täna ja edaspidi tahame selles Sinu rubriigis ülikooli natuke tuttavamaks teha. Sa oled muidugi ise uudishimulik ja jõuad igale poole. Et ekslemist ja kõhklemist vähem oleks, selleks see ja tulevasedki lood.

Koolil on oma terminoloogia ja kõnepruuk, ülikoolil oma. Viimastel aastatel on täheldatud kooli kõnepruugi püsimist nooremate kursuste üliõpilaste keeles. Selle asemel, et öelda: «Ma lähen ülikooli loengule» öeldakse: «Ma lähen kooli tundi». Kõrgkoolile omaseid termineid ja ametinimetusi kasutatakse sageli väärtalt või hoidutakse hoopiski nende pruukimisest. Keegi ei olevat nende vööraste sõnade tähendust nagu kord ja kohus selgitanud.

Järgnevad read akadeemilisest kõnepruugist vaevalt et olukorda põhjalikumalt muudavad. Mõningat tulu peaks aga nendest siiski tõusma.

Kaua aega oli ülikoolide õppe- ja asjaajamise keeleks keskaegne ladina keel. Ülikool kujutas endast teadmiste jagamise ja omandamise tsunfti ning kandis ka vastavat nimetust: *universitas magistrorum et scholarium* — s. t. õpetajate ja õpilaste ühtekuuluvus. Selle pika nimetuse tagumise poole on aeg maha nüskinud, *universiteet* ülikooli tähenduses elab paljudes keeltes ikka veel edasi. Tänapäevalgi on *universiteet* ühtekuuluvus — erinevalt ühe teaduse õpetamisega tegelevatest instituutidest ühendab *universiteet* paljusid erinevaid teadusharusid, uurib ja õpetab neid. Heliitavalt nimetatakse ülikoole (aga ka teisi kõrgkooke) toitev ema ehk ladina keeles *alma mater*. *Alma*

mater, *Tartuensis* kolaks tõlkes Tartu toitev ema, tähendab aga Tartus juba sajandeid tarkust ja haridust jaganud suurkooli.

Keskajal nimetati üliõpilast *studiosus*, s. t. hoolsalt õppija, millegi poole püüdleja. Sellest on tulnud paljudes keeltes kasutatav *student* ja meie mugandus — tudeng.

Üliõpilaseks vastuvõetud noor inimene kantakse üliõpilaste nimekirja ehk matriklisse. Vastavat pidulikku toimingut nimetatakse *imatrikuleerimiseks*. Ülikooliperre kuulumise tõendina antakse üliõpilasele üliõpilaspilet, mis kujutab endast väljavõtet matriklist ja mida seepärast nimetatakse samuti matriklis. Igal matrikil on oma number, mille kaks esimest kohta märgivad lühendatud kujul ülikooli vastuvõtmise aastat, kolm viimast aga, mitmendana antud isik sel aastal ülikooli hinge kirja võeti (näiteks 85 462 ütleb teadja inimesele kohe, et esitatud matrikli omanik astus ülikooli 1985. aastal ja ta võeti vastu 462. üliõpilasena tol aastal).

Ülikooli esimene mees kannab

rektori ehk ladina keelest tõlgituna juhi, juhtija, nime. Meie ülikoolis abistavad rektorit 4 prorektorit — kaks õppeprorektorit, teadusprorektor ja haldusprorektor. Koos oma lähimate abilistega moodustavad nad rektoraadi. Rektoraat asub peahoone keemiahoonepoolses tiivas, teisel korrusel. Samas on ka õppeosakond, mis tegeleb otseselt õpetöö korraldamisega kogu ülikooli ulatuses.

Ladina keelest on võetud ka mitmed õppejõudude ametinimetused. *Professor* (= avalik õpetaja) on üldreeglina teaduste doktor, kes õpetab oma eriala kõrgkoolis. Eriala õpetaval teadustel kandidaadil on tavaliselt dotsendi kutse (*docens* = õpetav). Praktiliste ainete õpetajat nimetatakse mõnikord ka *lektoriks* (*lector* = lugeja).

Vanasti anti professorile õpetamiseks eriline iste, õppetool ehk *kateeder*. Tänapäeval mõistame kateedri all mitte mööblieset, vaid mingit kitsamat teadusharu õpetavate ja uurivate teadlaste kollektiivi. Praegu on Tartu Riiklikus Ülikoolis üle 80 kateedri, neist 6 üliõpilaskoolilist, mis õpetavad kõigi või enamiku teaduskondade üliõpilasi.

Ülejäänud kateedrid koonduvad 9 teaduskonnaks ehk *fakulteediks*. See sõna on tulnud ladinakeelsest *facultas*, mille all mõisteti võimet mingit teadusala asjatundlikult tasemel õpetada.

Fakulteedi eesotsas seisab *dekaan*. Ladina keeles tähistati selle sõnaga kas kümnikku või kümne mehe pealikut Rooma sõjaväes. Dekaanil abilisid, asedekaanid kannavad *prodekaani* nime.

Ka eksam tuleneb vanade roomlaste keelest, kus sõna *examen* tähendas uurimist või katsumist. Ja eks eksamil uurigi professor *studenti* teadmisi, et siis õige ja õiglane hinne välja panna. Kui õppejõud lihtsalt vestleb üliõpilasega teadmiste väljaselgitamise eesmärgil, siis nimetatakse seda *kollokviumiks*. Sel juhul veel hinnet ei panda. On eksamid ja arvestused korras, siis võib *studiosus* lootma ka tasu *stipendiumi* näol, mis ladina keeles tähendabki tasu.

Ja olekski nagu kõik oluline öeldud sellest, mis käib keskajast meieni jõudnud kõrgkooli kõnepruugi kohta.

HILLAR PALAMETS

● Meie ülikooli tudeng saab kanda oma helesinise põhjaga tekli 1957. aastast. Pildil olevad tudengid panid üliõpilasmütsi esimest korda pähe ülikooli 350. juubeli aegu.

Miks muudeti kateedri nimi?

1. septembrist k. a. kannab bioloogia-geograafiateaduskonna taimesüstemaatika ja geobotaanika kateeder uut nime — nüüd on ta *botaanika ja ökoloogia kateeder*. Üle neljakümne aasta kandis kateeder oma endist nime ning see oli täielikus vastavuses tema õppe- ja teadusliku tööga. Kateeder valmis- tas ette bioloogia-geobotaanikuid koolidele ja teadusasutustele, kateedri teaduslik töö käsitles peamiselt taimesüstemaatikat (näiteks nüüdseks 11-kõitelisena ilmunud ja Eesti NSV riikliku preemiaga autasustatud «Eesti NSV floora» koostamine) ja taimkatte uurimist (eriti soode, metsade ja niitude taimekoosluste struktuuri analüüs ja taimkatte klassifikatsioonide koostamine). Alates seitsmekümnendate aastate algusest tuli kateedril üha rohkem hakata tegelema töödega, mis väljasid klassikalise taimesüstemaatika ja geobotaanika raamidest. Tõukejõuks said peaaesuruvad loodus- ja keskkonnakaitse probleemid, mis nõudsid ökoloogia arendamist, organismide (kateedris konkreetset

taimede) ja keskkonnatingimuste — eriti inimtegevuse poolt muudetute — vastastikuste suhete ja sõltuvuste uurimist. Kateedris spetsialiseeruvatest üliõpilastest moodustati väikesed rühmad, kes said bioloogia-ökoloogia spetsialistide (esialgu küll kohmaka nimetuse all «loodusressursside ratsionaalne kasutamine ja looduskaitse»). Üliõpilaste kursuse- ja diplomitööde temaatikasse ilmus üha rohkem looduskaitse ja ökoloogia probleeme. Elu ise nõudis uute ökoloogia-alaste spetsialkursuste loomist õppeplaanidesse. Ökoloogia ja looduskaitse aluste õpetamist oli vaja tugevdada ka tulevastele bioloogidele-pedagoogidele. Ka kateedri teadusliku töö plaanid muutusid — hakati tegelema bioindikatsiooniga, ökoloogilise monitoringuga, ökosüsteemide antropogeense dünaamika uurimisega. Kõik praegused kateedri õppejõud (prof. V. Masing, prof. H. Trass, dots. E. Kuk, v.-õp. A. Läänelaid, v.-õp. M. Zobel, v.-õp. M. Toom) on lülitunud täielikult või valdavalt ökoloogia, keskkonna- ja loodus-

kaitse probleemide uurimisse. Kateedri «ökologiseerumisele» viitab ka ametlik uurimistöö teema aastateks 1986—1990 — «Ökoloogilise monitoringu teoreetiliste ja meetodiliste aluste väljatöötamine ja ökosüsteemide antropogeense dünaamika uurimine». Kateeder on lülitunud Eesti NSV ja üleliidulise keskkonna monitoringuringute süsteemi, kateedri Tipu ökoloogia- jaam võeti üleliidulise ökoloogiliste foonitingimuste monitoringu võrku. Seal jälgitakse, kuivõrd säilib meie regiooni ühe puhtama õhukeskkonnaga ala ökokeskond, millised muutused seal toimuvad. Kateeder on seotud nii Eestis kui ka Nõukogude Liidu teistes osades (Baikalimaal, Primorjes jm.) lepinguliste tööde korras läbi viidavate ökoloogiliste uuringutega. Sõlmimisel on suur leping Norilskis asuva Põhja Maaviljeluse Instituudiga, et uurida Taimõri tundrataimkatte muutusi õhu saastatuse toimel (seal toimub nn. delihheniseerumisprotsess, põhjapõtrade tundrakarjamaade samblikuvarude katastroofiline vä-

henemine; kui suures ulatuses, millise kiirusega, milliste tundrakoose- luste degradeerumisega, pole aga selge). Uurimistööd viiakse läbi tihedas koostöös TRÜ ökosüsteemide laboratooriumiga.

Ülalöeldu ei tähenda, et kateeder «debotaniseeruks». Vastupidi, kateeder planeerib mõnede seni veel vähe viljeldud botaanikaharude sügavamat käsitlemist (taimeanatoomia ja -morfoloogia, botaaniline ressurs-soloogia) ning ka taimesüstemaatika (eriti väheuuritud alamate taimede osas) ja geobotaanika (viimasel ajal vaadeldakse seda üha põhjendatumalt ökoloogia osana) edasist arendamist.

Niisiis oli vaja ülikooli ühe allasutuse nimi kooskõlla viia tema tegeliku töö ja arenguperspektiividega. See vajadus realiseeruski taimesüstemaatika ja geobotaanika kateedri ümbernimetamisega botaanika ja ökoloogia kateedriks.

Kateedri juhataja
HANS TRASS

Et valitseks kord ja norm

Kes viimase aasta jooksul pole mahti saanud Tiigi tänava 14-ndat maja külastada, jääks küll nüüd ukse peal seisma. Üllatus? Jaa. Pealegi nõuab uus valvustusmõningast viivitust vajaliku dokumenti ettenäitamiseks. Koridorides tehtud sanitaarremont teeb ühiselamu sisseastujale sümptaatsemaks ja kodusemaks. Kodu ta ju on ning ega majaelanikud seda eitada püüagi. Puhke-, valve- ja sportmängu toad, suurpuhastused — kusagil pole üliõpilane abist ära öelnud. Nii on lühikese ajaga elu ühiselamus tudenglikumaks ja üha enam korra poole nihkunud.

Oigusteaduskonnas jamatema-

tikateaduskonnas, kes kõnesolevat ühiselamut kasutavad, on seoses kõrgkoolireformiga käimas eksperiment. See eeldab ka paremaid tingimusi iseseisvaks õppetööks.

Aga...

Oigusteaduskonna pere sel aastal küll suurenes, kuid teaduskonnale kuuluvate tubade arv vähenes. 11-sse kolme inimese tarvis mõeldud 12 m²-sse tuppa on sisse kirjutatud 4 elanikku. Ilus on kuulda lugeda jutte üliõpilaste elamistingimuste parendamisest. Ja soovitusi selle elluviimiseks. Et ühiselamust tuleb välja lüüa kõik korrarikkujad. Viimaks olukorda vajalike normide

piiresse, hakati patuseid otsima. Vähiastki (ka kogemata) peale langenud poripritsmest õnnestus korra tagamise huvides paras süüplekk puhuda. Nagu selgub, ei tulnud neidki patuoinaid nii palju, et ühiselamus kord ja norm valitseks.

Reservpind, mis eelmisel aastal oli 25, on nüüd tõusnud 36-le kohale. Seega seisab praegu osa tube tühjal, kusjuures eespool mainitud kümnekonnas toas tuleb piltlikult öeldes neljas voodi hommikute vastu seinast püsti lükata võimaldamaks päeval lahedamat liikumist.

Tudeng soovib, et tema elu- ja olmetingimused oleksid normaalsed. Muidugi saab ja peab palju selleks

ise ära tegema. Usinuse eest ses osas just hurraa hüüda ei saa. Aga on ka asju, milles üliõpilase hammas nüriks jääb. Lisaks pinnakitsusele teeb muret torumajandus, mis tulevasel matemaatikul või juristil kindlasti üle jõu käib. Et teki-d-padjad, mis praegu kaks elutuba hoivanud, jälle keldrikorruse pesulattu viidaks. Et veekraanidest osades tubades tõepoolest ka vett keerata saaks.

Lootuses abile ning lubades ka ise koduhoidlikumalt käituda Tiigi tn. 14 ühiselamu asukate nimel
TRIIN RAHNU.

Komsomoli-koosolek — etendusest mõttevahetuseks

Teisipäeva pärastlõuna istusime komsomolikomitees ja vaatime üksteisele küsisvalt otsa. Tulemas on ülikooli komsomolikongress, millele eelnevad kursuste ja teaduskondade koosolekud. Sekretär **Andi Kasak** ja asesekretär **Ain Lepikult** mõtisklesid koosolekute efektiivsuse üle.

Jah, siiaaani on isegi nii juhtunud, et õppejõud võtab kursuse käe-kõrvale ja viib loengult koosolekule — nagu lasteaia. Miks puudub huvi? See on ju üliõpilaste jaoks aasta kõige tähtsam sündmus. Minnakse nagu igavale etendusele, raamat igavuse peletamiseks püues; selle asemel, et sõna võtta asjadest, mis teaduskonnas parasjagu tulipunktis. Et keegi peale määratud esinejate kõnele, ei vääri lootust. Kui püsti tõustakse, siis ehk ainult paarisonaliseks repliigiks, mis puudub ainult kitsast ringi kohalolijatest.

Vastuväide: kuid kas mitte pisi-probleemidest ei hakkagi hargnema see, mis tegelikult puudutab kõiki. Jah, tõesti...

Kuid mõttevahetus ei hakka edema ilma teaduskonna büroo sekretäri ergastava avaettesteta. Küsimus on selles, kuidas esineda. Kõneleja ei tohiks mingil juhul kogu jutu vältel viibida silmadega paberis, vaid peab rääkima elavas keeles, mitte kroonulike abstraktsioonidega manipuleerides. Ettekande peen kunst — see on ka oskus provotseerida, irriteerida, nii et kuulajate süda kripeldama hakkaks; nii et mis-meele-see-keelele printsiip tõesti tööle rakenduks. Kui kõneleja kritiseerib, siis peaks see olema niivõrd väljakutsuv vormis, et paneks vastu väitma, ümber lükkama. Lõppude lõpuks on komsomoli-koosolek ikkagi oma asja ajamine ja sekretär ei suuda seda kõikide liikmete eest teha. Kui muidu ei saa, siis miks mitte pöörduda auditooriumi poole kasvõi nii: «Mis Sina sellest arvad, Siim, Andres...»

Üldjuhul neelatakse «kibe» alla ja püütakse mitte sattuda konfliktis, sest niikuinii midagi ei muudeta. Otsustame küll, kuid mida mõeldakse seal (näiteks rektoraadis), on hoppis iseasi. Tõesti, niisugune hoiak ei saa omavalitsuse eelduseks olla. Ometi annab omavalitsusprintsipi võimaluse otsuste realiseerimist kontrollida just tudengite eneste kätte. Keda siis ei puudutaks ühiselamud, õppetöö ja muud üliõpilaskonna elulaadi komponendid. Miks kardetakse rääkida?

Jah, õppetöö... Kritiseerides õppejõudu tekib alati mõte, kas ma puutun veel temaga eksamil kokku või mitte. Pooled või enamgi õppejõududest taluvad kriitikat heatahtlikult, kuid üliõpilase ja õppejõu vahe jääb siiski alles. Koosolekul oleks vaja sellisest lõhest üle saada — teaduskonnad on ju mõlemapoolsed! Mida me kardame?

Ja veel! Eelreklaam: sageli eemalõukav plakat, kus domineerib: «Osavõtt rangelt kohustuslik!» Eelinfona võiks olla märgitud, mis on koosolekut läbiv probleem peale tavapärase aruandluse. Büroo peaks välja selgitama ka selle, mis üliõpilast antud hetkel huvitab või vaevab ja need arutama kutsuvalt kuulutusele kandma. Sest «rangelt kohustuslik» tekitab ainult vastumeelsust, mis kohusetunnet pigem lüüa-matab kui äratada.

Kuivõrd teaduskonnad on täies koosseisus põldudelt tagasi alles 13. oktoobriks ning ülikooli komsomolikongress toimub 28. oktoobril, siis peavad teaduskondade komsomolibürood kiirustama. Oli ju esialgseks teaduskondade koosolekute viimseks tähtsaks 15. oktoober!

ANDI KASAK
AIN LEPIKULT
INDREK UDE

Esimesed kahutanud hommikud on läbi. Taas ladiatab hommikute vihma. Vähemalt praegu. Mine tea, missugune päeva algus on lehe ilmumise ajal. Praegu, kirjutamise ajal on end raske tagasi mõelda augusti algusesse, kuumadesse päevadesse, mil Looe-Venemaad mööda liikus kaks Eesti numbrimärgiga «Ikarust». Silme eest ei ole need lõputud metsad, võsad, kirikud, pitsiliste äärega majakesed veel nüüdki kadunud. Kirjutada sellest kõigest aga tahaks, sest ülikool puutub ka asjasse.

Reisirahutus annab märku kusa-gil juuli teisel poolel. Siis lihtsalt ei saa teisiti, kui mõtled neile paikadele, kuhu minna saab, tuhid siit-sealt materjali. Ligi kümmeaastat on õnnestunud kaasa teha Eesti Looduskaitse Seltsi suvisel õppereisil. Kui reisil lisandub kõigele nähtule teave ajaloost, loodusest, kultuurist, kui sind suunatakse vaatlema, võrdlema, siis ei olegi seda nii vähe. Aastatega oled omaks võtnud sujuva välielu koralduse. Oled leidnud tuttavaid peaaegu igast Eestimaa kandist. Kipud juba kõiki sõite võrdlema seltsi omadega.

Tänavusvüst retke 2.—9. augustini võiks lühidalt tutvustada järgmisena: Tartu — Narva — Similit — Kalitino — Gatsina — Tšerepovets — Valge järv — Kirillov — Vologda — Jaroslavl — Andropov (Röbinsk) — Moskva — Velikije Luki — Tartu. Kirjandule lisanduvad veel väikesed põiked ühele või teisele poole, kuid selles lehes tahaks peale sissejuhatuse kir-

jutada veel eestlastest Leningradi oblastis, õigemini seal kunagi elanud eestlastest.

TEAME ENDAST ROHKEM

Kaks esimest päeva oli meiega seltsi esimene asetäitja Jaan Eilart. Siin hakkas natuke kordama iseenda ridu moodunud aasta «TRÜ» nr. 23 ning Jaan Eilarti «Sirbis» nr. 30 avaldatut. Kirjutades seltsi eelmisest reist Karjala maakitsusele, mainisin Similit — kalmistut, paika, kus puhkavad põhiliselt eestlased. Huvitav, kui paljud on Leningradi maanteel (30.—40. kilomeetri vahel pärast Kingisseppa paremat kätt) märganud puude varjus eesti- ja venekeelset surnuaia tähistust, masina seisma jätnud ja vaatama kõndinud?

Sajand tagasi jõudsid paljud eestlased siia oma elu rajama. Hariti maad, ehitati talusid, jõuti esimeste meiereide, põllumasinade loomiseni. Varustati Peterburi. Talud on ammu kadunud, mõne maja leiab ehk veel vene külas, kuhu kollektiiviseerimise ajal nõuti kõikide ühikmajade kokkuvõtmist. Talude kunagist asukohta näitavad vaid põlispuude rühmad põldude keskel, eestlaste asumist üldse mitmed rohuvad viimased puhkepaigad. Sellesse olusse on suhtunud mitmeti. Ometi on vaieldamatult tööülgamine, põllumajanduse edendamine, selle viimine sealmail varem tundmatule järjele, hariduse janu (Ain Rannalet jt.).

Volossovo rajoonis olime Eduard Viiralt jälgedes vist küll esimene

ekskursioon. Senini on kunstniku sünnikohana kirjas Gubanitsõ(a). Jaan Eilart on neis paigus rännates märganud vastuolu sünnikoha, küla ja mõisa nimedes. Gubanitsõ nime kannab vaid luterlaste koguduse kirik. Selles pandi kirja ka Järvamaalt Kalitino mõisasse tööle läinud Antoni ja Sophie-Elisabethi esimene poeg. Sellegi laguneva kiriku kõrval kalmuajal on meiekeelset tähistust «Puhka rahus». Kiriku aknaorvale jäid meist maha karikakrad ja astrid. Kalitino mõis, kus tegelikult Eduard Viiralt sündis ja veetis oma lapsepõlve, asub veel hulk kilomeetreid kaugemal. Mõisahooned (praegune apteek-ambulatorium) on päris väike, aga korda tehtuna näeks täiesti omapärasena. Praegu on nii majal kui pargil räsitud ilme. Sealsamas kevaditi tekkiva karstijärve ääres vana mõisatöölise maja idapoolses otsas ongi olnud Viiraltite kodu. Jaan Eilart on selle ja järgnevagi kunstnik Nikolai Roerichisse puutuv tõeastunud. Edasine peaks olema küll juba Eesti kunstirahva enda hoolde, et Viiralt sündimaja seinale ka mingi mälestustahvel jõuaks. Vaevalt teab keegi kohalikestki praegu enam midagi suurest kunstnikust. Lähedal asuvas Izvora mõisas me küll ei käinud, kuid saime teada, et seal jälgis nooruke Viiralt Nikolai Roerichi maalimist. Tolleaegsele teoste jälgijale on Jaan Eilart otsinud Novosibirskisse kinnitunud kogust jm.

Leningradist ida poole jäävat ala kutsutakse Ingerimaaks. Siia on aegade jooksul elama asunud mitmed

soome-ugri rahvad: vadjalased, isurid, eestlased. Gatsinat võib pidada õigustatult nende pealinnaks. Sinna me reisi teisel päeval jõudsimegi. Seisime 1820. aastal rajatud pae-kivist luteri kiriku (kirhi — just nii oli seinapealne järeldustus) trepil. Jutluseid peetud eesti ja soome keeles, siin tegutsenud ka Eissen ja Hurt. Praeguses keskkoolihoones koolitanud aga Eesti Opetajate Seminar siinsetele lastele hariduseandjaid. Oli ju ümberkaudu ligi 400 eesti asundust.

Ingerimaa sidemetest Tartuga saab kõnelema hakata ülikooli loomisest peale. 1629. aastal moodustasid rootslased Liivimaa kindralkubermangu, kuhu kuulusid peale Liivimaa veel Ingerimaa ja Käkisalmi lään. 1633. aastal (aasta pärast ülikooli asutamist) määras J. Skytte kindlaks need Ingerimaa külad, kes pidid oma maavalduste sissetulekutest Tartu ülikooli vajadusi toetama. Hiljem kinnitati ülikoolile mitmed mõisad, mis varustasid teda kuni 1652. aastani. Kuninganna Kristiina otsustas siis mõisad eraisikuile ära pantida. Mainigem sedagi, et Ingerimaalt pärit noormehi asus ka Tartusse õppima.

Gatsinas lahkus meist muude ametikohustuste täitmise pärast Jaan Eilart ning reisi juhtimise võttis üle seltsi aseesimees Arvo Iital. Suundusime Leningradist mööda ida poole, katusime vahepeal Neeva vett, peatusime Volhovi lähedal ning võtsime suuna Põhja-Venemaa ühe tähtsaima tööstuslinna Tšerepovetsi poole.

(Järgneb)

VARJE SOOTAK

TÖLKEVÕISTLUS 1987

Tõlkida võib eesti keelde ilukirjandust maailma mistahes keelest. Proosateksteid (novellid, esseed, terviklikud katkendid romaanist või näidendist) pikkus võib olla 5—10 masinakirjalehekülge (2 intervalliga), luuletusi tuleb võistlusele esitada vähemalt 3 ühelt ja samalt autorilt. Esitada tuleb nii originaal kui tõlge kolmes eksemplaris. Eripreemia on parimale vahendusele NSVL rahvaste kirjandusest.

Osa võivad võtta kõik, kes on TRÜ statsionaarsed või mittestatsionaarsed üliõpilased alates käesolevast õppeaastast. Tööd tuleb varustada märgusõnaga ja pealkirjaga «Tõlkevõistlus 1987», lisada suletud ümbrikus tõlkija nimi, teaduskond, kursus ja elukoht ning toimetada hiljemalt 1. märtsiks 1987 ajalehe «TRÜ» toimetusse.

TRÜ LUULETEATER «VALHALLA»

alustab oma uut hooaega. 10. oktoobril kl. 20 etendub TRÜ klubis Fr. Tuglase novelli «Poet ja idioot» lavavariant.

SÜRRREALISM TARTUS

Näitus on avatud kunstimuuseumis (Vallikraavi tn.) teisipäevast pühapäevani. Kuna tegu on sürrrealismiga ja mitte surrealismiga, selle ebaradliku antikunsti haigusliku nähtusega, siis peaks näitus olema igati tervitatav just Tartus — kõrge maalikultuuriga ja vanade traditsioonidega kunstilinnas. Antisürrrealist R. K.

NAISKOOR

ootab oma ridadesse uusi laulu armastavaid rebaseid. Eriti teretunud on aldihaale. Vastuvõtt veel 9. ja 14. oktoobril kl. 18 aud. 128.

TANTSIMA

Kui Sa oled varem tantsukingi jalga sidunud, liikumisest rõõmu tundnud ja tahad seda jätkata, tule Eesti NSV teenelisse TRÜ rahvakunstiansamblisse.

Katsetel valitakse välja kõige laulisemad, tantsulisemad, nende langeb osaks au — olla TRÜ RKA liige.

Kaasa võta trenniriided ja hea tuju ning tule esmaspäeviti ja neljapäeviti kell 18 klubisse.

Tulgu needki, kel kõlav lauluhääl ja pillimänguoskus. Orkester ja laulurühmgi ootavad täiendust!

KLUBIS

Laupäeval, 4. oktoobril kl. 21 kesköödisko (kuulamiseks M. Oldfieldi helitööd).

Pühapäeval, 5. oktoobril kl. 21 temaatiline diskoõhtu «Viinakuu?» (ansambel «April Wine» loomingu).

Toimetaja VARJE SOOTAK

Peipsi peal

Meid oli pardal täpselt kuraditosina jagu, kui ülikooli hõbevalge mootorlaev «Prometheus» 13. septembri õhtul Kavastus ankru hiiwas. Algas ÜTU geograafiaringi väljasõiduritus Peipsile tutvumaks pindalalt Euroopa viienda mageveekoguga.

Esmalt võeti kurss Praagale. Veneetsiahõnguline küla Emajõe suudmes ja kolkapatriotismi õhkavad praagalased tõstasid meie mõtteid ääremaad probleemide. Plekkpaadiga talust talu sõites veendusime kohaliku elu-olu vormi ja sisu vastuolulisuses. Nii mõndagi jäi aga nägemata ja katsumata, sest kalamehekummikuid polnud keegi taibanud kaasa võtta.

Järgmine peatuspaik Piirissaar on läbi aegade tähelepanu köitnud kitsi looduse ja omapärase eesti-vene kultuuri sümboolsena. Saarlased kinnitasid, et nende põhitgevusaladest kalapüügist ja sibulakasvatusest tõuseb tulu mandrimaalestele. Kes kõrgeks ei pidanud, viskas pilgu 7,5 km² maalapikesele vaatetornist.

Lämmijärv, mille sügispäike ja kerged tuuleliidid sillerdama löid, jagas sõidulusti ning meeleolukust nii meile kui ka laeva saatvatele kajakatele. Reisisihiks seadsime Pihkva järve idaosas paikneva Talabski saarestiku, mis koosneb kolmest mandrijää taganemisel maha jäänud moreenikühmest. Zaliti ja Belovi saarel tegutses kalurikolhoos, kolmas, inimtühi Talabanets, on jäetud lehmadele karjamaaks. Vananaistesuvise ilma soosingus matkasime Belovi saarele mitu tili ru peale. Üliõpilasteurid tutvusid rannatüüpide ja metsa-niidukooslusega, vahetati suvepraktikantelt kogutud geomorfoloogilisi ja geobotaanilisi teadmisi. Poetasime taskusse rannakarpe ja -kivikesi, nii mõnegi herbaarium täienes uute taimedega.

Omajagu romantikat, põnevust ja ehk hirmugi tekitas tagasiteel torm. Valjenenud tuul tõstis laineharju, paisas ninas üles valget vahuvihma. Hakkajamad, et meremeheameest aimu saada, proovisid tüüri hoida. Optimistliku elevusega tervitati kütusevarude lõppemist, mis viis laeva hüdrodünaamika seaduste meelevalla. See polnud siiski mõjuvaks põhjuseks anda eetrisse SOS-signaali.

Aga Kotermanni võtame järgminegi kord ringi õppekespeditioonile kaasa.

ANTTI ROOSE, geogr. III k.

EUE • EUE • EUE

EUE • EUE • EUE

EUE • EUE • EUE

Breitenbrunnis „tõrukindraleid“ teenimas

INDREK MIIDLAGA võib malevaalust palju vestelda. Jõudnud operatiivkirurgia ja uroloogia ka-teedri assistendi ametini, kaitsnud kandidaadiväitekirja, pole ta senini murdnud kokku kümme aastat kestnud truudust EUE-le.

• Räägime seekord vaid mõõ-dunud malevasuvest. Eestis Teid kuu aega igatahes polnud.

«Juhtisin komandörina Saksa DVs Karl-Marx-Stadti ringkonnas, Breitenbrunnis töötnud ja rahvusvahelise noorsoolaagri koosseisu kuulunud vahetusrühma. Peale meie veetsid Lõuna-Saksamaa kainis looduses suve Moskva, Leningradi, Volgogradi, Irkutski, Bulgaraia, Tšehhoslovakkia ja ka SDV malevlased. Eestist sõitis sinna kuus tugevama ning neli õrnema soo esindajat. Mõni neist oli töötnud Gagarini rühmas. Teaduskondade kaupa jagunesime järgmiselt: kolm arstiteaduskonna lõpetanud tütarlast, viioliistlast geoloog, matemaatikaüliõpilane, tulevane küberneetik TPI-st, kolm juuraüliõpilast. Saksamaale läks EUE rühm ülikoolist esimest korda. Mõte sõlmida tööleping tuli matemaatik Peep Ubalt, kes stažeeris Karl-Marx-Stadti Kõrgemas Tehnikakoolis. Tema pidas ka sissejuhatavad läbirääkimised. Suure tänu oleme võlgu ka EUE keskstaabi liikmele Margit Tuulele.

• «Edasist» lugesime, et Teie kolleeg Margus Lepner töötas malevasena Jugoslaavias Ljubljana ülikooli meditsiinilinnakus.

«Mina ja mu kaaslased teenisime hoopis «tõrukindraleid». Nii kutsuti professionaalseid metsnikke nende tammetõru kujutistega õlakute pärast. Arganud kell kuus hommikul, einestasime, võtsime osa toidupajukst kaasa ja sõitsime kümme kilomeetrit bussiga objektile. Kindad kätte, kummikud jalga ning metsa-rummine võis alata. Küllaltki suurte normide tõttu pidime kõvasti rabama, eriti muidugi lõõktööpäevadel. Peeti ka laupäevak. Väga soojaks ja südamlukaks osutus võrurastajate-poolne vastuvõtt. Elasime Breiten-

brunnis ühiselamus, mis kuulub Karl-Marx-Stadti Kõrgema Tehnikakooli masinaehitusteaduskonnale. Saksa üliõpilased hoiaavad oma ühiskodu puhta ja korras. Suurem jagu ühiselamut puudutavaid küsimusi on nende endi otsustada. Ühiselamu oli kõigi mugavustega, spordisaalidega. Pesu pestakse automaatmasinatega.»

• Malevaromantika ei koosne ju ainuüksi tööst. Tahetakse ka lõbusalt ja sisukalt vaba aega veeta.

«Tegevusetult ei möödunud peaaegu ükski õhtupoolik, kõike ümber jutustada polegi võimalik. Peeti plakatikonkurss — teemaks solidaarsus Nikaraaguaga. Toredaks kujunesid tutvustamisõhtud, kus iga rühm pakkus valiku rahvuslikust muusikast, kommetest, roogadest. Nõukogude Liidu päeval esitasime huumoripalu, näitasime multfilme, kostitasime teisi pannkookidega. Eestlased tõestasid oma laululembelisust «Kungla rahvaga», rammu ja sitkust vastupidavusega kõievoos. Hästi maitses bulgaarlase valmistatud kõõgiljaroog, sakslaste lõkkel küpsetatud mets-seasink.

Korraldasime ka rühmasisesed üritusi. Ühel nädalavahetusel ronisime Maaginäestikus, kus paikneb SDV kõrgeim mäetipp Fichtelberg (1214 m). Nädal aega kestud Kulturreisel tutvusime Berliini, Dresdeni, Potsdami, Leipzigi ja Karl-Marx-Stadti vaatamisväärsustega. Käisime imetlemas Saksa Sveitsi, kust geoloog Ain Vellak tõi kaasa meie jaoks haruldasi mineraale.»

• Aga Teie ise? Kuigi olite met-sa raiumas, kas ülevaate Saksa meditsiinist siiski saite?

«Mul oli suurepärane võimalus külastada Berliinis Charité haigla kirurgiakliinikut, mis Saksamaal praegustest kõige moodsam. Haigla uksest avanevad automaatselt, palatid on kahekohalised ja vannituba-dega. Kogusin teadmisi haavand-tõve ravimisest kirurgiliste meeto-

ditega, mis Nõukogude Liidus veel vähe kasutatud. Leppisin kirurgia-osakonna juhataja Horst Witteriga kokku, et Charité haiglat võivad edaspidi külastada Eesti meedikud, kes Saksa DV-s nii ameti- kui ka turismireisil. Võiks kaaluda sinna ka meie üliõpilaste praktikale saat-mist. Üldse tunnistasin kõige kasulikumalt veedetuks niisuguse malevasuve, kus töö tulevasele erialale võimalikult lähedane. Siis saab õppepraktikal kogutud teadmiste lii-sa. Tagasi sõites kohtasime rongis ühe Nõukogude Liidu laevaehitus-tehnikumi õpilasi, kes sooritasid praktika SDV ettevõtetes. Häda-vajalik oleks mõni aeg Saksamaal praktiseerida saksa filoloogia üli-õpilastel. Samal ajal tasub seni-sest veelgi rohkem teiste maade noori Eestisse malevasse, aga ka õppepraktikale kutsuda. Külalisi oskame me soliidset vastu võtta. Ajal, mil Saksamaal töötasime, saabus sinna telegramm Eestis te-gutsevatelt SDV malevlastelt. Tea-tati, et Eestis on kõik väga huvitav ja tore. Breitenbrunni rahvusvahe-lise noorsoolaagri ülem, tehnika-insener Hans-Günter Heinell kavat-seb talvel Tartusse sõita ja tutvuda teadusraamatukogus leiduva eri-alakirjandusega.»

• Mõni sõna oma rühmakaas-lastest?

«Oldi üksmeelsed, nii töö- kui ka peolembelised. Vaatamata suhteli-selt lühikestele ajale kujunes male-vavaim päris tugevaks. Breiten-brunni laager võitis teiste laagrite-ga peetava võistluse. Seegi teeb Tartu rühmale au, mida ürikuna jääb kinnitama puutahvile maalitud tänukiri.»

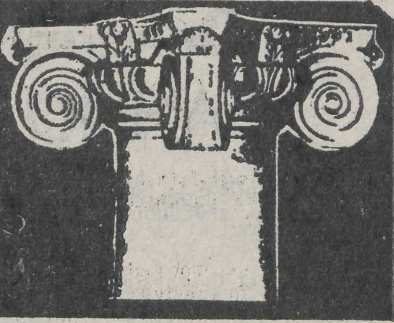
Usutles JAAN LUKAS

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 26 (1460)

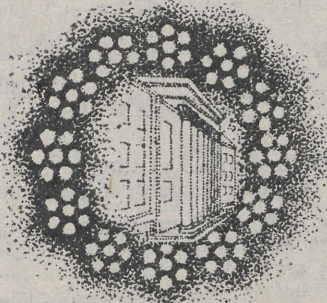
Reedel, 10. oktoobril 1986

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

EPA

35

1951. aastani nimetasid end põllumajandus-, metsandus- ja veterinaariaüliõpilased TRÜ üliõpilasteks. Veel 1951. aasta mais tutvustas «TRÜ» abiturientidele nende erialade õppimisvõimalusi, kuid juba kutsudes õppima Eesti Põllumajanduse Akadeemiasse. Sügisest alustas lõd 7 teaduskonda: agronoomia-, zootehnika-, veterinaaria-, hüdro-melioratsiooni-, maakorraldus-, metsandus- ja põllumajanduse mehhaniseerimise teaduskond.

Homme tähistab akadeemia pere oma 35. tähtpäeva.

Ülikool õnnitleb ja tervitab teid!

«PA» 1000. number

Kollegilikult pisut kadestades ja järele teha tahtes näeme: et EPA õppejõud laseb oma lehes — «Põllumajanduse Akadeemias» sulet palju vilkamalt joosta kui meil; et EPA tudeng on oma elukutse koolitamisest tõsiselt süüvinud ja arutleb selle üle ka lehes; et EPA õppejõud naerab ka; et EPA tudeng avaldab oma mõtteid pingutamata, erilisi vormivõtteid otsimata, et...

Õeldakse, et parimad soovid on soovid konkurendile — tänu teile tuleb meil endilgi pingutada.

Ikka vähem suuri sõnu ja rohkem suuri mõtteid soovivad kolleegid ülikoolilehest!

Poliitpäeval

kõneles aulas vabariigi prokuröri esimene asetäitja Ulo Koots mitmetoimest tulust. Aktuaalseks muutunud teema, mille termingi ajakirjanduses veel ühtlustamata (mis ta siis on — kas «mittetööne tulu», «hõlptulu» või koguni «ebaseaduslik tulu»?) tõi koonale peale õigusteaduskonna kuuajate teisigi. Küsimusi oli rohkesti. Saadi teada, et vabariigi-prokuratuuril ei ole võimalik sõlmida õigusteaduskonnaga lepingut teaduslike uurimiste kohta. Seda õigust on küll taotletud, kuid jäetud rahuldamata. Teaduskonna õppejõud annavad arvamusi seaduseelnõudele, kuid see toetub ainult entusiasmile. Sageli tuleb seda teha kiirustades, sest tähtaeg lühike, alati polegi seda võimalust. Kõneleja nõustus auditooriumiga, et palju rohkem tuleks välja anda koodeksite kommentaare ja muud erialast kirjandust. Kirjastuskomitee põhjendab nende vähest imumismõimalust «ENSV seaduste kogu» väljaandmisega.

VI terioloogia sügiskool

toimus 22.—28. septembrini Endla Riiklikul Looduskaitsealal. Osalejaid oli Tallinna Looma- ja ENSV Metsamajanduse ja Looduskaitse Ministeeriumist, ülikoolist ja Eesti Metsainstituudist. Nädaia jooksul koguti andmeid pisiimetajate levikuatlasile ning kuulati ettekandeid lehtiire populatsiooni dünaamikast (A. Kirk), tuhkru vanuse määramisest (K. Kübarsepp), euroopa naaritsa levikust (T. Maran), samuti imetajate levikuatlas koostamisest (P. Ernits, M. Masing, A. Miljutin, U. Timm). Elavat arutelu põhjustas aspirant Jaanus Kiili mõtted Eesti terioloogia minevikust, olevikust ja tulevikust.

Moskvas

ühiskonnateaduste kateedrite juhatajate üleliidulisel nõupidamisel viibisid rektor prof. Arnold Koop, parteikomitee sekretär dots. Paul Kenkmann, NLKP ajaloo kateedri juhataja prof. Johannes Kalits ja poliitilise ökonoomia kateedri juhataja Mihhail Bronšteini.

Rahvatriatlonile

11. oktoobrini registreeritakse (Kitsas t. 8, kl. 10—18) pühapäeval, 19. oktoobril toimuvale rahvatriatlonile. Osa võtta võivad kõik need, kes on saanud arstilt loa, ning vähemalt 17 aastat vanad. Võistkondlikult saavad osa võtta vaid karskusühingu liikmed. On ju oktoober karskuskuu ja sellegi ürituse korraldab linna karskusühing. Võistlusaladeks on 500 m ujumist, 40 km jalgrattasõitu ja 10 km jooksu. Lähemat infot antakse t. 3 48 04.

Tänu

Arstiteaduskonna päeva käskkiri

Rektori käskkirjas pälvivad arstiteaduskonna päeva puhul tänu professorid Ulo Hussar, Herman Vahter, Vello Salupere, Lembit Tähepõld, dotsendid Aade Liigant, Helgi Silm, Anne Ormisson, Heidi Maaros, Regina Kaskmets, Anatoli Landör, nooremteadur Maie Simson, insener Auli Oue ja tehnik Evi Silm.

Hea õppeedukuse eest said tänu osaliseks üliõpilased Tuuli Kõk (ravi III), Katre Lensman (farm. II), Kristiina Pisk (stom. II), Ülle Pruks (ped. III), Benno Margus (ravi IV), Katrin Noor (farm. IV) ja Tatjana Voronina (ravi V).

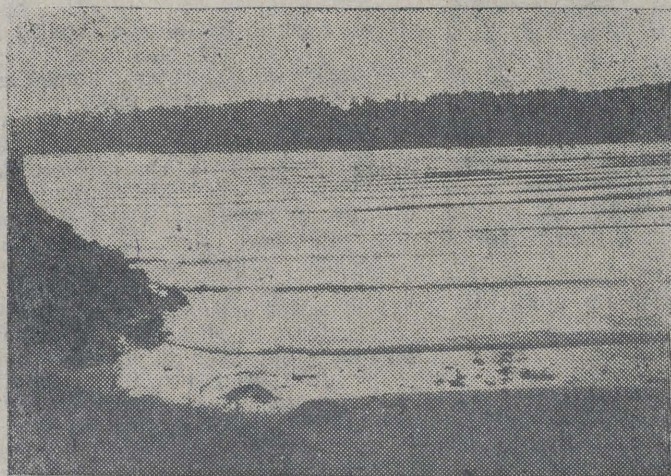
NBI ARSTITEADUSKONNA PÄEVA ERIMATERJALID JÄRGMISTEL LEHEKÜLGEDEL.

de hakul E. Kase kuulsaks kirjutatud Varesaare matkaonnist kesk Muraka raba.

Palju on ringis muutunud tema 28 tegevusaasta jooksul. Ei teagi, mis on ehtsam, mis parem: kas asutajaliikme entusiasm või tänased tööd ja hooled.

Oodates 12. oktoobril teid kõiki meie avamatkale Taevaskotta tahan öelda Tuglase kombel: «... on nagu kohiseks kuldne jõgi kauguses.»

INDREK SARE,
farm. IV k.

Volga kaldal oli meie kõige meeldivam telkimisplats. «Reisiridades...» jätkub Looduskaitse Seltsi aktiivi õppereis (vt. 4. lk.).

Looduskaitseringi vilistlase DANIEL MAASINGU foto

Luuderohi

kõigile rebastele toimuvat Tartu linna ekskursiooni. Väga huvitavad olid ka ELKS-ga ühised suveretked.

Ringi tegevuse põhisuunaks on ja peab saama veel enam töö väljas (ei unustata ka teooriat). Just välisüritused on need, mis eristavad LKd teistest ringidest.

Pöörates pilgu minevikku näeme, et suur on olnud ringi panus mitmete kõrge kaitseväärtusega alade (Neeruti, Laimjala loopealsed, Karksi, Kõrvemaa, Kurtna jt.) uurimisel. Kaheksa monograafilist tööd on pühendatud NSVL esimese — Lahemaa rahvuspargi rajamisloole.

Ring on alati ulatanud oma käe konkreetsete hooldusmurede leevendamiseks. 1960. aastal kaevati lahti ja luugistati unustusehõlma vajunud Aruküla koobastik. Seati sisse külalisraamat. Kasvab ringlaste istutatud mets Peipsi rannaluidetel ja Kobratu karjääris.

Aastail 1981 ja 1982 töötas looduskaitse suvemalev. 1961. aastast alates kogu Nõukogude Liidus ja hiljem ka Soomes kinnistunud looduse õpperadade põhimõtte pärineb ringi praegustelt vilistlastelt. Ringi vaimuse on vorminud aeg, mil ringlaste keskel liikusid Johannes Piiper, Friedebert Tuglas, Volde-mar Panso, August Sang, Ott Kangilaski, Villem Voore, Hans Kruus jt. — kuulates vilistlaste juttu imestades, kui palju jõuti ära teha. Üht-teist oleme teinud meiega, kuid

LK — selle rohelise luuderohulehe taga on Tartu üliõpilaste looduskaitsering. Asutatuna 1958. aasta 13. märtsikuu päeval (samal päeval ilmus «Eesti Looduse» esimene number), on LK vanim looduskaitse üliõpilasorganisatsioon maailmas. 1977. aastal ÜRO egiidi all toimunud ülemaailmne valitsustevaheline looduskaitsehariduse konverents fikseeris selle rahvusvahelises ulatuses (vt. «Education a l'environnement...», 1977, lk. 31).

LK teaduslik juhendaja on olnud algusest peale Jaan Eilart, TRÜ looduskaitse ja kodu-uurimise kabineti juhataja, TRÜ keskkonnakaitsekomisjoni esimees. LK on kaht kõrgkooli, TRÜd ja EPAt ühendav üliõpilaskoondis, nii et see pole pelgalt bioloogide-geograafide ettevõtmine. Tema hõlmas saavad senisest rohkem näha ka teiste teaduskondade tudengid. Ringil on rikkad traditsioonid: õppeaasta algul, harilikult oktoobris toimub avamatk Taevaskotta. Siin saavad kokku vilistlased ja liikmed, uudistama tulevad rebased. Vana-aasta õhtul süütame küünlad kultuuriloolaste ja loodusteadlaste haudadel. Raadil, ringi algusaastail võeti koos vastu uut aastat. Kevadsemestril toimub aastapäevakonverents, lõpulõkkel Järveljal tõusevad vilistlastesõpradesse lõpetajad. Loodame taastada igasügisest J. Eilarti juhatamisel

ESMAKURSUSLASELE! Osakem kasutada raamatukogu!

Üliõpilaste kasutada on õpingute jooksul meie vabariigi suurimaid ja vanimaid raamatukogusid — TRÜ Teadusraamatukogu, kuhu enam kui 180 aasta vältel on kogutud üle 4 miljoni teose. Et neid endale kättesaadavaks teha, nende hulgast vajalik ja huvipakkuv üles leida, peab tundma raamatukogu katalooge, mille süsteem on paljude aastatega kujunenud üsna keerukaks. Seda ja paljusid teisi raamatukogutarkusi jagab ülikooli raamatukogu I kursuse üliõpilastele igal sügissemestril kursuse «Sissejuhatus erialasse» raames. Kolm õppust (2 tundi) toimuvad raamatukogus selleks ettenähtud auditooriumides väljaspool üldist tunniplaani. (Tunniplaanis ettenähtud ajad ja auditooriumid jätab raamatukogu kasutamata).

Seepärast palume I kursuse rühmanemadel tulla nüüd kohe, kui õppetöö on alanud, raamatukokku bibliograafiaõppuste aja suhtes kokku leppima, et saaksime planeerida oma auditooriumide kasutamist. Kokku saab leppida informaatore juures raamatukogu fuajees (k. 8—17) või teatmekirjanduse lugemissaalis, kuhu võib tulla kell 8—22.

Soovime kiiret sisseelamist õppetöösse, mida nõuab lühikeseks jäänud sügissemester!

LAINE KILK

Ülikooli kammerorkester — unelm või reaalsus?

Reaalsus oli see 1950-ndate aastate ülikooli muusikaelus, ka 1970-ndate alguses, siis muutus unelmaks. Ehk saab taas reaalsuseks? Et saabuks helk, mil võiks lausuda: milline imekaunis helkede kokkulangemine — aias kõlavad *alma mater* i kepilliorkestri helid!

Ei ole ju suur saladus, et tudengite, õppejõudude ja teenistujate seas on terve hulk kunagisi usinaid kepilliõppureid. Elukutsevalik ja mitmesugused huvid on tõrjunud pillimängu kõrvale, kuigi muusikahuvi ehk polegi päris vaibunud. Vana armas pill on jäänud kapiot-sa tolmuma või toanurka seisma. Ta meenub vaid harva perekonna keskel, koosviibimistel ja seitskondlikus ringis. Miks mitte taastada vana sõprus pilliga ja ühineda koosmuusitseerimiseks kammerorkestrisse?

Oma abistavat kätt dirigendipuldis on lubanud «Vanemuise» noor dirigent Andres Heinapuu. Esialgu puuduvad vaid viiuli-, adi-, tsello- ja kontrabassimängijad, kellega koos siseneda kaunis kammermuusika maailma.

Ootame kõiki soovijaid 13. oktoobril kl. 21 klubisse (ruum 201). Kel võimalik, võtku ka pilli kaasa! Julgust ja ettevõtlikkust!

Klubi kunstilise isetegevuse osakond

Dekaani sõna. ANNO 1986.

● Kas on muljeid ja kokkuvõtteid kirjeldamiseks mõeldud akadeemilist aastat?

Võiks öelda, et õppeaasta ülesanded täideti. Edasijõudvus oli traditsiooniliselt hea. Väljalaskeplaan sai ületatud, lõpetajaid oli rekordiline arv. Nende ettevalmistamise kvaliteet on meil raske hinnata, seda peavad tegema teised. Täpsemad teaduskonna materiaalse baasi arendamise võimalused, nüüd on näha kliinilise baasi arendamise võimalused saajandi lõpuni.

Teaduskond reageeris kõrghariduse uuendamise projektile. 3. juunil ilmus see «Rahva Hääles» ja 10. juunil korraldasime teaduskonna nõukogu erakorralise koosoleku. Seal vastuvõetud otsuse alusel peaks toimuma niihästi õppeprotsessi, teadustegevuse kui ka baasi arendamine.

● 1950-ndatel aastatel konstateeriti üliõpilaste ja õppejõudude ülekoormatus, 1956. aastal nägi Kõrgema Hariduse Ministeeriumi instruktivkiri ette auditoorse töö osakaalu vähendamist ja iseseisva õpitegevuse tähtsuse suurendamist, samuti rohkem aega kõrgkooli õppejõududele teaduslikuks tööks. Mis garanteerib nüüd heade mõtete eluviimise? Kuidas parendatakse tohtrite ettevalmistust?

Sellele küsimusele ei ole ühetähenduslikku vastust. Ma arvan, et eelkõige peaksid projektist tulevad ametkondlikud normatiivid andma kõrgkoolidele suuremad vabadused.

Arstiteaduse õpetamine on küllaltki spetsiifiline, võiks isegi öelda, et meil on olemas arstiteaduskond ja ülejäänud ülikool. Arvestades kogemusi mujalt maailmast ja ka seda, et meie saame õppeplaani Tervishoiuministeeriumilt, ei ole võimalik väga suure hurraaga õppeprotsessi vabaks andma minna.

Opetuse efektiivsuse suurendamiseks on mitmesuguseid võimalusi.

Minu arvates on keelte õpetamine arstiteaduskonnas mõttetud (keeli tuleb õppida nooremalt), see on üldhariduskooli nõrkuse tagajärg. Kehaline kasvatus kohustusliku ainega on nonsens. Ütlen seda, olemata üldse spordivaenulik, loodan, et olen isikliku eeskujuga näidanud vastupidist. Kehakultuuri arendamine on terve ühiskonna küsimus ja siingi tuleb harjumus kujundada nooremas eas. Ilmselt on vaja revideerida ka ühiskonnateaduste õpetamise mahtu.

Pedagoogiline protsess on konservatiivne ega muutu väga kiiresti. Tundide maht ei ole liiga suur, teadmisi saab küllalt, aga oskusi ei saa. Argu siin mõeldagu üksnes manuaalseid oskusi — see viga on näiteks kirurgia subordinaatoritel. On vaja õppida korralikult anamneesi võtma, tähtis on igapäevane suhtlemine haigega. Vanematel kursustel peab fundamentaalaineid kordama.

Et meil kujuneksid oskajad spetsialistid, peab suurendama eriala prestiižikust ning üliõpilaste, samuti arstide endi aktiivsust. Väga oluline on töö ringides, see jääb eelkõige andekatele ja püüdlikele. Negatiivseks motivatsiooniks on piits. Oht välja langeda on välismaa õppeasutustes suurem kui meil. Edasijõudmatuse põhjusteks on vähene võimekus, vähene soov tööd teha ja ka kehv tervis. Õppimiseks peab tervis korras olema, selle tagamine jääb suuresti igatihe enese mureks. Meie eelistame edaspidi akadeemilist puhkust vältida. Kui tervis paraneb, võtame loomulikult tagasi.

Õppeprogramme võib teaduskond 20% ulatuses ise valitseda. Kuidas siin protsenti mõõta, see on veniv kriteerium. Meie ülikoolis on õpetamise traditsioonid pikad ja ka teedrid küllalt kompetentsed, formaliseerimisele tuleks vähem tähelepanu pöörata. Programmid ja plaanid on orientiir. Spetsialist peab ise teadma, kuidas ja mida õpetada.

● Kas midagi parandab ka ülikooli sisseastumiskatside muutmine, teravat diskussiooni välja kutsumine komisjonivestlus?

Igat asja võib lõpmatuseni täius-tada... Mina jätkaksin sisseastumiskatsid ära, võtaksin aluseks kesk-koolihinde. Katsuksin saada koo-lidest objektiivsemad iseloomustu-si ja eelkõige püüaksin rakendada olemasolevaid teaduslikke meeto-deid, et üliõpilaskandidaadile nõu anda ja vastuvõtmisel võimekust ning sobivust arvestada.

Esimesele kursusele tuleks jätta võimalus 10–20% üliõpilaste vajajangemiseks.

Vestlus peaks olema pärast eksa-mite tegemist. Praegune mudel meile ei sobi. Maaelanik saab soodustuse, aga meil ei ole linnajärgedest piirkondadel linnaga olulist vahet. Põlva on maa, Põtsamaa aga linn... Kaks aastat sanitarina töö-tanule antakse koim lisapalli — ei saa aru, miks.

● Milline on tegelikult uusehi-tuste seis? Mis saab kurikuulsast morfoloogiakorpusest?

Meie plaanid ja reaalsus ei lähe omavahel kokku. Hetke seis on sel-line, et peame võitma morfoloo-giakorpuse. XIII. viisaastakusse mahtumise eest. Käesoleval viis-aastakul peaksime koostama uue projekti. Keaaised asjad on uus punktiinik ja psühhiaatriaiga uue hoone esimene järk. Edaspidi on järjekorras uus sünnitusmaja, väga toenaoliselt ka nakkuskom-pleks ja kliinilise haigla palatikor-pus.

● Kaks aastat tagasi ütlesite ajaleheveergudel, et arstiteaduskon-na üliõpilane on kahtlemata parim kogu ülikoolis. Sellest olid mitmed teiste erialade tudengid vaimusta-tud: näe, kuidas dekaan oma üli-õpilaste kohta sõnab sõna võtta! Kas Teie usk arstitudengisse on püsima jäänud?

Ma arvan ikka sama moodi. Ei mingisugust kahtlust selles osas. Näitajad ei ole tegelikult mõõdetav, aga võtame kasvõi suure ma-huga õppetöö või täiesti õppetöö-väise teadustöö.

Suures heterogeense üliõpilas-konnaga teaduskonnas, kus deka-naat paljut ei suudagi juhtida ja suurt rolli etendab kateedrite töö, mõjub üliõpilase hoiak väga palju.

Peaaegu rõhutama OTU töö tulemuslikkust. Vaatamata suurtele juttudele omavalitsusest on OTU olnud seni vahet ainult iseseisva-maid üliõpilasorganisatsioone. Suu-remat arengut omavalitsuse suu-nas tahaks soovida ka komsomolile.

Tudengitel jääb teinekord puudu algatusvõimest oma asjade ajami-sel, aga see on ehk kõrgkooli seni-se teatud stagnatsiooni süü. Aastaid on püütud töötada nii, et midagi viltu ei läheks. Midagi peab viltu minema, sest tudeng alles õpib.

● Mis on traditsioonilise tea-duskonnakonverentsi eesmärk?

Konverents on korraldatud juba ammu. 50–60-ndatel peeti kohalike konverentside rohkem, praegu igal teisel aastal. Meie teadus on roh-kem jõudnud üleliidulisele ja rah-vusvahelisele areenile, kompleks-programmid ja spetsialiseerumine vähendavad kohalike konverentside puhtteaduslikku tähtsust.

Eesmärgiks on ennekõike õppe-jõududele üksteise teadusliku tege-vuse tutvustamine, mis loob eeldu-si teatud integratsiooniks. Tahaks loota, et ka üliõpilastel on huvitav. Ise mäletan, et niisugused konve-rentsidsid pakkusid meile üliõpilasajal väga suurt huvi — kuidas õppejõud esinesid, kuidas diskussioon kulges.

● Arstiteaduskonna päeva lehe-küljed koostas ja kirjutas tea-duskonna pressisekretär JAA-NUS HARRO ravi VI kursusest.

Mis teil oli (naeratusega)?

● Dotsent HELGI SILM, Te olete aktiivne tohter, laste nahahai-guste spetsialist, õppejõud ja seega ka teaduslik töötaja — kas ei ole raske veel õppeprodekaanina õhtu-poolikute üliõpilasi ütsitada? Kui-das Te selleks üldse aega leiata?

Parasjagu raske. Põhitöö asjad tuleb päeva ajal ära ajada ja kõik muu jääb õhtuks.

Tuleb mingil määral kusagilt kokku võtta, aga näete: ravitöölt kokku hoida ei anna, õppetöölt kokku hoida ei saa... järelikult see, mida muudu teeks õhtupoolikute, teadustöö nimelt, niikub laupäeva-dele ja pühapäevadele.

Jah, muidugi tuleb see perekon-na arvelt, perekond kannatab eel-kõige. See ongi naisfunktsionääri õnnetus.

● Kas on vahet tänase tudengi ja Teie üliõpilaspõlve aegse vahel?

Minu arvates on tudeng peaaegu kogu aeg ühesugune olnud. Mõned küll arvavad, et praegune on laisk ja lohakas, aga kui püüda kristal-selt aus olla ja analüüsida, siis on üliõpilane ikka püüdnud võima-luste piires laiselda ja selle, mis tõesti vaja, ikka ära teinud. Täna-päeva tudeng on kena noor inime-ne. Tõsi, meie ajal lennati kergemi-ni ülikoolist välja. Kuid uued tuu-led puhuvad, edaspidi püüame lood-ritele kiiremini lõppu peale teha.

Vahest on tudeng nüüd mõne-võrra julgem ja otsustavam. See tähendab, keskmine tudeng.

● Mida soovite oma üliõpilaste-le arstiteaduskonna päeval?

Jõudu ja jaksu aktiivseks õpi-ja teadustööks! Ja et omavalitsus, kui see käiku läheb, aitaks kaasa õppe-protsessi korraldamisele. Ega ma administraatoritööd sellepärast tee, et see mulle meeldib.

Ta ju hingab ja liigub

AJALOOREAD
(Üks kateeder)

Ülikooli taasavamine — luuakse anatoomia, füsioloogia ja kohtuarsti-teaduse kateeder. Füsioloogiat loevad G. F. Isenflamm, K. F. Burdach, L. E. Cichorius

1820 — iseseisev füsioloogia, patoloogia ja semiootika kateeder, juha-tavad J. J. F. Parrot, M. H. Rathke, A. W. Volkmann, F. Bidder

1852 — F. Bidder ja C. Schmidt avaldavad monograafia «Seedemah-lad ja ainevahetus»

1860 — eraldub füsioloogia kateeder

1869–94 — kateedrit juhatav A. Schmidt

1896 — kateedrijuhatajaks saab V. P. Kurtšinski

1919 — luuakse füsioloogia ja füsioloogilise keemia professor. Pro-fessoriks ja füsioloogiainstituudi direktoriks saab A. Lipschütz

1926 — töö võtab üle A. Fleisch

1932–44 — füsioloogiat õpetab M. Tiitso

1944–75 — kateedrit juhatav E. Käer-Kingisepp

1953 — asutatakse Eesti Füsioloogide Selts

Alates 1975 — kateedrijuhataja on E. Vasar

Füsioloogia kateedri ruumid on hämmastavalt pingevabad, on pal-jud üliõpilased väitnud. Kunagi rääkis üks vanem ja enam näinud tudeng rebastele: nii valitult heade inimestega kateedrit ei näe te oma stuudiumi vältel enam ühtegi.

Uus Anatoomikum, mis õigupoolest polegi kunagi anatoomikum olnud ja võlgneb oma väärtuse pigem analoogiale Toomemäe otsas olevaga, on ise üks Tartu akadeemilise ajaloo mälestusmärke. Juubeli-päevil (teadagi mis juubeli!) tõsteti Kassitoome nõlvakule mälestus-sammas professor Alexander Schmidtile. Teenekas füsioloog vaatab nüüd, kuidas püsib maja, mis tema tööpäevil ehitatud sai.

(Ausambad, mille kohaletoometamist ise nähtud, kaotavad veidi oma katarsist tekitavast jõust. Liiga kaugele tulevikku ei tohi auväärt meeste aukujudeks saamist lükata. Vanad ja varakult tuttavad monu-mendid liituvad linnavisiooniga orgaanilisemalt. Siiski, mõeldud aastal oli teadusraamatukogus võimalik näha pilti prof. H. Normanni fotokogust, millel peatatud hetk F. R. Faehlmanni mälestusmärgi detailide üksteise otsa upitamisel. Pidin selle samba oma subjektiiv-ses aegruumis ümber ajastama — ka Faehlmanni mahutati kivisse enam kui 80 aastat pärast surma.)

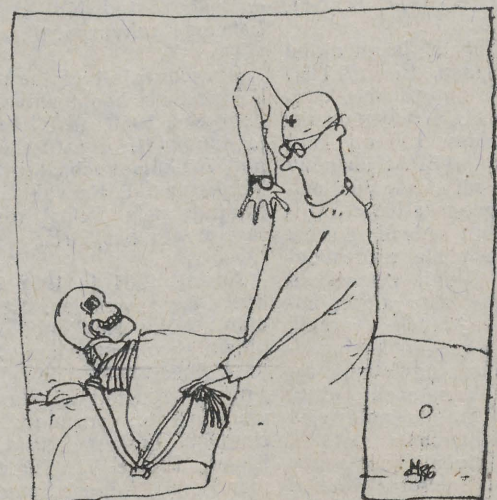
Muidugi on maja ka seest omapärane, sest taolisi enam ei tehta. Ka paljud kaua hoitud esemed tulevad meelde, et kunagi nägi teadus-teistmoodi välja. Ehk küll eesmärk on alati üks.

(Järg 3. lk.)

● Arstiteaduskonna dekaan prof. Ain-Elmar Kaasik.

Eile sãrasid arstiteaduskonna auditooriumid taas valmuvalgusest: kuues sektsioonis peeti ära teadus-lik konverents üldnimega «Arstitea-duse edusammud». Konverentsiks ilmunud teesidekogumikus on esin-datud 202 tööd, planeeritud ette-kandeid oli 63.

● MAREK STRANDBERGI joonistus.

Orandum est ut sit...

● INTERVJU SPORDIMEDITSIINI KATEEDRI JUHATAJA PROF. TOOMAS KARUGA

● Terves kehas terve vaim — see on üldaktsepteeritud hüüdlause. Ometi — väidetakse, et Juvenalis öelnud tegelikult: oleks soovitatav, et terves kehas oleks ka terve vaim. See tähendab ju vaat et vastupidist. Kuidas on Teie arvates — kas tervel vaimul terve keha või terves kehas terve vaim?

No minu arvates on üldiselt mõeldud ikka nii, et mõlemad peavad korras olema.

Praegu on kogu maailmas imelik olukord: kulutused meditsiini suurenemisele, aga elanikkonna tervist see ei paranda, haigestumus suureneb. Eriti nähtav on see meil endil, vaatamata tervishoiu profülaktiivsele suunatlusele ei lähe haiguste ärahoidmise peale lihtsalt küllalt raha.

Dotsent Laur Karu on uurinud TRU üliõpilaste tervist ja näidanud, et kui esimesel kursusel on haigeid 5%, siis viiendal kursusel 22. Häda on ikka selles, et kehailine aktiivsus on madal. Inimesed ise sellele tähelepanu ei pööra ja tõhus selgitustöö on ka soiku jäänud. Olin nädala eest Smolenskis koos Kiievi Kehakultuuri Teadusliku

Paljud on lihtsalt elukondlikel põhjustel sellelt töölt ära läinud ja paljud on paaristideks edutatud. Ka meie vabariigis on mitmetest spordimeedikute juhtivspetsialistid saanud.

Määrab see, et kõik on ikkagi endised sportlased. Süstemaatiline ettevalmistus annab ülejäänud eelised üldettevalmistusega arstidega võrreldes. Spordimehed on igatahes rahul.

● Väga palju üliõpilasi tuleb teistest liiduvabariikidest — on's neil kohanevaskus?

Imelikki, aga nad kohanevad päris hästi. Põhiliselt tulakse Lätist ja Leedust, see pole kaugel pühade ajal ja mõnikord nädalavahetuselgi kohtumiseks. Aga neid on siin paar-kolmkümmend ühest kandist, suhtlevad omavahel ega tunne ennast ka isoleerituna. Aeg minevat siin nii ruttu, et ise ka imestavat. Keelprobleemi ei ole tekkinud.

● Kateedri teadusliku töö suund?

Meil on põhitöoks, arstliku kontrolli meetodika täiustamine, just elektronarvutustehnika põhjal. Ole-

● Professor Jüri Saarma on kirjutanud, et inimeste teadvus on psühhiaatria probleemide osas oluliselt evolutsioneerunud. Siiski näib, et päris hästi kõik ei ole. Teie majas käib üliõpilasi mitmest teaduskonnast: juristid, psühholoogid ja defektoloogid, muidugi arstid. Kuidas tehakse neile mõistetavaks psühhiaatria eetika?

Ma olen kateedri õppejõuna töötanud peaaegu kõigi erialade tudengitega. Ka praegu, niipalju kui ma nendega kokku juhtun, on meie haigla ja eriala eetikaküsimuste käsitlemine üks põhimissioone, mida ma endal arvan olevat. Olen päris kindel, et teiste õppejõudude taotlused on samalaadsed. Eetiliste küsimuste lahendamine käibki läbi kateedri õppejõudude. Ma ei oska küll vahest päris objektiivselt hinnata seda, kui täpselt klapih loengul räägitav haiglas näha olevaga.

Suur osa üliõpilastest, kui mitte suurem osa, on siiski eelarvamuste, kujujutlustega. Mõnikord on pärast haiglat läbivat esimest tutvumisi küsitud, kus need päris haiged siis on. Nagu peaksid nad meil keldris kongides elama. Igaüks neist ettekujutus psühhiaatriast rahva teadvuses pärineb veel sõja-järgsestki ajast, sest suur murrang haiglasiseses miljões saabus koos psühhofarmakonidega, mis võimaldavad haigete seisundit püsivalt kontrollida. Haiglapildist on kadunud psühhomotoorse rahutusega haiged.

Ebasoodsalt, vahest isegi masendavalt võib mõjuda krooniliste haigete nägemine, samuti psühhofarmakoteraapia kõrvaltoimete avaldus. Ei harjata sellega, et vaimuhaigete kontingent pole püsiv ega homogeenne. Tekib hoiak: «meie» ja «nemad». Ometi võib tänane haige täiesti tervistununa haiglast väljuda ja äsjane «väljaspool» olla homme psühhiaatri abi vajada.

Veel võib tähele panna, et kui kõneldakse võõrastest inimestest, kasutatakse rahumeeli sõnu «hullumaja» ja «hullud». Juhtub keegi omastest meile ravile tulema, asenduvad need sõnad kohe «haigla» ja «haigega». Nii avaldub kõnepruugiski läbimõtlema, ebahumaanne hoiak.

Mingil määral kohtab vulgaarset hoiakut ka teaduskonna lõpetanud arstide hulgas.

Psühhiaatrilise teadvuse osakaal maailmas tõuseb. Järjest rohkem valdkondi põimub psühhiaatriaga läbi.

● Mis võib teha arstist psühhiaatri, kui traditsioonilised arstidele esitatavad nõudmised praegu nimetamata jätta? Kas kaadriga on raskusi?

Näib, et arstide ja üliõpilaste teadvuses on toimumas nihe psühhiaatriale soodsas suunas. Psühhiaatria on isegi mingis mõttes populaarne.

Üks osa tudengitest tuleb vaimuhaiglassee mingisugust metafüüsist maailma otsima. Sageli samastatakse psühhiaatriat hüpnosiga, psühhonaalüüsiga, s.t. psühhiaatria osadega, pealegi mitte kõige olulisematega. On ilme, et huvi tekib nendel üliõpilastel, kellel on kalduvus inimese hingeelule tähelepanu pöörata. Psühhiaatriks ilma selleta ei saagi. Üks väga vajalik eeldus on see, mida rahvakeeles nimetatakse inimese tundmiseks, mis põ-

Psühhiaatria ja elu

● INTERVJU TARTU VABARIIKLIKU KLIINILISE PSÜHHONEUROLOOGIAHAIGLA PEARISTI DOTS. ARNO AADAMSOOGA

hineb osalt kogemustel, osalt aga sünnipärasele võimel. Inimese juurde ei saa minna joonlauaga. Ma ei taha sellega öelda, et psühhiaatrias oleks kõik kuidagi ebamäärane, aga teadmisi saab rakendada paremini, kui on parem intuitsioon.

Psühhiaatri töö põhiraskuseks ei ole mitte niivõrd rahutute vaimuhaigete ruineeriv mõju arstile, kui-võrd pingutus inimesega intensiivse suvakontakti loomisel. Algupeale peab mõjuma psühhoterapeutiliselt, tuues sealjuures välja iseloomulikke sümptomaatikas. Teha seda päevast päeva — see ongi raske, aga see ongi huvitav.

● Teie mitmed lootused on kindlasti seotud uue majaga?

Esimesed voodikohad vaimuhaigetele loodi Tartus 1877. aastal. Praegune hoone läks käiku 1881. aastal. Sada ja viis aastat tagasi ehitati Tartusse viimati psühhiaatriat tarbeks.

Just sellepärast ei vasta see, mida üliõpilased näevad, alati sellele, mida me räägime. Materiaalsest baasist lähtuvad objektiivsed asjaolud ei lase kaasaegset haiglamiljöö sisse seada. Meie kliinik on eesrindlik, raviviisid ei ole maha jäänud. Töötasin Pariisis kolm kuud väga kuulsas kliinikus ja veendus, et meie diagnoosimise ja ravimise tase neist maha ei jää. Meie olime diagnoosimisel isegi detailsemad.

Kõige halvem Tartu haiglate hulgas meie maja ei ole, aga ikkagi on ta kohendus, ja saja viie aastane.

Uus haiglahoone ülikooli baaskliinikuna peaks võimaldama olulise, põhimõttelise murrangu. Hea oleks, kui kaasneks murrang ka inimeste ettekujutuses psühhiaatriast. Viimane sõltub muidugi psühhiaatritest enestest: sellest, missugused on ravi tulemused, ja sellest, kuidas nad teevad selgitavat tööd.

● Ikka räägitakse uue vaimuhaigla esimesest järgust, mis peatselt valmivat. Tähendab, teine järk tuleb veel või ehk kolmaski?

See teine järk... Esimeses järgus on palatikorpus 150 voodikohaga. Teise on mõeldud veel üks niisamasugune korpus ja majandushooned.

Teise järgu ehitamise aeg on praegu lahtine. Esimese järgu valmimise on ehitajad lubanud 1988. aasta esimesse kvartalsse. Aasta jooksul läheb haigemaja käiku. Uues haiglas on üsna avarad võimalused nii psühhiaatria kateedri kui ka ÜMPI eksperimentaalse ja kliinilise psühhofarmakoloogia laborile, kui praeguse töömahu ja koosseisuga arvestada. Oleks aga tegijaid!

Muidugi, osakonnad jäävad mitmele poole laiali. Opetöö toimub seetõttu samuti mitmes kohas.

● Missugused probleemid on kerkinud narkoloogia vallast?

Eelkõige materiaalne baas. Osa-

kondadena töötavad selleks kohaldatud hooned, mis igas mõttes nõuetele ei vasta.

Praegu jätab soovida ettevõtete ja ka perekondadepoolne aktiivne ravile suunamine. Pärast seda, kui riiklik poliitika muutus, on pikemaajad joomasööstud harvenenud. Kui aga töömees joob ühe päeva, tundub ettevõttele olukord talutavana. Kuigi inimene, on krooniline alkohoolik.

● Vahest tahate lehe kaudu midagi vabariigi arstikonnale soovida?

Jääb soovida kasvavat tähelepanekust psühhikahäirete avastamisel nende haigete juures, kellega oma erialaga seoses kokku puututakse, ja tõsisemat ning asjalikumalt suhtumist leitud hälvetes. Kõigepealt nende inimeste vaimse tervise huvides, kuid ka sellepärast, et psühhikahäireid ignoreerides muutetakse oma erialane arstidöö vähem tulemuslikuks.

● Kas Teil on veel mõni mure?

Mind häirib, kuidas ilukirjanduses, teatri- ja filmikunstis mõnikord psühhiaatriat esitatakse. Selles ma näen üht põhjust, miks meie rahva teadvuses psühhiaatria ei liigu õigele kohale. Nii kiiresti kui seda sooviksime. Mõnel pool lisatakse psühhiaatria nagu mingiks võrtsiks lahja leeme sisse, ilma et seda oleks tarvis, ilma et leemel endal oleks mingit vastavat problemaatikat. Ma ei ole psühhiaatrilise temaatika vastu üleüldse. Noh, näiteks lähemast minevikust — Tartu inimesed riigid ka seda «Käopesa». Arvustuste järgi oli mul aimus, et tuleb kartada kõige halvemat. Tänu originaal kavatsustele ta mulle isiklikult riivavat muljet siiski ei jätanud. Seal on ühiskondlike probleemide ülekandmine vaimuhaiglassee täiesti selgelt mõistetav. Mõnesuguseid agasid võib öelda, aga aruka vaataja jaoks pole teadust diskrediteeritud. Psühhiaatriat pole solvatud. Teisel pool on Enn Vetemaa «Mõbiuse leht». Sellest lõopivast toonist, millega Vetemaa üldse kirjutab, ma ei räägi. Olgu see hea või halb, juba on küsitud Hindrey sõnadega: «Kas see on mingi pikant lõbu rahvale?» Vaimuhaigete ravimisega ei sobi anekdootlik stiil, mis paneb psühhiaatrid katuseharja pidid ronima ja laseb vohavatel seentel vaimuhaiglat hävitada. On asju, mille puhul me ei saa niisuguse möbiuse peale välja minna.

Ta ju hingab...

(Algus 2. lk.)

Selles majas, selles kateedris antakse üliõpilasele mõistmine, et kõik see, mida ta on õppinud koosnevat rakkudest ja organitest, tõepoolest elab, s.t. liigub, vahetab ainet, ärritub. Siin nähakse, mis on loom-eksperiment, ja pannakse ise käsi külge. Siin tegutseb ka paljuliikeline ÜTO füsioloogia ring. Ettekandeid on kevadkonverentsil alati arvukalt. Vähesed jäävad mitmeks aastaks pidama — tänapäeval on tulevane arst sageli juba sisseastumiseksamitest saadik hingega kliinikus. Mõned jäävad. Aga ka ülejäänud on teadusliku tegevusega kokku puutunud, aimu saanud. Küllap sõltub nende edaspidine uurimistegevus või selle puudumine suuresti esmase mõjustuse toimesuunast ja jõust.

Kateedris uuritakse mitmete elundkondade funktsioone — hingamist, seedeelundite sekretsiooni, vere omadusi, impulsi sünaptilist ülekannet kesknärvisüsteemis... Ja siin ei ole oma teaduse ajalugu mitte üksnes mees peetud, vaid prof. Elise Käer-Kingisepa poolt ka põhjalikult uuritud ja publikatsioonidega valgustatud.

Millest tuleb eriline hõng füsioloogia kateedrisse? Kas mõjub kogu kateedri juhataja prof. Elmar Vasara üliõpilaste seas silmapaistvaks tunnistatud rahulik meel ja heatahtlikkus? (Kuigi eksamil on mitmed «heart professorilt» soovitus ja kavatsetud madalama hinde saanud.) Või mis tõenäolisem, on kateedrisse tööle kogunenud lihtsalt kõik niisugused inimesed? Võib-olla sellest, et aknad on suured ja kitsus ei kägista? Nahkkõidetega uhkeldavast raamatukogust ja dots. Tullio Ilometsa poolt ajaloomuuseumi tassimata jäänud laboriseadmetest? Või sellest kõigest kokku ja FUSIOLOOGIAST kui teadusest?

...mens sana in corpore sano!

Reisiread Loo-de - Venemaast 2.

Kolmandal päeval suundusime Tšerepovetsi linna poole. Tükk aega jäid meist paremale metallurgia-kombinaadi korstnad. Sõidame, sõidame, aga mööda ei saa. Terast, valtsmetalli, malmi jm. tootev kombinaat asub tegelikult 15 kilomeetri pikkuselt linna servas. Pärast lõunatamist sõitsime meiegi mõned kilomeetrid lausa tehase territooriumil; seal kulgesid nii maantee, trolli- kui bussiliin. Kivisütt tuuakse siia Vorkutast, rauamaaki Koolast. Nii et töötlemiskoht ei ole väga kaugel. Asupaiga poolest sobib Tšerepovets ka veel seepärast, et siit läheb raudtee nii Leningradi kui Vologda suunas. Kombinaadi suurus näitab vahest seegi, et siin läks eelmisel aastal kõiku maailma suurim sulatusahi. Meie põikasime siia vaid korra, sest tee viis edasi põhja poole. Enne vaatasime ka ära Rõbinski veehoidla põhjaotsa, mis ulatub Tšerepovetsini.

Tee Valge järve poole (Beloje järv) oli algul päris korralik. Üsna varsti muutus see tee-ehituseks ja meil tuli sõita lausa külade vahel, mis mõistagi pakkus palju huvitavat vaatepilti kui magistraallilt vaadates.

Belozerskit mainitakse kroonikais esmakordselt 862. aastal. Kindlusevallid on aidanud kaitsta linna. Tänapäeval on säilinud linnakese üldpildis puumajad, mis tihti meenutavad kaupmeeste maju, kaubaaidadki on äratuntavad. 15.—17. sajandil kujuneski Belozerskist tuntud kaubakeskus, asetses ta ju põhja ja lõunat ühendaval veeteel. Valge järve loodeosa on aga üks kaugemaid paiku, kus säilinud soomeugrilased. Seal elavad vepslased.

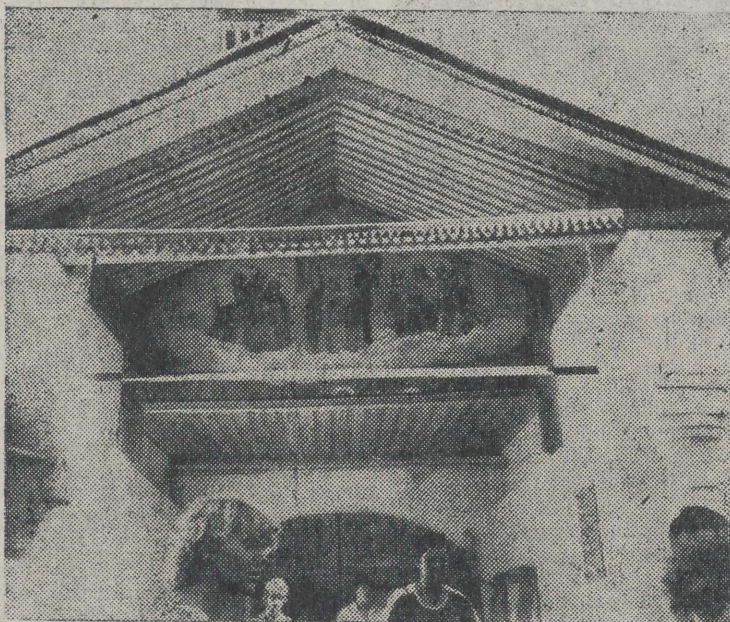
Kui bussis jagati läbi mikrofoni arvamus ümbritseva maastiku, põlvkonna jm. kohta ning reisi lõpus päriti ka kõige kaunima paiga ja meeldejäanuma hetke kohta, siis ei osanud küll korraga sõnastada elamus, mis jättis see põhjamaa üksindus ja mahajäetus. Kui oleksime Belozerski lähedal pääsenud kohe praamiga üle kanali (kanal ühendab Valget järve Rõbinski veehoidlaga), jäänuksime sellest ilma. Kuid need praamid ei mahutanud meie busse ära ning tuli sõita teise ülevaatekohta. Aeg oli tegelikult sealmaal, et pidanuksime laagripaika otsima, teigid üles lööma, õhtusööki tegema hakkama. Kahel pool teed ei olnud aga muud kui soo, võsa, sekka metsagi. Vastu ei tulnud ühtegi sõidukit. Kui lõpuks tollesse ülesõidukohta jõudsime, andis külastajatel imestada: niisuguseid busse pole nad veel näinud. Päike oli loojumas. Veest paistsid kirikutornid, Valge järve ja kanali ühine-

mine oli nõudnud endale kunagise küla.

Ega ülesõit ise ka lihtne olnud. Et praamile peale ja maha sõita, tuli teed kindlustada laudade ja palikidega. «Ikarused» on küllaltki madalad. Selle ületulekuga tegime liigi sajakilomeetrise übersõidu, sest ka järgmisel päeval ei saanud veel niipea tagasi (st. lõuna poole Vologda suunas) pöörama hakata. Lõputu metsa vahele oli ära eksinud

ja (tütarlaps on lõpetanud võõrkeelte instituudi) oleks pühendanud meid oma valdustesse palju põhjalikumalt, kuid meid oli hakanud kummitama ajahäda. «Tänu» übersõidule hakkasime graafikust maha jääma. Ees olid aga veel Kirillovi ja Vologda kloostrid oma kirikute ja muuseumidega.

Ja siis Tartu sõpruslinn Jaroslavl, suurim meie teel. Sidemetest Eesti ja Tartuga on meie ajakirjanduses

● Feraponti kloostrikiriku uks.

DANIEL MAASINGU foto

ka mõni külake, kus elu näis olevat vaid ühes-kahes majas. Kas suvitajad, ei tea. Mitu korda astusime bussist maha, et see kergemini üle sillakeste pääseks, loopisime teetähtsaks oksi ja kive. Lõpuks jõudsime siiski suurele Arhangeelski—Vologda maanteele. Vähehaaval hakkas kaduma mets, tekkisid põllu- ja karjamaad, tulid külad ja suuremad asulad. Võiks öelda, et edasi jäid meie teele kirikud ja kloostrid lausa üksteise järele.

Üllatas Feraponti küla. Feraponti kloostrikirik kuulub Kirillovi-Belozerski ajaloo- ja arhitektuurikompleksi. Andrei Rubljovi loomingulist suunda jätkas Moskvas XV sajandi teisel poolel Dionissi (Dionysios), kes elas umbes aastail 1440—1506. Feraponti kloostrikiriku seinamaalinguid peetakse vana-vene monumentaalkunsti meistriteosteks. Tema loomingut on vähe säilinud, seepärast on Ferapontis palju uudistajaid, Sümpaatne muuseumijuhata-

nõnda palju kirjutatud, et korrata ei tahaks. Linn on suur põnevat vanemate ja suursuguste uemate ehitustega, imekaunist kirikutega. Kunstimuuseumis võib näha Perovi, Brüllowi, Aivazovski, Verestšagini, Repini, Siškini ja paljude teiste töid. Üks maal pärineb ka Nikolai Roerichilt. On ülikool. 1750. aastal loodi siin esimene Venemaa teatritrupp.

Jaroslavlist pöörasime uuesti põhja poole, nüüd siis Rõbinski veehoidla lõunakaldale. Vahepeale jäi aga meie kauneim laagripaik otse Volga kaldal. Oli isegi mõnede sümbolne siia oomajale jääda, sest Looduskaitse Seitsi reisidel oleme viibinud Volga alguse juures Seligeri järve lähedal, olemas ületanud seda jõge mitmel korral. Siin, Andropovi linna (end. Rõbinsk) ja Jaroslavl vahel on ta muutunud teeliseks laevateeks. Üksteise järel sõitsid meist mööda küll praamid, kaubalaevad, küll nelja-viekkorruse-

lised reisilaevad. Eriti põnev oli neid jälgida pimedas. Need tulemeres reisilaevad otsekui kutsusid kaasa. Vaatamata suurele laeva-koormusele oli vesi päris puhas. Ujuda said kõik, kes tahtsid.

Rõbinski veehoidla ääres tehtud pilt oli juba eelmises lehes. Mida lisada? 1941. aastal rajatud ning seitsme aasta jooksul veega täitunud hoidla oli esimene Nõukogude Liidu suurim tehisejärv (umbes nagu terve uus Peipsi). Vee alla jäi aga 633 asustatud punkti. Kuigi väärtuslikumad ehitised ja varad suudeti mujale paigutada, ei hoolitud tollal veel paljust, mis säilimist vajavaks. Hoidla on mõjutanud ka siinset kliimat, teinud temperatuuri madalamaks. Tuuleviigust ja külma saime ka omal nahal tunda.

Edasi oleksime pidanud sõitma Uglitši suunas, kuid mõne aja pärast muutus tee nii võimatuks, et «Ikarused» tuli ringi pöörata ja Jaroslavl kaudu Moskva poole sõitma hakata. Nii kaotasime veel tunde ning kuusemetsa kaitseala külastamiseks Kalinini oblastis jäi aina vähem aega. «Kuldse Rõnga» linnad saatsid meid Moskva poole. Edasi marsruut oli enamikule juba tuttav. On ju seltsi rahvas käinud Valdamaal, Kesk-Venemaal ning neid teid pidi juba sõidetud. Punkti meie reisile pani aga tehnika, sest täitsa korralikul maanteel kostis korraga bussi tagaotsast üks põmakas ja oligi kõik. Edasi saatsime pool päeva mööda Nelidovo kaevurilinnas, kus parandati bussi. Niime kahjuks kuusekade kaitsealale ei saanudki. Käisime küll veel Velikije Luki vennaskalmistul, kus rohisime eesti sõjameeste haua ja jätsime nende kalmudele lillekimbud.

Oligi läbi tublisti üle 2000 kilomeetri kestnud nädalane reis. Kuidas seda nimetada? Kas Põhja- või Loo-de-Venemaale, läbi kuue või seitsme oblasti? Lõpistime Leningradi, Vologda, Jaroslavl, Vladimiri (õige pisut), Moskva, Kalinini ja Pihkva oblasti. Kuigi mõni päev kulus vaid sõiduks ja bussist välja saime vähe, oli omamoodi huvitav näha maastiku ja eluasemete muutust. Palju huvitavam kui näiteks kuulata anekdoote. Kahel viimasel aastal on sõidetud ainult kahe bussiga. Varasematel aastatel on üks bussitais olnud Tartu üliõpilaste looduskaitseringi tudengeid. Puudus neis igatahes oli. Võib-olla traditsioonid taastuvad? Ringi vilistlasi oli küll: Rein Laiverik ÜMPIst, Daniel Maasing 2. keskkoolist, Anne Nurgamaa lisakust jt. Looduskaitse Seitsi aseesimees Arvo Iital, seekordne reisirühma juht, on ise üks ringi seitsmekümne aasta jooksul aktiivset. Vilistlasi ja uusi huvilisi ootab ring järele traditsioonilisele avamatkale, sellestki on lehes täna juttu. Aga Venemaal oli igatahes huvitav!

VARJE SOOTAK

OTO VÖRDLEVA KULTUURILOO JA ORIENTALISTIKA RING

alustab oma 10. tegevusaastat. Avaüritusel neljapäeval, 16. oktoobril kl. 19 Tähe D 120 pajatab ringi esimees Arne Uusjärv reisimuljeid Burjaatiast ning näitab slaide. Kuulama-vaatama on oodatud kõik huvilised, eriti nooremalt kursustelt, sest võetakse vastu uusi liikmeid. Samas on soovijatel viimane võimalus registreerida ennast Ida keelte õppekabineti keeltkursustele.

OTO VÄLISKIRJANDUSE RINGIS

Kolmapäeval, 15. oktoobril kl. 17 peahoone aud. 139 vestleb AGU SISASK

(«Loomingu» Raamatukogust, Jaapanist jm.). Oodatud kõik huvilised!

TARTU ÜLIÕPILASTE LOODUSKAITSERING

Pühapäeval, 12. oktoobril toimub avamatk Taevaskotta. Väljasõit Tartust Pelteri rongiga kl. 10 (kaasa võtta võileib, sõber, sõbranna ja hea tuju).

Pühapäeval, 19. oktoobril toimub matk Laeva katesseosse. Koguneme kl. 9.30 Ülikooli tänavale Vanemuise alumisest parklasse. Ehitame laudteed, korjame kuremarju, teeme lõket. Jalga paneme kummikud, kaasa võtame söögi. Tagasi jõuame kl. 20.

Juhatus

RSR • RSR • RSR RAHVUSVAHELISTE SUHETE RING

Koosolek toimub teisipäeval, 14. oktoobril kl. 18 teadusraamatukogu auditooriumis 239. Teema: «Suvi 1986».

PRESSIKLUBI

Nüüd on teisipäevaks jälle kõik majanditest tagasi ning kl. 16 on kõik pressisekretärid oodatud toimetuses. On palju uudist!

ESMAKURSUSLASTE BALL

toimub kolmapäeval, 22. oktoobril kl. 20 «Vanemuise» kontserdisaalis. Pääsmed palutakse välja osta õpperühma esindajal TRU klubist ruumis 209 esmaspäeval, 20. oktoobril ja teisipäeval, 21. oktoobril kl. 11—13 ja 16—19.

KLUBIS

Reedel, 10. oktoobril kl. 21 disko ja meenutusõhtu «Sügistuunid, ööd ja päevad». Laupäeval, 11. oktoobril kl. 21 kesk (sügis) öödisko. Pühapäeval, 12. oktoobril kl. 20 sügispidu:

- sügist trotsib ansambel «Rentaabius»,
- sügisloterii,
- moedemonstratsioon,
- müügil sügisannid.

TRU LUULETEATER «VALHALLA»

alustab oma uut hooaega. Täna kl. 20 etendub TRU klubis Fr. Tuglase novelli «Poeet ja idiot» lavavariant.

Toimetaja VARJE SOOTAK

Maja, kust nad tulevad

● MEHIS POLD, ravisakonna V kursuse üliõpilane, arstiteaduskonna ainsa ühiselamu vanem — kuidas on ühikas lood uut moodi mõtlemisega?

Meie ühikas on TRU kõige suurem ühikas üldse, samuti elab siin kõige rohkem rahvuslii koos. Hakame ajaloo pihta — maja on vana. Et ta nii kaua korrrast ära oli, ei ole inimestel veel tekkinud «oma maja tunnet». Võib küll öelda, et viimase aastaga on paranenud nii remondiasjad kui ka siin elav seltskond. Aga maja juures on edasimineku suuren.

Oma osa on muidugi «juunipöördele», aga ka mingisugune põlvkondade vahetus on toimunud, praegused elanikud mõtlevad rohkem sellele, et majas võiks vähem lärmata.

Praegu on kombeks kriitiliselt sõna võtta. Kõige kriitilisem olen ma nende üliõpilaste suhtes, kes ei oska tualettruume kasutada. Samuti jätavad soovida köökide olukord, eriti poiste korrusel. Ohtuti ei koristata; kui prügikast täis, kooritakse kartuleid põrandale. Siinamäni on liiga palju omamehepoliitikat aetud.

Tunduvalt on tugevnenud ühiselamu valve. See on nüüd osaliselt tasuline: kella 6—12 ja 17—23 ajal istuvad all palgalised valvurid. Palgatud valvurid on väljas ka igal teisel ööl. Peab ütleva, et üliõpilased on ka korralikumalt valvama hakanud.

Sportiruum sai tõstekangi, hantlid, topispallid, seal saab ka mängida squash-tennist. Lauatennise laud on viiendal korrusel.

Klubil ei ole kahjuks mingiks suuremaks ettevõtmiseks sisustust ega varustust, aga loengulised üritused ei meelita enam rahvast kokku.

Majas on 800 kohta. Paljud on läinud erakatesse, kuhu nad sissekirjutust ei saa, nii et ühikas on koht kinni. Muidugi on toakaaslastel nii mugavam, probleemi lahendada aga raske. Need «partisanid», kes ühiselamus sisse kirjutamata elavad, on ka arstiteaduskonna üliõpilased ja eriprobleeme nendega ei ole.

Eelmisest kevadest saadik on ühiselamu siseruumides suitsetamine keelatud. Tegelikuses on seda raske ellu viia, määrav on ikkagi tulevase arsti enda teadlikkus. Vähemalt peaks iga inimene nii kaugelt jõudma, et konisid koridori ei loobi.

Igaüks, kes majas elab, peaks vastutama selle eest, et enda järel mingeid jälgi maha ei jäta.

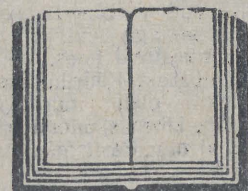
Küsitlajalt. Minnes õhtul ühiselamusse vanemat otsima, juhtusin kokku seninägematuga. Esimest korda kuendat aastat kestva stuudiumi vältel küsiti minult fua-jees dokumenti näha.

Uusi trükiseid

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 743. Электрохимические и хроматографические методы анализа, их применение в охране окружающей среды. Труды по химии. Тарту 1986, 500 экз., 196 с., 1 руб. 80 коп.

Преподавание юридической психологии и ее практическое применение в свете решений партии и правительства. Тезисы докладов и сообщений межвузовской научно-практической конференции 17—19 сентября 1986 г. г. Тарту—Кяэрику. Часть II. Тарту 1986, 500 экз., 208 с., 85 коп.

Преподавание юридической психологии и ее практическое применение в свете решений партии и правительства. Тезисы докладов и сообщений межвузовской научно-практической конференции 17—19 сентября 1986 г. г. Тарту—Кяэрику. Часть I. Тарту 1986, 500 экз., 216 с., 85 коп.

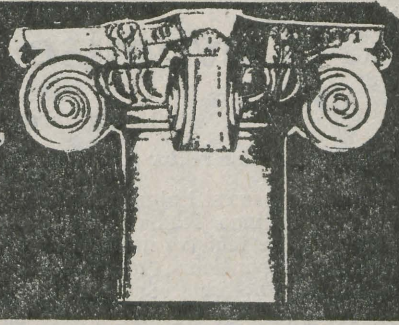
Arstiteaduskonna päeva materjalide järg.

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 27 (1461)

Reedel, 17. oktoobril 1986

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

Eleuspäevi on teil juba
nädala jagu. Uus õppekor-
pus, pidulikud konverentsid,
näitused, külalised, külali-
sed... Homme veel aasta-
päevaaktus linnahallis, ball,
siis maratonijooks. Heade sõ-
nade ütlejate seas on ka
TRÜ esindus. Aga mitte ai-
nult nemad, kõik. Pealegi on
teie majas üle paarisaja TRÜ
lõpetanu. Ja TPIst tulnud
on jätkunud ülikooli. And-
mine ja võtmine vastastikku.

ÖNNE JA EDU SULLE,
TPI!

TRÜ nõukogus

- VALIMISED
- NSVL RIIKLIKU PREEMIA KANDIDAADID
- EELMISEST ÕPPE- JA KASVATUSAASTAST.
- NB! VÕLGNIKUD!
- VANEMTEADURITE ARU- ANDEID
- TRÜ NÕUKOGU SEMESTRI TÕOPLAAN

● Konkursi korras valiti 10. oktoobri koosolekul rahvamajan-
dusharude ökonomika kateedri
professori kohale majandusdoktor
prof. Heiki Määr, patoloogilise fü-
sioloogia kateedri juhataja dotsendi
kohale meditsiinikandidaati Kalju
Paju, filosoofia kateedri vanemõpe-
taja kohale Tõnu Luik ja sama ka-
teedri õpetaja kohale Veera Arak.
Professori kutset taotleti medit-
siinidoktoritele Raul Talvikule ja
Jaan Pärnatile, dotsendi kutset pe-
dagoogikakandidaati Ants Reinmaa-
le, füsioloogiakandidaati Eha Viita-
rile ja keemiakandidaati Ulo Lange-
lile.

● Teadusraamatukogu direktor
Laine Peep tutvustas uurimust
«Kõrgkooli õppe- ja kasvatus-
töö ning teadusuuringute raamatukogu-

liku ning informatsioonilis-biblio-
graafilise teenindamise süsteemi
väljatöötamine ja rakendamine». Nõukogu liikmed hääletasid selle
töö autorite (Laine Peep, Ants Kal-
likorm, Maare Kümnik, Kaljo Lepik,
Naresh Mody, Ülle Must, Aili Nor-
berg, Pille Tiirmaa, Urve Tõnnov,
Lia Urba, Malle Ermel) esitamise
poolt NSVL riikliku preemia saami-
seks.

● Õppeprorektorid prof. Jüri
Kärner ja Valter Haamer analüüsi-
sid eelmise aasta tulemusi.

Läinud õppeaasta tõi kõrgkooli-
ellu küllaltki palju uuendusi: ekspe-
rimendi ettevalmistamine, arvutus-
tehnikat õpetamine, pedagoogilise
praktika sisseviimine I kursusest
peale jm. Õppeaasta oli 91,7%. Sellega on TRÜ teiste Eesti kõrg-
koolide seas eelviimane TPedl ees.
Varasemate aastatega võrreldes on
tulemused veidi tagasi läinud. Pi-
sust vähem oli ka üksnes neljalede
ja viitele õppijaid. Vähemaks on
aga jäänud ainult kolmelede õppi-
jaid. Rohkem oli läbikukkunud
ning suurenes eksamite tulemata
jäänute arv. Aastas eksmatrükulee-
riti 285 üliõpilast (kõige rohkem
edasijõudmatuse tõttu — 171). Nii-
samasugused suurenemised ja vähe-
nemised kehtivad ka kevadessioo-
ni kohta, kusjuures mõnedki numb-
rid on talvessiooniga võrreldes

pisut kehvemad. Üldist suurt taga-
siminekut siiski ei ole, kokkuvõttes
võib tulemustega rahule jääda.

Teaduskondadest tõusis õppeedu-
kus kõige rohkem ajalooteaduskon-
nas — 9,1% võrra, ning suurim
langus oli matemaatikateaduskon-
nas — 9,5%. Õppeaastast paran-
dasid ka filoloogiateaduskon-
d. Erialadest tõsteti esile
ajalugu (tõus 9,1%). Arstiteadus-
konna suhteliselt kõrge õppeedu-
kuse juures oli teistest nõrgem spordi-
meditsiini eriala (langus 4,6%
võrra). Filoloogiateaduskonnas oli
ootamatu žurnalistikaosakonna tu-
lemus eelmise õppeaasta 93,3%
asemel 78%. Siit on pärit ka üli-
kooli nõrgim kursus — žurnalisti-
ka II — 40%. Kehvamate hulgas
mainiti veel matemaatika vene õpe-
keele I, füüsika III, rahanduse
ja krediidid III, füüsika vene õppe-
keele III kursust jt. Halvasti õp-
pivate kursuste arv kokkuvõttes
suurenes — alla 80% oli edukus 23
kursusel (mullu 18). Samal ajal oli
42 kursust, kelle edukust märgib
100% (neid on ajalooteaduskon-
nas 4, arstiteaduskonnas 10, filo-
loogiateaduskonnas 9 jne.). Kolman-
diku võrra suurenes arvastusvõlg-
laste arv. Teaduskondadest oli neid
kõige rohkem kehakultuuris, füüsi-
kas-keemias ja matemaatikas. Kui-
gi nüüd on suurem osa võlgu likvi-
deeritud, tuleb võlglaste suhtes se-
niseist hoopis nõudlikum olla. Sel-
lest veel rektori sõnavõttus.
(Järg 4. lk.)

Annan aru ja valin

«Tohoh! imestab dekaan dots.
Mati Kilp. Imestab mind Vanemuise
ringis nähes. Kell saab kohe vee-
rand viis ja siin peab algama ma-
temaatikule komsomoli aruande- ja
valimiskoosolek. Kell 16.20 astub
ette komsomolisekretär Alar Pan-
dis. Kohe selgub, et 310st kommu-
nistlikust noorest on kohal poo-
led. Kvoorumit veel mitte. «Koo-
soleku võime maha pidada, kuigi see
pole otsustusvõimeline. Kuid ma ei
näe teist ühist vaba aega ja ei ole
kindel, et jälle niigi palju kokku
tuleb. Komsomolisekretärid said
sellest piisavalt varakult teada, tea-
ted olid ka üleval.» Jaa, ka komso-
molikomitees kuulus kuulutus nen-
de koosolekule. Algatus missugune.
Ma ei imestagi, et osa liikmeid
polnud. Füüsikutele jäi esimene kord
ära, mümel pool mujal sama lugu.
Minu kõrval istub komsomolikomi-
tee liige Georgi Bujanovski, kel-
lel täpne arvepidamine. Kõik need
arvud jõuavad veel ka lehte. Iga-
tahes Pandis on resolutsioon ja
nõuab kursuste komsomolisekretäri-
delt puudumise põhjused välja sel-
gitada. Aga mis edasi? Koosole-
kule oli pidevalt juurdetuli. Kül-
lap teab teaduskond ise oma arve
täpsemalt.

Kuulan aruannet. Ei, see pole ta-
valine aruanne. Ei, pigem mõtisklus
senise üle plusside ja miinustega.
Et olen matemaatikule tegemistega
juba varem tuttav, leiab mu arva-
mus kinnitust: matemaatikulel on
elujõuline büroo. Ees käivad sekto-
rijuhatajad. Ka pressisekretär Jüri
Annus. Tunnen, et pean tema tagasi-
hoidlikke sõnu nii suure massi ees
toetama. Otlengi, et pressisekretär
on see inimene, kelle poole tuleks
igasuguse uudise ja probleemiga
pöörduda. Ja teda ei tohi ka üksi
jätta. Jüri on vaatamata oma reba-
seastale päris tubli olnud. Õppe-
jõude oli koosolekul 4, igapähe mi-
dagi ka öelda. Kõneldi eksmatriku-
leerimisest, omavalitsusest, õppe-
distipliinist. Õppeprodekaan dots.
Ivar Saarniit arvas, et omavalitsus
on juba täitsa jõustunud stiipi mää-
ramisel, ühiselamukohtade jagami-
sel. «Dekanaat on vahel nii paksult
tudengeid täis, et mul pole seal
enam midagi teha. Stiipi määrami-
sel olen ainult sekretär.» Rõõm
kuulda.

Matemaatikuid vaadates mõtle-
sin: kas ei ole ÜLKNÜ liikmete arv
juba koolis suureks aetud. Milleks
on vaja organisatsiooni palju inert-
set massi? Ega siingi reatudeng
teab kui aktiivne olnud. Aga tek-
kis veidi lahkavamisi, oli ka kohe
elavnemishetki. Tahaks väga soo-
vida komsomolisekretäri oma ar-
vamusest, ettepanekutest mittela-
ganemist, süütlamist, jõudu. Ta va-
liti tagasi.

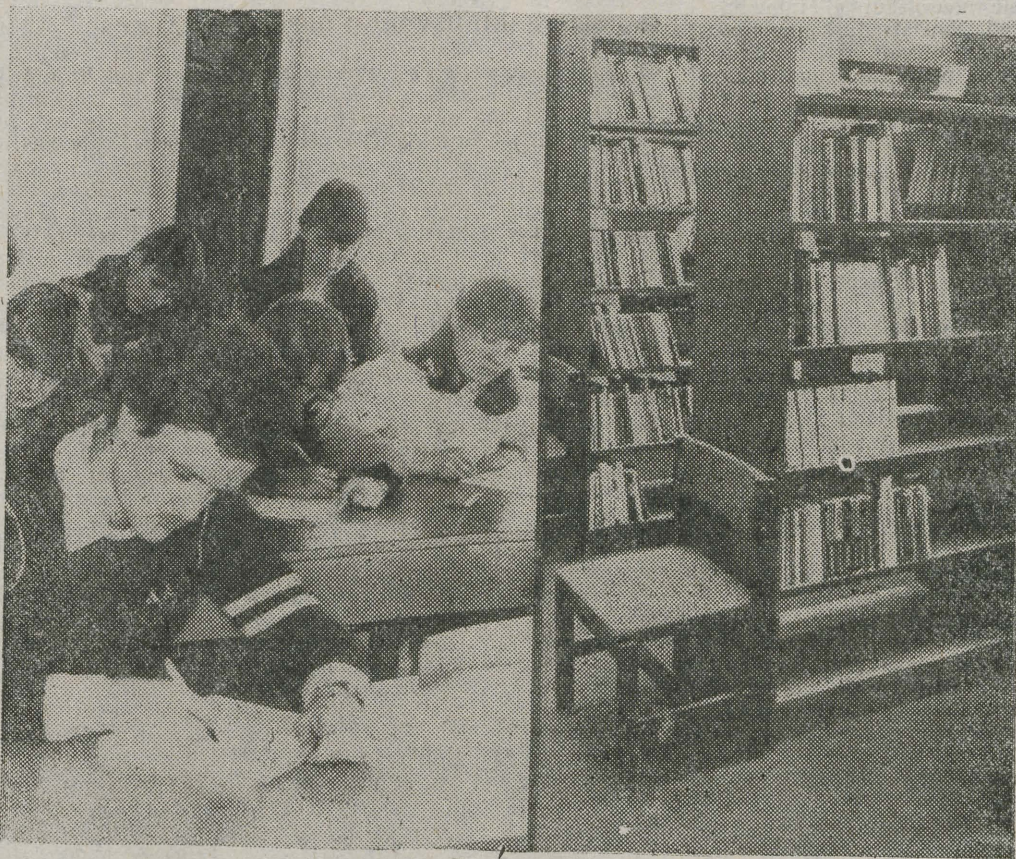
Samal ajal oli aulas juristide
konverents. Uueks sekretäriks vali-
ti Heiki Sibul II kursusest. Senine
sekretär Asko Pohla (III k.) kan-
dideerib komsomolikomiteesse.

VARJE SOOTAK

Teisipäeval oli aulas ametiühin-
gukonverents. Esimeheks valiti ta-
gasi Helve Kabur. Aruanne ja sõ-
navõtt järgmises lehes.

Kas uutmoodi vanaviisi või...?

● Traditsiooniline loeng? Kadumas? Mine tea. Autoriteetne õppejõud tudengite ees hätta
ei jää. Aga raamatud riulil ootavad.

võib õppejõud üllatavat statistika-
huvi ilmutada. Kohustuslikest prak-
tikumidest üle 3 tunni põhjust selgi-
tamata eemalviibimine toob kaasa
komsomoliaristuse. Loomulikult
tuleb need ka järele vastata. Õppe-
praktikat ette teha arusaamatutel
põhjustel ei ole võimalik. Ainult
ühes aines õnnestus saada trükitud
konspektid, mis tuleb aga tagas-
tada. Oppematerjali nappust komp-
litseerib asjaolu, et loengute arvu
on vähendatud.

Loomisel on uus organ* — tu-
dengite omavalitsus, millel on olu-
line roll tudengi kaasatõmbamisel
probleemide lahendamisse. Omava-
litsuse töö peab toimuma kolmes
põhisuunas: õppetöö, ühiselamud ja
majandusküsimused. Üliõpilased ta-
haksid sellega seostada sisulisi
muutusi ja loodavad, et omavalit-
susest ei saa uut karistusorganit
seminaridest puudumise pärast ega
ühiselamust väljaviskamisel.

Kokkuvõtteks püüdsin pakkuda

probleemi arutamiseks: «Kas uut-
moodi vanaviisi või...?»
MARE TROPP,
õigust. III k.

* Omavalitsus uut organit ei tä-
henda. OV materjalid on toimetu-
ses juba olemas. Järgmises lehes
ilmuvad kursusevanema ja ühis-
elamunõukogu põhimäärused.

● Eksperimendi järg 2. lk.

Ajakirjandust tabanud kriitika-
lavik on ajendanud mõtisklema
kõrgkooli praeguste probleemide
üle. Lähtekohaks on tudengi vaate-
nurk.

Ühiskonna uuendamise protsess
on jõudnud kõrgkooli ja väljendub
siin eelkõige eksperimendina kol-
mes teaduskonnas. Koolielu ja eks-
perimendielu on saanud elada roh-
kem kui kuu. Mida võib õigustea-
duskonna III kursuse tudeng muu-
tustest aktiivse poole kanda? Kind-
lasti vahesessioonid (oktoobris ja
märtsis), mis võimaldavad päris-
sessioonidel valutumat mõõduda.
Saime õiguse tunniplaani endale
sobivamaks ümber tõsta. Tudengi
kasu teenivad seminarigruppide
arvu suurendamine ja kahe sessioo-
nivõlaga eksmatrükuleerimine. Kaob
võimalus end arstitõendite abil vee-
peal hoida, sest nüüdsest võib vas-
tava paberi esitaja jääda kursust
kordama ning õppejõudude nõud-
misel uuesti sooritada kõik kursu-
sel ettenähtud eksamid.

Sellega näibki piirduvat hoobade
hulk, mille liigutamise eesmärgiks
on tudengi huvitatus endast kui
spetsialistist. Eksperimendi mõtteks
on üliõpilasele tema ülesannete või
isegi missiooni selgitamine kaasaja
ühiskonnas ja tema vastutuse tõst-
mine nende ülesannete lahendamise
eest. Praeguseks toimunud ümber-
korraldustega seatud eesmärki töö-
nõuliselt veel ei saavutata, sest
need on sisuliselt jäänud õppepro-
sessi tehnilise külje korrigeerimise
tasemele. Kõik üliõpilased ei suuda
aru saada vabakuulamisõiguse ole-
musest, sest alles on jäänud rüh-
mapäevikud ning õppejõud märgib
kohalolijaid. Tõsi küll, loengutest
puudumise eest enam ei karistata,
kuid tudeng arvustab, et eksamil

Tallinna Tehnikainstituudi avamise puhul

15. septembril 1936. a.

Tehnikainstituudi rektor prof. Paul Kogerman:

«Käesoleva semestri algul rikastus meie kodumaa uue kõrgema õppeasutise — Tallinna Tehnikainstituudi — võrra. Uue teaduse- ja õppeasutise loomine tähistab meie kultuuri tõusu ja vaimse energia kasvatamist ning ekspansiooni, mille puhul iga kultuuri-sõber tohiks vaid rõõmu tunda. Selliseid sündmusi tuleb hinnata üldriiklikult ja üldkultuuriliselt seisukohalt ja tagaplaanile peavad jääma kõik muud tegurid, nagu isiklikud maitset, mõne üksiku asutise ja kohalikud huvid. Mõõtes seda vaimse energia ekspansiooni professuuride ja dotsentuuride arvuga, näeme, et kuni Tallinna Tehnikainstituudi asutamiseni oli Eestis kaks füüsikaprofessuuri, neli keemiaprofessuuri ja neli õppekohta matemaatika ja mehaanika alal. Peale Tehnikainstituudi avamist kasvas õppekohtade arv füüsika alal ühe, keemia alal kahe ja matemaatika alal samuti kahe võrra. Kõik need õppekohad asuvad meie kodumaal ja nende täitjad töötavad meie teaduse ja kultuuri kasuks ja asjaolu, et kõik need õppekohad ei asu samas linnas, ei ole kaaluv üldriiklikult seisukohalt. ...

Asja toimunud ekspansiooni ei saa kaugeitki nimetada «laiutamiseks». ... Laiutamiseks võiks vaadelda vaid kahe paralleelse osakonna ülalpidamist, näit. kahe keemiaosakonna töötamist Tartu ülikoolis ja Tallinna Tehnikainstituudis.

Vabariigi valitsuse poolt ettevõetud ümberkorraldus kõrgema hariduse alal lõppes täpsete teaduste tugevnemisega, ilma et oleks kannatanud teised distsipliinid. Seda imelikum peaks tunduma akadeemilistes ringides kummitamine «ülikooli amputeerimisega», milline mõte vilksatas auväärsete ülikooli prorektorite tervitus-kõnedes immatrikulatsiooni päeval nii Tartus kui Tallinnas.

Tehnikainstituut ei ole Tartu ülikoolile võistlejaks, vaid täiendajaks: kummagi on oma eri-ala, kuid samad ülesanded täita meie riigi elus, samad kohustused teaduse vastu. Ei tohiks küll sisu ära vahetada vormiga ja unustada, et «uue» Tallinna Tehnikainstituudi õppejõud on kogenud, enamikult endised Tartu ülikooli professorid ja dotsendid, kes aastaid käsi-käes on töötanud meie ülikooli õppejõududega kodumaa teaduse kasuks ja väärikal kõrgusel oskavad hoida teaduse-tungalt.»

Prorektor H. Kruusi semestriavakõnest:

«Meie töö algus tänava toimub mitmeti teissuguseis tingimuses, kui see sündis aasta varem. On ju üldiselt teada need vahepealsed muutused, mis on teostunud meie ülikooli struktuuris; meie kõrgema teaduse ja õppeasutise laialdase majanduselu valitsemises on toime tulnud autonoomsuse põhimõtte olulisi kitsendusi. Samuti on ülikool pidanud loovutama terve fakulteedi, tehnikateaduskonna, mille ülesehitamine meie kõrgema hariduse kindlalt korraldatud süsteemi oli ülikoolil pikemat aega päevakorras, nõudes temalt palju pingutusi ja jõukulutusi. Selle teaduskonna likvideerimine Tartu ülikoolis on toonud tähtsaid tagajärgi ka meie kõrgema teaduse- ja õppeasutise teistele teaduskondadele, eriti keemia õpetamisele, iseäranis matemaatika-loodusteadusele.»

Eesti teise kõrgema õppeasutuse töö algusel andis instituudi rektor P. Kogerman üliõpilastele lahkelt seletusi tehnikainstituudi arendamisest, praegusest töökorraldusest ja töökavatsustest.

«Võrdlemisi lühikene organiseerimisaeg on olnud täis intensiivset tööd. 25. juunil võeti vastu instituudi loomise seadus, 30. juunil pöördus haridusminister minu poole ettepanekuga, kas ma ei võtaks uues õppeasutises rektori ülesanded enda peale. Samal päeval kell 16.55 olis ministrile oma nõusoleku andnud ja kell 17 algas vabariigi valitsuse koosolek, kus määramine otsustati. Seadsin kokku õppejõudude nimesitiku, mis kinnitati 2. juulil. Määrati ametisse 12 õppejõudu, rektor oli kolmeteistkümnes ja oli juba päev varem ametisse astunud.

Endise tehnikateaduskonna õppejõududel nõusolekut ei tulnudki küsida, sest varem dekreediga oli otsustatud tehnikateaduskonna üleviimine Tallinna. Väljaspool tehnikateaduskonda olevalt tuli muidugi nõusolekut küsida. 7. juulil tuli kokku esimene tehnikainstituudi nõukogu, millest osa võttis 12 õppejõudu. Nädala ajaga olid kõik instituudi juhtivad organid valitud. Järgmiseks sammuks oli kanselei ja arveametkonna komplekteerimine. Kolme nädala jooksul oli välja kujundatud instituudi struktuur ja võis alata üliõpilaste vastuvõtmisega. Edasi toimus sisemine töö, mis nõudis õppejõududel suurt energiat: õppekavade revideerimine, ruumidele lisa hankimine, remonttööde organiseerimine. Omajagu aega võttis kodukordade loomine, sisemiste korralduste maksmapanemine, kuni 14. septembriks jõuti valmis ka loengute kavaga ning instituudi peahoone kordaseadmisega. 15. septembril võisime korraldada avaaktuse, millega õppeasutus täienes ka teise instituudi olulise osaga, nimelt üliõpilaskonnaga. Sellest päevast alates võib nimetada tehnikainstituuti kõrgemaks õppeasutuseks. Võib öelda, et organiseerimise töö, mis meie ülikoolis kestis aastaid, toimus nüüd paari kuuga, mida aga loomulikult võimaldas see, et meil üks kõrgem õppeasutus juba organiseeritud on, ja ainult neid kogemusi kasutades oli võimalik nii lühikese ajaga teist iseseisvat kõrgemat õppeasutust luua.»

Kroonikat: 1929 — esimene katse luua kõrgem tehniline õppeasutus Tallinna. 1934 — Tartu ülikooli matemaatika-loodusteaduskonna juurde luuakse tehnikaosakond. 1935 — Tartu ülikooli juures iseseisva tehnikateaduskonna loomine. Üliõpilaste arv tehnikateaduskonnas oli 208, neist 4 naisüliõpilast (01.12.1935). 29. aprill 1936 — valitsuse otsus tehnikateaduskonna üleviimise kohta Tallinna. 25. juuni 1936 — valitsuse otsus tehnikainstituudi loomise kohta. Keemiaosakonna likvideerimine ülikoolis. Ülikoolist läks instituuti tööle peale õppejõudude vanema nooremassistente ning teisi, kokku 26 inimest, nende hulgas ka hilisemad rektorid A. Altma ja J. Nuut. Üle viidi ka õlikivide uurimise laboratoorium.

NBI Keemiaosakond taasavati ülikoolis 1. septembril 1947.

Kirja pannud TULLIO ILOMETS

Vabaks aegunud eeskirjadest

Ühiselamu teemal on palju sõnu tehtud, viimasel ajal ka tegusid, kuid paljud ettevõtmised on alati seisma jäänud ajast ja arust eeskirjade tõttu. Nüüd on see küsimus lahendatud: septembris kinnitas Nõukogude Liidu kõrg- ja keskerihariduse minister Gennadi Jagodin ühiselamute uue põhimääruse ja tüüpeeskirjad. Nagu nimi ise ütleb, on tegu tüüpeeskirjadega ja iga kõrgkool peab enda jaoks välja töötama konkreetsed eeskirjad 1. jaanuariks 1987. a. Vastav komisjon TRÜs on juba moodustatud ja nii võib ka esimesi praktilisi uuendusi näha veel sel aastal.

Ühiselamu teemal tuleb «TRÜ» veergudel juttu ka edaspidi, siis juba täpsemalt — mis või kuidas. Et aga oodatavatest muudatustest ettekujutus anda, toome siinkohal ära paar seni valulisemat probleemi: nüüdsest võivad üliõpilasabielupaarid koos elada ka tavalises ühiselamus: pere võib ühiselamukohta taotleda ka juhul, kui üks abikaasast pole üliõpilane; ühiselamu üür väheneb 50 kopika võrra ja suvekuudel pesu eest maksta ei tule jne.

ULO EEN

Õppedistsipliin. Kas pseudoprobleem?

«Sul nüüd nagu keskkoolis — neli veerandit ja ...», pöördub (kahju)rõõmsalt minu poole tuttav teisest teaduskonnast. Mida kujutab endast eksperiment õigusteaduskonnas? Proovime koos õppeprodekaani dots. JAAN SOOTA-KIGA vastust leida.

Eksperimenti põhisuunad töötati välja juba kevadel. Kõigepealt vähendasime loengute osatähtsust. Näiteks IV kursusel on praegu nädalas auditoorsest tööst 9 tunni võrra vähem. Mitte kõiki loenguid ei saa asendada seminaride-praktikumidega — nende ettevalmistamiseks peab tudengil aega jääma. Loengute vähendamine on otseselt seotud õppekirjanduse olemasolu ja selle kirjastamise võimalustega.

● Eksperimenti põhisuundades öeldakse, et õppedistsipliin jäetakse üliõpilasomavalitsuse tagada?

Omavalitsus sobib eksperimentiga hästi kokku. Siiani kippus nii olema, et õppedistsipliiniga tegelesid kõikvõimalikud instantsid alates dekaanadist ja lõpetades kursusejuhendajaga, kusjuures kedagi eriti ei huvitanud, miks tudeng ühte loengusse läheb, teise aga ei lähe. Üliõpilasomavalitsus saab just selle külje pealt vaadata, ja minu arvates on see konstruktiivne. Omavalitsusele anname ka stipendiumide määramise (oleme selle tegelikult komsomolibüroole ja kursuste esindajatele juba üle andnud), ka hakkavad tudengid osa võtma tunniplaani koostamisest ja muutmisest, suurendame nende esindust teaduskonna nõukogus. Seame sisse üliõpilasõppeprodekaani ametikoha.

● Aga stipendium ja seminarest-praktikumidest osavõtt? On olnud juttu, et suuremat puudujat jääb stipiraha hoopis saamata.

Ma ei tea, kes selliseid juttu levitab. Niisugused abinõud töötaksid risti vastu eksperimenti mõttele. Ilma üliõpilase teadliku distsipliiniga ei jõua me kuhugi, ainult tagasi keskkoolimentaliteedi juurde. Perspektiivis peaks õppedistsipliin üldse lakkama olemast mingi keskne probleem. Ma ei saa kuidagi aru, miks peaks üliõpilane puuduma

loengust, kus antakse mujalt raskesti kättesaadavat materjali, või miks ta ei võta osa seminaridest, mille alusel ta saab arvestuse? Sealt puuduvad ainult väga rumalad või hooletud. Nende väljaselekteerumine ei võta kuigi palju aega — ja head teed neil minna!

● Eksperimenti põhisuundades nähti ette rühmapäevikute kaotamine, tegelikult tuli neid isegi juurde, sest mitmel kursusel moodustati kahe õpperühma asemel neli.

Alguses kavatsesime tööpoolest päevikud kaotada ning jätta ainult registreerimislehed. Hiljem otsustasime ümber ja jätsime alles päeviku. Oluline on hoopis muus — senine kolmekordne puudujate re-

EKSPERIMENT

gistreerimise süsteem (registreerimisleht — päevik — tabel dekanadis) likvideeriti. Põhimõttel «mägi sünnitas hiire» tegutsevat kontrollisüsteemi pole kellelegi vaja.

● Aga kui õppejõud kontrollib siiski lisaks rühmapäevikus fikseeritud veel loengust osavõttu omapoolse registreerimislehega. On see tema isiklik asi?

Registreerimislehe kasutamine iseenesest pole keelatud. Midagi ei ole selles halba, kui õppejõud tunneb huvi, palju üliõpilasi tema loengus käib. Üliõpilasel pole põhjust toriseda ka selle üle, et õppejõud küsib temalt seminaris loengu materjali, millest ta on puudunud. Kuid selline küsimine ei tohi muuta nende üliõpilaste kallal norimiseks, kes kasutavad vabakuulamisõigust. Tõsi, siiani ei ole minuni selliseid kaebusi jõudnud. Peaks midagi niisugust siiski aset leidma — teil on komsomol, ametiühing, loodav omavalitsus. Kas ei ole siis üliõpilaste huvide kaitsmine üks nende ülesandeid?

● Kuigi alates kolmandast kursusest kehtib loengute vabakuulamine, ei ole näiteks minu kursusel loengute külastatavus oluliselt vähenenud. Loengud on viidud miinimumini, sealt saad kätte materjali, mida mujalt nii kergesti välja ei otsi. Kas ei tähenda see aga seminari, arvestusel ja eksamil lisakosti iseseisvaks läbitöötamiseks jätud teemade osas?

Küllap tähendab, aga õppimine on teie töö, kallid noored kolleegid. Mis puutub aga konkreetset eksamisse, siis peaks see edaspidi olema hoopis põhjalikum. Tudengid millegipärast kardavad põhjalikku eksamineerimist, nad arvavad näiteks, et mida rohkem küsimusi piletis, seda raskem. Tegelikult jääb aine maht ju samaks, põhjalikum eksamipilet välistab rohkem juhuslikkust. Aga kõik see on omaette teema.

● Kas eksamisooritamisõigust enne auditoorse töö lõppu laiendatakse?

Kindlasti, eelkõige ainetes, mis koosnevad põhiliselt loengutest või kus on piisavalt kirjandust iseseisvaks tööks.

● Kuidas jääb komisjonieksamiga, üliõpilasomavalitsuse osaga selle taotlemisel? Käivad jutud, et edaspidi hakatakse eksmatrikuleerida juba kahe mitterahuldava hinnaga?

Jutud liiguvad tööpoolest, ka ajalehest on üht-teist lugeda olnud. Teaduskondadele võlgnetakse siiski üks korrektne selgitus, kas ja millisel määral on senist eksami põhimäärust muudetud. Normatiivset fikseerimist vajab ka kursusekordaja õigusseisund. Ka komsomol ja loodav omavalitsus võiks selle asja vastu rohkem huvi tunda. Uus kord hakkab kehtima alles talvise sessi ajal ning siis on loodetavasti ka vastav normatiivakt dekaanide laual.

● Milline on omavalitsuse osa õppejõudude ümbervalimisel? Üks variant näeb ette küsimustikku, mille alusel üliõpilased annavad valimisel hinnangu õppejõu tööle. (Järg 4. lk.)

EKP TRÜ komitees

- EÜE JA SÜVEMALEVA TÖÖST
- ÕIGUSTEADUSKONNA TEADUSTÖÖ PARTEILINE JUHTIMINE
- POLIITHARIDUSVÖRGU OPPEAASTA ALGUS

● Komsomolikomitee asesekretär töökavatsuse alal Priit Teder esitas koos regioonijuhtidega lühülevaate malevasuvest. Nenditi plaanide täitmist ja EÜE töö kordamine. Esilekerkinud probleemid: rühmade arvuline plaan jäi täitmata. Üks põhjusi on see, et TRÜ tudengitel puudub võimalus peale pioneerilaagripraktika sooritada malevas teisi praktikaid (TPI-I ja EPA-I) on see rohkem võimalik. Praegune kuratorite süsteem ei õigusta ennast. Rühmades toimuva eest peavad vastutama need, kes selle enda kanda on võtnud, s.t. rühmafunktsionärid. Oma tööd tegi hästi ka Gagarini rühm (komandör Toivo Hansen). Kahjuks on aga Gagarinis malevlaste arv liiga suur, kõigile ei suudeta organiseerida korralikku tööd ega varustada õigeaegselt materjalidega. Seda probleemi arutasid üleliidulise maleva juhid kohapeal ning võib-olla on edaspidised rühmad 25–30-liikmelised praeguste 40-liste asemel. Ülikoolis tuleks leida juba praegu järgmise aasta rühma juhid.

Ka suvemaleva tööga võib rahule jääda. Töötas 367 üliõpilast, põhjuseta puudus 59. Rektor pidas vajalikuks nende suhtes kasutada komsomoliaristusi ning arvestada kindlasti nende kohustuse täitmata jätmist ülikooli ees mitmesuguste hüvede jaotamisel (toetused, tuusikud jne.). Suvemalevlastel aitaks ühtset vaimu kujundada elamine ühes ühiselamus. Tänavu jõutigi asjad peaaegu selleni viia, kuid ületamata jäi viimane takistus: komandant ei olnud nõus. Rektori ettepanek oli üliõpilasjuhtidele järgmine: oleks tulnud pöörduda ametiühingu- ja komsomolikomitee poole ja käia tee lõpuni. Mis omavalitsusest saab muidu juttu olla?

(Järg 4. lk.)

● Ilus mälestus Gagarini rühma Eesti päevast.

Teisipäeval komsomolikomitees

- UUED LIIKMED
- AV KOOSOLEKUD
- OMAVALITSUS
- OPPETÖÖ
- ÜLIÕPILASPÄEVAD

● ÜLKNÜ liikmeks võeti Eve Lähker (maj. IV). NLKP liikmekandidaadi soovitusel sai Kalev Kask (keem. II) ning soovitus NLKP liikmeks Alar Pandis (mat. III).

● Interklubi presidendi ameti pani maha Ene Saamen (õig. IV). Tema asemele kinnitati Henn Ruubel (küb. III k.). Uue presidendi paneb proovile peatselt kätte jõudev Rahvusvahelise Üliõpilasliidu 40. aastapäev.

● Käimas on aruande- ja valimiskoosolekud teaduskondades. Enne seda peavad olema peetud koosolekud kursustel ja osakondades. Ei tohi ka unustada, et koosolekut saab läbi viia vaid siis, kui koos on vajalik kvorum (füüsikutele jäi seepärast oma koosolek ära).

● Päevakorras on omavalitsus (OV). Üliõpilasesindajaist ülikooli juhtorganeis kõneles pikemalt komitee koosolekul viibinud EKP TRÜ komitee sekretär dots. Paul Kenkmann. Näiteks valitakse üliõpilasi ka TRÜ nõukogusse, kus neil on täielik hääle- ja kaasarääkimisõigus. OV probleemid tutvustas põhjalikult Asko Pohla (õig. IV).

● Opetööst. Veel on jäänud viimased võlglased (igas teaduskonnas 4–5). Uus semester on ammu peal, võlad on vaja kohe likvideerida.

● Üliõpilaspäevad ei ole enam mägede taga. Organiseerimiskomitee (10 inimest) pidas esimese koosoleku neljapäeval. ÜP korraldatakse koos EPaga. Oodatud on kõigi soovitud, väärt nõuanded, geniaalsed ideed.

Peale parteikomitee sekretäri võtsid komsomolikomitee koosolekust osa ka üliõpilaste ametiühinguliidrid Kersti Kerstna (õig. IV) ja Tiina Klink.

VILJA KALLASTE, komsomolikomitee pressisekretär, žurn. II k.

Eeldused ja enesestmõistetavused

Kui seda, missugused senistest enesestmõistetavustest nüüd enam üldiselt ei kehti, on raske kindlaks teha, siis peamiselt vaid seepärast, et sääraseid kadunud enesestmõistetavusi on väga palju. Näiteks ei ole enam loomulik, et keskharidusega inimene tunneb ladina keele aluseid. Ei seegi, et eksam ülikoolis võiks kesta mitu päeva, nagu see oli G. Suitsu juures üsna tavajärge, või et õppejõud küsitleb üliõpilast ilma igasuguse piletitähta. Kogu aine ulatuses — nagu sellest juttustab oma mälestustes prof. K. Kõrge (Tartu Ülikooli I Sisehaiguste Kliinik 50 aasta eest — «Nõukogude Eesti Tervishoid» 1986, nr. 3, lk. 204). Kes tahab, saab seda rida julgelt pikendada. Oli kunagi aeg, mil iga aspirant, tollal professori kutseks valmistaja nime all, komandeeriti vähemalt mõneks aastaks välismaale, kus ta sai kuulata erinevate õppejõudude loengukursusi, tutvus eriala üldise seisuga mujal ning kogus oma isiklikuks uurimistööks rohkesti alikmaterjali. Ainult nõnda sai näiteks A. Vessellovski asuda pärast Hispaania-, Saksamaa-, Tšehhi- ja Itaalia-aastaid 1859—1869 võrdleva kirjandusteaduse juurde täiesti süsteemikindlalt ning rajada asjaomase kogemusest ajaloolise poeetika, mille õpetamise vaimus ulatus Peterburi ülikoolis lõpuks J. Semperinigi. Nii et kui prof. E. Käerkingisepp kirjutab juba dotsendina ennast Berliini täiendama sõitnud Blut-Schmidt'i kohta, et «töötada ja õppida mõni aeg C. Ludwigi juures oli tol ajal enesestmõistetav igale noorele füsioloogile», siis ei ole see mingi ülepeakkumine.

Kahtlemata oleks nüüd intrigeeriv küsida, miks need enesestmõistetavused on kadunud ja mis on tulnud nende asemele. Ent küsigem veelgi teisiti ja nimelt — kui palju enesestmõistetavusi me võime millegi kõnelemiseks üldse esitada ning missugustest nende hulgas on üksteisest arusaamiseks juba küllalt? Ehk teiste sõnadega, kui madalale tohib intellektuaalses suhtlemises langetada arusaadavuse latist selleks, et vastastikune mõistmine

tõepoolest sünniks ja kui kõrgele tuleb ta tõsta, et see mõistmine oleks loov.

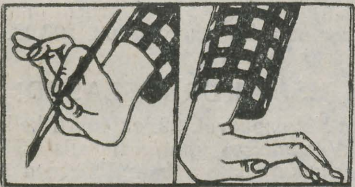
Olgu meie kõneluste aineks näiteks maailmakultuur. Temast võib rääkida vähemalt viiest erinevast aspektist. Esiteks sellest, kust me näeme kultuuri ennast (näit. seda, kuidas suhestuvad tema arengus teadlaste elulood ning teaduste ajalood). Teiseks sellest, kus meie ees on need allikad, mille varal me saame maailmakultuuri tundma õppida (näit. seeriad «Biograafiline sari» ja A. Valtoni poolt reitsenseeritud «Elulood»). Kolmandaks sellest, kus avaneyad teadmised, mis meil maailmakultuuri kohta on juba olemas (näit. tähelepanu Oriendile või suurte energiatega füüsika uurimistulemustele meie keskhariduse programmides). Neljandaks sellest, kus selgub meie praktilised vajadused, mille rahuldamiseks me maailmakultuuri tundma õpime (kas meie töö või elamisviis nõuab näit. orienteerimist kaasaegses arvutimaailmas või meil on võimalik — mitte ennast pettes — selle arvult kokku hoida). Ning viiendaks sellest, mille loovad teatavad põhimõtted, mis juhivad kogu kultuuri uurimist üle argivajaduste utilitarismi (näit. arusaamine humanismi paratamatusest).

Milliste enesestmõistetavuste olemasolu tohib praegu kasvõi nendegi aspektide puhul eelistada? Kui juba maailmakultuuri enda mõiste on teravas vastuolus harjumusega kinnitada, et meie ajal pole enam võimalik entsüklopeedilist eruditiooni saavutada, et poliühistorite aeg (näit. XVII—XVIII saj., G. W. Leibnitz) on lootusetult läbi, siis ei saa enesestmõistetavuseks pida isegi mitte vajadust mõtestada maailmakultuuri sisu lahti selle terves ulatuses. Ent nii see tõepoolest ongi. Kujutlege korra, kui erinevatele inimestele tuleb maailmakultuuri mõistmine. Spetsialistid, kelle alaks on maailmakultuur teravikuna. Spetsialistid, kelle alaks on maailmakultuuri mõistmine mingi osa (näit. filoloogid, teadusloolased jne.). Spetsialistid, kelle alaks pole maa-

ilmakultuur (näit. elektroonikud, ornitoloogid jne.). Potentsiaalsed spetsialistid (näit. üliõpilased). Inimesed, kes on pärit väljastpoolt seda kultuurikonteksti, mille seest maailmakultuuri mõistmine — näiteks need Siberisse asunud, kes ei tunne põlisasukate tavasid. Kuid ka inimesed, kes on paratamatult või koguni teadlikult võhikud (näit. need, kes teisi keeli tundmata saavad maailmakultuuri osa üksnes sedavõrd, kui võrd teda emakeeles tutvustatakse, või ka need, kes ei kavatsegi maailmakultuuri tundma õppida, sest — milleks?). Just nii paljude täiesti erisuguste arusaamade ning taotlustega inimeste käitumise loobki kultuuri olemise tegeliku dünaamika (näit. mineviku kultuuriväärtuste avastamise või võõristamise).

Ent kui paljude inimrühmade jaoks on meil just nendele mõeldud käsitlused maailmakultuuri olemas ja kui suurt osa maailmakultuuri kui tervikust need käsitlused haaravad? Meil on olemas näiteks sari «Saja rahva lood», kuid meil puudub sari «Maailma rahvaste rahvalaule» — ning me tunnemegi teiste rahvaste, isegi lähimate naabrite rahvalaule äärmiselt juhuslikult. Meil on olemas juba üle neljakümne kõite sisaldav seeria «Mosaiik» ja kümme kord kord kirjutatud «Valgus» ilmutat seeriat muinaskultuuridest (näit. J. Selirand, Urniväljadest ümarmäesteni. Äärejooni slaavi arheoloogiale. Tallinn, 1983), kuid pole veel käsitlust europotsentrismi saatusest. Kummatigi ei tahaks ma siin uuesti, teiste järel kes teab juba mitmes kord üles lugeda, millised käsitlused või teaduslikud tõlked või tekstikogud või allikapublikatsioonid on meil kõik veel puudu. Märksa olulisem on rõhutada, et need väljaanded jäävadki sündimata, kui nende potentsiaalsete autoreid ja ootuspäraseid lugejaid ümbritseb arusaamine, et maailmakultuuri terviklikkust otsida on meie päevil täiesti lootusetu ettevõtmine.

PEETER OLESK

Käes on sügis, ent Kunstnike Maja näitusesaalides valitseb tõeline kunsti kevadpidu. Loodus kaotab värve, kunstnike paletile lisandub neid aga üha enam. Erinevalt kunstimuseumi õudusrikkast sürrealisminäitusest on Kunstnike Majas valitsemas värviroom, rahu ja tasakaal. On tunda vilunud meistrite kätt. Lääne kunsti mõjudega siin ei jähkita: ollakse kindlalt oma käsitluses.

Kunstiteos on kunstniku hinge peegel. Ilus maal näitab looja hinge puhtust ja ilu, inetu pilt pole muud kui hingeliselt väärastunud tegude tagajärg. Esteetilisega on tihedalt seotud eetilised. Kõrge ilumeeliga inimesed on moraalsemad ja oma käitumises õigemad teistest. Ent mõtleme endid korra tagasi kunstimuseumis avatud nn. sürrealisminäitusele. Mida kõike ei ole kuhjatud muuseumi ruumidesse! Kuhu ometi vaatavad selle maja töötajad? Miks otsivad kunstnikud inspiratsiooni prügimägedelt, kas nad ei näe siis ilu meid ümbritsevas elus? Kõikjal on ju värvide pilverkaar. Avage ometi silmad!

Ka sügisnäitusel näeme, et vaid vähestele kunstnikele on antud võime näha ilu meid ümbritsevas. Iu jaalamises on ju kunsti ülim missioon! Kurb, et mõned kunstnikud jäid pärast suurepärase Tartu ülevaatenäitust Tallinnas puhkama loorberitele, see-eest teised nagu virgad mesilinnud on sügisnäituseks valmis saanud järjekordselt kaunite olustiku- ja loodusmotiividega.

Külaline Turkmeeniast

Nädala algul viibis majandusteaduskonnas Turkmeeni Rahvamajanduse Instituudi rahanduse ja krediidi kateedri juhataja dots. Niaz-

murat Halov. Tutvumisel ülikooliga saatsid teda rahanduse ja krediidi kateedri juhataja prof. Vambola Raudsepp ja dots. Mart Sõrg.

Arutati koostööprobleeme. Külaline pidas ka loenguid üliõpilastele. Kateedritevahelise sõprus- ja koostöölepingu raames teeb aasta lõpus vastukülaskäigu prof. V. Raudsepp.

ÜLO VAAKS

Eevald Sepik

Selle noormehe kohta pole veel õieti midagi teada. Arvata saab ainult intuitsiooni alusel. Kuid siiski. Kaasatoodud pakis oli mina ja mittemina udustele kallastele jõudmiseks kohati kasutatud paavlelikke sõnasildu. Kirjutaja ise aga väitis, et tema lugemus jõudis Paavleni alles pärast sarnaste ridade jäädvustamist. Seega ärgu arvata, et leitud paralleelsus on süüdistus järeleaimamises, ei, pigem noormehe ühe sisemise suundumuse kindlakstegemine. Sellele suundumusele annab tooni korralikkuse-maneer. Teine suundumus väldib niisugust tublidust, olles orienteeritud murdjalikkusele, mille valdamine esialgu kipub käest libisema, kuid mille innustusel ligitõmbavaid plahvatusi võiks sündida. Valiku tegemisel otsustasime viimase kasuks.

Indrek Ude

Soliidsed härrasmehed
kergetavad kaabusid
mina oma sonimütsi
Kõrgest soost daamid
lehvitatavad õlgkübaraid
mina oma soldatipilotkat
Kellamees Lible tõstab
peast läki-läki
Mina?
Rohkem mul mütsi ei ole

Üks mees ära kadus
hommikupool õõd
lapsed tasku ladus
kaasa võttis tööd

Üks naine ära kadus
hommikupool õõd
kaholid ritta ladus
ja magamata õõd

Üks laps ära kadus
hommikupool õõd
kannid kotti ladus
ja tikkimata vööd

See pere ära kadus
see oli nende viis
ja tallamata radus
päike tõusis siis

Kõik mis liigub — kulub
vedrusid viskab välja
kõik mis nutab — ulub
pisaraid näitab välja
kõik mis elab — sureb
kirste terve rodu
kellal hambad — pureb
pole oma kodu

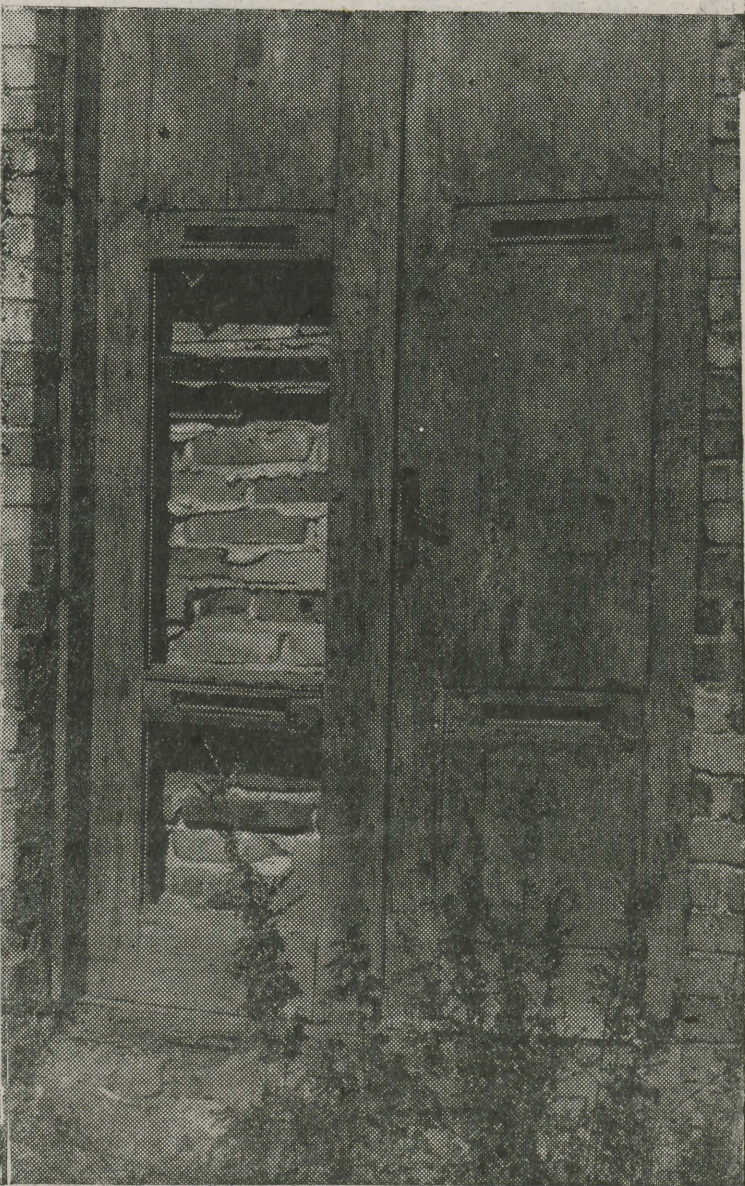
Kastetilgamaaüm

A
i
n
u
l
t
n
a
G
t
R
u
A
keM

SUUDLE MAAD JA TUNNE

KIVISID
mis veeremast ei lakka
eile surnud lilli
korja veimevakk

Mõttele leinakasest kui
sündimata vennast
loomi koju ajades
sa palu iseennast

● TARMO KINKARI foto.

EKP TRÜ komitees

(Algus 2. lk.)

● Komitees 1983. aastal vastuvõetud otsuse «Teadustöö olukorrast ja parteilisest juhtimisest õigusteaduskonnas» täitmiseks andis komitees kinnitatud õiendi põhjal aru parteibüroo sekretär vanemõpetaja Erik Kergandberg. Teadustöös tähtsaks teadus- ja langust. Nii näiteks kaitsi aastail 1965—1970 8 kandidaaditööd, 1970-ndail vaid 1 ning 1984—1986 5. Valmimas on 4 kandidaadi- ja 3 doktoriväitekirja. Parteibüroo on hoidnud väitekirjade valmimist oma vaateväljas pidevalt. Tihenenud on teadustöö sidemed teiste õppe-, teadus- ja praktika-asutustega, korraldatud konverentse jne. Viimasel ajal on välja töötatud ka teadustöö perspektiivsed põhisuunad. Teaduskonnas on tööle asunud võimekas noor õppejõudude kaader. Mitmed vanema põlve õppejõud on surnud, läinud pensionile või mujale tööle. Kuid parteibürool on tulnud tegelda ka mitmete teisejärguliste küsimuste lahendamise, mille tõttu on saadud vähem tähelepanu pöörata just teaduse juhtimisele ja arengusuundadele. On tekkinud ka õppejõududevahelisi konflikte, mis on takistanud normaalse ja loomingulise mikrokliima loomist teaduskonnas.

Sõna võtsid teadusprodekaan dots. Peeter Kask, dekaan dots. Eimar Rahumaa ning parteibüroo esimees sekretär dots. Rait Maruste. Komitee poolt avaldasid oma arvamust teadusprodekanile asetäitja dots. Jaak Järv, rektor prof. Arnold Koop ja parteikomitee sekretär dots. Paul Kenkmann. Otsuses juhitakse tähelepanu teaduskonna juhtkonna mõnetele ebakorrektsustele. Võeti teatavaks dots. P. Kase lahkumisavaldus teadusprodekaani ametikohalt.

● Poliitharidusvõrgu õppeaasta algust ülikoolis tutvustas dots. Ülo Matjus. Marksismi-leninismi ülikooli I ja II kursusel õpib kummaski 77 töötajat, tegutseb 29 filosoofilis-metodoloogilist seminari 925 kuulajaga.

● Seoses komitee õppe- ja teadustöö sektori juhataja prof. Jüri Käneri tööleasumisega õppeprodekanina valiti uueks sektori juhatajaks prof. Ado Truupõld.

TRÜ nõukogus

(Algus 1. lk.)

Kaugõppes oli edukus 52,5%. See on küllaltki stabiilne tulemus. Teaduskondadest tegi hüppe õigusteaduskond 10% võrra, filoloogid aga lasid tulemustel langeda teist aastat järjest. Üldist edukust mõjutab

kaugõppes probleem, mida kõrgkool ise ei suuda lahendada. Nimelt saadetakse tasulised sessioonikutsed neile, kellel ei ole võlgu (viimase sessi eel 37%-le). Kui kaugõppija saab tasulise kutse, säilib tema pal-

gast sessiooni ajal ainult 100 rubla. Kui ta õiendab eksameid muul ajal, s.t. tal on ka võlgu, säilib palk. Nii on kaugõppe kujunenud sisuliselt eksternatuuriks.

Õigusteaduskonna dekaan dots. Eimar Rahumaa selgitas sõnavõtus kaugõppealustele töusu põhjusi. Üks nendest oli see, et eksamitele ei lubata mitte ühtegi võlglast. Küllap selle uuendusega hakatakse harjuma. Omaette probleem on õigusteaduskonna kaugõppesse vastuvõtt. Vastu peab võtma ka sisseastumiseksamitel kolmesid saanud erialal töötajaid, samal ajal kui eksamid viitele teinud mitte erialal töötajad peavad ukse taha jääma.

Õigusteaduskond on üks statsionaarse osakonna eksperimendi läbiviijaid. Nüüd langeb aga nii üliõpilastele kui õppejõududele kahele kordne koormus — tuleb tasa teha kõik kolhoosi ajal tegemata jäänu, sest «eksperimentiks» olid kõik 4 kursust kolhoosis.

NLKP ajaloo kateedri juhataja prof. Johannes Kalits soovitas edaspidi õppeaastaks kokkuvõtte tege- misel ära kuulata ka komsomoli- ja ametiühingukomitee vastavate sektorite tööd — kuidas on üliõpilaste juhid ise mõjutanud õppijaid ja õppeprotsessi.

Rektor prof. Arnold Koop alustas võlglastest. Ta ütles, et kirjutatakse ülikooli ajalehes, rääkis nõukogu ning rektoraadi koosolekul kahe puudulikuga üliõpilaste eksmatrikuleerimisest. Nüüd on ometi kõrgkoolil võimalus lohesid mitte edasi viia. Kuid 8. oktoobriks oli veel 100 võlgnikku. Alates talvisest sessioo-

nist eksmatrikuleeritakse kõik, kes saanud kaks puudulikku. Loomulikult saab pikenduse mõjuval põhjusel, kuid ka siin on omad piirid ning edasi järgneb juba kursuse kordamine. Selle uuenduskriteeriumi sisseviimist takistab veel psühholoogiline barjäär ka õppejõudude seas. Rektor toonitas, et peame oma töö hindamiseks leidma sisulisemad kriteeriumid, arvestama rohkem kaasaegseid vajadusi. See kehtib ka õppejõudude ümbervalimisel. Miks arvestatakse veel vähe seda, kuidas on õppejõud sisulist tööd teinud, mitu uut õppevahendit kirjutanud, missuguseid uusi õpetamisviise kasutusele võtnud jne. Järgmisest aastast ei toimu enam tavalist ümbervalimist, vaid kõik õppejõud valitakse konkursi alusel. Küllap aitab õppejõududel oma tegevust objektiivsemalt vaagida ka üliõpilasesindajate edaspidine osavõtt metoodikanõukogudest ning teaduskonna- ja TRÜ nõukogu tööst.

TRÜ nõukogu otsuses nähti ette 28. märtsil vastuvõetud otsuse jätkuvat täitmist, milles peetakse põhiliseks ülesandeks õppeprotsessi intensiivistamist, uute meetodite kasutuselevõtmist ja tehniitseerimist ning arvutustehnikaalase kvalifikatsiooni tõstmist. Dekaanidel ja kateedrijuhatajatel tuleb olla nõudlikum loodrite vastu, analüüsida vastuvõtusüsteemi ning teha 1. märtsiks oma ettepanekud jne.

● Kinnitati TRÜ nõukogu sügissemestri tööplaani.

● Kuulati ära vanemteaduri kohadele viidud õppejõudude Jüri Afanasjevi ja Reinhold Birkenfeldti aruanded doktoriväitekirja seisust.

● Kasvõi videotehnika kasutamise koostingimisi imiteerimisel (nagu teeb materiaalse vastutuse erikursuses dots. Inge Orgo). Ja paljuräägitud personaalarvutid, mida olevat meilegi lubatud. Ning muidugi õppekirjanduse väljaandmine...

... mis oleneb seni ainult õppejõude heast tahtest. Õppevahendi kirjutamine ei anna praeguste eeskirjade kohaselt ühtegi tundi koormust ega ühtegi kopikat palgalisa. Muidugi ei saa seda küsimust puhtalt stiimulitele taandada, sest ainult tundide või rublade eest õppekirjandust kirjutav õppejõud on endale vale ameti valinud. Kuid praegune süsteem arvestab sellist õppejõudu, kes loeb aasta-aastalt ühte ja sama konspekti maha ning jätab õppekirjanduse väljaandmise teiste eralõbaks.

● Mis eksperimendi käigus mõtlema paneb?

Kui mitmesugused ametlikud juu- tuajamised välja jätta, siis peale dekaan Eimar Rahumaa ja veel mõne kolleegi (täna nende hulgas ka selle intervjuu autor) on 260 üliõpilase ja 30 õppejõu hulgas vähe neid, kes nõobist kinni võtavad ja ütlevad: «Kuule, mulle tuli üks mõte. Ehk teeksime selle asja- ga nii...» Ärgem unustagem, et eilne eksperiment on tänane reaalsus ning homme juba olukord, kust tuleb edasi minna.

TRIIN RAHNU, õigust. IV k., teaduskonna pressisekretär

TOOMEMÄGI JA VANA-JAANI KALMISTU

Tartu Linna RSN Täitevkomitee korraldusel on ülikool kohustatud hooldama Toomemägi ja osa Vana-Jaani kalmistust.

Korraldustööde hulka kuulub territooriumi niitmine, lehtede riisumine ja äravedu, Vana-Jaani kalmistul ka kõnniteede korrashoid.

Kontroll näitas, et Vana-Jaani kalmistu osas jätsid territooriumi niitmata arsti-, filoloogia-, füüsika-keemia-, kehakultuuri-, majandus- ja matemaatikateaduskond, ka Toomemägi ei niidetud täies ulatuses. Kokkuvõttes jäi niitmata arsti-, filoloogia-, füüsika-keemia- ja majandusteaduskonnal kuni 1/3, kehakultuuriteaduskonnal koguni 2/3 territooriumist. Nimetatud teaduskondadel tuleb tulevastel ülelinnalistel korraldustöödel proportsionaalselt vajakajäänuga rohkem teha.

Heakorraldustööde paremaks organisatsiooniks on koostatud uus territooriumide jaotus: ajaloo-, arsti-, filoloogia-, füüsika-keemia-, kehakultuuri-, majandus- ja matemaatikateaduskond hoiavad korras Toomemägi; õigusteaduskond Vana-Jaani kalmistut; bioloogia-geograafiateaduskond botaanikaai.

Sellesügiselised lehed tuleb riisuda ja ära vedada 13.—31. oktoobrini.

Kõigis heakorraldustöödega seotud küsimustes pööruda majandusosakonda. ARNO MAGI

ÜLIÕPILASTE AMETI-ÜHINGU KONVERENT

on teisipäeval, 21. oktoobril kl. 14.15. Delegaatide registreerimine algab kl. 13.45.

RSR!

Teisipäeval, 21. oktoobril toimub teadusramatukogus aud. 293 kl. 18 ringi koosolek.

ESMAKURSUSLASED!

Kolmapäeval, 22. oktoobril kell 20 «Vanemuise» kontserdisaalis TRÜ esmakursuslaste ball. Pääsmed palume välja osta õpperühma esindajal 20. ja 21. oktoobril kell 11—13 ja 16—19 TRÜ klubist (ruum 209).

* * *

Suur taidluskonkurss toimub teile 28. ja 29. novembril klubis. Oodatakse etteastumisi kõigis žanreis. Mõtted liikumal! Täpsem juhend järgmises lehes!

PEDAGOOGIKARING

kohtub pedagoogikateadlasega. Vanemõpetaja Keet Uring «Tulevaste õpetajate suhtlemisalasest ettevalmistusest».

Küsimused esinejale palume saata pedagoogika kateedrisse A. Piirimäele.

Toimumisaeg: 29. oktoober kell 18.

Koht: üt. 104 (pedagoogika kabinet).

Ootame uusi liikmeid!

LOODUSKAITSERING

Esmaspäeval, 20. oktoobril kl. 17 toimub Jaan Eilarti juhendamisel Tartu linnaekskursioon. Koguneme tähetorni juurde. See on huvitav ja kasulik nii rebastele kui vanematele kursustele. Juhatus

PRESS!

Reedel, 24. oktoobril kl. 19 «Rukkililles» Itaalia õhtu (T. Siimets, V. Sootak).

KLUBIS

Reedel, 17. oktoobril kl. 20: «Mis siis ikkagi juhtus holauluvõistluse «Keskond '86?»» Laulavad, mängivad ja räägivad võistluse laureaadid ning muidu lauljad.

Pühapäeval, 19. oktoobril kell 21 diskoõhtu.

Toimetaja VARJE SOOTAK

Miks üliõpilased joovad?

üliõpilased, meie noorsoo avangard ja tulevikk, ikkagi joovad.

Uhe peamise põhjusena toovad tudengid esile õppetöö üksluisusest ja raskusest tulenevatest väsimust ja tüdimust, rõhutusetunnet ja pidevat hirmu. Samas väidab suur grupp üliõpilasi, et õppetöö ei sega neid sugugi igal õhtul «pidu panemast». Mis mida segab, mis mida põhjustab?

Mitmed üliõpilased ütlevad, et jooma ajasid neid lõrriläinud suhet oma tüdrukuga (poisiga). Teised räägivad, et põhiliselt nad joovadki koos oma tüdrukuga (poisiga). Kustpoolt ka ei vaataks, nii või teisiti tõuseb päevahorda küsimus: on naiste olemasolu kõrgkoolis üldse õigustatud? Kasu on neist vähe, sest täit üliõpilase mõtu nad välja ei anna, seevastu halb, mis neist tõuseb, on silmaga

nähtav ja käega katsutav. Praegu, uut moodi mõtlemise ajajärgul, oleks aeg võtta konkreetne seisukoht, minna sõnadelt üle tegudele.

Paljud tudengid üllatuvad, et nemad joovad ainult heas seltskonnas, kus nad nõndaviisi leidvat parimat kontakti. Asjaomased organid võiksid ja peaksid aktiivsemalt tegutsema, et neid nn. häid seltskondi nii palju ei koguneks, et neid üldse ei koguneks!

Uhe arvatava põhjusena nimetatakse ka tudengite vähest suhtlemisotsust, mistõttu ilma alkoholi ei suudetavat loomulikult, vabalt käituda ja oma mõtteid väljendada. Seda puudujääki aitaks korvata loobisemisõpetuse sisseviimine kõrgkooli programmi, kus üliõpilane õpiks rääkima ükskõik millest ükskõik mida. Õppejõudude puudumise

taha selle aine õpetamine pidama ei jääks.

Selle mitte väga rõõmsa jutu tahaks lõpetada optimistlikuma noodikesega. Nimelt õnnestus välja selgitada ka üks grupp üliõpilasi, kes ei joo. Siia kuuluvad need tudengid, kellel pole raha ja kelle sõpradel samuti ei ole seda, millest kõik halb algab. Tõsi, see grupp ei ole veel kuigi arvukas, aga meie kõigi energiliste pingutustega on kindlasti võimalik positiivseid tendentse süvendada. Esimese konkreetselt sammuna teeksin ettepaneku koheselt lõpetada igasuguste stipendiumide maksmine üliõpilastele. See oleks suur panus meie kõigi ühise eesmärgi, täieliku ja tingimusteta karskuse lähendamiseks.

ALEKSANDER POHMEI, narkoloog

loomise lai levik (mitte ainult üliõpilaste seas) on tõmmatud endale üldse tähelepanu ja sunnitud vastu võtma otsuseid (mitte ainult rektoraadis). Igaühele peaks selge olema, et ilma põhjuseid selgitamata ja juurte halastamatu läbiraumiseta me joomahullusest jagu ei saa, sest iga mahaloõdu pea (joodiku) asemele kasvab kaks. Ometi on seni (lubamatult!) selgitamata jäänud, miks

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 28 (1462)

Reedel, 24. oktoobril 1986

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

Töötajate ametiühingu konverentsilt Aruandest

See oli esimene konverents, mis peeti üliõpilastest eraldi. Nimelt moodustati kahe aasta eest omaette ametiühinguorganisatsioonid töötajatele ja üliõpilastele. Aü liikmeid on praegu arvel 3655. Nende juhtimiseks tegutses 23-liikmeline büroo, presiidiumi kuulus 13 inimest. Järgnevalt väljavõtteid komitee esimehe Helve Kaburi aruandest.

● **Õppe-, kasvatus- ja teadustöö** (tööloiku juhtis Lembit Raid). Uhe teaduskonna konverentsil imestati, miks räägitakse ka õppetööst — see olevat ju administratsiooni töö. Opetöö on ülikoolis põhitöö ning ametiühingu ülesanne on kaasa aidata heade tulemuste saamisele (ruumid, õppekirjandus jm.).

Nüüd on pedagoogide paremaks ettevalmistamiseks sisse viidud pidev pedagoogiline praktika (PPP) alates II semestrist. Selle otstarbekuse ja kasuteguri kohta on avaldanud kahtlust filoloogid ja bioloogid. See häirivat normaalset õpetööd ja soodustavat õppedistsipliini rikkumist, eelkõige kannatavat aga ainealane töö. Teravalt annab tunda ainekabinettide (metoodikakabinettide) nõrkus, näiteks bioloogidel polegi vastavat kabinetti. Nende probleemide lahendamisel oleks vaja tunda ametiühingu büroode abi.

Hoogsalt on käinud nn. teise kirjaoskuse õppimine ja õpetamine tänu Anne Villemisile ja tema meeskonnale. Kuid siingi on probleeme. Nimelt on filoloogidel koos kehakultuuri täiendusteaduskonna kuulajatega kahe kuu jooksul oma 18–20-tunnisele nädalakoorumisele veel lisaks arvutiõpetust 34–36 tundi nädalas, seega kokku 54 nädalatuundi. Kas siin ei peaks ametiühing sekkuma töötajate tervise kaitseks? Soovitavaks peetakse kahe nädalase intensiivkursusi talvevaheajal. Muide, kehakultuuri täienduslastel lähevad need kahekuulised kursused kvalifikatsiooni tõstmise alla, meie inimestel aga mitte. Miks?

Töö- ja olmetingimused paranesid tunduvalt tsentraalkütte sisseviimisega kolme ühiselamusse ja üheksasse õppehoonesse. Ajaloolaste bürool on põhjust heameelt tunda, et

edenema on hakanud Tiigi 78 ruumide remont ning et katus on saanud vihmakindlaks. Külmad on Tähe 4 osa auditooriume. Selle maja soojustamistehnoloogia ja haldamisvõimevõimega tutvumiseks soovitatakse moodustada komisjon. Oht-teist on oma majanõukogus ära suutnud teha keemikud, kuid nende konverentsil väljendati rahulolematust ülikooli administratsiooni ükskõikse suhtumise pärast keemiahoone töötajate töötingimustesse (ventilatsioon, sanitaarsõlmed jne.). Ka bioloogid ning geograafid nurisid oma konverentsil Mitsurini 40 kateedri pärast. Füüsikud ei ole saanud töökaitse seisukohalt väga vajalikke süsihappegaasituid ja lekkevoolu kaitsemeid, kehakultuurlastel on mureks Kingisepa 19 võimlamaja ja teisedki hooned, silmanähtavalt laguneb juba uus spordihoone. Teha on palju, kuid ülikoolil on vaid 40 remondimeest. Pealegi kulus suurem osa tööjõust ja materjalist viimati ühiselamute tarbeks, kus olud olid tõesti väga halvad. Peaksime olema ka ise

UUE KOMITEE LIHKMED

Elviira Babaitšuk
Aime Espenberg
Hele Everaus
Helve Kabur
Heljo Kaima
Liidia Kaljuvee
Asta Kõrgesaar
Linda Langus
Vambola Leping
Tiit Ojanurme
Inge Orgo
Lilje Pung
Lembit Raid
Raivo Raid
Olev Raju
Merle Rehand
Riina Ristmäe
Olev Saks
Mihkel Zilmer
Otto Teller
Märt Tánava
Larissa Uusküla
Ilmar Vahula

nõudlikumad uute hoonete ehitamisel ning asjatundlikumad ehituse järelevalve üle. Mille muuga siis seletada, et uues füüsikahoones ei läinud algusest peale osa ruume soojaks, et Leningradi mnt. 25 on pidevalt seinasisesed lekkes, nii et tuli sulgeda füsioteraapia kabinet. Viimast remonditi küll, kuid siis ujutati jälle kõik üle. Pole siis ime, et remondimees keeldus kõike uuesti otsast tegemast! Seda õpetlikum peaks peale olema Nooruse tänavale ehitatava ühiselamu järelevalve.

Sageli ei olda rahul ka ruumide koristamisega. Siin ei tohi piirduda üksnes olukorra konstaterimisega koosolekudel. Ka koristaja on meie töötaja ning peab oma tööd korralikult tegema. Haldusprorektori abi Arno Mägi püüab neis asjades energiliselt korda luua. Igal konkreetsel juhul tuleks kohe pöörduda komandandi poole. Kui ikka kohta hoiab kinni inimene, kes ainult töötasu vastu võtab, tuleb ta vallandada. Uued töötasustamise määrsed lubavad ka kateedri töötajail oma ruume koristada. Et nõudlikus ka tulemusi annab, näitab raamatukogu. Seal töötavad koristajad sama palgaga, aga nad töötavad.

● **Sotsialistlik võistlus** (Mihkel Zilmer, Vambola Leping). Sellesse on haaratud kõik peale klassikalise muinasteaduse muuseumi ja zooloogiamuuseumi ning botaanika- ja füüsika osakond, teiseks majandus- ja kolmandaks ajalooteaduskond. Korralduskomisjon on arvesse võtnud mitmeid ettepanekuid. Peatselt on Moskvast oodata uut juhendit. Üleliidulisel tasandil oli TRÜ viimati võitjate hulgas 1981. aastal. ÜMPI aga sai diplomi ja rahalise preemia eelmise aasta eest.

● **Sotsiaalkindlustus** (Uno Leisner). Haigusjuhtude arv saja töötaja kohta on tasapisi suurenenud, samuti töövõimetuspäevade arv. Põhjustest on endiselt esiplaanil haige hoolitus, järgnevad respiratoorsed infektsioonid, gripp jt. haigused.

(Järg 2. lk.)

Natuke rikkam

Peatu hehk! Ole veel, jätta see minut pikemaks. See, mis praegu, ei kordu, on varsti-varsti minevik. Ja hakkame kõnelema ajaloost, oma kõrgkooli aja'oost. Uhe niisuguse heike sisse jäämist tunnetasin ise ülikooli suurtähtpäeva aegu ühelt ürituselt teisele joostes, peahoone ees lippude ja külaliste, omainimeste ja uudistajate vahele kadudes. Kõige sees olles ju ei teadvustagi enesele heike tähtsust, alles hiljem... Midagi samasugust kogesin ka TPI maja juubelisaginas. Tahes-tahtmata hakkas segama võrdlusemoment, kiituseiva ajas oma tõusmeid. On ju nüüd TPI imesuures siseõues kuue (kahes reas vastamisi) akadeemiku büstid. TRÜski jagus juubelpäevil mälestustaholeid ning büste siia-sinna, aga TRÜ aumüüri rajamist Toomemäe nõlval meenutab vaid tahvlike. Kes veel mäletab, mis aastast peale?

Kõrgkooli päästab teatud määral juubel, alles siis on võimalik ammu planeeritud, ammu ehitama hakatud hoonet ka lõpuks valmina näha. TPIs kõneldakse küll kõige rohkem uuest, VI korpuselt, kaasaegsest õppemajast. Auditooriumide ukseid olid enamasti lukus, igale poole sisse piiluda ei saanud. Vaimustuses oli Urmi Reinde, TPI lehe endine töötaja, vaimustuses mina. Alles «Edasist» lugesin, et selles majas saab edasi anda süngroonitõlget kuues keeles. Oma madalate lagede, avarate fajaede ja soppidega meenutas ta veidi EPA met-sanduse hoonet. Avapäeval koguni tantsitid selles. Ruumi näib jaguvat, milline hea võimalus üritusi teha! Ja sealsamas uue korpusse seinal kaks filmiklubi suurt stendil! Aga meil?

Võrrelda võiks paljut, aga see ei ole peamine. Aiman korraldajate mure- ja rõõmuhetki. Ühistöö päevad liitsid. Tekkisid omamoodi mikro- ja makrokollektiivid. Ja siis on korraga kõik läbi. Ülikoolis on mitmel pool tulnud välja mõttega, et juubeli ajaks tekkinud potentsiaali oleme vist kergesti käest lasknud. Silmapiirile tekkis ju palju võimekaid organisereijaid. Nende tegevus leidis tunnustamist, kuid me ei ela ju ainult juubeliteks. Kuidas jätkata, kuidas siduda meid taas rohkem oma suurtkooli jaoks?

Natuke ka nädala kroonikast. Juba lüüakse, õigemini «lüüakse» — rebaseid. Majandusteaduskonna lugu peab mahtuma järgmisse numbrisse. Oli üliõpilaste ametiühingu konverents. Esimeheks valiti tagasi Ants Kull.

Komsomolikoosolek on toimumata veel filoloogidel (esimesel korral jäi ära, nüüd toimub teisipäeval). Majandusteaduskonnale omast võitluse osa ELKNÜ Keskkomitee üliõpilasosakonna juhataja Andrus Laurin, ajaloolaste juures käis linna-komitee teine sekretär Ülle Lepp.

Järgmise reede leht on oktoobris viimane. Ootame kõigi infor no- vembris toimuvate olulisemate ürituste kohta. Kena oleks ju seda 31. oktoobril lehest teada saada.

VARJE SOOTAK

ALAR PANDIS,
matemaatikateaduskonna
komsomolisekretär

On sündinud 1964 Tartus, 1982 lõpetas Tartu 10. keskkooli. Astus seejärel matemaatikateaduskonna matemaatika erialale. 1983–1985 teenis Nõukogude armees. ÜLKNÜ liige 1979. aastast. 1981–1982 oli 10. keskkooli komsomolisekretär. 1985. aastast NLKP liikmekandidaat. Komsomolisekretäriks valiti teist aastat.

Mida arvan komsomolitööst, olles teist aastat teaduskonna sekretär? Pean vajalikuks järgmisi suundi: reaalse omavalitsuse (sh. omavastutus), teaduskonna monoliitsus (tadenghonna igakülgne esindatus, siseste ürituste suurem diapason), ÜLKNÜ kui organisatsiooni elustamine (paberite peale pandu ellu, koosolekute otsuste aidaku kujundada tegelikkust — algul suund nõudlustele, samal ajal, tunnetanud nõudlustest saadud jõudu, üha tugevamalt ka omavastutusele). «Elustamise» üheks oluliseks eelduseks pean ÜLKNÜd kui eliidior-ganisatsiooni, s.t. ÜLKNÜ ridade ka-handamist.

Erilised lootused panen tulevatele suurjoorimitele (eriti muudatus-tele ÜLKNÜ põhikirjas — siin on veel meie sõna öelda).

Mis muud kui kõigile tõelistele kommunistlikele noortele head tervist ning aja vaimus pealehakkamist.

NB! Jätkame komsomolisekretäride tutvustamist järgmises lehes.

AUNIMETUSI

EESTI NSV TEENELISE ÕPETAJA

aunimetus ahti matemaatika õpetamise meetoodika kateedri dotsendile ERICH JÕGILE.

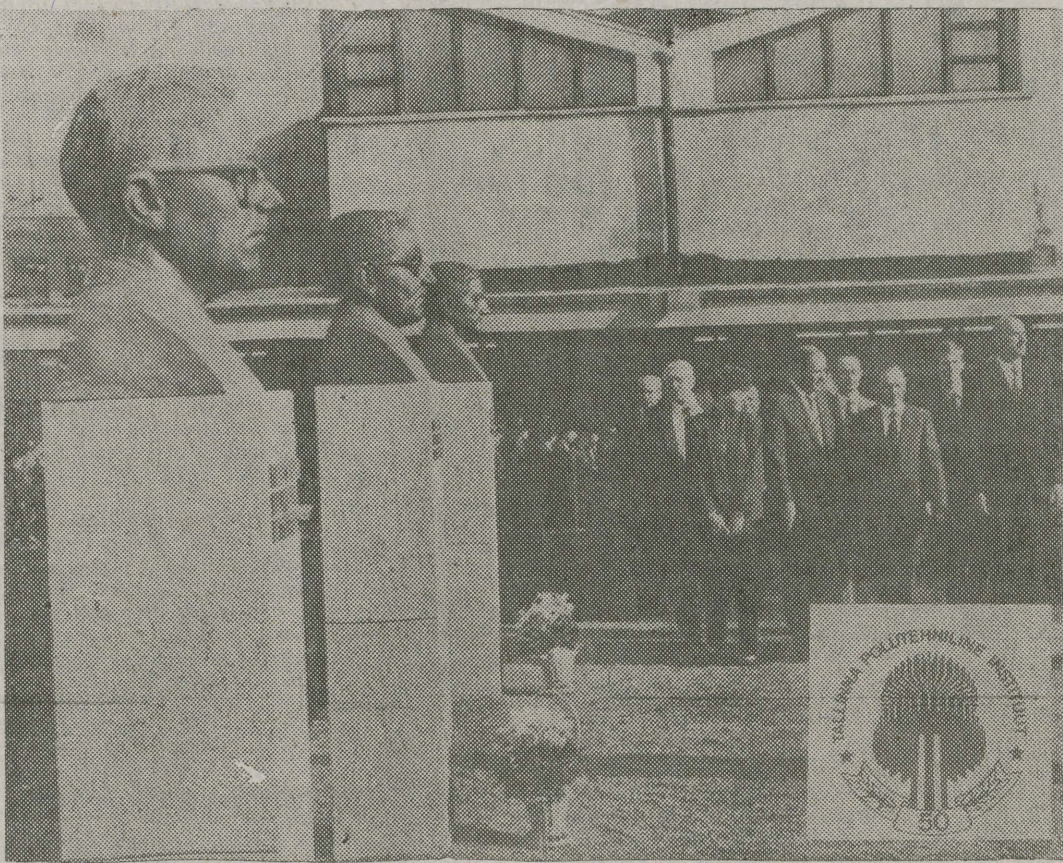
AUTASUSTAMISI

Viljaka pedagoogilise ja aktiivse ühiskondliku tegevuse eest autasustati õpetajate päeva puhul ENSV KKEH Ministeeriumi aukirjaga kateedrijuhatajaid prof. Karl Muru ja dots. Karl Karleppa ning dots. Larissa Vassiltšenkot ja vanemõpetaja Anne Villemisit.

TÄNU

Rektori käskkirjas pälvisid õnnitluse ja tänu eeskujuliku töö eest seoses 50. sünnipäevaga dots. Arved Vain, vaneminsener Ilme-Virve Talviste ja laborant Maie Piiraja. 60. sünnipäeval õnnitleti kauaaegse laitmata töö eest dots. Lia Sildverit, 75. sünnipäeval Helmi Sinimäed.

85. sünnipäeva puhul õnnitleti prof. Elise Käer-Kingiseppa.

● Väärt mälestus juubelpäevist. Kolme teadlase vastas seisab veel kolm. See ja järgmised pildid on pärit TPI fotograafidelt Meida Jalastilt ja Heidi Hiirelt.

(Algus 1. lk.)

gused. Tänavune september viitab taas sellele, et üheks haigestumise põhjuseks on ebarahuldav kütmise. See peaks operatiivsem ja paindlikum olema kogu linnas. Peame rohkem jälgima ruumide soojusrežiimi.

Üldise dispanseerimisega alustati eelmise aasta mais (Anna Preobraženskaja). Tõsisemalt suhtusid oma tervise kontrolli majandusteaduskonna, füüsika- ja keemiaosakonna rahvas, halvasti filoloogid. Kahjuks ei aidanud meie tervisekomisjon keemikute bürood naistöötajate tervise uuringute läbiviimisel. See kujunes ühiskondlikule aktiivile liiga töömahukaks. Appi tuli dr. Virve Kask UTÜ üliõpilastega.

Konkretiseerimist, rangemat täitmist ja järjepidevamat kontrolli vajab üleülikooliline kompleksplaan «Tervis» (tervete eluviiside propageerimine, võitlus joomise ja suitsetamise vastu jne.). Karskuskлубid on loodud kõigis algorganisatsioonides, takerdunud on üleülikoolilise karskuskongressi asutamine.

Sotsiaalhoolduskomisjon töötab ka vanuritega (Pärja Tiido). Selgitati välja meie kollektiivi liikmed, kes enam ei tööta. On selgunud, kes vajab abi. On soovitatud alustada seltsitegevust. Pidevalt saavad kokku näiteks kehakultuurlased. Esmakordselt kutsuti kokku ka mittetöötavad pensionärid kogu ülikoolist, neid tuli 54.

Paranenud on tuusikute kasutamine (Aime Espenberg). 1985. aastal kasutati ära kõik 26 puhkekodu-tuusikut. 59st sanatooriumituusikust jäi kasutamata 9. Suur nõudmine on perekonna- ja ema-lapse

Töötajate ametiühingukonverentsilt

tuusikute järele (saame vaid 6–7 aastast). Nende vähesust oleme saanud kompenseerida puhkamisvõimaluste organiseerimisega Pärnus L. Koidula nim. Keskkoolis. Tänavu puhkas seal kahe kuu jooksul 45 peret ja 114 üksikut (Helgi Jaanus). Kasutada saab ka Vella-veret, kuid praegu vajab see hädasti kapitaalremonti. Juuli lõpuks oli eraldatud ka 20 kohta Kääriku-le. Koos Leningradi, Kaasani ja Batumi ülikooliga ehitab ülikool puhkelaagrit Musta mere äärde. 500st kohast on TRÜle 125 aastaringseks kasutamiseks.

Vähe saab ülikool välisturismituusikuid: 1985. aastal 34 (ka 11 reservkohta), 1986. aastal 28 (3 reservkohta). Tuusiku saaja otsustab oma büroo, hiljem paneb komitee nime stendile.

Töötasustamise ja normeerimise komisjon (Olev Raju) tegeles ka töötasude deponeerimise jälgimisega. Deponeeritud summade hulk on endiselt suur. Teaduslaborites toimub praegu üleminek uutele palkadele.

● **Lastekomisjonil** (Asta Kõrgesaar) tuli tegelda taas meie lasteaiaprobleemiga. II keskkool vajab neid ruume 6-aastaste klassile. Lastekomisjon selgitas välja vajadused laste ümberpaigutamiseks, kuid linna haridusosakond ei suutnud neid vajadusi rahuldada.

Oma lasteaiatäiendamise on tema asukoha pärast ka edaspidi äärmiselt vajalik. Lasteaiakohti sooviti

varasemast rohkem, 4 jäigi rahuldamata.

Probleemiks on 12–13-aastaste koolilaste töötamine. Komisjonil tuleks välja selgitada töölaagri vajadus. Ka pioneerilaagripoleem pole paigalt nihkunud. Kilingi-Nõmme laager meid ei rahulda, Karpale enam kohti ei anta. Töökollektiivi konverentsi otsuse põhjal pöördusime ministeeriumi poole, et ehitataks vabariigi kõrgkoolidele statsionaarne pioneerilaager. Seni pole lootust antud.

● **Olmekomisjon** (Otto Teller). Kõige raskem on ametiühingutöös elamispinna küsimus. 1986. aastaks on arvele võetud 155 töötajat (neist 110 esmajärjekorras). Neist elab meie töötajate ühiselamuis 83 peret või üksikut, nende hulgas üks 4-lapseline ja arvukalt 2-lapselisi peresid. Arusaamatusi tekkis uute arvelevõtmise eeskirjadega, kuid nüüd on kõik lõplikult laabunud.

1985. aastal pöördus ülikool ENSV Ministrite Nõukogu esimehe B. Sauli poole ettepanekuga ehitada ülikoolile 75-korteriline elumaja. Riiklike kapitaalvahetuste piiratud tõttu ei peetud seda võimalikuks ning küsimus soovitati lahendada linna täitevkomiteel, eraldades igal aastal ülikoolile 10–12 korterit ning rahuldades kõik kooperaatiivkorterite soovid. Et olukord ei ole paranenud, pöördus rektor uue kirjaga Plaanikomitee esimehe G. Tõnsoja poole.

1985. aastal sai ülikool viimast korda elamispinna Ministrite Nõukogu eraldatud limiidi alusel (500 m² — 8 korterit), millest osa saadi kätte veel tänavu. Tekkis aga uus probleem. Juubeli ajal oleks ülikool pidanud lammutama seoses uue spordihoonega kaks elumaja, kus elab 9 peret. Nende ümberpaigutamiseks ülikool täiendavat elamispinna ei saanud. 1. juuliks oleks tulnud neile ülikooli arvelt korterid anda. Kui seda oleks tehtud, poleks ülikool saanud aruandeperioodil kortereid anda ühelegi oma töötajale. Otsustati anda 4 korterit oma töötajale (Arak, Pöder, Ginter, Talu) ning 4 hiljem saadavat korterit samuti (Masso, Saarniit, Aints, Vilems), vabanevad ruumid aga anda Ujula tänava kahe maja elanikele. Üks sealseist elanikest kolis ümber, kuid ülejäänud 3 peret keelduvad ning nõuavad uusi kortereid. Kaebused on jõudnud koguni Moskvasse. Meie töötajast vabanenud 3 2-toalist korterit ootavad elanikke kevadest saadik.

Uhe neljatoalise korteri sai tänavu (Maaehitusprojekti võlg ülikoolile) Vesiku 4-lapseline pere. Linnalt ei ole aga loota enam midagi ei selle ega ka järgmisel aastal. Midagi konkreetset pole kuulda ka juubelpäevist jäänud Ehitusministeeriumi võlast — 15 korterist.

Kahe viimase aasta jooksul on arvatud elamukooperatiivide liikmeiks 22 töötajat. Aianduskoopera-

tiive on 3. Võnnu sovhoosis Kõnnus rajatakse 250-kohalist aianduskooperatiivi, kuhu ülikoolile antakse õigus kahe kooperaatiivi moodustamiseks (80 liiget).

Toitlustamise osas pole muudatusi olnud. Kiidetakse Tähe t. söökla toite, ehkki järjekorrad on pikad. Nurinat on olnud siinse keskuse toitlustamise üle. Lahenenud pole ka kulinaaria ja poolfabrikaatide müük (ei ole sobivat müügipaika).

● **Kultuuri- ja sporditöö** (O. Saks, K. Keeman). Need tööõigud olenevad kõigepealt eesmisest võimekusest ja tahtmisest. On kollektiive, kus käib väga sisukas ja järjekindel töö (arstid. — Tiit Vihael, administ ratsioon — Elve Kuusik, füüsikaos. — Annika Uusen jt.). Üleülikoolilisel teatritendusel oli kahel viimasel aastal 11. Nende organisatsioonideks oli Heljo Kaima.

Uueks töövormiks on kohtumised tuntud kultuuritegelastega.

Andmete järgi tegeleb ülikoolis pidevalt kehakultuuriga umbes 30%. See tähendab, et meil on veel palju teha. TRÜ rahvas peab ka oma Kääriku maratoni ning töötajate talisparkiaadi Käärikul, perekondade spordipäeva spordihoones. Viimast üritust küll kiidetakse, kuid osavõtjaid on vähe. Elustunud on tennisemäng.

Organisatsioonilisest tööst. Kõige suuremaks tööks kujunes liikmepiletite vahetamine. Aktiivi väljaõpetamisel jõuti rühmaorganisatsiooniteni. 15 büroo esimehest valiti 8 esmakordselt, nii et aktiivi õpetamisel tööd jätkub.

Koos olid vene keele õpikute autorid ja uurijad

Vene keele õpikute konverents ülikoolis kutsus Tartusse hulgaliselt vene filolooge nii koduvabariigi kõrgkoolidest kui ka Moskvast, Leningradist, Minskist, Kiievist, Jerevanist jm. Eriti rõõmustas seekord, et kõrvuti tuntud vene keele õpikute autoritega andsid konverentsil tooni noored. On tuntud teadlaseid A. Leontjevi, G. Rožkova, O. Mitrofanova jt. õpilasi. Selliste noorte hulka kuuluvad teaduskandidaadid L. Tkatchenko, I. Kostina, J. Parra, V. Martõnova, I. Asishanova jt. Kokku oli osavõtjaid üle saja.

Mis ajendas vene keele meetoodika kateedrit korraldama just sellelaadilist konverentsi? Ühelt poolt tahtsime oma mitmeaastast tööd õpikute koostamisel üldistada, teaduslikult lahti mõtestada, anda noortele võimalus tutvustada neid uusi õpikuid, mis valminud või valmimas. Vähem tähtis ei olnud ka saada uusi ideid. Toimuski erakordselt elav mõttevahetus vene keele õpikute teooria ja praktika küsimus-

tes. Sellele aitas kaasa ümmarguse laua vestlusring, kus polnud passiivseid kuulajaid.

Meeldiv oli tõdeda, et meie esimestel kommunikatiivsetel õpikutel on palju omanäolisi järglasi ka väljaspool oma vabariiki. Autoriteks oli üle 20 õppejõu Eesti kõrgkoolidest. Kogu tööd koordineeris vabariiklik vene keele teaduslik-meetoodiline nõukogu, mille baaskateedriks on meie vene keele meetoodika kateeder. Siin toimus prospektide ja käsikirjade arutelu ja esmane retsenseerimine, samuti pidasime seminare. Nüüd võime rääkida õpikute koostamise nn. kollektiivsest kogemusest ja oma õpikute koolkonnast. Valminud või valmimas on põhiõpiku «Язык ... Ситуации ... Общение» teine väljaanne (K. Allikmets, A. Metsa), õpikud õiguse (H. Vissak, V. Tarve), arsti (A. Metsa), kehakultuuriteaduskonna (E. Vassiltšenko, L. Vedina) üliõpilastele, humanitaerialade üliõpilastele (A. Rodima, L. Dulitschenko, I. Tiits, M. Matina), põllumajan-

duserialade üliõpilastele (H. Heiter, V. Danilov jt.), tehniliste erialade üliõpilastele (A. Jegorova, E. Tamm jt.), suhtlemisõpik rahvuskoolidele (K. Allikmets, A. Metsa), rollimängud põllumajandusspetsialistidele (I. Kirpitsnikova), õpik iseseisvaks tööks lingvafonikabineti (T. Kasesalu, S. Maasik, H. Kubo), meetoodikaõpik vene filoloogidele (A. Metsa, E. Vassiltšenko, T. Kasesalu, O. Vahar). Koostamist ootavad õpikud majandusteaduskonna üliõpilastele, suhtlemissuunitlusega sõnastik kõnesfääride kaupa jpm.

Alanud viisaastakul on keskpunkti üldhariduskool: uued kooliõpikud ja õppevahendid, sest keeleõpetuse raskuspunkt asetub koolile. Kõrgkool peab andma suhtlemis- oskuse ja erialakirjanduse mõistmise.

Milline on tuleviku õpik?

● Nendes õpikutes peab olema suurem võimalus diferentseerida keeleõpetust olenevalt üliõpilase keeleoskusest, mäluüübist.

● Tuleviku päralt on õpikud, mis ei jäta üliõpilast üksikõikseks lugejaks-õppijaks, vaid teevad temast õppegevuse huvitava kaasosalise (rühmatöö, rollimängud jne.).

● Kahtlemata on tuleviku suhtlemisõpik probleemne. Ta aitab kujundada üliõpilase sotsiaalseid ja esteetilisi teekspidamisi.

● Opikus peab õppegevus olema motiveeritud, allutatud kutsematööst tulenevate kommunikatiivsete vajaduste rahuldamisele.

● Opik peab õpetama õpilast õppima, õpetajat õpetama.

Opiku kasutegur on olenev paljuski õpetajast. Kui õpetajal pole õpikule lisaks midagi uut ja huvitavat öelda, kui ta ei oska näha ega kasutada õpiku meetoodilist potentsiaali, siis jääb ka kõige parem õpik värvituks.

Konverentsi organiseerimisele aitas aktiivselt kaasa prorektor Valter Haamer, kes on olnud meie õpikute hälli juures. Aitäh! Kogu ettevalmistustöö raskus langes see-

kord õpetaja Anne Jänesele, kes konverentsi vastutava sekretärina ilmutas häid organiseerimisvõimeid, täpsust ja konkreetsust. Tublid olid Eve Raeste, Malle Arak, Galina Grozdova, Helle Vissak, Valentina Tarve, Tatjana Sarv, Elviira Vassiltšenko, Ljudmilla Dulitschenko, Malle Rüütli jt., kes peale kindlate tööloikude eest vastutamise ümbrisesid ka külalisi hoolitsuse ja tähelepanuga. Suur tänu ka Volde mar Kiisile, kes aitas salvestada konverentsi ettekanded, dots. Hillar Palametsale huvitava ülikooli ajalugu tutvustava ettekande eest, teadusraamatukogu direktorile Lai ne Peebule jt., kes aitasid korraldada näitust.

Konverents oli omamoodi peaprooviks rahvusvahelisele vene keele õpikute sümposiumile (1988) Tallinnas vastavalt rahvusvahelise Vene Keele Opetajate Assotsiatsiooni (mille üks liikmeid on ka TRÜ) tööplaanile.

ANTIDEA METSA

Sügisese visioone

Olen üks neist paljudest, kes pärast kaheaastast muretu äraolemist sel sügisel ülikooli tagasi tulid. Praegu võib ainult aimata, kuidas see tagasitulek saab olema. Talvine sess annab ehk õige arusaamise.

Õppimise ja muu tõsisema ajutegevuse harjumus on vahepeal kadunud, nagu poleks seda olnudki. Sõjaväes ei räägitud omavalitsuse mõju suurendamisest, reformidest ega eksperimendist. Vahe oli nüüd suur, et nüüd õpime uuesti õppima.

Kuna tänavuse (iga-aastase?) erakordselt raske põllumajandusliku olukorra tõttu läksime nagu üks mees põllumajandusele appi, siis palju pole veel saanud koolis käia. Aga pisut ikka.

Muutused ülikoolielus pole esimesel pilgul nõnda märgatavad, seepärast hakkab kõigepealt siima olme. Ühikas (ma mõtlen filolooge) on tundmatusest muutunud. Kordorides valitseb peaaegu et vaikus. Valve, mis varem valvas vaid telefoni (et seda ära ei viidaks), on sellesügisestel õhtutundidel tihti peale rangus ise. Mõnikord läheb see rangus ka totuseneni, aga eks iga head asja saab viia absurdini. Üliõpilastelt, kes valves, ootaks senisest paindlikumat mõtteviisi, aga valve ja üldse nõudlikkuse vajaduse üle mõistagi vaielda ei saa.

Ühikas on silma hakanud lisaks heale ka mõned probleemid. Esialgsest ülerahvastusest hakkame tasapisi üle saama ja arvukad kohaotsijad näivad olevat seda ka leidnud.

Aga mis tekitab siis, kui novembrikuine partii poisse tuleb sõjaväest, pole veel teada.

Huvitavaks kõneaineks on saanud ühiselamused ühises duširuumis eri soost üliõpilaste vahel. Meeste poole peal tehtavat remonti. Mis puutub töö käiku, siis julgen väita, et viimase kuu jooksul pole ükski töömees selle duširuumi läheduses sõrmegi liigutanud. Ühiselamused jätkuvad ilmselt ka edaspidi.

Omavalitsusest, kõrgkoolireformist jms. pole ma ilmselt veel pädev sõna võtnud, aga mõned mõtted ülikoolielust süiski on.

Reeglilik on saanud, et loeng ei kesta mitte 2 korda 45 minutit, vaid poolteist tundi ilma vaheajata. Üliõpilaskonna seas on kuulda mõningast nurinat, mis paneb mõtlema, kas selline süsteem kõikjal ja alati ennast õigustab. Väidetakse, et igavaid loenguid (kas selliseid ülikoolis üldse olla tohiks?), mille arv aastast aastasse üha tõusvat, on väga pingutatud ilma vaheajata ära kuulata. See olevat mõnede loengute vähesuse külastatavuse üks põhjusi.

Palju on juttu sellest, et üliõpilaskiirus olevat mandunud, praeguse üliõpilase käitumises lõovad üha enam välja keskkoolile omased grupiinstinktid. Kurdetakse loova, isikupärase mõtlemise vaegust, vähest tegutsesimist, üha suuremat ühilustumist.

Ma süiski loodan, et see päris nü ei ole.

SULEV VALNER,
žurn. II k.

● Keskel TPI rektor prof. Boris Tamm koos audoktorite Eero Kajasaari (Helsinki Tehnika-ülikoolist) ja Tibor Vámosiga (Budapesti Tehnikaülikoolist).

Tänu

Rektori käskkirjas pälvisid tänu ka Tartu VIII muusikapäevade organiseerimisel osalenud. Need olid korraldajateks üliõpilased Tambet Tampuu, Rein Pärtel, Alo Kirsimäe, Avo Greebe, Egon Konsand, Gunnar Leht, Ain Lepikult, Tiit

Lõhmus, Heli Pöder, Toomas Pöder, Mati Allik, Kauri Rattus, Neme Sild, Märt Toming, Heiki Roõd, Raul Adelbert, Ullar Kaljuste, Donald Kiidjärv, Urvo Martens, Indrek Lekko, Argo Mehide, Tarmo Menets, Harland Paas, Jaan Salulaid, Riho Siil, Andrus Önnik, Ullar Kase, Kaupo Kallamaa, Heiki

Sibul, Vahur Turso, Marko Tiirik ja Tõnis Tokko õigusteaduskonnast. Tänaati ka muusikapäevade läbiviimisele kaasa aidanud suure abi eest aspirante Neinar Selit ja Jaan Habichtit, nooremteadur Verni Loodmaad, dots. Jaak Karu, teadur Rein Murakat ja üliõpilasi Ardo Kubjast ning Andrus Noorhani.

Üliõpilaste ametiühingu I konverents

Aruandest

23-liikmeline komitee tegutses esimehe Ants Kulli juhtimise all kaks aastat. Töötasid ka 11-liikmeline presiidium ja 7 komisjoni.

● **Õppetöö.** Õppetöö tulemusi on arutatud pidevalt kõigis a/büroodes, ka teaduskondade a/büroos. Kahjuks ei kaasanud veel alati koos tulemuste läbiarutamise sisulise külje analüüsi. Seda tuleb teha komplekselt, käsitledes nii õppetingimusi, õppevahenditega varustamist, tunniplaani, loengute ja seminaride kvaliteeti jm. Loomulikult ka õppetisipliini. Praeguses uuendamisprotsessis kasvab tunduvalt nõudlikkus. Õppejõudude arv ei sõltu enam üliõpilaste arvust ning nüüd võib eksmatrikuleerida juba kahe puudulikuga üliõpilase. Kuid siin peab ametiühing alati vaagima ka ebaedu põhjusi, lähtudes konkreetselt inimesest. Tunduvalt suureneb üliõpilaste endi osa õppe-kasvatustöö juhtimisel. Üliõpilasesindajad võtavad osa teaduskonnakoostööst, TRÜ nõukogust, metoodikanõukogudest, hakkab tööle üliõpilaste õppeprodekaan jne. Eelmisel semestril hakati koos komsomolikomiteega omavalitsuse põhisuundi välja töötama.

Õppetisipliini rikkujate suhtes pole ametiühing oluliselt mõjutusvahendeid kasutanud. Õppetisipliini tuleks arvestada puhkelaagri, puhkekodutuisikute, ekskursioonituisikute jm. andmisel.

Tunniplaanide analüüs on näidanud, et need on ikka veel halvad. Ikka on päevad tükeldatud, kehaline kasvatus päeva keskel, järjestikused loengud erinevates õppehoonetes jne.

● **Sotsialistlik võistlus.** Õppe-rühmadevaheline võistlus pole

omandanud veel sellist kohta, nagu ta vääriks. Eelmise aasta kokkuvõtteid on küll tehtud, kuid rektoradi tasemel on küsimus veel lahendamata. Seni on võitjaid premeeritud liiga tagasihoidlikult — peamiselt puhkelaagriga Käärikul. Uuel komiteel tuleks teha juhendis mõned parandused.

Üliõpilaste õppe-, olme- ja puhketingimuste parandamise konkursi võitis teist aastat järjest majandusteaduskond, teine oli matemaatika- ja kolmas ajalooteaduskond. Üleüldiselt sai TRÜ III koha.

● **Kultuuriline kasvatustöö ja klubi.** Viimasel aastal on üliõpilaste vaba aja veetmine (sõltuvalt ka NLKP Keskkomitee otsusest «Abinõudest joomarusest ja alkoholismist jagusaamiskes») olnud kõige rohkem päevakorral. Seepärast on mõni teine valdkond (n. õppetöö) jäänud veidi tagaplaanile. Kultuuritöö suunas Margus Kasterpalu. Kultuuritöö keskuseks on mõistagi klubi. Ülikooli suurskollektiivide kõrge tase ja edu on teada, mille varju on teinekord isetegevuse küsimuse arutelu hea püüd. Uusi ja arvestatavaid kollektiive ei ole juurde tekkinud, v.a. luuleteater. Põhiliseks takistuseks on krooniline ruumipuudus ja ka oma ala entsiastide puudumine. Algajatele käib sageli ruumide leidmine üle jõu ning tegevus soikub. Madalseis valitses tudengite sõnakuulustis. Seda näitavad ilmekalt taidluskonkursid. Lauluvõistluse populaarsus aga kasvab. Teaduskonnabürood peaksid hakkama korraldama teaduskonnasisesid konkursse enne üleülikoolilist väljatulemist. Parem

taidledjad on ikka olnud matemaatika-, bioloogia-geograafia-, filoloogija- ja õigusteaduskonnast, pikka aega valitses vaikus majandustudengite seas. Konkurssidest ei võta osa ka vene osakondade üliõpilased.

Raskusi on olnud ühiskülastuste organiseerimisega «Vanemuisesse». Piletisoovitajad on vähe. Häta ei jäänud ainult «RURI» puhul. Ümberkorraldused teatri juhtkonnas ning teatrijuhtidega kohtumistel kuuldu annavad lootust sisukamatele etendustele.

Mitmel korral on tõstatatud küsimus tudengiteatri loomisest. Jelgava põllumajanduskõrgkool on EPAST väiksem, kuid üliõpilasteatri kasutada pool maja ja kaks palgalist kohta (eriharidusega lavastaja ja tehnik). Läti ülikoolis töötab üliõpilastega neli kutselist lavastajat. Vilniuse ülikooli teater konkureerib edukalt kutselist teatriga. Meie klubi ruumid on maksimaalselt koormatud ringide tööga, taidluskollektiivide proovidega ning kultuurüritustega. Võib-olla saaks kasutada Nooruse t. õppehoone aulat. Esinemiseks sobiks ka kohvikud, raamatukogud, samuti ajaloomuuseum, kui seal remont lõpeb. Mõnele huviklubile võiks soovitada ka «Sophoklest» pärast kohvikutööaega. Peahoone parema tiiva keldriruume, kus praegu on kooride esinemisrõivaste ladu, võiks kasutada mitmed huviklubid: RSR, karskusklubi, interklubi. Veelgi ahtam kui proovi- ja esinemisruum, on aga taidluskollektiivide varustuse laopind. Võib-olla oleks üheks perspektiivseks lahendusvariandiks muuta Gagarini t. I õppehoone ülikooli kultuurikeskuseks. (Järgneb)

OTSUSEST

Konverentsil hinnati senine ametiühingutöö rahuldavaks. Redaktsioonikomisjoni poolt täiendatud ning parandatud otsus on põhjalik, konkreetne. Mõned väljavõtted sellest.

▲ Komiteel tuleb administratsiooniaga sõlmida kõige pakilisemate ohtus- ja töökaitsesalaste tööde tegemiseks aastane kokkulepe ja jälgida selle ning sanitaar-tervistavate ürituste ja töökaitsesalaste ajalist kompleksplaanide täitmist.

▲ Komitee ja büroode ülesanne on elustada sõpruslepingud teiste kõrgkoolide ja töökollektiividega.

▲ Komiteel koos administratsiooniaga kasutada kõiki võimalusi elamispinna saamiseks. Tagada elamispinna õiglane jaotus ja selle avalikustamine teadetetahvli ning ajalehe kaudu.

▲ Jätkata statsionaarse pioneerilaagri taotlemist, pidada vajalikuks lasteaia säilitamist, organiseerida mittetöötavate pensionäride klubi.

▲ Komiteel tuleb kinnitada ametiühingukomitee liikmed büroode juurde praktilise abi osutamiseks.

▲ Komiteel ja büroodel tagada organisatoorse töö taseme ja resultatiivsuse edasine tõus ning asjaliku loomingu tööstiili väljakujunemine kõigis organisatsioonilüdes, suurendades nende osakaalu spetsialistide ettevalmistamisel ning kollektiivi loomingu aktiivsuse tõstmisel.

● OMAVALITSUS ●

Kursusevanema ametijuhend

I. ÜLDSÄTTED

1.1. Kursusevanema määrab I kursusel ametisse dekaan kursusejuhendaja ettepanekul, alates II kursusest valib kursusevanema üheks aastaks kursuse üldkoosolek.

1.2. Kui kursusevanem ei saa jätkata oma ülesannete täitmist või ei tule oma tööga toime või paneb toime tegusid, mis ei sobi kokku kursusevanema seisundiga, võidakse ta vabastada kursuse üldkoosoleku otsusega.

1.3. Kursusevanem töötab tihe-koostöös kursusejuhendajaga, allub dekaanile ning lähtub oma tegevuses nende antud juhistest.

1.4. Kursusevanem kuulub teaduskonna (osakonna) üliõpilaste omavalitsusse, esindades seal kursuse huve.

1.5. (1) Töö paremaks korraldamiseks viiakse kursusel läbi selgepiiriline tööjaotus. Kursusevanem määrab ametisse 2 pearühmavanemat, keelerühmavanemad, tsükliavanemad ning stipendiumivolniku.

(2) Rühmavanem vastutab täielikult talle usaldatud tööloigu eest, informeerides oma tööst kursusevanemat.

(3) Rühmavanemad ja stipendiumivolnik alluvad otseselt kursusevanemale.

1.6. Kursusevanemat asendab tema äraolekul I pearühmavanem, viimase puudumisel aga II pearühmavanem.

II. PÕHIFUNKTSIOONID

Kursusevanem juhivad vahetult ja rühmavanemate kaudu kogu õppekasvatustööd kursusel.

2.1. Osaleb ülikoolile eraldatud õppeplaanide koostamises õiguse piires nende koostamisel ja muutmisel.

2.1.1. Selgitab välja kursuse arvamused õppeplaanide kohta.

2.1.2. Esitab kogutud arvamused õppeprodekaanile ja üliõpilaste õppeprodekaanile, kes arvestavad kursuse arvamusi ja ettepanekuid.

2.1.3. Tutvub õppeplaaniga projektiga enne selle kinnitamist teaduskonna nõukogus ja annab kirjaliku arvamuse.

2.2. Osaleb kursuse tunniplaani koostamisel.

2.2.1. Organiseerib õppeprodekaani ja üliõpilaste õppeprodekaani koostatud tunniplaani projekti läbiarutamise kursuse üliõpilaste üldkoosolekul.

2.2.2. Esitab kogutud arvamused õppeprodekaanile (I. V, 15. XI).

2.2.3. Tutvub tunniplaani projektiga enne selle kinnitamist ja annab kirjaliku arvamuse.

2.3. Organiseerib kursusel fakultatiivkursusi.

2.4. Selgitab regulaarselt välja üliõpilaste ettepanekud jooksva õpetöö korraldamiseks, kooskõlastab need vastavate õppejõudude ja õppeprodekaaniga.

2.5. Kogub põhjendatud avaldused eksamite ja praktika ettevalmistamiseks, samuti avaldused sessioonipikenduse taotlemiseks ning esitab need õppeprodekaanile ja üliõpilastele.

prodekaanile, kes otsustavad küsimuse.

2.6. Koostab sessiooniplaani, mille esitab pärast läbiarutamist kursuse üldkoosolekul kinnitamiseks üliõpilaste õppeprodekaanile.

2.7. Kindlustab tagasiside aineõppejõudude ja üliõpilaste vahel, kasutades selleks vajaliku info saamiseks ka sotsioloogilisi meetodeid (sealhulgas küsitusi, hinnangute uurimist jne.). Teeb tulemused teatavaks kursusele, aineõppejõule, ka-teedrijuhatajale ja teaduskonna nõukogule.

2.8. Vastavalt kursuse üliõpilaste üldkoosoleku otsusele pöördub dekaani poole ettepanekutega kursusejuhendaja tegevuse parandamiseks.

2.9. Tagab eksamisessiooni lõppedes stipendiumi määramiseks vajamineva kursuse pingerea ja riiklikule suunamiskomisjonile esitatava pingerea koostamise.

2.10. Osaleb liikmena teaduskonna stipendiumikomisjoni istungil.

2.11. Tagab kursusel õppetisipliini:

- (1) kontrollib rühmavanemate poolt päevikutesse tehtud sissekannete õigsust,
- (2) informeerib dekaani õpetöö mittetoimimisest,
- (3) valmistab ette õppetisipliini rikkujate arutamise kursuse komsomoli a/o bürool.

2.12. Kontrollib kursusetööde registreerimist ja õigeaegset valmimist, vajaduse korral informeerides probleemidest kursusejuhendajat.

2.13. Koostab stuudiumi jooksul üliõpilastele vajalikud iseloomustused (v.a. NLKP ja ÜLNKO tegevusega seoses olevad ning tööle-suunamiseloomustused).

2.14. Peab regulaarselt sidet kursusejuhendaja ja õppeprodekaaniga ning üliõpilaste õppeprodekaaniga õppekasvatustööd puudutavates küsimustes.

2.15. Kontrollib ja juhendab pidevalt rühmavanemate ja stipendiumivolniku tööd.

III. TÖÖ HINDAMINE

3.1. Kursusevanema tööd hindab ühelt poolt kursusejuhendaja koos dekaaniga, teiselt poolt kursuse üldkoosolek.

3.2. Kursusevanema töö hindamiseks aluseks on õppekasvatustöö tase kursusel (õppepõhjus, kohustuslikust õppetööst põhjuseta puudumise koefitsient, võlgade likvideerimise õigeaegsus).

IV. VASTUTUS

4.1. Kursusevanem vastutab mitte ainult oma ja rühmavanemate töö kvaliteedi eest, vaid kogu kursuse tegevuse eest tervikuna.

V. AMETIALASED SEOSSED

5.1. Kursusevanem on soovitatav valida kui kursuse komsomolibüroo õppesektori juhataja.

5.2. Kursusevanemale teatavad kursuse liikmed, õppejõud ja ühiskondlike organisatsioonide esindajad kursuse tegevusega üleskerkinud probleemidest.

● OMAVALITSUS ●

Mõningaid mõtteid sürrealistide näituselt

(vt. ka «TRÜ» nr. 27 lk. 3)

«Sic transit gloria mundi!» nentisin ma Nelli Rohtvee arvamust lugedes. Niisiis oleme me omaenese lehes kuulutanud «Tallinnfilmi» sürrealistide grupinäituse üleüldiseks rämpsuks ja vägivallakultuseks, nende taieste autorid aga kõik amoraalseteks, hingeliselt väärastunud tegudega (no on alles sõnastus!) inimesteks, kes on oma käitumises valed. Pealegi andvat neile inspiratsiooni ainult prügimägi ja ülitseva maailma nägemiseks ei olevat neil üldse silmi. Igatahes vägagi «sõlitud» arvamus kõrgkooli lehest loetuna. Aga on olemas vanasõna, mis ütleb, et iga konn vaatab oma mätta otsast ning seetõttu palun luba kirjasõnas väljendada seda, mis mulle minu mätta otsast silma jää.

Seekordne väljapanek oli tõepoolest omapärane ja ainulaadne. Ja nähtavasti ka üks ainumata näitus üle hulga aja, mis ühtegi külastajat külmaks ei jätanud. Kõikjal kuuled ainult emotsioone. Kellel on kahju meie isamaa kunstiliu rüvetamise pärast, kes haletseb õnne-

tuid ja poolearalisi autoreid, kes paneks nad kohe seina äärde, kes ... Ometi leidub küllaltki palju neid, kellele näitus tõsimeeli positiivseid elamusi jagas.

Mis siis hakkas silma. Eelkõige autorite mängulust. Oli mängitud ruumi, värvide, sõnade ja mõtetega. Kui palju oli ruumiliseks muudetud sõnamänge, karikatuure või tont teabki, kuidas neid õigem oleks nimetada. Kogu selle mängurõõmu keskel oli sündinud teoseid, mis kannavad endas edasi ka sõnumit. Võtkem näitena kasvõi kompositsiooni «Taome mõõgad kosmosesühtikeks!». Minu arvates on see üks paremaid kunstilisi meeldetuletusi inimekonnale. Väike inimene seipitamas hiigelsuurt metallmonstrumit, mille mõtted on ammugi tema käeulatusest väljunud. See monstrum pürgib omasoodu kuhugi kõrgustesse, ähvardades iga hetk pisitillukesele inimmarionetile pähe kukkuda. Siit pole raske tõmmata paralleele maakera vallanud võidurelvastumismaratoniga, kus militaristlikud ringkonnad võidu relvatusdes (loe: hauda kaevates) loovad enesele illusioone oma kõrvkõimsast

juhipositsioonist. Väike oled sa tegelikult, inimmarionett, ja sinu mõõksüstik hakkab seal kaugustes oma tasakaalu kaotama! Vähemalt minule ei ole ükski värvitruki plaad ega muu selleteemaline taies nii sügavalt mõjunud.

Näituselt võis leida omalaadset väikest paroodiat popkunsti taiestele. Ja miks ka mitte parodeerida, kui seda oskuslikult tehakse.

Ma muidugi ei eita, et näitusel oli mõndagi, mis taotles odavat populaarsust. Ometi oli see kõik meisterlikult välja mõeldud ja vormi viidud. Ning ma ei leia mingit põhjust, et näitus pilbasteni maha teha. Hoopis vastupidi. Me peaksime rõõmu tundma selle üle, et meie hulgas leidub veel inimesi, kes suudavad leida omapäraseid vaatenurki ja lahendusi.

Minu lõpparvamus näitusest oli, te «Tallinnfilmi» poisid tulid, nägid ja võitsid.

PIRET JÕELO,
žurn. II k.

● Vilistlasõhtul esinenuid, kõigile tuntud Mikk Mikiver ja Arvo Vaiton.

Appi muuseumile!

Kindlasti kutsus lühike raadio-
teade 3. oktoobri ööl toimunud tu-
lekahjust Eesti Põllumajandusmuu-
seumis paljude peredes esile leina-
ärevuse. Miks aga ei ühine juhtu-
nu üldrahvalik tähendus kodanike
samast võrsunud murega mingil
konkreetsel tasandil? Miks ei järg-
nenud koheselt ühiskondliku aktiiv-

suse tõusu võimsat lainet (muu-
seumitöötajailt saadud informat-
sioon igal juhul ei kinnita «Edasi»
artiklist levinud muljet paljude
pöördumiste ja rahapakkumiste
kohta eraisikuilts?)

Sellepärast, et me ei ole harjunud
ise oma asjade üle otsustama. Just-
kui toimuks kõik kusagil mujal.

Aga ei — Olenurme asub ajalooli-
se Tartumaa südames, mitte Namii-
bias. Oleme uhked rahvuslikule
palgele ja omanäolisusele. See kõik
meil kahtlemata on, kuid üht osa
sellest liiga vähe — iseteadvust.
Liigne tagasihoidus oma erutuse
väljendamisel ei osuta üksnes põh-
jamaisele loomusele. Tegemist on
sissekasvanud varjatud ükskõiksus-
tega. Ehk pole pakutud abi ja
kaastunne ka alati materiaalselt va-

jalik, kuid tal on omadus liita hin-
gesid. See on suur väärtus. Muu-
seumi juhtum on tõsiselt proovi-
kiviks vaimule. Kui meie kultuuri-
rinne kujuneb säärasel puhkudel
ühteks ja karastatuks, ehk loobub
siis saatust lootusetust katsetest
seda rusuda.

Huvi keskmes tunneksid mitmed
organisatsioonid ja isikud, kes sea-
tud kultuurihoidlate hooldamise
ning vajaduse korral taastamisega
väärkat ülesannet kandma, lausa
põlevat missioonileeki. Selles leegis
praadides ei tunduks ükski tähtaeg
liiga lähedal seisvat. Muuseum
avati 2. juulil 1968. aastal ja täp-
selt 20 aasta pärast peab rahva
traditsioonide varamu jälle meie
silme all olema.

Füüsilist abi on seni muuseumi-
töötajale osutanud ainult TRU
ÜTU ajalooring (praeguseks kol-
mel päeval). Tööga põlengurisu
koristamisel sai kinnistatud pide-
vaid suhteid, mis alates 1981. aast-
tast seisnesid sügisestes ekskursioo-
nides. Sellest tööst on rõõmu ja
kasu. Pisut pateetiline värske leiva
ning lõpsisooja piima idüll (pere-
mehepoolne kost) annab argisele
töörabamisele pühaku maigu. Tun-
neme endal kohustust kasutada
kõiki võimalusi rakendamaks kul-
tuurilooliste mälestusmärkide käe-
käigu huvides jõudu ja erialast et-
tevalmistust — olgu siis tavalistes
või ekstreemolukordades.

Hädalist tööd ekspositsioonisaali
tühjendamisel ja müüride konser-
veerimisel on palju. Eksisteerib oht,
et enne luikede lahkumist sellega
valmis ei jõuta. Üliõpilased, kes ta-
hate ajaloolastega vaeva ja rõõmu
jagada — andke endast märku.
Ajalooteaduseid leiab nende ühis-
elamust (näiteks toad 209, 211, 406,
422) ning Tähe tänava õppehoone
D-korpuse 2 korrusel.

TRU ÜTU ajalooringi juhatuse
liige TONIS LUKAS

NAITUSI

Akadeemik Hans Kruusi
95. sünniaastapäevaks

Hans Kruus sündis Tartus 22. ok-
toobril 1891. a. tööliste perekonnas.
Tartu Opetajate Seminaris omandas
ta õpetajakutse.

Ülikooli lõpetas Hans Kruus
1923. a. magistrikraadiga. Järgnes
pedagoogiline töö ülikoolis, selle
kõrval valmisid doktoridissertat-
sioon ja kaks monograafiat.

Tartu Ülikooli rektorina, millisel
kohal ta oli olnud ka 1940/41. õppe-
aastal, asus ta pärast II maailmasõ-
da organiseerima õppetööd vabasta-
tud Tartus. Samal aastal suundus
ta Tallinnasse rajama ENSV Tea-
duste Akadeemiat, mille president
ta oli 1946—1950.

Hans Kruus suri Tallinnas 30.
juunil 1976. aastal. Maetud on ta
Tartu Raadi kalmistule.

Zooloogiaring

ÜTO zooloogiaringi 40 sisukast
tegevusaastast annab praegu tore-
da pildi näitus ülikooli raamatuko-
gus. Andmeid ringi kohta ilmunud
trükitist saab alati (ka pärast
aastapäeva) leida raamatukogu
kartoteegist «Tartu Riiklik Ülikool»
(ruum 270, tel. 3 53 66).

Uhiselamu nr. 6 (Leningradi mnt.
25) 6. korruse fuajees on avatud
POLIITILISE SURREALISMI
NAITUS.

VENIA LEGENDI

30. oktoobril kl. 14.15 toimub
V. Kingissepa 19 aud. 302 spordi-
füsioloogia kateedri dots. kt. Tõnis
MATSINI avalik loeng teemal
«AEROOBSE JA ANAEROOBSE
TÖÖVOIME VAHEKORRAT ERI-
NEVATEL SPORTLIKEL PINGU-
TUSTEL».

INSENERIDE MAJAS

Teisipäeval, 28. oktoobril kl. 16
kõneleb dots. Igor Gräzin teemal
«Õiguse konservatismist ja majan-
duse uuendamisest». Oodatud kõik
huvilised.

PEDAGOOGIKARING

kutsub veel kord kõiki vanu ja
uusi liikmeid kohtuma pedagoogika-
teadlasega (vt. «TRÜ», 17. okt.).
Küsi julgelt! Küsi kõiki
Laiemat huvi pakkuvatele küsimus-
tele vastame «TRÜ»-s.
Vahetu kohtumine toimub 30. ok-
toobril (mitte 29. okt.) kl. 18 pe-
dagoogikakabinetis (üt. 104).

LOODUSKAITSERING

Neljapäeval, 30. oktoobril kl. 18
esineb TRU füüsikahoones Tähe t.
4 aud. D-006 Vello Park ENSV
Termo- ja Elektrofüüsika Instituut-
ist Antarktika uurimise teemal
(sõna ja slaidid).
Esmaspäeval, 3. novembril jät-
kub linnaekskursioon Jaan Eilarti
juhendamisel. Koguneme kl. 17
kaarsilla Tammsaare pargi pool-
sesse otsa.

RSR!

Teisipäeval, 28. oktoobril kl. 18
teadusraamatukogu aud. 293 väike-
se ringi koosolek.

PRESSISEKRETÄRID!

Täna õhtul «Rukkilille» kohvikus
Itaalia õhtu (T. Siimets, V. Sootak).
Esmaspäeval, 27. oktoobril kl. 16
analüüsivad aud. 238 EPA lehte
dots. Marju Lauristin ja Peeter Vi-
halemm. Võib tulla kuulama.

KLUBIS

Laupäeval, kl. 21 «Suure Saali»
õhtupoolik (NB! Esineb ootamatu-
sil!).

Laupäeval, kl. 21 diskoprogramm
«Kergendus pole vabanemine»
(kuulamiseks J. Page loomingut).

Toimetaja VARJE SOOTAK

...kui kärbiti akadeemilisi vabadusi

Sõpruskond «Valhalla» eestvõttel
kogunes üks väikene osa tudeng-
konnast 16. oktoobri keskpäeval
peahoone õuele. Tunnitähisel pal-
jastati pead ning lauldi «Vivat
academia!» ja «On elus meil võit-
lusi palju». Seejärel astuti kõnetoo-
li, et taas kord rõhutada mõnig-
aid programmi sihtmärke.

Kokkusaamise peapõhjuseks oli
vajadus meenutada tänasele tuden-
gile *alma mater*! käekäiku 50 sügist
tagasi ning seeläbi avaldada oma
austust akadeemilisi vabadusi taot-
lenud õppureile ja õppejõududele,
kes 2. ja 16. oktoobril peahoonesse
kogunesid, demonstreerides laulude
ja kõnedega oma sõltumatust ko-
danliku Eesti riigikorrast.

Kuidas siis sündmused tollal kul-
gesid? Vastuse andmisel toetun osa-
liselt koguteose «Eesti riik ja rah-
vas II maailmasõjas» XIII kõite
andmetele.

1934. aasta 12. märtsi riigipöör-
de järel kitsendas Konstantin Päts
kohe olulisel määral demokraatlik-
ke vabadusi Eesti kodanlikus vaba-
riigis. Peatati parlamendi töö, pan-
di seisma käimasolevad valimised,
kuulutati välja kaitseisukord jne.

Tartu Ülikoolile algasid rünnakud
1935. aasta suvel. Detsembris 1935
pidas peaministri asetäitja K. Een-
palu Viljandis toimunud rahvuspäe-
val kõne, kus süüdistas noori ger-
manismi ja rassistismi harrastami-
ses ja vastastikuses sissisõjas. Pä-
rast sellist kõnet saatis üliõpilas-
konna juhatus 7. detsembril oma
esindaja Ilmar Tõnissoni Eenpalu
juurde asju klaarima. See sõit jäi
aga tühikäiguks.

Ülikooli olukorda raskendas see-
gi, et 8. detsembriks planeeritud
vapside riigipöördekatteks kogune-
nud «Kadaka tee» seltskonnast kuu-
lus enamik otseselt akadeemilistes-
se ringkondadesse. Valitsusel olid
rünnakuks vabad käed.

1936. aasta märtsis saabki üli-
kooli autonoomia esimese hoobi.
Riigivanema dekreediga allutati
kõrgkooli majandus- ja administra-
tiivala haridusministeeriumile. Oli
plaanis taastada ka midagi pedelli-
staatuse taolist.

Septembrikuus esitasid rektor
prof. J. Köpp ja prorektorid prof.
H. Kruus ja prof. H. Perlitz palve
vabastada neid vastavatest ameti-
test. Palve põhjuseks märkisid nad

ülikooli autonoomia kärpimist riigi-
võimu poolt, mis näitab, et sellel
võimul puudub usaldus ülikooli
juhtkonna vastu.

Taas läkitati oma saadikud
Toompea poole, kuid seegi kord tu-
lutult. Ülikoolilt võeti ka õigus
avada või sulgeda õppetoole ja tea-
duskondi.

Üliõpilasedustuse poolteist aasta-
kümnet kestnud tegevusse tuli
pöördeline muutus 15. oktoobril.
Haridusministeeriumi telefonogram-
miga katkestati edustuse ja selle
juhatuse igasugune tegevus. Nende
muutuste üks olulisi põhjusi oli see,
et senine põhikorraldus võimaldas
üliõpilastel päevakorda võtta küsi-
musi, mis otseselt ei kuulunud üli-
õpilaskonna kompetentsi (näit. riig-
ivanema tegevuse arvustamine)
ning senine kontroll ei võimalda-
nud kontrolli tudengite tegevuse
üle.

Üliõpilased vastasid neile sam-
mudele nii resolutsiooniga, kus rõ-
hutati üliõpilaskonna kaasaraakimi-
se vajalikkust, kui ka otseste de-
monstratsioonidega. Esimene neist
toimus juba 2. oktoobril. Loengu-
pausi ajal kogunes jalutusruumi

Tähtede jalgpall Tartus

Tippkorvpalli järel võisid tartla-
sed kaasa elada ka profijalgpallile
— teisipäeval peeti TRU staadioni
harjutusväljakul saajandi suurim
matš žurnalistika II ja III kursuse
esindusvõistkonna vahel.

16.00 seisatasid väljaku läheduses
viibivad tütarlapsed, vaadates imet-
lussega tosinat noort meest, kes ele-
gantsest väljakule galopeerisid.
Kõik nad pakatasid tervisest ja
egoistlikust soovist purustada vas-
tasvõistkonna kõige kaunimad ka-
vatsused. Matš töötas tulla raske,
sest lisaks pingelisele harjutamise-
le kodus osalesid mõlemad võist-
konnad treeninglaagris Võru rajoo-
ni põllumajanduseis.

Tavakohased tervitused, ühine
manifest ja — vihmast hoolimata
läks lahtil! Veel kord said võitmees-
te kursuseõed vaadata hellalt oma
kätetööd — väga efektseid värvilisi
võistlusvorme —, siis lisas vihma-
mürgi mure kõigele maheda pori-
varjundi. Mäng sai kohe täishoo-
sisse ja käis nõnda kuni lõpuni.
Hetkeks küll tempo vähenes — ni-
melt, mängijad mürdisid pead, miks

grupp pealtvaatajaid hakkas skan-
deerima «Saibu! Saibu!» Kuid arst,
õppejõud ja spordikommentaator
Lembitu Kuuse — mängu peakoh-
tunik — lahendas kõik probleemid
kähkult. Mängu kulgu ei suutnud
muuta ka vutihuviline kaineri auto-
juht koos masinaga.

Minut enne lõpuvileit oli seis 3:0
III kursuse kasuks. III kursus võit-
tis ka kogu mängu sama tulemuse-
ga. Matši lõpetas kateedrijuhataja
Juhana Peegel isiklikult. Tänu män-
gule täienes ka võistkondade mate-
riaalne baas: mõlemad said auhin-
naks pudeli «Kuldset» (NB! man-
dariinijook), võitjale lisaks marme-
laad, teise koha omanikule aga
tuub sinepit.

Mis tõi III kursuse pjedestaali
kõrgeimale astmele? Raske öelda.
Tagasihoidliku inimesena loen pea-
põhjuseks seda, et suur osa III kur-
suse treeninguid toimus esmakur-
suslaste valvsa silma all ning nen-
de otsesel juhendamisel.

TAIVO PAJU,
žurn. I k.

Ajakirjanduskonkurss

lõpeb 7. novembril. Arvestatakse kõiki sel aastal ilmunud lugusid:
informatsioonilisi kirjutisi (sõnum, intervjuu, repor-
taaz jne.);

püblitsistlikke ja arutlevaid kaastöid (portree, kom-
mentaari, probleemartikkel, kirjanduslik reportaaz, retsensioon,
essée jne.).

MILLEST kirjutada? Ülikoolist, üliõpilasest kogu tema mit-
mekesisuses: loeng, lemmikõppejõud, õpetetehnika, eksamid,
praktika, komsomolielu, taidlus, ÜTO, EOE, ühiselamus, tuden-
gipere, vaba aeg, hobid, armeeteenistus... Loetelu on ammen-
damatu.

OSALEDA võivad loomulikult kõik TRU üliõpilased, aga kut-
sume oma mõtteid avaldama ka meie teiste kõrgkoolide tuden-
geid.

Tähelepanu, sõdurpoisid Ootame ka teie kaasalöömist!

PREEMIAD: kuidas 150 rubla jaotatakse, selgub täpsemalt
muidugi kaastööde sisukuse põhjal, sest žüriil on õigus pree-
miad ka ümber jaotada. Esialgu pakume nii:

Informatsioonilised lood: 4 preemiat à 15 rubla;
püblitsistika: I preemia — 30 rubl., 2 II — à 15 rubl., 3 III —
à 10 rubl.;

Eripreemiad: 1. parim komsomoliteemaline lugu;
2. parim artikkel sõdurpoisilt;
3. parim ühiskondlik-poliitiline artikkel.

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress 202400 Tartu, Ülikooli t. 18, TRU, ruumid 240, 241, tel. 3 51 80. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk, Tartu, Ülikooli 17/19. III. «TRÜ» ilmub reedeti.

«TRÜ»

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOO

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälkandja

Nr. 29 (1463)

Reedel, 31. oktoobril 1986

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

Eksam ilma piletit ja mis kõik veel!

- EKSA ENNE TÄHTAEGA
- LOENGU ASEMELE KA FOORUM
- MARKSISMI-LENINISMI ALUSTE RIIGIEKSAM

Nüüd on siis ühiskonnateadlaste ülesanded NLKP XXVII kongressi otsuste elluviimisel mitmeti läbi arutatud. Põhisuunad kujundati üleilmailisel nõupidamisel Moskvas oktoobri algul. Kahe nädala vältel arutati neid kateedrites. 22. oktoobril leidis aset ülikooli ühiskonnateadlaste parteiorganisatsiooni ja nõukogu ühiskonnateadlaste ja 29. oktoobril koguneti Tallinna vabariiklikule nõupidamisele.

Mida uut on teoksil NLKP ajaloo kateedris?

Opetöö eesmärgiks ei peaks meil olema ainult eksami edukas sooritamine, vaid ikkagi see, et aine õppimine annaks tulevasele spetsialistile kõikvõimaliku edaspidiseks praktiliseks tegevuseks oma erialal.

Piletita hakkasime eksameid vastu võtma kohe pärast aprillipleenumit. Nüüd võime kõnelda juba selle positiivsetest tulemustest. Kõige olulisem on vahest see, et niisugune eksam välistab aine omandamise eklektiliselt osade kaupa vastustena piletiküsimustele. See võimaldab õppejõul suunata eksamit nii, et saaks ettekujutuse noore inimese küpsusest ja valmisolekust tulevaseks tööks.

Oppeaasta algul kinnitati iga teaduskonna juurde kindel õppejõud. Nii saab kateeder hoida paremat kontakti teaduskonna juht-

konna ja ühiskondlike organisatsioonidega ning lähendada partei ajaloo õpetamist erialale. 20. oktoobril informeeriti parteikomitee ideoloogiasektori nõupidamisel sellest ka teaduskondi.

Partei sotsiaalpoliitika paremaks tundmaõppimiseks otsustati tihendada sidemeid linna eesrindlike ettevõtetega. Selle otstarbekuses veendus kateeder kevadel Tartu Mõõblikombinaati tehtud külaskäigul.

Üliõpilased, kes on esinenud väga hästi oppeaasta esimesel poolel seminarides ning sooritanud ka eksami edukalt, saavad õiguse teha enne tähtaega (kas või uue semestri algul) NLKP ajaloo eksami. Esimesed tulemused näitavad, et siis saab tegelda rohkem seni edukate varju jäänud või nende taha pugenud keskmiste üliõpilastega. Ühtlasi aitab see ausse tõsta seni tagasihoidlikult hinnatud üliõpilase põhitööd — õppetööd.

12. oktoobri kateedri koosolekul otsustati katse korras rakendada loengu ja seminari vahevormi, mis viiks lektori üle monoloogilt dialoogile ning teeks võimalikuks ulatusliku avameelse jutujamamise kõikide vastava eriala üliõpilastega. Loengute arvu vähendades saab paar korda semestris asendada loengut foorumiga, kus üliõpilased esitavad mitmesuguseid küsimusi läbivõetud materjali seose kohta praktikaga, selle aktuaalsusest jne. Küsimused tuleks ette valmistada komsomolil, vastab lektor. Osa võtavad samuti seminarijuhatajad ja teaduskonna esindajad. See väldiks ka ebakõlasid, mis võivad õppetöö käigus erinevate seminarirühmade vahel kujuneda.

Et järgmisel oppeaastal seatakse sisse marksismi-leninismi aluste riigieksam, otsustati kateedri koosolekul pöörduda teiste ühiskonnateadlaste poole ettepanekuga ajutada kohe vastavate õppematerjalide ettevalmistamist. See mõte kiideti 22. oktoobri ühiskoosolekul heaks.

Koos uute vormide otsimisega peeti vajalikuks lisatähelepanu pöörata senistele vormidele: õpetada üliõpilastele esinemisostust, kasutada aine õpetamisel võistlust (konkurss parema ainetundja nimetusele jne.). Opetööküsimuste arutamisse tuleb intensiivsemalt kasutada tömmata komsomoli. Otsustati jätkata ja laiendada sotsioloogilisi uurimusi ühiskonnateaduste õpetamise parandamiseks.

Ees on veel rohkesti lahendamist vajavaid probleeme. Ei rahulda välja kujunenud seminaride läbiviimise pruuktika, kus sõnavõtted üksikute kavapunktide kohta jagatakse välja nagu teatrirollid. Kaastudengeid ei huvita see, mida üks neist parajasti räägib, vaid see, millal tuleb tema järjekord. Nii-sugune toiming on vaja asendada aktiivsema, kaasa mõtlema paneva vormiga. Opetöö klassikalised vormid — loeng, seminar, üliõpilase iseseisev töö allikatega ja teadustöö peaksid koos uute üritustega andma tulevasele spetsialistile maksimaalsed teadmised ja kogemused. Peaksime töötama nii, et need spetsialisti oskused oleksid märgatavad kohe esimesest tööpäevast alates. Nii, et on, mille üle mõelda ja mida tulemuslikumaks muuta ning milles eksperimenteerida.

JOHANNES KALITS,
NLKP ajaloo kateedri juhataja

Inglise filoloogid taas edukad

Inglise filoloogide edukas esinemine üleilmailisel aineolümpiaadil on saamas meeldivaks tavaks. 1981—1985 esindasid nad Eestit Alma-Atas, kus võistkondlikus arvestuses saavutati 1982. ja 1984. aastal neljas koht, 1985. aastal kolmas ja 1983. aastal jagati 2.—3. kohta Leningradiga (1981. a. võistkondlikke kohti ei arvestatud).

Alates sellest aastast viib üleilmailise inglise keele olümpiaade läbi Leningradi Pedagoogiline Instituut, kus 21.—25. oktoobrini toimuski kuues konkurss. Nüüdki osalesid kõik liiduvabariigid pluss Moskva ja Leningrad, kokku 51 võistlejat. Eestit esindasid Ingrid Teigar III, Urho-Mati Limberg IV ja Anne Talfelt V kursusel ning võistkonna saatjana ja žüriiliikmena allakirjutanu. Võistkonda trenis inglise filoloogiate kateedri vanemõpetaja Krista Soomere, keda abistasid õpetajad Piret Tergem ja Pilvi Rajamäe, kõik varasemate olümpiaadide laureaadiid.

Konkurss koosnes kolmest ülesandest: 1) venekeelse pedagoogilise süžee ja lühifilmi kommenteerimine

inglise keeles koos lindistamisega, 2) kirjalik leksikaal-grammatiline test ja 3) koolis nähtud inglise keele tunni kirjalik analüüs koos inglise keele õpetamise meetodika teooria kontrolliga.

1. ja 2. ülesande põhjal (keeletõlkes ülesanded) saavutas individuaalarvestuses 3. koha U.-M. Limberg. 3. ülesanne meie võistlejatele auhinnalisi kohti ei toonud, sest meil ei loeta inglise keele õpetamise meetodikat vene keeles. Üleüldises individuaalarvestuses saavutasid auhinnalisi kohad U.-M. Limberg (4. koht) ja A. Talfelt (10. koht).

Võistkondlikult tuli Eesti Leningradi ja Moskva järel jällegi kolmandaks. Järgnesid Läti ja Ukraina. Toome võrdluseks eelmise aasta viis paremat võistkonda: 1. Moskva, 2. Valgevene, 3. Eesti, 4. Leningrad, 5. Ukraina.

Olümpiaadiga rööbiti korraldati võistlejatele teaduslik konverents. A. Talfeldi ettekannet ingliskeelse teksti kohesioonist auhinnati diplomiga.

HEINO LIIV

Tänu

Eduka esinemise eest Ungaris toimunud koorikonkursil said tänu osaliseks TRÜ Akadeemilise Naiskoori dirigent Väike Uibopuu, koormeister Ene Ahven ja koori aktivist Tiina Jasinski. Energilise tegevuse eest naiskoori grupijuhina avaldati tänu haldusprorektor Vello Peedimaale. Kauaaegse kohusetundliku laulmise eest avaldati tänu naiskoori liikmeile, Kaie Parvele ja Milvi Kalamehele.

Konstrueerimis-eksperimentaalosakonna töötajaid Kalle Einmanni,

Tiit Taremaad, Väino Järve ja Aksel Ostratit tänati suvel tulvaveest tekkinud raske avarii likvideerimise eest.

Arstiteaduskonna päeva puhul auastas ENSV KKEH Ministeerium oma aukirjaga eduka teadusliku, pedagoogilise ja agara ühiskondliku töö eest kateedrijuhataja kt. dots. Ivar Tammaru, prodekaane dots. Arved Jentsi ja prof. Leo Pokki, laborijuhatajaid meditsiinkandidaat Raik Mikelsaart ja Mart Viikmaad ning UMPI majandusdirektori Aavo Kogerit.

Kas tunnete oma komsomolisekretäri?

Eelmises lehes saime tutvavaks matemaatikute sekretäri Alar Pandisega. Sekretäride tutvustamised jätkuvad.

Järgmises lehes saame teada, kes kandideerivad 12. novembril toimuvale komsomolikonverentsil juhtima ülikooli komsomolielu.

MARGUS LÄÄNE,
ajalooteaduskonna
komsomolisekretär

On sündinud 1963. aastal. Lõpetas Tallinna 7. keskkooli ning seejärel 2. Tehnikakooli kinomehaanikuna (kiitusega). Praegu õpib ajaloo IV kursusel. Teisel ülikooliaastal oli kursuse poliitinformaator, 1985—1986 teaduskonna komsomolisekretär. Nüüd valiti tagasi NLKP liige.

Eelmisel aastal võis täheldada teaduskonna komsomolielus mõningaid viltulaskmisi. Nurjusid mitmed head kavatsused. Loodan, et edaspidi oskame vigadest õppida. Kohe pärast aruande- ja valimiskoosolekut pidasime büroo liikmetega nõu, kuidas muuta meie komsomolielu sisukamaks, huvitavamaks, tuua lähemale igale üliõpilasele. Paremaks peab saama ka meie organisatsiooni distsipliin.

Soovin oma teaduskonna üliõpilastele jõudu ja jaksu värskeid mõtete väljapakkumisel ja teoksistegemisel.

MAIT LAND,
füüsikaosakonna
komsomolisekretär

On sündinud 1964. aastal. Lõpetas Võru I Keskkooli 1982. aastal kuldmedaliga. Samal aastal sai temast füüsikatudeng. Aastatel 1983—1985 teenis Nõukogude armee sapööri-vägedes. Komsomolitööga on tegelenud keskkoolipäevist saadik; oli ELKNÜ XIX kongressi delegaat. Valiti osakonna sekretäriks teist korda.

KALEV KASK,
keemiaosakonna
komsomolisekretär

On sündinud 1964. aastal Võrus. Lõpetas Võru I keskkooli 1982. Samal aastal astus füüsika-keemia-teaduskonda, praegu õpib III kursusel keemiat, 1983—1985 tegi läbi sõjaväeteenistuse. II kursusel valiti osakonna komsomolibüroosse, kus täitis kuni sekretäriks valimiseni ideoloogiasektori juhataja kohuseid.

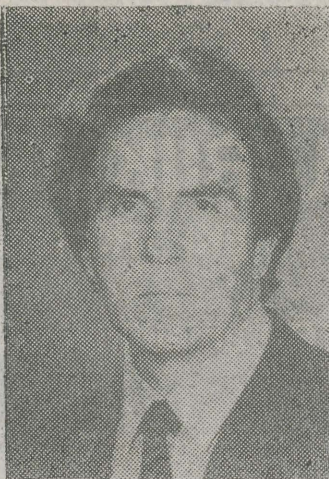
Ma arvan, et kõik paberile pandu tuleb teoks teha. Ei ole mõtet teha plaane, kui neid ei täideta. Samal ajal on vaja püüda, et plaanide täitjaid, ürituste läbiviitajaid oleks rohkem kui näputäis komsomoliteadlast. Pärast oma osakonna komsomoliteadlaste aruande- ja valimiskoosolekut vaatan tulevikku optimistlikumalt, sest nägin, et ka enamik kaasüliõpilasi tunneb muret puudujääkide pärast osakonna ning terve ülikooli elus. Neist puudujääkidest ülesaamiseks tuleks ületada vaid domineeriv passiivsus ning ükskõiksus.

Arved Vain 50

Avinurme Vadi küla on Arved Vaini sünnipaik ja kohalikus algkoolis algas sihipärane vaimu ja keha harimine. Öpingud jätkusid Lohusuu 7-kl. koolis, koolitee üks ots oli täpselt kaheksa kilomeetrit. Kõik need aastad tuli koos vennaga teha kõik jõukohane ja üle sellegi maatöö.

Õppetöö Tartu Kohaliku Tööstuse Tehnikumis äratas noores tehnika-huvi ja haridustee jätkus TPI-s masinaehituse valdkonnas. Noor mees tegeles sportvõimlemise ja akrobaatikaga, võitis viimasel ajal Eesti meistri medali. Spordi ja tehnika seostest tekkis huvi inimese liigutuste fikseerimise ja analüüsimise vastu. Seda huvi oli praktiliselt võimalik rakendada UTU biomehaanika ringis. Täna tagasivaadet tehes võib selle huvi konkreetsete tulemistena loetleda uudet uurimis-metoodikat biomehaanikas, kahte autoritunnistust, artikleid üliõpiliste ja rahvusvahelistes väljaannetes, väljakutseid paljudesse instituutidesse ja spordikoondistesse. «Liigutuste biomehaanikast toeta olekus» — sellist pealkirja kandis 1970. aastal kaitsitud kandidaaditöö ja peatselt tuleb esitamisele väitekirja järgmise kraadi taotlemisel.

Kehakultuuriteaduskond tähistab võimlemise ja biomehaanika ka-teedri juhataja dots. Arved Vaini 50. sünnipäeva aktusega spordihoo-nes Ujula 4 3. novembril kell 16.

Teisipäeval komsomolikomitees

- * UUED LIHKMED
- * SEKTORI ARUANNE
- * AV KOOSOLEKÜTEST
- * EOE TÖÖSUVEST

Soovituse NLKP liikmeks astu-miseks sai Rita Pillmann (saksa fil. V).

Aruandega esines Tiina Noot, ko-mitee siseorganisatsioonilise töö sektori juhataja. Eelmainitud sektor tegeleb põhiliselt paberitööga. Sek-toris laekuvad koosolekute proto-kollid, tööplaanid, liikmemaksud. Kuid kas ikka laekuvad? Senini pole Tiina sõnusti veel ükski meie küm-nest teaduskonnast oma asju korda saanud. Ajaloolased on osanud oma kaustagi ära kaotada. Liikmemak-

sudega olid võlas 74 kursust 163-st.

Sekretär Andi Kasak pole rahul AV koosolekute läbiviimisega. Nii mõnelgi pool oli tunda koosolekul juhtiva käe puudumist, kõikjal ei olnud näha koostööd sekretäri ja büroo vahel. Halva koosoleku näi-teks oli ajaloolaste oma.

EOE töösüvest rääkis Priit Te-der. Ülikoolil oli sel suvel malev-lasi välja panna 697, rühmi 18 (plaan 29). Mis mureks? Ülikoolist tuleb järjest vähem funktsionääre. Sõnaga — positsioonid lähevad käest.

VILJA KALLASTE

Ülikooli mütsist ja tervitamisest

V arsti saavad viimased esma-kursuslased kätte ülikooli värvimütsid ja Eestimaa peakatterinne (vrd. rohurinne või pöösarinne bioloogias) täieneb jälle sadade tuluute ilusate sini-puna-valgete mütsidega. Neid värvimüt-se nimetatakse ka tekliteks. Seda germanistlikku sõna allkirjutanu ei polda. «Tekkel» tuleb saksa-keelsest sõnast «Deckel». See sõna tähendab eesti keeles peale tekli ka kaant ja kübarat. «Kaane» kasu-tamise näiteks on seal «iga pott leiab sobiva kaane» ja «kübara» kasutamise näiteks «pähe saama; kolki saama», aga «Deckelkorb» on «kaanega korv». Tudengi pea ja teiselt poolt pott ning auklik korv — poleks nagu ühist, või on siiski?

Olgu siiski «tekliga», kuidas on. Praegu on paras aeg meelde tule-tada, et ülikooli mütsi kandmisel kehtivad mõned reeglid. TRÜ mütsi statuuti kehtestati rektori käskkirja-ga 19. märtsil 1957. Selles on pea-le mütsi kirjelduse mõned punktid, mida mütsi kandjad peavad tead-ma.

* Statuudi punkt 3 ütleb, et TRÜ müts näitab kuuluvust TRÜ kollektiivi ja selle kandja peab ole-ma laitmatu käitumisega eeskujuks ülejäänud noorsoole. Nii et kes kannab meie värvimütsi, peab ikka laitmatult käituma — käima, tervita-ma, rääkima, riietuma, sööma, bussis jm. sõitma, kirjutama — kõike nii, et ta meie ülikoolile häbi ei tee. Igasuguste noorte hulgas maad võivate popuüendustega ol-dagu ettevaatlikud. Näiteks äärmu-seni luitunud ja paigatud kulukate-ga ilus ülikooli müts kuidagi kok-ku ei sobi.

* Punkt 4 järgi on TRÜ mütsi kandmise õigus ainult üliõpilastel ja aspirantidel. Lõpetanud ja õppe-jõud tohivad seda kanda pidulikel sündmustel (näiteks rongkäigus). Mittestatsionaarsed üliõpilased või-vad mütsi kanda sessiooni ajal ja samuti pidulikel sündmustel.

* Statuudi punkt 5 ütleb, et on lubatud kanda ainult täiesti tervet, puhast mütsi. Nii et ei mingeid murtud nokki, narmaid või auke

mütsis. Viie aasta jooksul päike muidugi pleegitab mütsi, aga ei määri; saabki vahet teha noorema-te ja vanemate kursuste üliõpilaste vahel. Mütsi hoida pole raske, kui teda kantakse, nagu ette nähtud, ainult nn. linnariietuse juures. Mi-nu arvates võib siiski seda mütsi kanda ka hulgakesi looduses eks-kurseerides või laupäevakutel, kui on seljas väliriided ja käitutakse soliidset, aga ka siin tuleb mütsi hoida.

* Statuudi punkt 6 järgi võivad dekaanid halva õppeedukuse, sobi-matu käitumise jms. puhul mütsi kandmise õiguse üliõpilaselt üheks semestriks ära võtta. Seda mate-riaalsete kaasnevusteta ja moraalselt mõjuvat kena karistust on meil rakendatud, aga paistab, et vähe.

* Punkt 7 järgi kaotavad rek-tori käskkirjaga karistatud üliõpi-lased automaatselt õiguse mütsi kanda kuni karistuse mahavõtmi-seni või aegumiseni ja punkt 8 järgi jälgivad statuudi nõuete täitmist dekaanid ja ühiskondlikud orga-nisatsioonid. Ehk pole mul õigus, aga tundub, et need viimased punktid on hoopis ära unustatud. Ometi peaksid värvimütsi kandi-mise reeglite täitmist jälgima eriti üliõpilased ise — komsomol ja üli-õpilaste ametiühing.

P eakatte kandmisega kaasneb tervitamine. Tänapäe-val küll kipub noorte seas levima kombeanarhia, käitumine läheb järjest vabamaks ja vanu, paljude põlvkondade jooksul üld-tunnustatuse saanud kombeid kas unustatakse või püütakse neid kui tülikaid ja tähtsusetuna näivaid vältida. Aga kes veel kui mitte aka-deemilised noored peaksid väljaku-junenud inimestevahelisi lugupida-mist ja viisakust väljendavaid kombeid täitma ja sellega teistele noortele eeskujuna andma?

Tervitamisest eksitakse palju. Pa-hatihti tervitab üliõpilane (sageli kahjuks ka nüüd juba keskikka

jõudnud õppejõud) nii, nagu heaks arvab, või ei tervita üldse. Allpool ongi meenutuseks kirja pandud mõned tervitamisalased viisakus-reeglid.

* Mütsita tervitatakse pead noogutades või kummardudes. Müt-siga kaasnevad omad tavad. Naised ei võta tervitamisest peakatet maha. Meeste puhul kehtib otstar-bekas ja lihtne reegel: peakate, mi-da saab pähe panna ühe käega — nokkmüts (v.a. mundrimüts, mille kandjad tervitavad oma mundi riistatiku kohaselt), kübar, pa-paaha — võetakse tervitamisest peast, peakate, mida tuleb pähe panna kahe käega — barett, lätikä-lki —, jääb tervitamisest pähe ja tervituseks on peakummardus. Nii et üliõpilasmütsi peavad noorme-hed ikkagi kergitama, kui vähemalt üks käsi on vaba.

Paljudes koolides pole mütsiga tervitamist õpetatud, sest praegu on kehalise kasvatuse tunnid täis normide täitmist ja käitumise, rühi jms. õpetamiseks pole koolis mahti, vahel ka õpetajal oskusi. Meil gümnaasiumis (sellest on nüüd üle 50 aasta tagasi) õpetati mütsiga tervitamist: käisime saalis laias ringis ümber õpetaja, temast möö-dudes 4 sammu enne võeti müts nokkapidi energilise liigutusega peast maha öla kõrgusele, kumera põhjaga ettepoole, nagu pöörati õpetaja poole, õpetajast samm

Esmaspäevaõhtu psühholoogiga

Kas me oskame suhelda? Suuda-me alati õigesti käituda? Tuleme kõigis olukordades ise toime? Os-kame stressist elukeskkonda kahjus-tamata välja tulla? Kuidas ennast kokku võtta ja jõudu rakendada, kuidas juhtida oma käitumist krii-tilistes situatsioonides? Kuidas kas-vatada last? Mida peaks teadma laste õpetamisel koolis? Neile ja lõ-pututele teistele küsimustele otsib vastust psühholoogia.

Sellest sügisest, täpsemalt 10. no-vembrist algab kaheaastane loengu-sari «Psühholoogia päevaproblee-me». Loengud on esmaspäeviti kaks korda kuus. Teadmisi jagavad üli-kooli kõik juhtivad psühholoogid. Dots. Peeter Tulviste räägib mõtle-misest eri kultuurides, vajaduste psühholoogiast, valgustab ka psüh-holoogia ajaloo probleeme; Aleksan-der Pulver agressiivsusest, üksin-dusest, lähisuhetest inimeste vahel; dots. Talis Bachmann inimeste

psühhofüsioloogiast; dots. Jüri Ali-lik kognitiivsest emotsioonide teo-riast; dots. Aino Lunge väikelapse psüühilisest arengust, tundeelu ku-jundamisest; prof. Mihail Kotik ohutuse psühholoogiast. Veel on plaanis loengud suhtlemispsühho-loogiast ja muudest päevakorrale tulevatest probleemidest.

Aleksander Pulver: «Üldsuunalt võib loenguid jagada kaheks. Osa on elupsühholoogiast. Neis kirjel-datakse situatsioone, antakse keel tähelepanuks, aidatakse teadvusta-da mitmeid olukordi. Jagatakse praktilist laadi teadmisi suhtlemis-, suhete- ja emotsioonide üldistest struktuuridest. Loengud peaksid ai-tama kujundada arusaamu, andma võtmeid lahendamaks küsimusi: miks see nii on? miks ma nii käi-tun? mida teha?

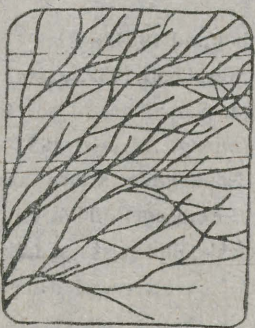
Teine osa loenguid annab ülevaa-te psühholoogia teoreetilistest prob-

leemidest, hetkeseisust Euroopas ja mujal.

Loengusari on psühholoogia alg-kursusest iseseisev ja mõeldud kõi-gile, kellele huvi; ka täiesti eeltead-misteta kuulajatele.

Loengud hakkavad toimuma Tähe tn. 4 aud. D-120. Kohtumiseni 10. novembril.

MARGIT MIKK

Hei, rebane! Taidlema!

Tänavu on rebastel juba kaheteistkümnendat korda kordumatu või-malus end näidata ja tutvustada, oma sõna ütelda, hiilata vaimukuse-ga, panna maha märk «Rebane 1986». Seda saab kõige säravamalt ja julgemalt teha rebaste taidluskonkursil 28. ja 29. novembril klubis.

Kui mõtetest kavad saanud, tuleb need üles anda klubi kunstilise ise-tegevuse sektoris (II korrus, ruum 207; palade nimetused, autorid, esinejad, stsenaariumid) 26. novembriks. Ka proovide ja tehnikasoovide suhtes peab eelnevalt kokku leppima.

Kavade pikkus on peaaegu vaba, miinimumpiiri ei ole, soovitav maksimum 20 minutit.

Etteastumise viise ei piirata. Kasutada võib kõiki väljendusvahen-deid.

Hindamisel arvestatakse sisutihedust, lavalist teostust ja mängu meisterlikkust.

Teemavalik vabal

Piitsa ei ole, präänik aga küll! Jõudul

P.S. I kursuse kultuuriorganisaatoril on võimalus tulla kolmapäe-val, 5. novembril kl. 18.30 klubisse lisateavet saama ja kokku leppima.

MARGIT MIKK

Austatud „TRÜ“ toimetus

Tihtiugu avate uusi rubriike, mis annab tunnistust mõtte loovast ja rahutust liikumisest. Käesolev lugu võib-olla ei mahu neist ühegi raamidesse, kuid minu meelest ei ole õige vaikida inimestest, kes ülikooliaastad tõelikult meelde jäävaks teevad. Pealkirja pole ma pannud, pakusin välja «Kaksikportree» või «Meie liidrid».

KAKSIKPORTEE

Tihtiipeale on samanimeliste meestega segadusi. Ikka kiputakse ühe palte teise kaela ajama ning vastupidi, keegi võib teenimatult aupaistesse tõusta. Kui aga tege- mist tublide meestega, siis võib tunnustuski samaaegselt saaduda. Meenutagem kasvõi kirjanike kong- ressi aegset juhtumit kirjanike Tuu- likutega. Tõsi, nemad on vähemalt vennad, meil tuleb aga juttu mees- test, kelle sugupuul vähemalt Põh- jasõjani küll kordagi ei ristu. Kau- gemale ei tea, ning eks ole meil lõppude lõpuks kõigil üks eellane. Meie kirjutise kangelasid seob ühine perekonnanimi ja nagu järe- nevalt näeme, palju muudki. Ent siiski on parem, kui saab selgeks who is who. Märgusõna Lukas. Alustada tuleb ikka algusest. Kui Tartus nägi ilmavalgust Ivo-Jaan,

röömsahõngulisi sõnumeid; nüüd- seks on ka keskajalehtedes käsi val- gekst tehtud. Ja juba oligi segadus majas. Lustlikult nõuti Tõniselt honorari jagamist sõprade mõnu- sas seltskonnas, tõeline tegija jäi aga endiselt silmatorkamatuks just- kui libatilluke paberlaev suure koge kõrval.

Arusaamatused osakonna piires likvideeritud muidugi peatselt, eriti kui mõlemad mehed võtsid enda ve- dada suurema vankri. Ivo-Jaan va- liti ühehäälselt teaduskonna kom- somolisekretäriks. Tõnis kui tead- laselüüp sai kaela UTÜ ajalooriingi rangid. Ning ühine eesmärk — meie rahvale suurima kasu saamine — tagas edu. Näiliselt oleks nagu Luik ja Vähk ühe vankri ees, kuid just see ühise asja tunnetamine lu- bas Ivo-Jaanil mitte vähikäigule taanduda, samuti ei jäänud ajaloo- ring Tõnise luigelauluks. Ivo-Jaan on juba edasihüppe teinud — teaduskonna pressisekretäri prestiižikas paik on tõeliselt perspektiivikale žurnalistile mõistagi vaid pika tee algus.

Meeste teaduslik töögi tungib ühe ja sama paiga, mõistagi Tartu probleemistikuks. Tõnis katsetab keskaja vaimu ilma tundmaõppimise kaudu paremini mõista ka meie kaasaegsete ilmapilti, Tartu piis-

kopkonna ajalugu kätkeb endas suurepäraseid ainet. Ivo-Jaan, hakka- ja mehe seal, kus viga näeb lai- ta, lapib kokku linna komsomolielu katkenud kroonikat.

Pajalada oleks paljugi, kuid lõ- petuseks vahest kõige olulisem. Ega tudengielu üksipäinis meelak- kumine ole, seda teavad kõige pa- remini just Lukased, kes taladena lange kannavad. Ent mustemalgi silmapilgul aitab hea nali ning sel alal on mõlemad Lukased jällegi juhtpositsioonil. Tõnis on rohkem sõnamängulise ja päevakajalise nal- ja meister, Ivo-Jaan maandab kol- lektiivseid pingeid eksamiruumiski läbitunnetatud absurdi abil, olles kõhklematult võimeline tegutsema kombel, mis suurimagi neurasteeni- ku pisarateni naerma ajab.

Nii on lugu kahe Lukasega. Ning kui keegi lubab teile näidata, kui- das samanimeline mees õlut teeb, siis teadke, et tegemist on hoopis kellegi kolmandaga, kes endast märku annab. Oma osakonna liid- ritest ehk popman'idest aga olgu eeltoodud pisike jutuke, et oleks selge: «Iliast» ei kirjutatud mitte Homeros, vaid üks teine samani- meline mees.

ANDO MÄE

VENIA LEGENDI

Esmaspäeval, 3. novembril kl. 10.15 toimub ühiskonnateaduste majas aud. 212 poliitökonoomia ka- teedri dots. kt. Enn Hansbergi ava- lik loeng teemal «Kapital ja lisa- väärtus».

KUNSTINÄITUS

Aleksei Gornilovi graafikanäitus avatud TRÜ klubis II korrusel ruum 201. Tööpäeviti 15—17, puh- keõhtutel.

TOITUMISKOOLIS

Esmaspäeval, 3. novembril kl. 18 esineb O. Lutsu 2 biokeemia ka- teedri juhataja prof. Lembit Tähe- põld teemal «Mineraalained meie toidus ja nende tähtsus tervisele».

PUHKPILLIMÄNGIJA!

Ootame Sind TRÜ puhkpillior- kestrisse. Kohtume esmaspäeval, 3. novembril kl. 19 klubi diskosaal- lis. Edaspidi proovid klubis esmas- päeviti ja neljapäeviti kl. 19st.

TÄHELEPANU, TOIMETUSE KOLLEGIUM!

Esmaspäeval, 3. novembril kl. 12 toimetuses sügiseste ajalehtede üle- vaade, parimate lugude leidmine ja mõned mured.

HEI, PRESS!

Esmaspäeval, 3. novembril kl. 17 dots. Reet Kasik keelest ja stiilist ph. aud. 237.

Teisipäeval, 4. novembril kl. 17 igakuine kokkusaamine: septembri- ja oktoobrikuu lehtede ülevaade (Juta Annus), parimate lugude määramine, jooksvad küsimused ja kl. 18 paari tunni jooksul mida- gi põnevati!

TARTU ÜLIÖPILASTE LOODUSKAITSERING

Pühapäeval, 2. novembril korras- tame puhkekohta Tartu lähedal. Igaühel kaasa võtta projekt, milli- sena soovitakse puhkepaika näha. Koguneme kl. 10 Ülikooli tänaval Vanemuise alumiisse parklasse. Kaasa ka söök ja selga tõine riie- tus.

Esmaspäeval, 3. novembril jät- kub linnaekskursioon Jaan Eilarti juhendamisel. Koguneme kl. 17 kaarsilla Tammsaare pargi pool- sesse otsa.

Juhatus

AUTOKURSUSED

Järgmise õppegrupi komplektee- rimine on teisipäeval, 4. novembril kl. 16.15 Tiigi 78—237.

TÖÖPAKKUMINE

ALMAVÜ tehnika- ja spordiklubi vajab kiiresti instruktor-metoodikut (töö sarnaneb laborandi omale). Sobib kaugüliõpilasele, töötada võib ka kohakaaslasena. Palk 115 rbl. Tulla Tiigi 78—236, tel. 3 12 92.

KLUBIS

Laupäeval, 1. novembril kl. 21 kesköödisko «Aja paradoksid» (* igal täistunnil 3 vana tuttavat). Pühapäeval, 2. novembril kl. 21 diskoprogramm «Konservatism ja novaatorlus» (* ans. «Eagles» loo- mingut).

Järgmine leht ilmub neljapäeval, 6. novembril.

Toimetaja VARJE SOOTAK

Tartu kodu-uurimispäevast

22. oktoobril peeti Tartu raekoja saalis järjekordne Tartu kodu- uurimispäev, millega tähistati ühtaegu kaht sündmust — 200 aasta möödumist raekoja ehitamisest ja 95 aasta möödumist prof. Hans Kruusi sünnist. H. Kruusist kui Jakob Hurda ühiskondliku tegevuse uurijast kõneles prof. K. Siilivask. Tartu raekoja ehitusloost andis ülevaate ajaloo-osakonna vilistlane ajalooõpetaja Helle Ruusmaa. Tehti teatavaks parim üliõpilaste kodu-uurimistöö. Selleks osutus geo- graafiaosakonna diplomandi, Tõrva keskkooli noore õpetaja Laine Hõbejärve uurimus Otepää maastikukaitsealast. Pärastlõunal austati TRÜ rektori ja professori Hans Kruusi mälestust lilled asetamisega tema hauale Raadi kalmistul.

Seoses eeltooduga tahaksin öiendada mõningaid ebatäpsusi ülikooli lehe eelmises numbris, kus pealkirja all «NÄITUSI» on antud üli- põgus ülevaade Hans Kruusi tegevusest (seejuures aga ei mainita, kus H. Kruusi näitus on üles pandud). Ülevaates väidetakse, et H. Kruus asus pärast II maailmasõda organiseerima õppetööd vabas- tatud Tartus. Samal aastal suundunud ta Tallinnasse rajama Eesti NSV Teaduste Akadeemiat.

Tegelikult asus H. Kruus organiseerima TRÜ tegevuse taastamist (mis ei piirunud kaugeltki ainult õppetööga) juba 1944. aasta keva- del NSV Liidu tagalas. Tartus tegutses ta sama aasta septembris- oktoobris ja nimetati 28. oktoobril 1944 Eesti NSV välisasjade rahva- komissariks. See ametikoht oli Tallinnas. Teaduste Akadeemia organi- seerimisega hakkas H. Kruus tegelema mõnevõrra hiljem.

Mis aga lehetekstis kõige häirivam — sel ajal, kui H. Kruus Tartus töötas nõukoguliku ülikooli kiirema taastamise nimel, käis II ma- ilmasõda veel täie hooga edasi ja lõppes alles 2. septembril 1945.

HILLAR PALAMETS

Kuivõrd kõikide kuulutuste (mis saabuval kõige kibedamatel töö- hetkedel) äramahutamine tingis vajaduse lühendada, siis kahjuks len- dasid tekstist välja (kiirelt tehtu kisub kiiva) tekstile täpsust andvad detailid — PALUME VABANDUST!

Toimetus

Kutsikatest rebasteks

Saaliuks avanes ja rahutud, röömsailmelised õhtukangelased vallu- tasid ruumi. Ohk oli täis uudishimu — rebasekutsikad mõtlesid risti- mise peale, vanema kursuse tudeng pures küsimuse kallal, mis võiks küll peituda selle aasta esmakursuslase taga. Küberi ja rahanduse re- basekutsikate peal pilgut peatuda lastes võis arvata: jah, neilt võib vahest midagi loota!

Tõepoolest. Kui Kõrgendatud Nõukogu oli kohad sisse võtnud ning rebasetaidlus lahti läks, näidati endast, mida näha taheti. Küberid rabasid oma sürrealistliku kavaga, millest läks küll palju kaduma halva kuuldavuse pärast. Rahanduse esmakursuslased istutasid nii suure visadusega puid, et Kõrgendatud Nõukogul jäi üle vaid soovida niisamasugust usinust ka õppimises.

Teiste osakondade kavad olid küll huvitavad, kuid jäid kahe esimese kõrval siiski liiga tavalisteks. Auhinnaline koht anti rahandusele.

Edasi asus Kõrgendatud Nõukogu oma küsimusi küsima. Teadmiste tase järele uuritud, saabuski pidulik moment, kus kutsikatest said värsked pärisrebased. Seda kinnitas igaühele antud «Rebasetunnistus».

Välja vaadati ka miss- ja misterrebane. Iga kursuse kahel esindajal tuli anda endast maksimum šokolaadi söömisel käte abita, dekaanile seletuskirja kirjutamisel, 110-rublase kuupalga jagamisel, kui abikaasa on sunnitud puhkusele, tantsus. Ei rühmad näisid ühetugevused, sai määravaks tantsuoskus. Rahanduse esindusele ei suutnud keegi kon- kurentsi pakkuda. Aramärkimist vääriwad ka küberneetikud, kelle kohta võiks öelda: «Vaimukus ei hüüa tülles!».

Missugune paistis siis olevat selle aasta majanduse esmakursusla- ne? Lõbus, vaimukas, teotahteline. Loodame, et ka teadmishimuline. Igatahes kaalub ta üles eelmise aasta repsid. Ehk tuleb see noormees- te rohkusesi?

ANU PAJUMÄE,

maj. II k.,

teaduskonna pressisekretär

RSR! Mis peitub tähtede taga?

RSR ehk rahvusvaheliste suhete ring alustas tänavu oma 23. töö- aastat. Ringi esimene president oli 7. oktoobril 1963 valitud ajaloo V kursuse tudeng Mati Uesson. Esimeseks avalikuks ürituseks oli 14. ok- toobril ülikooli kohvikus praeguse filosoofiadoktori Mikk Titma esi- nemine.

Miks me koos käime ja mida teeme? Tahame informeerida kaasüli- õpilasi aktuaalsetest poliitikasündmustest, avarada silmaringi nii en- dal kui teil. Praegu juhendab meie ringi ajalookandidaat dotsent Kaido Jaanson.

Väike ring tuleb kokku kord nädalas teadusraamatukogu aud. 293. Paar korda semestris koguneb ka suur ring, kus informeeritakse tuden- geid mõnest aktuaalsematest probleemist. Suur ring ei anna ainult nä- huse üldpilti, vaid püüab jõuda ka juurteni. Ülikooli õhkkond ja tuden- gite otsiv vaim on teinud sellise lähenemise võimalikuks. Külla kut- sume ka väliskommentaatoreid ja õppejõude. Seevastu tihedamini koos käivas väiksemas ringis on omaks võetud regionaalse tööjaotuse vorm. Jälgime pidevalt aktuaalseid poliitikasündmusi ja analüüsime neid.

Ajaproovile on vastu pidanud tudengkonna seas populaarsed RSRi show'd. Üks töövorme on muidugi loengute pidamine ülikoolis ja väljaspool ülikooli ühingu «Teadus» kaasabil. Ülikooli suurürituste ajal on kombeks saanud korraldada viktoriine.

RSR ootab neid rebaseid, kel huvi välispoliitika vastu. Innustavaid eeskujusid peaks olema piisavalt. Omal ajal olid aktiivsed ringi liikmed Toomas Leito (praegu EKP Keskkomitee osakonnajuhataja), Toomas Alatalu (TPEDI õppejõud ja väliskommentaator), Veiko Lõhmus (vä- liskommentaator), Tõnu Laak (eelmisest reedest EKP Tartu Linnako- mittee esimene sekretär), Siim Kallas («Rahva Hääle» asetoimetaja), Eimar Rahumaa (õigusteaduskonna dekaan), Jaan Sootak (sama tea- duskonna õppeprodekaan) jpt.

RISTO PULLAT,
õigust. II k.
RSRi pressisekretär

„Tähtvere Stuudio“ Emmastes

25. ja 26. oktoobril gastroleeris Hiiumaal Emmastes «Tähtvere Stuudio» trupp, kus näitlejateks, stsenaaristideks ja lavastajateks on enamasti bioloogia III kursuse üliõpilased. Kohaliku kultuurimaja kut- sel viibis Hiiuma saarel 23 üliõpilast ja anti kaks etendust: ühe maffia- jõugu likvideerimist käsitlev ühevaatuseline tragöödia «Must pühapäev Torinos» ja tsirkus «Babylonia», mille kulminatsioonis jõumehed must- kunstniku juhatusel püüdsid pooleks saagida tüdrukut. «Tähtvere Stuudio» tegevuse algust võib märkida aastaga 1982, esinemine Em- mastes oli siiski alles esimene suurem ettevõtmine. Et see vähemalt osaliselt õnnestus, seda tõestasid sõbralik aplaus hüdlastelt ja isehaka- nud näitlejate suur mängimisrõõm.

Uusi trükiseid

Ученые записки Тартуского госу- дарственного университета. Выпуск 741. Калевала 150. Труды по эстон- ской филологии. Tartu 1986, 300 экз., 148 с., 1 руб. 40 коп.

Успехи медицинской науки. Те- зисы докладов научной конферен- ции. Tartu, 9 октября 1986. Тар- ту 1986, 500 экз., 348 с., 1 руб. 40 коп.

Методическое руководство для пользователя пакета САИСИ. А.-М. Парринг, Е.-М. Тийт. Tartu 1986, 400 экз., 280 с., 40 коп.

Valter Tellis. Looduskasutuse ja -kaitse planeerimine. Tartu 1986, 800 eks., 80 lk., 15 kop.

Koolimatemaatika XIII. Metoodi- lisi materjale matemaatikaüliõpi- lastele ja õpetajatele. Tartu 1986, 400 eks., 80 lk., 15 kop.

Sportmängud. Järgunõuded ja -normid. Metoodilisi nõuandeid ke- hakultuuriteaduskonna üliõpilastele. Valter Lenk. Tartu 1986, 300 eks., 64 lk., 10 kop.

Sotsialistliku õigusemõistmise põhiküsimusi. Metoodiline materjal õppeaine «Kohus ja õigusemõistmi- ne NSV Liidus» omandamiseks. Kalle Nigola. Tartu 1986, 200 eks., 32 lk., 5 kop.

Mõõtevigade hindamine füüsika praktikumis. II trükk. H. Voolaid. Tartu 1986, 500 eks., 56 lk., 10 kop.

MUUA

poolleliolev ridaelamu (suur) Vee- riku tn. 18. Soovijail pöörduda TRÜ aü komiteesse (tel. 3 48 75) kuni 20. novembrini 1986.

TRÜ aü komitee

RSR!

Järgmine koosolek on teisipäeval, 4. novembril kl. 18.15 teadusraa- matukogus aud. 293. Kavas: 1) RSR — mis see on? (traditsio- nid, töömeetodid, tulemused); 2) päevakorras ka valimised. Kõigi, eriti senaatorite osavõtt väga va- jalik.

Juhatus

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress 202400 Tartu, Ülikooli t. 18, TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 3 51 80. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. «TRÜ» ilmub reedeti.

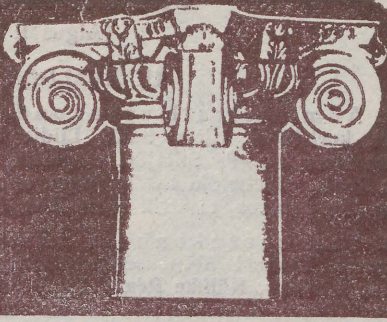
«TRÜ»

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 30 (1464)

Neljapäeval, 6. novembril 1986

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

Kolmapäeval on ülikooli komsomolikonverents

**LUGUPEETUD KOMSOMOLIKONVERENTSI DELEGAAT.
KONVERENTS ALUSTAB OMA TÖÖD KOLMAPÄEVAL KL. 10.15.
DELEGAATE HAKATAKSE REGISTREERIMA KL. 9.
SEL KORRAL TÖÖTAB KONVERENTS VEIDI TEISTMOODI:
ESMALT ON AVAPLENAARISTUNG, SIIS TÖÖ SEKTSIOONIDES
JA SEEJÄREL LÖPP-PLENAARISTUNG**

Nagu eelmises lehes lubatud, saab tänases lehes tuttavaks komsomolikomitee sekretäriks ja assekretäradeks kandideerijatega. Lugegem, arvake ja hääletage konverentsil poolt või ka vastu. Oma arvamus on ju igaühel. Kahjuks ei ole siin ainuke ornema soo esindaja pilti. Tema kandidatuur selgus nii äkki, et foto ei jõudnud enam trükkikotta.

ELKNÜ TRÜ komitee teesid

Kaks aastat tagasi oli ülikooli komsomoli 28. konverents. Kolmapäeval vaatame ühiselt üle vahepeal tehtu. Ja mitte ainult. Oleme hakanud oma probleemide üle rohkem pead mürdama, rohkem ise tegema. ELKNÜ TRÜ komitee peab oma tegevuse põhiliseks eesmärgiks niusuguse õhkkonna loomist, mis soodustaks igati tudengite aktiivsemaks muutumist, mis võimaldaks õppida ja töötada nii, nagu nõuab meilt kõigilt kaasaeg. Põhitähelepanu keskendub järgmiselt:

- 1) omavalitsuse elluviimine õppe-, olme- ja majandusküsimuste lahendamisel ning osavõtt nende probleemide arutamises ka ülikooli juhtorganeis;
- 2) UPP muutmine sisuliselt tõeliseks ühiskondliku ja poliitilise praktika kooliks, selle vabastamine formalismist;
- 3) EOE rühmade, eelkõige väljasõitvate rühmade õigeaegne komplekteerimine, rühmajuhatajate ettevalmistamine töösemestriks, koos a/u komiteega üliõpilaste tööhüroo loomine;
- 4) pedagoogiliste rühmade tegevuse ja õiguskasvatuse hoogustamine Tartu koolides, ülikooli erialade tulusam propageerimine;
- 5) organisatsioonilise töö parandamine, kursuste ja gruppide komsomoliorganisatsioonide tegevuse aktiivsemaks muutmine, komsomoliaktiivi väljaõppe parandamine;
- 6) hästi õppivate ja töötavate üliõpilaste maksimaalne stimuleerimine.

Komsomolikomiteesse kandideerivad:

Ain Lepikult — õig. V
Tiina Noot — geogr. V
Priit Teder — maj. IV
Asko Pohla — õig. III
Eva Kauksi — teenistuja
Andi Kasak — teenistuja
Tõnu Rüütel — õig. III
Vambola Paavo — tead. komm. kat. õp.
Ovik Halatjan — arstit. III
Oleg Talamanov — arstit. III
Margus Kiisküla — maj. II

Riina Kliik — ajal. II
Henn Ruubel — maj. III
Katrín Idla — keem. III
Leonid Rabinovits — arstit. V
Tiina Klink — teenistuja
Jaan Mölder — ravi V
Vilja Kallaste — žurn. II
Õllar Kase — õig. II
Õlle Ninaste — keem. III
Neinar Seli — aspirant
Mati Allik — õig. IV
Õllar Vaserik — maj. II

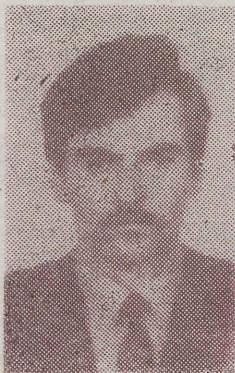
OKTOOBRIPUHADE KASKKIRI

Tervitan ülikooli kollektiivi Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 69. aastapäeva puhul. Soovin jätkuvat edu NLKP XXVII kongressi otsuste elluviimisel.

I. ASETADA FOTO ÜLIKOOLI AUTAHVLILE:

Üliõpilased Margit Aidla, Mati Allik, dotsendid Aadu Arrak, Ivar Arold, nooremteadur Uno Hämarik, dotsendid Tullio Ilomets, Mare Järveots, Endel Jürimäe, professor Ülo Kaasik, juhtiv insener Tiliu Kind, nooremteadur Olevi Kull, laborijuhataja Ilmar Koppel, insener Nelli Kivi, üliõpilane Ingrid Koppelmaa, assistent Riho Kõiveer, dotsent Helje Kaarma, professor Juri Lotman, vanemõpetaja Uno Lõnnus, dotsendid Jüri Lembra, Mati Laan, kateedrijuhataja professor Karl Muru, ÜMPI teadusdirektor Aavo-Valdur Mikelsaar, meister Udo Michelson, vanemõpetaja Aadu Must, dotsent Jaak Maaros, vanemõpetaja Mari-Ann Palm, õpetaja Jaan Pedaste, dotsent Kalju Paju, laborijuhataja Eduard Raska, peabibliograaf Eha Saarmaa, üliõpilane Reet Sauer, kateedrijuhataja professor Ennu Sepp, laborijuhataja Arved Tammik, dotsent Lembi Tamm, vanemõpetaja Kulno Türk, professor Arvo Tikk, elektrik Avo Uus, laborijuhataja Mart Ustav, komandant Lembit Valdmaa, vanemlaborant Tiina Vinni.

(Järg 2. lk.)

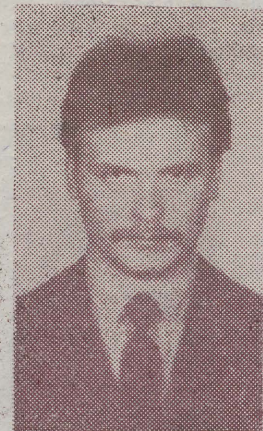

ANDI KASAK,
on praegu ülikooli komsomolikomitee sekretär ja kandideerib sellele kohale uuesti

Olen sündinud 19. detsembril 1959. 1978. aastal lõpetasin Varstu keskkooli ja töötasin mõne kuu Võru mööblivabrikus. Siis teenisin armees. 1980—1981 olin TRÜ ettevalmistusosakonna kuulaja, 1981—

TIINA NOOT,
geograafia V k.,
kandideerib organisatsioonilise töö assekretäriks

Olen sündinud 1963. aastal. 1982 lõpetasin Orissaare keskkooli ja astusin geograafia osakonda. II kursusel kuulusin bioloogia-

PRIIT TEDER,
kaub. raamatupid. IV k.,
kandideerib töökasvatuse assekretäriks

Olen sündinud 1961. aastal Kohtla-Järvel. 1979. aastal lõpetasin Kiviõli 1. keskkooli. Pärast aastast töötamist teenisin armees. 1982. aastal astusin TRÜ ettevalmistusosakonda ja seejärel majandusteaduskonda. NLKP liige 1986. aastast. 1984. aastast olin komsomolikomitee olmesektori juhataja ja 1985. aastast olen töökasvatuse assekretär.

1986 õppisin õigusteaduskonnas. NLKP liige olen 1984. aastast. Abielus ja meil on peres poeg.

Ülikooli ajal juhtisin suvemalvat, olin komsomolikomitee assekretär. Septembris sai minust ELKNÜ TRÜ komitee sekretär.

● Oli Sul palju kõhklusid sekretäriametist vastu võttes?

Küllalt, ja ega nad nüüdki kadunud ole. Ei tee ju sekretär üksi midagi ära. Kõik sõltub komiteest.

● Mida oled seadnud enesele eesmärgiks?

Kõigepealt tahaks muuta komitee, ühtseks, loogiliseks. Loomulikult tahaks komsomoliorganisatsiooni seada tema kohale — üliõpilaste poliitiliseks juhiks. Meie eesmärgid ja ülesanded ei ole midagi erilist. Nad on samad, mis ülikoolilgi. Võtame kasvõi eksperimendi. Oma hinges ma toetan seda. Kuid kardan, et kõik üliõpilased ei saa selgest aru, ei tule sellega kaasa. Külalapsa osa õppejõudegi pole harjunud ise otsustama ega oska enam midagi ette võtta, kui käed on korraga nii vabad. Eksperiment on ikkagi

vastutustunde kasvatamine. Kui tudeng ei mõista talle antud vabadust õigesti kasutada, siis langeb ta lihtsalt välja. Kaob ära dekanadi- ja kateedripoolne lapsehoidmine. Ega võlgadega läbivedavast tudengist head nahka tulegi. Ka spetsialistina on ta lihtsalt üks kohatäitja.

● Kas Sinu tegevuse ajal on juba midagi paremaks muutunud?

Ei veel. Ega ma olekski seda tööd tegema asunud, mõtlemata midagi ära teha. Praegu on olnud kõige suuremaks mureks konverentsi ettevalmistamine ning uue komitee kandidaatide leidmine. Loodan paljut, teha tahtmist on. Kuidas kõik välja kukub, seda näitab aeg.

● Mida ootad konverentsilt?

Et kõik delegaadid oleksid mitte ainult aktiivsed, vaid väga aktiivsed. Kõik, kellel mingi mõte liigub, õelgu see ka välja. Komsomolikonverents on meie oma suurfoorum ja kus siis veel, kui mitte siin?

VILJA KALLASTE,
žurn. II k.,
komsomolikomitee pressisekretär

geograafia teaduskonna komsomolbüroosse, alates III kursusest olen ELKNÜ TRÜ komitee liige ja ENSV üliõpilasnõukogu liige.

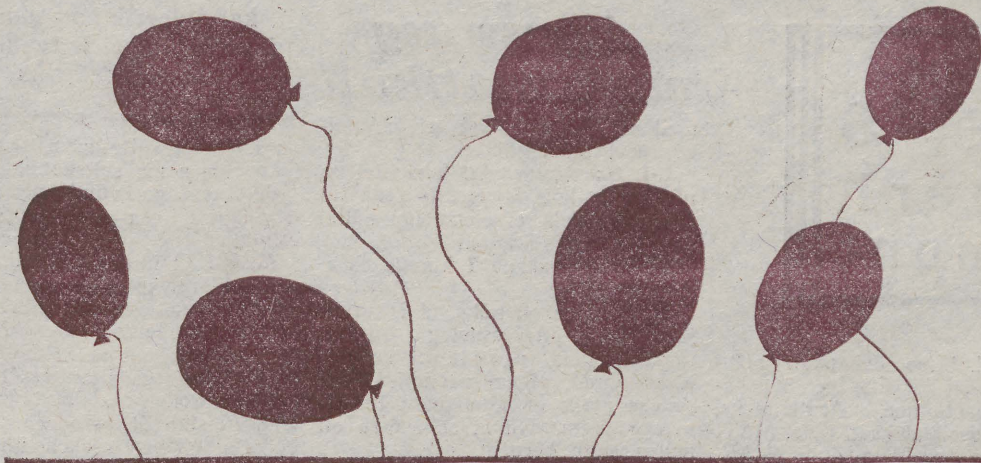
Mida ootad?
Eelkõige seda, et kommunistliku noore silmaringi ja mõttemaailma

oleksid kasvõi pisutki laiamad; et ei nähtaks vigu mitte ainult teistes, vaid et analüüsiks ka enese tegevust; et väheneksid mured arvelt mahavõtmata lahkunute pärast; et iga meie organisatsiooni liige täidaks oma ülesandeid ka tegelikult.

Minu arvates:

* tuleb taastada TRÜ positsioon EÜEs. Eelkõige tahaksin kokku saada tööka malevaaktiivi, suveks välja koolitada teovõimelise funktsionääride kaadri. Viimastest on eriti suur puudus. EOE iga trüükani!

* muret teeb tudengi vähenenud kehakultuuri vastu ja visalt paranev olmekultuur. Meil kõigil on veel palju ära teha: abistagem ja õpetagem siis üksteist julgelt, nii, et üliõpilasaastad jääksid meelde tõesti elu ilusamate aastatena. Rohkem tegusid, vähem tola! Edasi vt. 2. lk.

● Läheme aulasse aktusele täna kell 14. Rongkäiguks koguneme homme kl. 11.45 Akadeemia tänavasse.

OKTOOBRIPUHADE KÄSKKIRI

(Algus 1. lk.)

II. AVALDAN TÄNU:

1. Administratiiviosakondadest: komandant Ole Avameri, koristajad Hilda Sakk, Lidia Lomp, Magnolia Ponomarjova, Alma Ilves, Magda Sillajõe, pasportist Eugenie Enno, majahoidja Edgar Rootes, riidehoidja Leida Krepp, töödejuhataja Ilmar Kompus, lukksepp Ulo Juursoo, elektrik Henn Aim, keskküttekütja Rein Virkus;

2. Teadusosakonnast laborijuhatajad Jüri Tapfer, Helga Lenzner, Linnart Mäll, sektorijuhataja Ulo Kährik, vanemteadurid Krista Lõhmus, Küllike Realo, Hille Palm, Maire Tamme, Mart Speak, Leon Tuvike, Enn Seppet, nooremteadurid Enn Lust, Tiit Rebane, vaneminsenerid Sirje Arrak, Linda Langus, Sulev Ingerpuu, insenerid Tiina Jasinski, Elviira Babaitšuk, Rafael Kalmazin, vanemtehnik Aino Luik, meister Nadežda Lukki, vanemlaborant Nikolai Dementjev, muuseumiteenija Meeta Mihhailova, lukksepp-elektrik Üllar Leppik, peavarahoidja Leili Kriis, peametroloog Ene Koitmet, vanemmetoodik Irina Lukka, vanemraamatukoguhoidjad Malle Ernits, Kärt Miil, Eda Linnumägi, aspirant Ago Kõrgvee;

3. Ajalooteadusosakonnast: kateedrijuhataja professor Jüri Ant, dotsent Peeter Tuviste, üliõpilased Anu Järs, Eva Kalju, Margus Lääne, Maire Noormägi, Marika Pahlk, Epp Pavelts, Priit Pirsko, Sigrid Salom, Anu Varrak;

4. Arstiteadusosakonnast: kateedrijuhatajad professorid Jaan Riiv, Raul Talvik, professor Heinart Sillastu, dotsendid Udo Reino, Mihkel Zilmer, Elmar Arak, Lembit Rāgo, assistent Ivar Vaasa, vanemlaborandid Daisy Palm, Helge Ulp, üliõpilased Jaana Suurorg, Aleksander Schotter, Vadim Madfis, Angela Laks, Katrin Ilves;

5. Bioloogia-geograafiateadusosakonnast: dotsent Ain Heinaru, assistendid Mati Martin, Tiina Alamäe, laborant Anu Peetsmann, üliõpilased Marina Hegren, Almi Vider, Inger Jalakas, Riina Vapper, Harry Valdmann, stažöör Sulev Kuuse;

6. Filoloogiateadusosakonnast: dotsendid Eda Vaigla, Urve Hanko, Ants Järv, Reet Kasik, Peeter Vihalemm, vanemõpetajad Krista Soomere, Tiit Mikenberg, Galina Grozdova, Peeter Olesk, õpetajad Hans Künka, Pilvi Rajamäe, Merike Saul, Eele Roon, Krista Kallis, Svetlana Meltser, vanemlaborandid Helju Rajando, Ragna Jõesaar, Ulvi Urm, Ljudmila Vašanova, laborant Mare Sepp, üliõpilased Hannely Raestu, Leelo Muru, Kaie Kork, Vesta Rahuoja, Ülle Lippus, Krista Nuum, Meeli Müürpeal, Anu Arumäe, Moonika Nisumaa, Irina Sevelenko, Anu Sikk, Riina Sildos;

7. Füüsika-keemiateadusosakonnast: dotsendid Udo Mölder, Aare Koppel, vanemõpetaja Henn Kuus, vaneminsener Viljar Semovski, assistent Enn Pärtel, vanempreparaator Regina Kiiv, preparaator Marta Kanter, üliõpilased Riina Selke, Mart Orav, Jüri Rebane, Leevi Nagel, Katrin Trummal;

8. Kehakultuuriteadusosakonnast: vanemõpetaja Rein Aule, üliõpilased Jelenä Jürgel, Helen Kapp;

9. Majandusteadusosakonnast: kabinetijuhataja Vlla Saidla, üliõpilased Raul Siimut, Marko Seemen, Tarmo Leheste, Priit Perens, Anneli Lepik, Ülla Kruto, Priit Teder;

10. Matemaatikateadusosakonnast: kateedrijuhataja professor Ulo Lepik, dotsendid Erich Jõgi, Uno Kaljulaid, Eve Oja, Peeter Oja, Ivar-Igor Saarniit, Mati Tombak, vanemõpetaja Tiit Lepmann, vanemlaborant Meelis Somelar, laborant Kersti Kolk, üliõpilased Natalja Bezljudova, Olga Karapetjan, Hile Kokamäe, Inga Juhkov, Anne Märdimäe, Alar Pandis;

11. Õigusteadusosakonnast: vanemõpetaja Jüri Pöld, vanempreparaator Valentina Pisuke, laborant Silvia Kaugla, üliõpilased Asko Pohla, Ain Lepikult, Heiki Ojamaa, Raja Veskimäe;

12. Ühiskonnateaduste kateedritest: kateedrijuhataja professor Ivan Volkov, dotsendid Aleksander Guštšin, Jaan Kivimägi, vanemõpetaja Hillar Padu, õpetaja Aarne Rannikmäe, vanemlaborant Urmas Soots, laborant Nellii Kulli, kabinetijuhataja Gala Reenumägi. Linna autahvill esindab ülikooli prof. Lembit Pung.

Rektor professor ARNOLD KOOP

TRÜ nõukogus

31. oktoobril algusega 10.15.

● Ülima pidulikkusega saadeti pensionile kauaaegne filosoofiakateedri juhataja Nõukogude Eesti preemia laureaat («Tunnetuse determinatsioonist») prof. Jaan Rebane.

● Arvutustehnika õpetamisest andis ülevaate v.-õp. Anne Villemis. 488 õppejõudu on informaatika algtõdedega juba tuttavad (mõned veelgi enam), ülejäänud 263 teevad kiirkursused läbi järgmise aasta kolme esimese kuu jooksul.

● OV tööst ühiselamutes rääkis olmekomisjoni esimees Mati Allik. Olmekultuurituse ja kodukorra rikujate vastu hakatakse rakendama

töötundide süsteemi. Eksija peab hüvituseks töötama kümne tunni ulatuses. Mati Allik kurtis veel, et komandandid ei taha varustust välja anda. Rektor Arnold Koop: «Kui ei taha, pöörduge haldusprorektori poole ja ongi probleem lahendatud». Samas tuletas rektor dekaanidele meelde, et novembris tulevad poisid sõjaväest, kuid majutada pole neid kuhugi.

● 1986. aasta parimatest teadustööde konkursil kõneles teadusprorektor prof. Ants Kallikorm.

● Dotsendi kutse otsustati taotleda pedagoogikakandidaat Inger Kraavile.

Alguse aeg matemaatikuil

meil võlgnikke ei ole, ei eksamiga arvestusvõlgnikke.

1.-I. S.: Vanematel kursustel on nüüd, jah, kõik korras, ja seda tänu just sellele, et oleme iga nädal neljakesi koos käinud.

● Peagi hakkab I kursus eksameid tegema?

M. K.: Hea on näha, et I kursus juba õpib. Arvestustega oli küll raskusi, kuid ega talvel kergem oleks olnud, pigem vastupidi, sest selleks ajaks on aine maht tundvalt suurem. Nii et sellevõrra on neil praegu kergem.

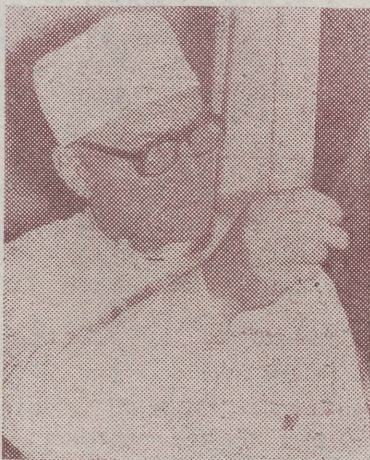
● Eksperimendi esimese sessi raskused?

M. K.: Raske on eksami jaoks va- ba auditooriumi leida. Teistel kursustel käib ju õppetöö vanas rütmis edasi, nii et dekanadil on sellevõrra keerulisem õppetööd korraldada. Sessi tulemusi on ette arvata

9. novembril on juubelisünnipäev programmeerimise kateedri professori Ulo Kaasiku.

Vabariigi üldsus tunneb juubilari kui matemaatilise kultuuri edendajat. Tema sulest on pärit mitusada matemaatika-alast artiklit ENE-s,

See, et 1975. aastal kutsuti ülikooli traumatoloogiat õpetama nimelt Peeter-Ronald Nuiamäe, vaevalt üllatas meie meditsiinilist üldsust. Peeter Nuiamäe tuli akadeemilisse meditsiini ühe silmapaistva Kirde-Eesti haavaarstina. Kaks-kümmend kaks aastat veldanud töö

AIN LEPIKULT, õigust. V k., kandideerib komsomolikomitee ideoloogiatöö aseseekretäriks

Olen sündinud 14. augustil 1959 Rapla rajoonis. Lõpetasin 1977 Juuru keskkooli. 1978—1980 olin armees. Enne ja pärast sõjaväe töötasin Rapla rajooni Valtu kolhoosis. 1981 tulin TRÜ ettevalmistusosakonda, 1982. aastast õigus-teaduskonna üliõpilane.

Olen olnud kursuse ja teaduskon-

ASKO POHLA, õigust. III k., kandideerib komsomolikomitee õppe- ja teadustöö aseseekretäriks

vara. Kokkuvõtte teeme novembri lõpupeole sama seltskonnaga.

● Kas Inga võtab neist koostumistest osa kui õppe-sektori esindaja?

M. K.: Ei ütleks just nii. Seoses omavalitsuse programmiga on ette nähtud ametisse määrata ka üliõpilasest õppeprodekaan. Meil oli siin mõnigi kahtlus. Nüüd võime juba öelda, et meie teaduskonna üliõpilasprodekaan on õnnestunud leid. Abistab õppeprodekaani. Inga võiks ainult veel rohkem üliõpilaste kaitseks välja astuda.

(Selle märkuse vastu Inga protesteerib ja lõpetab sõnadega: «Ma võin sel teemal veel palju vaielda.»)

● Armeest hakkavad I kursusele tagasi jõudma noormehed. Mis saab neist?

Ülo Kaasik 60

ta on avaldanud «Matemaatikaleksikonit» eesti ja vene keeles ning on neljakeelse «Matemaatika oskussõnastiku» üks autor. Otsitud ja hinnatud on tema nuputamisesõnastete kogud, mis pakuvad põnevat peamurdmist paljudele. Huviga loetakse populaarteaduslikku väljaannet «Matemaatika ja kaasaeg», millele pani 1963. aastal aluse Ulo Kaasik.

Matemaatikud tunnustavad professori Kaasikut kui Eesti rakendusmatemaatika teerajajat. Ülikooli arvutuskese loomine 1959. aastal (esimesena vabariigis) sai teoks suuresti tänu Ulo Kaasikule, kes ühtlasi on teadusliku juhendajana algusest peale suunanud siin läbi viidavat uurimistööd ja seostanud seda elektronarvutite praktilise rakendamisega rahvamajanduses.

1959. aastal avati TRÜ-s Ulo Kaasiku initsiatiivil arvutusmatemaatika (praegune rakendusmatemaatika) eriala. Siitpeale on mate-

maatikute-programmeerijate ettevalmistamine olnud tema tegevuse põhisuunaks. Ta on enam kui neljakümne kõrgkooliõpiku või -juhendi autor. Tema eesvõttel on matemaatikateaduskonnas loodud mitu uut kateedrit, sealhulgas 1979. aastal programmeerimise kateeder.

Üliõpilased ja kolleegid hindavad professori Kaasiku suurepäraseid loenguid, tunnustavad tema rangust ja nõudlikkust. Aukartust äratavad tema töökus ja energia, imetlust eruditsioon ja vaimuvärskus. Ikka on tal käsil mõne teadusliku artikli, monograafia või õpiku kirjutamine või toimetamine ja iga töö saab valmis ettenähtud ajal. Huvitav ja vaimukas vestluskaaslane, terava kriitikameelega, ent samas tähelepanelik ja abivalmis — sel-line on meie professor Ulo Kaasik.

Palju õnnel

Kolleegid programmeerimise kateedrist

Peeter Nuiamäe 60

sine töö oli teinud ta kirurgikäed ühevõrra osavaks nii murdunud luude tervestegemisel kui ka üldkirurgilistel, uroloogilistel või günekoloogilistelgi operatsioonidel.

Kuigi Peeter Nuiamäe praktiline arstitegevus oli üpris mitmepalgeline, süvenes ta eriti sügavalt siiski traumatoloogiasse, millel põlvkivirajoonis on eriline aktuaalsus ja erilised aspektid. Kaksteist aastat töötas ta Kohtla-Järvel traumatoloogiaosakonna juhatajana, sealsamas valmis ka kandidaaditöö. Niisiis oli Peeter Nuiamäe kutsumine arstiteaduskonna õppejõuks loomulik ja loogiline samm.

Mõnevõrra hämmastas — vähemalt Peeter Nuiamäe lähemaid tuttavaid — aga selle ettepaneku vastuvõtmine. Sai küsitud, miks nii. Vastus tuli isikupärane, mõtlemapanev: «Neli aastat on juba magamata jäänud.» «Neli aastat?» Pealegi pole need lihtsalt magamata ööd. Need on lõikusteööd

ja võitlustööd. Niisuguste ööde pärast peavadki kirurgid oma ameti eest tasuma teistest lühema elueaga.

Hea, et Peeter Nuiamäe oma magamata ööd õigel ajal kokku luges. Hea, et ta otsustas tulla tagasi Tartu ülikooli, kust oli aastal 1953 saanud arstidiplomi. Nüüd on dotsent Nuiamäe jaganud oma teadmisi ja kogemusi tulevastele arstidele, samal ajal visa järjekindlusega jätkates uurimistööd ning täites septembrist 1984 ka traumatoloogia, ortopeedia ja välkirurgia kateedri juhataja kohuseid.

Neid, kes Peeter-Ronald Nuiamäele ta 60. sünnipäeval siiralt õnne, edu ja head tervist soovivad, on palju. Enamik ei tunne küll ükssteist, kuid doktor Nuiamäed tunnevad ja tänavad nad kõik. Kes kuidas: kui oma arsti; kui oma õpetajat; kui oma kolleegi; kui oma sõpra.

Kolleegid

na komsomolibüroo sekretär ja komitee ideoloogiatöö aseseekretär. NLKP liige 1986. aastast.

Minult küsiti mu komsomolitöö programmi.

Leian, et komsomolitöös on vaja lahti saada formalismist. Liiga palju on meil nõutud paberitööd. See on lõputu ja selle sisse võib ära uppuda. Ja nii võibki üliõpilane ise vaatevõlgalt eemale jääda. Kui me suudaksime tõsta oma organisatsiooni prestiiži kõigi tudengite seas nii, et tudeng tunneks seda oma organisatsioonina, kus la-

hendatakse kõik nende probleemid. Üks võimalust selleks on omavalitsus. Need on soovid. Aga teostegemiseks peame oskama teid, ühingukaaslased, enda juurde tuua, sütitada, ära kuulata, et teil kõigil oleks tahtmist ise oma asju ajada. Argem lootkem, et keegi tuleb ku-sagilt ja teeb kõik meie eest ära. Oma kursusel ja osakonnas (teaduskonnas) saab ikka ise hea seista.

(Toimetuse vabandab Ainil ees, sest tema foto sai küll trükitud, viidud, aga klõseekõlplikku sellest ei saanud.)

Mõned mõtted komsomolitööst:

«Komsomolitöö on formaalne, institutsionaalne, eestkosteline vanema põlvkonna poolt — selle kor-damine väsitab ära. Kui veel kord prooviks midagi ära teha, esialgu oma kõige lähemas ümbruses — õppetöös, ühiselamus, ürituste korraldamisel. Olgu selle ühine nime-taja omavalitsus. Ehk peatab see meie hinge väsimust.

OV — kasvõi meie endi huvide, seisukohtade, teotahete elluviimiseks.

OV — kui leppimatuse kool, toimiv kriitika. Ilma pateetikata, sõnavooluta, ausalt. Kas proovime?»

ÕNNITLEME

KOMSOMOLIPREEMIA LAUREATEI

OLKNU teaduse ja tehnika preemia said TRÜ nooremteadur TIIT MEREN ja Tallinna Kiirabihaigla arst TARMO SERKA töö eest «Uute diagnostika- ja ravimeetodite juurutamine ägedate koronaarvereringe häiretega haigetel».

ELKNU teaduse ja tehnika preemia pälvivad geofüüsika kateedri vanemteadur JURI KNAZIIHIN ning TA Astrofüüsika ja Atmosfäärifüüsika Instiituti teadur ALEKSANDR MARSAK uurimuse «Ülekandevõrrandi lahendamise diskreetsete ordinaatide meetodil».

Hetkel, kui ma dekanati astusin, käis seal järjekordne õppekõsimuste arutamine. Arutlejateks, nagu tavaliselt, dekaan dots. MATI KILP, õppeprodekaan dots. IVAR-IGOR SAARNIIT, parteibüroo sekretär dots. AIVO PARRING ja komsomolibüroo õppesektori juhataja INGA JUHKOV IV kursusest.

● Milline on praegune hetk-sels?

M. K.: Mul on heameel öelda, et

õi asutuse administratsioonile

Lugesin mitu korda läbi Sinu arvamuse Voltaire'i «Filosoofilise sõnaraamatu» tõlke kohta («Edasi», 27. sept.). Jaan Undi vastulaused ja Sinu vastuse temale («Edasi», 18. okt.). Ei hakka pikalt keerutama, ütlen otse: huvitavat ja kasulikku oli palju, veel rohkem oli aga seda, mis masendas ja tegi nõutuks.

Näiteks ei tea ma enam, mis vormis tohin Sinu poole pöörduda. Olen harjunud ütleva «Sina», kuid praegu ei sõanda isegi teietada. Sa märgistad end nii iseenesestmõistestavalt sõnaga «meie», ja patsutad nii familiäritsevalt Voltaire'ile õlaile («Aga ära muretse Voltaire! Me ei jäta sind.»), et mu silme ette kerkib pilt majesteetlikust keisrinist, kes on muidugi Katarina II. Ka Nemat suvatsesid oma kaas-egset sõpra Voltaire'i soosida umbes niimoodi.

Kuid minu õnneks ja tööstiks ei kriipsuta kõik Sinu meietamised alla Sinu kättesaadamatult kõrget positsiooni. Tihti on ilmselt tegu nn. «tagasihoidliku meiega», mis endisel aegadel olevat tähendanud oma tagasihoidlikkuse rõhutamist. Kuigi praegu ei peeta selle tarvitamist heaks tooniks, kõlab ta Sinu suus elegantset: «Ilmselt puudub meil veel täpsem ettekujutus, milliseid eripärasid tuleks arvutada filosoofiliste tekstide tõlkimisel...» Mäherdumise tagasihoidlik ülestunnistus! Paneb aga mind jälle kimbatuse, sest nüüd ei saa aru, miks siiski viskusid Lohetapjana võitlusse.

Võib-olla seepärast, et Su käsutuses olid võimsad relvad. Sa said Lohe tulekeele (Jaan Undi artikli) kammitseda toimetuse müüride vahele, kuni oma sulge teritasid; Sa reserveerisid endale hoovutatandriks terve lehekülje, vaenlase aga panid maad jagama reklaamkuulutusega; Sinu tõeline tugevus aga leidis kauni väljenduse selles, et kuulutasid vaenlase hävitatus veel enne, kui publiku ette astusid, tõmmates ta pildi ümber, mille ise kusaigilt välja otsisid, musta raami.

Kas hõiskad nüüd rõõmsalt? Kas on nüüd eesti mütoloogia rikastunud uue kangelaskujaga — Lohetapjaga Sinu näol? Ma ei tea, mida vastad. Mina aga eelistan vastusega viivitada. Arvan, et esmalt tuleb pilk heita võitluseväljale, selle tagamaadele ja miks mitte ka võitluse käigule.

Muidugi vajavad tutvustamist võitlevad pooled, eriti Jaan Undi, kes end ise ei reklaami. Kes ta on? Vastus on lihtne ja lühike: ülikooli klassikalise filoloogia õppejõud, oma eriala väljapaistvamaid esinajaid Eestis, mees, kes on võitnud ka üliõpilase tunnustuse. Lohetapja, s.o. Sina räägid endast ise («Edasi», 18. okt., lk. 5, vg. 1, lõik 6). Tean, et saksa filoloogia osakonna lõpetanute diplomil seisab märges «romaan-germaani filoloog», tean, et oled eelkõige ja mitte viimases järjekorras kriitik, kuid mulle on uudiseks, et oled ka XVIII sajandi kirjanduse uurija. Anna andeks, kuid Su enda sõnusti tuntuks puudub ju tema viljast. Kus on aga Sinu sellealased viljad — teaduslikud publikatsioonid või esinemised esinduslikel teadusfoorumitel? Ilma nendeta jääb niisugune enesesilditamine vaid sõnakõlksuks.

Kuid läksin vist liiale. Ega päris algajalt saagi seda kõike nõuda. Lepime siis Sinu esinemistega ajakirjanduses, päris värsketega, sest: kes minevikku meelde tuletab jne.

Ütlen ka siinkohal otse välja, et nende põhjal küll ei saa väita, nagu oleksid tõsiselt XVIII sajandi uurija. Ennatlikke seisukohti ja lihtsalt otsest ebatäpsust on selleks liiga palju. Kuidas näiteks suhtuda 7. septembri «Edasi» teatriarvustuses esitatud väitesse, nagu poleks provintsi ja metropoli vastandus võimalik mujal kui Prantsusmaal. Et neid ka Inglismaal vastandatakse (Sina aga väidad selle võimatust), seda saab üpris lihtsalt kindlaks teha: tuleb vaid võtta kätte Hornby kõige tavalisem sõnastik, heita pilk artiklile «pro-

vince» ja lugeda vastav seletus. Näide, millel Sina põhined («that is out of my province») seostub seal alles sõna neljanda, s.t. neljandajärgulise tähendusega, milleks pole mitte niivõrd oma tuba ja oma lüha, nagu väidad Sina, vaid tegevusala, valdkond, kompetentsus.

Mis pildi aga oled endast maalinud nende kahe artikliga Voltaire'i tõlke kohta, eriti J. Undi artikli taustal? Ma ei tahaks sekkuda Sinu vaidlusesse M. Kivimäe ja J. Undiga. Mitte sellepärast, nagu ei meeldiks mulle terav poleemika (see ei meeldi Sulle, nagu Sa õigesti märgid, kuid Sulle meeldib ju terav monoloog). Hoopis sellepärast, et nad vastavad kindlalt Sulle ise ning teevad seda paremini ja põhjalikumalt, kui suudaksin mina. Nagu Sina panid kahtluse alla Undi kompetentsuse rääkida kaasa uusprantsuse ajaloolise stilistika küsimustes, nii sean mina kahtluse alla oma kompetentsuse rääkida kaasa antiikfiloloogia küsimustes. Kuid samasuguse õigusega vaidlustan ka Sinu kompetentsuse tolles valdkonnas («in that province»). Kui ei ole kompetentsust, siis ei ole ka tuba ega lüha. Ja kõige vähem on lüha lubamatuteks võteteks.

Vaata, kui veenvalt ja tasakaalukalt vaidleb Unt. Ta ei kuuluta end ilmeksimatuks ega väida end saja-protsendiliselt õigeks. Mida aga teed Sina? Esitad argumentide pähe emotsioonilaengust kantud fraase, kuulutad oponentide töö filoloogiliseks ülbuseks, isegi kuriteoks, seltskondliku efekti taotlemiseks,

Avalik kiri nooremale, kuid siiski vanale sõbrale LINNAR PRIIMÄELE

mõtted välja mingi «sõpruskonna» ning ähvardad seda rahva karmi karistusega. Kõik need fraasid on tuttavad mitte just väga ammustest aegadest, kus nad pärast Lohetapjate suust või sule alt väljumist muutusid tõepoolest jubeaks tapariistaks. Ometi usun, et Sinul taotlevad nad vaid seltskondlikku efekti, kas või seetõttu, et ajad ja olud kulgevad praegu hoopis teises suunas.

Ma ei tahaks eriti sekkuda vaidlusesse, kuid mõnest asjast ei saa ka vaikida. Näiteks Sinu üllatavast oskusest vahetada dispuudi käigus kõike, isegi oma seisukohti ja algväärted. (Vist siiski veidi eksisin, sest oma ilmeksimatuse tunnet Sa küll ei asenda mitte millegagi.) Soovid näidet? Palun. Oma esimeses artiklis Sa vihjasid võimalusele, nagu oleks eestikeelne tõlge tehtud venekeelsest tõlkest. Argumentiks oli nimekuju A t a l j a, mis olevat tuletatud venepärasest Atalijast. Kui aga Unt juhatab kätte teatmeteosed (need on ju Sinu käes alati olnud ülitähtsad õige teabe allikad), mis näitavad, et Atalja on ka näidendi nimetusena eesti keeles tarvitusel ja et üldse on see nimekuju meile käibele tulnud Vana Testamendi kaudu, siis unustasid Sa kohe oma esialgsed süüdistused ja ruttasid eruditsiooniga veheldes tõestama hoopis seda, et vene keeles võiks Afalija kõrval esineda ka Atalija. Võib-olla tõesti võiks. Aga mida see tõestab antud dispuudis? Et õigeks jääda, selleks oleksid Sa pidanud näitama, et venekeelses «Filosoofilises sõnaraamatus» esines just see Sinu pakutud võimalus. Kuid ära näe vaeva selle otsimisega. Omavahel võin Sulle reeta saladuse: seda raamatut polegi venekeelsena trükitud.

Ma ei tahaks vaidlusesse sekkuda, kuid ühest Sinu loogika musternäitest ei saa ka kuidagi mööda minna. Selleks on arutlus Bartolomeuse ümber. Väidad, et ta polegi märter, on hoopis apostel. Kas need kaks välistavad teineteist? Mäletan, et pidasid tudengipõlves ilusa ettekande tetralemmast ja said aru, et loogilised süsteemid, kus vastan-

did ei välista teineteist, on võimalikud. Siin aga polegi tegu vastanditega. Miks siis välistad võimaluse, et ka apostel võib olla märter? Bartolomeus on aga tõesti nii see kui teine. Kuid väideldav koht esineb artiklis, mille pealkirjaks on «Märtrid». Ei maksa ka unustada, et hiliskeskajal ja barokkajastul kaunistasid Bartolomeuse märtrisurma kujutavad pildid tuhandeid kirikuid. Siit ka assotsiatsioon, mis seob Pärtliöö varesauna Bartolomeusega mitte üksnes sellepärast, et see juhtus tema nime kandval päeval ja sellele eelnenud ööl.

Kuid küllalt detailidest. Aeg on rääkida peamisest. Väidad end kaljukindlalt Voltaire'i sõbraks ja õpilaseks. Anna andeks, kuid ma ei usu, et Sa seda tõeliselt oled. Mitte kuidagi ei suuda uskuda. Sest vastuargumendid on liiga tugevad. Üheks on, et põhilises erined Sa Voltaire'ist nagu õõ erineb päevast. See ei tarvitseks ka midagi tähendada, kuid Voltaire'i kaasaegsed vastased erinesid temast samuti nagu õõ erineb päevast ning nende õõ sarnaneb paljus Sinu seisukohtadega.

Vastaseid oli Voltaire'il muidugi palju, kuid ma pean silmas kõrgelt haritud oponente, neid, kes elasid valgustusaajastul, kuid ei kuulunud valgustusse, vaid moodustasid feodaalse-kerikaalse reaktsiooni. Nende üheks õpetajaks oli katoliiklik teoloog ja ajaloolane Jacques Bénigne Bossuet (1627–1704). Nendele tähendas ajalugu vaid kristluse (ja eriti katoliikluse) levimist. Kõik, mis jäi sellest välja, ei vää-

rinud muud tähelepanu, kui sõnaga barbaarsus tähistamist. Voltaire on seestvõtted tuntuks kui kõigi kultuuritraditsioonide austaja, uurija ja inimese propagandist. Just katoliiklike ideoloogide kontseptsioonide kummutamiseks on kirjutatud tema kuulus «Essee rahvaste kommetest ja vaimulaadist». See suurejooneline teos on esimene globaalne ajalookäsitlus mitte üksnes haarde, vaid ka suhtumise poolest: kauged rahvad on Voltaire'i arvates andnud kõik oma panuse inimvaimu ühisevaramusse ja nad ei pea ootama «barbaritena», kuni neid tsiviliseeritakse kristluse ehk Euroopa vaimulaadi.

Kui Voltaire'i meelest keegi ongi barbar, siis vaid katoliiku vaimulikud eesotsas paavstiga, aga ka mõned nendetaolised sallimatuse kuulutajad, kes väidavad: «Olgu teile teada, et meie oleme maa peal ainsad, kellel on mõistust, ja meie oleme kõikjal isandad.» («Filosoofilise sõnaraamatu», lk. 381.) Bartolomeusest kirjutades avasin raamatu lk. 296, millele viitasid Sina. Kas lugesid ikka tähelepanelikult kohta, mis algab sõnadega: «Kas tahate kuulda barbaarsusest...» ja lõpeb lausega: «Kas ei pane teie inkvisitsioon, mis ikka veel pole kadunud, värisema mõistuse, looduse, religiooni?»

Arvukates kirjutistes näitab Voltaire ka neid oma vastaseid, kes tarvitavad sõna «barbaarsus» Bossuet' jünkerkonna antud tähenduses, kuid tobedaks ja naeruväärseks jäävad lõpuks nemad ise. Värssepamfletis «Venelane Pariisis» nimetab üks katoliiklane barbariks «kaugegalt külmalt Venemaal» (need on Sinu sõnad, Linnar) saabunud selle eest, et ta ei tunne jesuiitide ja muude katoliiklaste ajakirju. Voltaire aga näitab, et tõeline barbar on just see, kes niimoodi väidab. «Filosoofilise sõnaraamatu» artiklis «Jumal» kehastab Voltaire'i oponente Logomahhos, kes ütleb, nagu lõpuks selgub, temast palju targemale sküüdel: «Mida sa seal laulsid oma barbaarses sküütia žargoonis?» (lk. 145).

Nüüd aga tuled Sina, Linnar

Priimägi, ja kuulutad Voltaire'i aegse eesti keele barbaarseks («Edasi», 27. sept., lk. 5, vg. 1, lõik 2). Ma ei hakka vaidlustama Su seisukohta. Sa võid pooldada ükskõik mis vaateid. Kuid ära arva pärast seda, et oled Voltaire'i õpilane. Sest tõeline õpilane, kes oma õpetajalt ka midagi õppinud on, ei saa ühe keele kohta nii väljenduda. Tean Su lennukat väidet, et õpilane peab alati õpetajast edasi minema. Kui nii, siis kuhu edasi Sa oled jõudnud? Bossuet' juurde? Võib-olla tõesti on tema vaated edumeelsamad. Kuid nendes peegeldub kõik see, mis oli Voltaire'ile vastuvõetamatu: teiste kultuuride madaldamine ja põlgamine, vaid Euroopa kristliku kultuuri hindamine. Sina-gi annad mõista: vaadake, meie ei ole nüüd enam barbarid, sest suudame Euroopa kultuurist osa saada!

Nii et armas Linnar, kui Sa oledki kellegi õpilane, siis Bossuet' oma. Kuid ära muu retsel. Tema keelekasutus on veel peenem. Kui keegi prantsuse autoritest on olnud «sädelev sõnameister ja hiilgav stilist», siis just tema. Ka pole tema «kerge ja voolav stiil» ning «sõnastuse sundimatus» eesti keelde tõlkimisel veel kaduma läinud.

Mida on tahetud kõige ülalõelduga väita? Mitte midagi rohkemat, kui juba öeldud. Sulle, Linnar, aga tahaksin soovitada üht. Ära arva, et kui midagi läikima hõõrud, saad kulla. Kuidas ma tahaksin, et Su tarkus oleks nagu jäämägi, millest pinnal vaid tühine osake. Kuidas tahaksin, et see mägi oleks nii suur, et Sa ei jõuaks kõike teistele demonstreerimiseks pinnale tõsta. Sest kui ta väike ja kerge on ja pinnale tõstetakse, ujub välja ka see soga ja praht, mis muidu jääks vee all kenasti varju.

Veel tahaksin öelda, et lohe ei ole siiski tapetud. Ühe pea asemele on kasvanud kümneid uusi. Kuid võib-olla on ka vapraid Lohetapjaid juurde sisenenud?

Kas on aga mõtet uuesti mütoloogiasse sukelduda? Pealegi ei tea, kuidas hiina kultuuri suur austaja Voltaire suhtuks lohe tapmisse isegi kui sümboliseesse akti. Sest Hiinas sümboliseerib lohe vaimu-kultuuri edendamist.

Kirjutada oleks veel palju. Kuid lootan Sinuga kohtuda 15. novembril kl. 12 teadusraamatukogu konverentsisaalis filosoofiliste tekstide tõlkimise teoreetiliste probleemide arutelul ja seal Sinuga mõtteid vahetada.

LINNART MÄLL

PS. Avalik kiri oli Sinu kui «Edasi» kultuuriosakonna juhataja töölaual 22. oktoobril. Kuid mõni päev hiljem tehti «plats jälle priiks» (vt. Greenhill E., Olnud nii et... «Edasi», 25. okt. 1986, lk. 5). Paratamatult loen seda: jälle Priimäe omaks! Mis jäi TRÜ töötajal muud üle, kui avalikustada kiri «TRÜ»-s. L. M.

P.P.S. Kiri oli juba loovutatud «TRÜ-le», kui ilmus 31. oktoobri «Sirp ja Vasar». Leidsin kokkuvõtte M. Lotmani ja A. Valtoni mõtetega. Ju siis need on Sinu suuremad libastused. Võin lisada veel väiksemaid. Kliima on täiesti omal kohal. Ka eesti keeles tähendas ta ja tähendab veel praegugi muud kui ilmastut (kultuurikliima). Väideld ei tohiks ka vabrikuvastu, sest Sinu pakutud «ehitis» esineb samas lõigus teise prantsusekeelse sõna vastena. Miks nõuad sõnakuju «vedad»? Sinu suur autoriteet ENE-gi on uues 1. köites aksepteerinud juba ammu käibel oleva õige kuju veedad (vt. art. «Brahma»). Raamatut Veidam näitab aga kenasti, kuidas seda nime kirjutati XVIII saj. Euroopas. Jne. jne. L. M.

L. M.

AJAKIRJANDUSLIK KOKKUTULEK

Novembris möödub 220 aastat esimese eestikeelse ajakirja ilmumise hakkamisest. Sel puhul korraldab žurnalistikaosakond laupäeval, 22. novembril kl. 12 teadusliku ettekandekoosoleku teadusraamatukogu konverentsisaalis. Esinevad Ea Jansen, Tiit Matsulevitš, Meelis Kahu, Peeter Olesk, Marju Lauristin ja Juhan Peegel. Samaaegselt tähistatakse sellega ka osakonna kümnendat aastapäeva, mis pärast üritust on ühtlasi vilistilaspäev kõigile, kes sel erialal on aastail 1957–1986 ülikooli lõpetanud. Pärast koosolekut toimub vilistlaste koosviibimine, millest osavõtuks palume registreeruda hiljemalt 17. novembriks žurnalistika kateedris t. 33216, 35188 või Eesti TVs t. 42 52 81 või «Rahva Hääle» toimetuses t. 68 12 06.

Žurnalistika kateeder

LOMONOSSOVI PÄEV

Neljapäeval, 13. novembril kl. 15 tähistatakse teadusraamatukogu konverentsisaalis M. Lomonosovi 275. sünniaastapäeva. Sõnavõttud, näitus.

INSENERIDE MAJAS

Esmaspäeval, 10. novembril k. 17.30 vestlus-arutelu teemal

«Väiketootmise osast ühiskonna uuendamisel». Sissejuhatav ettekanne majanduskandidaat Ivar Raigilt. Muudatustest teatatakse peahoone teadetetahvliil.

PSÜHHOLOOGIA-LOENGUD!

Avaloeng tsüklist «Psühholoogia päevaprobleemid» on esmaspäeval, 10. novembril kl. 19 Tähed t. aud. D-120. Lektor dots. Peeter Tulviste.

NÄITUSI

Teadusraamatukogus saab veel vaadata füsioloogia kateedri ajaloo näitust.

Aleksei Kornilovi graafikanäitus avatud TRÜ klubis II korrusel ruum 201. Tööpäeviti 15–17 ja puhkeõhtutel.

KLUBIS

Neljapäeval, 6. novembril kl. 21 oktoobripidu I.

Reedel, 7. novembril kl. 21 oktoobripidu II. Üles astuvad endiste aegade diskorid.

PARIM LUGU!

Septembri- ja oktoobrikuu üle vaadates arvas toimetuse kolleegium, et esile on vaja tõsta JAANUS HARRO (ravi VI) arstiteaduskonna päeva lehekülgi ning TRIIN RAHNU (õig. IV) eksperimendi dialoogi, aga ka TONIS LUKASE (ajal. V) põllumajandusmuuseumi lugu.

Õppejõudude lugudest arvati parimaks PEETER OLESKI artiklid.

Teaduskondade pressisekretäride meelest on samuti parimad lood Jaanus Harrolt ja Triin Rahnult.

PRESSISEKTRETÄRID! Dots. Reet Kasik jätkab loengut «Keel ja stiil» esmaspäeval, 10. novembril kl. 17 aud. 235.

Toimetaja VARJE SOOTAK

Vastuseks

17. oktoobri numbrist võis Arno Mägi kirjutisest lugeda, et kõrvuti mitme teise teaduskonnaga jättis arstiteaduskond niitmata oma hoolde Vana-Jaani kalmistul. Tõsine süüdistus kogu teaduskonnale!

Seda enam, et taastati ju Vana-Jaani arstiteaduskonna õppejõudude ja üliõpilaste kätetööga. Allakirjutatus tekitas selline süüdistus kõigepealt hämmastust, sest olime ju ise niitjad ning koristasime ka niidetud heina. Tekkis küsimus, kas pole vahepeal arstiteaduskonna poolt hooldatava ala asukohta

muudetud? Selgus siiski, et kriitika oli tehtud umbes ja igaks juhuks. Kahjuks!

Kahjuks on neid asutusi linnas ja teaduskondi ülikoolis tõesti, kes oma kohustused seni täitmata jätavad. Kalmistu aga võsastub taas. Viieaastase kogemuse põhjal võime öelda, et kalmistu korrashoiuks

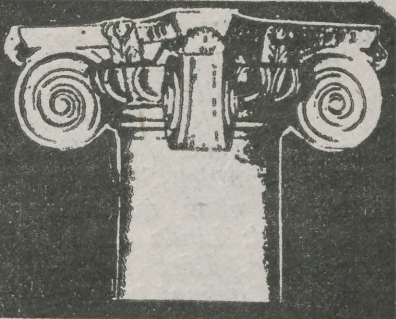
on siiski vaja üht-kaht oskustega töömeest, kes kogu Vana-Jaani suvel paar korda üle niidaksid.

Vana-Jaani kalmistut niitnud ja hooldanud füsioloogia-kateedri õppejõud ENNO HANSSON PEET-HENN KINGISEPP IVAR-OLAVI VAASA

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 31—32 (1465—1466)

Reedel, 14. novembril 1986

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 3 kop.

☆ OKTOOBRIAKTUSELT ☆

Iga päev peahoone poole tormates jääb aeg maha võtmata. Siin, sinna, üks asi ajab teist taga. Iial pole lõpetatuse tunnet. Märgates pühapäevast seintel, kuuldes lipuplaginat, näed, et järg on jõudnud ühe tähtsani, ühe hetkepausini. Pühapäevade toimetused lihtsalt peavad olema ühel pool, enne kui aulakutsele minna.

Tähtpäevateremoonid on ülikoolis ammu-ammu välja kujunenud — ülikooli lipu toomine, hümnid, lilled sõjas langenute tahvli ette. Nii ka nüüd. Oktoobrirevolutsiooni 69. aastapäevale pühendatud päevakõne oli sel korral ametiühingukomitee esimehelt Helve Kaburilt.

Pidulikule koosolekule andis mailet jälle ülikooli medalite väljajagamine.

PILK AJALUKKU. Ülikooli kõrgeim autasu, medal «Tartu Riiklik Ülikool» seati sisse 1972. aastal. Sellega väljendab TRÜ tunnustust ülikoolile osutatud teenete eest nii ülikooli töötajatele kui isikuile väljastpoolt oma õppeasutust. Medal antakse kätte oktoobri- või mai-aktusel või muudel ülikooli pidulikel koosolekudel. Statuut ilmus 1972. aasta «TRÜs» nr. 2. Esimese medali pälvis kauaaegne rektor, siis juba pensionile siirdunud professor Feodor Klement.

Parteikomitee sekretär dots. Paul Kenkmann luges aktusel ette rektori kaks käskkirja. Vastavalt statuudile moodustatud komisjon (Paul Kenkmann, Helve Kabur, Jüri Kärner, Vello Past ja Andi Kasak) tegi ettepaneku autasustada medaliga professoreid Viktor Palmi ja Jaan Rebast.

Viktor Palm kuulub Suure Isamasoja veteranina ning staažika kommunistina TRÜ kollektiivi alates 1952. aastast. 1962. aastast juhatab orgaanilise keemia kateedrit. On ENSV TA korrespondentliige ja ENSV teeneline teadlane. On pälvinud laialdase üliõpilase ja rah-

vusvahelise tunnustuse, mis lubavad teda õigustatult pidada üheks nüüdisaegse füüsikalise orgaanilise keemia pioneeri.

Jaan Rebane on kuulunud ülikooli kollektiivi filosoofia õppejõu, teadlase ning õppe-, teadus- ja

ühiskonnatöö organiseerijana 1960.—1986. aastani. 1968. aastast asus juhtima ühiskonnateaduste kateedrite nõukogu, 1971. aastast filosoofia kateedrit. On ENSV TA korrespondentliige. Tema juhitud uurimistöö tunnustuse sotsiaalse de-

terminatsiooni alal liitis tugevaks tervikuks filosoofia kateedri ning tõi sellele 1980. aastal ENSV riikliku preemia.

Medalid andis kätte rektor. Professor Jaan Rebasele ulatati ka

linna partei- ja täitevkomitee aukiri.

Ministeeriumi pühadeõnnitluse luges ette kaadriosakonna juhataja Asta Liivak. Temalt kuulsime ka, et ministeeriumi käskkirjas avaldati kiitust kateedrijuhatajaile prof. Johannes Kalitsale ja dots. Rait Marustele. Kiituse ja preemia pälvis elektrik Kalju Kreis.

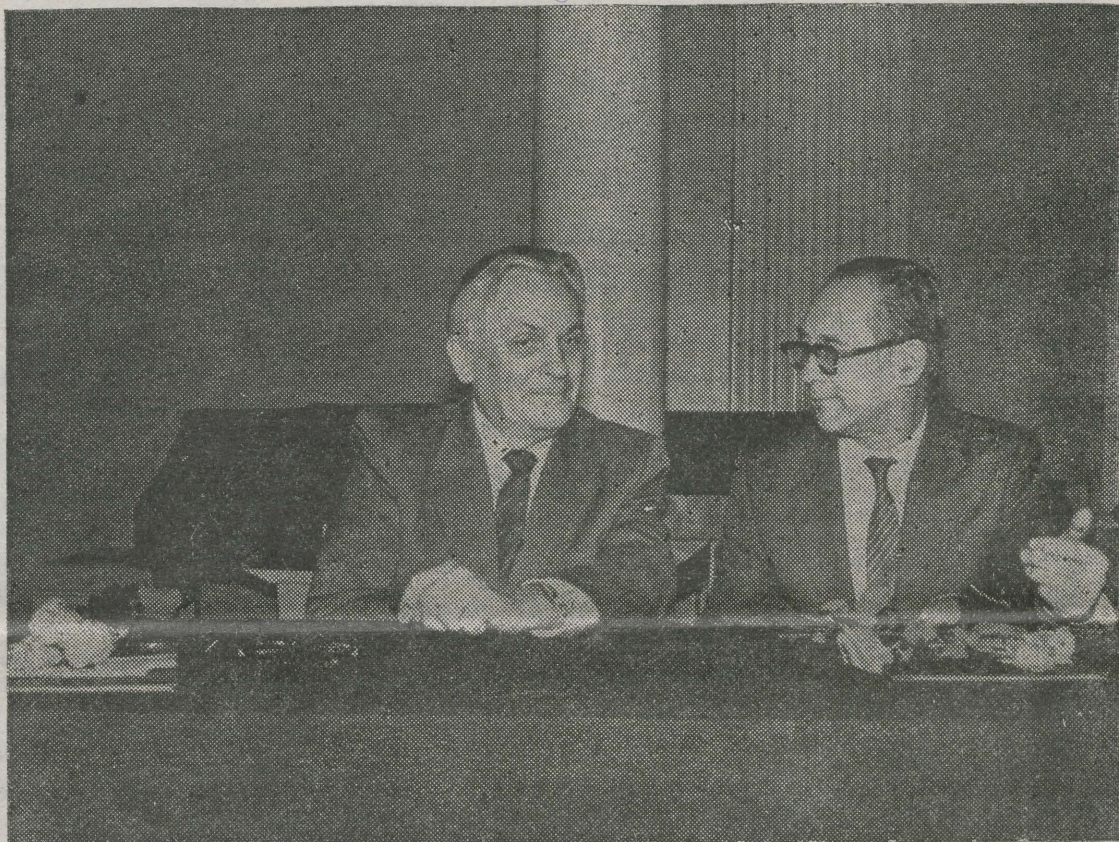
Ja oligi kõik? Ei veel. Rõdult kõlas paaril korral meie akadeemilise naiskoori kaunis laul.

Ülikooli pidulikud koosolekud on tõepoolest pidulikud, asjalikud ja küllaltki lühikesed. Ei kõnelda niisama etteastumise pärast, ei ole asjatut venitamist. Kuid ühe mõtte tahaksin välja pakkuda. Vaevalt vastu või tehke selle järgi. Aulas ei olnud üliõpilasi just palju. Vaevalt tuleb aktusele keegi niisama ainult palja kuulutuse peale. Miks ei võiks õppejõud, kelle loeng peaks toimuma aktusega ühel ajal, anda oma materjal seekord iseseisvaks omandamiseks ning minna koos üliõpilastega aulasse. On see väga suur õppedistsipliini rikkumine? Vaevalt tunneb tudeng kõiki ülikooli juhte, õppejõude teistest teaduskondadest, teab midagi ülikooli medalist. Võib-olla pole ta käinud isegi naiskoori kontserdil?

Sedasama pidulikkust ootaks väga ka üliõpilaspäevadel. Ei tea, kas on palju tahta, kui enne ürituste algust oleks valjuhääldist reklaami kuulda (head muusikat isenesest mõistagi!), kui ka muudatused samamoodi teada antaks, kui õppejõudki tuleksid tudengipäevi uudistama, kui need oleksid tõeliselt pidupäevad kõigile ülikoolis.

VARJE SOOTAK

NB! Aktuse ja rongkäigufotod on peahoone stendil juba esmaspäevast vaadata.

Kaks! professorit: ühiskonnateadlane Jaan Rebane ja keemik Viktor Palm medalipäeval. ARVO VIILUPI foto

Oli ülikooli komsomolikonverents

Algus ja lõpp oli ilus, aga keskpaik ka. Eriti see, mis puudutab sektsioonide tööd. Nii võiks lühidalt iseloomustada kolmapäeval toimunud komsomolikonverentsi. Täna avaldame lühidalt komsomolikomitee sekretäri Andi Kasaku ettekande ja uue komitee koosseisu, järgmises lehes tuleb ülevaade sõnavõttudest ja otsus.

Uut meelekonverents (ava- ja lõppistung ning vahepealse sektsioonide tööga) pani tudengid elama, vaidlema, oma seisukohti kaitsma. Kõige enam diskuteeriti omavalitsuse üle, aga sellest kõigest veel jõuame kirjutada.

Konverentsil viibisid ka ELKNÜ Keskkomitee sekretär Tiit Porkveli, üliõpilasosakonna juhataja Andrus Lauren, EKP Tartu Linnakomitee teine sekretär Albert Saunanen, ELKNÜ Tartu Linnakomitee esimene sekretär Vello Tamm ja teine sekretär Ülle Lepp, rektor prof. Arnold Koop, parteikomitee sekretär dots. Paul Kenkmann jt. ülikooli juhtkonna esindajad.

Komsomolikomitee sekretär Andi Kasak alustas praegusaja komsomoli tähtsaimast ülesandest — noorsoo kasvatamisest. Nemed ju määravad lähema tuleviku. See töö peab olema rohkem kui ükski teine loomingulise iseloomuga, noortele endile lähedane ja huvitav, seotud nende endi nõudmistega töös, õpinguis, olmes, vaba aja veetmisel. Praegune aeg nõuab küsimuste arutamisel konkreetsust, kriitika ja enesekriitika konstruktiivsust, ülesannete selgust ja reaalsust. Kõige selle arutamiseks olid kokku tulnud ka konverentsi delegaadid.

Üliõpilane tuleb kõrgkooli esmajooneliseks, et omandada ERIALA. Järelikult peab see valdkond olema komsomoli esmase tähelepanu all. Teaduskonnabürood on kontrollinud õppedistsipliini, kutsunud välja puudujaid, määratlenud. Karistamisel on jäänud sageli tagasihoidlikuks: vaid tähelepanu juhtimine või suuline noomitamine. Tihti on noomitatud ühed ja samad üliõpilased. Kui korduvad ka ühed ja samad karistused, mis komsomoli autoriteedist saab siis

Ettekanne

juttu olla? Kaugeltki kõik ei ole korras ka parimate stimuleerimise- ja komitee õppejõud juhatajal Reet Randojal olid veel tegemata eelmise õppeaasta õpperühmadevahelise konkurss-ülevaatusse kokkuvõtted! Etteheiteid tegi A. Kasak ka a/u õppekomisjonile. Komisjoni kritiseeris oma konverentsil ka a/u komitee esimees Ants Kull. Ülevaatus juhend on küll välja töötatud, kuid pole konkreetselt võitjate stimuleerimise kava. Õppejõud esmane ülesanne peabki olema kokkuvõtete tegemine ja juhendi täiustamine.

Iga õppe- ja eksamidistsipliini rikkumist peaks arutama kõigepealt komsomolibüroo ning alles seejärel esitama karistamiseks dekanadile või rektorile. Vähene on olnud komsomoli osa aineolümpiaadide organiseerimisel, sageli piirduakse vaid autasustamisega. Komsomoli ülesanne ei peaks olema mitte niivõrd võitjate väljaselgitamine, kui võrd nende ürituste emotsionaalse poole eest hoolitsemine.

● **TÖÖKASVATUS** piirdub enamasti EOE ja suvemalvaga, veidi ka laupäevakutega. Üldjoontes saab EOE tööga rahule jääda tänu töökasvatuse asesekretäri Priit Tedre ja EOE sektori endise juhataja Tauno Kalveti tublile tööle. Kuid ülikooli positsiooni taastamiseks ehitusmalevas on vaja lahendada neli küsimust: 1) kuidas tõsta tudengi huvitatust malevast, 2) kuidas panna malevasi huvituma rühma tegevusest, 3) kuidas komplekteerida Gagarini rühma, 4) kuidas ümber korraldada üliõpilaste suvine praktika? Kolmele esimesele küsimusele loosis ettekandja saada vastust konverentsil.

Koos a/u komiteega on komsomolikomiteel kavas luua üliõpilaste tööbüroo.

● **SPORDISEKTOR** (juhataja aspirant Neinar Seli) põhiraskus oli koondunud TRÜ spartakiadi läbiviimisele, korraldati ka üliõpilaste suurürituste spordiprogramme. Kõige suuremaks puuduseks on sektori vähene side teaduskondadega,

Kes on komitees?

Andi Kasak — komsomolikomitee sekretär
Ain Lepikult, õig. IV — ideoloogiat. asesekretär
Tiina Noot, geogr. V — organ. töö asesekretär
Priit Teder, maj. IV — töökasv. asesekretär
Asko Pohla, õig. III — õppetöö asesekretär
Eva Kauksi — arvestussektori juhataja
Tõnu Rüütel, õig. III — ideol. sektori juhataja
Vambola Paavo, tead. komm. kat. õppejõud — aktiivi õpet. sektori juhataja
Gennadi Tšitsiskinas, spordimed. II — sõjal.-patr. töö sektori juhataja
Oleg Talamanov, arstit. III — komsomoliprojektori juhataja
Margus Kiisküla, maj. II — kultuurisektori juhataja
Riina Kiik, ajal. II — organisatsioonisektori juhataja
Üllar Vaserik, maj. II — EOE sektori juhataja
Katrin Idla, keem. III — õppektori juhataja
— vene osakondade sekretär
Marika Tenusaar, ravi V — vene osakondade sekretär
Tiina Klink — üliõpilaste a/u komitee aseesimees
Henn Ruubel, maj. III — intern. kasvatussektori juhataja
Jaan Mölder, ravi VI — arstiteadusk. sekretär
Üllar Kase, õig. II — õiguskasvatuse sektori juhataja
Ülle Ninaste, keem. III — šeflussektori juhataja
Neinar Seli, aspirant — spordisektori juhataja
Mati Allik, õig. IV — olmesektori juhataja
Marko Seemer, maj. küb. III — komitee liige
Vilja Kallaste, žurn. II — pressisekretär

vähe on kaasatud kehakultuuriüliõpilasi. Teaduskondade spordiorganisatsioonid peaksid osalema spordiklubi koosolekudel, et teada toimuvat, et liiguks info.

● **ÜHISELAMUTES** ei vasta olmekultuur veel nõudmistele. Kuni pole muutunud ka üliõpilaste endi suhtumine oma elukohta, kaaslane nikesse ja oma ülesannetesse, ei saa rääkida suurest edasiminekust. Tudengitele annab hea tegutsemis-

võimaluse omavalitsus. Senitehtu eest on hea seisnud olmesektori juhataja Mati Allik.

● **ÕIGUSKASVATUSESEKTORI** töö vajab kõvasti parandamist. Kui lektorite grupi juhataja oli Peep Pruks, peeti linna koolides 13 loengut, kuid Mati Meeliste ajal vaid kolm. Mõttekas oleks sektoril koos õigusteaduskonna komsomolibürooga hakata korraldama Tartu koolis (Järg 3. lk.)

Jätkugu SINU kaante vahele nooruslikke sõnavatuseid noortelt lugejailt ja nooruslikelt nooruslastelt! Kolmekümne kaheksane «TRÜ» tervitab ja õnnitleb SIND ja eriti SINU alma mater'ist pärit tegijaid: Linda Järvet, Hallar Lindu, Kärt Heller-mad, Veiko Paalmat ja Märt Luiget!

Kaks uut väitekirja

Oktoobri lõpus kaitsiti ülikooli kirurgia erialanõukogus kaks väitekirja. ÜMPI kardioloogia ja koronarkirurgia osakonna aspirandi ANTS PAAPSTELI uurimust «Ebastabiilse stenokardia ja vasaku pärgarteri peatüve ahenemisega haigete kirurgiline ravi» juhendas osakonna juhataja meditsiinidoktor Toomas Sulling.

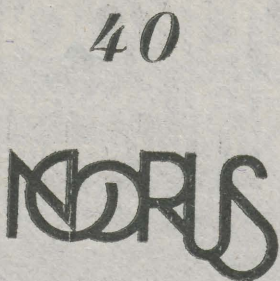
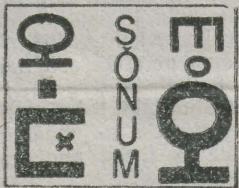
Üldkirurgia anestesioloogia ja reanimatoloogia kateedri assistendi TOOMAS VÄLI tööd «Vagotoomia ja püloroplastika mõju laktoosi selektiivse malabsorptsiooni kliinilisele kulule» juhendas algul prof. Johan Sarv, pärast tema surma meditsiinkandidaat Agu Tamm.

Oponendid andsid mõlemale väitekirjale kiitva hinnangu ning väitlejad said meditsiinkandidaadi kraadi.

IRENE MAAROOS

Õnnitleme, Endla!

Miks niisugune pöördumine toimetusele? Aga seepärast, ... et ENDLA LÕHKIVI sai üliõpilasel ühiskonnateaduste, ÜLKNÜ ajaloo ja rahvusvahelise

noorsooliikumise üliõpilastööde konkursil I preemia. Tema uurimust «Koolihariduse ja teaduse vahelise seose filosoofilis-metodoloogiline analüüs» juhendas dots. Rein Viha-lemm. Viimasele on niisugune tunnusust juba teistkordne. Varem on TRÜle langenud esikohti sellelt konkursilt kaks korda — Andres Arroole ja Mart Raukasele. Tänavu tuli Eesti ainuke esikoht Tartusse; ... et ENDLA LÕHKIVI oli oma ülikooliajal keemiaosakonna presisekretär (üks tublimaid ülikoolis) ja seejärel valiti ta koguni osakonna komsomolisekretäriks. Ta lõpetas TRÜ 1985. aastal.

Kultuurifondi asutama

Moskvasse NSV Liidu kultuurifondi asutamiskonverentsile sõitsid esmaspäeval õppeproktor Valtter Haamer, prof. Lembit Raid, ajaloomuuseumi direktor Ela Martis ja teadusraamatukogu osakonnajuhataja Ilana Smuškina. Ülikool on üks kultuurifondi asutajaliikmeid.

Lomonossovi päev

Ülikool ja NSV Liidu teadusloolaste ühenduse Eesti osakond tähistasid ühiselt M. Lomonossovi 275. sünniaastapäeva eile teadusraamatukogu konverentsisaalis. Kõneldi Lomonossovist kui ajaloolasest, (Linda Eringson), filoloogist (Savvati Smirnov), keemikust (Uno Palm), füüsikust (Karl-Samuel Rebane) ja geograafist (Endel Vapre). Väljas on ka näitus.

Dotsent Paula Palmeose järjekordne tähis

Vähe on järele jäänud neid õppejõude, kelle tegevuse algus ülikoolis ulatub 1944. aastasse. Üheks selliseks on soome-ugri keelte kateedri dotsent Paula Palmeos. Paula Palmeos on sündinud 1911. aastal Viljandimaal Vastemõisa vallas. Haridusteed tähistasid kohalik Kildu algkool, Viljandi gümnaasium ja ülikooli filosoofiateaduskond. Suur huvi soome-ugri keelte vastu viis ta 1936—1937 Budapesti ülikooli, seejärel töötas ta 1938. aastal Tõrva gümnaasiumis õpetajana. Ülikooli lõpetas P. Palmeos 1939. aastal magistratõruga «Esimese silbi vokaalid läänemere-soome (eesti, soome) ja ungari keeltes». Magistratõrõ atesteeriti 1949. aastal ning P. Palmeos sai filoloogiakandidaadi kraadi. 1939.—1944. aastani pidas ta mitmeid ameteid. On huvitatav, et 1941. aastal oli ta esimesi aspirante ülikoolis.

Dotsent P. Palmeos on ülikoolis õpetanud väga mitmesuguseid eesti keele ja soome-ugri keelte erikursusi, 1947. aastast alates tänaseni soome keelt, 1952. aastast ungari keelt. Peaaegu kõik vabariigi ungari ja soome keele spetsialistid on juubilaril õpilasi. Opetamise kõrval on P. Palmeos nendest keeltest tõlkinud ilukirjandust, avaldanud tutvustavaid kirjutisi ungari ja soome kultuuri alalt ning töötanud arvukatel juhtudel tõlgina.

P. Palmeose töekspidamiste järgi on lingvistiliste uurimuste aluseks rahva hulgast kogutud ainek.

Isiklik tähtpäev on ka kollektiivi tähtpäev

Vahetult Oktoobrirevolutsiooni aastapäeva eel kogunesid NLKP ajaloo kateedri õppejõud ja teenistujad pidulikule koosolekule, et tähistada dotsendi VILVE KALITSA juubelit. Koosoleku avas kateedrijuhataja, kes andis kätte ENSV KKEH Ministreeriumi aukirja ning kollektiivi ühiskingituse. Kimbu roose ulatas juubilarile kateedri lemmik dotsent Rafik Grigorjan, lisades lilledele oma kuuma lõunamaise tervituse. Juubilarile õeldi palju ilusaid sõnu ja häid soovide. Ja seda mitte suusoojaks, vaid sü-

1948. aastast alates on ta rohkem kui kolmekümnel korral juhendanud üliõpilaste menetluspraktikat karjalaste, vepslaste või ungarlaste aladel ja juhtinud ekspeditsioone. Sellega on ta andnud välitööde kogemusi sadadele fennougristidele; missugused raskused iga ekspeditsiooniga kaasas käivad, seda teavad üksnes need, kes ise seda tööd on teinud.

Iga õppejõu kohustuste hulka kuulub palju sellist, mis kipub märkamatuks jääma, kui ise ennast ei reklaami; seda pole juubilar aga kunagi teinud. Nimetagem siis nüüdki, et P. Palmeos on esinenud teadusettekannetega kongressidel ja konverentsidel, retsenseerinud ja toimetanud käsikirju ja kogumikke, oponentinud kandidaatväitekirju, olnud Uõgorodis ungari keele riigieksamikomisjoni esimees, juhendanud ÜTÜ ringi... Andumusega on ta töötanud ENSV Teaduste Akadeemia Emakeele Seltsis, mille juhatusse ta on kuulunud palju aastaid.

Dotsent Paula Palmeose puhul ei tohi unustada tema teadustegevust. Juhendamisega rööbiti on ta ise pidevalt kogunud ainekku ning avaldanud väärtuslikke kirjutisi. 1952. aastast pärineb 30-leheküljeline uurimus «Eesti keele sõnavara põhifondi soome-ugrilisest osast,

mis on ühine ungari keelega». Püüväärtusega on 1962. aastal ilmunud mahukas uurimus «Karjala Valdai murrak», mis üksnes autori liigse tagasihoidlikkuse ja teaduskonna ükskõiksuse tõttu jäi doktoritööks esitamata. Viimaseil aastail on ilmunud uurimusi karjala murrete käändefunktsioonide kohta, üldistus võiks taas anda haruldase väärtuse. Kümneid kirjutisi on ilmunud välismaade teadusväljaannetes. Nimetada tuleb ka praktilise väärtusega mitmes trükitis ilmunud «Soome keele õpikut» ja «Eesti keele grammatika» peatükke (ülikooli rotaprintis).

P. Palmeose pedagoogi- ja teadustööd on juubelite puhul omajagu hinnatud. ENSV KKEH Ministreeriumi ja TRÜ aukirjad fikseerivad teaduskonna ühe kohusetundlikuma ja üliõpilaste poolt väga hinnatud õppejõu tegevust. Kõrgemalt on P. Palmeose teeneid koostatud välismaal: ta on Soome Kirjanduse Seltsi, Kalevala-Seltsi ja Soome-Ugri Seltsi välisliige.

Juubeli puhul soovivad soome-ugri keelte ja naaberkateedrite töötajad oma kolleegile ja peaaegu kõikide lugupeetud õpetajale jätkuvalt tarmu soome ja ungari keele õpetamisel, tervist ja jõudu fennougristika-alaste uurimuste lõpetamisel ning jätkuvat huvi inimeste ja maailmaasjade vastu.

Kolleegide ja õpilaste nimel

EDUARD VÄÄRI

JAAK RAIA

Akadeemiline võlg nii ja teisiti

Akadeemiline võlgnevus on tähtsaks sooritamata eksam või arvestus. Kui palju ja millal tuleb neid teha, seisab kirjas õppeplaanis. Erandjuhtudel tulevad arvesse individuaalplaanid ja individuaalgraafikud, mis panevad paika nende üliõpilaste töö, kellel tegemist eriala lisaspetsiaalsuse omandamisega konkreetse tellija soove arvestades või näiteks tippsportlaste võistlus-treeninggraafiku ühitamisega akadeemilise protsessiga. Harilikult tuleb semestris teha 6—7 arvestust ja 3—5 eksamit, nii et 10. semestri lõpuks saab neid kokku saja ringis. Enamik üliõpilasi saab ka oma õppetööasjadega õigel ajal hakkama ja 74%-le makstakse stipendiumi. Ometi jääb igal semestril maha ca 400 üliõpilast. Enamikul ei ole ebaedukuseks arvestatavaid põhjusi — domineerivad mitterahuldavad hinded või põhjuseks mitteilmumised eksamile. Kui võlgnevused tekiksid ainult tervislikel või perekondlikel-majanduslikel põhjustel, poleks tarviski seda siin analüüsida, sest nende osa ei ole märkimisväärne. Pealegi sooritavad nad puuduvad eksamid-arvestused harilikult esimesel võimalusel.

Kuigi talvise sessiooni tulemused ei ole paremad kevadisest, jääb talvel võlgnike hulk kuidagi varju, sest ülevõlgnevused järgmisele kursusele toimub ikkagi kevadsessiooni (semestri) tulemuste alusel. Kahtlemata loob talvine, s.o. sügissemestri ebaedukus aluse kogu õppeaasta nurjumisele, mis eriti ilmekalt väljendub järgmise õppeaasta alguses.

SENI KEHTIVA PÕHIMÄÄRUSE

järgi tuli võlgnikul sooritada nõutavad eksamid-arvestused ühe kuu jooksul uue õppeaasta alguses, s.o. 1. oktoobriks. Dekanaat koostas igal aastal võlgade likvideerimise graafiku nii, et võlg likvideeritakse 10 päeva, 2 võlga 20 päeva jooksul ja viimasel septemb-

rikolmandikul saavad hakkama need üksikud, kes mingil põhjusel ei püsinud graafikus. Kõik on lihtne ja selge.

Näitena analüüsime põgusalt läinud õppeaasta kevadsemestri võlgade likvideerimist. Õppeaastat ei suutnud rahuldavalt lõpetada 457 üliõpilast. Suhteliselt enam oli mahajääjaid matemaatikateaduskonnas — 52 (21,3%) üliõpilast, füüsika-keemiateaduskonnas — 41 (16,3%), õigusteaduskonnas — 32 (16,5%) ja filoloogiateaduskonnas 92 (14,9%), kõige vähem arstiteaduskonnas — 85 (6,0%). Keskmiselt 11,8% üliõpilastest asus järel-eksameid ja arvestusi sooritama septembris.

Vaatamata graafikutele ei liikunud ka sel sügisel võlgadest vabanemine kuigi jõudsalt. 15. septembriks oli vaid 103 üliõpilast saanud eelmise õppeaastaga ühele poole. 1. oktoobriks oli veel 257 üliõpilast nõ. karistuspingil (tõsi küll — eksamite ja arvestusvõlgade arv ise oli kahtlemata vähenenud, sest 3 ja ka enama(1) võlga läks suvepuhkusele 67 üliõpilast). Õppeaasta avanõukogul ja mitmel korral rektoradi nõupidamistel seadis rektor nõude vabaneda võlgnikest võimalikult kiiresti, graafikutest ettenähtud aegadest kinni pidades. Oktoobrikuu keskpaigaks olid asjad võlgnikega praktiliselt ühel pool, s. t. kes sooritas eksamid, õppis edasi, kes ei sooritanud, jäi kas kursust kordama või langes üliõpilaste hulgast välja. Eelnevatel aastatel on samade nõudmist täitmine olnud märgatavalt loom, mistõttu võlgadega maadeldi veel pärast oktoobripühi.

TEADUSKONDADE SUHTUMINE

võlgade tekkimisse ja nende likvideerimisse on olnud ebaprintsiipaalne. See suhtumine on viinud niikaugele, et edukuse näitaja püsib küll 90—91% piires, aga eksamid õigeaegselt sooritanute absoluutarv

MATI SALUNDI, õppeosakonna juhataja

näitab tagasiminekut. 84/85. õa. oli kevadsessiooni eel üliõpilasi 4141 (siin ei ole arvestatud lõpukursusi), kellest said sessiooni pikenduse 473 ja sooritasid kõik eksamid õigeaegselt 3343 (91,1% kohuslastest), 85/86. õa. olid samad arvud 4138, 690, 3110 (90,2%).

Kuidas siis nii? Aga lihtsalt nii, et iga väiksema üliõpilaste haigestumine vms. (esita vaid tõend dekanadi) on loonud võimaluse vähendada sessioonikohuslaste arvu (edukuse % on ju tegelikult sooritajate ja kohuslaste suhe) ja nii võimegi saada olukorra, et kus võlgnike osakaal suurem, seal edukus kõrgem. Kui arvutada sessiooni sooritanute suhe üliõpilaste koguarvusse sessiooni algul, saame ca 5—10% madalama näitaja kui eespool toodud edukuse protsent!

Selle jutu kokkuvõtteks tuleb märkida, et aktiiva poolel on sel õppeaastal enam-vähem normaalne semestri algus (sügiseste koristus-tööde tulemusena algas kõigi kursuste normaalne õppetöö niigi alles 13. oktoobrist) ja lootused uute nõudmist järgi paremini sooritada talvine sessioon, aga ka ülemineku eksamid juunis-juulis. Passiiva poolel on eelkõige need 70 üliõpilast, kes septembris-oktoobris ebaedukuse pärast eksmatrükuleeriti, aga ka need, kel akadeemiline teenistus kursusekordamisena vähemalt ühe aasta võrra pikenes. Võrdluseks võib tuua üle-eelmise õppeaasta. Võlgade mittelikvideerimisepärast eksmatrükuleeriti tollal septembrist novembrini 58. Selgub, et on olemas kõik võimalused võlgadest (ka võlgnikest) vabanemiseks märksa lühema aja jooksul. Nii eeltoodut kui mõndagi muud sätestab 22. septembril antud

NSVL KKEH MINISTRI KÄSKKIRI NR. 660

«Kõrgkoolide teaduslik-pedagoogiliste kollektiivide initsiatiivi arendamisest nende õiguste laiendamisel õppeprotsessi ümberkujundamisel.»

Jätkuks sobib selle dokumendi p. 4:

«Muuta praegust üliõpilaste tingimisi ülevõlgnevuse järgmisele kursusele. Üliõpilastele, kes ei saanud kevadsessioonil mitte üle kahe mitterahuldava hinde, võib määrata erinevad akadeemilise võlgnevuse likvideerimise tähtajad, kuid mitte pärast õppetöö faktiilist algust vastaval kursusel. Kes ei likvideerinud võlgnevust kehtestatud ajaks, kuuluvad eksmatrükuleerimisele. Kui nad ei suutnud seda teha mõjuvate põhjustel, jäetakse nad kursust kordama või antakse neile akadeemiline puhkus.»

Tekstist paistab selgelt välja, et tegemist on kahe eksamivõlga (sessioonil saadud mitterahuldavad hinded), aga kuidas jääb arvestusvõlgadega? Siin tuleb teaduskonnadel põhjalikult muuta väljakuju-nenud arusaamasid, sest sooritamata arvestust (t)ega sessioonile lubamine muutus juba igapäevaseks. Tuletagem meelde, et arvestusvõlga sessioonile lubamine on siiski erandlik ning sedagi siis, kui võlg pole eksamiaine. Arvestusvõlgade võib eksmatrükuleerida enne sessiooni algust. Kui üliõpilasel olid olulised mahajäämise põhjused juba semestri vältel (tervis, perekondlikud asjaolud), tuleb talle anda akadeemiline puhkus. Kes aga arvestusvõlga siiski eksamile lubati, ning kogus sessiooni lõpuks koos arvestusvõlga enam kui kaks akadeemilist võlgnevust, tuleb samuti eksmatrükuleerida. «Me peame lõpuks vabanema neist üliõpilastest, kes ei taha normaalselt õppida, on lihtsalt ballastiks.» on toonitanud rektor prof. Arnold Koop.

Millised graafikud kehtestada võlgnevuste likvideerimiseks suvel? See küsimus vajab veel täiendavat arupidamist, kuid ei muuda ju põhinõude tähtsust. Talvesessiooni võlad tuleb samuti likvideerida peamiselt talvevaheajal, eriti neil, kel polnud olulisi põhjusi ebarahuldavate teadmiste näitamiseks sessioonil. Puhaku eelkõige need, kel oma tööga selleks teenitud õigus.

Käskkirja olulisem osa puudutab

KOGU ÕPETÖÖ KORRALDUST

kõrgkoolis, eriti aga juhtivais kõrgkoolides. Tähelepanu väärib kõigepealt niisugune võimalus:

«Vastavalt objektiivsetele tingimustele vähendada auditoorse õppetöö koormust I—III kursusel kuni 28 tunnini nädalas ja IV—V kursusel 24 tunnini, suurendades samal ajal iseseisvat tööd.»

Iseseisva töö — kursusetööde, referaatide või teiste loomeülesannete kontrollimine, õigemini suunamine, kantakse õppejõu individuaal-plaani ja arvestatakse ka tema õppekoormuses. Kogu sellealane tegevus hakkab kajastuma eriala õppeplaanis ja õppeprogrammides.

Õppeainete arvu on lubatud vähendada mitme aine ühendamise teel ning ühe (lõpu-)eksami sooritamist mitmel semestril loetavas aines. Rohkem on praktilisi õppevorme. Suureneb individuaal-plaani järgi õppijate arv, kelle puhul arvestatakse tulevase töökoha iseärasusi.

Revideerimisele tuleb võtta ka hindamiskriteeriumid. Pole ju saladus, et meil on veel õppeained, kus iga-aastane läbikukkumine krooniline. Milline on sellise aine õpetamise meetodika?

Paranema peaks ka rahuldavalt hinnatud üliõpilaste teadmiste tase

(Järg 5. lk.)

Ühiselamunõukogu põhimäärus

I

1. Ühiselamunõukogu (edaspidi ÜN) on ühiselamu kõrgeim omavalitsuslik kollegiaalne juhtimisorgan ühiselamu elanikega kasvatus- ja spordi- ja kultuuritöö läbiviimiseks ning üliõpilaste õppe-, olme- ja puhkeingimuste parandamiseks.

1.2. ÜN valitakse ühiselamu elanike üldkoosolekul või sektsoonide, korruste, tubade volinike üldkoosolekul lahtisel hääletusel üheks aastaks.

1.3. ÜN koordineerib oma tegevust ELKNÜ TRÜ komitee ja TRÜ üliõpilaste a/u komitee juures asuva olmenõukoguga, TRÜ administratsiooni jt. ühiskondlike organisatsioonidega.

1.4. ÜN koosseisu kuuluvad ühiskondlike kohustuste ja ametikohtade järgi:

— ÜN esimehena ühe teaduskonna komsomolibüroo olmesektori juhataja/teaduskonna a/u büroo olmekomisjoni esimees;

— ÜN esimehe asetäitjana teiste ühiselamusse majutatud teaduskondade komsomolibüroode olmesektorite juhatajad/teaduskondade a/u büroode olmekomisjonide esimehed;

— ÜN liikmetena ühiselamusse majutatud teaduskondade komsomolibüroode sekretärid ja teaduskondade a/u büroode esimehed;

— ÜN liikmena ühiselamu komandant.

Need isikud kinnitab ühiselamu elanike üldkoosolek või sektsoonide, korruste, tubade üldkoosolekul valitud volinikud.

1.5. ÜN koosseisu valitakse:

— ÜN liikmetena korrusevanemad,

— ÜN liikmetena valveülem (ja tema asetäitjad teistest ühiselamusse majutatud teaduskondadest).

Vajaduse korral valitakse üldkoosoleku või volinike koosoleku äränergimisel ÜN koosseisu veel teisi liikmeid.

1.6. ÜN on aruandekohustuslik ühiselamu üld- või volinike koosoleku ees ning vastavate teaduskondade komsomoli- ja a/u büroode ees.

1.7. ÜN otsused on kohustuslikud kõigile ühiselamus elavale üliõpilastele ja aspirantidele. Ühiselamunõukogu otsused, mis on kooskõlastatud rektoraadi ja ELKNÜ TRÜ komiteega, on kohustuslikud kõigile ühiselamu elanikele ja ühiselamu administratiiv-teenindavale personalile.

1.8. ÜN juurde moodustatakse personaalkomisjon koosseisus:

1) ühiselamunõukogu esimees;

2) ühiselamus elavate teaduskondade komsomolibüroode sekretärid ning vastavate teaduskondade üliõpilaste a/u büroode esimehed;

3) valveülem.

Personaalkomisjon on otsustusvõimeline vähemalt 2/3 tema liikmete kohalolekul, küsimusi otsustatakse lihthääletusega liikmete üldarvust, kusjuures ÜN esimehel on otsustav hääleõigus.

Kui arutatakse ühiselamukohast ilmajätmist, peab komisjoni istungist täieõigusliku liikmena osa võtma ka vastava teaduskonna õppekasvatustöö prodekaan. Lahkarvamuste korral võib iga personaalkomisjoni liige otsuse peale kaevata rektoraadile, kes koos ühiskondlike organisatsioonidega langetab lõpliku otsuse.

II. PÕHIFUNKTSIOONID

2.1. ÜN kasutab sihtotstarbeliselt summasid, mis on eraldatud ühiselamute materiaalseks kindlustamiseks. Teeb kindlaks inventarivajadused, teeb pädevatele organitele vastavaid esildisi selle mureseamiseks (esildis pädevale organile peab olema varustatud ÜN esimehe ja komandandi allkirjaga).

2.2. Kindlustab ühiselamu vara allesoleku ja korrashoiu, selle rikkumise või kaotamiseks korraldab välja suudlased.

2.3. Teeb ühiselamu vara rikkumise või kaotamiseks süüdi olevatele ettepaneku asendada või parandada rikutu, sellega mittenoustumise korral aga ettepaneku hüvitada tekitatud kahju ülikooli kassasse.

2.4. Kui ühiselamu vara rikkumise või kaotamiseks süüdi olev isik keeldub kahju hüvitamisest või

ei tee seda määratud tähtjaks, siis kas algatab asja lahendamise ülikooli seitsimeheline komisjon või pöördub haldusprorektori poole kahju kohtu korras sissenõudmiseks (olenevalt kahju suurusel).

2.5. Kindlustab ühiselamu sisekorra eeskirjadest kinnipidamise, üldkasutatavate ruumide ja ühiselamu õue heakorra ning ühiselamuvälve.

2.6. Personaalkomisjon arutab kõiki p-des 2.2 ja 2.5. nimetatud nõudmiste rikkumisi ning kohaldab süüdlaste suhtes vajaduse korral järgmisi mõjutusvahendeid:

1) teeb märkuse;

2) kohustab täitma väljaspool järjekorda ühiselamu korrashoiuga seotud ülesandeid;

3) määrab uue valvekorra püha-päeval või riiklikel pühadel;

4) esitab karistamiseks teaduskonna partei- või komsomoli- või a/u-büroole, dekaanile, rektorile;

5) jätab ühiselamukohast ilma;

6) kohustab vajaduse korral toa (endisi) elanikke taastama sanitaarremondi korras toa endise seisundi.

2.7. Kohaldab üliõpilase suhtes järgmisi ergutusvahendeid:

1) esitab esildisi tänu/kiituse avaldamiseks teaduskonna komsomoli- või a/u-büroole, dekaanile, rektorile;

2) ühiselamunõukogu esimees teeb ettepaneku preemia taotlemiseks rektorifondist, mis kuulub ühiselamutele;

2.8. Otsustab inventari (ümber)-jagamise tubade ja korruste vahel.

2.9. Korraldab suurpuhastusi ja laupäevakuid.

2.10. Sisustab puhke- ja sporditoa koos teaduskonna komsomoli- üliõpilaste a/u bürooga, korraldab nende kasutamist ning tagab nendes heakorra.

2.11. Kehtestab tubadevahelise sotsialistliku võistluse juhendi ning viib koos vastavate teaduskondade a/u-büroode olmekomisjonidega selle võistluse läbi, avalikustab tulemused, samuti teeb ettepanekud paremate premeerimiseks.

2.12. Tutvustab oma tegevust ajalehes «TRÜ» teaduskonna komsomolibüroo pressisekretäri kaudu.

III. ÜHISELAMUNÕUKOGU ESIMEES

3.1. Juhib ÜN tööd, lähtudes käesolevast põhimäärusest, kehtiva test eeskirjadest, ühiskondlike organisatsioonide ja TRÜ olmenõukogu juhisteist.

3.2. Annab tegevusjuhiseid oma asetäitja(te)le ja korrusevanematele, samuti kontrollib nende tegevust.

3.3. Võtab osa TRÜ olmenõukogu tööst.

3.4. Tõstab haldusorganite ees ühiselamu majandusküsimusi lahendamiseks.

3.5. Tagab koos ÜNga heakorra ühiselamuse, loob tingimused üliõpilaste vaba aja sisustamiseks ning teeb vastavaid ettepanekuid teaduskonna komsomoli- ja a/u büroole.

3.6. Kontrollib sisekorraeeskirjadest kinnipidamist ühiselamuse ning valvest osavõttu.

3.7. Peab sidet dekaanide, rektoraadi ja komandandiga ning teaduskonna ja ülikooli ühiskondlike organisatsioonidega, annab neile vajaduse korral aru oma tegevusest ning teeb ÜN nimel ettepanekuid ühiselamu probleemide lahendamiseks.

3.8. Esitab dekaanile järelepärimise I kursusele ning sõjaväest saabuvatele noormeesidele broneeritava elamispinna osas.

3.9. Esitab vastava teaduskonna majutuskomisjonile kooskõlastatult ÜNga:

1) andmed I kursusele, samuti sõjaväest saabuvatele noormeesidele broneeritava elamispinna kohta;

2) oma projekti elamispinna jaotamiseks teaduskondade, osakondade, vajaduse korral ka kursuste vahel;

3) ühiselamu sotsialistliku võistluse tulemused.

IV. ÜHISELAMUNÕUKOGU ESIMEHE ASETÄITJA

4.1. Täidab ühiselamuvanemalt saadud korraldusi.

4.2. Täidab ühiselamuvanema äraolekul tema funktsioone.

4.3. Juhib temale alluvate korrusevanemate tööd.

4.4. Kontrollib sisekorraeeskirjadest kinnipidamist ühiselamuse ning valvest osavõttu.

V. VALVEÜLEM

5.1. Juhindub oma töös valveülem näidismetijuhendist, ühiselamuvanema ja TRÜ valveülem korraldustest.

5.2. Koostab oma teaduskonna valvegraafiku ja kontrollib teiste teaduskondade valvegraafikute koostamist valveülem asetäitjate poolt.

5.3. Kontrollib regulaarselt valvest osavõttu ning esitab esildised valvest puudujate karistamiseks ÜN esimehele.

VI. VALVEÜLEMA ASETÄITJA

6.1. Täidab valveülemalt saadud korraldusi.

6.2. Täidab valveülem äraolekul tema ülesandeid.

6.3. Koostab oma teaduskonna valvegraafiku ja kontrollib pidevalt valvest osavõttu. Esitab esildised valvest puudujate karistamiseks ÜN esimehele.

VII. KORRUSEVANEM

7.1. Täidab ühiselamuvanemalt või tema asetäitjalt saadud korraldusi.

7.2. Tagab heakorra korrusel.

7.3. Selgitab välja isikud, kes on rikkunud või hävitanud ühiseks kasutamiseks olevat vara korrusel.

7.4. Kontrollib sisekorraeeskirjadest kinnipidamist ühiselamuse ning valvest osavõttu.

7.5. Koostab korruse valvegraafiku.

VIII. TOAVANEM

8.1. Täidab ÜN korraldusi.

8.2. Tagab toas materiaalse väärtuste säilimise, toa üleandmise ja vastuvõtmise semestri alguses ja lõpus.

8.3. Tagab sisekorraeeskirjadest kinnipidamise toas.

OV projektide täiendused ja parandused tuua järgmise nädala jooksul toimetusse.

Mõned mõtted omavalitsuse mõttest

Seniavaldatud omavalitsuse (OV) projektide oluliseks puuduseks on väga vähene tähelepanu sellele, milleks seda üldse vaja on. OV eesmärgid on jäänud avamata ning seetõttu raske otsustada, kas vahendid nende realiseerimiseks on sobivad, s. t. kas ajalehes avaldatud OV konkreetse mehhanismi projektid vajavad täiustamist. Enne kui asuda OV korraldust kindlaks määrama, tuleks formuleerida selle mõte.

OV sihiks näib olevat üliõpilaste, õppejõudude ja administratsiooni senisest aktiivsem ning otstarbekam koostöö üliõpilaste erialase ja maailmavaatelise arengu

nimel. Sellise koostööta ei ole võimalik suurendada üliõpilaste iseseisvust, aktiivsust ja vastutustunnet, intensiivsemalt kasutada ülikooliaega. OV põhisuhteks tundub olevat kõigi asjaosaliste ühine kokkulepe teatavates tegevuspõhimõtetes, reeglites ja normides, samuti karistustes ja ergutustes.

Ülalnimetatud eesmärgist lähtudes vajavad praegused projektid veel tublisti täiendamist ja parandamist. Üheks kõige olulisemaks lüngaks nendes on see, et õppetööd puudutatavates punktides ei ole üldse tähelepanu pööratud õppetöö põhikorraldajatele — erialakateedritele. Kõik üliõpilastepoolsed arva-

mused õppeplaani, tunniplaani, õppetöö kvaliteedi, kursusejuhendajate jms. kohta tuleks esitada eeskätt vastavatele kateedritele, mitte dekanatidele, nagu praegused projektid seda ette näevad. Põhiline koostöö areneb õppeprotsessis ju õppejõude ja üliõpilaste vahel, administratsiooni osa peaks seisnema sellise töökorralduse sisseseadmises, mis jätaks võimalikult suure hulga otsusi kateedrite ja üliõpilaste endi teha.

Võimalik, et kateedrite osatähtsus õppetöö korraldamisel on erinevates teaduskondades erinev. Mõnel pool tegeleb näiteks õppe- ja tunniplaani koostamisega ilmselt

dekanat, mitte kateedrid jne. Siit ja mujaltki tuleneb väga oluline nõue — õppetöö alase OV mehhanism peaks olema paigutatud ning võimaldama arvestada iga osakonna (teaduskonna) iseärasusi. Teatavate üldpõhimõtete alusel peaks iga osakond (teaduskond), õppejõud ja üliõpilased üheskoos välja töötama endale sobiva OV korralduse ning selle alusel konkreetseid kokkuleppeid — õppeplaani, tunniplaani, sanktsioonide süsteemi jne. Üksnes nii saab OV õppetöös muutada kõigi õppejõudude ja üliõpilaste loomulikuks koostööks, mitte aga formaalseks ja vastumeelseks ürituseks.

Kalduvust liigsesse formalismi märkab praegustes OV projektides selgesti, kui analüüsida näiteks kur-

susevanema ametijuhendit. Selle juhendi kõigi punktide ja alapunktide hoolas täitmine eeldaks vastavasse ametisse seatud üliõpilase vabastamist õppetööst, kohustuste rohkuse ületab tunduvalt mistahes aktiivse üliõpilase aja ja jõu ressursid. Küsimus on põhimõtteline — üks OV eesmärke on üle saada formaalsetest nõudmistest, mille täitmine on võimatu või ebaoluline. Tähtis on jõuda reaalselt ja sisuliselt kokkulepeteni, mis on kõigi asjaosaliste poolt heakskiidetud.

Dotsent PEETER VIHALEMM

P. S. Arvamuste kogumist õppejõudude kohta ei ole õige nimetada sotsioloogiliseks küsitluseks, nagu seda OV projektides tehakse.

Üks OV tegevusväli

Praegu arutame omavalitsuse probleeme, seda, mida tudengid rohkem ise teha saaksid. Üks valdkond on aga kõrvale jäänud. Jutt on korrapidamisest peahoones. Arvate, et see on tarbetu, et üliõpilane oskab end ka ilma korraldusvõrgita kombekalt ülal pidada? Eksite.

Kahjuks saab vähe loota tudengite enesedistsipliinile. Konkreetset on jutt «Sophokleest», kuhu kirjutamata ja kirjutatudki seaduste järgi ei tohiks üleriietes tulla. Vähe sellest, et tulla, ka kohvikutöötajate märkustele ei reageerita.

Korrapidamisroodu tööriistad?

Seepärast on konkreetne ettepanek: moodustada peahoones korrapidamisroodu (komsomoli operatiivrühma või rahvamaaleva raames), kes asuks teenistusele järgmistest peahoone strateegilistes punktides. Kõigepealt jalapühkimiskontrollor väliskuse juures, seejärel riidehoiuvälurid, kes jälgivad, et peahoones sisenenud tudengid end üleriiekest vabastaksid. Edasi kontrolliläbilaskepunkt «Sophoklese» ukse juures ning lõpuks kontrollor-eemaldajad, kes a) eemaldaksid kohvikust toolidle jätud riidesemeid; b) äraatskaksid kohvikust üleriiekest külastajaid. Roodu isikkoosseis tuleks komplekteerida vähemalt 180 cm pikkustest ning mitte alla 90 kg kaaluvatest noormeesedest. Nii tagaksime olukorra, et noormeesed tungivatele palvetele on korrarikkujatel raske ära öelda.

Või oskavad 354-aastase ülikooli tudengid end ka ilma kontrolloride rooduta korralikult ülal pidada?

NB! Sellist roodu läheks tarvis ka viiatsse kohvikusse ning suitsetajate eemaldamiseks õppehooneist.

REIN RIETUR

Kuhu edasi?

Et minust valesti aru ei saadaks, ülen olse: ma vihkan suitsetamist kui nähtust. Ma olen seda alati rumaluseks, mõttetuseks, mittevajalikuks pidanud, aga seni suhtusin ma sellesse leigelt ja mõistvalt, nagu suhtub laps suurte inimeste veidrusesse.

Nüüd olen hakanud tunnelama, et suitsetamine kui nähtus on ohtlik. Võib-olla ma eksin, võib-olla ründan lohe pea asemel tema saba, aga miski, mis tihedalt seondub suitsetamisega, on meie ühiskonnale ohtlik.

Väidetakse, et joomine on vabatahtlik hullumeelsus. Kui see nii ka on, siis hullumeelsuses on midagi sellist, mis inimesi tõmbab: täielik süüdimatus, avatus, vabadus.

Seepärast ma mõistan mingil määral inimesi, kes otsivad vabatahtlikus hullumeelsuses üht väljapääsu selle maailma piiratudust ja ahistatusest.

Suitsetamine on vabatahtlik nürimeelsus. Ma ei mõista suitsetajaid ja ei tahagi eriti mõista.

Muidugi võidakse väelda, et inimesed kahjustavad tervist ka sajal

muul viisil. Elu on üldse üks tervist kahjustav eksisteerimise vorm ja saja aasta pärast pole tõesti neid, kes praegu suitsetavad, ega ka neid, kes ei suitseta.

Milleks siis üldse rabeleda, milleks nahka higiseks ajada, milleks ülikoolis käia?

Minu arvates ei ole midagi ebaolulikum, ebaesteetilisemat kui suitsetav naine, eriti veel, kui ta on noor ja ilus. Talle on looduse poolt antud võimalus olla ideaalne, aga ta sülitab sellele, nagu aho sülitab võimalusele kasutada traktorit. Seda on valus vaadata.

Kui ma kolm aastat tagasi ülikooli tuln, torkasid kohe silma suitsetavad naistudengid, aga siiski veel üksikud. Nüüd, pärast kaheaastast vahet tagasi tulles torkab silma, et uuesti kursusededest suitsetavad rohkem kui pooled. Näib, et juba mõne aasta pärast hakkavad teravalt silma torkama üksikud naisüliõpilased, kes ei suitseta.

KUHU EDASI?

SULEV VALNER, žurn. II k.

Tänu

Rektori käskkirjas pälvisid tänu ja õnnitluse laitmata töö eest oma 50. sünnipäeval meister Vladimir Gladštein ja sanitaartehnik Dmitri Zukov.

60. sünnipäeva puhul tänati kaua-aegse eduka teadusliku ja pedagoogilise töö ning agara ühiskondliku tegevuse eest prof. Olo Kaasikut ning dotsente Vilve Kalitsat, Urve Hankot ja Peeter Nuimäed.

70. sünnipäeval pälvis tänu laitmata töö eest Lea Gillberg.

75. tähtpäeva õnnitlus ja tänu kuuluvad dotsent Paula Palmeosele kaua-aegse viljaka töö eest pedagoogina ja teadlasena.

85. sünnipäeva puhul õnnitles rektor prof. Elise Käer-Kingiseppa ning soovis talle jätkuvat edu ajaloos uurimisel.

Dots. Jaan Lokole avaldati tänu kohusetruu töö eest kehakultuuriteaduskonna kasvatusprodekaanina. Teaduslik-metoodilise konverentsi «Kommunikatiivse suunitlusega õpiku probleemid» korraldamise eest pälvisid tänu dotsendid Helle Visak ja Elviira Vassiltšenko, vanemõpetajad Ljudmilla Dulitsšenko, Malle Rüütli ja Tatjana Sarv, õpetajad Nadežda Valk ja Ljudmilla Il'arionovitš ning pensionär Salme Masik.

Oli ülikooli komsomolikonverents

(Algus lk. 1)

des õiguspropaganda päevi. Soovi-
da jätab loengutellijate korrektsus
(mitmekordsed ümbertellimised vii-
masel hetkel).

● **IDEELIS-POLIITILISTE** vaa-
dete kujundamine on komsomoli
üks põhifunktsioone. On ju kom-
munistlik noorsooühing eelkõige
ühiskondlik-poliitiline noorsoo-or-
ganisatsioon. Järelikult peab see
töö toimuma pidevalt, iga päev.

Meie suurüritused — üliõpilas-
ja sõbruspäevad — on viimastel
aegadel saanud erinevatel tasandi-
tel äärmiselt terava kriitika osali-
seks. Vähe on toimunud neil päe-
vadel poliitiliselt kandvaid üritusi.
Ei piisa sellest, kui üritus pühen-
datakse teatud tähtpäevale. Pee-
fakse küll traditsioonilisi ettevõtmisi,
nagu miiting, kõnevõistlus jt.,
kuid need jäävad oma kõlapinnalt
ja organiseerimise tasemelt sageli
meelelahutuslike ürituste varju.
Muidugi on lihtsam organiseerida
tähtsündmus kui miitingut, sest vii-
mase vastu alles tuleb huvi tekitada.

Tegelikult pole ka organiseeri-
jail korraldiku poliitilise ürituse te-
gemiseks kogemusi. A. Kasak tegi
ettepaneku ELKNO Keskkomiteele:
üliõpilasosakond võiks koos propa-
ganda- ja agitatsiooniosakonnaga
teha RSP ja ÜP organiseerimisko-
mittee enne suurürituste algust
paaripäevase väljaõppe.

Komsomolikomitee ei või piir-
duda vaid suurürituste organisee-
rimisega. Kindel poliitiline sisu
peab olema kõigil üliõpilasüritustel.

Igalt sündmuselt jäägu kõlama
kindel sõnum, idee.

On välja kujunenud praktika, et
pidevalt on ühiskondlike ülesanne-
tega koormatud vaid ühed üliõpi-
lased. Selle tõttu kannatab nende
õppetöö ning ühiskondlike ülesan-
neteta jäävad teised. Kus oleks aga
veel parem omandada ühiskondliku
töö kogemusi kui mitte kõrgkoolis?

Ebapiisavalt on uuritud teadus-
kondade komsomoli ajalugu. Komsomolimemuaaride konkursil osa-
les vaid üks üliõpilane. Komsomo-
libüroodel tuleb hakata tegelema
komsomoli ajaloo uurimisega sisu-
liselt, olla selle töö initsiaatoriks.
See on ka üks võimalusi uute ja
huvitavate töövormide leidmiseks,
traditsioonide taasloomiseks,
komsomoli autoriteedi tõstmiseks.

● **SÕJALIS-PATRIOOTILISE**
SEKTORI tegevus aruandeperioodi
algul hoogustus (Georgi Bujanovs-
ki). Korraldati Balti liiduvabari-
ide vaheline sõjalis-rakenduslik
kahevõistlus, võidu 40. aastapäeva
üritusi jm. Kauaks sektori juhata-
jal ükski energiat ei jätkunud, sest
komitees tal toetust polnud, samuti
teaduskondadelt mitte. Selle asemel
et kaasa aidata konkreetse ürituse
organiseerimisele, diskuteeriti sek-
tori ja üldse sellealase töö vaja-
likkusest. Ettekandja arvates ei
ole see diskuteeritav küsimus. Sõ-
jalis-patriootilise kasvatus vajadu-
se dikteerib meile aeg, ärev rahvus-
vaheline olukord, seda enam et mõ-
nes teaduskonnas on hakanud levi-
ma negatiivne suhtumine sõjalis-
õpetusse.

● Eeloleval perioodil jääb kaht-
lematult üheks suurimaks ülesan-
deks **OMAAVALITSUSE** elluviimine.

Ettekanne

OV ei tähenda mingi uue organi
loomist, vaid ainult olemasolevate
organisatsioonide ülesannete kor-
rastamist ja laiendamist. OVga ei
laiene mitte ainult üliõpilaste õigu-
sed, vaid ka kohustused. Komsomoli
ülesandeks jääb siin eelkõige selle
süsteemi poliitiline suunamine ja
juhtimine.

● **ORGANISATSIOONISISENE**
TÖÖ sai kritiseerida vabariiklikul
pleenumul. 10. augustil oli arvelt
maha võtmata lahkunud 620 ini-
mest. Praegu ei ole veel 280 noort
vaatamata korduvatele meeldetule-
tustele teatanud ülikooli oma töö-
kohta, et siis saaks arvestuskaardi
vastavasse linna- või rajoonikomi-
teesse ära saata. Vastavalt
ÜLKNO Keskkomitee büroo otsu-
sele selle aasta aprillist on õigus
arvelt mahavõtmata noored, kelle
asukoht pole kahe aasta jooksul
teada, organisatsioonist välja hei-
ta. Seda tehaksegi.

Asjad pole korras ka liikmemak-
sude ning protokollide õigeaegse
vormistamise ja esitamisega. Ta-
vaks on saanud vastu võtta aina
otsuseid, kuid üksnes need olukor-
da ei paranda. Seda enam, kui
puudub otsuste täitmise kontrolli
süsteem. Organisatsioonisisese töö
sektoril on vaja lähemal ajal just
see süsteem välja töötada. Komitee
tegevuse eesmärgiks ei pea olema
iga küsimuse kohta otsuse vastu-
võtmine, vaid ülikooli komsomoli-
organisatsiooni tegelik, sisuline
juhtimine.

Mõistagi sõltub ka komsomolitöö
palju kaadrist. Kaadrireservi loo-
misest ja aktiivi õpetamisest on
palju räägitud. Need tööloigud
peavad korda saama, oma panus on
siin anda aktiivi õpetamise sekto-
ril.

Aruande- ja valimisperiood on
lõppenud. Lõplikud kokkuvõtted te-
hakse komitee 25. novembri istun-
gil. Ettekandja jagas teaduskonnad
kaheks. Esiteks need, kus AVKD
toimused heal tasemel — n. füüsi-
ka-keemia-, bioloogia-geograafia-
teaduskond. Teiseks need, kus koosolek
lihtsalt toimus (n. ajaloo- ja filo-

loogiateaduskond). Mõlemas tea-
duskonnas sai koosolek (filoloogi-
del konverents) ära peetud alles
teisel katsel. Ajaloolaste sekretär
ei võtnud midagi ette kvoorumi ta-
gamiseks. Filoloogide sekretäri
Tiia Kamblat ettekandja kiitis, kuid
ütles, et bürood ennast tal pole.
Kas on normaalne olukord, kui
komsomolikonverentsil ei ole peale
sekretäri ühtegi sõnavõtjat? Kas
filoloogidel polegi ühtki probleemi?

Sõnavõttud ja otsus järgmises
lehes.

ÜLIÕPILASPÄEVAD ON KÄTTE JÕUDNUD!

RAHVUSVAHELISE ÜLIÕPILASLIIDU 40. AASTAPÄEVALE PÜHENDATUD TARTU ÜLIÕPILASPÄEVAD

16.—19. novembrini

Pühapäeval, 16. novembril

- kl. 15 Vanemuise 46 — «Amarcord»
- kl. 18 Vanemuise 46 — «UNICA '86» filmiprogramm
- kl. 19 TRÜ aulas — segakoori «Noorus» kontsert
- kl. 21 TRÜ klubis — puhkeõhtu (ans. «Artell»)
- kl. 22 EPA klubis — omaloomingu õhtu

Esmaspäeval, 17. novembril,

rahvusvahelisel üliõpilaspäeval

- kl. 16 TRÜ aulas — Tartu ÜP-86 avamine ja TRÜ Akadeemilise Naiskoori kontsert
- kl. 18 peahoone ees — RÜLi 40. aastapäevale pühendatud miiting
- Pärast miitingut tõrvikutega teatejooks
- kl. 20 TRÜ klubis — puhkeõhtu (ans. «Monitor»)
- kl. 21 TRÜ aulas — aulamuusika
- kl. 23 palmihoones — EPA segakoori kontsert

Teisipäeval, 18. novembril

- kl. 16 EPA aulas — pressikonverents sise- ja välispoliitikast koos T. Alatalu jt.
- kl. 16 Vanemuise 46 — Eesti uusi-
maid dokumentaalfilme
- kl. 18 TRÜ vana kohvik — RKA Valgevene kultuuripäevadel
- kl. 19 Ujula 4 — sportlik stiilipidu
- kl. 21 TRÜ klubis — tantsuõhtu (ans. «Music Seif»)
- kl. 20 TRÜ aulas — aulamuusika
- kl. 24 EPA klubis — luuleõhtu (G. Suits ja E. Enno), kaas-
tegev Anne Adams

Kolmapäeval, 19. novembril

- kl. 16 EPA klubi kaminasaalis — kõnevõistlus
- kl. 18 Vanemuise 46 — filmiprogramm rahvusvahelisest üliõpilasliikumisest
- kl. 19 ph. aud. 139 — mälumäng
- kl. 18 TRÜ klubis — luuleteater «Valhalla» — Fr. Tuglas «Poeet ja idioot»
- kl. 20 TRÜ klubis — tantsuõhtu (ans. «Proov 583»)
- kl. 20 TRÜ aulas — Viljandi Las-
temuusikakooli vanamuusika õhtu
- kl. 23 EPA klubis — kantrilaulud T. Lungega

õpilaspäevi austusega, pidulikult,
nooruslikult.

Kõigil Taaralinna tudengeil tuleb
vaid tutvuda infoga ning seejärel
teha valik. Abiks olgu järgnevad
lisateadmised originaalsematest
sündmustest.

RAHVUSVAHELISELE ÜLI-
ÕPILASPÄEVALE PÜHENDATUD
MIITING ootab noori esmaspäeval
kella kuueks TRÜ peahoone sam-
maste ette. Too avauk, kus võib
näha kuulda mitmeid väga tähtsaid
inimesi, ansambli «Rentaablus»
ning nuusutada juba süttinud tõr-
vikute hõngu, kulmineerub tõrvika-
tega teatejooksul. Leegiga leekima
asuvad nii TRÜ kui ka EPA iga
teaduskonna sooliselt 2:2 võistkon-
nad. Peahoone eest silgatakse rae-
koja tagant läbi, ümber Barclay de
Tolly ausamba, siis piki 21. Juuni
tänavat ning lõpuks otsustav spurt
Pirogovi tänaval, TRÜ peahoone
palge ette tagasi.

SPORTLIK STIILIPIDU teisi-
päeva õhtul Ujula tänavas saab
korraldajate prognoosides olema
kõigiti maailma parim. Nimi on tal
«Kulturism aeroobikas». Tulijad
andku iseendale oma parim sport-
lik väljanägemine. Neile demon-
streeritakse maailma parimaid ba-
tuudihüppajaid, sumomaadlejaid

ning aeroobitsejaid. Kohal on maa-
ilmaparim ansambel «Kontor». En-
dalgi on kohapeal võimalik saada
ikka selleks ... maailma parimaks
hüppajaks, maadlejaks, tõstjaks, vä-
gikaikavedajaks, teatevõistlejaks,
tantsujala keerutajaks, valitakse
Miss Atletica, juhtub TRÜ-EPA
enneolematu väravalliturniir enne-
olematute reeglitega. Ja veel palju
muud maailma parimat.

VIRU FOLKSHOW lubab tuden-
gid kokku viia noormuusikute
džässipundiga. Svingi saabub pak-
kuma Villu Veski ansambel. Loota
on head viiuli-akordioni-bassi kok-
kumängu koos ilusa lauluhäälega.
Organiseerimiskomitee peab täht-
saks noorte isetegemise osa üliõpi-
laspäevadel. Jagatakse ju teatavas-

viiluhelisiid. Niisiis — NOORTE
OMALOOMINGU ÕHTU. Isevärki
— maitsvat, lõhnavat, kõigile mää-
ratud omaloomingut saavad üliõpi-
laspäevade ajal tegema ka TRÜ
kokanduslembed noormehed üli-
kooli vana kohviku õuel.

Ja siis veel filmid. On saanud
hoiatust, et saab huvitav olema.
Pühapäeval pakib V. Siilats kohv-
rist välja vääriskaubas festivalilt
«UNICA '86». Teisipäeval linastu-
vad sellised filmid, mida avalikkus-
ses veel keegi kuskil näinud ei ole.
Eesti verivärsked dokumentaalfil-
mid alkoholismist. Kolmapäevane
programm serveerib seda, mida
üliõpilased on ise endast filminud.

See ja veel palju muudki on
teile!

KATI VASAR,
žurn. II k.

HÄALESTUGEM ÜLIÕPILASPÄEVADE LAINELE!

A. VALMISOLEKU KONTROLL
Reedel, 14. novembril kl. 21.30
klubis TRÜ POHIDISKORITE
NÄPUHARJUTUSED (lähed tun-
duvalt üle kesköö).

B. ÜLIÕPILASPÄEVADE EEL-
SOOJENDUSSHOW TRÜ KLUBIS
15. novembri laupäeva õösel kl.
22.30 kuni tuju jätkub. ASJA PA-
NEB PAIKA VIKTOR SIILATS
PILDI, MUUSIKA, SONA JA
TANTSUPROGRAMMIGA. (Pile-
teid ette ei müüda. Kes ees, see
sees!).

C. AINULAADNE VÕIMALUS
OSA SAADA!
Pühapäeval, 16. novembril kl.
18-st Vanemuise tn. ringauditoo-
riumis ÜLEVAADE MAAILMA
AMATÖÖRFILMIDE FESTIVA-
LIST UNICA '86 (videomeenutu-
sed ja kommentaarid. Näeme huvi-
tavamaid filme).

RÜL 40

Miks toimuvad üliõpilaspäevad
just 16.—19. novembrini? Sellepä-
rast, et november on rahvus-
vahelise noorsooliikumise jaoks
aasta tippkuu. Kuu kümnes päev
sai ülemaailmseks noorsoopäevaks
pärast seda, kui 1945. aastal sün-
dis Londonis Ülemaailmne Demo-
kraatlik Noorsooföderatsioon. Aga
miks ühendati kuu seitsmeteist-
kümnes päev rahvusvaheliseks üli-
õpilaspäevaks? Mälestamaks 1939.
aasta sündmusi Prahas. 15. no-
vembril, kui maeti fašistide poolt

täpelt Karli ülikooli tudengit Jan
Opletali, muutus matuserongkäik
fašismivastaseks meeleavalduseks.
17. novembril vastasid SS-lased
uue vägivallaga. Nad vahistasid
1850 üliõpilast ja õppejõudu, kel-
lest 1200 saadeti Sachsenhauseni
koonduslaagrisse. 10.—17. novem-
ber on nimetatud rahvusvaheliseks
üliõpilasnädalaks.

Ammused sündmused ja daatu-
mid seovad ka Eesti üliõpilased
ühtsesse liikumisse. Tähistame üli-

Maailmakultuuri juurde

Kaks teineteisest täiesti lahus ilmunud artiklit, «Eksootika ületamine» («TRÜ» 1. sept. 1986, nr. 22) ning «Eeldused ja enesestmõistetavused» («TRÜ» 17. okt. 1986, nr. 27), on sisuldas omavahel siiski seotud. Selleks ühiseks siuks on maailmakultuur. Täpsemini meie suhe tema probleemidega.

SISSEJUHATUSEKS nendesse probleemidesse on mitu võimalust, mille hulgas üht, kasvõi käesoleva märkmete seeria jaoks valitud, ülejäänutele eelistada ei ole sugugi lihtne. Näiteks miks kõigepealt suhe probleemidega (näit. hinnangud historismile) ja mitte probleemide ise (näit. rahvuslike kultuuride võrreldavus)? Kui alustada suhetest, millal siis lõpuks probleemide eneseni jõutakse? Pealegi, kuidas saab tõsiseltvõetavalt kõnelda suhetest maailmakultuuri probleemidega, enne, kui pole selge, missugused need probleemid on? Ning üldse, miks just oletatav maailmakultuur, kui olemas on maailma rahvaste kultuur?

Viimasest küsimusest tulekski alustada. Mis on maailma rahvaste kultuur, seda mõista ei tundu just väga raske. Me oleme harjunud kujutlema, et iga rahvas loob oma kultuuri. Me suudame seda kui teatavat reaalsust tema üksikosades (näit. mustlaste rahvalaule, baltisaksa kunst) või terviklikkuseski (näit. vadja etnoloogia) tajuda ja meil on sellisest reaalsusest korratav kogemus. Maailma rahvaste kultuur oleks siis kõigi kunagi elanud (näit. sküüdid, sumerid) ja elavate rahvaste kultuurid kokku.

Kuid me ei tunne neid kultuure kaugeltki mitte samavõrdelt. On kultuure (näit. soome), milles me vähemasti ositiigi (näit. soome kirjandus käesoleval sajandil) orienteerume üsna hästi. Võrreldamatult rohkem on aga selliseid kultuure (näit. austroneesia rahvaste omad), millest me ei tea ühtegi midagi. Millega seda seletada? Igatahes mitte suutmatusega haarata kõike, mis maailmas toimub. Kui me jaksame kirjeldada seda, mis toimub maailma spordiväljakutel, siis on naeruväärne, et meile käib üle jõu jälgi-da seda, mis toimub maailma kirjanduselus. Asja ei seleta ka mitte

spetsialistide puudumine — kuigi see põhjus võiks olla kõige loomulik, sest näiteks on ju tõsi: meie fennougristika taseme juures ei ole vabariigis mitte ainsatki altaisti. Altaisti pole, kuid näiteks füüsika üksikute uurimissuundade jaoks on 4 instituuti ja oma pool tosinat ka-teedrit. Põhjus on just maailmakultuuri, sest huvi koondumine ainult osale maailmarahvaste kultuuri on maailmakultuuri kui inimese loomingu komponente hierarhiseeriva väärtushinnangute süsteemi tek-kimise tagajärg.

NIISIIS me ei peagi vajalikuks tunda kõigi maailma rahvaste kultuure. Kui me harimatuse ühtede rahvaste (näit. antiik) kultuuri val-las tunnistame lihtsalt kisenda-vaks, siis teiste rahvaste (näit. aafrika) kultuuri vallas peame me seda täiesti vabandatavaks. Teiste sõnadega, maailma rahvaste kultuur ei ole meie jaoks mitte inimkonna loomingu ja loomepotentsiaali ob-jektiivselt haarav protsess, vaid lä-bi maailmakultuuri kogemuse ku-junenud valik teoseid, inimsaatusi, otsustusi ning lootusi. Järelikult ei saa maailmakultuuri maailma rah-vaste kultuuri arvelt olemise reaal-susest välistada.

KATSED — kuigi need toimuvad enamasti meie argeteadvuse tase-mel ega ole seega näiteks hõlpsa-ti tsiteeritaval kujul fikseeritud — emmast-kummast siiski mõõda vaadata näitavadi, kuidas meie suhe maailmakultuuri probleemide-ga määratleb meid kui selle kultuuri loojaid vähemasti niisamasugu-ses ulatuses kui see kultuur ise meie sotsiaalse käitumise tulemu-sena. Kuidas me käitume tühikute-ga oma kultuuriteadvuses? Kui üldiselt me näiteks tajume, et filosoofia kui erilise mõtlemisviisi ja kui spetsiaalne teadus jätavad enesest maha erinevad pärandid, mille süs-temaatiline tutvustamine eeldab 1) kummagi põhiteoste takistama-tut kättesaadavust näiteks uustrük-kide näol; 2) olulisemate teoste kaasaegseid tõlkeid; 3) tõlkeid sil-mapaistvamate isiksuste isikuloo-listest materjalidest (näit. kirjava-hetused); 4) hõlmavaid uurimusi (või vähemasti nende tõlkeid); 5) detailuurimusi; 6) populaarseid kä-sitlusi (või vähemasti nende tõl-keid); 7) elementaarteadmiste kom-pendiume (või vähemasti nende tõlkeid)? Me ei taju seda vist isegi

kõikide spetsialistide tasemel mit-te...

ON SEEGA TÜHIKUID, mille-ga me lepime. Ent on ka tühikuid, mis me ise tekitame. Maailmakul-tuur on olemuselt interdistsipli-naarne, nõuab erinevate teaduste andmestiku ja lähenemisviisi ühen-damist. Näiteks on selge, et orni-toloogia aine, linnud, ei kuulu maa-ilmakultuuri, nii et ornitoloogia ise maailmakultuuri ei uuri. Kuid inim-konna teadusliku loomingu osana kuulub ornitoloogia maailmakultuuri ometi. Teaduse osa kasvõi eesti rahvuskultuuri ning maailmakul-tuuris pole võimalik seletada, kui jäetakse kõrvale näiteks E. Kumari ja J. Piiperi elutöö ega võeta ar-vesse, kuidas on muutunud vaated lindude käitumisele. Ses mõttes tuleb maailmakultuuri kirjeldamisel arvestada ka ornitoloogia olemas-oluga.

Just sel kombel me aga ei taha talitada, sest meie hariduslik orientatsioon on ülekaalukalt mono-distsiplinaarne. Kas see on parata-matu? Muidugi mitte — kui mõel-da ainuüksi neilegi juhtudele, kus ühesuguse ettevalmistuse saanud spetsialist siirdub sootuks teistsu-gusele erialale või töötab mitmel alal korraga. Kuid laia profiiliga spetsialisti, näiteks õpetajana, kor-rektorina, toimetajana, giidina, aja-kirjanikuna, bibliotekaarina, õppe-jõuna või teadlasena töötama või-melise filoloogi olemasolu ei anna veel tunnistust hariduse interdistsiplinaarse orientatsiooni kohta. Selle saaksime alles siis, kui võik-sime näha, kuidas hakkab kaduma ... distsiplinaarne vaen, meie enes-te levitatav sallimatus teaduste suhtes, mille arengutendentsid tunduvad meile ülekohtuselt sood-satena (nagu ka nende teaduste suhtes, mille häiritud areng tun-dub olevat lausa sisseprogrammeeritud). Näiteks vaen nn. esimest ja teist kirjaoskust uurivate teaduste vahel.

Näib väga nõnda, et see vaen on meie kultuuriteadvuses ja maa-ilmakultuuriosaduses eeskätt just meie endi poolt tekitatud tühi-k. Seega häire, mis kuulub taas pigem meie suhetesse maailmakultuuriga kui sesse kultuuri endasse. Ka see-pärast on käesolevate märkmete seeria esimene osa pühendatud just neile suhetele.

PEETER OLESK

Akadeemiline võlg...

(Aigus 2. lk.)

«Mitte lubada positiivse hindeg-a hindamist eksamil, kuni puudub veendumus programmeerimise materja-li valdamises mahus, mis on vaja-lik edukaks õppetöö jätkamiseks ja eelseisvaks professionaalseks tege-vuseks.» Tõsi küll, meil õpib prae-gu enam kui 40% ainult «headele» ja «väga headele». Kuid juba ainu-üksi nende 44 üliõpilase olemasolu, kelle hinded koosnevad ainult «ra-huldavatest», peaks meid enam mõtlema panema selle üle, kes on see «rahuldav» tulevase spetsialis-tina või «ainult rahuldava spetsia-listina».

See neljale leheküljele äramah-tuv, väga kontsentreeritud tekstiga dokument sisaldab ka üldisemaid suuniseid kõrgkooli töö ümberkor-raldamiseks.

Käskkirj on jõudnud igasse de-kanaati ja kateedrisse, ning tuleb suhteliselt lühikese aja jooksul lahti mõtestada, läbi arutada iga säte ning seada oma töö vastavalt nendele nõudmistele.

Tuletagem koos meelde, et ka siiani on eksisteerinud kõik võima-lused hästi õppida ja töötada. Jääb vaid soovida, et neid tõepoolest ära kasutataks.

Autasustamisi

Kauaagse eduka teadusliku, pe-dagoogilise ja ühiskondliku töö eest pälvivad oma 60. sünnipäeval ENSV KKEH Ministreeriumi aukir-jaga prof. Ulo Kaasik, dotsendid Ur-ve Hanko, Peeter Nuiamäe ja Vilve Kalits, 75. sünnipäeval dots. Paula Palmeos.

Eeskujuliku töö eest EÜEs sai ministeeriumi aukirja Gagarini rühma liige, teadusliku kommunis-mi kateedri õpetaja Vambola Paa-vo.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presi-diumi aukirjaga tunnustati ravi V kursuse üliõpilase Madis Rahu tööd ehitusmalevas.

LP. Satie

LP. SATIE KUNST OLLA ISE

Kui Satie 1982. aastal EPA peahoone ees seisis, siis meenus talle viltune Pisa ja akadeemiline nn. tolmuse aknalaua luule. «Eks mõle-maid võib imetleda,» mõtiskles ta, ja astus kaheksasambalise akadee-miahoone uksest sisse.

1986. aastal, siis kui akadeemia tema jaoks otsa sai, pidi ta tõdema, et tolmustele aknalaudadele ei saa toetuda. Praegune luule peab oma reaaliid viltusest Pisast võtma.

INDREK UDE

KUI OLED ÖPPINUD

Loe oma varbad üle
Loe — hoides neid suus
Loe oma varbad üle
Varbad — mis jala juus

Jah — sinu varbad on jama
Väärt põlgust nad — mis vassida
Siiski veel varbaid loetavaid
Minu koibadest lähtuv klassika

OLEN KODUTEEL

olen koduteel
elan kolgatal

MA TÄHENDAN

seda et
lapsega ühes
tuleb ka
pesuvett armastada

IME ON SÜNDINUD

ime sündis
kuid kasvada
ei taha

MUL ON ÜKS PÜHA

mul on üks püha
ja ükspuhagi

TULINE RANT

I

kasvab rohkõrsi
kõikjal neid
siin-seal rohelisi
sekka heroiliseid

II

Mees see kalevite poeg on, mõistuserikas Kalevipoeg.
Kasvanud kaljusel maal on ta, Saaremaal, ja kangeim
kõiksugu plaanides, riugastes ning oma otsustes targeim.

III

Kui aga võidan ta ning sõjaau lubab mulle Vanemuine,
võtan talt rakmed ja viin püha Lindanise kõrgesse kantsi
ning üles riputan seal need Pühavaimu templis.

IV

mul on küll
seaduse jõud
aga ka
seaduse mõistus

Võistlesid saksa filoloogid

Oktoobri lõpus peeti TPedI-s üle-liidulise saksa keele olümpiaadi lõppvoor. Esindatud olid kõik liidu-vabariigid ning Moskva ja Lenin-grad 3-liikmeliste võistkondadega. Eesti võistkonda kuulusid Margot Heinsalu meie saksa filoloogia V, Ülle Kolk ja Eve Tikerberi TPedI IV kursusel.

Konkursiülesandeid oli kolm; elevust tekitas karskustemaline värviline multifilm, mille sisu tuli lühidalt refereerida ja omapoolsete kommentaaridega täiendada. Tei-seks ülesandeks oli saksakeelse pe-dagoogilise teksti kommenteerimine (taas lindistamisega) ning kolman-

daks — leksikaal-grammatiline tekst. Viimase ülesande eest sai pa-rima tulemuse — 91 punkti 100-st võimalikust — Margot Heinsalu, kes tuli üldarvestuses neljandaks. Võistkondlikult saavutas Eesti lät-lastel järel II koha.

Eesti üliõpilased olid edukad ka teaduskonverentsil. M. Heinsalu uurimus «Zur Weltauffassung von P. Bichsel» tunnustatud ainesekt-siooni parimaks. Tunnustust väär-ib TPedI saksa keele kateedri väike kollektiiv, kes oli olümpiaadi õn-nestumiseks tehtud mammuttööl andnud oma parima.

ERIKA KÄRNER

Ära hoia mõtet vaka all!

Kindlasti tead Sa, et tudengielu ei koosne ainult loengutest. Ja kindlasti soovid ka, et see tudengi-elu teine pool oleks veelgi huvita-vam kui praegu. Tea siis, et võid sellele ise jõudumööda kaasa aida-ta.

Mõtle hoolega järele ning kui leiad eneses piisavalt ideid ja tahi-mist, tule TRÜ klubisse, kus püüa-me üheskoos midagi uut ja põne-vat välja mõelda. Oodatud on

needki, kel varasemaid esinemisko-gemusi. Koos hakkame käima iga kahe nädala tagant, esimene kord tuleme kokku teisipäeval, 25. no-veembril kell 7 õhtul.

Pole tähtis, millisel kursusel või teaduskonnas õpid. Peamine — ära ole tagasihoidlik! Võib-olla on just Sinu mõte see, mida tudengiõhtu õnnestumiseks vaja.

TAIVO PAJU

Kümme teesi filosoofiapärandi tõlkimise teemal

1. Maailma filosoofiapärandi tõlkimine on protsess, mis algas üle 2000 aasta tagasi ja kulgeb praegu kõigi kultuurirahvaste juures.

2. Globaaltasandil vaadates ei ole märgata ühegi regiooni või ajas-tu eelistamist. Praegu on kõikjal täheldatav tendents europo- ja muude regionaalsentrisemide ületamiseks.

3. Aastatuhandetepikkuse töö vältel on talletunud tohutul hulgal kogemusi. Praktika on näidanud, et tõlkijate hulgas on vähe profes-sionaalseid filosoofe, küll aga tekstoloogias ja allikakriitikas pädevaid filolooge ja kultuuriajaloolasi. Ometi tõlkimine, eriti aga kommenteerimine ja asjatundlik retsenseerimine eeldavad head filosoofilist ette-valmistust.

4. Filosoofiapärandit tõlgitakse eelkõige teiste rahvaste kultuuri-väärtuste tutvustamise õilsal eesmärgil.

5. Eriti vanade tekstide tõlkimine on vaadeldav sisuliselt teadusliku tööna. Viimasel ajal muutub üha märgatavamaks tendents ehitada tõlge teadlikult üles kui metatekst. Selline tõlge kujutab endast tege-likult uurimust tõlgitavast tekstist uurija-tõlkija valitud ja formuleeritud aspektist lähtudes.

6. Kuna teadus on loomult internatsionaalne tegevus, siis ka tea-duslik tõlge on internatsionaalne nähtus. Tõeline internatsionaalsus eeldab kõigi rahvaste osalemist, mis võib avalduda eri kujul ja rah-vusvahelise tööjaotuse kõige ootamatutes vormides, kus oma osa etendavad niisugused aspektid nagu kvalifitseeritud kaadri olemasolu, varustatus vajalike töövahenditega, teadust edasiviivate ideede sünd jne.

7. Kuid üks moment väär-ib erilist rõhutamist. See on ikka ja jälle avaldunud tõsiasi, et üks või teine keel on antud hetkel osutunud eriti efektiivseks mõne konkreetse teksti uurimisel-tõlkimisel. Kui sellega liituvad punkti 6 nimetatud aspektid, siis on uute avastuste tõenäosus üpris suur.

8. Tõlketgevuse erinevad eesmärgid eeldavad erinevaid lähenemisi nii tõlkimise kui ka tõlkijatesse. Kultuuriväärtuste tutvustamise ees-märk on teaduse arenguga seotud kaudselt, sest puudutab vaid selle konservatiivsemaid tasandeid. See taotlus realiseerub kõige paremini antoloogiate ja kindlapiiriliste sarjade näol, mis on isegi aastaküm-neteks ette planeeritavad.

9. Siiski täidab iga rahvas oma kohust internatsionaalse teaduse ees kõige paremini siis, kui avaldatakse ka kõige ootamatuid ja planeerimatuid tõlkeid, mis sünnivad teaduse arengu nõudel just «siin ja praegu» ja ei kusagil mujal.

10. Kuid filosoofiapärandi tõlkimisel on veel üks eesmärk ja selle ilm-nemist pole üldse võimalik ette näha ja suunata. See on tema või-me genereerida uusi ideid mistahes valdkonnas ja mistahes ajahetkel.

LINNART MALL,
ajaloo ja semiootika labori
juhataja

Sõjaväest naasev tudeng!

Tunnen Sulle sügavalt kaasa, mõeldes nendele probleemidele, mis ootavad Sind ees sõdurist tudengiks saamisel. Olen ise seda juba kogenud, vahetasin hiljuti sõiduri-pilotka tudengiteklile vastu.

Kui oled pärit Tartust, siis pole Sinu olukord veel nõnda lootusetu. Kirjutad avalduse rektorile, saamaks luba õpingute jätkamiseks, pikendad üliõpilaspileti, jooksed korda seitse majavalitsuse, sõjakomis-sariaadi ja passilaua vahet ning palun — mine loengusse.

1. RAAMATUKOGU

Olgugi et Sul on Tartus mugav vanematekodu, tekib siiski soov ja vajadus käia ülikooli teadusraamatukogus ning mõned õpikud ka koju laenutada (muidugi kui on veel, mida laenutada!). Ära siis kohku, kui Sinu lugejapiletit pikendada ei taheta, öeldakse: «Aga noormees, Teil on ju võlad!» — «Missugused võlad?» — «Te olete laenutanud juba kaks aastat tagasi rea õpikuid ja pole neid tagastanud. Minge küsige lähemalt õppekirjanduse kõju-laenutusest.»

Muidugi lähed Sa nüüd asja lähemalt uurima, sest mäletad surm-kindlalt, et tagastasid enne armeesse minekut kõik raamatud. Kõju-laenutusest otsitakse üles Sinu perfookaart ja näe mis üllatus — Sa oled raamatukogule võlgu tervelt üheksa õpikut! Sinu allkiri on iga õpikunumbri taga, vastuvõtja oma aga ei ole!

Sulle vastatakse delikaatselt, et kui Teil neid õpikuid enam tagastada pole võimalik, siis palun ta-

gastage nende maksumus kümne-kordses (!!!) hinnas. Minult näiteks taheti niiviisi sisse kasseerida kaheksateist rubla.

Nüüd otsustad Sa siiski oma mälu kontrollida! Lähed koju ja pöörad seal segamini kõik kapid ja riulid, sahtlid ja kummutid. Kuid tee mis tahad — nõutavaid õpikuid tõesti ei ole. Lähed tagasi raamatukogusse ja püüad selgitada, et andke andeks, aga siin on tegemist mingi eksitusega. — «Seda me saame kontrollida alles suvel, kui kõik õpikud enam-vähem tagastatud.» — «Aga kas ma siis vähemalt lugejapiletit saaksin pikendada? Muidu ei lasta mind sel õppeaastal üldse raamatukogusse ega saa ka midagi laenutada.» — «Kuidas Te siis lugejapiletit pikendada saate, kui õpikud tagastamata?!» Nii et vähemalt sel õppeaastal tuleb raamatukogust ringiga mööda käia. Kuid usu või mitte — Sa oled siiski õn-neseen, sest Sul on vähemalt koht, kus Tartus elada.

2. ÜHISELAMU

Kui oled pärit kaugemalt ja kui Sul ei ole Tartus individuaaliga vanaema või tädi-onu, siis on Sinu olukord juba sootuks lootusetu. Avaldad dekanaadis soovi ühiselamusse koht saada. Saad teada, et selliste soovidega tuleb pöörduda kasvatusprodekaani poole. Tema võtab vastu ainult vaat nendel kahel päeval nädalas ja vaat nendel kellaaegadel. Sina aga juhtusid Tartusse tulema vastuvõtuta päeval.

Aeg jookseb. Teised juba ammu

õpivad, Sina aga... Lähed proovid vähemalt ühiselamu komandandiga kokkuleppele jõuda. Tuleb välja, et ka temal on vastuvõtupäevad ja -kellaajad, mis ei pruugi sugugi Sinu tulekuajaga kokku langeda. Viimases lootuses otsid üles ühiselamu vanema. Räägid talle võimalikult kurva näoga oma mure ära ja palud, et tema Sind aitaks. Tema on ju tudeng. Saab Sinust aru. Istub korraaks maha, võtab pea kätte vahele ja mõtleb. — «No mida ma saan teha? Ohikas on paksult rahvast täis. Aga hea küll. Homme tuleb majanõukogu koosolek. Me vaatame seda asja.»

Sõidad muidugi tagasi koju, et ülehommel taas Tartusse teele asuda. Kui elad näiteks Tallinnas, siis kulub edasi-tagasi sõiduks ligi kaheksa tundi. Aga ega see sõit Sul viimaseks jää.

Taas Tartus, ootad mõned tunnid ühikas majavanemat, sest ega temagi terved päevad seal istu. Kohale jõudes rõõmustab ta Sind: «Koha me Sulle anname. Tuppa nr. ... Paneme Sind sinna ... asemele. Või juba praegu minna ja end tutvustada. Esmaspäeval on ka komandant kohal. Siis võid end sisse vormistada.»

Lähed koputad toa nr. ... uksele. Vaikus. Koputad veel kord. Kat-sud avada ust — lukus. Küllap on poisid alles loengus. Mõnetunniste intervallidega käid sel päeval seal ukse taga veelgi. Kedagi kätte saamata sõidad taas koju.

Järgmisel päeval aga pöördud Tartusse tagasi juba kohvriga. Oled kaasa võtnud riideid ja kaus-

tikuid, et saaks lõpuks ometi koolis käima hakata. Lähed taas tuitava ukse taha. Ettenägelikult oled Sa selleks valinud varajase aja, et siis ehk ikka keegi kohal on. Koputad uksele. Toast kuulub mingi vastus. Vajutad lingile ja astud sisse. Hakkad asjast rääkima, kuid... — «Po-russki govori, ja tak ne poni-maju.» Noh, oled sõjaväest läbi käinud ja selle keelega Sul raskusi ei ole. Seletad oma loo ära. Ütled, et Sind määrati sellesse tuppa üliõpilase ... asemele. Saad vastuseks, et nimetatu ei elagi selles toas. Ta on sinna ainult sisse kirjutatud. Ja üldse olevat sinna tuppa sisse kirjutatud vähemalt viis inimest, voodeid aga, nagu näed, on kõigest kolm...

Muidugi oled Sa oma Tartus käimise ajal jõudnud ka erakakohti otsida. Oled hankinud suurel hulgal aadresse, kus ehk võetakse jutule, ja käinud läbi veel suuremal hulgal kortereid ja individuaale. Ka need käigud jäävad Sul asjatuks, sest 1) kõik, kes tahtsid ja julgesid tudengit üürile võtta, on seda juba teinud; 2) kõik, kes oleksid tahtnud tudengit üürile võtta, kuid ei teinud seda, lõõvad araks ka praegu — mittetõine tulu. Mis siis saab, kui ilmsiks tuleb?

Mismoodi Sinu peavarjuotsingud edasi kulgevad, seda ma ei tea, sest pole ise ka veel sellest surnud punktist kaugemale jõudnud. Iga-tahes tunnen Sulle kõigest südamest kaasa ja soovin Sulle väga suurt optimismi vanasse armsasse ülikoolilinna tagasipöördumiseks.

MEELIS PIRN,
žurn. I k.

MILLEKS MEILE TEHISINTELLEKT?

Jätaksin siinkohal küsimuse vastamata ja tooksin ainult ühe näite. Ameerika Ühendriikides kavatsetakse suurendada kulutusi tehisintellekti loomiseks samale tasemele kulutustega arvutustehnika vallas. Oigu nende kapitalistidega muidu kuidas on, aga see, et nad raha naljalt tuulde ei pillu, ei peaks küll kellelegi saladus olema.

Ülikoolis tegeleb vahetult tehisintellekti loomisega kümnekond inimest, kes enamikus on koondunud Tiigi tn. 78 asuva tehisintellekti labori ümber. Nende seas on küberneetikuid, filolooge, psühholooge, pedagooge, juriste.

Tehisintellekti probleemistik on väga lai ja nõuab erinevate teadusalade koostööd. Aga samavõrd võimaldab ta ka erinevaid lähenemisi. Üht võimalikku tutvustab 17. novembril algava loengutsükliga «Tehisintellekt ja kultuur» NSVL TA Rakendusmatemaatika Instituudi professor, füüs-mat dr S. A. Guberman. Ta kavatses lähemalt vaadelda tehisintellekti alaste tööde hetke seis ja perspektiive kogu maailmas (17. nov), kujutise analüüsimist elektronarvuti (18. nov), tehisintellekti seoseid psühholoogiaga (19. nov), keeleteadusega (20. nov), meditsiiniga (21. nov) ja geofüüsikaga (22. nov). Loengud toimuvad teadusraamatukogu auditooriumis 293 ja algus on kõigil päevadel (v.a. 20. nov) kell 15. (20. nov kell 13.) Loomulikult võib ette tulla mitmesuguseid ootamatusi ja seepärast jälgige reklaami peahoone teadetahvli.

Ennekõike on nii loengutele kui ka laborisse koostöövõimalusi otsima oodatud eespool loetletud elukutsete esindajad. Aga ka üks tavaline tänapäeva haritud inimene ei tohiks enesele lubada pealkirjas toodud küsimuse esitamist.

prof. ILO SILDMAE

VENIA LEGENDI

18. novembril kl. 14.15 toimub V. Kingissepa 19 aud. 302 kehalise kasvatuse ja spordi kateedri dots. Toivo JÜRIMÄE avalik loeng «Koormuste doseerimine rahvaspordis» VENIA LEGENDI saamiseks.

LOODUSKAITSERING

Pühapäeval, 16. novembril on väljasõit Endla sookaitsealale. Koguneme kl. 7.30 raudteejaama ees. Tagasi saabume õhtul. Kaasa võileib ja rabariietus.

Juhatus

«INTIIMNE ADAMS»

● FILMIKLUBIS ●

Kolmapäeval, 19. novembril kl. 20 saab filmiklubis vaadata Peeter Toominga filme. Esimesena kuuest filmist näidatakse «Intiimset Adam-sit». Filmi esilinastusele oodatakse ka Valmar Adamsit ennast.

Järgnevad «Peipsi järv», «Ilma-muutus», «Teekond mäe südamesse», «Mahtra sõda» ja «Hetked».

Kohal on ka filmikriitik Jaan Ruus ja Adamsi-filmi stsenaarist Trivimi Velliste.

TRÜ OTU kunstilooring ja ajalooring mälestavad Eesti NSV teenelist arhitekti ARNOLD MATTEUST
13. dets. 1897
2. nov. 1986
A. Matteus maeti 6. novembril Raadi kalmistule.

Toimetaja VARJE SOOTAK

Selgituseks ühes asjas

Selgitus oleks jäänud olemata, kui KK poleks lõpetanud loosunglikult: «Lugupidetud ühingukaaslased, ma arvan, et on, mille üle uut meelt mõeldal!» Siinkohal tahaks meelde tuletada, et iga uue aluseks on parim osa vanast — enne, kui uue kallale asuda, peaks vana omandatud olema. Konkreetset: et mingit sündmust ajalehes (või mujal) kommenteerida, tuleb teada ka selle sündmuse tagamaid.

Kirjutatud ja kirjutamata mängeeglistest

* Igal tasemel aruande- ja valimiskoosolek (AVK) eeldab põhjalikkust, seega aega.

* Uue või komitee valimised saavad reeglina teoks pärast vana komitee aruannet, so. AVK lõpus.

* Põhikirja järgi toimuvad või komitee valimised salajaselt, mis ei paku rahvale kuigi suurt vaatemängulisust, aga hääletussedelite ükshaaval kontrollimise ja hääle kokkulugemise tõttu võtab see protsess piisavalt kaua aega.

* Kui esindusnorm on täitmata, siis valimiste tulemused ei kehti.

* Koosolek peab kinnitama hääletamise tulemused.

(vt. Kalle Kivi «Kelle või mille vastu võitleb üliõpilaste aia»)

Need punktid nõuavad minimaalseid eelteadmisi, millega peaks kursis olema kõik või liikmed, ka KK. Edasi piisab aga üsna vähesest täibukusest, et teha järeldus: ÄÜ AVK-l on kõige rohkem delegaate vaja just siis, kui tühimus (igavus) kõige suurem ja vajadus (tahtmine) ära minna kõige kangem. Paradoks, mille lahendamine pole TRÜ üliõpilaste või komitee jöukohane ka parima tahtmise juures.

Juhtunust ja muust

Kelle algatusel ja miks KOR kohale kutsuti, seda on tagantjärele väga raske kindlaks teha. Võib-olla organiseerijate harjumuslik mõtlemine — suurüritus, järelikult on vaja ka korraldajaid. (Kes on sellise vajaduse tinginud?) Võib-olla oli see hoopis komsomolikogemuse rakendamine (siis alles planeeritava komsomoli ja üliõpilaste koostöö komisjoni esimene viil)? Ei tea, igal juhul tekkis veel vahetult enne koosoleku algust küsimus: mis

ülesanne poistele anda. Anti traditsiooniline: takistada soovimatut liikumist. Nii nad uksi kaitsesidki, ainult seekord vastupidises suunas tavalisele. Ja paraku oli neil ka seekord tööd — koosoleku lõpus ootas sobivat momenti äraminekuks piisav rahvahulk, mis oleks valimised ja valimistulemuse kinnitamine nurja ajanud. Jäeb lisada, et vaheajal «jää kadunuks» üle kuuekümmet delegaadi... (Huvitav, kuidas KK laialijooksmise tendentsi ei märganud?)

Mõningad vastuväited KK-le

* Koosoleku algul tuletati meelde «viisakusreegleid» (kodukorda). Seega oli kõigil teada, et objektiivsetel põhjustel võis ära minna pärast kirjalikule soovile positiivse lahenduse andmist. Sellise kodukorra kinnitas koosolek ise, st. ka KK. Jäeb veel lisada, et KK avaldas soovi ära minna (vaieldavatel põhjustel), sai selleks loa ja ilmselt ka lahkus. Enamik äraminejaid aga eiras kodukorda, seega viisakusreegleid koosoleku alul siiski ei piisanud, ka «poliitseinikest» (KK sõnutsi).

* Delegaatidele jagasid kutsed

ÜLIÕPILASPÄEVAD!

● Rahvakunstiansamlilt Valgevene õhtu teisipäeval kell 18.

Kus juhtus?

Nosariigi pealinna ülikooli raadioamatööride klubil on kibedad päevad. Igal laine-pikkusel antakse edasi appikarjena kostvaid SOS-signaale. Osa neist on kandunud ka meie kõrvu. Milles asi? — küsivad kaugele hädasolijate internatsionaalsed sõbrad.

Selgus, et ülalnimetatud ülikooli õppesüsteem on haaratud kurikuulsa punktomaani raudsesse pihku. Iga üliõpilase sammu tähistatakse barbaarselt punktiga: õppehoonesse tulek, õppejõule öeldud tere, loen-

gus istunud tund — kõik see annab +1 punkti, lahkumine õppehoonest vastupidi —1 punkti jne. Jätkata seda loetelu oleks kuritegu meie lugeja suhtes. Tagajärjed on niisugusel punktisüsteemil muidugi õudustäratavad. Pidevalt muutuivad punktitalabelid uputavad auditooriume. Üliõpilaste summ (järele arvestussektor) püüab koridorides õppejõude, et neid teretada. Eriti hädas on professorid, sest nende tere maksab +2 punkti. Õppehoonest lahkuda ei raatsita ja see on ülerahvastatud. Kaugel pole enam ülikoolirahva füüsilised ega psüühilised hõlbed. Tervishoiuorganid on ärevil. Haldusorganid on võimetud midagi ette võtma.

P. S. Kuibõševi ülikooli üliõpilased tulid tänavatele transparentidega «Halvasti, sõbrad!» Usbeki üldse linna Samarkandi meistrid võtsid traditsiooniliste vaibamustrite ornamendi punkti stiliseeritud kujulise ja ingliskeelsed sõnad «NO TO POINT!»

Õigusteaduskonna laualehest «Mõök ja Kõlp» nr. 2

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress 202400 Tartu, Olikooli t. 18, TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 3 51 80. Hans Heidemann nim. trükkikoja trükk. Tartu, Olikooli 17/19. III, «TRÜ» ilmub reedeti. Tellim. nr. 4868. MB-10817. Tiraaž 3000. Maht 1 trükoogen.

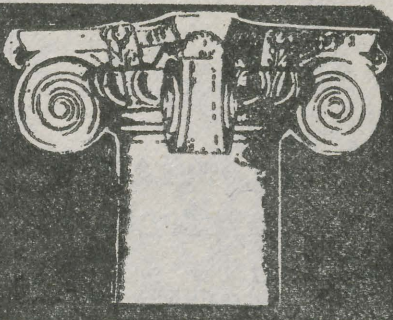
«TRÜ»

«Тарту Рийкли Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ в профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 33 (1467)

Reedel, 21. novembril 1986

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

TERE TAAS,

ajakirjanduse eriala kõigi aegade lõpetanud!

Aastate jooksul on meid saanud üsna kenake kogudus, ikka sagedamini võime ajalehtedes-ajakirjades leida autoritena meie inimesi, kuulda tuttavaid hääli raadios ja TV-s.

Žurnalistika kateeder tänab kõiki kokkutulnud. Loodame, et saame teilt uusi ideid oma edaspidiseks tööks. Võibolla aitab kokkusaamine kolleegide ja vana ülikooliga omakorda kinnitada teie missioonitunnet.

TERE TULEMAST!

Žurnalistika kateeder

*

«Lühike Opetus...»	1766
«Tarto maa rahva Näddali-Leht»	1806
«Postimees»	1886
«Sotsialdemokrat»	1906
«Kaak»	1906
«Eesti Kirjandus»	1906
TRÜ žurnalistikaosakond	1976

*

LAUPÄEVAL, 22. NOVEMBRIK, 1986
TEADUSRAAMATUKOGU
KONVERENTSISAALIS

♦ Juhan Peegel	— «Ajakirjandus, ajalugu, ajakirjanik»
♦ Ea Jansen	— «Ajakirjandus meie kultuuripildis (XVIII–XX saj. algus)»
♦ Tiit Matsulevitš	— «Baltisaksa ajakirjandusest XIX saj. 60ndatel aastatel»
♦ Meelis Kahu	— «Pseudonüümidest eesti ajakirjanduses»
♦ Peeter Olesk	— «Teadus ajakirjanduses»
♦ Marju Lauristin	— «Sotsioloogilistest uurimustest žurnalistika kateedris»

«Aga seda võime küll ütelda, üks ajaleht võib rahva vaimuelu, mis ehk ajalehe puuduse pärast varjul seisis, laiendada ja suure rahvahulga kohta tegevamaks teha.»

«Sakala» 1880

Võitlev ajakirjandus paneb ka avaliku elu, see on rahva tahtmise liikuma, ehk parem ütelda — ajakirjandus on avaliku hääle tegija.»

«Postimees» 1887

Pidupäevist, mis sosinail eilseks said*

Rahvusvahelise üliõpilasliikumise 40. aastapäevale pühendatud Tartu üliõpilaspäevade info kohta ei saa öelda, et see hiljaks jäi. Ka orgkomitee, too tänavune kodupäike, käis juba jupp aega enne koos. Miks siis tänavusi päevi tähistas mõningane mahakäimine, summutatuse, võltsvaoshoituse õhkkond? TRÜs tudengist õppejõududeks ülekandunud teavad veel selgelt märkida: meie studioosusepõlves toimus OP hoopis septembris. Toimus nii, et kogu Taaralinn hõiskas. Üliõpilased tegid tänavail lustakaid rongkäike, tollane TRÜ komsomolisekretär kõige ees — mõelda, valgel hobusel Enamik üliõpilastele mõeldust reserveeriti laululaval. Kõik mahtusid ära. Polnud vaja tutvusi. Üliõpilaspäevad kokku moodustasid ühtse, võimsa terviku. Ja pilette peale tervikuna ei sulanud poolt stippi.

Tea, kas 1986. aastal TRÜ või EPA portikusesammaste vahelt sisse-välja seeriv haritlasehakatid on pelgalt hilja sündinud, kõigest ilma jäetud? Või on ta ise üks uut-moodi kuu? Üliõpilasmeelsus, uljus, algatusvõime, teotähe on ikka olnud rahva silmis üliõppiva kategooria lahutamatu kaaslane. Aga inimeste, eriti tudengi, tunneb end sestap nüüd tervikus veidi väiksemana kui kolleeg kümne, kahekümne aasta eest. Justkui kõhkleb, häbeneb, poeb rohkem peitu. Nii et lausa organiseerimise viga see üdini pole, et Eesti ülikoolilinnas suupäevad taandusid kontsertide, filmiprogrammide, tavatantsu-õhtute, koosolekute suurendatud annuseks.

Üritused-sündmused-juhtumised olid omavahel nõrgalt seotud. Vähe sellest, et näiteks jäeti kasutamata võimalus ühel üritusel järgnevat või siis järgmistel päevadel analoogset propageerida. Üldse oli ju kogu vastav teave nii üheühelbalt paberlik, et krõbises. Kuulutusel olid iseenesest küll lõbusapool- sed, kuid inimest haarab ja liigutab ikka suusõnaline pöördumine enam. Reipad teated ruuporist või mõnel muul moel ei pruugi ju alati laa-

dalikuks muutuda. See ju mässiks iga studiosus'e, kel kõrvad ja vastuvõtlik vaim, sündmustesse.

Otse loomulikult desaktiveerisid alalõpmatud programmi muutused Eriti masendav oli aga üliõpilaspäevade avamine. Vähe sellest, et tavaliste, keskmiselt pidulike, tõi küll, pisteliselt päris heade ürituste isearalik, otsekui mingile süsteemile püüdlev jada algas juba enne algust. Taoline, «päevalistele» täiesti arusaamatu nuke hajutas parasjagu esmaspäevase päeva tähtsust. Hüva, filmid filmideks, aga «Nooruse» kontsert pühapäeva õhtul oma «Gaudeamuselt» Eesti rahvamuusikasse liikumisega oleks ju ometi väärinud ka legaalselt noisse päripäevise mahtumist?

Üliõpilased ise suhtusid OP programmi kohati üsna skeptiliselt. Millega aga seletada suisa skandaalset kurioosumit: avaaktusel viibis orienteeruvalt 10–30 vastamisi 60-häälse TRÜ Akadeemilise Naiskooriga. Ilmumata jäi ka sõnavõtja EPAs. Kas mitte just tudengid ei peaks vähendama praegu lokkavat «eriti pidulike ürituste» formaalsust, mahakäimist, stampsust. Noored inimesed, võimalusi ju ometi on! Ehkki TRÜ neaheaga info avaldada häbeneb.

Tantsuõhtute buketi asjus aga oli õigustatud skepsis ja enamgi veel. Tellitud ansamblid (kui selline jaotus üldse võimalik on) siis valdavalt kolmanda-neljanda järgulised — tudeng olgu kõigea rahul, aitab talle ühest heast rea diletantlike vahel küll! — oleksid otsekui eelnevalt välja telepaatinud, et ega üliõpilased isegi oma pidupäevi millekski enamaks kui nädala algusse veninud pikaks nädalalõpuks ei pea. Igaõhtuste tudengitantsitajate suhtumist iseloomustab (Järg 4. lk.)

* Lugu on valminud pühapäevaste ja esmaspäevaste ürituste põhjal. «TRÜ» lugejale annab UP pressigrupp (kõikide miinuste ja plussidega, ka konkreetsete analüüsivate faktidega) ülevaate järgmises lehes.

● Pilt toimetuse arhiivikarbit.

«Hakkame ise otsustama ja tegema!»

© 12. NOVEMBRIK OLI ELKNÜ TRÜ ORGANISATSIOONI XXIX KONVERENTS ©

Tänaseks on komsomolikonverents juba kaugele jäänud. Üliõpilaspäevad, mis kohe peale tulid, samuti läbi. Lubasime selles lehes anda teada sektiioonides toimunud ja sõnavõttudest. Täpseid andmeid pole käepärast, aga sellist sektiioonide viisi töötamist ei ole vist ülikooli komsomolikonverentsidel olnud. Hea, et juleti proovida, hea, et sellega tuldi kaasa. Jaguneti kuude sektiiooni: omavalitsus õppe-, olme- ja majandusküsimustega; EOE; ideoloogiatoõ ja ÜPP; šeflustoõ ja pidev pedagoogiline praktika (PPP); organisatsioonisisene töö ja ÜPP ning kultuuritöö ja kehakultuur. Ja nüüd mõnest sektiioonist, sõnavõttudest probleemide kaupa, kohati subjektiivseltki, nii, kuidas kirjutajad probleemi nägid.

LAHTI SAADA FORMALISMIST!

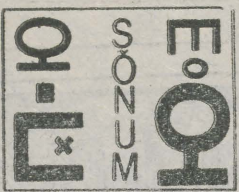
● IDEOLOOGIASEKTSIOONI juhtis TONU RÜTEL õigusteaduskonna III kursusel. Alustades ütles ta, et ei poliitinformatsiooni (PI) ega ühiskondlik-poliitilise praktikaga (ÜPP) pole asjad korras. Igal kursusel peaks poliitinformatsioon toimuma kaks korda kuus. Vaevalt leiab kogu ülikooli pealt sellise kursuse. Informaatorid töö-

tavad üldjuhul väga mugavalt: materjal loetakse vabariiklikest lehtedest lihtsalt maha, valikut tegemata. Üldse ei kasutata venekeelseid keskajalehti. Taolisest poliitilise kasvatustöö vormist on pigem kahju kui kasu.

AIN LEPIKULT (õig. V): «Füüsikaosakonna AVK-l küsiti, milleks on üldse poliitinfot vaja. Kõik ju loevad lehti. Elu näitab aga, et kõike ei saa jätta tudengi enda asjaks.»

● Siin on konverentsi presiidium ja komsomolikomitee sekretäriks valitud Andi Kasak.

ARVO VIILUPI foto

Kooligeograafia konverents

Täna kl. 11 algas aulais IV vabariiklik geograafiaõpetajate teaduslik-metoodiline konverents «Kooligeograafia nüüdisprobleeme». Ohutupoolel jätkub see teadusraamatukogus ja homme plastmasstoode-tehases. Kahel päeval kuulatakse kokku veerandsada ettekannet TRÜ, Pedagoogilise Teadusliku Uurimise Instituudi ja Vabariikliku Õpetajate Täiendusinstituudi teadlastelt, Haridusministeeriumi esindajailt, geograafiaõpetajailt.

Hoidkem Kurtna järvestiku loodust!

Kohtla-Järve rajoonis Niinsaare baasis toimus novembri algul Geoloogia Instituudi, Looduskaitse Valitsuse, TRÜ füüsilise geograafia kateedri ja Eesti Geograafia Seltsi nõupidamine «Kurtna järvestiku loodustiku tingimused ja nende areng». Osalesid 72 osavõtjat 17 asutusest. Esimesel päeval kuulati J.-M. Punningu, L. Vallneri, R. Karukäpa jt. geoloogide ettekandeid Kurtna mõhnastiku tekke ja selle seisundit ohustavate mõjude kohta. Kurtna mõhnastiku geomorfoloogiat, hüdroloogiat, topograafiat, kliimat ja geokoloogiat käsitlesid TRÜ õppejõud I. Arolt, A. Kont, L.-P. Kullus, L. Vassiljev, M. Zobel ja A. Raik.

Teisel päeval toimus ekskursioon tutvumaks Kurtna järvestiku konfliktsete olukordidega, järgnesid ettekanded järvestiku toimivate hüdrogeoloogiliste protsesside kohta.

Kolmandal päeval kuulati A. Mäemetsa, T. Ksenofontova, U. Kruusi jt. ettekandeid järvestiku loodustiku kaevanduste laiendamise, nende heitmete mõju, tarbevee välja-pumpamine ning hoolimatu juhu-külaliste omavoli. Lääbriääkimistel märgiti geograafiaosakonna õppejõudude ja üliõpilaste panust Kurtna järvestiku uurimisel. Resolutsioonis soovitati kiirendada Kurtna järvestiku kaitse alla võtmist ning tõhustada uurimistööd.

LEV VASSILJEV

Uus õigusdoktor!

Üleüldse kaitstes Moskvas TA Riigi ja Oiguse Instituudi erialanõukogu kodanliku õigusteaduse metoodoloogia kriitika alast doktori-väitekirja õigusteaduskonnas riigi ja õiguse teooria ja ajaloo kateedri juhataja dots. Igor Gräzin. Pärast innukaid ja kriitilisi vältilusi oli nõukogu üksmeelse ja otsustas «kuivalts» (19:0) taotleda noorele mehele (sünd. 1952) õigusdoktori kraadi.

RAIT MARUSTE

Täna hommikul

algas arvutuskeskuse raamatukogus rakendusmatemaatika labori ja Läti RO ühiseminar «Üldine topoloogia ja selle rakendused». Kuulatakse neli ettekannet: kaks lülitistelt, üks Tallinna kolleegilt ja üks labori üldprobleemide sektori juhatajalt dots. Mati Abelilt.

Näitus

F. Dostojevskist

Teadusraamatukogus on võimalik vaadata F. Dostojevski 165. sünniaastapäevale pühendatud näitust. Eksponaatideks on seekord valitud kõik Eestis väljaantud teosed ja needki, mis puudutavad kirjaniku seost Eestiga. Näeme enne sõda ilmunud kogutud teoseid ning esimesi käsitusi elust ja loomingust. Saame ülevaate Nõukogude Eestis ilmunud tõlgetest ning Dostojevski uurimustest, sealhulgas ka ülikooli õppejõudude ning üliõpilaste teadustööst kirjaniku loomingu uurimisel.

HELI VAHING

«Hakkame ise otsustama ja tegema!»

(Algus 1. lk.)

Parteikomitee sekretär PAUL KENKMANN: «Üliõpilasmassi elementaarne poliitiline kultuur on hämmastavalt madal. Et ta loengus «Edasit» loeb, ei näita veel midagi. Ka poliitinfot on vaja teha teadlikult, peaga. Jälle on hakanud jää liikuma RSRis. Oli aeg, kus RSR ei suutnud täita loengute tellimusi, nüüd on vastupidi. Ülikoolist käib küllaltki palju inimesi välismaal, ka neid saaks kasutada. Poliitinfo eesmärgiks olgu üldise poliitilise silmaringi avardamine.»

Poliitinformaatori ametikoht ei ole välja mõeldud selleks, et saaks dokumenti märkida ühiskondliku ameti. Küllap on selle koha formaalne täitmine ka põhjuseks, miks mõni NLKP liikmekandidaadiks astuda soovija on komsomolikomitees vastuvõetult tagasi saadetud. Kord ei teadnud üks ÜLKNO liikmeks astuja isegi ülikooli komsomolikomitee sekretäri nime.

ÜPP. Tõnu Rüütel: «Mis tasemel see praegu on? Kas iga kommunistlikku noort hinnatakse õigesti ja objektiivselt? Või on see formaalne?»

Asi on siiski formaalne. Seda tehakse aga igal pool erinevalt ja ka hinnatakse erinevalt. Üliõpilane ei saa tegelikult aru, milleks on seda tarvis ja mis siis juhtub, kui seda ei tee.

Dots. LEMBIT KIIK: «Ei juhtu midagi. Märgitakse ainult iseloomustusse. See on aga tudengile kauge muusika, mis ei mõjuta. Tuleks kasutada tulemuslikumaid abinõusid.»

Aga konkreetselt missuguseid siis? Miski peaks ka ÜPP hindest sõltumat

PAUL KENKMANN: «ÜPPle saab kaht moodi läheneda. Esiteks, selleks, et teha kogu üliõpilastele, mis ei näita midagi. Teiseks, spetsialisti kui poliitilise juhi, kollektiivi juhi ettevalmistamine. On oodata muudatusi ÜPP läbiviimise korras. Kui see viiakse õppetöö alla, tuleb ka järelikult arvestus. Oleks vaja jõuda nii kaugele, et ÜPP annab hinde, mis ei lähe diplomile, vaid mida arvestatakse suunamise pingereas. Ka iseloomustusse märgitakse hinnang ÜPP kohta. Peab ju ÜPP andma praktilise oskuse ühiskondlik-poliitiliseks tegevuseks tulevases töökohtas. Viie aasta jooksul peab üliõpilasel olema võimalus täita ülendasid, saada kogemusi. Kust ta näiteks saabki esinemiskogemusi, kui mitte õppimise ajal? Asjad pole veel paigas, aga lootusi on. Praegu on ÜPP igatahes kvantiteedi näitaja.»

Auditoorium oli kõnelejatega kaasa tulnud. Mis siis ikkagi teha? Ettepanek — eriti aktiivsetele ÜPPs preemia. Kelle, seda otsustagu kursus. Nüüd aga selgus tõsiasi, et aktiivsetele on tegelikult olemas 15%-line stipendia. Paljud ei olnud sellest kuulnudki.

Sellist teadmatust kohates esitas PAUL KENKMANN auditooriumile küsimuse: «Palun tõstke käed, kes luges ülikooli lehest OV projektist stipendiumi määramise kohta.» Umbes viiekümnest inimesest tõusis käsi veidi rohkem kui kümnel. «No, ja mida te siis veel tahate?» oli ainus, mis küsija ütles.

Dots. LEMBIT KIIK: «Ehk aitab premeerimise süsteem vähendada formalismi. Praegu hinnatakse kergetäpselt. Eelmisel aastal sai 82% üliõpilastest viie ja nelja. Näiteks rahvamaleva reidist osavõtt läheb kirja, kuid seda arvestatakse alles pärast viiendat käimist.»

Sektsioonis arutati võttis lõpp-plenaaristungil aulais kokku TÕNU RÜÜTEL. Üliõpilaste poliitiliste teadmiste taseme tõstmisesse on vaja hakata suhtuma täie tõsidusega. Vana ettelugemise vorm õigustas end ehk sajandi algul, aga mitte praegu. Peaksime korraldama diskussioone, konkurssi, leidma uusi vorme, mille sisuks jääb poliitiliste teadmiste parem omandamine. ÜPPst välja formalism, süsteem pidevaks, aastaringseks protsessiks.

OMAVALITSUS — MILLEKS SIIS IKKAGI?

Et OV asjust oli veel ka OV sektsioonis ning konverentsilgi osal üliõpilastel äärmiselt ettekujutus, pakume lugeda pärast konverentsi võetud intervjuud.

Ühiskonnaelul avalikustamise laienemise ning demokraatia suurenemise seoses on üliõpilasmavalitsuse päevakorda tõstmine täiesti arusaadav.

Mõtteis trummeldamas ja keelel kibelemas üldine küsimus MILLEKS?, sai selgituse nõudmise eesmärgil pöördutud komsomolikomitee õppe- ja teadustöö asesekretäri ASKO POHLA (õig. III) poole, kes sellesse teravalt päevakajalisse küsimusse selgust tõi.

● Mida mõista sõna «omavalitsus» all?

OV tähendab eelkõige konkreetseid omavalitsuslikke printsiipe ning mehhanismi nende rakendamiseks õppetöös, olmes ja majandusküsimustes. Lühidalt öeldes on see «omavalitsumine» printsiip, tegemist ei ole mingisuguse «valitsusega» riigioiguse tähenduses, see ei seonu mingi vastava organiga ega selles töötava aparaadiga.

tahe ja ettevõtlikkus on hetkel kõige tähtsamad.

Kolmas moment on seotud organisatsioonilise küljega. On esinenud arvamusi, et oleks vaja uut omavalitsuslikku organit. Kõiki üliõpilasprobleeme on kutsutud lahendama eelkõige kaks suurt ühiskondlikku organisatsiooni — komsomol ja aü. Praegune eesmärk ongi anda nende tegevusele uus, omavalitsuslik suund. Ühendades mitme organisatsiooni tegevuse, korrastades nende funktsioonid ja lisades olemasolevatele mõned olulised juurde, tekivadki uued, tunduvalt laiemad, antud juhul omavalitsuslikud funktsioonid.

Näiteks on kuulunud õppe- ja tunniplaanide koostamine seni ainuüksi administratsiooni ülesannetesse. Üliõpilasel pole siiani olnud võimalust sõnaga kaasa rääkida. OV projekt taotlebki selle koha pealt mitmeid kardinaalseid muudatusi, sealhulgas õppeprotsessi tulemuslikumat läbiviimist ühelt poolt ja üliõpilaste loomingulist osavõttu sellest teiselt poolt. Olmealaseid küsimusi peavad aü- ja komsomolorganisatsioon lahendama tihedas koostöös. See saab võimalikuks olmenõukogu tegevusega. Ka siin on projekti järgi üliõpilastel otstarbekas üle võtta osa administrat-

terjale ning erinevaid ametitühen-deid. Enne avalikkuse ette toomist töötati projekt kolm korda põhjalikult ümber, mistõttu liigset ei tohiks selles enam olla, kõik peaks olema konkreetne, kogu mehhanism lühidalt ja täpselt kirjas. Muide, enamik OV praegusi funktsioone oli juba kevadesis projektis nimetatud.

● Olen kuulnud üliõpilasi ütlevat, et tehku OV 16-korraline tornühiselamu ja pangu sellele omanimeline mälestustahvel, vot siis nemad hakkavad OVsse uskuma. Kas OV suudab täita ja õigustada temale pandavaid lootusi?

Rõhutan veel: et midagi teha, on vaja tahet. Praegu on meile see võimalus antud — tegutseda. Kui tahe puudub, polegi midagi vaja: paneme ukse kinni ja jääme vana juurde edasi. Vaatlev mõtteviis ei too midagi ega vii kuhugi. Ainuõige ja vajalik praegusel momendil on toimiva mõtteviisiga eluhoiak.

Komsomolikongressil toimus OV projekti ümber elav arutelu. Niisugune sisuline arutamine ning erinevate seisukohtade ära kuulamine ja arvestamine on väga vajalik. Valdav enamik OV sektsioonis osalenust toetas esitatud projekti ja kiitis selle mõningate väikeste muudatustega heaks. Selle nädala

● Sellel konverentsil küll ei kootud, ei loetud jutukat, ei tukutud...

ARVO VIILUPI foto

● Varem tuldi toime ka OV-ta. Meil on aü ja komsomol, mõlema põhikirjas fikseeritud kindlad ülesanded. Kui näiteks komsomol vaataks üle ja koondaks oma reservid, ehk saavutaks sama efekti? On ju avalikult kuulutatud, et uut organit ei tule, et ära peab kasutama komsomoli ja aü seni realiseerimata võimalused. Kas olemasolevad organisatsioonid on nüüd justkui sunnitud tunnistama, et nende tööpõllud on ühtäkki ülekaimatult laiad muutunud. Seetõttu tahakski pärida, mida algul kahtlemata endalgi pärisid ja millele praegu kindlasti paremini mõistad vastata: on meie OV-d ikkagi vaja? Ja millega on see vajadus põhjendatud?

Praegusel ajal on muutunud aktuaalseks, et miski öeldu ei jääks ainult sõnadeks, vaid et sellel oleks ka tegelik sisu, et sõnad ja teod ühtiksid. Nende lahknemist tajub noor inimene eriti teravalt. Kui tahame vastutada meid ümbritseva elu eest, peavad sõnad ja teod ühtima. Meie mõtteviisi aktiivsust iseloomustab selle toimiv või vaatlev hoia. Et me toetame sõna ja teo ühtsust, ei taha me jääda vaatleva hoia juurde. See peab olema toimiv. Siit tulenebki omavalitsuslike printsiipide ellukutsumise psühholoogiline vajadus üliõpilaste jaoks.

Teine moment: OV-d saabki teostada ainult siis, kui iga üliõpilane tunneb selleks soovi ja vajadust. Temast ei tohi saada uus puhtorganisatsiooniline abinõu üliõpilaste elu reguleerimiseks. Selles seisnebki OV kvaliteetiselt uus tähendus. Kõik sõltub nüüd meist endast — kas suudame sisemiselt ümber orienteeruda aktiivsemale hoiale, kas tahame paremini väljendada ja

siooni ülesandeid, näiteks majutus-plaani koostamisel.

Laienenud on ühiselamunõukogu funktsioonid. Projekt määrab täpselt ära kursusevanema õigused-kohustused, laiendab neid. Sellega peaks OV olemasolu olema üldjoontes põhjendatud. Temaga seoses ei laiene mitte ainult üliõpilaste õigused, vaid ka kohustused. Kuid kindel on üks: uus omavalitsuslik lähenemine kõigele peaks aitama paremini ja põhjendamatult esitada nõudmisi üliõpilasele paremaks korraldamiseks, meie olme- ja kultuuriliste vajaduste paremaks rahuldamiseks.

● Kas Sa ei karda, et OVski, kui seda detailideni piiritleda ja määratleda, võivad samuti maad haarata tuntud-tuttavad bürokraatlikud asjaajamisvormid — kas või aruandlus?

Ei, mingit eraldi aruandlust ei tule, kuna ei tule ka uut organit kui sellist.

● Juba tänavu kevadel tõi «TRÜ» ära ühe OV projekti. Mis sellest sai ja kuhu ta jäi?

See oli ülikooli komsomolikomitee initsiatiivil loodud 3 töökomisjoni töö vili, kuid selle veaks oli, et nähti ette eraldiseisvate omavalitsuslike organite loomine. Kuid kas sellel on mõtet? Ega küsimust lahenda organisatsiooni vorm, vaid hoopis meie tahe midagi teha. Ei olnud ära toodud ka omavalitsuslike printsiipide rakendamise mehhanismi.

Viimastel komsomoli- ja ametiühingukongressidel arutlusel olnud projekt on välja töötatud TRÜ komsomolikomitee ja aü-komitee kooskõlastuskomisjoni poolt. Kasutatud on üleliidulisi normatiivma-

jooksul oli kõigil tudengeil võimalus veel kord esitada oma ettepanekuid.

OV — see tähendab meile kõigile oma õiguste kasutamist ning kohustuste täitmist. Selles meie ühiselamunõukogu soovis kõigile palju jõudu!

Päris

PRIIT PULLERITS,
žurn. II k.

Omavalitsuse sektsiooni teravates vaidlustes esitati mitmeid huvitavaid vaatepunkte. Põhiettekande pidas ASKO POHLA (õig. III), kes tutvustas OV ideed ja täpsustas mõningaid punkte projektist.

MATI ALLIK (õig. IV) puudutas olme poolt. Mõned mõtted sealt. Ühiselamutoad. Üldiselt on need puhtad ja korras, kuid üliõpilase ukse taga algab tavaliselt territoorium, mille ta arvab enda oma mitte olevat ning sedaviisi ka talitab. Sodi ei ole mitte ainult põrandal, vaid kõikjal, kuhu ta oma fantaasiakülluses seda toppida suudab. Ühiselamud vajavad rohkem prügi-kaste, pealegi kinniseid, sest tudeng on mugav ja vaevalt kaant kergitama hakkab. Praegu magatakse reformvoodeis, mis on ajast ja arust. Teisi pole ette nähtud, sest reformvoodi takistavad lutikate levikut. Seni pole küll ükski reformvoodi lutikate tegutsenud takistanud. Need magamisasemed oleks vaja asendada spetsiaalselt üliõpilaste jaoks tehtud kahekordsete kenade puuvoodidega. Mati Allik on asja uurinud ja arvab, see võiks ehk teoks saada.

(Järg 3. lk.)

Tule proovima!

27. novembril toimub teadusraamatukogu teatmekirjanduse saalis enam kui kahekümneaastase traditsiooniga üritus. Informiit on oma laadne mälumäng, kus vastuseid ei anta peast, vaid peast peab teadma raamatuid, mida kasutada vastuse leidmiseks. Nimi «informiit» viitabki sellele, et tegemist on informatsiooni otsimise viktoriiniga. Informiit koosneb neljast voorust:

1. Infootsing kataloogidest. Et leida kiiresti kolmele küsimusele õiged vastused, tuleb hästi tunda lugajakatalooge ja osata neid kasutada. Vastuse juurde märkida ka allikas — millisest kataloogist, kastist või rubriigist on vastus leitud.

2. Infootsing teatmeteostest. Küsimused esitatakse põhiliselt teatmekirjanduse saalis leiduva teatmekirjanduse põhjal, kuid mängu on haaratud ka üksikud erialaent-

süklopeediad, mis asuvad ülemise korruse saalides. Kokku tuleb leida vastused 10 küsimusele, märkides samuti ära allika ja lehekülje, kust vastus leida.

Kaks esimest vooru on võistluse põhivoorud, mis annavad otsustava summa punkte: esimeses voorus saab iga õige vastuse eest ühe, teises kaks punkti. Mõlemas voorus võib saada veel ühe lisapunkti kiiruse eest, kui vastused on õiged ja esitatud enne ajalimiidi lõppu. Kui on unustatud märkida allikas, loetakse vastus poolikuks ega anta selle eest täisarv punkte.

Järgnevat kaks peast vastamise vooru.

3. Simultaanviktoriin. Kõigile võistkondadele esitatakse suuliselt küsimus koos 4 vastusevariandiga: A, B, C, D. Võistkonnad vastavad korraga, tõstes lauale valmispannud tähtedest üles õiget vastust

SUURE RINGI KÜSIMUSED

1. TÄITKE SOOVISEDEL RAAMATULE «DOSTOJEVSKI JA SUOMEN KIRJALLISUUS!»

2. TÄITKE SOOVISEDEL VÄLJAANDELE «ИЗВЕСТИЯ АКАДЕМИИ НАУК КАЗАХСКОЙ ССР». СЕРИЯ ХИМИЧЕСКАЯ № 1—6 1984!

3. TÄITKE SOOVISEDEL EESTIKEELSELE TEOSELE, MILLES KÄSITLETAKSE NSV LIIDU EUROOPA-OSA KLIIMAT!

4. MIDA TÄHENDAB LADINAKEELNE VÄLJEND «INVIA EST IN MEDICINA VIA SINE LINGUA LATINA!»?

5. MILLISE MAA-ALA AVASTAMINE KUULUB VENE MAADE-UURIJALE J. VJATKALE?

6. LEIDA TRÜ ÜLIÖPILASE VÕISTLUSTÖÖ JAAN KROSSI ROMAANIST «KEISRI HULL»; TÖÖ ON KIRJUTATUD 1970-NDATE AASTATE LÖPUS.

7. MILLINE ON KÄRNKONNA MAKSIMAALNE ELUIGA?

8. MISSUGUNE RAAMAT ILMUS 1981. A. KASVUHOONEKURGI KASVATAMISEST SOOMES?

9. MILLISE MUUSIKUTE JAKS OLULISE LEIUTISE TEGI J. N. MÄLZEL 1816. A.?

10. MILLAL JA KUS SUNDIS BALTI-SAKSA KROONIK CHRISTIAN KELCH?

11. LEIDKE 1984. A EESTI KEELES ILMUNUD RETSENSIOONID TSONGÖZ AJTMATOV ROMAANILE «JA SAJANDIST ON PIKEM PÄEV»!

12. MILLIST ORGANISATSIOONI TÄHISTAB INGLISKEELNE LÜHEND IUHPS?

13. 1984. A. LASTI ORBIIDILE KAPITALISTLIKE RIIKIDE POOLT 45 MAA TEHISKAASLAST. KUI PALJU NEIST KUULUS USA-LE JA NATO-LE?

märkiva. Esitatakse 20 küsimust, iga õige vastus annab 0,25 punkti.

4. Slaidid. Neilt tuleb ära tunda isikuid mitmetelt elualadelt, hoo- neid jne. Iga õige vastus annab 0,25 punkti, küsimusi esitatakse 20, vastused annab iga võistkond kirjalikult.

Paljude aastate jooksul viienda vooruna informiitis püsinud improvisatsioon jääb ära ka sel aastal, sest tekkisid probleemid hindamiskriteeriumide leidmisel.

Osavõtuks tuleb moodustada 3-liikmelised võistkonnad, keda palume eelnevalt registreeruda teatmekirjanduse lugemissaalis kuni 27. novembrini k. 12-ni.

Küsimuste laadist annavad ülevaate suure ringi küsimused, mida võib lahendada nii individuaalselt kui ka võistkonna treeninguks. Et need haaravad ainult kaht esimest vooru ja nende lahendamist ei piira aeg, on nad mõnevõrra raskemad.

Suure ringi vastused tuleb anda kirjalikult teatmekirjanduse lugemissaali hiljemalt kolmapäeva, 26. novembri jooksul.

Osavõtjaid ootavad autasud. Esikohale tulnud võistkond, samuti suure ringi kiireim lahendaja saavad komanderingu mõnele ÜTO konverentsile NSVL Euroopa-osas. Teistele osavõtjatele on auhinnaks raamatud. Lähemat teavet ja konsultatsiooni võib saada teatmekirjanduse saali töötajatelt või vastavale rühmale raamatukoguõppusi läbiviinud raamatukogutöötajalt — «treenerilt».

Võistluse viib läbi dots. Hillar Palamets, žüriisse kuuluvad TRÜ TR bibliograafia- ja infoosakondade töötajad.

LAIN KILK

Püha-
päeval
on
BETTI
ALVERI
80.
sünni-
päev

Elul on väikene hingemaa

Kõike võib tahta, karta ja loota.

Seda, mis tuleb — mitte keegi ei oota.

Ei-tea-kus eikellegi kangaspuud koovad nii kaledalt ilmavallale ikka midagi muud.

Elul on väikene hingemaa.

Hingeväljale vikati üle manatud märgi viia ei saa.

Sinna põllule pääses kord õnnelik ohe.

Mida üal ei olnud — võib ilmuda kohe. /Ilmunud «Loomingus» nr. 4 1986./

Laupäeval kl. 19 on Muusikakooli saalis Lätte tänavas «Vanemuise» draamastudio lühietendus «Pähklikoor».

Pühapäeval kl. 15 loetakse Toomel Kristjan Jaagu juures Betty Alveri luulet (NAKi eestvõttel).

Pidulik ETTEKANDEKOOSOLEK Betty Alveri sünnipäeva puhul toimub esmaspäeval, 24. novembril algusega kell 15 ülikooli aulas. Päävakord:

1. Karl MURU — Tähelepanekuid Betty Alveri luulest
2. Ele LOHMUS — Võimalikkuse «kui» «Tolmus ja tules»
3. Peeter TOROP — B. Alveri tõlkemeetodist
4. Sirje OLESK — Murrangust eesti luules 20. sajandi alguses
5. Toomas LIIV — Eesti nõukogude luule 1960-ndail
6. Paul-Eerik RUMMO — Lähtekohti ja seisukohti Betty Alverist 1965 — 1976 — 1980 — 1986

Luulet loevad TRÜ üliõpilased

Eesti kirjanduse ja rahvaluule kateeder

Autasustamisi

Kauaaegse kohusetundliku töö eest pälvis ENSV KKEH Ministeeriumi aukirja ja preemia preparaat- tor Lea Gillberg oma 70. sünnipäeval. Tööülesannete kauaaegse kohusetundliku täitmise eest sai ministeeriumi aukirja 60. sünnipäeval meister Albert Kure.

Tänu

Rektori käskkirjas pälvisid tänu laimatu töö eest ja õnnitluse 60. sünnipäeva puhul Lehte Jakobsoo ja meister Albert Kure.

25 aastat kestnud hea töö eest avaldati tänu keskküttekütjale Mee- me Kriisemannile.

Kutsekoolide õpetajate päeva õn-

nestunud ettevalmistamise ja läbi- viimise eest avaldati tänu õppepro- rektor Valter Haamerile, pedago- gika kateedri juhatajale prof. Jaan Mikule ja õpetaja Arne Piirimäele.

ENSV KKEH Ministeerium aval- das kiitust uute üliõpilaste vastu- võtu hea korraldamise eest dots. Tõnis Matsinile, vanemõpetajale Lembit Rägole ja vaneminsenerile Reet Ambrele.

«Hakkame ise...»

jõukohane kõigi asjade ümberkor- raldamine, sest suur osa nende ajast kulub paberimängule ja selle lahendamisele.

Kus, kes ja millal siis asjad ära korraldab? Allakirjutanud ei arva, et iga aktivisti elutee igal juhul nii kulgeb ja asjad ainult nii teoks saavad, nagu ees- ja allpool kõneldakse.

Asja korraldavad inimesed, kelle soov teha ületab soovi mängida paberimänge. Nende inimeste loo- dud struktuurid ongi ajutrustid (AT). AT sünni kutsus esile konk- reetne vajadus. Tema teke on spon- taanne ja kantud soovist midagi ära teha. Soov selle juures mitte mängida paberimängu ei ole põhi- mõtteliselt vaadeldav kui soov vastutusest kõrvale hiilida. Vastu- tamine ei ole paberimängu mängi- mine — see on kodanikutunne.

Ajutrust genereerib ja analüüsib konkreetsetesse asjadesse puutuvaid ideid. Seejärel püstitatakse üles- ande (asja) lahendamise ja elluvi- mise algoritm, mida trust oma si- demeid, tutvusi, vahendeid ja mida iganes veel kasutades realiseerima asub. Lihtsustatud juhul võib aga teda vaadelda kui üliõpilaskonda representatiivselt esindavat konsul- tatiivkomisjoni. See peaks huvi pakkuma just gruppidele, kelle aeg on suures osas hõivatud paberi- mänguga.

Kõnealuseid struktuure (ajutruste) pole vaja luua — nad on ole- mas, neid pole vaja organiseerida — nad organiseeruvad ise.

Vaja on neid ainult propageeri- da, tunnustada seda sorti asjade korraldamise vormi ja igati kaasa aidata, hirmutamata trustlasi ära

paberimänguga ja neid sinna ka kavalusega kaasamata.

Ilmekalt võitis tekkinud vaidluse kokku haldusprorektor VELLO PEEDIMAA: «Olin ka ise 1970-nda- te algul komsomolikomitee liige, kui tegelesime omavalitsusega. Nii et idee ei ole sugugi uus. Ka siis võtsime OV konverentsil vastu, hiljem läks see kõiku rektori käsk- kirjana. Ent tollal kõnelesime roh- kem asjast ja vaidlesime vähem ni- metamise ümber. On palju lõike, mida üliõpilane peaks ise korda ajama, tegema ja ka vastutama. Kokkuvõtlikult see ongi tema oma valitsemine. Kas nimi on õige, näi- tab aeg. Ei tahaks, et praegu istuks siin saalis tulevane haldusprorektor. Igatahes tuli minul haldusprore- ktorina tööle asudes hakata likvi- deerima OV tagajärgi. Sest tege- likkuses kujunes OV selliseks, et kui üliõpilane nägi peale oma õiguste ka kohustusi, siis OV sin- napaika jäetigi. * * *

OV probleemide arutamisest tegi konverentsil kokkuvõtte ASKO POHLA. Sellest kõneles oma sõna- võtus ka rektor professor ARNOLD KOOP. Omavalitsus on üliõpilaste energilisem kaasatõmbamine juba tegutsevate komsomoli ja ameti- ühingu töösse. OV on kogu ühis- konna demokratiseerimise põhilülil, mille üks eesmärke on panna kõik organid altpoolt tuleva kontrolli alla. Nii et OV ei tähenda mitte uute organite moodustamist, vaid olemasolevate paremat tööd. Järgnevalt üks mõtteavaldus MAIT LANDILT, mis saabus toi- metusse ja mis haakub konverentsi OV-probleemiga. * * *

VEEL ÜKS MÖTE OV-st

Omavalitsuse põhimääruse pro- jektis («TRÜ», 6. nov.) nähakse et- te üliõpilaskonna esindajate vali- mine ka ülikooli ja teaduskondade nõukogudesse. Valimise korra koh- ta on seal öeldud: «1.1. [...] Nõu- kogu üliõpilasliikmed valitakse teaduskondade kaupa üliõpilaste üldkoosolekul või esindajate koos- olekul lahtisel hääletamisel. [...] Valimiskoosolekul on kandidaatide esitamise õigus kõigil üliõpilastel ning teaduskonna ja osakondade komsomoli- ja ametiühingubüroo- del. [...]».

Kohe tekib silme ette tüüpiline pilt: poolsunniviisiliselt kokku aetud kvoorim, mis peab enda hulgast tunni-poolteise jooksul leidma väärilise(d) esindaja(d) õpetatud nõukogudesse. Selleks esitab kom- somolisekretär eelnevalt kooskõlas- tatud kandidatuuri, paremal juhul soovib ka keegi auditooriumist oma sõbrameest, veel paremal ju- hul ütlevad nad paar sõna enda tutvustuseks ja suurema valuta toimetatakse valimisprotseduur ki- ire lõpuni.

Kas tõesti läheme ka seekord se- da vana, rutiinset teed? On selge, et suur osa valijatest ei jõua selle napi aja jooksul tundma õppida se- da, kelle ta lõpuks valib, ei jõua selgusele, kas valitav on vääriline teda esindama. Ühelt poolt jääb nõrgaks valitu vastutustunne oma valijate ees (pigem on ta tänu võlgu tema kandidatuuri esitanud komsomolisekretärile); teisest kül- jest ei tunneta iga valija, et valitud seltsimees esindab kõrgetes organi- tes just nimelt teda. Tihti peale seis- nevad meie traditsioonilised valimi- sed selle patuse leidmises, kes on nõus tegelema sellega, millega tei- sed ei viitsi tegemist teha.

(Järg 4. lk.)

Kultuurivaramu rikastamiseks

tema kättesaadavaks tegemiseks elanikkonna kõigile gruppidele, loovjõudude, eriti noorte virgutamiseks kunstiloomingus, kultuuri-ajalooliste väärtuste ja rahvusreliikviate kaitsmiseks ja säilitamiseks, meie maa piiride taha sattunud kunstivara ja arhiivisäilitute tagastamiseks kodumaale — rajati 12. novembril Moskvas korraldatud asutamiskonverentsil NSV Liidu Kultuurifond. Tema asutajateks olid meie maa suurimad loominguilised liidud, mitmed ühingu, organisatsioonid ja komiteed, NSVL Teaduste Akadeemia, komsomol, ametiühingud, nimekamad kunstiasutused. Kõrgkoolidest vanimad — V. Kapsukase nim. Vilniuse RU ja TRÜ. Eesti NSV delegatsiooni esotsas seisis vabariigi Ülemnõukogu Presiidiumi esimehe asetäitja M. Leosk, sinna kuulusid kultuuriminister J. Lott ja kunstirahva väärikas esindus, kelle nimed ei vaja siinkohal nende tiitlite üleslugemist: G. Ernesaks, M. Palm, E. Põldroos, K. Kurg, L. Meri, I. Teder jt. Teadustöötajaid esindas akadeemik J. Kahk ja ülikooli grupp,

kuhu kuulusid: prorektor V. Haamer, parteikomitee sekretär P. Kenkmann, kes küll siinse komso-molikonverentsi tõttu Moskvasse sõita ei saanud, ajaloomuuseumi direktor E. Martis, teadusraamatukogu osakonnajuhataja I. Smuškina ja allakirjutanu. Et asutamiskonverents korraldati Ametiühingute Maja sammassaalis, mille mõõtmel esitavad oma tingimused osavõtjate arvu suhtes, siis võime öelda, et Eesti NSV-d esindas suhteliselt arvukas delegatsioon.

Konverentsi presiidiumis olid P. Demitšev, B. Jeltsin, A. Dobronin, M. Zimjanin ja mitmed NLKP Keskkomitee osakonnajuhatajad, valitsuse liikmed ja NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi juhtivad töötajad, samuti paljud hästi teatud kunstiteinimesed: T. Aitmatov, I. Arhipova, D. Banionis, M. Biešu, J. Bondarev, V. Karpov, K. Lavrov, G. Markov, S. Mihhalkov, V. Rasputin, M. Uljanov, T. Hrennikov, meilt — maestro G. Ernesaks. Presiidiumi oli valitud ka EKP TRÜ komitee sekretär P.

Kenkmann. Väga kõrgel tasemel oli siin esindatud teadus: NSVL TA president G. Martšuk, akadeemikud M. Anikušin, N. Bassov, V. Kudrjavitsev, D. Lihhatšov, I. Petrijanov-Sokolov.

Konverents kuulas ära NLKP Keskkomitee liikmekandidaadi, NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi esimehe asetäitja P. Demitševi ettekande Nõukogude Kultuurifondi ülesannetest ja tema tegevuse põhisuundadest ning NSV Liidu kultuuriministri V. Zahharovi ettekande fondi põhikirja projekti kohta. Läbirääkimistel osales 21 delegaati. Probleemirikkuselt ja sügavuselt pälvitud kuulajate poolehoiu R. Roždestvenski, kirjanik J. Marcinkevičiuse, emotsionaalsuselt — rahvakunstnik I. Glazunovi sõnavõtu. Sooja vastuvõtu leidis M. Leoski sisukas esinemine. (NBI Huvi konverentsil kõneldu suhtes saab lugeja rahuldada põhjalikumalt ajalehe «Sovetskaja Kultura» viimastes numbrites avaldatu põhjal.) Vastuvõetud resolutsiooni ja kinni-

tatud põhikirja kohaselt sai Nõukogude Kultuurifond isehaldavaks ühiskondlikuks asutuseks, mis taotleb ülal loetletud põhieesmärgi ja on ellu kutsutud NLKP XXVII kongressil kavandatu realiseerimiseks.

Konverents valis Nõukogude Kultuurifondi juhatuse, asutajate nõukogu ja revisjonikomisjoni. Nende koosolekutel valiti vastavalt: juhatuse esimeheks akadeemik D. Lihhatšov, asutajate kogu esimeheks üleliidulise muuseumikoondise «Riiklik Tretjakovi Galerii» direktor J. Koroljov, revisjonikomisjoni esimeheks Üleliidulise Dekoratiiv- ja Rahvakunsti Muuseumi direktor V. Guljajev. Meie vabariigi esindajad valiti kõigisse juhtorganitesse: akadeemik J. Kahk sai juhatuse esimehe asetäitjaks, asutajate kogusse valiti prorektor V. Haamer, revisjonikomisjoni — K. Kurg. Jagades optimistlikke lootusi, jäägem ootama uuel asutusel energilisi, tõhusaid ja tulusaid samme meie maa ja rahva kultuurivaramu rikastamisel.

LEMBIT RAID

PEDAGOOGIKARINGIS

Mis ja kuidas mõjutab meie emotsioone?

Filmi «Meie emotsioonide kaja» abil ning Reet Valgmaa ja Sirje Borki vahendusel püüame vastust leida 27. novembril.

Seniste ja uute liikmete kogunemine k. 18 pedagoogika kateedris.

TEHNILISTE ÕPPEVAHENDITE NÄITUS

Kolmapäevast saati saab 25. novembrini vaadata Tähe t. 4 D-tiivas tehniliste õppevahendite näitust.

INSENERIDE MAJA

humanitaarseksioonis on teisipäeval, 25. novembril kl. 16.45 ettekan-dekoosolek «Mõtisklusi vanemast ajaloost: sõjad, poliitika, müüdid» (R. Helme, M. Laur, S. Stadnikov, T. Tannberg, L. Vahtre).

PRESSISEKRETÄRI

1. Esmaspäeval, 23. novembril kl. 17 saame jälle osaleda EPA UET raames toimival ajakirjandus-õppusel. Aud. 238 kaks tundi dots. M. Lauristina (kaasa võtta selle sügise ajakirjandusest parim ja halvim lugu).

2. Teisipäeval, 24. novembril kl. 17 ootab toimetuse teaduskon-dade komsomolisekretäre ja pres-sisekretäre ajurünnakule pressitööst.

INTERKLUBI

võtab vastu uusi liikmeid. Kohtu-me 24. novembril kl. 18 ph. aud. 140.

IDAMAAD KULTUURID JA EUROOPA

Sel teemal räägib dots. Linnart Mäll raamatukogu konverentsisaalis kolmapäeval, 26. novembril kl. 16. Oodatud on kõik huvilised.

KORVPALL

Igal esmas-, teisi- ja kolmapäeval on spordihoones Ujula 4 üli-kooli meistrivõistluste mängud. Tu-leval nädalal lõpetab meeste III liiga ja algavad II liiga mängud. Info spordihoones.

Spordiklubi

KAPTENID!

Linna ja rajooni korvpallimees-kondade ühisturniiri (TRÜst 14 võistkonda) II voor peetakse 29. ja 30. novembril. Loosimine on esmas-päeval, 24. novembril kl. 17 spor-dihoones Ujula 4 aud. 204. Saab teada vastasvõistkonna ja valida omavahelisel kokkuleppel sobiva mängukoha ja aja.

VALTER LENK

HEI, MATKAJAI!

Kui sa tunned muret ja valutasid südant üliõpilasmatkamise seisu pärast, tule kolmapäeval, 26. novembril kl. 18 Leningradi mnt. 27 kohvikusse.

AUTOKURSUSED

ALMAVU korraldab ülikooli töö-tajaille autokursused 15. detsemb-rist 15. aprillini. Registreerimine ja info Tiigi 78—236, tel. 3 12 92.

Klubis

Laupäeval, 22. novembril kl. 21 diskoprogramm «Neid ja vastu-olud» (kuulamiseks «ELO» läbi ae-gade).

Pühapäeval, 23. novembril kl. 21 diskoprogramm «Matsuvad rütmid» (vanameister Stevie Winewood).

Teisipäeval, 25. novembril kl. 21 KADRIKARNEVAL. Sisepääs ain-ult kostimeeritult. Tegutsemis- ja esinemisvabadus, aktiivsematele kadridele suur auhind.

Toimetaja VARJE SOOTAK

Millal on oodata ilmam muutust?

Enamasti tuleb tudeng tohtri manu, kaasas gripp, ninas nohu, kurgus angiin. Et parimat ravimit teada, pole teab mis suuri mediti-siintarkusi tarvis tunda. Vaheдайm relv haiguste vastu on profülaktika, külmetamisohu vältimiseks aga ka-rastamine. Kuidas harrastada ka-rastusprotseduure igapäevases õp-pemiljões, kuuleme ajaloolastelt Tähe tänava õppehoone D-korpu-sest.

* Kui ruttu kohanesite külmade auditooriumitega?

«Paar aastat võttis ikka aega,

nõudis kannatlikkust ja püsivat treeningut. Kulused ära ka mõnin-gad teadmised-õskused. Mitmed kasutatavad külmakindlaid rõivaid: salle, kampsuneid, mantleid, kasu-kaid.»

* On karastamisest ka kasu?

«Muidugi! Oleme ju polaarsetele kliimatingimustele täitsa hästi vastu pidanud. Vaatamata külmast kangetele sõrmedele liigub pliats konspeteerimisel veel üsna libe-dasti. Imestada tasub õppejõudegi, madalast temperatuurist hoolimata on nad suutnud säilitada loomuliku

hääletooni. Vahel lööb «karastus-sport» mõne kauemaks ajaks rivist välja, aga lõplikult pole veel keegi murdunud. Üliõpilane K. teenis koos kopsupõletikuga ligi kuu-pikkuse haiguspuhkuse ja pöördus pärast seda raskusi trotsides õppe-tööle tagasi.»

Pastapliatsi sisu kipub külmast kuivama. Värgi hoiari tagasi aevastust. Viimaste pingutustega märgin üles veel viimase karastus-spetsialistide tarkuse, õigemini soovi.

* Eelistate niisuguseid sparta-

Loenguid RSRilt

Oma tekkehetkest peale on RSR pakkunud ka teeneid kursustele ja õpperühmadele. Seda sai teha ELKNO TRÜ komitees asuva vihiku kaudu. Loengut sooviv kursus kan-dis sinna teema, aja ja koha ning RSR püüdis seda täita. Seni ei ole niisugune süsteem hästi funktsio-neerinud. Seetõttu pakume välja meie arvates operatiivsema variandi: RSR esitab aeg-ajalt «TRÜs» oma esinemisteemad. Kursuste poliitinformaatoritel on võimalus enne RSRi väikese ringi algust (need algavad tavaliselt igal teisipäeval kl. 18.15 raamatukogu auditooriumis 293, v.a. detsembri keskelt veebruari keskpaigani) oma soov teada anda. Seda tuleks kindlasti teha vähemalt nädal varem, s.t. näiteks sel teisipäeval saaks kokku leppida loengu suhtes, mis toimub pärast järgmist teisipäeva.

Esialgu pakume välja niisugused teemad:

1. NLKP välispoliitilise strateegia põhieesmärgid ja meetodid.

2. India sise- ja välispoliitika olukord.

3. Nõukogude — India suhted.

4. Hiina sise- ja välispoliitika olukord.

5. Nõukogude — Hiina suhted.

JAANO UIBO,

RSRi pressisekretär

Alpiklubi juttu

Kindlasti on veel keegi, kes ei tea, mitu alpiklubi on Eestis. On Kohtla-Järve «Krookus», Tallinna klubi, Viljandi alpinistid ja TRÜ alpiklubi «Firn».

Alpiklubis on terve hulk inimesi, kes «mäes käivad», on ammugi käinud, sest Eesti alpinism saab sellel aastal 30 aastat vanaks ja «Firn» 27. On hulk inimesi, kes käivad ja vähe neid, kes mõtlevad, miks käivad.

Kõige suurem kokkusaamine on hooaja lõpetamise peol sügisel, siis üldkoosolekul, kus räägitakse saavutustest ja uutest plaanidest. Jälle võistlustel, siis treeningutel. Viimaseks variandiks jäävad omavahelised suhted. Mõttekäigud ja arutlused tekivad loomulikult väikeses ringis, sedagi harva, siis, kui järsku tekib teatav usaldav suhtlus-joon, arutlustahe, leidmissuov.

Sellises ringis leidsid firnlased, et järjekordne Balti alpinistide pidu «Balticum 86» võiks toimuda meie kaasabil. Igal aastal korraldab üks Balti liiduvabariiki peo enda juures. Tartlased arvasid, et nende eneseteadvus on pärast 17-aastast vaheaega jälle võimeline tõusma. Pealegi on klubi treeninggruppidesse tulnud palju enam-vähem rõõm-

sameelseid noori ja neil on ka tahet säilinud, seda enam, et osa õpib alles keskkoolis või esimesel kur-susel.

Kustkohast võtab alpiklubi ruu-me peo jaoks, kuhu on kutsutud üle 200 inimese, ruume, kui «Firn»l endal pole peale 2x1,5 m laopinna mitte midagi. Laorum sai tänu tundmatule sõbramehele (tundma-tuile sõbrameestele)! küll ruumi juurde...

Oma peomurede- ja rõõmudega pidi klubi Sangaste lossi kolima.

Pidutsemiseaeg tuleb nii kiiresti kätte, et suru silmi kinni või mitte, ikka on näha, et 22. november on juba, juba. Kahjutunne jääb aga sellest, et kuigi TRÜ on ühtne üksus, on ta siiski üksikuteks eraldi osades eksisteeriv. RKast paluti mõned paarid esinema, sest oldi kindlad, et sellise suurürituse heaks on ansambel valmis esinema ja võimeline külalistele näiteks neile omaiseid rahvatantse esitada. Klubi-le öeldi ära.

TRÜ alpiklubi «Firn» palub kõiki praeguseid ja endisi alpiniste pidutsema. Bussid Sangastesse väljuvad 22. novembril kell 16 «Vane-muise» alumisest parklast.

HEILI HANI

Pidupäevist...

(Algus 1. lk.)

tab ehk piisavalt põhjendatud üldis-tusega lühivestlus «Monitori» Maa-rika Uusiga. «Kas olete UP tuden-gitele esinema tulnuna arutanud ka sündmuse ja adressaadi iseära?»

«?»

«Olete siis ehk häälestatud päris tavaliseks tantsuõhtuks?»

«Nojah. Mida Te öieti silmas pea-te? Mõnesid erilisi laule või?»

«Laule ka. Ja teie ansambli üldist loodavat meeleolu.»

«Ei Nihukese asja peale meie küll ei ole.»

Iseenesest mõistetavus. Hoolima-tus. Ülesandest üldse mitte arusaamine.

Muidugi oli ka vahvaid üritusi. Oli ju nende tarvis ka paljude meeste tööjõudu rakendatud. Aga tore oli tavaliselt ühe sündmuse piires. Et samal ajal mujalgi pidut-setakse, et antud paigal müttas-

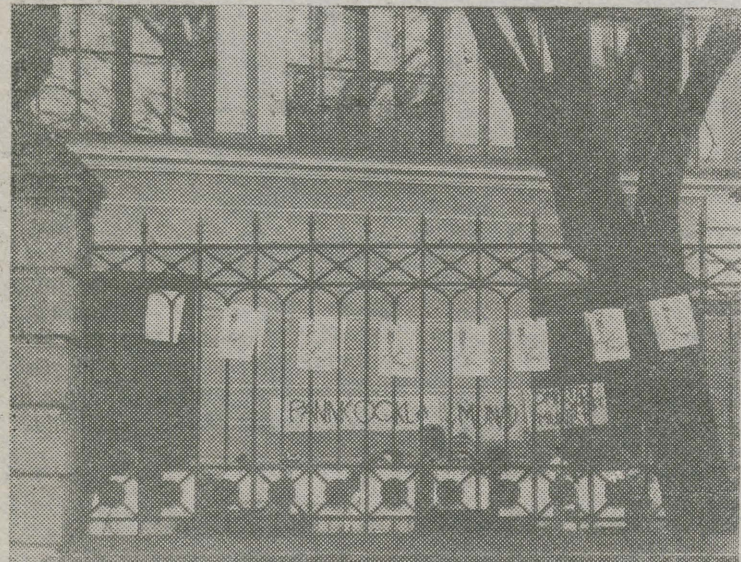
kuulas-nautis üsnagi konkreetne osa ühest suurest, heast, nooruslikust tervikust, ei meenutatud hetke-gi. Noorte isiklikku initsiatiivi ei eeldanud orgkomitee miskipärast üldse. Kõik käis plaan-plaanis... Ei, siiski ülikooli vana kohviku ees oli päevade keskel paigas ainus ehe, heast tahtest korraldatud nähtus. Oma konstrueeritud pannkoogi-agregaadi ja elektriliidiga jagasid keemia- ja füüsikanoomed formaalse luna eest pannkooki, omletti, energilist, ohjeldamatut ühis-laulu ning karikatuurinäitust koos väikese, kohapeal tegutseva kunstni-kuga.

Erand, mis reeglit ei kinnitanud. Ega ometi UP, meie oma pühad, aeguma hakka? Ärgem andkem neid käest ära kõige igava ja kaduva teed!

KATI VASAR,

žurn. II k.,

UP pressigrupist

EVAR POSTI foto

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress 202400 Tartu, Ülikooli t. 18, TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 3 51 80. Hans Heidemannil nim. trükkikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. «TRÜ» ilmub reedeti.

«TRÜ»

Tellim. nr. 4967. MB-10842. Tiraaz 3000. Maht 1 trükipoogen.

«Tartu Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту, Эстонской ССР.

Mitu muuseumi on ülikoolis

● EKP TRÜ KOMITEES ●

EKP TRÜ 10. novembri koosolekul küll seda ei küsitud, aga kas me teame kohe vastust? Kõne all oli hoopis TRÜ muuseumide osa üliõpilaste kasvatus töös. Komitee liikme dots. Hillar Palametsa ettekandest sai selgeks, et:

* ajaloo-, zooloogia- ja klassikalise muinasteaduse muuseumis ning botaanikaaias käis möödunud aastal ligi 206 tuhat külalist, enamus neist on ekskursioonid ja uudistajad väljaspoolt TRÜd;

* vähe on käinud muuseumis meie oma üliõpilane.

Küllaltki vähe kasutatakse muuseumi ka õppetöös. Selle kohta on tuua vaid üksikuid näiteid. Järgnevat arutelul ütles rektor prof. Arnold Koop: «Olen tuttav paljude Liidu kõrgkoolidega ning nende muuseumidega. Võib julgelt öelda, et niisuguseid kultuurivaramuid on väga vähestele õppeasutustele. Kahjuks on muuseumid praegu sunnitud orienteeruma rohkem külaliste, sest nende tööd hinnatakse külaliste arvu järgi. Nii näiteks leidis finantskontroll, et zoologiamuuseumi külalistate arv ei vasta II kategooriale ning muuseum viidi

tagasi III kategooria alla. Oleks aga igati loomulik, et viie aasta jooksul tutvub ka tudeng meie kõigi muuseumidega.»

Kuidas siis viia üliõpilane muuseumi, kui ta ise sinna teed ei leia? Üks võimalus on muuseumide sihikindlam kasutamine õppetöös, eelkõige ühiskonnateadustes (NLKP ajalugu, teaduslik ateism), aga samuti humanitaarteadustes (ladina keel, kunstiajalugu, Eesti NSV ajalugu) jm. Dekanaatidel tuleb vastavalt võimalused välja selgitada ning koordineerida üritused kordamiste vältimiseks ühiskonnateaduste kateedritega ning muuseumidega.

Muuseumidel ja teaduskondadel (kasvatustodekaanidel) tuleb välja töötada ajaloomuuseumi kogemustele tuginev ürituste süsteem, mille järgi kõik üliõpilased tutvuvad meie kultuurivaramutega juba esimesel õppeaastal. Loomulikult peaksid seda arvestama kõik organisatsioonid, ringid, klubid jt. mini- ja makrokollektiivid. Kõige muu tegevuse kõrval võiks ka muuseumides ära käia (nii näiteks on pressiklubi aastate jooksul ringi peale teinud ning aeg uue alustada). Need ja mitmed teisedki seisukohad on kirjas komitee otsuses.

OV selgemaks

Kahes viimases «TRÜs» oli mitu mõtteavaldust seoses OV põhimääruse projektiga. Hea, et toimub mõttevahetus ja saab teada erinevatest seisukohtadest. Esitan komisjoni nimel mõned mõtted teatud ettepanekute kohta.

Nähtavasti oleks juba esitatud projektidega koos pidanud ilmuma üldistav sissejuhatus, mis oleks laiemas tähenduses avanud OV mõtte, kuigi üldistest põhimõtetest on juttu olnud.

Mait Landi ja Marek Strandbergi ettepanekute tagapõhi on arusaadav — seni on aegade jooksul olnud üliõpilaselu puudutatavas organisatsioonilistes küsimustes palju formaalselt ja bürokraatlikku. Kuid loota ainult spontaansele, iseeneslikule tegutsemisele oleks tänapäeval naivne. Selleks, et OV toimiks, peab altpoolt tuleva initsiatiivi kõrvalt täpselt, konkreetset olema fikseeritud ka OV funktsioonid. Viimased on eriti tähtsad üliõpilaste õiguste kindlaksmääramisel oma suhetes administratsiooniga. Ettepaned «ajustru» idee ei sisalda omavalitsuslike printsiipide elluviimise reaalsel mehhanismi. Pole tarvis ainult jututuba, vaid ka tegusid.

Samas nähakse ette «iseorganiseeruv üliõpilaskonda representatiivselt esindav konsultatiivkomisjon», mis oleks veel üheks uueks organiks komsomoli- ja aü-büroode kõrval. Mis takistab viimaste koosseisu valimast väärikaid, üliõpilaste poolt tunnustatud esindajaid? Peab siis ka selleks läbi tegema kodanlik-demokraatliku valimiskampania kogu mängu, nagu soovib Mait Land?

Mis puutub üliõpilasesindajate valimises TRÜ nõukogusse, siis rektori poolt kehtestatud valimiste üldine kord on vajalik, sest TRÜ nõukogu liikmed kinnitatakse ministri käskkirjaga. Valiku tegemise rektor vahele segada ei saa, samuti nagu dekaan teaduskonna nõukogu üliõpilaskomitee(te) valimisel.

Ajalehes toodud arutelul märgiti, et kursusevanema ametijuhendis on formalismi. Kuid üksikasjalik ja põhjalik ametijuhend on kursusevanemale vajalik selleks, et ta tõesti ka tööle hakkaks. Siin peab olema

konkreetne. Veel märgiti, et kursusevanema töökoormus saab olema suur. Selge on see, et tööhulk suureneb, kuid OV seisukohalt on väga tähtis kursuse kui põhilise tegevuse aktiveerimine, milles on tähtis osa kursusevanemal. Samas tuleb kursusevanemal mõnda ülesannet täita vaid 1 kord semestris või kogu stuudiumi jooksul, tema head tööd aga hakatakse rohkem stimuleerida nii moraalselt kui ka materiaalselt.

Kateedrite osatähtsus õppetöö korraldamisel on tõepoolest erinevates teaduskondades erinev. OV põhimääruse projekti sissejuhatavas osas on seepärast ka märgitud, et iga teaduskond valib enda jaoks ise kõige sobivama vormi õppetööalaste omavalitsuslike funktsioonide rakendamiseks.

Õigus on dots. Peeter Vihalemmal, me oleme tõepoolest vähe arvestanud erialakateedrite osa õppetöö korraldamisel.

Oleme veel teisegi puuduse ära näinud — projektis ei ole küllalt selgelt fikseeritud üliõpilaskomitee kehtestatud protseduuride, ülesannete jne. vahetevahet teaduskondade spetsiifilist tulenevat tegutsemise- ja omavalitsuse elluviimisel.

Kolmapäevast «Noorte Hääl» («Uut moodi», Sulev Valner) võis lugeda: «Ka edasistes valimustes omavalitsuse küsimuses ei saavutatud üksmeelt ja mingit otsust vastu ei võetud».

Tegelikult kiitis juba OV sektsioon esitatud projekti heaks, tehes vaid mõned parandused. Konverentsi otsuse p. 5 on kirjas:

«ELKNÜ TRÜ komiteel koos teaduskondade komsomoliorganisatsioonide ning üliõpilaste aü-komiteega viia ellu üliõpilaskomitee omavalitsuse süsteem. Pidada seejuures esma- ja teisejärguliste kursuste aktiivset lülitumist OV funktsioonide rakendamise, ühiselamunõukogude aktiivsuse suurendamist ning üliõpilaste osavõttu ülikooli juhtorganite tegevusest õppe-, olme- ja majandusküsimuste lahendamisel.» (Otsus ilmub järgmises lehes — toim.).

ASKO POHLA,
ELKNÜ TRÜ komitee
asesekretär,
õig. III k.

Dokumenditalgud

Ametiühinguorganisatsioonides toimub juba mitmendat aastat dokumendidevahetus. TRÜ üliõpilaste aü-komitee otsusega oli meie dokumendidevahetuse peramine tähtaeg 1. detsembril 1986. aastal.

Kas igal tudengil on juba uus aü-pilet taskus, seda teab igaüks ise kõige paremini, kuid täpne ülevaade on olemas ka üliõpilaste aü-komitees. Sellepärast ei tasu imestada, kui varsti hakatakse aü-komitees tudengite vahel suurt vahet tegema. Tuusikuid (vaheajaks puhkekodudesse, profülaktooriumi jne), tervistavaid pihkelaagreid Käärikule, toetusi jmt. hakkavad esmajärgkorras saama vaid need, kel

aü-pilet vahetatud ja maks makstud.

Uppuja päästmine on küll eelkõige uppuja enese asi, kuid ühe võimaluse pakub üliõpilaste aü-komitee kõigile, kel piletid vahetatud: KOLMAPÄEVAL, 3. detsembril, kella 14 alates (kuni soovijaid jätkub) saab peahoone aud. 139 välja kirjutada uusi aü-dokumente. Suuremate kursuste aü-organisatsioonid võtke endale kaasa abiliselt kirjutama. Veel kord meeldetuletuseks: pileti vahetamiseks on vaja 2 fotot (3×4 cm) ja 10 kop., esmakursuslastel (v.a. varasemast aü liikmed) lisaks avaldus.

Üliõpilaste aü-komitee

Ühe leiutaja lugu

2. detsembril jõuab 50 kümnisele LEMBIT VISNAPUU.

Nii noore juubeli puhul kirjutada elulookroonikat tundub olevat liigne: piirdume vaid tähtsamate elutappide põgusate ülestähendustega. Lembit Visnapuust sai füüsikaosakonna üliõpilane 1957. aastal; II kursusel, kõrvuti õppimisega, algas töötamine ülikoolis. See oli 28 aastat tagasi. Neisse aastasse mahuvad *alma mater*i lõpetamine teoreetilise füüsika erialal, ametid laborandist vanemteadurini, aerionisatsiooni ja elektroaerosoolide probleemide ja hiljem keskkonnakaitse füüsika labori juhatajamine. Autorite kollektiivi hulgas, kes sai 1967. aastal atmosfääri ionisatsiooni ja elektroaerosooli alaste uurimuste eest Nõukogude Eesti preemia, oli ka Lembit Visnapuu. LV oli üks esimesi TRÜ töötajaid, kelle leiutised (elektroaerosooli generaatorid) juurutati seeria-

tootmisse juba 1970. aastate algul ja on praegugi meditsiinis laialt kasutatavad. Kolmandik tema leiutistest on juurutatud rahvamajandusse. Nende kasutamisest saadud majanduslik efekt on üle 10 miljoni rubla. Kümmele kolmasik tema või tema osalemisel nuputatud seadmetest on eksponeeritud NSVL Rahvamajanduse Saavutuste Näitusel. Töid on hinnatud medalite ja diplomitega. 1983. a. anti Lembit Visnapuule Eesti NSV teenelise leiutaja nimetus. Praeguseks on tema põhitöögevuseks kujunenud aerosoolitehnoloogias erinevate rakendusala-de otstarbekas aparatuuri väljatöötamine, kuid tal ei puudu ka arvukad nn. hobi leiutised erinevatest tehnikast ja põllumajanduse valdkonnadest. L. Visnapuu elektroaerosooli generaatoreid teatakse paljudes uurimisasutustes ja ettevõtetes. Nende järgi on suur nõudmine, kuid tootmist organiseerida pole

lihtne. Jälle need juurutamise raskused.

Kogu selle töö ja tegemiste taustal tuleb reljeefselt esile tema kaks äärmiselt vastandlikku iseloomumadust: pretseidentu vastutulelikkus, olenemata paljude ühiskondlikust staatusest ja ameti- tiitlist, ning äärmine korrektsus ja pedantne nõudlikkus. Nende iseloomumaduste sünergeetilise ühinemise foonil realiseerub tema eneseteostus, mis vahelst ongi eelduseks sellele mitmekülgsele tehnilisele loomevõimele.

Kõikide kolleegide nimel soovime Lembit Visnapuule jätkuvat nooruslikku sarmi, energiat ja abivalmidust, leiutaja rahutust ja otsingulust ning viljakat tegutsemist uute tehniliste lahenduste leidmisel ja juurutamisel.

Kolleegide nimel

REET PRIIMAN

Lätikeelne teos Tartu ülikoolist

A. Viksna, Tērbatas Universitāte, Rīgā, «Zinātne», 1986. 192 lk.

Arnis Viksna on juba varem avaldanud mitu kirjutist meie ülikoolist, eriti temas toiminud või õppinud lätlastest. Käesolev uus uurimus on põhjalik ning igakülgne. Selle koostamiseks on ulatuslikult kasutatud avaldatud teoseid ning avaldamata allikaid, mida kõike on mainitud bibliograafias. Uurimuses on käsitletud kaht põhiküsimust. Neist esimene on Tartu ülikooli loomine ning arendamine rahvusvaheliselt tunnustatud kõrgkooliks. Teine, eriti andmeterikas teema on Tartu ülikooli osa Läti kultuurilise edendamises. A. Viksna on Tartu ülikooli nimetuseks kasutanud Tērbatas Universitāte, sest Tartu on läti keeles Tērbata. Tartu Riiklikku Ülikooli on järjekindlalt nimetatud Tartu Valsts Universitāte.

Teose esimesel peatükil on pealkirjaks «Academia Gustaviana, Academia Gustavo-Carolina». On esitatud üldülevaade ning pikemalt on peatutud neil õppejõududel ja studioosustel, kellel on olnud side-meid läti kirjakeele, kirjanduse ja kultuuri arendamisega, nagu Georg Manzel (Mancelius) — läti kirja- keele uundaja, Christian Fürecker — läti luulekeele arendaja jt. Suuremat tähelepanu on osutatud Jānis Reiteršile (saksapäraselt Johannes Reuter), kes oli Tartus esimene lätlast üliõpilane, läti kirjamees, arst, vaimulik jne. Tema keerulisest elust on pikemalt kirjutatud ka «Tartu ülikooli ajaloo» I osas (lk. 264–266). Rootsiaegse ülikooli õppe- ja uurimistegevust on selgitatud lühidalt, kuid siiski asjalikult. Samuti on asjalikult kirjeldatud üli-

Teises peatükis on käsitletud Tartu ülikooli tegevust 19. sajandil ja 20. sajandi alguses. On toodud esile tõigad, mida tuntakse «Tartu ülikooli ajaloost» ja muudest teostest. A. Viksna pole siiski pakkunud üksnes kuivi ajaloolase, vaid on need seostanud ideoloogiliste võitluste ja poliitiliste liikumistega. Et Tartu asub eestlaste alal, on üksikasjalikumalt vaadeldud mitmete mõõduvõrd sajandi esimese poole eestlaste tegevust oma rahva kultuuri tõstmisel ning võitluses baltisaksa tagurliku vaimu vastu. On vaadeldud demokraatlikku ja marksistlikku liikumist, nais- üliõpilaste pääsemist ülikooli jne. Kahe silma vahele pole jäetud ka Rostovtsevi eraülikooli. Ka Saksa okupatsiooni aegne Landesuniversität on saanud õige hinnangu. Igast perioodist on näidatud, kuipalju on olnud üliõpilasi, mida nad on õppinud ja milline on olnud nende sotsiaalne päritolu.

Kolmas peatükk on paljuütle-va pealkirjaga «Tartu ja maailmateadus». Selles on näidatud, mida uut ja suurt on rahvusvahelisele teadusele andnud Tartu ülikooli õppejõud ning linnas elanud teadlased 19. sajandi algusest kuni 1940. aastani. Keda kõiki on õigesti mainitud, pole selles lühiarvustuses põhjust korrata, sest need on TRÜ lugejale teada eestikeelseistki teatmetest. A. Viksna on eraldalt toonud esile mõõduvõrd sajandi läti rahvusest või läti algupärase olnud saksastunud õpetlased, nagu O. Smidebergs (Schmiedeburg), E. Bergmanis (Bergmann), G. Flors (Flohr), K. Grēvinks (Grevink) jt. Eestlaste seisukohalt on

kiiduväärne, et läti lugejale on selgitatud eri lõikudes, millised kuulsad eesti rahvusest teadlased on Tartu ülikoolis töötanud, nagu L. Puusepp, T. Lippmaa, A. Paldrock, soome-ugri keelte uurija M. Veske jt. Arheoloog H. Moorat on käsitletud teistest pikemalt, sest tema oli põhjalikult uurinud Läti ala rauaaja, enne kui seda tegid lätlastel ise.

A. Viksna teose neljandas («Esimised läti üliõpilased») ja viiendas peatükis («Tartu ülikool ja läti teadus») on toodud esile Tartu lätlaste koolitajana ja läti rahvuslike teaduste arendajana. Sissejuhatavalt on kirjeldatud pärisorjusaegset olukorda, mis takistas läti noormeestel pääseda kõrgkoolidesse. Ainult üksikud pääsesid Königsbergi, Rostocki ja ka Tartu Ülikooli. Esimene näide, kes 1803 sai Tartus kätte matrikuli 111, oli K. Viljams Valga lähedalt Lugažist. Pärast pärisorjuse kaotamist kulds tükki aega, enne kui läti noormehi hakkas pidevalt Tartu ülikooli astuma. 1850. aastaks oli läti üliõpilasi olnud 35 (või 38), kellest mõned kunesid läti kultuuritegelasteks, nagu K. Biezbarsis ja J. Bārs. Esimene neist oli tunnustatud pedagoog, läti kirjakeele sõnavaara-riikastaja ja noorlāti liikumise algataja. J. Bārs oli läti õigekirja reformija ja keelekorraldaja. Mõlemad võitlesid lätlaste saksastamise vastu.

Läti üliõpilaste arv hakkas kasvama. 1851–1860 astus Tartu ülikooli juba üle 50 läti noormehe. Nende hulgas oli Kr. Valdemārs, kellest sai Tartu läti üliõpilaste ideoloogilisi juhte võitluses rahva hariduse, kirjakeele ja kirjanduse eest ning kadakluse vastu. Samasunaoline oli Kr. Barons, hilisem läti kuulus rahvaluulekogu. In- nustus selleks sai ta eesti rahva- luuleharrastajailt. Tema kogust on avaldatud 217 996 dainat — rahva- laulu.

Kokkuvõtlikult on näidatud, et 1802. aastast 1918. aasta veebruarini oli Tartu ülikooli astunud 1334 lätlast ja siin õpetanud 62 läti rahvusest õppejõudu. A. Viksna teoses on nad toodud esile õppealade järgi. Asjaomased andmed on ka «Tartu ülikooli ajaloos».

Filoloogina tahab retsensent peatuda J. Endzelinsil, rahvusvaheliselt kuulsal baltoloogil. Ta oli Tartu ülikooli üliõpilane ja eradotsent, avaldanud juba noorena uurimusi läti ja teistest indoeuroopa keeltest. 1901 siirdus ta Harkovisse, kus sai võrdleva keeleteaduse professoriks. 1920. aastast alates oli ta Läti Riikliku Ülikooli professor. Tema sulest on ilmunud mahukaid teoseid läti keele sõnava- ra, grammatika ja ajaloo alalt. Ta on kirjutanud ka läti keele suhteist liivi ja eesti keelega. Tema loodud on läti baltoloogia.

Läti keelel peatuses mainitagu sedagi, et Tartu ülikoolis oli ka läti keele lektori koht 1803. aastast alates.

Kuues peatükk on 1848. aastal asutatud Tartu Veterinaaria Instituudist, kus õppis ohtrasti läti noormehi ja töötas ka lätlastest õppejõude. Et see asutus on Tartu ülikooli seisukohalt kõrvalisem, siis pole vist vajadust «TRÜ» lehekülgedel temal peatuda.

Seitsmes peatükk vaatleb Tartu läti üliõpilaste «Kirjanduse ja Teaduse Seltsi» tegevust. Rektori loaga asutati selts 1888. aastal. Selle liikmeks võisid olla üks-

nes ülikooli tudengid. Kord näda- las käidi koos mõne liikme pool, kellel oli avaram korter. Koosviibi- misel arutati teadusküsimusi, aga ka aktuaalseid poliitilisi probleeme. Seltskondlikus osas oli muusikat, eriti läti rahvamuusikat. Üks ühin- gu asutajaid oli Pēteris Pipkalējs (s.o. Piibusepp). Tema järgi hakati seltsi kutsuma Piipkolooniaks (Pip- kolonija).

Seltsil olid üldiselt progressiiv- sed vaated. Uuriti K. Marxi ja Fr. Engelsi teoseid ning levitati mark- sismi õpetust lätlaste hulgas kodu- maal. Oli sidet ka vene revolutsio- nääridega. Lätlaste ajalukku ja kir- jandusse suhtuti uues valguses. Seltsi hing oli mõnd aega E. Veidenbaums, läti revolutsiooniline luuletaja (kelle elukohal Tähtvere 1 on mälestustahvelgi). Seltsi välja- andel ilmus kolm köidet kogumiku «Pūra» (Vakk), milles avaldati kirjutisi ajaloost, kirjandusest, mü- toloogiast, folkloorist, aga ka po- liitikaküsimustest. Tutvustati isegi K. Marxi ja Fr. Engelsi «Kommun- istsliku partei manifesti». Seltsi liikmeil oli tihedat kontakti mitmete eestlastega, muide E. Vilde, J. V. Veski ja J. Sarvega.

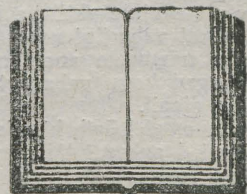
Pereat tristitia, peret dolores on kaheksanda peatüki pealkiri, milles kõneldakse tudengite ühis- kondlikust elust mõõduvõrd sajan- dil, nende lõbustustest, konfliktidest linnakodanikega, üritustest ja muust. Üldiselt on toodud esile tõi- ku, mida on kirjeldatud viimasel ajal ilmunud eestikeelseis ki teostes. Korporatsioonidest kõneldes on lä- hemalt peatutud lätlaste «Lettonia» ja «Lettgallia», kuhu oli or- ganiseerunud rohkem üliõpilasi kui «Kirjanduse ja Teaduse Seltsi», kuid mille osatähtsus läti kultuuri- elu arengule oli siiski väiksem.

A. Viksna teose viimane pea- tükk on TRÜ tänapäevast. On näi- datud, missuguseid tähtsaid uuri- miskeskusi, muuseumi jne. on olemas. On arusaadav, et teadusraa- matukogu on eriti esile tõstetud ning lausa kiitvalt mainitud. On kirjeldatud teaduslikke väljaandeid, kaitsitud kandidaadi- ja doktoriväi- tekirjade rohkust jne. Ülikooli 350 aasta juubelist on pikem ülevaade. On nenditud, et selle õnnestunud korraldamine levitas rahvusvaheli- selt ülikooli teenitud kuulsust. Läti ühiskonnale mainitakse ilmse sõpr- sindudega, et juubeli puhul paigu- tati mälestustahvlid E. Veiden- baumsile, Kr. Baronsile ja J. End- zelinsile. Kaks viimast on peahoo- nes, mille nurgakivi panekust võt- tis osa omal ajal osa ka läti üli- õpilane Kr. Viljams.

Teoses on rikkalikult pilte käsit- letud kohtadest, asutustest ja isi- kuist.

Lõppkokkuvõttes sedastab A. Viksna, et Tartu on andnud läti teadusele, kultuurile ja ühiskond- likule liikumisele palju, mida peab ikka meele pidama.

PAUL ARISTE

On kõnekunst veel kõneväärt?

Kuhu te kadusite, kõnemehed? Lubasite tulla kümnekesi, aga platis ilmus ainult viis. Ja naaberkõrgkoolist leidis vaid üksainus sõakas — õrnahääline neikene. Vahest siis ei teinudki väärti need, kes seda defitsiiti targu ette aimates teid kuulama ei vaevunud tulla? Kuidas teie külale, nii küla teile, ah? Nadilt vähe oli ju neid küll, kes ei pannud pahaks järjekordselt veninud algust, korduvaid ja parajalt pikki pause ülesastete vahel, mil ei teadnud, kelle õla varju pealetükkivat haigutust peita. Aga kolme aasta eest ei mahtunud kõik huvilised saaligi...

I voo ru ei nimetaks küll teisiti kui etlemiseks, ei, pigem ilulugemiseks. Trükitud tekstidega kantseleilehtedelt, aga ka otse raamatutist üritati deklameerida Balzaci, Remarque'i, Jakobsoni... Pilku katsetatigi püüda rohkem poodiumil tooli otsa ronides või lausa ristse liti maha heites. Tõelist kõnet selle klassikalises tähenduses küll ei kuulnud.

II voo ru nimetaks interpretatsiooniks etteantud teemal, alates riigivarguse vältimastest ja lõpetades võidurelvastumise peatamisega. Kuid kõhnaks ja kiduraks jäid nad taas, kaalu ja veenvust oli neis sama vähetuntavalt nagu on kott suhkrut merre. Ainult MAIT LAND (füüsika III) ja MAREK STRANDBERG (keemia IV) mõistsid seda oma esinemise välise sära ning vahetu argiinimliku lähenemisenurgaga maskeerida. Tasuks koht finaallaua taga.

Duell — «Kas üliõpilasperekond on mõttekas?» Nüüd jõuti niikaugele, et kummagi mehe suust ei tulnud silpigi. Mõlemad püüdsid end väljendada ja maksa panna žestidega, küll seletavate, lahvate ning ähvardavatega. Jõudsid siis viimaks ühisele järeldusele, millest ka vähestele kohalolijale teatasid: «Meie arvates oli küsimus mõttetu!»

Kui midagi muud ei olnud, siis vähemasti lõpp oli küll puudikas. Aga see ei osutunud siiski ainsaks ja viimaseks puändiks: žürii leidis äkki, et auhinnad olid kusa-gile maha jäänud või kaduma läinud.

Ja ikkagi suurim tänu ning tunnustus neile, kes julgesid tulla ja sõna sekka öelda.

PRIIT PULLERITS

Aula- ja muidumuusika

Mida pakuti möödunud piduliku nelipäevaku helikõõgis? Suvalise menüü järgi. Kolmel öhtul said kõrgtasemelised kontserdid nimeks aulamuusika, mis on ka väga kena meie ülikooli enesegi meelepidamise mõttes. Mõnigi gradatsioonist öhtult öhtule ei saa juttugi olla. Kontserdid olid niivõrd erinevatest muinasjuttudest. Üks aga oli ikka ühine: kõik nad olid väga-väga-väga head. Tundes vabariigi auväärsimas, prima akustikaga saalis külmavärinad mõnusalet üle selgroo surisemas, polnud kohati lugugi sellest, et ei keegi ega miski meenutanud nende pärlite kuulumist eeldatavalt ühtsesse üliõpilaspäevade keesse.

Ülemöödunud pühapäeva öhtul rõkkas Tallinna Kreuksi-nimelise kultuuripalee segakoor «Noorus» Ene Üleoja ja Merike Toro juhata-misel. Mida enamast veel osata tah-ta kui noori värsked hääli isuga puhtalt, professionaalselt kokku röömustamas! Lisaks veel ülimalt võluv põhdirigint Ene Üleoja, kes koori poolt niigi tekitatud lähedus-tunde oma elegantse semulikkusega lausa sõbrakallistuseks sidus. Ja repertuaar! Uhke kerguse ja sarmi-ga täideti esimene pool tuntud kooriteostega igast Euroopa nur-gast. Teine pool pani saaligi süda-med laulma — esineva keerukuse ja laadiga Eesti algupärandid las-telauledest rahvatantsudeni kinni-tasid: siin laval teie ees seisab üks ilmekam osa meie rahva peat-seid parimais aastais olijaid.

Möödunud töö nädala hakatuspärl oli miskipärast «Viru Folksooks» ti-tuleeritud. Selline vaieldava vai-mukusega segadus nõudis siia-sin-na seletamist, et tegu mitte pea-linna varieteeteesiidiga pole. Villu

Veski punt oli hoopis kontrabassi, saksofoni, trummide, klaveri ja «kortsuga». Svingis, blusis, töötles spirituaale ja laulis niisama Kare Kauksi häälega. Ilmselt on kõik kontserdil olnud üsna nõus, et taoline mustades ülikondades džä-s-sivõimalus on inimsõbralikum, aru-saadavam ja mõnusaim neilegi, kel suur roosa loom kõrva peal istub.

Väike Polina Ossetinskaja Mosk-vast sattus üliõpilaspäevadele täies-ti ootuspäraselt. On usinalt vaie-l-dud, kas nii väikesel inimesel saab temast seni kogemata emotsioonide teemadel interpreteerides tõelisi tundeid olla. Tehnika — seda küll, aga sügavus, no vabandagel öel-dakse. Vist siiski eksitakse. Oh oleks vaid, et õigusega külge saa-dud Imelapse lisanimega Polja end enne Imeniüks saamist ei ammen-daks!

Ka viimane öhtu oli suisa nooru-keste päralt — esines Viljandi Las-te Muusikakooli vanamuusika an-sambel.

Aulamuusika kontsertidest välja-poolle jäid veel palmihoones EPA segakoori kontsert ning EPA klubi-bis kantriõhtu. Viimase puhul arvas info jällegi ennatlikult, et liider on Toomas Lunge. Polnudki. Oli roh-kem saatja tartlaste uuele leiule — lõunanaabrite mant hiljuti laeku-nud Andy Marderile. Sai kantrit. Virtuosooslikul viisil (õigupoolest on sedasi veel leigelt öeldud) kitarril ja häälepaletel. Küll ehedat instru-mentaali, küll a capella. Ja lõ-puks veel, kui tudengpublikum tol-le võrratu L.-M. dueti x-ndat korda tagasi kutsus, sai klaveriimprovi-satsioonigi vahele.

Küll olid head kontserdid!

KATI VASAR

Sportlikult, kuid stiilita

Sportlik stiilipidu oli üllatavalt rahvarohke ja üle ootuste meeleolu-kas.

Sportlik stiilipidu oli tõepoolest sportlik. Rohkem siiski pidu peo tänapäevases tähenduses, sest muu-sikat tegema toodi Tallinnast «Kon-tor» ja bajaaniduo Rebane—Kirss ning «Mainori» diskotantsijannad oma ammendamatu vaheldusrikka garderoobiga. Ja jalakeerutajaid oli ka kahtlemata rohkem kui oli neid samal ajal TRÜ klubis «Music Seifi» saatel.

Mida ta kindlasti ei olnud — ta polnud stiilipidu. Vähemasti mitte sportlik stiilipidu. Ainuüksi vastav riie-tus ja mitmed kehalised numbrid stiili veel ei loo. Stiil eeldab üldse millegi igakülgselt kindlat järgimist ja lõpuni väljapidamist.

Muidugi, ega nimi riku veel sündmust, kui sündmus on ennast väärt. Üliõpilaspäevade SPORTLIK PIDU seda oli.

Säärane rahvahulk, siiras ja ehe kaasaelamine oli ootustest üle. Nagu vahetu hasart nii tegijate kui vaatajate pooltele. Miks mitte, kui KKT ja EOE Sahhalini võistkond esivanemate kombel neljakäpaki rannapalli peaga kõrguskargajate lati alt läbi püüavast suskida. Ei aidanud koosseisude vähendamine ega pallide arvu suurendamine — üritused jäid mõlemapoolselt vilja-tuiks. EPA ja TRÜ maahokimatsis veeres punane plasmasskera selli-se vidinaga, et tema käike jälgima pandud mehed kõiki kordi, mille eest punkti oleks võinud lugeda, fikseeridagi ei näinud. Nii et pe-

naltite toksimine lõpus, mis tõi voi-dutordi ülikoolile, oli päris õiglane ja põhjendatud otsus. Kõie veos, kus sikutada võis igaüks, kes kõiest kin-ni sai, samuti raudmunade ülesvin-namises jäi peale agraarüliõpilaste ramm. Püramiidide püstitamise duellile otsustati kolmekorruseliste-ni jõudnult OT-nõudeid silmas pi-dades igaks juhaks piir panna — et asi kurvalt ei kulmineeruks.

Keskööeelsel tunnil läks lahti au-väärse tiitli ja valge üleõlalindi «Miss Aerobica-Athletica» õnneliku omaniku selgitamine. Terve katsete kaskaad jättis viimsena sõelale PIRET TISLERI ravi IV-lt. Korral-dajailt tahaks küsida, kas kreemi-tort oli talle ikka kõige õigem auhind...

Sportlik pidu «Kulturism aeroo-bikas» jättis meelde jääva mulje.

PRIIT PULLERITS

„Luule on elu sisuks“

Kolmel öhtul üliõpilaspäevade aegu võis kirjandushuviline tudeng oma hinge leida.

PUHAPÄEVAL (16. novembril) sai EPA klubis teoks noorte omaloomingu öhtu. Loominguvabadust ei piiratud — üles astuda võis iga-üks, kes leidis, et tal midagi öelda on. Ei kahetsenud need, kes olid kuulama tulnud — paelus omaloo-mingu värskus, uudsus. Ei kahet-senud need, kes olid esinema tul-nud — tähelepanelik publik ei ol-nud aplausiga kiitsi. Rääkida võiks ka esituse omapärast ja hetkevõ-lust, kuid elavat sõna ei saa pabe-ri kirjapanduga võrrelda. Kuigi oli ka lüürilist mõtlikkust ning endas-se süüvimist, jäi sel öhtul dominee-ri-ma vaimukus. Tervikut aitas luua rahvuslik kandle-, viiuli- ja toru-pillimuusika.

Oleks tore, kui selliseid öhtuid sagedamini läbi viidaks, noortel ju loomis- ja esinemistahet jätkub. Seda ehk tõendavad Heili Hane luuletusest meelde jäänud read:

Elu on luule sisuks,
luule on elu sisuks...

TEISIPÄEVAL (18. novembril) kandsid Margus Kasterpalu ja Anne Adams ette väikese luule-etenduse. Sedapuhku võlus kuula-jat kõige enam esituse lihtsus, sii-rus, südamlikkus. Kõigile teada-tuntud luuleklassika omandas just-kui uue värvingu.

Anne Adams alustas sugestiivselt tuttavate kitarrihelide saatel:

Meil aiaäärne tänavas,
kui armas oli see...

Järgnes Margus Kasterpalu mõt-lik hää:

Nüüd öitsvad kodus valged rist-tikheinad, / tuul mängib lillilõhna-ga — / mu ümber sala laulvad vaiksed leinad... /

Ja oligi publik võidetud. Luuleread:

Nii vaikseks kõik on jäänud
su ümber ja su sees

iseloostustasid täielikult kuulaja hetkemeleolu.

KOLMAPÄEVAL (19. novembril) kell kuus esitas TRÜ luuleteater «Valhalla» Friedebert Tuglase no-velli «Poeet ja idioot» dramatisee-ringu.

Üldiselt peetakse novelli kompo-sitsiooniliselt draamale lähedaseks, näidendid ehitatakse üles peamiselt erinevatele karakteritele ja intriigi-sõlmingutele. Tuglase novellis pole neil kuigi olulist tähendust, tuum peatub tundesugestioonis, meele-oludes, ideedes. Seda kõike laval edasi anda pole lihtne, õnnestunud dramatiseeringu puhul aga võib tu-lemus olla üllatavalt hea.

Luuleteatri etendus mõjus — «Kuradi apoloogia» paradoksid jõudsid vaatajani. Teose esmakord-se ilmumise ajal (aastal 1924) au-tori taotlused novelli fantastilise koe ning sisulise ebatavalisuse tõ-tu suure hulga lugejateni ei jõud-nud. Üliõpilaspublikule allegooria ning kujutlusviisi abstraktsus ras-kusi ei valmista.

Margus Kasterpalu Kobras just-kui põles oma palavikulise mõtte, idee küüsis, kuulutas hullumeelse vaimustusega uue usu, uue religioo-ni loomist.

Pärast Kalev Kudu Umbernurga rolli ei oskagi kedagi teist selles osas ette kujutada.

«Vaata kõõrdi, vaata kõõrdi — selles on kogu elu filosoofia» — need sõnad eelkõige ilmestasid Umbernurga rolli.

Kõik osatäitjad koos, lisaks eel-mainituile Urmas Kõljala Ormus-son, Toomas Kiho Dominikaanlane ning Rein Oidekivi Üliõpilane mitte ainult ei andnud edasi, vaid ka voi-mendasid teose ideed — «väga ka-valate olevuste maailmas» valitseva metsikuse ja kättemaksukire hukka-mõistu.

Tuglas on kunagi öelnud, et kui tahetakse lugejat uskuma panna, siis peab kõigepealt ise uskuma. Vaataja pandi seekord uskuma.

KRISTEL KUKK

Portree-elamused

Seoses üliõpilaspäevadega riputa-ti Vanasse Kohvikusse ja «Sophok-lesse» kunstikabineti portreenäitus. Meie ülikooli kunstielus kahtlema-ta oodatud ja röömuga vastuõetud sündmus. Veidi üllatav oli, et seo-ses üliõpilaspäevadega ei mainitud näitust üheski kuulutuses ega üri-tusi reklaamivas artiklis. Minule aga meeldis näitus väga.

Kohvikus on eksponeeritud seitse maali erinevatelt autoritelt. Pühen-dasin näitusele ekstra ühe nädala. Iga päev valisin süvenemiseks ühe maali. Sõltuvalt maali asukohast valisin istumiseks ka laua. Alusta-sin vastupäeva. Enn Tegova eksoo-

tilise pealkirjaga «Jäääärne» kuju-tas kaunist tütarlast, kes seisab ki-visillal ja vaatleb nukralt Emajõe karge vett. Ootab ta kedagi? Või vajab ta kaastunnet? Ilmselt teab seda vaid autor. Teispäeva pühen-dasin Raivo Kelomehe «Baldassa-re'ile». Jäi arusaamatuks, millisele kehale kuuluvad küll need käed, mis ulatuvad välja pildi serva alt. Kohtusin ka autoriga, kes selgitas põhjalikult pildi saamisluu. Kesk-nädalal istusin Ilmar Kruusamäe pildi all, millel oli kujutatud lavas-taja Jaan Tooming. Kalapäeva veetsin «Priidu Beieriga». Suur aitäh Andrus Kasemaale! Liivi Sarve autoportree «Lucy» on pop-lik ja epateeriv. Majub väga trüü-likult.

Tiia Johansson, sai ju räägitud, põgene slaidimaali mädasoost! «Pühendatud Jänhesele» meenutas rohkem autoportreed koerakesega. (Kuidagi väga tšehhovlik.) Samal laupäeval päeval (kohvik on ju pühapäeval suletud) tutvusin Mil-jard Kilgi «Pidutsejatega». Pildi kõrval lauas kohtasin kunstniku ennast. (Olen temaga varem suhel-nud.) Vestlesime Miljardi näitu-sest, peatselt valmivast Priit Pärna multifilmist ja seejärel tegi Miljard ootamatult ettepaneku minna tema klassijuhataja sünnipäevale. Jõud-sime aga Enn Tegova 50ndale juubelile. Sünnipäevalaps oli süm-paatne ja väga lahke. (Ja nii-suguses east!) Pidutsejaid oli roh-kesti. Lucy jõi kokteili jääga. Bal-dassare ja Priidu Beier mängisid Malet. Tiia X istus jänese süles ja laulis populaarset «Keegi ei tea». Rembrandt maalis Toomingat. Aime Hanseni sõrmeküüntele olid kinnitatud lühikesed süüdatud küünlad ja ta esitas Ilmariga Rai-vole india tantsu. Selle huvitava öhtu pikkade kunstivestluste taga-järjel avanesid minu jaoks uued kunstihorisondid.

Esmaspäev üllatas mind portree-näituse jätkuga «Sophokleses». Aga sellest edaspidi.

NELLI ROHTVEE

Tärnikesega lugu

Viimasel ajal on osa ajakirjanik-ke, eriti see noorem, kõhklevam ja ettevaatlikum osa harjutanud su-valisi instantse, kellest juttu tehak-se, lausa reeglita, et artikkel viiak-se enne trükimusta «tsensorile». «Tsensor» pole keegi muu kui ob-jekt ise. Eriti naljakas on see krii-tika puhul. Dotsent Sulev Uus on oma žurnakutsikatele nõukogude ajakirjanduse teooria ja praktika kursusel öelnud, et just kriitikaga kui edasiviiva ja igati teretulnud nähtusega on asjad teisiti.

Pärast mõningasi põkkumisi nen-de orgkomitee liikmetega, kelle kuld-muna parajasti mörastati, jäi üliõpilaspäevade pressigrupil (ž II) vaid mõelda, et esindatakse siiski enamuse arvamust. Pressistendil TRÜ peahoones olid väljas pabe-ri-lehekese ettepanemiste jaoks. See kinnitas meie eneselohtusi. Loome: «Kui on päevad kahe peale EPA-ga, siis võiks ikka midagi rohkemat ja paremat olla. Sel aastal on n jama.»

«Enne oli kahe kooli peale kaks programmi. Nüüd üks, seegi keh-vake.»

«Kus on «Ruja»? Ei monitoride-le!»

«Mis siin ikka viriseda, hea, et «Suveniir» koju jäi.»

«Päevad küll, aga pahad päevad.»

«Korraldamisel võiks küll mullu-se ja tunamulluse malli asemel vei-di kaugemasse minevikku käia. Retro on ju nüüd igati moes.»

Ja nii edasi. Vahest ehk riputa-taks teinekord mõni selline paber enne üritust välja. Muidu peab org-komitee paratamatult püstipäi krii-tikat taluma. Mitte et organiseri-jad organiseerida ei oskaks, vaid ideed on ju ikka kamba peale kanged tekkima. Eks siis ka kamba peale enam vastuvõetavad.

KATI VASAR

EVAR POSTI fotod

Filosoofiapärandi tõlkimisest ja kultuurist

15. novembril toimus Tartu Riikliku Ülikooli ajaloo ja semiootika laboratooriumi, TRÜ ÜTÜ võrdleva kultuuriloo ja orientalistika ringi ning ENSV Kirjanike Liidu Tartu osakonna eestvõttel arutelu «Filosoofiapärandi tõlkimise teoreetilisi probleeme», kus osales üle 400 huvilise. Keskustelu juhatas Linnart Mäll. Toetudes prof. Juri Lotmani ja Ain Kaalepi läkitustele soovis ta esinejailt vastustustundlikku tooni ning fõljetonistlike uperpallide vältimist. Seda nõuet kõnelejad põhiliselt ka järgisid. Mõtteid avaldasid ajaloo ja semiootika labori juhataja Linnart Mäll, TRÜ dotsendid Talis Bachmann, Ivar Kull ja Peeter Tulviste, õppejõud Peeter Olesk, Jaan Unt ja Tiit Vilimaa, ENSV TA töötajad Rein Einasto ning Jüri Kivimäe, luuletaja Hando Runnel, kirjastuse «Eesti Raamat» peatoimetaja Heino Kään, ajalehe «Edasi» töötaja Linnart Priimägi, pedagoogid Lauri Leesi ja Tõnn Sarv ning teised. Läti NSV kogemusi tutvustas kirjastuse «Avots» filosoofia-toimetuse toimetaja Uldis Tīrons. Alljärgnevalt toome sõnavõttudest mõned olulisemad mõtted.

Linnart Priimägi arvates on meie kultuur polariseerunud. Ühelt poolt devalveerunud haridusest sündinud institutsioonides elav kultuur, mis ei suuda täita lünki terviklikkusele pretendeerivas kultuuris — tagajärjeks haigus, mida L. P. nimetas umbkeelsuseks. Umbkeelsus omakorda põhjustab kultuurituse. Teiselt poolt alternatiivsete kanalite mõjul kujunev alternatiivne huma-

nitaarharidus, mille kandjad on autodidaktid. Filosoofiaklassikat sisaldav «valge sari» oleks üks alternatiivsetest kanalitest. Seetõttu peavad vastavad tõlked olema iselaadsete õpikute lugejatele hästi mõistetavad. Aga kuivõrd on Voltaire'i «Filosoofilise sõnaraamatu» tõlge õpikuna kasutatav?

Dots. Talis Bachmann. Filosoofiapärandi tõlge peab olema teaduslik (*sine qua non*). See tähendab, et terminid tõlkides ei tohi kasutada erinevaid vasteid; et tõlkeprotsess peab tagama terviku loomise; et tõlge peab olema tehtud kontekstistundlikult; et tekstile lähenemine peab olema võimalikult eksaktne. T. B. märkis, et sageli esineb vastuolu teadusliku täpsuse ja elulise olukorra vahel.

Peeter Olesk. Iga väljaande jaoks peab leiduma vähemalt neli «tõlkijat»: tõlkija ise, toimetaja, retsensent, popularisaator. Oleme osa maailmakultuurist kui tervikust. Üksnes oma kultuuriga tegelemine viib ummikusse. Rikastades oma kultuuri teiste rahvaste kultuuri vahendamise teel, rikastame omakorda maailmakultuuri.

Tõnn Sarv märkis oma sõnavõttus täienduseks Peeter Oleskile, et näiteks Voltaire kuulub prantsuse kultuuri, ent Voltaire tõlge on eesti kultuuri osa.

Lauri Leesi. Nii tekstide vahendamisel kui ka interpreteerimisel ei tohi mõelda minna vastava eriala spetsialistist, mida paraku meil sageli tehakse. Prantsuse filoloogina hindas ta H. Stillvergi tõlgitud ja

Mart Kivimäe toimetatud «Filosoofilise sõnaraamatu» hästi loetavaks.

Dots. Ivar Kull rääkis filosoofiapärandi tõlkimise metodoloogias. Filosoofiline tekst on inimsünergia avaldus. Filosoofiapärandi tõlkimine ei ole puhtfiloloogiline nähtus. Et ilmsiks tuua kooperatiivseid fenomene filosoofiapärandis, peavad tekstide tõlkimisel ja interpreteerimisel osalema erinevate teadusharude esindajad (filoloogid, filosoofid, psühholoogid jt.).

Uldis Tīrons rääkis filosoofiapärandi vahendamise eest Balti liiduvarariikides. Esimesena ärkas Leedu NSV, aastas ilmus 3 nimetust (à 15 000 eks.). Teisena Eesti NSV, kusjuures Uldis Tīronsi jaoks on Mart Kivimäe eeskujundev toimetaja. Kolmandana virgus Läti NSV ja praeguse seisuga on lätlased meist ees. U. T. ütles, et filosoofilisi tekste on vaja tõlkida ka selleks, et edendada rahva üldfilosoofilist kultuursust, sest vastasel korral võib tekkida seisund, kus rahvuskeeles ei saa enam rääkida tõe.

Koosolijate nõusolekul formuleerisid korraldavad asutused arutelul tõstatatud konstruktiivsed arvamused ja ettepanekud asjaomastele instantsidele:

◆ Filosoofiapärandi tõlkimine ja väljaandmine on iga rahvuskultuuri seisukohalt vajalik tegevus. See on tähtis osa maailmakultuuri suursaavutuste tutvustamise protsessis. Filosoofiliste teoste olemasolu rahvuskeelses oluline nii üldharidu-

se kui ka spetsiaalsete filosoofiaõpingute jaoks.

◆ Sellelt seisukohalt tuleb positiivse faktina märkida kahe seeria (filosoofiaklassikat sisaldava nn. valge sarja ja ajaloo-filosoofia sarja) hiljutist ilmutamist kirjastuses «Eesti Raamat». Suured teened sarjade koostamisel ja toimetamisel on kirjastuse toimetajal Mart Kivimäel. Kõik seniilmunud teosed on tõlgitud ja toimetatud praegusi tingimusi arvestades hästi, kuigi nende tasemed mõnevõrra erinevad.

◆ Alustatud traditsioon nõuab edasiarendamist. Toimetuse plaanid lähemateks aastateks on koostatud asjatundlikult. Eriti väärib märkimist püüd ületada euroopa- ja üldse regionaalsentrisme (see ülesanne formuleeriti muide ka 16.—19. sept. Moskvas toimunud üliõpilisel filosoofia ajaloo alasel nõupidamisel). Üksikteoste väljaandmise kõrval (need võiksid ilmuda rütmiliselt ning vähemalt 2 nimetust aastas) tuleks hakata koostama ka antoloogiad ja krestomaatiad. Tingimata tuleks avaldada minevikus Tartu ülikoolis töötanud ja Eestiga seotud filosoofide (Teichmüller, Keyserling, Koort, Freymann jt.) töid.

Oldi seisukohalt, et kirjastuse töötajate, tõlkijate, filosoofide, kriitikute ja asjahuviliste koostumise tuleks korraldada edaspidigi.

INDREK UDE
HARRI INTS

TEADUSRAAMATUKOGU UUDISKIRJANDUSE SAALIS

eksponeeritakse alates esmaspäevast fondide täienduseks saabunud vanemaid väljaandeid.

KONVERENTSISAALIS

Reedel, 5. detsembril kl. 12 kohtumine Eesti Raadio väliskommentaatori Tõnis Aviksoniga, kes räägib NSVL välispoliitika aktuaalsete teemadel ja vastab kuulajate küsimustele.

VÄLISTURISM

Au-komiteesse on saanud välislisturismi tuusikud Saksa DVsse, Ungarisse, Tšehhoslovakkiasse ja Bulgaariasse (jaanuariks, veebruariks, märtsiks). Dokumentide vormistamisega on väga kiire. Soovijail jälgida täpsemat reklaami au teadetetahvliit.

Au-komitee

TÖÖPAKKUMINE

Üliõpilastel on soodne võimalus stipendia teenida. Vajatakse koristajaid, töö õhtuti. Pöörduda komandandi poole (ph. ruum 103).

LUULETEATER!

Teisipäeval, 2. detsembril kl. 18 mängib TRÜ klubis luuleteater «Valhalla» Siuru salongiõhtut «Carpe diem».

TULIUUS LUSTIMÄNG

Füss-kemmi Inimfaktori Teater esitab teisipäeval, 2. detsembril tuliuue lustimängu «Sport ja teaduse tegijad». I vaatus läheb lahti kl. 16.15 Leningradi mnt. 25 ühiselamu ees. II—IV vaatus varjuvad alates kl. 19st Leningradi mnt. 27 kohvikusse. Teatris pealtvaatajaid pole, kõik loovad kaasa.

ESMAKURSUSLASTE TAILDUS algab reedel kl. 19 klubis. Ette astuvad ajaloo-, arsti-, bioloogia-geograafia-, filoloogia- ja õigusteaduskonna tudengid.

Laupäeval kl. 16 esinevad füüsika-keemia, kehakultuuri-, majandus- ja matemaatikateaduskonna üliõpilased.

EÜE

Neljapäeval, 4. detsembril kl. 18 toimub komsomolitees EÜE sektori koosolek.

KLUBIS

Laupäeval ja pühapäeval kl. 21 diskoohtu.

ÜP ajal klubis kaotatud kella saab kätte klubi riidehoiust.

«PANKREATIIT»

Neljapäeval, 4. detsembril kl. 18 toimub A. Linkbergi nim. auditooriumis arstiteaduskonna UTÜ füsioloogia-, üldkirurgia-anestesioloogia-reanimatoloogia, radioloogia-onkoloogia-, teaduskonnasiseste haiguste ning psühhiaatria ringide korraldusel foorum teemal «PANKREATIIT».

LOODUSKAITSERINGIS

Teisipäeval, 2. detsembril kl. 19 Vanemuise 46—327 kohtumine EPA maaparanduse kateedri dots. kt. ringi endise esimehe ULO MANDERIGA.

kauboid, üksildase tähe maa šerifid, Charlesi jõe oru kaunitarid, Sacramento kullaotsijad, sõkaevuri tütreid Ohios ja muud selle seltskonna liikmed, loomulikult ka kohalike karjasetraditsioonide järgijad.

3. Küllap innustavad kihlveod, pastolipaugud, kaklused saloonileti taga ja suupillimängijad treppidel ka pillimehi tõelisele kantri-jamile.

4. Et tegu on laadaga, tasuks kaasa võtta heliplaate ja -linte. Vahetust õnnestub kasulikke tehinguid sõlmida.

TIIT PRUULI

Toimetaja kt. INDREK UDE

10 küsimust Priidu Beierist ja «Vastusest»

Vt. ka «Edasi», 12. juuli; «Sirp ja Vasar», 5. sept. (nr. 36); «Vikerkaar» nr. 3 ja «Noorus» nr. 9.

1. Kas PB on oma põlvkonna lipukandja?
2. Kas PB on ajaloolik?
3. Kas PB ajatunnetus on vana?
4. Mida ütleb PB uut, võrreldes varasema luulega?
5. Kuidas, milliste vahenditega ta seda teeb?
6. Luule ja antiluule vahekord PB-l. Mis on antiluule esteetilis-kategooriana?
7. Luule ja laulu vahekord PB-l. Eeskujud. Allusioonid.
8. Millega on põhjendatav «Vastuse» kompositsioon?
9. Kas PB groteskne tegelikkuseluule on (ikka veel) hirmutav? Mil määral saab grotesk (meil) olla sotsiaalne?
10. Mis on «baierism»?

Priidu Beieri debüütikogu arutelu toimub 1. detsembril kell 18 Kirjanike Majas (Õpetaja 12).

Lisa. Test.

Vali õige vastus!!!

1. — Priidu on oma põlvkonna laulik.
— Priidu räägib ainult enese nimel. Ta seisab üks.
2. — Priidu luule on ainult kuulamiseks.
— Trükitud tekst ei vähenda luuletuste kõlavust.
3. — Priidu kogu on ebaühtlane.

TRÜ purjetajate klubi

... lõpetas vana purjetamishoaja ja alustas uut. Toimunud sündmuse geograafilisteks koordinaatideks lugeda! Tartu rajoon Saadjärve purjespordikeskus. Aeg: laupäev, 22. ja pühapäev, 23. november.

Ametlik osa koos hävitava kriitika ja helgete tulevikulootustega toimus neljapäeval, 20. novembril ja nagu arvata võib (traditsiooniliselt) Gagarini tänava õppehoones. Kohal viibinud ametlikest isikutest ei saa kahjuks kedagi ära mainida, sest nende kohalviibimise akt jäi kohalviibijate poolt tuvastamata.

Klubi vana koosseis oli esindatud 3 liikmega. Traditsiooniliselt oli kohal ka EVO «Kalev» Tartu purjetamistreener Madis Toots.

Suurematest muutustest klubi põhikirjas:

- purjespordi sektsioon nimetati ümber purjetajate klubiks;
- kuna valitud president on mitmel aastal nurjunud, lastakse sel aastal presidendil kujuneda loodusliku valiku teel;
- klubi vastutav organ on vanemate nõukogu: Kaja Haavasalu (maj. küb. V); Alo Murutar (k. tö. II); Jaan Tamm (maj. küb. III); Tarmo Lehest (rp. III); Vallo Vanaaseme (õig. I);
- klubisse astujad võetakse vastu katseajaga, mille pikkuseks on üks suvine purjetamishooaeg;
- Klubi kooskäimistest teatame TRÜ peahoone teadetahvliil. Liikmekandidaatide nimekirja ei ole veel suletud. Pöörduda Leningradi mnt. 27—354 Jaan Tamm.

Vanemate nõukogu

Spordiaktivistide kogunemine

Esmaspäeval, 1. detsembril kl. 16 toimub KKT õppehoones (V. Kivissäpa 19, aud. 302) spordinõu-

kogude esimeeste ja funktsionäride, komsomoli ja ametiühingu spordijuhtide ning sektsioonide esi-

meeste ja funktsionäride ühine infokoosolek. Arutatakse üliõpilaskonna sporditegevuse elavdamist nii teaduskondades, ühiselamutes kui ka erinevatel spordialadel.

Kuivõrd juba praegu tuleb asuda 1987. aasta spordiürituste kalenderplaani ja eelarve väljatöötamisele, siis saavad nii spordinõukogud kui ka sektsioonid selleks vajalikke juhendeid. Loomulikult tule-

vad arutusele spartakiaadid: nii ülikoolisena ja TRÜ baasides korraldatav vabariiklik üliõpilasspartakiaad kui ka Eesti NSV spartakiaad, kus TRÜ pärast mitmeaastast vaheaega saab uuesti õiguse jõudu proovida vabariigi linnade ja rajoonidega.

VALTER LENK,
spordiklubi esimees

«Hakkame ise...»

(Algus 1. lk.)

● ELKNÜ KESKKOMITEE SEKRETÄR TIIT PORKVELI kõneles ühingu kaastöötajate samuti organisatsiooniliste liikmete arvust. Juba tükk aega on meile kõigile selge, et liikmete arv on väga suur ning kõik ei vääri kommunistliku noore nime. Liikmete valikul tuleb olla väga täpne ja ettevaatlik. «Täpselt saja päeva pärast toimub ELKNÜ konverents. Komsomolitöö ümber käib praegu elav arutelu. Sellest, millise diagnoosi me talle paneme, sõltub hiljem meie endi töö. Iga asja puhul peame silmas pidama eesmärki, nii on ka OV puhul. Diskuteerige veel projekti üle, rääkige kõik selgeks. Meil on niisamasugused tõsiasjad, kui teie olete lehes teesides avaldanud. Sammume ühes suunas.»

Sõnavõtte oli teisigi. Kõige rohkem kõneldi OVst. Uus töövorm läks korda. Kui nüüd jätkuks aga niisama palju konverentsi otsuste elluviijaid, kui oli rääkijaid! Lõpetada võiks aga ärska filoloogiarbase Ervin Oru mõtetega. Sügiseti tuleks esmakurslastele teha presikonverentsi, seminare. «Meie oleme ülikoolist liiga vähe teada saanud ja ega meiega tegelejad polegi. Kõige suuremaks ehmatusks oli filoloogiateaduskonna komso-

molikonverents. Ei ühtegi sõnavõtet! Nii viletsaiks me üliõpilasi küll ei osanud pidada. Ka ajalehest tahaks rohkem lugeda teaduskondade komsomolitööst. Aktiivseid esmakursuslasi on ülikoolis rohkesti, kuid kõik ei ole nii julged, et enast pakkuma lähevad. Kas teaduskonnabürood ei võiks meiega kohtuda, meid kaasa tõmmata?» Semester ei ole veel lõppenud. On, mida teha.

Paar nokrat mõtet liigub konverentsi ümber. Üle hulga aastate oli konverents ergas, täis julgeid mõtteavaldusi. Enne konverentsi tutvustati lehes teese, sekretäre. Konverentsi väärinuks vabariiklikus noortelehes põhjalikumalt ja objektiivsemalt käsitled.

Ja veel. Laupäevast «Noorte Häälest» saime teada, et 20. novembril toimus ELKNÜ Keskkomitee ja noorsooajakirjanike komsomolikonverentsi eelne kohtumine. Kõrgkoolilehdede toimetusteni, kes tegelevad väga suure komsomolorganisatsioonide töö kajastamisega — ülikoolis on ligi 5000 ÜLKNÜ liiget — seal kõneldi vahetult ei jõudnud. Meie ei teadnud kohtumisest midagi.

Kirjutasid
PIRET JÕELO,
SULEV VALNER,
VARJE SOOTAK

COUNTRY

Johnny Cash, esinenud edukalt Sing Singis ja Toweris, jätkab ringreisil ning saabub 6. detsembriks Nõukogude Liitu.

Eelnevat ei usu muidugi keegi. Cash ei laula ei Rummus ega Vorkutas. Aga kantrisoradel tasuks 6. detsembril TRÜ klubisse minna küll. Nimelt toimub seal esimene eesti kantriansambli aastalaat. Omandamaks väljapandud tiitlit «EESTI KANTRIISA» on kohale lubanud tulla ansamblid «Kapell», «Kukerpillid», «Rodeo», «Artell» ning «Kavalerid» Tallinnast, «Pääsupojad» Viljandist ja «Rentaa-blus» ning «Justament» Tartust. Ohtu muusikaliseks üllatuseks on kaksikümneks lätlast.

Lisaks tiitlitele lähevad mängu ka rändkaabud ja kantrimängijatele pühendatud kunstiteos. Rändavaks muutuvad need atribuudid muidugi

juhu, kui üritus õnnestub ja traditsioon kenasti jalad alla saab. Lootust selleks igatahes on — organiseerimistöö on enda peale võtnud Rein Ounap, kel kogemused teatrifestivalide ning folkikontsertide näol seljataga, õhtut juhivad Tõnu Raadik ja Peeter Volkonski, ansamblid harjutavad hoolega suureks võistumänguks.

Ent laada heaks läbiviimiseks on vaja ka publiku soosivat hoiakut. Sellepärast (kui Sul õnnestub 2.—3. detsembril piletit osta):

1. Ära unusta koju pääsmele lisatud loteriipiletit. See muutub õhtu käigus hääletamissedeliks, mille abil saad oma meelsust avaldada — kas parem on «Artell» või «Justament» või keegi kolmas.

2. Kuigi tegu pole stiiliõhtuga tema tavapärase tähenduses, pääsevad publiku hulka vaid Mehiko

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress 202400 Tartu, Ülikooli t. 18, TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 351 80. Hans Heldemannil nim. trükkikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. «TRÜ» ilmub reedeti.

«TRÜ»

«Тарту Рийблик Юлскоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

Püüdke mõeldavaid muutusi õppejõu töö struktuuris põhisuundades osutatud eesmärkide saavutamiseks konkreetse erida tegeliku õppeplaani näitel. Iga selleks ühe vanemõpetaja seestri õppetöö plaan 1986. aastal. Iga jätta vaatlusest kõrvale järelegemised, konsultatsioonid ja üldsemestris ühekorraldused või aregulaarsed õppetöö-alased tegevused, samuti ühiskondlikud koostused (mis peaksid põhimõttelilt jääma väljapoole tööaega), mis, nagu nädalase töötaja (NSV Liis on töönädala pikkus 41 tundi) ühiskondlike tegevuste (1. joon).

Õppejõu individuaalse tööplaani on neist määratletud loengute praktikumide maht, ülejäänud ühiskondlike tegevuste loengute ettevalmistamiseks kulub mitu korda rohkem aega kui nende loen-

Omavalitsusest ja omavalitsusest

Igasugune õpilaste, olgu üli- või tavalistele, oma valitsus kannab vanu traditsioone. Omavalitsust prooviti juba Sparta sõjalistes õppeasutustes, kasutati ka reformat-sioonijate koolides, jesuiitide õppeasutustes jm. Alati oli omavalitsusel kindel eesmärk. Reformatsiooni-koolis olid dekuuriid tasustamata õppejõududeks ja muudeks ameti-meesteks: äratajateks, signalisti-deks, ettepalvetajateks... Jesuiidid kasutasid omavalitsust muuhulgas nühkimissüsteemi korraldamisel — igaüks valvas igaühe järele. Hili-sematel aegadel on omavalitsuse juures mõeldud ja räägitud kodani-kutunde kasvatamisest.

Mis on aga meil loodava üliõpi-lasomavalitsuse eesmärk? Asko Pohla mainib oma artiklis «OV sel-gemaks» OV projekti pispuiduse-na üldistada, OV-le valitud eesmärki tutvustava sissejuhatus puudu-mist.

Võttes mängureeglid vastu, loo-bume käesolevas samuti OV mõtte üle arutlemisest.

Asko Pohla kirjutise lugemisel tekkinud *OV-imago* entroopia vä-hendamiseks oleme sunnitud for-muleerima oma vastuse konkreet-setes teesides.

1. Käesolev situatsioon meenu-tab ära vahetamiseni «Edasi»-dis-kussioonide eelset seis, kus mit-mesuguste projektide koostajad loo-busid igasugusest vaimsest kontak-tist nendega, kelle jaoks projekt mõeldud oli, rajades oma avalikus-

tatud opositsioonile suunatud vas-tuväited paljale demagoogiale.

2. AP-le tuleb au anda — ta on ära teinud kolossalse töö OV pro-jekti väljamõtlemisel, süstematisee-rimisel, juriidilise külje täpsustami-sel viimse pisiasjani. Kuid viga on selles, et kogu see värk on võetud õhust, seda sõna otseses mõttes.

3. Valimaks üliõpilaskonna poolt tunnustatud esindajaid, tuleb läbi viia mitte «kodanlik-demokraatliku valimiskampaania kogu mäng», vaid demokraatlik valimiskampaania ja demokraatlikud valimised. Siltide külgekleepimine on vähemalt ebaviisakas; huumoritaaju puudumi-ne pole küll taunitav, kuid kahet-sust vääriv siiski.

4. Reaalsuses üliõpilaste elu kor-raldama pole võimalik seada formaalseid ja müütilisi üksuseid, tu-leb teha panus üliõpilastele endile. Kursused ja nõukogud on ühikud paberite, aruandluse jaoks.

5. Uskudes, et «... üksikasjalik ja põhjalik ametijuhend on kursu-sevanemale vajalik selleks, et ta tõesti ka tööle hakkaks», loeb AP tegutsemise eelduseks ja tingimu-seks paberi olemasolu. Küsimus: kas ei peaks kiiresti asuma ham-maste puhastamise, sööklasabas seismise jmt juhendite koostamise-le, et ei saaks Saint-Exupery Re-base kombel ütelda, et «see asi on unarusse jäänud».

6. Käesolevate teeside autorite hulgas on äärmiselt eluvõõraid ja naiivseid inimesi, kes leiavad, et

nõukogude tudeng on väärt seda, et temasse uskuda ka ilma põhja-liku ja üksikasjaliku juhendita.

7. AP ei ole õigesti mõistnud ajutrusti ideed. See ei ole alterna-tiivne ega konkureeriv organisat-sioon ega printsiip tema OV-le. APs pahameelt äratanud sõnavõtt kirjeldas lihtsalt ühte juba olemas-olevat struktuuri. Ajutrusti print-siipi tunnistati ka konverentsil: kul-tuuritöö sektiisoonis otsustati edas-pidi korraldada klubi töö paranda-miseks ajurünnakuid.

8. AP eitab ajutrusti printsiipi, toetudes komsomoli- ja ai-büroode-le. Miks ta arvab, et komsomoli-tiiv ja ajutrust välistavad teine-teist või on antagonistlikud rühmi-tused?

9. Seegi pind on ebakindel — ai-büroosid polegi olemas!

10. OV funktsioonide fikseerimi-ne pole mingis mõttes samastatav OV mehhanismiga.

11. AP väide OV projekti heaks-kiitmisest juba OV sektiisoonis on ekslik. OV sektiisoonis heakskiitmi-sega ei tegeldud, asjakohast hääle-tamist ei toimunudki. (Siin: *autori arvamus. Toim.: vt. «TRÜ» nr. 34*)

12. AP tsiteerib oma viimati-nimetatud väite kinnituseks lõiku ELKNO TRÜ organisatsiooni kon-verentsi otsusest. Toodud lõigus peegeldub toetus OV printsiibile. Mitte OV projektile.

Üliõpilaskonda representa-tiivselt esindav iseorganissee-runud konsultatiivkomisjon

olevat. Kes meid siis ähvardab?!

Kas pole kogu see omavalitsus-buum liialt ennatlik? Kas saab kõiki inimesi vabaks teha loosun-giga «Olgem vabad!», ehk peaksid nad ise jõudma sellise vajaduseni.

Kokkuvõtteks tahaksime välja pakkuda mõned küsimused üldiseks aruteluks ja loodetavaks mõtteva-hetuseks:

— kas komsomoliorganisatsioon ja ametiühing on praegusel kujul ammandanud kõik oma võimalused;

— kas me oleme praegu kohe valmis täie vastutustundega vastu võtma projektides toodud kohus-tused ja õigused;

— kelle jaoks ja kelle initsiatii-vil on tekkinud omavalitsus.

Neile ja paljudele teistele küsi-mustele loodame vastust saada 8. det. kell 19 Tiigi 14 ühiselamu puhkeruumis toimuvast kohtumisest ELKNO TRÜ komitee asesekretäri Asko Pohla. Tulge kõik, keda ei ole ükskõikseks jäänud omavali-tusalgatus.

Et toodud mõtted said välja öel-dud komsomolikoosolekul, siis ol-gu selle kirjatüki autoriks ja alla-kiirutanuks

rakendusmatemaatika
III kursuse.

P.S.

Kui käesolev kirjatükk oli juba ajalehe toimetuses andmiseks val-mis, ilmus 28. nov. uus «TRÜ» leht töö-ise skolastikaga ELKNO TRÜ komitee asesekretäri A. Pohla arti-kli «OV selgemaks» näol. Mida selline ülesastumine peaks tähen-dama? Kas kirjutaja tõstis soovi tulihingeliselt kaitsta OV-d või te-ma väiklase mina pealesurumist teistele mõtteavaldajatele, kusjuu-res vägagi odavate võtetega. Pigem kaldub arvamus teise varian-di poole, ehkki autor avaldab arva-must mingi salapärase komisjoni nimel. Hämmastab loogikavaeste konstruktsioonide rohkus ja toodud argumentide ilmne läbimõtle-matus.

Kas tõesti segab praeguseid üli-õpilasiidreid töötamast ainult ko-hustuste üksikasjaliku loetelu puu-dumine? Samuti kaunistaks õigus-teaduskonna III kursuse tudengit teadmine, et M. Landi poolt välja-pakutud valimiskampaania ei ole mitte kodanlik-demokraatlik.

8. detsembril kell 18 O. Lutsu tn. 2. Kohale on lubanud tulla ja oma elamusi jagada mõned noored, kes on omaa'gatuslikult läbi teinud pikemaajalise nulldieedi.

Oma nõusoleku kaasesinemiseks ja küsimustele vastamiseks on and-nud mitmed arstiteaduskonna õppe-jõud.

KAIDO REINASTE
stomatol. osak. II k.

Kas OV=oma valitsus

Olen huviga jälginud mõtteva-hetusi omavalitsuse ümber ülikoo-li ajalehe veergudel. Jälgisin neid ka aastail 1968—1973, mil olin ise tudeng. Ka tol ajal räägiti sellest palju ja üht-teist saavutatigi. Praegu aga jääb mulje, et arutlejad nagu päriselt ei teagi, mis see omavalitsus siis tegelikult oleks. Ning veel üks kahtlus tekib: mil määral üliõpilased üldse on val-miski valitsemist oma kätteesse võt-ma?

Teeksimise ühe mõttelise eksper-i-mendi.

Oks ühiselamu kuulutataks täies-ti vabaks igasugusest välisest kont-rollist ja sekkumisest ja antaks täies koosseisus elanike endi val-dusse. Ütleme, esialgu kasvõi üheks õppeaastaks.

Haldusprorektori sanktsiooniga antaks ühiselamu elanike käsutusse rahasumma, mis tavaliselt kulub selle ühiselamu majandamiseks. Kõik muu jääb elanike endi otsustada. Nad võivad

palgata komandandi omal äranä-gemisel ja nii palju personali, kui vajalikuks-võimalikuks peavad. Nad võivad muretseda-uuendada inventari, teha remonti, ehitada ümber, paigutada elanikke tuba-desse nii, nagu ise heaks arvavad, või võtta neilt õigus ühiselamus elada; lubada ühiselamusse sisene-da ja seal viibida vaid neil, keda ise tahavad jne. jne. Vajaduse kor-ral võib kogu elanikkond end ise maksustada, korraldada korjandu-si vms., kui näiteks eelarve lõhki läheb või otsustatakse kulutada millekski rohkem kui olemasolevad summad võimaldavad: kasvõi tele-foni kodukeskjaama ehituseks, koh-viku või sauna sisseseadmiseks jne. jne. Omavalitsuslik juhtorgan moodustatakse omal äranägemisel elani-ke üldkoosolekul, mille pidamise reeglid loodaks jällegi ise.

Mis toimuks sellises ühiselamus? Ei tea. Aga tahaks väga teada.

TÖNN SARV

Vastus ÜP kriitikale

Käesoleva artikli ilmumine on tingitud kahes viimases «TRÜ» numbris ilmavalgust näinud mit-metest kriitilistest artiklitest, mille sisuga ma täielikult nõustuda ei taha. Põhilise osa sellest kriitikast, mis üliõpilaspäevade orgkomitee aadressil tehti, võtame omaks; on aga mõningad asjad, mis vajavad pisut selgitust.

Esiteks: üliõpilaspäevade ava-mine. See, et Tartu üliõpilaspäevad '86 avati esmaspäeval, ei tähenda hoopiski seda, et eelmise päeva üritused, sh. ka segakoori «Noo-rus» kontsert, oleksid toimunud väljaspool üliõpilaspäevade prog-rammi. Pole ehk obligatoorne, et mingist ürituse sarjast enne amet-likku avamist midagi toimuda ei tohi. (Tasub meenutada kasvõi NSV Liidu rahvaste suvesparta-kiadi, kus võistlused algavad juba kevadel, ametlik avamine on aga alles augustis või septembris.)

Iseasi on, kuidas see avamine välja kukkus. Elkoige on see meie süü, et üritus praktiliselt lä-bi kukkus. Ainult üks väike kor-rektiiv: sõnavõtja EPast oli aya-misel täitsa olemas ja võttis sõna kah. Nii et naaberkõrgkool vaban-dagu meid selle ebatäpsuse eest, mis 21. novembri «TRÜs» üliõpi-laspäevi kajastavas artiklis sisse lipsas.

Teiseks: kõnevõistlus. Kõnevõist-

luse žüriile heideti ette, nagu olek-sid parematele määratud auhin-nad kuhugi maha jäänud või ka-duma läinud. (vt. 28. nov. «TRÜ»).

Nii see päris ei olnud. Auhinnad olid täiesti olemas. Paraku ei kuu-lunud aga žürii koosseisu ühtegi selgeltnägijat, kes oleks olnud suuteline võitjat ette ära arvama. Sel põhjusel ei saadud ka tänukir-ju varem valmis kirjutada. Jääb vaid loota, et auväärt žürii end parandab ja tulevikus ka eelpool nimetatud omadustega isiku oma koosseisu arvab ja järgmiste kõ-nevõistluste auhinnad võitjatele kiiremini kätte jõuaksid.

Kolmandaks: tärnikesega lugu. Vale on arvamus, nagu ei eelda-nuks orgkomitee tudengite endi initsiatiivi. Eeldas küll, ja seda initsiatiivi ka tuli. Tõsi küll, vä-hem kui oleksime tahtnud, prakti-liselt ainult ühe ürituse piires (pannkookla), aga hea märk on seegi.

Ja veel — TRÜ peahoones pres-sistendil olnud lehekestelt ei saa küll ühtki mõistlikku ettepanekut välja lugeda (vähemalt nende seast, mis eelmise lehenumbri «Tärnikesega loos» ilmusid), tegu oli üksnes arvamustega.

Tartu üliõpilaspäevade
orgkomitee esimees
AIN LEPIKULT

Võru- ja Valgamaal...

...käis novembri alguspäevil seekordne, osalenute arvult suurim kunstilooring ekskursioon. Tauli-sed paaripäevased tutvumised Ees-ti erinevate paikadega on muutunud traditsiooniks. Varem on käi-dud Põhja- ja Kesk-Eestis, Saare-maal ning mujal.

Tegemist pole pelgalt lõbusõitu-dega. Teavet külastatavate vaata-misväärsuste kohta annavad üli-õpilaste endi koostatud ettekan-ded.

Huvitavat arhitektuuri nägime mitmes mõisas, mainida võiks Sangaste ja Hummuli historistlik-kus laadis, Taagepera ja Holdre juugendstiilis losse. Meeldiva mul-je jättis hoolitsetud mõisaansam-bel Väimelas.

Viibisime ka Puigal, kohas, kus 1920. aastate alguses suvitas Tug-las ja mitmed teised tolle aja kul-tuuritegelased.

Võru koduloomuuseumiga õnnes-tus tutvuda juhataja V. Kengi as-

jatundlike selgituste kaudu, samas nägime ka muuseumi väärtuslikku ajaloolise mööbli kogu.

Teise päeva lumesajune vara-hommik leidis meid juba linnaeks-kursioonil Valgas, juhendamas ko-halik ajalooõpetaja D. Osolins.

Keskaegseid kirikuid pole Lõuna-Eestis säilinud palju, kuid Võru-maal Urvastes paikneb tähelepanu-väärne ehitus — ainus säilinud ba-siilika Eestis maakirikute seas.

Ent kunstiajalooliselt väärtuslik-ku ei paku vaid minevik. Tänapäe-va arhitektuuri head näidet, Too-mas Reinu projekteeritud keske-noonet nägime Valga rajooni Le-nini-nimelises kolhoosis.

Mida öelda lõpetuseks? Taas lei-dis kinnitust teadmine, et Eesti ri-kas aja- ja kultuurilugu väärib paremat tundmist. Selle poole püüab ka kunstilooring.

SIGRID TAE,
ajaloo IV k.

Munakilb '86 bio-geo ühiselamus

«Küsimusi ei tea, vastuseid ei tea. Mune on 130, nii et jagub kõi-gile.» Nõnda alustas Erik Puura (geol. III k.) nüüd juba traditsioo-niliseks muutunud «MUNAKILBA». 8. korrus Leningradi mnt. ühisela-mus oli võistlejatest ja pealtvaata-jatest pungil. Esindatud olid bio-geo kõik osakonnad kõigi kursus-tega, oma võistkond oli välja pan-dud vilistlastelt.

«Mitu keedetud kartulit tuleb võtta singi-puuviljasalati tegemi-seks, kui võetakse 100 g marinee-ritud ploome,» kõlab küsimus. Oige vastus, nagu selgub, on 2—3 kar-tulit ja isegi need, kes pakkusid 4 väikest, ei leidnud žürii silmsi armu. Munad kõlksusid vaid täiesti õige vastuse eest võistkonna pan-nile.

«Popmuusikast», «Allakäiguspi-raal», «Kilux», «Direktori eraelu», «Karupoeg Puhh», «Pedagoogika ajalugu», «Laule pulmadeks» ja veel 33 raamatu nimekirja rippus seinale. Kõik võistkonnad võisid nende seast järjekorras sobiva va-lida. Võistlejate poolt anti ka lehe-küljenumber, žürii esimehel ja üht-lasi ainsal liikmel Erikul jäi üle valitud raamatu valitud leheküljelt küsimus välja otsida.

Võisteldi suure entusiasmi ja ha-sardiga viimse munani, siis jooksid võistkonnad oma munapannidega pliidirõngaid vallutama.

PILLE RENTEL
Bio-geo pressisekretär

Kas ikka edasi raisata või...?

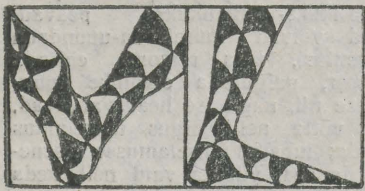
Akadeemik KAPITSA ON ÖEL-NUD, et inimese elus on mitmeid perioode, üks neist on isenda raiskamise periood kõige kuldse-mas eas (vanuses 14—20 a.). Selles kaunis eas raisatakse end mit-meti.

Üks viisidest on praegu mood-saks saanud pikaajaline nälgimine ehk nn. nulldieet. NEED õpetused levivad iseäraliku kiirusega ja jär-gijaid leidub. Seesugune tegevus

võib-olla isegi üks oma iseloomu tugevuse proovimise viise ning anda ka teatava vaimse nautingu, kuid niisugused ettevõtmised ilma arsti kontrollita võivad kujuneda ka tervise raiskamiseks. Sale ja kaunis saab olla ka ilma pikaajalise nulldieedita.

KUIDAS seda teha ja mida sil-mas pidada nulldieedi puhul — sel-lest kõnelebki toitumiskoolis arst TOOMAS VAPRA esmaspäeval,

Biblia pauperum ehk mõned sõnad teatri kaitseks

«Teatrit —, nagu kunsti üldse — olen ma ikka pidanud Biblia pauperum'iks, pildipublikiks... Seepärast on teater alati olnud rahvaskooliks noortele, poolharitlastele ja naistele, kellel on veel säilinud madalamat sorti võime petta end ise ja lasta end petta, see tähendab illusiooni saada, kirjaniku suggestiooni vastu võtta.» Selle mõttekõige on kirja pannud A. Strindberg eessõnas oma näidendile «Preili Julie» («Fröhen Julie»).

Üliõpilased on see huvitav inimkattegoria, kelle puhul peaks vähemalt kaks suure dramaturgi poolt esitatud tingimust täidetud olema — üliõpilased on kahtlemata noored ja vastavalt andele ning viisilvusele tõusnud enamasti poolharitlase seisusesse. Tütarlaste, õigemini daamide osakaal alma mater'i seinte vahel ei tohiks samuti just tagasihoidlik olla. Seega üliõpilaste vaimuelus peaks teater figureerima kui Academia Gustavia-na üks kaalukamaid osi. Paljude jaoks ta seda on, veelgi suuremale hulgale paraku mitte. Selle kategoorilise ja veidi ehk ülekohtusegi väärtuse luban endale, olles käinud «Poeedi ja idioodi» esietendusel. Kurb fakt — saali oli kogunenud vaid 60–80 noort inimest. Ülikoolis õppivate tudengite arv on mõnevõrra suurem. Kõikidesin osakonnakaaslasti.

Teatritõukajaid tulevaste lehenegrite seas polnud, teatromaane 2–3 siiski leidus. Keskmiselt lükatse teatrimaja üks valla mõned korrad kuus. Tihedus ühtib keskmisega Eestis ja seepärast usun, et ankeedivastused lubavad teha üldistavaid järeldusi.

Teatris ollakse pettunud. Miks? Põhjusena pakuti nõukogude nn. uue laine lavastuste soliidset osakaalu meie teatrite repertuaaris («Vastutus» Pärnus ja Tallinnas, «Katastroof» Tartus, «Seoses üleminekuga...» Tallinnas jt.). Ometi peaksid riigi majandus- ja sotsiaalsed probleemid vähemalt osale ajakirjandustudengitest huvi pakkuma. Ilmselt on viga pakutava vormis. Ebasõmpaatse mulje kujunemisele on aidanud kaasa näidendite nõrk dramaturgia, kui mitte selle puudumine. Et meie arvamus mitte subjektiivselt ja ekslikult, noorusele omaselt eitavaks pidada, lugege võrdluseks ajakirja «Teatr» juunikuu numbrit. Ka Moskva kriitikud halvustavad «Vastutuses» tegevuse vähesust ja ajakirjanduslikku stiili dialoogides. B. Turovski: «Ausalt öelda, see polnud näidend, vaid vestlus ilma tegevuseta.»

Kas vaadelda neid näidendeid

kui aja märke, mille loojad pakuvad momendi ekstremaalsemaid probleeme ühiskonnas? Minevikus on see ikka ajakirjanduse pärisosa olnud. Teater on vilets tribüün selisteks eesmärkideks, kuivõrd veendunud bürokraadid jt., kellest me hädad tulenevad, tavaliselt teatris ei käi. «Vastutusest» ja «Katastroofist» teist «Käopesa» paraku ei tulnud.

Dotsent Marju Lauristinile kuulub mõte, et kui ajakirjandus ei saa oma ülesannetega toime, siis astuvad automaatselt tema rolli teised ühiskondlikud institutsioonid, ka teater. Pikka aega meie press sisuliselt vaikus, pakkudes vaid roosakaid kreemlugusid progressist. Ta kriitiseeriv roll jäi täitmata. Tegevusse asus kirjandus, ka näitekirjandus kui oludest süiski vähem sõltuv nähtus. Praegu on murranguline aeg, kuid kriitika tase pole oluliselt tõusnud, kui jätta kõrval need lood, mis võitlevad aktiivselt joomarluse ja suitsetamisega (kui üliõpilaste vaenlasena nr. 1 laiskuse kõrval). Positiivse näitena nimetaksin S. Valneri artiklit «Kuhu edasi...» «TRÜ» nr. 30–31. Taolistel lugude vajalikkus on kaheldamatu ning mõju määratu. Selle kriitilise artikli ilmumise järel suitsetavad vaid kaks poissi meie toas (nagu varemategi aegadel). Tütarlaste hulgas on mõju kindlasti veelgi suurem.

Kuid tagasi teatri juurde. Nn. uus laine nõukogude teatris, juhul kui ta lainena matab enamiku teatreid enda alla, seab ohtu biblia pauperum'i tulevaste põlvete tarvis. Kui eeldada, et käesoleva hetke valusad küsimused lahendatakse, siis kahtlen, kas tulevikus neid näidendeid enam lavalaudadele tuuakse. Järeldus — meie ajastu näitekirjanduse klassika jääb sündimata. Kuid kirjandusteaduse algtõeks on seisukoht, et ideaalne teos ütleb omas ajas midagi olulist ning samas kannab oma kordumatut mõtet ka tuleviku jaoks.

Eelneva jutu võib ümber lükata teesiga, et näiteks «Scapini kelmused» või «Hamlet» näitavad toonase elu pahesid, naeravad või ironiseerivad nende üle, ja ometi on tõusnud klassikaks. On oluline erinevus — viimati mainitud teosed kujutavad üldinimlikke puudusi. Mišarini, Udami jt. lavatükkides tõusevad oluliseks, rügi ühiskondlikud vajakajad, mille taustal inimesed ja inimsaatused on muutunud peaaegu silmaga seletamatuks. Kasutades loo alguses olnud tsilaati vormub üleskute: «Argem muutkem teatrit kui pildipüüblit pildiajakirjaks!»

Eelnev kirjalik tekst oli ajakirjandusrebase püüde kaitsta teatrit ajakirjanduslikkuse eest. Ja lõpetagem lõiguga «Preili Julie» eessõnaga: «Siin on üks katsetus. Kui see on ebaõnnestunud, siis on aega küllalt uuesti katsetada!»

TAMBET KAUGEMA
žurnalistika I

Esma kursuslaste taidlus

Esma kursuslaste taidluskonkursi paremusjärjestus

1. Ajalooselased.
2. Keemikud.
3. koht jäeti välja andmata.
4. Juristid.
5. Geograafid.
6. Defektoloogid.
7. Kehakultuurilased.
8. Majandustudengid.
9. Žurnalistid.
10. Füüsikud.
11. Matemaatikud.
- 12.–14. Bioloogid, inglise filoloogid, arstid.

ERIPREEMIA

Parim meesnäitleja (Hamleti osatäitja ajaloolaste kavast) — Ilmar Raag. Parim naisosatäitja — Ma-

dis Morel. Parim tekstita roll (tööline žurnalistide kavast) — Taivo Paju. Kõige elulähedasema natuuri eripreemia — kassiga mees geograafide kavast. TTRi saavutuste eest — füüsikute kava. Naiste õiguste eest võitlemise ülemaailmse komitee eripreemia — defektoloogide kava. Eestis vähe viljeldud jaapani teatri populariseerimise eest — juristide kava. Keha ja vaimu vastuolu leevendamise püüde eest — kehakultuurilaste kava.

Kõiki preemiaga hinnatud taidlaid palume 10. det. kl. 20 tulla TRÜ klubi diskosaali. Kavas on sõbralik mõttevahetus žüriiga ja võitjate autastamine.

Tudeng, kas su tervis mitte kosutust ei vaja?

Kui vajab, siis astu veel täna läbi TRÜ arstipunkti Leningradi mnt. 25 II korrusel ja nõuta endale profülaktooriumi tuusik. Nimestatud asutus pakub Sulle peale soodsate ravi- ja puhkevõimaluste ka neljakordse kindlustatud toitlustamise. Pakutakse ka profülaktoorse toitumise tuusikuid, mille talongide eest saab nüüdsest süüa peale Leningradi mnt. 25 söökla ka Tähe

ja Nooruse tänava õppehoone sööklas. Sinul endal tuleb tuusiku hinnast tasuda alla kolmandiku — ainult 15 rbl. 30 kop.! Mõtle hästi järele ning tõtta! Lähim vahetus algab täna, 5. det. ning lõpeb 28. skp., järgmine vahetus algab 5. jaanuaril 1987. a.

TRÜ üliõpilaste ametiühingu komitee tervisekomisjon

Karskusest

EHK MIKS EI MAKSA SEDA ARTIKLIT LUGEDA

Minust tuhib mõnda üks prillitatud noormees. Vaatan tagasi, ennä — meie üliõpilaste karskusliikumise liidreid Taak Ginter.

Kätte jäi saamata ka dotsent Harri Kärtner ja ei aita mind huvitavas küsimuses vanemõpetaja Mati Janter ega ka teaduskonnast lahkunud dotsent Albert Paltser.

Nii jääbki saamata vastus küsimusele: «Kuidas on lood?» Tuleb vaid küsida iseendalt — on see tõsi, et õppejõudude karskusring algab rublase ringiga? Ja kui nende ring hakkab rublase ringiga, siis tekib küsimus, millise ringiga peaks hakkama üliõpilaste karskusring? Kas ümmarguse või lopergusega? Üliõpilaste seast kuulduv hääli, et tudengite karskusring moodustatakse nii ovaalne, et visuaalselt paistab lausa sirge. Siit tekib jälle küsimus: kes suudab üldse mõnda seda sirget käia? Reaüütilane küll mitte. Asi vajab eeltreeningut.

Mõni noormees on saanud innustust kunagi Inglismaal tegutsenud «masinapurustajast». Nad nimetavad end «pudelipurustajateks». Kui igaüks haaraks oma oda järele, kaoks ka antud ringi loomise põhjus ja seega ka artikli mõte. Nii et ma ei saa üldse aru, miks ma selle artikli kirjutasin. Ja ära sina ka loe.

Allkirja ei ole
(Õigusteaduskonna laualehest «Mõhk ja Kilps»)

Tuusikud üliõpilastele

Puhkekodutuusikud:

«Pühajärve» 1, 10.02–21.02 rbl. 13.80; «Pühajärve» 2 tk., 28.01–8.02 rbl. 13.80; «Pühajärve» 10 tk., 29.01–9.02 rbl. 13.80; «Pühajärve» 1, 17.01–28.01 rbl. 13.80.

Sanatooriumituusikud:

Pärnu «Estonia», luu- ja liigeste haigused 25.01–17.02 36.—; Haapsalu «Laine», luu- ja liigeste haigused 23.01–15.02 38.40; Haapsalu «Laine», luu- ja liigeste haigused 23.01–15.02 38.40; Pärnu «Rahu», günekoloogilised haigused 24.01–16.02 48.—; Pär-

nu «Rahu», günekoloogilised haigused 24.01–16.02 48.—; Kagu «Družba», närvisüsteemi haigused 25.01–17.02 48.—; Sotsi, vereringe- ja närvisüsteemi haigused 29.01–21.02 42.90; Sotsi, vereringe- ja närvisüsteemi haigused 29.01–21.02 42.90.

Avaldused I kvartali sanatooriumituusikute taotlemiseks esitada TRÜ üliõpilaste aü komiteesse.

Kääriku, 1.–31. det. 30 kohta, 12.–22. jaan. 30 kohta, 9.–13. märts 60 kohta, 16.–20. märts 60 kohta, 1.–12. aprill 30 kohta, 13.–24. aprill 60 kohta.

Uusi trükiseid

Ülo Lepik, Kalju Soonets. Pideva keskonna mehaanika II. Tartu 1986, 300 eks., 84 lk., 15 kop.

Retseptiülesanded. Ants Nurk, Leo Nurmand, Margareete Otter. Tartu 1986, 1500 eks., 72 lk., 15 kop.

Farmakologia õppetabelid. Margareete Otter, Leo Nurmand. Tartu 1986, 1000 eks., 64 lk., 10 kop.

Leo Päi. Vana arsti mõtisklused. (Tänapäeva meditsiini aktuaalseid probleeme.) Avalik loeng Tartu Riikliku Ülikooli arstiteaduskonna päeval TRÜ aulas 10. oktoobril 1986. Tartu 1986, 800 eks., 36 lk., 5 kop.

Juhiseid skeemprogrammeerimiseks ajajaotussüsteemis DINTES. J. Kiho, E. Saks. Tartu 1986, 300 eks., 40 lk., 5 kop.

Tuberkuloosi antibakteriaalne ravi. Metoodiline abimaterjal tuberkuloosikursuse omandamiseks. Koostanud Heinart Sillastu. Tartu 1986, 500 eks., 44 lk., 10 kop.

Tsentraalse hemodünaamika hindamine tetrapolaarse reopletüsmograafia abil. Metoodiline juhend. Koostanud Eevi Maiste. Tartu 1986, 1000 eks., 36 lk., 5 kop.

Algebra praktikum. Lineaarvõrandisüsteemid. K. Kaarli. Tartu 1986, 600 eks., 56 lk., 10 kop.

Ülo Hussar. Vereloome- ja immuunorganite histoloogia. Tartu 1986, 1000 eks., 44 lk., 20 kop.

Jaak Sootak. Isikuvastased kuriteod. Tartu 1986, 500 eks., 44 lk., 10 kop.

Eugen Kaitsa. Revisjon ja kontroll kaubanduses III. Tartu 1986, 300 eks., 56 lk., 10 kop.

Ilmar Rebane. Opetus kriminaalseadusest. Tartu 1986, 600 eks., 60 lk., 10 kop.

Ennu Sepp. Urotrakti operatsioonid. Tartu 1986, 1000 eks., 64 lk., 15 kop.

Tiiu Vilimaa. Les grandes etapes de la civilisation française I. Tartu 1986, 100 eks., 84 lk., 15 kop.

VENIA LEGENDI

Valve-Liivi Kingisepa avalik loeng «Võõrpärisnime ja nende tuleliste ortograafia» toimub 8. detsembril ph. aud. 128. Ootame kõiki huvilisi!

OTU VÄLISKIRJANDUSE RINGI

4. AASTAKONVERENTS toimub reedel, 12. detsembril k. 16 peahoone aud. 104. Kavas üliõpilasettekanded eesti-saksa kirjandussuhetest, Flaubert'i ja Dostojevski kokkupuudetest, Swinburne'ist, XVII saj. alguse inglise luulest, Kanada kirjanduse retseptisioonist Eestis jm.

OTU nõukogu

ENUREES LASTEL

Kolmapäeval, 10. detsembril kl. 18 toimub Linkbergi-nim. auditoriumis mammutkoosolek «Enurees lastel» pediatril (Reet Kinks, VI k.), neuroloogi (Mikk Jürisson, V k.), psühhiaatri (Ano Adams, V k.) ja lastekirurgi (Enn Tuulik, V k.) pilgu läbi. Oodatud on kõik tudengid ja õppejõud, eriti pediatrid! Järgneb diskussioon.

Ringide juhatused

KLUBIS

Laupäeval, 6. detsembril kl. 20–04 EESTI KANTRI AASTALAAT. Oma kaupa pakuvad ansamblid: KUKERPILLID, KAPELL, RODEO, ARTELL, KAVALERID, PAASU-POJAD, JUSTAMENT, RENTAAB-LUS.

Võistumäng eesti kantri isade tiitlile. Tants ja trall. Puhvet. Sašlõkki ei ole. Hernesupp on.

Pühapäeval, 7. detsembril kl. 21 DISKOHTU.

LOODUSKAITSE RING

Reedel, 12. detsembril kell 18 räägib (Vanemuise 46 aud. 327) Omar Volmer Põhja-Ameerika indiaanlastest.

TARTU NAK

esineb esmaspäeval kl. 17 Tartu Linna (Gogoli-nim.) Keskraamatukogus.

ÕIEND

Teatan, et TRÜ lehte nr. 34 («Portree-elamused») on sattunud viga. Tähistati minu 30ndat, mitte 50ndat juubelit.

E. TEGOVA

UUT TEATMEKIRJANDUST

24E—18. Encyclopedie complete de l'automobile de 1885 à nos jours. 2-e éd. Paris. Temps actuels. 1882. 688 p. Reg.: p. 686–688.

Maaõilma automarkide kirjeldused 1885. aastast tänapäevani. Fotod, neist 61 värvilist.

13E-22. Кино. Энциклопедический словарь. (Гл. ред. С. И. Ют-кевич). М., Сов. энцикл., 1986. 637 с.

Kokkusegurutud vormis filmikunsti ja filmiteaduse ajalugu.

Avaldame sügavat kaastunnet Carol Merzinile ema KERSTI-VERONIKA UIBO surma puhul.
TRÜ üliõpilaste ametiühingu komitee

Toimetaja kt. INDREK UDE

«TRÜ»

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress 202400 Tartu, Ülikooli t. 18, TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 3 51 80. Hans Heidemannil nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. «TRÜ» ilmub reedeti, Tellim. nr. 5173. MB-10882. Tiraaž 3000. Maht 1 trükipoogen.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

TRÜ TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 36 (1470)

Reedel, 12. detsembril 1986

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

Mõtisklusrida: „Kas minust sõltub teaduse edasimineku juba täna?“

● TÄNA KL. 14 SAAVAD AULAS KOKKU ÜTO LAUREAADID ●

Käesoleval aastal esitati üliõpilaste teaduslike tööde vabariikliku konkursile 674 tööd (1985. a. 676 tööd), neist 217 TRÜst. Peakomisjon otsustas autastada 242 võistlustöö autoreid. Kõige suurema arvu auhinnatud töödega oli esindatud TRÜ (95 tööd), järgnesid TPI (76), EPA (38), TPedI (24), TRK (5) ja ERKI (4). Vabariikliku konkursi kõrgeima autasu, I järgu diplomi, rinnamärgi ja rahalise preemia (a rbl. 75.—), saavad TRÜ-st 19 teadustöö autorid, I järgu diplomi ja rinnamärgiga autastatakse 50 tööd ja II järgu diplomi ja rinnamärgiga 26 tööd autoreid. TRÜst esitas auhinnatud võistlustöid kõige rohkem filoloogiateaduskond (21), kõrgeima autasu pälvinud uurimusi oli rohkem arstiteaduskonnas (4 tööd) ja füüsika-keemiateaduskonnas (4 tööd).

Kes pälvisid vabariikliku autasu?

I järgu diplomi, rinnamärgi ja rahalise preemiaga autastati järgmisi TRÜ üliõpilasi:

1. Arstiteaduskonna V k. üliõpilasi **Andres Johanson**, **Peeter Essi**, II k. üliõpilasi **Valeri Tiganikku**, **Alar Seppa** töö «Küüliku kõhunäärme välissekretorse talitluse regulatsioonimehhanismide uurimine» eest. Juhendaja: ass. I. Vaasa.
2. Arstiteaduskonna IV k. üliõpilast **Aavo Langi** töö «Haloperidooli pikaajalise maustamise mõju tseruleeni käitumuslikele efektidele» eest. Juhendajad: prof. E. Vasar, van.-teadur E. Vasar, asp. Soosaar.
3. Arstiteaduskonna V k. üliõpilast **Andrus Loogi** töö «Aortokoronaarne šunteerimine ägedast müokardi infarktist põhjustatud südame vatsakese raske kahjustuse korral» eest. Juhendaja: n.-teadur T. Meren.
4. Arstiteaduskonna VI k. üliõpilast **Margus Ulsti** töö «Ajuverevoolu dünaamika taalamuse stereotaksilise termokoagulatsiooni järgselt» eest. Juhendajad: prof. A. Kaasik, ass. T. Asser.
5. Ajalooteaduskonna V k. üliõpilast **Tõnu Tannbergi** töö «Nekrotikohustus ja maamüüts Balti kubermangudes» eest. Juhendaja: prof. H. Ligi.
6. Bioloogia-geograafiateaduskonna V k. üliõpilast **Kaia Koppelmaad** töö «Fenooli lagundavate bakteritüvede biokeemiline ja molekulaarbioloogiline iseloomustus» eest. Juhendajad: dots. A. Heinaru, n.-teadur M. Kivisaar.
7. Filoloogiateaduskonna V k. üliõpilast **Roman Leibovit** töö «F. I. Tjutševi ja M. I. Lermontovi lüürika ruumiline mudel» eest. Juhendaja: prof. J. Lotman.
8. Filoloogiateaduskonna V k. üliõpilast **Lea Pildi** töö ««Helisev maailm» A. P. Tšehhovi proosas 1880.—1890. aastatel» eest. Juhendaja: prof. Z. Mints.
9. Füüsika-keemiateaduskonna V k. üliõpilast **Anu Kõiva** töö «Muskariini retseptori kooperatiivsete omaduste muutusest tema solubilisatsioonil» eest. Juhendaja: dots. J. Järv.
10. Füüsika-keemiateaduskonna V k. üliõpilasi **Armin Seppa** töö «Alküülsulforaadi reaktsioon natiivse ja modifitseeritud atsetüülkoliinesteraasiga» eest. Juhendaja: dots. J. Järv.
11. Füüsika-keemiateaduskonna V k. üliõpilast **Heiki Sõnajalga** töö «Pidev hüübivõime muutused moodidega värvilase ja selle kasutamine ruumilis-ajalises holograafias» eest. Juhendaja: füüs.-mat. kand. R. Kaarli.
12. Füüsika-keemiateaduskonna üliõpilast **Priit Truusalu** töö «LIKSO₄ kristalli madaltemperatuurse gaasi uurimine valguse kombinatsioonhajumise meetodiga» eest. Juhendaja: füüs.-mat. kand. K. Haller.
13. Kehakultuuriteaduskonna IV k. üliõpilast **Riina Alvret** töö «Kõrgema kvalifikatsiooniga naiskorvpallurite lihaste biomehaaniliste omaduste võrdlus» eest. Juhendaja: dots. A. Vain.
14. Majandusteaduskonna diplomandi **Kiira Svistši** töö «ETKVL Tartu Rajoonidevahelise Kaubabaasi kaubakäibe analüüs» eest. Juhendaja: v.-õp. J. Alver.
15. Majandusteaduskonna diplomandi **Tõnu Heina** töö «Determineeritud ja stohhastilise analüüsi ühendamine» eest. Juhendaja: dots. J. Reiljan.
16. Matemaatikateaduskonna V k. üliõpilase **Toomas Kiho** töö «Parametri optimaalsest valikust Lavrentjevi meetodis» eest. Juhendaja: prof. G. Vainikko.
17. Matemaatikateaduskonna V k. üliõpilast **Taimo Saani** töö «Iteratsioonmeetod summeerilise maatriksi omavektorite ja omaväärtuste leidmiseks» eest. Juhendaja: prof. G. Vainikko.
18. Oigusteaduskonna VI k. kaugõppeüliõpilast **Olga Danilovat** töö «Ülevenemaalise Erakorralise Komisjoni organiseerimine ja osa võitluses kontrrevolutsiooniga 1917.—1921. a.» eest. Juhendaja v.-õp. M. Ruus.
19. Oigusteaduskonna V k. üliõpilast **Peep Pruksi** töö «Ülekuulatava emotsionaalse pingeseisundi diagnostika instrumentaalanalüüsi meetodil» eest. Juhendaja: dots. R. Maruste.

Vabariikliku konkursi laureaatide austamisaktus toimub TRÜ aulas reedel, 12. detsembril kl. 14.

JAAK MAAROOS,
ÜTO Vabariikliku Nõukogu esimees

Parimad ringid

TRÜ ÜTO ringidevahelise võistluse parimad 1985/86. õa.:
loodusteaduskonnadest — zooloogia ring (esimees K. Metsaorg, juhendaja prof. H. Remm);
— neuroloogia ring (esimees M. Kuklane, juhendaja dots. M. Mägi);
humanitaarteaduskonnadest — ajalooring (esimees T. Lukas, juhendajad dots. T. Rosenberg ja õp. V. Tamul).

Kuidas elad, laureaat?

● TOIVO MAIMETS, bioloogiakandidaat, Biokeskuse teadussekretär, üleliidulise konkursi laureaat 1979, olnud TRÜ ÜTO nõukogu aseesimees.

Huvi molekulaarbioloogia vastu sai alguse keskkooli lõpuklassidest. Osalesin vabariiklikel keemiaolümpiaadidel. Ohel nendest pidasid huvitava loengu praegused teadusdoktorid Märt Saarma ja Richard Villem. M. Saarma oli muuseas esimene ülikoolist, kes sai üliõpilastöö kõrgeima autasu, NSV Liidu TA medali. Enne keskkooli lõpetamist käisin laboris nõu küsimas, millisesse teaduskonda on parem dokumendid esitada. Vastati, et ükskõik millisesse, ainult mitte kehakultuuri. Nii ma siis 1975. aasta I kursuse bioloogiastudengina molekulaarbioloogia laboris alustasin.

Tollal alustatud tööle valgu sünteesi mehhanismi uurimisest sai enda jaoks punkt pandud 1984. aastal kandidaadiväitekirja kaitsmisega Moskva ülikoolis. Uueks uurimisteenaks on onkogeeni struktuur ja funktsioon. Selle teemaga tegeldakse palju Inglismaal. 1985. aastal viibisin minagi Marie Curie Memoriaalfondi uurimisinstiituis, mis asub 20 miili kaugusel Londonist väikelinna Oxtedi lähedal. Memoriaalfond on loodud vähihaigete uurimiseks ja raviks.

Mida soovitada praegustele tudengitele? Kui on huvi ja tahtmist, asuge kohe tegutsema. Vabariiklik geeni- ja rakutehnoloogia biokeskus saab varsti aastaseks. Tartusse hakatakse ka oma hoonet ehilama. Noori inimesi on teaduskeskusesse väga vaja. Tulevast kaadrit hakkavad keskusele ette valmistama kaks uut kateedrit, millest üks on praegu reorganiseerimisel ning teine loomisel. Kuid huvilised võiksid ka ise keemiahoone IV korruusel molekulaarbioloogia labori üles leida. Ohte võib aga öelda. Laborisse on hilja tulla IV kursusel, siis võib ülikooli lõpuks vaid nõudepesu selgeks saada. Kogemused näitavad, et õige aeg on I—II kursusel.

● TRÜ teadusosakonna plasmidibioloogia laborist saime jutule kohe kolme laureaadiga: 1984. aastal NSV Liidu TA medali saanud MAIA KIVISAAR, kes töötab laboris 1981. aastast, ülikooli sai läbi 1983, praegu nooremteadur;

1985. aastal üleliidulise konkursi medali saanud ALLAN NURK tuli laborisse 1982. aastal, ülikooli lõpetas 1984., ka tema on nooremteadur. Mõlema võistlustöö juhendajad olid dots. A. Heinaru ja ENSV TA KBFI nooremteadur,

praegune Põlva Biotehnoloogia Rakenduskeskuse programmi üldjuht JAAN HABICHT, kelle töö pälvis üleliidulise konkursi medali 1981. a.

J. Habichtilt kuulsime, et kõigi kolme töö temaatika puudutab looduses raskesti lagundatavate ühendite mikrobioloogilise degradatsiooni molekulaarseid aluseid ja selle rakendamise võimalusi. Tudengina alustatud tööd jätkatakse tänagi ja selle rakenduslik suund kujuneb ka Põlva programmi üheks temaatikaks. Selle praktilist tähendust meenutavad reostusallikad on ju kõikjal olemas, ja mitte ainult Põlvas.

Plasmidibioloogia, nagu sai kirja pandud, tegeleb väga spetsiifiliste probleemidega. Kuid nagu kogu molekulaarbioloogia, annab ta tohutuid võimalusi nii teoreetilisele kui ka praktikulele. Kui vaid ülikooli poole pealt vaadata, siis tänapäevane uurimine vajab lisaks bioloogidele, kvalifitseeritud keemikut, matemaatikut (arvutustehnika), õigusteadlast (keskkonnakaitse õiguslik tagamine; uute teadusmeetodite autorikaitse) jne. Seetõttu tahaks soovida tudengile, kes kavatseb teadusesse astuda: tuleb teha enda kallal palju tööd, et silmaringi laia ahtaks ei jääks. Vajalik on ju inimese üldine haritus, sest töö nõuab kokkupuudet paljude teadustega. Nõue, et üldine silmaring oleks laiem. See kehtib kõigi teaduste kohta, mille-iganes ka ei tegeletaks.

(Järg 3. lk.)

● MIS SEE MUUD ON KUI... UUS ÜHISELAMU? Lähemalt loe 2. lk.

Mõtisklusrida: „Kas minust sõltub ka komsomolielu tänane seis!“

● HOMME KL. 10 ALGAB «VANEMUISES» TARTU LINNA KOMSOMOLIKONVERENTS ●

Viinis

osales pressikonverentsil Eesti NSV delegatsiooni koosseisus õigusteaduskonna dekaan dots. Eimar Rahumaa. Kohtumise eesmärgiks oli sisse seada ja arendada kontakte ajakirjanike, teadlaste, kunstitegelaste ja teistega. Tartust oli delegatsioonis ka partei linna-komitee teine sekretär Albert Saunanen.

Inglismaalt

Filosoofia kateedri juhataja filosoofiadoktor Eero Loone saabus Suur-Britanniast, kus ta viibis 13. oktoobrist 30. novembrini rea ülikoolide ja Briti Akadeemia külalisena. E. Loone pidas loenguid K. Marxi arenguteest, nõukogude filosoofiast ja ühiskondlik-majanduslike formatsioonide teooriast Londoni, Oxfordi, Cambridge'i, Glasgow' ja Ida-Anglia (Colchesteri) ülikoolis. Loengud äratasid elavat tähelepanu, kõrget hinnangut neile tõendab Cambridge'i ülikooli kutse E. Loonele tulla Inglismaale tagasi vähemalt pooleks aastaks.

HARRI INTS

Ungari

külalised Judit Nyerges ja Márta Visóczyki töid soome-ugri keelte kateedri dots. Paula Palmeosele meeldiva kingituse. Rahvusvaheline Ungari Filoogia Selts otsustas autastada Paula Palmeost teenete eest ungari filoloogia edendamisel János Lotzi mälestusmedaliga. See anti kätte eile nõukogu saalis.

Moskva viis päeva

möödusid imekähku: Keskteleviisioon, «Mosfilm», «Komsomolskaja Pravda» lisaväljaande «Sobessedniku» toimetuse, Moskva ülikool, NSVL Ajakirjanike Liit, Kinomaja. Lisaks veel mitmed filmivaatamised ja arutelud, kohtumine ajakirja «Sovetski Sojuz» peakunstinna Aleksandr Zitomirski ja Eesti Raadio Moskva erikorrespondendi Marika Viilaga. Põneva nädala eest tänu Ajakirjanike Liidu töötajale Tiitu Laansoole ja noorsooajakirjanike sektsiooni juhatajale «Nooruse» toimetajale Linda Järvele. Jaanuaris, kui lehes rohkem ilmumist, püüame Moskvasse sõnas ja pildis tagasi tulla. Tartust osalesid mõlema kõrgkooli lehe toimetajad.

VARJE SOOTAK

Tartu Kirjanike Majas

istusid teisipäeva õhtul ühise laua taga Noorte Autorite Koondise ja TRÜ parteikomitee ideoloogiasektori liikmed. Ülikooli juhtkonna poolt oli kohal õppeprorektor Valter Haamer. Arutati NAKlaste avaldamisvõimalusi, kirjastamisprobleeme jm. Mitmed noorte ettepanekud («TRÜ» vahelheit, oma klubimaja jt.) kaalutakse ülikoolis läbi ning veebruaris tulla kokku.

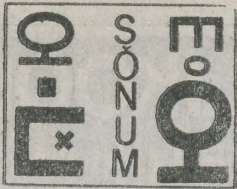
Teeõhtu nonsensiga

UTU inglise keele ja kirjanduse ring pühendas 1. detsembril õhtu «Sophokleses» väga iseloomulikule nähtusele inglise kirjanduses — nonsensile. Õhtu sisustas esimene kursus. Sissejuhatajaks esitasid Ene-Reet Soovik, Triinu Pakk, Anneli Külaots ja Aet Varik peatüki Lewis Carrolli Alice'i-raamatust, «Mad Tea Party» (jabur teeaudkond). Järgnevates ettekannetes said kuulajad lühilühivaate nonsens-värsist ning selle peamistest viljelejatest inglise kirjanduses. Elevust tekitas limerikkude kirjutamise võistlus, mis andis üllatavalt häid tulemusi. Ne'i kõige vaimukamat limerikku märgiti ära asjakohaste auhindadega.

Infonädal

Mitmed infoteoreetikud on väga tõsiselt väitnud, et peatset saabuvad infoühiskonnas on võimalus ellu jääda vaid kõige kohanemisvõimelisematel, neil, kes oskavad infot hankida ning kasutada.

15.—19. detsembrini toimub teadusraamatukogus infonädal. Elu ja surma vahel valimisest seal veel juttu ei ole, loodetavasti saavad aga teadusse pürgijad siit abi oma teadustööde väiksema vaevaga lõpetamiseks. Teadmiste värskendamine infootsingute vallas ei võiks

liiga teha ka kogenud teadusmeestele ja -naistele.

Alates esmaspäevast on uudiskirjanduse saalis eksponeeritud näitus «Infoväljaanded ülikooli raamatukogus». Esmaspäevast reedeni kella 8—17-ni on infoosakonnas töötajad samas valmis konsulteerima kõiki huvilisi infoväljaannete, infoorganite süsteemi jms. küsimustes. Kateedritel on võimalus saada ka väljatrükke infoväljaannete kohta loodud andmebaasist. Kateedrite ja laborite kollektiividel palume grupikonsultatsioonideks eelnevalt kokku leppida telefonil 3 24 67 või tulla ruumi 267 — TR infoosakonda.

Teisipäeval, 16. detsembril kl. 15 algab infoõppus aspirantidele.

Neljapäeval, 18. detsembril kl. 15 antakse ülevaade teadustööde deponeerimisest. Samas räägitakse ülikooli õppejõudude ja teadurite tähelepanust mõnevõrra teenimatult kõrvale jäänud Üleliidulisest Teadusliku Informatsiooni Keskusest, kus säilitatakse NSV Liidus ning VMAN maades kaitstud dissertatsioone ning valminud teadustöid. Juttu tuleb ka sellest, kuidas on võimalik nendest materjalidest koopiaid tellida või teada saada, millist tähelepanu on võitnud meie endi poolt kirjutatud ning keskuses säilitatavad tööd.

ÜLLE MUST, infoosakonna juhataja

Väliskirjanduse bülletään

On ilmunud bülletään 1985. aastal raamatukokku saabunud välisperiodika kohta. See erineb mõneti varasemate aastate analoogidest. Põhinimestikus on järjestus nüüd teadusalade kaupa. Lõpuosas on toodud kõik ajakirjad alfabetaalises järjestuses. Järgkorranumbri järgi leiab vajaliku väljaande süstemaatilise osast.

Mõne ajakirja juures puudub kohaviit. Sel juhul on tegemist uue väljaandega, mida veel ei ole jõutud kataloogida. Seetõttu ei leia nende kohta andmeid ka meie raamatukogu perioodikakataloogist. Kahe viimase aasta ajakirjad asuvad lugemissaalis.

Bülletääni «Raamatukogusse saabunud välisperiodika. 1985» jagatakse kõigisse kateedritesse ja laboritesse, asiast huvitatud võivad isikliku eksemplari saada raamatukogu infoosakonnast.

Eelteade OVst

8. detsembril algusega kell 19 toimus Tiigi 14 ühiselamu puhke-ruumis kohtumine ELKNO TRÜ assekretäri Asko Pohlaga.

Ürituse algatajaks olid rakendusmatemaatika III kursuse üliõpilased, kes eelmise lehenumbri kaudu kutsusid kuulama ja kaasa arutama ka teisi üliõpilasi, kel on küsimusi just OV teemadel.

Kohal oli umbes 40—50 inimest neljast teaduskonnast (ajalugu, filoloogia, juura, matemaatika). Vestlus läks kiiresti väga e'avaks. Küsimusi, väiteid, ideesid, fakte o'i nii palju, et sellel korral oma põhimõtteid juba selgemalt esitanud Asko Pohl'a ne'i kõigile üksi paraku ei suutnud vastata. Appi tuli EKP TRÜ komitee sekretär Paul Kenkmann.

Kogu ürituse üldist kõitvust näitab fakt, et lahkumise ajal alles kolmveerand üksteist õhtul, kusjuures nelja tunni jooksul ei tehtud ühtki vaheaega, kuigi ruum oli halvasti õhutatav.

Sellest kohtumisest on olemas lindistus, mille alusel ajalehes «TRÜ» ilmus kokkuvõte.

OV aktivist. Miks mitte ära kuulata, kuidas on näiteks matemaatikateaduskonnas juba enne OV printsiipide väljatöötamist iseseisvalt peaaegu kõirga kas hakama saanud või hakkama saamas Sensatsioonihuviline. Sulle pakutakse huvilise't i'usaid ia lõvaid mõtteid, kauneid repliike, teravaid, kuid samas ka tasakaalustatud situatsioone.

Keskmine üliõpilane, jututeemaks oli Sinu lähim tulevik!

JUTAANNUS, matemaatikute pressisekretär

Peet-Henn Kingisepp 50

10. detsembril sai 50 füsioloogia-kateedri dotsent Peet-Henn Kingisepp. Ta on sündinud Tartus arstiteadlastest ülikooli õppejõudude peres. Arstiteaduskonna raviosakonnas kiitusega lõpetamise järel 1961. aastal suunati ta individuaalplaani alusel õppima biofüüsikat füüsikamatemaatikateaduskonnas. 1970—1973 oli ta füsioloogiakateedri aspirant ja kaitstes 1973. aastal kandidaadiväitekirja. Pedagoogitööd alustas P.-H. Kingisepp juba 1962. aastal füsioloogiapraktikumide juhendamise. 1973—1975 oli ta spordimeditsiini ja ravikehaku-tuuri kateedri assistent. Neil aastail alustas ta välise hingamise uurin-guid Tartu Kliinilise Haigla funktsionaalse diagnostika osakonnas, kus töö jätkub senini. Füsioloogiakateedris töötab tänane juubilar alates 1975. aastast.

Teadustööd alustas P.-H. Kingisepp juba üliõpilasena — valmis kaks auhinnalist võistlustööd. Teadustöö põhisuunaks on olnud kardiovaskulaarsüsteemi ja hingamis-

süsteemi talitlusparameetrite pidev-jälgimine. Viimastel aastatel tegeleb ta välise hingamise automati-seeritud uurimisega. Ta on selles valdkonnas tunnustatud spetsialist, kelle huvipakkuvat lektoritööd on hinnanud täienduskursuslased, meie ülikoolis ja ka kuulajad väljaspool ülikooli. Kümmeaasta aasta vältel on ta TRÜ füsioloogiaringi juhenda-jana virgutanud teadushuvi paljude üliõpilastes ja viinud ringi teaduskonna ja ülikooli parimate hulka. Pikki aastaid on ta o'lnud kursusejuhendaja spordimeditsiini osakonnas. Ta on TRÜ füsioloogia-alase erialanõukogu ja hingamis-alase probleemkomisjoni liige, ühingu «Teadus» organisator oma kateedris, ENSV Tervishoiu Ministeeriumi meditsiiniterminoloogia komisjoni liige. Ülikooli taiduskol-lektiivide koosseisus on ta esinenud mitte ainult Tartus, vabariigis ja vennasvabariikides, vaid ka mitmetes välisriikides. Juubilaril kui ter-visesportlasel on vahele jäänud vist küll ainult mõni Tartu—Kää-

riku suusamaraton. Ja — lisaks kõigele muule — tagasihoidlikku, arukat, mitmekesiste huvidega ja head huumorit hinnata oskavat Peet-Henn Kingiseppa, kes alati kohe on valmis kaasa lööma, kui mingi töö nõuab tegemist, peetakse nii tööalastes kui ka töövälistes tutvusringkondades hästi meeldi-vaks seltsiliseks.

Kollegide nimel
ENNO HANSSON

Mõista, mõista, mis see on: 450 ust, 240 akent?

Just nii palju avausi on TRÜ uuel ühiselamul, mille valmimine pole enam mägede taga.

Ühel lumisel päeval saigi uudistatud, kuidas ehitus on laabunud. Põnev oli end kujutada õhuruumi ja 9. korruse vahepeale, kus töö-lisedki keskhommikul linna pano-raami nautisid.

Traadist tõmmates avaneb pa-raaduks. Iseseisev ekskursus viib läbi koridore ja juhtnupundarde, üle plaadi- ja raamihunnikute.

Imeväikesed toad osutuvad hoopis ruumikamateks kui esmapilgul paistab. P'aani järgi on neis ruumi vastavalt 2le ja 3le inimesele. Silmapetel

Liftišahtid ootavad lifte, prügišahtid prügi. Rasvakriidine «9» koridori aknal lõpetab meie tõusu. Viimane üks avaneb juba katusele, kust linna panoraaam ka lumesajus kenasti paistab. Liftiruumi seinad pannakse viimaseid kive.

Täna-homme lõpevad välistööd ning algab viimistlus. Siis lisanduvad 1. ehitusvalitsuse kümnele tehnikule ning kahekümnele puu- ja mürsepalale veel elektrikud, maalrid, krohvijad (kokku 60 inimest) ning muidugi ka ... üliõpilased ise, kelle hooleks jäävad koristustööd.

Vaatamata sellele, et igal korral paikneb korrapäraselt 12 boksi, igas 2 tuba, tekib ehitusjärgus fuajeesse tõeline labürint, millest pääsemiseks tuleb tahes-tahtmata tutvust teha ka keldripoolega. Keldris paigaldavad keevitajad torusid.

Lõpuks õnnestub ruumirägastikust leida ka meister Vambola Eesmaa, kes selgitab: «Alustasime 1985. aasta septembris. Ehitust kiirendasid kahel müüri-võistlused aprilli- ja juulikuus. Võistluste käigus laoti 3 korrust, kusjuures meie brigaad oli abiväeks. Nüüdseks on

müürid valmis ja küttesüsteemid paigas. Sooja hakkab andma Tulbi tänava katlamaja.»

480 kohaga ühiselamu võtmed antakse tellijatele üle 1987. aasta juunis, aadressiga Nooruse tn. 7.

Seoses ühiselamu valmisimisega on ülikooli ees veel üks suur mure. Ilus maja tahab ka ilusat sisustust. Reformvoodite asemel on kavas muretseda kena Leedu mööbel. Paraku ei võimalda seda eelarve. Jääb vaid loota, et ministeerium tuleb ülikooli palvele vastu ja eraldab vastavad summad.

Tõenäoliselt saavad uued ühis-kõõgiga korterid vanemate kursuste arstide käsutusse. Kas üürile pääsevad ka teised tudengid, näeme järgmise aasta 1. detsembril.

ENE VEIKSAAR
TAIVO PAJU,
žurn. I

Eksamite ja arvestuste sooritamise korrast

MATI SALUNDI, õppeosakonna juhataja

NSVL KKEH ministri käskkirj nr. 660 22. septembrist sätestab õppetöö korralduses mõndagi teistmoodi, sealhulgas ka eksamite ja arvestuste ümbersooritamist. Keh-tib ka 11. juunil 1973 kinnitatud eksamite ja arvestuste põhimäärus. Tuletagem sellest üht-teist meelde.

KURSUSEEKSAMID

tuleb teha õppeplaanis ettenähtud eksamissessioonil. Selle kohta koostatakse igal semestril rektori käsk-kiri, kus on kirjas ka sessiooni al-gus ja lõpp. Talvesessiooni kohta on igas kateedris rektori käskkirj nr. 1557-õ § 1 13. novembrist k. a. Dekanaatidel on õigus lubada edu-kalt õppivatel üliõpilastel eksameid sooritada enne tähtaega, kui on tehtud nõutavad praktilised tööd ja arvestus. Need üliõpilasi ei vabas-tata aga samal ajal jooksvast õp-petööst teistes ainetes. Ka nn. ar-vestussessiooni ajal ei tohi kannatada need ained, kus õppetöö jätkub tunniplaan järgi. Arvestusi ja eksameid ennetähtaegselt vastu võtavad õppejõud peavad aga silmas pidama, et see ei tohi kahjustada teiste ainetes huve. Tunniplaaniline õppetöö kestab eksamissessioonele päevani. Mingit lisavaheaega aasta lõpus ega ka aasta alguses pole õp-peplaanides ette nähtud. Eriti puu-dub see neid erialasid ja kursusi, kus sessioon a'gab 5. jaanuarist.

Nendele üliõpilastele, kellel ei õnnestunud mõjuvatel põhjustel (perekondlikud asjaolud, tervis, võistlusreisid) teha eksameid õigel ajal, määrab dekaan individuaalsed eksamitähajad. Kellel jäi tege-mata mitte rohkem kui kaks eksa-mit põhjusteta mitteilmumise või läbikukkumise tõttu, peavad võlg-nevuse likvideerima kevadsemestri faktiliseks alguseks. Tasub arvesta-da, et arstitöendiga ei saa läbiku-kkumist tagantjärele olematuks teha. Kui võlgnevusi ei likvideerita graa-fikus ettenähtud ajaks, eksamatriku-

leeritakse üliõpilane edasijõudma-tuse tõttu. Sessiooni ajal eksami ümbertegemist reeglina ei lubata. Dekaan võib teha erandi ainult ühes aines ühiskondlike organisat-sioonide taotlusel, kui selleks on mõjuvaid põhjusi. Eksami võtab vastu sama õppejõud. Dekaanil esil-dise alusel ja rektori (õppeprorektor-i) loal saab uuesti teha ka «3» või «4». Ühes aines võib eksamit uuesti sooritada mitte üle kahe korra. Komisjoni eksamit määrustes ette nähtud ei ole. Kui üliõpilane ei suuda mõjuvatel põhjustel tekki-nud akadeemilist võlgnevust likvi-deerida kehtestatud tähtaegadel, jäetakse ta kursust kordama või eksamatrikuleeritakse. Üliõpilast võib jätta kursust kordama mitte rohkem kui kaks korda stuudiumi jooksul. Teistkordne kursusekordami-ne võib toimuda ainult arstliku konsultatsioonikomisjoni otsuse alusel. Kursuse kordamised vormis-tatakse rektori käskkirjaga. Rektor määrab dekaani esildise alusel üli-õpilasele need ained, mis tuleb uuesti läbi võtta sõltumata varem saadud hinnetest.

EKSAMIGRAAFIKUD

koostatakse üliõpilaste ettepaneku-te alusel ja tehakse kõigile teata-vaks hiljemalt üks kuu enne ses-siooni algust. Igaks eksamiks val-mistumiseks tuleb jätta minimaalselt 3—4 päeva. Kui eksamite arv võima-dab, on sessiooni lõppu soo-vitav jätta 1—2 päeva ee.koige neile, kellel jäi mõni eksam mõjuvatel põhjustel tegemata.

EKSAMID

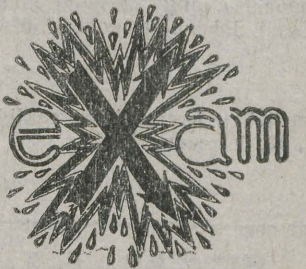
toimuvad piletitel alusel kas suulisel või kirjalikul. Vormi määrab teaduskonnarõukogu otsus. Eksa-mineerijal on õigus esitada küsi-musi väljastpoolt piletit, anda üles-andeid ja näiteid kogu programmi ulatuses. Eksami ajal võivad üli-

õpilased kasutada programmi ja ek-samineerija loal ka teatmekirjan-dust ning muid vahendeid. Kõrva-lisi isikuid lastakse eksamile vaid rektori, prorektori või dekaani loal.

Eksamit hinnatakse hinnetega «väga hea», «hea», «rahuldav» ja «mitterahuldav». «Mitterahuldavat» õpinguraamatusse ei kanta, vaid ainult eksamilehele. Kui üliõpilane eksamile ei tule, märgib eksami-neerija eksami'lehele «mitteilmu-nud». Dekaan märgib selle juurde «mitterahuldav», kui selgub, et mõjuvat põhjust polnud.

Tuletagem meelde sedagi, et ar-vestusvõlaga eksamile lubamine on siiski erandlik nähtus.

Õppeosakond soovib omalt poolt üliõpilastele kivi kotti ning eksami-neerijatele kannatlikku meelt. Sti-pendiumi saamine huvitab ena-masti küll ühte poolt, kuid sõltub siiski vastastikusest arusaamisest.

Keeleringi sügiskool stiilist

12. novembril sai teoks UTO eesti keele ja soome-ugri keelte ringi VII sügiskool, kus jätkati stiiliküsimuste vaatust. 1986. a. kevadkoolis rääkisid stiilist ja selle funktsioonidest P. Oesk, J. Kaplinski, L. Priimägi, A. Langemets, R. Kasik ja H. Metslang, lisaks 5 üliõpilast. Seekord jätkati möödunud keelekoolis puudutamata jäänud valdkondadega, mis lähtusid põhiliselt tõlketooriast.

Tiit Hennoste tutvustas tekstilingvistika olemust ja rakendusmehhanisme. Kõneleja näitas, kuidas inimene teatud situatsioonis teksti loob ning kuidas vastuvõtja seda interpreteerib. Väliskeskonnast tulevate andmete alusel moodustub semantiline projektsioon või teatud fragmentaarne pilt. Sellele lisaks moodustab inimene ruumilise mudeli, kus keelelisele infole lisanduvad paratekstuaalsed, kontekstuaalsed ja kognitiivsed teadmised. Kuulaja interpretatsioon hõlmab sisuliselt sama protsessi vastupidises järjekorras.

Tõlkija peab panema end alati originaali lugeja positsiooni, sest tõlkeprintsip on ju alati lugejale suunatud, rõhutades oma ettekandes Märt Väljataga.

Kui lähtuda teesist, et keel täidab põhiliselt ekspressiivset, informatiivset ja kommunikatiivset funktsiooni, võiks öelda, et esimesele neist vastab kõige paremini luuletus, kus kasutatakse kunstilist individuaalset stiili. Informatiivsele funktsioonile vastaks sel juhul teaduslik-tehniline kirjandus, kus prevaleerib loogiline stiil. Kommunikatiivsele funktsioonile vastaks lahtuvad

kuulutused ja propaganda oma sugestiivse stiiliga.

Tõlkija kunst seisneb rikkalikus sõnavara- ja süntaksivõimaluste kasutamises, üldlause võrrele vahel va'lamises. Segastest originaalteksti kohtadest ühesaamisest on oluline ka tõlkija fantaasia.

Ain Kaalep arutles stiili mõiste üle laiemas plaanis. Kreeka *stylos* tähistas pulka või kirjutusvahendit. Stiil on järelikult tööriist, millega loome kudet (kr. *textus* tähendab kangast või kudet). Kõneleja polemiseeris F. Buttoni mõttega: «Stiil — see on inimene isel». Stiiliks tuleks A. Kaalepi arvates pidada pigem seda, mida inimene teadlikult taotleb, eemaldudes sellest, mis ta ise on. Stiil on niisiis midagi konventsionaalset, mis ühendab endas keeleliste vahendite valiku printsiibi vastavalt teatud konventsioonile ning lisaks sellele kirjutaja isiklikud taotlused.

Tõlkija ülesandeks on endale eelkõige se'geks teha tõlgitava teose stiil. Vanades keeltes on säilinud mitmed stiilitasandid, milliseid tuleb ka tõlkijal arvestada. Eesti kirjakeele traditsiooni on loonud talupojad koos vaimulikega, aristokraatia keelt pole meil kunagi olnud — see on eesti keele stiiliskapärand (mitte halvustavas mõttes), mida tasub silmas pidada.

A. Kaalep tõi esile keele eri tasanditel arvesse tulevad olulisemad aspektid tõlkija jaoks. Kõlalisel külje ekvivalentne edasiandmine on tähtis luule tõlkimisel. Ka võib rütm ning sõnade ja lausete pikkus kaasa mängida. Tähele panemata ei saa jätta alliteratsiooni ja assonantsi juhtumeidki. Morfoloogia-

tasandil saame valida pikemate või lühemate vormivariantide vahel. Semantikas tuleb kõne alla eri keelte erinev emotsionaalne varjund, samuti keele metafoorne käsitsemine. Süntaksitasandil tuleks jälgida originaali teadlikke kordusi. Sageli on vahe selleski, kas kasutada üht pikka või mitut lühikest lauset.

Mainiti ka seda, et toimetaja ei tohiks eirata tõlkija isikupära, nagu tõlkija ise, peab pidevalt arvestama autoriga.

Stiilist kõne'ldi sel korral ka arhitektuuri poole pealt, mis meile kui asjasse pühendamatuile eriti huvitavat teavet pakkus. Arhitekt Marti Preem tutvustas õdusas kohvilauavestluses Tartu ehitiste stiililist omapära.

Meelelahutuslikus osas viisid I kursuse üliõpilased meid ajas 300 a. tagasi — piiblikonverentside ja tollaste keelekõnemustes puhkenud kirgede aega. Ohtu lõpetas T. Tõnissoo, L. Kingisepp ja P. Erelti korraldatud meeleolukas viktoriin.

Seekordne keelekool oli esmakordselt planeeritud vaid ühele päevale, kuid õigustas sellisenagi oma toimumist. Lisaks uutele teadmistele said osalejad kaasa ehk ka mõningase annuse keeleringlaste ühtekuuluvustunnet. Ürituse korraldamise põhiraskust kandis ringi juhendaja Valve-Liivi Kingisepp ja II kursuse üliõpilased, kellele võlgname tänu selle traditsiooni jätkumise eest.

KOLLI POKK,
UTO eesti keele ja soome-ugri keelte ringi esinaine

Kuidas elad...

(Algus 1. lk.)

● Majandusteaduskonna dotsent JANNO REILJAN, üliõpilise konkursi laurea'at 1976; omaaegne UTO majandusküberneetikaringi esimees ja käesoleva aastani ringi juhendaja; noorte majandusteadlaste vabariikliku nõukogu juhatusse liige selle asutamisest (1981) peale.

Esimese teadusliku töö kogemuse sain esimestel kursustel väljaspool teaduskonda, kuid kolmandal kursusel pakkus professor H. Müürlepingulist tööd kateedris. Sellest ajast peale sai tehtud juba iseseisvaid töid. Diplomitöö ja võistlustöö «Matemaatilise statistiliste meetodite kasutamine töötajate haigestumiste põhjuste analüüsis» pühendati sellele. Töö juhendajaks oli praegune kolleeg J. Karu. Kandidaadiõppekirjas jätkasin uurimist matemaatilise statistiliste meetodite kasutamise võimaluste uurimist majandusanalüüsis. Töö kirjutasin ja kaitsesin (1980) Moskva RU

majandusaroestuse ja -analüüsi kateedris. Edasise uurimise käigus olen seda teemat vaadelnud veelgi laiemalt: kui matemaatiliste meetodite ja arvutustehnika kasutamist majandusprotsesside juhtimisel 1983—1984. aastal tutvusin selles uurimissuunas tehtavaga ka Saksa LV-s Bonni ülikoolis.

Olen tudengitele pidanud vähe-malt kaheksat loengukursust, mille hulgas on ka teadusliku töö alused. Noortele tudengitele tahaks soovida enda jaoks korduvalt tunnetatud tõdemust. — Igasuguse eduka tegevuse eelduseks on endale sobiva eriala valik. Isiklikult võin tänulik olla majandusküberneetiku, mis täielikult vastab minu huvide ja võimete struktuurile. Tahaks soovitada juba esimestel kursustel peale otsida probleemi, mis oleks piisavalt suur, andmaks tööd kogu eluks ja teiseks otsida juhendaja, kes panema kaaslasena annaks nõu ja aitaks õigel rajal püsida.

Qua vadis, arstiteaduskonna ÜTÜ?

Arstiteaduskonnas viivad üliõpilasteadust edasi kümneliikmelise teaduskonnakoogu dots. Taavot Seedre juhendamisel ning 26 UTO ringi. Kõikide kateedrite juures töötavad ringid, eranditeks on nakkushaiguste ja dermatoveneroloogia kateeder, kus tegutseb vaid dermatoloogia ring. Ring ei tööta ka patofüsioloogia kateedris, puudub vanem. See on üldine lünk, sest just patofüsioloogia ring peaks olema lülis nooremate kursuste ja kliiniku vahel.

Eelmise aasta põhjal tunnistati teaduskonna parimateks neuroloogia ja farmakoloogia ringid, üliõpilaskiilises arvestuses jõudsid neuroloogid aga kolme parima hulka. Soovime neile palju jaksu ka edaspidi nii tub'lid olla. Eelmisel aastal oli ringi vanemaks praegune intern Aaro Toomela, sellest semestrist Margus Kuklane (ravi V). Juba mitmendat aastat on väga edukalt ringi teaduslik juhendaja olnud dots. Matt Mägi.

Kevadel valmis ringides kokku 104 võistlustööd, vabariiklikul konkursil auhinnati neist kahteist. Kevadkonverents toimus traditsiooniliselt mai alguses. Avaplenaristungi teema oli seekord «Biorütmid ja kronomeditsiin». Konverentsiks trükiti teeside kogumik 169 tööga. Sel aastal on avaplenaristungi teemaks «Valu sündroom meditsiinis».

Eelmistel aastatel on UTO töö põhivormideks olnud juba mainitud võistlustööde konkurss, kevadkonverents ning lisaks aasta ringi toimuvad ringisisesed ettekan-dekoosolekud. On puudunud aga aktiivne organiseeritud ringidevaheline koostöö. Korraldati küll üksikuid ühiskoosolekuid, kuid need ei jõudnud laiemal auditooriumi ette. Sel'sest semestrist o'leme UTO teaduskonnakoogu ning ringide juhatus eestvedamisel korraldanud kompleksloengu järe-soolevähist, foorum pankreatiidist ja mammutloengu laste enureesist. Tundub, et uus töövorm on popu-

laarsust võitmas. Sellest annab tunnistust aktiivne osavõtt. Suurimaks tunnustuseks oli aga õppejõudude, tohtrite ning internide osalemine üliõpilaste ettevõtmistest.

Tudengite poolt taoliste kompleksloengute pidamine on UTO töös täiesti uus kvaliteet, sest UTO üks peamisi ülesandeid ongi just üliõpilaste erialaste teadmiste täiendamine ja süvendamine. Kompleksloengul on erinevatel ringidel võimalus antud teemal pidada diskussiooni, ideaalne oleks üritus, kus ühiselt esinevad just erinevate erialade esindajad, näiteks terapeudid ja kirurgid. Sellega paraneb teadmiste kvaliteet ning terviklikkus, mõnevõrra väheneb vahe kitsaste erialade vahel. Meie kõigi eesmärgiks on ju saada heaks arstiks, selle nimel tasub ühiselt pingutada!

Järgmiseks semestriks on plaanid peetud. Räägime teemadel: äge koronarpaudulikkus; kopsuvähk; äge köht; komatoossed seisundid.

Loodame, et kevadsemestri alguseks näeb trükivalgust UTO ringi, mis ilmub arstiteaduskonna UTO ajaloos esmakordselt. Ettepaneku tegi dekaan prof. A.-E. Kaasik ning UTO nõukogu pani kirjatükid kokku. Ringkirjast saame lugeda olulisemat teavet UTO nõukogu ja ringide kohta; trükime ära võistlustööde konkursi juhendi ja eelmise aasta tööde tulemused. See saab olema nii öelda väike UTO käsiraamat, millest on kindlasti kõigile üliõpilastele kasu.

Kokkuvõtteks tuleb öelda, et me ei pea oma UTO pärast häbi tundma, kuid palju on veel kasutamata võimalusi. Ootame kõigilt tudengitelt pealehakkamist, õppejõudude't mõistvat suhtumist ning soovime kõigile UTOlastele kannatlikku meelt ja visadust teaduspõllu harimisel!

TOOMAS SAREV,
ravi V k.,
arstiteaduskonna
UTO nõukogu esimees

Kaks pluss kaks diplomit ühte peresse

Ei ole haruldus, et abikaasad õpivad ühel kursusel, saavad õpetööga kenasti hakkama ning viienda kursuse kevadel ulatatakse mõlemale diplom.

Harulduseks võib lugeda aga perekond Pajusalu, sest kahele kõrgkooli lõpudiplomile lisandus kaks UTO vabariikliku konkursi I järgu diplomit. Kaalu lisab juurde fakt, et kõige kiiremal perioodil tulid juurde pisipoja eest hoolitsemise mured.

— Kuidas suutsite kõigega toime tulla?

Renate Pajusalu: Kui talvine eksamisessioon o'i möödas, püüdsime maksimumi oma ajast kirjutamisele pühendada. Kõike muudugi ei jõudnud — töö lõpetamiseks tuli aega näpistada väikese Miku kõrvalt. Palju aitasid ka vanemad. Mul on üldse vedanud. Olen kodus elanud, ega kujutagi hästi ette, kuidas on võimalik oma teadustööga edukalt tegelda ühiselamus elades.

— Teie töö on ainulaadne selle poolest, et olete osanud seostada humanitaarteaduse täppisteadusega.

R. P.: Minu töö «Üldkõsilause kommunikatiivseid funktsioone eesti keeles», mida juhendas prof. Haldur Oim, käsitleb üld- ehk kas-kõsilause kasutamist dia'loogis. Selgub, et «puhast» üldkõsimust sisaldab see harvemini, kui võiks arvata. Paljudel juhtudel on küsija eesmärgiks olnud hoopis paluda või käskida, väljendada oma suhtumist kõnesolevasse, küsida eriküsimus jms. Selliste uuringute kaugem eesmärk on muuhuugas loomuliku dialoogi mudeli väljatöötamine arvuti jaoks.

— Siinkohal peab mainima, et Renate Pajusalu on lõpetanud Nõo Keskkooli. Kooli, mis äsja tähistas oma 300. aastapäeva ja kus esimesena Nõukogude Liidus hakati tegelema arvutiõpetusega. Kuidas aga juhtus, et astusite filoloogia-teaduskonda?

R. P.: Küllap sai villand. Meil oli ju matemaatikat-füüsikat ligi 25 tundi nädalas. Aga ma ei kahtsete, et õppisin just Nõos. Tugev reaallainete baas kulub ära igal erialal.

— Kuidas vanemad suhtusid teie valikusse?

R. P.: Nemad ei teinud küll mingeid takistusi.

— Teil, Karl, tuli tegelda teist-suguste probleemidega?

K. P.: Minu uurimus «Muutusi Karksi murraku mõnede verbivormide tarvitamisel», mille juhenda-

jaks oli dots. Aino Valmet, käsitleb Karksi murraku assimileerumise probleeme. Kuna taolisi uuringuid polnud Eestis varem tehtud, tui traditsioonilise dialektoloogia ja moodsa sotsiolingvistika meetodite põhjal välja töötada oma analüüsimudel.

— Miks valisite just Karksi murraku?

K. P.: See sai teadlikult valitud, sest Mulgi murre asetseb Põhja- ja Lõuna-Eesti murrede piiril ning sealnes keeletavas on toimunud mitmeid huvitavaid muutusi. Karksi murrak on aga keske Mulgi murrades. Jälgisin eri põlvkondade keelekasutust. Töö andis põnevaid resultate. Näiteks liitvormides kipuvad segunema põhja- ja lõuna-eestilised vormimoodustumused. Üldiselt muutub Karksi murrak üha enam põhjaeesti ühiskeelele sarnasemaks, ehkki säilitab visalt mõningaid vanu lõuna-eestilisi murrejooni.

— Teema teadlikust valikust räägib ka see fakt, et töö kasvas välja eelmiste aastate kursusetöödest ja Karl on saanud Emakeele Seltsile Karksi murraku tekste võistlustööna.

— Õppisite ise Karksi murraku ära?

K. P.: Seda paratamatult.

— Mida ütleksite üliõpilaste kui teadusega tegeleja kohta?

R. P.: Üldiselt on väga kahju, kui juhendaja peab üliõpilast nõ. kätpidi teaduse juurde viima. Sageli tudeng ei tea sedagi, millised erialased ajakirjad on TRÜ raamatukogus saadaval. Karli kohta

peab küll ütleva, et tema teadis algusest peale, mida ta oma töös tahtis saavutada, missuguse resultaadini jõuda.

— Siinkohal langeb abikaasa arvamus täielikult kokku dots. Aino Valmeti arvamusga, kes iseloomustas Karl Pajusalu kui tõokat ja sihikindlat noort teadlast.

— Millised on olnud teie suhted UTO ringiga?

K. P.: Renate oli mitu aastat ringi nõukogu esimees.

R. P.: Organiseerimistööd oli küllaltki palju. Meil oli aga väga aktiivne ja teotaheline kollektiiv. Peaaegu kõik ringi liikmed esinesid ettekannetega oma tööst. Juhuslikke inimesi nagu ei olnudki.

Teie soov praegustele üliõpilastele?

R. P.: Soovitaks vahest rohkem endas selgusele jõuda, et oleksid sihid kindlalt teada.

K. P.: Rohkem lugeda kirjandust just praegu oma erialal päevakorral olevast.

— Oelge palun, missugust iseloomujoont hindate oma abikaasas kõige enam?

R. P.: Mõistvat suhtumist sellesse, et abikaasa tegeleb ka mil'legi niisugusega, mis võtab pere kõrvalt aega.

K. P.: Samad sõnad.

— Missugused on teie edaspidised plaanid?

Tegelda edasi samade uurimuste kallal.

— Selleks teile palju jõudu!

Aitäh!

Kunagised laurea'id: Lembit Rägo, Eero Vasar ja Mihhail Gus. Lehekül'e koostasid: PEETER JARVELAID, MALLE RÜÜTLI

Kaheksa impulssi Betti Alverist

— Betti Alveri kohta meie luulepildis ei saa täita keegi teine. Alver kirjutas ainult temale iseloomulikke luulet, mida ei saa segi ajada kellegi teise omaga ja ilma milleta meie luule oleks võrnatult vaesem.

— Betti Alver — see on sõnad, valgus ja tuul.

— Betti Alveri luule puudutab meie hingekeeli.

— See luule on õhuline, mänglev, kirkas ja alati ootamatult siiras.

— See luule on erakordselt sugestiivne — kohe meenuvad tsükkel «Üle sõnade serva» ning luuletused «Tuulelapsed», «Kaks saarlast» ja teised.

— Hindamatu väärtuse annavad minu meelest tema loomingule emotsionaalsus, inimlikkus, selliste hingeväärustite nagu headuse, truuduse, helluse, tunnetamisoskuse hindamine, inimese püüdlus järjest suuremale täiuslikkusele koos protestiga kõige selle vastu, mis piirab vaimset sõltumatust ning loomingut.

— Maailmavalu. Missioonitunnetus. Kaduviku, inimese tühisuse tajumine. (Enese)iroonia. Uhkus. Armastus elu vastu.

— Betti Alver? Ulimalt heitlik, nukker, endassesüüvinud. Tihti petunud, kohati masenduses, vahel säravalt rõõmus. Ja see väbisev rõõmuhelk või kulluke helget valgust, mis kumab meie vastu läbi minevikutuha või nukkrate meenutuste nooruspäevi lõõmavast innust, on lugejale ühtäkki kui omaette väikese

maailma avastamine.

november 1986

Eesti filoloogia I

Kohtumispaiku oli kolm

Tõnis Aviksoni nimi ja väljakuulutatud teemad hulgas figureerivad Tõernobõl töid 5. detsembril teadusraamatukokku konverentsisaalitäie kuulajaid-küsi- ja küsitud. On võimatu refereerida kõike ligikaudu viis tundi kestnud esinemisel öeldut. Valisin seetõttu ülevaateks paar meeldejäanumat teemaringi, mis kohtumise põhilise arutlusobjektiga — Tõernobõl — kattusid osaliselt.

Kõigepealt tõe ja ajakirjanduse vahekorrad, millega tihedalt seotud avalikustamine. Nagu T. Aviksoni mõõnis, on tema «Noorte Hääl» kirjutiste sarjas antud mõndagi läbi lilled, ridade vahel ja all. Tõde on mitmekihiline ja oleneb juba konkreetsest lugejast, mitmenda kihini ta jõuab. Märkimata ei jäänu, et Lääne kõikvõimalikud infokanalid (väheste eranditega) on tema lauseid suvaliselt ja kontekstiväliselt tsiteerides jõudnud nn. 99. astme tõeni — sinnani, kus mõte moonduks suisa vastupidiseks. Hea ei olevat asi meie oma ajakirjanduseski. Ausaid ja südame- tunnistusega kirjutada tahtvaid ajakirjanikke leidub, kahjuks on nende teel veel palju kõikvõimalikke instantse. Ka selliseid uut moodi mõtlejaid, kes R. Järliku sõnusi mõtlevad uut moodi, kuidas vana viisi edasi elada. Kommentaariks pidi T. Avikson kordama tõsiasja, et oludest hoolimata peab ajakirjanik õppima väljenduma viisil, mis siiski selgitab tõe. Juhul kui see osutub võimatuks, on targem vaikida.

Tõnis Avikson, kes kõigis oma viimase aja artiklites on toonitanud avalikustamispoliitika vajalikkust ja suurenemist, ei jätnud seda teemat puudutamata ka kohtumisel. Tõernobõl oli õppetunniks, et igasugused kunstlikult tekitatud infoaugud on meie ainult kahjuks. Tühja koha täidavad vaenulikud propagandakeskused ning hiljem on objektiivset infot levitada võrnatult raskem. Muu hulgas ütles esineja sedagi, et meie vabariigi väljaanded on ses suhtes keskajakirjandusest kümnekond aastat maas.

Rääkides sellest, et suurem osa meie juhtkonnast on orienteeritud avalikkusele kõikides elusfäärides (kaasa arvatud senised tabud — sõjavägi jm.), rõhutas T. Avikson korduvalt võitlust. Vana ei asendu uuega mitte isenesest, vaid ainult võitluses, mis kohati äärmuslikult teravaid vorme võtab. Kõik peamised otsustab INIMESE tasandil.

Täpsustus

Nõustudes küll Tambet Kaugema probleemiasetusega (vt. «TRÜ» nr. 35 «Piblia pauperum...»), peame vajalikuks meelde tuletada: alati ei kehti rebaseoloogika, et enne meid pole midagi olnud! «Poeti ja idioti» etendati esmakordselt F. Tug-

Siinkohal on paslik tsiteerida T. Aviksoni tänavuaastase 21. septembri «Edasist»: «KUI aga juhid räägivad üht, elu läheb teist rada, siis lähevad teist rada ka inimesed, kohandudes, laveerides ja mõeldes üksnes egoistlikele huvidete.»

Pikemat käsitlust väärrib kohtumise korraldus. Kui T. Avikson oli teadusraamatukogu konverentsisaalis paar tundi lippudega ehitatud mikrofoniga kasutamata kohaolijatega lävinud, tõusis raamatukogu esindaja ja teatas kohtumise lõppemisest — ruumi vajavat järgmiseks ürituseks — ning surus esinejale lilled pihku. T. Avikson, ajaliimist eelnevalt informeerimata ja seetõttu esinemisjärjega alles sissejuhatavas osas, tegi ettepaneku jätkata kohvikus. Kui sinna valgunud publik oli kümnekond minutit oodanud, teatati, et üritus jätkub auditoriumis 206. Sellesse kitsukesse ruumi kiilus end maksimaalne arv kuulajaid. Imelik küll, kuid juba paarikümne minuti möödudes teatati, et raamatukogu vajab sedagi ruumi muuks otstarbeks. Kas varem ei teatud? Kuulajate hulgas olev keskarhiivi töötaja pani ette siirduda nende majja, mida ka üksmeelselt tehti. Sealne sadakond kuulajat mahutav saal sai viimase võimaluseni täis. T. Aviksoni mainis, et raamatukogus tuleb hakata oma töös ümber orienteeruma. Huvitav oleks teada, kas raamatukogu töötajad olid tõesti nii naiivsed, et eraldasid populaarsele kommentaatorile esinemiseks ainult kaks tundi. Ning miks ei leitud mõnd vastuvõetavat lahendust kohtumise jätkamiseks?

Oldine õhkkond oli kõigis kolmes kohtumispaigas avameelne. Kuigi vastajat tsiteerides pole olemas halbu küsimusi, on vaid halvad vastused, jäi mõnedest pärimistest mulje, et küsija polnud korralikult läbi lugenud T. Aviksoni enda artikleidki, rääkimata keskajakirjanduses ilmunust. Mõnevõrra nõokida said Aviksonilt naiskuulajad — ju ta toetab naiste ja poliitika lahushoidmist.

Tõnis Aviksoni küllaltki minakeskne esinemismaneer võis sel kohtumisel kas meeldida või mitte, ükskõikseks ta vaevalt kedagi jättis. Aga just ükskõiksus ongi see, mida esineja Bruno Jasieński-le viidates pidas kõige kurja juureks.

IVO RULL,
žurn. II k.

Zooloogid Leningradi RÜ-s

Novembri algul oma 40. aastapäeva tähistanud zooloogiaringi liikmed viibisid hiljuti Leningradi RÜs. Tartu ja Leningradi ülikooli sidemetel on pikk ajauugu. Peterburi ülikooli lõpetas esimene eestlasest zooloog Johannes Piiper, seaise ülikooli kasvandikud olid sajandi algul Tartus töötanud zooloogid Konstantin Saint-Hilaire ja Sergei Malõšev. Leningradis kaitseisid oma doktoriväitekirju professorid Hans Remm ja Harry Ling.

Tartlasi huvitas bioloogide ettevõtmistuse süsteem. See erineb nii mõnetigi meie omast. Suur osa esmakursuslastest on lõpetanud kõrgetasemelised bioloogia erikoolid, kus õpetajatenä töötavad ka ülikooli õppejõud. Kitsama eriala valivad bioloogiastudengid juba teisel kursusel. Kõik lõpetajad saavad bioloogiaõpetaja kutse, kuigi vastav eriharju puudub. Seega toimub Leningradi ülikoolis pedagoogide ettevalmistus põhimõttel: tulevase õpetaja parim ettevalmistus on tema põhjalikud erialased teadmised. Pedagoogilised erikursused on asendatud bioloogiliste erialaainetega, praktiliste pedagoogi-võtete ja õpetamismetoodikate omandamine toimub koolipraktika ajal.

Mõnevõrra üllatav oli kuulda raskustest lõpetajate töölesuunamisel. Tavaliselt on pooled lõpetajatest leningradlased, kes kodulinast ei soovi lahkuda. Samal ajal on aga erialase töökoha saamine keeruline. Seetõttu asuvad paljud andekad lõpetajad ülikooli või teadusinstituutide asemel tööle teaduskeskustest eemal olevates Nõukogude Liidu piirkondades. Loomulikult peavad seal vastu ainult kõige visamad ja tugevamad... Parimaks ja ihaldatumaks töökohaks ülikooli lõpetanud zooloogile on NSVL TA Zooloogiainstituudi laborandi koht. Ainult üksikud lõpetajad pääsevad kohe pärast ülikooli aspirantuuri.

Enamik Leningradi RÜ teaduskondadest asub vanas peahoones Neeva kaldal. Muidugi on vana hoone kiiresti arenevale ülikoolile kitsaks jäänud. Üllatav oli suur kuulutuste ja mitmesuguste teadete ning kirjakeste uputus ülikooli kõige käidavamas kohas, peahoone teise korruse pikas koridoris. Tahtmatult meenusid meil nii päevakajalised arutlused OV-st ja algatuslikkusest, informeeritusest ja avalikustamisest ning kõige selle taustal paljude aastate vältel ummikusse jooksnud katsed avada teadetetahvel Tartu ülikooli kõige käidavamas kohas — raamatukogus.

Peale ülikooli külastati ka Leningradi paljusid muuseume, Ermitaži oma hiiglaslike kultuurivaradega. Tagasisõidul oli aga kõigi Leningradis viibinute otsus üksmeelne: tartlastel pole midagi häbeneda, meie ülikool on tõesti üks Nõukogude Liidu juhtivaid kõrgkooli.

JAANUS KIILI

Tähelepanu!

PRESSISEKRETAARID!

Kõik, kõik tulge ilmtingimata toimetusse teisipäeval, 16. detsembril kl. 16:

- 1) selle semestri otsad kokku
- 2) novembri parimad lood leiab igaüks ise,
- 3) kaasa võtta huumoripaun,
- 4) novembrikuu «TRÜ» ülevaade Triin Rahnult,
- 5) Leningradi külaliste vastuvõtt,
- 6) vaheaaja reis, nääriõhtu.

Esmaspäeval, 15. detsembril kl. 17 saab sel semestril viimast korda osaleda ajakirjandusõppusel ph. aud. 235. Kaasa võtta viimase nädala parim ja halvim lugu «Edasist» ning ülevaade viimasest EPA lehest.

Valhalla

AADU ARRAK

Õöl vastu 29. novembrit lakkas tuksumast TRÜ poliitilise ökonoomika kateedri dotsendi, kommunist Aadu Arraku süda. Ootamatult lahkus viljakas majandusteadlane, hea pedagoog ja aktiivne ühiskonnategelane.

Aadu Arrak sündis 9. oktoobril 1929 Tartus. Pärast EPA lõpetamist töötas insenerina Keila MTJis, seejärel läbis Tartu ATPs tee insenerist direktorini. 1972. aastal kait- ses kandidaadiväitekirja ning siirdus tööle TRÜ poliitilise ökonoomia kateedrisse. Vaid kuu aega tagasi kaitkes Aadu Arrak doktori- väitekirja...

Pole enam võimekat organisaa- torit ja head kolleegi, EKP Tartu Linnakomitee mitmete koosseisude

liiget, TRÜ ühiskonnateaduste ka- teedrite nõukogu asejuhatajat. Ak- tiivse ja tulemusliku töö eest oli Aadu Arrak autasustatud Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi au- kirjaga ja V. I. Lenini 100. sünni- aastapäeva medaliga.

Hästi oli ta tuntud ka «Edasi» majanduskommentaatorina ja ühin- gu «Teadus» lektorina. Kolleegide- le, kelledega ta vaid mõni tund enne surma oli energiliselt aruta- nud tulevikuplaane, jääb ta meelde südamliku ja abivalmisena, alati toi- mekana.

EKP TARTU
LINNAKOMITEE
TARTU RIIKLIK
ÜLIKOO

MADIS VÄLJA

8. detsembril hommikul lakkas tuksumast TRÜ rahvamajandusha- rude ökonoomika kateedri juhataja, kommunisti, dotsent Madis Välja süda. Meie hulgas lahkus aktiiv- ses loomeas viljakas juhtimistead- lane, hea spetsialist ja aktiivne ühiskonnategelane.

Madis Välja sündis 12. juunil 1936 Leningradi oblasti Kingissepa rajoonis. Pärast Leningradi Metsa- tehnilise Akadeemia lõpetamist töötas «Kooperaatori» Tartu filiaa- lis insenerina ja peainsenerina. 1972. aastal lõpetas TRÜ mittestat- sionaarse aspirantuuri ja kait- ses kandidaadikraadi. TRÜ rahvama- jandusharude ökonoomika kateedris töötas alates 1974. aastast, algul vanemõpetajana, 1980. aastast dot- sendina ja 1982. aastast kateedri- juhatajana. Kaitsmata jäi valminud doktoridissertatsioon.

Meie hulgas ei ole enam organi- seerimisvõimekat head kolleegi, EKP Tartu Linnakomitee liikme- kandidaati ja liiget aastatel 1980— 1983, linnakomitee juures asuva teadus- ja tehnikanõukogu presi- diumi liiget, linnanõukogu saadi- kut, marksismi-leninismi ülikooli kauaaegset lektorit, Tartu Insene- ride Maja presiidiumi liiget ja sekt- siooniesimeest.

Madis Välja oli hästi tuntud ühingu «Teadus» lektorina ja kon- sultandina paljudes Tartu ettevõtte- tes. Kolleegidele jääb ta meelde nõudliku, südamliku ja taktitunde- lise inimesena.

EKP TARTU
LINNAKOMITEE
TARTU RIIKLIK
ÜLIKOO
TARTU INSENERIDE
MAJA

Tuusikud

1987. aastaks on ai-komiteele saabunud järgmised sanatooriumi- ja puhkekodutuusikud:

I kvartaliks

Jürmala «Selga»	20.02.—15.03.	— vereringeh.	— 41.40
Pärnu «Estonia»	19.01.—11.02.	— liigesteh.	— 36.—
Pärnu «Rahu»	25.01.—17.02.	— liigesteh.	— 34.50
Pärnu «Rahu»	14.03.—6.04.	— liigesteh.	— 34.50
Pärnu «Rahu»	9.02.—4.03.	— seedeel. h.	— 48.—
Haapsalu «Laine»	16.01.—8.02.	— liigesteh.	— 38.40
Haapsalu «Laine»	23.01.—15.02.	— närvisüsteemi h.	— 38.40
Pärnu «Sõprus»	21.03.—13.04.	— vereringeh.	— 34.50
Pärnu «Sõprus»	10.01.—2.02.	— vereringeh.	— 34.50

Puhkekodudesse:

Pühajärve	29.01.—9.02.	— 3 tuusikut
Pühajärve	18.03.—29.03.	— 1 tuusik

II kvartaliks

Pärnu «Sõprus»	9.06.—2.07.	— vereringeh.	— 48.—
Pärnu «Rahu»	11.05.—3.06.	— närvisüsteemi h.	— 34.50
Pärnu «Rahu»	7.04.—30.04.	— liigesteh.	— 34.50
Pärnu «Rahu»	1.05.—24.05.	— günekol. h.	— 48.—
Pärnu «Estonia»	29.04.—22.05.	— liigesteh.	— 36.—
Pärnu «Estonia»	10.06.—3.07.	— liigesteh.	— 36.—
Haapsalu «Laine»	5.04.—28.04.	— närvisüsteemi h.	— 38.40
Jürmala «Maiori»	29.05.—21.06.	— vereringeh.	— 36.90
Moldaavia «Dnestr»	22.04.—15.05.	— seede. ja diabeet. h.	— 48.—
Boržomi «Likani»	6.06.—29.06.	— seedeel.	— 43.50
Boržomi «Likani»	21.05.—13.06.	— seedeel.	— 37.50
Odessa «Rodina»	6.05.—29.05.	— vereringeh.	— 39.—
Tshaltubo «Družba»	5.06.—24.06.	— liigesteh.	— 33.—
Pjatigorsk	29.05.—21.06.	— liigesteh.	— 48.—
Pjatigorsk	3.04.—26.04.	— liigesteh.	— 48.—
Bakuu «Garanguš»	26.06.—19.07.	— neeruh.	— 43.50

Puhkekodudesse:

Pühajärve	12.05.—23.05.	Võsu	2.06.—13.06.
Võsu	1.06.—12.06.	Võsu	3.06.—14.06.

Avaldused rühmaorganisaaatori pealdise ja arstitõendiga esitada ametiühingukomiteele.

Klubi

Diskoprogrammi. Reedel, 12. det- skl. 21 «Džentelmen ja snob». Kuu- lamiseks Paul McCartney LP '86. Laup., 13. det. kl. 21 «Aasta- lõpp — aja paradoksid». Igai täis- tunnini muusikaline meenusus.

Pühap., 14. det. kl. 21 «Sukeldun rütmimadinasse», kuulamiseks UB 40.

Mis on tehisintellekt?

Vastuse ning selgituse küsimuse- le annab prof. Ilo Sildmäe teisip., 16. det. kl. 16 raamatukogu kon- verentsisaalis.

Tcimetaja VARJE SOOTAK

Ajalähe «TRÜ» toimetuse aadress 202400 Tartu, Ülikooli t. 18, TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 351 80. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk Tartu, Ülikooli 17/19, III. «TRÜ» ilmub reedeti.

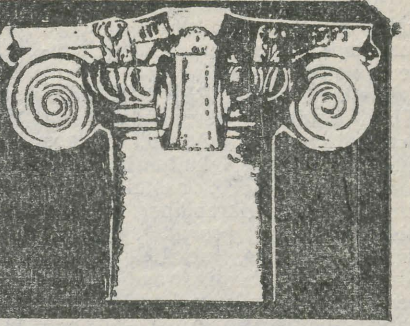
«TRÜ»

«Тарту Рийкли Юдикол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКММ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 37 (1471)

Reedel, 19. detsembril 1986

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

Kaua veel kõie otsas?

● 13. detsembril oli «Vanemuise» kontserdisaalis ELKNÜ Tartu linnaorganisatsiooni 25. konverents ●

● **ANDMEID.** Konverentsist võtsid osa NLKP Keskkomitee liige, EKP Keskkomitee esimene sekretär Karl Vaino, EKP Keskkomitee büroo liikmekandidaat, ELKNÜ Keskkomitee esimene sekretär Arno Almann (TRÜ vilistlane), linna partei- ja komsomolijuhid. Ülikoolist oli konverentsile valitud 146 delegaati. Sõna võtsid Asko Pohla ja Riina Kiik.

Linnakomitee esimeseks sekretäriks valiti tagasi Vello Tamm, teiseks sekretäriks sai uuesti Üle Lepp (aastail 19 —1984 TRÜ komsomolikomitee asesekretär) ja sekretäriks, kooliosakonna juhatajaks Ardo Kubjas (1985—1986 TRÜ komsomolikomitee asesekretär).

TRÜst valiti ELKNÜ Tartu linnakomitee büroo liikmeks TRÜ komsomolikomitee sekretär Andi Kasak.

ELKNÜ XX kongressi delegaatideks valiti ülikoolist Asko Pohla, Vambola Paavo, Margus Kiisküla, Riina Kiik, Jaan Mölder, Andi Kasak, Irina Sevelenko, Mait Land ja Milvi Hirvlaane.

● **ETTEKANDEST.** Linna komsomolijuht Vello Tamm alustas oma kõnet üliõpilasteest. Linnaorganisatsioonis moodustavad tudengid kaks viiendikku. Seepärast tulebki suunata töö põhirõhk õppimisele, individuaalse töö suurendamisele.

PRAKTIKA JA EOE. Talvel üht-teist ette teha? Kas tullakse vastu? Või püüda kuidagi sobitada EOE't ja õpitavat eriala. EPAs on hästi laabunud näiteks koristusrühmade töö.

PPP JA TARTU KOOLID. 80% pedagoogiliste alade üliõpilasi tegi oma praktika ülikoolilinnas. Siit ka lausa praktikantide ülejutus. Kasu ei too see jäik süsteem kellelegi.

OMAVALITSUS. Sõna, mis kõlab juba peaaegu niisama palju kui uutmine. Vello Tamme sõnade järgi tähendab OV üliõpilaste aktiivset kaasatõmbamist komsomoli- ja aü-tegevusse. Mida elavam diskussioon, seda elulähedasem tuleb ka OV.

ÜHISKONDLIK-POLIITILINE PRAKTIKA. Möödas on ajad, kus ütlesime, et ÜPP ei ole praegusel kujul formaalne. Elu ja nõudmine, et igal kommunistlikul noorel oleks tingimata ülesanne, seab meid fakti ette, et ühiskondlike ametitena on kirja pandud alpinist, lillekastja, elektrenergia vahelttegi.

Vello Tamm tunneb muret, et pole noori lektoreid, kes lihtsalt ja arusaadavalt selgitaksid praeguse hetke probleeme. Aga juba aasta pakub RSR lahke't oma abi ning kurdab vähese huvitatuse üle.

KOMSOMOLIELU JA AJAKIRJANDUS. «Ainus võimalus olla subjektiivne on olla objektiivne,» ütles ettekandja ülikooli komsomolikonverentsi «Noorte Hääles» valgustanud ajakirjandusüliõpilase Su'ev Valneri kohta. Üldse on ajakirjanduses liiga palju juttu sellest, et noored on passiivsed, inertsed. Vähe räägitakse komsomolielu headest ja eesrindlikest külgedest. Saatesari «Kontakt» esitab samuti palju kriitikat kooli komsomolielu kohta (me kõik oleme lehelugejad ja seega otsustagem igaüks ise).

Enamik on õhtuti kogenud, et pole hubast ja meelepärast kohta, kus tassi kohvi juures juttu ajada. On vaja noortekohvikut. Seda tõe ei avastatud alles nüüd, vaid juba varem. Ometi oleme siamaani ilma noortekohvikuta.

Minul oli läinud konverents teine sellalane kogemus. Mida öelda? Kõnetoolist lausuti vähe suuri sõnu, palju asjalikke ettepanekuid ja ka palju kibedat tõe. Räägiti PPP-st, noorte kuritegevusest, vanarauast, üldhariduskoolide komsomoliprobleemidest. Meil on tarvis täita ilmatu palju pabereid. Meil on palju ettekirjutusi ja seadusi. Me oleme kõvasti mingi nähtamatu kõie otsas kinni. Miks siis? Sest mõned meist ei luba ja mõned kardavad. Mida? Keda? Meid endid viimati või?

VILJA KALLASTE,
žurn. II k.
komsomolikomitee pressisekretär

Klassikalist kaunismuusikat

Semestrilõpp on käega katsuda ning kogu ülikoolis algab õige pea üks suur autogrammijaht. Allkirja oma semestritööle taotleb ka **TRÜ kammerkoor**.

Juba kuuteistkümmendat hooaega tegutsev koor astub oma nõudliku eksamineerija — publiku ette sedapuhku kordava kavaga. Franz Schuberti missat g-duuris on kammerkoor esitanud kuus ja pool aastat tagasi koos Tallinna kammerkoori ja Tallinna kammerorkestriga. Nüüd sekundeerib meie koorile Cēsise kammerorkester Igor Grapsi juhatusel. Tegu on vanade partneritega, sest koostöö Cēsise kammerorkestriga sai alguse juba 1974. aastal. Külalised mängivad kontserdi esimesel poolel Mozarti ja Griegi muusikat, teisel poolel astutakse lavale koos kooriga.

Kõik klassikalise kaunismuusika sõbrad on oodatud aulasse pühapäeval, 21. detsembril kl. 19.

Autasustamisi

Kauaaegse eduka teadusliku, pedagoogilise ja aktiivse ühiskondliku töö eest autasustati seoses 50. sünnipäevaga ENSV KKEH Ministriumi aukirjaga füüsika-matemaatikakandidaat **Lembit Visna-**

puud ja meditsiinikandidaat **Peet-Henn Kingiseppa**.

80. sünnipäeva puhul pälvis aukirja füsioloogiakandidaat **Pent Nurmekund**.

(I järgu diplomi, rinnamärgi ja rahalise preemia saanute nimed olid eelmises lehes).

I JÄRGU DIPLOM JA RINNAMÄRK

Arstiteaduskonnast: Oivi Koger, Reet Raukas, Jaanus Harro, Meh's Põld, Kaja Pirbe, Heili Noot, Aaro Toomela, Juri Rosenfeld, Küllike Lääne, Piret Taul, Margus Peeba, Jutta Mähar, Ruth Otsing, Maret Rannik;

ajalooteaduskonnast: Ago Pajur, Anne-Ily Sinioja, Piret Lindpere, Maris Sööt, Tiia Lööke, Mariika Friedenthal, Mariika Katkosiit;

Vahesessiga võib rahule jääda

Juurakate ja matemaatikute eksperiment on lehe kaudu igaühele teada. Veel on varju jäänud majandustudengid. Hea, kui omavahe rääkides teatakse, et eksperiment käib. Täpsemalt saab sellest teada intervjuust kaubandusökonomika kateedri juhataja dots. **PEETER VIIRESEGA**.

● Niisiis, milleks ikkagi eksperiment?

Vist iga tudeng on jõudnud arusaamisele, et õppeprogrammid jäävad aastast aastasse ühesuguseks, õppejõud peavad aga neist kinni p.dama. Tulemuseks on igavad ja kindlatesse piiridesse surutud loengud. Minu arust on väga tabavalt kirjutanud Uno Mereste: «Ouline on, et loeng ei oleks tavaline rutiinne koo'itund, vaid loova teadlase mõttevahetus nooremate kolleegidega...» («Edasi», 5. nov. k.a.). Just mõttevahetus, sest kuiv jutt loengust loengusse ei paku mingit pinget ning tudengitel pole ka huvi niisuguses loengus käia. Lihtsam on juba kasutada eelmiste kursuste konsepte. Nii tuligi hakata otsima teed, kuidas programmid kooskõlastada aia, teadmiste omandamine teha üliõpilastele huvitavamaks.

● M'ks valiti eksperiment'ks just kaubandusökonomika osakond?

See osakond annab teaduskonnas kõige rohkem lõpetajaid, eriti just kaugõppijate poo'e't. Et õppegrupp on palju, tekkis probleem, kuidas paremini korraldada kaugõppesesse. Sea't tuligi mõte pidada ka päevaste tudengite vahesse kaugõppijatega ühel ajal.

● Eksperimenti põhiline eesmärk on loengute arvu vähendamine.

(Järg 2. lk.)

Laureaadid

1986. aasta vabariiklik humanitaar-, loodus- ja täppisteaduste alane üliõpilaste teaduslike tööde konkurss

bio-geost: Hedi Gerst, Sirje Lillemets, Rein Sikut, Urmas Kokassaar, Atko Heinsalu;

filoloogiateaduskonnast: Jevgeni Jutkevits, Tõnis Kahu, Merit Kiho, Villu Känd, Jelena Lapikova, Tiit-Kai Ojasoon, Ene Paaver, Karl Pajusalu, Renate Pajusalu, Jaan Rommot, Pilvi Süid, Piret Tergem, Anu Ilus;

füüsika-keemiateaduskonnast: Diana Gersenzon, Rauli Sarapuu, Tõnu Pullerits, Aare Luts, Felix Buschman, Siimo Virro, Aivar Vinne; **KKTst:** Taivo Mägi;

majandusteaduskonnast: Raul Kallas, Allan Puur, Kaido Vestberg, Tatjana Rustanovits, Ülle Hiis, Iljen Martinson;

matemaatikateaduskonnast: Jevgeni Gutman, Kalle Hein, Toomas Klementi, Eero Vainikko, Anneli Raudsepp;

õigusteaduskonnast: Maive Meister.

II JÄRGU DIPLOM JA RINNAMÄRK

Arstiteadukonnast: Reet Klamas, Kristina Kann, Kadri Kook;

ajalooteaduskonnast: Enn Kung, Eduard Parhomenko, Ilje Piir, Pille Parmas;

bio-geost: Piret Prisk, Erki Truve, Raivo Aunap;

filoloogiateaduskonnast: Piret Haiba, Piret Mägi, Ene Vainik, Krista Valter, Andriela Vutt;

füüsika-keemiateaduskonnast: Nella Trahtenbroit, Jaan Lehtaru, Aarne Adler, Katrin Idla, Raidi Terve;

majandusteaduskonnast: Anne Ant, Piret Maripuu, Kaja Kuusvere, Piret Lõvi, Tarmo Punger;

matemaatikateaduskonnast: Rina Berner, Olev Vaher;

õigusteaduskonnast: Maris Jõgi, Ene Saamen.

● Talv algab 22. detsembril 7.02

Külm

Ole lumemarjoheki valge pühapäevateki heilis tuul.

Õhtu oli hõbevalge, vari jooksis üle palge õunapuul.

Teadis hästi, et on õige elada ja üle kõige elu hind.

Aga peale koidutuule äsjasurnud härmas puule laskus lind.

ILMAR SARG

Väsimatu töömees

16. detsembril sai 80 aastat vanaks mees, keda tuntakse kogu maailmas praegu ilmseit kõige suurema põlgu otina.

Eestis tuleb dots. **PENT NURMEKUNNA** nimega seondada tervet perioodi nii Tartu ülikooli ajaloo kui ka kogu meie kultuuriloo.

Lõpetanud 1933. aastal Tartu ülikooli magistrikraadiga, aluseks hispaaniakee. ne provantsaali keelt käsitlev uurimus, mis 1968. aastal filoloogiakandidaadi kraadiks ümber atesteeriti, siirdus Pent Nurmekund õpirännakuile mitmetesse Lääne-Euroopa ülikoolidesse, kus omandas 1940. aastaks praktiliseid kõiki Lääne- ja Põhja-Euroopa ning mitmed Aasia keeled. Oma keelteoskuse kohta on ta 1954. aastal ülikooli tööle asudes ise kirjutanud: hästi — eesti, vene, liivi, prantsuse, inglise, saksa, taani, rootsi, hispaania, itaalia, norra, hiina, jidiši ja ladina keelt; nõrgalt — leedu, läti, tatar, saami, aserbaidžani, portugali, rumeenia, uuskreeka, jaapani, islandi, fääri ja hollandi keelt. O'gu märgitud, et mitmeidki keeli ei ole ta nimetanud (muinaspõhja, vana-kreeka, sanskriti), et moodunud kolme aastakümnega on lisandunud vähemalt nüsama palju keeli, sealhulgas armeenia, hindi, türgi, suahiili, mongoli, indoneesia, amhaari, vanaegiptuse keeled, kui mitte rohkemgi, sest Pent Nurmekunna enda sõnusti ta oma keeli kokku lugenud ei ole.

Niisugune võimas aluspõhi pidi paratamatult mil'egi suurele ja pöördumatule vundamendiks saama. Nõnda asutaski Pent Nurmekund 1955 aastal ülikoolis orientalistikakabineti, a'ates 1983. aastast ida keelte õppekabineti nime

kandva pea'tnaha tagasihoidliku allüksuse, mille teaduslikuks juhendajaks on ta o'unud 30 aastat, kuni käesoleva õppeaasta alguseni, mil ta lõpuks aktiivsest ülikoolitööst loobuda otsustas. Jah, tagasihoidliku oma pinnalt (ühte ruumi mahub ära nii rikkalik raamatukogu kui ka õppetöö) ja töötajate arvult (kabinet sai koosseisuise töötaja ametikoha alles 1972; pärast ajaloo ja semiootika labori loomist 1983. aastal on o'ukord küll edenenud), kuid kui viljaka ja tunnustatu oma tegude't ja saavutustelt! Piisab, kui nimetada mõnda tööka: a'ates 1968. aastast ilmub teaduskogumik «Tõid orientalistika alalt», pidevalt on esinemas üleliiduistel teadusfoorumitel, korraldatud kaks esinduslikku juubelikonverentsi 1965. ja 1975. a. ... See on orientalistikakabineti töö teaduspoo'e't, mille eest juubilar aastakümneid väsimatult on seisnud, muidugi vaid väike murdos. Kabineti põhiesmärgiks on o'unud ja on aga eelkõige enam või vähem eksootilisemate keelte õpetamine või vähemalt elementaarsete algteadmiste andmine, mille't juba ise edasi minna saaks. Siit on läbi käinud sadu ja sadu inimesi; pidama on jäänud küll vähemus. Kuid nende seas on nimesid, mille kandjateta ei suuda me Eesti nüüdiskultuuri ette kujutada: Linnart Mäll, O'o Sirk, Ain Kaalep, Lv Seppel, Andres Eh'n, Ago Sisask, He'mut Piirimäe jt.

Pent Nurmekund on avaldanud mitukümmend artiklit lingvistika, eesti orientalistika ja afrikanist'ka ajaloo a'alt. Ilmselt nüsama palju väärtuslikke uurimusi on kas teinud mitteolevatel põhjustel või

autori tagasihoidlikkuse tõttu käsi-kirja jäänud. Kee'eteadusmaailm tunnustab täis aukartust tema töid dunganoogia a.a.t. Eesti aja'ooteadus võ'gneb aga Pent Nurmekunna hiljaegu ilmunud väärtusliku allikapublikatsiooni — «Vana-Pärnu kinnisturaamatu 1451—1599» käsikirja hoolika ja põhjaliku trüki ettevalmistamise.

Näeme, et Pent Nurmekund on mitmekülse inimesena õpetaja, lingvist, ajaloo'ane. Loomulikult on ta sündimisel kaasa saanud erakordse keeleande. Samas ei tohi me unustada seda, et kõik, mida juubilar on saavutanud, on tulnud talle visa ja sihikindla tööga; ka mitte seda, et a'gaegadel tuli tal eesti orientalist'kavankrit ükski vedada ning oma kulu ja kirjadega üla pidada. See tublidus ja vaimujõud on heale füüsilisele vormile toetudes Pent Nurmekunna tänini virge hoidnud. Need, kes teda tunnevad, teavad, et ebameeldivuse puhul ta norutama ei hakka, ta saab asjast üle naljaga. Ka teiste jaoks on tal vastaval puhul varuks mõni naerutav elujuhtum, mida enamasti väisõppereisidel kogenud. Arvuka õpilastepere poolt juubilarile head tervist, tahet ja palju veel paljudeks aastateks!

TARMO KULMAR

Meie ja maailmakultuur. Disproportsioone.

Niisiis (vt. «Maailmakultuuri juurde» — «TRÜ» 14. nov. 1986, nr. 31—32) jaotab meie tähelepanu maailmakultuurile äärmiselt ebaühtlaselt. Selle tulemuseks on rida ajaloolisi disproportsioone.

Teadusalade ebavõrdsusel olen varemalt juba peatunud. Ent siis jäi märkimata, et ühes sellega kaob ka tasakaal professionaalide ja asjaarmastajate kohustuste, võimaluste ning kultuuri mõtestamise osalemise vahel. Me eeldame, et professionaalne on maailmakultuuri niisugune uurija, kes on saanud aprobeeritud ettevalmistuse (mitte iseõppimise teel, vaid näiteks vastava ala tunnustatud uurimiskeskuses), kellele tema eriala viljelemine ongi otseks tööks ja kelle pädevus on kontrollitud (näiteks võrdlemisel teiste uurijate tööga). Usutavasti on selline spetsialist isepoolset produktiivsem, kuid ka vähem ekslik, kui oma ala muu kõrvalt harrastav asjaarmastaja, sest asjaarmastaja on paratamatult kobav autodidakt, kelle pädevust kontrollib alles see, kui palju ta professionaalidega konkureerida suudab. Normaa'set areneva uurimisruuna tunnusteks oleksid seega 1) professionaalide hu'ga tagasipöördumatu suurendamine ja 2) professionaalsuse läve tõus.

Küsigem nüüd, mil kombel peaksid meie oludes — kus me nii tihti kurdame oma kultuurikihi haprust ja toome esile, mis teistel rahvastel kõik on, meil aga puudub — tekkima esimesed professionaalid aladel, millega siin ei tegelda (näit. ba'kanistika, bütsantiniistika, kartveloloogia, mongolistika jne.)? On pike-matagi selge, et nad sünnivad ainult läbi entusiastliku asjaarmastuse, mis korvab ka pikemaks ajaks vältimatut üksinduse ... ja tagab kestva vastupidamise paljude üles-

annete koorma all. Ent edasi — kui nad (näit. hispanist dots. J. Talvet, iranist fil.-kand. H. Udam) lõpuks olemas on, mil viisil tagatakse siis nende eriala järjepidevus ja uurimisrindede laiendamine? Praktika näitab, et taas üksnes entusiastlike asjaarmastajate ennastalgavusega, koos kõigi sellest tulenevate ühekülgsuste ja juhuslikkustega. Interdistsiplinaarsel tähelepanu nõudes maailmakultuur ongi meie o'udes pigemini asjaarmastajate kui professionaalide vahendatamõtestada.

Teine disproportsioon seisneb selles, et meie maailmakultuurikäsitus on suu-remalt jaolt tõlgitud (ja ra'aneb nõnda siis jällegi vaid entusiastlikult ettevalmistel). Algpäraseid artikleid, nagu näiteks professionaalselt ettevalmistusega orientalisti Rein Raua «Tšitaat jaapani klassikalises luules» («Keel ja Kirjandus» 1986, nr. 11, lk. 678—684) on siiski vähe, raamatuid u'atusega uurimusi mõni üksik (sarja «Mosaiik» neljakümne kõile hulgas 3, kirjastusel «Valgus» i'muvas maailma rahoaste muinaskultuuri tutvustavas «A» seerias 1 kümnest). Asjade sellises seisus sõltume me ühelt poolt nii sellest, kas teistel rahvastel (näit. valgevenelastel, soomlastel, saks'astel) on asjaomaseid käsitusi, kui ka sellest, kas meil endil on parajasti sobivaid vabu tõlki'aid. Teise't poolt asetavad juba ilmunud tõlked (näit. Fr. Schlette, Keldid A'esia ja Pergamoni vahel. Keltide kultuurilugu. Tallinn, 1986) meie arusaomad maailmakultuurist omakorda sõltuvusse tollest ajaloolisest kontekstist, mille sees on valminud originaali kontseptsioon (siit kohuse-tundliku tõlkija'loimela'ja püüe asjaomaseid seisukohti vähemasti kommentaarideski meile mõistatavaks teha). Ainult algpäraseid populaarsedki käsitused võimaldaksid seda sõltuvust vähendada, kuna suurem keeleoskus kui alus teiste rahvaste vastava kirjanduse

lugemiseks originaalis hoiaks selle vaid ligikaudu ühel ja samal tasemel.

Kolmas disproportsioon avaldub järgmises: me tunneme maailmakultuuri pigem märksõnade kui probleemide u'at'uses. Järsemini öeldes — mitte ajalugu selgitavatel uurimustel ei rajane meie teadmised, vaid üldist tüüpi leksikonidel, mis seni on kõik taas teistest keeltest tõlgitud või pärsilist teistskeeld (näit. saksaakeelset maailmakirjanduse ja selle osade leksikonid, mille estika'küljega me ju kunagi pole scanud rahul olla). Renessans mitte kui ühe kultuuri kogemusest hargnenud äärmiselt dünaamiline profsess, mida on võimalik üldistada kõikide rahvaste aja'ole, vaid kui üks epohh, mil ühiskond'liku teadvuse keskmesse tõusis inimene. Kes ütleks, et viimane ise'loomustus oleks suisa vää? Ent kuidas see lihtsustab renessansi ajalugu juba Itaaliast, rääkimata sellest, et me niisuguse teadmisega piirdud's asetame näiteks omaenese trüki'sõna sünniloo väljapoole aega ja ruumi, kus see tegelikult aset leidis.

Ning ne'jaski disproportsioon: me tunneme maailmakultuuri ajalugu rohkem seda teinud inimeste elulugude kui nende loomingu ja selle seoste kaudu. Biograafilisi või biobibliograafilisi raamatuseeriaid on meil praegu kindlasti üle poole tosinat: «Biograafiline sari», «E'ulood», «Suuri mõtteajad», «Eesti kirjamehi», «Nõukogude Eesti tead'ased» jne. Lisatagu neile veel üksikväljaand ded ning artiklid ja pandagu siis selle kõrvale kasvõi nendegi teosed, kelle kohta on eesti keeles i'munud omaette biograafilise käsitus. Kir'anihest saame tingimusteta esile tuua öieti ainult Shakespea're't, sest näiteks Balzac, Heine ja Puškin, kelle biograafiaist ilmus viimase oma alles hiljuti, on eesti-kee'ses tõ'pes kätesaodavad siiski üksnes valiku'iselt. Mõttejast tuleb esimesel hetkel mee'te aga vaid A. Schweitzer...

Niisuguseid disproportsioone am-mendamatalt jõuame paratamatult küsimuseni, kas me suudame neid kõrvaldada. Või kehtestatakse seniste asemele liht'solt uued?

PEETER OLESK

Kuulatagu ära ka teine pool...

Teadusraamatukogu mõistab oma vastutust kõige eest, mis toimub raamatukogus ja vabandab 5. detsembril korra'datud üritusest osavõtjate ees. Vastuseks eelmise nädala «TRÜs» ilmunud Ivo Rulli kriitilisele artiklile peame vajalikuks se'gitada järgmist:

1. Se'lest, et kell 14 a'gab konverentsisaalis teine üritus (TRÜ psühholoogiaosakonna vilist'askolokvium) oli Tõnis Avikson tead-

lik. Kõik varem raamatuhogus toimunud loengud, diskussioonid, kohtumised teadlastega jne. on alati jäänud kokku'epituid aja piiridesse. Seetõttu ei osanud korra'dajad ette näha, et nii kogenud esineja ei suuda 2 tunni jooksul sissejuhatusest kaugemale jõuda. Käeso'ev juhtum oli raamatukogu jaoks pret-sedenditu.

2. Mikrofonid raamatukogu konverentsisaalis olid töökorras, kuid

lektor kee'dus neid kasutamast.

3. Ruum 206 on raamatukogu nõupidamise ruum, mitte auditoorium. Saal mahutab 200 inimest nõupidamise ruum — 15. Loengu jätkamine seal o'i kuu'ajate ja lektori 'isetegevus.

Palume veel kord juhtunu pärast vabandust.

Korraldajate nimel osakonna juhataja
ILANA SMUSKINA

Vahesessiga...

(Algus I. lk.)

Põhiliseks peamegi auditoorse koormuse vähendamist ja iseseisva töö suurendamist. Nii on I kursusel vähendatud loenguid 28 ja IV kursusel 24 tunnini. Nüüd võib õppejõud küsida, kas tudeng peab ka loengute vähendamise pärast vähem teadma. Hoopiski mitte. Loenguil tuleb ära se'etada raskem materjal, osa jääb aga tudengil endal se'geks teha. Aega peaks selleski piisama, sest iga nädala keskel on neil üks vaba päev. Kas seda päeva kasutatakse õppimiseks, on igaühe enesekasvatuse seada. Ilmselt selguvad katsetuse tulemused talvessiooni järel.

Vahearvestuse tulemustega võib aga rahu'e jääda.

● On Teil äkki häid soovitusi, tähelepanekuid iseseisvaks õpp'miseks?

Miks mitte. Näiteks võiks loengus konspeteerida ainult lehe paremale poole'e. Vasak pool jätke iseseisva töö ajal tehtavate täienduste jaoks. Ne'd on eksamil hea trumbina välja käia, õppejõul samuti huvitavam kuulata.

Igal üliõpilasel peab o'ema ka

õppeprogramm, mis oleks heaks abiseks nii õppimisel kui eksamil, sest sel'es on teemad jaotatud alateemadeks. Need on põhimõtteliselt ka eksamiküsimused. Kõ tudengitele on välja töötatud tüüpogramm — alusel tööõppeprogramm, mis on liigendatud 23 teemaks ja 144 põhiküsimuseks. Selles on ka kirjanduse loetelu.

● Eksperimendi varjuküljed?

Kõik ei ole läinud sügugi p'aani-pärase't. Opejõudude koormus näiteks pole vähenenud. Tuleks suurendada seminaride ja kollokviumide arvu, rohkem esinemisi peaks olema ÜTO ringides, õppekirjandust vaja rohkem välja anda. Selle trükkimise'e on nüüd andud ju roheline tee. Paraneb ka meie materiaalne baas: tahame siustada KÕ kabineti tänapäevase arvutustehnikaga, meetoodiliste materjalidega, raadio- ja teleaparatuuriga.

Seni paistavad uuendused tudengitele mee'divat. Vähemalt nendele, kes viitsivad enda kal'al tööd teha ja tänu sellele sõelale jäävad.

ANU PAJUMAE,

maj. II k.,

teaduskonna pressisekretär

Vägivallata maailma suunas

16. detsembri õhtul kogunes keemiahooone ringauditooriumi TRÜ üliõpilasi, õppejõude ja töötajaid ning külalisi NSVL TA Üleliidulise Orientalistide Assotsiatsiooni Tartu grupi üritusest osa saama. Teatavasti moodustas Üleliiduline Orientalistide Assotsiatsioon, kelle kollektiivliikmeks on ka meie ülikool, ühendamaks nii üleliidulise't ja rahvusvahelise't tunnustatud orientalist-teadlasi kui ka noorteadureid, kel on teened ida-uuringute edendamisel. Teisipäevaõhtune koosolek toimus mitmel põhjusel. 16. detsembril sai 80-aastaseks silmapaistev lingvist, legendaarne põ'üg'ott ja TRÜ võorkeelte kateedri dotsent-emeeritus ning orientalistika kabineti (nüüdse ida-keelte õppekabineti) kaua-aegne teaduslik juhendaja Pent Nurmekund, kelle tähelepanuväärsele juube'le ja poollegendaarsele elu'e oli pühendatud Tarmo Kulmari värvikav esinemine. Siinkohalt tahaks koos'o'nutel nimel veel kord edastada südame'likud õnnesoovid (Alates kolmapäevast on ülikoo'i teadusraamatukogus avatud dots. Pent Nurmekunna 80. sünnipäevale pühendatud näitus). Teiseks koosoleku toimumist põhjustanud asjaoluks oli see, et UOA Tartu grupp täienes mitme uue assotsiatsiooni liikme võrra, kelle'e anti pidulikult kätte liikmepile't.

Kolmanda põhjusena tuleks nimetada aktuaalsust, mis ilmneb 27. novembril k. a. New Deh'is vastu võetud deklaratsioonist tuumavaba ja vägivaldta maailma põhimõtte kohta. Dek'aratsioon on muuhulgas öeldud: «VÄGIVALLAST HOIDUMINE PEAB SAAMA INIMÜHISKONNA ELU'ALUSEKS: filosoofia ja po'iitika, mis on rajatud vägivalda'e ja hirmutamisele, ebavõrdsuse'e ja rõhumisele, rassiliste ja usuliste tunnuste või nahavärvi järgi diskrimineerimise'e, on amoraalsed ja lubamatud. Need sisendavad sallimatuse vaimu, on hukatuslikud inimese kõrgetele taotlustele ja eitavad kõiki inimlikke väärtusi». Ja punkt 7: «TULEB TAGADA TINGIMUSED ISIKUSE HARMOONILISEKS ARENGUKS: kõik maad peavad koos töötama, et lahendada elulised humanitaarprobleemid, ja tegema koostööd kultuuri, kunsti, teaduse, hariduse ja med'itsiini valas, et tagada isiksuse igakülgne areng. Tuumavaba ja vägivaldta maailm avab selleks grandioossed perspektiivid» (vt. «Rahva Hää» 28. november 1986). Linnart Mä'i ettekande teema oligi «Vägivallast hoidumise põhjendamine india filosoofilistes õpetustes».

L. Mäll rääkis, et Deh'i dek'aratsiooni taga on vana filosoofia, mil'e viimaseid esindajaid oli Mahatma Gandhi. Vägivalduse printsiip ei ole tekkinud ühel maal, mis näitab, et tegemist ei o'e juhusliku hääbumise'e määratud printsiibiga. Vägivalduse printsiip on eksisteerinud ürgaegadest peale. Kuna aga ka Vo'taire on öelnud, et hindud ja kvekerid on vägivalduse kaks suurt rõhutajat,

siis ei saa siin kuidagi Indiast mööda minna. Sanskriti terminile «ahimsa» (ahimsa) on eestikeelseiks vasteiks pakutud «mittevägivalda», «vägivaldatus», «vägi'adusetus», miinustest tuleks kohasemaks pidada teist vastet (hoo'imata võimalikust assotsiatsioonist «vallatust tegev vägi»), sest kaks üejäänut on kohmakad ja eesti kee'e'e mittele päris loomulikud keelendid. Termin esineb väga vanades tekstides, kõige rohkem 6—5. saj. e. m. a. pärinevais džainist'ikes tekstides. Ahimsa printsiip on džainistidel 5-st käitumisjuhise'st esimesel kohal, ja väljendab indiviidi suhtumist ümbritsevasse maailma. Kähtjustada (himsa) on võimalik kolmel moel: teo, sõna ja mõtte läbi. Vägivalduse (ahimsa) printsiipi järgides tuleb vältida kahjustamist kõigil kolmel moel. Kuna aga absoluutset kahjustamata ei ole e'ada võimalik, siis eristati India filosoofias nelja liiki vägi'ada: juhus'likku (näit. kõndides juhus'likult lõmastatud putukad), tegevusa'la tõttu toimendatud (põllunduse läbi kahjustatud elu), kaitsvat (enesekaitse kallaletungi korra') ja kavatsus'likku vägi'alda. Tavalistel inimestel tuleks hoiduda viimase'st. India filosoofilistest õpetustest on budism rõhutanud pigem vägi'valdust inimese suhtes, hoidumist kavatsus'likust vägi'vallast. Budistliku pärandi ühes põhilisemas vägi'valdusele pühendatud teoses «Dhammapadas» on rohkem juttu vihkamise ja vaenu vä'timisest. Budismi kaudu jõudis vägi'vallast hoidumise printsiip po'iitikkasse: 3. saj. e. m. a. kuningas Ašoka ajal raiuti kaljusse kuulsad Ašoka ediktid. Siitpeale kandus vägi'vallatuse printsiip ka teistesse õpetustesse (näit. vägi'valda poo'dav braahmanism transformeerus vägi'vallatust poo'davaks hinduismiks).

Mahatma Gandhi tõi vägi'vallatuse põhimõtte India ellu tagasi, kuna vasaheel võitluses ing'astest ko'oonisaatorite vastu o'i India haaratud vägi'valda ja terrorismi lainest. Mahatma Gandhi kaudu sai vägi'vallata vastupanu idee üldiselt aktsepteeritud printsiibiks ja India kõige arvukam partei — India Rahvuskongress — viis seda kasutades India iseseisvuse'e.

Vägi'vallatuse printsiibi aktuaalsus on väljaspool kaht'ust. Sellest annab tunnistust kasvõi teade 10. detsembri «Literaturnaja Gazetas»: 1987. aastal on plaanis välja anda esimene kõide 20-kötelisest «India raamatukogust» (Mahatma Gandhi «Kõik inimesed on vennad»). Tahaks tuua ära sõnad «Dhammapada» XVII peatüki 223 s'okast «Vihkamine on võidetav vihkamise puudumisega. kurjus on võidetav headusega. Ahnus on võidetav he'dusega, valelikkus t'cega» (Dhammapada, Tln., 1977, lk. 45). Koos'o'kul jäi kõ'ama Mahatma Gandhi mõte, et vägi'vallatusest tuleb rääkida senikaua, kuni on veel inimesi, kes pooldavad vägi'valda.

HARRI INTS

Mõttevahetus läheb karedamaks

Oled sa vaba inimene või mitte? Kõige hirmsam on see, kui sa selle peale mõelnudki ei ole.

— O —

Eelteade järgnevalt artiklist on juba ilmunud. Oige põgusalt siiski veel sissejuhatuseks. Nimeid toimus 8. detsembril rakendusmatemaatika III kursuse algatusel arupidamine OV-küsimuste üle. See koosolek oli üheks lüüks viimasel ajal tekkinud aktiivsuseahelas. Muret OV käekäigu pärast näitab seegi, et pärast viimaste projektide ilmutumist on sel teemal sõna võtnud ka mehed (P. Vihalemm, T. Sarv), kelle noorusajad juba paarikümne aasta taha hakkavad jääma. Selgi koosistumisel oli tudengistaatusest ülekasvanud osalejaid.

Paraku jäid kõrvale kaks aktiivsemat seniste projektide küsimärgistajat — Marek Strandberg ja Mait Land. Miks? Poiste vastust võis välja lugeda väikest solvumist nende ideede analüüsi pareerimise pärast.

Järgnev kokkuvõte on tehtud tol õhtul salvestatud materjalide põhjal. Loomulikult mahub ajalehte vaid üks osa sellest. Välja on eelkõige jäetud teemad, mis otsest OV-ga ei seostu, seeläbi demagoogilised vastused, kordused ja sõnavõtted, mis mattusid publiku pahameeleavaldustesse ning mida helilindilt seetõttu taastada ei õnnestunud.

Kõigepealt esines ASKO POHLA. Ta alustas üldpoliitilise olu-

korra tutvustamisega, ühiskonna arenguastme äranäitamisega, millest on võrsunud omavalitsuslike põhimõtete vajadus. Ta rõhutas: «Kõige tähtsam selle juures on ikkagi see, et meil on soov ja tahe kaasa lüüa OV-s kui printsiibis.»

Jätkan tsiteerimist: «Lehes esitatud küsimusele, et kelle jaoks on OV, on vaid üks vastus: kogu üliõpilaskonna jaoks. Kuna omavalitsuslike printsiipe viiakse ellu komsomoli ja aü-organisatsioonide kaudu, on vaja segitada vähemalt nende kolme omavahelist suhet. OV ei ole mõeldud puhtalt selleks, et aktiveerida aü- ja komsomoli tööd. Kuna aü- ja komsomol on ainsaks suurteks organisatsioonideks, siis loomulikult OV läbib nende organisatsioonide tegevust. Muidugi võib ju öelda, et sõna OV tekitab pildi otsekui mingist organisat. See tegevus nõuab küllalt pingelist mõttetööd, ratsionaalset lähenemist, et saada aru nende omavahelistest seostest, mitte neid eraldi vaadata ja vastandada. Juba pärast seda, kui suve hakul i.mus esimene projekt, toimus laiaulatuseline teaduskondade komsomoliüldkoosolekutel, büroode koosolekutel. Samuti laekus komsomolikomiteesse üsnagi suur hulk kirjalikke avaldusi, ettepanekuid ja arvamusi.»

ULO VELTRE: «Kas konkreetset arvu tohiks küsida?»

A. P. Ma arvan, et küsimused siis pärast. Esimene projekt nõudis põhimõttele ümberkorraldamist. Uue projekti aluseks oli juba lehes ilmunud projekt ning ar-

vukad teaduskondade ettepanekud, arvamused. Sel eesmärgil loodi ka kooskõlastamiskomisjon. See on neljaliikmeline: Mati Al'ik, Tiina Klunk, Ants Kull, Asko Põhla ja töötab ka praegu saadud ettepanekute ja arvamuste kallal. (Praegu tegeleb ettepanekute väljatöötamisega komisjon, kuhu kuuluvad esindajad igast teaduskonnast).

Ajaleheveergudel on ette heidetud, et OV põhimääruse projekti koostajad on loobunud igasugusest vaimsest kontaktist nendega, kelle jaoks projekt mõeldud on. Kuidas siis tege ikkagi? Tudengite ettepanekud laekusid eelmise õppeaasta alguses toimunud Kääriku dispuudil. Ma ei oska öelda täpset arvu, palju seal osales, kuid saadi üle saja konkreetse ettepaneku ning enamik on ka praeguses projektis sees. See dispuut oli tõeline «ajutrust», kus a.tpoolt tulev initsiatiiv vormus konkreetseteks ettepanekuteks. /.../ Arute'u teaduskondades oli laiaulatuslik, selles ei teki kellelgi kahtlust (siin on nüüd ära trükitud üks kordustest, ent see osutub lõpuks oluliseks — T. P.).

Poleemikat on tekitanud üliõpilasesindajate valimine ülikooli ja teaduskondade nõukogudesse. See, kuidas teaduskonnad tahavad valimiste eelnevat kandidaatide tutvustamist läbi viia, jääks iga teaduskonna otsustada.

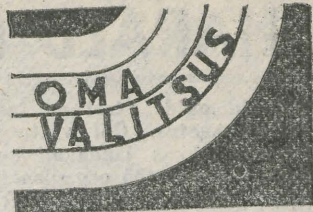
Kursusevanema ametijuhend on samuti põhjustanud vaidlusi. Oigem oleks öelda, et see oli tore arutelu, kus ametijuhendit vaadeldi

mitmest aspektist. Peab ütleva, et see ametijuhend on siiski vajalik, sest üiga üldine perspektiiv ei kutsu konkreetse tegevusele. Aati aitab ülesandad paremini ellu viia ametijuhend. Tegemist ei ole ka vasturääkivusega, kui projektis sisaldub punkt, et üliõpilasõppeprodekaaniks kinnitatakse teaduskonna komsomolibüroo õppeosakond juhataja. Esiteks ei ole meil vaja dubleerimist, et kaks isikut teeksid ühte ja sama tööd. Teiseks moodustavad komsomoolid meil üle 90% üliõpilaskonnast. Kui me isegi oetame, et ülejäänud protsent on kõik valitud õppeosakond juhataja vastu, siis peame arvestama seda, et vähemusel tuleb lihtsalt arvestada enamuse arvamust. See põhimõte kuulub demokraatia sisu juurde. Teaduskonna büroode valimise korral tuleb aga tšepoo'ist muuta, kus vähemalt sekretär, õmesektori juhataja ja õppeosakond juhataja tuleks valida nimele. /.../

Ajalehes on küsitud, miks ühiselamunõukogu liikmetest osa kinnitatakse sellesse ametisse, mitte ei valita. Siin peame arvestama vastavat üliõpilaste põhimäärust. Selle kohaselt peavad ühiselamunõukogus olema teaduskonna komsomolisekretär ja aü-büroo esimees.

Personaa'komisjon on samuti olnud päevakorras. Nii nagu ühiskonnas üldse, nii ei saa nähtavasti veel praegu ka ühiselamus läbi ilma korraldusteta. Kui edaspidi hakkame ilma läbi saama, siis personaa'komisjonil tööd ei ole.

«Ajutrustide» kohta esitati projekt konverentsi OV sektsioonis. Seal see heakskiitu ei leidnud.

Heaks kiideti praegu ajalehes ilmunud projekt. On arusaadav, mispärast niisugune idee on esitatud. Siin on peetud keskmist üliõpilast, kelle ettepanekuid ja huve alati ei kaitsa ega täideta. Kui nüüd teaduskonna komsomolibüroo ei suuda, ei taha altpoolt tulevaid ettepanekuid lahendada, on tšepoo'ist õigustatud ettepanek luua ajutrust. (Pressikonverentsi ajal ei olnud ka esinejal veel lõplikku selgust füüsikute ettepanekut palju põhjalikumalt valgustatud.)

Erinevate arvamuste esitamine on ka «ajutrusti» tegevus. Kahju ainult, et seda väljapakutud tegevust kahjustavad vaidlustes sellised «mitteajutrustlikud» väljendid nagu «paljas demagoogia», «kogu see värk on võetud õhust», «tõeline skolaatika» jne. Ma tahaksin rõhutada, et need on suunatud isikule, mitte asjale.

Nüüd ootan teilt konstruktiivseid mõtteid ja ettepanekuid.»

Lindilt TIIT PRUULI

(Järgneb)

OV KAAALUDEL

Diskussioonist osavõtjad valisid endi seast koostöökomisjoni esindajad.

Seisukohad, mis alljärgnevalt välja öeldakse, oleksidki ühelt poolt selle komisjoni esimeseks panuseks OVga seonduva probleimiragastiku lahendamisel. Teiselt poolt on seni omavalitsuse tegevust ette valmistanud isikute seas segadust tekitanud asjaolu, et vahetult 8. detsembril arupidamisega järgnenud ajalooteaduskonna üldkoosolek 10. detsembril ei valinud oma üliõpilasesindajat ülikooli nõukogusse, nagu seda ette näeb senine OV põhimääruse projekt. Et igasuguseid täiendavaid arusaamatusi sel teemal vältida ja ülikooli juhtimisel üliõpilasomavalitsusele üleminekutele jäävatest kitsaskohtadest võimalikult kontsentreeritud ülevaade anda, saab see kirjutis ka lisa, mis võimaldab tutvuda ajalootüüpilaste positsiooniga selles konkreetses, oma esindajate ülikooli nõukogusse valimise küsimuses.

Ja nüüd mõningaid üldisi kaalutlusi üliõpilasomavalitsuse olemuse kohta.

Ennekõike leiame, et OV projekti üldistava sissejuhatuse puudumine pole ainult üks selle projekti puudustest, vaid seni kontuuristatud OV-süsteemi fundamentaalse vajakajäämine, mis ähvardab selle ürituse juba ette defektseks ja ebaefektiivseks muuta. Paljude printsiipalsete, võib öelda teoreetilist esitust vajavate põhitähtsede senine segeksrääkimatus ja sellise o'ukorra tulemused andsid endast teravalt märku ka mainitud kohtumise diskussioonides. Üliõpilased — ja tundub, et senistele OV dokumente ettevalmistajatele ootamatult — püüdis kaitsta kahte, pealiskaudsel lähenemisel üksteist välistavat seisukohta. Ühest küljest rõhutati, et seni väljapakutud kujul OVD pole mõtet üldse omavalitsuseks nimetada, kuivõrd tegemist on aü ja komsomolorganisat. tegevuse parandamise ja nende ülesannete ringi teatud laiendamisega, kuid seda ulatuses ning kujul, mis ei kujuta endast kva'itatiivset hüpet ülikooli juhtimise ja asjaajamise korras. Teiselt poolt keelduti visalt mõistmast OV määratlust formuleeringus «omavalitsus pole uus organ, vaid printsiip», mis peaks läbima aü- ja komsomoli tegevust. Leiti, et loodav üliõpilasomavalitsus peaks siiski leidma oma vormi kõigi üliõpilaste poolt vahetult valitavate, nende ees vastutavate ja ka nende poolt tagasikutsutavate esindajate kogus, s. o. siis iseseisvas organis või organisat. süsteemis. Taolisi mõtteavaldusi võib kuu'da ka ülikooliõpetajates mitteamet'ikes arvamusteavaldustes (või nimetada

seada ülikooli avalikuks arvamusseks?) ja mitte ainult tudengite suust.

MILLINE

teoreetiline punkt võiks siis olla omavalitsuse kui säärase analüüsi aluseks. Senini esitatud seisukohade põhjal võib väita, et OVle kaasamõttelejate erinevad arutuskäigud tingib nende lähtumine (vähemalt) kahest erinevast OV visioonist, mida aga verbaalselt ei formuleerita.

ESIMENE neist näib põhinevat arusaamal, et tudengitega seotud ülikoolielu sfäärides on terve hulk probleeme ja lihtsat korralagedust, mille lahendamise ja korraldamise eest ka senini keegi vastutab ja hea pidi seisma, aga asjad ei läinud nagu vaja. O'eks tore, kui need küsimused nüüd lõpuks lahendatud saaks, ükskõik kas seda teeb OV, komsomol, aü või allahise. Siit ka ükskõiksus ja mõistmatus nende hääle suhtes, kes teevad probleemi OV vormist. Kas näiteks ühiselamutes saab korra jalule või vähemalt leevendada palgaliste ametitehaste töökoormat «organ» või «printsiip», pole selles vaatepunktist tõesti sukulutamist vääriv küsimus.

TEISE OV-VISIOONI aluseks on üliõpilase soov luua ülikoolis säärane struktuur, mis ei tagaks ainult tema eksistentsi sööva, peavarju vajava ja õppiva o'endina, vaid annaks talle võimaluse realiseerida end kui kodaniku, kes võib, saab ja tahab läbi omavalitsuse demokraatliku mehhanismi eelkõige probleeme tõstatada ja lahendust otsida, otsustada ning kui vaja, ka nõuda ilma kooskõlastamist, informeerimist ja viseerimisteta. Tuleb rõhutada, et nende silmis, kelle meelest probleemide ring, millega OV peaks tegelema, on niigi selge, peab sääraseid ettekujutusi (ohtlikuks) maksimalismiks ja utopiaks, sest tuleb arvestada «reaalsusega», «kehtivate eeskirjadega», «ressurssidega» jne.

Tegemist on seega omavalitsuse nõ. «avatud» ja «suletud» mudeli vastandamisega, kusjuures «avatud», uute probleemide tõstatamisele, arutamisele ja demokraatlikul viisil lõplikule otsustamisele, üliõpilase kui kodaniku arengule orienteeritud omavalitsuse mudel on seniste kavade järgi juba algusest peale kõrvale jäetud, sest puudub nimelt organ, kus tudengite helemad pead võiksid koos ülikoolielu kvaliteedi üle pidevalt aru pidada, se'lele sõltumatult hinnangut anda, viimase sõltumatult teatavaks teha ja alles siis otsustada ning oma otsused täide viia. Võib ette näha pikaajalist võitlust nende poolt, kes näevad OVs põhiliselt selle täidesaatvat funktsiooni igasuguste katsete vastu muuta see «diskussioonikubiks». See-

pärast puudub OV projektil ka sissejuhatust, sest selle koostamine nõuaks üliõpilaste euliste huvide formuleerimist, aga aruteluks, kes või mis on siiski nõukogude üliõpilane, millised on tema enda (ja mitte tema'e väljast, sh. komsomoli- ja aü-organisatsioonide poolt projitseeritud) ideaalid, taotlused ja eneserealisatsiooni perspektiivid, pole me nähtavasti veel küpsed. Ja neid saab välja öelda vaid üliõpilane ise ning omavalitsus peab (peaks) talle selle võimalikult kergete tegema kogu oma (soovitavalt igavese) eksisteerimisaja jooksul.

Seega võime konstateerida, et OV teoreetilise aluse nõrkuse tõttu on selles eristamata jäetud ja segi aetud perspektiivsete otsustuste vastuvõtmise ja nende kui ka väljastpoolt tulevate korralduste täideviimise tasandid. Niipea kui kollektiivilt või organisatsioonilt võetakse perspektiivset, nõ. strateegiliste otsustuste väljatöötamise tasand, algabki karussell täidesaatva, jooksva asjaajamise reglementeerimise ja selle tähtsuse rõhutamise ümber. Praegune OV projekt küll ei luba kinnitada, et selle loojad eeldaksid oma kaastudengitel mingite huvide, motiivide või potentside olemasolu, mis võiksid teda viia kasvõi sellesama OV projekti arutamisel aktiivsele kaasaõõmisele. Kui publitseeritud OV dokumentide alusel püüda rekonstrueerida pilti end eeldatavasti kohe-

● Ma arvan, et OV ... ●

kohe valitsema hakkavast tudengist, siis saame väherõõmustava portree isikust, keda huvitab vaid ühiselamukoha ja stipi saamine, tunni- ja eksamiplaan, ettenähtud praktika sooritamise ja võimaluse korral kõrvalteenistus lisatöökoha näol.

Lühidalt: OV oma praegusel kujul orienteerub selle esamase passiivsele «minimaaltudengile», kelle aktiveerimiseks ta nagu oieks mõeldud. Ja kui ta ei ole mõeldud aktiveerimiseks, vaid selle «minimaaltudengi» häirete funktsioneerimise kindlustamiseks, siis võib küll kindel olla, et selles valdkonnas ei tee taoline tudeng midagi rohkem kui seni ja nimelt perspektiivi puudumise tõttu selleks, mida võiks nimetada üliõpilase kui kodaniku kasvaks kogu ülikooliaja jooksul. Bürokratiseerimise tõttu on komsomol selles vallas oluliselt oma positsioonid loovutanud ja nagu näha keeldub OVgi andmast šanssi tudengkonna demokraatiku eneseteadvuse arenguks, sulgedes üliõpilase probleemideringi, mis praktiliselt loova lähenemise välistavad isegi siis, kui eeldatav OV sfäär po'eks juba ette olulises osas ära reglementeeritud. Et õppeplaanide koostamisel, stipi jagamisel, ühiselamu inventariga varustamisel jne. OV sisseseadmisega kõik vanad ettekirjutused kehtivuse kaotaksid, ei saa aga kuidagi o'etada ...

Seega arutledes OV võimaliku kasuteguri üle tudengkonna aktiveerimisel, tuleb seniseid p.aane silmas pidades iseenesest meelde **M. S. Gorbatšovi** hoiatus majandusjuhtidele, et need ei orienteeruks ümberkorralduste käigus «mahajäämise taastootmisele». Kas mitte viimase fenomeniga ei kohtu me OV praeguses projektis? Pisut robustseid väljendudes on senine projekt suunatud spetsialistide «tootmises» esinevate «häirete» kõrvaldamisele ja lähtub vaikivast eeldusest, et üliõpilase-spetsialisti «mudel» jääb samaks. Ning seda vaatamata kogemusele, et tao'ine tudeng on kahjuks programmeerunud minimaalsele huvile selle keskonna vastu, mis tagab tema funktsioneerimise, s. o. funktsioneerimise eelkõige loengu—sessi—ühika teljel. Siit tuleb järeldus, et kogu OV ürituse aluseks peaks olema põhjalik organisatsiooniline ja teoreetiline

ETTEVALMISTUSTÖÖ

vähemalt kahes suunas.

Esimeseks neist oieks tudengkonna ühiskondliku aktiivsuse potentsiaali kindlaksmääramine. Siin võiks mõelda ülikooli ja kõrgharidussüsteemi puudutavate ning tudengite poolt oluliseks ning eluliseks peetavate probleemide hierarhia koostamisele ning teatavaks tegemisele. Samaaegselt tuleks avalike diskussioonide ja ühiskonnateaduste õppejõudude abil välja töötada kriteeriumid ja protseduurid hindamiseks ülikooli (või laiemalt ka kõrgkooli üldse) siselu kvaliteeti. Muidugi on «ülikooli siselu kvaliteet» terminina tinglik. Kuid lisaks eesmärkidele vajame

me kasvõi ligikaudseidki kriteeriume, et vältida edaspidi viljatuid vaidlusi selle üle, kas OV sisseseadmisega on ülikoolis midagi muutunud või ei ole. See on muidugi mastaapne ülesanne.

Secpärast tuleks luua üliõpilaste ja õppejõudude ühine töögrupp, kelle osaks jääks üliõpilaskonna akadeemiliste ja ühiskondlike prioriteetide märgitud hierarhia väljaselgitamine. Iga probleemi kaalu selises hierarhias määraks tema võime stimuleerida üliõpilast iseseisvale tegutsemisele. Sama või samasugune grupp peaks uurima võimalust töötada välja kõne all olnud «ülikooli siselu kvaliteedi» kriteeriumid ning lõpuks anda üliõpilasomavalitsuse määratuse. Näiteks kui pidada omavalitsuseks «... territoriaalse ühenduse, organisatsiooni või kollektiivi asjade juhtimine, mida teostatakse läbi valitavate organite või vahetult (koosolekute, referendumite jms. abil)» ning tema põhitunnusteks jäävad «... avaliku võimu kuuluvale vastavale territooriumil asuvale elanikkonnale või valijatele, ühiskondliku organisatsiooni või kollektiivi liikmetele; iseseisvus siselu küsimuste otsustamisel; väljastpoolt määratavate organite puudumine» (vt. SNE 1975. a. väljaanne, 22a kõide), siis niisugusest määratlusest ei ole kerge tulutada kontseptsiooni, mis õigustaks iseseisva omavalitsusorgani mitteloomist. Kõne all olevad töögrupid peaksid oma tegevuse lõpul koostama aruande, kus ainult ei fikseerita olukord («üliõpilaste aktiivsus on madal», «huvi OV vastu puudub» vms), vaid prognoositakse selle muutumist, võttes aluseks erinevad OV arendamise strateegiad kui konkureerivad variandid.

Puudutades **TEIST OV** ettevalmistamise suunda, peame rõhutama, et käesoleva kirjutise autorid ei arva kauge'ltki, et OV peaks muutuma mingiks ekspertide forumiks.

Nagunii on selge, et kui tagasihoidlikke õigusi OVle ka lõpuks ei antaks, ikka leidub inimesi, kes leiavad, et taas üliõpilased taotlevad vaid õigusi püüdes mõõda hiilida oma kohustustest. OV ei tohi kaugel'ki pesta oma käsi puhtaks korraldav-täidesaatvast tegevusest tudengieksistentsi madalal korrusel — õppetöö otstarbekama korraldamise ja ühiselamue' juhtimise tasapinnal. Kuid needki probleemid vajavad enne õiguste ja kohustuste stantsimist süvenenud uurimist. Seetõttu on ka siin eelnevalt probleemide uurivate töögruppide loomine vajalik. Eelkõige tuleks uurida kõigi seni tegutsevate organite ja funktsionääride (a'ates toa- ja kursusevanemast) efektiivsust ning ühteaegu seniste puuduste põhjustele osutamisega anda hinnang

(järg 4. lk.)

HARALD HABERMAN

Eesti bioloogide peret on tabanud raske kaotus. Ööl vastu 16. detsembril lahkus jäädavalt suur teadlane ja teadustöö organisator, teenekas ühiskonnategelane, Eesti NSV TA akadeemik, bioloogiadoktor professor Harald Haberman.

Harald Haberman sündis 19. detsembril 1904. aastal Tallinnas, lõpetas 1931. aastal Tartu ülikooli zooloogina ning töötas seejärel Zoologia Instituudis abikonservatorina ja assistendina. Juba üliõpilasena osales ta H. Riikja organiseeritud hüdrobioloogilistes uuringutes. Hüdrobioloogiast oli ka lahku magistritöö. Poliitiliste vaadete areng viis H. Habermani marksistide ridadesse. Ta osales aktiivselt 1940. aasta pöördelistes sündmustes, määrati loodud rahva-

valitsuse sisekaitse ülemaks ning ENSV Rahvakomissari Nõukogu asjadevalitsejaks, kellel täits vastutusrikkaid ülesandeid nii esimesel nõukogude võimu aastal Eestis kui ka Suure Isamaasõja päevil Nõukogude tagalas.

Sõjajärgseil aastail tähendas ühiskonnaaktiivsus H. Habermanile mitte ainult doktorikraadi kaitsmist (1950) ja Nõukogude Eesti TA liikmeks saamist (1954), vaid ka tõusmist teadusjuhiks ja organisatoriks nii TRÜ õppeprorektori ja üldbioloogia kateedri juhatajana kui ka Bioloogia Instituudi (hilisem ZBI) ühe rajaja ja esimese direktorina (1947–1977). Just siin kujunesid uued sihiadmised, mis tegid H. Habermanist keske Nõukogude Eesti bioloogia arengu

suunaja mitmeks aastakümneks. Aastail 1957–1964 täitis H. Haberman bioloogia- ja meditsiiniteaduste osakonna akadeemiksekretäri ülesandeid. Tema juhitud Rahvusvahelise Bioloogiaprogrammi Eesti komisjoni tegevus pälvis üleilaulist tunnustust.

Akadeemik H. Habermani teaduslikud huvid olid väga laiad. Need haarasid faunistikat ja zoogeograafiat, ökoloogiat ja looduskaitset, bioloogia üldteoreetilisi ja metodoloogilisi küsimusi. Tema sulest ilmusid kokkuvõetud Eesti hüppikpoilastest (1962) ja jooksiklastest (1968). Üleilaululise ja rahvusvaheliselt tuntud koleopteroloogina esines ta paljudel ülemaailmsel entomoloogikongressidel, teaduslikel konverentsidel ja sümposiumidel. Teadusliku tööga tegeles ta oma elu viimaste nädalateni.

Ent akadeemik Habermani mõju ei määranud ainult teaduse arengu-

suundumisi. See ilmes ka näilistes pisiküsimustes, mis siiski jäid Eesti kultuurilukku ja paljude tead- vusse. Olgu selleks Eesti Looduse- uuriate Seltsi taastamine või siis osalemine ajakirja «Eesti Loodus» ning Eesti Looduskaitse Seltsi loomises. Ta oli suurepärane kõne- mees ja diskuteerija, evolutsionist ja dialektik. Nii mõnigi kord tõu- sis Haberman püsti Tartu kirjan- dusmajas või sõprade ringis, luge- maks äsjaavalminud luuletust. Sa- geli ilmusid ta värsid juhtkirja asemel teadusinstituudi seinale- hes. Vaimset rikkal inimesel oli palju avaldumisvorme!

Akadeemik H. Habermaniga kao- tasime erakordse teadlase, unusta- matu õpetaja ja kolleegi, Nõukogu- de Eesti bioloogia ühe rajaja. Üks tema järel on sulgunud, kuid helge mälestus Suurest Teadusemehes- jääb alati meie südamesse.

Zoologia kateeder

OLIKOOLI LASTELE!

11. detsembril pidi toimuma arsti- tude ühiselamu klubis väikestele poistele ja tüdrukutele multifilmide kava. Paraku läks aga eesti vana- sõna järgi, et esimene vasikas ikka aia taha. Vabandame selle segadu- se pärast Karlsoni nimel siiralt laste ja vanemate ees.

18. detsembril ootasid lapsi aga värske kringel ja kommid koos eht- sate videomultifilmidega ja lemmik- kangelaadega teelekraanilt. Tulevi- kuplaanis on muuta filmi vaata- mine igakuiseks tavaks.

25. detsembril saadame nääri- peo kutsed kõigile naksitrallidele, kes elavad Tartus, on piisavalt suu- red (2–7 a.) ja on endast lasteko- misjonile märku andnud.

PIRET TISLER
aü kultuurisektorist

FILOLOOGID!

Teisipäeval, 23. detsembril kl. 16 kee- miaringis filoloogiateaduskonna esindaja valimine ülikooli nõuko- gusse. Palume kõigil kohale tulla, et pärast ei öeldaks, nagu oleks koosolek vale esindaja valinud!

Teaduskonna büroo

LOODUSKAITSERINGIS

Esmaspäeval, 22. detsembril (tal- vine pööripäev!) sõidame Reola metsa talve vastu võtma. Kogune- me kl. 17 raudteejaamas. Tagasi kl. 20.

Kolmapäeval, 31. detsembril süü- tame künnud kultuuritegelaste ja loodusteadlaste kalmudel. Kogune- me kl. 17 Raadi kalmistu peavära- va juures.

Juhatus

PRESSIKLUBI NÄÄRIOHTU

on laupäeval, 27. detsembril kl. 19. Kus ja kõik muu saad teada toi- metusest.

KLUBIS

Reedel, 19. detsembril kl. 21 diskoprogramm «Noortega, noor- tele, noortest» (kuulamiseks veidi rasket metalli).

Laupäeval, 20. detsembril kl. 21 kesköödisko «Tagasivaade aastale 1986» (kuulamiseks «Status Quo» — 86).

Pühapäeval, 21. detsembril kl. 21 diskoprogramm «Tavatult tavaline» (kuulamiseks ans. «EAGLES» loo- mingut).

UUT TEATMEKIRJANDUST

24S—268 Gordon, M. Dictionary of new information technology acronyms. — London: Kogan Page; Detroit: Gale research co, 1984. 217 p.

Uus lühendite sõnaraamat dešif- reerib ≈ 10 000 lühendit ja akro- nüümi teadusliku informatsiooni alalt, seda nii USA kui tuntumate Euroopa maade akronüümide- st.

22T—256 Peters, U. H. Wörter- buch der Psychiatrie und medizi- nischen Psychologie. 3., überarb. u. erw. Aufl. München etc.: Urban & Schwarzenberg, 1984. 716 /4/ S. Bibliogr. S. 715—716.

24T—113 Dictionary of comput- ing. 2nd ed. Oxford etc.: Oxford univ. press, 1986. 416 p. : ill.

22T—257 Medical research cen- tres: A world directory of organi- zations and programmes. 6th ed. Harlow: Longman, 1983. (Long- man ref. on research).

Vol. 1: International, Albania to Nepal. 548 p.

Vol. 2: Netherlands to Zimbabwe, Index. 549—1087 p. Reg.: p. 1027—1087.

Tcimetaja VARJE SOOTAK

OV KAALUDEL

(Algus 3. lk.)

nende kõrvaldamiseks vajalike õi- guste ja ressursside mahu kohta. Tingimata tuleks kokku koguda ja tulevasele OV-le kättesaadavaks te- ha kõik seni kehtivad ja kehtima jäävad normatiivaktid, mis regu- leerivad OV kontrolli alla jäävaid valdkondi. Säärase töögrupi aru- anne peaks andma vastuse, kas üliõpilase me ja õppetöö sfäär kõrgkoolis üldse võimaldab OV kä- sutsusse anda ressursse ja säärase tegevuse vabadust, mis stimu- leeriks selle funktsionaalse oma- algatuslikule tegevusele. Vastasel korral võib juhtuda, et me jääme- gi imestama, miks näiteks ühikapidu- de kitarrist on tudengite keskel sa- geli prestiižikam isik kui mitu nende endi poolt valitud funktsio- nääri kokku. Kuid isegi selleks, et realiseerida näiliselt lihtsat teesi «ühiselamu = kodu», peab olema ettekujutus, kuidas tänapäeva üliõpilane üldse sisustab enda

jaoks mõistet «kodu» ja millised materiaalsed, ajalised ja inimes- sursid saavad oma OV kasutuses, et neid kahte kõne all olevat mõis- tet teineteisele lähendada. Tuleb küsida: mida on võimalik teha? Ja seejärel kohe: kuidas väärtustab seda enda jaoks üliõpilane?

JA LÕPETUSEKS

Nimetatud töögruppide aruanne- te ärakuulamiseks ning neile hin- nangu andmiseks oleks ilmselt otstarbekas korraldada üliõpilaste- line konverents või nõupidamine. Siin pole koht praegu arutlemiseks, kes peaks selle kokku kutsuma või kes sinna kokku tulema. Oluline on see, et alles selle konverentsini jõudes on korrektn püstitada ja lahendada need küsimused, mille- ga me täna maadleme. St. kas luua «organ» või «printsipi», kas reglementeerida OV tegevus de- tailset või piirduda üldisemate juhustega ning lõpuks — kas arenda- da OVD minimaalprogrammi järgi kui «suletud» korradav-täit- vat struktuuri või pidada OV ideaa- llik demokraatlikult valitavat ise- seisvat organit, kes oleks suuteline

ja kannaks vastutust meie akadee- milise elu kvaliteedi eest mitte ainult üliõpilaste elementaarsete vajaduste tasandil.

Võttes OV projektid vastu nen- de praegusel kujul võib ette näha, et peatselt kohtame siinsamas «TRÜ» veergudel kaebusi selle kohta, et «kahjuks ei ole OV esi- ndajad näidanud (veel) ... küsi- mustes vajalikk aktiivsust» või

Tuusikud üliõpilastele

Moskva			
«Izmailovo»	2 tk. perekonnatuusik (2-le inimesele)	27.01.—01.02.	43.20
	2 tk. perekonnatuusik (2-le inimesele)	21.01.—27.01.	43.20
Moskva			
«Izmailovo»	1) 1-le inimesele	21.01.—27.01.	21.60
	2) 1-le inimesele	21.01.—27.01.	21.60
	3) 1-le inimesele	21.01.—27.01.	21.60
	4) 1-le inimesele	21.01.—27.01.	21.60
	5) 1-le inimesele	21.01.—27.01.	21.60
	6) 1-le inimesele	21.01.—27.01.	21.60
	7) 1-le inimesele	21.01.—27.01.	21.60
	8) 1-le inimesele	21.01.—27.01.	21.60

Avaldused tuusikute taotlemiseks esitada teaduskonna üliõpilaste

«veel ei ole tunda OV mõju ... probleemi lahendamisel». Ja seega ei kujuneks OV mitte ülikooli- elu aktiveerivate impulsside allikaks, vaid millekski, mis ise hakkab nõudma abi ja tagantõukamist. Jääb vaid küsimus — kellelt?

Koostöökomisjoni nimel

VEIKO BERENDSEN
ajal. II k.

TULLIO ILOMETS

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress 202400 Tartu, Olikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 351 80. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Olikooli 17/19. III. «TRÜ» ilmub reedeti. Tellim. nr. 5344. MB-10900. Tiraaz 3000. Maht 1 trükipoogen.

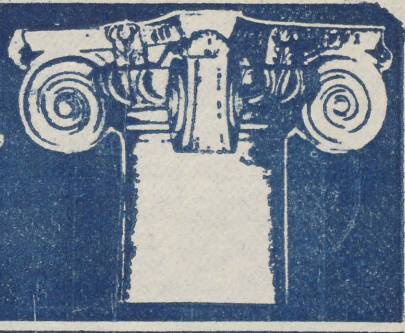
«TRÜ»

«Тарту Рийклик Юлйкоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКММ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Lõbusat aastavahetust ja head uut aastat!

Julgen arvata,

... ET lahkuv aasta kannab endas meie jaoks märksõnu kõrghariduse ümberkorraldamine, eksperiment, omavalitsus... Küllap on neid veelgi. Lugeja ei leia tänasest lehest tavakohaseid aastalõpuinterjuusid, viimastes lehtedes polnud traditsioonilist muusika- ja parima sportlase ankeeti. Jäägu seekord inventuur igaühe enda teha. Sellest aastast, eilsest päevast homse tarvis. Ei saa veel arvelaual (vabadust, nüüd pigem juba arvutites) kokku lüüa teist moodi tehtava vilja, ka eksperimenti puhul mitte.

... ET eksperimenti olemus on seni veel mõnelegi mõistmata, ka selles andjale ja võtjale. Harjunud tõõrütmi on raske kedagi välja viia. Ometi on majandus-, maemaatika- ja õigusteaduskonnas eksperiment igaühes pisut erinev. Ega päris ühte moodi saagi katsetada. Ometi paneb imestama suhtumine, mis püüab ka katsetused vanadesse raamidesse paigutada. Eksperiment ju seepärast eksperi-

ment ongi, et väljub kehtivatest eeskirjadest (rektor A. Koop viimasel parteikomitee koosolekul). Kui seni oleme lehes sõna andnud peamiselt eksperimenti korraldajatele, siis pärast sessi tahame vestlusringis kuulda tudengite arvamusi.

... ET omavalitsus vallandas üliõpilases tahtmise taas oma arvamust välja öelda. Ohelt poolt toob see ilmsiks diskussioonikultuuri puudumise (ei ole oskust oma mõtteid selgelt väljendada kirjas ega kõnepuldis — aga kust nad seda oskaksidki, kui pole kõnekooli, kui senini on harjutatud ühetahuliselt mõtlema?). Väitlemisoskuse vähesust tunnistab seegi, et mõni püüab iga hinna eest igas asjas vastu ajada, enesele aga lõppeesmärgi tunnistamata. Või mida arvata sellest, kui ei vaielda asja, vaid isiku vastu?

Teiselt poolt on pagana tore vaadata, kuulata, lugeda seda ootamatult tekkinud vaidlusbaumi, kas või viimasel ülikooli komsomoli-konverentsi'gi. Olen neid näinud nii oma ülikooliajal kui hiljem. Tänavust on raske võrrelda viimase kümne aasta omadega.

«Mis siis saab ikkagi omavalitsusest?» Ei tea seda praegu toimetajad, ei tea vist mõtte algatajaidki.

... ET OV selgitamiseks, tutvustamiseks võinuks teaduskondades ja osakondades, ehk koguni kursustel käia töögrupp, näiteks komsomoli- ja ametiühingukomitee inimestest. Sedasama võinuks teha ka üliõpilasesindaja valimise puhul TRÜ nõukogusse. Mida mõelda aga sellest, kui üliõpilaste üldkoosolekul ei viibi ühtegi teaduskonna juhti, kes oleks pädev tutvustama TRÜ nõukogu tegevust? Üldse tundub, et OV selgitustöö on jäänud peamiselt paari inimese kanda, kes kogu rännaku üksi vastu pidanud võima. Kaua me seisame eemal?

On kuidas on, aga aasta jääb meelde julgusepuhangutega. Kui pealegi istud ja mõtled kaasa viis tundi teadusraamatukogus valdanud diskussioonil (mille ainult filosoofia tõlkimise probleemidest, vaid üldse meie kultuuriküsimustest), kui samal õhtul vaatad teletähti Nõukogude Liitu elama asunud Ameerika perekonna pressikonverentsi, siis tajud, et viimase

aasta jooksul on toimunud midagi väga olulist.

... ET tee avalikustamise, töö suunas jätkub. Et meie mõtted ei nivelleeru. Et jääb juhtumata see, mille eest hoiatab Rein Veidemann viimases «Sirbis»: «Mingil hetkel võib ta (st. bürokrat) välja tulla trumbiga: kriitika suurendab korralagedust, takistab osutatud puudusi likvideerimast — ja hakkab nõutama kruvide koomale keeramist.»

... ET muutumiste protsess jätkub jälle ka meie lehe veergudele. Tänu kõigile oma mätta otsast kirjutajatele. Laseme süinkohal ära trükkida meie agaramate abilisite nimesid: Hillar Palamets, Tullio Ilomets, Peeter Olesk, Linnart Mäli, Jüri Ristkok, Paul Kenkmann, Paul Ariste, Johannes Kalits, Harri Ints, Ain Kaalep, Raivo Kelomees, Imme Viidalepp, Jaan Lukas, Tiit Pruuli, Pille Pentel, Olo Veldre, Anu Pajumäe, Jaanus Harro, Vilja Kallaste, Arno Mägi, Jüta Annus, Eduard Sakk, Priit Pullerits, Arvo Viilup, Vambola Paavo, Kati Vasar, Malle Rüüli, Peeter Järvet, Jaanus Kiili, Asko Pohla, Kalev Kudu, Enn Lillemets...

Olgu tänatud kõik meie abilisid, eriti trükikoja armas rahvas, kelle vilka käe läbi ilus leht sünnib.

... ET aasta viimastel hetkedel tõmbame korra hinga juba paar nädalat kestnud näärtrallist ja mõlme viivuks neilegi, keda meie hulgas enam pole. 1986. aasta viis ära Leo Leesmendi, Oleg Muti, Evald Nugini, Jaan Maramaa, Hans Remmi, Johannes Tammeoru, Madis Välja, Aadu Arraku, Harald Habermani.

Kes leiab endas jõudu konspektid, praepannid ja teleriekraani paariks tunniks kõrvale visata, võiks tulla 31. detsembril kl. 17 Raadi kalmistule koos looduskaitseringiga küünlaid süütama. Olgu see sümbolne küünal meie kõigile lähedastele, kelle juurde me tol õhtul ei jõua. Ehk jätab see vanaaasta küünlatuli lumiste haudade vahel meie pikemaks ajaks defitsiidiks muutunud tunded. «Kõik räägivad uutmisest, keegi ei kõnele tundmisest. Tunded pole moes, ehkki just neist leiame üles inimeseks olemise alguse ja ühtlasi ka lõpu.» — Sirje Endre viimases «Kultuuris ja Elus».

VARJE SOOTAK

Viimased «nupud»

Punatähe orden

anti esmaspäeval aulas õigusteaduskonna II kursuse üliõpilasele KAUPO KINDSIGOLE. Ta teenis aega Afganistanis dessantväes, oli snaiiper. Tema sõdurikohuse täitmist tunnustati kõrgelt. Ordenit o'id käte andmas linna sõjakomissar Jüri Kallit, sõjalise kateedri juhataja polkovnik Endel Hirvlaane, rektor Arnold Koop, parteikomitee sekretär Paul Kenkmann.

Kaupo Kindsigo oli üks neist, kellele toimetust lehte saatis. Tule-tame siin meelde kõigile teadus-kondadele, kes pole veel oma sõduripoiste aadresse meile teada andnud või sügisel üe vaadanud, et tehku seda kohe, kohe. Siis teame, kellele, kuhu, kui kaua saata.

Kosmonaut

GEORGI GRETSKO ei ole Eesti teadlastele võõras isik. Kahekordne NSV Liidu kangelane külastas taas Tõravere teadlaste ning leidis teisi-päeval aega kohtuda ka TRÜ üliõpilaste ja õppejõududega füüsika-hoones.

Terioloogid Tartus

Eesti terioloogide järjekordne koosolek oli 17. detsembril zooloogia kateedris. Kuulati geneetika ja tsütoloogia kateedri stažöör-urija Sulev Kuuse ettekannet Dehneli nähtusest pisiimetajail. Elaval aru-telul jäi kõlama mõte selliste pool-eksperimentaalsete tööde tähtsusest ja perspektiivsusest terioloogias. Kuid praegu pole vabariigis ühtegi teadusasutust, mis plaaniliselt tegeleks terioloogiiliste fundamentaal-uuringutega. On ju asjaarmastaja-te tasemel ja hobi korras uurimis-tööde edasine edendamine võimatu. Vaevatt ka selline olukord Eesti teaduse ja kultuuri harmoonilisele arengule ja üliõpilastele ning rahvusvahelisele mainele kasuks tuleb.

Arutati ka tööde temaatikat, nen-de tugevat praktilist suunitlust. Vähe tähelepanu pööratakse kogu-tud andmete üldistamisele ja teo-reetilisele mõtestamisele, laiemat teaduslikku huvi pakkuvate popu-latsiooni- ja evolutsioonibioloogi-liste probleemide uurimisele ning kaasaegsete uurimismeetodite rak-endamisele.

JAANUS KIILI

Autasustamisi

Viljaka teadustöö ja organisat-sioonilise tegevuse eest autasustati ENSV KKEH Ministeeriumi aukir-jaga elektrokeemia probleemlabori 25. aastapäeva puhul prof. Vello Pasti, dots. Rein Pulleritsi ja la-borijuhatajat Marju Salve.

Teisipäeval komsomoli-komitees

- Uued liikmed
- Personaalküsimused
- Vene osakondade tööst
- Kriitilised märkused ülikooli komsomolikongverentsilt

● ULKNOsse võeti vastu Kaie Toomsalu (ped. III) ja Kaja Ja-kobson (füüs. V).

● Ühiselamu komandant avastas ebakaines olekus Aare Sultsi (maj. II). Nüüdseks on üliõpilane eksmatrikuleeritud, lisaks vali noomitus arvestuskaardil. ELKNO Tartu Linnakomitee 25. kongverentsi lahku-sid pärast esimest poolt Juhani Paiste (ravi V) ja Vilja Kallaste (žurn. II). Mõlemad said komsomolikaristuse.

● Tõnu Rüütel kandis ette otsuseprojekti vene osakondade töö kohta NLKP 27. kongressi otsuste üliõpilastele viimisel. Vene osa-kondade sekretäride nõukogu töö on olnud juba pikemat aega madal-seisus. Kontakt eesti osakondadega on vilets või puudub üldse. Vene osakondade töö hinnati mitterahuldavaks.

● Ülikooli komsomolikongverentsil tehti 47 kriitilist märkust (näit. elustada matkaklubi «Patrioot» tegevust; mitte unustada sõjaväes ole-vaid noormehi; premeerida eeskujulikemaid kursusi, rühmi, üliõpilasi).

Oskar Luts 100

Eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedri korraldusel toimub 4. jaa-nuaril kl. 14 TRÜ aulas Oskar Lutsu 100. sünniaastapäevale pühen-datud ettekandekoosolek.

Kavas on kuus ettekannet. Elna Hansson räägib O. Lutsu si-demetest TRÜ teadusraamatukoguga, Tiit Hennoste vaatleb kirjaniku loomingu põhjal elu kujutluse piiril, Luule Epner vaagib O. Lutsu «Kevade» teed eesti teatris, professor Harald Peep analüüsib O. Lutsu Tootsi-lugude stiilikoomikat, Peeter Olesk võrdleb O. Lutsu teiste kirjanikega ning Toivo Kuldsepp tut-vustab O. Lutsu retseptisiooni Soomes.

Trükist on ilmunud ka ettekannete teesid.

ANTS JÄRV

Paganamaal

Peatselt algava aasta mais toi-mub Paganamaal Krabil XIII teo-reetilise bioloogia kevadkool «Süs-temaatika ja evolutsiooniteooria». Organiseerivateks jõududeks on teoreetilise bioloogia ring ja ELUSi teoreetilise bioloogia sekt-sioon.

Nüüd käis Paganamaal maad kuulamas neli II kursuse biooogia-tudengit. Külastati ka krabilaste kodukandi klubi. 20. detsembril toimus loodusejutu hommik Krabi 8-klassilise kooli väikeses ja sõb-ralikus peres. Üliõpilastel o'i küla-kostiks kaasas pilte ja mõtteid Ees-ti kotkastest, pisiimetajatest ja tai-medest, juttu tehti isegi Austraalia imepärastest loomariigist. Paganamaa poistele ja tüdrukutele olid pa'jud loomad ja taimed juba tut-tavad ning lõpetuseks esitati Tartu studioosustele rõõmus laul rukki-lillest. Kui tagasi sõites läbi buss-i-akna sellele kandile jä'enägemist ütlesin, mõtlesin ma: «Eesti süda on Võrumaal / ja Pärlijõe vesi ta veri.»

JUHANI PÜTTSEPP,
biol. III k.

Aastavahetuse

VURRKANN-LUULUTUS

▲

1

9

86

vana

aastased

tormlemised

vurrkann-luluna

maha on vurisenud

peagi hoogu

võtmas

aasta

uus

19

8

7

Iff n'Roll

▲

Inimlikkusest ja pädevusest

Oleks kohatu vale salata, et eesti kirjanduse ja rahvaluule ka-teedri juhataja professor KARL MURU 60. sünnipäevaks neid ridu kirjutades pole mul samal ajal mee-les see murdekoht, mis eesti kirjan-duse uurimist praegu läbib. Trüki-sõnas on sellest murdekohast ainult riivamisi kõnelnud. Seda ägedamalt on selle üle arutletud kirjandusli-kus ku'uaaris — kasvõi IX kirja-nike kongressi istungite vahel, vii-maste Tartu kirjanduspäevade lä-birääkimiste-voorus, Tartu kriitika-sektsiooni tänavuse aastakoosoleku ajal või kommentaarides eesti kir-janduse ja rahvaluule kateedri kor-raldatud pidulikele ettekandekoos-olekutele.

See murdekoht lõikab eesti kir-janduse uurimise kaheks kolmes tasapinnas — spetsialistide, prog-rammide ja uurimuste tasemel. Ühele poole jäävad ennastsalgavad ning usaldatavad, teisele poole äraelavad ja pelgalt sekundaarse

Pidulauakõne

Valskus elunormiks!

Seltsimehed! Meid haaranud üle-üldised ootus- ja lootusprotsessid on tõstatanud tulipunkti tarvitami-se probleemi. Nagu teada, on sel-lest räägitud väga palju. Tahaksin ka omalt poolt vaagida mõnd seda teemat puudutavat küsimust.

MA arvan, seltsimehed, et ei piisa, kui päeval räägime pahest ning öhtul pahandame end siimini segi. Kaugeitki mitte. On vaja kar-dinaalselt uutele rööbastele sättida kogu valksusliikumisel. Peatahtis, rõhutan, on jagu saada niisugustest kahjulikest iganditest nagu otseko-hesus ja sõnade västavus tegudele. Eelkõige just neist! Erilist tähele-panu vajavad veel nn. parajusla-sed-poolvariserid ja pisisimulandid, kes teevad alles esimesi samme valksuse teel. Neile tuleb teha kannatlikku ja pikaajalist segi-tustööd mõistete «kultuurne vale».

teadmistega spetsialistid. Ühel pool on konstruktiivsed, teisel pool destruktiivsed programmid. Ühel pool luuakse põhjapanevaid, teisel pool ajutisi ja põgusaid uurimusi. Ainult et kes või mis kuhu poole tegelikult jääb, see ei ole sugugi ühemõtteliselt selge.

Niisuguses äärmiselt närvilises, koguni kaootilisevõitu situatsioonis on inimlik tasakaalukus ja akadeemiline pädevus lausa mõõtmatus hinnas. Kummagi omaduse nii haruldase liitumise poolest on prof. K. Murust saanud nõnda — talle enesele kindlasti täiesti ootama-tult — üks sellest murdekohast ülemineku juhte. Organisatoorses mõttes näiteks sellegi poolest, et kateedri poolt korraldatud piduli-kest ettekandekoosolekutest on saanud uus järjepidev kirjandusteadus-lik foorum. Akadeemilise uurimis-töö mõttes aga esmajoones oma eesti luule ajalugu käsitlevate uurimuste poolest. Alustanud J. Kärneri uurijana, on prof. K. Mu-ru 1930. aastate, eriti aga arbutate luulet interpreteerides ning 1960. aastate luulet monograafiliselt ar-vustades jõudnud nüüdseks õieti kogu XX sajandi eesti luule ajaloo mõtestamiseni. See on töö, mille praktilist kasutegurit näiteks lähe-mas tulevikus ilmutava eesti luule antoloogia näol me kergemini mär-kame kui tema eetilist väärtust. Ja ometi saab see praktiline kasu sünda ainult läbi inimliku eetika!

Ei ole kellegi võimuses lubada prof. K. Murule selle nii närvilise murdekoha seljataha jäämist. Kuid seda enam ongi meil põhjust loo-ta, et see saab võimalikuks, kui prof. K. Muru inimlik tasakaalukas ja akadeemiline pädevus veel kaua vastu peavad.

PEETER OLESK

«möödukas luiskamine» jms. paika-pidamatusest. Eesmärgiks peab sättima: saagu igaiühest paadunud petis, täielik valevõrre, südame-tu suli — ühesõnaga TAISvalksuslane. Seltsimehed! Lõpetuseks agu-sesse tagasi pöördudes tahan teile öelda, et tarvitamisele tuleb meie elus koht kätte näidata. Tehkem seda otsekohe, täiel mõõdul ja — põhjani!

IFF n'ROLL

Tänu

Rektori käskkirjas pälvivad tänu kauaaegse viljaka teadusliku ja pe-dagoogilise töö eest seoses 50. sünnipäevaga dots. Peet-Henn Kingi-sepp, füüsika-matemaatikakandidaat Lembit Visnapuu ja vanemteadur Olga Lavrova.

70. sünnipäeva puhul tänati lait-matu töö eest preparaator Anastas-sia Goidinat.

80. sünnipäeva puhul avaldati tänu kauaaegse tulemusrohke töö eest filoloogiakandidaat Pent Nurmekunnale.

Näari-pähklid kammi-piides

TÄITMISE OPETUS:

I. Kõik vertikaalsed ruudud täita päris ülevalt alla.

1. Ainuke Eestis tuntud prantsu-se filosoof. 2. Lõppeva semestri märgusõna. 3. Kontrollide mee'is-paik. 4. Ainuke dekaan TRÜs, kes on Kirjanike Liidu liige (perek.nimi). 5. TRÜ filmiklubis sügisel esilinastunud film. 6. Asja juurde (lad. k.). 7. «Radi-radi-ralla, ... on valla. 8. Mis aastal mõõdus Rabindranath Thākuri sünnist 125 aastat? 9. Mis aastal toimus pea-hoone avamise aktus? 10. Tartu ülikooli taasavamise aasta. 11. Tartu ülikooli asutamise aasta. 12. Tänavu juubelit tähistanud Eesti kõrgkool (lüh.). 13. 1986 il-munud luulekogu «Ambur ja karje» autor (eesn. täht ja perek. nimi). 14. Kirjanik, kes töötas 1919—1920 ülikooli teadusraamatukogus (perek.nimi). 15. EPA lehe toime-taja eesnimi. 16. TRÜ suurima tea-duskonna dekaan (perek.nimi). 17.

Rubriik «TRÜs». 18. TRÜst võrsu-nud ooperilaulja (perek.nimi). 19. Rektor Eestis, NSVL Ülemnõukogu saadik (perek.nimi). 20. Halli ha-bemega dekaan TRÜs (perek.nimi). 21. Esineb TRÜ aulas esmaspäeval (perek.nimi). 22. Eesti NSV TA Tartu zoopargi arvuka'm liik tra-tud aastaajal. 23. Rektor Eestis

(perek.nimi). 24. Ülikooli kuna-gine populaarne ansambel. 25. Kuju filmist «Intiimne Adams» (cesn.). 26. Rho Unt ja Hardi Volmer ar-vavad, et käes on «Imeline ...» 27. Lühend TRÜs. 28. Ühiselt hoitud, ühiselt lõhutud maja. 29. Kirjaniku, TRÜ vil'st'ase päevakajaline raa-mat. 30. Tartu NAKi esimehe pre-

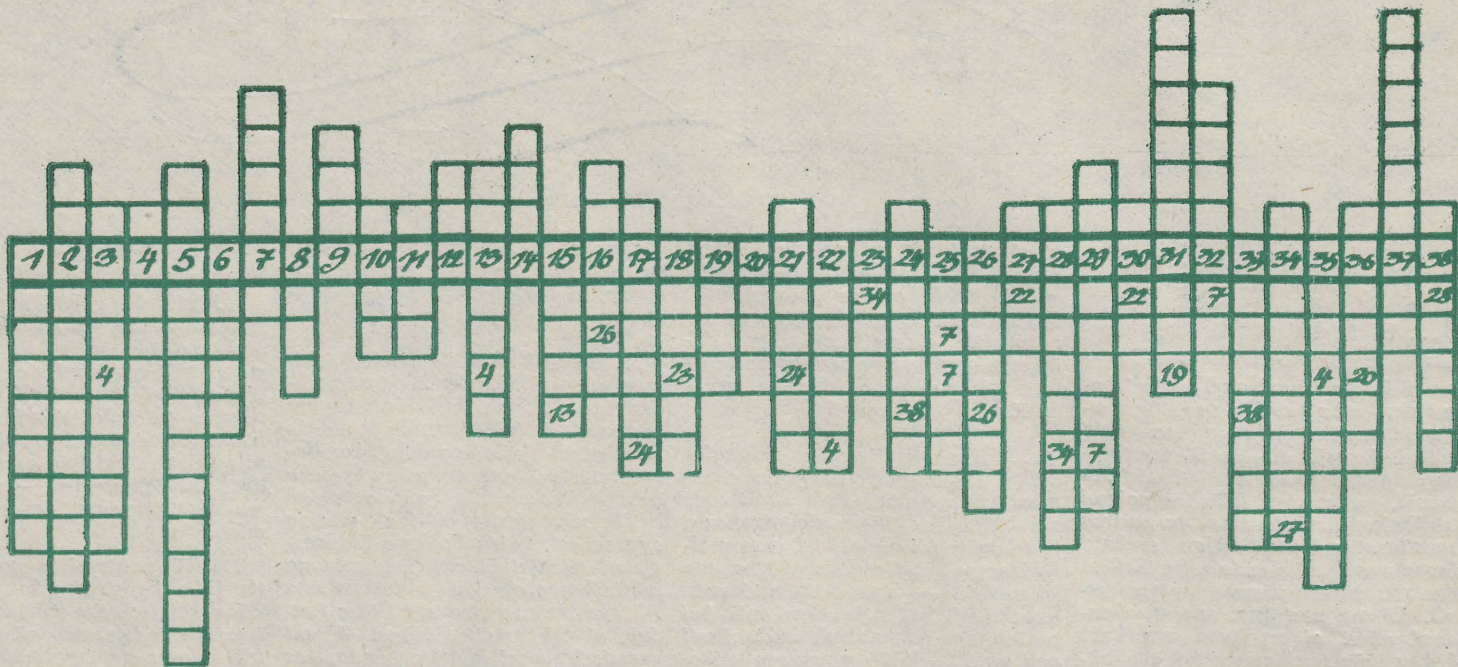
konnanimi. 31. Majandusteaduskon-na kunagine ansambel. 32. TRÜ fil-miklubi külalisi (ces- ja perek.nimi). 33. Kultuurigrupp TRÜs.

34. Suur, ebarütmilise't korduv üli-õp'laspidu. 35. Ajakiri, mis kõh-e ära ostetakse. 36. Mullu «TRÜ» kü-situsel esimes'ks tunnustatud an-sambel. 37. Reas nr. 5 peituv fil-

mi režissöör (eesn. täht ja perek.nimi). 38. TRÜ noorim dekaan (pe-rek.nimi).

II. Horisontaalrida 1—77 peidab endas igaiühe viimaste päevade te-gevust.

III. Sama number tähendab a'a-ti sama tähte.

Sport massidesse!

Ei tohiks olla uudiseks, et TRÜ tegeldakse lisaks rahvatantsule ja alpinismile ka kergejõustikuga. Me ei hakka otsima tänase kergejõustiklase eellasi *alma mater*is 17. sajandil, ehkki neid kahtlemata leiaks. Piirdume nentimisega, et viimastel aastakümnetel on ülikooli kergejõustiklaste maine olnud kõrge ka väljaspool kodulinna.

* * *

● Milline on olukord praegu? Kas tänavu oli hea või halb aasta? Pöördusime nende küsimustega kergejõustiku kateedri juhataja dots. MARTIN KUTMANI poole.

MK: «Ei saa öelda, et oleks olnud eriti hea aasta, aga v.a. oleks ka väita, et oli h.a.b. Kaks ülikooli esindajat tõid Liidu meistrivõistlustelt medali: Puuste, kes tollal vee TRÜ värve kaitses, ja Kõvet. Ees ti meistrivõistlustel võistlesime Tallinnaga üldesikoha pärast ja kaotasime vaid mõne punktiga. Võitsime matškohtumise Riia, Moskva ja Tbilisi kõrgkoolidega ning Eesti kõrgkoolide spartakiadil.

Samas on silmatorkav massilise kergejõustikuharrastuse vähenemine. Tippude jaoks on tähtsaid ja vastutusrikkaid võistlusi piisavalt, aga neile, kes tasemele sammuke allpool, on väga vähe pakkuda. Siit tuleb, et koondise esimesed numbrid on küll tugevad, aga tagala tühi.»

Kas tõsiseid harjutajaid on tõesti ainult koondise jagu? Miks teised käega löövad?

MIS ON LOOBUMISE PÕHJUSEKS?

Head sportlased on tihti andekad ka mõnel muul elualal. Täna üliõpilane teab enamasti väga hästi, mida ta spordilt saab ja mida ei saa. Olümpiavõitja Jaak Uudmäe kirjutas 10. detsembril «Rahva Hääles», et noor inimene, valides spordi, põletab tihti peale enda järel kõik sillad ning keegi ei garanteeri talle selle eest piisavat hüvitust. Arvatavasti tuleb siit otsida põhjust, miks üliõpilased eelistavad tegeleda sellega, mis neile midagi konkreetset toob, mitte aga riskida, asetades panuse niivõrd ebakindlale asjale nagu sport.

Need probleemid ei ole spetsiifilised ülikoolile. Üliõpilassport, mis näiteks USAs on kogu spordisüsteemi aluseks, hingitseb meil üs-

Tartu meistriks TRÜ

Linna võrkpallimeistrivõistlustel saavutas esikoha TRÜ üliõpilasmeeskond koosseisus Rein Puksand (mat. III), Urmas Raudsepp (füüs. III), Andres Piirimäe (keem. III), Kalle Alasi (B-G II), Rain Kaarjas (mat. I) ja KKTst Villi Vantsi, Alar Kõrgessaar, Peeter Koorep, Andres Rattur ja Toivo Gross. Õppejõudude meeskond jäi 6. kohale.

Kergejõustiklased kiirenduskursil

● VALTER KÕLVET

nagi kaootilisele. TRÜ on osake suurest süsteemist, tegutseb samadel alustel ja ehkki ükskute inimeste fanaatiline suhtumine on siin mõned kitsaskohad (ajutiselt) lahendanud, mõjuvad kogu süsteemi nõrgad kohad paratamatult ka meile.

* * *

Mõnda huvitavat ülikooli kergejõustiku kohta kuulsime õppejõult ja treenerilt HEINRIK VÄLIMÄELT. Tema arvas nõndamoodi:

«Kergejõustiku kateedri tegutsevate treeninggruppidega võiks nimetada Toropi ja Kutmani gruppe. Kudu mitmepõlvkondsete ja Nurmekivi jooksjaid. Seda jääb väheseks, et moodustada igakülgset komplekteeritud koondist.

Meie suhtelise edu üks põhjus on kindlasti see, et ülikooli koondis siiski reaalselt eksisteerib. Meil on oma võistluskalender nii sise- kui välisloojal, oma staadion ja maneež, on Kääriku. See kõik võimaldab võita teisi kõrgkooli ja ka suuremaid üksusi, kus organisatsioon on parem.

Tuleviku huvides oleks väga

● TAIMI KÕNN

vaja taaselustada kohtumised Helsingi ülikooliga, mis olid tegijatele suureks stiimuliks. Kindlasti tuleks kasuks ka sisekergejõustiku üliõpilaste ülikooli spartakiadi käyva. Suvel on üliõpilased enamasti laiali, seepärast peaks just sisekergejõustik olema tudengite seas massiline.»

Palju oleme rääkinud kergejõustikust, aga väga vähe selle tegijatest. Ometi ei oleks ilma tegijata ei kergejõustikku ennast ega ka põhjust sellest rääkida.

PEATEGELASED

Tartu linna parimateks kergejõustiklasteks tunnistati sel aastal KKT üliõpilased MARGIT AIDLA ja VALTER KÕLVET.

(Järgneb)

SULEV VALNER
PEETER KOOREP

TRÜ meistriks spordimeditsiini osakond

TRÜ korvpallimeistrivõistlustel tegi kolmes liigas kaasa 16 meeskonda, kokku peeti üle 40 mängu. Esiliiga nelja meeskonna hulgas ei jäänud ükski kaotuseta. Pärast võitu KKT I kursuse üle 47:44 ja kaotust õppejõududele 47:53 võitsid spordimeditsiini arstiteaduskonna I meeskonda 56:55 (kompetitiivisega viimasel sekundil) ja tulid teist aastat järjest ülikooli meistriks. Tulevased arstid jäid teiseks (KKT I kursusega 72:71), kehakultuuri esmakursused kolmandaks (õppejõududega 50:47) ja õppejõud neljandaks.

Peaegu niisama tasavägiselt ku'gesid mängud ka teises ja kol-

mandas liigas. Paremusjärjestus: 5. KKT II k., 6. F-K I, 7. õigus, 8. maj. I, 9. arst. II, 10. KKT III ja IV k., 11. maj. II, 12. B-G, 13. mat., 14. F-K II, 15. ajal., 16. fil.

Naiskondade turniiril lõpesid teise liiga mängud. Võrdse 9 punkti kogusid KKT II kursuse II naiskond, arsti- ja biooogia-geograafiateaduskond. Omavaheliste mängude korvide vahe andis üldtoodud paremusjärjestuse. Võitja sai esiliigasse, kus omavahel konkureerivad ainult KKT kursused. Teises liigas järgnesid: matemaatikad, spordimeditsiini osakond, VALTER LENK

Või hoopis «Sport massidesse!» Igatahes eelmise aastaga võrreldes võiks majanduse rahva kohta küll nii öelda — spordipäeval oli kõigest 80 osavõtjat. Suurim noomitus rebastele, kelle esindus päris nige'aks jäi.

Avaakordiks sai meeste **poomipoks**. Mõnel noormehel oli raskusi poomile ronimisega, mis siis veel rääkida sellel püsimisest. Nii nad sealt alla tulid, nagu küpsed õunad või jahukotid. Päris tore oli vaadata. Hästi ei saanud aru, kas lõomise ajal tolmast padi või hoopis poksi ja pea. Üksteist materdati seni, kuni poomile jäi võidukana rahanduse II kursuse pois.

Ornema soo esindajad näitasid oma graatsilist liikumist **naisvõimlemises**. Kõik etteasted olid kenad, võidutordi krapsasid endale II kursuse kaubaturundjad.

Osakondadevahelises kõiveos oli eeliseid sellel, kel rohkem osavõtjaid. Võidupunktide jaotamine jäi rahanduse ja küberite köietõmbajate otsustada. Nad ei suutnud aga oma jõus kuidagi kokkuleppele jõuda ja nii tõi lõpplahenduse kõis

Uus võistlussari

Alates oktoobrist käib Tartu linna ja rajooni asutuste, koolide ja teaduskondade korvpallimeeskondade ühisturniir šveitsi süsteemis. Seitsme kuu jooksul mängitakse seitse vooru, kokku rohkem kui 70 meeskonna osavõtul. Nõukogude Liidus on niisugune korvpalliturniir esmakordne.

Nüüd on kolm vooru läbi. Ühek-

ise, mis kõige pingelisemal momendil katkes. Viik!

Ohupalli katki puhuda polekski nagu raske. Ent nüüd puhu ja puhu ja ei midagi. Kui esimene pall suure pauguga oma järeleandmisest teatas, oli teine mees kole nõrdunud, sest tema pall oli juba niisama suur. Kohe asusid neid võistlusjoone taha täispuhutud õhupalle tõukama. Igaüks võttis kogu oma jõuvaru kokku, kuid küberineiu mahapandud märgist ei saanud keegi kaugemale.

Sportliku poole otsad tõmbas kokku **korvpall III** kursuste koondvõistkonna ja teaduskonna meistri küberi I kursuse vahel. Siin tuli vanematel seltsimeestel rebaste üleolekut tunnistada. Mäng lõpetati väga efektselt — viimasel sekundil viimane korv!

Üldvõit kuulus küberitele. Jagati kätte tordid, mahlapurgid ja šokolaadid. Vähemalt nende jaoks, kes kohal olid, läks üritus korda.

ANU PAJUMAE,

maj. II k.

teaduskonna pressisekretär

● AIVAR VALGE foto

sa liiddermeeskonna hulka kuuluvad TRÜ-st spordimeditsiini I, KKT ja arstid. II. Kahe võiduga on 27 meeskonda, nende hulgas õigusteaduskond, õppejõudude I, F-K II ja peamiselt üliõpilastest koosnev aerutajate ning sõudjate meeskond. 28 ühe võiduga meeskonna seas on ülikoolist B-G, mat., F-K I, maj. I, spordimed. II, õppejõudude II ja 10 võiduta meeskonna hulgas maj. II.

Nääripähklid kammi-piides

39. Edasi (it. keeles). 40. Oigusteaduskonna lõpetanud näitleja (mõl. nimed). 41. Ei jää tulemata. 42. G. Panfilovi film, mida näidati Tartus ainult kolmel päeval ühel seansil. 43. TRÜ õppejõud, linna aukodanik (mõl. nimed). 44. Millal avati TRÜ žurnalistikaosakond? 45. Millal oli viimane pühvliasta? 46. Mis aastal avati teadusraamatukogu uus hoone? 47. Onnearv. 48. Keel, mida õpetatakse aina vähem, ka ülikoolis. 49. Põnev paik peahoone pööningul. 50. Tuntud TRÜ sportlane (perek.nimi). 51. Dissertatsioon. 52. Kelle surimask asub teadusraamatukogus (perek.nimi). 53. Ajutine linn. 54. Oigusteaduskonna laualeht. 55. Mootor... — tehnikaime, millega jõuab Tartust Tallinna kõigest nelja tunniga. 56. Tartu nekropool. 57. Is'k, kelle vastu on kuulutatud sõda. 58.

«...kalender», ilmus tänavu esimest korda. 59. Kellest on A. Söödi film «Maraton» (ersn. täht ja perek.nimi). 60. Elab koos üliõpilasega. 61. Lühend ülikoolis. 62. Tartu sõpruslinn. 63. Tänav, kus asub perekonnaühise'amu. 64. Esimene is'kunimi ENes. Aadama ja Erva teine poeg, langes kuriteo ohvriks.

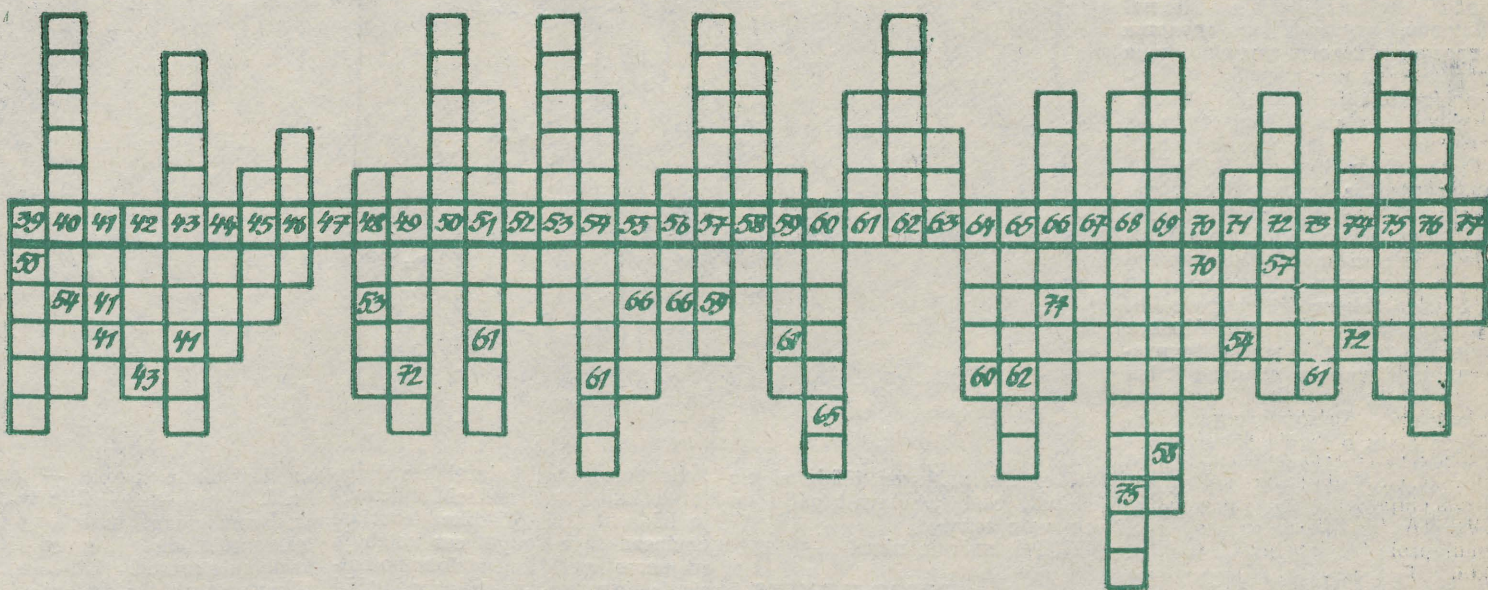
65. Mida saab Tartu üliõpilane osta Tallinna Puu- ja Kõõgivilja Kaubastu kaup'ustest ja kos'kest. 66. Kelle mälestussammas pannakse Vanemuise parki (perek.nimi) — siin võta a't üks ruut ära ja number 77 kirjutada ühe ruudu võrra ülespoole. 67. Madala kunstiväärtusega ja ideoloogiliselt vääral positsioonil

asetseva videofilm peatege'ase perek.nimi. 68. Kus kütab Ita Ever sauna...? 69. Leida La'use uue aasta soov. 70. Populaarne sõna aastal 1983. 71. Kasvab Rackoja platsil. 72. UMPI'e kuu'sust toonud... mud-l. 73. Nime'ine auditoorium peahoones (perek.nimi). 74. Peahoone arhitekti perek.nimi.

75. Tartu sõpruslinn. 76. Pane hästi tähele (lad.k.). 77. «TRÜ» korrespondendi perek.nimi.

AUHINNAKS

Kolmele esimesele õigele lahendamisele kevadsemestril tasuta «TRÜ». Kõige viimasele ka midagi!

Aasta viimase päeva hommikul lirkas ta tavatult vara, juba pool kaksteist. Mida teha päevaga? Kül- la minna sai lubatud alies õhtul, lugeda ei viitsi, tööd teha ka mit- te — ikkagi aasta viimane päev. Hea aasta oli. Sai hulga iselt teh- tud, juba luuletusi kirjutatud üle kümne tuhande, lugusid päris pal- ju, mõned head pildid joonistatud. Oli soetatud hulk sõpru, kellega sai sage juttu puhuda, väärt sõbrad, ei ole mingid iselikuvad entsüklo- peediad, fakte täis topitud, vaid mõtlevad, kahtlevad, otsivad inime- sed. Ei ole ju peamine, mis on Ing- lismaa pealinn või mida täpselt kir- jutas Shakespeare, peamine on — meie aeg. Mis sest minevikust mä- letada. Hea on sõpradega istuda. Mõnuleda. Enesest rääkida — ja pikalt. Mõned räägivad igavalt, ent ikkagi tegevus, täidetud aeg. Pal- jud ei suitseta.

Muidugi on ka mingi igavamat sorti klann — päev läbi küürutavad raamatute taga, õõselgi raamatud, napsi võtavad harva, samas ei tee ka õieti midagi, vaid mõne asjakese aastas treivad valmis. Ja oleks see- gi midagi teravat, olmelist, oh ei. Seesugused ei oskagi kirjutada mi- dagi süngelt ja julgelt, näidata oma erudeeritust. Aga mis nende pärast muretseda, surevad ise välja prae- guses ajas, domineerib ju ikkagi lahe, sünges rütm. Paned paika ja poisid kiidavad. Mõnus värk. Igal alal.

Suitsupuudus hakkas piinama. Poodi minna ta ei viitsinud, trepi- kojast konisid korjama ka mitte — aasta viimane päev, ikkagi oma- moodi pidulik. Teeks sel puhul midagi ilusat — kirjutaks ühe siira, kauni loo? Jätaks muidugi sisse ra- kurse, kus saab demonstreerida oma läbinägelikkust, avaraid aru- saamu. Kirjutaks millestki tavali- sest, see, et tema ise eriline on, peaks naguni välja paistma, kui lu- bada sisse kerge mõnitav noot, vä- heke ilku, nagu tunnustatud on, ironiseeriv ja huumorita, nii võib.

Ta võttis kirjutusmasina ja kir- jutas loo, huvitava ja täiesti origi- naalse:

«Nad olid tuttavaks saanud ku- sagil tuttavale tuttavate juures. Nad meeldivad teineteisele.

Ohel juhustikul päeval kohtuvad nad täiesti juhuslikult. TAVALLINE MEES lubab tulla külla TAVALLI- SELE NAISELE, kui see ütleb, kus elab. Tavaline Naine tahab väga Tavalist Meest külla. Igaks juhuks ta ei ütle — kes teab veel, mis mõl- leb. Tavaline Mees on päris ilus, päris soliidne mees. Oks Tavalise Naise tuttav juhtub mööda minema

Lõpumõtted

ja Tavaline Naine on hirmus kurb, et tuttav ei näe, et ta siin seisab ja Tavalise Mehega juttu ajab. Igaks juhuks ta naerab hästi kõvasti ja heledalt — äkki tuttav märkab. Ei märka. Kui Tavaline Mees ikka oma ettepanekut külla tulla kordab, tuleb Tavaline Naine heale mõtte- le — ta kutsus Tavalise Mehe ene- sele tööd juurde vastu, valib hästi käidava aja. Et las nad siis näe- vad.

Kui Tavaline Mees on juba mitu korda Tavalisel Naisel vastas käi- nud ja palju kordi külasti, arvab Tavaline Naine, et nüüd juba tõhiv end suudelda lubada. Tavaline Mees võib teda nüüd suudelda. Ta- valisel Naisel on küll natuke hirm, et Tavaline Mees hoolib temast nüüd vähem ja igaks juhuks ta kü- sib sageli üle: kas sa ikka armas- tad mind, kas ma olen ikka kõige ilusam, olen ma täiesti erinev teis- test. Tavaline Mees on nõus seda kinnitama. Tavalisele Mehele Tava- line Naine meeldib küll ja kui ta kaalub nii Tavalise Naise välimust, omadusi ja majanduslikku olukor- da, leiab ta, et paslik oleks koguni abielluda. Kui ta Tavalisele Naisele seda räägib, on Tavaline Naine väga õnnelik — ta tahab väga pruut olla ja tahaks mehelegi min- na. Igaks juhuks ta ütleb, et ta peab selle üle veel mõtlema, eneses selgusele jõudma ja ruttab kaup- lusesse pruutpaaride vitriini uurima.

Tavaline Mees otsustab teha veel viimased poissmehepõlve rõõmud ja vaatab oma vanad pruudid üle, sekka kimbutab uusigi nelukest. Võtab väikese krundi alla ja mudib neid veidi, ega neid lubajaid kah- juks palju olegi. Mõned annab pika lunimise peale ka pikali keerata. Aga viinaraha peab kahjuks nende peale ohtrasti raiskama. Tavaline Mees tegelikult ei olegi väga nais- tehimuline, see lunimine, pinnimine ja proovimine (kas saab?) pakub talle pinget vähe; seda meelamalt, et enesele tõestada — ta on üks tõeline sünges mees, seda ohtramalt ta nurub, peale käib. Viimane poissmehe aeg ometi.

Pulmad peavad nad tagasihoidli- kult, vaja raha säästa. Kingituste pealt saavad päris palju tagasi, leiavad nad pärast pulmi rõõmuga, head kingitused ka, pole mingi lii- lili, ikka asjatlik ja hinnaline kraam. Oidse on õnnestunud ja to- redad pulmad, arutavad nad, nii hea.

Mesinädalaid nad eriti ei pea,

Tavalisel Naisel on üleveldushood ja selg valus.

Tavaline Naine ja Tavaline Mees on väga kena harmooniline abielu- paar. Meest ei sega eriti, kui Nai- sel on tuju viriseda või oma töö- kaaslasi taga rääkida. Naist ei sega põrmugi, pigem lausa vaimus- tavad Mehe arutlused elu süstee- mist, selle sadadest vigadest, keh- tiva korralduse ligadi-logadi olemi- sest, kaubanduse ja kaupade puu- dulikkusest. Koos vaatavad nad va- hel välismaa ajakirju ja unistavad, koguvad aga hoopis raha, et kord inimese moodi elama hakata — korterisse korralik sektiioonkapp ja diivan osta, auto muretseda, su- vila ehitada.

Kui laps sünnib, on nende elu natuke närviline, Mees käib jälle mõne tiiru vanadel tüdrukutel kü- las, kurdab oma naise ja kodu üle südame tühjaks ning võib siis pu- hanuna naasta Naise juurde, kes kenamaks läinud, kuid rohkem võ- risema ja hädaldama hakanud.

Nad käivad tööl ja toovad kor- damööda last lasteaiast, vahel käi- vad külas. Siis istutakse perekon- niti ja otsitakse jututeemasid. Hea on rääkida, kui valesi paljud asjad on, kui valesi paljud inimesed on, endale selgepilgulise kõikumistjana vastu rinda kloppida: mina küll! Ja pärast arutada omavahel, et mis noil endil üldse... Omavahel on hea kõigest rääkida.

Tavaline Mees on veidi paksuks läinud, aga tal on tekkinud kindel mehelik iseteadvus. Tavaline Naine on ka veidi paksuks läinud, kuid ta pole oma välimust päris hooletusse jättnud. Vahel teeb mõni vööras mees talle silmi, see tõstab too- nust. Ei kavatse ta saada kunagi väsinud, lääbakil naiste sarnaseks, kes kahest-kolmest töökohast kur- natud, lõngus õlgadega, kummagi käe otsas touduvork, kari lapsi sa- bas, trollis trügivad. Sageli avas- tab ta end selliseid lausa söima- mas, et kas nad ometi ei näe, kuhu nad astuvad, kellele otsa. Söima- mine aitab päeva pingest ja hal- vast tujust suurepäraselt lahti saada.

Tavaline Mees mõtleb nii mõnigi kord uhkustundega, et tal on väärt naine. Mõnikord ei mõtle ka.

Tavaline Naine ja Tavaline Mees on tõesti sobiv, harmooniline abi elu paar. Nad elavad normaalselt ja hästi.»

Ajastu kunstiteos, mõtles ta, kui oli loo üle lugenud. Vaimustav.

V. ROOS,
filoloogiateaduskond

Lukksepp Wazlaw Canibekuri pärast

Oigemini küll selle pärast, et tema sai möödunud detsembris preemiat kogu aasta eest, mina vii- mase kvartali eest. Summade vahe oli märgatav. Seega on probleem tõsine ja selle püstitanud juured ulatuvad pinna peale. Meenutagem Põllumajanduse Projekteerimise Instituudi sõodataimede fotosün- teesi labori juhataja K. T. sõnu: «Meie jälgime seda, mis pinna peal. All on mõnes mõttes pime ja pea- legi on sealse jaoks juba täitsa omaette kvalifikatsiooniga mehed.» Muuseas, samal seisukohal on pal- jud teisedki. Aga see pole tähtis, sest kõik on sees, alalhoidlikud ko- hale jäänud ja esimene kiiruskatse ootab.

KOOSOLEK

Lukksepp Canibekur ja suurte silmadega kassapidaja ühendkaup- lusest «Kalevipoeg» otsustasid asu- tada uue ühingu. See pidi tunda- vaks pereks liitma kõik Viljandi rajooni majandite šefid Tartust ja Tallinnast. Asutamiskoosolekul pal- lus sõna üks marmelaadist puna- ka karvkattaga noormees. Enne kui presiidium reageerida jõudis, tõusis püsti tuntud kodu-uuri- ja, sõ- javeteran V. H. Ta nõudis kõigi kohalolijate identifitseerimist ja ühinguusse kuulumise õiguse tõesta- mist. Temale isiklikult olevat hästi teada, et just see sõna palunud noormees kuulub hoopis kolhoosi «Elu Eest» puust suveniire tootva abimajandi koosseisu. Mainitud kolhoos jääb aga Pärnu rajooni. Tõsi mis tõsi. Et rohkem sõna soo- vijaid enam polnud, alustas luk- sepp Canibekur oma Kultuurihoone ametiühingusse kinnitatud kõne ette- lugemist. Kõik saalisviibijad kuula- sid nähtava huviga (kõne translee- riti eesti keelde). Korduvalt katkes- tati kõneleja ühe aplausiga. Kui koosolek oli lõppenud, ütles küllap õnnest väsinud lukksepp Canibe- kur, et nii sooja mõistmisega kui täna pole seda kõnet küll veel ku- sagil vastu võetud. Pisarsilmil tä- nas ta kõiki vastutulejaid. Mis edasi saab, pole veel kellelgi päris selge. Igatahes jääme ootama uusi üllatusi ja elamusi.

Ramaš Dzirulmetovi turgi- keelse käsikirja järgi
OSSA LUMETAR

UUSAASTATERVITUS

ajaloomuuseumilt! Asume endises kohas. Ootame fondide täiendusi.

HEAD UUT AASTAT

ja edu tehnilistel spordialadel! Soovib oma liikmetele TRÜ ALMAVU komitee

KAUBATEHING

Vahetan 1986. aasta IV kvarta- lis hääbuva vana aasta 1987. aasta I kvartalis saadava uue vastu!

NBI OVI

KUIVORD KÄESOLEV LEHT ON AASTA VIIMANE, SIIS OT- SUSTAS TOIMETUS TULEVA- HETUSE OV-RINDEL KATKE- TADA! VANA HEA UUTMINE JÄTKUB UUEL AASTAL!

KOORID AULAS

Laupäeval, 27. detsembril kl. 19 aulais TRÜ Akadeemilise Naiskoori ja Tartu Akadeemilise Meeskoori semestrikontsert.

KLUBIS

Reedel, 26. detsembril kl. 21 NÄÄRIOHTU rahvuslikus stiilis ja viisis.

Laup., 27. detsembril kl. 21 DISKO(VIDEO)programm «Head vana-aasta lõppu!» (videomeenutu- si lõppevast aastast, lõppeva aasta meelismuusikat, võib olla...)

MEELDIVAT AASTAVAHETUST! TRÜ klubi

UUEL AASTAL

avaldab toimetuse ainult lühikesi ja ilmekaid juubelilugusid (välja jää- vad vaid toimekust mahakirjuta- tud eluloolisi andmeid sisaldavad artiklid).

Ilmar Koppel keemiadoktor

19. detsembril kaitses Moskvas NSVL TA Keemilise Füüsika Insti- tuudi doktoriväitekirja teemal «Влияние строения на свойства к протону и потенциалы ионизации органических соединений», keemi- lise kineetika ja katalüüsi labora- tooriumi juhataja, keemiaosakonna praegune parteiorganisatsioonil- sekretär Ilmar Koppel. Töö käsit- leb orgaanilise keemia üht funda- mentaalset probleemi ning on pika- ajalise uurimistöö villi. Uurimisele aitavad tublisti kaasa mitmekordsed kestvad stažeerimised ookeani taga ja tihedad sidemed Nõukogude Liidu teaduskeskustega, eriti Moskva kolleegidega. Tööle andsid tunnus- tava hinnangu nii oponendid kui ka paljudest kohtadest saabunud arvamusel. Erialanõukogu üks- meelne otsus oli anda dissertandile keemiadoktori kraad. Oponendid olid Moskva RÜ prof. NSVL TA kirjavahetajaliige J. Beletskaja, NSVL TA Keemilise Füüsika Insti- tuudi prof. S. Entelis ja keemia- doktor J. Nekrasov NSVL TA Nesmeianovi-nim. Elementorgaani- lise Ühendite Instituudist.

Meie sõjajärgsest osakonnast võrsunud kaheteistkümnendat teadusdoktorit õnnitlesid soovime- viljakat teadustööd ka edaspidi:

loorberitele puhkama jääda ei ole lubatud, sest kohutavalt palju on veel vaja teha!

TRÜ keemikute nimel

TULLIO ILOMETS

Õnnitlustega ühineb tulevane kee- mik MAREK STRANDBERG kahe ajakohase pildiga.

Esimesel neist kujutatakse üldis- tatud kujul konkreetseid tulemusi ja hädasid kui praktika teooriast omapead liiga kaugel ees kolab ja seejuures veel ionisatsioonipotent- siaale ignoreerib. I. Koppel töö- löid siin korra majja.

Teine pilt on hoopis-tükis opti- mistlikuma alatooniga. Viljanije strojenija na srodstva k protonu

on keemikute poolt — eesotsas dr. I. Koppeliga — välja selgitatud ja farmakoloog, narkoloog ja mo- lekulaarbioloog jälgivad huviga keemikute produtseeritud toruotsast tilkuvast toimet katsealusele.

M. STRANDBERGI
piltide sees käis
T. ILOMETS

NBI!

Leht ilmub jaanuaris 9. ja 23. kuupäeval, seejärel 6. veebruaril.

Toimetaja kl. INDREK UDE

«TRÜ»

Ajaloh «TRÜ» toimetuse aadress 202400 Tartu, Olikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 351 80. Hans Heidemannil nim. trükikoja trükk. Tartu, Olikooli 17/19. III. «TRÜ» ilmub reedeti.

Tellim. nr. 5441. MB-10922. Tiraaž 3000. Maht 1 trükipoogen.

«Тарту Рийтлик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.